Bundel - Raad openbaar Wijchen van 24 februari 2022

Agenda bijlagen

Agenda 2022-02-24 Raadsvergadering.pdf

1 Opening

2 Vragenhalfuurtje

3 Vaststellen agenda

4 Vaststellen besluitenlijst van de openbare raadsvergadering van 27 januari 2022

2022-01-27 Besluitenlijst raadsvergadering.pdf

220208 memo voor raad.pdf

5 Afdoening ingekomen stukken

Onderstaande stukken (te vinden bij 5a t/m 5o) worden niet inhoudelijk behandeld

5.a 51679 Informatienota uitwerking W12021 Wijchen

Dossier 3404 voorblad

51679 Informatienota voor de Gemeenteraad Wijchen

5.b 69681 Schriftelijke vragen VVD over gevolgen van bevolkingsgroei in Wijchen

De vragen van de VVD zijn relatief breed geformuleerd: in de kern wordt gevraagd een Wijchense bevolkingsprognose op te stellen voor 2050 en aan de hand daarvan de effecten op al onze maatschappelijke voorzieningen. Ambtelijk is teruggekoppeld dat verdergaand technisch onderzoek nodig is om deze vragen concreet te kunnen onderbouwen:
Met instemming van de fractie van de VVD is daarom gekozen om in meer algemene bewoording en verwachtingen de vragen te beantwoorden.

Dossier 3386 voorblad

Informatienota beantwoording schriftelijke vragen VVD - Gevolgen bevolkingsgroei

Bijlage 1 Schriftelijke vragen VVD - Gevolgen bevolkingsgroei

5.c 42569 Beheer MFA De Brink

Dossier 3213 voorblad

2021-12-23 Raad 2e nota deelneming Stichting De Brink

Besluit college tot deelneming

5.d 58394 Informatienota Evaluatie Tozo en Tonk

Dossier 3371 voorblad

58394 informatienota evaluatie Tozo en Tonk 381767_1.DOCX

5.e 61040 Informatienota Dienstverleningsovereenkomst centrumregeling BW en MO Nijmegen Rivierenland

Dossier 3364 voorblad

61040 Informatienota Dienstverleningsovereenkomst centrumregeling BW en MO Nijmegen Rivierenland

Informatienota DVO Bijlage I DVO BW en MO vs 12

Informatienota DVO Bijlage IIA Evaluatie beleidsplan digivs

Informatienota DVO Bijlage IIB Evaluatie beleidsplan printvs

5.f 65199 Wijchen2035: rode draden notitie

Dossier 3339 voorblad

Informatienota rode draden notitie Wijchen 2035

Bijlage 1: Rode draden notitie Wijchen2035

5.g 65566 Evaluatie Wet verplichte ggz Wijchen

Dossier 3124 voorblad

info nota Evaluatie Wet verplichte GGZ

Rapportage evaluatie uitvoering Wvggz regio Gelderland-Zuid DEF

Vervolgvoorstel evaluatie Wvggz bij raadsbrief_1

210507 Evaluatie CBK Nijmegen 2020 versie 1.1

5.h 66648 Resultaten en voortgang subsidieverwerving

Dossier 3357 voorblad

Informatienota raad Wijchen subsidieverwerving def 066648.pdf

5.i 70014 Divosa Verbeterscan n.a.v. motie kleine bijverdiensten in de bijstand

Dossier 3349 voorblad

informatienota raad 386657_1

beslisnota aan college 386615_1

5.j 70107 Beantwoording schriftelijke vragen CDA Wijchen Bijverdienpremie met parttime werk

Dossier 3346 voorblad

informatienota 386384_1

Schriftelijke vraag CDA - Bijverdienpremie met parttime werk

5.k 70110 Informatienota beantwoording schriftelijke vragen TVW

Dossier 3381 voorblad

70110 Informatienota beantwoording schriftelijke vragen TVW.pdf

5.l 70373 Informatienota Antwoord Schriftelijke vragen Kernachtig Wijchen: Beperkende maatregelen ‘zwaar’ verkeer i.v.m. veiligheid Ravensteinseweg

Dossier 3347 voorblad

70373 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen Kernachtig Wijchen - Verkeerssituatie Ravensteinseweg

Schriftelijke Vraag Kernachtig Wijchen - Verkeerssituatie Ravensteinseweg.docx

5.m 69986 Beantwoording schriftelijke vragen D66 landschapspark Woezik

Dossier 3385 voorblad

Antwoorden schriftelijke raadsvragen d66.pdf

Schriftelijke vragen D66 Landschapspark Woezik

5.n 72862 Beantwoording schriftelijke vragen CDA - Kansen voor betaalbare woningen Wijchen-West door provinciale regeling

Dossier 3446 voorblad

Informatienota beantwoording schriftelijke vragen CDA - Kansen voor betaalbare woningen Wijchen-West door provinciale regeling

Bijlage 1 Schriftelijke vragen CDA - Kansen voor betaalbare woningen Wijchen-West door provinciale regeling

5.o 70117 Ontwikkeling werkzoekenden Coronaperiode

Dossier 3434 voorblad

Informatienota raad - Ontwikkeling werkzoekenden Coronaperiode

6 Mededelingen

7 Mededelingen in relatie tot de coronapandemie

8 69907 informatienota Concretisering Beleidsplan natuur & biodiversiteit

Dossier 3387 voorblad

Bijlage 1: Concretisering BPNB Wijchen Notitie

69907 Informatienota voor Gemeenteraad Concretisering BPNB Wijchen infonota

8.1 Motie

22 69907 Motie K8W PvdA CDA Stimuleren biodiversiteit op akkerranden.pdf

9 68312 beslisnota Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit Wijchen

Dossier 3258 voorblad

Beslisnota 68312 Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit Wijchen

Bijlage Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit Wijchen

9.1 Amendement

22 68312 Amendement D66 CDA Verordening adviescommissie omgevingskwaliteit.pdf

10 63850 Beslisnota Woonzorgvisie Wijchen 2021-2025

Dossier 3040 voorblad

Beslisnota voor de Raad

Bijlage 1 - Woonzorgvisie Wijchen 2021-2025

Bijlage 2 - Samenwerkingsovereenkomst Wonen en Zorg Wijchen

Bijlage 3 - Routekaart Woonzorgvastgoed Wijchen

10.1 Amendement en motie

22 63850 Amendement VVD D66 Zorgvastgoed Wijchen-West.pdf

22 63850 Motie K8W CDA PvdA VVD generatieproof wonen.pdf

11 48209 Beslisnota TransitieVisie Warmte Wijchen

Dossier 3316 voorblad

48209 Beslisnota Transitievisie Warmte Wijchen

220118 TransitieVisie Warmte Wijchen.pdf

11.1 Amendement

22 48209 Amendement Raadsbreed Strategische visie warmtetransitie.pdf

12 70820 Beslisnota Evaluatie WerkBedrijf

Dossier 3370 voorblad

70820 Beslisnota Evaluatie WerkBedrijf

Bijlage 1 - Evaluatie WerkBedrijf - Brief met reactie aan DB MGR

Bijlage 2a - Evaluatie WerkBedrijf - Aanbiedingsbrief van DB MGR

Bijlage 2b - Evaluatie WerkBedrijf - Eindrapport

Bijlage 2c - Evaluatie WerkBedrijf - Samenvatting eindrapport

Presentatie gemeenteraden WerkBedrijf.pdf

12.1 Motie

22 70820 motie K8W PvdA VVD CDA evaluatie Werkbedrijf.pdf

13 Stemmingen

13.a 62627 beslisnota Verordening nadeelcompensatie gemeente Wijchen

Dossier 3400 voorblad

Beslisnota raad Verordening nadeelcompensatie gemeente Wijchen.DOCX

Verordening nadeelcompensatie gemeente Wijchen.docx

Bijlage I

13.b 69449 Kaderbrief begroting 2023-2026 MGR

Dossier 3355 voorblad

beslisnota 387335_1

brief zienswijze 387530_1

Kaderbrief 2023 MGR

13.c 72360 Evaluatie zomerinzameling GFT afval

Dossier 3382 voorblad

Beslisnota evaluatie zomerinzameling GFT

Bijlage 1 evaluatie zomerinzameling GFT

Bijlage 2 bijlage bij evaluatie zomerinzameling GFT

Bijlage 3 aantallen zomerinzameling GFT

13.d 66341 Krediet Hybrideveld Diosa

In 2014 heeft de gemeente op sportpark De Wissen een hybrideveld aangelegd. Het veld heeft vanaf de oplevering niet voldaan aan de behoefte van de vereniging en de gemeentelijke kwaliteitseisen. In de afgelopen jaren hebben we met aannemer en externe adviseur die betrokken waren bij de aanleg veel discussie gevoerd over de oorzaak van de wateroverlast en de schuldvraag. Ondertussen heeft Diosa nog steeds niet de beschikking over een veld waar zij voldoende gebruik van kunnen maken. Uit onderzoek is gebleken dat herstel niet mogelijk is, alleen nieuwe aanleg kan de bestaande problemen oplossen.
Om er voor te zorgen dat de vereniging met ingang van het voetbalseizoen 2022-2023 kan beschikken over een goed veld vragen we de gemeenteraad om het benodigde krediet.

Dossier 3377 voorblad

Raadsvoorstel aanleg hybrideveld Diosa 387061_1_n

13.e 72620 Decembercirculaire 2021 Wijchen

Dossier 3418 voorblad

Beslisnota raad Decembercirculaire 2021

Bijlage Decembercirculaire gemeentefonds 2021

13.f 46814 Uitvoeringsovereenkomst Triwy BV 2021 -2024

Sporthal Arcus wordt geëxploiteerd door Triwy BV (de BV is eigendom van de drie grote gebruikers van de sporthal). De exploitatie gebeurt op basis van een uitvoeringsovereenkomst, Triwy ontvangt van de gemeente een exploitatiebijdrage in de vorm van een budgetsubsidie.
De vorige uitvoeringsovereenkomst liep af in 2020, de gemeente is voornemens de exploitatie door Triwy Bv te laten voortzetten.

Dossier 3453 voorblad

20220216 Beslisnota raad budgetsubsidie Triwy 21-24.DOCX

Beschikking budgetsubsidie 2021 - 2024

OVK Budgetsubsidie Triwy 2021-24

13.g 73842 Benoeming leden commissie onderzoek geloofsbrieven

Dossier 3501 voorblad

73842 Benoeming leden commissie onderzoek geloofsbrieven.pdf

13.h 54571 Detailhandelsstructuurvisie gemeente Wijchen en toekomstvisie centrum Wijchen

Dossier 3395 voorblad

Beslisnota Detailhandelsstructuurvisie en centrumvisie Wijchen391051_391051_1.DOCX

DSV gemeente Wijchen en toekomstvisie centrum Wijchen def 200122

Voorblad reactie adviezen Klankbordgroepen

Verslag Klankbordgroep detailhandelstructuurvisie

Verslag Klankbordgroep Toekomstvisie centrum Wijchen

Effectenanalyse 2e supermarkt Hart van Zuid Wijchen 200122

Effectenrapportage Wijchen DPO supermarkten (Bureau stedelijke planning)

13.i 23689 Plan van aanpak Omgevingsvisie Wijchen

Dossier 3327 voorblad

Beslisnota Plan van aanpak Omgevingsvisie Wijchen

Plan van aanpak Omgevingsvisie Wijchen def

Memo sessie Wijchen

13.j 72069 beslisnota Bindend adviesrecht gemeenteraad Wijchen en verplichte participatie onder de Omgevingswet

Dossier 3397 voorblad

Bijlage I Toelichting op het bindend adviesrecht en verplichte participatie.docx

Bijlage II voorgestelde besluit bindend advies en verplichte participatie Wijchen.docx

Bijlage III alternatieven besluit bindend advies en verplichte participatie.docx

Bijlage IVA participatie omwonende.pdf

Bijlage IVB participatie initiatiefnemers.pdf

72069 Beslisnota Bindend adviesrecht gemeenteraad Wijchen en verplichte participatie onder de Omgevingswet

14 Sluiting

Gemeente Wijchen

Dames en heren leden van de gemeenteraad,

Hierbij nodig ik u uit tot het bijwonen van de openbare raadsvergadering van donderdag 24 februari 2022 aanvang 20.00 uur.
Wij ontmoeten elkaar in Zaal Verploegen, Woeziksestraat 100, 6604 CM Wijchen.
Vanwege de geldende coronamaatregelen zal geen publiek toegelaten worden bij de vergadering. Belangstellenden kunnen de vergadering volgen via www.wijchen.nl/vergaderingen.

Wijchen, 18 februari 2022
De voorzitter,
M. van Beek

AGENDA

1.		Opening *Spreektijd vergadering: 3 minuten per fractie vragenhalfuurtje;* *10 minuten per fractie (1e termijn) en 10 minuten voor het college*	
2.		Vragenhalfuurtje	
3.		Vaststellen agenda	
4.		Vaststellen besluitenlijst van de openbare raadsvergadering van 27 januari 2022	
5.		Afdoening ingekomen stukken	
6.		Mededelingen	
7.		Mededelingen in relatie tot de coronapandemie	
8.	69907	Concretisering Beleidsplan natuur en biodiversiteit, informatienota	**bespreken**
9.	68312	Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit Wijchen, beslisnota	**bespreken**
10.	63850	Woonzorgvisie Wijchen 2021-2025, beslisnota	**bespreken**
11.	48209	Transitievisie Warmte, beslisnota	**bespreken**
12.	70820	Evaluatie WerkBedrijf, beslisnota	**bespreken**
13.		**Stemmingen**	
a.	62627	Verordening nadeelcompensatie gemeente Wijchen	
b.	69449	Kaderbrief begroting 2023-2026 MGR	
c.	72360	Evaluatie zomerinzameling GFT afval	
d.	66341	Krediet Hybrideveld Diosa	
e.	72620	Decembercirculaire 2021 Wijchen	

f.	46814	Uitvoeringsovereenkomst Triwy BV 2021 -2024
g.	73842	Benoeming leden commissie onderzoek geloofsbrieven
h.	54571	Detailhandelsstructuurvisie gemeente Wijchen en toekomstvisie centrum Wijchen
i.	23689	Plan van aanpak Omgevingsvisie Wijchen
j.	72069	Bindend adviesrecht gemeenteraad Wijchen en verplichte participatie onder de Omgevingswet

14. Sluiting

De Gemeenteraad van Wijchen

Besluitenlijst van de openbare raadsvergadering van de gemeenteraad van Wijchen gehouden op 27 januari 2022

4. Vaststellen verslag van de openbare raadsvergadering van 16 december 2021
Het verslag is ongewijzigd vastgesteld.

5. Afdoening ingekomen stukken

De stukken kunnen worden afgedaan zoals is voorgesteld.

8. 68537 Meerjarenuitvoeringsprogramma Mobiliteit, beslisnota

Besluit: De raad stemt unaniem in met het Meerjarenuitvoeringsprogramma Mobiliteit.

Amendement: CDA Oosterweg veiliger: verworpen
(CDA, Wijchen Lokaal: voor. D66, Groen Sociaal Wijchen, Kernachtig Wijchen, PvdA, VVD: tegen.)
Amendement: CDA Prioriteit aan snelheid binnen de bebouwde kom: verworpen.
(CDA, D66: voor. Groen Sociaal Wijchen, Kernachtig Wijchen, PvdA, VVD, Wijchen Lokaal: tegen.)
Motie: CDA Kernachtig Wijchen: Groene snelheidsmeterspaarpot tegen hardrijden in de woonwijken: aangenomen.
(CDA, Kernachtig Wijchen, PvdA: voor. D66, Groen Sociaal Wijchen, Kernachtig Wijchen, VVD, Wijchen Lokaal: tegen.)
Motie: CDA, Kernachtig Wijchen, PvdA: Geluidsreductie als onderdeel wegbeheer: aangenomen.
(Voor: CDA, D66, Groen Sociaal Wijchen, Kernachtig Wijchen, PvdA, VVD, Wijchen Lokaal.)

9. 69567 Uitwerking motie Inwonerspas, informatienota

Besluit: De raad neemt de informatienota voor kennisgeving aan.

Motie CDA, D66, Groen Sociaal Wijchen, Kernachtig Wijchen, PvdA: Variant-d verder uitwerken: aangenomen.
(CDA, D66, Groen Sociaal Wijchen, Kernachtig Wijchen, PvdA, VVD, Wijchen Lokaal: voor.)

10. 72814 Aanwijzen plaatsvervangend griffier

Besluit: De raad besluit bij acclamatie.

10.a 22 Motie vreemd CDA PvdA: Afval scheiden in gemeente-

lijke afvalbakken

Besluit: motie verworpen.
(CDA, Groen Sociaal Wijchen, PvdA: voor. D66, Kernachtig Wijchen, VVD, Wijchen Lokaal: tegen.)

10.b Motie vreemd PvdA: Gratis zelftesten voor minima

Besluit: motie verworpen.

(D66, Groen Sociaal Wijchen, PvdA, Wijchen Lokaal: voor. CDA, Kernachtig Wijchen, VVD: tegen.)

10.c Motie vreemd CDA Kernachtig Wijchen VVD: Herstelplan Wijchense economie

Besluit: motie aangenomen.

(CDA, D66, Groen Sociaal Wijchen, Kernachtig Wijchen, PvdA, VVD, Wijchen Lokaal: voor.)

11. Stemmingen

De raad stemde in met de volgende raadsvoorstellen:

- 66063 Bestemmingsplan Huurlingsedam fase 3
- 69836 Budgetoverhevelingen 2021-2022
- 69643 Oprichting en deelname stichtingen risicobeheer veiligheidsregio's en stichting waarborgfonds
- 60601 Vaststellen bestemmingsplan Houtsestraat 15 Balgoij
- 68944 Kaderbrief 2023 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
- 62729 Bestemmingsplan Lindenstraat Meidoornstraat Wijchen
- 67306 Subsidieverlening 2022 – 2025 Museum Kasteel Wijchen
- 70131 Subsidie VWON 2022

MEMO

Aan : gemeenteraad Wijchen
Van : Colette Bitter
t 088 432 7209 **e** c.bitter@drutenwijchen.nl
Betrokken wethouder: Paul Loermans

Datum : 08-02-2022
Betreft : informatie van ProRail

Tijdens de raadsvergadering van 27 januari 2022 heeft Kernachtig Wijchen vragen gesteld over de "afteller bij het spoor". Naar aanleiding van uw vraag, hebben we opnieuw contact opgenomen met ProRail. Zij konden ons nu meer duidelijkheid geven.

Even opfrissen: waar gaat het om?

Het Landelijk Verbeterprogramma Overwegen (LVO*) is opgedeeld in specifieke en generieke maatregelen. Deze maatregelen zijn opgedeeld in 'tranches'. Per tranche wordt geld gereserveerd en een uitvoeringstermijn aan gekoppeld.

Eén van de generieke maatregelen is een afteller. ProRail bekijkt welke locaties in Nederland het meest geschikt zijn voor deze afteller en in welke tranche de werkzaamheden worden uitgevoerd. Wijchen is daarin steeds genoemd als één van de stations waar deze maatregel zinvol is.

Waarom duurt het zolang?

De aanbesteding heeft veel meer tijd gekost en de uitvoering van de eerste tranche is vertraagd. Onder andere door de vertraging op de levertijd van materialen, zoals onder andere de chips.

ProRail heeft ons laten weten dat Wijchen is opgenomen in de tweede tranche maatregelen. Dat is goed nieuws! Daarmee komt er inzicht op een planning en uitvoering. Vanwege de vertraging in de eerste tranche, de levertijd van materialen en de aanbestedingsprocedure, is de verwachting uitgesproken op realisatie van de afteller in Wijchen in de tweede helft 2024.

Ondanks dat het nog even duurt en wij dat betreuren, is dit toch goed nieuws. De afteller in Wijchen is opgenomen op de lijst en er is zicht op realisatie.

---

* LVO: Landelijk Verbeterprogramma Overwegen, klik hier voor informatie van ProRail.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3404
Extern Zaak ID	Z/20/051679
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	5.a
Titel	51679 Informatienota uitwerking W12021 Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Werk en inkomen
Eigenaar	Hulsen, Eva
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Derks, N.G. (Nick)
Telefoonnummer steller	

Bijlagen
51679 Informatienota voor de Gemeenteraad Wijchen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	25 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	1 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

1. Kennisnemen van de informatienota

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Kennis te nemen van de informatienota

Openbaar Zaaknummer: Z/20/051679

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Wet Inburgering 2021

Kernboodschap
Op 1 januari 2022 is de Wet Inburgering 2021 (hierna Wi2021) in werking getreden. Middels deze informatienota brengt het college u op de hoogte van het gemeentelijk beleid op deze nieuwe wet en de actuele stand van zaken op de losse elementen uit deze wet.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
17-6-2021	Informatienota Wet Inburgering update (Z/20/051679)
September 2021	Informatienota aanbesteding leerroutes B1- en Z-route

Toelichting
De nieuwe Wet Inburgering heeft als doel: *Alle inburgeringsplichtigen doen snel en volwaardig mee in de Nederlandse maatschappij, liefst via betaald werk.*

Specifiek:
Inburgeringsplichtigen bereiken het voor hen hoogst haalbare taalniveau (liefst B1) en kennis van de Nederlandse maatschappij, in combinatie met gerichte inspanningen op participeren naar vermogen vanaf de start van het inburgeringstraject.

Om dit doel te realiseren komt de regierol terug naar de gemeenten. Dit betekent dat gemeenten alle elementen uit de Wi2021 aan moeten bieden aan onze inburgeraars. Middels deze informatienota neemt het college u mee in het beleid Wi2021 van de gemeente Wijchen.

Leerroutes
De Wi2021 kent drie leerroutes; de B1-route, de Zelfstandigheidsroute (hierna Z-route) en de Onderwijsroute. Deze leerroutes zijn middels een regionale aanbesteding ingekocht. Uitzondering hierop is de onderwijsroute. Dit wordt middels een regionale subsidie ingekocht.

B1- en de Z-route
Om de juiste onderwijsinstellingen voor de B1- en de Z-route te contracteren, is regionaal een aanbesteding uitgezet. Inmiddels is de voorlopige gunning op de aanbesteding verstrekt. Vanwege de wettelijke termijn voor beroep, wordt de definitieve gunning, naar verwachting, in de eerste week van februari pas definitief. Er worden zowel contracten voor de B1- als voor de Z-route afgesloten. Daarmee voldoen we aan de wettelijke eis om deze twee leerroutes aan te bieden.

Onderwijsroute
De onderwijsroute is bewust niet meegenomen in de aanbesteding. Op het moment dat we regionaal de aanbesteding moesten publiceren, was er nog onvoldoende duidelijkheid over de financiële middelen die horen bij de onderwijsroute.
Het niet meenemen van de onderwijsroute in de aanbesteding is een verstandige keuze geweest. In november 2021 heeft het Rijk toegezegd met extra financiële middelen te komen voor de uitvoering van de onderwijsroute. Deze financiële middelen worden echter alleen toegekend aan de gemeenten die nog géén contracten hebben afgesloten in het kader van de Wet Inburgering. Bovendien worden deze extra middelen alleen toegekend aan de centrumgemeente. In ons geval is dit de gemeente Nijmegen.

Voor de inkoop van de Onderwijsroute is regionaal gekozen voor een subsidieovereenkomst. De keuze hiervoor is gemaakt vanwege het feit dat de onderwijsroute nog veel onzekerheden met zich meebrengt. De inhoud van de onderwijsroute wordt dit jaar, mede op basis van ervaringen, verder doorontwikkeld. Een subsidierelatie is makkelijk bij te stellen of om te zetten indien noodzakelijk. Met de afwikkeling van de subsidieovereenkomst, dit gebeurt naar verwachting in januari, voldoen we ook aan de wettelijke eis van de inkoop op de onderwijsroute.

Maatschappelijke begeleiding
Het geven van maatschappelijke begeleiding aan onze nieuwkomers is ook in de Wi2021 van groot belang. Deze begeleiding vraagt een grote mate van specialisatie. Om deze reden is ervoor gekozen om de maatschappelijke begeleiding in 2022 in te kopen bij onze vaste partners.

Omdat de nieuwe wet op bepaalde onderdelen andere eisen stelt aan de gemeente en de partners voor de maatschappelijke begeleiding, evalueren wij de werkzaamheden dit jaar om de paar maanden. Wij zien 2022 als een pilotjaar waarin wij bijsturen waar nodig en ons beleid aanpassen als dat noodzakelijk is. Daarnaast hebben we voor dit jaar ook prestatie-indicatoren opgesteld waarmee we de voortgang en het verloop van de maatschappelijke begeleiding in 2022 meetbaar kunnen maken.

Brede intake en PIP/POP
Vanuit de Wi2021 zijn gemeenten verplicht een brede intake af te nemen en een PIP vast te stellen. De PIP is een formele beschikking en staat voor **P**lan **I**nburgering en **P**articipatie. Het PIP mag wettelijk gezien gedurende de gehele inburgeringsperiode maar éénmaal worden gewijzigd c.q. bijgesteld. Omdat de PIP maar éénmaal mag worden gewijzigd, is er in de gemeente Druten (en ook in de gemeente Wijchen) voor gekozen om naast de brede intake en de PIP, ook een POP (**P**ersoonlijk **O**ntwikkelings**p**lan) vast te stellen. Het POP is een lopend document. Dit is niet verplicht, maar op basis van de ervaringen die zijn opgedaan met Klaar voor de Start, biedt een POP de mogelijkheid om de vorderingen van een kandidaat continue te monitoren. Concreet betekent dit het volgende:

- De brede intake nemen wij af conform de eisen van de wet. Hierin nemen wij ook alle ervaringen uit Klaar voor de Start mee. Al deze informatie wordt verzameld en komt terug in het PIP en/of de POP.
  De informatie die wij uitvragen in de brede intake, zijn conform de eisen van de wet en de ervaring die wij hebben opgedaan bij Klaar voor de Start. Wij merken dat inburgeraars vaak bereid zijn om veel informatie te delen zodat wij hen zo goed mogelijk kunnen helpen en begeleiden naar hun plek in de maatschappij. Dit sluit aan op het doel van de Wi2021.

- PIP: de PIP stellen wij zeer summier, doch binnen de eisen van de wet, op. Dit betekent dat alle gegevens die kunnen veranderen en geen effect hebben op de beschikking, niet in de PIP worden opgenomen. Denk daarbij aan adresgegevens, de naam van onderwijsinstellingen etc.
  Zaken als de gekozen leerroute, de naam van de kandidaat etc. wordt wél opgenomen.
- POP: in de POP nemen wij alle informatie op die tijdens de brede intake nog niet duidelijk waren én zaken die kunnen veranderen. Hierbij kun je denken aan werkervaring van de kandidaten, toekomstplannen, afspraken, evaluatiegesprekken etc.
  De POP kan zo vaak als nodig is worden aangepast. Dit gaat altijd in overleg met de kandidaat.

Alle documenten zijn ook inzichtelijk voor de kandidaat. De PIP is een formele beschikking met bijbehorende juridische eisen en voorwaarden. De brede intake en de POP zijn geen beschikking.
Zowel de consulent inburgering, de consulent inkomen (indien noodzakelijk) en de kandidaat zelf hebben toegang tot deze documenten. Op die manier werken wij zo transparant mogelijk en kan iedereen elkaar aanspreken op gemaakte afspraken. Wij werken tweezijdig; Met en voor de kandidaat.

Financieel ontzorgen
Gemeenten zijn verplicht om nieuwe asielmigranten vanaf 1 januari 2022 zes maanden financieel te ontzorgen. Dit betekent dat wij de eerste 6 maanden de vaste lasten van onze inburgeraars inhouden. Het geld dat overblijft ná het inhouden van de vaste lasten, wordt het leefbudget genoemd. Dit leefbudget krijgt men elke maand op hun rekening gestort en kunnen zij vrij besteden, bijvoorbeeld aan het doen van boodschappen.

In de gemeente Wijchen houden wij ons vast aan de wettelijke eisen. Dit betekent dat wij de volgende zaken inhouden als vaste lasten:
- Gas/water/licht;
- Huurkosten;
- Zorgverzekering.

Maatwerk
Na zes maanden is financieel ontzorgen geen verplichting meer uit de wet. In de gemeente Wijchen hebben wij ervoor gekozen dat wij het financieel ontzorgen ná deze periode, met nog eens 6 maanden kunnen verlengen. Dit is maatwerk.
Met name voor onze inburgeraars die nog worstelen met hun financiën, wordt de verlenging van 6 extra maanden ingezet. Indien wij ervan overtuigd zijn dat iemand zelf de regie op zijn/haar financiën kan houden, dan stopt na de eerste zes maanden het financieel ontzorgen.

Financieel zelfstandig maken
Conform de nieuwe wet Inburgering, zijn gemeenten verplicht om onze nieuwe inburgeraars financieel zelfredzaam te maken. Gemeenten krijgen echter de volledige vrijheid om dit zelf in te vullen.
In de gemeente Wijchen is ervoor gekozen om dit via twee stappen te bereiken:
1. Wij bieden een groepsgewijze training aan voor álle nieuwkomers om financieel zelfredzaam te worden.

2. Inburgeraars die na de training financiële zelfredzaamheid nog extra handvatten nodig heeft, kan worden aangemeld bij schuldhulpverlening.

Groepsgewijze training
Samen met de gemeenten Druten en Beuningen is een groepsgewijze training ingekocht waarmee wij de inburgeraars financieel zelfredzaam willen maken. Deze training start binnen 4 tot 6 maanden na start van de inburgering. Maatwerk is hierin belangrijk.

De groepstraining bestaat uit twee verschillende niveaus; de 'snelle' groep en de 'langzame' groep.
De snelle groep is voor inburgeraars die al wat verder zijn in hun financiële kennis en qua taalniveau een sneller tempo aan kunnen. De langzame groep is voor inburgeraars die weinig tot geen financiële kennis hebben en/of de taal nog niet voldoende beheersen.

Tijdens deze groepstrainingen komen alle aspecten voor financiële zelfredzaamheid aan bod. De bedoeling is dat men aan het einde van dit traject, zijn of haar eigen huishoudboekje kan beheersen zonder in de schulden te komen. Aan het eind van de training wordt er ook een eindadvies gegeven. Dit bespreken wij samen met de inburgeraar. Indien noodzakelijk kan dan schuldhulpverlening betrokken worden.
Bij alle trainingen rondom financiële zelfredzaamheid zijn, indien noodzakelijk, tolken aanwezig zodat wij zeker weten dat men weet wat er wordt besproken/van hen wordt verwacht.

Schuldhulpverlening
Tijdens de brede intake wordt ook naar de financiële situatie van onze inburgeraars gevraagd. Indien blijkt dat er sprake is van schulden of andere financiële problemen, wordt men aangemeld bij schuldhulpverlening. Vervolgens wordt er een traject opgestart om de schulden/financiële problemen aan te pakken. Schuldhulpverlening kan ook preventief worden ingezet als daar aanleiding toe is. De inzet van schuldhulpverlening is altijd op maatwerk gebaseerd.

Participatieverklaringstraject (PVT)
Alle inburgeringsplichtigen zijn in de Wi2021 verplicht het participatieverklaringstraject hierna PVT) te doorlopen. Gemeenten zijn verplicht dit traject 12u aan te bieden inclusief een excursie. Hoe gemeenten de PVT inrichten, is aan de gemeenten zelf.

In de gemeente Wijchen splitsen wij het PVT traject op tussen een theoretisch deel een praktijkdeel. In het theoretische deel schenken wij, conform eis van de Wi2021, aandacht aan de normen en waarden in Nederland. De normen en waarden worden op een interactieve manier aan de kandidaten kenbaar gemaakt. Daarnaast besteden wij in dit deel van het PVT ook aandacht aan ons Nederlands gezondheidsstelsel en onze arbeidsmarkt.

Het praktijkgedeelte van het PVT bestaat uit een excursie. In dit praktijkgedeelte nemen wij onze inburgeraars mee in de 'highlights' van de gemeente Wijchen. Waar vind je nu de noodzakelijke winkels? Waar is het dorpshuis waar activiteiten plaatsen? Waar is de bieb etc.

Na het doorlopen van het theorie- en praktijkgedeelte moet alleen het certificaat van deelname aan het PVT nog worden getekend. Ook dit is een verplicht element uit de Wi2021. Na ondertekening van de certificaten sluiten wij het PVT gezamenlijk af.

Ook voor het doorlopen van het PVT geldt dat de inzet van tolken, indien noodzakelijk, mogelijk is.

MAP
De MAP staat voor **M**odule **A**rbeidsmarkt en **P**articipatie en is een verplicht onderdeel uit de Wi2021. Regionaal is ervoor gekozen om het eerste jaar de MAP bij het WerkBedrijf in te kopen. 2022 is hierin een pilotjaar. Wij verwachten dat dit jaar nog niet veel inburgeraars gaan starten met de MAP. Dit komt doordat onze eerste inburgeraars, naar verwachting, pas in het tweede kwartaal van 2022 kunnen starten met hun inburgering. Vervolgens start het traject rondom financiële zelfredzaamheid.

Voor de start van de MAP is voldoende beheersing van de Nederlandse taal een vereiste. Ook hoogopgeleide inburgeraars kunnen daarom niet direct met de MAP starten. De eerste inburgeraars die klaar zijn met de MAP, verwachten wij regionaal daarom pas, op zijn vroegst in het vierde kwartaal van 2022.
Om die reden is ervoor gekozen om het WerkBedrijf een pilot op de MAP te laten draaien met de 'ondertussengroep'. Deze pilot evalueren wij aan het einde van dit jaar. Op basis van die evaluatie, maken wij regionaal een nieuwe afweging voor de inkoop in 2023.

Regionale samenwerking
De gemeente Wijchen werkt regionaal samen op de leerroutes van de Wi2021 en de MAP. Daarnaast neemt de gemeente Wijchen deel aan beleidsregio-overleggen in het kader van inburgering en neemt de gemeente Wijchen deel aan een regionaal overleg voor de uitvoering. In laatstgenoemd overleg bespreekt de uitvoering onder andere zaken die niet goed gaan, die missen of verbetering nodig hebben. Op beleidsmatig niveau wordt dit dan aangepast.

Naast de regionale samenwerking in de arbeidsmarkt Regio Rijk van Nijmegen, werkt de gemeente Wijchen ook samen met de gemeenten Druten en Beuningen op het gebied van de PVT, het financieel zelfredzaam maken van onze inburgeraars en een aantal uitvoeringselementen. Met behulp van deze samenwerkingsafspraken behalen we schaalvoordeel daar waar mogelijk, zetten we in op zoveel mogelijk homogene groepen en zetten we tolken zo efficiënt mogelijk in.

Verwachtingen 2022
2022 zien wij als een lerend jaar. Hoewel de gemeente Wijchen al veel ervaring heeft met een soortgelijk traject dankzij Klaar voor de Start, zal de uitvoering van de Wi2021 een uitdaging worden. Zowel intern, regionaal als met onze externe partners houden wij vast aan open communicatie, korte lijnen en de flexibiliteit om bij te stellen daar waar nodig. De gemeente Wijchen gaat uit van het beste, maar doet een beroep op haar creativiteit bij onverwachte en/of anders lopende zaken tijdens de uitvoering van de Wi2021.

Gevolgen
De gemeente Wijchen ziet de uitvoering van de Wi2021 in 2022 als een lerend stelsel. Wij sturen bij daar waar nodig en leren van de praktijk. Om die reden zijn eventuele gevolgen (nog) niet aan te geven.

Communicatie
Regionaal
De gemeente Nijmegen voert, indien noodzakelijk, de communicatie op de regionale inkoopelementen voor ons uit.

Extern
Met onze externe partners én de gemeente Beuningen voeren wij meermaals per jaar evaluatiegesprekken om de lopende gang van zaken en ontwikkelingen te bespreken.

Intern
Intern hebben wij korte lijntjes tussen bestuur-beleid-uitvoering. Hierdoor kunnen wij direct schakelen als dat nodig is.

Uitvoering of Vervolgstappen
Niet van toepassing.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3386
Extern Zaak ID	Z/21/069681
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	5.b
Titel	69681 Schriftelijke vragen VVD over gevolgen van bevolkingsgroei in Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten - team Strategische projecten en advies
Eigenaar	Man, Wai wah
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	§5 Onderhoud kapitaalgoederen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Derks, N.G. (Nick)
Telefoonnummer steller	088 432 7215

Bijlagen
Informatienota beantwoording schriftelijke vragen VVD - Gevolgen bevolkingsgroei
Bijlage 1 Schriftelijke vragen VVD - Gevolgen bevolkingsgroei

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	25 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	1 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Toelichting

De vragen van de VVD zijn relatief breed geformuleerd: in de kern wordt gevraagd een Wijchense bevolkingsprognose op te stellen voor 2050 en aan de hand daarvan de effecten op al onze maatschappelijke voorzieningen. Ambtelijk is teruggekoppeld dat verdergaand technisch onderzoek nodig is om deze vragen concreet te kunnen onderbouwen:
Met instemming van de fractie van de VVD is daarom gekozen om in meer algemene bewoording en verwachtingen de vragen te beantwoorden.

Voorgesteld besluit

Gemeenteraad besluit:
1. kennis te nemen van de beantwoording van de schriftelijke vragen over gevolgen van bevolkingsgroei in Wijchen.

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Gemeenteraad besluit:
1. kennis te nemen van de beantwoording van de schriftelijke vragen over gevolgen van bevolkingsgroei in Wijchen.

Openbaar Zaaknummer: 69681

Informatienota voor de Gemeenteraad

Antwoorden op schriftelijke vragen van de VVD: 'De gevolgen van bevolkingsgroei voor Wijchen'

Kernboodschap
Op 3 december 2021 heeft de Wijchense VVD fractie schriftelijke vragen gesteld aan het college van B&W over de gevolgen van de bevolkingsgroei voor Wijchen (bijlage 1). In deze informatienota beantwoordt het college deze vragen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
n.v.t.	n.v.t.

Antwoorden van het college

1. Hoeveel inwoners telt de gemeente Wijchen nu?

   Antwoord:
   Wijchen telt momenteel 41.371 inwoners.

2. Welke bevolkingsgroei verwacht het college tot 2050?

   Antwoord:
   De bevolkingsgroei over zo'n lange periode is moeilijk in te schatten. Dat is van veel dynamische factoren afhankelijk is: factoren zoals dubbele vergrijzing, ontgroeningen, toekomstige migratie, vertrouwen in economie en de landelijke verhuistrend vanuit de Randstad hebben hier invloed op. De gemeente heeft zelf ook invloed hierop door de mate waarin we de lokale bevolkingsgroei willen bevorderen.

   Op de kortere termijn van tien jaar verwachten we in ieder geval een bevolkingsgroei. Enkel uitgaand van het effect van de bouw van 2.700 nieuwe woningen is een grove schatting dat Wijchen eind 2030 ruim 45.000 bewoners telt.

   Voor de periode na 2030 tot 2050 kunnen we op basis van de lange termijnscenario's van het CBS voor onze subregio en de hoge woningbouwambities van de Provincie, zeggen dat een verdere lichte groei niet vreemd zal zijn.

3. Hoe verhoudt deze bevolkingsgroei zich tot de gebruiksdruk van onze maatschappelijke voorzieningen?

   Antwoord:
   Wat betreft onderwijshuisvesting kan de bevolkingsgroei niet opgevangen worden in de bestaande basisscholen. Voor maatschappelijke voorzieningen als wijkaccommodaties zal de gebruiksdruk aanvankelijk niet groot zijn. In nieuwbouwwijken groeit de vraag naar wijkruimte langzaam; MFA De Brink is daar een voorbeeld van. Overigens kan De Brink ook fungeren als maatschappelijke voorziening voor de verdere uitbreiding van de Huurlingsedam. En kan De Speelhoeve/Westwijzer aanvankelijk als maatschappelijke voorziening voor de nieuwbouw van Wijchen-West dienen. De druk op de sportaccommodatie zal waarschijnlijk toenemen.

   Het is moeilijker in te schatten wat de bevolkingsgroei betekent voor de druk op andere voorzieningen zoals zwembad, bibliotheek, theater en middelbare scholen. Uitgaande van een groei van circa 4.000 inwoners in de komende tien jaar zal de druk toenemen, maar ons eerste idee is dat die binnen de huidige omvang opgevangen kunnen worden.

4. Voor welke voorzieningen worden investeringen voorzien als gevolg van noodzakelijke uitbreiding van deze voorzieningen door deze bevolkingsgroei?

   Antwoord:
   De nieuwbouwplannen in Wijchen-West geven volgens de laatste leerlingenprognose op de piek een behoefte aan 21 klaslokalen. Het lijkt voor de hand te liggen dat er in die nieuwe wijk een eigen basisschool zal komen, gecombineerd met kinderopvangvoorzieningen. Met meer dan 400 basisschoolleerlingen extra in Wijchen-West komt de beschikbare capaciteit voor gymnastiekonderwijs waarschijnlijk onder druk te staan. Onderzocht moet worden of een nieuwe gymzaal nabij de nieuwe school noodzakelijk is.

   Scholen in een nieuwbouwwijk kennen een opbouwfase, een piek, en vervolgens een daling tot de stabiele fase is bereikt. Een denkbare optie is om de school ‘op de piek’ te bouwen. Als de school naar verloop van tijd weer wat leegloopt kan de vrijkomende ruimte worden gebruikt voor andere maatschappelijke voorzieningen.

5. Welke acties is het college hierop voornemens te nemen?

   Antwoord:
   Voor de kortere termijn tot 2030 zijn we reeds in gesprek met de Kans en Kleur over de onderwijsgebouwen in de bestaande en nieuwe wijken.

   Voor de langere termijnvraag, na 2030, is het nodig om eerst andere vragen te beantwoorden. Wil Wijchen überhaupt verder groeien na 2030? Als het antwoord daarop ja is, moet gekeken worden onder welke voorwaarden deze groei kan plaatsvinden. Daarna moeten de gevolgen van deze groei in kaart worden gebracht. Graag verwijzen hiervoor ook naar de gebiedsuitwerkingen binnen de verstedelijkingsstrategie van de Groene MetropoolRegio Arnhem-Nijmegen: https://www.groenemetropoolregio.nl/projecten/verstedelijkingsstrategie-arnhem-nijmegen-foodvalley/.

Geheimhouding: n.v.t.

De Gemeenteraad van Wijchen

De gevolgen van bevolkingsgroei voor Wijchen

Schriftelijke vraag van de VVD
ingediend op 3 december 2021

Aanleiding:
Door grote woningbouwprojecten als de Huurlingsedam, Wijchen West, TKWM, en de woningbouwontwikkelingen in de kernen van Wijchen, zal de gemeente Wijchen meer inwoners krijgen dan nu het geval is. Meer inwoners betekent meer gebruik van de in Wijchen aanwezige maatschappelijke voorzieningen, zoals scholen, wegen, sportaccommodaties, speeltuinen, parken, centrumgebieden, toezicht en handhaving, etc.

Die bevolkingsgroei benodigd daarom mogelijk investeringen in deze voorzieningen.

De Wijchense VVD heeft daarom de volgende vragen over deze bevolkingsgroei.

Vragen:
1. Hoeveel inwoners telt de gemeente Wijchen nu?
2. Welke bevolkingsgroei verwacht het college tot 2050?
3. Hoe verhoudt deze bevolkingsgroei zich tot de gebruiksdruk van onze maatschappelijke voorzieningen?
4. Voor welke voorzieningen worden investeringen voorzien als gevolg van noodzakelijke uitbreiding van deze voorzieningen door deze bevolkingsgroei?
5. Welke acties is het college hierop voornemens te nemen?

Namens de fractie van de Wijchense VVD,

Wessel Krale

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3213
Extern Zaak ID	Z/20/042569
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	5.c
Titel	42569 Beheer MFA De Brink
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Welzijn, Onderwijs en Sport
Eigenaar	Daemen, Léon
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	P5 Sport, cultuur en recreatie
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Loermans, P.L.J. (Paul)
Telefoonnummer steller	088 - 432 7350

Bijlagen
2021-12-23 Raad 2e nota deelneming Stichting De Brink
Besluit college tot deelneming

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	7 december 2021
College BenW openbaar Wijchen	4 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	25 januari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

Informatienota aan de raad.

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Informatienota aan de raad.

Openbaar Zaaknummer: 42569

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Deelneming in Stichting MFA De Brink

Kernboodschap
U heeft op grond van onze informatienota tot 23 december 2021 wensen en bedenkingen kunnen uiten bij ons voornemen tot deelname in Stichting MFA De Brink. Artikel 160, lid 2 van de Gemeentewet is hier namelijk van toepassing. Hieronder staan uw wensen en bedenkingen voorzien van onze reactie.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
21-10-2021	Notitie beheer en exploitatie MFA's, dorpshuizen en wijkcentra / Raad nr: 53294

Wensen en bedenkingen
Alleen de fracties van de VVD en Groen Sociaal Wijchen hebben vóór 23 december 2021 gereageerd. Zij hebben beiden geen wensen of bedenken geuit.

We hebben op 4 januari 2022 besloten tot deelname in Stichting MFA De Brink voor één jaar tot 2023.

Zaaknummer: 042569

Burgemeester en wethouders van Wijchen

Gelet op de artikel 160 lid 2 van de Gemeentewet,

Gehoord de wensen en bedenkingen die de Raad van de gemeente Wijchen naar voren heeft gebracht naar aanleiding van ons voornemen tot deelneming in Stichting MFA De Brink,

Overwegende dat:

1. de instandhouding van MFA De Brink en andere MFA's als maatschappelijke accommodaties voor onze inwoners bij draagt aan de realisatie van onze beleidsdoelen in het Sociaal domein;
2. Stichting 't Mozaïek bereid is MFA De Brink als proef te beheren via een dienstverleningsovereenkomst, waarbij:
   a. een strikte scheiding geldt tussen de beide exploitaties van deze organisaties;
   b. de administratie loopt via Stichting De Brink en haar bankrekeningnummer;
   c. de proef maximaal een jaar duurt en partijen elk kwartaal de voortgang bespreken;

3. Stichting De Brink formeel tot 2023 moet blijven bestaan voor de administratie;
4. als de proef slaagt, het bestuur van Stichting 't Mozaïek overweegt om vanaf 2023 deel te nemen in het bestuur van Stichting MFA de Brink;

Besluiten

deel te nemen in het bestuur van Stichting MFA De Brink.

Aldus besloten in de vergadering van 11 januari 2022

burgemeester en wethouders

drs. R. Boer	M. van Beek
secretaris	burgemeester

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3371
Extern Zaak ID	Z/21/058394
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	5.d
Titel	58394 Informatienota Evaluatie Tozo en Tonk
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Werk en inkomen
Eigenaar	Koning, de, Bert
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Derks, N.G. (Nick)
Telefoonnummer steller	0646824172

Bijlagen
58394 informatienota evaluatie Tozo en Tonk 381767_1.DOCX

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	18 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	25 januari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Ter kennisgeving aan de raad.

Openbaar Zaaknummer: 58394

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Evaluatie TOZO en TONK

Kernboodschap
Het kabinet heeft op 17 maart 2020 een aantal uitzonderlijke economische maatregelen genomen om de gevolgen van het coronavirus op te vangen. Een van de maatregelen was de komst van de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo). Deze regeling ondersteunde zelfstandige ondernemers, waaronder zzp'ers, zodat zij een betere kans hebben om hun bedrijf te kunnen voortzetten. De regeling is diverse malen verlengd. Per 1 oktober 2021 is deze tijdelijke regeling gestopt.

Op 1 januari 2021 is de regeling Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) aan het palet steunmaatregelen toegevoegd. De TONK was bedoeld om een terugval in de inkomsten als gevolg van de coronacrisis op te vangen. De uitkering gold voor huishoudens, dus ook voor ondernemers. De TONK was een vergoeding voor noodzakelijke kosten zoals woonlasten. Woonlasten zijn huur, aflossing hypotheek, hypotheekrente en kosten voor nutsvoorzieningen, gas, water, licht. Per 1 oktober 2021 is ook deze tijdelijke regeling gestopt.

In deze informatienota gaan we in op de inzet en het gebruik van beide regelingen in Wijchen.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
25-03-2021	Heroriëntatie Zelfstandigen (58253)
25-03-2021	Informatienota TOZO (58394)

Toelichting
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)
Op basis van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) konden zelfstandigen een beroep doen op twee voorzieningen: een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en een lening voor bedrijfskapitaal.
Om inkomensondersteuning te krijgen, moest een zelfstandig ondernemer verklaren dat hij verwachtte dat zijn inkomen over een aantal maanden als gevolg van de coronacrisis daalde tot onder het sociaal minimum. Het inkomen werd dan aangevuld. De aanvulling betrof een gift. Het bedrag was geen lening en hoefde niet te worden terugbetaald. Zelfstandig ondernemers die meer verdienden dan de bijstandsnorm of naast hun onderneming meer loon ontvingen uit een regulier dienstverband dan de bijstandsnorm, kregen geen inkomensondersteuning.

Zelfstandig ondernemers die als gevolg van de coronacrisis in liquiditeitsproblemen kwamen, konden een lening voor bedrijfskapitaal aanvragen van maximaal € 10.157 met een rente van 2%. Deze lening was binnen 4 weken beschikbaar. De maximale looptijd van de lening is 3 jaar. Tot januari 2021 hoefde niet te worden afgelost.

Aanvankelijk gold de regeling voor de periode van 1 maart 2020 tot en met 31 mei 2020. Vanwege het aanhouden van de coronacrisis is de Tozo 4x verlengd. Tozo 1 tot en met Tozo 5 kende een looptijd tot 1 oktober 2021. Bij de verlenging is de regeling van rijkswege steeds iets verder versoepeld (om in aanmerking te komen).

Gemeenten hadden sinds 1 januari 2021 de taak om zelfstandigen te helpen bij hun herbezinning op de toekomst. Naast de Tozo uitkering oriënteren heel wat ondernemers op wat zij aan het doen zijn. Een deel van de ondernemers wilde hierbij ondersteuning van de gemeente. Bijvoorbeeld om hun ondernemersperspectief te versterken of zich te laten bij- of omscholen.

De Tozo in chronologische volgorde:

- Kamerbrief Tozo 7 maart 2020
- Toolkit VNG Tozo maart 2020; i.v.m. de verlenging van de Tozo (4x) telkens een update van de toolkit;
- Maart/april 2020 inrichten van de website met informatie over de Tozo, de Q&A over de Tozo, het mogelijk maken om de Tozo digitaal aan te vragen en de inrichting van werkprocessen, formulieren (frontoffice) en administratie (backoffice), extra capaciteit voor front- en backoffice inhuren en het inrichten van het emailadres ondernemersloket@drutenwijchen.nl.
- In de periode van maart 2020 tot en met september 2021 vanwege de verlenging van de Tozo de algehele inrichting van de Tozo (website, front- en backoffice 4x geactualiseerd.
- Per 1 oktober 2021: einde Tozo.

Tozo in cijfers (Bron 2020 Bvu/Sisa en bron 2021 Wisz):

Omschrijving	Jaarschijf 2020 (definitief)	Jaarschijf 2021 (voorlopig)
Besteding levensonderhoud	€ 3.310.957	€ 928.955
Baten levensonderhoud	€ -11.608	€ -8.574
Besteding kapitaalverstrekking	€ 121.701	€ 25.282
Baten kapitaalverstrekking	€ -10.734	€ -13.062
Berekende compensatie uitvoeringskosten door het Rijk	€ 494.300	€ 88.700
Totaal kosten Tozo exclusief uitvoering	€ 3.904.616	€ 1.021.301
Aantal aanvragen en wijzigingsverzoeken	1136	275
Aantal besluiten op levensonderhoud	1070	190
Aantal besluiten op kapitaalverstrekking	16	4
Voorschotten Rijksoverheid Tozo	€ 7.105.034	€ 1.908.633
Terugbetaling 2020 aan Rijk teveel ontvangen voorschotten bij beschikking BV/B&S/27.05.2021/15KGL	€-3.200.418	€ -887.332
Totaal kosten Tozo exclusief uitvoering	€ 3.904.616	€ 1.021.301
Kosten brede dienstverlening (begroot)	€ 50.132	€ 88.400

Via de Sisa-methode verantwoorden we ons voor de uitgaven en inkomsten met het Rijk. Voor de jaarschijf 2020 is dit gebeurd. De cijfers 2021 zijn nog aan mutaties onderhavig en dus voorlopig. Bij het opstellen van de jaarrekening 2021 worden deze cijfers definitief. Via het beeld van uitvoering 2021 en de uiteindelijke Sisa 2021 leggen we verantwoording af aan het Rijk over het jaar 2021.

Heroriëntatie voor zelfstandige ondernemers
Vanaf november 2020 biedt gemeente Wijchen brede ondersteuning aan zelfstandigen die met hun bedrijf in de problemen geraakten door de Corona-pandemie. Aanvankelijk als pilot, vanaf 1 januari 2021 met inzet van extra Rijksmiddelen. Alle ondernemers kunnen hier een beroep op doen. Alle ondernemers die gebruik maakten van de Tozo zijn hiervoor direct benaderd. De dienstverlening hield in dat men beroep kon doen op een ondernemersadviseur van het Instituut Midden- en Kleinbedrijf om te "sparren" over het bedrijf. Op basis van compacte analyse kon een ondernemer vervolgens worden doorverwezen naar specialisten voor verdere ondersteuning (schuldsanering, coaching, om- of bijscholing en bemiddeling.

De dienstverlening werd, gezamenlijk met andere gemeenten in onze arbeidsmarktregio, georganiseerd met een aantal (boven-) regionale partijen: het IMK, Philips-Stiels-Gielkens, Over Rood, Leerwerkloket en WerkBedrijf. In Wijchen hebben in deze periode 50 ondernemers in verschillende mate van intensiteit gebruik gemaakt van deze dienstverlening. In de hele regio bleef het aantal ondernemers dat een beroep deed op deze dienstverlening ver achter bij wat we hadden verwacht. Dit is in lijn met andere gemeenten in de regio. Een mogelijke verklaring is dat ondernemers gewend zijn creatief hun eigen boontjes te doppen. Anderzijds kunnen (financiële) problemen ook op eens acuut worden als de belastingdienst in het vierde kwartaal van 2022 aanklopt.

Voor de heroriëntatie (intake, analyse perspectief, coaching en communicatie) is via extra participatiebudget voor 2021 (bekend gemaakt via de decembercirculaire 2020) een bedrag van € 88.400,- beschikbaar gesteld. Alle TOZO-gebruikers zijn benaderd met de vraag of ze gebruik willen maken van deze vorm van extra dienstverlening.

Bij de begroting voor 2022 heeft de raad besloten deze dienstverlening ook in 2022 te continueren. Daarbij houden we vanzelfsprekend ook rekening met dat het Regionale Mobiliteitsteam is gestart. Ook bereiden we een campagne voor om meer ondernemers te bereiken onder het met een meer positief uitdagend motto ("Boost je zaak!").

Tijdelijke ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)
De regeling Tijdelijke Ondersteuning voor Noodzakelijke Kosten is (met terugwerkende kracht) in werking getreden op 1 januari 2021 en liep in eerste instantie tot en met 30 juni 2021. Daarna is de TONK verlengd tot en met 30 september 2021. Het kabinet stelde voor de gehele periode € 260 miljoen beschikbaar.

De TONK was bedoeld voor huishoudens die door de coronasituatie te maken kregen met een onvoorzienbare en onvermijdelijke terugval in hun inkomen, en die daardoor noodzakelijke kosten niet meer konden voldoen en waarvoor andere regelingen niet of onvoldoende soelaas boden.
Dat gold bijvoorbeeld voor werknemers die hun baan verloren en geen recht (meer) hadden op een uitkering, of voor zelfstandigen die vanwege de coronamaatregelen hun opdrachten zagen verdwijnen maar geen aanspraak op de Tozo konden maken. Maar ook burgers die al in 2020 ingestroomd zijn in een uitkering (WW, bijstand of Tozo) vanwege de coronacrisis, maar voor wie de hoogte van de uitkering onvoldoende is om de vaste lasten te betalen, kwamen in aanmerking voor de TONK. De TONK kon dan voorzien in (gedeeltelijke) tegemoetkoming voor noodzakelijke kosten.

Alle gemeenten in Nederland hadden de taak om de regeling (met terugwerkende kracht) uit te voeren. Via de VNG en Divosa hebben wij de beschikking gekregen over allerlei hulpmiddelen, waaronder een model voor de beleidsregels en voorbeeldbrieven om de TONK in te richten. Om de TONK voor de Wijchense bevolking mogelijk te maken c.q. onder de aandacht te brengen van een breed publiek zijn er tal van acties ondernomen:

De TONK in chronologische volgorde:

- Eerste aankondiging TONK door het Rijk: 9 december 2020
- Handreiking voor gemeenten klaar: februari 2021
- Vaststelling beleidsregels in het college 16 maart 2021
- In maart 2021: inrichten van de website met informatie over de TONK en het digitaal aanvragen mogelijk te maken. De front- en backoffice (inclusief formatie) zijn ingericht om de uitvoering ter hand te nemen;
- Wijziging beleidsregels vastgesteld in het college van 25 mei 2021. Reden van deze wijziging is het achterblijven van het aantal aanvragen TONK. Landelijk gezien – en dus ook in Wijchen – bleef het aantal aanvragen TONK (ver) achter bij de verwachtingen;
- Voorbereiden publiekscampagne TONK (in samenhang met de mogelijkheden voor "Heroriëntatie) in de zomervakantie: informatiebrief aan ondernemers; Filmpje over de TONK en schuldhulpverlening aan ondernemers en de Wijchense burgers in samenwerking met Bijsterhuizen; flyer over de TONK, de schuldhulpverlening en andere ondersteuning bij weekblad de Wegwijs;
- Lancering publiekscampagne eind september 2021;
- 1 oktober 2021: einde TONK, aanvragen konden nog tot 1 november 2021; ingediend worden over de periode 1 januari 2021 – 30 september 2021.

TONK in cijfers (bron Wisz/ cijfers zijn nog niet definitief (zijn nog aan mutaties onderhavig):

Omschrijving	Jaarschijf 2020 (definitief)	Jaarschijf 2021 (voorlopig)
Totaal bedrag aan toekenningen TONK	€ 0	€ 74.397
Ontvangen rijksvergoedingen (afgerond) via de mei- en septembercirculaire 2021	€ 0	€ 493.000
Aantal aanvragen TONK	0	74
Aantal toekenningen TONK	0	64
Aantal afgewezen/ingetrokken aanvragen	0	10
Aantal ondernemers heroriëntatie	0	50
Kosten heroriëntatie	€ 0	€ 16.820

Verantwoorden/ afrekenen met het Rijk: omdat de middelen voor TONK niet geoormerkt zijn, is er geen individuele verantwoording verschuldigd naar SZW. Verantwoording over de inzet, uitvoering en de middelen gebeurt via het college en de raad.

Gevolgen
n.v.t.

Communicatie
n.v.t.

Uitvoering of Vervolgstappen
Versoepeling Bbz per 1 oktober 2021 tot 1 januari 2022 (inmiddels verlengd tot 1 april 2022)
Op de meeste financiële coronasteunmaatregelen, waaronder de Tozo en TONK, kan na 1 oktober 2021 geen beroep meer worden gedaan.
Nu de beperkingen voor vrijwel alle ondernemingen zijn opgeheven, gaat het kabinet ervan uit dat de meeste zelfstandig ondernemers weer door kunnen gaan met hun onderneming. Ondernemers die niet direct kunnen opstarten of zich afvragen op welke wijze ze door kunnen gaan, kunnen zich tot de gemeente wenden voor verdere ondersteuning.

Als na 1 oktober 2021 financiële ondersteuning nodig is, kan de ondernemer een beroep doen op de reguliere Bbz. De uitvoering van deze regeling is complex en is voor gemeenten en ondernemers een flinke administratieve opgave. Omdat mogelijk een groot aantal aanvragen zal worden ingediend, heeft het kabinet besloten om het Bbz voor 4e kwartaal 2021 op diverse punten te vereenvoudigen:

- De vermogenstoets wordt buiten toepassing gelaten bij een aanvraag levensonderhoud;
- Het wordt deels mogelijk om de uitkering met terugwerkende kracht aan te vragen;
- Het vaststellen van het inkomen en de hoogte van de Bbz-uitkering geschiedt per kalendermaand in plaats van per boekjaar;
- De verstrekking van de Bbz-uitkering geschiedt om niet (onder verrekening van (partner)inkomsten en wordt niet gezien als een voorlopige lening.

Omdat deze regeling nog 'loopt' en onderdeel is van de reguliere Bbz zijn er dit moment nog geen actuele cijfers (aanvragen en verstrekkingen die betrekking hebben op de versoepelingen) beschikbaar. Via het beeld van uitvoering 2021 en de uiteindelijke Sisa 2021 leggen we verantwoording af aan het Rijk over het jaar 2021.

Uitbreiding financiële steun n.a.v. de persconferenties
Er komt financiële steun voor bedrijven die worden geraakt door de nieuwe coronamaatregelen die sinds zaterdag 13 november gelden. Het kabinet vervangt de eerder aangekondigde regeling Vaste Lasten Nachtsluiting horeca (VLN) door de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL). Het doel is getroffen ondernemers te ondersteunen met het betalen van hun vaste bedrijfskosten in het vierde kwartaal van 2021. Er komt ook aanvullende steun voor evenementen die door het aangekondigde verbod niet kunnen doorgaan. Daarnaast komt er steun voor de landbouwsector, de culturele sector en de sportsector. Vooralsnog zijn gemeenten niet aan zet om de uitvoering van de nieuwe ondersteunende maatregelen ter hand te nemen.

Vanwege de huidige coronaontwikkelingen zijn er tijdens de persconferentie op 18 december 2021 opnieuw maatregelen afgekondigd om het aantal besmettingen en de daarmee gepaard gaande ziekenhuisopnames terug te dringen. De nieuwe maatregelen hebben tot gevolg dat Nederland wederom tot 15 januari 2022 in een lockdown-situatie is ondergedompeld.

In de persconferentie van 14 januari 2022 is aangegeven dat op het gebied van sport, beoefening van kunst en cultuur, contactberoepen, detailhandel en onderwijs in Nederland vanaf zaterdag 15 januari 2022 meer mogelijk is. Het kabinet heeft besloten dat winkels, sportclubs, muziekscholen en contactberoepen zoals kappers weer open kunnen**.** De horeca en het uitgaansleven zijn nog gesloten. Op dinsdag 25 januari besluit het kabinet opnieuw of er meer kan. Er zijn geen nieuwe vormen van financiële ondersteuningen aangekondigd. We schatten in dat gemeenten niet opnieuw aan zet zijn om nieuwe regelingen uit te voeren. Wel zijn de mogelijkheden om een versoepelde Bbz aanvraag te doen verlengd tot 1 april 2022.

Geheimhouding:
Niet van toepassing

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3364
Extern Zaak ID	Z/21/061040
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	5.e
Titel	61040 Informatienota Dienstverleningsovereenkomst centrumregeling BW en MO Nijmegen Rivierenland
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team WMO, jeugd en gezondheid
Eigenaar	Weijers, Jessie
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Burgers, T.T.M. (Titus)
Telefoonnummer steller	0884327538

Bijlagen
61040 Informatienota Dienstverleningsovereenkomst centrumregeling BW en MO Nijmegen Rivierenland
Informatienota DVO Bijlage I DVO BW en MO vs 12
Informatienota DVO Bijlage IIA Evaluatie beleidsplan digivs
Informatienota DVO Bijlage IIB Evaluatie beleidsplan printvs

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	18 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	25 januari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

De raad besluit:

kennis te nemen van:

a) de dienstverleningsovereenkomst van de centrumregeling BW en MO Nijmegen en Rivierenland

b) de evaluatie van het regionale beleidsplan beschermd wonen 'Samen Dichtbij'.

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De raad besluit:

kennis te nemen van:

a) de dienstverleningsovereenkomst van de centrumregeling BW en MO Nijmegen en Rivierenland

b) de evaluatie van het regionale beleidsplan beschermd wonen 'Samen Dichtbij'.

Openbaar Zaaknummer: 61040

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Dienstverleningsovereenkomst centrumregeling BW en MO Nijmegen Rivierenland

Kernboodschap

In deze informatienota informeren we u over de uitvoeringsafspraken die we in de regio maakten voor het beschermd wonen en de maatschappelijke opvang. Deze afspraken staan in een dienstverleningsovereenkomst die het college vaststelde.
En we informeren u in deze nota over de evaluatie van het regionale beleidsplan 'Samen Dichtbij'.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
24-10-2017	Beleidsplan GGZ Beschermd Wonen & Maatschappelijke Opvang 2018-2020 'Samen Dichtbij' (regio Nijmegen en Rivierenland) (vaststelling raad)
11-05-2021	Regioplan Beschermd Wonen Nijmegen en Rivierenland (vaststelling college)
24-06-2021	Regioplan Beschermd Wonen Nijmegen en Rivierenland (vaststelling raad) en centrumregeling BW en MO (instemming raad)
09-11-2021	Centrumregeling BW en MO (vaststelling college)

Toelichting

A. Dienstverleningsovereenkomst Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Hieronder leggen we eerst uit waarom we een dienstverleningsovereenkomst (DVO) aangaan.

Het beleid over Beschermd Wonen (BW) en Maatschappelijke Opvang (MO) [1] verandert
Vanaf 1 januari 2022 decentraliseert het rijk de taak BW van de centrumgemeenten naar alle gemeenten. Voor de zomer stelden alle raden in de regio hiervoor het regioplan en de centrumregeling beschermd wonen en maatschappelijke opvang vast. Hierin staat dat de gemeenten in de regio's Nijmegen en Rivierenland blijven samenwerken. We spraken ook af dat Nijmegen centrumgemeente blijft en voor de regio de taken uitvoert.

[1] Beschermd Wonen is een woonvorm voor mensen met een ernstige psychiatrische aandoening (EPA). Maatschappelijke Opvang is de opvang van dak- en thuislozen.

Er ontbrak nog een dienstverleningsovereenkomst, een DVO
Hierin vertalen we de afspraken uit de centrumregeling naar concrete uitvoerings-afspraken. Nu staan alle afspraken in de DVO en besloten de colleges in de regio om de DVO aan te gaan. We informeren u nu ook graag over de inhoud van de DVO.

In de DVO staan de uitvoeringsafspraken die horen bij de centrumregeling BW en MO
Voor de zomer spraken de gemeenten in de regio Rivierenland en de regio Nijmegen af om samen te blijven werken na de decentralisatie van BW. Alle raden stelden hiervoor een regioplan vast, de colleges gingen een centrumregeling aan. In de centrumregeling staat (op hoofdlijnen) wat we belangrijk vinden in de samenwerking. Hoe we precies gaan samenwerken, leggen we nu vast in de DVO.

Hieronder bespreken we kort bij de belangrijkste onderwerpen, welke uitvoerings-afspraken we maken. De volgorde van de onderwerpen is anders dan die in de DVO. We noemen daarom de artikelnummers erbij. Voor de details verwijzen we naar de bijlage (DVO).

Artikel 3, lid 4: Taken centrumgemeente, Nijmegen
- verantwoordelijk voor de implementatie en uitvoering van inkoop of subsidiëring,
- het ontvangen van declaraties en het betalen daarvan,
- contract- en relatie management,
- monitoren en rapporteren,
- rechtmatigheids- en kwaliteitsbewaking en handhaving,
- het nemen van primaire indicatiebesluiten en besluiten op bezwaar,
- de vertegenwoordiging van partijen in beroep en bij een voorlopige voorziening.

Deze taken voert Nijmegen uit voor de volgende voorzieningen:

I. Beschermd wonen (incl. de toegang);
II. Beschermd thuis (incl. de toegang);
III. Maatschappelijke opvang (incl. de toegang);
IV. OGGZ, voor zover het geen lokale taken zijn;
V. Verslavingszorg, voor zover het geen lokale taken zijn.

Artikel 6: Financiën
Alle gemeenten in de beide regio's zijn samen verantwoordelijk voor een sluitende regionale begroting. De centrumgemeente stelt jaarlijks een concept-regiobegroting op.

De eerste begroting stellen we op voor het jaar waarin het rijk het objectief verdeelmodel invoert. We verwachten dat dit 2023 is. In dit jaar ontvangen ook alle gemeenten middelen voor het uitvoeren van beschermd wonen.

In de tabel op de volgende bladzijde staan de baten en lasten die onderdeel zijn van de regiobegroting.

Lasten	Baten
a. Gecontracteerde zorg (in natura) BW/BT. b. Persoonsgebonden budgetten BW/BT. c. Een bedrag voor onvoorziene zorgkosten als gevolg van het woonplaatbeginsel. d. Subsidies gerelateerd aan regionale doelen en BW/BT. e. Kosten voor de centrale toegang BW/MO op basis van taakopdracht aan de GGD. f. Kosten regionale projecten, bijv. de ambulantisering GGZ/ transformatie BW. g. Uitvoeringskosten centrumgemeente. h. Kosten voor Wmo toezicht en handhavingstrajecten. i. Tekort maatschappelijke opvang.	a. De integratie-uitkering beschermd wonen b. Een bijdrage per gemeente op basis van de verdeelsleutel. Deze verdeelsleutel baseren we op de (her)verdeling van de beschermd wonen middelen volgens het objectieve verdeelmodel. Jaarlijks bekijkt de regio of deze verdeelsleutel nog passend is.

De verdeelsleutel baseert de regio op het budgetaandeel per gemeente in het totaalbudget. Deze verdeling komt uit in de september circulaire 2021. De verdeling is voorlopig als volgt:

Gemeente	Aandeel in regiobegroting
Berg en Dal	5,5%
Beuningen	4,3%
Buren	3,9%
Culemborg	5,0%
Druten	3,2%
Heumen	3,0%
Mook en Middelaar	1,5%
Neder Betuwe	3,3%
Nijmegen	44,5%
Tiel	8,3%
West Betuwe	7,4%
West Maas en Waal	3,2%
Wijchen	6,9%

Iedere gemeente betaalt de bijdrage in de vorm van een voorschot. In het jaar t+1 maakt Nijmegen een eindafrekening. Na goedkeuring door de gemeenten, rekent Nijmegen per gemeente af.

Artikel 5: Gezamenlijke verplichtingen

De regiogemeenten blijven zelf verantwoordelijk voor de taken die we al hadden in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. Hieronder vallen onder andere:

- het bieden van begeleiding & dagbesteding,
- organiseren van bemoeizorg,
- het voorkomen van uithuisplaatsingen,
- huishoudelijke hulp,
- respijtzorg en kortdurend verblijf,
- persoonlijke verzorging,
- kortdurend verblijf LVB 18+,
- vervoer,
- woningaanpassingen en overige hulpmiddelen (allen zowel in natura als via PGB).

Gemeenten hebben daarnaast de verantwoordelijkheid om te zorgen voor voldoende betaalbare woonplekken. Dit geldt ook voor de doelgroepen van de centrumregeling BW en MO. Zo kunnen inwoners, na een tijdelijk verblijf in MO en/of BW terugkeren naar de gemeente van herkomst.

Voor deze lokale verantwoordelijkheden moeten gemeenten lokale capaciteit inzetten. Voor de regionale verantwoordelijkheden geldt dat Nijmegen hiervoor capaciteit inzet. Vanuit de lokale gemeenten is het om 3 redenen belangrijk dat we hier nauw op aanhaken en aan meewerken:

1. Zo sluiten de regionale en lokale ontwikkelingen op elkaar aan.
2. Beschermd wonen blijft altijd primair een lokale verantwoordelijkheid. Het beleggen van deze taken bij de regiogemeenten neemt niet weg dat lokale gemeenten hier wettelijk verantwoordelijk voor blijven.
3. We spraken af dat BW een regionaal product blijft, maar Beschermd Thuis (BT) ook lokaal kan. Gemeenten die dit lokaal willen organiseren hebben hiervoor een tijdpad van 7-10 jaar.

Artikel 10: Duur, wijziging en beëindiging

Deze overeenkomst gaat in op 1 januari 2022 en eindigt op 31 december 2024. De DVO komt tot stand door ondertekening van de overeenkomst door alle partijen. We stellen voor dat de verantwoordelijke wethouders de DVO tekenen. Hiervoor moeten de burgemeesters een volmacht geven aan de wethouder.

Gemeenten kunnen tussentijds uittreden uit de regeling[2]. Hiervoor moeten wel alle gemeenten schriftelijk toestemming geven. Er geldt een opzegtermijn van 6 maanden. De gemeenten kunnen de overeenkomst ook tussentijds wijzigen. Ook hiervoor moeten alle gemeenten dan schriftelijk toestemming geven.

Artikel 3, lid 8: Managementrapportages

Regiogemeenten ontvangen twee maal per jaar geanalyseerde managementrapportages. De rapportages beschrijven de voortgang en realisatie van de ingekochte en gesubsidieerde zorg en ondersteuning. In de managementrapportages staat beschikbare informatie over:

- het zorggebruik,
- de kosten,
- de wachtlijsten,

Ook staat in de rapportages informatie uit de registraties van de centrale toegang BW/MO.

[2] Uittreden tijdens de eerste 3 jaar na aangaan van de regeling, is niet mogelijk. Daarna kan dat wel. Dit staat in artikel 11, lid 4 van de centrumregeling.

Naast de geanalyseerde managementrapportages zorgt de centrumgemeente ervoor dat gemeenten periodiek actuele monitoringsinformatie hebben. Hierbij valt te denken aan aantallen cliënten BW en BT, inzicht in kosten, inzicht in zorggebruik en inzicht in samenstelling van de cliëntpopulatie. Nijmegen onderzoekt nu of ze de bestaande dashboards toegankelijk kunnen maken voor de regiogemeenten.

In de DVO staan afspraken over de uitwisseling van persoonsgegevens
In het kader van de samenwerking in de centrumregeling wisselen we persoonsgegevens uit. Op deze samenwerking en uitwisseling van persoonsgegevens is de AVG van toepassing. We moeten ervoor zorgen dat alle partijen dit doen volgens de geldende wet en regelgeving. Hiervoor nemen we een aparte bijlage op bij de overeenkomst waarin we afspraken vastleggen over privacy.

Met de DVO regelen we dat de gemeente Nijmegen de wettelijke taken namens ons kan uitvoeren
In de centrumregeling spraken we af dat Nijmegen de taken Beschermd Wonen uitvoert namens de regiogemeenten. Hiervoor moeten we mandaat verlenen. Dit mandaatbesluit is onderdeel van de DVO die het college nu vaststelde.

Kanttekening: het rijk stelde het objectief verdeel model nog niet vast
Het meest actuele objectieve verdeelmodel dat het rijk ons stuurde, is nog steeds een concept. Dat betekent dat we nog niet zeker weten wat de financiële gevolgen van de decentralisatie precies zijn. Aan de andere kant maken we nu een regionale afspraak. Dat betekent dat we de eventuele financiële tegenvallers van een definitief model ook samen oplossen.

B. Evaluatie regionale beleidsplan ‘Samen Dichtbij’

Het regionale beleidsplan ‘Samen Dichtbij’ geldt officieel tot 2022
Het bestuursteam BW besloot daarom om te kijken of we de inhoud van het beleidsplan moeten aanpassen. Daarom evalueerden we het plan. In deze evaluatie beschrijven we de stand van zaken van de 25 voorstellen uit het regionale beleidsplan. De evaluatie staat in de bijlage.

We concluderen dat ‘Samen Dichtbij’ nog steeds een goede leidraad is
Met de afspraken die we hierin maakten kunnen we verder werken aan de ‘transformatie’ van de zorg. We bedoelen daarmee dat we de zorg zo licht mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis organiseren. Eén van de speerpunten blijft het thema ‘wonen’. Er zijn nog steeds te weinig betaalbare woonplekken. Hierdoor blijven inwoners langer dan nodig in beschermde woonvormen. En kunnen zij niet werken aan verder herstel. Herstel begint met een eigen woonplek buiten de zorginstelling.

In de evaluatie staan per thema enkele voorbeelden van activiteiten in de regio-gemeenten. Deze voorbeelden zijn niet volledig. Hieronder beschrijven we daarom per thema de Wijchense acties die daarbij horen.

Thema uit Samen Dichtbij	**Wat doen we lokaal hiervoor?**
1. Een sluitend netwerk rondom de cliënt	• Sociaal Wijkteam en Regieteam Wijchen. • En vanaf 1-1-2022: WijkGGZ team Wijchen
2. Wonen	• Pilot Kamers met Aandacht • Onderzoek naar woonbehoeften bijzondere doelgroepen (doel: vaststellen bestuurlijke visie + plan van aanpak)
3. Werk en dagbesteding	Divers regionaal en lokaal aanbod, waaronder De Broedplaats in Wijchen. Wel behoefte aan meer passende dagbesteding. Samen met de doelgroep bekijken we nu welke behoeften er zijn. In de 1e helft van 2022 maken we een plan van aanpak om deze vraag om te zetten naar aanbod.
4. Maatschappelijke participatie en een sociaal netwerk	• Inloop Ixta Noa (Noorderlicht): 2x p/w • Themabijeenkomsten ggz MVMK en Ixta Noa • Djembee groep begeleidt door ervaringsdeskundige • Onderzoek naar behoefte van jongvolwassenen die psychisch kwetsbaar zijn
5. Inkomen en schuldhulpverlening	• Minimaregelingen • Bijzondere bijstand voor bewindvoeringskosten • Schuldhulpverlening in brede zin (vroegsignalering, budgetadvies, schuldregelen, nazorg) • Bevorderen afstemming financiële zelfredzaamheid tussen ambulante begeleiding en schuldhulpverleners • Schuldhulpmaatje

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

BIJLAGEN
- Dienstverleningsovereenkomst BW/MO met bijlagen (waaronder mandaatbesluit)
- Evaluatie van het beleidsplan 'Samen Dichtbij'

DIENSTVERLENINGSOVEREENKOMST Centrumregeling beschermd wonen en maatschappelijke opvang regio Nijmegen en Rivierenland

Partijen:
Opdrachtgever: De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, en Wijchen, rechtsgeldig vertegenwoordigd, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft door de door hun burgemeester aangewezen persoon, handelend ter uitvoering van de door hun colleges van burgemeester en wethouders genomen besluiten; Hierna te noemen 'de regio Nijmegen en Rivierenland', 'de gemeenten' of 'opdrachtgevers'

En

Opdrachtnemer: de gemeente Nijmegen

Te dezer zake krachtens artikel 171, eerste lid, van de Gemeentewet rechtsgeldig vertegenwoordigd door de burgemeester drs. H.M.F. Bruls, handelende ter uitvoering van het besluit van het college van Burgemeester en Wethouders van [*Datum collegebesluit*]. Hierna te noemen: 'de gemeente Nijmegen', 'de centrumgemeente' of 'opdrachtnemer'.

Hierna gezamenlijk te noemen: 'deelnemers' of 'partijen',

Overwegende dat:
- deelnemers hun samenwerking op het gebied Beschermd wonen en Opvang in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning hebben geformaliseerd in de Centrumregeling Beschermd wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Nijmegen en Rivierenland, waarbij de gemeente Nijmegen als centrumgemeente taken uitvoert voor de partijen;
- in genoemde centrumregeling is overeengekomen dat partijen in een dienstverleningsovereenkomst nadere uitwerking geven aan deze centrumregeling.
- dat opdrachtgevers en opdrachtnemer over de uitvoering van deze werkzaamheden afspraken wensen te maken;
- dat deze dienstverleningsovereenkomst de overeengekomen dienstverlening en de daarbij horende uitgangspunten en randvoorwaarden vastlegt. De overeenkomst schept een gezamenlijk overeengekomen verwachtings- en verantwoordingskader.

Verklaren het volgende overeen te zijn gekomen:

Artikel 1. Begripsbepalingen
In deze dienstverleningsovereenkomst wordt verstaan onder:
a. Nijmegen: de gemeente Nijmegen in haar hoedanigheid van centrumgemeente;
b. Centrumgemeente: de in de centrumregeling "Beschermd wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Nijmegen en Rivierenland" aangewezen gemeente, zijnde Nijmegen;
c. Regiogemeenten: de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, en Wijchen.
d. Inkoop: inkoop of subsidiëring;
e. t+1: het jaar volgend op het begrotingsjaar dat loopt van 1 januari tot en met 31 december.
f. Beschermd wonen: wonen in een accommodatie van een instelling met daarbij behorende vierentwintig-uurs toezicht en begeleiding, gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie, het psychisch en psychosociaal functioneren, stabilisatie van een

psychiatrisch ziektebeeld, het voorkomen van verwaarlozing of maatschappelijke overlast of het afwenden van gevaar voor de cliënt of anderen, bestemd voor personen met psychische of psychosociale problemen, die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving;

g. Beschermd thuis: Wonen in een eigen (al of niet gedeelde) woning met daarbij behorende vierentwintig uurs beschikbaarheid van zorg en begeleiding, gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie, het psychisch en psychosociaal functioneren, stabilisatie van een psychiatrisch ziektebeeld, het voorkomen van verwaarlozing of maatschappelijke overlast of het afwenden van gevaar voor de cliënt of anderen, bestemd voor personen met psychische of psychosociale problemen, die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving;
h. Maatschappelijke opvang: onderdak en begeleiding voor personen die de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

Artikel 2. Opdracht

Deze dienstverleningsovereenkomst werkt de afspraken in de centrumregeling nader uit.

Artikel 3. Verplichtingen opdrachtnemer

1. Uitvoering
   a. Opdrachtnemer houdt zich bij de uitvoering van zijn taken en bevoegdheden aan de relevante wet- en regelgeving die van toepassing is.
   b. Opdrachtnemer draagt zorg voor een adequate en tijdige uitvoering van de taken en bevoegdheden die haar bij deze overeenkomst zijn toegekend.

2. Informatie

Opdrachtnemer voorziet opdrachtgever van de informatie zoals in deze overeenkomst beschreven staat, alsmede informatie niet benoemd in deze overeenkomst die benodigd is voor een goede uitvoering van de taken die door deze overeenkomst aan opdrachtgevers toekomen.

3. Verzekering

Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor afdoende verzekering omtrent wettelijke aansprakelijkheidsrisico's in verband met de uitvoering van deze overeenkomst en houdt deze verzekering gedurende de looptijd van de overeenkomst in stand. De aansprakelijkheid van opdrachtnemer is beperkt tot hetgeen gedekt is door de hiervoor genoemde verzekering.

4. Taken centrumgemeente
   a. Nijmegen voert taken uit voor de deelnemers op basis van artikel 4 van de centrumregeling;
   b. Onder de taken bedoeld in het eerste lid vallen tenminste de taken zoals bedoeld in artikel 4, tweede lid van de centrumregeling, waaronder in ieder geval de inkoop of subsidiëring, het ontvangen van declaraties en het betalen daarvan, contract- en relatie management, monitoren, rechtmatigheids- en kwaliteitsbewaking en handhaving, het nemen van primaire besluiten en besluiten op bezwaar, de vertegenwoordiging van partijen in bezwaar, beroep en bij een voorlopige voorziening, alsmede het instellen van hoger beroep en het verzoeken tot een voorlopige voorziening van of bij;
      I. Beschermd wonen;
      II. Beschermd thuis;
      III. Maatschappelijke opvang;
      IV. OGGZ, voor zover het geen lokale taken betreft
      V. Verslavingszorg, voor zover het geen lokale taken betreft

c. Onder de taken bedoeld in lid b van dit artikel valt eveneens de uitvoering en aansturing namens de regiogemeenten van de centrale toegang voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
d. Onder de taken bedoeld in lid b van dit artikel valt eveneens de uitvoering namens de regiogemeenten van het beoordelen van aanvragen en beschikbaar stellen van persoonsgebonden budgetten (PGB) voor beschermd wonen en beschermd thuis.
e. Wanneer er sprake is van kwaliteits- of handhavingstrajecten (al of niet in samenwerking met Wmo toezicht en/of de Inspectie voor Gezondheidszorg en Jeugd) hanteert de centrumgemeente de meest actuele handhavingskaders en –richtlijnen zoals vastgesteld door gemeente Nijmegen
f. Andere taken dan bedoeld in dit artikel kunnen door een deelnemer of meerdere deelnemers in een dienstverleningsovereenkomst in de zin van artikel 7 van de centrumregeling worden opgedragen aan Nijmegen mits deze taak alsmede de eventuele vergoeding hiervoor met de opdrachtnemer overeen wordt gekomen.

5. Kwaliteitsniveau
Nijmegen draagt er in ieder geval zorg voor dat de taakuitvoering op grond van de centrumregeling:
a. conform het door Nijmegen vastgestelde inkoop- en subsidiebeleid- en regelgeving (waaronder de algemene inkoopvoorwaarden voor leveringen en diensten (inkoop) en kaderverordening subsidies) plaatsvindt, daarmee voldoen deelnemers aan de norm voor opdrachtgeverschap van VNG en ministerie van VWS;
b. voldoet aan kwaliteitseisen die voortvloeien uit wet- en regelgeving;
c. voldoet aan eisen van de centrale overheid betreffende financiering.

6. Inkoopplan
a. De centrumgemeente maakt een jaarlijks of meerjaarlijks inkoopplan waarin staat opgenomen welke zorg zij gaat inkopen. In het vast te stellen inkoopplan kunnen de volgende onderwerpen worden opgenomen:
    i) de volumes per zorgproduct (per zorginstelling) die worden ingekocht;
    ii) relevante mutaties, bijvoorbeeld in de taakafbakening tussen centrum- en regiogemeente met betrekking tot meer lokale uitvoering van beschermd thuis (conform ingroeipad);
    iii) prijseffecten en indexeringen;
    iv) een planning.
b. Het inkoopplan wordt vastgesteld door de centrumgemeente wanneer partijen hierover bestuurlijke overeenstemming hebben bereikt, onder voorbehoud van de noodzakelijke lokale besluitvorming.
c. Het inkoopplan kan ook meerjarig worden vastgesteld.
d. Alle deelnemers kunnen na het vaststellen van het inkoopplan een wijzigingsvoorstel indienen. Overeenkomstig artikel 3, lid 4, sub f van deze overeenkomst kan het wijzigingsvoorstel gezamenlijk worden vastgesteld, mits dit voorstel niet in strijd is met reeds gemaakte afspraken met zorgaanbieders of andere belanghebbenden.

7. Inrichting regionale samenwerking
Deelnemers beschrijven in een inrichtingsplan de wijze waarop de regionale samenwerking wordt ingericht en ingevuld. Het inrichtingsplan beschrijft de inrichting van, de sturing op en de lokale afstemming met betrekking tot:
a. de regionale uitvoering door de centrumgemeente;
b. de regionale ontwikkeling van beleid en strategie;
c. het regionale bestuurlijk en ambtelijk overleg.

8. Managementrapportages
   a. Nijmegen verstrekt de regiogemeente twee maal per jaar geanalyseerde managementrapportages over de voortgang en realisatie van de ingekochte en gesubsidieerde zorg en ondersteuning.
   b. De managementrapportage bevat beschikbare informatie over zorggebruik, kosten en wachtlijsten, alsmede informatie door de centrale toegang BW/MO verstrekt.
   c. Na het verschijnen van de managementrapportages vindt op initiatief van Nijmegen een ambtelijk overleg over deze rapportages plaats met alle deelnemers.
   d. Naast de geanalyseerde managementrapportages voorziet de centrumgemeente periodiek in actuele monitoringsinformatie. Hierbij valt te denken aan aantallen cliënten BW en BT, inzicht in kosten, inzicht in zorggebruik en inzicht in samenstelling van de cliëntpopulatie. De centrumgemeente gebruikt de bestaande dashboards als uitgangspunt en verrijking hiervan gebeurt in goed overleg. De bestaande dashboards worden toegankelijk voor regiogemeenten indien dit technisch mogelijk en vanuit oogpunt privacywetgeving niet onwenselijk is.

9. Verantwoording
   De verantwoording vindt jaarlijks na afloop van het kalenderjaar plaats in de vorm van een jaarafrekening met realisatiecijfers en toelichting hierop.

Artikel 4. Verplichtingen opdrachtgever

1. Besluiten over mandaten en volmachten worden tijdig genomen door het daartoe bevoegde bestuursorgaan.
   a. De bestuursorganen van de regiogemeenten dragen zorg voor het tijdig verlenen van mandaten en toereikende volmachten overeenkomstig de bij deze overeenkomst gevoegde bijlage (Bijlage A-Mandaat) opdat de bestuursorganen van Nijmegen, hun taken op grond van de centrumregeling en deze overeenkomst adequaat kunnen uitvoeren;
   b. De bestuursorganen van Nijmegen stemmen in met de ter uitvoering van het eerste lid gegeven mandaten en volmachten.

2. Faciliteiten

Opdrachtgever voorziet opdrachtnemer gevraagd en ongevraagd van alle faciliteiten, informatie en medewerking die nodig is voor goede uitvoering van de opgedragen taken. De opdrachtgever is verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van ambtelijke medewerker(s) die werkzaamheden verrichten uit hoofde van de regionale samenwerking en lokale verantwoordelijkheden.

Artikel 5. Gezamenlijke verplichtingen

1. Lokale verantwoordelijkheden
   a. Onder deze centrumregeling en dienstverleningsovereenkomst vallen niet de taken die gemeenten zelf hebben in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. Hieronder vallen, onder andere, maar niet uitsluitend, het bieden van begeleiding, dagbesteding, bemoeizorg, voorkomen van uithuisplaatsingen, huishoudelijke hulp, respijtzorg en kortdurend verblijf (logeren), persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf LVB 18+, vervoer, woningaanpassingen en overige hulpmiddelen (allen zowel in natura als via PGB).
   b. Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om lokale huisvestingsmogelijkheden voor doelgroepen van de centrumregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Nijmegen en Rivierenland te ontwikkelen. Het uitgangspunt is dat inwoners, na een tijdelijk verblijf in Maatschappelijke Opvang en/of Beschermd Wonen, weer kunnen wonen in de gemeente van herkomst.

NB: indien cliënten gebruik maken van een (maatwerk)traject beschermd wonen/thuis of maatschappelijke opvang is de centrumgemeente wel verantwoordelijk voor de (financiering van) begeleiding en de dagbesteding tijdens dit traject.

2. Handhavingstrajecten
Indien er sprake is van een handhavingstraject omdat – door Wmo toezicht of een andere toezichthoudende partij – er ernstige tekortkomingen zijn geconstateerd bij een door de centrumgemeente gecontracteerde (BW) zorgaanbieder zijn zowel de gemeente die de zorg heeft gecontracteerd (of het PGB heeft verstrekt) als de gemeente waar de zorginstelling, of de vestiging die het betreft, is gevestigd, gezamenlijk verantwoordelijk. Hierbij wordt er per geval een evenwichtige en realistische verdeling van verantwoordelijkheden overeengekomen en is niet uitgesloten dat ook andere belanghebbende regiogemeenten worden betrokken in het proces. Mocht een handhavingstraject leiden tot ontbinding van de overeenkomst tussen (centrum)gemeente en zorginstelling dan is de gemeente die de zorg heeft gecontracteerd (of het PGB heeft verstrekt) verantwoordelijk voor het vinden van een alternatief zorgaanbod.

Artikel 6. Financiën

1. De partijen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een sluitende regionale begroting.
2. De centrumgemeente stelt een concept-regiobegroting op.
3. De begroting BW/MO is vastgesteld wanneer partijen hierover bestuurlijke overeenstemming hebben bereikt, onder voorbehoud van de noodzakelijke lokale besluitvorming.
4. De begroting wordt voor 1 augustus vastgesteld voor het daarop volgend kalenderjaar. De begrotingscyclus van de centrumgemeente is leidend. Bijstelling van de begroting gebeurt op de – voor Nijmegen – vaste P&C momenten: mei en oktober van het jaar waarop de begroting betrekking heeft.
5. De eerste begroting wordt opgesteld voor het jaar waarin het objectief verdeelmodel wordt ingevoerd en alle gemeenten middelen ontvangen ten behoeve van het uitvoeren van beschermd wonen.
6. In de begroting is opgenomen:
   De lasten bestaan uit, onder andere:
   a. Gecontracteerde zorg (in natura) BW/BT
   b. Persoonsgebonden budgetten BW/BT
   c. Een bedrag voor onvoorziene zorgkosten als gevolg van bijvoorbeeld het woonplaatbeginsel
   d. Subsidies gerelateerd aan regionale doelen en BW/BT
   e. Kosten voor de centrale toegang BW/MO op basis van taakopdracht aan de GGD
   f. Kosten regionale projecten, onder meer in het kader van de ambulantisering GGz/ transformatie BW
   g. Uitvoeringskosten centrumgemeente op basis van formatie overzicht, inclusief ziektevervanging[1]. Hierbij geldt dat de begrote kosten gelijk zijn aan de gerealiseerde kosten.
   h. Kosten voor Wmo toezicht en handhavingstrajecten
   i. Het tekort op de maatschappelijke opvang. Dit tekort moet duidelijk door de centrumgemeente gespecificeerd en onderbouwd worden.
   j. Overige kosten, zoals onderzoekskosten.

   De baten bestaan uit:

[1] Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor de vervanging van haar medewerker(s) die werkzaamheden verricht(en) voor opdrachtgevers in het kader van deze overeenkomst bij ziekte en andere situaties van langdurige afwezigheid. De eerste twee weken van de ziekte of andere situaties van langdurige afwezigheid zijn voor risico van opdrachtgevers.

   a. De integratie-uitkering beschermd wonen – welke volledig ten goede komt van de regionale begroting
   b. De eigen bijdrage die cliënten moeten betalen voor ontvangen hulp
   c. Een bijdrage per gemeente conform de afgesproken verdeelsleutel. Deze verdeelsleutel is gebaseerd op de (her)verdeling van de beschermd wonen middelen volgens het objectieve verdeelmodel. Het aandeel van een gemeente is de inbreng van zijn beschermd wonen middelen (zoals door het Rijk gepubliceerd) gedeeld door de som van alle (objectief verdeelde) middelen voor beschermd wonen in de regio. In bijlage C staat de voorlopige verdeelsleutel opgenomen gebaseerd op de septembercirculaire 2021. Partijen zijn akkoord met bijstelling op het moment dat wijzigingen in het verdeelmodel hiertoe aanleiding geven.
7. De betalingstermijn van facturen en (eind)afrekeningen bedraagt 30 dagen vanaf de factuurdatum.
8. De bijdrage van iedere gemeente wordt betaald via een voorschot.
   a. Het voorschot als bedoeld in artikel 6. lid 3 van de centrumregeling wordt op basis van kwartaalfacturen door de deelnemers overgemaakt aan Nijmegen.
   b. In februari (t+1) van ieder jaar stuurt Nijmegen elke regiogemeente een voorlopige eindafrekening, conform artikel 3 lid 9 van deze overeenkomst. De eindafrekening betreft de realisatie van de begroting inclusief een toelichting en het definitief te verrekenen bedrag.
   c. Kosten die gerelateerd zijn aan een reeds afgesloten boekjaar kunnen worden doorgeschoven naar het lopende boekjaar. Het kan bijvoorbeeld gaan om de betaling van PGBs die jaren na levering van zorg nog gedeclareerd kunnen worden door de budgethouder of om subsidies met een meerjarig karakter. Deze kosten zullen apart zichtbaar meegenomen worden in de reguliere bijstellingsmomenten van de begroting.

Artikel 7. Aansprakelijkheid

1. De partij die toerekenbaar tekort schiet in de nakoming van haar verplichtingen, op basis van deze overeenkomst tegenover de andere partij, kan door de benadeelde partij aansprakelijk worden gesteld voor de geleden dan wel te lijden schade.
2. Indien een partij schade lijdt als gevolg van een toerekenbare tekortkoming van de andere partij in de nakoming, dan is de schadelijdende partij verplicht zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen één maand, na ontdekking van de schade hiervan schriftelijk melding te doen aan de wederpartij.
3. De aansprakelijkheidschade in het eerste lid kan voor opdrachtnemer op jaarbasis in geen geval méér zijn dan de aan de opdrachtnemer toekomende vergoeding betreffende dat kalenderjaar.
4. Opdrachtgever blijft aansprakelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de besluiten of feitelijke handelingen die namens haar in mandaat worden genomen door de opdrachtnemer, onverminderd het bepaalde in artikel 1:1, vierde lid en artikel 10:2 van de Algemene wet bestuursrecht.
5. Is de niet-nakoming het gevolg van overmacht in de zin artikel 6:75 van het Burgerlijk Wetboek, dan nemen partijen onverwijld de benodigde maatregelen om de nadelige gevolgen zoveel mogelijk te beperken.

Artikel 8. Evaluatie en uitvoering

Uitvoeringsoverleg:
Tussen partijen vindt, op initiatief van Gemeente Nijmegen, tenminste tweemaal per jaar overleg plaats over de uitvoering van deze overeenkomst of over met deze overeenkomst samenhangende zaken. Indien opdrachtgevers tussentijds bijeen willen komen, kunnen zij hier initiatief nemen voor overleg.

Artikel 9. Archivering

1. De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor de verplichting op grond van artikel 3 van de Archiefwet 1995 om de onder de dienst berustende archieven in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren alsmede zorg te dragen voor vernietiging van daarvoor in aanmerking komende archieven.
2. Als het archief- en informatiebeheer niet is gemandateerd, worden de dossiers, waarvan de zaken onder mandaat door de opdrachtnemer zijn uitgevoerd, na beëindiging van de zaak overgedragen aan opdrachtgever.
3. Ingeval de opdrachtnemer door de opdrachtgever is gemandateerd of gevolmachtigd voor het archief- en informatiebeheer, beheert zij de onder lid 1 genoemde dossiers tot aan de overdracht aan de aangewezen archiefbewaarplaats, dan wel tot aan de vernietiging na afloop van de bewaartermijn.
4. De waardering, selectie en vernietiging moet voldoen aan de meest actuele versie van de selectielijst van de gemeente Nijmegen, dan wel een alternatieve selectielijst die aan dezelfde wettelijke eisen voldoet.
5. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12, eerste lid, Archiefwet 1995 over te brengen archiefbestanden van de opdrachtgever die onder de opdrachtnemer berusten, is de door de opdrachtgever aangewezen archiefplaats de bestemming.
6. Nijmegen draagt bij uittreding of opheffing van de regeling alle voor de betreffende gemeente relevante data (inclusief meta-data) in een origineel en duurzaam bestandsformaat, in logische samenhang, over aan de regiogemeente. Na bevestiging van overdracht wordt alle data van de regiogemeenten van de systemen van de gemeente Nijmegen vernietigd. Nijmegen levert een verklaring van vernietiging.

Artikel 10. Duur, wijziging en beëindiging

1. Ingangs- en einddatum overeenkomst
   Deze overeenkomst gaat in op 1 januari 2022 en eindigt op 31 december 2024, en komt tot stand door ondertekening van de overeenkomst door alle partijen.
2. Wijziging overeenkomst en bijlage(n) tussentijds
   Tussentijdse wijziging van deze overeenkomst of de bijlage(n) is alleen mogelijk binnen de grenzen van redelijkheid en billijkheid na schriftelijk akkoord van alle partijen.
3. Beëindiging en verlenging
   a. Opdrachtgever laat schriftelijk vóór 1 juli van het lopende jaar (eerste mogelijkheid voor 1 juli 2024) aan de opdrachtnemer weten of zij deze overeenkomst wil verlengen of beëindigen.
   b. Indien partijen niet in overleg treden tot verlenging of beëindiging, dan wordt deze overeenkomst stilzwijgend verlengd met de periode van één jaar.
   c. Tussentijdse beëindiging van deze overeenkomst is mogelijk met wederzijdse schriftelijke toestemming van alle partijen. Voor tussentijdse beëindiging geldt een opzegtermijn van zes maanden.
   d. Deze overeenkomst eindigt van rechtswege bij opheffing van de centrumregeling beschermd wonen en maatschappelijke opvang regio Nijmegen en Rivierenland.
4. Ingebrekestelling, nakoming
   Wanneer de in de centrumregeling of in deze overeenkomst opgenomen verplichtingen geheel of gedeeltelijk volgens de afgesproken omvang, tijdstippen of kwaliteit niet worden uitgevoerd of kunnen worden uitgevoerd, dan treden deelnemers met elkaar in overleg. In dit overleg wordt in ieder geval de oorzaak van de tekortkoming besproken.
5. Uittreden uit de centrumregeling

a. De uittredingskosten zijn, conform artikel 11 van de centrumregeling, de kosten die te maken hebben met (de afbouw van) de overcapaciteit die kan ontstaan in de personele en de materiële sfeer. Deze komen eveneens ten laste van de uittredende regiogemeente en worden alleen in rekening gebracht als de regiogemeente daadwerkelijk besluit uit te treden. Basis voor de desintegratie uittredingskostenberekening zijn de gemiddelde realisatiecijfers (balans, exploitatiecijfers, overige cijfers) van de drie jaren voorafgaand aan het jaar waarin het voornemen tot uittreden kenbaar wordt gemaakt. De kosten die niet direct aan de uittredende partij kunnen worden toegerekend, worden berekend door totalen per kostensoort naar rato te berekenen.
b. Een deelnemer die uittreedt ontvangt conform artikel 11, lid 5 van de centrumregeling een eindafrekening met een verrekening van de voorschotten en de daadwerkelijk gemaakte en te maken kosten.
c. In de bedoelde eindafrekening van voorgaande lid worden ook de kosten opgenomen die verband houden met de uittreding.
d. De bedoelde kosten uit voorgaande lid worden vastgesteld door een door Nijmegen en de uittredende deelnemer gezamenlijk aan te wijzen deskundige.

Artikel 11. Aanvullende bepalingen

1. Geheimhouding
   Er geldt een geheimhoudingsplicht voor de partijen en hun medewerkers. Hieronder vallen alle gegevens en informatie die bij de uitvoering van deze overeenkomst bij hen bekend is geworden. Het voorgaande is niet van toepassing indien:
   a. openbaarmaking verplicht is op grond van wet- en regelgeving;
   b. één van de partijen zich voor de rechter moet verdedigen of openbaarmaking berust op een bindende uitspraak van de rechter;
   c. één van de partijen de andere partij heeft ontheven van de geheimhoudingsplicht;
   d. de betreffende informatie via openbare bronnen is verkregen.
2. Geheimhouding na afloop van de overeenkomst: de geheimhoudingsplicht genoemd in het eerste lid van dit artikel blijft ook na afloop van deze overeenkomst voor beide partijen en hun medewerkers gelden.
3. Inzet onafhankelijke partij: Opdrachtgever heeft het recht om de door opdrachtnemer verstrekte informatie inhoudelijk te laten toetsen op juistheid door een onafhankelijke partij. Deze controle is vertrouwelijk en strekt zich niet verder uit dan noodzakelijk voor het verifiëren van de aangeleverde informatie. Opdrachtnemer is verplicht om medewerking te verlenen aan het onderzoek en verleent alle gevraagde gegevens en informatie alsmede inzage in boeken en overige bescheiden. De kosten van het onderzoek komen voor rekening van opdrachtgever.
4. Onvoorziene omstandigheden en geschillenregeling
   a. Indien onvoorziene omstandigheden zich voordoen die buiten de invloedsfeer van partijen liggen, welke ertoe leiden dat partijen of een der partijen de afspraken uit deze overeenkomst niet (meer) kunnen c.q. kan nakomen, treden partijen terstond met elkaar in overleg met als doel om tot een oplossing te komen die voor beide partijen acceptabel is.
   b. Indien partijen van inzicht verschillen over de uitleg of uitvoering van deze overeenkomst, of daarmee samenhangende afspraken, treden zij met elkaar in overleg met als doel om te komen tot een oplossing die voor beide partijen acceptabel is.
   c. Indien de onder sub b en c bedoelde situatie niet leidt tot het gewenste resultaat, proberen partijen het geschil op te lossen door de inzet van een mediator te vragen.

De kosten van een mediation worden gelijkelijk over partijen verdeeld ongeacht de uitkomst ervan.

5. Verwerking persoonsgegevens: De gemeenten dragen ieder voor zich de verantwoordelijkheid van het elkaar verstrekken van de noodzakelijke persoonsgegevens voor het behalen van de doelstellingen van deze dienstverleningsovereenkomst conform bijlage B. Gemeenten onderschrijven de bijlage en handelen daar naar binnen de samenwerking.
6. Innovatie en beleid: Deelnemers stemmen hun bovenlokale beleid betreffende het doel en belang in de zin van artikel 2 van de centrumregeling op elkaar af.

Artikel 12. Slotbepalingen

1. Citeertitel
   Deze overeenkomst wordt aangehaald als “Dienstverleningsovereenkomst Centrumregeling beschermd wonen en maatschappelijke opvang regio Nijmegen en Rivierenland”.
2. Eventuele nietigheid of vernietigbaarheid van een van de bepalingen van de dienstverleningsovereenkomst tast de rechtsgeldigheid van de overige bepalingen van deze dienstverleningsovereenkomst niet aan.
3. Deze dienstverleningsovereenkomst doorkruist niet de publiekrechtelijke verhoudingen tussen partijen dan wel hun overige rechten en verplichtingen op basis van publiekrecht.
4. Op deze dienstverleningsovereenkomst is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.
5. De bij deze overeenkomsten behorende bijlagen A B en C. maken integraal deel uit van deze overeenkomst.

Artikel 13. Bijlagen

- Bijlage A: Mandaat Centrumregeling Beschermd wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Nijmegen en Rivierenland en Dienstverleningsovereenkomst
- Bijlage B: Verwerken persoonsgegevens
- Bijlage C: Verdeelsleutel

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend

Namens **opdrachtgever**, **gemeente Berg en Dal**

Plaats:_____ Datum:_____

Naam:_____

Handtekening:

_____

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend

Namens **opdrachtgever, gemeente Beuningen**

Plaats:_____ Datum:_____

Naam:_____

Handtekening:

_____

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend

Namens **opdrachtgever, gemeente Buren**

Plaats:_____ Datum:_____

Naam:_____

Handtekening:

_____

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend

Namens **opdrachtgever, gemeente Culemborg**

Plaats:_____ Datum:_____

Naam:_____

Handtekening:

_____

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend

Namens **opdrachtgever, gemeente Druten**

Plaats:_____ Datum:_____

Naam:_____

Handtekening:

_____

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend

Namens **opdrachtgever, gemeente Heumen**

Plaats:_____ Datum:_____

Naam:_____

Handtekening:

_____

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend

Namens **opdrachtgever, gemeente Mook en Middelaar**

Plaats:_____ Datum:_____

Naam:_____

Handtekening:

_____

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend

Namens **opdrachtgever, gemeente Neder-Betuwe**

Plaats:_____ Datum:_____

Naam:_____

Handtekening:

_____

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend

Namens **opdrachtgever, gemeente Tiel**

Plaats:_____ Datum:_____

Naam:_____

Handtekening:

_____

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend

Namens **opdrachtgever, gemeente West Betuwe**

Plaats:_____ Datum:_____

Naam:_____

Handtekening:

_____

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend

Namens **opdrachtgever, gemeente West Maas en Waal**

Plaats:_____ Datum:_____

Naam:_____

Handtekening:

_____

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend

Namens **opdrachtgever, gemeente Wijchen**

Plaats:_____ Datum:_____

Naam:_____

Handtekening:

_____

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend

Namens opdrachtnemer, **gemeente Nijmegen**

Plaats:_____ Datum:_____

Naam:_____

Handtekening:

_____

Bijlage A

Mandaatbesluit Centrumregeling Beschermd wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Nijmegen en Rivierenland en Dienstverleningsovereenkomst

De colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, en Wijchen, ieder voor zover het hun gemeente en bevoegdheid betreft,

gelet op artikel 171 Gemeentewet, gelet op afdeling 10.1.1 van de Awb, artikel 5 van de Centrumregeling Beschermd wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Nijmegen en Rivierenland en artikel 4, eerste lid, van de Dienstverleningsovereenkomst,

overwegende dat dit besluit enkel de bevoegdheden omvat zoals die zijn opgenomen in de Centrumregeling Beschermd wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Nijmegen en Rivierenland en de bijbehorende Dienstverleningsovereenkomst,

besluiten vast te stellen het volgende:

Mandaatbesluit beschermd wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Nijmegen en Rivierenland:

Artikel 1 Begrippen

In dit besluit wordt verstaan onder:

a. Mandaat: de bevoegdheid om in naam van een bestuursorgaan besluiten te nemen in het kader van de Centrumregeling en de daarbij behorende Dienstverleningsovereenkomst;
b. Volmacht: de bevoegdheid om in naam van een bestuursorgaan privaatrechtelijke rechtshandelingen te verrichten in het kader van de Centrumregeling en de daarbij behorende Dienstverleningsovereenkomst;
c. Machtiging: de bevoegdheid om in naam van een bestuursorgaan handelingen te verrichten in het kader van de Centrumregeling en de daarbij behorende Dienstverlenings-overeenkomst, geen besluiten en/of privaatrechtelijke rechtshandelingen zijnde;
d. Ondermandaat: de figuur dat de gemandateerde op zijn beurt mandaat verleent aan een ander;
e. Ondervolmacht: de figuur dat de gevolmachtigde op zijn beurt volmacht verleent aan een ander;
f. Centrumregeling: de Centrumregeling Beschermd wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Nijmegen en Rivierenland;
g. Dienstverleningsovereenkomst: de Dienstverleningsovereenkomst Beschermd wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Nijmegen en Rivierenland.

Artikel 2 Mandaat, volmacht en machtiging

1. Dit mandaatbesluit is van toepassing als een bestuursorgaan mandaat verleent tot het nemen van een besluit, volmacht verleent tot het verrichten van een privaatrechtelijke rechtshandeling of machtiging verleent tot het verrichten van een feitelijke handeling.

2. Daar waar in dit mandaatbesluit ‘mandaat’ en ‘gemandateerde’ staat genoemd, wordt ook ‘volmacht’ en ‘gevolmachtigde’ dan wel ‘machtiging’ en ‘gemachtigde’ bedoeld. In dat geval wordt onder ‘besluit’ ook ‘privaatrechtelijke rechtshandeling’ dan wel ‘feitelijke handeling’ bedoeld. Dit geldt niet als de wet of de aard van de desbetreffende bevoegdheid zich hiertegen verzet.
3. Aan het college van de gemeente Nijmegen wordt mandaat verleend ten aanzien van de volgende bevoegdheden:

   Het nemen van besluiten die noodzakelijk zijn voor een goede uitvoering van Centrumregeling en de daarbij behorende Dienstverleningsovereenkomst, uitsluitend voor de daarin opgenomen taken en bevoegdheden. Dit mandaatbesluit omvat -tevens doch niet uitsluitend- de taken en bevoegdheden ten aanzien van de in de Dienstverleningsovereenkomst opgenomen domeinen:

   I. Het sluiten van overeenkomsten voor de inkoop van diensten en producten in het kader van de Centrumregeling;
   II. het nemen van primaire besluiten en besluiten op bezwaar, inclusief de daarvoor benodigde proceshandelingen en het voeren van verweer;
   III. het uitoefenen van de bevoegdheid tot het verzoeken om voorlopige voorziening of het instellen van (hoger) beroep en het voeren van verweer en het verrichten van proceshandelingen in het kader van deze gerechtelijke procedures;
   IV. het aanwijzen van personen die daartoe door burgemeester en wethouders van Nijmegen zijn aangewezen als personen die belast zijn met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 genoemde domeinen in de Centrumregeling.
4. Het in lid 3 genoemde college is bevoegd ondermandaat te verlenen aan door hem aan te wijzen personen ten aanzien van de in het derde lid genoemde besluiten, met dien verstande dat voor de besluiten genoemd onder II geldt dat de besluiten op bezwaar niet genomen mogen worden door functionarissen die ook bij de primaire besluitvorming zijn betrokken. .
5. Aan de burgemeester van de gemeente Nijmegen wordt, overeenkomstig artikel 171, tweede lid Gemeentewet, de bevoegdheid gegeven om de betreffende gemeente te vertegenwoordigen, met de mogelijkheid van ondervolmacht. Deze volmacht omvat -tevens doch niet uitsluitend- de rechtshandelingen ten aanzien van de in de Dienstverleningsovereenkomst opgenomen domeinen:
   a. het ondertekenen van overeenkomsten voor de inkoop van diensten en producten.
   b. alle handhavingsacties ten aanzien van de afgesloten overeenkomsten.
6. De in lid 5 genoemde bevoegdheid kan aan een door hem aan te wijzen persoon worden opgedragen.

Artikel 3 Slotbepalingen

1. Dit besluit treedt in werking op de dag na de bekendmaking en werkt terug tot en met 1 januari 2022.
2. Dit besluit wordt op de voorgeschreven wijze gepubliceerd door de mandaat verlenende gemeente.
3. Bestaande mandaten, machtigingen en volmachten aan de gemeente Nijmegen op het gebied van Beschermd wonen en Maatschappelijk Opvang van voor de datum van de inwerkingtreding van dit besluit worden ingetrokken met ingang van inwerkingtreding van dit besluit.
4. Mandaten, machtigingen en volmachten krachtens dit besluit vervallen direct van rechtswege, indien de Centrumregeling Beschermd wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Nijmegen en Rivierenland wordt beëindigd; of vervallen voor een partij, indien deze

partij geen onderdeel meer uitmaakt van de Centrumregeling, tenzij anders overeengekomen.

5. Dit besluit wordt aangehaald als: “Mandaatbesluit Centrumregeling Beschermd wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Nijmegen en Rivierenland”.

Aldus vastgesteld op ....

Het college,

De secretaris de burgemeester

Vastgesteld door de burgemeester op …….
Burgemeester van gemeente ……

De burgemeester

Bijlage B: Verwerken persoonsgegevens

Artikel 1. Samenwerking

1.1. In het kader van de samenwerking in de centrumregeling beschermd wonen en maatschappelijke opvang regio Nijmegen en Rivierenland zullen (persoons)gegevens worden uitgewisseld tussen gemeenten onderling en zorgaanbieders. Deze staan beschreven in tabel 1. Op deze samenwerking is wet- en regelgeving met betrekking tot de bescherming van Persoonsgegevens van toepassing;

1.2. De Gemeente die Persoonsgegevens verstrekt aan één of meer gemeenten, is voor deze verstrekking Verwerkingsverantwoordelijk in de zin van de AVG. Verdere verwerking van die gegevens door de ontvangende gemeente(n) mag alleen binnen het oorspronkelijke doel en valt onder de Verwerkingsverantwoordelijkheid van de desbetreffende gemeente(n).

1.3. Gemeenten willen met behulp van de afspraken waarborgen treffen die eraan bijdragen dat Gemeenten in de samenwerking conform deze wet- en regelgeving handelen;

1.4. Gemeenten hebben ieder voor zich de verantwoordelijkheid om aan deze wet- en regelgeving te voldoen, waaronder het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (ook DPIA genoemd) op grond van artikel 35 AVG;

1.5. Gemeenten willen onder meer door middel van concrete afspraken waarborgen dat zij slechts die persoonsgegevens met één of meer gemeenten delen als dat noodzakelijk is voor het concrete doel van de samenwerking zoals vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst en hier een grondslag voor is.

Artikel 2. Verwerking

2.1. Indien de relevante regelgeving beperkingen bevat met betrekking tot de verstrekking van de Persoonsgegevens, zoals ten aanzien van de ontvangende partijen, de categorieën van personen of van Persoonsgegevens, dan wel de wijze van verstrekking, zal de betreffende Partij zich houden aan die specifieke voorwaarden uit de regelgeving.

2.2. Gemeenten laten de verstrekking van persoonsgegevens achterwege als de verstrekking niet noodzakelijk is voor het bereiken van het concrete doel van de samenwerking zoals vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst.

2.3. Vóór het verstrekken van persoonsgegevens zal de betreffende Gemeente ervoor zorgdragen dat de betrokkene in overeenstemming met de toepasselijke wet- en regelgeving is geïnformeerd over de mogelijke verwerking van zijn persoonsgegevens in het kader van samenwerking

Artikel 3. Vernietiging

3.1. Indien de verdere behandeling van persoonsgegevens in een casus of binnen de samenwerking niet langer noodzakelijk is, dan wel de behandeling wordt beëindigd, zal de centrumgemeente en/of de gemeente(n) de betreffende persoonsgegevens niet verder verwerken, behalve voor het opstellen van rapportages en andere managementdoeleinden die volgen uit de samenwerking. Binnen de samenwerking zal daarvoor alleen gegevens bewaren in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen niet langer te identificeren.

Artikel 4. Beveiliging en geheimhouding

4.1. Gemeenten dragen zorg voor adequate technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen om persoonsgegevens te beschermen tegen verlies of enige vorm van onrechtmatige verwerking. Daarbij zullen Gemeenten ervoor zorgdragen dat het beveiligingsniveau zich minimaal bevindt op het niveau van Basis Beveiligingsniveau 2 (BBN2) van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO),

4.2. Gemeenten houden zich aan de procedures geldend binnen de eigen organisatie die erop gericht zijn om inbreuken in verband met persoonsgegevens (ook datalek genoemd) redelijkerwijs te detecteren en daarop actie te ondernemen, waaronder herstelmaatregelen. In geval van een datalek waarbij persoonsgegevens zijn betrokken die betrekking hebben op een casus zullen Gemeenten elkaar zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen 24 uur, daarover informeren.

4.3. Wanneer persoonsgegevens tussen gemeenten wordt uitgewisseld, gebeurt dit uitsluitend op een adequaat beveiligde manier, conform de geldende beveiligingsnormen van de betreffende Gemeenten voor de betreffende (persoons)gegevens.

4.4. Een ieder die in het kader van de samenwerking kennis neemt van persoonsgegevens is verplicht tot geheimhouding daarvan, tenzij de wet tot bekendmaking verplicht.

Artikel 5 Rechten van betrokkenen

5.1. Gemeenten dragen zorg voor adequate interne procedures voor de naleving van de rechten van betrokkenen en informeren daar de betrokkenen over. In geval van een verzoek van een betrokkene dat betrekking heeft op een casus zullen Gemeente elkaar zo spoedig mogelijk daarover informeren en waar nodig bijdragen aan de behandeling van het verzoek.

Tabel 1: overzicht van te verwerken persoonsgegevens:

Verstrekking/ levering	Verwerkings-doeleinden	Grondslag	Categorieën van Betrokkenen	Categorieën Persoons-gegevens (waaronder bijzondere persoons-gegevens)	Doorgifte naar derde landen	Doorgifte-instrument	Aanvullende maatregelen (indien van toepassing)

Centrumgemeente levert gegevens aan de Opdrachtgever	Opdrachtgever (Gemeente) heeft info nodig over bewoners met BW/BT indicatie om locale (Wmo) Dienstverlening hier goed op af te kunnen stemmen	Wmo 2015 (art. 2.1.1)	Bewoners van betreffende regiogemeente met een beschikking voor Beschermd wonen/Beschermd thuis van de centrumgemeente	BSN, naam, adres, woonplaats, geboortedatum, indicatie voor beschermd wonen,	Nee	Via zorgmail	NVT
Opdrachtgever levert gegevens aan Centrumgemeente	Nijmegen (centrumgemeente) heeft info nodig over bewoners met een BW/BT indicatie om regionale dienstverlening hier goed op af te kunnen stemmen	Wmo 2015 (art. 2.1.1)	Bewoners van betreffende regiogemeente met een beschikking voor Beschermd wonen/Beschermd thuis van de centrumgemeente	BSN, naam, adres, woonplaats, geboortedatum, indicatie voor Wmo voorziening of (verlengde) jeugdhulp voorziening,	Nee	Via zorgmail, Secumailer en/of smartlockr	NVT

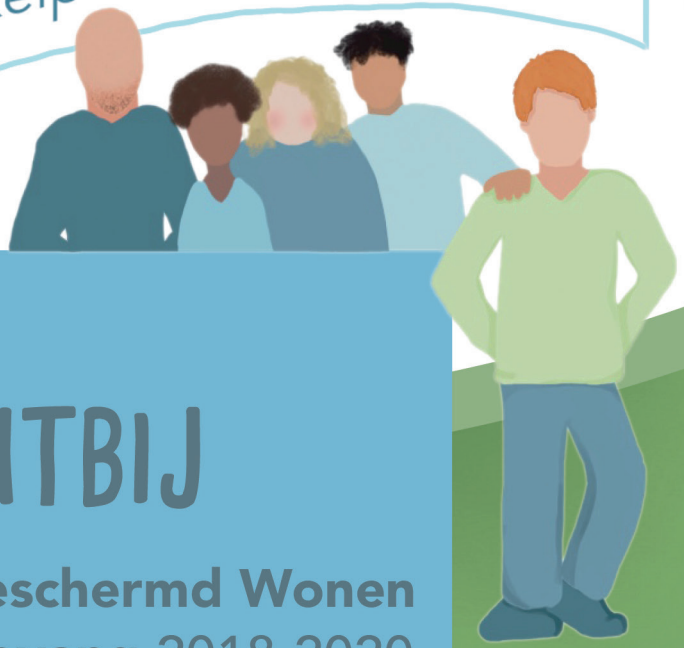
Bijlage C: Verdeelsleutel (gebaseerd op septembercirculaire 2021)

Gemeente	Aandeel in regiobegroting
Berg en Dal	5,5%
Beuningen	4,3%
Buren	3,9%
Culemborg	5,0%
Druten	3,2%
Heumen	3,0%
Mook en Middelaar	1,5%
Neder Betuwe	3,3%
Nijmegen	44,5%
Tiel	8,3%
West Betuwe	7,4%
West Maas en Waal	3,2%
Wijchen	6,9%

	Jaar	2023		2024	
NIJMEGEN	Historisch (IU)	€ 45.662.727*		€ 34.104.668	
NIJMEGEN	Objectief	€ 1.794.021	44,5%	€ 6.418.068	44,5%
NIJMEGEN	Totaal	€ 47.456.748		€ 40.522.736	
BEUNINGEN	Totaal (objectief)	€ 173.018	4,3%	€ 618.969	4,3%
BUREN	Totaal (objectief)	€ 159.078	3,9%	€ 569.096	3,9%
CULEMBORG	Totaal (objectief)	€ 203.041	5,0%	€ 726.374	5,0%
DRUTEN	Totaal (objectief)	€ 129.708	3,2%	€ 464.025	3,2%
HEUMEN	Totaal (objectief)	€ 119.073	3,0%	€ 425.982	3,0%
TIEL	Totaal (objectief)	€ 334.343	8,3%	€ 1.196.103	8,3%
WIJCHEN	Totaal (objectief)	€ 276.518	6,9%	€ 989.238	6,9%
WEST MAAS EN WAAL	Totaal (objectief)	€ 129.413	3,2%	€ 462.972	3,2%
MOOK EN MIDDELAAR	Totaal (objectief)	€ 59.692	1,5%	€ 213.545	1,5%
NEDER-BETUWE	Totaal (objectief)	€ 133.597	3,3%	€ 477.941	3,3%
BERG EN DAL	Totaal (objectief)	€ 221.805	5,5%	€ 793.503	5,5%
WEST BETUWE	Totaal (objectief)	€ 297.175	7,4%	€ 1.063.136	7,4%
Subtotaal historisch		€ 45.662.727		€ 34.104.668	
Subtotaal objectief		€ 4.030.482		€ 14.418.953	
Totaal		€ 49.693.209		€ 48.523.621	

*Om de regiobegroting sluitend te maken, doen we conform afspraken eerst een beroep op de (volledige) integratie uitkering (IU) alvorens we een beroep doen op een bijdrage per gemeente.

EVALUATIE

SAMEN DICHTBIJ

Beleidsplan GGZ - Beschermd Wonen
Maatschappelijke Opvang 2018-2020

Regio Rijk van Nijmegen en Rivierenland

INHOUDSOPGAVE

Inleiding 3

1. Thema 1 – Een sluitend netwerk 5

2. Thema 2 – Wonen 8

3. Thema 3 - Werk en dagbesteding 10

4. Thema 4 – Maatschappelijke participatie en sociaal netwerk 12

5. Thema 5 – Inkomen en schuldhulpverlening 14

6. Thema 6 – Organisatorische onderwerpen 16

Conclusie 18

Appendix A: overzicht 25 voorstellen Samen Dichtbij 19

COLOFON

Dit is een uitgave van de
13 samenwerkende gemeenten
in Regio Nijmegen en Rivierenland

Tekst: Regionale Werkgroep BW/MO
Foto's: iStockphoto / Pexels
Lay-out: Mondtotmond reclame

November 2021

INLEIDING

Voor u ligt de evaluatie van het beleidsplan Samen Dichtbij, dat in 2017 door dertien samenwerkende gemeenten is vastgesteld. Het beleidsplan gaat over beschermd wonen, maatschappelijke opvang en de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) in het algemeen en beschrijft de rol en de ambities van de gemeenten.

De gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Wijchen hebben dit beleidsplan destijds opgesteld in anticipatie op de decentralisatie die in 2020 zou plaatsvinden. Dat is ook de reden dat het titelblad van het beleidsplan de looptijd van 2018-2020 aangeeft, terwijl veel doelen en ambities in het plan een langere looptijd kennen. Inmiddels weten we dat deze decentralisatie wordt uitgesteld naar 2023. Dat geeft ons tijd om deze samenwerking verder uit te werken, maar dit maakt het ook noodzakelijk om het destijds vastgestelde beleidsplan tegen het licht te houden. Er is in de tussentijd veel veranderd, meestal van rijkswege. In deze evaluatie benoemen we deze veranderingen en wat voor implicaties dit heeft voor ons beleid.

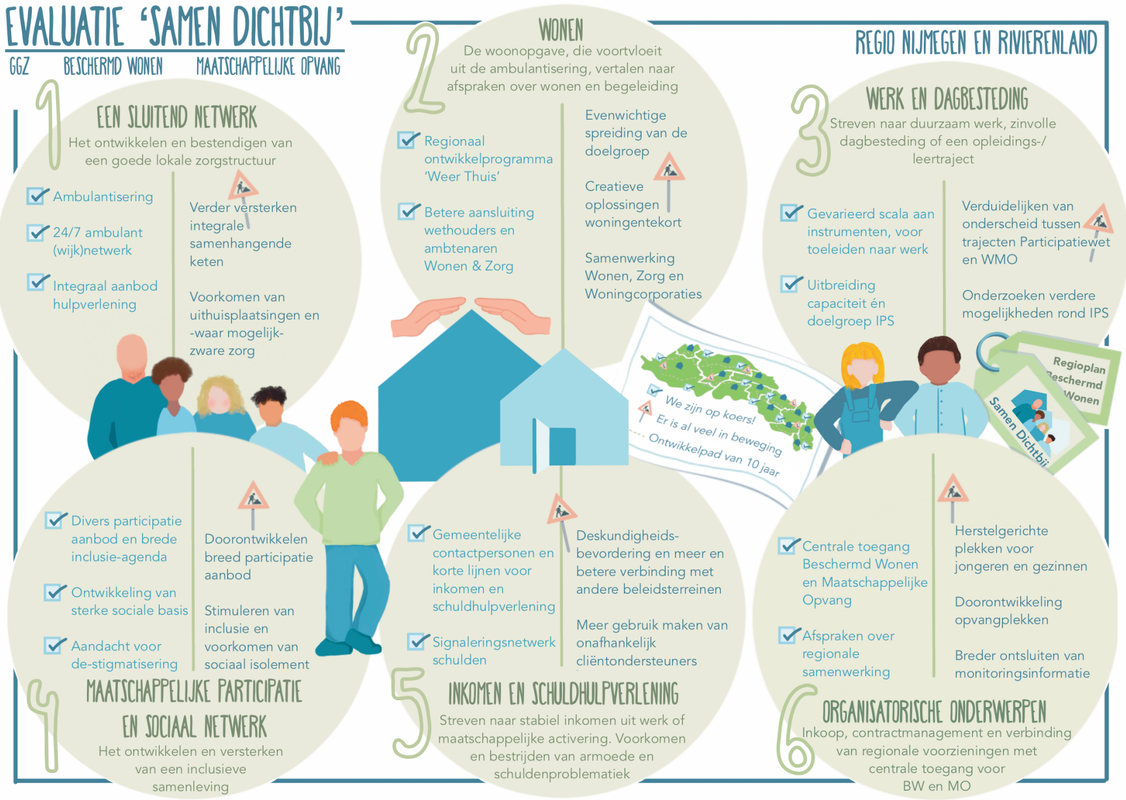
Met het vaststellen van dit beleidsplan in 2017 is een beweging ingezet om de GGZ, beschermd wonen en de maatschappelijke opvang te transformeren. De kern van deze transformatie is om de zorg veel meer (lokaal) in dorpen, wijken en bij mensen thuis te organiseren, in tegenstelling tot zorg die geleverd wordt in grote zorginstellingen.

Het beleidsplan bestaat uit 25 ambities en plannen. Deze zijn in te delen in de volgende thema's.
1. Een sluitend netwerk rondom de cliënt
2. Wonen
3. Werk en dagbesteding
4. Maatschappelijke participatie en een sociaal netwerk
5. Inkomen en schuldhulpverlening
6. (Overige) organisatorische onderwerpen.

Deze thema's komen in de evaluatie van het beleidsplan Samen Dichtbij op dezelfde manier terug. Per thema wordt beschreven wat de stand van zaken rondom deze plannen en ambities nu is, of de ambitie nog actueel en relevant is en aanbevelingen voor de toekomst.

Daarnaast is het van belang om te weten dat dit een beperkte evaluatie betreft. Deze evaluatie is opgesteld op basis van de ervaringen van gemeenteambtenaren en bestuurders. Deze ervaringen zijn opgedaan in gesprekken met zorginstellingen, cliënten, cliëntvertegenwoordigers en overige betrokken partijen. Het is de bedoeling om te zijner tijd, wanneer de regionale samenwerking goed van de grond is gekomen, een meer grondige evaluatie uit te voeren, waarbij betrokkenen meer uitgebreid aan het woord komen en gerichte input leveren.

Deze evaluatie is een aanvulling op het beleidsplan Samen Dichtbij. Zoals te lezen is, blijft het merendeel van de doelen en ambities overeind, maar is er op sommige punten een lichte aanpassing vereist. Dit komt door voortschrijdend inzicht of door wijzigingen in landelijke wet- en regelgeving. Er is getracht een document op te stellen dat als zelfstandig document te lezen is. Kennisname van het originele beleidsplan is voor een goed begrip echter een vereiste. Daarnaast is het lezen van het Regioplan Beschermd Wonen (Regio Nijmegen en Rivierenland) een goede aanvulling.

THEMA 1

EEN SLUITEND NETWERK

ACHTERGROND

In het beleidsplan Samen Dichtbij spreken we de ambitie uit om de zorg voor psychisch kwetsbare mensen sluitend en geïntegreerd te organiseren. Dat doen we samen met zorgverzekeraars, zorgkantoren en zorginstellingen. We richten ons op het ontwikkelen en bestendigen van een goede lokale zorgstructuur. We doen dit door het versterken van de zelfregie, samenredzaamheid en het bieden van een ondersteuningscontinuüm. Ook zorgen we voor de beschikbaarheid van laagdrempelige voorzieningen en zorgfuncties. Om dit alles mogelijk te maken zetten we in op flexibiliteit in de ondersteuningsintensiteit en een goede integrale samenwerking. Het thema 'Een sluitend netwerk' bestaat uit 13 deelopgaven die zich richten op deze integrale samenhangende keten van ondersteuning voor inwoners, die om uiteenlopende redenen, een vangnet nodig hebben. Denk daarbij aan mensen met een psychische kwetsbaarheid en/of multiproblematiek, sekswerkers en ex-gedetineerden. We streven ernaar om de zorg en ondersteuning zo veel mogelijk in of nabij de eigen omgeving in te richten, zo spreken we van ambulantisering van de zorg.

STAND VAN ZAKEN

Op alle afspraken uit het beleidsplan, die betrekking hebben op dit thema (zie appendix A), zijn actielijnen uitgezet. Het merendeel van de opgaven betreffen regionale verantwoordelijkheden en worden door de gemeente Nijmegen, in samenspraak met de regiogemeenten, opgepakt. Een aantal opgaven, zoals geïntegreerde GGZ in de Wijk, komen terug binnen het programma Sluitende Aanpak en lopen meerjarig.

In 2020 is de ambulantisering van beschermd wonen al grotendeels gerealiseerd. Ruim een vijfde van de zorg, die voorheen intramuraal was, wordt nu buiten de muren van de instelling geleverd. In het beleidsplan Samen Dichtbij formuleerden we het doel om de helft van de intramurale bedden in 2030 te hebben afgebouwd. Deze doelstelling is achterhaald door een belangrijke ontwikkeling: de openstelling van de Wet langdurige zorg (Wlz). Hierdoor is iets minder dan de helft van de cliënten, die beschermd wonen, overgegaan naar een ander financieringskader en vallen daarmee niet meer

onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Dit betreft cliënten met een (zeer) langdurige behoefte aan 24-uurszorg.
Doordat een fors gedeelte van de bedden al is afgebouwd en een gedeelte van de bedden nu onder een ander financieringsregime vallen, resteert er voor de regio minder dan de helft van het oorspronkelijke aantal bedden. We zien bovendien dat het een uitdaging is om doorstroom van cliënten naar een eigen woonplek te realiseren, zodat nieuwe cliënten in een woonvoorziening kunnen instromen. Onze conclusie is daarom dat het niet gepast is om verder in te zetten op afbouw van intramurale bedden, maar dat we wel moeten blijven inzetten op de opbouw van meer ambulante 24-uurszorg (beschermd thuis).
De afbouw van bedden is daarmee goeddeels behaald, maar de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis kan en moet nog verder worden vormgegeven.
De bovenliggende ambitie blijft namelijk hetzelfde: we willen de zorg zo dicht mogelijk bij huis, in een zo gewoon mogelijke situatie organiseren: in een zorginstelling als dat moet, in je eigen huis als dat kan. We blijven kritisch kijken naar de aansluiting van het zorgaanbod op de zorgvragen van inwoners. Zo zien we dat een complexe doelgroep met multiproblematiek soms niet – intramuraal en extramuraal – goede en passende ondersteuning kan krijgen. Hiervoor wordt vaak uitgeweken naar specialistische instellingen buiten de regio. We zijn voortdurend met aanbieders in gesprek om dit probleem op te lossen.

"Het is belangrijk om door te gaan op het ingezette pad om de integrale samenhangende keten, samen met zorgverzekeraars en de maatschappelijke partners, verder te versterken"

Met ambulantisering streven we dus na dat mensen zoveel als mogelijk in de eigen omgeving kunnen (blijven) wonen met de zorg die ze nodig hebben.
Om dit goed te ondersteunen, zorgen we voor het maximaal bundelen van diverse vormen van ondersteuning. We willen deze zorg zoveel mogelijk geïntegreerd binnen één organisatie met gezamenlijke financiering door gemeenten en zorgverzekeraars. We zetten hierbij in op een 24x7 uur toegankelijk ambulant (wijk)netwerk. Hiervoor is een capaciteit van circa 40fte op een gemiddelde gebiedsopvang van 20.000 inwoners nodig. Het merendeel van de gemeenten heeft de wijkgerichte GGZ aangesloten bij de sociale wijkteams of bevindt zich in een afrondende fase. Deze wijk-GGZ-teams leveren hoofdzakelijk consultatie en advies. Dit zien we als een eerste stap. De vervolgstap is een doorontwikkeling naar uitgebreidere integrale wijk-GGZ-teams, die ook kunnen behandelen en begeleiden. Het gaat dan om een 'gekanteld', multidisciplinair FACT-team, zoals beschreven in het beleidsplan Samen Dichtbij.

Hulpverlening op het gebied van wonen, schuldhulpverlening, psychiatrie en/of verslaving bieden we zoveel mogelijk integraal aan. Gemeenten hebben de interne processen op het gebied van verstrekken van briefadressen, schuldhulpverleningen en de samenwerking met sociale teams verbeterd. De nachtopvang is omgebouwd naar een 24-uurs voorziening, waar mensen de hele dag kunnen verblijven. Slaapzalen zijn omgebouwd naar één- of twee persoonskamers, hierdoor is er meer rust en privacy ontstaan. Het organiseren van laagdrempelige inloopplekken zien we als toegevoegde waarde. Deze inloopplekken vormen eveneens een vindplaats voor mensen die niet in de opvang verblijven.

We zetten in op korte lijnen tussen de professionals, hiervoor vinden verschillende overleggen plaats. De ontwikkeling van bijzondere huisvestingsconcepten, zoals Housing First, worden nu ook in de regio uitgerold. Door samen met woningcorporaties en regiogemeenten in te zetten op Housing First, kunnen we huidige capaciteit van circa 10 woningen per jaar (in Nijmegen) substantieel vergroten in de regio.

Om de uitstroom naar een eigen (t)huis te bevorderen worden, vanuit het convenant *Weer Thuis*, (sub regionaal) huisvestingsprojecten vormgegeven. Hier kan de doelgroep (met ambulante begeleiding) wonen. In lijn met de afspraken breiden de tussenvoorzieningen in omvang uit. In Neder-Betuwe, Culemborg en ook in Mook en Middelaar lopen hiervoor al initiatieven.
Ook in Nijmegen is een nieuwe tussenvoorziening gestart.
De Centrale Toegang voor Beschermd Wonen is nu aangevuld met de Centrale Toegang voor Maatschappelijke Opvang. Hiermee geven we, conform de beschreven ambities, een centraal coördinatiepunt vorm. De GGD –verantwoordelijk voor deze Centrale Toegang- toetst en adviseert en de zorginstelling levert de opvang en ondersteuning.

Ten aanzien van het thema 'een sluitend netwerk rondom de cliënt' zijn er ook een aantal op zichzelf staande ontwikkelingen die we willen benoemen:
- In het kader van de Wet verplichte GGZ (Wvggz) kunnen inwoners een melding doen bij het loket Bijzondere Zorg van de GGD.
- Met betrekking tot ex-gedetineerden vindt in gemeenten afstemming plaats met het Veiligheidshuis.
- De aanpak voor de zorgketen rondom prostitutie behoeft in sommige gevallen nadere aandacht. Lokaal is er soms wel beleid, vaak in samenhang met mensenhandel. Soms ook niet en wordt er naar de regio gewezen. In Nijmegen is recent een zorgaanpak voor de straatsekswerkers vastgesteld, maar ook dit betreft een lokale aanpak. Sekswerkers komen overal vandaan (regiobinding), het is dus wenselijk dat er (betere) regionale afspraken worden gemaakt en deze zorgketen ook (meer) regionaal wordt opgepakt en geborgd.

AANBEVELINGEN

Het is belangrijk om door te gaan op het ingezette pad om de integrale samenhangende keten, samen met zorgverzekeraars en de maatschappelijke partners, verder te versterken. Zo ontstaat een goede lokale zorgstructuur. De ambitie om op lange termijn de helft van de intramurale bedden te ambulantiseren laten we los, gelet op de systeemverandering door de openstelling van de Wlz. We zetten in op de opbouw van meer ambulante zorg, waarbij deze zorg ook 24 uur per dag kan worden ingezet (beschermd thuis). We geven de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis verder vorm en kijken naar manieren om deze ontwikkeling te monitoren.
De ontwikkeling van bijzondere huisvestingsinitiatieven, als onderdeel van de lokale zorgstructuur, komt langzaam op gang. Het is belangrijk hier lokaal meer oog voor te hebben en te onderzoeken waar de mogelijkheden voor realisatie zijn. Dit in combinatie met de initiatieven vanuit het thema Wonen.
We maken afspraken over de verantwoordelijkheid die iedere gemeente heeft in de ontwikkeling van bijzondere woon- en zorgvormen, die passen bij de behoefte van haar inwoners. Daarnaast heeft iedere gemeente een verantwoordelijkheid in het –waar mogelijk- voorkomen dat zware en specialistische zorg nodig is. Het voorkomen van uithuisplaatsingen zorgt ervoor dat er minder een beroep wordt gedaan op de maatschappelijke opvang en op duurdere zorg. De regionaal georganiseerde zorg is een vangnet en geen eerste oplossing. We onderzoeken of -in het kader van de Wet verplichte GGZ (Wvggz)- familie/naastbetrokkenen voldoende geïnformeerd zijn over de mogelijkheid om bij een crisis zelf een melding te doen bij het loket Bijzondere Zorg, zodat we korte lijnen houden.

THEMA 2

WONEN

ACHTERGROND

In Samen Dichtbij is de volgende ambitie opgenomen: *"Iedereen die met of zonder ondersteuning zelfstandig kan en wil gaan wonen of blijven wonen, krijgt een passende woning in de eigen omgeving of in de omgeving waar de meeste kans op herstel is. Daarbij houden we enerzijds zoveel mogelijk rekening met de draagkracht van dorpen en wijken en anderzijds met de woonbehoefte van mensen, zoals prikkelarm wonen."*

Er komt een regionaal ontwikkelprogramma Weer Thuis met afspraken over de realisatie van meer woonvarianten (zoals trainingshuizen en woonunits jongvolwassenen), bijzondere bemiddeling, spreiding en leefbaarheid- en hieraan gekoppeld prestatieafspraken tussen gemeenten en woningcorporaties. Dit als uitwerking van eerder genoemd convenant Weer Thuis. Vanuit het landelijke ontwikkelprogramma *Weer Thuis* wordt de woonopgave, die voortvloeit uit de ambulantisering, vertaald naar concrete afspraken over wonen en begeleiding.

Wonen is een van de belangrijkste knelpunten als het gaat om de beweging van intramuraal naar extramuraal. De grootste belemmering is in de eerste plaats de algehele krapte op de huizenmarkt en de beperkte beschikbaarheid van betaalbare sociale huurwoningen. Ook blijkt het lastig om te zorgen voor een evenwichtige spreiding over de regio. Niet elke gemeente beschikt over hetzelfde percentage aanbod in betaalbare woonruimte en dat zorgt voor clustering van kwetsbare inwoners, zelfs binnen gemeenten. Daarnaast spelen woonwensen, woonbehoeftes en een laag percentage sociale huur in gemeenten een belemmerende rol. Net zoals de bezorgdheid van inwoners over de draagkracht en de leefbaarheid van de eigen leefomgeving een belemmerende rol kan spelen.

STAND VAN ZAKEN

In alle gemeenten worden of zijn afspraken gemaakt in een manifest of convenant. Een belangrijk onderdeel daarvan is de borging in de prestatieafspraken tussen de individuele gemeenten en woningcorporaties. Dit is in de meeste gemeenten gerealiseerd. In Rijk van Nijmegen is afgesproken om 6% van sociale huurwoningen beschikbaar te stellen voor bijzondere doelgroepen. Sinds 2020 is deelname aan de Werkgroep Bijzondere Bemiddeling (WBB, ten behoeve van toewijzing van sociale huurwoningen aan mensen die uitstromen uit intramurale voorzieningen) ingeregeld in alle gemeenten van het Rijk van Nijmegen. Corporaties hebben nog wel moeite om de cijfers over spreiding over gemeenten aan te leveren en/of daarop te sturen. Regio Rivierenland ontwikkelt een eigen, gelijksoortige werkwijze. Er is geïnvesteerd in een betere aansluiting en kortere lijnen binnen en tussen gemeenten via gezamenlijke overleggen en een bestuurlijke opdracht om in iedere gemeente woonplekken te realiseren. Dit heeft tot verschillende pilots en initiateven geleid. Het realiseren van fysieke projecten kent een lange doorlooptijd. Deze projecten dragen de komende jaren bij aan het verhogen van de uitstroom. Wanneer mensen uitstromen uit een intramurale voorziening worden er passende afspraken gemaakt over de continuering van de zorg die aansluit op de situatie en de behoefte van de cliënt. Twee concrete initiatieven worden hieronder toegelicht.

KAMERS MET AANDACHT

In Rijk van Nijmegen start eind 2021 de Pilot Kamers met Aandacht. Hierin krijgen jongvolwassenen (17-23) de mogelijkheid om vanuit een instelling op kamers bij een particulier de overgang te maken naar zelfstandig wonen. De instelling waar de jongere verbleef zorgt nog zes maanden voor begeleiding, de verhuurder zorgt voor lichte ondersteuning daar waar de jongere behoefte aan heeft. De doelstelling is dat op deze wijze in 2022 zo'n 25 jongeren extra kunnen uitstromen uit Jeugdzorg met verblijf. De doelstelling is echter breder: de extra begeleiding en het inzetten op een goede overgang naar zelfstandig wonen, zal de zelfredzaamheid van de jongere bevorderen en problemen op latere leeftijden moeten voorkomen.

INZET REGISSEUR DAK- EN THUISLOZEN

Rivierenland start in het vierde kwartaal van 2021 met de inzet van een regisseur dak- en thuislozen die de taak krijgt om binnen twee jaar concrete resultaten te bereiken wat betreft de door- en uitstroom op zowel lokaal als regionaal niveau. Hierbij is aandacht voor jongeren die tussen wal en schip vallen, arbeidsmigranten, daklozen die langdurige overlast geven en complexe problematiek met zich meebrengen en economisch daklozen.

Geschikte huisvesting blijft de komende jaren een groot knelpunt om uitstroom uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang te faciliteren. De druk op de woningmarkt is zeer hoog, waardoor er minder verhuisbewegingen zijn, ook in de sociale huur. Doordat de prestatieafspraken met woningcorporaties zijn gebaseerd op aanbod dat vrijkomt (door verhuisbewegingen) gaat het om een verdeling van toenemende schaarste. Meerdere doelgroepen hebben behoefte aan dezelfde, kleine en betaalbare woningen: statushouders, dak- en thuislozen, uitstroom Beschermd Wonen, de Jeugdzorg en ex-gedetineerden. Woon-en opvangprojecten voor deze doelgroepen kennen vaak langdurige ontwikkeltijden of worden beëindigd vanwege financiële middelen (te duur) en/of draagvlak in omgeving.

AANBEVELINGEN

De komende jaren is het noodzakelijk verder te investeren in het zoeken naar oplossingen voor het tekort aan betaalbare woonruimte en woningbouw in relatie tot de opgave uit *Weer Thuis*. Iedere regiogemeente moet zich hiervoor maximaal inspannen. Het blijft zoeken naar een evenwichtige verdeling over de gemeenten. Hierbij is de samenwerking tussen Wonen en Zorg en het samen optrekken met de woningbouwcorporaties essentieel. We worden als gemeenten uitgedaagd om verder te kijken dan nieuwbouw, en creatieve oplossingen te vinden. In het Rijk van Nijmegen is afgesproken dat iedere gemeente minimaal één extra wooninitiatief voor 'bijzondere' doelgroepen realiseert. Hierbij kan kennis van innovatieve oplossingen elders ons helpen deze doelstellingen te realiseren. Iedere gemeente dient zich maximaal in te spannen om reguliere en bijzondere wooninitiatieven te ontwikkelen, waar deze kwetsbare GGZ-doelgroep gebruik van kan maken.

THEMA 3

WERK EN DAGBESTEDING

ACHTERGROND

We streven ernaar dat alle mensen met (psychische) kwetsbaarheid duurzaam (beschut/begeleid) werk of zinvolle dagbesteding hebben, of in een opleidings- of leerwerktraject zitten. De regionale werkbedrijven bieden een gevarieerd scala aan instrumenten aan om kwetsbare groepen toe te leiden naar (begeleid of) beschut werk. Behandeling en begeleiding worden zo snel mogelijk gecombineerd met toeleiding naar (beschut/begeleid) werk of dagbesteding.

Na het krijgen van werk moet er aandacht gaan naar het behouden van werk. Dit vraagt om samenwerking tussen de domeinen werk, onderwijs en zorg en tussen professionals en het sociale netwerk van mensen.
Vaak is 'werk de beste zorg' en gaan medisch en maatschappelijk herstel hand in hand. Dit vraagt dat de inzet van instrumenten als IPS (Individuele Plaatsing en Steun)[1], Perspectief op Werk en projecten die worden ingezet met ondersteuning van het Europees Sociaal Fonds (onder andere gericht op betere toegang tot werk) de komende jaren regio-breed wordt uitgebreid.

STAND VAN ZAKEN

Er zijn verschillende instrumenten om kwetsbare groepen toe te leiden naar (begeleid of) beschut werk. Elke gemeente heeft hier een eigen verantwoordelijkheid in. Er worden door de werkbedrijven (WerkBedrijf in Rijk van Nijmegen en Werkzaak in Rivierenland) onder andere IPS-trajecten ingekocht en ingezet voor deze doelgroep. Bij beschermd wonen wordt altijd gekeken naar de meest passende vorm van dag invulling. Als het kan zo regulier mogelijk, zoals werk, studie of vrijwilligerswerk.

IPS is geïntegreerd in de behandeling van de cliënt. Mensen met een bijstandsuitkering en een ernstige psychiatrische aandoening, die bijvoorbeeld in behandeling zijn bij een GGZ-instelling, komen hiervoor in aanmerking. Zij worden door een IPS-coach maximaal 3 jaar begeleid naar en op een werkplek. De ambulante trajecten kunnen in intensiteit verschillen. Deze methodiek wordt ingezet om cliënten aan betaald werk te helpen.

Daarnaast willen we de doelgroep uitbreiden. Nu beperkt deze zich tot mensen met een Ernstige Psychiatrische Aandoening (EPA) en een Participatiewet uitkering. We willen deze verruimen en ook mensen met een Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Zelfstandigen-uitkering (IOAZ) en Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers-uitkering (IOAW) hierin op nemen. Dit is een kleine groep die in een soortgelijke situatie zit als mensen met een Participatiewet uitkering. Ook zijn er steeds meer jongeren die gebruik maken van intensieve trajecten gericht op toeleiding naar werk.

De hoeveelheid afgeronde trajecten (toeleiding tot werk) stijgt de afgelopen jaren. Het aantal mensen dat succesvol gebruik heeft gemaakt van IPS zit zelfs boven het landelijk gemiddelde. Recent heeft de gemeente Nijmegen besloten om de komende jaren extra middelen inzetten voor IPS-trajecten.

AANDACHTSPUNTEN EN AANBEVELINGEN

Het onderscheid tussen arbeidsmatige trajecten (in het kader van de participatiewet) en dagbestedingstrajecten (vanuit de Wmo) is niet altijd duidelijk en dit vraagt soms aandacht.
Een ander aandachtspunt is dat in Rivierenland niet alle gemeenten zijn aangesloten op Werkzaak Rivierenland: deze gemeenten profiteren dus niet van de regionale inzet op IPS-trajecten.

Er gaat de komende periode aandacht uit naar een betere integratie met het zorg- en welzijnsdomein. We onderzoeken hoe we IPS-trajecten nog breder kunnen benutten en inzetten. Ook breiden we het aantal in te zetten trajecten verder uit.

"Er gaat de komende periode aandacht uit naar een betere integratie met het zorg- en welzijnsdomein"

[1] *Individuele Plaatsing en steun; IPS is een intensieve vorm van trajectbegeleiding voor mensen met ernstige en langdurende psychiatrische problemen. Het uitgangspunt is om niet eerst te behandelen en dan naar werk te gaan kijken, maar om deze zaken gelijktijdig op te pakken. Dit werkt herstel bevorderend.*

THEMA 4

MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE EN SOCIAAL NETWERK

ACHTERGROND

Deze opgave richt zich op het ontwikkelen en versterken van een inclusieve samenleving. In iedere gemeente zal een breed scala aan activiteiten toegankelijk moeten zijn voor mensen met een psychiatrische achtergrond. Inclusie vraagt om een mentaliteitsverandering, om samenwerking en om kennisoverdracht tussen specialisten en reguliere voorzieningen en activiteiten. Komen tot een inclusieve samenleving betekent extra inzet van gemeenten en van organisaties.

STAND VAN ZAKEN

De afgelopen jaren hebben de gemeenten en organisaties hard gewerkt aan de realisatie van een breed participatieaanbod. De elementen die in Samen Dichtbij worden benoemd en die bijdragen aan een sterker participatieaanbod zijn, op verschillende manieren, door de gemeenten opgepakt. Dit resulteert in een divers aanbod. Er is aandacht voor het versterken van het sociale netwerk. Er zijn diverse participatievoorzieningen en activiteiten (door)ontwikkeld voor alle inwoners en specifiek voor mensen met een GGZ-achtergrond. Denk aan inloopvoorzieningen, inloop GGZ, dagbestedingsactiviteiten, sportactiviteiten en wijktheaterprojecten. Gemeenten stimuleren goede samenwerking tussen welzijns- en zorginstellingen, zodat het aanbod toegankelijker en meer laagdrempelig wordt. Het vaststellen van een brede inclusieagenda door verschillende gemeenten zorgt voor focus op maatschappelijke participatie. De ontwikkeling van een goede basisstructuur draagt bij aan programma's gericht op de vraag in de wijk. Laagdrempelige steunpunten voor mantelzorgers en respijtvoorzieningen zorgen voor ondersteuning van het netwerk. De organisatie van maatjesprojecten en vrijwilligersactiviteiten helpen mensen actief om deel te nemen. Steeds vaker worden ervaringsdeskundigen ingezet als ondersteuning bij herstel.

Behalve continue aandacht voor inclusie in het reguliere aanbod, zetten gemeenten een mentaliteitsverandering kracht bij met een doorlopende campagne gericht op de-stigmatisering. Er zijn diverse communicatiemiddelen ontwikkeld, die lokaal of regionaal kunnen worden ingezet. Zo worden trainingen en bijeenkomsten georganiseerd voor inwoners van een wijk. Met regionale en lokale inclusiecampagnes richten gemeenten zich op het stimuleren van gastvrije wijken en het hebben van meer aandacht en oog voor elkaar. De komende jaren wordt er intensief ingezet om deze ontwikkeling naar inclusie te vergroten.

CAMPAGNES GERICHT OP DE-STIGMATISERING

Nijmegen is gestart met de regionale inclusiecampagne: #oogvoorelkaar, met onder andere videoportretten. Berg en Dal zet, samen met de woningcoöperatie, in op 'Samenleven in de wijk'. In Beuningen, Heumen en Nijmegen is de campagne 'Welkome wijk' gestart. In Beuningen en Nijmegen loopt een pilot gericht op de-stigmatisering. Verschillende gemeenten verzorgen trainingen en bijeenkomsten voor inwoners, zoals 'Mental Health First Aid' (MHFA) en 'Ontwa(a)r verward gedrag'. Met ondersteuning van ZonMW subsidie zijn meerdere projecten gestart.

AANBEVELINGEN

Ambulantisering van de zorg vraagt om continue sensitiviteit voor (het stimuleren van) inclusie en het voorkomen van sociaal isolement. De komende jaren ontwikkelen we het brede participatie aanbod verder door, waarbij we steeds kijken naar de vraag en de behoeften. We houden onze focus gericht op een inclusieve samenleving.

INITIATIEVEN EN VOORBEELDEN

Er zijn diverse inloopvoorzieningen en respijtvoorzieningen (door)ontwikkeld:
- Netwerk van peer support via 'West Betuwe Herstelt' (inloop-GGZ)
- Ixta Noa, de Kentering en het Zelfregiecentrum (Nijmegen)
- Inloop GGZ nieuwe stijl (Culemborg, Druten en Tiel)
- Steunpunt mantelzorgers (Tiel, Culemborg, Buren, West Maas en Waal)
- Respijtvoorziening waar mensen met psychisch problemen tot rust kunnen komen (Ixta Noa Nijmegen)

Activiteiten en projecten
- Activiteiten in wijkcentra, ook op het gebied van zingeving
- Maandelijkse bijeenkomsten en activiteiten voor mensen met een psychische kwetsbaarheid (Ixta Noa in gemeente Mook en Middelaar, Beuningen en Berg en Dal)
- Sportactiviteiten (Uniek Sporten en Life Goals)
- Wijktheaterprojecten (Waalzinnigfestival Nijmegen)

Samen aan de slag
- Maatjesprojecten (West Maas en Waal en een platform van ongeveer 20 projecten in Nijmegen)
- Vrijwilligersprojecten ('Bijzonder werkt' van de Vrijwilligerscentrale Nijmegen)

Inclusie agenda
- In diverse gemeenten is een lokale inclusie agenda opgesteld (West Betuwe, Tiel, Wijchen en Nijmegen)

THEMA 5

INKOMEN EN SCHULDHULPVERLENING

ACHTERGROND

Het hebben van voldoende inkomen en financiële zelfredzaamheid zijn belangrijke randvoorwaarden voor een volwaardig leven en de weg naar herstel. Een stabiel inkomen uit betaald werk is het streven. Als dat niet haalbaar is, wordt ingezet op begeleiding naar werk en/of maatschappelijke activering, zodra dat mogelijk is. Het voorkomen en bestrijden van armoede en schuldenproblematiek is belangrijk, aangezien deze problematiek in grote mate bijdraagt aan het ontstaan van psychosociale problematiek. Inwoners met schulden kunnen in een negatieve spiraal terechtkomen. Schulden zijn voor veel mensen een zware psychische belasting, waardoor ook vaak problemen op andere levensgebieden ontstaan.

De ambitie, zoals deze in het beleidsplan is benoemd, gaat over de toegankelijkheid van minimavoorzieningen en het regelen van een warme overdracht wanneer iemands situatie verandert, bijvoorbeeld door verhuizing naar of van een zorginstelling. Hiervoor zijn korte lijnen tussen de hulpverlening en de inkomensondersteuner noodzakelijk.

STAND VAN ZAKEN

Iedere gemeente heeft een of meerdere contactpersonen voor inkomen en schuldhulpverlening voor onder andere de medewerkers van zorginstellingen. Bij uitstroom uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang worden de financiële veranderingen voor de inwoner goed in kaart gebracht. Hoe dit is geregeld kan per gemeente verschillen, maar dat het is geregeld, is een afspraak. Er wordt door werkconsulenten, de financiële experts in de wijk of door de loketmedewerkers van de gemeenten nauw samengewerkt met zorgaanbieders en sociale teams. Ook zorgt iedere gemeente voor korte lijnen tussen inkomensondersteuning en schuldhulpverlening en de wijkgerichte GGZ. Ook dit kan per gemeente anders georganiseerd zijn.

Een belangrijk element uit het beleidsplan Samen Dichtbij is ook om te streven naar een schuldensignaleringsnetwerk per gemeente. Met dit signaleringsnetwerk willen we dat er vroegtijdig aan de bel wordt getrokken bij betalingsachterstanden, zodat het mogelijk is om hierover passende afspraken te maken. Bij de meeste gemeenten is dit ingericht via de sociale teams of via een separaat programma vroegsignalering. Gemeenten werken in dit programma samen met woningcorporaties, zorgverzekeraars en nutsbedrijven. Alle gemeenten moeten vroegsignalering op enige wijze implementeren in hun dienstverlening om betalingsachterstanden zo klein mogelijk te houden.

"Het is belangrijk dat er deskundigheidsbevordering plaatsvindt bij hulpverleners en begeleiders over de effecten van financiële problemen"

AANBEVELINGEN (VOOR DOORONTWIKKELING)

Het is belangrijk dat er deskundigheidsbevordering plaatsvindt bij hulpverleners en begeleiders over de effecten van financiële problemen. Niet alleen met betrekking tot financiële zaken, maar ook over de invloed van financiële stress op gedrag en gedragsverandering. Het is van belang dat er een goede sturing komt op en een betere aansluiting tussen de beleidsvelden zorg en welzijn en inkomen en armoedebestrijding. Dit geldt ook voor de betrokken professionals en instanties. We zetten daarnaast in op het gebruik van onafhankelijke cliëntondersteuners, met name voor dak- en thuislozen.

THEMA 6

ORGANISATORISCHE ONDERWERPEN

ACHTERGROND

Deze opgave richt zich voornamelijk op de organisatorische kant van de gemeentelijke verantwoordelijkheden. Het gaat hier om regionale samenwerking, over inkoop van zorg en contractmanagement en de verbinding tussen regionale voorzieningen en de lokale- en regionale toegang tot zorg. Kwaliteit en beschikbaarheid van voldoende voorzieningen verdienen alle aandacht. Ook de verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen gemeenten is in het licht van de decentralisatie van belang.

STAND VAN ZAKEN

Inrichting van de regionale samenwerking per 2022 (en ook financiële samenwerking per 2023) is een belangrijk vraagstuk, dat is beantwoord met het raadsvoorstel en het regioplan inzake de regionale samenwerking. De uitgangspunten, die zijn beschreven in dit voorstel, worden nader uitgewerkt in de – inmiddels vastgestelde – centrumregeling en een dienstverlenings-overeenkomst. In de dienstverleningsovereenkomst worden de taken en verantwoordelijkheden van alle gemeenten – en met name de centrumgemeente – vastgelegd. Er is een ontwikkelpad vastgesteld van 7 tot 10 jaar, waarin regiogemeenten steeds meer lokaal kunnen organiseren voor de brede GGZ-doelgroep.

Zoals in hoofdstuk 2 al beschreven is de toegang voor de maatschappelijke opvang recent ondergebracht bij de GGD Gelderland Zuid, die ook al de toegang voor beschermd wonen uitvoert. Zij beoordelen alle meldingen en geven, in samenspraak met zorgaanbieders, advies over een hersteltraject. Uitgangspunt is dat cliënten waar mogelijk zelf regie voeren over hun eigen hersteltraject en de doelen die daarbij horen.
De druk op de maatschappelijke opvangvoorzieningen is groot en daarom zijn er ook (tijdelijke) capaciteitsuitbreidingen georganiseerd op diverse plekken in Nijmegen. De decentralisatie van maatschappelijke opvang, die oorspronkelijk gelijke tred zou volgen met de decentralisatie van beschermd wonen, is uitgesteld naar – tenminste – 2026. Formele besluitvorming hierover is ook uitgesteld.
Wel zijn er regionale afspraken gemaakt over de herontwikkeling van het Hulsen-terrein. De centrumgemeente staat er niet alleen voor bij dergelijke omvangrijke ontwikkelingen, waar alle regiogemeenten een belang bij hebben. Het grootste knelpunt voor de maatschappelijke opvang is het gebrek aan woningen. Ook zien we dat voor de zeer complexe doelgroep de opvang al jarenlang vol zit met dezelfde mensen. Doorbraken, zoals de bouw van zorg-woningen/skaeve huse, zijn hiervoor hard nodig, maar niet altijd voldoende.

Tot op heden heeft er geen formele besluitvorming plaatsgevonden over het objectieve verdeelmodel. De voorlopige uitkomsten zijn gelijktijdig met de septembercirculaire 2021 gepubliceerd. Formele besluitvorming zal pas medio 2022 plaatsvinden. Gemeenten zullen zodoende met de voorlopige uitkomsten moeten werken in het opstellen van een regionale begroting.

Gemeenten hebben behoefte aan sturingsinformatie aangaande beschermd wonen en de maatschappelijke opvang. Veel informatie is al op een zinvolle manier ontsloten in diverse monitors en dashboards binnen de gemeente en de regio Nijmegen. De aansluiting van de regio Rivierenland op deze dashboards is een ontwikkelpunt voor de komende tijd.

AANBEVELINGEN

Gelet op de druk op de voorzieningen voor de maatschappelijke opvang is het goed om met elkaar en de partners na te denken over de doorontwikkeling van de opvangplekken.
Het breder ontsluiten van monitoringsinformatie, ondersteunend aan het beleid, levert een belangrijke bijdrage aan het inzicht van gemeenten over de meest urgente aandachtspunten.

"Gelet op de druk op de voorzieningen voor de maatschappelijke opvang is het goed om met elkaar en de partners na te denken over de doorontwikkeling van de opvangplekken"

Conclusie

Het beleidsplan Samen Dichtbij, dat in 2017 is geschreven en vastgesteld, is op verreweg de meeste punten nog relevant en actueel. Het enige concrete doel dat bijstelling behoeft, betreft de destijds geraamde 'bedden afbouw'. Doordat een groot gedeelte van de oorspronkelijke beschermd wonen-populatie inmiddels in de Wet langdurige zorg is ondergebracht, is een afbouw van de helft van het oorspronkelijke aantal bedden niet meer haalbaar en niet meer noodzakelijk. We kunnen echter niet stellen dat de ambulantisering al volledig is geslaagd: we zien nog de behoefte om meer vervangende – extramurale – zorg te organiseren. Bovendien zien we dat een complexe doelgroep met multiproblematiek niet altijd goed kan worden bediend binnen het huidige aanbod. Dit blijven continue aandachtspunten.

Voorts zien we dat op alle afspraken, doelen en ambities, die genoemd zijn in Samen Dichtbij, actie is ondernomen door de hele regio of door de verschillende gemeenten. Doordat gemeenten vaak op verschillende wijze invulling hebben gegeven aan bepaalde afspraken is een onderlinge vergelijking niet helemaal mogelijk. We zien dat wonen een van de belangrijkste speerpunten is, waar met urgentie meer beweging, afstemming en samenwerking in moet komen.

De voornaamste conclusie is dat we het beleidsplan, dat destijds is geschreven, nog steeds als leidraad kunnen en moeten gebruiken voor nieuwe beleidsontwikkelingen voor de brede GGZ-doelgroep. Deze evaluatie dient daarbij als een oplegger om op onderdelen de stand van zaken terug te lezen en een overzicht te krijgen van de belangrijkste ontwikkelpunten in de regio en in de eigen gemeente. De evaluatie toont aan dat de kaders in het beleidsplan Samen Dichtbij actueel en leidend zijn. We bouwen hier de komende jaren op door, zodat we zorg zo dicht mogelijk bij huis, in een zo gewoon mogelijke situatie kunnen organiseren.

Appendix A: overzicht 25 voorstellen Samen Dichtbij

THEMA 1: EEN SLUITEND NETWERK

1. Scenario 3 "Geïntegreerde GGZ in de wijk" is het toekomstperspectief dat we in een periode van 15 jaar willen bereiken. In 2020 is als tussenstap scenario 2 "Intensivering ambulante opbouw" bereikt.

2. In het kader van de bestuurlijke aanbesteding van Beschermd Wonen, inkoopafspraken maken en financiële prikkels inbouwen gericht op ambulantisering (scenario 2 en 3) en cultuursensitief werken.

3. Centraal coördinatiepunt Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang inrichten per sub-regio.

4. Versterking samenwerking Beschermd Wonen/Maatschappelijke Opvang – sociale teams/loketten – toepassing kantelingsprincipes.

5. Tiel en Nijmegen als centrale locaties voor opvangvoorzieningen behouden – geen uitbreiding- werken vanuit herstelgerichte visie.

6. Tussenvoorzieningen in beide sub-regio's uitbreiden.

7. Iedere gemeente beschikt over een gereedschapskist 'wijkgerichte GGZ': sluitend professioneel netwerk, nauwe samenwerking met informeel netwerk, casemanagement, voldoende ontmoetingsmogelijkheden.

8. Iedere sub-regio beschikt over time-outvoorziening(en).

9. Iedere sub-regio beschikt over een signaalpunt (gekoppeld aan Wvggz).

10. Iedere gemeente beschikt over een lokaal zorgnetwerk voor multiprobleemhuishoudens.

11. Op basis van analyse een verbetertraject opzetten voor nazorg ex-gedetineerden.

12. Borging regionale aanpak zorgketen prostitutie.

13. Standaard gebruik crisiskaart, realisatie Interventieteam 2.0 en multidisciplinaire beoordelingskamer/gebundelde crisiszorg en passend vervoer (Sluitende aanpak psychische kwetsbaarheid– Spoedig dichtbij).

THEMA 2: WONEN

14. Regionaal ontwikkelprogramma Weer thuis met afspraken over realisatie meer woonvarianten (trainingshuizen, woonunits jongvolwassenen, etc.), bijzondere bemiddeling, spreiding en leefbaarheid – hieraan gekoppeld prestatieafspraken tussen gemeenten en woningcorporaties.

15. Alle mensen met (psychische) kwetsbaarheid hebben duurzaam (beschut/begeleid) werk, zinvolle dagbesteding, of zitten in een opleidings- of leer-werktraject.

THEMA 3: WERK EN DAGBESTEDING

16. De regionale werkbedrijven bieden een gevarieerd scala aan instrumenten aan om kwetsbare groepen toe te leiden naar (begeleid of beschut) werk.

17. Behandeling en begeleiding worden zo snel mogelijk gecombineerd met toeleiding naar (beschut/begeleid) werk of dagbesteding.

THEMA 4: MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE EN SOCIAAL NETWERK

18. Iedere gemeente beschikt over een divers participatieaanbod voor mensen met (psychische) kwetsbaarheid: steunpunt mantelzorgers, toegankelijke voorzieningen (Uniek sporten en toegankelijke wijkactiviteiten, bijvoorbeeld), maatjesproject(en), ingevingsactiviteiten, inloopvoorzieningen en dag-besteding.

19. Opzet regionale inclusiecampagne met ruimte voor lokale inkleuring.

THEMA 5: INKOMEN EN SCHULDHULPVERLENING

20. Iedere gemeente zorgt voor een contactpersoon inkomen & schuld-hulpverlening voor mensen die uitstromen uit Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.

21. Iedere gemeente zorgt voor korte lijnen tussen inkomensondersteuning & schuldhulpverlening en de wijkgerichte GGZ.

22. Een signaleringsnetwerk schulden in elke gemeente.

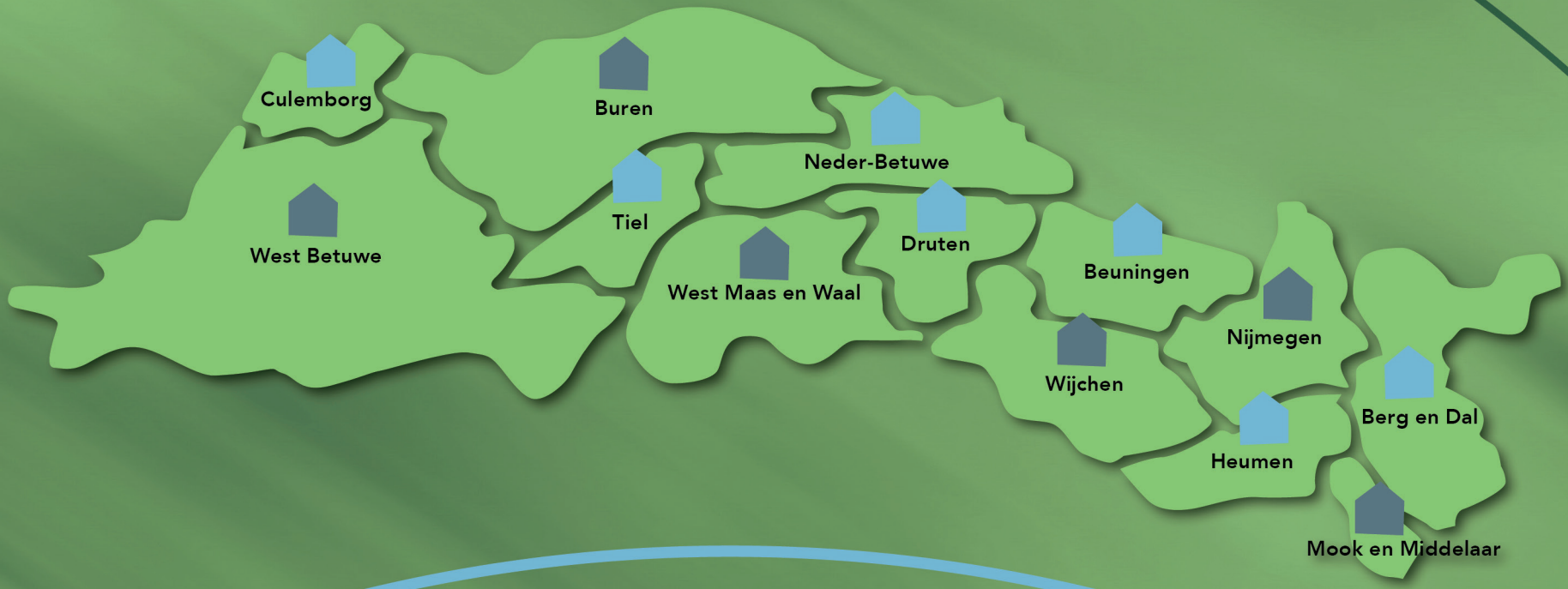
THEMA 6: (OVERIGE) ORGANISATORISCHE ONDERWERPEN

23. Voor de uitvoering (inkoop, contractmanagement, kwaliteit & handhaving, toegang, verantwoording) van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang tot 2020 Nijmegen als centrumgemeente aan te wijzen.

24. Een financiële regionale werkgroep de opdrachtgeven om met een voorstel te komen voor gezamenlijke financiering van Beschermd Wonen en Maat-schappelijke Opvang na 2020, inclusief een rekenmodel waarin de gevolgen van de ambulantisering per gemeente zijn verwerkt.

25. Opzet van gezamenlijke regionale monitoring – kwalitatief (genomen acties, uitbreiding activiteiten, voorzieningen en samenwerkingsvormen) en kwantitatief (afbouw intramurale zorg parallel aan opbouw ambulante zorg).

25 VOORSTELLEN SAMEN DICHTBIJ

gemeente Berg en Dal

Gemeente Beuningen

gemeente Buren

Culemborg

Gemeente Druten

Gemeente Heumen

Gemeente Mook en Middelaar

gemeente Neder-Betuwe

Nijmegen

gemeente Tiel

Gemeente West Betuwe

Gemeente West Maas en Waal

Gemeente Wijchen

EVALUATIE

SAMEN DICHTBIJ

Beleidsplan GGZ - Beschermd Wonen Maatschappelijke Opvang 2018-2020

Regio Rijk van Nijmegen en Rivierenland

INHOUDSOPGAVE

Inleiding 3

1. Thema 1 – Een sluitend netwerk 5

2. Thema 2 – Wonen 8

3. Thema 3 - Werk en dagbesteding 10

4. Thema 4 – Maatschappelijke participatie en sociaal netwerk 12

5. Thema 5 – Inkomen en schuldhulpverlening 14

6. Thema 6 – Organisatorische onderwerpen 16

Conclusie 18

Appendix A: overzicht 25 voorstellen Samen Dichtbij 19

COLOFON

Dit is een uitgave van de
13 samenwerkende gemeenten
in Regio Nijmegen en Rivierenland

Tekst: Regionale Werkgroep BW/MO
Foto's: iStockphoto / Pexels
Lay-out: Mondtotmond reclame

November 2021

Inleiding

Voor u ligt de evaluatie van het beleidsplan Samen Dichtbij, dat in 2017 door dertien samenwerkende gemeenten is vastgesteld. Het beleidsplan gaat over beschermd wonen, maatschappelijke opvang en de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) in het algemeen en beschrijft de rol en de ambities van de gemeenten.

De gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Wijchen hebben dit beleidsplan destijds opgesteld in anticipatie op de decentralisatie die in 2020 zou plaatsvinden. Dat is ook de reden dat het titelblad van het beleidsplan de looptijd van 2018-2020 aangeeft, terwijl veel doelen en ambities in het plan een langere looptijd kennen. Inmiddels weten we dat deze decentralisatie wordt uitgesteld naar 2023. Dat geeft ons tijd om deze samenwerking verder uit te werken, maar dit maakt het ook noodzakelijk om het destijds vastgestelde beleidsplan tegen het licht te houden. Er is in de tussentijd veel veranderd, meestal van rijkswege. In deze evaluatie benoemen we deze veranderingen en wat voor implicaties dit heeft voor ons beleid.

Met het vaststellen van dit beleidsplan in 2017 is een beweging ingezet om de GGZ, beschermd wonen en de maatschappelijke opvang te transformeren. De kern van deze transformatie is om de zorg veel meer (lokaal) in dorpen, wijken en bij mensen thuis te organiseren, in tegenstelling tot zorg die geleverd wordt in grote zorginstellingen.

Het beleidsplan bestaat uit 25 ambities en plannen. Deze zijn in te delen in de volgende thema's.
1. Een sluitend netwerk rondom de cliënt
2. Wonen
3. Werk en dagbesteding
4. Maatschappelijke participatie en een sociaal netwerk
5. Inkomen en schuldhulpverlening
6. (Overige) organisatorische onderwerpen.

Deze thema's komen in de evaluatie van het beleidsplan Samen Dichtbij op dezelfde manier terug. Per thema wordt beschreven wat de stand van zaken rondom deze plannen en ambities nu is, of de ambitie nog actueel en relevant is en aanbevelingen voor de toekomst.

Daarnaast is het van belang om te weten dat dit een beperkte evaluatie betreft. Deze evaluatie is opgesteld op basis van de ervaringen van gemeenteambtenaren en bestuurders. Deze ervaringen zijn opgedaan in gesprekken met zorginstellingen, cliënten, cliëntvertegenwoordigers en overige betrokken partijen. Het is de bedoeling om te zijner tijd, wanneer de regionale samenwerking goed van de grond is gekomen, een meer grondige evaluatie uit te voeren, waarbij betrokkenen meer uitgebreid aan het woord komen en gerichte input leveren.

Deze evaluatie is een aanvulling op het beleidsplan Samen Dichtbij. Zoals te lezen is, blijft het merendeel van de doelen en ambities overeind, maar is er op sommige punten een lichte aanpassing vereist. Dit komt door voortschrijdend inzicht of door wijzigingen in landelijke wet- en regelgeving. Er is getracht een document op te stellen dat als zelfstandig document te lezen is. Kennisname van het originele beleidsplan is voor een goed begrip echter een vereiste. Daarnaast is het lezen van het Regioplan Beschermd Wonen (Regio Nijmegen en Rivierenland) een goede aanvulling.

EVALUATIE 'SAMEN DICHTBIJ'

GGZ BESCHERMD WONEN MAATSCHAPPELIJKE OPVANG

REGIO NIJMEGEN EN RIVIERENLAND

1 EEN SLUITEND NETWERK

Het ontwikkelen en bestendigen van een goede lokale zorgstructuur

- ☑ Ambulantisering
- ☑ 24/7 ambulant (wijk)netwerk
- ☑ Integraal aanbod hulpverlening

Verder versterken integrale samenhangende keten

Voorkomen van uithuisplaatsingen en -waar mogelijk- zware zorg

2 WONEN

De woonopgave, die voortvloeit uit de ambulantisering, vertalen naar afspraken over wonen en begeleiding

- ☑ Regionaal ontwikkelprogramma 'Weer Thuis'
- ☑ Betere aansluiting wethouders en ambtenaren Wonen & Zorg

Evenwichtige spreiding van de doelgroep

Creatieve oplossingen woningentekort

Samenwerking Wonen, Zorg en Woningcorporaties

3 WERK EN DAGBESTEDING

Streven naar duurzaam werk, zinvolle dagbesteding of een opleidings-/ leertraject

- ☑ Gevarieerd scala aan instrumenten, voor toeleiden naar werk
- ☑ Uitbreiding capaciteit én doelgroep IPS

Verduidelijken van onderscheid tussen trajecten Participatiewet en WMO

Onderzoeken verdere mogelijkheden rond IPS

4 MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE EN SOCIAAL NETWERK

Het ontwikkelen en versterken van een inclusieve samenleving

- ☑ Divers participatie aanbod en brede inclusie-agenda
- ☑ Ontwikkeling van sterke sociale basis
- ☑ Aandacht voor de-stigmatisering

Doorontwikkelen breed participatie aanbod

Stimuleren van inclusie en voorkomen van sociaal isolement

5 INKOMEN EN SCHULDHULPVERLENING

Streven naar stabiel inkomen uit werk of maatschappelijke activering. Voorkomen en bestrijden van armoede en schuldenproblematiek

- ☑ Gemeentelijke contactpersonen en korte lijnen voor inkomen en schuldhulpverlening
- ☑ Signaleringsnetwerk schulden

Deskundigheids-bevordering en meer en betere verbinding met andere beleidsterreinen

Meer gebruik maken van onafhankelijk cliëntondersteuners

6 ORGANISATORISCHE ONDERWERPEN

Inkoop, contractmanagement en verbinding van regionale voorzieningen met centrale toegang voor BW en MO

- ☑ Centrale toegang Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang
- ☑ Afspraken over regionale samenwerking

Herstelgerichte plekken voor jongeren en gezinnen

Doorontwikkeling opvangplekken

Breder ontsluiten van monitoringsinformatie

THEMA 1

EEN SLUITEND NETWERK

ACHTERGROND

In het beleidsplan Samen Dichtbij spreken we de ambitie uit om de zorg voor psychisch kwetsbare mensen sluitend en geïntegreerd te organiseren. Dat doen we samen met zorgverzekeraars, zorgkantoren en zorginstellingen. We richten ons op het ontwikkelen en bestendigen van een goede lokale zorgstructuur. We doen dit door het versterken van de zelfregie, samenredzaamheid en het bieden van een ondersteuningscontinuüm. Ook zorgen we voor de beschikbaarheid van laagdrempelige voorzieningen en zorgfuncties. Om dit alles mogelijk te maken zetten we in op flexibiliteit in de ondersteuningsintensiteit en een goede integrale samenwerking. Het thema 'Een sluitend netwerk' bestaat uit 13 deelopgaven die zich richten op deze integrale samenhangende keten van ondersteuning voor inwoners, die om uiteenlopende redenen, een vangnet nodig hebben. Denk daarbij aan mensen met een psychische kwetsbaarheid en/of multiproblematiek, sekswerkers en ex-gedetineerden. We streven ernaar om de zorg en ondersteuning zo veel mogelijk in of nabij de eigen omgeving in te richten, zo spreken we van ambulantisering van de zorg.

STAND VAN ZAKEN

Op alle afspraken uit het beleidsplan, die betrekking hebben op dit thema (zie appendix A), zijn actielijnen uitgezet. Het merendeel van de opgaven betreffen regionale verantwoordelijkheden en worden door de gemeente Nijmegen, in samenspraak met de regiogemeenten, opgepakt. Een aantal opgaven, zoals geïntegreerde GGZ in de Wijk, komen terug binnen het programma Sluitende Aanpak en lopen meerjarig.

In 2020 is de ambulantisering van beschermd wonen al grotendeels gerealiseerd. Ruim een vijfde van de zorg, die voorheen intramuraal was, wordt nu buiten de muren van de instelling geleverd. In het beleidsplan Samen Dichtbij formuleerden we het doel om de helft van de intramurale bedden in 2030 te hebben afgebouwd. Deze doelstelling is achterhaald door een belangrijke ontwikkeling: de openstelling van de Wet langdurige zorg (Wlz). Hierdoor is iets minder dan de helft van de cliënten, die beschermd wonen, overgegaan naar een ander financieringskader en vallen daarmee niet meer

onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Dit betreft cliënten met een (zeer) langdurige behoefte aan 24-uurszorg.
Doordat een fors gedeelte van de bedden al is afgebouwd en een gedeelte van de bedden nu onder een ander financieringsregime vallen, resteert er voor de regio minder dan de helft van het oorspronkelijke aantal bedden. We zien bovendien dat het een uitdaging is om doorstroom van cliënten naar een eigen woonplek te realiseren, zodat nieuwe cliënten in een woonvoorziening kunnen instromen. Onze conclusie is daarom dat het niet gepast is om verder in te zetten op afbouw van intramurale bedden, maar dat we wel moeten blijven inzetten op de opbouw van meer ambulante 24-uurszorg (beschermd thuis). De afbouw van bedden is daarmee goeddeels behaald, maar de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis kan en moet nog verder worden vormgegeven.
De bovenliggende ambitie blijft namelijk hetzelfde: we willen de zorg zo dicht mogelijk bij huis, in een zo gewoon mogelijke situatie organiseren: in een zorg-instelling als dat moet, in je eigen huis als dat kan. We blijven kritisch kijken naar de aansluiting van het zorgaanbod op de zorgvragen van inwoners. Zo zien we dat een complexe doelgroep met multiproblematiek soms niet – intramuraal en extramuraal – goede en passende ondersteuning kan krijgen. Hiervoor wordt vaak uitgeweken naar specialistische instellingen buiten de regio. We zijn voort-durend met aanbieders in gesprek om dit probleem op te lossen.

"Het is belangrijk om door te gaan op het ingezette pad om de integrale samenhangende keten, samen met zorg-verzekeraars en de maatschappelijke partners, verder te versterken"

Met ambulantisering streven we dus na dat mensen zoveel als mogelijk in de eigen omgeving kunnen (blijven) wonen met de zorg die ze nodig hebben. Om dit goed te ondersteunen, zorgen we voor het maximaal bundelen van diverse vormen van ondersteuning. We willen deze zorg zoveel mogelijk geïntegreerd binnen één organisatie met gezamenlijke financiering door gemeenten en zorgverzekeraars. We zetten hierbij in op een 24x7 uur toegankelijk ambulant (wijk)netwerk. Hiervoor is een capaciteit van circa 40fte op een gemiddelde gebiedsopvang van 20.000 inwoners nodig. Het merendeel van de gemeenten heeft de wijkgerichte GGZ aangesloten bij de sociale wijkteams of bevindt zich in een afrondende fase. Deze wijk-GGZ-teams leveren hoofdzakelijk consultatie en advies. Dit zien we als een eerste stap. De vervolgstap is een doorontwikkeling naar uitgebreidere integrale wijk-GGZ-teams, die ook kunnen behandelen en begeleiden. Het gaat dan om een 'gekanteld', multidisciplinair FACT-team, zoals beschreven in het beleidsplan Samen Dichtbij.

Hulpverlening op het gebied van wonen, schuldhulpverlening, psychiatrie en/of verslaving bieden we zoveel mogelijk integraal aan. Gemeenten hebben de interne processen op het gebied van verstrekken van briefadressen, schuld-hulpverleningen en de samenwerking met sociale teams verbeterd. De nacht-opvang is omgebouwd naar een 24-uurs voorziening, waar mensen de hele dag kunnen verblijven. Slaapzalen zijn omgebouwd naar één- of twee persoons-kamers, hierdoor is er meer rust en privacy ontstaan. Het organiseren van laag-drempelige inloopplekken zien we als toegevoegde waarde. Deze inloopplekken vormen eveneens een vindplaats voor mensen die niet in de opvang verblijven.

We zetten in op korte lijnen tussen de professionals, hiervoor vinden verschillende overleggen plaats. De ontwikkeling van bijzondere huisvestingsconcepten, zoals Housing First, worden nu ook in de regio uitgerold. Door samen met woningcorporaties en regiogemeenten in te zetten op Housing First, kunnen we huidige capaciteit van circa 10 woningen per jaar (in Nijmegen) substantieel vergroten in de regio.

Om de uitstroom naar een eigen (t)huis te bevorderen worden, vanuit het convenant *Weer Thuis*, (sub regionaal) huisvestingsprojecten vormgegeven. Hier kan de doelgroep (met ambulante begeleiding) wonen. In lijn met de afspraken breiden de tussenvoorzieningen in omvang uit. In Neder-Betuwe, Culemborg en ook in Mook en Middelaar lopen hiervoor al initiatieven.
Ook in Nijmegen is een nieuwe tussenvoorziening gestart.
De Centrale Toegang voor Beschermd Wonen is nu aangevuld met de Centrale Toegang voor Maatschappelijke Opvang. Hiermee geven we, conform de beschreven ambities, een centraal coördinatiepunt vorm. De GGD –verantwoordelijk voor deze Centrale Toegang- toetst en adviseert en de zorginstelling levert de opvang en ondersteuning.

Ten aanzien van het thema 'een sluitend netwerk rondom de cliënt' zijn er ook een aantal op zichzelf staande ontwikkelingen die we willen benoemen:

- In het kader van de Wet verplichte GGZ (Wvggz) kunnen inwoners een melding doen bij het loket Bijzondere Zorg van de GGD.
- Met betrekking tot ex-gedetineerden vindt in gemeenten afstemming plaats met het Veiligheidshuis.
- De aanpak voor de zorgketen rondom prostitutie behoeft in sommige gevallen nadere aandacht. Lokaal is er soms wel beleid, vaak in samenhang met mensenhandel. Soms ook niet en wordt er naar de regio gewezen. In Nijmegen is recent een zorgaanpak voor de straatsekswerkers vastgesteld, maar ook dit betreft een lokale aanpak. Sekswerkers komen overal vandaan (regiobinding), het is dus wenselijk dat er (betere) regionale afspraken worden gemaakt en deze zorgketen ook (meer) regionaal wordt opgepakt en geborgd.

AANBEVELINGEN

Het is belangrijk om door te gaan op het ingezette pad om de integrale samenhangende keten, samen met zorgverzekeraars en de maatschappelijke partners, verder te versterken. Zo ontstaat een goede lokale zorgstructuur. De ambitie om op lange termijn de helft van de intramurale bedden te ambulantiseren laten we los, gelet op de systeemverandering door de openstelling van de Wlz. We zetten in op de opbouw van meer ambulante zorg, waarbij deze zorg ook 24 uur per dag kan worden ingezet (beschermd thuis). We geven de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis verder vorm en kijken naar manieren om deze ontwikkeling te monitoren.
De ontwikkeling van bijzondere huisvestingsinitiatieven, als onderdeel van de lokale zorgstructuur, komt langzaam op gang. Het is belangrijk hier lokaal meer oog voor te hebben en te onderzoeken waar de mogelijkheden voor realisatie zijn. Dit in combinatie met de initiatieven vanuit het thema Wonen.
We maken afspraken over de verantwoordelijkheid die iedere gemeente heeft in de ontwikkeling van bijzondere woon- en zorgvormen, die passen bij de behoefte van haar inwoners. Daarnaast heeft iedere gemeente een verantwoordelijkheid in het –waar mogelijk- voorkomen dat zware en specialistische zorg nodig is. Het voorkomen van uithuisplaatsingen zorgt ervoor dat er minder een beroep wordt gedaan op de maatschappelijke opvang en op duurdere zorg. De regionaal georganiseerde zorg is een vangnet en geen eerste oplossing. We onderzoeken of -in het kader van de Wet verplichte GGZ (Wvggz)- familie/naastbetrokkenen voldoende geïnformeerd zijn over de mogelijkheid om bij een crisis zelf een melding te doen bij het loket Bijzondere Zorg, zodat we korte lijnen houden.

THEMA 2

WONEN

ACHTERGROND

In Samen Dichtbij is de volgende ambitie opgenomen: *"Iedereen die met of zonder ondersteuning zelfstandig kan en wil gaan wonen of blijven wonen, krijgt een passende woning in de eigen omgeving of in de omgeving waar de meeste kans op herstel is. Daarbij houden we enerzijds zoveel mogelijk rekening met de draagkracht van dorpen en wijken en anderzijds met de woonbehoefte van mensen, zoals prikkelarm wonen."*

Er komt een regionaal ontwikkelprogramma Weer Thuis met afspraken over de realisatie van meer woonvarianten (zoals trainingshuizen en woonunits jongvolwassenen), bijzondere bemiddeling, spreiding en leefbaarheid- en hieraan gekoppeld prestatieafspraken tussen gemeenten en woningcorporaties. Dit als uitwerking van eerder genoemd convenant Weer Thuis. Vanuit het landelijke ontwikkelprogramma *Weer Thuis* wordt de woonopgave, die voortvloeit uit de ambulantisering, vertaald naar concrete afspraken over wonen en begeleiding.

Wonen is een van de belangrijkste knelpunten als het gaat om de beweging van intramuraal naar extramuraal. De grootste belemmering is in de eerste plaats de algehele krapte op de huizenmarkt en de beperkte beschikbaarheid van betaalbare sociale huurwoningen. Ook blijkt het lastig om te zorgen voor een evenwichtige spreiding over de regio. Niet elke gemeente beschikt over hetzelfde percentage aanbod in betaalbare woonruimte en dat zorgt voor clustering van kwetsbare inwoners, zelfs binnen gemeenten. Daarnaast spelen woonwensen, woonbehoeftes en een laag percentage sociale huur in gemeenten een belemmerende rol. Net zoals de bezorgdheid van inwoners over de draagkracht en de leefbaarheid van de eigen leef-omgeving een belemmerende rol kan spelen.

STAND VAN ZAKEN

In alle gemeenten worden of zijn afspraken gemaakt in een manifest of convenant. Een belangrijk onderdeel daarvan is de borging in de prestatieafspraken tussen de individuele gemeenten en woningcorporaties. Dit is in de meeste gemeenten gerealiseerd. In Rijk van Nijmegen is afgesproken om 6% van sociale huurwoningen beschikbaar te stellen voor bijzondere doelgroepen. Sinds 2020 is deelname aan de Werkgroep Bijzondere Bemiddeling (WBB, ten behoeve van toewijzing van sociale huurwoningen aan mensen die uitstromen uit intramurale voorzieningen) ingeregeld in alle gemeenten van het Rijk van Nijmegen. Corporaties hebben nog wel moeite om de cijfers over spreiding over gemeenten aan te leveren en/of daarop

te sturen. Regio Rivierenland ontwikkelt een eigen, gelijksoortige werkwijze. Er is geïnvesteerd in een betere aansluiting en kortere lijnen binnen en tussen gemeenten via gezamenlijke overleggen en een bestuurlijke opdracht om in iedere gemeente woonplekken te realiseren. Dit heeft tot verschillende pilots en initiateven geleid. Het realiseren van fysieke projecten kent een lange doorlooptijd. Deze projecten dragen de komende jaren bij aan het verhogen van de uitstroom. Wanneer mensen uitstromen uit een intramurale voorziening worden er passende afspraken gemaakt over de continuering van de zorg die aansluit op de situatie en de behoefte van de cliënt. Twee concrete initiatieven worden hieronder toegelicht.

Kamers met Aandacht

In Rijk van Nijmegen start eind 2021 de Pilot Kamers met Aandacht. Hierin krijgen jongvolwassenen (17-23) de mogelijkheid om vanuit een instelling op kamers bij een particulier de overgang te maken naar zelfstandig wonen. De instelling waar de jongere verbleef zorgt nog zes maanden voor begeleiding, de verhuurder zorgt voor lichte ondersteuning daar waar de jongere behoefte aan heeft. De doelstelling is dat op deze wijze in 2022 zo'n 25 jongeren extra kunnen uitstromen uit Jeugdzorg met verblijf. De doelstelling is echter breder: de extra begeleiding en het inzetten op een goede overgang naar zelfstandig wonen, zal de zelfredzaamheid van de jongere bevorderen en problemen op latere leeftijden moeten voorkomen.

Inzet regisseur Dak- en thuislozen

Rivierenland start in het vierde kwartaal van 2021 met de inzet van een regisseur dak- en thuislozen die de taak krijgt om binnen twee jaar concrete resultaten te bereiken wat betreft de door- en uitstroom op zowel lokaal als regionaal niveau. Hierbij is aandacht voor jongeren die tussen wal en schip vallen, arbeidsmigranten, daklozen die langdurige overlast geven en complexe problematiek met zich meebrengen en economisch daklozen.

Geschikte huisvesting blijft de komende jaren een groot knelpunt om uitstroom uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang te faciliteren. De druk op de woningmarkt is zeer hoog, waardoor er minder verhuisbewegingen zijn, ook in de sociale huur. Doordat de prestatieafspraken met woningcorporaties zijn gebaseerd op aanbod dat vrijkomt (door verhuisbewegingen) gaat het om een verdeling van toenemende schaarste. Meerdere doelgroepen hebben behoefte aan dezelfde, kleine en betaalbare woningen: statushouders, dak- en thuislozen, uitstroom Beschermd Wonen, de Jeugdzorg en ex-gedetineerden. Woon-en opvangprojecten voor deze doelgroepen kennen vaak langdurige ontwikkeltijden of worden beëindigd vanwege financiële middelen (te duur) en/of draagvlak in omgeving.

AANBEVELINGEN

De komende jaren is het noodzakelijk verder te investeren in het zoeken naar oplossingen voor het tekort aan betaalbare woonruimte en woningbouw in relatie tot de opgave uit *Weer Thuis*. Iedere regiogemeente moet zich hiervoor maximaal inspannen. Het blijft zoeken naar een evenwichtige verdeling over de gemeenten. Hierbij is de samenwerking tussen Wonen en Zorg en het samen optrekken met de woningbouwcorporaties essentieel. We worden als gemeenten uitgedaagd om verder te kijken dan nieuwbouw, en creatieve oplossingen te vinden. In het Rijk van Nijmegen is afgesproken dat iedere gemeente minimaal één extra wooninitiatief voor 'bijzondere' doelgroepen realiseert. Hierbij kan kennis van innovatieve oplossingen elders ons helpen deze doelstellingen te realiseren. Iedere gemeente dient zich maximaal in te spannen om reguliere en bijzondere wooninitiatieven te ontwikkelen, waar deze kwetsbare GGZ-doelgroep gebruik van kan maken.

THEMA 3

WERK EN DAGBESTEDING

ACHTERGROND

We streven ernaar dat alle mensen met (psychische) kwetsbaarheid duurzaam (beschut/begeleid) werk of zinvolle dagbesteding hebben, of in een opleidings- of leerwerktraject zitten. De regionale werkbedrijven bieden een gevarieerd scala aan instrumenten aan om kwetsbare groepen toe te leiden naar (begeleid of) beschut werk. Behandeling en begeleiding worden zo snel mogelijk gecombineerd met toeleiding naar (beschut/begeleid) werk of dagbesteding.

Na het krijgen van werk moet er aandacht gaan naar het behouden van werk. Dit vraagt om samenwerking tussen de domeinen werk, onderwijs en zorg en tussen professionals en het sociale netwerk van mensen.
Vaak is 'werk de beste zorg' en gaan medisch en maatschappelijk herstel hand in hand. Dit vraagt dat de inzet van instrumenten als IPS (Individuele Plaatsing en Steun)[1], Perspectief op Werk en projecten die worden ingezet met ondersteuning van het Europees Sociaal Fonds (onder andere gericht op betere toegang tot werk) de komende jaren regio-breed wordt uitgebreid.

STAND VAN ZAKEN

Er zijn verschillende instrumenten om kwetsbare groepen toe te leiden naar (begeleid of) beschut werk. Elke gemeente heeft hier een eigen verantwoordelijkheid in. Er worden door de werkbedrijven (WerkBedrijf in Rijk van Nijmegen en Werkzaak in Rivierenland) onder andere IPS-trajecten ingekocht en ingezet voor deze doelgroep. Bij beschermd wonen wordt altijd gekeken naar de meest

[1] *Individuele Plaatsing en steun; IPS is een intensieve vorm van trajectbegeleiding voor mensen met ernstige en langdurende psychiatrische problemen. Het uitgangspunt is om niet eerst te behandelen en dan naar werk te gaan kijken, maar om deze zaken gelijktijdig op te pakken. Dit werkt herstel bevorderend.*

passende vorm van dag invulling. Als het kan zo regulier mogelijk, zoals werk, studie of vrijwilligerswerk.

IPS is geïntegreerd in de behandeling van de cliënt. Mensen met een bijstands-uitkering en een ernstige psychiatrische aandoening, die bijvoorbeeld in behandeling zijn bij een GGZ-instelling, komen hiervoor in aanmerking. Zij worden door een IPS-coach maximaal 3 jaar begeleid naar en op een werkplek. De ambulante trajecten kunnen in intensiteit verschillen. Deze methodiek wordt ingezet om cliënten aan betaald werk te helpen.

Daarnaast willen we de doelgroep uitbreiden. Nu beperkt deze zich tot mensen met een Ernstige Psychiatrische Aandoening (EPA) en een Participatiewet uitkering. We willen deze verruimen en ook mensen met een Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Zelfstandigen-uitkering (IOAZ) en Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers-uitkering (IOAW) hierin op nemen. Dit is een kleine groep die in een soortgelijke situatie zit als mensen met een Participatiewet uitkering. Ook zijn er steeds meer jongeren die gebruik maken van intensieve trajecten gericht op toeleiding naar werk.

De hoeveelheid afgeronde trajecten (toeleiding tot werk) stijgt de afgelopen jaren. Het aantal mensen dat succesvol gebruik heeft gemaakt van IPS zit zelfs boven het landelijk gemiddelde. Recent heeft de gemeente Nijmegen besloten om de komende jaren extra middelen inzetten voor IPS-trajecten.

AANDACHTSPUNTEN EN AANBEVELINGEN

Het onderscheid tussen arbeidsmatige trajecten (in het kader van de participatiewet) en dagbestedingstrajecten (vanuit de Wmo) is niet altijd duidelijk en dit vraagt soms aandacht.
Een ander aandachtspunt is dat in Rivierenland niet alle gemeenten zijn aangesloten op Werkzaak Rivierenland: deze gemeenten profiteren dus niet van de regionale inzet op IPS-trajecten.

Er gaat de komende periode aandacht uit naar een betere integratie met het zorg- en welzijnsdomein. We onderzoeken hoe we IPS-trajecten nog breder kunnen benutten en inzetten. Ook breiden we het aantal in te zetten trajecten verder uit.

"Er gaat de komende periode aandacht uit naar een betere integratie met het zorg- en welzijnsdomein"

THEMA 4

MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE EN SOCIAAL NETWERK

ACHTERGROND

Deze opgave richt zich op het ontwikkelen en versterken van een inclusieve samenleving. In iedere gemeente zal een breed scala aan activiteiten toegankelijk moeten zijn voor mensen met een psychiatrische achtergrond. Inclusie vraagt om een mentaliteitsverandering, om samenwerking en om kennisoverdracht tussen specialisten en reguliere voorzieningen en activiteiten. Komen tot een inclusieve samenleving betekent extra inzet van gemeenten en van organisaties.

STAND VAN ZAKEN

De afgelopen jaren hebben de gemeenten en organisaties hard gewerkt aan de realisatie van een breed participatieaanbod. De elementen die in Samen Dichtbij worden benoemd en die bijdragen aan een sterker participatieaanbod zijn, op verschillende manieren, door de gemeenten opgepakt. Dit resulteert in een divers aanbod. Er is aandacht voor het versterken van het sociale netwerk. Er zijn diverse participatievoorzieningen en activiteiten (door)ontwikkeld voor alle inwoners en specifiek voor mensen met een GGZ-achtergrond. Denk aan inloopvoorzieningen, inloop GGZ, dagbestedingsactiviteiten, sportactiviteiten en wijktheaterprojecten. Gemeenten stimuleren goede samenwerking tussen welzijns- en zorginstellingen, zodat het aanbod toegankelijker en meer laagdrempelig wordt. Het vaststellen van een brede inclusieagenda door verschillende gemeenten zorgt voor focus op maatschappelijke participatie. De ontwikkeling van een goede basisstructuur draagt bij aan programma's gericht op de vraag in de wijk. Laagdrempelige steunpunten voor mantelzorgers en respijtvoorzieningen zorgen voor ondersteuning van het netwerk. De organisatie van maatjesprojecten en vrijwilligersactiviteiten helpen mensen actief om deel te nemen. Steeds vaker worden ervaringsdeskundigen ingezet als ondersteuning bij herstel.

Behalve continue aandacht voor inclusie in het reguliere aanbod, zetten gemeenten een mentaliteitsverandering kracht bij met een doorlopende campagne gericht op de-stigmatisering. Er zijn diverse communicatiemiddelen ontwikkeld, die lokaal of regionaal kunnen worden ingezet. Zo worden trainingen en bijeenkomsten georganiseerd voor inwoners van een wijk. Met regionale en lokale inclusiecampagnes richten gemeenten zich op het stimuleren van gastvrije wijken en het hebben van meer aandacht en oog voor elkaar.
De komende jaren wordt er intensief ingezet om deze ontwikkeling naar inclusie te vergroten.

Campagnes gericht op de-stigmatisering

Nijmegen is gestart met de regionale inclusiecampagne: #oogvoorelkaar, met onder andere videoportretten. Berg en Dal zet, samen met de woningcoöperatie, in op 'Samenleven in de wijk'. In Beuningen, Heumen en Nijmegen is de campagne 'Welkome wijk' gestart. In Beuningen en Nijmegen loopt een pilot gericht op de-stigmatisering. Verschillende gemeenten verzorgen trainingen en bijeenkomsten voor inwoners, zoals 'Mental Health First Aid' (MHFA) en 'Ontwa(a)r verward gedrag'. Met ondersteuning van ZonMW subsidie zijn meerdere projecten gestart.

AANBEVELINGEN

Ambulantisering van de zorg vraagt om continue sensitiviteit voor (het stimuleren van) inclusie en het voorkomen van sociaal isolement. De komende jaren ontwikkelen we het brede participatie aanbod verder door, waarbij we steeds kijken naar de vraag en de behoeften. We houden onze focus gericht op een inclusieve samenleving.

Initiatieven en voorbeelden

Er zijn diverse inloopvoorzieningen en respijtvoorzieningen (door)ontwikkeld:
- Netwerk van peer support via 'West Betuwe Herstelt' (inloop-GGZ)
- Ixta Noa, de Kentering en het Zelfregiecentrum (Nijmegen)
- Inloop GGZ nieuwe stijl (Culemborg, Druten en Tiel)
- Steunpunt mantelzorgers (Tiel, Culemborg, Buren, West Maas en Waal)
- Respijtvoorziening waar mensen met psychisch problemen tot rust kunnen komen (Ixta Noa Nijmegen)

Activiteiten en projecten
- Activiteiten in wijkcentra, ook op het gebied van zingeving
- Maandelijkse bijeenkomsten en activiteiten voor mensen met een psychische kwetsbaarheid (Ixta Noa in gemeente Mook en Middelaar, Beuningen en Berg en Dal)
- Sportactiviteiten (Uniek Sporten en Life Goals)
- Wijktheaterprojecten (Waalzinnigfestival Nijmegen)

Samen aan de slag
- Maatjesprojecten (West Maas en Waal en een platform van ongeveer 20 projecten in Nijmegen)
- Vrijwilligersprojecten ('Bijzonder werkt' van de Vrijwilligerscentrale Nijmegen)

Inclusie agenda
- In diverse gemeenten is een lokale inclusie agenda opgesteld (West Betuwe, Tiel, Wijchen en Nijmegen)

THEMA 5

INKOMEN EN SCHULDHULPVERLENING

ACHTERGROND

Het hebben van voldoende inkomen en financiële zelfredzaamheid zijn belangrijke randvoorwaarden voor een volwaardig leven en de weg naar herstel. Een stabiel inkomen uit betaald werk is het streven. Als dat niet haalbaar is, wordt ingezet op begeleiding naar werk en/of maatschappelijke activering, zodra dat mogelijk is. Het voorkomen en bestrijden van armoede en schuldenproblematiek is belangrijk, aangezien deze problematiek in grote mate bijdraagt aan het ontstaan van psychosociale problematiek. Inwoners met schulden kunnen in een negatieve spiraal terechtkomen. Schulden zijn voor veel mensen een zware psychische belasting, waardoor ook vaak problemen op andere levensgebieden ontstaan.

De ambitie, zoals deze in het beleidsplan is benoemd, gaat over de toegankelijkheid van minimavoorzieningen en het regelen van een warme overdracht wanneer iemands situatie verandert, bijvoorbeeld door verhuizing naar of van een zorginstelling. Hiervoor zijn korte lijnen tussen de hulpverlening en de inkomensondersteuner noodzakelijk.

STAND VAN ZAKEN

Iedere gemeente heeft een of meerdere contactpersonen voor inkomen en schuldhulpverlening voor onder andere de medewerkers van zorginstellingen. Bij uitstroom uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang worden de financiële veranderingen voor de inwoner goed in kaart gebracht. Hoe dit is geregeld kan per gemeente verschillen, maar dat het is geregeld, is een afspraak. Er wordt door werkconsulenten, de financiële experts in de wijk of door de loketmedewerkers van de gemeenten nauw samengewerkt met zorgaanbieders en sociale teams. Ook zorgt iedere gemeente voor korte lijnen tussen inkomensondersteuning en schuldhulpverlening en de wijkgerichte GGZ. Ook dit kan per gemeente anders georganiseerd zijn.

Een belangrijk element uit het beleidsplan Samen Dichtbij is ook om te streven naar een schuldensignaleringsnetwerk per gemeente. Met dit signaleringsnetwerk willen we dat er vroegtijdig aan de bel wordt getrokken bij betalingsachterstanden, zodat het mogelijk is om hierover passende afspraken te maken. Bij de meeste gemeenten is dit ingericht via de sociale teams of via een separaat programma vroegsignalering. Gemeenten werken in dit programma samen met woningcorporaties, zorgverzekeraars en nutsbedrijven. Alle gemeenten moeten vroegsignalering op enige wijze implementeren in hun dienstverlening om betalingsachterstanden zo klein mogelijk te houden.

"Het is belangrijk dat er deskundigheids-bevordering plaatsvindt bij hulpverleners en begeleiders over de effecten van financiële problemen"

AANBEVELINGEN (VOOR DOORONTWIKKELING)

Het is belangrijk dat er deskundigheidsbevordering plaatsvindt bij hulpverleners en begeleiders over de effecten van financiële problemen. Niet alleen met betrekking tot financiële zaken, maar ook over de invloed van financiële stress op gedrag en gedragsverandering. Het is van belang dat er een goede sturing komt op en een betere aansluiting tussen de beleidsvelden zorg en welzijn en inkomen en armoedebestrijding. Dit geldt ook voor de betrokken professionals en instanties. We zetten daarnaast in op het gebruik van onafhankelijke cliëntondersteuners, met name voor dak- en thuislozen.

THEMA 6

ORGANISATORISCHE ONDERWERPEN

ACHTERGROND

Deze opgave richt zich voornamelijk op de organisatorische kant van de gemeentelijke verantwoordelijkheden. Het gaat hier om regionale samenwerking, over inkoop van zorg en contractmanagement en de verbinding tussen regionale voorzieningen en de lokale- en regionale toegang tot zorg. Kwaliteit en beschikbaarheid van voldoende voorzieningen verdienen alle aandacht. Ook de verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen gemeenten is in het licht van de decentralisatie van belang.

STAND VAN ZAKEN

Inrichting van de regionale samenwerking per 2022 (en ook financiële samenwerking per 2023) is een belangrijk vraagstuk, dat is beantwoord met het raadsvoorstel en het regioplan inzake de regionale samenwerking. De uitgangspunten, die zijn beschreven in dit voorstel, worden nader uitgewerkt in de – inmiddels vastgestelde – centrumregeling en een dienstverlenings-overeenkomst. In de dienstverleningsovereenkomst worden de taken en verantwoordelijkheden van alle gemeenten – en met name de centrumgemeente – vastgelegd. Er is een ontwikkelpad vastgesteld van 7 tot 10 jaar, waarin regiogemeenten steeds meer lokaal kunnen organiseren voor de brede GGZ-doelgroep.

Zoals in hoofdstuk 2 al beschreven is de toegang voor de maatschappelijke opvang recent ondergebracht bij de GGD Gelderland Zuid, die ook al de toegang voor beschermd wonen uitvoert. Zij beoordelen alle meldingen en geven, in samenspraak met zorgaanbieders, advies over een hersteltraject. Uitgangspunt is dat cliënten waar mogelijk zelf regie voeren over hun eigen hersteltraject en de doelen die daarbij horen.
De druk op de maatschappelijke opvangvoorzieningen is groot en daarom zijn er ook (tijdelijke)

capaciteitsuitbreidingen georganiseerd op diverse plekken in Nijmegen. De decentralisatie van maatschappelijke opvang, die oorspronkelijk gelijke tred zou volgen met de decentralisatie van beschermd wonen, is uitgesteld naar – tenminste – 2026. Formele besluitvorming hierover is ook uitgesteld.
Wel zijn er regionale afspraken gemaakt over de herontwikkeling van het Hulsen-terrein. De centrumgemeente staat er niet alleen voor bij dergelijke omvangrijke ontwikkelingen, waar alle regiogemeenten een belang bij hebben.
Het grootste knelpunt voor de maatschappelijke opvang is het gebrek aan woningen. Ook zien we dat voor de zeer complexe doelgroep de opvang al jarenlang vol zit met dezelfde mensen. Doorbraken, zoals de bouw van zorg-woningen/skaeve huse, zijn hiervoor hard nodig, maar niet altijd voldoende.

Tot op heden heeft er geen formele besluitvorming plaatsgevonden over het objectieve verdeelmodel. De voorlopige uitkomsten zijn gelijktijdig met de septembercirculaire 2021 gepubliceerd. Formele besluitvorming zal pas medio 2022 plaatsvinden. Gemeenten zullen zodoende met de voorlopige uitkomsten moeten werken in het opstellen van een regionale begroting.

Gemeenten hebben behoefte aan sturingsinformatie aangaande beschermd wonen en de maatschappelijke opvang. Veel informatie is al op een zinvolle manier ontsloten in diverse monitors en dashboards binnen de gemeente en de regio Nijmegen. De aansluiting van de regio Rivierenland op deze dashboards is een ontwikkelpunt voor de komende tijd.

AANBEVELINGEN

Gelet op de druk op de voorzieningen voor de maatschappelijke opvang is het goed om met elkaar en de partners na te denken over de doorontwikkeling van de opvangplekken.
Het breder ontsluiten van monitoringsinformatie, ondersteunend aan het beleid, levert een belangrijke bijdrage aan het inzicht van gemeenten over de meest urgente aandachtspunten.

"Gelet op de druk op de voorzieningen voor de maatschappelijke opvang is het goed om met elkaar en de partners na te denken over de doorontwikkeling van de opvangplekken"

Conclusie

Het beleidsplan Samen Dichtbij, dat in 2017 is geschreven en vastgesteld, is op verreweg de meeste punten nog relevant en actueel. Het enige concrete doel dat bijstelling behoeft, betreft de destijds geraamde 'bedden afbouw'. Doordat een groot gedeelte van de oorspronkelijke beschermd wonen-populatie inmiddels in de Wet langdurige zorg is ondergebracht, is een afbouw van de helft van het oorspronkelijke aantal bedden niet meer haalbaar en niet meer noodzakelijk. We kunnen echter niet stellen dat de ambulantisering al volledig is geslaagd: we zien nog de behoefte om meer vervangende – extramurale – zorg te organiseren. Bovendien zien we dat een complexe doelgroep met multiproblematiek niet altijd goed kan worden bediend binnen het huidige aanbod. Dit blijven continue aandachtspunten.

Voorts zien we dat op alle afspraken, doelen en ambities, die genoemd zijn in Samen Dichtbij, actie is ondernomen door de hele regio of door de verschillende gemeenten. Doordat gemeenten vaak op verschillende wijze invulling hebben gegeven aan bepaalde afspraken is een onderlinge vergelijking niet helemaal mogelijk. We zien dat wonen een van de belangrijkste speerpunten is, waar met urgentie meer beweging, afstemming en samenwerking in moet komen.

De voornaamste conclusie is dat we het beleidsplan, dat destijds is geschreven, nog steeds als leidraad kunnen en moeten gebruiken voor nieuwe beleidsontwikkelingen voor de brede GGZ-doelgroep. Deze evaluatie dient daarbij als een oplegger om op onderdelen de stand van zaken terug te lezen en een overzicht te krijgen van de belangrijkste ontwikkelpunten in de regio en in de eigen gemeente. De evaluatie toont aan dat de kaders in het beleidsplan Samen Dichtbij actueel en leidend zijn. We bouwen hier de komende jaren op door, zodat we zorg zo dicht mogelijk bij huis, in een zo gewoon mogelijke situatie kunnen organiseren.

Appendix A: overzicht 25 voorstellen Samen Dichtbij

THEMA 1: EEN SLUITEND NETWERK

1. Scenario 3 "Geïntegreerde GGZ in de wijk" is het toekomstperspectief dat we in een periode van 15 jaar willen bereiken. In 2020 is als tussenstap scenario 2 "Intensivering ambulante opbouw" bereikt.

2. In het kader van de bestuurlijke aanbesteding van Beschermd Wonen, inkoopafspraken maken en financiële prikkels inbouwen gericht op ambulantisering (scenario 2 en 3) en cultuursensitief werken.

3. Centraal coördinatiepunt Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang inrichten per sub-regio.

4. Versterking samenwerking Beschermd Wonen/Maatschappelijke Opvang – sociale teams/loketten – toepassing kantelingsprincipes.

5. Tiel en Nijmegen als centrale locaties voor opvangvoorzieningen behouden – geen uitbreiding- werken vanuit herstelgerichte visie.

6. Tussenvoorzieningen in beide sub-regio's uitbreiden.

7. Iedere gemeente beschikt over een gereedschapskist 'wijkgerichte GGZ': sluitend professioneel netwerk, nauwe samenwerking met informeel netwerk, casemanagement, voldoende ontmoetingsmogelijkheden.

8. Iedere sub-regio beschikt over time-outvoorziening(en).

9. Iedere sub-regio beschikt over een signaalpunt (gekoppeld aan Wvggz).

10. Iedere gemeente beschikt over een lokaal zorgnetwerk voor multiprobleem-huishoudens.

11. Op basis van analyse een verbetertraject opzetten voor nazorg ex-gedetineerden.

12. Borging regionale aanpak zorgketen prostitutie.

13. Standaard gebruik crisiskaart, realisatie Interventieteam 2.0 en multi-disciplinaire beoordelingskamer/gebundelde crisiszorg en passend vervoer (Sluitende aanpak psychische kwetsbaarheid– Spoedig dichtbij).

THEMA 2: WONEN

14. Regionaal ontwikkelprogramma Weer thuis met afspraken over realisatie meer woonvarianten (trainingshuizen, woonunits jongvolwassenen, etc.), bijzondere bemiddeling, spreiding en leefbaarheid – hieraan gekoppeld prestatieafspraken tussen gemeenten en woningcorporaties.

15. Alle mensen met (psychische) kwetsbaarheid hebben duurzaam (beschut/begeleid) werk, zinvolle dagbesteding, of zitten in een opleidings- of leer-werktraject.

THEMA 3: WERK EN DAGBESTEDING

16. De regionale werkbedrijven bieden een gevarieerd scala aan instrumenten aan om kwetsbare groepen toe te leiden naar (begeleid of beschut) werk.

17. Behandeling en begeleiding worden zo snel mogelijk gecombineerd met toeleiding naar (beschut/begeleid) werk of dagbesteding.

THEMA 4: MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE EN SOCIAAL NETWERK

18. Iedere gemeente beschikt over een divers participatieaanbod voor mensen met (psychische) kwetsbaarheid: steunpunt mantelzorgers, toegankelijke voorzieningen (Uniek sporten en toegankelijke wijkactiviteiten, bijvoorbeeld), maatjesproject(en), ingevingsactiviteiten, inloopvoorzieningen en dagbesteding.

19. Opzet regionale inclusiecampagne met ruimte voor lokale inkleuring.

THEMA 5: INKOMEN EN SCHULDHULPVERLENING

20. Iedere gemeente zorgt voor een contactpersoon inkomen & schuldhulpverlening voor mensen die uitstromen uit Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.

21. Iedere gemeente zorgt voor korte lijnen tussen inkomensondersteuning & schuldhulpverlening en de wijkgerichte GGZ.

22. Een signaleringsnetwerk schulden in elke gemeente.

THEMA 6: (OVERIGE) ORGANISATORISCHE ONDERWERPEN

23. Voor de uitvoering (inkoop, contractmanagement, kwaliteit & handhaving, toegang, verantwoording) van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang tot 2020 Nijmegen als centrumgemeente aan te wijzen.

24. Een financiële regionale werkgroep de opdrachtgeven om met een voorstel te komen voor gezamenlijke financiering van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang na 2020, inclusief een rekenmodel waarin de gevolgen van de ambulantisering per gemeente zijn verwerkt.

25. Opzet van gezamenlijke regionale monitoring – kwalitatief (genomen acties, uitbreiding activiteiten, voorzieningen en samenwerkingsvormen) en kwantitatief (afbouw intramurale zorg parallel aan opbouw ambulante zorg).

25 VOORSTELLEN SAMEN DICHTBIJ

gemeente Berg en Dal

Gemeente Beuningen

gemeente Buren

Culemborg

Gemeente Druten

Gemeente Heumen

Gemeente Mook en Middelaar

gemeente Neder-Betuwe

Nijmegen

gemeente Tiel

Gemeente West Betuwe

Gemeente West Maas en Waal

Gemeente Wijchen

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3339
Extern Zaak ID	Z/21/065199
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	5.f
Titel	65199 Wijchen2035: rode draden notitie
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten - team Strategische projecten en advies
Eigenaar	Zondag, Vanessa
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P0 Bestuur en ondersteuning
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Beek, M. van (Marijke)
Telefoonnummer steller	06 48363215

Bijlagen
Informatienota rode draden notitie Wijchen 2035
Bijlage 1: Rode draden notitie Wijchen2035

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	11 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	25 januari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

Informatienota

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Informatienota ter kennisgeving aan de raad.

Openbaar Zaaknummer: 65199

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Strategisch kompas, tussentijdse notitie - de hoofdlijnen van de opbrengsten van het interactieve proces

Kernboodschap
Wijchen werkt aan een Strategisch kompas. Dit kompas, naar buiten toe Wijchen2035 genoemd, vormt een krachtige impuls voor het strategisch denken over de gemeente, haar kernen en wijken en de regio. In het plan van aanpak voor het Strategisch kompas is afgesproken dat de gemeenteraad in januari 2022 een tussentijdse informatienota ontvangt met de rode draden van het interactieve proces tot op dit moment.
De onderdelen van het interactieve proces die tot op heden hebben plaatsgevonden, zijn een beeldenbank, toekomsttafels en een jongerendialoog. De rode draden hiervan vindt u in deze notitie. Na de verkiezingen start het tweede deel van het interactieve proces. De opbrengsten uit het tweede deel van het interactieve proces worden later toegevoegd en leiden tezamen tot een concept strategische visie na de zomer van 2022.

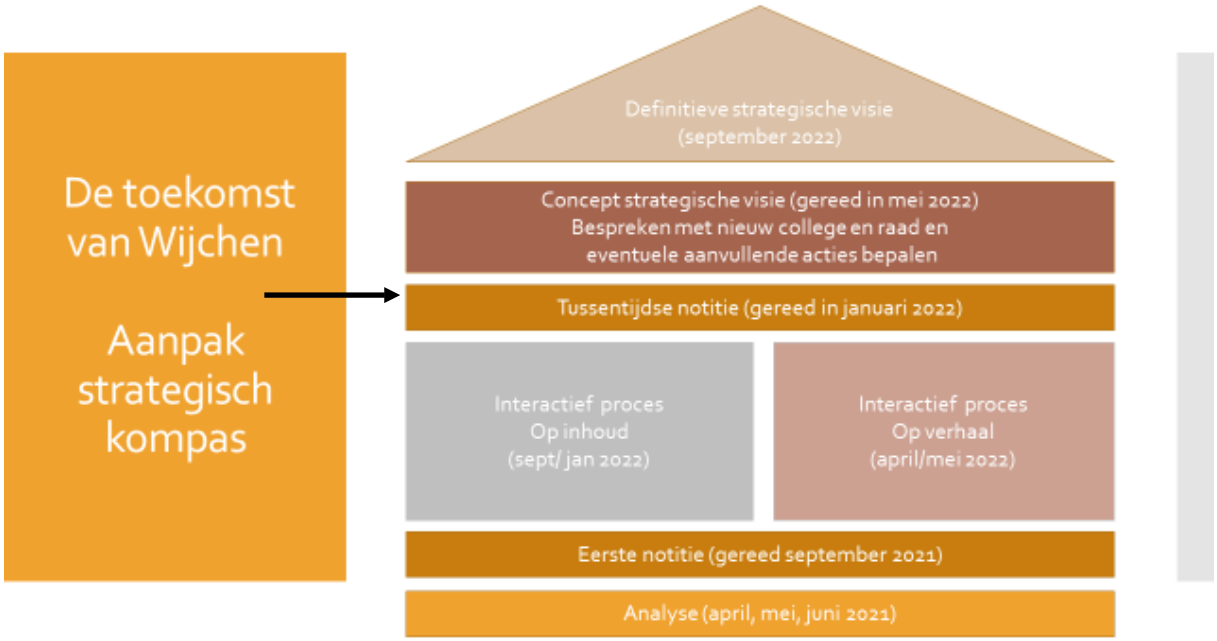
Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
16-12-2021	Vaststellen basisnotitie en analyse (65198) (raad)
28-09-2021	Vaststellen basisnotitie en analyse (65198)
24-06-2021	Vaststellen plan van aanpak en opdracht tot uitvoering aan het college (61195) (raad)
25-05-2021	Vaststellen beslisnota voor de raad over opdrachtformulering (2631)
01-12-2020	Feitenboek en rapportage draagvlakonderzoek naar een mogelijke fusie tussen Wijchen en Druten, motie Strategische visie toekomstbestendige gemeente (20 50461) (raad)

Toelichting

Het Strategisch kompas, Wijchen2035, is een strategische toekomstvisie die laat zien wat voor gemeente Wijchen wil zijn in relatie tot de opgaven en ontwikkelingen die op ons afkomen. Het kompas geeft daarmee sturing en focus aan het beleid en de inzet op de diverse thema's, zowel binnen de gemeentelijke organisatie als in de samenleving.

Voor de totstandkoming van het strategisch kompas is een plan van aanpak opgesteld met de klankbordgroep met een vertegenwoordiging vanuit de raad. In het plan van aanpak is afgesproken dat de gemeenteraad in januari 2022 een tussentijdse informatienota ontvangt. De klankbordgroep heeft de conceptversie van opmerkingen voorzien. Deze opmerkingen zijn verwerkt. In onderstaande figuur vindt u een beknopte visuele weergave van het plan van aanpak. De pijl duidt aan waar we op dit moment staan.

Korte terugblik

In september 2021 heeft uw raad een basisnotitie ontvangen met daarin informatie over:
- met welke nieuwe strategische opgaven en ontwikkelingen we aan de slag moeten en welke voor ons het meest belangrijk zijn,
- hoe we werken aan bestaande opgaven, lokaal en regionaal.
  welke elementen hierin belangrijk zijn om koers te houden;
- wat de positie in de regio is ten aanzien van deze opgaven /ontwikkelingen.

In het cocreatieve proces van september 2021 tot en met juni 2022 vullen we deze basisnotitie aan. Zowel op inhoud als op verhaal. In bijgevoegde notitie kunt u de opbrengst lezen van het eerste deel van het proces.

Communicatie

Communicatie over het Strategisch kompas
Een zorgvuldige en doordachte communicatieve aanpak is essentieel om de samenleving mee te nemen in het proces van het Strategisch kompas en zoveel mogelijk mensen te enthousiasmeren om deel te nemen aan het interactieve proces. Hiervoor is een communicatieaanpak ontwikkeld, waar ook de interne communicatie een belangrijk onderdeel van is. Het Strategisch kompas heet naar buiten toe ‘Wijchen2035’ met als logo een ‘Wijchenrode’ pijl en als motto: ‘Hier begint de toekomst’. Deze aanpak is erop gericht iedereen in Wijchen te bereiken, is gestart op 4 oktober 2021 en loopt door gedurende de vervolgstappen zodat de herkenning optimaal is.

Communicatie over deze informatienota
Deze notitie wordt gedeeld met uw raad om u mee te nemen in de globale inhoudelijke lijnen die de basis vormen voor de vervolgstappen. De notitie is openbaar en dus voor iedereen te raadplegen.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na de gemeenteraadsverkiezingen vindt het tweede deel van het interactieve proces plaats. Hiervan heeft u kennis kunnen nemen via het Plan van Aanpak dat u in juni heeft vastgesteld:
Op verhaal (april 2022 t/m mei 2022)

- Interviewtour door de wijken / kernen
- Kinderburgemeestersontbijt

Bij de uitwerking van deze vervolgstappen houden we uiteraard rekening met de actuele situatie rondom corona en de mogelijke maatregelen.

Daarnaast onderzoeken we nog de mogelijkheden, naar aanleiding van een suggestie van de klankbordgroep, of we in juni 2022 een toekomstsessie met het nieuwe college en raad kunnen organiseren om de totaalopbrengst te bespreken en mogelijk te verrijken. Hierover wordt u nader geïnformeerd. Als de bijeenkomst in juni 2022 met het nieuwe college en raad doorgaat, schuift de oplevering van de concept notitie iets op. Dan wordt het concept van de strategische visie in september 2022 met het nieuwe college en raad besproken (in plaats van juni 2021) een definitief product in oktober/ november wordt opgeleverd.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Strategisch kompas: rode draden notitie

Strategisch kompas

Rode draden notitie

December 2021

Inhoudsopgave

1. **Inleiding** 3

2. **Opbrengst: 6 speerpunten voor Wijchen 2035** 5

Speerpunt 1: Genoeg woningen voor elke levensfase 6

Speerpunt 2: Leefbare en aantrekkelijke wijken en kernen ... 8

Speerpunt 3: Een sterke en sociale samenleving met een goed zorgaanbod 10

Speerpunt 4: Een duurzame samenleving 12

Speerpunt 5: Bereikbare kernen met aantrekkelijke voorzieningen en werk 14

Speerpunt 6: Krachtige samenwerking tussen gemeente(n), inwoners, ondernemers en organisaties 16

3. **Bijlage: Overzicht van het interactieve proces**

1. Inleiding

Rode draden

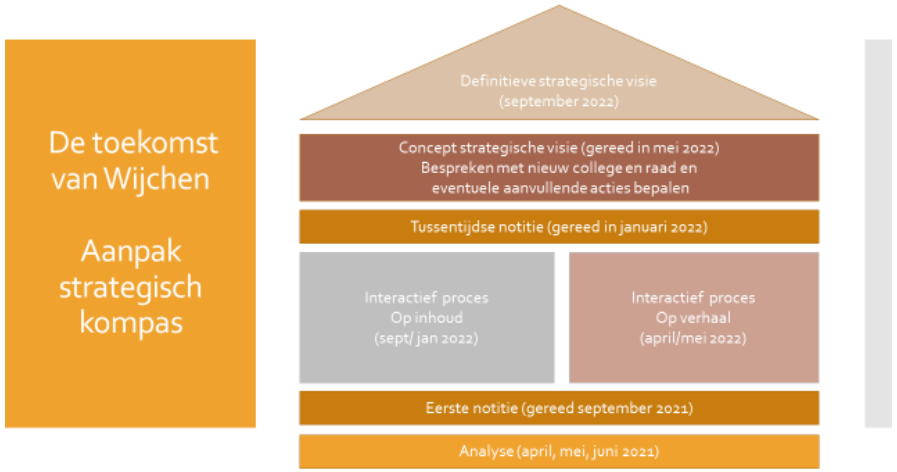
Wijchen werkt aan een Strategisch kompas, bekend onder de naam: Wijchen2035. In gesprek met de samenleving komt tussen voorjaar 2021 en herfst 2022 een visie op Wijchen in 2035 tot stand. Voor u ligt de tussentijdse notitie. In deze notitie kunt u de rode draden lezen van de opbrengst van het eerste deel van het gesprek met de samenleving.

Vooraf

De eerdere strategische visie van Wijchen dateert uit 2007. Begin 2020 stopte het traject voor een nieuwe strategische visie, een 'Strategisch kompas', vanwege de mogelijke bestuurlijke fusie met de gemeente Druten. Op 1 december 2020, tegen de achtergrond van het niet doorgaan van de bestuurlijke fusie met Druten, heeft de gemeenteraad in een motie gevraagd om de uitkomsten van het draagvlakonderzoek in een nieuw strategisch kompas te verwerken. In dit draagvlakonderzoek hebben vele inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aangegeven wat zij van een gemeente verwachten. Een begeleidings-groep met vertegenwoordiging uit de raad, het college en de ambtelijke organisatie heeft een proces opgesteld om te komen tot een nieuw strategisch kompas. Dit sluit aan bij het eerdere proces en zorgt ervoor dat de waardevolle input uit het draagvlakonderzoek wordt benut.

Stappen

Het Strategisch kompas komt in verschillende stappen tot stand.

Figuur 1: de aanpak van het Strategisch kompas

De eerste stap is de analyse van bestaande informatie uit het draagvlakonderzoek, de strategische verkenningen en andere relevante bronnen. In september 2021 heeft de gemeenteraad deze basisnotitie[1] ontvangen met daarin informatie over:

- met welke nieuwe strategische opgaven en ontwikkelingen we aan de slag moeten en welke voor ons het meest belangrijk zijn;
- hoe we werken aan bestaande opgaven, lokaal en regionaal. welke elementen hierin belangrijk zijn om koers te houden;
- wat de positie in de regio is ten aanzien van deze opgaven /ontwikkelingen.

Op grond van deze basisnotitie is het interactieve proces met de samenleving gestart.

[1] Link naar basisnotitie strategisch kompas Wijchen 2035

Eerste deel van het interactieve proces

Er is een digitale beeldenbank ingericht, waar Wijchenaren op verschillende thema's vanuit huis, input hebben kunnen leveren over de toekomst. Daarnaast hebben er zes toekomsttafels plaatsgevonden. Bij deze toekomsttafels hebben inwoners, ondernemers en partners hun ideeën en dromen over de toekomst van Wijchen met elkaar gedeeld. Het derde onderdeel is de jongerendialoog: tijdens bijeenkomsten op het Maaswaal College hebben jongeren gesproken over de toekomst van Wijchen. De bijlage bij deze notitie bevat een overzicht van de bijeenkomsten die in dit eerste deel van het interactieve proces hebben plaatsgevonden.

Na de gemeenteraadsverkiezingen, in april en mei 2022, vindt het tweede deel van het interactieve proces plaats. Dit bestaat o.a. uit een toer langs de dorpen en kernen, een kinderburgemeestersontbijt en een aanvullend jongerendialoog. Rond de zomer van 2022 maakt de gemeenteraad de definitieve keuzes en wordt er een eindproduct gerealiseerd. Met dit strategisch kompas gaan gemeente en samenleving daarna verder aan de slag

.

2. Opbrengst : 6 speerpunten voor Wijchen 2035

Hoe moet Wijchen eruit zien in 2035? Deze vraag stelde de gemeente aan Wijchense inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Op verschillende manieren hebben deze groepen hun dromen, wensen en ideeën gedeeld; in bijeenkomsten en via een digitale beeldenbank. Dit heeft geleid tot verschillende vormen van input. Zo zijn van de gesprekken tijdens de toekomsttafels verslagen gemaakt en hebben de jongeren hun ideeën op post its geplaatst. De beeldenbank bevat ideeën die inwoners zelf hebben verwoord. Deze komen terug in de notitie. Al deze input is bij elkaar gelegd en hiervan is een kwalitatieve analyse gemaakt; een onderzoek naar de frequentie, positie en betekenis van de ideeën en uitspraken. Op basis van de analyse van de opbrengst van het interactieve proces tot nu toe - de toekomsttafels, de beeldenbank en de jongerendialoog -zijn er 6 speerpunten voor Wijchen geformuleerd:

1. Genoeg woningen voor inwoners in elke levensfase
2. Leefbare en aantrekkelijke wijken en kernen
3. Een sterke en sociale samenleving met een goed zorgaanbod
4. Een duurzame samenleving
5. Bereikbare kernen en wijken met aantrekkelijke voorzieningen en werk
6. Krachtige samenwerking tussen gemeente(n), inwoners, ondernemers en organisaties

Speerpunt 1: Genoeg woningen voor inwoners in elke levensfase

In 2035 zijn er voldoende betaalbare en geschikte woningen voor alle inwoners van Wijchen. Het tekort aan passende woningen en het creëren van nieuwe woonvormen voor met name jongeren en ouderen is volgens de deelnemers een belangrijke opgave voor Wijchen. Wijchenaren geven aan dat zij graag meer nieuwe woningen zien maar niet ten koste van alles. Zij onderstrepen hierbij het belang van het maken van duidelijke keuzes en voldoende groen in nieuwe en bestaande wijken. Ook benadrukken zij het belang van duurzame woningen. Dit vraagt om een investering in zowel bestaande- als nieuwe woningbouw. Daarbij vinden zij het belangrijk dat 'het dorpse karakter van Wijchen' in de kernen en wijken behouden blijft.

Woningen voor jong en oud

De deelnemers vinden het belangrijk dat er voldoende geschikte woningen voor jongeren en ouderen in Wijchen zijn. Wijchense jongeren moeten in Wijchen kunnen blijven wonen als zij dat willen. Momenteel is het door de krapte op de woningmarkt erg lastig om een geschikte woning te vinden. Door specifiek voor jongeren te bouwen, kunnen we vergrijzing tegengaan en de gemeente jong en levendig houden. Ook voor ouderen geldt dat er een gebrek is aan passende woonruimte. De deelnemers geven aan dat het belangrijk is dat er een betere doorstroming komt in woningen. Zo kan Wijchen inzetten op levensloopbestendige woningen én ook op meer starterswoningen. Hierbij is het belangrijk dat er een goede balans komt tussen huur- en koopwoningen. Om aan te sluiten bij de vraag van inwoners is het van belang dat er woningen worden gebouwd in diverse prijscategorieën. Hierbij moet er oog zijn voor doelgroepen die nog onvoldoende aan bod komen.

Nieuwe en flexibele woonvormen

Nieuwe en flexibele woonvormen dragen bij aan het oplossen van de woningnood. Inwoners en ondernemers geven aan dat er richting 2035 meer ruimte mag zijn voor nieuwe en flexibele woonvormen, zoals prefab bouwen, woningsplitsing, slimme mantelzorgcombinaties en gecombineerde woonvormen voor jong en oud. De mogelijkheden hiervoor zijn vaak onbekend. Hier moet meer aandacht, facilitering en ondersteuning voor komen. Door in te zetten op prefab bouwen wordt er relatief snel veel én betaalbaar gebouwd. Hiervoor is het belangrijk dat er kortere, simpelere procedures komen rondom vergunningen. Ook is

het belangrijk dat er minder regels zijn die initiatieven blokkeren. Denk bijvoorbeeld aan grote panden of boerderijen die geschikt zijn voor woningsplitsing of leegstaande (bedrijfs)panden die tot wooneenheden kunnen worden omgevormd.

Aantrekkelijke en diverse wijken

Een goede wijkontwikkeling met veel diversiteit in woningaanbod en -vormen en dus ook doelgroepen is gewenst. Dit vergroot de leefbaarheid in een wijk. Over het belang van het variëren in woningaanbod benoemen de deelnemers: op het ene stuk grond bijvoorbeeld starters- en of prefab woningen en op de andere stukken grond bijvoorbeeld kavelvrij bouwen. Ook geven inwoners aan dat het belangrijk is om ruimte te geven aan nieuwe initiatieven in een wijk of kern (zoals de al bekende CPO's). Hierin moet oog zijn voor toekomstige ontwikkelingen zoals: minder auto’s, meer laadpalen en duurzaamheid in het algemeen. We hebben te maken met een groeiende deeleconomie. In een gezonde woonomgeving deelt men voertuigen en is er meer plek voor spelen en bewegen.

Voldoende groen in wijken en kernen

Inwoners en ondernemers vinden dat woningbouw niet ten koste mag gaan van een aantrekkelijke leefomgeving. Hierin staan rust en groen hoog in het vaandel. De aanwezigheid van genoeg groen is essentieel voor de levenskwaliteit. Het liefst zien de inwoners zelfs meer groen in hun wijken. Dit verhoogt het woongenot en welzijn van mensen. Denk bijvoorbeeld aan meer groen op openbare plekken in de vorm van bomen en parken en duurzame speeltuinen. Goed onderhoud daarvan is belangrijk.

Behoud van het dorpse karakter

In 2035 is Wijchen nog steeds een gemoedelijk dorp waarin verbinding en saamhorigheid centraal staan. Om deze trend door te zetten, wordt er in de toekomst goed nagedacht over bijvoorbeeld het plaatsen van hoogbouw. Inwoners en ondernemers geven aan dat hoogbouw een prima oplossing kan zijn voor het woning- en ruimtetekort, maar uitsluitend wanneer het bij de uitstraling van de gebieden past. Zo geven zij aan dat er in Wijchen-West hoogbouw mag komen, bijvoorbeeld met appartementen voor jongeren. In de huidige kernen past hoogbouw niet bij de uitstraling en het karakter.

Speerpunt 2: Leefbare en aantrekkelijke wijken en kernen

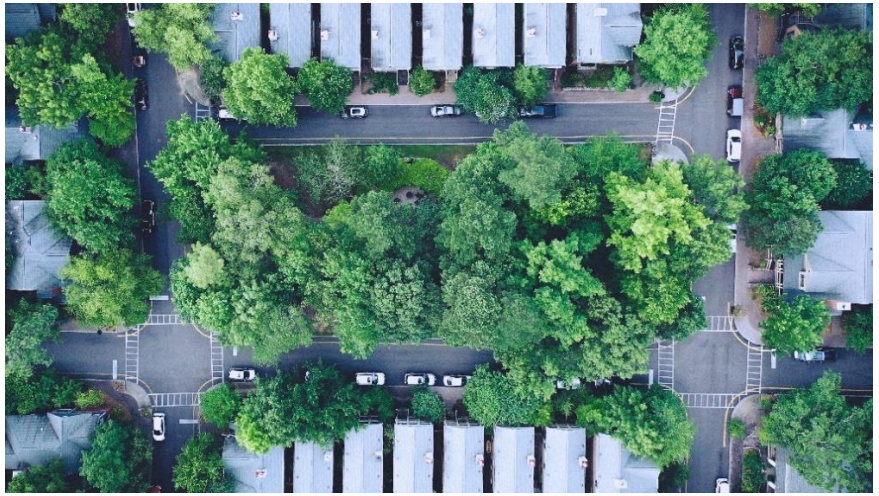
In 2035 is er in alle wijken en kernen voldoende groen- en natuurbeleving en speel- en sportmogelijkheden voor iedereen. De leefomgeving nodigt inwoners uit om naar buiten te gaan en elkaar te ontmoeten. De deelnemers geven aan dat zij het belangrijk vinden dat buurtbewoners zich betrokken voelen bij hun directe leefomgeving en dat er veel sociale verbondenheid is in wijken en kernen.

Natuur

Inwoners vinden het belangrijk dat er meer ruimte komt voor groen- en natuurbeleving en behoud hiervan in de dorpen en wijken. Dit is niet alleen goed voor het milieu maar ook voor het welzijn van mensen. Hier hebben inwoners ook zelf een rol in. Minder versteende tuinen en minder zwerfafval is gewenst en maakt de straten aantrekkelijker en leefbaarder. Daarnaast vragen de deelnemers aandacht voor bestaande natuurgebieden. Nieuwe ontwikkelingen, zoals uitbreiding van campings, mogen geen gevaar vormen voor bestaande natuur.

Recreatie

De deelnemers vinden het belangrijk dat er voldoende aantrekkelijke speelmogelijkheden voor kinderen van alle leeftijden zijn. Het liefst zien zij speeltuinen van natuurlijke, duurzame materialen. Daarnaast zien de deelnemers graag dat er meer aantrekkelijke ontmoetingsplekken en buitensportmogelijkheden in de wijken en kernen zijn. De leefomgeving moet uitdagen om naar buiten te gaan en elkaar te ontmoeten. Dit kan bijvoorbeeld door het plaatsen van meer bankjes in de openbare ruimte.

Sociale verbondenheid

In 2035 leven Wijchenaren in wijken en kernen waar een sterke sociale verbondenheid is. Juist door veel diversiteit in woningen en mensen aan te brengen. Sociale verbondenheid vraagt een centrale plek in de wijk of kern. Zoals een dorpshuis, een wijkcentrum of een ontmoetingsplek in de buitenruimte. Ook digitale ontmoetingen worden hierin steeds belangrijker. Het kan het benodigde fysieke contact echter niet vervangen. De deelnemers zien graag dat de betrokkenheid de buurt groter wordt. Dit kan bijvoorbeeld met een buurtgebonden budget, waardoor buurtgenoten zich samen meer eigenaar voelen van de buurt.

Veiligheid

De deelnemers vinden het belangrijk dat er in 2035 meer aandacht is voor preventie en overlastbestrijding in wijken en kernen. Wat betreft verkeersveiligheid vinden inwoners het belangrijk dat fietsers en

voetgangers zich veilig kunnen verplaatsen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld schoolgaande kinderen. Ook zien de deelnemers graag meer AED’s en meer mensen met EHBO bevoegdheden.

Speerpunt 3: Een sterke en sociale samenleving met een goed zorgaanbod

In 2035 is er meer aandacht voor elkaar en zetten we sterker in op het voorkomen dat mensen in de zorg belanden. Mensen hebben eenvoudig, laagdrempelig contact met elkaar waardoor het onderling vragen en aanbieden van hulp makkelijker gaat. Daarnaast wordt er in het onderwijs en in het werk meer aandacht besteed aan 'zorgen voor elkaar' en 'mentale veerkracht'. Hierdoor worden kinderen, mensen weerbaarder in een maatschappij vol normen en keuzes. De deelnemers vinden het belangrijk dat er meer waardering en normalisering komt in 'iets voor de ander doen'.

Samen zorgen

In 2035 staat 'zorgen voor elkaar' centraal en mensen vinden het normaal, waardevol om dit te doen. Mensen weten elkaar in de wijk eenvoudig te vinden, durven vragen te stellen en elkaar te helpen. Een goede sociale wijkinrichting waarin veel te beleven is en voldoende ontmoetingsgelegenheden zijn, helpt hierbij. Dit geldt ook voor andere randvoorwaarden als de mogelijkheid om korter of flexibel te werken. Of opnieuw inzetten op maatschappelijke stage, ervaringsplekken voor jongeren zodat zij leren dat het waardevol is om anderen te helpen.

Inclusie van alle doelgroepen

In 2035 heeft de gemeente meer aandacht voor kwetsbare doelgroepen zoals eenzame mensen en werklozen. De deelnemers vinden het belangrijk dat eenzaamheid zichtbaar en bespreekbaar wordt én dat er onderzocht wordt wat er nodig is om eenzaamheid verder tegen te gaan. Als mogelijke oplossing wordt het introduceren van een 'maatjes systeem' geopperd. Daarnaast zien zij het liefst dat ouderen zich nog steeds betrokken voelen bij de samenleving. Voor werklozen is het belangrijk dat zij goede begeleiding krijgen in hun zoektocht naar een baan. Een mensgerichte aanpak met minder regels in gemeentelijke procedures is hierin van belang. De introductie van een basisinkomen wordt hierbij ook als suggestie genoemd. Om kwetsbare doelgroepen goed te bereiken moeten we de krachten van verenigingen, kerken, particulieren en de gemeente bundelen.

Een wijkgerichte aanpak in de zorg

De deelnemers vinden het belangrijk dat we in de toekomst nog meer, echt op wijkniveau werken. De afstand met de zorg moet minimaal zijn.

Dit kan bijvoorbeeld door de zorg en mensen die de toegang tot de zorg organiseren nog meer naar de buurten en wijken te brengen. Bijvoorbeeld zoals de wijkverpleegkundigen. Het is belangrijk dat er goede, sterke en toegankelijke wijkteams in de wijken zijn waar mensen eenvoudig kunnen aankloppen én goed geholpen worden.

Preventie

In 2035 zetten inwoners vaker hulpvragen uit binnen hun eigen netwerk. Ook benaderen mensen elkaar meer vanuit positieve gezondheid. Hierin ligt de focus op wat mensen wél kunnen. Veerkracht en eigen regie staan centraal. Om ervoor te zorgen dat mensen niet in de zorg belanden, promoten we een gezonde leefstijl waarbij voldoende beweging hoort. Hierin wordt aangesloten bij de behoeften van de wijk.

Ook (lokale) bedrijven spelen een rol in preventie vraagstukken. De deelnemers vinden het belangrijk dat bedrijven meer betrokken zijn bij het welzijn van hun werknemers en hen ondersteunen waar mogelijk. Er moet meer aandacht komen voor een goede werk-privé balans én voor het functioneren van de mens als geheel. En het is belangrijk dat werkgevers blijven kijken naar wat mensen nog wél kunnen betekenen in een bedrijf in het geval van een arbeidsbeperking of ziektebeeld. Dit alles voorkomt een zorgvraag en het biedt mensen de mogelijkheid om ook zelf informele hulp of zorg te verlenen.

Speerpunt 4: Een duurzame samenleving

In 2035 leven Wijchenaren in een duurzame omgeving waarin duurzaamheid voor iedereen een vanzelfsprekendheid is. Dit is breder dan de energietransitie. De gemeente neemt hierin een voorstrekkersrol. Zij draagt een duidelijke visie en breed uitvoeringsplan uit en integreert duurzaamheid collectief en efficiënt in de samenleving. Daarnaast denkt ook de samenleving op grote schaal na over innovatieve oplossingen. Bijvoorbeeld voor het opwekken, gebruiken en opslaan van duurzame energie. Ook is er aandacht voor circulair en lokaal produceren en deelt de samenleving volop kennis over duurzame oplossingen.

Verduurzamen van woningen en bedrijven

De deelnemers geven aan dat veel inwoners en ondernemers wel willen verduurzamen maar dat zij vaak niet weten hoe precies. Bovendien zijn de kosten en de voordelen niet altijd duidelijk. In 2035 is er een goed en vanzelfsprekend inzicht in de voordelen en noodzaak van verduurzamen. De gemeente stelt duidelijke duurzaamheidseisen bij het bouwen en verbouwen van woningen en bedrijven. Bijvoorbeeld door volop in te zetten op groene daken en/of zonnepanelen op daken. Ook door de woningbouwvereniging. In 2035 hebben alle woningen tenminste energielabel C.

Opwekken, gebruiken en opslaan van duurzame energie

In 2035 denkt de samenleving op grote schaal na over innovatieve oplossingen voor het opwekken en gebruiken van duurzame energie. Meer zonnepanelen en windenergie kan een oplossing zijn maar deze bronnen leveren op bepaalde momenten niks op. Waterstofgas of aardwarmte en –koude lijkt meer een oplossing voor de langere termijn. Focus meer op dit soort innovatieve oplossingen. Daarbij is ook belangrijk om goed na te denken over de opslag van energie, zoals buizensystemen of accuhuisjes in wijken. Tevens geven de deelnemers aan dat het belangrijk is om de (nationale) ontwikkelingen rondom kernenergie te blijven volgen.

Duurzaam vervoer

De deelnemers vinden het belangrijk dat er in de toekomst voldoende keuze is in duurzaam vervoer. In 2035 benutten we de bussen beter en zetten we in op een waterstoftankstation. Zet ook in op kleinere auto’s en minder parkeermogelijkheden zodat er meer ruimte komt voor groen. Dit kan als er voldoende aantrekkelijke fiets- en voetpaden zijn en de straten autoluw worden ingericht.

Bewustwording en gedragsverandering

Zet volop in op urgentiebesef, bewustwording en gedragsverandering. Er moet een verschuiving komen van het denken in kwantiteit naar het denken in kwaliteit. Hierin kan de gemeente meer lef en leiderschap tonen en beter communiceren. Het opvoeren van de druk kan helpen om duurzame keuzes af te dwingen. Het is belangrijk dat ook jongere generaties aanhaken en dat mensen inzien dat elke bijdrage telt. De gemeente kan duurzaam gedrag stimuleren door een concreet breed duurzaamheidsplan met heldere, concrete doelstellingen die gedragen worden op te stellen. Ook kan zij bijvoorbeeld een duurzame kennisbank opzetten, om duurzame kennis te bundelen en te delen. Daarnaast kan er bijvoorbeeld een groep van 'dwarsdenkers' geïntroduceerd worden. Deze groep denkt met de gemeente mee vanuit het brede duurzaamheidsaspect in korte en lange termijn gevolgen van beleid.

Speerpunt 5: Bereikbare kernen met aantrekkelijke voorzieningen en werk

In 2035 zijn alle kernen en wijken goed bereikbaar en voorzien van basisvoorzieningen. Denk hierbij aan een dorpshuis of wijkcentrum, een gezondheidscentrum, winkels, een school en een geldautomaat. Inwoners en ondernemers verwachten dat de deelmobiliteit toeneemt en vinden dat alle kernen goed bereikbaar moeten zijn met het openbaar vervoer. Daarnaast vinden zij het belangrijk dat de gemeente het voortouw neemt in het toekomstgericht inrichten van gebieden. De deelnemers vinden het belangrijk dat Wijchen een aantrekkelijke gemeente blijft om te werken en te ondernemen.

Mobiliteit

In 2035 zijn alle kernen goed bereikbaar met het openbaar vervoer. Met het oog op het groeiende aanbod in duurzame mobiliteit zijn er meer snelfietspaden en laadpunten voor elektrische fietsen nodig. Er ligt een flinke opgave voor de gemeente om creatief en innovatief met de beperkte ruimte om te gaan. Door deelmobiliteit moet het haalbaar zijn om in ieder geval terug te schalen naar één parkeerplek per huishouden. Ook lijkt het nuttig dat er onderzoek komt naar ondergronds parkeren.

Infrastructuur

Inwoners en ondernemers geven aan dat het belangrijk is dat de infrastructuur op orde is en dat de inrichting van de openbare wegen verbetert. Het liefst zien zij minder groot verkeer, zoals vrachtwagens, op smalle dorpswegen. Op dit moment vormen zij een gevaar voor fietsers en voetgangers. In 2035 leiden we dit verkeer om de kernen heen zodat zij geen gevaar meer vormen.

Basisvoorzieningen

In 2035 zijn er in ieder dorp en kern voldoende basis- en sociale voorzieningen. Ook mag er meer aandacht komen voor recreatieve voorzieningen en goede woonvoorzieningen voor ouderen. Hierbij kunnen we denken aan het creëren van hofjes in dorpskernen waar ouderen elkaar kunnen ontmoeten. Daarnaast vinden de deelnemers het belangrijk dat er meer multifunctionele accommodaties komen met sterke sleutelfiguren. Sterkere en toegankelijkere dorpshuizen én een goede bereikbaarheid van beheerders zorgt voor een beter leefklimaat.

Ondernemen en werken

In 2035 is er werk voor iedereen. Wijchen kent dan een rijk ondernemersklimaat met meer banen dan de beroepsbevolking Wijchenaren. Het beschikbare werk is goed verdeeld ten opzichte van de verschillende opleidingsniveaus. De ondernemers die voor veel banen zorgen, vind je op de Wijchense bedrijventerreinen. Hier staan innovatie en duurzaamheid centraal.

Ook op het gebied van onderwijs zijn Wijchense bedrijven gericht op innovatie en duurzaamheid. Dit betekent dat bedrijven bijdragen aan het onderwijs en dat het onderwijs opleidt voor banen van de toekomst. Hiervoor is het belangrijk dat het onderwijs, bedrijven en de gemeente goed contact en nauwe banden hebben met elkaar.

Naast een aantrekkelijke gemeente om te werken, is Wijchen ook een aantrekkelijke plek om te verblijven. Wijchen Centrum heeft een ruim en gevarieerd winkel-, horeca-en evenementenaanbod. Met Kasteel Wijchen als beeldmerk weten bezoekers uit de wijde omtrek het centrum te vinden. De gemeente staat op de kaart vanwege het diverse verblijfsaanbod: overnachten in Wijchen Centrum, de Berendonck of de camping. Wijchen heeft het allemaal.

Speerpunt 6: Krachtige samenwerking tussen gemeente(n), inwoners, ondernemers en organisaties

In 2035 zien de deelnemers het liefst een verbonden en sociale samenleving, waarin de gemeente, inwoners en organisaties betrokken zijn bij elkaar. Er is een continue uitwisseling van kennis en ervaringen tussen deze partijen. Als het gaat om regionale samenwerking, geven de deelnemers aan dat het waardevol is om per thema te bekijken of lokale óf regionale samenwerking het beste past. Ook op het vlak van digitalisering ziet men samenwerkingsmogelijkheden. Met een collectieve aanpak kan de gemeente de beste en veiligste digitale mogelijkheden aanbieden. De deelnemers vinden het wel belangrijk dat de gemeente ook fysiek goede dienstverlening blijft bieden.

De gemeente fysiek en digitaal dichtbij

In 2035 is de gemeente zowel fysiek als digitaal goed bereikbaar. Er is volop keuzevrijheid in de vorm van dienstverlening. ICT is hierbij het middel en geen doel. Dit betekent dat er altijd de mogelijkheid moet zijn tot een gesprek ‘mens tot mens’. Met ICT kan de gemeente de (digitale) dienstverlening laagdrempeliger en dichterbij inwoners brengen. Dit kan bijvoorbeeld door diverse digitale kanalen aan te bieden. Inwoners kunnen dan kiezen welk kanaal zij willen gebruiken. Daarnaast mag de gemeente meer inzetten op dienstverlening op wijkniveau. Dit kan bijvoorbeeld door het inzetten van wijkregisseurs of wijkondersteuners zoals er nu al dorpsondersteuners zijn. De deelnemers vinden het ook belangrijk dat er op wijkniveau een betere samenwerking komt tussen de professionals.

Digitalisering

In 2035 valt niemand buiten de boot als het om digitalisering gaat. Er is voldoende ondersteuning in digitalisering voor mensen die het nodig hebben. Dit kan door ondersteuning te organiseren rondom bijvoorbeeld bibliotheken en sportclubs. Ook is het belangrijk om in het onderwijs aandacht te besteden aan digitalisering. Het tempo in digitaliseren is hoog. Dit betekent dat de gemeente nieuwe ontwikkelingen op de voet moet volgen en integreren. Hierin zijn een collectieve aanpak en standaardisering belangrijk. Door samenwerking met andere gemeenten kan de beste en veiligste digitale mogelijkheden in dienstverlening worden geboden. De gemeente kan bijvoorbeeld QR-codes gaan gebruiken voor meldingen en het terugkoppelen van informatie. Bijvoorbeeld door de QR-code van een volle container scannen zodat de gemeente weet dat zij deze kan legen. Op deze manier wordt

dienstverlening efficiënter. Het is belangrijk dat de gemeente de dialoog over digitalisering gaande houdt tussen inwoners, gemeenten en bedrijven.

Wijchen en de regio

De gemeente Wijchen heeft veel te bieden. Zo heeft zij veel aangename voorzieningen. Inwoners, maar ook buitenstaanders, zien Wijchen als een kleine stad met het saamhorige karakter van een dorp. Richting 2035 ligt er een uitdaging voor kleinere gemeenten. Zij moeten groter worden om goed te kunnen blijven functioneren. Alle gemeenten hebben eigen systemen. Als je die verenigt, kun je inwoners beter dienen, beter inspelen op regionale ontwikkelingen en werk je efficiënter. Daarnaast zijn gemeentegrenzen voor inwoners eigenlijk niet interessant omdat hun levens steeds meer de grenzen van gemeenten doorkruisen. Zelfbewustzijn en goede keuzes maken in de schalen waarop je samenwerkt, worden steeds belangrijker. Een krachtige werkorganisatie, met bekwame professionals en een duidelijke visie is hierbij van belang. In 2035 werkt de gemeente waar het kan lokaal aan opgaven. Waar nodig zoekt zij de regionale samenwerking op. Het is van belang dat de gemeente per thema kijkt welke samenwerking het beste past.

3.Bijlage: het interactieve proces

Beeldenbank 4 oktober – 1 december 2021	Wijchenaren delen ideeën en dromen in woord en beeld over de toekomst van Wijchen aan de hand van de thema's Wonen, Werken, Leefomgeving, Duurzaamheid, Zorg en Welzijn, Samenwerken en Dienstverlening. Er zijn in totaal 70 ideeën en dromen gedeeld op de Beeldenbank
Jongerendialoog 1 19 oktober 2021	In twee klassen op het Maaswaal College is met behulp van een interactieve werkvorm in groepjes gesproken over de toekomst van Wijchen aan de hand van de thema's Wonen, Werken, Leefomgeving, Duurzaamheid, Zorg en Welzijn, Samenwerken en Dienstverlening
Toekomsttafel Wonen 2 november 2021	24 Wijchenaren hebben in Wijkcentrum Wijchen Zuid over de toekomst van Wonen gesproken aan de hand van de volgende subthema's: Woningbouwopgaven, Nieuwe en flexibele woonvormen, Aantrekkelijke, groene en gezonde woonomgeving, Bereikbaarheid en voorzieningen
Toekomsttafel Leefomgeving 9 november 2021	14 Wijchenaren hebben in De Zandloper over de toekomst van Leefomgeving gesproken aan de hand van de volgende subthema's: Aantrekkelijke, groene en gezonde woonomgeving, Bereikbaarheid en voorzieningen, Veiligheid, Sociale verbondenheid
Toekomsttafel Werken 10 november 2021	6 Wijchenaren hebben in de MES-hallen over de toekomst van Werken gesproken aan de hand van de volgende subthema's: Iedereen kan meedoen op de arbeidsmarkt, Iedereen kan meedoen op de arbeidsmarkt, Bedrijventerreinen, Duurzaam & nieuw ondernemen
Toekomsttafel Duurzaamheid 16 november 2021	16 Wijchenaren hebben digitaal over de toekomst van duurzaamheid gesproken aan de hand van de volgende subthema's: Verduurzamen van woningen & bedrijven, Opwekken en gebruiken van energie, Vervoer
Toekomsttafel Zorg en Welzijn 23 november 2021	15 Wijchenaren hebben digitaal over de toekomst van Wonen gesproken aan de hand van de volgende subthema's: Preventie en zorgen voor elkaar, Gespecialiseerde zorg, Armoede voorkomen, Toegang tot zorg, Sterke buurten, wijken en kernen
Toekomsttafel Samenwerken en dienstverlening 24 november 2021	14 Wijchenaren hebben digitaal over de toekomst van Wonen gesproken aan de hand van de volgende subthema's: Dienstverlening, Participatie, Wijchen en de regio, De digitale samenleving

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3124
Extern Zaak ID	Z/21/065566
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	5.g
Titel	65566 Evaluatie Wet verplichte ggz Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team WMO, jeugd en gezondheid
Eigenaar	Wanders, Alies
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Burgers, T.T.M. (Titus)
Telefoonnummer steller	0639115243

Bijlagen
info nota Evaluatie Wet verplichte GGZ
Rapportage evaluatie uitvoering Wvggz regio Gelderland-Zuid DEF
Vervolgvoorstel evaluatie Wvggz bij raadsbrief_1
210507 Evaluatie CBK Nijmegen 2020 versie 1.1

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	21 december 2021
Stukken gemeenteraad Wijchen	25 januari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de informatienota.

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Kennis te nemen van de informatienota.

Openbaar Zaaknummer: 65566

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Evaluatie Wet verplichte GGZ

Kernboodschap
Per 1 januari 2020 geldt de Wet verplichte ggz (Wvggz). Hiervoor was dat de wet bijzondere opneming in psychiatrische ziekenhuizen (Bopz). We voeren de wet uit met de regio Gelderland-Zuid. We spraken af om na 1 jaar te kijken hoe de uitvoering van deze nieuwe taak gaat. Onderzoeksbureau Significant voerde dit evaluatieonderzoek uit. Daarnaast is in januari 2020 de Crisis Beoordelingens Kamer (CBK) geopend. Ook het gebruik van deze kamer evalueerden we. Zoals afgesproken deelt deze informatienota de uitkomsten uit de evaluaties.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
30-01-2020	Implementatie Wet verplichte ggz Z/19/038328
10-09- 2019	Informatienota stand van zaken Wvggz, zaaknummer: Z/19/033698

Toelichting
Wet verplichte ggz
Door een ernstige psychische aandoening kan iemand een gevaar voor zichzelf of anderen zijn. Vroeger was verplichte opname in een instelling de enige manier om deze mensen te helpen en het gevaar weg te nemen. Met de nieuwe wet is het ook mogelijk om thuis verplichte zorg te ontvangen. Er zijn twee verschillende soorten verplichte Geestelijke Gezondheidsorg(GGz) die opgelegd kunnen worden.

De eerste mogelijkheid is de crisismaatregel die de burgermeester oplegt. Deze is te vergelijken met de oude 'In Bewaring Stelling' (IBS) zoals in de BOPZ beschreven was. Nieuw aan de crisismaatregel is het horen van de betrokkene en het aanbieden van een patiëntvertrouwenspersoon. Hierdoor krijgen betrokkenen meer te zeggen over verplichte zorg.

De andere mogelijkheid is de zorgmachtiging die de rechter oplegt. Dit is een nieuw onderdeel van verplichte ggz. Iedereen die zorgen heeft over de geestelijke gezondheid van iemand die geen zorg wil ontvangen, kan hier een melding van doen. In onze regio onderzoekt Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ) deze melding. Als MBZ denk dat verplichte zorg nodig is, legt de gemeente de zaak voor aan de rechter. De rechter beoordeelt niet alleen of verplichte zorg nodig is. De rechter kijkt ook of er een goed zorgplan is gemaakt. Dit zorgplan gaat niet alleen over de behandeling, maar ook over maatschappelijke participatie, wonen en werk.

Samenvatting evaluatie
In de evaluatie staat dat de uitvoering van de Wvggz in de regio Gelderland-Zuid over het algemeen goed verloopt. Betrokken partijen bouwden een goede basis op voor de samenwerking. Mochten er zaken niet goed verlopen, dan lossen we die met elkaar op. We hoeven nu geen grote aanpassingen te doen in de samenwerken zoals deze nu is.

Wel zijn er aanbevelingen over een aantal andere punten. De uitvoering, werkafspraken, communicatie en overlegstructuur kunnen beter. Samen met de partners kijkt de regio hoe dit anders kan. De aanbevelingen beschrijven we hieronder per onderdeel.

Crisismaatregel
De burgemeester kan bepalen dat iemand direct verplichte zorg moet krijgen. Dit noem je een crisismaatregel. Dit kan alleen als een onafhankelijk psychiater de burgermeester adviseert dit te doen. De burgermeester moet ook altijd kijken of de verplichte zorg echt op dat moment nodig is. Of dat het op een andere manier kan.

Nieuw is dat de burgemeester voordat hij een crisismaatregel oplegt, de betrokkene vraagt wat hij of zij er zelf van vindt. Dit noem je 'horen'. De burgermeester doet dit in onze gemeente niet zelf. De regiogemeenten spraken af dat Meldpunt Bijzonder Zorg (MBZ) dit voor de burgermeester doet. Hier waren drie redenen voor:

1. Medewerkers zijn speciaal geschoold om deze taak uit te voeren
2. Speciale medewerkers hebben hier tijd voor en doen het vaker
3. MBZ deze taak het goedkoopst kon uitvoeren

Uit de evaluatie blijkt dat het horen door MBZ geen pluspunt is. Het rapport geeft aan dat de regio dit moet melden bij de wetgever. Dit signaal kan de wetgever dan meenemen met de landelijke evaluatie van de nieuwe wet. De landelijke evaluatie verwachten we eind 2021.
De evaluatie gaf ook aan dat we eventueel een andere partij kunnen vragen om te horen. Bijvoorbeeld het bedrijf Khonraad. Deze dienst voor het horen levert Kohnrad landelijk al. De regiogemeenten spraken nu af dat MBZ voorlopig het horen blijft uitvoeren. Zo veranderen we niets aan het horen tot dat de landelijke evaluatie is geweest.

Melding en verkennend onderzoek
Een ander nieuw onderdeel van de wet is de zorgmachtiging. Inwoners en professionals kunnen een melding doen in het kader van de Wvggz. De gemeente onderzoekt dan naar aanleiding van z'n melding of verplichte zorg voor betrokkenen nodig is. Met dit nieuwe meldpunt kunnen familieleden en andere naasten die zich zorgen maken, om hulp vragen.

De gemeente kreeg de taak om dit meldpunt in te richten. Dit richtten we in bij MBZ. Binnengekomen meldingen moeten ook worden onderzocht. MBZ kreeg deze taak ook. MBZ onderzoekt of in het geval van een melding verplichte zorg echt nodig is. Ze kijken altijd of de melding aan de 3 voorwaarden van verplichte zorg voldoet:

1. Er is sprake van een psychiatrische stoornis,
2. Vrijwillige zorg is niet (meer) mogelijk
3. Er is sprake van ernstig nadeel.

Als verplichte zorg nodig is, dan moet de gemeente het verkennend onderzoek binnen 14 dagen na melding doorsturen naar de Officier van Justitie.

Uit de evaluatie kwam naar voren dat inwoners en professionals niet goed weten dat ze zorgen kunnen melden. Het advies is daarom om meer reclame te maken over een zorgmachtiging. In 2021 gaat MBZ dit doen.

Aanvraag zorgmachtiging bij OvJ door gemeente
Nadat MBZ klaar is met het verkennend onderzoek, maken zij een advies over het wel of niet opleggen van verplichte zorg. Dit advies stuurt MBZ door naar de gemeente. De gemeente beoordeelt het advies en het onderzoek van MBZ. Daarna bepaalt de

gemeente of wij een aanvraag voor een zorgmachtiging indienen bij de Officier van Justitie (OvJ) van het Openbaar Ministerie (OM). In Wijchen voeren ambtenaren deze controle uit. Dit zijn 3 beleidsmedewerkers van het team WMO, Jeugd en Gezondheidszorg die werken in een poule. Zij controleren de aanvraag op het proces, niet op de inhoud.
Het rapport adviseert om deze taak bij de gemeente te houden.

Als wij het onderzoek doorsturen naar het OM, gaat het OM verder met de volgende stap. Ook het OM bekijkt of verplichte zorg nodig is. Mocht ook het OM vinden dat verplichte zorg nodig is, dan zijn nemen ze de zaak in behandeling. In dat geval wijst het OM een geneesheer directeur aan. Een geneesheer directeur is een psychiater die alles weet van de wet- en regelgeving. De geneesheer directeur maakt een medische verklaring en zorgplan. Als de betrokkenen dat wil, kan hij hier bij helpen of een eigen plan maken. Als de betrokkenen helpt bij het maken van een goed zorgplan is verplichte zorg niet meer nodig. Dit omdat betrokkenen dan meewerkt aan de zorg.

Is verplichte zorg toch nodig? Dan dient het OM een aanvraag in bij de rechtbank. In het zorgplan moet niet alleen aandacht zijn voor de behandeling, maar ook over maatschappelijke participatie, wonen en werk. Uit de evaluatie blijkt dat dit nu nog niet altijd in het zorgplan staat. De regio gaat met haar partners in overleg hoe we dit kunnen verbeteren.

Naast het proces dat hier boven staat beschreven is er ook een andere manier om een zorgmachtiging aan te vragen. GGZ-instellingen kunnen voor cliënten direct een zorgmachtiging aanvragen bij de OvJ[1]. In dit geval hoeven MBZ en de gemeente niets te doen. 82% van de aanvragen bij de OvJ in Oost-Nederland in 2020 kwamen rechtstreeks van een GGZ-instelling. 13% van de aanvragen kwamen via gemeente op basis van een melding en verkennend onderzoek van MBZ.

Het proces van een melding tot een uitspraak van de rechter zijn veel stappen. Daarom is een goede samenwerking met alle partijen belangrijk. De betrokkene bevindt zich in een moeilijke situatie met veel partijen. Om dit niet te vergeten maakten we werkafspraken. Deze afspraken maakten we met veel verschillende partners. Hierdoor is het belangrijk dat we blijven controleren of deze afspraken nog goed zijn.

Afstemming Wvggz, Wzd en Wfz
De Wvggz is niet de enige wet die verplichte zorg mogelijk maakt. Ook de Wet zorg en dwang (Wzd) en de Wet forensische zorg (Wfz) kunnen verplichte zorg opleggen.

De Wzd is er voor onvrijwillige zorg aan mensen met een psychogeriatrische aandoening, een verstandelijke beperking of niet aangeboren hersenletsel. De Wfz is voor verplichte zorg met een strafrechtelijke kader. Hierbij gaat het om mensen die door de rechter veroordeeld zijn voor een strafbaar feit.

Soms is er dubbele problematiek (bijvoorbeeld verstandelijke beperking en verslaving). Er moet dan goed gekeken worden onder welke wet er verplichte zorg aangevraagd kan worden. Het is dan erg belangrijk dat MBZ en het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) goed overleggen. Samen bepalen ze dan op welke manier verplichte zorg opgelegd kan worden.

[1] Het gaat om situaties waarin cliënten niet meer meewerken aan de behandeling. En daarbij een gevaar voor zichzelf of andere zijn.

De regio maakte afspraken met het CIZ in de voorbereidingsfase, voordat het rijk de nieuwe wetten invoerde. Dit is al weer even geleden. Het evaluatierapport adviseert om de afspraken opnieuw met elkaar door te nemen. Hierdoor moet de samenwerking tussen de Wvggz, Wzd en Wfz verbeteren.

Ketensamenwerking en overlegstructuur
In de Wvggz staat dat er één maal per kwartaal een regionaal periodiek (keten)overleg is. In Gelderland-Zuid is dit, onder voorzitterschap van de burgemeester van Culemborg, Gerdo van Grootheest. Dit overleg is er om te kijken hoe het uitvoeren van de Wvggz gaat. Zo kunnen partners snel knel- en verbeterpunten met elkaar bespreken.
Deelnemers aan dit overleg zijn:
- (een delegatie van) burgemeesters en wethouders van gemeenten
- het OM
- geneesheer-directeuren van GGZ-instellingen
- politie

Nu de opstartfase voorbij is, vereenvoudigen we de uitvoerende/ambtelijke overlegstructuur. We organiseren nu minimaal 1x per jaar een kennissessie. Deze sessie komt er om de kennis van alle gemeenten over de Wvggz op peil te houden.

De Crisis beoordelings kamer
Het doel van het inrichten van de CBK was het voorkomen dat mensen in psychische nood tussen wal en schip vielen. Daarnaast was het doel dat minder mensen in de politiecellen van Nijmegen en Tiel terecht kwamen. Mensen die geen strafbaar feit pleegden maar wel psychische hulp nodig hebben horen niet in een politiecel thuis. Crisisbeoordelingen zijn bij voorkeur zo veel mogelijk bij iemand thuis. In totaal voerde Pro Persona in onze regio 1340 beoordelingen uit. 152 van deze beoordelingen voerde de CBK in Nijmegen uit (11%).
De belangrijkste doelstellingen zijn bijna helemaal gehaald. In 2020 zijn nog maar 4 personen in de politiecel beoordeeld. En er zijn geen signalen meer van mensen die tussen het wal en het schip belanden.

Uitvoering of Vervolgstappen
De aanbevelingen van het evaluatierapport Wvggz gaan over verbeteringen in de uitvoering, onderlinge samenwerking (werkafspraken), communicatie en overlegstructuur. We pakken de aanbevelingen op volgens de planning/prioritering en rolverdeling (eigenaarschap) zoals beschreven in bijlage 2.
Ook met de conclusies van de evaluatie van de CBK gaat de regio samen met Pro Persona en haar partners aan de slag.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Bijlagen
1. De evaluatie van de Wvggz in de regio Gelderland-Zuid
2. Vervolgvoorstel evaluatie Wvggz Gelderland-Zuid 2020
3. Evaluatie CBK Nijmegen periode 2020

SIGNIFICANT PUBLIC

DE EVALUATIE VAN DE WVGGZ

IN DE REGIO GELDERLAND-ZUID

AUTEURS Vera de Berk, Maaike Jongerius, Jitske Nijhuis en Annemarijn Onstenk

DATUM 14 juni 2021
VERSIE Definitief

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

2 Doelen van de Wvggz 6
- 2.1 Versterken rechtspositie van de betrokkene 6
- 2.2 Ambulantisering 9
- 2.3 Zorg op maat met aandacht voor deelname aan de maatschappij 10
- 2.4 Bemoeizorgtrajecten 12
- 2.5 Aanbevelingen 13

3 Meldfunctie, verkennend onderzoek en aanvraag zorgmachtiging 14
- 3.1 Meldfunctie 14
- 3.2 Verkennend onderzoek 16
- 3.3 Aanvraag zorgmachtiging 18
- 3.4 Aanbevelingen 22

4 Crisismaatregel 24
- 4.1 Processtappen en afspraken 24
- 4.2 Beeld uit de data 25
- 4.3 Duiding vanuit interviews en groepsbijeenkomsten 25
- 4.4 Aanbevelingen 27

5 Afstemming Wvggz, Wzd en Wfz 28
- 5.1 Processtappen en afspraken 28
- 5.2 Beeld uit de data 28
- 5.3 Duiding vanuit interviews en groepsbijeenkomsten 28
- 5.4 Aanbevelingen 30

6 Ketensamenwerking en overlegstructuren 31
- 6.1 Ketenpartners 31
- 6.2 Het ketenplan 32
- 6.3 De regionale samenwerking 32
- 6.4 De rol van het Zorg- en Veiligheidshuis 33
- 6.5 De overlegstructuur 33
- 6.6 Aanbevelingen 35

7 Reflectie en aanbevelingen 36

A. Overzicht onderzoeksvragen 40

B. Terugkoppelschema VO 43

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 1 januari 2020 traden de Wet verplichte ggz (vanaf hier: Wvggz) en de Wet zorg en dwang (vanaf hier: Wzd) in werking[1]. Het jaar daarvoor is de Wet forensische zorg (vanaf hier: Wfz) in werking getreden. In onderstaand kader worden de belangrijkste doelen van de Wvggz opgesomd.

Belangrijkste doelen van de Wvggz:

a. Het versterken van de rechtspositie van personen met een psychische stoornis die tegen hun wil zorg krijgen (vanaf hier: betrokkenen).

b. Het voorkomen van het toepassen van dwang en de duur van dwang zoveel mogelijk beperken met nadruk op het beginsel dat verplichte zorg alleen als laatste redmiddel wordt toegepast.

c. Het bieden van zorg op maat door middel van een integrale zorgmachtiging met zorg aan de patiënt en aandacht voor maatschappelijke deelname.

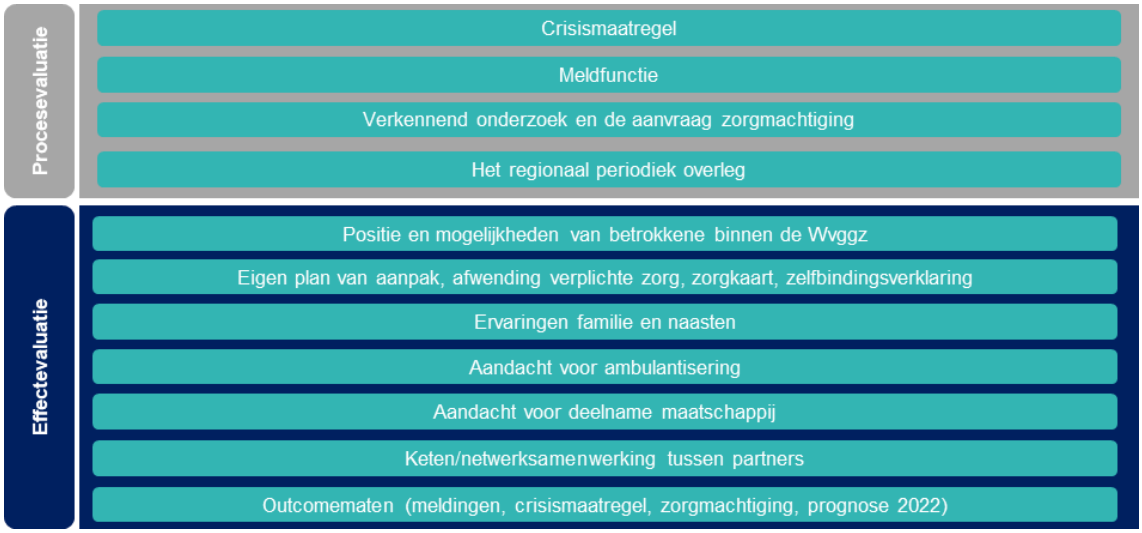
d. Het verhogen van de kwaliteit van zorg door multidisciplinaire voorbereiding en evaluatie van het zorgplan. Daarbij is de centrale verzoekersrol komen te liggen bij het openbaar ministerie, in goede samenwerking met de ketenpartners én wordt een regionaal Wvggz-overleg verplicht gesteld.

Op landelijk niveau wordt er een evaluatie uitgevoerd naar de drie wetten. De kwalitatieve resultaten worden, volgens de planning, eind 2021 opgeleverd en de kwantitatieve resultaten in 2022. In deze landelijke evaluatie van de Wvggz en de Wzd staat de vraag centraal in hoeverre de wetsdoelen worden gerealiseerd of realiseerbaar zijn. De regio Gelderland-Zuid heeft haar behoefte geuit om, naast de landelijke evaluatie op de doelen van de wet, de regionale implementatie en uitvoering te evalueren door middel van een proces- en effectevaluatie. De proces- en effectevaluatie van de Wvggz in de regio Gelderland-Zuid, die wij de afgelopen periode hebben mogen uitvoeren, focust zich meer op hoe de uitvoering binnen de wetgeving is ingeregeld. Dit bepaalt uiteindelijk mede de effectiviteit van de wetgeving.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

De vraagstelling die in de proces- en effectevaluatie centraal stond was: '*Hoe verloopt de uitvoering van de Wvggz in de regio Gelderland-Zuid*'. Naast de centrale doelstelling is er een lijst aan aanvullende deelvragen geformuleerd door de regio Gelderland-Zuid. Deze deelvragen hebben wij gecategoriseerd naar thema's behorende tot de procesevaluatie en thema's behorende tot de effectevaluatie. In figuur 1 hebben we deze indeling weergegeven. Voor de volledige lijst aan onderzoeksvragen die de regio Gelderland-Zuid heeft opgesteld, verwijzen we graag naar Bijlage A. In deze bijlage hebben we de onderzoeksvragen gecategoriseerd naar thema.

[1] Met de inwerkingtreding van de Wvggz en de Wzd trad ook het schakelartikel 2.3 Wfz in werking, die de overgang van het strafrecht naar het civielrechtelijk kader vormt.

Figuur 1. Thema's voor het onderzoek

1.3 Aanpak

Voor de proces- en effectevaluatie hebben we verschillende onderzoeksactiviteiten gecombineerd: deskresearch, data-uitvraag, ketenbrede themabijeenkomsten, interviews met burgemeesters en wethouders en interviews met betrokkenen en naasten:

a. **Deskresearch**. We hebben de door de regio beschikbaar gestelde documentatie bestudeerd, zoals het ketenplan Wvggz Gelderland-Zuid, opgestelde werkprocessen van het Meldpunt Bijzondere Zorg (vanaf hier: MBZ), samenwerkingsafspraken, activiteitenverslagen, toolboxen, monitoring- en evaluatiedocumenten etc. Hieruit halen we informatie over de regionale context, werkafspraken, knelpunten en reeds ondernomen acties om knelpunten te verbeteren.
   Recentelijk heeft MIND[2] een peiling gehouden onder betrokkenen en naasten die het afgelopen jaar te maken kregen met gedwongen zorg. 40 (voormalig) betrokkenen en 50 familieleden of naasten hebben meegewerkt. Relevante ervaringen van betrokkenen en naasten uit deze peiling hebben wij in ons onze rapportage verwerkt.

b. **Data-uitvraag**. Hiervoor hebben we het OM, het MBZ/GGD Gelderland-Zuid, alle betrokken zorgaanbieders in de regio (Pro Persona, Iriszorg, Karakter, het Radboudumc en het CWZ) en alle gemeenten met een gerichte data-uitvraag benaderd met een invulformat. Zo vroegen we onder andere cijfers uit over meldingen, verkennend onderzoeken, crisismaatregelen, zorgmachtigingen, et cetera. Ook hebben we data verzameld op landelijk niveau, waardoor het op sommige thema's mogelijk is om een vergelijking te maken tussen de regio Gelderland-Zuid en de situatie in heel Nederland.

c. **Ketenbrede themasessies**. We hebben zes groepssessies gehouden op de thema's die centraal staan in de evaluatie (Meldfunctie, verkennend onderzoek en aanvraag zorgmachtiging; crisismaatregel; samenloop Wvggz-Wzd-Wfz; ketensamenwerking en overlegstructuren; doelen van de Wvggz). Alle betrokken organisaties werden uitgenodigd en deelnemers (in het rapport worden de deelnemers aan de groepssessies respondenten genoemd) konden een voorkeursthema opgeven om te voorkomen dat zij bij een thema werden geplaatst waar zij weinig input zouden kunnen geven. In de themasessies zijn we uitgebreid op de verschillende thema's in gegaan. We hebben met de respondenten gesproken over wat er goed gaat en waar knelpunten liggen. Na de groepssessies hebben we op enkele thema's extra interviews gehouden om verder te verdiepen.

d. **Gesprekken met burgemeesters en een wethouder**. In deze gesprekken lag de focus van het gesprek op het horen van de betrokkenen. We spraken met hen over welke overwegingen zij nemen bij het opleggen van een crisismaatregel en tegen welke dilemma's zij aanlopen.

[2] Belangenbehartiging bij psychische problemen.

e. **Gesprekken met betrokkenen en naasten**: In de gesprekken gingen we in op de ervaringen van drie betrokkenen en één naaste rondom de positie en mogelijkheden die zij hebben binnen de Wvggz en de ervaringen die zij hebben met de oplegging van een crisismaatregel of zorgmachtiging.

2 Doelen van de Wvggz

De onderzoeksvragen van deze evaluatie gaan in op een specifiek aantal doelen van de Wvggz:

a. Versterken van de rechtspositie van de betrokkene.
b. Ambulantisering van zorg.
c. Zorg op maat met aandacht voor deelname aan de maatschappij.
d. Verbeteren van de kwaliteit van zorg (door multidisciplinaire voorbereiding en keten- en netwerksamenwerking), dit doel wordt beschreven in hoofdstuk 6).

Bovenstaande doelen zijn wettelijk verankerd. Het succes ervan wordt echter bepaald door de wijze waarop ketenpartners binnen een regio samenwerken, het inwerkeffect van nieuwe wetgeving én de zorgbehoefte/mogelijkheden van individuele betrokkenen. Hieronder gaan we nader in op de genoemde doelen, hoe deze in de praktijk vorm krijgen en welke factoren bepalen of de doelen (kunnen) worden bereikt.

2.1 Versterken rechtspositie van de betrokkene

2.1.1 Context rechtspositie betrokkene

De Wvggz versterkt de rechtspositie van de betrokkene. Ten eerste krijgt de betrokkene meer inspraak in zijn/haar dwangbehandeling (het horen bij de crisismaatregel zoals beschreven in hoofdstuk 4) en middels het opstellen van een eigen plan van aanpak om verplichte zorg af te wenden en het opstellen van een zelfbindingsverklaring[3] als onderdeel van de zorgmachtiging. Ook heeft de betrokkene recht op bijstand van een patiëntvertrouwenspersoon (hierna: PVP). De zorgaanbieder heeft de verplichting om de betrokkene hierover te informeren. Ook tijdens het horen wordt de betrokkene op dit recht gewezen. Tot slot zijn de klachtprocedures binnen de Wvggz uitgebreid: de leden van de klachtencommissie moeten onafhankelijk van de zorgaanbieder zijn. Ook mag de klachtencommissie bij een gegronde klacht een schadevergoeding toekennen. De rol van de advocaat is in de Wvggz niet veranderd; elke betrokkene heeft recht op (eventueel gesubsidieerde) rechtsbijstand.

2.1.2 Data in relatie tot de rechtspositie betrokkene

Bijstand PVP

In 2020 zijn van 31 personen met een crisismaatregel (14%) persoonsgegevens aan de patiëntvertrouwenspersoon (hierna: PVP) verstrekt. Dit is iets lager dan het landelijk beeld (18%).[4]

Opstellen eigen plan van aanpak

Bij 14%[5] van de zorgmachtigingen is een eigen plan van aanpak opgesteld. Het eigen plan van aanpak resulteerde in 30% tot het afwenden van verplichte zorg. Dat is meer dan het landelijk gemiddelde: bij 9% van de zorgmachtigingen is een eigen plan van aanpak opgesteld, waarbij het bij een kwart van de eigen plannen van aanpakken is gelukt om verplichte zorg af te wenden.

[3] In een zelfbindingsverklaring geeft de patiënt aan welke vormen van verplichte zorg hij zichzelf bindt, wanneer het niet goed met hem gaat en hij noodzakelijke zorg weigert. Een zelfbindingsverklaring is niet hetzelfde als een crisiskaart. In de crisiskaart geeft de betrokkene aan wat de wensen zijn tijdens een crisis. Een zelfbindingsverklaring biedt juridische grondslag voor het verlenen van (gedwongen) zorg.

[4] Bron: regiomonitor Wvggz januari-december 2020.

[5] Bron: registratie zorgaanbieders (Pro Persona, Iriszorg, RadboudUMC en CWZ).

Uit het onderzoek van MIND: Ervaringen met de Wet verplichte ggz in 2020

Uit het onderzoek van MIND blijkt dat ruim een kwart van de betrokkenen een eigen plan van aanpak heeft opgesteld om gedwongen zorg te voorkomen. Dat houdt in dat de overgrote meerderheid, dit niet heeft gedaan. In de meeste gevallen komt dit omdat (ex-)cliënten niet op de hoogte waren van de mogelijkheid om een eigen plan van aanpak op te stellen (26 mensen). Ook wordt genoemd dat niet ieders situatie geschikt is voor het opstellen van een eigen plan van aanpak.

Iets meer dan de helft van de familieleden/naasten wist van de mogelijkheid voor de cliënten om een eigen plan van aanpak op te stellen. Ongeveer 20% van de mensen heeft hun familielid of naaste geholpen met het opstellen van het eigen plan van aanpak. Dit betekent dat het overgrote deel dit niet heeft gedaan. De meest voorkomende redenen hiervoor zijn dat ze niet op de hoogte waren van de mogelijkheid, dat de mogelijkheid niet geboden werd of dat de betrokkene het zelf niet wilde.

Zelfbindingsverklaring

Uit gegevens van zorgaanbieders[6] blijkt dat er in 2020 één keer een zelfbindingsverklaring is opgesteld.

2.1.3 *Duiding interviews en groepssessie*

Bijstand PVP

Respondenten noemen dat de PVP weinig wordt ingezet rondom de crisismaatregelen (uit de data uitvraag bleek dit 14% te zijn). De meerwaarde van de rol van de PVP wordt door Pro Persona gezien: de PVP communiceert met de betrokkene over de procedures, termijnen en rechten en biedt een luisterend oor. Ook houdt deze rol de hulpverlening scherp. De PVP die aan de HIC in Nijmegen is gekoppeld geeft aan alle betrokkenen met een crisismaatregel telefonisch te benaderen. Zijn ervaring is dat betrokkenen met een crisismaatregel niet goed in staat zijn om de informatie die hij geeft te verwerken en ervaart zijn inzet en het contact later in het proces (VCM of ZM) als meer behulpzaam.

Uit het onderzoek van MIND: Ervaringen met de Wet verplichte ggz in 2020

Bijna de helft van de respondenten geeft aan dat zij niet op de hoogte zijn geweest van de mogelijkheid om een PVP in te schakelen. Wanneer respondenten wel op de hoogte waren van de mogelijkheid om de PVP in te schakelen, maakten zij in bijna alle gevallen hier ook gebruik van.

Alle drie de betrokkenen die wij voor ons onderzoek gesproken hebben waren op de hoogte van de mogelijkheid om een PVP in te schakelen. Echter geen van de betrokkenen heeft gebruik gemaakt van de PVP. De betrokkenen geven de volgende redenen:

> *Ik zou de PVP benaderen wanneer het mij het gevoel zou geven dat het wat uit zou kunnen maken. Maar door de houding van de psychiater had ik geen optimisme dat de PVP iets bij had kunnen dragen of iets uit zou kunnen halen. Ik voelde mij bovendien niet sterk staan en mijn verhaal vertellen kostte toen te veel moeite en stress.*

> *Ik heb een gesprek met de PVP niet noodzakelijk gevonden tijdens mijn proces. Het ging zo goed met het team bij beschermd wonen en mijn psychiaters, dat ik het niet nodig had. Ik kon bij hen voldoende mijn verhaal kwijt. Zij waren mijn luisterend oor.*

> *Ik was wel op de hoogte van de PVP, maar ik had er geen behoefte aan. Ik was bezig met mijzelf en had geen zin om meer gesprekken te doen. Achteraf gezien had ik het misschien wel moeten doen. Nu is het goed en wil ik het achter mij laten.*

[6] Waarbij opgemerkt moet worden dat de registratie niet met zekerheid volledig is ingevuld. In ieder geval is duidelijk (ook vanuit de ervaringen van betrokken professionals) dat de zelfbindingsverklaring zeer beperkt wordt gebruikt.

Een naaste die wij in ons onderzoek hebben gesproken, benadrukt bovendien het belang van het moment waarop de betrokkene op de hoogte gebracht wordt van de mogelijkheid een PVP in te schakelen.

> *Toen mijn dochter in de isoleercel zat stond er op een briefje met een plakbandje dat ze contact kon opnemen met PVP.*

De naaste die wij voor ons onderzoek gesproken hebben geeft aan zelf geen gebruik gemaakt te hebben van een familievertrouwenspersoon (FVP), maar er wel een moment is geweest waarop ze dat had kunnen doen.

> *Er is mij door Pro Persona aangeboden om in contact te komen met de FVP, maar daar heb ik geen gebruik van gemaakt. Ik ben het echter één keer oneens geweest met de zorg. Ik werd toen niet gehoord door de psychiater. Er werd te veel vrijheid gegeven aan mijn dochter met een nieuwe opname tot gevolg. Achteraf gezien had ik mijn zorgen kwijt gekund bij de FVP.*

Rechtspositie in het kader van klachtrecht en rechtsbijstand

De twee advocaten die wij in het kader van dit onderzoek hebben gesproken geven aan dat de rechtspositie van betrokkenen is verbeterd. De klachtenprocedure is specifieker omschreven en uitgebreid. Zij zien dat deze uitbreiding in het veld zorgt voor een toename van administratieve handelingen. Zij geven aan dat zij dit vanuit de bril van jurist niet als lasten ervaren, maar als juridische begrenzing wat genoteerd en aangevraagd dient te worden. De extra administratieve handelingen zijn in de ogen van de advocatuur dan ook een logisch gevolg van de verbeterde rechtspositie. Het is hun ervaring dat betrokkenen zelf weinig meekrijgen van deze verbetering: “dwang is dwang, en het hoe en wat is voor hen minder relevant”. Ten aanzien van de klachtenprocedure is er onder de Wvggz een splitsing aangebracht: de PVP heeft de verantwoordelijkheid gekregen om een klacht in te dienen. In het verleden was dit de taak van de advocatuur. Het gaat buiten het zichtveld van de advocatuur om of deze klachten ook daadwerkelijk worden ingediend, of door bemiddeling tot een uitkomst leiden.

Ook geeft de advocatuur aan te zien dat de verplichte zorg meer op maat gegeven wordt. Het is duidelijker welke vormen van verplichte zorg aangevraagd worden. De advocaten geven aan dat zij meer mogelijkheden ervaren om (vanuit de bijstand van de betrokkene) kritisch te bevragen tegen welke vormen van zorg de betrokkene zich verzet en dus écht noodzakelijk zijn om in een gedwongen kader toe te passen.

Tot slot is de advocatuur tevreden over de eerdere notificaties die zij rondom het proces zorgmachtiging ontvangen. Onder de Bopz werden zij geïnformeerd op het moment dat er een verzoekschrift tot een rechterlijke machtiging (RM) was; onder de Wvggz ontvangen zij een voorbereidingsmelding. Daardoor kunnen zij hun rol beter invullen. De advocaten geven aan dat zij een melding rondom een gedwongen opname vaak pas later ontvangen. Ook hier zien ze graag dat ze eerder worden geïnformeerd, om hun rol (en daarmee de positie van de betrokkene) beter in te kunnen vullen.

Eigen plan van aanpak en zelfbindingsverklaring

Over het opstellen van een eigen plan van aanpak (in 14% van de gevallen) en een zelfbindingsverklaring (één keer opgesteld), geven respondenten aan dat:

a. Er een leereffect is in de nieuwe wetgeving. De mogelijkheden zijn bij zowel hulpverleners als rechters nog niet altijd scherp. Hulpverleners geven aan dat de zelfbindingsverklaring bij betrokkenen die mee willen werken een zeer goed hulpmiddel kan zijn én bovendien een snellere procedure biedt. Zij geven aan dat zij hier zelf niet altijd aan denken en zien dat voor rechters en officieren van justitie hetzelfde geldt.
b. Het opstellen van een eigen plan van aanpak niet voor alle betrokkenen een mogelijkheid is. Het vergt inzicht in het eigen ziektebeeld, wat bij gedwongen zorg juist vaak ontbreekt.

Een betrokkene die we voor het onderzoek hebben gesproken geeft aan positieve ervaringen te hebben met de zelfbindingsverklaring:

> *In de zelfbindingsverklaring kan ik aangeven welke verplichte zorg ik wel en niet krijg als het even slechter gaat. Ik wil bijvoorbeeld wel opgenomen worden, maar niet in een isoleercel terechtkomen. Ook heb ik aangegeven medicatie waar ik van aankom niet te willen slikken.*

Een naaste van bovengenoemde betrokkene geeft aan dat de inspraak van haar dochter in het proces een belangrijke factor voor herstel is geweest:

> *Het samen werken aan het zorg- en behandelplan met de Spv'er en psychiater en het mogen meebeslissen heeft mijn dochter enorm geholpen in het proces. Het zorgt voor houvast en stabiliteit om te voorkomen dat ze ooit weer in dezelfde situatie belandt.*

Een andere betrokkene heeft geen gebruik gemaakt van een zelfbindingverklaring, maar geeft aan daar wel behoefte aan te hebben:

> *De zorgmachtiging laat alle aspecten toe van de psychiatrie. Maak het passender door voorwaarden te specificeren, bijvoorbeeld dat medicatie pas gegeven wordt op het moment wanneer iemand weer iets tot rust gekomen is.*

2.2 Ambulantisering

2.2.1 *Context en afspraken ambulantisering*

Verplichte zorg op grond van de Wvggz kan ook ambulant worden toegepast. Het kan hierbij gaan om somatische zorg, zoals het toedienen van vocht, voeding of medicatie, een onderzoek van de woon- of verblijfsruimte op gedragsbeïnvloedende middelen of gevaarlijke voorwerpen, maar ook om therapeutische maatregelen ter behandeling van een psychische stoornis. Hierbij is een belangrijke voorwaarde dat zorg veilig en verantwoord geleverd kan worden in de thuissituatie. Op basis van een zorgmachtiging kan er verplichte ambulante zorg óf vrijwillige ambulante zorg worden toegepast. Een betrokkene met een zorgmachtiging gaat in dat laatste geval vrijwillig akkoord met de ambulante zorg. De zorgmachtiging werkt dan als ware als 'stok achter de deur'.

2.2.2 *Data ten aanzien van ambulantisering*

De registratie van zorgaanbieders Pro Persona, Karakter en Iriszorg laat zien dat bij ongeveer 9% van de zorgmachtigingen de dwangbehandeling ambulant wordt afgegeven ingezet.[7] De verplichte zorg onder de crisismaatregel wordt altijd klinisch ingezet.

2.2.3 *Duiding vanuit respondenten*

Uit de gesprekken en de groepssessie komt duidelijk naar voren dat er aandacht is voor de afweging tussen vrijwillige zorg en verplichte zorg. Vrijwillige zorg is het uitgangspunt. Respondenten geven aan dat er meer aandacht zou kunnen zijn voor de mogelijkheid om verplichte zorg ambulant in te zetten. Hierbij is het belangrijk om te noemen dat er bij betrokkenen met een zorgmachtiging vaker vrijwillige ambulante zorg wordt ingezet dan verplichte ambulante zorg. Deze personen stemmen in met de toegepaste zorg. De gesproken professionals noemen dat men vaak probeert vrijwillige zorg in te zetten, maar wanneer dit niet lukt, verplichte zorg in een klinische setting logischerwijs daarop volgt. Het overwegen om verplichte zorg in de thuissituatie in te zetten, wordt in sommige gevallen onbewust overgeslagen. Pro Persona geeft aan enerzijds dit beeld te herkennen; het vergt tijd voor professionals om de nieuwe mogelijkheden in het systeem eigen te maken. Anderzijds volgt het Beleidsplan Wvggz van Pro Persona de richtlijn van de Nederlandse

[7] Waarbij opgemerkt moet worden dat de registratie niet met zekerheid volledig is ingevuld. In ieder geval is duidelijk (ook vanuit de ervaringen van betrokken professionals) dat ambulante zorg beperkt wordt toegepast.

Vereniging voor Psychiatrie, die onder anderen stelt dat verschillende vormen van verplichte zorg (d.w.z. als er verzet is) in de thuissituatie niet veilig of doelmatig kunnen worden toegepast. De overweging wordt echter steeds meer onderdeel van het zorgplan. Ook geeft Pro Persona aan dat wanneer een betrokkene in staat is om thuis (verplicht) bijvoorbeeld medicatie te nemen, het vaak ook in het vrijwillig kader kan. Volgens de zorgaanbieder liggen verplichte ambulante zorg en vrijwillige zorg daarin dicht bij elkaar.

Vanuit familieperspectief en belangenbehartiging kwam het geluid dat zij bedenkingen hebben bij het inzetten van gedwongen zorg in de thuissituatie, voornamelijk wanneer iemand nog niet bekend is in de ggz. Wanneer iemand reeds bekend is bij de hulpverlening, kan, volgens de gesproken personen, men een crisis beter zien aankomen en kan de hulpverlening proberen om ambulant bij te sturen. Wanneer er in dat geval deskundige hulp in de thuissituatie wordt ingezet, kan dat voor alle partijen verlichtend zijn. Maar, wanneer een betrokkene voor het eerst te maken heeft met de Wvggz, is het minder duidelijk hoe veilig ambulante gedwongen zorg is.

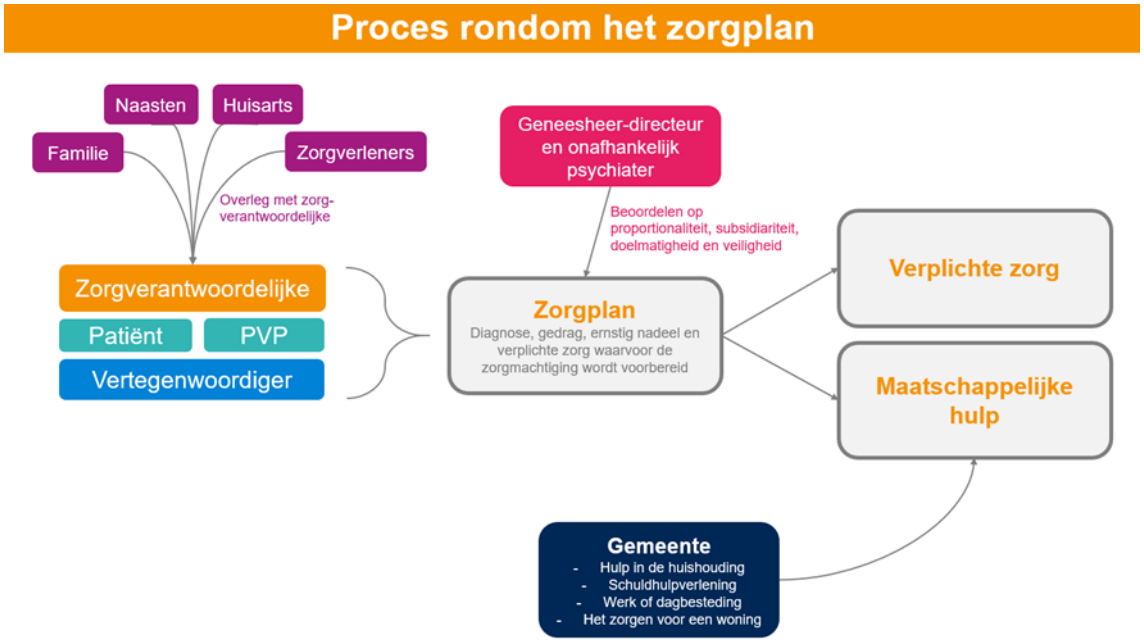
In de groepssessie werd genoemd dat naast familie, naasten en professionele hulpverlening er ook nog andere personen zijn die te maken kunnen krijgen met een persoon met ggz-problematiek, namelijk de buren. Ook de gemeente beaamt dat dit een belangrijk aspect is dat niet uit het oog moet worden verloren. Mensen in de omgeving van een betrokkene kunnen overlast ervaren, te maken krijgen met onveilige situaties of zich zorgen maken over hun buren. In die zin kan een verplichte ambulante opname veel impact hebben op de (mensen in de fysieke) omgeving van die persoon. De gemeente geeft aan dat wanneer er onrust ontstaat in de fysieke omgeving van de persoon, de buurt in eerste instantie aanklopt bij de gemeente. De gemeente heeft in dit soort situaties weinig handelingsruimte, aangezien de zorgaanbieder de verplichte ambulante zorg uitvoert. De aanbieder kan op zijn beurt weinig tot geen informatie delen met de gemeente hierover, in verband met de privacywetgeving[8]. Bij de zorgaanbieders ligt de focus vooral op het verlenen van zorg aan de betrokkene en worden, volgens de in de groepssessie aanwezige gemeente en vertegenwoordiging vanuit familieperspectief en belangenbehartiging, de omgeving en naasten van betrokkenen minder meegenomen.

2.3 Zorg op maat met aandacht voor deelname aan de maatschappij

2.3.1 Context en afspraken aandacht deelname aan de maatschappij

Een van de doelen van de Wvggz is dat er zorg op maat geboden moet worden door middel van een integrale zorgmachtiging met zorg aan de betrokkene en aandacht voor maatschappelijke deelname. Dit gebeurt in het zorgplan. De zorgverantwoordelijke beschrijft welke verplichte zorg hij noodzakelijk vindt. Het is de bedoeling dat hij overlegt met de huisarts van de betrokkene, andere zorgverleners, maar ook familie en naasten. Als de zorgverantwoordelijke van mening is dat er ook maatschappelijke hulp nodig is, kan hij daarover overleggen met de gemeente. Wanneer dit het geval is, wordt ook deze hulp opgenomen in het zorgplan. In figuur 2 is het proces rondom het zorgplan weergegeven.

[8] De convenanten gegevensdeling van het Zorg- en Veiligheidshuis en de regieteams overlast- en multiprobleemhuishoudens bieden wellicht de mogelijkheid om informatie van zorgaanbieders te delen met de gemeente. Deze route moet nader onderzocht worden.

Figuur 2: Proces zorgplan

Met betrekking tot deelname aan de maatschappij wordt in het zorgplan de vraag gesteld: "*Wat zijn de essentiële voorwaarden voor deelname aan het maatschappelijk leven, voor zover deze ontbreken?".* In de gebruiksinstructie wordt opgesomd waar hierbij aan gedacht kan worden, namelijk identiteitspapieren, huisvesting, uitkering of ander inkomen, schuldhulpverlening en dagbesteding, werk of opleiding. Het is aan de zorgverantwoordelijke om hier een antwoord op te formuleren, zodat hiermee operationele afspraken tussen ketenpartners (waaronder dus de gemeente / sociaal domein) gemaakt kunnen worden.

In de regio Gelderland-Zuid is afgesproken dat Pro Persona bij de start van het opstellen van een zorgplan afstemming zoekt met het MBZ. Het doel hiervan is dat Pro Persona alle nuttige beschikbare informatie ter beschikking heeft en bijvoorbeeld niet nogmaals een poging doet tot een vrijwillig traject, terwijl dit in het verleden al geprobeerd is. De verantwoordelijkheid over het invullen van het zorgplan ligt bij de GGZ. De GGZ kan de GGD betrekken of mee laten denken zodra het om maatschappelijke voorwaarden gaat. Wanneer er alleen sprake is van een verkennend onderzoek, kan de GGZ de sociale teams van de gemeente benaderen om mee te denken over hoe een betrokkene geholpen kan worden wat met betrekking tot maatschappelijke voorwaarden.

2.3.2 *Duiding vanuit interviews en groepsbijeenkomsten*

Maatschappelijke voorwaarden

Er wordt niet geregistreerd welke maatschappelijke voorwaarden nodig zijn/of dit onderdeel van het zorgplan in wordt gevuld. Respondenten geven aan dat de potentie van het opstellen van een zorgplan waarin oog is voor aandacht voor deelname aan de maatschappij niet volledig benut wordt. In de groepssessie die op dit thema is gehouden, kwam naar voren dat in het zorgplan de focus voornamelijk ligt op de medische zorgkant en minder op de maatschappelijke zorgkant. De aanwezigen, waaronder vertegenwoordigers van familieperspectief en belangenbehartigers, stelden dat de vraag wat iemand nodig heeft in brede zin, centraal zou moeten staan. Hierbij zou het moeten gaan om de combinatie van medische/psychische hulp en maatschappelijke hulp, waaronder bijvoorbeeld een zinvolle dagbesteding. Zij pleitten voor een integraal plan waarin alle leefgebieden worden meegenomen.

Uit het onderzoek van MIND: Ervaringen met de Wet verplichte ggz in 2020

Iets minder dan twee derde van de familie/naasten is niet betrokken geweest bij het opstellen van het zorgplan. Redenen hiervoor zijn uiteenlopend. In sommige gevallen was de familie/naasten graag betrokken geweest bij het opstellen van het zorgplan. Een aantal familieleden of naasten hebben het idee dat ze er (bewust) buiten gehouden werden. Ook noemen enkele respondenten dat andere betrokkenen deze rol oppakten, zoals een mantelzorger, bewindvoerder of woonbegeleiding.

Pro Persona noemt dat het onderdeel over maatschappelijke voorwaarden in het zorgplan beperkt wordt ingevuld. Bovendien is de vraag in het zorgplan over de maatschappelijke voorwaarden erg breed en open geformuleerd, namelijk: "W*at zijn de essentiële voorwaarden voor deelname aan het maatschappelijk leven, voor zover deze ontbreken?".* Pro Persona geeft aan dat deze vraag zo breed is, dat het men niet altijd lukt om hier een heel concreet antwoord op te geven, waardoor er sneller over de vraag heen wordt gestapt. Tegelijkertijd benoemt Pro Persona dat in het behandelplan (zeker wanneer het gaat om de behandeling vanuit de FACT-teams) aandacht is voor maatschappelijke voorwaarden. Het behandelplan[9] is op het thema maatschappelijke voorwaarden uitgebreider uitgewerkt dat het zorgplan. Het zorgplan is onderdeel van het verzoekschrift aan de rechter. De ervaring van Pro Persona is dat er vanuit het OM weinig wordt doorgevraagd/getoetst op dit onderdeel van het zorgplan.

Afstemming tussen GGZ-aanbieders en gemeenten / sociaal domein over de zorgplannen

Een belangrijke uitkomst uit de groepssessie op dit thema is dat de aansluiting met het sociaal domein minimaal is. Gemeenten hebben geen mogelijkheid om de zorgplannen in te zien. De verbinding tussen het zorgplan en het sociaal domein binnen de gemeente mist, terwijl er mogelijk wel gesproken wordt over bijvoorbeeld huisvesting of schuldhulpverlening in het zorgplan. De gemeente die aanwezig was bij de groepssessie op dit thema, benoemt dat er geen afspraken zijn tussen zorgaanbieders en gemeenten met betrekking tot het delen van deze informatie of signalen en dat de aansluiting onvoldoende geregeld is. Hierbij wordt benoemd dat het initiatief hiervoor vanuit de ggz moet komen, aangezien het andersom niet mogelijk in verband met privacywetgeving. Mogelijk speelt hierbij mee dat de zorgaanbieders zich hier niet bewust van zijn en daardoor de informatie hierover niet actief delen met de gemeente of het sociaal domein. Eén van de ervaringsdeskundigen[10] die tijdens de groepssessie over dit onderwerp aanwezig was, heeft samen met de gemeente Borne en Mediant een werkwijze opgesteld om tot een beter afstemming tussen gemeente en de GGZ te komen.[11] De kern van deze afspraken is een grotere rol van het wijkteam tijdens de verplichte zorg (opname).

2.4 Bemoeizorgtrajecten

De vraag rijst of de complexiteit van de bemoeizorgdoelgroep door de Wvggz is toegenomen of afgenomen; en of de Wvggz tot grotere effectiviteit van de bemoeizorgtrajecten kan leiden. Doordat het meldpunt Wvggz en het meldpunt bijzondere zorg zijn samengevoegd, ontstaat een natuurlijke samenwerking tussen beide sporen. Een melding kan leiden tot inzet van bemoeizorg om in het vrijwillige kader te proberen wat er mogelijk is. Eerder was deze link misschien minder snel gelegd, en was er eerder overgestapt naar gedwongen zorg. Dit sluit aan bij de bedoeling van de wet en bij sommige casuïstiek kan gedwongen zorg voorkomen worden. Echter maakt het de doelgroep binnen de bemoeizorgteams ook complexer; de casuïstiek komt pas later bij bemoeizorg in beeld.

[9] Het zorgplan geeft een uitgebreide omschrijving van de diagnose, het gedrag, het ernstig nadeel en de verplichte zorg waarvoor de zorgmachtiging wordt voorbereid. In het behandelplan staat welke behandeling iemand krijgt, aan welke doelen er gewerkt wordt en hoe iemand deze doelen kan bereiken.

[10] Deze ervaringsdeskundige is woonachtig in de regio Gelderland-Zuid en als ervaringsdeskundige werkzaam in het gehele land.

[11] https://www.familieperspectief.nl/2021/05/06/verleiding-is-het-toverwoord/

2.5 Aanbevelingen

a. Zorg voor een beweging van een onbewuste afweging naar een bewuste afweging: We zien dat nieuwe wettelijke mogelijkheden ‘wentijd’ met zich meebrengt. Dit geldt met name rondom het opstellen van een eigen plan van aanpak, het inzetten van verplichte ambulante zorg en aandacht voor maatschappelijke deelname. We zien in de data dat deze mogelijkheden beperkt in worden gezet. Dat is enerzijds logisch en verklaarbaar gezien de problematiek waar betrokkenen mee kampen. Anderzijds geven professionals ook aan nog niet altijd gewend te zijn aan de nieuwe procedures en mogelijkheden. Dit geldt met name voor de ggz-aanbieders, maar ook voor justitiële partners (OM, advocatuur en rechtspraak). Dat gaat niet vanzelf: het gaat om de verandering van een onbewuste afweging (zo doen we het) naar een bewust afweging (wat is er mogelijk). Het helpt om deze thema’s te agenderen op de regionale periodieke overleggen én binnen de overleggen binnen de verschillende organisaties, zodat er meer bewustzijn voor deze uitgangspunten ontstaat.

b. Maak afspraken over welke informatie het zorgplan zou moeten bevatten: Ten aanzien van het opnemen van de maatschappelijke voorwaarden in het zorgplan helpt het om dit begrip concreet te maken naar een aantal thema’s zoals huisvesting, dagbesteding of schulden. Het zorgplan is een landelijk gebruikt format, waarin niet zomaar aanpassingen gedaan kunnen worden. Wel zouden de zorgaanbieders samen de gemeente afspraken kunnen maken over welke informatie het zorgplan moet bevatten op het thema maatschappelijke voorwaarden en deelname. De GGZ kan op haar beurt de GGD betrekken om hen te laten meedenken over hoe het onderdeel maatschappelijke voorwaarden vormgegeven kan worden in het zorgplan. De GGD gaat niet over de inzet van zorg, maar heeft wel expertise in het richting geven aan een ondersteuningsbehoefte. Wanneer wordt afgesproken welke vragen hierbij leidend zijn, kan er beter inzicht verkregen worden in de situatie en de ondersteuningsbehoefte.

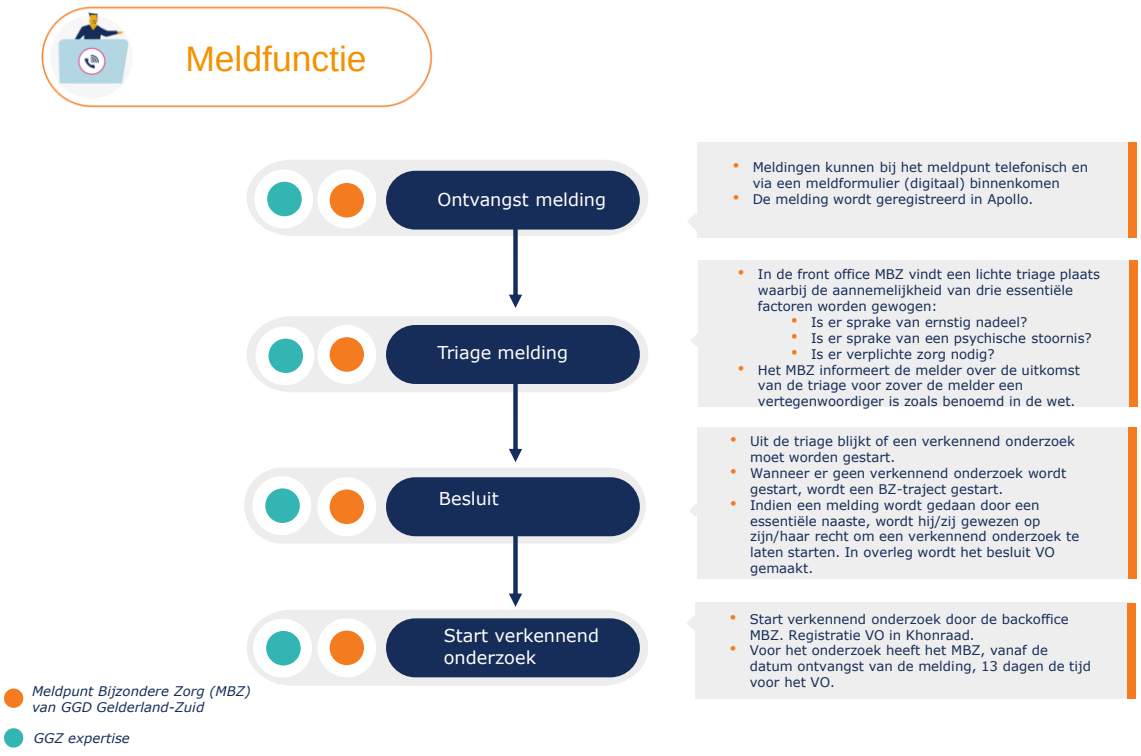
3 Meldfunctie, verkennend onderzoek en aanvraag zorgmachtiging

In het '*Ketenplan Wvggz'* en de '*toolbox zorgmachtiging Gelderland-Zuid'* staan de samenwerkingsafspraken tussen de verschillende partijen die betrokken zijn bij de uitvoering van de Wvggz in de regio Gelderland-Zuid beschreven. In dit hoofdstuk zetten we achtereenvolgens per fase de belangrijkste afspraken en processtappen, de uitkomsten uit de data-uitvraag en duiding uit de groepsbijeenkomsten op een rij. Aan het eind van het hoofdstuk volgen enkele aanbevelingen.

3.1 Meldfunctie

3.1.1 Processtappen en afspraken meldfunctie

Het meldpunt waar de meldingen in het kader van de Wvggz behandeld worden, is belegd bij het MBZ van de GGD Gelderland-Zuid. Het MBZ is een regionaal werkende voorziening die namens de gemeenten in regio Gelderland-Zuid (exclusief Zaltbommel en Maasdriel, inclusief Mook en Middelaar) taken uitvoert in het kader van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ). De uitvoering van de Wvggz-taken gebeurt door hbo-geschoolde (zorg)professionals met kennis van psychiatrie. Het '*ketenplan Wvggz'* en de *'toolbox zorgmachtiging Gelderland-Zuid'* beschrijven de werkafspraken die in de regio Gelderland-Zuid zijn gemaakt omtrent het melden. De processtappen vatten wij samen in figuur 3.

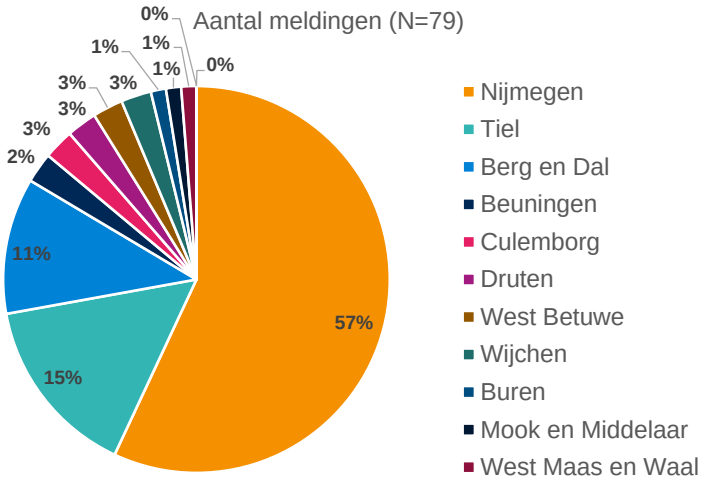

Figuur 3. Processtappen van de meldfunctie in het kader van het werkproces zorgmachtiging Wvggz

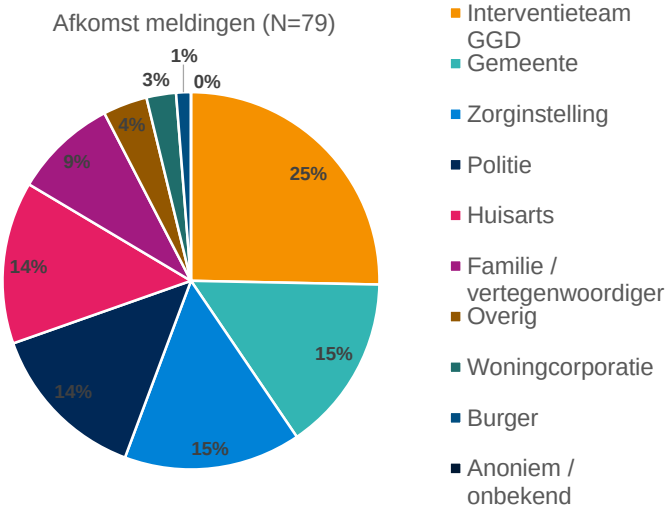
Het afgelopen jaar heeft de regio Gelderland-Zuid een aantal acties ondernomen rondom het MBZ. De GGD breidt de communicatie over het MBZ uit naar inwoners van de regio. In 2020 is hier geen actieve communicatiecampagne voor gestart, omdat een extra toestroom van meldingen in de startfase van de uitvoering van de Wvggz-taken niet wenselijk was. Met het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) zijn afspraken gemaakt over het doorsturen van meldingen naar het OM die bij hen binnenkomen in het kader van de Wzd, maar qua problematiek meer passen bij de Wvggz.

3.1.2 *Data over de meldfunctie*

In 2020 zijn er bij het MBZ van GGD Gelderland-Zuid 79 meldingen[12] binnengekomen in het kader van de Wvggz. In Figuur 4 is te zien dat het merendeel van de meldingen afkomstig is uit de gemeente Nijmegen. Ondanks dat Nijmegen de grootste gemeente is, is het aantal meldingen in de gemeente Nijmegen relatief hoog. Ongeveer 37% van de inwoners in Gelderland-Zuid woont in Nijmegen, terwijl het percentage meldingen afkomstig uit de gemeente Nijmegen hoger ligt (57%). Hetzelfde geld voor de gemeenten Tiel (9% van de inwoners uit Gelderland-Zuid woont in Tiel) en Berg en Dal (7% van de inwoners uit Gelderland-Zuid woont in Berg en Dal). Daarnaast valt op dat er relatief weinig meldingen afkomstig zijn uit West Betuwe (3% van de meldingen, terwijl 11% van de inwoners uit Gelderland-Zuid in West Betuwe woont) en Wijchen (respectievelijk 3% (meldingen) en 9% (inwoners)). Vanuit de gemeenten Heumen en Neder-Betuwe zijn geen meldingen bij het MBZ gedaan.

Figuur 4. Binnengekomen meldingen in het kader van de Wvggz in 2020

In Figuur 5 is de verdeling van de afkomst van meldingen Wvggz per partij weergegeven. Hieruit blijkt dat een kwart van de meldingen Wvggz die bij het MBZ zijn gedaan, afkomstig is van het interventieteam[13] van de GGD Gelderland-Zuid. De gemeenten (inclusief Zorg- en Veiligheidshuizen), zorginstellingen, politie en huisarts zijn in gelijke mate tezamen voor ongeveer 60% van de meldingen verantwoordelijk. Familieleden of vertegenwoordigers, woningcorporaties en burgers deden naar verhouding de minste meldingen bij het MBZ.

Figuur 5. Afkomst meldingen in het kader van de Wvggz in 2020 per partij

[12] De meldingen die in januari en februari van 2020 zijn gedaan en niet tot een verkennend onderzoek hebben geleid, zijn niet geregistreerd. Extrapolatie van de 79 geregistreerde meldingen maakt een inschatting van 99 meldingen op jaarbasis.

[13] Interventieteam · GGD Gelderland-Zuid (ggdgelderlandzuid.nl).

De triage en daarmee het afhandelen van de melding duurt gemiddeld 8,1 uur. Dit is meer dan initieel begroot, namelijk 1,75 uur per melding. Het proces rondom het onderzoeken van een melding neemt in Gelderland-Zuid meer tijd in beslag dan bij andere GGD'en. Zo hebben medewerkers van de GGD Gelderland-Midden gemiddeld één uur voor het afhandelen van een melding. Het MBZ investeert aan de voorkant al goed in het onderzoeken van de melding. Daarmee worden, zoals blijkt in de volgende paragraaf, ruim de helft van de meldingen Wvggz afgevangen en doorgezet naar het MBZ. De gedachte is dat de extra investering in de triage van de meldingen zich dan ook terugverdient.

3.1.3 Duiding meldfunctie uit de groepssessies

Melders zijn slechts in een minderheid van de gevallen naasten van de betrokkene. In de groepsbijeenkomst geven de respondenten als verklaring dat naasten niet goed weten dat de Wvggz bestaat of dat het bij hen niet leeft om hier meldingen over te doen. Ook bestaat de indruk dat naasten drempels kunnen ervaren om te melden, omdat zij bang zijn wat hun melding voor gevolgen heeft voor hun naasten. Mogelijk zijn melders niet op de hoogte van de triage die de GGD uitvoert en de informerende rol die zij hebben.

Ook bij professionals bestaan er uitdagingen rondom het melden. De bekendheid van het MBZ verschilt en het is niet altijd duidelijk waar welke melding moet worden gedaan. Dit geldt specifiek bij de samenloop tussen de Wvggz en de Wzd. Respondenten ervaren, mede doordat het MBZ ook een verkennend onderzoek uitvoert wanneer het op voorhand niet duidelijk is of de Wvggz of de Wzd voorliggend is, dat deze onduidelijkheid steeds minder wordt. De eerdergenoemde afspraken met het CIZ over het doorsturen van Wvggz meldingen naar het OM wanneer deze binnenkomst in het kader van de Wzd, helpen hierbij.

Een punt dat tijdens de groepsbijeenkomst naar voren kwam, is de zorg dat mensen wellicht tussen wal en schip vallen als een melding uiteindelijk niet leidt tot een verkennend onderzoek. De GGD onderzoekt de mogelijkheden van zorg in een vrijwillig kader, maar kan deze (mede door wachtlijsten bij de GGZ), niet direct inzetten.

De GGD geeft aan dat in de praktijk de betrokkene nauwelijks te horen krijgt als een besluit is genomen. Sociale wijkteams ervaren het als lastig dat zij geen terugkoppeling krijgen wanneer een melding niet tot een verkennend onderzoek leidt. Zij weten dan namelijk niet of er iemand actie gaat ondernemen om zorg aan te bieden aan betrokkene en wie dit dan is. Vanwege privacy-redenen mag de GGD deze informatie echter niet zomaar met het sociaal wijkteam, of anderen, delen. De uitkomst van een melding mag alleen worden gedeeld aan de melder voor zover deze een essentiële naaste betreft zoals benoemd in de Wvggz, in Artikel 5.2.

Uit het onderzoek van MIND: Ervaringen met de Wet verplichte ggz in 2020

De zorgverantwoordelijke zou overleg moeten voeren met de betrokkene over het voornemen om over te gaan tot het verlenen van verplichte zorg, voordat dit besloten kan worden. Uit het onderzoek van MIND blijkt iets meer dan de helft van de respondenten geen mondelinge uitleg heeft gekregen van hun behandelaar, het verplegend personeel of de PVP.

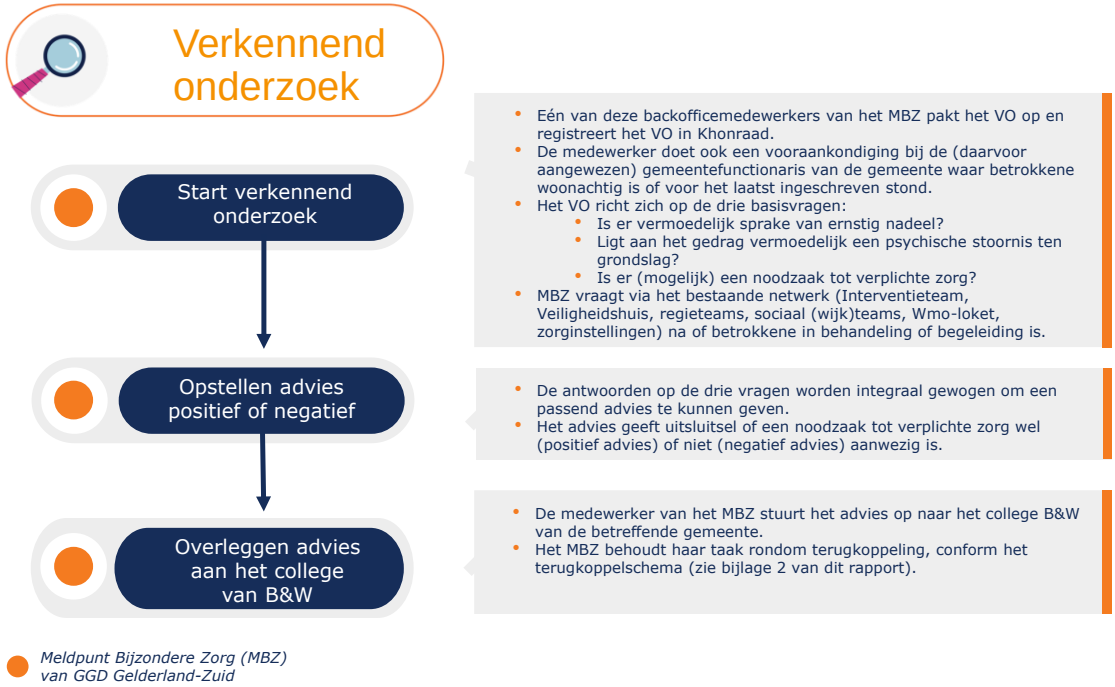
Van de groep familie en naasten geeft de meerderheid (60%) aan dat zij geen mondelinge uitleg hebben ontvangen over de verplichte zorg; 40% heeft dit wel gekregen. Van deze 40 geeft iets minder dan twee derde aan dat zij de mondelinge uitleg duidelijk vonden.

3.2 Verkennend onderzoek

3.2.1 Processtappen en afspraken verkennend onderzoek

Net als de uitvoering van de meldfunctie, is ook de uitvoering van het verkennend onderzoek belegd bij het MBZ van de GGD Gelderland-Zuid. Figuur 6 geeft de belangrijkste processtappen weer. Het verkennend onderzoek is een diepgaander onderzoek naar de drie essentiële factoren van ernstig nadeel, een psychische stoornis en de noodzaak tot verplichte zorg. Tijdens de uitvoering van het verkennend onderzoek spreekt de medewerker van het MBZ met de betrokkene over de eventuele bereidheid tot vrijwillige zorg. Op basis van de verzamelde informatie in het verkennend

onderzoek stelt het MBZ een positief (noodzaak verplichte zorg) of negatief (geen noodzaak verplichte zorg) advies op. De medewerker MBZ dient er zorg voor te dragen dat de gemeente binnen de termijn van 14 dagen nog één werkdag heeft om de uitkomst van het verkennend onderzoek te toetsen en door te zetten naar de officier van justitie (OvJ) voor een aanvraag zorgmachtiging. Bij een negatief advies is het belangrijk om samen met de melder (indien dit een persoon betreft zoals genoemd in Artikel 5.2 Wvggz) te kijken wat de betrokkene nodig heeft. Dit kan zijn het inzetten van het interventieteam, samenwerking zoeken met de sociale wijkteams, de samenwerking te zoeken met de politie, et cetera. Het verkennend onderzoek mag echter volgens de wet niet direct naar een vorm van zorg toeleiden, omdat het een onafhankelijk onderzoek is in het kader van de Wvggz.. Wel is de afspraak in de regio Gelderland-Zuid dat het MBZ bekijkt wie de casus kan oppakken wanneer er sprake is van een negatief advies. Daarnaast kan de melder bij een negatief advies een melding Bijzondere Zorg doen.

Figuur 6. Processtappen van het verkennend onderzoek in het kader van het werkproces zorgmachtiging Wvggz

3.2.2 *Data verkennend onderzoek*

Uit de onlangs verschenen ketenmonitor Wvggz 2020 blijkt dat er in 2020 op landelijk niveau 1.644 meldingen zijn gedaan. Hiervan hebben 1.617 meldingen (98,4% van het totaal aantal meldingen) geleid tot een verkennend onderzoek. Uit de gegevens van de GGD Gelderland-Zuid blijkt dat er na triage van de meldingen in regio Gelderland-Zuid uiteindelijk 41 meldingen (41%) als Wvggz-melding zijn geregistreerd en een verkennend onderzoek is gestart. De uitgebreide triage bij de meldingen zorgen er dus voor dat er minder verkennend onderzoeken worden uitgevoerd dan elders in het land. Ook zien we dat het aandeel verkennend onderzoeken met een positief advies hoger ligt: in Gelderland-Zuid leidt 77% van de afgeronde VO's tot een ingediende aanvraag bij het OM[14]. Gemiddeld genomen over alle veiligheidsregio's ligt het percentage afgeronde verkennend onderzoeken die leiden tot een ingediende aanvraag bij de OvJ op 50%.

De verkennend onderzoeken in de regio Gelderland-Zuid zijn binnen de wettelijke termijn van 14 dagen uitgevoerd.[15] Het uitvoeren van een verkennend onderzoek duurt gemiddeld 21,8 uur. Dit is meer dan de begrote 11,5 uur, onder andere omdat de verkennend onderzoeken door twee personen zijn uitgevoerd.

[14] Regiomonitor Wvggz januari-december 2020.

[15] Eén VO is later opgeleverd, omdat de betrokkene besmet was met corona en het gesprek daardoor uitgesteld werd.

Zowel het aantal Wvggz-meldingen (79) als het aantal verkennend onderzoeken (41) is minder dan begroot (beide begroot op 369). Dit kan meerdere verklaringen hebben. Het meldpunt is een nieuwe taak en het is lastig om het aantal meldingen (zonder historische gegevens) in te schatten. Verder hebben volgens de GGD met name het eerste halfjaar van 2020 vertragingen bij het OM en Pro Persona ertoe geleid dat melders minder vertrouwen kregen in de wet en voor alternatieve routes (zoals de ambtshalve route) kozen. Zij zagen vanwege de vertraging weinig resultaat van de meldingen.

3.2.3 *Duiding groepssessies verkennend onderzoek*

In de groepsbijeenkomst geven respondenten aan dat het verkennend onderzoek over het algemeen steeds beter verloopt. Bij de triage wordt kritisch gekeken naar de melding, waardoor de verkennend onderzoeken vaker eindigen in een positief advies dan in een negatief advies. Het MBZ, Pro Persona en Iriszorg hadden het idee dat niet alle informatie vanuit het verkennend onderzoek bij de zorgaanbieders terechtkomt, wat lastig is in de vertaling van het VO naar het zorgplan. Inmiddels is gebleken dat dit niet het geval is, maar dat Khonraad de informatie uit het verkennend onderzoek (geautomatiseerd) anders rangschikte, waardoor het leek alsof er informatie miste. Tot slot spreken respondenten hun zorgen uit over het tussen wal en schip vallen van betrokkenen als de uitkomst van het verkennend onderzoek negatief is. De medewerker van het MBZ mag niet direct toeleiden naar andere vormen van zorg, maar afgesproken is dat het MBZ na een negatieve uitkomst bepaalt wie de casus oppakt, zodat een betrokkene niet tussen wal en schip valt. Niet alle respondenten in dit onderzoek kennen deze afspraak..

3.3 Aanvraag zorgmachtiging door college B&W

3.3.1 *Processtappen en afspraken aanvraag zorgmachtiging door college B&W*

Verreweg het grootste gedeelte van de aanvragen zorgmachtigingen worden door de (geneesheer-directeur van een) GGZ-instelling gedaan. Naast dit proces biedt de komst van de Wvggz de mogelijkheid aan het college B&W om een aanvraag voor een zorgmachtiging in te dienen. In deze paragraaf schetsen we dit nieuwe proces. Volgens de Toolbox Zorgmachtiging Gelderland-Zuid informeert het college van B&W, of vaak een gemandateerde ambtenaar namens het college, de betrokkene en vertegenwoordigers over de uitkomst van het verkennend onderzoek, dus of er wel of geen zorgmachtiging wordt aangevraagd. In de praktijk is het nog wel eens zoeken welke partij op welk moment terugkoppeling geeft aan de betrokkene. Daarom heeft de gemeente hier een processchema voor opgesteld (zie bijlage 2). Het blijft echter een aandachtspunt. De processtappen in de aanvraag zorgmachtiging worden weergegeven in figuur 7.

Figuur 7. Processtappen van de aanvraag zorgmachtiging in het kader van het werkproces zorgmachtiging Wvggz

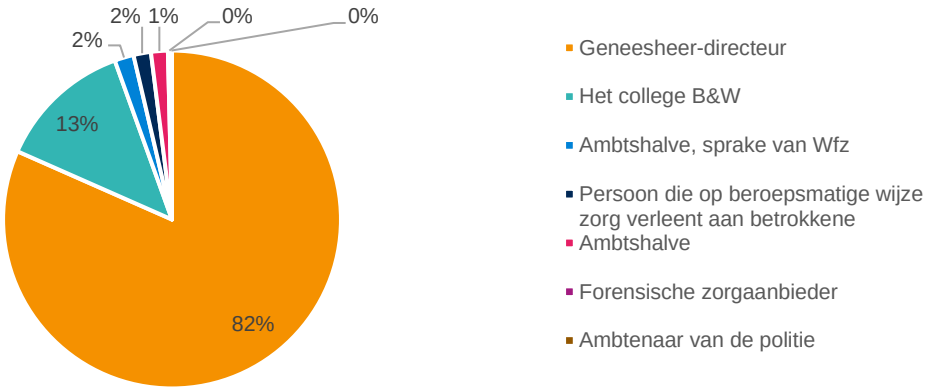
3.3.2 *Data aanvraag zorgmachtiging*

Data over de aanvraag zorgmachtigingen hebben we uitgevraagd bij het OM. Het OM registreert niet op het niveau van de veiligheidsregio's, maar op het niveau van het arrondissement en het niveau van rechtbank. Het precieze aantal zorgmachtigingen voor de regio Gelderland-Zuid is dan ook niet te achterhalen.

Aantallen verzoekschriften en aanvraagpartij

Specifiek voor de regio Gelderland-Zuid weten we op basis van de uitvraag onder gemeenten dat er van de 41 verkennend onderzoeken uitgevoerd door het MBZ, uiteindelijk 31 aanvragen voor een verzoekschrift zorgmachtiging zijn ingediend bij het OM. In de gevallen waarin geen aanvraag wordt ingediend blijkt het vaak toch mogelijk zorg in vrijwillig kader te verlenen. Meestal volgen de gemeenten het advies op vanuit het verkennend onderzoek. Enkele keren is afgeweken van het advies van het MBZ, door de gemeenten Nijmegen en Berg en Dal. Een voorbeeld is dat de gemeente toch een aanvraag indient bij het OM ondanks een negatief advies vanuit het verkennend onderzoek, wanneer de gemeente geen andere mogelijkheid ziet om betrokkene te helpen. Hoeveel verzoekschriften er ambtshalve of op andere wijze bij het OM zijn binnengekomen, specifiek voor Gelderland-Zuid, is zoals gezegd niet bekend.

In figuur 8 maken we een uitsplitsing naar aanvraagpartij voor de verzoekschriften zorgmachtiging zoals binnengekomen bij het OM. Dit betreffen de 'nieuwe' zorgmachtigingen (N=1.800), dus niet de wijzigingen zorgmachtiging (N=45), de zorgmachtigingen aansluitend op een voortzetting crisismaatregel (N=520), met toepassing 2.3. Wfz (N=0) of aansluitend op een eerdere zorgmachtiging (N=785). Als we kijken naar de binnengekomen verzoekschriften zorgmachtiging zien we dat het grootste deel, ruim 82%, afkomstig is van geneesheer-directeuren. In 13% van de gevallen is de aanvraagpartij het college van B&W. In mindere mate gebeurt dit ambtshalve of wordt een aanvraag ingediend door een persoon die op beroepsmatige wijze zorg verleent aan de betrokkene[16]. In minder dan 10 gevallen is een forensische zorgaanbieder of een ambtenaar van de politie de aanvraagpartij.

Figuur 8. Aanvrager verzoekschrift zorgmachtiging (N=1.800) in 2020 (bron: arrondissementsparket Oost-Nederland)

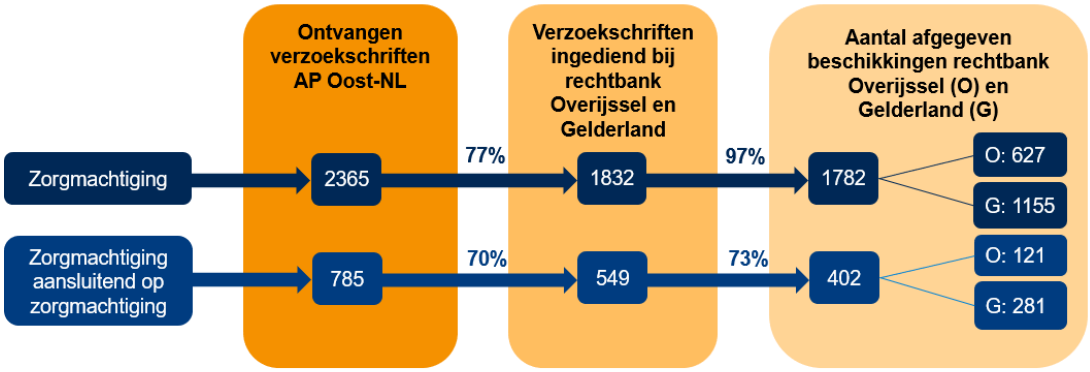
Als we deze gegevens vergelijken met de landelijke cijfers uit de ketenmonitor zien we voor het arrondissement Oost-Nederland een ander beeld. Uit de landelijke cijfers blijkt dat de geneesheer-directeur in 49% van de gevallen de aanvragende partij is. Dit is aanzienlijk minder dan in Oost-Nederland. In 43% van de gevallen is de aanvrager een persoon die op beroepsmatige wijze zorg verleent aan betrokkene (een behandelaar, de GGD en soms de huisarts), waar dit in Oost-Nederland slechts 2% is. Landelijk is de aanvrager in 4% van de gevallen het college B&W, in 3% van de gevallen gaat het om een ambtshalve route tot een aanvraag zorgmachtiging. In minder dan 10 zaken is de aanvrager een ambtenaar van de politie of een forensische zorgaanbieder.

[16] Ten opzichte van het inwoneraantal (Gelderland-Zuid omvat 17% van het aantal inwoners in het arrondissement Oost-Nederland), zou je een iets hoger aantal aanvragen (tussen de 38 en de 40 in plaats van 31) vanuit Gelderland-Zuid verwachten.

Van de verzoekschriften tot een wijziging van de zorgmachtiging, een zorgmachtiging aansluitend op voortzetting crisismaatregel en een zorgmachtiging aansluitend op een zorgmachtiging zien we dat dit zowel in Oost-Nederland als landelijk voornamelijk de geneesheer-directeuren zijn die deze aanvragen indienen.

Aantallen beschikkingen

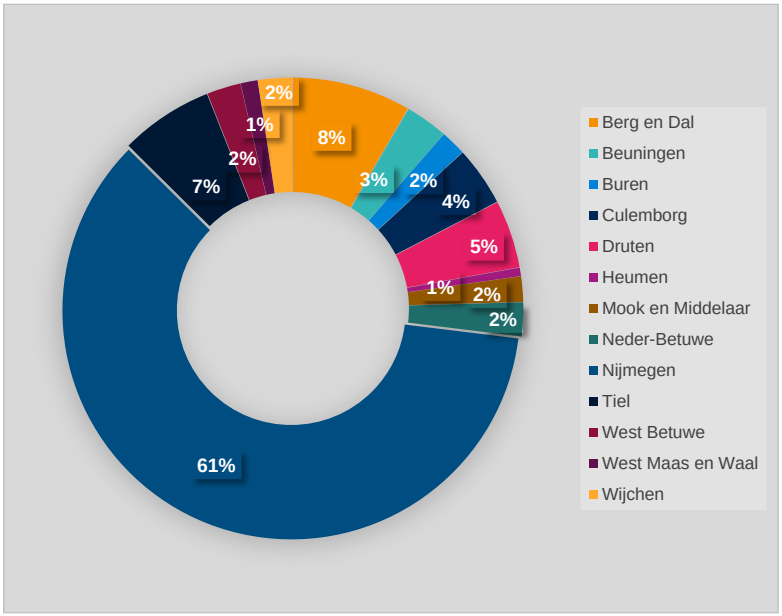
In figuur 9 is te zien hoeveel verzoekschriften zorgmachtiging (inclusief wijziging zorgmachtiging, zorgmachtiging aansluitend op voortzetting crisismaatregel, zorgmachtiging met toepassing 2.3. Wfz) en verzoekschriften zorgmachtiging aansluitend op zorgmachtiging er voor het gehele arrondissement Oost-Nederland in 2020 zijn binnengekomen bij het OM. Ook is te zien hoeveel verzoekschriften het OM in 2020 heeft ingediend bij de rechtbank en hoeveel beschikkingen de rechtbanken Overijssel en Gelderland hebben afgegeven. In de figuur staat weergegeven hoe deze aantallen zich ongeveer tot elkaar verhouden.[17]

Figuur 9. Aantal verzoekschriften zorgmachtiging binnengekomen bij het OM, ingediend bij de rechtbank en aantal afgegeven beschikkingen voor 2020. Bron: Arrondissementsparket (AP) Oost-Nederland

[17] We plaatsen de kanttekening dat de aantallen niet een-op-een met elkaar vergeleken kunnen worden. Als gevolg van de doorlooptijden en wachttijden in het verwerkingsproces behorende bij een specifiek verzoekschrift zal er sprake zijn van verschuiving bij de jaargrenzen. Daarnaast kan er sowieso sprake zijn van extra voorraadvorming gedurende het jaar en kunnen er omstandigheden ontstaan waardoor een aangevraagd verzoekschrift nooit in voorbereiding genomen zal worden (zoals betrokkene tussentijds overleden). Onderstaande percentages dienen dus met inachtneming van deze kanttekening te worden geïnterpreteerd.

Op basis van de data van ProPersona, Karakter en Iriszorg is de verdeling van het aantal afgegeven zorgmachtigingen per gemeente inzichtelijk te maken.

Figuur 10. Verdeling zorgmachtigingen over de gemeenten in Gelderland-Zuid

Verplichte somatische zorg

Als vorm van verplichte zorg kunnen medische handelingen worden opgenomen voor de behandeling van een somatische aandoening, indien er causaliteit bestaat met de aanwezige psychische stoornis en het gedrag dat daaruit voortkomt[18]. Bij de zorgaanbieders[19] is één geval bekend waar verplicht somatische zorg (tijdelijke opname in het ziekenhuis) is ingezet. Verplicht somatische zorg komt zeer beperkt voor.

Beëindiging verplichte zorgtrajecten

In 2020 is bij het arrondissement Oost-Nederland twee keer een verzoekschrift ingediend voor beëindiging van de verplichte zorg van een zorgmachtiging. Er is er één in voorbereiding genomen door de OvJ. Er zijn er in 2020 in het arrondissement Oost-Nederland geen ingediend bij de rechtbank.

> *Na het moment van afgifte van de zorgmachtiging hebben ze zes maanden lang 'vrij spel'. Ze mogen zes maanden lang alles doen (lees: onvrijwillige zorg inzetten) en daar schrik ik van. Ik snap dat de zorgmachtiging is ingezet, maar dat er geen evaluaties zijn dat vind ik verkeerd.*

3.3.3 *Duiding groepssessie aanvraag zorgmachtiging*

Zoals al eerder toegelicht dient een gemandateerd ambtenaar namens het college B&W op basis van het advies van het MBZ vanuit het verkennend onderzoek al dan niet een aanvraag in tot een verzoekschrift zorgmachtiging. Een alternatief zou zijn om ook dit, net als de uitvoering van de meldfunctie en het verkennend onderzoek, te beleggen bij het MBZ. Vanuit de groepsbijeenkomst kwamen hier wisselende reacties op. Zo vinden enkele respondenten het logischer om de aanvraag zorgmachtiging te beleggen bij het MBZ. Het MBZ heeft immers ook al het verkennend onderzoek uitgevoerd en kan naar verwachting sneller - zonder extra schakel van de gemeente - de aanvraag indienen. Daarnaast staat de gemeente volgens hen verder van de hulpverlening af dan het MBZ. Het MBZ noemt daarnaast dat er vooral winst te behalen is bij de terugkoppeling van het OM direct naar het MBZ (zonder de schakel van de gemeente). Op dit moment koppelt het OM terug naar de gemeente, die vervolgens een terugkoppeling aan het MBZ

[18] Handreiking+somatische+zorg+in+de+Wvggz+1.0 (1).pdf.

[19] Pro Persona, Iriszorg, Karakter, het Radboudumc en het CWZ.

geeft. Volgens betrokkenen kan een directe terugkoppeling van het OM naar het MBZ voorkomen dat betrokkenen tussen wal en schip vallen. De extra schakel van de gemeente is daarnaast privacy-technisch ingewikkeld (met name wanneer een casus escaleert).

Andere respondenten geven juist aan dat het proces niet vertragend zou moeten werken, omdat er is afgesproken dat de gemeente binnen één werkdag de aanvraag indient. De gemeente heeft op deze manier beter zicht op voor wie er een zorgmachtiging wordt aangevraagd en met welke reden. Dit geeft de gemeente de mogelijkheid om de inwoner te kunnen blijven volgen. Naast dit procesmatige argument, benoemen respondenten dat zij het als voordeel zien om de aanvraag zorgmachtiging bij de gemeente te beleggen, omdat hierdoor ketenpartners meer geneigd zijn beter met elkaar samen te werken. Vooral bij kleinere gemeenten gaat dit snel en gemakkelijk.

3.3.4 Ambtshalve route

Tijdens de groepsbijeenkomst en een verdiepende bijeenkomst is gesproken over de optie om de ambtshalve route uit te breiden naar andere zorgaanbieders dan de huidige ggz-instellingen Pro Persona, Karakter en IrisZorg, bijvoorbeeld naar huisartsen of het RIBW. Deze zorgverleners kunnen dan zelf een aanvraag tot een verzoekschrift zorgmachtiging indienen bij het OM, zonder dat zij eerst een melding moeten doen bij het MBZ en een verkennend onderzoek start. Een voordeel hierbij is dat dit sneller gaat dan de weg via de GGD. Bij schrijnende situaties waar snel actie vereist is kan dit uitkomst bieden. De wet geeft ruimte om de ambtshalve route uit te breiden naar andere zorgaanbieders. Een voorwaarde is dan wel dat zij deze zorgaanbieders de juiste informatie aanleveren aan het OM. Dit is vaak een groot zwaartepunt, omdat de lijnen met de ggz vanuit deze partijen vaak ontbreken. Daarnaast is de indruk dat zorgaanbieders terughoudend zijn in het benutten van de ambtshalve route, vanwege de kosten en verantwoordelijkheden die dit met zich meebrengt. De respondenten vanuit de verdiepende bijeenkomst concluderen dat het wenselijk is dat de GGD betrokken blijft bij de aanvragen zorgmachtiging en dat de winst vooral te behalen is in een betere bekendheid van het MBZ. Bij schrijnende situaties kan ook het interventieteam van de GGD van ambtshalve een aanvraag tot verzoekschrift zorgmachtiging indienen bij het OM.

3.4 Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande informatie, zien wij de volgende aanbevelingen:

a. Besteed aandacht aan de communicatie over het MBZ. Uit de bevindingen blijkt dat het aantal meldingen lager is dan vooraf verwacht. Ook zien we dat het aandeel naasten of andere burgers dat een melding doet relatief klein is. De indruk is dat naasten niet goed op de hoogte zijn van het MBZ of niet goed weten wat er met hun melding gebeurt. Daarnaast weten ook professionals niet altijd waar zij een melding moeten doen of zijn zij hier terughoudend in. Ook is het niet algemeen bekend dat het MBZ bij een negatieve uitkomst bepaalt wie de casus oppakt, zodat een betrokkene niet tussen wal en schip valt. Het is daarom goed om de communicatie over het MBZ te verbeteren. In de communicatie over het MBZ richting burgers kan onder andere aandacht worden besteed aan wat het MBZ is en hoe meldingen worden afgehandeld. In de communicatie naar professionals is het raadzaam om onder andere aandacht te besteden aan alle mogelijke uitkomsten van een verkennend onderzoek. Dit kan de terughoudendheid van professionals (een melding doen betekent niet direct een opname) mogelijk laten afnemen.

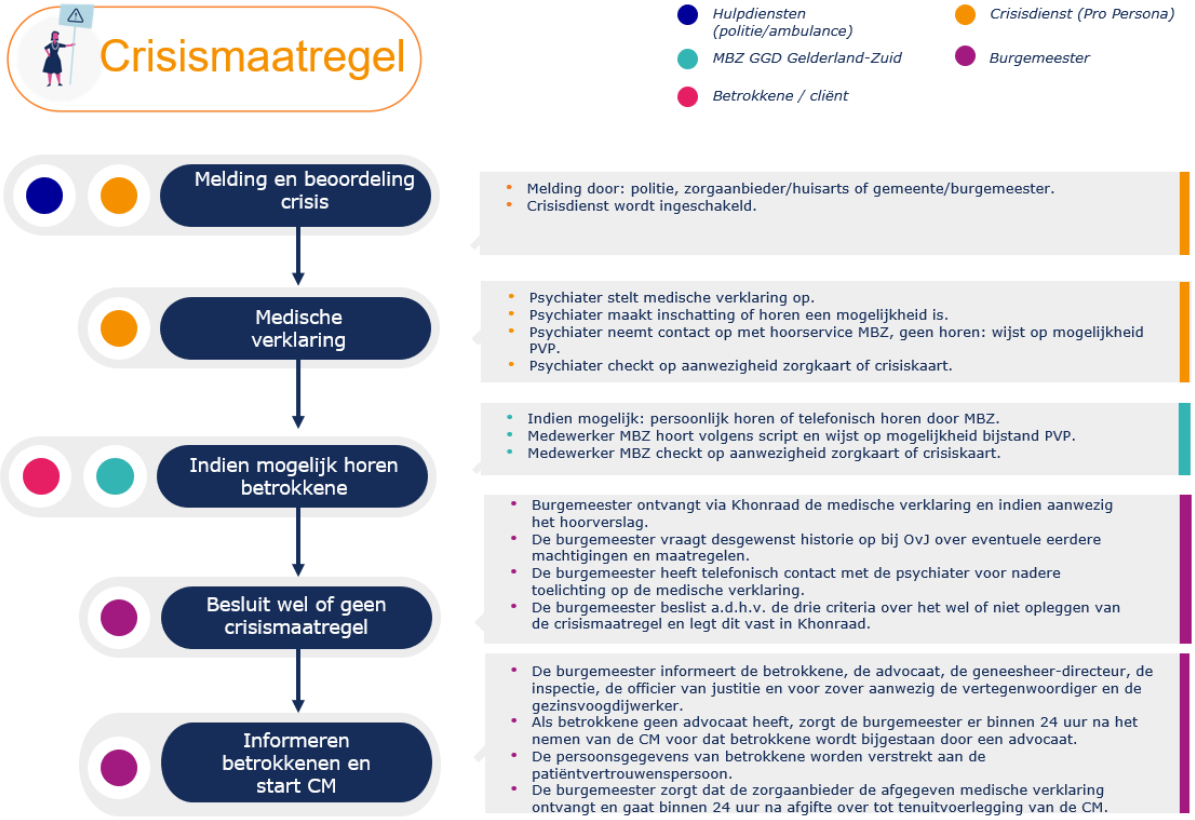
b. Onderzoek de mogelijkheden om mensen in beeld te houden die tussen wal en schip dreigen te vallen. Partijen geven aan dat er een dreigend risico bestaat dat mensen tussen wal en schip vallen, bijvoorbeeld als het verkennend onderzoek leidt tot een negatief advies. De medewerker van het MBZ die het verkennend onderzoek uitvoerde, mag niet zomaar toeleiden naar een andere vorm van zorg. Ondertussen zijn hier afspraken over gemaakt, namelijk dat de gemeente overlegt met MBZ of zij de regie overneemt als het VO niet leidt tot een zorgmachtiging. We raden aan om deze afspraken scherper neer te zetten en ervoor te zorgen dat deze afspraken duidelijk gecommuniceerd worden, zodat alle medewerkers van het MBZ deze afspraken kennen en hiertoe kunnen handelen.

c. Behoud de taak van het aanvragen van de zorgmachtiging bij de gemeente: Ondanks de wisselende meningen over waar het aanvragen van de zorgmachtiging belegd moet worden (bij het MBZ of bij de gemeente), raden wij aan om deze taak bij de gemeente te laten. Zoals werd genoemd bevordert dit de samenwerking. We zien dat gemeenten zich over het algemeen aan de afspraak houden om de aanvraag binnen één werkdag in te dienen. Zolang dit lukt, is de vertraging minimaal. De consequentie is dat de terugkoppeling van het OM naar de gemeente wordt gecommuniceerd en niet naar de GGD. De wet belemmert directe terugkoppeling van het OM naar de GGD. We raden aan om, wanneer er geen zorgmachtiging afgegeven wordt, ook af te spreken dat de gemeente binnen één werkdag de GGD informeert door middel van het doen van een melding bij het meldpunt (conform het terugkoppelschema).

4 Crisismaatregel

4.1 Processtappen en afspraken

Het '*ketenplan Wvggz'* en de '*toolbox crisismaatregel Gelderland-Zuid'* beschrijven de werkafspraken die in de regio Gelderland-Zuid zijn gemaakt omtrent de crisismaatregel. De processtappen vatten wij samen in figuur 10. Een belangrijke ontwikkeling in de regio is de komst van de crisisbeoordelingskamer (CBK) bij Pro Persona in Nijmegen en de afspraken die omtrent de crisisbeoordelingen en het vervoer naar de CBK (door de zorgambulance) zijn gemaakt. Daarbij is onder andere[20] afgesproken dat de crisisdienst en/of de politie te allen tijde aanwezig zijn om hulp te verlenen aan de betrokkene.

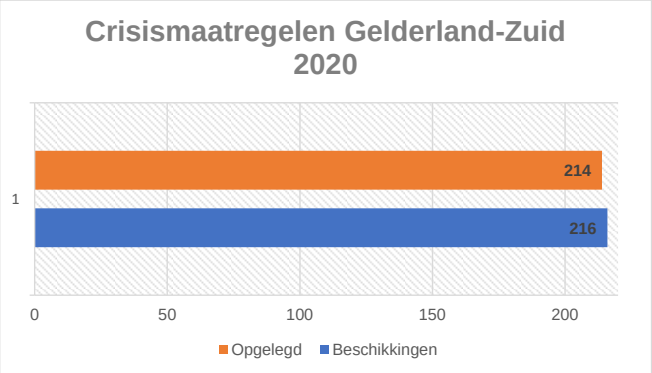
Figuur 11. Procesafspraken omtrent crisismaatregel

De grootste wijziging rondom de crisismaatregel is het horen van de betrokkene. Het MBZ is gemandateerd voor het uitvoeren van deze taak. De afspraken over het horen zijn, naar aanleiding de eerste ervaringen, bijgestuurd. Het landelijke script voor het horen is aangepast. De werkafspraken tussen de GGD en Pro Persona zijn aangescherpt zodat het horen sneller kan (eerder in het proces én via de telefoon van de betrokken medewerker van Pro Persona). Ook is afgesproken dat het horen eerder wordt afgebroken op het moment dat de betrokkene duidelijk niet gehoord wil/kan worden. Ook schat de beoordelend psychiater van Pro Persona aan de voorkant scherper in of de persoon gehoord wil/kan worden.

[20] Ketenplan Wvggz.

4.2 Beeld uit de data

In de regio Gelderland-Zuid zijn in 2020 214 crisismaatregelen opgelegd.[21]

Figuur 11. Aantal crisismaatregelen

Hoeveel van deze crisismaatregelen resulteren in een verlenging crisismaatregel (VCM) is, om technische redenen[22] niet precies aan te geven. Het is duidelijk dat het grootste deel/bijna alle van de crisismaatregelen wordt voorbereid, ingediend bij de rechtbank en leidt tot een beschikking VCM.

Bij 38% van de betrokkenen doet het MBZ een poging de betrokkene te horen. Als er een poging wordt gedaan, lukt het niet altijd om de betrokkene daadwerkelijk te spreken/de betrokkene weigert medewerking. In totaal lukt het bij 32% (71 van de 216 afgegeven beschikkingen) van de betrokkenen om hen te horen. Deze aantallen liggen lager dan het landelijke beeld: landelijk gezien wordt 45% van de betrokkenen gehoord.[23]

4.3 Duiding vanuit interviews en groepsbijeenkomsten

4.3.1 Praktijkervaring

Het algemene beeld in de groepsbijeenkomst is dat de gemaakte werkafspraken in de praktijk goed worden gevolgd. Respondenten ervaren weinig verschillen tussen de crisismaatregel en de IBS, respondenten noemen het horen als grootste verschil. Ook burgemeesters en wethouders geven aan dat zij, naast het horen, geen verschil ervaren. Zij baseren hun afweging nog steeds voornamelijk op het oordeel van de psychiater (zie paragraaf 3.2.2). De crisismaatregel biedt mogelijkheid tot verschillende vormen van verplichte zorg. In de praktijk gaat de crisismaatregel vrijwel altijd gepaard met een klinische opname.

Het MBZ, Pro Persona, gemeenten (burgemeesters & wethouders) en de politie ervaren de samenwerking rondom de crisismaatregel (inmiddels) als goed. Er is het afgelopen jaar geïnvesteerd op het verbeteren van de samenwerking tussen Pro Persona en de politie, met name rondom de aanwezigheid van de politie op de CBK. Er zijn werkafspraken gemaakt en er is regelmatig overleg op managementniveau. Beide organisaties ervaren dat de samenwerking op de CBK steeds beter verloopt, al vraagt dit blijvend aandacht. De politie geeft aan dat veel politieambtenaren positieve ervaringen rondom de CBK en de afspraken omtrent vervoer koppelen aan de Wvggz: de beoordelingslocatie is gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Wvggz geopend en wordt in de praktijk dan ook aan de Wvggz gekoppeld.

[21] Bron: Regiomonitor Wvggz januari-december 2020.

[22] Gezien de korte doorlooptijden bij het proces (V)CM, ontstaat vertraging bij de jaargrenzen. De aantallen VCM zijn daardoor niet eenduidig te koppelen aan het aantal opgelegde CM.

[23] Bron: data MBZ en regiomonitor Wvggz januari-december 2020.

4.3.2 *Horen*

Zowel burgemeesters en wethouders, als Pro Persona en het MBZ zien geen meerwaarde van het horen van de betrokkene in deze fase van het proces. Deze partijen geven aan dat het uitgangspunt (meer inspraak en de verbeterde rechtspositie) inhoudelijk goed is, maar dat de uitingsvorm in het horen in een moment van crisis niet werkt. Ook het script en de vragen die gesteld moeten worden sluiten niet aan bij deze fase. Betrokkene is op dat moment vaak afwijzend en verward en niet in staat om zich (helder) uit te drukken. Het horen is een extra stap in een proces dat voor iemand in crisis belastend en niet goed te volgen is. Het MBZ en Pro Persona geven aan dat het horen vaak stress oplevert. Burgemeesters en wethouders geven aan dat het horen niet tot een andere afweging of oordeel over de crisismaatregel leidt: zij raadplegen de hoor-verslagen in Khonraad, maar deze bevatten geen/weinig bruikbare aanknopingspunten.

Uit het onderzoek van MIND: Ervaringen met de Wet verplichte ggz in 2020

Alle (voormalig) betrokkenen (40 respondenten) hebben de vraag beantwoord of ze zijn gehoord. Eén derde van de respondenten is wel gehoord, het overige deel is niet gehoord. De ervaring van gehoorde betrokkenen is wisselend, maar over het algemeen vinden betrokkenen het wel een extra belasting. Van de respondenten die niet gehoord zijn, geeft bijna de helft aan dat zij wat hen betreft wel gehoord hadden kunnen worden.

Iets minder dan de helft van de respondenten geeft aan dat hun familielid/naaste is gehoord. Aan de familie/naasten is gevraagd hoe zij denken dat de betrokkene het ervaren heeft. Ook hier zijn de ervaringen wisselend. In sommige gevallen werd het als positief ervaren, maar ook geven sommige respondenten aan dat het lastig of niet prettig was voor de betrokkene.

Een betrokkene die wij voor ons onderzoek hebben gesproken bevestigt dat het horen op een moment van crisis het doel voorbij schiet:

> *Ik kan mij het moment van horen moeilijk herinneren. Ik zat in een psychose, dus hoeveel inbreng had ik op dat moment kunnen hebben?*

Alle betrokkenen geven aan wel moeite te hebben bij de vrije keuze voor onvrijwillige zorg in een crisissituatie en de traumatische en onmenselijke ervaring die met name de isoleercel hen heeft opgeleverd. Zo vertelt een van de betrokkenen:

> *Het is belangrijk om niet te onderschatten hoe de behandelingen in de psychiatrie gaan. Ik kwam in een isoleercel terecht en heb daar een posttraumatische stoornis aan overgehouden. Er werd naar mijn idee voor de makkelijke weg gekozen. Ik heb mijn trauma gecommuniceerd naar de advocaat op het moment van mijn tweede zorgmachtiging, maar het enige wat ik terugkreeg is: het wordt vrij waarschijnlijk weer ingezet. Ze zijn van mening dat het erg effectief bleek. Ze zeiden: het kan traumatisch zijn, maar je wordt er ook bij geholpen. Ik heb daarom het gevoel: jullie gaan nooit aan mijn kant staan.*

De naaste die wij voor ons onderzoek gesproken hebben benadrukt de machteloosheid wanneer de betrokkene in een isoleercel belandt.

> Ik denk dat het heel verdrietig is wanneer iemand in een isoleercel belandt. Het is tegen iemands wil, het gaat dwars door je heen, ook als ouder, maar het moet soms. Het is onvermijdelijk als iemand echt psychotisch is, dan moet je ingrijpen.

De nut en noodzaak van het horen wordt, in deze fase van het proces, niet gezien. Het uitgangspunt dat de betrokkene de mogelijkheid heeft tot inspraak wordt wel ondersteund, maar het doel van de Wvggz om de rechtspositie van betrokkenen te versterken doormiddel van het horen, wordt in de ogen van betrokkenen niet gehaald. Pro Persona geeft aan dat er in de kwaliteitscyclus van de ggz altijd met betrokkene wordt geëvalueerd over hoe hij/zij het traject van de

crisismaatregel/verplichte zorg heeft ervaren. Dit draagt bij aan een leerklimaat. Mogelijk kan dit worden versterkt door een periodieke evaluatie tussen de PVP en de ggz (niet op casusniveau om rolzuiverheid vast te houden). Professionals zien mogelijkheden in het meenemen van de zienswijze van naasten/de betrokkene zelf bij de VCM en meer aandacht uit te laten gaan naar het invullen van en het vragen naar de zorgkaart[24]. In de zorgkaart staat de visie van de patiënt, bijvoorbeeld welke vormen van zorg hij of zij het minst belastend vindt onder bepaalde omstandigheden.

Tot slot geven partijen (met uitzondering van het MBZ) aan dat (binnen de mogelijkheden van de wet) het beleggen van het horen bij MBZ een passende keuze is. Het MBZ heeft affiniteit met deze doelgroep; er werken veelal mensen met ervaring in de psychiatrie (zoals sociaal psychiatrisch verpleegkundigen SPV'ers)). Ketenpartners (met name de GGZ) ervaren dit als prettig; zij geven aan dat het MBZ goed de inschatting kan maken of horen op dat specifieke moment mogelijk is bij de betrokken inwoner.

Het MBZ zelf geeft aan dat zij geen meerwaarde zien van het beleggen van het horen bij het MBZ. Zij noemen dat het in de praktijk niet mogelijk is om écht het gesprek aan te gaan met de client en dat zij daardoor geen meerwaarde zien in regionale betrokkenheid en expertise/ervaring met deze doelgroep. De vragen die gesteld worden bij het horen staan vast in een landelijk ontwikkeld script, waarbij er weinig ruimte is voor eigen inschatting en expertise. Op dit moment vervullen HBO-geschoolde professionals de hoorfuctie, terwijl het horen in de huidige vorm ook door MBO-geschoolde professionals uitgevoerd zou kunnen worden. Bovendien is het horen een belasting voor het team: de gevraagde beschikbaarheid staat in de ogen van het MBZ niet in verhouding tot de kans dat ze daadwerkelijk worden gebeld (waardoor er bovendien een minimaal leereffect optreedt). Het MBZ noemt dat zij de nationale hoorservice van Khonraad als mogelijke oplossing ziet. Khonraad biedt een nationale hoorservice aan, waarbij zij telefonisch horen en het proces verbaal opmaken. Het proces-verbaal wordt, samen met de audio opname aan het dossier toegevoegd. Daarna ontvangt de psychiater het bericht van afronding.

4.4 Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande informatie, zien wij twee aanbevelingen:

a. Adresseer de huidige knelpunten en aanbevelingen ten aanzien van de uitvoering van het horen op landelijk niveau. Binnen de mogelijkheden van de wet wordt passend uitvoering gegeven aan het horen. De aangepaste werkafspraken, waarbij er scherper wordt gekeken en/of aan de betrokkene wordt gevraagd of hij/zij gehoord wil worden maken het horen in de praktijk beter uitvoerbaar. De wet biedt geen mogelijkheid om het horen op een andere manier in te vullen. Gezien de lopende wetsevaluatie is het aan te bevelen de huidige knelpunten en ervaringen op landelijk niveau te adresseren.

b. Verken de mogelijkheden rondom de hoorservice van Khonraad. Het MBZ ervaart het horen als een organisatorische belasting, waarbij de meerwaarde van de expertise van (HBO-geschoolde) medewerkers onvoldoende uit de verf komt omdat er een strak script wordt gevolgd. Het valt te onderzoeken of de hoorservice van Khonraad een (goedkoper) alternatief kan bieden.

c. Onderzoek de borging van de inhoudelijke invulling van het horen op een andere plek in het proces. Partijen staan inhoudelijk achter het uitgangspunt dat de betrokkene een betere rechtspositie én meer inspraak in het proces verdient. Het is echter de ervaring dat de huidige plek van het horen hier niet in bijdraagt. Het is denkbaar om deze inhoudelijke invulling op een andere plek in het proces te borgen: denk aan meer aandacht voor het invullen van de zorgkaart en het betrekken van de zorgkaart in de afweging rondom het afgeven van de crisismaatregel. Het betrekken van de PVP bij het regionaal periodiek overleg Wvggz (één of twee keer per jaar) om ervaringen van betrokkenen te bespreken of het meenemen van de wensen van de betrokkene (en naasten) bij de voortzetting van de crisismaatregel (VCM).

[24] Zorgkaart in de Wet verplichte ggz | Wet verplichte ggz (Wvggz) | Informatiepunt dwang in de zorg.

5 Afstemming Wvggz, Wzd en Wfz

5.1 Processtappen en afspraken

Het ketenplan bevat geen afspraken over de samenloop tussen de Wvggz, Wzd en Wfz. Partijen geven aan dat het op voorhand lastig was om afspraken over hypothetische situaties te maken. Na de inwerkingtreding is er specifieke aandacht geweest voor knelpunten (zie hieronder) rondom de samenloop tussen de wetten.

5.2 Beeld uit de data

Gegevens over de samenloop van de wetten worden niet geregistreerd. Betrokken partijen geven aan dat het bij een beperkt aantal (< 20) mensen per jaar niet duidelijk is of zij het beste binnen de Wzd of de Wvggz passen. Ondanks dat het om een beperkt aantal mensen gaat, is de problematiek vaak groot. Via de schakelbepaling 2.3 Wfz zijn er in 2020 33 mensen (binnen het gehele arrondissement Oost-Nederland) ingestroomd in de Wvggz.

5.3 Duiding vanuit interviews en groepsbijeenkomsten

5.3.1 Knelpunten in de samenloop en afstemming Wvggz-Wzd

Onderstaande knelpunten zijn geconstateerd en opgepakt.

Beoordeling bij een crisissituatie in de Wzd (IBS)

Er is een tijdelijk ‘gat’ ontstaan in de beoordeling van crisissituaties binnen de Wzd. De crisisdienst van Pro Persona is door het splitsen van de wet Bopz naar de Wzd en Wvggz wettelijk gezien niet verantwoordelijk voor de beoordelingen in het kader van de Wzd. Ook ontvangen zij geen financiering voor deze beoordelingen. Door het ‘gat’ dat door de splitsing ontstond, de snelheid die bij crisissituaties is gemoeid en doordat het aan de voorkant niet altijd duidelijk in te schatten is of de verstandelijke beperking of de ggz problematiek op de voorgrond staat, neemt Pro Persona vooralsnog de beoordeling ten behoeve van een IBS-maatregel op zich.

Tekort aan crisisbedden

Er is een tekort aan crisisbedden binnen de Wzd in zowel de VG-sector als de VVT/ouderensector. Onder de Bopz waren de crisisbedden bij de GGZ-instellingen beschikbaar. Door de splitsing van de Bopz in de Wzd en de Wvggz ontstaat de noodzaak tot crisisbedden binnen de Wzd[25]. Na deze constatering is afgesproken dat binnen de VG-sector Stevig/Dichterbij altijd een crisisbed beschikbaar heeft. In de VVT/ouderensector is dit lastiger te organiseren, omdat er geen financiering voor dergelijke bedden is. De crisisdienst van Pro Persona geeft aan dat, bij het uitschrijven van een IBS, het in het begin van 2020 echt zoeken was. De samenwerking loopt na het maken van de afspraken over beschikbare crisisbedden (ook met de verpleeghuisdienst) steeds soepeler, al blijft het samen zoeken. Daarbij merkt Pro Persona op dat de samenwerking met de ouderensector in de regio Rijk van Nijmegen beter verloopt dan in Rivierenland. De koepelorganisatie die in Rijk van Nijmegen actief is, speelt een belangrijke rol in de afstemming tussen beide wetten.

Tekort aan bedden voor mensen die op basis van een Rechtelijke Machtiging (RM) opgenomen worden

Ingewikkelder is het tekort aan bedden voor mensen die op basis van een RM binnen de VG-sector opgenomen worden, zeker wanneer er een hoger beveiligingsniveau aan de orde is. Het ging in 2020 om enkele gevallen, maar de situaties zijn schrijnend: deze mensen wachten minimaal een jaar (op een beveiligde setting buiten de regio) op een passende behandelplek.

[25] Door de gescheiden financieringsstromen en het geldend wettelijk regime is het voor aanbieders praktisch niet mogelijk om bedden met een dubbele bestemming aan te bieden.

Niet-acute situaties

Ook bij niet-acute situaties is een aantal casussen langsgekomen waarbij het niet duidelijk was in welk wettelijk regime iemand valt. Het gaat om casussen waarbij meervoudige problematiek (lvb, psychiatrie en soms ook gecombineerd met verslaving of agressief gedrag) speelt. Kenmerkend bij deze casussen is dat er veel partijen betrokken zijn, maar niemand de verantwoordelijkheid heeft om te zorgen dat een betrokkene passend in zorg komt. In één casus is de situatie zodanig geëscaleerd dat er uiteindelijk een delict is gepleegd en betrokkene vanuit de forensische zorg is geplaatst. Betrokkenen bij deze casus geven aan dat deze escalatie voorkomen had kunnen worden als er aan de voorkant duidelijkere samenwerkingsafspraken zouden staan. Deze casus speelde begin 2020 en heeft duidelijk gemaakt dat:

a. Het opstellen en borgen van samenwerkingsafspraken rondom dit soort casuïstiek nodig is. Betrokkenen geven aan dat de afstemming inmiddels dusdanig is verbeterd dat een dergelijke escalatie waarschijnlijk voorkomen kan worden. Het MBZ trekt het opstellen van de werkafspraken tussen gemeenten-MBZ-CIZ-OM-Pro Persona. Inmiddels heeft het MBZ bijvoorbeeld vaste contactpersonen bij het CIZ wanneer het gaat om Wzd-casussen.
b. Het CIZ een speler is op het raakvlak van de Wzd en Wvggz, maar niet betrokken is in de regionale overleggen/afspraken. De samenwerking met het CIZ is gedurende het jaar verbeterd. Het CIZ hebben we in het kader van dit onderzoek niet gesproken, maar in de groepssessies spreken respondenten de wens uit dat het CIZ mee wordt genomen in het opstellen van werkafspraken over casuïstiek waarbij multiproblematiek speelt én onderdeel wordt van de regionale overleggen.
c. De opdracht van het MBZ in eerste instantie te nauw is geformuleerd. Het MBZ kreeg de opdracht om Wzd-casuïstiek niet mee te nemen in het verkennend onderzoek. Zij kijken nu breder: juist bij casuïstiek waarbij het op voorhand niet eenduidig vast te stellen is of de Wzd of de Wvggz voorliggend is, kan een verkennend onderzoek input bieden voor het bepalen van de juiste route.

5.3.2 Knelpunten in de samenloop en afstemming Wvggz-Wfz

De schakelbepaling 2.3 Wfz regelt dat mensen die een strafbaar feit hebben gepleegd, (gedeeltelijk) ontoerekenbaar zijn/waren en met name zorg nodig hebben, via het strafrecht gedwongen zorg op basis van de Wvggz kunnen ontvangen. Deze machtiging wordt, net als de zorgmachtiging, voor een periode van zes maanden afgegeven. De uitvoering van de 2.3 Wfz leidt landelijk tot uitvoeringsproblemen. Regionaal is hier zeer beperkt op te sturen, de problemen zijn landelijk bekend.

Binnen de regio Gelderland-Zuid worden met name de volgende knelpunten ervaren:

De financiering van de zorgmachtiging vanuit detentie

Aansluitend op een gevangenisstraf (of vanuit voorlopige hechtenis) kan een zorgmachtiging op basis van artikel 2.3 Wfz afgegeven worden. Voor het opstellen van de medische verklaring ontvangen ggz-instellingen een financiële vergoeding vanuit de Zvw. De zorgverzekering van gedetineerden is opgeschort, waardoor de inspanningen van instellingen niet werden vergoed en daardoor niet werden uitgevoerd. Dit zorgde (landelijk) voor dreigende gevaarlijke situaties. Een structurele oplossing voor de financiering voor deze doelgroep vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft lang op zich laten wachten en is inmiddels geregeld. Dit moet dergelijke dreigende gevaarlijke situaties voorkomen.

De beschikbaarheid van beveiligde bedden

De doelgroep die op basis van een artikel 2.3 Wfz wordt geplaatst, heeft vaak behoefte aan forensische expertise en een hoger fysiek beveiligingsniveau. Deze bedden zijn beperkt beschikbaar. Bovendien geldt een extra financiële

toeslag. Het tijdig plaatsen van deze doelgroep op een passende omgeving is dan ook ingewikkeld. Een landelijk dashboard beveiligde bedden moet de ervaren knelpunten en capaciteit monitoren, zodat bijsturen[26] mogelijk wordt.

De gemaakte afspraken gaan naar verwachting verlichting bieden, al blijft de problematiek van deze doelgroep ingewikkeld. Zoals gezegd is er regionaal zeer weinig mogelijkheid om op deze samenloop te sturen.

5.4 Aanbevelingen

Bij het splitsen van een wet in meerdere wetten, ontstaan problemen in de uitvoering. Bij elke grens die wordt getrokken, ontstaat een nieuwe 'tussengroep'. Het is lastig om harde afspraken te maken over hoe met deze tussengroep om wordt gegaan. Bovendien is niemand écht verantwoordelijk. Het gaat er met name om dat partijen bereid zijn om samen op te trekken: om open en pragmatisch naar een casus te kijken en soms net buiten de lijntjes durven te kleuren om iemand snel en passend zorg te kunnen verlenen. Aandachtspunten hierbij zijn:

a. Betrek alle partijen bij regionale overleggen omtrent de Wvggz. Het CIZ wordt op dit moment gemist en de aanbeveling is om het CIZ in het vervolg nadrukkelijk te betrekken bij het maken van regionale afspraken.
b. Maak samenwerkingsafspraken over de rol en verantwoordelijkheden bij een 'tussengroep' die door het management/bestuur worden gedragen. Dit maakt dat professionals voelen dat zij ruimte krijgen om soms net buiten de opdracht of lijntjes om te mogen handelen. Elke nieuwe wet, of scheiding van wetten, maakt dat er casuïstiek op het grensvlak van wetten ontstaat. Om deze casuïstiek gezamenlijk op te pakken, is net een stapje extra nodig van de betrokken partijen. Een mooi voorbeeld is de verbreding van de scope van het verkennend onderzoek door het MBZ.
c. Zoek samenwerking in landelijke gremia. Het kan helpen om in landelijke gremia na te gaan op welke manier andere regio's met dergelijke casussen omgaan en hier werkafspraken op te baseren.

Bovenstaande knelpunten spelen landelijk en niet alleen in de regio Gelderland-Zuid.

[26] Aangezien het gaat om beveiligde capaciteit waar forensische opgeleid personeel voor nodig is, gaat het om bijsturen op de langere termijn.

6 Ketensamenwerking en overlegstructuren

Bij de implementatie en uitvoering van de Wvggz op regionaal niveau zijn verschillende ketenpartners betrokken en zijn er diverse overlegstructuren in Gelderland-Zuid ontstaan. In dit hoofdstuk geven we op basis van bestudeerde documenten, de uitkomsten van de werksessies en de gehouden interviews een beschrijving van de ketenpartners en overlegstructuren en staan we stil bij de ervaring van de partijen bij de ketensamenwerking. Aan het eind van dit hoofdstuk volgen de aanbevelingen.

6.1 Ketenpartners

Bij de implementatie en uitvoering van de Wvggz in Gelderland-Zuid zijn naast de betrokkene zelf, familie en naasten de volgende ketenpartners betrokken[27]:

a. Aanbieders ambulante Wmo-begeleiding.
b. Aanbieders (licht) verstandelijk gehandicaptenzorg.
c. Aanbieders ouderenzorg / Verpleging & Verzorging.
d. Advocatuur.
e. Centrum Indicatiestelling Zorg.
f. Ervaringsdeskundigen/MIND/Ypsilon.
g. Familievertrouwenspersoon.
h. Gemeenten.
i. Huisartsen.
j. Iriszorg.
k. GGD Gelderland-Zuid (Meldpunt Bijzondere Zorg).
l. Politie.
m. Praktijkondersteuners huisartsen.
n. Pro Persona.
o. Openbaar Ministerie.
p. Rechters.
q. RIBW.
r. Sociale wijkteams.
s. Stichting patiëntvertrouwenspersoon.
t. Woningcorporaties.
u. Zorgverzekeraars.
v. Ziekenhuizen (UMC Radboud en CWZ).

De Wvggz vraagt door verandering in de wettelijke kaders om een nieuwe samenwerkingsdynamiek en voor sommige partijen zelfs om samenwerking met onbekende partijen. In de volgende parafen gaan we in op de regionale samenwerking tussen de genoemde ketenpartners.

[27] Aanbieders in de lvb-sector staan niet genoemd in de lijst met ketenpartners aangezien lvb-cliënten niet tot de doelgroep van de Wvggz behoren. In de praktijk komen lvb-cliënten volgens respondenten wel in aanmerking voor de Wvggz vanwege een tekort of het ontbreken van crisisbedden en/of een crisisdienst.

6.2 Het ketenplan

Voor de implementatie van de Wvggz en Wzd is een ketenplan ontwikkeld met samenwerkingsafspraken tussen de verschillende partijen die betrokken zijn bij de uitvoering van de wetten in de regio Gelderland-Zuid. De samenwerkingsafspraken zijn gericht op het MBZ, het verkennend onderzoek, de zorgmachtiging, de crisismaatregel en de samenloop met de Wzd. Over het algemeen zijn de respondenten tevreden over de totstandkoming van het ketenplan. Betrokkenen vanuit MIND geven bijvoorbeeld aan dat zij zich betrokken voelden vanwege het gezamenlijke proces in de ontwikkeling van het ketenplan.

Tegelijkertijd valt het op dat het ketenplan op het moment van dit onderzoek weinig leeft onder de ketenpartners. Dit geldt zowel onder samenwerkingspartners die dagelijks met de Wvggz te maken hebben, als samenwerkingspartners die meer op afstand staan. Zo blijken niet alle respondenten die aanwezig waren bij de werksessies op de hoogte te zijn van het ketenplan. Ook geven respondenten aan dat zij bij de daadwerkelijke uitvoering van de Wvggz weinig tot geen gebruik meer gemaakt hebben van het ketenplan. Een mogelijke verklaring hiervoor zijn de werkinstructies die verschillende ketenpartners zoals het OM voor zichzelf ontwikkeld hebben in het kader van de Wvggz. Respondenten geven aan dat het werken met eigen werkinstructies goed kan werken zo lang de processtappen eenduidig beschreven en uitgevoerd worden. Als verbetersuggestie kwam tijdens een werksessie het idee naar voren om het ketenplan te specifiëren naar de verschillende ketenpartners en per ketenpartner de belangrijkste samenwerkafspraken, werkinstructies en overlegstructuren te bundelen.

6.3 De regionale samenwerking

Respondenten omschrijven de invoering van de nieuwe wet als een leerproces voor de regionale samenwerking waarbij gezamenlijkheid centraal staat. Respondenten benoemen de goede basis die gelegd is als gevolg van de gezamenlijke voorbereiding op de taakuitvoering Wvggz eind 2019 met gemeenten en ketenpartners en het opgestelde ketenplan met samenwerkingsafspraken. Dankzij de goede basis en de nieuwe overlegstructuren[28] kregen ketenpartners de gelegenheid elkaar en elkaars rollen, taken en verantwoordelijkheden (beter) te leren kennen en met (meer) regelmaat af te stemmen. Dit resulteerde in kortere lijnen, intensievere samenwerking en een grotere bereidheid om samen casuïstiek op te pakken. Met name de verbeterde samenwerking tussen de GGD en Pro Persona en het OM en Pro Persona zijn regelmatig genoemd. Desondanks bevindt de ketensamenwerking zich volgens de meeste respondenten in de fase van ‘bewust onbekwaam’. Hoewel gezamenlijkheid een gedeelde intentie van de ketenpartners is, zien respondenten in de praktijk nog te vaak dat partijen naar elkaar wijzen of tegen knelpunten in de samenwerking aanlopen. In het vervolg van dit hoofdstuk bespreken we de belangrijkste oorzaken en beschrijven we een aantal verbetersuggesties die tijdens de werksessies naar voren gekomen zijn.

6.3.1 De verschillende gemeentelijke contexten

Hoewel de uitvoering van de Wvggz op hoofdlijnen overeenkomstig is tussen de betrokken gemeenten, staat het gemeenten vrij om eigenstandig keuzes te maken in de samenwerkingsafspraken met ketenpartners. Respondenten ervaren hobbels in de samenwerking met gemeenten door de verschillende gemeentelijke contexten en soms afwijkende werkwijzen en/of invulling van bijvoorbeeld wijkteams. Respondenten geven aan dat de samenwerking met vooral kleine gemeenten prettig verloopt vanwege de korte lijnen en vaste contactpersonen.

6.3.2 Respondenten ervaren terughoudendheid bij het doen van een melding

Er lijken verschillende redenen voor deze terughoudendheid. Vaak gaat het om hulpverleners die een vertrouwensband met betrokkene hebben. Deze hulpverleners vinden het belangrijk om transparant te zijn over het doen van een melding en zijn tegelijkertijd bang om de vertrouwensband te schaden. Een andere reden voor terughoudendheid bij ketenpartners is de veronderstelling dat een verkennend onderzoek zal leiden tot klinische opname van de betrokkene.

[28] Zie paragraaf 5.5.1.

Wanneer ketenpartners geen oplossing zien in een klinische opname doen zij geen melding. De mogelijkheid tot verplichte ambulante zorg is nog onvoldoende bekend.

Respondenten geven aan dat ketenpartners aan de voorkant al bezig zijn met de achterkant, oftewel de oplossing voor de betrokkene. Respondenten roepen op dit over te laten aan professionals die hierover gaan en de expertise hebben voor een passende oplossing, zoals mogelijk verplichte ambulante zorg. Ten slotte speelt mee dat aanvragers van een verkennend onderzoek bij het begin van de Wvggz soms maanden moesten wachten voordat er uitsluitsel over het vervolg kwam. Respondenten noemen capaciteitsproblemen bij het OM en Pro Persona als belangrijkste oorzaak voor de lange wachttijd. Inmiddels zijn de capaciteitsproblemen aangepakt, maar lijken ketenpartners het vertrouwen in de effectiviteit deels verloren te zijn.

Als alternatief voor het doen van een melding noemen respondenten twee mogelijkheden. Het aanvragen van een zorgmachtiging via de ambtshalve route en het indienen van een verzoekschrift tot aanwijzing bij de OvJ. De wet geeft iedereen de mogelijkheid die op een beroepsmatige manier zorg verleent een verzoekschrift tot aanwijzing in te dienen. Veel ketenpartners hebben dus deze mogelijkheden, maar beide routes blijven veelal onbenut.

6.3.3 Nieuwe samenwerkingspartners

Het CIZ is voor de meeste ketenpartners in de Wvggz een nieuwe samenwerkingspartner. Het CIZ beoordeelt aanvragen voor een rechtelijke machtiging en neemt een besluit of de aanvraag voor de wet zorg en dwang (Wzd) wel of niet naar de rechter doorgestuurd wordt. Indien er sprake is van een psychische stoornis bij de betrokkene stuurt het CIZ de aanvraag door naar de OvJ. In dat geval valt de betrokkene onder de Wvggz en niet onder de Wzd. Deze situatie doet zich voornamelijk voor bij betrokkenen met een lvb. Respondenten geven aan dat de samenwerking van ketenpartners met het CIZ nog niet optimaal is. Bijvoorbeeld omdat er nog geen vaste contactpersoon is aangewezen. Respondenten roepen op om de komende periode extra aandacht te besteden aan de samenwerking met het CIZ.

6.4 De rol van het Zorg- en Veiligheidshuis

Het Zorg- en Veiligheidshuis in Gelderland-Zuid heeft geen formele rol in de ketensamenwerking. Het Zorg- en Veiligheidshuis kijkt binnen zijn TopX(plus)-aanpak in eerste instantie naar de mogelijkheden in het vrijwillig kader. Bij sommige casuïstiek kan de Wvggz aan de orde zijn. De meeste samenwerkingspartners van het Zorg- en Veiligheidshuis zijn wel onderdeel van de Wvggz keten en kunnen bij onveilige situaties waarbij verplichte zorg gewenst is vanuit hun eigen organisatie een melding doen bij het MBZ, dan wel een zorgmachtiging aanvragen (ggz-aanbieders).

Voor het realiseren van een doorbraak bij casuïstiek in het TopX(Plus) overleg is het volgens partners van het Zorg- en Veiligheidshuis essentieel dat een ketenpartner verantwoordelijkheid neemt. Hoewel verschillende partners van het Zorg- en Veiligheidshuis een zorgmachtiging kunnen aanvragen, wijzen partners net als bij het doen van een melding nog regelmatig naar elkaar. Een belangrijke reden voor partijen om niet hun hand op te steken is onduidelijkheid over en onbekendheid met de route voor het aanvragen van een zorgmachtiging, met name de ambtshalve route. Enkele respondenten geven aan het beeld te hebben dat de (financiële) verantwoordelijkheid voor de TopX(Plus) doelgroep aanbieders ervan weerhoudt een zorgmachtiging aan te vragen.

6.5 De overlegstructuur

In de regio Gelderland-Zuid vinden verschillende overleggen tussen ketenpartners plaats in het kader van de Wvggz. De wet bepaalt dat alle veiligheidsregio's minimaal één keer per kwartaal ketenoverleg voeren over de uitvoering van de Wvggz. Andere overleggen zijn ontstaan vanuit de regionale behoefte aan coördinatie en samenhang. Naast de overlegstructuren in het kader van de Wvggz zijn er lokaal en regionaal steeds meer samenwerkingsverbanden die zorg en veiligheid met elkaar verbinden. Momenteel wordt de huidige overlegstructuur gericht op zorg en veiligheid tegen het licht gehouden om te beoordelen of de besluitvorming op een effectieve manier is belegd en wat dit betekent voor de

wijze van verantwoording richting de eigen organisatie en aan de keten. In dit onderzoek hebben wij ons uitsluitend gericht op de overlegstructuren die zich specifiek richten op de implementatie en uitvoering van de Wvggz.

Op basis van het bestuderen van documenten over de bestaande overlegstructuren en gesprekken met ketenpartners onderscheiden wij vijf overleggen in het kader van de Wvggz (zie figuur 11). Per overleg is in kaart gebracht hoe vaak het overleg plaatsvindt, wie deelnemen aan het overleg en wat het voornaamste doel van het overleg is.

Figuur 12. Overlegstructuur Wvggz in de regio Gelderland-Zuid

Naast de overleggen die genoemd zijn in figuur 12 vinden er aanvullende overleggen op specifieke thema's binnen de Wvggz, of juist breder over zorg en veiligheid plaats. Vanuit een breder kader komen bijvoorbeeld twee keer per jaar burgemeesters en wethouders bij elkaar in het combi-overleg zorg en veiligheid. Een voorbeeld van een overleg op een specifiek thema is het overleg patiëntvertrouwenspersoon met de PVP, GD en het afdelingshoofd van het CWZ.

Het maken van een totaalplaatje van de overlegstructuren in het kader van de Wvggz was geen eenvoudige exercitie. In de gesprekken met ketenpartners komt naar voren dat er nog veel onduidelijkheid over de overlegstructuren, doelen en doorlooptijd van de verschillende overleggen bestaat. Geen van de ketenpartners geeft aan zicht te hebben op het totaalplaatje, al wordt dit niet door alle ketenpartners als hinderlijk ervaren. Over het algemeen lijken respondenten tevreden te zijn over de samenstelling, opbrengst en frequentie van de overleggen waar ze bij betrokken zijn. Ook geven respondenten aan dat de verhouding tussen bestuurlijke en ambtelijke afstemming voldoende is.

Als aandachtspunt noemen respondenten de verantwoordelijkheid voor professionals die deelnemen aan de overleggen om de uitkomsten intern binnen de eigen organisatie te delen en daarmee een 'leercultuur' te stimuleren. Daarnaast wijzen respondenten op de beperkte vertegenwoordiging van het cliënt- en familieperspectief binnen de overleggen. Het cliënt- en familieperspectief is momenteel uitsluitend vertegenwoordigd in de ketenwerkgroep. Net als de intergemeentelijke werkgroep en het periodiek signalenoverleg, is de ketenwerkgroep oorspronkelijk bedoeld om de implementatie van de Wvggz in goede banen te leiden. Zodra de basis voldoende staat is de ambitie deze drie overleggremia overbodig te maken. Mocht dit het geval zijn dan is het van belang om het cliënt- en familieperspectief in een van de resterende overleggen een plek te geven. Wat ten slotte opvalt in het overzicht van de overlegstructuren is het ontbreken van de PVP bij de deelnemers. Respondenten geven aan wel 1-op-1 contact te hebben met de PVP.

6.6 Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande komen we tot de volgende aanbevelingen:

a. Verminder de ‘angst’ en terughoudendheid bij het aanvragen van een verkennend onderzoek en/of zorgmachtiging. Bij het aanvragen van een verkennend onderzoek of een zorgmachtiging kijken ketenpartners nog vaak naar elkaar. Uit angst om (budget)verantwoordelijk voor de betrokkene te worden of de betrokkene te snel onvrijwillige zorg op te leggen, maar ook vanwege onduidelijkheid over de te doorlopen route en de daarbij behorende rollen en taken. Creëer daarom overzicht in de te doorlopen routes, maak daarbij duidelijk welke ketenpartner wat kan betekenen en benadruk dat de uitkomst niet per definitie opname betekent.

b. Besteed aandacht aan de samenwerking met het CIZ. Het CIZ is als beoordelaar van aanvragen voor een rechtelijke machtiging bij de lvb doelgroep een nieuwe speler in de ketensamenwerking van de Wvggz. Maak daarom duidelijke werkafspraken en betrek het CIZ bijvoorbeeld eens bij een overleg waar de lvb-doelgroep besproken wordt.

c. Wees transparant naar alle ketenpartners over waar een betrokkene zich bevindt in het proces. Ketenpartners zijn afhankelijk van de casus op verschillende momenten in het proces betrokken. Het is voor hen niet altijd duidelijk waar in het proces een aanvraag is. De wet biedt weinig mogelijkheden om transparantie te bieden (zo mag bijvoorbeeld alleen een essentiële naaste over de voortgang van de melding en het VO worden geïnformeerd). De behoefte aan transparantie is echter groot. Het is aan te bevelen om (eventueel via landelijke gremia) na te gaan welke mogelijkheden de wet hiertoe biedt.

d. Voorkom stroperigheid in de overlegstructuur. Voor de implementatie en uitvoering van de Wvggz zijn diverse overleggen opgezet. De ketenpartners zijn bekend met de overleggen die ze zelf bijwonen, maar het ontbreekt nog aan een overzichtelijke overlegstructuur. Bovendien lijken de doelstellingen van overleggen elkaar soms (deels) te overlappen. Nu de implementatie van de Wvggz gevorderd is en de agenda voor de overleggen minder goed gevuld raken, is het goed om de overleggen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor de implementatie van de Wvggz te beëindigen, dan wel in frequentie te verminderen. Te denken valt aan het beëindigen van het periodiek signaaloverleg en het verlagen van de frequentie van de ketenwerkgroep en de intergemeentelijke werkgroep. Het verminderen van het aantal overleggen maakt het voor ketenpartners ook makkelijker om bij de gewenste overleggen aanwezig te zijn.

e. Benut de ervaringskennis van de patiëntvertrouwenspersoon. Op dit moment is de PVP niet vertegenwoordigd in de structurele overleggen in het kader van de Wvggz in Gelderland-Zuid. De uitwisseling met de PVP beperkt zich tot een-op-een contact of kleinschalige overleggen. Tegelijkertijd beschikt de PVP over waardevolle informatie hoe betrokkenen de onvrijwillige zorg en hun rechtspositie ervaren. Wij adviseren de PVP vanuit deze signaalfunctie nauwer te betrekken bij bestaande samenwerkingsverbanden. Denk bijvoorbeeld aan één tot twee keer per jaar uitnodigen van de PVP bij het regionaal periodiek overleg Wvggz.

f. Heb oog voor gemeenten binnen de regio Gelderland-Zuid die (nog) weinig of geen ervaring hebben met de Wvggz. Zoals we zien in de data heeft niet iedere gemeente in Gelderland-Zuid (regelmatig) te maken met Wvggz-casuïstiek. Desondanks moeten ook deze gemeenten op de hoogte zijn en blijven van de werkafspraken en werkprocessen. Het is daarom belangrijk dat er ook in deze gemeenten aandacht blijft voor de werkwijze en processen die komen kijken bij Wvggz-casuïstiek. Zo wordt er voorkomen dat men niet weet wat men moet doen wanneer er zich een casus voordoet. Het is aan te bevelen om in iedere gemeente (of in een groepssessie met verschillende gemeenten samen) minimaal eens per jaar eens per jaar een casus door te lopen met professionals, waarbij er aandacht is voor moeilijkheden, knelpunten en dilemma’s.

7 Reflectie en aanbevelingen

Over het algemeen zien we dat de uitvoering van de Wvggz in de regio Gelderland-Zuid goed verloopt. Er ligt een goede basis voor samenwerking, doordat al in een vroeg stadium is begonnen met de gezamenlijke voorbereiding van de taken. Tevens zijn er verschillende documenten opgesteld waarin samenwerkingsafspraken zijn beschreven en zijn er verschillende overlegstructuren opgezet. Ketenpartners weten elkaar door de verschillende overleggen steeds beter en sneller te vinden. Knelpunten in de uitvoering worden geconstateerd en gezamenlijk opgepakt. Uit ons onderzoek blijken een aantal zaken die nog nader aandacht behoeven, om de uitvoering van de Wvggz te verbeteren. Per onderdeel blikken we terug op de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen.

7.1 Doelen van de Wvggz

We zijn ingegaan op een aantal doelen van de Wvggz, namelijk het versterken van de rechtspositie van de betrokkene, ambulantisering en zorg op maat met aandacht voor deelname aan de maatschappij. We zien dat nieuwe wettelijke mogelijkheden ‘wentijd’ met zich meebrengen. Dit geldt met name rondom het opstellen van een eigen plan van aanpak, het inzetten van verplichte ambulante zorg en aandacht voor maatschappelijke deelname. We zien in de data dat deze mogelijkheden beperkt in worden gezet. Dat is enerzijds logisch en verklaarbaar gezien de problematiek waar betrokkenen mee kampen. Anderzijds geven professionals ook aan nog niet altijd gewend te zijn aan de nieuwe procedures en mogelijkheden. Dit geldt met name voor de ggz-aanbieders, maar ook voor justitiële partners (OM, advocatuur en rechtspraak). Dat gaat niet vanzelf: het gaat om de verandering van een onbewuste afweging (zo doen we het) naar een bewuste afweging (wat is er mogelijk). Het helpt om deze thema’s te agenderen op de regionale periodieke overleggen én binnen de overleggen binnen de verschillende organisaties, zodat er meer bewustzijn voor deze uitgangspunten ontstaat.

De PVP is bij 14% van de machtigingen gedwongen zorg (crisismaatregelen én zorgmachtigingen) betrokken. Dit is iets lager, maar vergelijkbaar, met het landelijk beeld. Betrokkenen en naasten die wij in het kader van dit onderzoek hebben gesproken, geven aan van het bestaan van de PVP op te hoogte te zijn, maar geen behoefte hebben aan deze ondersteuning.

9% van de machtigingen verplichte zorg worden ambulant uitgevoerd. Zorgaanbieders geven aan dat verplichte zorg in de thuissituatie vaak niet haalbaar lijkt. Wanneer een betrokkene wel thuis zorg kan ontvangen lukt het vaak alsnog om dit in vrijwillig kader te doen. Daarnaast achten partijen verplichte ambulante zorg niet altijd als wenselijk. Zo benadrukt de gemeente dat ook rekening moet worden gehouden met de buren en andere omwonenden, omdat een situatie ook voor overlast in de buurt kan zorgen. De indruk is wel dat er nog te weinig aandacht is voor verplichte ambulante zorg en dat dit mogelijk wel meer ingezet kan worden. Het MBZ kan mogelijk bij binnenkomende casuïstiek een betere afweging maken tussen bemoeizorg, vrijwillige zorg, ambulante verplichte zorg en verplichte klinische zorg.

We concluderen dat er (nog) weinig aandacht uit gaat naar het opnemen van de maatschappelijke voorwaarden in het zorgplan. Het helpt om dit begrip concreet te maken naar een aantal thema’s zoals huisvesting, dagbesteding of schulden. Het zorgplan is een landelijk gebruikt format, waarin niet zomaar aanpassingen gedaan kunnen worden. Wel zouden de zorgaanbieders samen met de GGD en de gemeente afspraken kunnen maken over welke informatie het zorgplan moet bevatten op het thema maatschappelijke voorwaarden en deelname. Wanneer wordt afgesproken welke vragen hierbij leidend zijn, kan er beter inzicht verkregen worden in de situatie en de ondersteuningsbehoefte.

7.2 Meldfunctie, verkennend onderzoek en aanvraag zorgmachtiging

De uitvoering van de meldfunctie, het verkennend onderzoek en de aanvraag zorgmachtiging verloopt over het algemeen goed. Ten opzichte van landelijke cijfers zien we dat het investeren in de triage van een melding loont: in de regio Gelderland-Zuid worden minder (onnodige) verkennend onderzoeken uitgevoerd. Het percentage verkennend onderzoeken met een positieve uitkomst is hoger (77% ten opzichte van 50% landelijk). We signaleren verbetermogelijkheden in de communicatie over het MBZ. Zowel voor burgers als voor professionals is het niet geheel duidelijk wat het MBZ kan betekenen of wanneer een melding gedaan moet worden. De indruk bestaat dat melders terughoudend zijn uit angst voor wat er met betrokkene gaat gebeuren. Het kan daarom helpen om te benadrukken dat het MBZ tevens een informerende en adviserende rol heeft en dat een melding niet altijd hoeft te leiden tot een opname.

Met betrekking tot het verkennend onderzoek bestaat er onduidelijkheid over wat er met betrokkene gebeurt bij een negatieve uitkomst van het verkennend onderzoek. De afspraak dat het MBZ een casusregisseur aanwijst. Deze afspraak is echter niet breed bekend, waardoor ketenpartners in deze evaluatie aangeven zich zorgen te maken dat mensen tussen wal en schip vallen.

7.3 Crisismaatregel

Het algemene beeld is dat de gemaakte werkafspraken rondom de uitvoering van de crisismaatregel in de praktijk goed worden gevolgd. Het belangrijkste verschil ten opzichte van de IBS in de Wet BOPZ is het horen van de betrokkene. Het horen is passend belegd bij het MBZ, maar heeft in de praktijk vanuit alle ketenpartners geen/weinig meerwaarde. Het MBZ ervaart het horen zelf als een organisatorische belasting (er wordt een grote beschikbaarheid gevraagd) en ziet de meerwaarde van de regionale kennis en expertise niet terug. Andere ketenpartners ervaren de rol van het MBZ als prettig; door hun expertise kunnen ze goed inschatten of het horen op dat moment mogelijk is. In de praktijk zien we echter dat het horen lang niet altijd mogelijk is, een belasting voor de betrokkene is en weinig informatie oplevert. Het horen leidt dan ook niet tot andere overwegingen voor burgemeesters om al dan niet een crisismaatregel af te geven. Aangezien het horen wettelijk is verankerd, valt er in de praktijk weinig bij te sturen. We raden aan deze ervaringen landelijk (ten behoeve van de landelijke evaluatie) te adresseren.

7.4 Afstemming Wvggz, Wzd en Wfz

Bij de samenloop van verschillende wetten is het van belang dat partijen bereid zijn om samen op te trekken, zodat iemand snel en passend de juiste zorg kan krijgen. Er zijn in de regio op voorhand geen afspraken gemaakt over de samenloop tussen de Wvggz, Wzd en Wfz. Wel zijn een aantal knelpunten hieromtrent gesignaleerd en opgepakt. Zo heeft het MBZ een trekkende rol in het opstellen van werkafspraken tussen het MBZ, gemeenten, het CIZ, het OM en Pro Persona, zodat de afstemming bij dergelijke casuïstiek verbeterd kan worden en mogelijke escalaties kunnen worden voorkomen. Daarnaast is besloten dat het MBZ Wzd-casuïstiek meeneemt in het verkennend onderzoek. Samenwerkingsafspraken tussen uitvoerders van de Wvggz en de Wfz zijn regionaal lastig te maken. De uitvoeringsproblemen in de samenloop van deze wetten zijn landelijk bekend.

Het is belangrijk dat betrokken partijen aansluiten bij regionale overleggen omtrent de Wvggz, inclusief het CIZ. Ook moeten er samenwerkingsafspraken bestaan over hoe om te gaan met verantwoordelijkheden voor groepen die net tussen de wetten vallen. Het verruimen van de opdracht van het MBZ is hier een mooi voorbeeld van.

7.5 Ketensamenwerking en overlegstructuren

Het implementeren en uitvoeren van de Wvggz betekent voor ketenpartners nieuwe samenwerkingsafspraken en overlegstructuren. Er is een goede basis gelegd voor regionale samenwerking en er is een ketenplan opgesteld. In de praktijk wijzen partijen soms echter nog naar elkaar en lopen partijen tegen knelpunten aan. Zo blijkt het voor

ketenpartners lastig dat gemeenten verschillende werkwijzen hanteren. Daarnaast ervaren verschillende partijen een terughoudendheid om een melding in het kader van de Wvggz te doen. Redenen hiervoor hebben doorgaans te maken met spanning op de vertrouwensband tussen hulpverlener en betrokkene en spanning wat de uitkomst van een verkennend onderzoek voor betrokkene. We raden daarom aan om overzicht te creëren in de te doorlopen routes en de verantwoordelijkheden van ketenpartners te verduidelijken. Dit kan worden meegenomen in de communicatie over het MBZ. Tot slot is het aan te bevelen om kritisch te blijven kijken naar een overzichtelijke overlegstructuur, waarbij alle partijen voldoende betrokken zijn, evenals het CIZ en de PVP.

7.6 Aanbevelingen

In ieder hoofdstuk zijn een aantal aanbevelingen gedaan. Hieronder worden de aanbevelingen per hoofdstuk samengevat.

Doelen van de Wvggz (hoofdstuk 2):

a. Zorg voor een beweging van een onbewuste afweging naar een bewuste afweging: Het helpt om thema's als het opstellen van een eigen plan van aanpak, het inzetten van verplichte ambulante zorg en aandacht voor maatschappelijke deelname te agenderen op de regionale periodieke overleggen én binnen de overleggen binnen de verschillende organisaties, zodat er meer bewustzijn voor deze uitgangspunten ontstaat.

b. Maak afspraken over welke informatie het zorgplan zou moeten bevatten: Zorgaanbieders zouden samen met de GGD en de gemeente afspraken kunnen maken over welke informatie het zorgplan zou moeten bevatten op het thema maatschappelijke voorwaarden en deelname. Wanneer wordt afgesproken welke vragen hierbij leidend zijn, kan er beter inzicht verkregen worden in de situatie en de ondersteuningsbehoefte.

Meldfunctie, verkennend onderzoek en aanvraag zorgmachtiging (hoofdstuk 3):

a. Besteed aandacht aan de communicatie over het MBZ: In de communicatie over het MBZ richting burgers kan onder andere aandacht worden besteed aan wat het MBZ is en hoe meldingen worden afgehandeld. In de communicatie naar professionals is het raadzaam om aandacht te besteden aan de verschillen tussen de Wzd en de Wvggz en waar meldingen hierover kunnen worden gedaan.

b. Onderzoek de mogelijkheden om mensen in beeld te houden die tussen wal en schip dreigen te vallen: De medewerker van het MBZ die het verkennend onderzoek uitvoerde, mag niet zomaar toeleiden naar een andere vorm van zorg. Ondertussen zijn hier afspraken over gemaakt, namelijk dat de gemeente overlegt met MBZ of zij de regie overneemt als het VO niet leidt tot een zorgmachtiging. We raden aan om deze afspraken scherper neer te zetten en ervoor te zorgen dat deze afspraken duidelijk gecommuniceerd worden, zodat alle medewerkers van het MBZ deze afspraken kennen en hiertoe kunnen handelen.

c. Behoud de taak van het aanvragen van de zorgmachtiging bij de gemeente: Ondanks de wisselende meningen over waar het aanvragen van de zorgmachtiging belegd moet worden (bij het MBZ of bij de gemeente), raden we aan deze taak bij de gemeente te laten. Daarbij is het belangrijk om de werkafspraken over de termijn van één werkdag voor het doorzetten én het terugkoppelschema nauw te volgen.

Crisismaatregel (hoofdstuk 4):

a. Adresseer de huidige knelpunten en aanbevelingen ten aanzien van de uitvoering van het horen op landelijk niveau. De wet biedt geen mogelijkheid om het horen op een andere manier in te vullen. Gezien de lopende wetsevaluatie is het aan te bevelen de huidige knelpunten en ervaringen op landelijk niveau te adresseren.

b. Verken de mogelijkheden rondom de hoorservice van Khonraad. Het MBZ ervaart het horen als een organisatorische belasting, waarbij de meerwaarde van de expertise van (HBO-geschoolde) medewerkers onvoldoende uit de verf komt omdat er een strak script wordt gevolgd. Het valt te onderzoeken of de hoorservice van Khonraad een (goedkoper) alternatief kan bieden.

c. Onderzoek de borging van de inhoudelijke invulling van het horen op een andere plek in het proces. Het is denkbaar om de inhoudelijke invulling van het horen op een andere plek in het proces te borgen: denk aan meer aandacht voor het invullen van de zorgkaart en het betrekken van de zorgkaart in de afweging rondom het afgeven van de crisismaatregel. Het betrekken van de PVP bij het regionaal periodiek overleg Wvggz (één of

twee keer per jaar) om ervaringen van betrokkenen te bespreken of het meenemen van de wensen van de betrokkene (en naasten) bij de voortzetting van de crisismaatregel (VCM).

Afstemming Wvggz, Wzd en Wfz (hoofdstuk 5):

a. Betrek alle partijen bij regionale overleggen omtrent de Wvggz. Het CIZ wordt op dit moment gemist en de aanbeveling is om het CIZ in het vervolg nadrukkelijk te betrekken bij het maken van regionale afspraken.

b. Maak samenwerkingsafspraken over de rol en verantwoordelijkheden bij een 'tussengroep' die door het management/bestuur worden gedragen. Dit maakt dat professionals voelen dat zij ruimte krijgen om soms net buiten de opdracht of lijntjes om te mogen handelen. Een mooi voorbeeld is de verbreding van de scope van het verkennend onderzoek door het MBZ.

c. Zoek samenwerking in landelijke gremia. Het kan helpen om in landelijke gremia na te gaan op welke manier andere regio's met dergelijke casussen omgaan en hier werkafspraken op te baseren.

Ketensamenwerking en overlegstructuren (hoofdstuk 6):

a. Verminder de 'angst' en terughoudendheid bij het aanvragen van een verkennend onderzoek en/of zorgmachtiging. Creëer overzicht in de te doorlopen routes, maak daarbij duidelijk welke ketenpartner wat kan betekenen en benadruk dat de uitkomst niet per definitie opname betekent.

b. Besteed aandacht aan de samenwerking met het CIZ rondom de lvb-doelgroep. Maak duidelijke werkafspraken en betrek het CIZ bijvoorbeeld eens bij een overleg waar de lvb-doelgroep besproken wordt.

c. Wees transparant naar alle ketenpartners over waar een betrokkene zich bevindt in het proces. Het is voor ketenpartners niet altijd duidelijk waar in het proces een aanvraag is. De wet biedt weinig mogelijkheden om transparantie te bieden, maar deze behoefte is er wel. Het is aan te bevelen om (eventueel via landelijke gremia) na te gaan welke mogelijkheden de wet hiertoe biedt.

d. Voorkom stroperigheid in de overlegstructuur. De ketenpartners zijn bekend met de overleggen die ze zelf bijwonen, maar het ontbreekt nog aan een overzichtelijke overlegstructuur met bijhorende doelstellingen. Het is goed om de overleggen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor de implementatie van de Wvggz te beëindigen op het moment dat de basis voldoende staat of de doelstelling van het overleg aan te passen op signalen bij de uitvoering van de Wvggz. Hierbij is het belangrijk dat continu gekeken wordt of de ketenpartners voldoende betrokken blijven zonder ze te overvragen of overbodig aan te laten sluiten bij overleggen.

e. Benut de ervaringskennis van de patiëntvertrouwenspersoon. De PVP beschikt over waardevolle informatie hoe betrokkenen de onvrijwillige zorg en hun rechtspositie ervaren. Wij adviseren de PVP vanuit deze signaalfunctie nauwer te betrekken bij bestaande samenwerkingsverbanden. Denk bijvoorbeeld aan één tot twee keer per jaar uitnodigen van de PVP bij het regionaal periodiek overleg Wvggz.

f. Heb oog voor gemeenten binnen de regio Gelderland-Zuid die (nog) weinig of geen ervaring hebben met de Wvggz

A. Overzicht onderzoeksvragen

A.1 Procesevaluatie

a. Hoe verloopt het horen bij de crisismaatregel?

i. Hoe verloopt de samenwerking tussen MBZ en ketenpartners?

ii. Heeft het beleggen van het horen bij MBZ (voldoende) meerwaarde t.o.v. alternatieven?

iii. Op welke wijze en op basis van welke overwegingen nemen burgemeesters en vervangend wethouders een crisismaatregel en tegen welke dilemma's lopen zij aan?

b. Hoe verloopt de uitvoering van de meldfunctie?

i. Hoe verloopt de uitvoering van de meldfunctie en zijn er verbeterpunten t.a.v. de communicatie over de mogelijkheid om Wvggz-meldingen in te dienen bij MBZ en de afhandeling/triage van de melding?

ii. Is de meldfunctie op passende wijze bij MBZ belegd?

c. Hoe verloopt de uitvoering van het verkennend onderzoek en de aanvraag zorgmachtiging?

i. Zijn er verbeterpunten ten aanzien van de uitvoering van het Verkennend onderzoek en het aanvragen van de Zorgmachtiging bij de Officier van Justitie door de gemeente?

ii. Is het Verkennend onderzoek op passende wijze bij MBZ belegd?

iii. Wat zijn de voor- en nadelen van het aanvragen van een Zorgmachtiging bij het OM o.b.v. het Verkennend onderzoek door de gemeente in vergelijking met de situatie dat deze taak wordt gemandateerd aan MBZ/GGD (zoals in Gelderland-Midden gebeurt)?

iv. Wat is gewenst t.a.v. de ambtshalve route voor een Zorgmachtiging d.w.z.de mogelijkheid voor zorgaanbieders om rechtstreeks een aanvraag voor een Zorgmachtiging in te dienen bij het OM (zonder Verkennend onderzoek). Tot nu toe is dit beperkt tot GGZ-instellingen conform de werkwijze onder de BOPZ (m.n. Pro Persona en IrisZorg). Is het gewenst deze optie uit te breiden naar meer zorgaanbieders, zo ja, wat zijn hierbij een geschikte werkwijze en criteria?

d. Hoe functioneert het regionaal periodiek overleg?

i. Functioneert het regionaal periodiek overleg Wvggz in Gelderland-Zuid naar tevredenheid en wat zijn eventuele verbeterpunten t.a.v. bijvoorbeeld agendering en samenstelling?

ii. Ter voorbereiding op het regionaal periodiek overleg komt een intergemeentelijke en ketenwerkgroep bijeen - zijn er verbeterpunten t.a.v. deze overleggen?

A.2 Effectevaluatie

a. Inspraak betrokkene

i. Wat waren de ervaringen van betrokkenen met de crisismaatregel in 2020, waaronder het horen?

ii. Gebruiken rol patiëntvertrouwenspersoon?

iii. Gebruik en rol advocaat?

iv. Opstellen eigen plan van aanpak en afwending verplichte zorg (in fase opstellen zorgplan) – hoe vaak gebruik van gemaakt?

v. Hoe vaak was een zorgkaart opgesteld en wat zijn de ervaringen hiermee?

vi. Hoe vaak was een zelfbindingsverklaring opgesteld en wat zijn de ervaringen hiermee?

vii. Welke knel- en verbeterpunten zijn er t.a.v. dit doel?

b. Inspraak familie/naasten

i. Aantal keren dat naasten een melding in het kader van Wvggz hebben gedaan bij de GGD?

ii. Hoe ervaren naasten in Gelderland-Zuid de nieuwe Wvggz?

iii. Is meer (publieke) communicatie gewenst over de mogelijkheid voor naasten om een Wvggz-melding te doen? Zo ja, op welke wijze zou deze communicatie, in afstemming met eventuele landelijke communicatie, het beste kunnen plaatsvinden?

iv. Welke knel- en verbeterpunten zijn er t.a.v. dit doel?

c. Ambulantisering

i. Hoe vaak verplichte ambulante behandeling i.p.v. verplichte opname toegepast?

ii. Wat is de gemiddelde lengte van een opname o.b.v. de Wvggz, ook in vergelijking tot de opnamelengte onder de BOPZ?

iii. Hoe staat het met de beschikbaarheid van (beveiligde) bedden bij een gedwongen opname; hoe vaak kon iemand bij een gedwongen opname (o.b.v. een crisismaatregel of zorgmachtiging) niet (meteen) geplaatst worden binnen of buiten Gelderland-Zuid?

iv. Welke knel- en verbeterpunten zijn er t.a.v. dit doel?

d. Aandacht voor deelname maatschappij

i. Aandacht voor participatie en wonen in zorgplannen, afstemming tussen GGZ en gemeenten/sociaal domein over zorgplannen?

ii. Sluiten de zorgplannen aan bij de complexe (bemoeizorg)doelgroep en leidt de Wvggz tot grotere effectiviteit van bemoeizorgtrajecten?

iii. Hoe ervaren betrokkenen het proces van het opstellen van zorgplannen?

iv. In hoeverre zijn naasten betrokken bij het opstellen van zorgplannen en hoe hebben naasten het proces ervaren?

v. Welke knel- en verbeterpunten zijn er t.a.v. dit doel?

e. (Keten/netwerk)samenwerking tussen partners

i. Hoe verloopt de samenwerking tussen ketenpartners t.a.v. de Wvggz?

ii. Welke rol vervult het Veiligheidshuis en het TOPx(plus)-overleg in deze samenwerking?

iii. Zijn de verantwoordelijkheden per fase goed belegd (m.n. bij de zorgmachtiging en tussentijdse wijziging van situatie van betrokkene)?

iv. Hoe verloopt de afstemming tussen de Wvggz, Wzd en Wfz?

v. Hoe verloopt de regionale samenwerking en afstemming tussen gemeenten?

vi. Op welke wijze gebruiken de (vaste) ketenpartners het opgestelde ketenplan Wvggz Gelderland-Zuid en in hoeverre is dit plan behulpzaam bij de samenwerking?

vii. Welke knel- en verbeterpunten zijn er t.a.v. dit doel?

f. Meten van de outcome. Data-uitvraag met betrekking tot:

i. Data rondom crisismaatregel:

- Aantal IBS 2018 - 2019 i.v.t. aantal CM Wvggz en IBS WZD 2020.
- Aantal verlengde crisismaatregelen.
- Aantal beëindigde verplichte zorgtrajecten.
- % horen.

ii. Data rondom zorgmachtigingen:

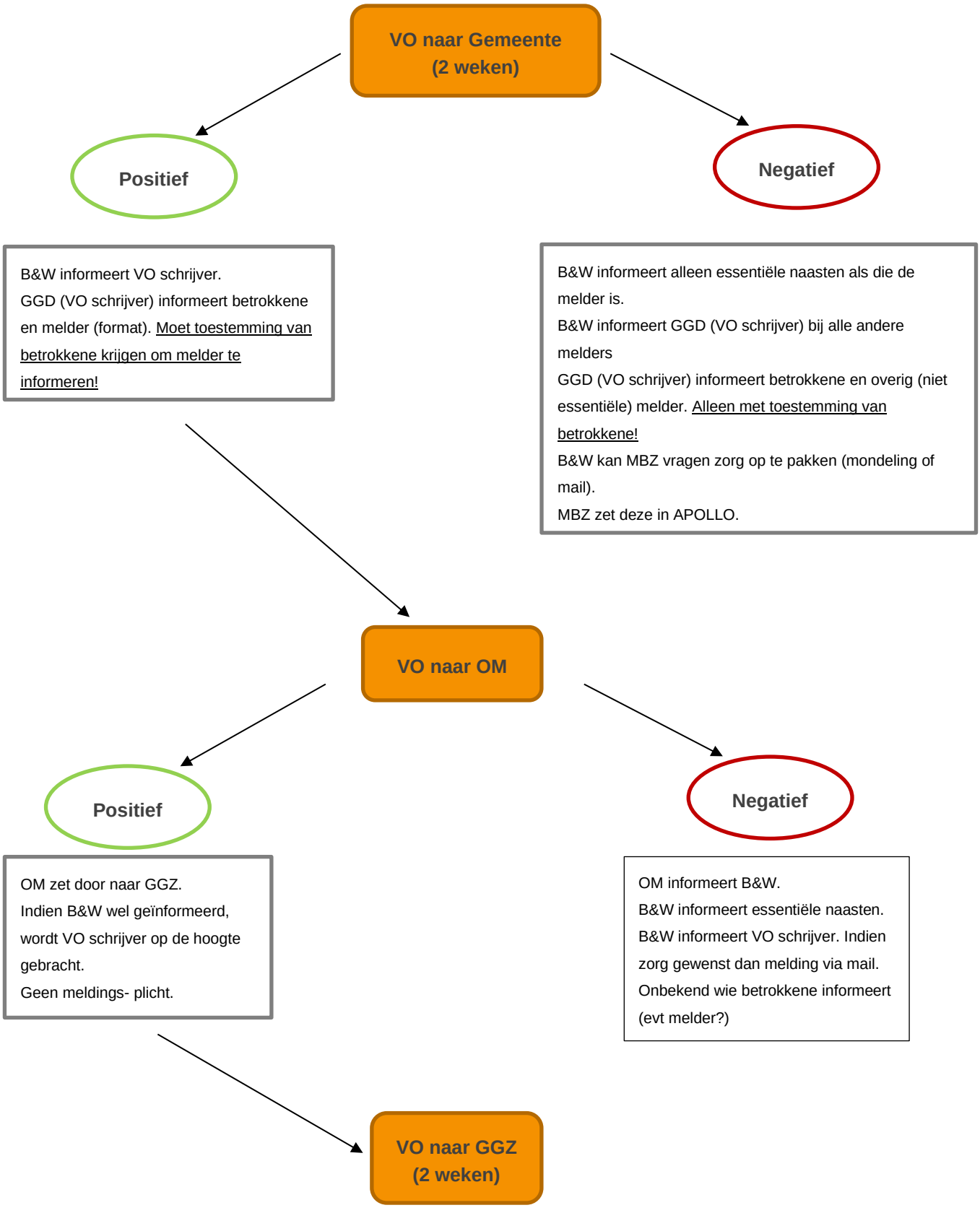
- Aantal zorgmachtigingen op verzoek van:
  a. GGZ-instellingen.
  b. Forensische instellingen.
  c. Huisartsen.
  d. andere zorgverlener.
  e. Politie.
  f. OM (ambtshalve).
- Hoe vaak komt verplichte somatische zorg o.b.v. de Wvggz voor in Gelderland in vergelijking tot andere regio's?
- Aantal zorgmachtigingen o.b.v. melding bij MBZ/GGD (zie onderstaand processchema):
  a. Aantal meldingen i.v.t. de begroting.
  b. Aantal Verkennend onderzoeken i.v.t. de begroting.
  c. Aantal aanvragen zorgmachtigingen (ZM) door gemeente bij OM.
  d. Aantal verzoekschriften OM bij rechter.
  e. Redenen beëindiging aanvraag ZM.
- Aantal beëindigde verplichte zorgtrajecten.

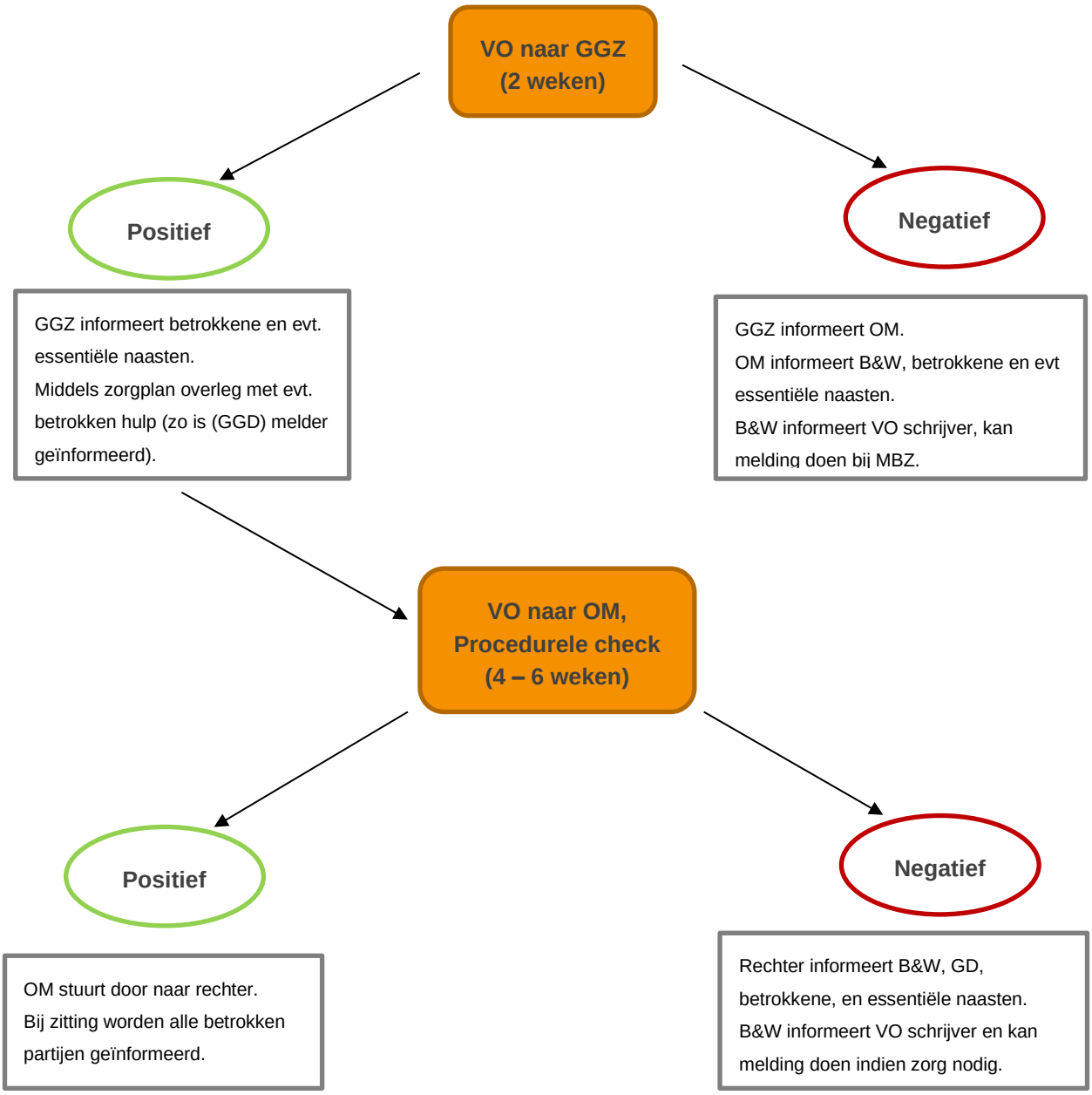
i. Prognose zorgmachtigingen 2022:

- Prognose aantal zorgmachtigingen vanaf 2022 o.b.v. regionale en landelijke cijfers.

B. Terugkoppelschema VO

Dit schema wordt gebruikt in de regio Gelderland-Zuid. Hier zijn door ons geen inhoudelijke aanpassingen aan gedaan.

VO naar GGZ
(2 weken)
Positief
Negatief
GGZ informeert betrokkene en evt. essentiële naasten.
Middels zorgplan overleg met evt. betrokken hulp (zo is (GGD) melder geïnformeerd).
GGZ informeert OM.
OM informeert B&W, betrokkene en evt essentiële naasten.
B&W informeert VO schrijver, kan melding doen bij MBZ.
VO naar OM,
Procedurele check
(4 – 6 weken)
Positief
Negatief
OM stuurt door naar rechter.
Bij zitting worden alle betrokken partijen geïnformeerd.
Rechter informeert B&W, GD, betrokkene, en essentiële naasten.
B&W informeert VO schrijver en kan melding doen indien zorg nodig.

Vervolgvoorstel evaluatie Wvggz Gelderland-Zuid 2020

Op 1 januari 2020 is de Wet verplichte ggz (Wvggz) in werking getreden ter vervanging van de Wet BOPZ. Wij hebben de uitvoering van de Wvggz op het niveau van Gelderland-Zuid georganiseerd en afgesproken dat we na 1 jaar een evaluatie uitvoeren om te bepalen of we de nieuwe Wvggz-taken goed hebben belegd. Het gaat daarbij met name om het horen bij een crisismaatregel en het uitvoeren van het verkennend onderzoek ter voorbereiding op een eventuele zorgmachtiging. Beiden zijn belegd bij Meldpunt Bijzondere Zorg van de GGD. Begin dit jaar is aan onderzoeksbureau Significant opdracht gegeven om de evaluatie over het eerste jaar Wvggz in gelderland-Zuid uit te voeren.

In haar evaluatierapport (bijgevoegd) concludeert Significant dat de uitvoering van de Wvggz in de regio Gelderland-Zuid over het algemeen goed verloopt. Er is een goede basis opgebouwd voor ketensamenwerking, zodat voorkomende knelpunten adequaat kunnen worden opgepakt.

De aanbevelingen van Significant zijn gericht op verbeteringen in de uitvoering, onderlinge samenwerking (werkafspraken), communicatie en overlegstructuur. We pakken de aanbevelingen op volgens onderstaande planning/prioritering en rolverdeling (eigenaarschap) op. Bij de planning is gekeken naar acties die weinig inspanning vragen en snel kunnen worden opgepakt (zoals het uitnodigen van de PVP voor regionale overleggen). Daarnaast is het voorstel om prioriteit te geven aan knelpunten vanuit cliëntperspectief (tussen wal en schipgevallen - afstemming Wzd/Wvggz/Wfz). Tot slot zijn er verbeterpunten die langer kunnen wachten, zoals aandacht voor maatschappelijke deelname in zorgplannen.

Aanbeveling	**Trekker/eigenaar**	**Betrokkenen**	**Planning**	**Status/voortgang**
2.5a Bewuste afweging/meer aandacht voor: - Eigen plan van aanpak (ikv ZM) - Verplichte ambulante zorg - Maatschappelijke deelname in zorgplannen (ikv ZM) Vast agendapunt regionaal periodiek overleg (rpo) Wvggz	Pro Persona Secretaris (ketencoördinator) rpo Wvggz	OM, IrisZorg, andere GGZ-instellingen en ervaringsdeskundigen	Vanaf januari 2022	
2.5b Maken afspraken over opname maatschappelijke deelname en voorwaarden in zorgplannen	Pro Persona	MBZ/sociale teams/Wmo-begeleidingsorganisaties en ervaringsdeskundigen	Vanaf januari 2022	
3.4a Communicatie over meldingen Wvggz bij MBZ inclusief verschil Wzd – Wvggz	MBZ/GGD	Afstemmen met alle partners	Reeds in gang gezet	

3.4b In beeld houden mensen tijdens aanvraag ZM o.b.v. VO – vergroten bekendheid/aanscherpen reeds gemaakte werkafspraken	Ketencoördinator Wvggz (gemeente Nijmegen)	MBZ/GGD, GGZ-instellingen, OM, sociale teams/regieteams/ Zorg-en veiligheidshuis	Reeds in gang gezet/ aanscherpen	
3.4c Behoud taak aanvraag ZM bij gemeente	Nvt	Nvt	Nvt	
4.4a Knelpunten/gebrek aan meerwaarde horen landelijk aankaarten	Gemeenten/ voorzitter rpo Wvggz	Alle ketenpartners via landelijke brancheorganisaties	Inbrengen in landelijke wetsevaluatie (eind 2021 gereed)	
4.4b Verken mogelijkheden hoorservice Khonraad – afwachten landelijke wetsevaluatie	Ketencoördinator	Nvt	Nvt	
4.4c Aandacht voor inhoudelijke invulling horen op andere wijze, bijvoorbeeld via de zorgkaart	Pro Persona	Andere GGZ-instellingen (m.n. IrisZorg)	2e helft 2022	
5.4a + 6.6b Betrekken Wzd-partijen bij regionale overleggen Wvggz (ketenwerkgroep), waaronder het CIZ	Ketencoördinator Wvggz (gemeente Nijmegen)	MBZ/GGD, GGZ-instellingen, OM, CIZ, zorgkantoor, LVB- en ouderenzorgorganisaties (VVT)	Vanaf september 2021	
5.4b Maak samenwerkingsafspraken over de rol en verantwoordelijkheden bij een 'tussengroep' tussen Wzd-Wfz-Wvggz die door het management/bestuur worden gedragen	Ketencoördinator Wvggz (gemeente Nijmegen)	GGZ-instellingen, Veiligheidshuis, MBZ/GGD	Vanaf september 2021	
5.4c Zoek samenwerking in landelijke gremia	Ketencoördinator Wvggz (gemeente Nijmegen)	Alle ketenpartners via eigen landelijke gremia	(door)lopend	
6.6a Verminder de 'angst' en terughoudendheid bij het aanvragen van een VO en/of zorgmachtiging: Creëer overzicht in de te doorlopen routes, maak daarbij duidelijk welke ketenpartner wat kan betekenen en benadruk dat de uitkomst niet per definitie opname betekent –	MBZ/GGD/lokale netwerkstructuur	Afstemmen met ervaringsdeskundigen/cliënt- en naastenorganisaties en partners		

betrekken bij communicatie over Wvggz door MBZ (zie 4)				
6.6c Wees transparant naar alle ketenpartners over waar een betrokkene zich bevindt in het proces – verhelderen en vergroten bekendheid werkafspraken over terugkoppeling op casusniveau tussen GGZ-OM-gemeenten-GGD	Ketencoördinator Wvggz (gemeente Nijmegen)	GGZ-instellingen, OM en GGD/MBZ	Reeds in gang gezet/aanscherpen september 2021	
6.6d Voorkom stroperigheid in de overlegstructuur – beëindigen/vereenvoudigen overleggen die bedoeld waren voor de implementatie van de Wvggz.	Ketencoördinator Wvggz (gemeente Nijmegen) en bestuurlijke WG Zorg en Veiligheid	Alle deelnemers aan de intergemeentelijke werkgroep, ketenwerkgroep en rpo Wvggz	Voorstel vereenvoudiging overlegstructuur: -- 28 sept in IG- en ketenwerkgroep - 14 oktober in rpo Wvggz	
6.6e Benut de ervaringskennis van de patiëntvertrouwenspersoon (PVP). De PVP uitnodigen voor rpo Wvggz (en/of ketenwerkgroep Wvggz)	Ketencoördinator Wvggz (gemeente Nijmegen)		Vanaf 14 oktober 2021	
6.6f Heb oog voor gemeenten in Gelderland-Zuid die (nog) weinig of geen ervaring hebben met de Wvggz – organisatie kennissessie minimaal 1x pj.	Ketencoördinator Wvggz (gemeente Nijmegen)	Ketenpartners	1x per jaar	

Pro Persona
geestelijke gezondheidszorg

Evaluatie CBK Nijmegen, periode 2020

1 Inleiding

Begin 2020 werd de Crisis Beoordelings Kamer (CBK) in Nijmegen in gebruik genomen op het terrein van Pro Persona aan de Nijmeegse Baan, gelegen naast de High Intensive Care opname-afdeling. Dit was een belangrijke mijlpaal, omdat deze voorziening in de Veiligheidsregio Gelderland Zuid nog niet aanwezig was.

Tijdens de voorbereiding van de CBK is nauw samengewerkt met de Stuurgroep Sluitende aanpak. Eén van de afspraken was dat het gebruik van de CBK gedurende de beginfase gemonitord zou worden. Bijgaand legt Pro Persona haar evaluatierapportage CBK Nijmegen voor. Deze gaat over het eerst jaar waarin de CBK operationeel was: van 1 januari tot en met 31 december 2020.

Een belangrijke doelstelling bij het inrichten van de CBK was het voorkomen dat mensen in psychische nood tussen wal en schip vielen en het terugbrengen van beoordelingen in de politiecellen van Nijmegen en Tiel van mensen die geen strafbaar feit hadden gepleegd. Meer specifiek formuleerde de Stuurgroep Sluitende Aanpak de volgende doelstellingen.
Een CBK is:

- een veilige beoordelingslocatie;
- met passende eerste opvang;
- met multidisciplinaire expertise (indien gewenst, zodat niemand tussen wal en schip valt);
- en de beschikbaarheid van ondersteuning aan de persoon in acute psychische nood t.b.v. rust en veiligheid voor hem/haar en zijn/haar omgeving;
- en doorplaatsingsmogelijkheden naar een opvangbed (LVB, psycho-geriatrie, verslaving, 24/7) als de beoordeling moet worden uitgesteld of als de beoordeling oplevert dat een overnachting op de eigen woonplek niet verantwoord is.

Deze rapportage biedt ten eerste inzicht in het gebruik van de voorziening, in de cliëntgroep en in de verwijzers die met de CBK te maken hebben (zie paragraaf 2). Deze gegevens zijn op eigen initiatief van de zorgmanager verzameld om goed zicht te hebben op de ontwikkeling van de CBK.

Ten tweede gaan we in paragraaf 3 na in hoeverre de doelstellingen van de Stuurgroep Sluitende aanpak gerealiseerd zijn. De evaluatie van die doelstellingen zijn gebaseerd op gegevens van de politie, gesprekken met de RAV en andere ketenpartners.

N.B. Lezers die nog onbekend zijn met de CBK raden we aan om eerst bijlage 1 te lezen. Hierin geven we noodzakelijke achtergrondinformatie over deze bijzondere voorziening in de GGZ.

2 Beschrijvende gegevens over de CBK

2.1 Wat weten we over het gebruik van de CBK?

Hoe vaak was een beoordeling van een acuut psychiatrische situatie nodig?

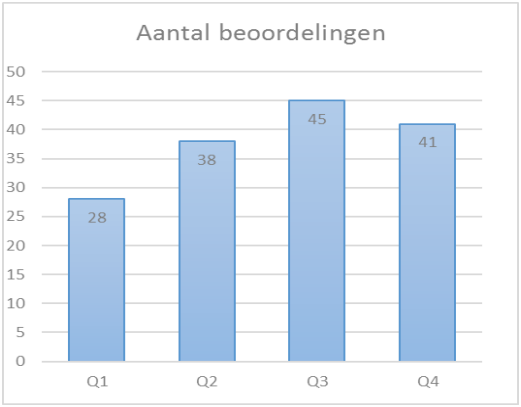
Crisisbeoordelingen vinden bij voorkeur zo thuis mogelijk plaats. In totaal werden door Pro Persona 2750 beoordelingen uitgevoerd. In de veiligheidsregio Gelderland Zuid waren dit er 1340, waarvan 152 in de CBK Nijmegen (11%).

	2020	2019
Aantal acute beoordelingen (door Pro Persona; gegevens ziekenhuizen nog niet bekend);	2750	3150
Veiligheidsregio Zuid	1340	1438
Waarvan in subregio Nijmegen (tot eind september)	810	824
Waarvan in de CBK Nijmegen	152	nvt
Waarvan in politiecel	4	(2016: 197)

Gebruik CBK per kwartaal en week

De CBK is in 2020 152 keer gebruikt voor de beoordeling van een acute situatie van een burger. Het aantal beoordelingen steeg in het eerste half jaar en leek te stabiliseren in Q3 en Q4.

Het aantal beoordelingen komt neer op een gemiddeld aantal van ruim 2,9 per week.

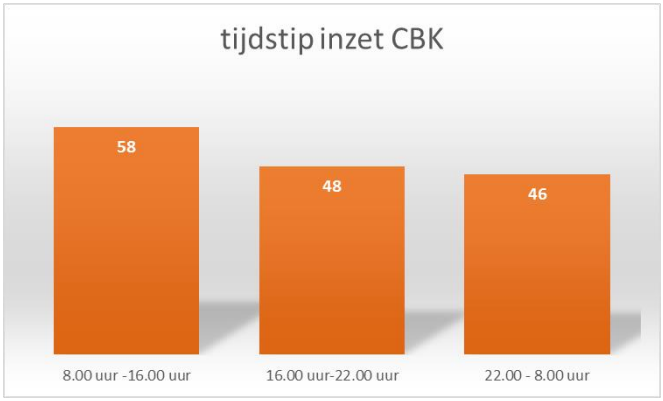
Duur van de beoordeling en tijdstip inzet CBK

De beoordelingen duren gemiddeld 2,5 uur met een langst durend verblijf in de CBK van 7,5 uur en een kortst durend verblijf van een half uur.

De grafiek laat zien dat inzet van de CBK redelijk gelijkmatig over een etmaal plaatsvindt. Ook 's nachts is hij vaak nodig (in tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt).
De meeste aanmeldingen vinden plaats tussen:

- 17.00 en 18.00,
- 19.00 en 20.00,
- 21.00 en 22.00.

Niet in de grafiek zichtbaar, maar wel bekend: 45 van de 152 beoordelingen vonden in het weekend plaats.

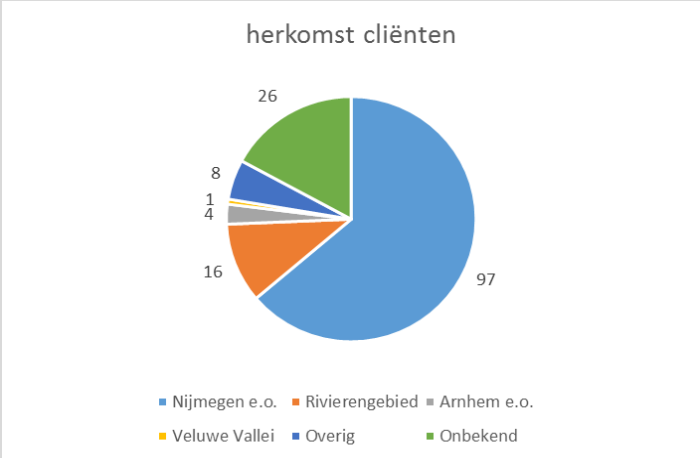
2.2 Wat weten we over de cliënten die in de CBK werden beoordeeld?

Subregio van herkomst

De meeste cliënten kwamen uit de Veiligheidsregio Gelderland Zuid (74%).

Binnen deze groep was het aandeel van cliënten uit de subregio Nijmegen het grootst (n=97; 63,8%). Uit de subregio Rivierenland kwamen 16 cliënten (10,5%).

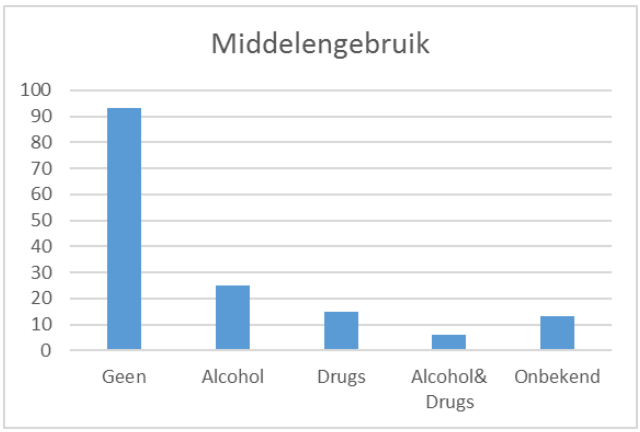
Van een substantieel deel van de cliënten was –vanwege administratieve redenen- niet meer terug te vinden waar ze vandaan kwamen (n=26; 17%).

Middelengebruik in het spel?

Bij de meerderheid van de beoordelingen (n=93; 61%) was geen sprake van middelengebruik.

Als er wel middelen waren gebruikt, was alcohol de grootste factor (n=25; 16%).

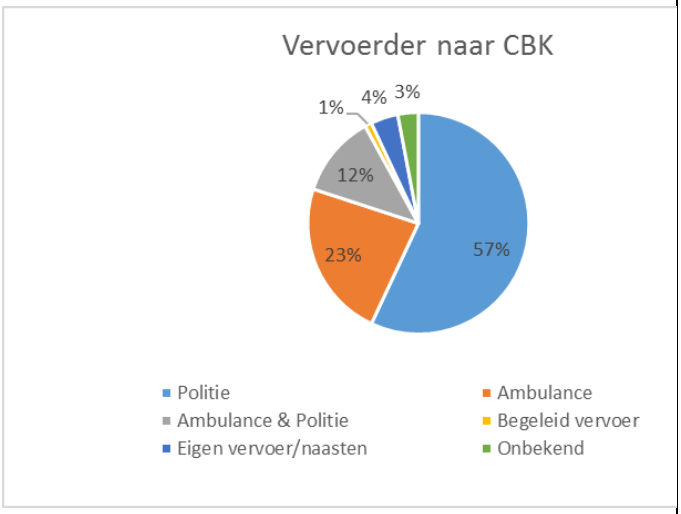
2.3 Welke ketenpartners waren vooraf of na afloop betrokken?

Door wie werden mensen naar de CBK gebracht?

De politie heeft in 2020 in 57% van de situaties een persoon naar de CBK gebracht (n=86 keer).

In 23% van de situaties gebeurde dit door de ambulance (n=35 keer).

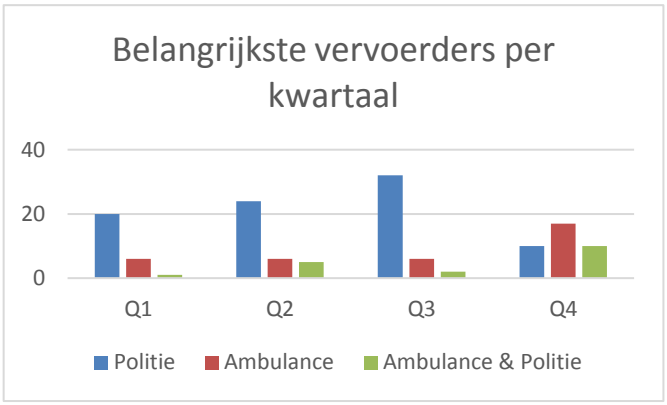
In 10 situaties was de inzet van zowel de ambulance als politie nodig (12%)

Groei ambulancevervoer

We zien een opvallende verschuiving tussen de vervoerders in het vierde kwartaal: waar in de eerste 3 kwartalen de politie nog de belangrijkste vervoerder was, is de ambulance dat in het vierde kwartaal (soms met politie-assistentie): 17 keer door RAV, 10 keer door politie en 10 keer samen.

Dit is een positieve ontwikkeling: mensen met verward gedrag worden bij voorkeur op een zo normaal mogelijke manier naar de CBK gebracht en alleen indien nodig met politievervoer of politie-assistentie.

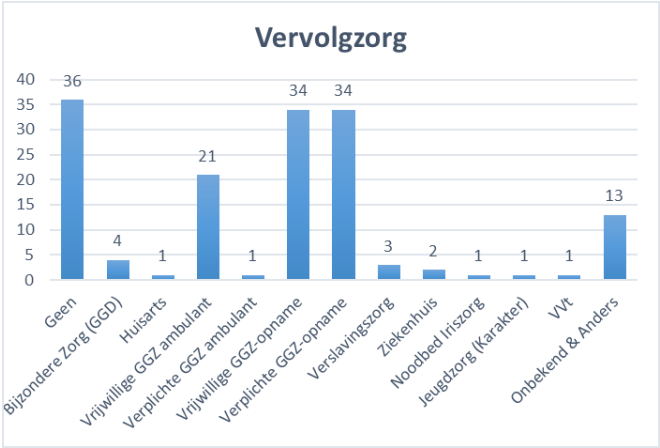

Was inzet van vervolgzorg nodig?

In 24% van de situaties (n=36) was geen vervolgzorg nodig. Een deel van deze groep had geen/onvoldoende eigen netwerk om voor vervoer naar huis te zorgen (eenzame verwarde mensen die niet ruim bij kas zitten, evenals hun netwerk). Om deze mensen naar huis te brengen, is een beroep gedaan op de vervoersregeling die met centrumgemeente Nijmegen is afgesproken. In 2020 bedroegen de kosten hiervan €1.330 .

Bij 21 personen (13%) werd na beoordeling van de acute situatie een vrijwillig ambulant vervolgcontact afgesproken (GGZ).

In 44 % (n=68) moest een opname geregeld worden. De helft hiervan was vrijwillig.

3 Evaluatie van de doelstellingen van de CBK

In de Stuurgroep Sluitende aanpak werden begin 2020 diverse afspraken gemaakt over de doelstellingen van de CBK. Hieronder rapporteren we over de mate waarin deze doelstellingen gerealiseerd zijn.

3.1 Veilige beoordelingslocatie

Afspraak 1
Er zijn sluitende afspraken met de politie over de inzet van de beoordelingslocatie en het waarborgen van de veiligheid tot aan de komst van de beoordelaar, tijdens de beoordeling en daarna.

Evaluatie
Gerealiseerd. Ook cliënten met agressief gedrag worden in de CBK – dankzij de politie-assistentie - beoordeeld.
We zullen deze afspraken bestendigen met een formele ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst, tezamen met de samenwerkingsafspraken over andere onderwerpen tussen de politie en Pro Persona, die in voorbereiding zijn (Gelderland Midden en Zuid).

Afspraak 2
Voor personen die in de CBK wachten op beoordeling of op vervolgzorg moet adequate ondersteuning beschikbaarheid zijn zodat een rustige situatie in een veilige omgeving gewaarborgd is.

Evaluatie
Pro Persona ontvangt nog geen budget voor de verpleegkundige zorg en de zorgbeveiliging die op de CBK nodig is om deze doelstelling te realiseren, maar voert deze functie wel uit. Deze wordt nu noodgedwongen betrokken uit de klinische formatie van de HIC en betaald door Pro Persona.

Conclusie: De doelstellingen worden bereikt, maar een blijvend punt van aandacht is de financiering. Pro Persona heeft hier bij de aanvraag van het regiobudget acute zorg 2021 opnieuw financiering voor aangevraagd (zie regioplan acute zorg).

3.2 Terugbrengen van het aantal beoordelingen in de politiecel

Afspraak
Een belangrijke doelstelling bij het inrichten van de CBK was het terugbrengen van de beoordelingen in de politiecellen van Nijmegen en Tiel voor betrokkenen bij wie geen sprake was van stafbare feiten.

Evaluatie
In de gegevens van de politie district Gelderland Zuid zien we dat het gebruik van de politiecel als beoordelingsplek in 2020 is teruggebracht naar 4.

Conclusie: De doelstelling is vrijwel gerealiseerd.

3.3 Multidisciplinaire expertise (‘Niemand tussen wal en schip’)

Afspraak
De Acute beoordeling vindt multidisciplinair plaats dat wil zeggen vanuit multidisciplinair perspectief. Hiervoor is het van belang dat de crisisdienst andere partijen actief consultatie & advies kan vragen ten behoeve van de beoordeling.

Evaluatie
Er zijn goed functionerende consultatie-afspraken gemaakt met Karakter (Jeugd GGZ), Iriszorg (verslavingszorg), Pro Persona Maria McKensey (ouderenpsychiatrie) en Dichterbij Stevig (VG-sector).

Conclusie
Er zijn voor zover Pro Persona heeft kunnen nagaan, geen aanwijzingen gevonden dat er nog mensen waarbij een acuut psychiatrische beoordeling nodig is tussen wal en schip vallen. De RAV bevestigt onze waarneming dat burgers met verward gedrag waarbij de CBK ingezet moet worden inderdaad naar de CBK toe gebracht worden (zie ook de cijfers over kwartaal 4, par. 2.3).
Mensen met verward gedrag die op de spoedeisende hulp van de ziekenhuizen gezien worden, worden psychiatrische beoordeeld door de consultatieve dienst van het ziekenhuis (waar nodig in overleg met Crisisdienst van Pro Persona).

3.4 Als beoordeling nog niet mogelijk is vanwege intoxicatie

Afspraak
Als iemand als gevolg van middelengebruik (nog) niet beoordeeld kan worden, moet er een mogelijkheid zijn voor een observatieplaatsing.

Evaluatie
Ook personen die psychisch in de war zijn, waarbij tegelijkertijd middelengebruik speelt, komen naar de CBK (circa 25% van het aantal beoordelingen). In dit soort situaties kan besloten worden tot tijdelijk "overbruggen" in de CBK. Er is in Nijmegen een rustmogelijkheid in de CBK (slaapbank) die tijdelijk gebruikt kan worden tot beoordeling mogelijk is.

Conclusie
In de meeste gevallen lukt het de CBK om de tijd te overbruggen tot een cliënt voldoende nuchter is om te kunnen worden beoordeeld.

3.5 Doorplaatsingsmogelijkheden

Afspraak
Aansluitend aan een beoordeling dient -indien de vervolgzorg *buiten de GGZ* nodig is – vervolgzorg beschikbaar te zijn. Denk aan een opvangbed LVB, psycho-geriatrie, verslavingszorg, 24/7.

Evaluatie
Er zijn de afgelopen maanden met succes afspraken gemaakt over de doorplaatsing naar:
- WMO (Meldpunt Bijzondere Zorg; optimalisatie loopt nog)
- een logeerbed van Iriszorg. Als clienten in de CBK gezien worden, geen opname nodig hebben maar toch niet haar huis kunnen wordt naar dit logeerbed van Iriszorg verwezen. Deze situatie heeft zich in 2020 één keer voorgedaan. De oorzaken worden nog onderzocht.
- noodbed van de V&V sector in subregio Nijmegen (carrousselregeling). Met de V&V sector in Rivierenland is Pro Persona in gesprek om te komen tot een afspraak.
- crisisbed van de VG-sector (Dichterbij Stevig). Over de realisatie van vrijwillige plaatsingsmogelijkheden in het kader van de WZD wordt door Pluryn, Stevig en Pro Persona met het zorgkantoor VGZ gesproken.

Conclusie
Deze doelstelling is grotendeels gerealiseerd. Pro Persona maakt zich verantwoordelijk door ook in het kader van de Wet Zorg en Dwang beoordelingen uit te voeren ten behoeve van de VG en de V&V sectoren. Hierin doet Pro Persona een handreiking naar de regio.

Nijmegen,
11 maart 2021 (redactionele aanpassing 7 mei '21)

Arjan Kletter, zorgmanager Crisisdienst IHT Nijmegen
Mirjam Korte, projectmanager
Ignace Vermaes, directeur Spoedeisende & Netwerkgerichte GGZ Zuid

Bijlage: achtergrondinformatie CBK

a. Wat is een CBK?

Een Crisisbeoordelingskamer is een speciale voorziening waar een acute psychiatrische beoordeling kan worden uitgevoerd. Hoewel we bij voorkeur een beoordeling in de thuissituatie uitvoeren, op de polikliniek of SEH van een ziekenhuis, bij de huisartsenpost, of in een kantoor van de crisisdienst van Pro Persona zijn er soms redenen om de beoordeling in de CBK uit te voeren.

b. Redenen om de CBK in te zetten

Ons motto is thuis beoordelen. Er zijn echter situaties dat dit niet kan. Deze zijn:

- Wanneer thuis wachten op het arriveren van de acuut psychiatrische hulpverlening leidt tot sterke onrust bij de persoon in crisis en/of zijn naasten.
- Als uit de triage blijkt dat de persoon snel zorg nodig heeft, maar de acuut psychiatrische hulpverlening niet binnen de maximale wachttijd bij de persoon thuis kan arriveren. Hiervoor kunnen logistieke redenen zijn.

NB: De maximale wachttijd is afhankelijk van de urgentiegraad. De belangrijkste zijn: U2 = binnen 1 uur, U3 = binnen 4 uur.

De CBK wordt ingezet als:

- Er veiligheidsrisico's zijn die thuis niet te hanteren zijn
- een patiënt zodanig onder invloed van alcohol en/of drugs is dat de verwachting is dat hij langer dan 2 uur op de CBK zou moeten verblijven alvorens goed beoordeeld te kunnen worden. Dan zal iemand eerst moeten ontnuchteren. Dat kan op een bed/bank in (de nabijheid van) de CBK.
- in het kader van de WVGGZ (art 7:3 lid 3: "Tijdelijke verplichte zorg kan om te laten onderzoeken of een crisismaatregel moet worden genomen en in afwachting van het nemen van de crisismaatregel, inhouden dat een persoon zijn vrijheid wordt ontnomen en hij onverwijld wordt overgebracht naar een plaats die geschikt is voor tijdelijk verblijf.")

Uitzonderingen:

- Wanneer de persoon gedurende de crisis (ernstige) strafbare feiten gepleegd heeft (vervoer naar cellencomplex politie).
- Bij een hoge urgentie (bedreiging vitale functies, gevaar voor suïcide / zelfbeschadiging en/of sterke mate van onrust of agressie) > SEH ziekenhuis

De inschatting van de plek waar de beoordeling het beste kan worden uitgevoerd vraagt om professionele kennis. Hiervoor is de GGZ-triagist verantwoordelijk (tenzij de patient naar de SEH van een ziekenhuis gebracht wordt)

c. Inrichtingseisen

Aan een CBK zijn specifieke eisen verbonden (zie GMAP).
"De crisisbeoordelingslocatie is 24/7 beschikbaar, en beschikt over patiëntvriendelijk ingerichte spreekkamers. De ruimte beschikt over faciliteiten voor basaal lichamelijk onderzoek. Indien de crisisbeoordelingslocatie niet beschikt over mogelijkheden voor directe opschaling, is in geval van nood overplaatsing naar een locatie waar directe opschaling van zorg beschikbaar is, georganiseerd."

De GMAP stelt als norm dat elke acute zorgregio er voor zorgt dat aanwezigheid van personeel op in ieder geval een crisisbeoordelingslocatie in de regio is 24/7 georganiseerd.

d. Waar zijn CBK's?

Pro Persona heeft de keuze gemaakt om in beide Veiligheidsregio's te zorgen voor 24/7 bezetting (indien nodig). Vanaf 2020 zijn zowel in Arnhem als Nijmegen 24/7 inzetbare CBK's.

Tiel: in onderzoek (een van de opdrachten van Bestuurlijk Overleg Rivierenland).

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3357
Extern Zaak ID	Z/21/066648
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	5.h
Titel	66648 Resultaten en voortgang subsidieverwerving
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten - team Strategische projecten en advies
Eigenaar	Lueb, Monique
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	
Telefoonnummer steller	0642513835

Bijlagen
Informatienota raad Wijchen subsidieverwerving def 066648.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	11 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	25 januari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de Informatienota

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Kennis te nemen van de Informatienota

Openbaar Zaaknummer: Z/21/066648

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp:
De resultaten van de subsidieverwerving

Kernboodschap

Vanaf september 2020 is de functie van Subsidie Adviseur binnen de WDW ingevuld. Kerntaak van de Subsidie Adviseur is het optimaliseren van subsidieverwerving voor projecten. Dit betreft projecten voor de gemeenten Wijchen en Druten, en voor de WDW. In deze nota infomeren we u over de werkzaamheden en de voor de gemeente Wijchen tot nu bereikte resultaten van de Subsidie Adviseur.

Toelichting

De Subsidie Adviseur fungeert als centraal aanspreekpunt voor subsidieverwervings-trajecten. Belangrijk voordeel hiervan is dat subsidiekennis binnen de organisatie aanwezig is en actueel wordt gehouden. Medewerkers kunnen hier een beroep op doen: niet alleen voor informatie en advies, maar ook voor ondersteuning in het aanvraag- of verantwoordingsproces. Hier wordt dan ook volop gebruik van gemaakt.

Is speciale expertise of extra capaciteit nodig, dan kan de Subsidie Adviseur een beroep doen op subsidieadviesbureau Hezelburcht uit Nijmegen.

Gevolgen

De werkzaamheden van de Subsidie Adviseur hebben geleid tot:
- Het vergroten van het subsidiebewustzijn binnen de organisatie
- Meer/beter inzicht in subsidiemogelijkheden en het beoordelen van de haalbaarheid/kansrijkheid ervan
- Overzicht van lopende subsidietrajecten (organisatiebreed)
- Betere bewaking en borging van rapportage- en verantwoordingsdeadlines
- Verbetering/aanscherping van in te dienen subsidie-aanvragen, waarmee de slagingskans van een aanvraag wordt vergroot
- Het ontsluiten van subsidie-informatie voor maatschappelijke partners (denk hierbij aan stichtingen, verenigingen en bewonersinitiatieven) via de gemeentelijke website.

Subsidiemogelijkheden liggen er vooral op de thema's woningbouw, gebiedsontwikkeling, verduurzaming en energietransitie.

Namens de gemeente Wijchen zijn er -vanaf het moment van indiensttreding van de Subsidie Adviseur tot en met het afgelopen jaar- in totaal 30 subsidieaanvragen ingediend. De totale 'subsidiewaarde' hiervan bedraagt bijna € 10.450.000. Een groot deel van dit bedrag komt voor rekening van de –afgewezen- aanvraag voor de Woningbouwimpuls voor Wijchen-West (totaal ca. € 7,7 miljoen, dit is inclusief € 1,3 miljoen provinciale cofinanciering). Van de 30 aanvragen, zijn er 27 toegekend en 3 afgewezen.

De provincie Gelderland is voor de gemeente Wijchen de belangrijkste subsidieverstrekker (14 aanvragen, met een waarde van ca. € 2,1 miljoen). Hierbij zien we dat gemeentelijk beleid en provinciaal beleid steeds beter op elkaar aansluiten.

Subsidiemogelijkheden liggen er vooral op de thema's woningbouw, gebiedsontwikkeling, verduurzaming en energietransitie.

Enkele 'subsidie-highlights' van het afgelopen jaar:

- Uit de regeling Steengoed Benutten van de provincie Gelderland, hebben we voor het project Tussen Kasteel en Wijchens Meer twee subsidies toegekend gekregen:
    - € 50.000 voor procesondersteuning en begeleiding in de voorbereidingsfase
    - € 525.000 voor de realisatie van fase 1 (dit is inclusief een bonus van € 25.000 voor circulair bouwen)
- Uit de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (Ministerie BZK) ontvangen we een bedrag van bijna € 498.000 om huurders en eigenaar-bewoners in de gemeente Wijchen te stimuleren energie in hun woning te besparen.
- Binnen de provincie Gelderland staat versnellen van de woningbouw hoog op de agenda. Voor de inhuur van tijdelijke extra RO-capaciteit ontvangen we in totaal ca. € 72.000.
- Voor 4 schoolgebouwen in Wijchen hebben we via het Ministerie van BZK subsidie toegekend gekregen voor ventilatieverbetering en verduurzaming van de gebouwen (totaal bijna € 300.000).
- Zowel vanuit het Rijk als vanuit de provincie Gelderland waren en zijn er regelingen om de financiële gevolgen van Corona te verzachten. Hier hebben we voor Wijchen optimaal gebruik van gemaakt. Enkele voorbeelden:
    - We hebben via het Ministerie van VWS een bedrag van ca. € 565.000 toegekend gekregen ter compensatie van de financiële gevolgen van de Corona-crisis op de exploitatie (over 2020 en de eerste helft van 2021) van zwembad De Meerval.
    - Voor de tijdelijke intensivering van het centrummanagement voor Wijchen hebben we € 50.000 van de provincie Gelderland ontvangen.
- Wijchen participeert als penvoerder in een regionaal vierjarig samenwerkingsproject 'Versterken van de aanpak van overgewicht en de preventie infrastructuur in Neder-Betuwe, Buren, Druten, Wijchen en Beuningen', met een totaal subsidiebedrag van € 300.000 (via ZonMw).

Communicatie

Niet van toepassing.

Uitvoering of Vervolgstappen

Het komende jaar richt de Subsidie Adviseur zich, naast het verder optimaliseren van subsidie-verwerving, op het realiseren van de ambitie om Europese subsidie-mogelijkheden beter te benutten.

Geheimhouding

Niet van toepassing.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3349
Extern Zaak ID	Z/21/070014
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	5.i
Titel	70014 Divosa Verbeterscan n.a.v. motie kleine bijverdiensten in de bijstand
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Werk en inkomen
Eigenaar	Koning, de, Bert
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Derks, N.G. (Nick)
Telefoonnummer steller	0646824172

Bijlagen
informatienota raad 386657_1
beslisnota aan college 386615_1

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	11 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	25 januari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

1. In te stemmen met de informatienota kleine bijverdiensten in de bijstand
2. Kennis te nemen van de beslisnota aan het college inzake de Divosa verbeterscan.

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

1. In te stemmen met de informatienota kleine bijverdiensten in de bijstand
2. Kennis te nemen van de beslisnota aan het college inzake de Divosa verbeterscan.

Openbaar Zaaknummer: 70014

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Motie kleine bijverdiensten in bijstand

Kernboodschap
Op verzoek van de raad hebben wij de mogelijkheden voor het vereenvoudigen van switchen tussen uitkering en werk verkend. Uit de verkenning blijkt dat er tal van opties zijn, maar dat nader onderzoek nodig is om te bepalen welke opties het beste passen bij de WDW. Ook is gesproken met gemeenten uit de regio. Alleen gemeente Nijmegen is momenteel actief mogelijkheden aan het onderzoeken.

Wij vinden het belangrijk om verbeteropties nader te onderzoeken. Daarom laten we de Divosa Verbeterscan uitvoeren. Na de scan ligt er een plan met concrete opties om de stap van uitkering naar (parttime) werk en vice versa te vereenvoudigen. Ook hebben we inzicht in zaken die regionaal verder besproken kunnen worden. Zo kunnen we lokaal aan de slag met quick wins en regionaal nader overleg voeren. We zullen u informeren over de uitkomsten van de scan.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
17-06-2021	Motie 2160234 MGR Ontwerpbegroting 2022 – kleine bijverdiensten in bijstand

Toelichting
Uw raad heeft bij de MGR-ontwerpbegroting 2022 een motie aangenomen over kleine bijverdiensten in de bijstand. Hierin roept u het college op om:

- Binnen de WDW na te gaan welke gevolgen beleid heeft dat inspeelt op de mogelijkheden om het switchen tussen uitkering en werk te vereenvoudigen;
- In overleg te gaan met de gemeentes in de regio of hier gezamenlijk beleid op ontwikkeld kan worden;
- De raad te informeren over de resultaten van het onderzoek en de beleidsmatige en financiële gevolgen.

Globale verkenning
Wij hebben een globale verkenning gedaan naar de mogelijkheden om switchen tussen uitkering en werk te vereenvoudigen. Hierbij hebben we met name gekeken naar alle ontwikkelingen, experimenten en tools die vanuit het project 'Simpel Switchen in de Participatieketen' (kortweg Simpel Switchen) bekend zijn. Het project Simpel Switchen van Divosa en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft als doel om een beweging in gang te zetten om overgangen in de participatieketen te versoepelen. Uit de verkenning blijkt dat er tal van opties zijn, maar dat nader onderzoek nodig is om te bepalen welke opties het beste passen bij de WDW.

Daarnaast is verkennend gesproken met gemeenten uit de regio. De meeste gemeenten zijn momenteel niet actief bezig met nieuw beleid of maatregelen in het kader van Simpel Switchen. Gemeente Nijmegen gaf wel aan de mogelijkheden te onderzoeken om de uitstroompremie in te zetten ná afloop van de inkomstenvrijlating. Daarnaast

ontwikkelt Nijmegen samen met de gemeenten Utrecht, Rotterdam en Amsterdam het Huishoudboekje, waarbij ze middels een buffer garant staan voor de uitbetaling van de uitkering bij (wisselende) inkomsten uit deeltijdwerk.

De Divosa Verbeterscan
Om beter inzicht te krijgen in concrete verbeteropties voor de WDW, moeten processen beter doorgelicht worden. Divosa heeft hiervoor een verbeterscan ontwikkeld. In deze meerdaagse scan wordt een klantreis gemaakt van het moment van aanvragen van de uitkering tot het vinden van een parttimebaan. De resultaten worden vergeleken met andere gemeenten om goede punten en verbeterpunten te ontdekken. Hierdoor krijgen we een onafhankelijk en concreet beeld met welke opties het switchen tussen uitkering en werk binnen de WDW vereenvoudigd kan worden. Tevens kan bij de Divosa Verbeterscan onderscheid gemaakt worden tussen maatregelen die op lokaal niveau opgepakt kunnen worden, zaken die in samenwerking met het WerkBedrijf opgepakt kunnen worden en aanbevelingen die regionaal verder besproken kunnen worden. Op basis van de verbeterscan kunnen we zowel lokaal aan de slag met quick wins, als regionaal nader overleg voeren. De Divosa Verbeterscan is daarmee een eerste stap in de uitvoering van uw motie.

Gevolgen
Na de Divosa Verbeterscan ligt er een plan met concrete opties om de stap van uitkering naar (parttime) werk en vice versa te vereenvoudigen. Hiermee kunnen we verder uitvoering geven aan uw motie.

Communicatie
We bespreken regionaal op welke manier het regionale proces meegenomen kan worden in de Divosa verbeterscan, zodat er een compleet beeld bestaat.

Uitvoering of Vervolgstappen
We laten de Divosa Verbeterscan uiterlijk in het tweede kwartaal van 2022 uitvoeren en informeren u over de uitkomsten.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Openbaar Zaaknummer: 70014

Beslisnota voor het College van B&W

Onderwerp: Divosa Verbeterscan n.a.v. motie kleine bijverdiensten in de bijstand

Voorgesteld besluit
het College van B&W besluit:

1. De Divosa Verbeterscan uit te laten voeren;
2. De kosten van de Divosa verbeterscan ten laste te brengen van het budget BUIG;
3. Kennis te nemen van de Informatienota 'motie kleine bijverdiensten in de bijstand'.
4. De raad middels de Informatienota te informeren over het uitvoeren van de Divosa Verbeterscan ter uitvoering van de motie.

Aanleiding
De gemeenteraad heeft op 17 juni 2021 een motie aangenomen. In de motie wordt het college opgeroepen om:

- Binnen de WDW na te gaan welke gevolgen beleid heeft dat inspeelt op de mogelijkheden om het switchen tussen uitkering en werk te vereenvoudigen;
- In overleg te gaan met de gemeentes in de regio of hier gezamenlijk beleid op ontwikkeld kan worden;
- De raad te informeren over de resultaten van het onderzoek en de beleidsmatige en financiële gevolgen.

We hebben een eerste verkenning gedaan naar de mogelijkheden om switchen tussen uitkering en werk te vereenvoudigen. Hieruit blijkt dat er tal van opties zijn, maar dat nader onderzoek nodig is om te bepalen welke opties het beste passen bij de WDW.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
17-06-2021	Motie 2160234 MGR Ontwerpbegroting 2022 – kleine bijverdiensten in bijstand

Gewenst resultaat
Een verbeterplan met concrete opties om de stap van uitkering naar (parttime) werk en vice versa te vereenvoudigen.

Argumenten
1.1 De Divosa Verbeterscan is een eerste stap in de uitvoering van de motie.
Uit een eerste verkenning blijkt dat er tal van opties zijn om het switchen tussen uitkering en werk te vereenvoudigen. Om te weten welke opties het meest passend zijn voor de WDW en wat de financiële consequenties hiervan zijn, moeten processen beter doorgelicht worden. In de meerdaagse scan wordt een klantreis gemaakt van het moment van aanvragen van de uitkering tot het vinden van een parttimebaan. Hierdoor

kunnen we concreet aangeven met welke opties het switchen tussen uitkering en werk binnen de WDW vereenvoudigd kan worden. Dit helpt bij het beantwoorden van het eerste punt uit de motie. Tevens kan bij de Divosa Verbeterscan onderscheid gemaakt worden tussen maatregelen die op lokaal niveau opgepakt kunnen worden, zaken die in samenwerking met het WerkBedrijf opgepakt kunnen worden en aanbevelingen die regionaal verder besproken kunnen worden. Op basis van de verbeterscan kunnen we zowel lokaal aan de slag met quick wins, als regionaal het gevraagde overleg nader voeren.

1.2 Binnen de WDW is er onvoldoende capaciteit om zelf verbeterpunten te onderzoeken.

Er staat veel druk op de WDW. Het zou veel tijd en capaciteit kosten om de geïnventariseerde opties zelf verder te onderzoeken en naast de gemeentelijke processen te leggen. Door dit proces extern te beleggen, kost het minimale inzet van de betrokken afdelingen (team beleid werk en inkomen, team inkomen en ondersteuning en de backoffice).

1.3 De Divosa Verbeterscan neemt ervaringen van andere gemeenten mee en kan onafhankelijk het klantperspectief meenemen

De experts die de scan uitvoeren, baseren het verbeterplan op ervaringen van andere gemeenten. Zo hoeven we niet het wiel opnieuw uit te vinden. Daarnaast spreken zij met een aantal bijstandsgerechtigden die parttime werken. Het ligt voor de hand dat deze klanten meer open kunnen praten over hun ervaringen met een onafhankelijke partij. Dit zorgt voor een completer beeld bij het bepalen van concrete verbeteropties.

Tegenargumenten en risico's

1.1 Er zijn kosten verbonden aan de Divosa Verbeterscan.

De Divosa Verbeterscan kost € 3.750,00. Deze kosten hebben we niet voorzien in de begroting. Er is echter voldoende budget om de scan te bekostigen uit de BUIG-middelen. Daarnaast is er momenteel niet voldoende capaciteit om zelf nadere uitvoering te geven aan de motie. De Divosa Verbeterscan helpt ons bij het uitvoeren van de motie en geeft richting bij het bepalen van maatregelen om parttime werk te stimuleren en (financiële) drempels weg te nemen.

Financiële gevolgen

De incidentele kosten ad € 3.750,00 brengen we ten laste van de BUIG middelen. De Rijksbijdrage voor 2022 is weliswaar € 3 ton lager dan opgenomen in de begroting 2022. Echter in de begroting hebben we rekening gehouden met 729 mensen in de bijstand terwijl het werkelijke aantal mensen dat afhankelijk is van een uitkering ruim lager is: 687. Dat scheelt € 4 ton aan bijstandsuitgaven. Met dit lager aantal en de verminderde rijksbijdrage hebben we toch voldoende budget in BUIG om de eenmalige kosten van Divosa (€ 3.750,-) te bekostigen.

Communicatie

Niet van toepassing.

Inwonersparticipatie

Niet van toepassing.

Uitvoering of Vervolgstappen

1. We informeren de raad middels Informatienota over het uitvoeren van de scan en het verwachtte tijdspad voor uitvoering van de scan en terugkoppeling over de uitkomsten.

2. We bespreken regionaal op welke manier het regionale proces meegenomen kan worden in de Divosa Verbeterscan, zodat er een compleet beeld bestaat.
3. We laten de Divosa Verbeterscan uitvoeren.
4. Op basis van de scan bepalen we op welke manier we parttime werk kunnen stimuleren en (financiële) drempels weg kunnen nemen.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Voorstel
1. De Divosa Verbeterscan uitvoeren.
2. Kennisnemen van de Informatienota 'motie kleine bijverdiensten in de bijstand'.
3. De raad middels de Informatienota informeren over het uitvoeren van de Divosa Verbeterscan ter uitvoering van de motie.

Advies
Raoul van Orsouw

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3346
Extern Zaak ID	Z/21/070107
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	5.j
Titel	70107 Beantwoording schriftelijke vragen CDA Wijchen Bijverdienpremie met parttime werk
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Werk en inkomen
Eigenaar	Koning, de, Bert
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	
Telefoonnummer steller	0646824172

Bijlagen
informatienota 386384_1
Schriftelijke vraag CDA - Bijverdienpremie met parttime werk

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	4 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	25 januari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de informatienota

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Kennis te nemen van de informatienota

Openbaar Zaaknummer: 70107

Informatienota voor de Gemeenteraad

Antwoord op schriftelijke vragen CDA Wijchen: Bijverdienpremie met parttime werk

Kernboodschap

Verschillende gemeenten experimenteren met de inzet van een premie voor parttime werkenden. Hier zitten een aantal haken en ogen aan en het inzetten van een dergelijke premie zou zorgen voor een verhoging van de bijstandslasten. Naast het inzetten van de premie, zijn er tal van opties om de stap naar werk vanuit de uitkering en vice versa te vereenvoudigen. De gemeente Wijchen vindt het belangrijk om parttime werken te stimuleren. Daarom volgen wij de ontwikkelingen en genoemde experimenten nauwlettend. Ook willen we een verbeterscan laten uitvoeren door Divosa. Hiermee krijgen we concreet inzicht in alle verbeteropties voor het stimuleren van parttime werk en het wegnemen van belemmerende factoren voor bijstandsgerechtigden.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
27-05-2021	Z/21/060426- Beantwoording schriftelijke vraag VVD: baantje naast bijstand opstap naar zelfstandigheid.

Antwoord van het college

In navolgende tekst beantwoorden wij de gestelde vragen

1. Bovenstaand plan dient twee doelen: meer mensen uit het absolute bestaansminimum halen én mensen eerder uit de bijstand uit laten stromen. Wat kunnen wij in Wijchen van het plan van Wageningen, Aalten, Doetinchem en Amsterdam leren?
   We zijn bekend met de experimenten in gemeenten Wageningen, Aalten, Doetinchem en Amsterdam. Net als u, vinden we het belangrijk om deeltijdwerk te stimuleren. Deeltijdwerk kan een opstap zijn naar uitstroom uit de bijstand[1], draagt bij aan de ontwikkeling van bijstandsgerechtigden, het zelfvertrouwen en het maken van sociale contacten. Parttime werken leidt echter niet in alle gevallen tot uitstroom. Voor een deel van de bijstandsgerechtigden is parttime werk het maximaal haalbare. De experimenten kunnen als inspiratie dienen bij het bepalen van mogelijke maatregelen om de stap van uitkering naar werk en vice versa te vereenvoudigen. Wij volgen deze experimenten daarom nauwlettend, maar onderzoeken ook andere manieren op hiermee aan de slag te gaan. Zie ook de beantwoording op vraag 5.

2. Kunnen we dit plan in Wijchen overnemen?

[1] Divosa (2019), factsheet https://www.divosa.nl/publicaties/factsheet-parttime-werk-de-bijstand

De Participatiewet kent op grond van artikel 31 lid 2 onderdeel j, de premie arbeidsinschakeling (hierna: uitstroompremie). Dit is een één- of tweemalige premie van momenteel maximaal € 2.629 per kalenderjaar, die het college kan inzetten om arbeidsinschakeling te bevorderen. In de genoemde experimenten wordt de uitstroompremie ingezet voor parttime werkenden, na het wegvallen van de reguliere inkomstenvrijlating van zes maanden. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft aangegeven dat de uitstroompremie niet ingezet kan worden als structurele inkomstenvrijlating.[2] Deze zou dan gezien kunnen worden als inkomen, waarover belasting betaald moet worden of waardoor er consequenties zijn voor de inkomensafhankelijke toeslagen. Hierbij benadrukt de minister dat de premie gericht is op arbeidsinschakeling en uitstroom tot doel heeft. Er zitten dus een aantal haken en ogen aan het inzetten van de uitstroompremie. Daarbij zorgt het inzetten van de premie voor een verhoging van de bijstandslasten.

Aangezien parttime werk in veel gevallen bijdraagt aan uitstroom zien veel gemeenten toch mogelijkheden voor het inzetten van de premie. Daarom volgen wij, zoals gezegd, de experimenten en ontwikkelingen nauwlettend. Ook onderzoeken we andere manieren om aan de slag te gaan. Wij willen het totale palet aan verbeteropties in beeld hebben, voordat wij een beslissing nemen over dit plan of alternatieve opties. Zie ook het antwoord op vraag 5.

3. Zo ja waar zien we kansen. Zo nee, waarom niet?
   We zien kansen om zowel de inzet van de reguliere inkomstenvrijlating, als het inzetten van een premie bij parttime werkenden mee te nemen in het onderzoek naar alle opties om de stap naar werk vanuit de uitkering te vereenvoudigen.

4. Is er een pilot mogelijk om hier ervaring mee op te doen?
   We willen eerst alle verbeteropties in beeld hebben om de stap van uitkering naar werk en vice versa te vereenvoudigen, voordat wij een beslissing nemen over een pilot of alternatieve opties. Zie ook het antwoord op vraag 5.

5. Ziet de gemeente andere of betere opties om versneld mensen uit de bijstand te krijgen?
   Het project 'Simpel Switchen in de Participatieketen', is breder dan de inzet van financiële prikkels. Het gaat onder andere over het verbeteren van informatievoorziening, het verhogen van financiële zekerheid, het verminderen van administratieve drempels, het versoepelen en versnellen van het aanvraagproces en klantbenadering. Divosa heeft een verbeterscan ontwikkeld om gemeenten te ondersteunen bij het opzetten van een verbeterplan. In de meerdaagse scan wordt een klantreis gemaakt van het moment van aanvragen van de uitkering tot het vinden van een parttimebaan. Hierdoor kunnen we concreet inzicht krijgen in verbeteropties voor de gemeente Wijchen met betrekking tot het stimuleren van parttime werk en het wegnemen van belemmerende factoren. Op basis van de verbeterscan kijken we met welke opties we aan de slag kunnen gaan. Hierover wordt u nader geïnformeerd middels een informatienota.

[2] Gemeentenieuws van SZW 2021-5

De Gemeenteraad van Wijchen

Bijverdienpremie met parttime werk

Schriftelijke vraag van het CDA Wijchen
Ingediend: 14 december 2021

Aanleiding:
Wie een stap zet van uitkering naar werk of vice versa, kan in een lastige situatie terechtkomen. Met het project 'Simpel Switchen in de Participatieketen' willen Divosa en het ministerie van SZW een beweging in gang zetten om overgangen in de participatieketen te versoepelen. Dan kan het gaan om inkomstenonzekerheid bij het aanvaarden van werk, of overgangen tussen dagbesteding, beschut werk, de banenafspraak of regulier werk.
Verschillende gemeenten, waaronder Wageningen, Aalten en Doetinchem experimenteren om mensen met een bijstandsuitkering langer (twee jaar) in de gelegenheid te stellen een bepaald bedrag per maand bij te verdienen zonder dat dit gekort wordt op hun uitkering. Met als doel dat mensen wennen aan werk, dat de baankans wordt vergroot en dat men even verlost is van het absolute minimum.
Eenzelfde experiment in Amsterdam met bijverdienen naast een uitkering bleek een groot succes. De wethouder uit Amsterdam zei daarover het volgende: " Wij zien dat mensen die meer dan 16 uur werken, drie keer zoveel kans maken om uit de bijstand te komen. Werken is voor mensen uiteindelijk veel beter dan een uitkering"

Juist nu er zoveel onvervulde vacatures zijn is er wellicht een kans om op deze manier meer mensen versneld uit de bijstand te krijgen.

Daarover heeft het CDA Wijchen de volgende vragen aan het college:

Vragen:

1. Bovenstaand plan dient twee doelen: meer mensen uit het absolute bestaansminimum halen én mensen eerder uit de bijstand uit laten stromen. Wat kunnen wij in Wijchen van het plan van Wageningen, Aalten, Doetinchem en Amsterdam leren?
2. Kunnen we dit plan in Wijchen overnemen?
3. Zo ja waar zien we kansen. Zo nee, waarom niet?
4. Is er een pilot mogelijk om hier ervaring mee op te doen?
5. Ziet de gemeente andere of betere opties om versneld mensen uit de bijstand te krijgen?

Namens de fractie van het CDA Wijchen,
Marlien Joosse – de Visser

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3381
Extern Zaak ID	Z/21/070110
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	5.k
Titel	70110 Informatienota beantwoording schriftelijke vragen TVW
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Milieu
Eigenaar	Dalen, van, Maartje
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	§2 Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Burgers, T.T.M. (Titus)
Telefoonnummer steller	088-4327580

Bijlagen
70110 Informatienota beantwoording schriftelijke vragen TVW.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	18 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	25 januari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad neem kennis van bijgevoegde informatienota.

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De gemeenteraad neem kennis van bijgevoegde informatienota.

Openbaar Zaaknummer: 70110

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: beantwoording schriftelijke vragen over de Transitie Visie Warmte

Antwoord op schriftelijke vragen: Waar blijft de TransitieVisie Warmte
Ingediend: 14 december 2021

Aanleiding:
Op 14 december 2021 zijn schriftelijke vragen binnengekomen van de Wijchense CDA fractie over de Transitievisie Warmte.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
	nvt

Antwoord van het college
In navolgende tekst beantwoorden wij de gestelde vragen.

1. Wanneer is de TVW voor onze gemeente gereed?

De TVW voor Wijchen is in concept klaar en wordt in het college van B&W van 18 januari voorgelegd ter besluitvorming. Vervolgens kan het door de raad in februari 2022 worden behandeld.

2. Is de gemeente Wijchen in gesprek met de aangewezen partners die nodig zijn bij het vaststellen van de transitievisie en wie zijn dat?

Gemeente Wijchen laat de TVW uitvoeren door HaskoningHDV, een ervaren bureau op gebied van warmtetransitie. We hebben alle aangewezen partners benaderd en betrokken, zijnde Alliander, waterschappen, de woningcorporaties, bedrijfsverenigingen, en energiecorporaties.

3. Veel inwoners en bedrijven willen aan de slag met het verduurzamen van hun woning. In de TVW staat wanneer een bepaalde wijk aardgasvrij wordt gemaakt met een advies met welke middelen dat uitgevoerd gaat worden. Inwoners willen graag tijdig op de hoogte zijn, omdat zij plannen hebben om te verbouwen en daarbij het verduurzamen van hun woning mee willen nemen. Heeft onze gemeente Wijchen al concrete plannen voor het aardgasvrij maken van bepaalde wijken in onze gemeente? En zo ja, welke wijken betreft het en wanneer wordt het gerealiseerd?

In de TVW voor onze gemeente zijn twee wijken geselecteerd als verkenningswijken. Het betreft de wijken Wijchen-Zuid en Centrum (Tussen Kasteel en Wijchens Meer). In deze wijken wordt nader verkend welke concrete en betaalbare alternatieven er zijn voor aardgas en hoe dit te realiseren is. Voor deze wijken wordt voor 2030 verkend

welke mogelijkheden er zijn om de wijken aardgasvrij te maken en welke voorwaarden hierbij van toepassing zijn.
Dit wordt uitgewerkt in een WijkUitvoeringsplan. Om te komen tot een Wijkuitvoeringsplan is nog veel aanvullende informatie nodig, waaronder:

- Verdiepende studies op wijkniveau (bv wat zijn de kosten voor verbetering van isolatie)
- Onderzoeken naar haalbaarheid van collectieve systemen
- Inzicht in kosten voor alternatieve warmtesystemen en subsidiemogelijkheden
- Afstemming met netbeheerder
- Keuze voor duurzame warmte-oplossing

Deze plannen zullen nadrukkelijk worden opgesteld in samenspraak met inwoners / eigenaren en stakeholders in de wijken. Waar mogelijk sluiten we aan bij bestaande wijkplatforms of bewoners-initiatieven. Daarbij zal veel aandacht zijn voor de sociale component van verduurzamen. De focus ligt op bewustwording en bij het ondersteunen van inwoners bij het isoleren van hun woning en besparen van energieverbruik.

In 2022 zal worden gestart met het opstellen van een Plan van Aanpak om deze wijkuitvoeringsplannen uit te werken.

4. Om gemeenten te ondersteunen bij de warmtetransitie is het programma Aardgasvrije wijken ontwikkeld. Is onze gemeente daarvan op de hoogte en gaat onze gemeente daar gebruik van maken?

Wij zijn daarvan op de hoogte en er is al gekeken of Wijchen-Zuid geschikt was om in te dienen voor deze proeftuinregeling. Op dit moment zijn de plannen nog niet concreet genoeg om mee te kunnen dingen. Bij het opstellen van de wijkuitvoeringsplannen wordt in overleg met de samenleving en de betrokken stakeholders gekeken in hoeverre we kunnen (en willen) aansluiten bij beschikbare subsidieregelingen en programma's.

5. In onze gemeente zijn diversen plannen in de maak voor het ontwikkelen van zonneparken (zoals Bankhoef en Bijsterhuizen), windmolens (Bijsterhuizen) etc. Ook voor deze projecten is het belangrijk om te weten of deze kunnen worden gekoppeld aan het aardgasvrij maken van bepaalde wijken en wat de gevolgen zijn ten aanzien van de exploitatie, de infrastructuur en de omgeving. Worden genoemde projecten ook in de TVW betrokken?

De warmtetransitie gaat primair over het aardgasvrij c.q. duurzaam verwarmen van de gebouwde omgeving. Alhoewel er geen directe link is met de grootschalige opwek van duurzame energie (koppeling met de RES), zal de warmtetransitie naar verwachting (deels) een verschuiving laten zien richting verbruik van elektriciteit. Bij de wijkuitvoeringsplannen en de latere warmtetransitie wordt in beeld gebracht wat de mogelijke duurzame oplossing is, welk effect dit heeft op het elektriciteitsverbruik en de hieraan gekoppelde eisen voor de infrastructuur (in overleg met de netwerkbeheerder) en hoe deze duurzame elektriciteit opgewekt kan worden.

6. Bij het aardgasvrij maken van wijken zullen naar verwachting ook energienetten worden aangelegd. Dit kan een groot effect hebben op andere infrastructurele projecten in de wijken in onze gemeente. Gaat de gemeente deze projecten koppelen? Zo ja. Welke zijn dat dan?

Er is inderdaad gekeken naar grote infrastructurele projecten en of ze te koppelen zijn aan bijvoorbeeld het aanleggen van een warmtenet. Dat is ook een van de redenen dat Tussen Kasteel en Wijchens Meer/Centrum is geselecteerd aangezien in deze wijk aan de

slag wordt gegaan met sloop/nieuwbouw en upgrading van bestaande gebouwen en infrastructuur.

7. Welke investeringen gaat onze gemeente doen in bij de uitvoering van de warmtetransitie?

Daar is nog geen helder beeld over. Uiteraard wordt er geïnvesteerd in voorlichting en communicatie met inwoners en aangewezen partners. Ook zullen we veel investeren in het maken van uitvoerbare en betaalbare plannen, het ontzorgen en adviseren van inwoners en gaan we kijken of we ook moeten investeren in de duurzame warmte-infrastructuur. De verwachting is dat er vanuit het Rijk middelen beschikbaar komen voor uitvoering van de energietransitie.

8. Wanneer gaat u aan de slag met het uitvoeringsplan?

Na de vaststelling van de Transitievisie Warmte starten we met het opstellen van een Plan van Aanpak om te komen tot WijkUitvoeringsplannen voor de verkenningswijken. We gaan in samenwerking met alle betrokken partijen (bestuur, gemeentelijke organisatie en stakeholders) aan de slag en sluiten waar mogelijk aan bij aanverwante trajecten die al lopen. In Wijchen-Zuid loopt al een 'pilot', de wijk is opgenomen in het Gelders Programma Wijken van de Toekomst. Gemeentebreed gaan we aan de slag met een gerichte aanpak op het gebied van isolatie en besparing (ook in relatie tot het Nationaal Isolatieprogramma van het Rijk).

9. Hoe worden onze inwoners geïnformeerd bij deze warmtetransitie?

Onderdeel van het uitwerken (en voorbereiden) van de wijkuitvoeringsplannen is om enerzijds gemeentebreed en anderzijds wijkgericht samen te werken en stakeholders te betrekken. Wijkuitvoeringsplannen zijn bij uitstek trajecten waarbij we leren van de opgedane ervaring en deze weer toepassen bij het vervolg. In de Plannen van Aanpak wordt nader uitgewerkt hoe we inwoners betrekken.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3347
Extern Zaak ID	Z/21/070373
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	5.I
Titel	70373 Informatienota Antwoord Schriftelijke vragen Kernachtig Wijchen: Beperkende maatregelen 'zwaar' verkeer i.v.m. veiligheid Ravensteinseweg
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsinrichting
Eigenaar	Bitter, Colette
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P2 Verkeer en vervoer
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Loermans, P.L.J. (Paul)
Telefoonnummer steller	0884327209

Bijlagen
70373 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen Kernachtig Wijchen - Verkeerssituatie Ravensteinseweg
Schriftelijke Vraag Kernachtig Wijchen - Verkeerssituatie Ravensteinseweg.docx

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	4 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	25 januari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Kennis te nemen van de informatienota.

Openbaar Zaaknummer: 70373

Informatienota voor de Gemeenteraad

Antwoord op schriftelijke vragen van de fractie Kernachtig Wijchen: Beperkende maatregelen 'zwaar' verkeer i.v.m. veiligheid Ravensteinseweg

Kernboodschap

De gemeente wil nog steeds een vrijliggend fietspad langs de Ravensteinseweg realiseren. De financiën en voorbereidingen zijn hiervoor gereed. De grondaankoop stagneert maar de deur is nog niet gesloten. Zolang de mogelijkheid er is, zetten we ons in om dit vrijliggend fietspad aldaar te realiseren. We vinden dit de meest veilige optie in de Ravensteinseweg die we voor fietsers en (vracht)verkeer kunnen realiseren.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
Nov 2020	Begroting 2021 waarmee budget voor het fietspad langs de Ravensteinseweg beschikbaar is gekomen.

Antwoord van het college

In navolgende tekst beantwoorden wij de gestelde vragen

1. *Is de gemeente Wijchen bereid deze onveilige situatie met urgentie aan te pakken?*

Ja. Dit wegvak kent bij ons hoge prioriteit, omdat we aldaar een fietspad willen realiseren. Alle voorbereidingen zijn gedaan; het ontwerp is gereed. Hiervoor is wel grond nodig en zoals eerder gezegd, zit er weinig schot in deze onderhandelingen. Echter is de deur nog niet gesloten en blijven we in gesprek. Zolang er mogelijkheid op de realisatie van dit fietspad is, en daar lijkt het nu weer op, blijven we hier voor gaan.

Wat gebeurt er verder?

De Drutenseweg is eigendom en in beheer van de provincie Gelderland. Zij zijn een verkenning gestart vanwege onderhoudsmaatregelen die in 2024 gaan plaatsvinden. In deze verkenningsfase praten zij met diverse partijen over wensen en mogelijkheden voor deze weg. Het fietspad langs de Ravensteinseweg is daarbij ook ter sprake gekomen. We zorgen dan samen voor een goede en veilige aansluiting op de rotonde.
Tijdens deze gesprekken is er ook gesproken over de Van Cittersweg. We hopen dat de provincie hier een verbetering aan de kruising (verkeersveiligheid en oversteekbaarheid) gaat realiseren. Er wordt dan ook een bijdrage van de gemeente gevraagd.

2. *Kunnen gesuggereerde maatregelen als hoogtebeperking, snelheidsremmers in combinatie met fietsstroken hier wellicht voor een snelle oplossing zorgen?*

De route naar de Loonse Waard is met bebording door de provincie aangegeven dat men via de Van Cittersweg het bedrijventerrein Loonse Waard kan bereiken. Een hoogte-beperking zou dit verplichten voor vrachtverkeer. Echter is dit niet mogelijk omdat er ook vrachtverkeer van en naar Niftrik/ Dijk en verder rijdt. De bereikbaarheid voor de aanwezige bedrijven en landbouwgronden aan o.a. de Hoogeerdstraat en in Niftrik

verslechterd. Als in de Ravensteinseweg een hoogteperking komt, moet al dat landbouw- en vrachtverkeer ook via Van Cittersweg en de Loonse Waard rijden. Dit is ongewenst. Zolang we met de grondeigenaar in gesprek zijn, is voor ons het boek nog niet gesloten. We zetten nog steeds in op de realisatie van een vrijliggend fietspad. Hier hebben we al de financiën voor gereserveerd. Fietssuggestiestroken worden pas een optie als we definitief weten dat er geen mogelijkheid is om de grond aan te kopen. Want als we binnen een redelijke termijn toch aan kunnen kopen zou het zonde zijn als we dan suggestiestroken aangelegd hebben.

De Gemeenteraad van Wijchen

2021 Beperkende maatregelen ‘zwaar’ verkeer i.v.m. veiligheid Ravensteinseweg

Schriftelijke vraag fractie Kernachtig Wijchen
ingediend 20-12-2021

Aanleiding:
Het verbeteren van de veiligheid voor fietsers op de Ravensteinseweg is voortvarend opgepakt en heeft geresulteerd in een prachtig fietspad tussen Blauwe Hof en rotonde Drutenseweg. Echter, het gevaarlijkste deel van het traject, het stuk tussen de rotonde en de Maasdijk richting Niftrik laat op zich wachten reden hiervoor is het momenteel muurvast zitten van de onderhandelingen over de aan te kopen grond voor dit fietstraject. Hier is naar verluid voorlopig nog geen beweging in te verwachten aldus wethouder Paul Loermans. Dit naar aanleiding van vragen afgelopen donderdag in de Raad van Wijchen.

Alleen de momenteel ingestelde ‘adviesroute’ blijkt niet afdoende te zijn, veel ‘zwaar’ verkeer maakt, te vaak, nog gebruik van deze route.
Hiermee is de huidige onveilige situatie op dit traject voorlopig dus nog niet opgelost, dit is voor Kernachtig Wijchen onacceptabel gezien de vele fietsers (recreanten, schoolgaande jeugd en anderen) die hier dagelijks gebruik van maken. Het is wachten op ongelukken. Kernachtig Wijchen pleit daarom voor een snelle aanpak van deze onveilige situatie en stellen hierover de onderstaande vragen.

Vragen:
1. Is de gemeente Wijchen bereid deze onveilige situatie met urgentie aan te pakken?
2. Kunnen gesuggereerde maatregelen als hoogtebeperking, snelheidsremmers in combinatie met fietsstroken hier wellicht voor een snelle oplossing zorgen?

Namens de fractie van Kernachtig Wijchen,

Jan Evers

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3385
Extern Zaak ID	Z/21/069986
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	5.m
Titel	69986 Beantwoording schriftelijke vragen D66 landschapspark Woezik
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsontwikkeling
Eigenaar	Klerk, de, Sharona
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)
Telefoonnummer steller	0618073337

Bijlagen
Antwoorden schriftelijke raadsvragen d66.pdf
Schriftelijke vragen D66 Landschapspark Woezik

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Stukken gemeenteraad Wijchen	1 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de antwoorden op de raadsvragen van D66 over Landschapspark Woezik

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Kennis te nemen van de antwoorden op de raadsvragen van D66 over Landschapspark Woezik

Openbaar Zaaknummer: 69986

Informatienota voor de Gemeenteraad

Antwoord op schriftelijke vragen: Raadsvragen D66 Landschapspark Woezik

Kernboodschap
Door de D66-fractie zijn raadsvragen gesteld ten aanzien van Landschapspark Woezik en in hoeverre de uitgangspunten, zoals opgesteld in de startnotitie 'Landschapspark Woezik' in 2005, nog door de gemeente worden gehanteerd bij de beoordeling van bouwplannen.

Vragen:
1. Onderschrijft de gemeente Wijchen nog altijd de kernwaarden van Landschapspark Woezik?

2. Welke garanties biedt het Landschapspark Woezik bij de beoordeling van bouwplannen en welke rechten kunnen betrokkenen eraan ontlenen?

3. Is er een eenduidig afwegingskader voor bestemmingswijzigingen zodat voor iedereen klip en klaar is welke regels gelden en wat wel of niet mag?

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
24-11-2020	Toewijzing bouwtitels aan 10 kleinschalige particuliere initiatieven Zaaknummer: Z/20/054447

Antwoord van het college
In navolgende tekst beantwoorden wij de gestelde vragen:

1. *Onderschrijft de gemeente Wijchen nog altijd de kernwaarden van Landschapspark Woezik?*
   Ja, de gemeente Wijchen onderschrijft nog steeds de kernwaarden van Landschapspark Woezik.

2. *Welke garanties biedt het Landschapspark Woezik bij de beoordeling van bouwplannen en welke rechten kunnen betrokkenen eraan ontlenen?*
   Op dit moment is het zo dat we alleen medewerking verlenen aan ruimtelijke initiatieven wanneer de ruimtelijke kwaliteit op de betreffende locatie verbetert. Vaak gaat een ruimtelijk initiatief gepaard met sloop van oude bebouwing of het verdwijnen van een ongewenste bestemming. Bij ontwikkelingen in Landschapspark Woezik hebben we extra aandacht voor de aspecten 'flora en fauna' en 'landschappelijke inrichting'. Dit is in lijn met de ambitie die we destijds hebben gesteld in de startnotitie 'Landschapspark Woezik' om tot een landschappelijk aantrekkelijk gebied te komen, zowel voor de recreant als voor de dieren in het

gebied. De status 'Landschapspark Woezik' legt dus al een extra ambitie op hoe de kavels ingericht dienen te worden. Terecht wordt door D66 gewezen op het belang van de status die het 'Landschapspark Woezik' heeft en daarom zijn wij voornemens om in de toekomst nog nadrukkelijker te kijken naar ruimtelijke ontwikkelingen in Landschapspark Woezik.

3. *Is er een eenduidig afwegingskader voor bestemmingswijzigingen zodat voor iedereen klip en klaar is welke regels gelden en wat wel of niet mag?*
   In de afgelopen jaren zijn ruimtelijke initiatieven getoetst aan de hand van een toetsingskader voor kleinschalige particuliere initiatieven, ook wel het KPI-toetsingskader genoemd. Aan de hand van dit kader werden initiatieven getoetst op de onderdelen: ruimtelijke kwaliteit, aansluiting bij de woonvisie en duurzaamheid & innovatie. Op dit moment vindt de evaluatie en herziening van het huidige KPI-toetsingskader plaats. Het voornemen is om extra aandacht te hebben voor ruimtelijke initiatieven in Landschapspark Woezik

De Gemeenteraad van Wijchen

Is verdichting en villarisering van Landschapspark Woezik een gewenste ontwikkeling?

Schriftelijke vraag van de Fractie van D66 Wijchen
Ingediend: 10 december 2021

Aanleiding:
Het Landschapspark Woezik is de groene buffer met kenmerkende elementen uit het traditionele landschap van het buitengebied, tussen de bedrijven van Bijsterhuizen Wijchen-Oost en de woonwijken. Hier geldt het bestemmingsplan Woeziksestraat e.o., waarmee de gemeente Wijchen streeft "naar behoud van het landelijke karakter van dit gebied", "tegen verdere verstedelijking en een groene geleding en recreatieve en landschappelijke invullingen" en behoud van "de eigen identiteit van het dorpse Wijchen". Het Landschapspark uit eind 2005 bouwt daarop voort: "Zo moeten de verschillende functies en voorzieningen in evenwicht zijn en vanuit één kerngedachte worden ontwikkeld."
De laatste jaren zien we sluipenderwijs dat het gebied verandert. Soms doordat agrarische ondernemers stoppen of de functie van hun bedrijf wijzigen en gebruik maken van de mogelijkheden die de bestemming biedt. Dat is deels onvermijdelijk en soms zelfs een versterking van het karakter, zoals bij de 'Sfeer van Willems'.
Maar er wordt ook een andere ontwikkeling gesignaleerd. Namelijk van steeds meer kavels waarvan de bestemming met goedkeuring van de gemeente wordt gewijzigd. En dat resulteert in steeds meer bebouwing, die steeds minder voldoet aan de identiteit, en waarbij sprake is van een geleidelijke verdichting. Daarbij zien we ook dat de gemeente in zijn beoordeling van bouwplannen aan de uitgangspunten van het Landschapspark Woezik niet meer dan lippendienst bewijst en dat dit bij bezwaren van derden vrijwel geen waarde lijkt te hebben.
En soms worden er oneigenlijke argumenten gebruikt, zoals bij een recent plan aan de Ploegweg jarenlange moedwillige verwaarlozing niet als argument van handhaving en beboeting, maar om, zo lijkt het, de bestemmingswijziging van agrarisch naar woningbouw toe te willen staan. En soms worden de regels met voeten getreden, onlangs door ter vervanging van een oude tweekapper aan de Woeziksestraat twee grote bouwkavels toe te staan terwijl er maar een mocht volgens het bestemmingsplan en de raad daarover niet werd geïnformeerd toen zij daarover moet beslissen. Het roept op zijn minst de suggestie van willekeur op.

Vragen:
1. Onderschrijft de gemeente Wijchen nog altijd de kernwaarden van Landschapspark Woezik?
2. Welke garanties biedt het Landschapspark Woezik bij de beoordeling van bouwplannen en welke rechten kunnen betrokkenen eraan ontlenen?
3. Is er een eenduidig afwegingskader voor bestemmingswijzigingen zodat voor iedereen klip en klaar is welke regels gelden en wat wel of niet mag?

D66 Wijchen, Kees van Galen

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3446
Extern Zaak ID	Z/22/072862
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	5.n
Titel	72862 Beantwoording schriftelijke vragen CDA - Kansen voor betaalbare woningen Wijchen-West door provinciale regeling
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten - team Strategische projecten en advies
Eigenaar	Man, Wai wah
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)
Telefoonnummer steller	088 432 7215

Bijlagen
Informatienota beantwoording schriftelijke vragen CDA - Kansen voor betaalbare woningen Wijchen-West door provinciale regeling
Bijlage 1 Schriftelijke vragen CDA - Kansen voor betaalbare woningen Wijchen-West door provinciale regeling

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	15 februari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	18 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

Gemeenteraad besluit:

1. kennis te nemen van de beantwoording van de schriftelijke vragen over kansen voor betaalbare woningen in Wijchen-West door een nieuwe provinciale regeling.

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Gemeenteraad besluit:

1. kennis te nemen van de beantwoording van de schriftelijke vragen over kansen voor betaalbare woningen in Wijchen-West door een nieuwe provinciale regeling.

Openbaar Zaaknummer: 72862

Informatienota voor de Gemeenteraad

Antwoorden op schriftelijke vragen van het CDA: 'Kansen voor betaalbare woningen Wijchen-West door provinciale regeling'

Kernboodschap

Op 18 januari heeft de Wijchense fractie van het CDA schriftelijke vragen gesteld aan het college van B&W over kansen van een aangekondigde nieuwe provinciale regeling voor betaalbare woningen in het project Wijchen-West (bijlage 1). In deze informatienota beantwoordt het college deze vragen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
n.v.t.	n.v.t.

Antwoorden van het college

1. Klopt het dat de WBI-gelden niet toegekend zijn aan Wijchen? Zo ja, wat voor effect heeft dit op de plannen voor Wijchen-West?

   Antwoord:
   Ja, wethouder Gerrits heeft in de raad van 16 december 2021 meegedeeld dat de beoogde extra versnelling door deze subsidie onder druk kan komen te staan. Inmiddels is ook bekend dat er een vierde tranche komt van deze subsidie. Daar kijken we naar uit en zien ons daarin volledig gesteund door de provincie. We gaan ondertussen onverminderd door met de voorbereidingen.

2. In hoeverre is het college op de hoogte van het provinciale voornemen om via het systeem "KoopSmarter" de bouw van betaalbare woningen mogelijk te maken en dat de provincie Gelderland hiervoor twee pilotgemeenten zoekt?

   Antwoord:
   Het college is vroegtijdig op de hoogte gebracht van het provinciale voornemen. Het plan Wijchen-West staat derhalve reeds op de lijst van de provincie van potentiele pilotprojecten.

3. In hoeverre ziet het college de provinciale "Koopsmarter" regeling als een kans voor Wijchen-West?

   Antwoord:
   De regeling biedt kansen. Na verder uitwerking van de regeling door de provincie onderzoeken wij graag samen met de provincie de kansen verder voor Wijchen-West.

4. Is het college bereid dit met spoed uit te zoeken en indien de businesscase Wijchen-West kansrijk lijkt dit woningbouwproject direct aan te melden als één van de pilots?

   Antwoord:
   Wijchen-West is reeds opgenomen als potentiele pilot.

5. Indien het college dit niet wenselijk of haalbaar acht op welke manier komen de plannen voor betaalbare woningen in Wijchen-West dan tot stand en voorkomt het college vertraging?

   Antwoord:
   Dit is niet van toepassing.

Geheimhouding:
n.v.t.

De Gemeenteraad van Wijchen

Kansen voor betaalbare woningen Wijchen-West door provinciale regeling

Schriftelijke vraag van het CDA Wijchen
Ingediend: 18 januari 2022

Aanleiding:
Het CDA Wijchen heeft via haar provinciale contacten begrepen dat er kansen liggen voor Wijchen om in Wijchen-West te versnellen met de bouw van betaalbare woningen. Wijchen-West staat op stapel om zo snel mogelijk te starten. Belangrijk daarbij is om voldoende betaalbare woningen te bouwen. Helaas is de landelijke subsidie die Wijchen had aangevraagd via het WBI (Woningbouw Impuls) niet toegekend. Dat kan voor vertraging zorgen of zelfs voor het niet bouwen van voldoende betaalbare woningen. Het CDA Wijchen vindt dit zeer onwenselijk. Er doet zich echter een kans voor.

Wij hebben begrepen dat de provincie Gelderland voornemens is op korte termijn te starten met twee pilots bij twee gemeenten om woningbouwprojecten die vastlopen op betaalbaarheid vlot te trekken. Daarvoor is het systeem "KoopSmarter" door de provincie Gelderland ontwikkeld.

Met dit "KoopSmarter systeem" koopt een stichting de grond waarop beoogd is betaalbare woningen te bouwen, die echter nu niet van de grond komen vanwege te dure investeringen. De gemeente geeft daarbij aan of en waar het zinvol is dergelijke grond aan te kopen. Door het kopen van de grond door de stichting wordt de woning goedkoper. Het gaat namelijk via een erfpacht systeem. De erfpacht op de grond hoeft niet afgelost te worden, de hypotheek op het huis wel. De grond blijft in bezit van de stichting. Doordat het erfpacht deel niet afgelost hoeft te worden wordt de hypotheek substantieel lager en is een woning dus voor meer mensen bereikbaar. De rol van de provincie en de gemeenten is alleen garantstelling, geen investeerder. De provincie draagt bij aan de kosten voor de pilots.

De provincie zoekt hiervoor twee gemeenten die op korte termijn kunnen instappen. Het CDA Wijchen realiseert zich dat het succes van een dergelijke regeling aankomt op welke aanvullende voorwaarden aan het "KoopSmarter systeem" worden gesteld, zoals afspraken over toekomstige stijging van de erfpachtcanon en hoe de waarde van de grond bij doorverkoop wordt bepaald. Doordat het hier echter om een regeling vanuit de provincie gaat en het een stichting betreft, hebben wij er vertrouwen in dat het realiseren van betaalbare woningen het enige doel is en niet het maken van winst.

Dit is daarmee een mooie kans voor de gemeente Wijchen en het project Wijchen-West om meer en versneld betaalbare woningen te bouwen.

De CDA Wijchen fractie heeft daarover de volgende vragen aan het college.

Vragen:
1. Klopt het dat de WBI-gelden niet toegekend zijn aan Wijchen? Zo ja, wat voor effect heeft dit op de plannen voor Wijchen-West?

2. In hoeverre is het college op de hoogte van het provinciale voornemen om via het systeem "KoopSmarter" de bouw van betaalbare woningen mogelijk te maken en dat de provincie Gelderland hiervoor twee pilotgemeenten zoekt?
3. In hoeverre ziet het college de provinciale "Koopsmarter" regeling als een kans voor Wijchen-West?
4. Is het college bereid dit met spoed uit te zoeken en indien de businesscase Wijchen-West kansrijk lijkt dit woningbouwproject direct aan te melden als één van de pilots?
5. Indien het college dit niet wenselijk of haalbaar acht op welke manier komen de plannen voor betaalbare woningen in Wijchen-West dan tot stand en voorkomt het college vertraging?

Namens de fractie van het CDA Wijchen,
Björn Derksen

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3434
Extern Zaak ID	Z/21/070117
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	5.o
Titel	70117 Ontwikkeling werkzoekenden Coronaperiode
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Werk en inkomen
Eigenaar	Nijnatten, van, Huub
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Derks, N.G. (Nick)
Telefoonnummer steller	088 432 73 22

Bijlagen
Informatienota raad - Ontwikkeling werkzoekenden Coronaperiode

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	8 februari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	18 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de informatienota.

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Kennis te nemen van de informatienota.

Openbaar Zaaknummer: 70117

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Ontwikkeling werkzoekenden Coronaperiode

Kernboodschap

De Corona pandemie heeft slechts een beperkt en tijdelijk gevolg had voor het aantal uitkeringen dat is verstrekt in het kader van werkloosheid. Inmiddels ligt in gemeente Wijchen het aantal mensen in de bijstand weer aanzienlijk onder het aantal van vóór Corona.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)

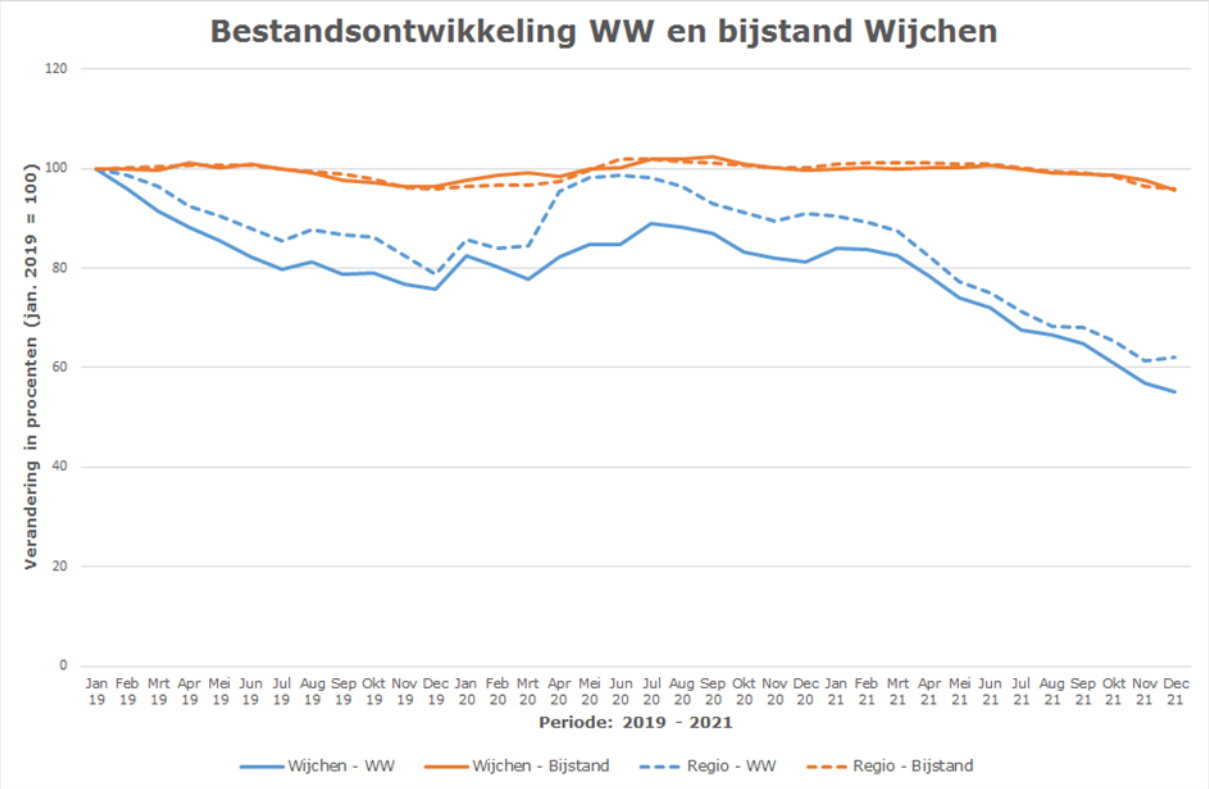
Toelichting

Bij aanvang van de Corona-pandemie in Nederland waren er, onder andere door de noodzakelijke lockdowns, grote zorgen over de effecten op de werkgelegenheid. In onderstaande grafieken geven wij de bestandsmutaties in Wijchen van de bijstandsuitkeringen en de Werkloosheidswet (WW, verantwoordelijkheid van het UWV). De veranderingen worden weergegeven in procenten ten opzichte van januari 2019 (100%). Met de regio wordt gedoeld op alle gemeenten in arbeidsmarktregio, die allen ook deelnemen aan ons regionaal WerkBedrijf.

De ontwikkeling van de bijstandsuitkeringen (Participatiewet, IOAW en IOAZ[1]) zijn opvallend gelijkmatig ten opzichte van de wijzigingen in de WW. Voor gemeente Wijchen geldt dat het aantal huishoudens in de bijstand een hoogtepunt heeft in september 2020 (102% t.o.v. januari 2019, 733 huishoudens), enige maanden na de eerste lockdown van eind maart 2020. Eind december 2021 is dit aantal gedaald naar 685. We volgen daarin min of meer dezelfde ontwikkeling als in de overige gemeenten. Overigens wil een redelijk stabiel totaal aantal huishoudens niet zeggen dat er geen of nauwelijks dynamiek in het bestand is: in het jaar 2020 zijn in Wijchen in totaal 213 nieuwe bijstandsuitkeringen toegekend (in 2019 waren dit er 235). In datzelfde jaar zijn in totaal 192 uitkeringen beëindigd (in 2019 waren dit er 265).

In de WW is een heel ander beeld te zien. Een vanaf januari 2019 dalend volume wordt in het voorjaar van 2020 onderbroken door een stijgende lijn gedurende enige maanden. Vanaf augustus is er echter, zowel in Wijchen als in de gehele arbeidsmarktregio, weer sprake van een dalende lijn. Die daling zet vanaf het voorjaar 2021 versneld door.

[1] De specifieke tijdelijke uitkering in het kader van Corona, de TOZO, is hierin niet meegenomen.

Het verschil in ontwikkeling tussen WW en bijstand is vooral een duidelijk signaal in hoezeer deze groepen mensen zonder baan verschillen als het om hun mogelijkheden op de, voortdurende veranderende, arbeidsmarkt gaat. Tijdens de regionale raadsbijeenkomst van 24 januari j.l. over de arbeidsmarkt in het Rijk van Nijmegen werd dit door het UWV helder naar voren gebracht. Tijdens deze (digitale) bijeenkomst werd erop gewezen dat onze regionale arbeidsmarkt relatief "ongeschonden" door de gevolgen van Corona heen is gekomen. Dit is met name een gevolg van het grote aandeel banen in onze regio in de zorg & welzijn sector en het onderwijs.

Gevolgen

De problematiek van een mismatch tussen vraag en aanbod als het gaat over mensen in de bijstand wordt door WerkBedrijf al enige jaren gesignaleerd. Wij zijn voortdurend op zoek naar initiatieven die dit tegen gaan. In het evaluatieonderzoek naar WerkBedrijf is uitvoerig aandacht voor deze problematiek.

Communicatie

Niet van toepassing.

Uitvoering of Vervolgstappen

Niet van toepassing.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3387
Extern Zaak ID	Z/21/069907
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	8
Titel	69907 informatienota Concretisering Beleidsplan natuur & biodiversiteit
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsinrichting
Eigenaar	Beusekom, van, Lambert
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	P5 Sport, cultuur en recreatie
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Loermans, P.L.J. (Paul)
Telefoonnummer steller	088-4327232

Bijlagen
Bijlage 1: Concretisering BPNB Wijchen Notitie
69907 Informatienota voor Gemeenteraad Concretisering BPNB Wijchen infonota

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	25 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	1 februari 2022
Commissievergadering Wijchen	10 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

De informatienota over Concretisering beleidsplan natuur & biodiversiteit voor kennisgeving aannemen.

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De informatienota over Concretisering beleidsplan natuur & biodiversiteit voor kennisgeving aannemen.

Concretisering Beleidsplan natuur en biodiversiteit gemeente Wijchen

Inleiding

Het Beleidsplan Natuur en Biodiversiteit gemeente Wijchen (2020) geeft inzicht en handvatten om de natuur en biodiversiteit in Wijchen te versterken. De vijf speerpunten (H6) zijn de belangrijkste onderwerpen voor de gemeente en het uitvoeringsplan (H8) geeft een opsomming van acties voor de komende jaren. De gemeenteraad heeft verzocht het beleidsplan verder te concretiseren in termen van realisatie, einddata en benodigd budget. Eind 2021 heeft de gemeente in samenwerking met adviesbureau Sweco deze concretiseringsslag gemaakt.

Deze notitie beschrijft de aanpak en het resultaat van de concretisering en geeft een overzicht van het benodigde aanvullende budget en uren om het beleid tot uitvoering te brengen. In het actieplan zijn de acties, kosten en uren gedetailleerder uitgewerkt. Met deze middelen zal de biodiversiteit in Wijchen een flinke stimulans krijgen, met zichtbare resultaten. Meer kleur in het groen, natuurinclusieve projecten en acties waarin ook de bewoners betrokken worden.

Aanpak en resultaat

Het doel is om de doelstellingen van de speerpunten en het uitvoeringsplan concreter uit te werken. Op een wijze waarmee een jaarlijkse evaluatie eenvoudig en toetsbaar is en het benodigde budget en aanvullende tijdsbesteding inzichtelijk zijn. Dit is op de volgende manier aangepakt:

- De **uitvoeringsperiode** is vastgesteld van 2021 t/m 2026, een doorlooptijd van 6 jaar.
- De doelen en resultaten van de **5 speerpunten** zijn aangescherpt (zie kopje speerpunten).
- Het uitvoeringsplan is uitgewerkt in toetsbare stappen. Het resultaat is een nieuw **actieplan** (zie bijlage) met daarin voor alle doelen en acties:
  - Korte beschrijving en beoogd resultaat.
  - Tijdspad met jaarlijkse stappen voor de uitvoeringsperiode
  - Benodigd budget. Waar mogelijk en op hoofdlijnen.
  - Raming van benodigde extra ambtelijke uren .
- **Evaluatie** en toetsing is eenvoudig jaarlijks uit te voeren door de vaste uitvoeringsperiode en de opzet van het actieplan. Ieder najaar wordt bepaald welke in dat jaar geplande acties/doelen zijn uitgevoerd/behaald en of er aanpassingen in de planning nodig zijn.

Bij het actieplan wordt het volgende opgemerkt:

- **Budget:** Enkel het aanvullende budget is opgenomen wat nodig is om het beleid tot uitvoering te brengen. Indien het budget reeds gedekt is, wordt dat vermeld. Voor een groot deel van de acties is overigens geen extra budget benodigd.
- **Uren**: Grotendeels betreft het een verschuiving van de reguliere werkzaamheden. Enkel de aanvullende uren die nodig zijn om het beleid tot uitvoering te brengen zijn opgenomen. Door het aantrekken van een collega in Team Gebiedsinrichting (1 Fte) in 2021, zijn de extra benodigde uren reeds opgevangen.
- **Evaluatie**: Voor startjaar 2021 is reeds aangegeven welke acties zijn uitgevoerd (groene kleur). Op basis van de **eindevaluatie** in 2026 zal bepaald worden op welke wijze het beleid voortgezet gaat worden. Naar verwachting middels een nieuw actieplan.

Sweco
Gijs Meijer
Adviseur Biodiversiteit en Ecologie
gijs.meijer@sweco.nl
M 06 51610401

Postbus 1265
NL 5602 BG Eindhoven
Netherlands
T +31 88 811 6600
www.sweco.nl

Sweco Nederland B.V.
Handelsregister 30129769
Statutair gevestigd te: De Bilt

Speerpunten

Hieronder volgt per speerpunt een aanscherping van de doelstelling, het beoogde resultaat en korte uitleg over benodigd budget en uren. In het actieplan zijn alle bijbehorende acties en doelen aangescherpt en voor de jaren 2021 t/m 2026 concreet in stappen uiteengezet. Het benodigde budget en uren zijn weergegeven in het overzicht.

Speerpunt 1: Transitie naar ecologisch beheer

- De gemeente voert een stapsgewijze transitie in naar ecologisch beheer. De transitie van het nee-tenzij principe naar een ja-mits principe is een doelstelling voor de lange termijn. In de uitvoeringsperiode 2021 t/m 2026 wordt ecologisch beheer uitgebouwd in het buitengebied en in de bebouwde kommen langs de hoofdwegen en in hoofdstructuren. In het actieplan zijn per jaar locaties opgegeven waar ecologisch beheer ingevoerd en/of uitgebreid wordt.
- Beoogd resultaat 2026:
  - Het areaal waar ecologisch maaibeheer plaatsvindt wordt flink verhoogd. De helft van het gemeentelijke areaal (250ha) zal ecologisch gemaaid wordt. Van circa 35% (88 van de 250ha) in 2020, tot 50% (125 van de 250ha) in 2026. De stijging van in totaal 37ha (15%), gemiddeld 6ha (2,5%) per jaar.
  - In de bebouwde kom worden minimaal 5 locaties omgevormd tot bloemrijke stroken.
  - In ongeveer de helft van het gemeentelijk bosplantsoen zal snoeihout ter plaatse verwerkt worden. De kruidlaag wordt niet meer standaard uitgemaaid.
  - Blad blijft zoveel mogelijk in plantsoenen en perkjes liggen en wordt in principe alleen van verhardingen en gazons verwijderd.
- Voor meer ecologisch beheer is structureel een hoger budget nodig. Eenmalige investering is nodig voor realisatie van bloemrijke stroken in de bebouwde kom.

Speerpunt 2: Biodiversiteit als integraal duurzaamheidsthema

- De gemeente gaat biodiversiteit als volwaardig duurzaamheidsthema integreren in de organisatie en zet zich in om natuurinclusief bouwen, inrichten en handelen de norm te laten worden.
- Beoogd resultaat 2026:
  - Natuurinclusief bouwen is de norm door de invoering van de natuurkansenscan en het soortenmanagementplan voor beschermde soorten in gebouwen.
  - Bij het inrichten van de groene ruimte is de waarde voor biodiversiteit mede bepalend.
  - Cursussen, interne bijeenkomsten, een NDFF abonnement en het aantrekken van een extra werknemer, verdiept en verbreedt kennis en verbetert de natuurtoetsing.
- Het benodigde budget is grotendeels reeds gedekt, er is een beperkt aanvullend budget nodig.

Speerpunt 3: Natuurlijke bestrijding overlastgevende soorten

- De gemeente gaat meer natuurlijke bestrijding inzetten om de overlast en plaagdruk van overlastgevende soorten verminderen.
- Beoogd resultaat 2026:
  - Op circa 70% van de plekken waar meeste overlast van eikenprocessierups wordt ervaren, wordt natuurlijke bestrijding ingezet (natuurlijke vegetaties, vogel- en vleermuiskasten).
  - Vermindering van (uitbreiding van) invasieve, exotische plantensoorten
- Het benodigde budget is grotendeels reeds gedekt, er is een beperkt aanvullend budget nodig.

Speerpunt 4: Versterken groenblauw netwerk

- De gemeente versterkt de ecologische waarde van het groenblauwe netwerk. Door inrichting, maar vooral door beheer. Vanuit het buitengebied tot in de bebouwde kommen.
- Beoogd resultaat 2026:
  - De Maasdijken staan volop in bloei en natuurlijke bermen en andere groenblauwe structuren lopen vanuit het buitengebied door tot ver in de bebouwde kommen.
  - De natuurwaarde van de parken wordt versterkt door aangepast beheer.
  - Op minimaal drie plekken zijn natuurlijke bosranden gecreëerd.
  - Natuurvriendelijke oevers zijn gerealiseerd bij het Wijchens Meer en nieuwe geschikte locaties zijn geïnventariseerd.

    - Kansen zijn verzilverd voor realisatie EVZ Heumen Horssen.
- Het benodigde budget is grotendeels reeds gedekt, er is een beperkt aanvullend budget nodig.

Speerpunt 5: Stimuleren van initiatieven en samenwerking

- De gemeente blijft bestaande initiatieven faciliteren en zal nieuwe initiatieven stimuleren. De gemeente zet in op het stimuleren van vogels, bijen, vlinders en vleermuizen.
- Beoogd resultaat 2026:
    - Bewoners hebben hun eigen straten groener en kleurrijker gemaakt met door de gemeente verstrekte fruitbomen, wilde bloemenmengsels, bloembollen, vogelkasten, vleermuiskasten en insectenhotels.
    - Minimaal 5 plekken in de bebouwde kom zijn door de gemeente bij- en vlindervriendelijk gemaakt met voedsel én nestelgelegenheid (wilde bloemen, insectenhotels, nesteldijkjes).
    - Er zijn 3 grotere nestplekken voor vogels en vleermuizen geplaatst (faunapalen)
    - Er zijn minimaal 3 schoolpleinen vergroend.
    - In het buitengebied zijn er meer kleinschalige landschapselementen bijgekomen, zoals hagen, poelen, bloemrijke akkerranden, bomen en bosjes.
    - Er is een goede samenwerking en afstemming met andere terreinbeherende organisaties.
- Er is eenmalig aanvullend budget nodig om de acties mogelijk te maken.

Communicatie, monitoring en evaluatie

- Goede communicatie is essentieel voor betrekken van bewoners, bedrijven, organisaties en overheden en voor het verhogen van draagkracht en maatschappelijke aandacht voor biodiversiteit. Monitoring en evaluatie zijn belangrijk om de effectiviteit van de maatregelen te bepalen, te leren van de uitgevoerde acties en op een goede manier bij te kunnen sturen.
- Beoogd resultaat 2026:
    - In een online omgeving is een divers aanbod aan nuttige informatie gebundeld over natuur en biodiversiteit in Wijchen.
    - Folders en fysieke borden maken inwoners duidelijk waarom ecologisch beheer is ingevoerd en/of stroken zijn ingezaaid of anders zijn ingericht.
    - Jaarlijkse evaluatie maakt de voortgang duidelijk, toetsbaar en eenvoudig bij te sturen.
    - Conform het nieuwe monitoringsplan worden verschillende maatregelen op effectieve wijze gemonitord. De resultaten tonen aan of de biodiversiteit daadwerkelijk verhoogd is.
    - Mooie voorbeelden en communicatie leiden tot een hoger draagvlak voor biodiversiteit. Een enquête toont aan of het draagvlak daadwerkelijk is verhoogd.
- Er is eenmalig aanvullend budget nodig om de acties mogelijk te maken.

Overzicht

Hieronder volgt een schematisch overzicht van het benodigde aanvullende budget en uren voor het uitvoeren van het beleid voor de periode 2021 t/m 2026. Specificaties staan in het actieplan (bijlage).

Overzicht kosten en uren 2021 - 2026			
Speerpunten	**Kosten**	**Uren**	**Opmerkingen**
Speerpunt 1: Transitie naar ecologisch beheer	€ 74.000	228	Structureel extra budget beheer, exacte kosten volgen uit nieuwe beheerplannen (2022). Eenmalige kosten voor aanleg bloemenlinten
Speerpunt 2: Biodiversiteit als duurzaamheidsthema	€ 23.000	692	Kosten voor natuurkansenscan en richtlijn natuurinclusief inrichten voor ruimtelijke ontwikkelingen en voor NDFF abonnement
Speerpunt 3: Natuurlijke bestrijding overlastgevende soorten	€ 10.000	100	Kosten en uren voor verschillende pakketten bloembollen, bloemenzaden, nestkasten vogels en vleermuizen voor bewoners
Speerpunt 4: Versterken groenblauw netwerk	€ 5.000	104	Kosten voor realisatie natuurlijke bosranden
Speerpunt 5: Stimuleren initiatieven en samenwerking	€ 39.000	592	Kosten voor aanplant (fruit)bomen, diverse faunavoorzieningen en participatieproject 'Biodiversiteit in de wijk'
Communicatie	€ 10.000	192	Kosten en uren voor opzetten online platform en plaatsing fysieke informatieborden
Monitoring en evaluatie	€ 6.500	410	Kosten opzetten monitoringsplan en nieuwe natuurpuntenberekening einde periode
Totaal	**€ 167.500**	**2318**	

Bijlage: Actieplan Beleidsplan Natuur en Biodiversiteit Wijchen. Uitvoeringsperiode 2021-2026

		Acties	Beschrijving	Resultaat	Planning implementatie acties per jaar						Urenraming (extra uren tov regulier werk)	Kostenraming	Opmerkingen m.b.t. uren & kosten
					2021	2022	2023	2024	2025	2026			
1. Transitie naar ecologisch beheer	1.1	Uitbreiden ecologisch groenbeheer (maaien)	Selectie van bermen en groenstroken en percelen waar komende jaren transitie plaatsvindt. Stapsgewijs per jaar arealen ecologisch beheer uitbreiden in buitengebied en binnen bebouwde kommen. Buitengebied, hoofdwegen, parken, parkzones en verbindingen hebben hebben prioriteit voor omschakeling.	2020: areaal ecologisch maaibeheer (88ha van de 250ha = 35% van totaal maaibeheer. 2026: Streven naar ecologisch beheer 50% van totaal maaibeheer (125 ha van de 250ha). Dit betekent een stijging van 37ha in 6 jaar (15%). Dat is gemiddeld ruim 6 hectare per jaar erbij (2,5% tov totaal areaal)	Invoeren aanpassingen naar ecobeheer: Randweg Noord, Westerdreef, Zuiderdreef en Oosterpark (± 7 ha.) Voorbereiding pilot Aalsburg 21e, 23e en 26e straat	Invoering aanpassingen naar ecobeheer pilot Aalsburg, Spoorzone	Invoering aanpassingen naar ecobeheer Park Noord / Klapstraatpark Invoering bermen buitengebied	Invoering aanpassingen naar ecobeheer Park Diemewei / Kerkeveld Woordsesteeg	Invoering aanpassingen naar ecobeheer Wijchens Meer	Invoering aanpassingen naar ecobeheer Elsland / De Geer	0	€ 50.000	M.i.v. 2022 is budget maaibeheer verhoogd met €20.000. Vanaf 2023 volgt het budget uit het bermbeheerplan buitengebied en op basis van aanbesteding in 2022. Voor nu is uitgegaan van een noodzakelijk aanvulling van €10.000 euro per jaar.
	1.1.1		Ecologisch groenbeheerplan (2021-2030).	Verwerking en vastlegging van speerpunten Beleidsplan natuur en biodiversiteit voor uitvoering groenbeheer.	Plan is opgesteld en vastgesteld	Start implementatie					0	€ 0	Reeds afgerond, kosten gedekt via beheerbudget
	1.1.2		Ecologisch bermbeheerplan voor buitengebied.	Actualisering bermbeheer met doel verbetering van biodiversiteit en natuurlijke bestrijding overlastsoorten (bv. eikenprocessierups). Plan geeft ook inzicht in kosten en besparingen van aanpassing van het bermbeheer. Die worden inzichtelijk na oplevering beheerplan in Q2.	Opdracht en start actualisering bermbeheerplan	Oplevering bermbeheerplan Q2	Implementatie uitbreiding ecologisch bermbeheer buitengebied				0	€ 0	Doorrekening van kosten en besparingen gebeurd binnen bermbeheerplan . Oplevering Q2 2022.
	1.2	Uitbreiden ecologisch groenbeheer (snoeien)	Ecologisch beheer heesters, bosschages, houtwallen en bosjes. Snoeisel en dood hout laten liggen, takkenrillen maken enz.	Snoeihout in bos(plantsoen) verwerken tot takkenrillen (tenzij omvang groenstrook niet toelaat: min. 5m. breedte) Niet in wijken ivm risico van dumpingen maar daar wel snipperhopen maken; Variatie in soorten, leeftijd en afmetingen van groenstroken. In ieder geval in parken en bospercelen Jorispad-Leemweg, Passerot		Uitwerken en vastleggen werkafspraken m.b.t. maatregelen ecologisch beheer. Invoering in 25% van areaal (totaal areaal is 57,25 ha)	Onderzoeken of en hoe maatregelen bijdragen aan natuurwaarde		Invoering in 50% van areaal		0	€ 0	Naar schatting de helft van de kosten zit in uitslepen en afvoeren. Echter, aflevering biomassa levert tevens geld op. Naar verwachting zal het een kostenbesparing zijn, maar zal uit de praktijk moeten blijken.
	1.2.1		Kruidlaag niet meer (uit)maaien en bij nieuw bosplantsoen ook kruidlaag aanplanten/zaaien.	- Natuurlijke kruidlaag in bosplantsoen - Zoom van kruiden 1à2 jaar laten staan - Bramen op plaatsen waar het overlast geeft gepast snoeien. - Aansturing verbeteren. - Staat opgenomen in groenbeheerplan 2021.		Beeindigen uitmaaien kruidlaag					0	€ 0	Nieuwe aanleg gedekt in projectkosten
	1.2.2		Blad in beplanting laten liggen.	Natuurlijke bladlaag in beplantingen. In principe blad alleen van verhardingen en gazons verwijderen. Staat opgenomen in groenbeheerplan 2021.		Pilot	Implementatie	Implementatie	Implementatie	Implementatie	0	€ 0	Kan kostenbesparing opleveren, nog niet duidelijk, zal uit de praktijk moeten blijken
	1.2.3		Opstellen boombeheerplan.	Belangen van en relatie tussen bomen en flora en fauna zijn uitgewerkt. Bijvoorbeeld: uitvoeren quickscan f+f voorafgaand aan kap of dode stammen laten staan tbv biotoopverbetering. Boomsoorten tbv biodiversiteit		Opstellen plan	Implementatie	Implementatie	Implementatie	Implementatie	0	€ 0	Uren en kosten gedekt in budget beheer
	1.3	Versterken natuurwaarden parken en Ecologische structuren bebouwde kom	Parken vormen biodiversiteitshotpots in de bebouwde kom en zijn belangrijke elementen in het groenblauwe netwerk. Per park en hoofdgroenstructuur mogelijkheden uitwerken voor verbetering van ecologisch functioneren door aanpassing in beheer en inrichting.	Stapsgewijze omschakeling naar ecobeheer in parken en groenstructuren op basis van opgestelde beheerplannen per park m.u.v. functies die dat niet toelaten (speelveld, speeltoestellen, hups, e.d.).	Oosterpark, Leemweg, Bijsterhuizen en hoofdwegen zijn opgesteld en invoering geregeld vanaf 1-1-2022	Opstellen beheerplan Park Noord / Klapstraatpark, spoorzone	Opstellen beheerplan Park Diemewei / Kerkeveld Woordsesteeg	Opstellen beheerplan Wijchens Meer / water Huurlingsedam	Opstellen beheerplan Elsland / De Geer		120	€ 0	Uren, circa 30 uur per beheerplan. Kosten uitvoering opgenomen bij maaibeheer (1.1).
	1.4	Aansluiten bij bestaande initiatieven ecologisch beheer.	De gemeente verkent of er aansluiting gevonden kan worden bij bestaande initiatieven voor ecologisch beheer, zoals NL Zoemt en Kleurkeur.	Afweging of aansluiting zinvol is			Nagaan of zinvol is			Nagaan of zinvol is	8	€ 0	
	1.5	Inzaaien inheemse bloemenmengsels en aanplanten biologische bloembollen	Verschillende plekken in de bebouwde kom (bermen, perken, randen van grasvelden) inzaaien met een inheems, gebiedseigen kruidenmengsel. Daarnaast aanplanten van bloembollen/stinzenplanten van biologische oorsprong. Opstellen richtlijnen waar in te zaaien of planten, welke zaadmengsels en hoe beheren. Uitwerken in notitie natuurinclusief inrichten (2.3). Zie afwegingskader in bijlage 3 BPNB.	Streven naar 5 locaties waar bloemenmengsels en/of biologische bloembollen worden ingezaaid/geplant. Gemiddeld 1000m2 per jaar		Inzaaien stukken bij De Dreef, Hernen en Aalsburg 23e straat . Opstellen richtlijn.	Bepalen of en waar inzaai- of plantlocaties zijn. 1 locatie gerealiseerd	Bepalen of en waar inzaai- of plantlocaties zijn. 1 locatie gerealiseerd	Bepalen of en waar inzaai- of plantlocaties zijn. 1 locatie gerealiseerd	Bepalen of en waar inzaai- of plantlocaties zijn. 1 locatie gerealiseerd	100	€ 24.000	Kosten vooral afhankelijk of zode verwijderd moet worden of niet. Afplaggen graszode €4/m2, inzaaien €1/m2 + bijkomende kosten veiligheidsmaatregelen. Voor 1000m2 omvorming gazon gemiddelde kosten €6000. Locaties van 2022 zijn gedekt. Voor 4 aanvullende locaties is €24.000 nodig. Kosten benodigd ecologisch beheer vallen onder 1.1 Scheuren of frezen of inzaaien bij renovaties is goedkoper.
										Totaal 2022-2026	**228**	**€ 74.000**	

		Acties	Beschrijving	Resultaat	Planning implementatie acties per jaar						Urenraming (extra uren tov regulier werk)	Kostenraming	Opmerkingen m.b.t. uren & kosten
					2021	2022	2023	2024	2025	2026			
2. Biodiversiteit als integraal duurzaamheidsthema	2.1	Invoeren natuurkansenscan	Vroeg in planvorming kansen voor natuur en biodiversiteit uitwerken. Start met woningbouwlocaties. Later (na evaluatie) opschalen naar elk project in de openbare ruimte.	- Ingevoerd format Natuurkansenscan die mogelijkheden voor natuur binnen plannen en projecten weergeeft. - Scan is vast onderdeel in planvorming gebiedsinrichting. - Ook relatie met waterberging is onderdeel.		Opstellen format en proefperiode	Evaluatie + evt. aanpassing	Definitieve Invoering	Evaluatie	Evaluatie	250	€ 3.000	Éénmalige investering in kosten en tijd (50 uur), daarna 40 uur voor jaarlijkse beoordeling
	2.2	Opstellen Soortenmanagementplan (SMP)	SMP is basis voor generieke ontheffing Wnb voor huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen in bebouwde kom Wijchen. Populaties blijven minimaal op peil.	Generieke ontheffing Wnb voor huismus, gierzwaluw en vleermuizen in bebouwde kom Wijchen.	Onderzoeken en opstellen concept	Aanvraag en verlening van ontheffing	In gebruik name	Evaluatie	Evaluatie	Evaluatie	200	€ 0	40 uur per jaar; verder afhankelijk van projecten. Kosten reeds gedekt
	2.3	Groen biodivers inrichten met ecologisch geteeld plantmateriaal	Bij inrichting van (nieuw) groen kijken hoe biodiversiteit kan worden versterkt. Invulling is maatwerk en locatiespecifiek. Bij voorkeur met inheems en ecologisch geteeld plantmateriaal.	Richtlijn als hulpmiddel en ondersteuning voor inrichtingsplannen. Wat wel en wat niet doen? Doelgroep ontwerpers, projectleiders en aannemers.			Opstellen richtlijn	Uitvoering richtlijn	Evaluatie	Evaluatie	40	€ 4.000	Uren voor participatie opstellen richtlijn (24 uur) en evaluatie (8 uur per jaar)
	2.4	Versterken koppeling klimaatadaptatie en biodiversiteit	Bij afkoppelprojecten (regenwater) ook kijken of en hoe biodiversiteit en beleving gestimuleerd kan worden	Wordt opgenomen in 2.3, richtlijn natuurinclusief inrichten. Uitgangspunt is dat afkoppelprojecten biodivers worden ingericht.			Opstellen richtlijn	Uitvoering richtlijn	Evaluatie	Evaluatie	0	€ 0	
	2.5	Natuurinclusief ontwerpen en bouwen stimuleren	Inzetten op natuurinclusief ontwerpen en bouwen bij nieuwbouw en renovaties.	Bekendheid van voorbeelden geeft stimulans aan andere initiatiefnemers (richten op communicatie Arcgis en site). Koppeling met 2.1 natuurkansenscan en 2.2 soortmanagementplan.	Initiatiefnemers van (ver)bouwplannen worden standaard gewezen op mogelijkheden. Informatie staat op de gemeentewebsite.	Opstellen natuurkansenscan (2.1), richtlijn natuurinclusief inrichten (2.3). SMP (2.2) Informatie natuurinclusief bouwen op online platform (6.1)	Jaarlijks plan uitlichten waar natuurinclusief bouwen is gedaan	jaarlijks plan uitlichten waar natuurinclusief bouwen is gedaan + updaten van de richtlijn	jaarlijks plan uitlichten waar natuurinclusief bouwen is gedaan	jaarlijks plan uitlichten waar natuurinclusief bouwen is gedaan + updaten van de richtlijn	100	€ 0	Uren voor uitlichten projecten (20 uur per jaar)
	2.6	Ecologische meerwaarde geven aan zonneparken	Met verplichte landschappelijke inpassing door aanleg van natuur- en landschapselementen een ecologische meerwaarde creëren. Ook rekening houden dat licht en regenwater de bodem onder de panelen kunnen bereiken.	Ecologische meerwaarde is nu een van de toetsingscriteria.	Verplichting mitigerende en compenserende maatregelen is opgenomen in toetsingskader	Evaluatie	Evaluatie	Evaluatie	Evaluatie	Evaluatie	0	€ 0	
	2.7	Verbeteren natuurtoetsing	Bij projecten, ontwikkelingen en toetsing van omgevingsvergunning wordt extra aandacht geven aan tijdig aanvragen natuuronderzoek. Bij uitvraag natuurtoetsen bij voorkeur bij NGB aangesloten bureaus vragen.	Goede natuurtoetsing standaard in werkprotocol. Verbreden van 'biodiversiteits-kennis' speelt een belangrijke rol. Door een betere natuurtoetsing worden negatieve effecten op flora en fauna beter voorkomen.	Bij start planvorming danwel bij (vooroverleg) vergunningaan-vraag wordt gewezen op tijdig onderzoek. Bij twijfel over aanwezigheid wordt onderzoek gevraagd.	Cursus Wnb voor medewerkers.	Gemeente vraagt bij voorkeur natuurtoetsing uit bij NGB-Bureau's Bij uitvragen ook invasieve exoten mee laten nemen		Evaluatie enquete of interview met stakeholders		16	€ 0	Uren voor interview/enquete. Uren cursus gedekt uit opleidingsbudget
	2.8	Verkenning ecoloog in dienst	Mogelijkheden verkennen om, al dan niet samen met buurtgemeenten, een ecoloog in dienst te nemen voor impuls kennis ecologie en natuurtoetsing	Extra collega aangenomen	Extra collega aangenomen						0	€ 0	
	2.9	Afsluiten abonnement NDFF	Abonnement op meest complete database van soortenverspreiding geeft beter inzicht in (mogelijke) aanwezige (beschermde) soorten tbv beheer, ruimtelijke ontwikkelingen en natuurontwikkeling.	Abonnement afgesloten		wordt bij PPN opgevoerd	Start abonnement				16	€ 16.000	Uren voor regelen deelname en instructie. Kosten bij afsluiting 3 jarig abonnement (korting van 15%)
	2.10	Organiseren bijeenkomst biodiversiteit (intern)	Organiseren van interne bijeenkomst over biodiversiteit en natuurinclusief bouwen.	Bijeenkomst waarin teams GO, SPA, V&U en RB inzicht krijgen hoe en op welke manier zij rekening moeten houden met natuurwaarden en Wnb. En hoe hun werk kan bijdragen aan natuurontwikkeling.			Per team een gerichte bijeenkomst		Per team een gerichte bijeenkomst		70	€ 0	15 man keer 2 uur = 30 uur en voorbereiding 40 uur
	2.11	Opfrissen kennis	Cursussen voor medewerkers op het gebied van natuurwetgeving, ecologie en biodiversiteit.	Medewerkers van de teams RB, V&U, GI, GO hebben een cursus uitvoering Wnb gevolgd.	Organisatie cursus Wet Natuurbescherming	Volgen van cursus Wnb (niveau 1, 2 en 3) door				Hercertificering	0	€ 0	Gedekt uit opleidingsbudget
	2.12	Ontmoedigen chemische bestrijdingsmiddelen	In openbare ruimte is gebruik al niet meer toegestaan, met uitzondering van bestrijding Japanse duizendknoop. Bij verpachting verbod op gebruik glyfosaat.	Geen toepassing chemische middelen op gemeentegronden.	Al vele jaren geen chemische bestrijding in beplantingen en op verhardingen.						0	€ 0	
										Totaal 2022-2026	**692**	**€ 23.000**	

		Acties	Beschrijving	Resultaat	Planning implementatie acties per jaar						Urenraming (extra uren tov regulier werk)	Kostenraming	Opmerkingen m.b.t. uren & kosten
					2021	2022	2023	2024	2025	2026			
3. Natuurlijke bestrijding overlastgevende soorten	3.1	Lopende acties natuurlijke bestrijding eikenprocessierups doorzetten en uitbouwen (inrichting)	Uitdelen en ophangen vogel- en vleermuiskasten. In combinatie met passende zaadmengsels en eventueel folder met uitleg en instructie	Inrichtingsrichtlijnen waarmee natuurlijke bestrijding door een geschikte leefomgeving wordt bevorderd (nestkasten alleen zijn onvoldoende).	130 vleermuiskasten verstrekt aan bewoners		Actie nestkasten + bloemenzaadjes en bloembollen		Mogelijk Actie herhalen		100	€ 10.000	Bonte berm pakket €15 (2021 prijs). Bloembollen pakket €5 Zaadmengsels (Eiken-processierups) €1-3. Nestkast vogel/vleermuis circa €25. Uitgaande van 500 pakketten (bollen/zaden, gemiddeld €12,50) en 150 nestkasten = €10.000
	3.2	Lopende acties natuurlijke bestrijding eikenprocessierups doorzetten en uitbouwen (beheer)	Ecologisch beheer bermen en aangrenzende percelen uitbouwen. Inzaaien specifiek kruidenmengsel (maatwerk)	Locaties met meeste overlast inrichten voor natuurlijke bestrijding (beheer en epr-mengsels/struiken). Hangt samen met het ecologisch bermbeheerplan.		Uitbreiding natuurlijk bermbeheer langs wegen met eiken Inzaaien in brede bermen met eiken.	Monitoring effecten aangepast beheer en ingezaaide kruidenmengsel	Bermbeheer en uitbreiding ingezaaide bermen	Bermbeheer en uitbreiding ingezaaide bermen	Bermbeheer	0	€ 0	Uren en kosten zijn gedekt in budget beheer
	3.3	Plan van aanpak eikenprocessierups (en overige boom ziektes)	Overkoepelend, gemeente-breed plan, waar andere partijen makkelijk op aan kunnen haken. Gemeente neemt initiatief om plan op te stellen, in samenwerking met andere partijen.	Plan van aanpak: actualisatie en uitbreiding notitie aanpak 2020 gericht op natuurlijke bestrijding en doorrekening maatregelen en kosten.		Evaluatie en actualisatie notitie aanpak 2020; natuurgerichte aanpak in nieuw bestek na 2022	Invoeren jaarlijkse evaluatie van maatregelen en verspreiding	Jaarlijkse evaluatie van maatregelen en verspreiding	Jaarlijkse evaluatie van maatregelen en verspreiding	Jaarlijkse evaluatie van maatregelen en verspreiding	0	€ 0	Uren en kosten zijn gedekt in budget beheer
	3.4	Voortzetten ontmoedigingsbeleid ganzenoverlast Wijchens Meer	D.m.v. uitbreiding aangepast groenbeheer verblijf ganzen ontmoedigen	Eventuele overlast van ganzen blijft beheersbaar (niet meer dan 10 meldingen per jaar).	Borden 'niet voeren' geplaatst en schoongemaakt, nieuwsberichten geplaatst.	Nieuwe inventarisatie	Nieuwe aanpak afhankelijk van resultaat inventarisatie en meldingen			Evaluatie	0	€ 0	Uren en kosten zijn gedekt in budget beheer
	3.5	Aanpak invasieve exoten (Japanse Duizendknoop, reuzenberenklauw en ambrosia)	Huidige beleid doorzetten en optimaliseren. Locaties zijn in beeld. Fysieke afscherming indien nodig/zinvol	Stapsgewijze vermindering van de invasieve soorten. Uitbreiding Japanse Duizendknoop stopt		Locaties bekend en op digitale kaart in tabula. Indien nodig bepaalde groeiplekken fysiek aanduiden (linten)	Uitbreiding aantal locaties Japanse duizendknoop is gestopt	Ontwikkelingen aanpak bijhouden	Ontwikkelingen aanpak bijhouden	Ontwikkelingen aanpak bijhouden	0	€ 0	Uren en kosten zijn gedekt in budget beheer
	3.6	Informatieverstrekking ratten	Gemeente verstrekt op website informatie over preventieve maatregelen tegen ratten. Het gaat met name om communicatie. Ratten komen vooral af op (afval van) voedsel en niet op natuurlijk groen.	Informatie op website wordt geupdate	Wijze van melding staat op de website	Preventieve maatregelen toevoegen					0	€ 0	Uren gedekt in communicatie
	3.7	Knaagschade bever tegengaan	Waardevolle bomen worden met gaas beschermd tegen knagen. Gelijktijdig elder voedselvoorziening vebeteren (wilgen, waterplanten en oeverplanten). Voor een deel wordt de schade geaccepteerd	Waardevolle bomen worden met gaas beschermd tegen knagen. Gelijktijdig elder voedselvoorziening verbeteren (wilgen, waterplanten en oeverplanten)	Bedreigde bomen zijn afgerasterd		Waardevolle bomen zijn beschermd	Voedselvoorziening uitbreiden			0	€ 0	Uren en kosten zijn gedekt in budget beheer
	3.8	Aanpak invasieve exoten (watercrassula)	In overleg met Waterschap bepalen wat de beste bestrijding is voor deze ongewenste soort.	Heldere afspraken wie wat verzorgd om uitbreiding in te dammen. Communicatie op website (oorzaak en gevolg).	Staat op de website	Monitoring + overleg met waterschap		Monitoring + overleg met waterschap		Monitoring + overleg met waterschap	0	€ 0	Uren en kosten zijn gedekt in budget beheer
										Totaal 2022-2026	**100**	**€ 10.000**	
4. Versterken groen-blauw netwerk	4.1	Streven naar afronding EVZ Heumen- Horssen	Samen met partners op zoek naar oplossingen om de EVZ af te ronden en goed te beheren.	Provincie evalueert realisatie Gelderse evz's in 2022.		Evaluatie provincie	Kansen signaleren en aanpakken	Kansen signaleren en aanpakken	Kansen signaleren en aanpakken	Kansen signaleren en aanpakken	0	€ 0	
	4.1.1.		Uitvoering van Motie natuurontwikkeling (nr. 20 51968) met wens voor natuurontwikkeling.	Ingericht gemeentelijk perceel bij Bergharen als onderdeel van evz Heumen - Horssen		Opnemen in PPN begroting 2023	Planvorming en aanleg				0	€ 0	
	4.2	Aanleggen natuurlijke bosranden	Zoom- en mantelvegetaties bij bosranden door aanpassing beheer en/of aanplant.Bosranden waar die pleksgewijs geleidelijk oplopen. Is maatwerk dat op locatie met inzicht van toezichthouder en aannemer wordt bepaald.	Op minimaal 3 locaties natuurlijke bosrand door uitdunnen óf aanplant mantel en zoom. Uitdunnen kan ook door bomen 'om te duwen' voor extra stimlans biodiversiteit		Selectie locaties	Uitvoering locatie 1		Uitvoering locatie 2	Uitvoering locaties 3	40	€ 5.000	Uitganspunt kosten is 1000m2 per locatie = 3000m2, waarvan 2 dmv uitdunnen en 1 dmv aanplant. Kosten uitdunnen + afvoer = €1250, maar wordt met dunning van bos meegenomen (gedekt) Blijft over de kosten van aanplant is circa €5000 inclusief inboeten.
	4.3	Aanleggen natuurvriendelijke oevers (NVO's)	In het buitengebied heeft waterschap haar verplichtingen qua hoeveelheid lengte al uitgevoerd. Bekeken wordt of er nog meer mogelijkheden zijn		Aanleg NVO bij Wijchens Meer - Diepvoorde		Laatste fase aanleg NVO bij Wijchens Meer - TKWM	Inventarisatie nieuwe locaties			8	€ 0	
	4.4	Zoomvegetaties langs Maasheggen ontwikkelen	In overleg met Staatbosbeheer bekijken wat mogelijk is voor het ontwikkelen van zoomvegetaties langs de Maasheggen.	Grondeigendom SBB biedt mogelijkheden voor zoomvegetaties; overeenkomsten met aangrenzende eigenaren moeten daarvoor worden aangepast.				Overleg SBB en aangrenzende eigenaren	Zo mogelijk aanpassing overeenkomsten		16	€ 0	
	4.5	Bloemrijke dijken verder ontwikkelen	Samen met waterschap bekijken op welke manier de natuurwaarde van de dijken verhoogd kan worden.	Waterschap heeft al ecologisch beheer uitgewerkt en in 2021 deels uitgevoerd. M.u.v. noodzakelijke verkeersstroken (die gemeente maait) dijken volledig ecologisch beheren. Verkeersstroken worden zo smal mogelijk beheerd.		Afstemming met waterschap wat minimale verkeersstroken zijn.	Eerste fase uitvoering: 30% aangepast beheer	70% aangepast beheer		100% aangepast beheer	40	€ 0	Uren voor afstemming. Kosten opgenomen in bermbeheer
										Totaal 2022-2026	**104**	**€ 5.000**	

		Acties	Beschrijving	Resultaat	Planning implementatie acties per jaar						Urenraming (extra uren tov regulier werk)	Kostenraming	Opmerkingen m.b.t. uren & kosten
					2021	2022	2023	2024	2025	2026			
5. Stimuleren initiatieven en samenwerking	5.1	Opzetten pilotproject biodiversiteit in de wijk	Met een pilotproject biodiversiteit in een wijk samen met bewoners, bedrijven en natuurverenigingen aan de slag gaan voor een mooiere, levendiger, groenere en meer kleurrijke wijk.	Project waarbij in samenwerking met inwoners biodiversiteit in de directe woonomgeving wordt gebracht.			notitie aanpak biodiversiteit in de wijk	keuze wijk en uitvoeren pilotproject	keuze wijk en uitvoeren pilotproject		200	€ 15.000	Kosten- en urenraming voor proces en enkele maatregelen. Maatregelen deels te combineren met andere acties (1.1, 1.5, 3.1, 5.2, 5.4.1, 5.5, 5.6, 5.7, 5.8)
	5.2	Groene schoolpleinen inrichten	In overleg met schoolbesturen mogelijkheden voor vergroening van schoolpleinen stimuleren. Hierbij is biodiversiteit en natuurbeleving belangrijk.	3 ingerichte groene schoolpleinen. De gemeente heeft begeleid met de subsidieaanvraag.	Planvorming + subsidies	uitvoering herinrichting schoolpleinen	uitvoering herinrichting schoolpleinen				0	€ 0	Kosten en uren gedekt vanuit budget onderwijs
	5.3	Stimuleren natuurinclusieve landbouw	Mogelijkheden verkennen voor natuurinclusieve landbouw. Gemeente heeft weinig invloed. Jaarlijks mogelijkheden en subsidies peilen. Eventueel bijeenkomst organiseren indien mogelijk starten van een pilot.	Info bij elkaar zetten op website.		volgen ontwikkelingen en combinatiekansen grijpen	volgen ontwikkelingen en combinatiekansen grijpen	volgen ontwikkelingen en combinatiekansen grijpen	volgen ontwikkelingen en combinatiekansen grijpen	volgen ontwikkelingen en combinatiekansen grijpen	40	€ 0	8 uur per jaar om ontwikkelingen te volgen en te acteren
	5.4	Stimuleren kleinschalige landschapselementen	De huidige stimuleringsregeling wordt behouden. Daarnaast bekijkt de gemeente de mogelijkheden voor subsidiering beheer.	Subsidie nu via provincie en gemeente 50-50. Relatie met budget uilen, vleermuizen, stadsvogels, bijen en vlinders.	Uitvoering onderdelen beschikking regeling landschap & biodiversiteit	uitvoering onderdelen beschikking regeling landschap & biodiversiteit	uitvoering onderdelen beschikking regeling landschap & biodiversiteit				0	€ 0	kosten en uren reeds gedekt uit Uitvoering LOP
	5.4.1		Fruitbomen: Halfstam, streekeigen soorten, samenwerking met stichting Maasheggen Balgoy	250 fruitbomen geplant bij particulieren		Aanmeldingsprocedure starten ronde 1	Aanplant	Aanmeldingsprocedure starten ronde 2	Aanplant		80	€ 7.500	Kosten bomen circa €30 per stuk. Kosten sterk verlaagd door samenwerking SMB. Uren voor ondersteuning aanmeldingsprocedure
	5.5	Stimuleren leefomgeving uilen	De gemeente faciliteert het ophangen van nestkasten en aanbrengen van kleinschalige landschapselementen in het leefgebied van uilen	Uilenkasten in geschikte deelgebieden van de gemeente			Overleg Natuur Wijchen om locaties voor kasten te bepalen	Plaatsing uilenkasten			16	€ 1.500	Kosten voor 10-25 kasten
	5.6	Stimuleren leefomgeving vleermuizen en stadsvogels	Natuurinclusief bouwen en het Soortenmanagementplan vormen belangrijke maatregelen. Daarnaast nestkasten ophangen/plaatsen en aanplant in leefgebied in bebouwde kom en bij boerderijen. Gemeente onderzoekt mogelijkheden voor vleermuiskelders.	Op 3 nader te bepalen locaties in openbaar gebied grote paalkast/vogeltil/faunapaal. Overige resultaten gedekt bij andere acties				1 locatie	1 locatie	1 locatie	16	€ 7.500	Kosten voor 3 faunapalen, inclusief plaatsing
	5.7	Stimuleren leefomgeving bijen en vlinders	De gemeente wil een bij- en vlindervriendelijke gemeente worden. Deze soortgroepen worden gestimuleerd door te zorgen voor meer voedsel en meer schuil- en nestelplekken. Dit met acties zoals insectvriendelijk beheer, inzaaiacties, aanleg vlinderperken en informatieborden.	Insectenhotels, nesteldijkje en zaadmengsels. Andere maatregelen gedekt met beheer (maaien), dood hout laten liggen, inzaaien, e.d.			Actie zaadmengsels / bollen / nestkasten, in combinatie met eikenprocessierups	Plaatsing groot insectenhotel	Plaatsing groot insectenhotel	Actie met NL Zoemt?	0	€ 2.500	Kosten voor 2-3 grote insectenhotels met nesteldijkjes en boomstam er bij. Kosten bloembollen en zaadmengsels gedekt bij actie 3.1. Kosten beheer en inzaaien bij 1.1 en 1.5
	5.8	Stimuleren iepenpage	Wijchen is een belangrijk gebied voor de iepenpage. De gemeente gaat op meerdere plekken iepen aanplanten om zo de kwetsbare en beschermde vlinderpopulatie te ondersteunen.	3 locaties aangeplant met aantal fladderiepen. Voldoende groeiruimte boven en ondergronds. Locaties in overleg met Natuur Wijchen (waarnemingen in Haagdoornstr.)			Overleg Natuur Wijchen, locaties iepen	1 locatie aangeplant	1 locatie aangeplant	1 locatie aangeplant	24	€ 5.000	Kosten voor 10 bomen + aanplant (€200 boom, €300 aanplant). Uren voor overleg en aansturing
	5.9	Samenwerking zoeken met TBO's	Aansluiten van ecologische inrichting en beheer van groen en water tussen terreinbeheerders. Uitbouwen netwerk en elkaar informeren over plannen.	Per jaar focus op belangrijke partner (flexibel). Afstemming bermbeheer is onderdeel hiervan. Elk jaar bekijken wat er gedaan is en wat het heeft opgeleverd.	Startoverleg + kennismaking	In kaart brengen netwerk kansen voor ecologisch beheer in samenwerking met andere partijen	Focus op Waterschap	Provincie	Rijkswaterstaat	Prorail Tennet	80	€ 0	Uren voor overleggen 16 uur per jaar
	5.10	Samenwerking zoeken met omringende gemeenten	Verkennen hoe biodiversiteitsbeleid en acties op elkaar aan kunnen sluiten. Qua eigendom sluiten alleen wegen op elkaar aan.	Elk jaar bekijken wat er gedaan is en wat het heeft opgeleverd.	Startoverleg + kennismaking	Kennis en ervaringen uitwisselen	Kennis en ervaringen uitwisselen	Kennis en ervaringen uitwisselen	Kennis en ervaringen uitwisselen	Kennis en ervaringen uitwisselen	80	€ 0	Uren voor overleggen 16 uur per jaar
	5.11	Stimuleren ecologische inrichting en beheer derden	Gemeente gaat bewoners, agrariërs, wooncorporaties, zorginstellingen en bedrijventerreinen stimuleren hun groen ook ecologisch in te richten en te beheren.	Actief benaderen. Website updaten > kennis bevorderd de actie om anders in te richten. Stuk communicatie zie 6.1			Website + overleg		Website + overleg		20	€ 0	Uren voor overleg
	5.11.1.		Stimuleren aanleg en beheer Landschapspark Wijchen	Gebied met natuur- en landschapselementen dat gefinancierd wordt met een bijdrage (in geld of natura) van lokale bedrijven en organisaties die daarmee hun footprint willen verkleinen.		Initiatiefnemer ondersteunen bij uitwerking ideeën					20	€ 0	Uren voor overleg
	5.12	Tijdelijke natuur ontwikkelen	De gemeente gaat in gesprek met ontwikkelaars en grondeigenaren om te verkennen waar tijdelijke natuur kan worden toegepast.	Gemeente heeft nauwelijks zelf (bouw)gronden geschikt voor tijdelijke natuur. Positieve kanten voor ontwikkelaars en terreineigenaren belichten. Staat overzicht op de website.			Website + overleg		Website + overleg		8	€ 0	Uren voor overleg
	5.13	Infranatuur verbeteren	Verhogen natuurwaarden langs infrastructuur. Naast transitie geschikte wegbermen in eigen beheer à aansluiting zoeken bij partners infranatuur Inmiddels opgenomen in Deltaplan Biodiversiteit.	Natuur van infrastructuur rijk, provincie, Prorail, waterschap sluit op elkaar aan. Overlap van verschillende acties. Resultaat geborgd in andere acties (5.10, 5.9, 5.11, 4,1 - 4.5, 3,2, 1.1, 1.2)			Startoverleg		Nagaan of zinvol is		8	€ 0	Kosten geborgd binnen budgetten andere acties
										Totaal 2022-2026	**592**	**€ 39.000**	

		Acties	Beschrijving	Resultaat	Planning implementatie acties per jaar						Urenraming (extra uren tov regulier werk)	Kostenraming	Opmerkingen m.b.t. uren & kosten
					2021	2022	2023	2024	2025	2026			
6. Communicatie	6.1	Opzetten online platform (verhogen draagvlak)	Online platform (bijv. ARCGIS, wordpress) waar allerlei informatie over natuur en biodiversiteit in Wijchen wordt verzameld. Het inspireert, geeft goede voorbeelden en maakt het makkelijk voor mensen om aan te haken en tips te krijgen.	Opzet online platform in 2022. Uitbreiding en bijhouden informatie in navolgende jaren		Opzetten platform	Bijhouden en uitbreiden platform	Bijhouden en uitbreiden platform	Bijhouden en uitbreiden platform	Bijhouden en uitbreiden platform	120	€ 5.000	Kosten voor opzetten platform, uren voor bijhouden en uitbreiden platform, 24 per jaar
	6.1.1.		Gemeentelijke website, nieuwberichten, nieuw online platform, informatieborden, folders	Communicatie zorgt voor groter draagvlak en betrekt bewoners, bedrijven en organisaties in en rondom Wijchen	Gemeentelijke website aangevuld	Beleidsplan op de website		Info Biodiversiteit en natuur op website en in krant			24	€ 0	Kosten voor commmunicatie ecobeheer deels gedekt in bermbeheerplan
	6.2	Plaatsen informatieborden	Fysieke informatieborden over ecologisch, insectvriendelijk bermbeheer en natuurlijke bestrijding eikenprocessierups.	Waar mogelijk combineren met gemeentelijke informatieborden en gebruik van hebruikbare borden. Op 5 plekken worden informatieborden geplaatst. In combinatie met inzaaiacties, herinrichting en/of invoering ecologisch beheer.		1 informatiebord	1 informatiebord	1 informatiebord	1 informatiebord	1 informatiebord	40	€ 5.000	Kosten voor 5 grote borden (inclusief plaatsing) en folders
	6.3	Wandelroutes ontwikkelen	Wandelroutes uitstippelen, informatie bundelen en communiceren	Minimaal 1 extra route in Wijchen op IVN Routes, met koppeling bebouwde kom en buitengebied. IVN is belangrijke partner met app voor wandelingen (IVN ROUTES).					Route uitstippelen en op IVN site zetten		8	€ 0	Uren voor overleg IVN
										Totaal 2022-2026	**192**	**€ 10.000**	
7. Monitoring en evaluatie	7.1	Opstellen monitoringsplan maatregelen en doelsoorten	De gemeente stelt een monitoringsplan op. Monitoring is essentieel om te bepalen of maatregelen effectief zijn of niet. Hierbij samenwerken met natuurorganisaties en vrijwilligers.	Praktisch monitoringsplan in 2022, met daarna jaarlijkse evaluaties en eventuele bijsturing		Q1 opstellen monitoringsplan Q2/3 start invoering Q4 evaluatie	Evaluatie in Q4	Evaluatie in Q4	Evaluatie in Q4	Evaluatie in Q4	200	€ 4.000	Kosten voor monitoringsplan 40 uur per jaar
	7.1.1		Draagvlak meten met enquête. Onderdeel van evaluatie/monitoringsplan.	Bepalen mening over biodiversiteit, ecologische bermen en meting maatschappelijk draagvlak biodiversiteit		Enquête uitzetten en verwerken				Enquête uitzetten en verwerken	80	€ 0	2 x 40 uur voor enquete
	7.2	Nieuwe natuurpunten berekening	Uitvoeren van een nieuwe natuurpunten-berekening om te monitoren of de maatregelen op wijk- en gemeenteschaal hebben geleid tot een verhoging van de biodiversiteit. Onderdeel van monitoringsplan.	Nieuwe kaart zoals bijlage 4 van BPNB met overzicht van verschillen tov 2020.						Uitvoeren berekening	10	€ 2.500	Uren begeleiding, kosten voor berekening
	7.3	Evaluatie acties beleidsplan	De gemeente evalueert ieder jaar welke acties zijn uitgevoerd, wat daarvan het resultaat is en of de planning evt. aangepast moet worden.	Elk jaar evaluatie met beknopte notitie	Evaluatie in Q4, resultaat in concretisering opgenomen	Evaluatie in Q4	Evaluatie in Q4	Evaluatie in Q4	Evaluatie in Q4	Evaluatie in Q4	120	€ 0	
										Totaal 2022-2026	**410**	**€ 6.500**	

Geheel totaal 2022-2026	**2318**	**€ 167.500**
Gemiddeld per jaar	**464**	**€ 33.500**

Verantwoording

Titel:	Concretisering beleidsplan natuur en biodiversiteit gemeente Wijchen
Projectnummer:	51007789
Klant:	Gemeente Wijchen
Versie:	D1
Datum:	13-01-2021
Auteur:	Gijs Meijer
E-mailadres:	Gijs.meijer@sweco.nl
Gecontroleerd door:	Layze Hoogland
Paraaf gecontroleerd:	b/a: Maarten Mouissie
Vrijgegeven door:	Maarten Mouissie
Paraaf vrijgegeven:	
Document referentie:	NL22-648800269-14359

Openbaar Zaaknummer: 69907

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: concretisering Beleidsplan natuur en biodiversiteit

Kernboodschap

De realisatie van het Beleidsplan natuur & biodiversiteit is geconcretiseerd. Dat is uitgewerkt in de Notitie Concretisering Beleidsplan natuur en biodiversiteit gemeente Wijchen. Daarmee is de uitvoering meetbaar en evalueerbaar voor uw raad.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
12-11-2020	Amendement 4 bij Programmabegroting 2021 Wijchen aangenomen (nr. 20 51968)

Toelichting

Tijdens de behandeling van begroting 2021 heeft u een amendement aangenomen waarin u het college verzocht de realisatie van het Beleidsplan natuur & biodiversiteit (BPNB) te concretiseren door:

- het uitwerken van concrete doelstellingen in termen van realisatie en einddata;
- het op hoofdlijnen financieel doorrekenen van deze doelstellingen;
- het financieel doorrekenen van besparingen die door de uitvoering worden gerealiseerd.

U stelde daarvoor € 15.000 beschikbaar.

Opzet concretisering

In de notitie en het actieplan (zie bijlagen) zijn de doelstellingen aangescherpt en is de uitvoeringsperiode in 5 jaren opgedeeld. Per actie is aangegeven wat het beoogd resultaat is, wanneer de actie wordt uitgevoerd en of er extra kosten en/of uren nodig zijn. De acties zijn hetzelfde als in het uitvoeringsprogramma zoals dat in het rapport van het BPNB is opgenomen. Aanvullende acties zijn daar aan doorgenummerd.
Het actieplan geeft een helder beeld van de uitvoeringsmaatregelen en de planning. Daarmee wordt jaarlijks geëvalueerd wat de stand van zaken van de uitvoering is. Ook wordt dan bepaald of aanpassing van acties of planning nodig is.
In het actieplan is te zien welk eerste stappen in 2021 zijn gezet voor uitvoering van het natuurbeleid (groene vakken).

Het meest concreet zou zijn om exacte hoeveelheden voor de acties te bepalen. Dat is nu echter voor veel acties niet goed mogelijk of zou veel tijd kosten. Wel zijn de resultaten concreet gemaakt door gebieden of producten te noemen. Bijvoorbeeld inzaaien kruidenmengsel bij De Dreef i.p.v. aantal m2 inzaaien. Na uitvoering van een actie wordt bekend wat de bijbehorende gerealiseerde hoeveelheid is. Met die gegevens ontstaat in

de loop van de jaren meer inzicht over de haalbaarheid van bepaalde resultaten en kan de planning daar eventueel op worden aangepast.

Financieel
U heeft gevraagd om eventuele extra kosten voor uitvoering van het natuurbeleid in beeld te brengen. Dat is met deze concretisering gedaan.

Veelal zijn het incidentele acties waar geld voor nodig is. Bij het omschakelen naar andere werkwijzen worden de kosten voor een groot deel al gedekt uit de beheerbudgetten. Alleen voor de uitvoering van maaibeheer is de verwachting dat jaarlijks meer geld nodig is. Vooralsnog is de inschatting dat het gaat om een budgetverhoging voor maaiwerkzaamheden van € 10.000,- per jaar. Pas als het bermbeheerplan is doorgerekend (oplevering 2e kwartaal) en de aanbesteding van het maaibestek (4e kwartaal) is geweest, kan de benodigde verhoging exact worden bepaald.

Het volgende overzicht geeft de verdeling van de incidentele kosten over de jaren weer.

Kosten incidenteel per jaar					
2021	2022	2023	2024	2025	2026
€ -	€ 12.800,00	€ 33.050,00	€ 22.050,00	€ 23.300,00	€ 22.300,00

Het beschikbaar gestelde budget voor de concretisering is maar gedeeltelijk nodig geweest. Voor het resterende budget worden enkele acties uitgevoerd waar onze eigen organisatie niet de kennis en capaciteit voor heeft. Dat zijn het opstellen van het monitoringsplan en het opzetten van het online informatieplatform.
Daarnaast heeft u €15.000 beschikbaar gesteld voor uitvoering van acties. Daarmee gaan we fysieke maatregelen uitvoeren zoals inzaaien kruidenmengsels, plaatsen insectenhotels en nestkasten of plaatsen informatieborden.

De kosten voor 2022 en een deel van 2023 zijn daarmee gedekt. De kosten voor de volgende jaren worden opgevoerd bij de perspectiefnota 2022. Daarin kan dan een integrale afweging worden gemaakt.

Gevolgen
De uitvoering van het Beleidsplan natuur & biodiversiteit is goed inzichtelijk om jaarlijks te evalueren.

Communicatie
Alle inwoners merken dat er concrete acties worden uitgevoerd voor de realisatie van de doelen uit het BPNB.
Communicatie over de acties is een belangrijk aspect. Afhankelijk van de doelgroep en het onderwerp wordt het communicatiemiddel gekozen.

Uitvoering of Vervolgstappen
De uitvoering wordt volgens het actieplan voortgezet.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

De Gemeenteraad van Wijchen

22 69907 Concretisering Beleidsplan natuur en biodiversiteit (informatienota)

Stimuleren biodiversiteit op akkerranden

Motie van de fractie van Kernachtig Wijchen, CDA en PvdA
Eerste indiener motie: Tim Klinkhamer

De gemeenteraad van de gemeente Wijchen in openbare vergadering bijeen op 24 februari 2022.

De gemeenteraad, gehoord de beraadslaging,

Constaterende, dat:

- Het Beleidsplan Natuur en Biodiversiteit is vastgesteld, met daarin de ambitie om samen met bewoners, bedrijven en partners te zorgen voor meer biodiversiteit en versterking van de natuur
- We als gemeenteraad zijn geïnformeerde over de concretisering van het Beleidsplan Natuur en Biodiversiteit.
- Er in deze concretisering een actieplan is opgenomen met daarin vooral acties gericht op doelstellingen die we kunnen behalen op gemeentelijke grond.
- Buurgemeente Heumen drie jaar lang een subsidie (of kruidenmengsel) verstrekt om agrariërs te stimuleren de biodiversiteit te versterken door akkerranden jaarlijks in te zaaien met een bloemrijk streekeigen mengsel.

Overwegende dat,

- Er veel winst op het gebied van biodiversiteit geboekt kan worden op agrarische grond.
- Er elders in het land voorbeelden zijn waarbij agrariërs akkerranden inzaaien ter stimulering van de biodiversiteit.
- Zowel natuurorganisaties als agrariërs kansen zien om akkerranden in de gemeente Wijchen in te zaaien.
- Dit bovenop de hectaren ecologisch bermbeheer die al zijn opgenomen in het uitvoeringsplan kan komen.
- Er provinciale subsidies met ongeveer dezelfde doelstelling zijn, maar deze subsidies niet altijd toegepast kunnen worden op kansrijke akkerranden.
- Een aanvullende gemeentelijke subsidie een substantiële bijdrage kan leveren aan de ambitie om te zorgen voor meer biodiversiteit en versterking van de natuur in Wijchen.

Roept het college van B&W op:

1. Een voorstel, met een doorlooptijd van drie jaar, uit te werken om agrariërs en andere landeigenaren te stimuleren de biodiversiteit te versterken door akkerranden jaarlijks in te zaaien met een bloemrijk streekeigen mengsel.
2. Bij deze uitwerking gebruik te maken van de expertise van agrarische- en natuurorganisaties zoals Vereniging Streekbeheer Rijk Maas en Waal, Collectief Rivierenland, ZLTO en Natuur Wijchen.
3. Te onderzoeken of deze organisaties een rol kunnen krijgen in de uitvoering. Hierbij gebruik te maken van kennis en ervaring bij buurgemeente Heumen.
4. De kosten van het voorstel mee te nemen in de perspectiefnota 2023, zodat de nieuwe gemeenteraad het voorstel integraal kan afwegen.

en gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fracties van

Kernachtig Wijchen, Tim Klinkhamer
PvdA, Peter Gatzen
CDA, Marlien Joosse – de Visser

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3258
Extern Zaak ID	Z/21/068312
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	9
Titel	68312 beslisnota Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Bedrijfsvoering - team Juridische zaken
Eigenaar	Bos-de Keijzer, Ingrid
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)
Telefoonnummer steller	088-4327155

Bijlagen
Beslisnota 68312 Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit Wijchen
Bijlage Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit Wijchen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	14 december 2021
Stukken gemeenteraad Wijchen	21 december 2021
Commissievergadering Wijchen	10 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. De Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit Wijchen vast te stellen.

Besluit (Aangenomen)

De gemeenteraad besluit:

1. De Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit Wijchen vast te stellen.

Openbaar Zaaknummer: 68312

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. de Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit gemeente Wijchen vast te stellen.

Aanleiding

Op 1 juli 2022 treedt de Omgevingswet in werking.

De huidige wetgeving over de monumentencommissie en welstandsadvisering worden vervangen door de Omgevingswet. We moeten onze gemeentelijke regelgeving hier op aanpassen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
25-02-2021	Ambitieniveau en informatie over te nemen besluiten
30-09-2021	Informatienota uitstel invoering Omgevingswet en Bestuurlijke kalender

Gewenst resultaat
Het instellen van een Adviescommissie die het college kan adviseren over alle aspecten van omgevingskwaliteit van onze fysieke leefomgeving.

Argumenten

1.1 De Adviescommissie Omgevingskwaliteit gaat adviseren over monumenten, cultuurhistorie, ruimtelijke kwaliteit en monumenten.
Op dit moment adviseert de dorpsbouwmeester over welstand. De monumentencommissie adviseert over monumenten. Er is ook een adviseur cultuurhistorie (van het Gelders Genootschap).
Een van de doelstellingen van de Omgevingswet is meer integraliteit. Het streven is om meerdere disciplines integraal te laten kijken naar een initiatief. Dat gaan we doen met de Adviescommissie Omgevingskwaliteit.

1.2 Het is verplicht om een commissie in te stellen die adviseert over aanvragen voor rijksmonumenten.
De Omgevingswet verplicht ons om een commissie in te stellen die deskundig is op het gebied van monumenten. En het college is verplicht om bij een aanvraag

omgevingsvergunning voor een 'rijksmonumentenactiviteit' (bijv. het verbouwen of gedeeltelijk slopen van een rijksmonument) advies te vragen aan die commissie.
Met deze Verordening voldoen we aan deze wettelijke verplichting.

1.3 De huidige advisering wordt grotendeels voortgezet.
In de Verordening is geregeld dat de Adviescommissie adviseert over:

- aanvragen omgevingsvergunning
  voor de bouwactiviteit, gemeentelijke monumenten en cultuurhistorie
- het aanwijzen van een gemeentelijk monument, gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht
- initiatieven in het vooroverleg, waaronder eventueel deelnemen aan de Omgevingstafel
- op verzoek van het college bij het maken van nieuw beleid

Op dit moment adviseert de dorpsbouwmeester over welstand bij bouwplannen. In de Verordening is geregeld dat deze werkwijze kan worden voortgezet. Het is niet wenselijk, noch uitvoerbaar, om de hele Adviescommissie hier over te laten adviseren. De Adviescommissie kan bepalen dat één lid bepaalde taken uit mag voeren.

1.4 De huidige adviseurs blijven.
Het uitgangspunt is dat we met de huidige adviseurs blijven werken. De dorpsbouwmeester en de leden van de huidige monumentencommissie komen in de nieuwe Adviescommissie.
Sommige leden zijn formeel al langer lid dan volgens de huidige en nieuwe benoemingstermijnen mogelijk is. Voor hen geldt een overgangsregeling (zie artikel 16 eerste en tweede lid).

1.5 In de Verordening staat dat het college de leden van de Adviescommissie benoemt.
In de bestuurlijke kalender Omgevingswet hebben we inzichtelijk gemaakt welke besluiten uw raad nog moet gaan nemen voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Daar stond in dat uw raad de leden van de Adviescommissie benoemt. Deze mededeling was gebaseerd op de model-verordening van de VNG. De VNG was van mening dat de raad moet besluiten over de benoemingen, en dat delegatie niet mogelijk is.
Inmiddels is sprake van voortschrijdend inzicht bij de VNG. De benoeming van de commissieleden kan wel gedelegeerd worden. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed deelt dit standpunt.
Delegatie betekent dat uw raad de bevoegdheid om te besluiten over benoemingen overdraagt aan het college. Het college mag zelfstandig besluiten. Uw raad kan natuurlijk haar kaderstellende en controlerende rol uitoefenen via de gebruikelijke instrumenten. Delegatie van deze bevoegdheid past binnen de gebruikelijke verhouding tussen college en raad. De raad stelt de kaders vast met deze Verordening: welke deskundigheid moeten leden hebben, aantal leden, benoemingsduur etc. Vervolgens is het college belast met de uitvoering: de benoeming van leden op basis van de Verordening.

1.6 Er komt één Adviescommissie Omgevingskwaliteit voor Wijchen en Druten.
De nieuwe Adviescommissie gaat zowel voor de gemeente Wijchen als voor de gemeente Druten adviseren.
Formeel is het niet juridisch afdwingbaar dat de Adviescommissie hetzelfde is. De colleges van Wijchen en Druten houden ieder haar eigen bevoegdheden om leden te benoemen. In de Verordening staat alleen dat de colleges streven naar dezelfde benoemingen (artikel 5 eerste lid).
De adviseur voor welstand is nu al dezelfde persoon (in Wijchen heet deze dorpsbouwmeester, Druten heeft een rayonarchitect). De monumentencommissies van

Wijchen en Druten staan positief in samenvoeging. Hierdoor krijgt de nieuwe Adviescommissie nog meer expertise, met behoud van lokale kennis en ervaring.

Tegenargumenten en risico's

n.v.t.

Financiële gevolgen

De nieuwe Adviescommissie gaat zowel voor de gemeente Wijchen als voor de gemeente Druten adviseren. De verwachting is dat het aantal adviezen zal toenemen, waardoor het aantal vergaderingen en de duur van de vergaderingen kan toenemen. De reden hiervoor is dat Adviescommissie over meer onderwerpen gaat adviseren. De nieuwe Adviescommissie heeft ook meer leden dan de huidige commissie.

We stellen voor om voor de kosten van de gezamenlijke Adviescommissie de reguliere kostenverdeelsleutel toe te passen.

Vanaf 1 juli 2022 heeft dit de volgende financiële consequenties:

Commissieleden	**Ureninzet**	**Tarief**	**Aantal vergaderingen 2022**	**Incidentele lasten 2022**	**Structurele lasten ingaande 2023**
1 dorpsbouwmeester	3,5	€ 123 per uur	3	€ 1.292	€ 2.153
1 externe adviseur	3,5	€ 100 per uur	6	€ 2.100	€ 3.850
6 leden		€ 87,23 per vergadering	6	€ 1.832	€ 5.757
			Totale lasten	**€ 5.224**	**€ 11.760**
Toepassing verdeelsleutel					
Druten	35,2%			€ 1.839	4.410
Wijchen	64,8%			€ 3.385	7.350
			Totale lasten	**€ 5.224**	**€11.760**

Toelichting

1. rekening gehouden met 11 vergaderingen per jaar, waarvan 6 na 1 juli 2022. De vergaderduur is begroot op 3,5 uur per vergadering i.v.m. de combinatie Druten/Wijchen. De praktijk kan wellicht iets afwijken.
2. Ingeschat wordt dat de dorpsbouwmeester niet altijd deel hoeft te nemen, daarom 5 vergaderingen per jaar (waarvan 3 na 1 juli 2022) in de kostenopzet meegenomen.
3. 6 x leden op persoonlijke titel (5 huidige leden Wijchen + 1 huidig lid Druten)
4. De vermelde tarieven zijn nog gebaseerd op prijspeil 2021. Het tarief van € 87,23 per vergadering voor de 6 leden is gebaseerd op de (onkosten)vergoeding en

toelagen van politieke ambtsdragers, gebaseerd op inwonerklasse 20.001-50.000 inwoners.

Financiële dekking Wijchen
Het bestaande budget voor de adviescommissie van € 1.500 is al jaren te laag begroot. Op grond van de werkelijke kosten zal dit bedrag vanaf 2022 moeten worden verhoogd naar € 8.500. De meerkosten van € 7.000 kunnen worden gedekt uit de reserve Monumenten. De aanpassing zal in de perspectiefnota 2022 worden opgenomen.

Communicatie

- De Verordening wordt gepubliceerd in het Gemeenteblad.
- We informeren initiatiefnemers en aanvragers over de werkwijze van de Adviescommissie.

Inwonersparticipatie

Uitvoering of Vervolgstappen

- De Verordening wordt gepubliceerd in het Gemeenteblad. Deze treedt in werking op de dag dat de Omgevingswet in werking treedt (naar verwachting 1 juli 2022)
- Het college benoemt de leden van de Adviescommissie. Dit besluit treedt ook in werking op de dag dat de Omgevingswet in werking treedt (naar verwachting 1 juli 2022)
- De Adviescommissie stelt een Reglement van Orde vast.
- We maken interne werkprocessen, in overleg met de Adviescommissie, bijvoorbeeld over de termijn voor advisering en de rol van de Adviescommissie in het vooroverleg.

Geheimhouding
Niet van toepassing

Voorstel
Advies

Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit gemeente Wijchen

Besluit van de raad van de gemeente Wijchen tot vaststelling van de Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit gemeente Wijchen

De raad van de gemeente Wijchen;
gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 14 december 2021, kenmerk Z/21/068312;
gelet op de artikelen 108 en 149 van de Gemeentewet en afdeling 17.2 van de Omgevingswet;
besluit vast te stellen de volgende verordening:

Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit gemeente Wijchen

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Definities
In deze verordening wordt verstaan onder:
a. commissie: gemeentelijke adviescommissie als bedoeld in artikel 17.9 van de wet, genaamd Adviescommissie Omgevingskwaliteit;
b. goede omgevingskwaliteit: hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 1.3 van de wet;
c. dorpsbouwmeester: het lid van de commissie aan wie door de raad op grond van deze verordening specifieke taken zijn opgedragen;
d. wet: de Omgevingswet.

Paragraaf 2. Adviestaak

Artikel 2. Taak en werkzaamheden
1. De commissie heeft als taak de raad en burgemeester en wethouders te adviseren bij de uitoefening van hun taken en bevoegdheden op grond van de wet met het oog op het bereiken en in stand houden van een goede omgevingskwaliteit en al hetgeen daarmee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.
2. Ter uitvoering van haar taak:
    a. adviseert de commissie op verzoek van burgemeester en wethouders over een aanvraag om of een ontwerpbesluit voor een omgevingsvergunning voor:
        1°. een rijksmonumentenactiviteit met betrekking tot een monument;
        2°. een omgevingsplanactiviteit die betrekking heeft op een voorbeschermd gemeentelijk monument of een gemeentelijk monument;
        3°. een omgevingsplanactiviteit in geval de commissie in het omgevingsplan als adviseur is aangewezen;
        4°. een andere activiteit in geval burgemeester en wethouders een advies nodig achten met het oog op het bereiken en in stand houden van een goede omgevingskwaliteit;
    b. adviseert de commissie op verzoek van burgemeester en wethouders over het door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aanwijzen van een onroerende zaak als rijksmonument ingevolge artikel 3.1, eerste lid, van de Erfgoedwet of over het aan een locatie geven van de functie-aanduiding gemeentelijk monument op grond van artikel 4.2, eerste lid, van de wet;
    c. adviseert de commissie op verzoek van burgemeester en wethouders of uit eigen beweging over het ontwikkelen van beleid inclusief omgevingsvisie, omgevingsplan en maatwerkregels voor de omgevingskwaliteit;

d. adviseert de commissie op verzoek van burgemeester en wethouders over het aanwijzen van een beschermd stads- of dorpsgezicht;
e. voert de commissie op verzoek van burgemeester en wethouders vooroverleg met planindieners over een in te dienen aanvraag om een omgevingsvergunning;
f. adviseert de commissie op verzoek van burgemeester en wethouders over het stellen van maatwerkvoorschriften in verband met het uiterlijk van bouwwerken, de zorg voor cultureel erfgoed en andere zaken die de omgevingskwaliteit betreffen;
g. adviseert de commissie op verzoek van burgemeester en wethouders over het geven van beschikkingen op grond van regels in verordeningen op grond van artikel 149 van de Gemeentewet die een eis ten aanzien van de omgevingskwaliteit bevatten.

3. De dorpsbouwmeester werkt onder de verantwoordelijkheid van de commissie. De volgende werkzaamheden als bedoeld in het tweede lid kunnen door de dorpsbouwmeester worden uitgevoerd:
   a. de dorpsbouwmeester adviseert over een omgevingsplanactiviteit in geval de commissie in het omgevingsplan als adviseur is aangewezen;
   b. de dorpsbouwmeester adviseert over een andere activiteit in geval burgemeester en wethouders een advies nodig achten met het oog op het bereiken en in stand houden van een goede omgevingskwaliteit;
   c. de dorpsbouwmeester voert op verzoek van burgemeester en wethouders vooroverleg met planindieners over een in te dienen aanvraag om een omgevingsvergunning;
   d. de dorpsbouwmeester adviseert op verzoek van burgemeester en wethouders over het geven van beschikkingen op grond van regels in verordeningen op grond van artikel 149 van de Gemeentewet die een eis ten aanzien van de omgevingskwaliteit bevatten.

Paragraaf 3. Aanwijzing van besluiten waarover verplicht advies moet worden gevraagd

Artikel 3. Verplichte advisering
Burgemeester en wethouders winnen advies van de commissie in omtrent een te nemen beslissing als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onder a, onderdelen 1˚ tot en met 3˚, en onder b.

Paragraaf 4. Samenstelling en inrichting

Artikel 4. Samenstelling
1. De commissie bestaat uit maximaal 8 leden, de voorzitter, dorpsbouwmeester en ondervoorzitter(s) daaronder begrepen.
2. De leden worden benoemd op persoonlijke titel op grond van de professionele deskundigheid die nodig is voor de advisering, alsmede op grond van maatschappelijke kennis en ervaring.
3. In afwijking van het tweede lid kunnen burgerleden worden benoemd. Zij worden benoemd op persoonlijke titel op grond van maatschappelijke kennis en ervaring.
4. De commissie telt gelet op artikel 17.9, eerste lid, van de wet enkele leden deskundig op het gebied van de monumentenzorg.
5. De disciplines die de leden in gezamenlijkheid vertegenwoordigen zijn: cultuurhistorie, bouw- en architectuurhistorie, restauratiearchitectuur, landschap, stedenbouw, architectuur en archeologische monumentenzorg.
6. De leden zijn niet werkzaam onder verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur.

Artikel 5. Benoeming

1. Burgemeester en wethouders streven ernaar dezelfde leden te benoemen als burgemeester en wethouders van Druten voor haar commissie benoemt.
2. Burgemeester en wethouders benoemen de leden voor een termijn van ten hoogste 4 jaar.
3. Herbenoeming van leden kan eenmaal voor ten hoogste 4 jaar plaatsvinden.
4. Afgetreden leden zijn 4 jaar na hun aftreden weer benoembaar.
5. De voorzitter, de ondervoorzitters en de dorpsbouwmeester worden in functie benoemd.
6. De leden worden op eigen aanvraag door burgemeester en wethouders ontslagen. Zij kunnen voorts door burgemeester en wethouders worden geschorst en ontslagen wegens ongeschiktheid, onbekwaamheid of op andere zwaarwegende gronden.

Artikel 6. Ondersteuning van de commissie

1. De commissie heeft een ambtelijk secretaris.
2. De secretaris is voor zijn werkzaamheden voor de commissie uitsluitend verantwoording schuldig aan de commissie.
3. De secretaris kan worden ondersteund door andere ambtelijke medewerkers, die voor hun werkzaamheden voor de commissie uitsluitend verantwoording schuldig zijn aan de secretaris.
4. De secretaris noch de medewerkers zijn lid van de commissie.

Paragraaf 5. Advisering en standpuntbepaling

Artikel 7. Adviestermijn

1. Burgemeester en wethouders kunnen aangeven binnen welke termijn een advies wordt verwacht.
2. In geval burgemeester en wethouders geen termijn hebben gesteld brengt de commissie advies uit binnen een termijn van vier weken.

Artikel 8. Beraadslaging en standpuntbepaling

1. De vergaderingen waarin een of meer adviezen over aanvragen om omgevingsvergunning door of namens de commissie worden vastgesteld zijn openbaar. De agenda voor de vergadering van de commissie wordt tijdig op een geschikte wijze bekendgemaakt. Indien burgemeester en wethouders – al dan niet op verzoek van de aanvrager – een verzoek doen tot niet-openbare behandeling, dan dienen burgemeester en wethouders daaraan klemmende redenen op grond van artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur ten grondslag te leggen. De openbaarheid geldt zowel voor de beraadslagingen, de beoordeling als de adviezen.
2. De aanvrager van de omgevingsvergunning of zijn gemachtigde heeft de mogelijkheid tot toelichting van de aanvraag ten overstaan van de commissie. Tijdens de beraadslagingen is er geen spreekrecht.
3. Over de uit te brengen adviezen wordt niet besloten dan in aanwezigheid van ten minste de helft van het totale aantal leden. Bij een oneven aantal leden wordt dit getal naar boven afgerond. Over een advies over een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een rijksmonumentenactiviteit met betrekking tot een monument wordt niet besloten dan in aanwezigheid van ten minste twee leden met deskundigheid op het gebied van de monumentenzorg.
4. Leden die als opdrachtgever, ontwerper of anderszins betrokken zijn bij de uitvoering van een activiteit waarvoor een aanvraag is gedaan waarover de commissie adviseert, onthouden zich van medewerking aan het desbetreffende advies en zijn tijdens de behandeling van en de besluitvorming over het advies niet in de vergadering aanwezig.

5. De geheimhoudingsplicht als bedoeld in artikel 2:5, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht is van toepassing op de commissie en de daarvoor werkzame personen.

Artikel 9. Afdoening onder verantwoordelijkheid van de commissie
De commissie kan onverminderd het bepaalde in artikel 17.9, eerste lid, van de wet en artikel 2, derde lid, de advisering over een aanvraag om een omgevingsvergunning of over de voorbereiding van een andere beschikking onder verantwoordelijkheid van de commissie overlaten aan een of meer daartoe aangewezen leden, de dorpsbouwmeester of een subcommissie.

Artikel 10. Adviseurs
1. De commissie kan zich voor het inwinnen van inlichtingen wenden tot ambtenaren van de Werkorganisatie Druten Wijchen.
2. De commissie kan zich doen bijstaan door andere personen, voor zover dat voor de vervulling van haar taak nodig is.
3. De in het eerste en tweede lid bedoelde personen kunnen op uitnodiging van de commissie als adviseur deelnemen aan de beraadslagingen.

Artikel 11. Verwerking van het advies
1. Burgemeester en wethouders kunnen een second opinion inwinnen bij een of meerdere andere adviseurs. Zij stellen de commissie van het voornemen tot het plaatsen van die opdracht op de hoogte.
2. In geval burgemeester en wethouders een beschikking geven in afwijking van het door de commissie uitgebrachte advies verzenden zij een afschrift van die beschikking aan de commissie.

Paragraaf 6. Werkwijze

Artikel 12. Reglement van orde
1. De commissie stelt haar werkwijze binnen de kaders van deze verordening nader vast in een reglement van orde.
2. In het reglement van orde komt ten minste aan de orde:
    a. de werkwijze bij de advisering zoals genoemd in artikel 2, tweede lid, onder b, respectievelijk onder c;
    b. de inrichting van het vooroverleg zoals genoemd in artikel 2, tweede lid, onder f;
    c. de wijze waarop de agenda openbaar wordt gemaakt en belanghebbenden worden uitgenodigd;
    d. het vereiste quorum voor een besluitvormende vergadering, de vergaderorde en orde van de beraadslaging, waarbij er een onderscheid wordt aangebracht tussen de toelichtende fase waarin het spreekrecht wordt uitgeoefend en de beraadslagingen;
    e. de notulering en dossiervorming;
    f. de wijze waarop de adviezen openbaar worden gemaakt;
    g. de instelling van subcommissies;
    h. de werkwijze van de dorpsbouwmeester;
    i. de werkwijze bij afdoening onder verantwoordelijkheid van de commissie als bedoeld in artikel 9;
    j. de selectie en voordracht van kandidaat-leden;
    k. het vastleggen van de wijze waarop in de praktijk afstemming plaatsvindt tussen de commissie en een supervisor of andere adviseur.
3. Burgemeester en wethouders dragen zorg voor bekendmaking van het door de commissie vastgestelde reglement van orde in het gemeenteblad.

Artikel 13. Relatie met andere adviseurs
Bij het aanstellen van een supervisor of een andere adviseur op het gebied van de omgevingskwaliteit, niet zijnde een lid of een adviseur van de commissie, dragen burgemeester en wethouders zorg voor een goede afstemming tussen de werkzaamheden van deze adviseur en de commissie.

Artikel 14. Vergoeding
1. De leden ontvangen een vergoeding op grond van de regeling Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.
2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid ontvangen de leden die in dienst zijn van het Gelders Genootschap een in overleg te bepalen vergoeding.

Paragraaf 7. Jaarverslag

Artikel 15. Jaarverslag
1. De commissie brengt jaarlijks voor 1 april verslag als bedoeld in artikel 17.9, zesde lid, van de wet uit van haar werkzaamheden in het voorafgaande kalenderjaar.
2. In het jaarverslag komt ten minste aan de orde:
    a. de wijze waarop toepassing is gegeven aan de kaders als bedoeld in artikel 17.9, derde lid, van de wet;
    b. de wijze waarop uitwerking is gegeven aan de openbaarheid van vergaderen.

Paragraaf 8. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 16. Overgangsrecht
1. De leden die op grond van de Bouwverordening gemeente Wijchen 2007 en/of de Erfgoedverordening gemeente Wijchen 2010 al meer dan 8 jaar in functie zijn, kunnen voor maximaal 2 jaar worden benoemd. Deze leden kunnen niet meer worden herbenoemd.
2. De leden die op grond van de Bouwverordening gemeente Wijchen 2007 en/of de Erfgoedverordening gemeente Wijchen 2010 al meer dan 4 jaar in functie zijn, kunnen voor maximaal 4 jaar worden benoemd. Deze leden kunnen niet meer worden herbenoemd.
3. Als voor de inwerkingtreding van de wet een aanvraag om een besluit is ingediend, blijft het oude recht, met betrekking tot de commissies op het gebied van welstand en monumentenzorg van kracht, met dien verstande dat de Adviescommissie Omgevingskwaliteit wordt geacht de in artikel 8 van de Woningwet, dan wel de in artikel 9.1, eerste lid, onder a, van de Erfgoedwet in samenhang met artikel 15 van de Monumentenwet 1988 bedoelde commissie te zijn.

Artikel 17. Vervallen oude regeling
1. De regels met betrekking tot de commissie in de artikelen 9.1 tot en met 9.9 van de Bouwverordening 2015 vervallen.
2. De regels met betrekking tot de commissie in:
    - artikel 1 sub d;
    - artikel 3 tweede lid;
    - artikel 5 eerste lid;
    - artikel 12;
    - artikel 15;
    - artikel 19 tweede lid;
    - artikel 20 eerste lid;
    - artikel 23 derde en vierde lid;

    van de Erfgoedverordening gemeente Wijchen 2010 vervallen.
3. De Verordening op de Monumentencommissie 2010 wordt ingetrokken.

Artikel 18. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt tegelijk met de Wet van 23 maart 2016, houdende regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingswet) in werking.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit gemeente Wijchen.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 27 januari 2022.

De voorzitter, De griffier,

De Gemeenteraad van Wijchen

22 68312 Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit Wijchen

Artikel 5 van de Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit te wijzigen

Amendement van de fracties van D66 en CDA
Eerste indiener amendement: Kees van Galen
ingediend 24 februari 2022

Ondergetekenden stellen het volgende amendement voor:
De Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit gemeente Wijchen vast te stellen, met de volgende wijziging van artikel 5.

A. Artikel 5. Benoeming,

1. ~~Burgemeester en wethouders streven ernaar dezelfde leden te benoemen als burgemeester en wethouders van Druten voor haar commissie benoemt.~~ Laten vervallen

2. Burgemeester en wethouders benoemen de leden voor een termijn van ten hoogste 4 jaar.

Te wijzigen in:
2. De gemeenteraad van Wijchen benoemt de leden van de adviescommissie, op voorstel van het college van burgemeester en wethouders voor een termijn van ten hoogste 4 jaar.

6. De leden worden op eigen aanvraag door burgemeester en wethouders ontslagen.
Zij kunnen voorts door burgemeester en wethouders worden geschorst en ontslagen wegens ongeschiktheid, onbekwaamheid of op andere zwaarwegende gronden.

Te wijzigen in:
De leden worden op eigen aanvraag door de gemeenteraad van Wijchen ontslagen.
Zij kunnen voorts door de gemeenteraad van Wijchen worden geschorst en ontslagen wegens ongeschiktheid, onbekwaamheid of op andere zwaarwegende gronden.

B. De verordening en haar toelichting in andere artikelen, indien nodig, hierop aan te passen.

Toelichting:
De essentie van het amendement: de raad heeft op basis van de Omgevingswet (die weliswaar nog niet van kracht is) de bevoegdheid de leden te benoemen van de adviescommissie.
De motivatie van de indiener om die bevoegdheid bij de raad te laten kent een juridische en politieke achtergrond.

1. Juridisch
    a. Bestuursrecht:
        i. In de Omgevingswet staat letterlijk: De gemeenteraad benoemt en ontslaat de leden van een gemeentelijk adviesorgaan. [lid 2 artikel 17.7]
        ii. Het college wil dat de raad die bevoegdheid weggeeft aan het college.
        iii. Dat mag de raad niet. Als in de wet is vastgelegd dat een bevoegdheid ligt bij een bestuursorgaan (=raad), dan mag die alleen worden overgedragen als in die wet staat dat dat mag. En dat staat niet in de Omgevingswet.
        iv. [In artikel 10:15 Awb staat dat delegatie "alleen mogelijk is indien daarin bij wettelijk voorschrift is voorzien". Er moet dan in een bijzondere wet een delegatiebepaling zijn opgenomen. Bovendien moet dan een delegatiebesluit worden genomen, waarin de delegatiegrondslag en de vindplaats hiervan staan (artikel 10:19 Awb)]
        v. In de beslisnota staat dat volgens de VNG de benoeming wel gedelegeerd kan worden. ["Inmiddels is sprake van voortschrijdend inzicht bij de VNG. De benoeming van de commissieleden kan wel gedelegeerd worden."] In het artikel over het voortschrijdende inzicht staat: De VNG zegt dat áls een raad zou willen dat het college de benoemingen doet, dat dan niet delegatie maar mandaat de juiste weg is.
2. Politiek:
    a. Het lijkt een simpele, praktische kwestie. Maar het gaat hier om dualisme, om de agenda voor de lokale democratie die we allemaal belangrijk vinden.
    b. Het is van belang dat de commissie in vrijheid kan adviseren over een goede omgevingskwaliteit van concrete vergunningaanvragen, gebaseerd op de gemeentelijke omgevingsvisie, het omgevingsprogramma en het omgevingsplan, ook als het advies in een specifiek geval niet overeenkomt met de wens van het college van b en w.
    c. Het is daarom van belang dat de commissie gelegitimeerd is door de gemeenteraad, en dat zowel de commissie als het college verantwoording afleggen over de werkzaamheden aan de raad.
    d. Het is niet nodig om deze bevoegdheid weg te geven. Het college kan een voordracht doen en de raad zal dan beslissen.

Conclusie: kies er als raad voor om de bevoegdheid die in de wet is neergelegd te behouden.

Voor de volledigheid, artikel 5 lid 3, 4 en 5 worden niet gewijzigd.
(3. Herbenoeming van leden kan eenmaal voor ten hoogste 4 jaar plaatsvinden.
4. Afgetreden leden zijn 4 jaar na hun aftreden weer benoembaar.
5. De voorzitter, de ondervoorzitters en de dorpsbouwmeester worden in functie benoemd.)

Namens de fracties van
D66, Kees van Galen
CDA, Jan Peters Sengers

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3040
Extern Zaak ID	Z/21/063850
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	10
Titel	63850 Beslisnota Woonzorgvisie Wijchen 2021-2025
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team WMO, jeugd en gezondheid
Eigenaar	Horck, van, Lucas
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Burgers, T.T.M. (Titus)
Telefoonnummer steller	088 432 73 56

Bijlagen
Beslisnota voor de Raad
Bijlage 1 - Woonzorgvisie Wijchen 2021-2025
Bijlage 2 - Samenwerkingsovereenkomst Wonen en Zorg Wijchen
Bijlage 3 - Routekaart Woonzorgvastgoed Wijchen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	19 oktober 2021
Stukken gemeenteraad Wijchen	2 november 2021
Commissievergadering Wijchen	17 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

Vast te stellen de Woonzorgvisie Wijchen 2021-2025, met als uitgangspunten:

- Het aanbod van wonen en zorg is primair gericht op de vraag van de inwoners van Wijchen, maar we leveren onze bijdrage aan de bovenlokale vraag
- Samenwerking is noodzakelijk om in de vraag van inwoners te voorzien
- Langer zelfstandig thuis wonen heeft prioriteit

- Partijen ontwikkelen tijdig locaties voor uitbreiding of vervangende nieuwbouw voor wonen en zorg
- Het aanbod is verspreid over de gemeente Wijchen, kleinschalig en verbonden met de wijk of het dorp
- Inwoners kunnen kiezen uit verschillende aanbieders
- Zorginstellingen en gemeente zorgen voor passende zorg die van goede kwaliteit is
- Inwoners zijn ook zelf aan zet om tijdig stappen te zetten
- Goede inrichting van de fysieke leefomgeving bevordert het welzijn van inwoners

Besluit (Aangenomen)

Vast te stellen de Woonzorgvisie Wijchen 2021-2025, met als uitgangspunten:

- Het aanbod van wonen en zorg is primair gericht op de vraag van de inwoners van Wijchen, maar we leveren onze bijdrage aan de bovenlokale vraag
- Samenwerking is noodzakelijk om in de vraag van inwoners te voorzien
- Langer zelfstandig thuis wonen heeft prioriteit
- Partijen ontwikkelen tijdig locaties voor uitbreiding of vervangende nieuwbouw voor wonen en zorg
- Het aanbod is verspreid over de gemeente Wijchen, kleinschalig en verbonden met de wijk of het dorp
- Inwoners kunnen kiezen uit verschillende aanbieders
- Zorginstellingen en gemeente zorgen voor passende zorg die van goede kwaliteit is
- Inwoners zijn ook zelf aan zet om tijdig stappen te zetten
- Goede inrichting van de fysieke leefomgeving bevordert het welzijn van inwoners

Openbaar Zaaknummer: 63850

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Woonzorgvisie Wijchen 2021-2025

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit

Vast te stellen de Woonzorgvisie Wijchen 2021-2025, met als uitgangspunten:
- Het aanbod van wonen en zorg is primair gericht op de vraag van de inwoners van Wijchen, maar we leveren onze bijdrage aan de bovenlokale vraag
- Samenwerking is noodzakelijk om in de vraag van inwoners te voorzien
- Langer zelfstandig thuis wonen heeft prioriteit
- Partijen ontwikkelen tijdig locaties voor uitbreiding of vervangende nieuwbouw voor wonen en zorg
- Het aanbod is verspreid over de gemeente Wijchen, kleinschalig en verbonden met de wijk of het dorp
- Inwoners kunnen kiezen uit verschillende aanbieders
- Zorginstellingen en gemeente zorgen voor passende zorg die van goede kwaliteit is
- Inwoners zijn ook zelf aan zet om tijdig stappen te zetten
- Goede inrichting van de fysieke leefomgeving bevordert het welzijn van inwoners

Aanleiding
In 2015 maakte de gemeente Wijchen samen met zorginstellingen en woningcorporaties een eerste inventarisatie van wonen en zorg in Wijchen. Centrale vraag was wat er nodig is voor een passend aanbod van wonen en zorg voor de inwoners van Wijchen. Als Wijchen liepen we daarmee landelijk voorop. Er was een beter beeld van de opgave en er ontstond een positieve samenwerking tussen partijen het gebied van wonen en zorg.

Hoewel de inventarisatie veel opleverde bleek de samenwerking nog te vrijblijvend. Nieuwbouw- of herontwikkelingsplannen kwamen niet of moeilijk van de grond. Ook bleek er behoefte aan een duidelijk beleidskader en afwegingskader om richting te geven aan de opgave. Juist vanwege de grote urgentie om tot een passend aanbod te komen.

In 2019 heeft de gemeente Wijchen aan RuimteVisie de opdracht gegeven om de opgave wonen en zorg opnieuw in kaart te brengen. En om samen met alle partijen een visie op Wonen en zorg te ontwikkelen: een Woonzorgvisie. Dat proces is gelopen van begin 2020 tot aan de zomer van 2021; een langere doorlooptijd dan gepland doordat de coronacrisis juist een grote druk legde op zorginstellingen.

In het bestuurlijk overleg Wonen en zorg vóór de zomer van 2021 hebben alle woon-zorg partijen aangegeven zich te kunnen vinden in de concept Woonzorgvisie. Nu ligt het stuk voor ter besluitvorming aan de Raad, zodat het vaststaand beleid wordt.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
29-03-2016	Wonen en zorg in de gemeente Wijchen - informatienota (16 IZ 127)
08-06-2017	Woonvisie "Thuis in Wijchen" (17 1 1086)
25-03-2021	Beleidsplan Wmo, jeugd en gezondheid 2021-2025 (20/056202)

Gewenst resultaat
Met de Woonzorgvisie willen we komen tot een passend aanbod van wonen en zorg voor de inwoners van Wijchen.

Argumenten

1.1 Er ligt een stevige opgave voor wonen en zorg
Op dit moment zijn vraag en aanbod voor wonen en zorg niet in balans. Door de vergrijzing is er een tekort aan ouderenwoningen. En die vraag verandert: mensen wonen (mede door landelijke regelgeving) langer thuis. Of gaan opnieuw thuis wonen als ze uitstromen uit een zorginstelling (bijvoorbeeld voor jeugd of ggz). Daardoor is er meer vraag naar zelfstandig wonen met ondersteuning nabij. Ook is er een vervangingsopgave van zorgvastgoed dat verouderd is of niet meer aan de woonwensen voldoet. Tot slot vraagt het langer zelfstandig wonen veel van mantelzorgers en buurtbewoners.

Met de Woonzorgvisie bieden we een duidelijk kader om deze uitdagingen op te pakken. Hiermee geven we als gemeente ook richting aan alle samenwerkingspartners: *dit* is de opgave waar we samen aan moeten werken.

1.2 De Woonzorgvisie is samen met partijen op het gebied van wonen en zorg tot stand gekomen
Alle partijen op het gebied van wonen en zorg in de gemeente Wijchen zijn betrokken in dit proces: woningcorporaties én zorginstellingen. Zowel grote regionale zorginstellingen als kleinschalige lokale woonzorg initiatieven. Partijen hebben veel waardevolle inbreng geleverd om een volledig beeld van de opgave te krijgen. Alle partijen vonden ook dat de gemeente uiteindelijk aan zet is om regie te voeren op de totale opgave.

1.3 De Woonzorgvisie sluit naadloos aan op het bestaande beleid
Het eerste hoofdstuk van de Woonzorgvisie grijpt terug op de Woonvisie 2016-2025 en op het beleidsplan Wmo, jeugd en gezondheid 2021-2024. Beiden geven namelijk al kaders aan: voor wonen, en voor zorg. In de Woonzorgvisie komen die samen tot één samenhangend beleid.

1.4 De Woonzorgvisie geeft een afwegingskader voor nieuwe woonzorg initiatieven.
Door uitgangspunten voor wonen en zorg te formuleren ontstaat een afwegingskader. Wanneer nieuwe initiatieven ontstaan (een partij dient bij de gemeente een verzoek in voor een woonzorgvoorziening) kunnen we op grond hiervan afwegen of het wenselijk is. Doordat onze uitgangspunten aan de voorkant duidelijk zijn maken we het proces transparanter.

1.5 Met een samenwerkingsovereenkomst maken we de samenwerking minder vrijblijvend

De afgelopen jaren was de samenwerking rond wonen en zorg te vrijblijvend: partijen hadden wel inzicht gekregen in de opgave en wisten elkaar wel te vinden, maar toch gebeurde er onvoldoende. Door een samenwerkingsovereenkomst met woonzorg partijen aan te gaan willen we meer commitment krijgen om te zorgen dat grote opgaven gerealiseerd worden.

Ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst door het college is onder voorbehoud van positieve besluitvorming over de Woonzorgvisie door uw raad.

Tegenargumenten en risico's

1.1 De opgave wonen en zorg staat en valt met constructieve samenwerking

Om een passend aanbod te realiseren hebben we de samenwerking met zorginstellingen en woningcorporaties nodig. De gemeente kan partijen niet opleggen om woonzorg voorzieningen op bepaalde locaties te realiseren. Het enige middel om enigszins te sturen is het bestemmingsplan: bepaalde locaties wel of geen maatschappelijke bestemming geven (bedoeld voor wonen en zorg). Maar dat middel is onvoldoende om te zorgen dat nieuwe locaties worden gerealiseerd. Dat is aan partijen zelf.

1.2 De opgave wonen en zorg is niet de enige urgente opgave

Hoewel er veel moet gebeuren om tot een passend aanbod van wonen en zorg te komen, heeft de gemeente ook te maken met een grote woningbouwopgave. Doordat ruimte schaars is moet de gemeente keuzes maken welke locatie daadwerkelijk voor wonen en zorg kan worden ingezet, en wanneer reguliere huisvesting gerealiseerd wordt.

Financiële gevolgen

Om uitvoering te geven aan de Woonzorgvisie is een aanjager nodig die alle betrokken partijen verbindt: een programmamanager Wonen en zorg. Indien dit niet of onvoldoende opgelost kan worden binnen de bestaande formatie in de WDW wordt dit opgenomen in de perspectiefnota in voorjaar 2022.

Uitvoering of Vervolgstappen

Om uitvoering te geven aan de Woonzorgvisie is een uitvoeringsprogramma nodig. Het is aan de programmamanager wonen en zorg om dit op te stellen samen met alle betrokken partijen. Daarbij gaat het om zowel de ruimtelijke opgaven (realiseren van woonzorg locaties) als de randvoorwaarden (zoals ondersteunen en stimuleren van langer zelfstandig wonen).

Inwonersparticipatie

Bij de uitwerking van de Woonzorgvisie in een uitvoeringsprogramma is het belangrijk om juist de doelgroep te betrekken. Hoe kunnen we nog beter aansluiten op de woonwensen van inwoners met een zorgvraag? En ook ligt er een grote opgave rond langer zelfstandig wonen: wat vraagt dit van bijvoorbeeld mantelzorgers of buurtbewoners? Samen met de woonzorg partijen geven we deze inwonerparticipatie verder vorm. De Wmo-raad heeft aangegeven hier graag over mee te denken.

Woonzorgvisie Wijchen

2021-2025

Vraaggericht samenwerken aan een passend aanbod van wonen en zorg voor de inwoners van Wijchen.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **2**

Voorwoord **4**

Samenvatting **5**
Waarom een Woonzorgvisie? 5
Grote urgentie in de opgave voor wonen en zorg 5
Samen blijven werken aan de opgave 6

1 – Beleidskaders voor wonen en zorg **7**
Woonvisie 2025 Thuis in Wijchen 7
Beleidsplan Wmo, Jeugd en Gezondheid 2021-2024 8

2 – Trends en dilemma's in wonen en zorg **9**
Vergrijzing 9
Extramuralisering: langer zelfstandig wonen 10
Uitstroom: opnieuw zelfstandig wonen 11
Mismatch in vraag en aanbod intramurale zorg 12
Inwoners aan zet 12
Ruimte is schaars 12

3 - Woonzorgvisie **13**
3.1 Vraaggericht aanbod 13
3.2 Samenwerking is de basis 13
3.3 Langer zelfstandig thuis wonen 14
3.4 Ontwikkelen passende woonzorg locaties 14
3.5 Spreiding, menselijke maat en verbinding met de buurt 15
3.6 Keuzemogelijkheid 15
3.7 Passende en goede zorg 16
3.8 Inwoners zelf ook aan zet 16
3.9 Fysieke leefomgeving en sociale veiligheid 16

4 - Afwegingskader **17**
Checklist 17

Bijlage 1 – Analyse vraag en aanbod **18**
Ouderenzorg 18
Langer zelfstandig thuis wonen 25
Ontwikkeling aanbod wonen en zorg voor ouderen 25
Ontwikkelopgave wonen en zorg ouderen 27
Gehandicaptenzorg 28
Ontwikkeling aanbod wonen en zorg gehandicapten 30
Ontwikkelopgave wonen en zorg gehandicapten 30
GGZ – Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 31
Jeugdzorg 33
Bovenlokale vraag (algemeen) 34

Bijlage 2 - Uitvoeringsprogramma **35**
1 - Wonen en woonomgeving 35
2 - Zorg en ondersteuning 35
3 – Verantwoordelijkheid inwoners stimuleren 35
Woonzorgmonitor 36
Organisatie en werkwijze 37

Voorwoord

In onze gemeente kijken mensen naar elkaar om. We helpen elkaar. En we vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen. Daar ben ik ontzettend trots op! Juist daarom is het zo belangrijk dat er goede hulp en zorg is, voor als het écht niet lukt. Daarbij hoort een thuis dat past bij de zorg.

De meeste mensen wonen zelfstandig, en willen dat zo lang mogelijk blijven doen. Daar hoort een passende woning bij. Met hulp van mantelzorgers en professionals nabij. Soms kan zelfstandig wonen niet, maar ook dan moeten mensen zich thuis voelen. Zo kun je in onze gemeente prettig wonen met goede en liefdevolle zorg.

Samen met zorginstellingen en woningcorporaties zorgen we hiervoor. Met deze Woonzorgvisie zijn we klaar voor de toekomst!

Titus Burgers
wethouder welzijn en zorg

We staan voor een flinke woningbouwopgave. Er komen dan ook veel nieuwe woningen in Wijchen. Bijvoorbeeld in de nieuwe wijken Huurlingsedam en Wijchen West, maar ook in herontwikkelingsgebieden als Hart van Zuid en op het Kraanvogelterrein.

Woningen bouw je niet zomaar. Eerst willen we weten wat de vraag van onze inwoners is. Iedereen moet kunnen wonen op een plek die hem of haar past. Zorg kan daarbij horen. Daarom vinden we het belangrijk om in beeld te hebben wat in onze gemeente de woonwensen en zorgbehoeften zijn. Deze Woonzorgvisie helpt ons hierbij. Zo zorgen we dat iedereen, met of zonder zorgvraag, zich in Wijchen thuis kan voelen.

Geert Gerrits
wethouder wonen

Samenvatting

Waarom een Woonzorgvisie?

In 2015 maakte de gemeente Wijchen samen met zorginstellingen en woningcorporaties een eerste inventarisatie van wonen en zorg in Wijchen. Centrale vraag was wat er nodig is voor een passend aanbod van wonen en zorg voor de inwoners van Wijchen. Als Wijchen liepen we daarmee landelijk voorop. Er was een beter beeld van de opgave en er ontstond een positieve samenwerking tussen partijen het gebied van wonen en zorg.

Hoewel de inventarisatie veel opleverde bleek de samenwerking nog te vrijblijvend. Nieuwbouw- of herontwikkelingsplannen kwamen niet of moeilijk van de grond. Ook bleek er behoefte aan een duidelijk beleidskader en afwegingskader om richting te geven aan de opgave. Juist vanwege de grote urgentie om tot een passend aanbod te komen. In opdracht van de gemeente is RuimteVisie met alle partijen aan de slag gegaan om een vervolgstap te zetten. Dat heeft geleid tot deze Woonzorgvisie. Hiermee zijn we beter in staat om de grote opgave samen aan te pakken.

Grote urgentie in de opgave voor wonen en zorg

De vraag van inwoners naar geschikte woonruimte en goede zorg groeit de komende jaren sterk. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de sterke vergrijzing. In absolute zin is de opgave voor ouderen dan ook veruit het grootst. De zorgvraag neemt door het groeiende aantal ouderen toe, terwijl er steeds minder mantelzorgers per oudere beschikbaar zijn en de zwaarte van de mantelzorg toeneemt. Ook is er een toenemend tekort aan personeel in de zorg. Daarnaast voldoet het merendeel van het bestaande woonzorgvastgoed niet langer aan de eisen om goede zorg te leveren. Ook past dit vastgoed niet langer bij de woonwensen van de inwoners. Deze trends leiden tot een groeiende zorgvraag.

Voor de oudere inwoners en voor de zorgaanbieders is het cruciaal dat ouderen in Wijchen zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Dit vraagt om meer zorggeschikte woningen, beschutte woonvormen (met name appartementen), in de nabijheid van geschikte voorzieningen zijn (ontmoeting, dagbesteding, behandeling, etc.). Daarnaast is er urgentie in de vervangende nieuwbouw van de verpleeghuizen. De verpleeghuizen uit het verleden voldoen niet meer aan de woonwensen, en wat nodig is om kwalitatief goede zorg te leveren. De urgentie voor nieuwbouw neemt dus toe.

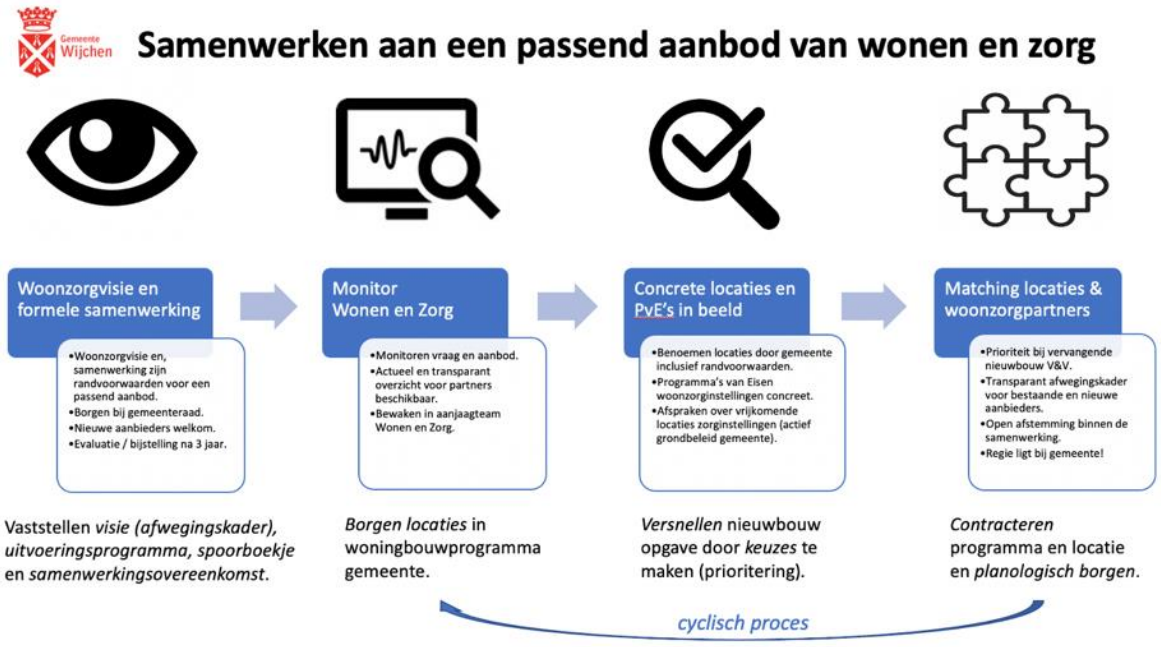
Voor de overige zorg (gehandicaptenzorg en geestelijke gezondheidszorg) gaat het om een lichte toename van de zorgvraag. Hier ligt de opgave nu vooral in de vervangende huisvesting, zodat het aanbod van wonen en zorg aansluit bij de moderne woonwensen van de inwoners (m.n. meer privacy en zelfstandigheid).

Samen blijven werken aan de opgave

Om de samenwerking tussen gemeente, woonzorgpartijen en woningcorporaties te intensiveren moet deze minder vrijblijvend worden. Daarom hebben we afspraken over de samenwerking vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst wonen en zorg. Hiermee is de gezamenlijke opgave, het commitment en de rol- en taakverdeling tussen partijen geborgd. Deze samenwerking is overigens geen gesloten systeem, nieuwe aanbieders van wonen en zorg kunnen bij deze samenwerking aansluiten.

Door het inrichten van een monitoringsysteem beschikken de partners over een actueel inzicht in vraag en aanbod van wonen en zorg. De gemeente Wijchen voert hierin de regie op basis van doelstellingen van de woonzorgvisie.

De woonzorgvisie en de samenwerkingsovereenkomst vormen voor de periode 2021-2025 het afsprakenkader voor gemeente, corporaties en woonzorgaanbieders. Na vaststelling van de Woonzorgvisie ontwikkelen partners met elkaar een uitvoeringsagenda. Aan de hand van deze agenda gaan de partners aan de slag om doelgericht acties uit te voeren die een bijdrage leveren aan de doelstellingen van deze woonzorgvisie.

1 – Beleidskaders voor wonen en zorg

De Woonzorgvisie bouwt voort op twee door de gemeenteraad vastgestelde beleidskaders: de Woonvisie en het Beleidsplan Wmo, Jeugd en Gezondheid.

Woonvisie 2025 Thuis in Wijchen

In de Woonvisie Thuis in Wijchen volgen vanuit de gedachte 'koesteren en versterken' twee speerpunten.

1. Versterk het thuisgevoel!
2. Kijk verder dan de trends van nu!

Binnen dit laatste speerpunt vinden we met name opgaves die van belang zijn voor de Woonzorgvisie, namelijk:

- *Passende kwaliteit van wonen voor iedereen*
  Mensen met een zorgvraag blijven langer thuis wonen. Dit leidt tot een toenemende behoefte aan een meer divers woningaanbod, met woonvormen die we nu nog niet of onvoldoende beschikbaar hebben in Wijchen
- *Bewust wonen*
  Bewust wonen is in eerste instantie een eigen verantwoordelijkheid van bewoners. Dit betekent dat je verder kijkt dan de situatie van nu. Dus: vooruitdenken over de mogelijkheden en beperkingen die er zich in je wooncarrière kunnen voordoen. Door bijvoorbeeld op tijd actie te ondernemen en te verhuizen naar een passende woning. Of door de huidige woning op tijd aan te passen. Maar ook door energiebesparende maatregelen te nemen om je woonlasten te verlagen en je comfort te verhogen.

De gemeente draagt hieraan bij door:

- Extra aandacht voor specifieke doelgroepen (waaronder vitale ouderen en mensen met een zorgvraag) en daarom de bouw van kwalitatieve en betaalbare woningen voor met name eén- en tweepersoonshuishoudens.
- Beschut wonen toe te voegen door hier bij transformatieopgaven voorrang aan te verlenen en anders te labelen.
- Bij nieuwe zorgwoningen, wonen met dementie voorrang verlenen.
- Regeling van groot naar beter met corporaties afstemmen.
- Ondersteunen van bewoners in het vooruit denken over hun woonbehoeften: welke mogelijkheden en beperkingen kunnen zich voordoen? Marktpartijen kunnen aan dit bewustzijn een bijdrage aan leveren en zijn hiervoor dus medeverantwoordelijkheid.

Beleidsplan Wmo, Jeugd en Gezondheid 2021-2024

Het beleidsplan Wmo, Jeugd en Gezondheid gaat uit van de volgende uitgangspunten:

- De inwoner staat centraal. Mensen werken zelf of samen met hun netwerk aan hun welzijn en gezondheid. Ze denken na over de toekomst. Indien burgers dit niet zelfstandig kunnen kan een ander ondersteuning bieden.
- Een complexe samenleving vraagt om meer veerkracht en een grotere weerbaarheid van mensen. Denk aan prestatiedruk en meer prikkels bij jongeren. Of aan het leren omgaan met chronische ziekten en beperkingen doordat we steeds ouder worden.
- We nemen belemmeringen in de samenleving zoveel mogelijk weg. Ook vragen we om meer bewustwording van beperkingen om zo een meer inclusieve samenleving te worden.
- We denken en werken volgens de gedachte van zorg naar welzijn. We zetten in op een brede basis aan de voorkant waar een vrij toegankelijk aanbod beschikbaar is. Dit doen we omdat we vinden dat deze vorm van ondersteuning prettiger is voor inwoners en waarbij ze zonder tussen komst kunnen besluiten hiervan gebruik te willen maken. Daarvoor is het belangrijk dat inwoners en professionals bekend zijn met het aanbod. Natuurlijk blijven we ook individuele maatwerk ondersteuningen aanbieden als dat nodig is.
- Wanneer hulp nodig is, organiseren we het liefst zorg zo dicht mogelijk bij huis. Bij voorkeur in de thuissituatie, samen met het eigen netwerk en de eigen omgeving. Om beter aan te sluiten bij de eigen leefwereld werken we wijk- of dorpsgericht.
- Duurzame oplossingen hebben de voorkeur boven kortetermijnoplossingen. Ook als dit een extra investering vraagt.
- We werken zoveel mogelijk datagestuurd, zodat we investeren in de thema’s die het meeste aandacht nodig hebben. Daarnaast meten we de effecten en tevredenheid zodat we het juiste aanbod beschikbaar hebben.

Voor wonen met zorg betekent dit dat inwoners altijd een eigen verantwoordelijkheid hebben. We stimuleren inwoners na te denken over hun huidige en toekomstige woonwensen. Dat kan betekenen het tijdig aanpassen van de eigen woning, of het tijdig verhuizen naar een woning die past bij de volgende levensfase. In alle levensfasen betekent wonen iets anders: hoe wil ik wonen en wat heb ik daarbij nodig?

Het maken van eigen woonkeuzes heeft als voorwaarde dat er een passend aanbod van wonen met zorg beschikbaar is. Daarbij sluiten we aan op bovenstaand uitgangspunt dat mensen zoveel mogelijk thuis moeten kunnen blijven wonen. In de eigen omgeving en nabij het eigen netwerk. Zo thuis mogelijk en zo kleinschalig mogelijk in de wijk. Dat betekent dat we als gemeente voorzieningen lokaal willen organiseren. Daarbij hebben we ook aandacht voor wat dit betekent voor buurtbewoners, vrijwilligers en mantelzorgers.

Tot slot vinden we het belang om keuzes te maken op basis van data. Daarom omvat deze Woonzorgvisie een uitgebreide analyse van vraag en aanbod.

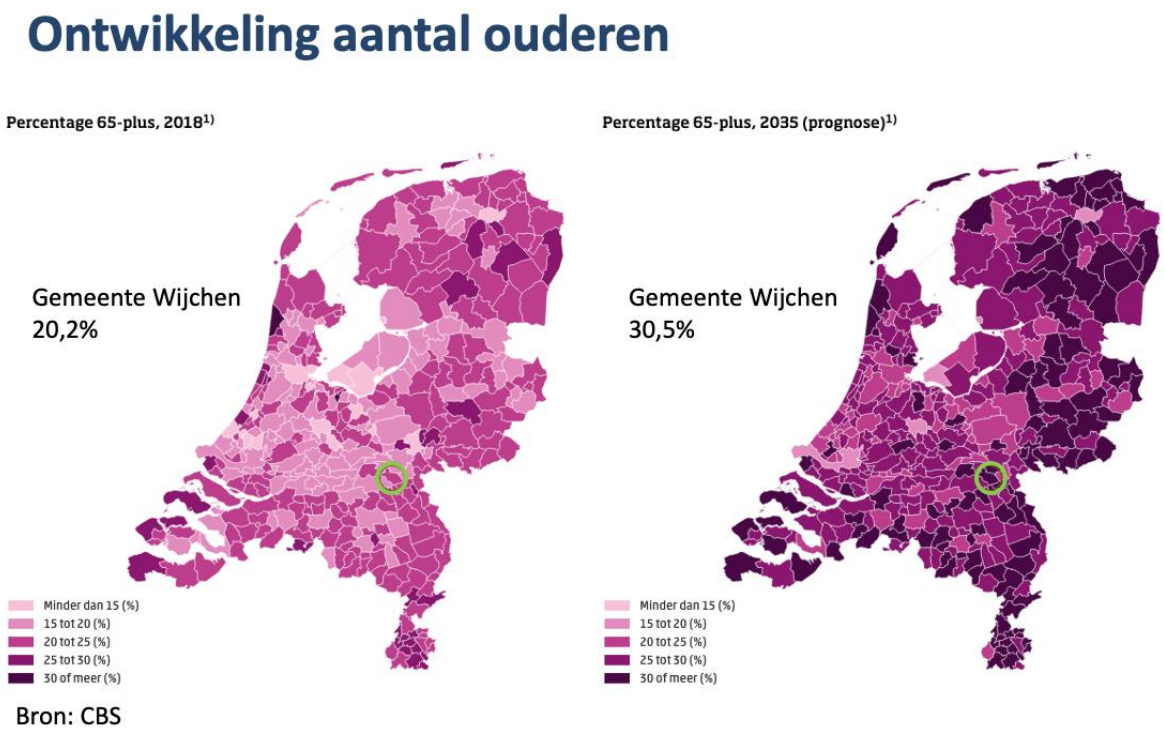
2 – Trends en dilemma’s in wonen en zorg

Diverse maatschappelijke trends hebben invloed op de woonzorg opgave. In dit hoofdstuk gaan we hier nader op in. En ook op de dilemma’s die dit oplevert.

Vergrijzing

De komende jaren neemt het aantal ouderen in de gemeente Wijchen toe. In 2020 is 8,6 procent van de bevolking 75 jaar en ouder, in 2030 loopt dit percentage op naar 13,5%. In 2050 is maar liefst 19,2 procent 75 jaar en ouder (Bron: ABF research). Dit betekent logischerwijs een toenemende vraag naar ouderenwoningen. Rond 2040 is er wel een kantelpunt te zien, waarbij er verschillen zijn tussen de wijken van Wijchen. Dit leest u in onze data analyse.

Over het algemeen willen ouderen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Al betekent dat niet dat ze tot hoge leeftijd in dezelfde woning willen blijven wonen. Deze groep ouderen komt op een bepaald moment voor een keuze te staan: in de huidige woning blijven of op zoek gaan naar een kleinere of levensloopgeschikte woning, of andere woonvormen. Deze keuze hangt vaak samen met een afname van de fysieke of geestelijke gezondheid. Maar ook het wegvallen van een partner waardoor de zelfredzaamheid afneemt, leidt vaak tot andere woonwensen.

Extramuralisering: langer zelfstandig wonen

Ook het Rijk en gemeenten willen dat inwoners zoveel mogelijk thuis wonen in plaats van in een zorginstelling. Daarom proberen ze instroom zo veel mogelijk te voorkomen of uit te stellen. Deze beleidskeuze noemen we 'extramuralisering'. Extramuralisering heeft grote gevolgen voor het woonbeleid van gemeenten:

Toenemende vraag naar zelfstandige woningen
Extramuralisering heeft uiteraard invloed op het soort en het aantal woningen dat nodig is in de gemeente. De vraag naar zelfstandige woningen, nabij voorzieningen (zoals winkels en openbaar verover) en/of zorg, neemt toe.

Zelfstandig wonen legt grote druk op mantelzorgers
Doordat mensen langer zelfstandig thuis wonen doen ze vaker een beroep op mantelzorgers. Tegelijkertijd zien we dat het aantal mantelzorgers juist neemt. Dat betekent een toenemende druk op mantelzorgers en vrijwilligers. Dat vraagt de komende jaren om meer aandacht voor de ondersteuning van mantelzorgers vanuit welzijn.

Zelfstandig wonen vraagt om een inclusieve samenleving
In onze gemeente vinden we inclusie belangrijk: we willen dat iedereen mee moet kunnen doen in de samenleving, met en zonder beperking. Doordat mensen langer zelfstandig thuis wonen vraagt dit meer van de omgeving. Verbindingen in de buurt zorgen ervoor dat mensen naar elkaar omkijken en elkaar helpen.

Daarom is het belangrijk dat we samen werken aan wederzijds begrip in de buurt. Dat doen we door middel van thema's als dementievriendelijke gemeente, het programma 'Één tegen eenzaamheid' en het omgaan met mensen met psychische ggz-problematiek.

Er zijn wel grenzen aan de draagkracht van dorpen en wijken. Dit geldt voor zowel het langer zelfstandig wonen als het wonen op een woonzorg locatie. Daarom moet een clustering van doelgroepen worden voorkomen en ingezet worden op spreiding van kwetsbare doelgroepen over de gemeente, en over de regio.

Een passende leefomgeving
Naast de sociale impact heeft langer zelfstandig wonen ook invloed op de fysieke leefomgeving. Dat betekent dat de openbare ruimte goed toegankelijk moet zijn voor mensen die bijvoorbeeld moeilijk ter been zijn. Maar denk ook aan een omgeving die uitnodigt om vitaal oud te worden: er moet genoeg ruimte zijn voor bewegen en ontmoeten in de buurt.

Minder zorgpersoneel beschikbaar
Er is een groot tekort aan zorgpersoneel op de arbeidsmarkt. Dat betekent dat extramuraliseren niet alleen beleid is, maar ook noodzaak is. Immers, er is onvoldoende personeel voor het handhaven van de traditionele intramurale zorginstellingen.

Toepassing e-Health
Technologie biedt nieuwe kansen voor het zelfstandig wonen van de toekomst. De coronacrisis heeft laten zien dat meer digitaal mogelijk is dan we dachten. Ook voor de oudere doelgroep. Denk aan contact op afstand door beeldbellen. Maar ook sensoren op afstand, het gebruik van apps, en de ontwikkeling van zorgrobots bieden kansen.

Uitstroom: opnieuw zelfstandig wonen
Voor jeugdigen in verblijf, Beschermd Wonen (BW) GGZ en Maatschappelijke Opvang (MO) geldt dat ze daar tijdelijk wonen. Als deze inwoners voldoende zijn hersteld, stromen ze uit en gaan ze op zoek naar een eigen woonruimte. De gemeente heeft de opgave om te zorgen voor voldoende betaalbare woonruimte. Daarbij hoort ook de eerdergenoemde ondersteuning voor dorpen en wijken: wat is er qua nodig van het sociale netwerk, de buurt en professionals zodat deze mensen weer een regulier 'thuis' hebben?

Weer Thuis
In 2019 ondertekenden gemeenten, zorgcorporaties en zorgaanbieders het convenant 'Weer Thuis' over wonen na zorg. Hierin spraken we af dat we zorgen voor:
- Voldoende woningen
- Ambulante begeleiding na uitstroom
- Intensieve samenwerking op wijkniveau tussen wijkteams, corporaties en zorgaanbieders

Eén van de instrumenten die we hiervoor gebruiken is de Werkgroep Bijzondere Bemiddeling (WBB). In deze WBB melden zorgaanbieders cliënten aan. De wooncorporaties zorgen voor een woonplek. Deze samenwerking verloopt goed, maar er blijft een tekort aan woningen voor de uitstroom.

Mismatch in vraag en aanbod intramurale zorg

Cijfers over onze gemeente laten zien dat het aanbod van wonen en zorg nu onvoldoende aansluit op de huidige en toekomstige vraag van inwoners met een zorg en ondersteuningsvraag. Dit geldt niet alleen voor de opgave voor zelfstandig thuis wonen en beschut wonen, zoals hierboven al geschetst. Ook is het aanbod voor intramurale huisvesting voor ouderen onvoldoende. Daarbij ligt er ook een grote vervangingsopgave.

Voor de overige zorg (gehandicaptenzorg en geestelijke gezondheidszorg) gaat het om een zeer lichte toename van de zorgvraag. Hier ligt de opgave nu vooral in de vervangende huisvesting, zodat het aanbod van wonen en zorg aansluit bij de moderne woonwensen van de inwoners (m.n. meer privacy en zelfstandigheid).

Inwoners aan zet

Steeds vaker nemen inwoners zelf het initiatief. Ze ontwikkelen zelf een woonvorm die past bij hun woonwensen en zorgvraag. Een mooi voorbeeld in de gemeente Wijchen is WoonInitiatief Wijchen, waar ouders van kinderen met een beperking zelf aan de slag zijn gegaan.

Het zelf ontwikkelen van vastgoed is een langdurend en tijdrovend proces. Zelf ontwikkelen is daarom lang niet voor iedereen weggelegd. Desondanks is het belangrijk open te staan voor deze initiatieven en deze te faciliteren. De Omgevingswet biedt hierbij ook kansen.

Ruimte is schaars

De landelijke woningbouwcrisis zorgt ervoor dat de gemeente voor een grote bouwopgave staat. Er moeten grote aantallen woningen worden gerealiseerd. De beschikbare ruimte voor woningbouw is echter schaars: een bouwlocatie kan maar één keer worden bebouwd. Dat betekent dat de woonzorgopgave in zekere zin ‘concurreert’ met de reguliere woningbouwplannen, al zit er natuurlijk wel overlap in deze opgave. Ook is er beperkte ontwikkelruimte voor wonen nabij voorzieningen. Daarom is het belangrijk om bij gebiedsontwikkelingen al vroeg te kijken naar de kansen voor wonen en zorg. Denk bijvoorbeeld aan de kansen die Hart van Zuid biedt.

Deze schaarste van ruimte betekent dat de woonzorgopgave, net als het woningtekort, een opgave van de lange termijn is. De gemeente is daardoor genoodzaakt om prioriteiten te stellen en gefaseerd te werken aan de opgave. Hier speelt helaas ook mee dat de gemeente beperkte ambtelijke capaciteit heeft om alle projecten op te pakken.

3 - Woonzorgvisie

Uitgaand van het bestaande beleid op het gebied van wonen en het sociaal domein, en gezien de trends en dilemma's, zien we 9 uitgangspunten in onze Woonzorgvisie.

3.1 Vraaggericht aanbod

Het aanbod van wonen en zorg is primair gericht op de vraag van de inwoners van Wijchen, maar we leveren onze bijdrage aan de bovenlokale vraag

Hoe gaan we dit doen?

- Uitgangspunt is dat het aanbod van wonen en zorg primair gericht is op de vraag van inwoners van Wijchen.

- Er is in overleg met de gemeente ook ruimte om een bijdrage te leveren in het bovenlokale aanbod. Inwoners van Wijchen maken immers ook gebruik van bovenlokaal aanbod. De gemeente stemt dit af met andere gemeenten. Bij bovenlokaal aanbod moet er altijd ook sprake zijn van lokaal aanbod.

- Nieuwe aanbieders moeten aantonen dat ze in de vraag voorzien (o.a. wachtlijsten vanuit merendeel lokale vraag). Verdringing binnen de bestaande markt van vraag en aanbod wordt tegengegaan, mede i.v.m. de schaarste van gekwalificeerd personeel en het gebrek aan geschikte locaties.

- Gemeente en woonzorgaanbieders monitoren samen de ontwikkeling van de vraag naar wonen en zorg. Zowel kwantitatief als kwalitatief. Op basis hiervan sturen we tijdig bij in het aanbod, zowel voor wonen met zorg als voor beschutte woonvormen om langer zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen.

3.2 Samenwerking is de basis

Samenwerking is noodzakelijk om in de vraag van inwoners te voorzien

Hoe gaan we dit doen?

- Zorginstellingen werken met elkaar samen om dit aanbod voor de inwoners te kunnen borgen. Kennisdeling, afstemming en sturing in de ontwikkeling van vraag en aanbod staan hierin centraal.

- Om de opgave te realiseren is ook van belang de samenwerking te zoeken met andere aanbieders van wonen, welzijn en zorg. Met name om te zorgen dat mensen langer zelfstandig kunnen blijven wonen.

3.3 Langer zelfstandig thuis wonen

Langer zelfstandig thuis wonen heeft prioriteit

Hoe gaan we dit doen?

- De *bestaande* woningvoorraad (zowel van de corporaties als particulier) moet een bijdrage leveren aan het langer zelfstandig thuis wonen. Gemeente en corporaties maken afspraken over aanpassingen van corporatiewoningen en de gemeente stimuleert dat woningeigenaren tijdig zelf hun woning aanpassen.

- In het woningbouwprogramma moeten voldoende *nieuwe* levensloopbestendige woningen ontwikkeld worden op locaties nabij voorzieningen.

- Tevens moeten meer beschutte woonvormen voor ouderen (wonen met een plus/tussenvorm) ontwikkeld worden. Het gaat hier zowel om het gebouwconcept als de bijbehorende infrastructuur van zorg- en dienstverlening.

3.4 Ontwikkelen passende woonzorg locaties

Partijen ontwikkelen tijdig locaties voor uitbreiding of vervangende nieuwbouw voor wonen en zorg

Hoe gaan we dit doen?

- De opgave is gericht op zowel verbeteren van de kwaliteit van de huisvesting als de uitbreiding of krimp van het aanbod. Uiteraard beiden passend bij de vraag van de inwoners.

- Vervangende nieuwbouw van woonzorgvastgoed (wonen met zorg) wordt gerealiseerd op locaties die passen bij de behoefte van de doelgroep (soms dichtbij voorzieningen; soms juist op een rustige locatie in de wijk). Indien mogelijk wordt bestaand (vrijkomend) (woonzorg)vastgoed hiervoor benut.

- De passende huisvesting voor de doelgroep ouderen heeft prioriteit. Dit is steeds groter wordende groep inwoners, waardoor de discrepantie tussen vraag en aanbod steeds groter dreigt te worden. Bovendien zit een aantal vastgoedprojecten al lange tijd in de pijplijn en is een aantal hiervan nog steeds onzeker. Het vraagt doorzettingskracht om deze projecten tijdig te realiseren.

- Zorginstellingen, corporaties en gemeente werken samen om de beschikbaarheid van geschikt vastgoed (bestaand en nieuw) en geschikte ontwikkellocaties te borgen.

3.5 Spreiding, menselijke maat en verbinding met de buurt

Het aanbod is verspreid over de gemeente Wijchen, kleinschalig en verbonden met de wijk of het dorp

Hoe gaan we dit doen?

- We vermijden concentratie van woonzorgvastgoed en zetten in op spreiding binnen de gemeente. Woonzorgvoorzieningen mogen niet te veel druk leggen op één wijk of dorp. Hiermee bevorderen we de inclusieve samenleving: gemengde dorpen en wijken met een gezonde mix aan inwoners.

- Uitzondering op bovenstaande vormen de woonservice gebieden, zoals *Hof van De Elst* en het woonservicegebied van *LuciVer* in Alverna. Daarnaast zien we kansen voor een woonservicegebied in *Hart van Zuid*.

- We sturen zoveel mogelijk op woonzorg locaties nabij voorzieningen. Dit gaat zowel om beschermd en beschut wonen, maar ook om ouderen die in reguliere woningen wonen.

- Woonzorgvastgoed met intensieve zorg houdt een menselijke maat. Zowel in de persoonlijke benadering van de inwoners als door de omvang van de woonzorgcomplexen. Inzet is kleinschaligheid, rekening houdend met een toekomstbestendige bedrijfsvoering van de woonzorgorganisaties.

- Locaties voor wonen en zorg houden zoveel mogelijk verbinding met de buurt, en kunnen rekenen op draagvlak uit de buurt. Er wordt zo veel als mogelijk gezocht naar kansen om bewoners te laten meedoen in de samenleving.

3.6 Keuzemogelijkheid

Inwoners kunnen kiezen uit verschillende aanbieders

Hoe gaan we dit doen?

- Voor de inwoners is het van belang dat zij de mogelijkheid hebben om te kunnen kiezen tussen aanbieders.

- Voor de verschillende doelgroepen bieden bij voorkeur tenminste twee aanbieders een passend aanbod van wonen en zorg. Hiermee worden de inwoners in de gelegenheid gesteld te kunnen kiezen en bevordert dit gezonde concurrentie tussen de aanbieders.

3.7 Passende en goede zorg

Zorginstellingen en gemeente zorgen voor passende zorg die van goede kwaliteit is

Hoe gaan we dit doen?

- We zetten in op terugdringen van de zorgconsumptie door tijdig passend aanbod van geschikte woningen voor met name ouderen (langer zelfstandig thuis), mantelzorgwoningen etc., maar ook door te investeren in het sociale netwerk en meer inzet op welzijn.

- Zorginstellingen, onderwijsinstellingen en gemeente werken samen om voldoende gekwalificeerd personeel te krijgen en te houden om in zorg en ondersteuning te voorzien. Wijchen moet een aantrekkelijke gemeente zijn voor mensen die in de zorg werken.

3.8 Inwoners zelf ook aan zet

Inwoners zijn ook zelf aan zet om tijdig stappen te zetten

Hoe gaan we dit doen?

- Bewonersinitiatieven die zelf passend aanbod ontwikkelen worden aangemoedigd om hun woonzorgconcepten te ontwikkelen en te realiseren. De gemeente en woonzorgaanbieders denken en helpen hierin mee.

- We stimuleren ouderen om tijdig na te denken over hun woonsituatie: hun woning aan te passen of te verhuizen naar een woning die bij hun levensfase past.

- We moedigen inwoners aan om meer om te kijken naar kwetsbare inwoners in hun straat, dorp of buurt. Daarbij hoort een integrale aanpak van onder meer mantelzorg, eenzaamheid, dementie en ggz-problematiek.

3.9 Fysieke leefomgeving en sociale veiligheid

Goede inrichting van de fysieke leefomgeving bevordert het welzijn van inwoners

Hoe gaan we dit doen?

- De gemeente zorgt voor een aantrekkelijke en veilige fysieke woonomgeving. Dit stimuleer inwoners om te bewegen, elkaar te ontmoeten in de openbare ruimte, elkaar op te zoeken en elkaar te helpen. Daarmee bevorderen we de sociale veiligheid en zelfredzaamheid van inwoners.

4 - Afwegingskader

Voor praktische toepassing van de Woonzorgvisie wordt dit afwegingskader gebruikt. Hiermee worden nieuwe initiatieven beoordeeld. Het gaat zowel om initiatieven van bestaande aanbieders (uitbreiding of herontwikkeling) als om nieuwe aanbieders.

Doel is om snel duidelijkheid te geven richting initiatiefnemer. Is het aanbod gewenst dan is het in het belang van de inwoners en aanbieder om het aanbod spoedig te realiseren. Is het aanbod niet gewenst, dan is het van belang om dit zo snel mogelijk af te wijzen.

Checklist

1. ***Voorziet het beoogde aanbod in de vraag van de inwoners conform de actuele woonzorgvisie en woonzorgmonitor?***
   Gemeente toetst aan de woonzorgvisie en de woonzorgmonitor. De initiatiefnemer moet daarbij *zelf* aantonen dat hij in de behoefte voorziet. Is er al voldoende aanbod, dan wordt geen medewerking verleend. In het geval van bovenlokaal aanbod wordt dit getoetst aan regionale afspraken.

2. ***Voorrang voor vervangende nieuwbouw***
   Omdat een aantal oude woonzorgcomplexen niet langer meer aan de hedendaagse eisen voor de bewoners en de zorgprofessionals voldoet, krijgt deze vervangende nieuwbouw prioriteit in de toewijzing van ontwikkellocaties.
   Indien er een bestaande locatie wordt verlaten, dan moeten afspraken gemaakt worden over wat te doen met de zorgbestemming van deze locatie.

3. ***Is de beoogde locatie geschikt?***
   Is de nabijheid van voorzieningen van belang (zoals winkels en ontmoeting), zijn er in de directe nabijheid nog meer zorginstellingen, ontstaat er geen te grote concentratie van zorgbehoevenden in de wijk of het dorp? En is er draagvlak in de buurt?

4. ***Is de kwaliteit en professionaliteit van de aanbieder aantoonbaar op peil?***
   Check aan de hand van bedrijfsplan, referenties, kwaliteitskeurmerken etc.

5. ***Is sprake van bovenlokaal aanbod?***
   Indien er sprake is van meerdere gegadigden voor een locatie in eigendom van de gemeente (bijvoorbeeld een oude schoollocatie) gaat aanbod dat primair gericht is op de lokale vraag vóór bovenlokaal aanbod.

6. ***Is er een bestemmingsplanwijziging en/of omgevingsvergunning nodig?***
   Ja: Principebesluit nemen op basis van bovenstaande vragen en verder reguliere afhandeling.
   Nee: Met aanbieder in gesprek voor afstemming (indien vestiging gewenst) of om aanbieder te bewegen af te zien van vestiging/investering.

Bijlage 1 – Analyse vraag en aanbod

We hebben de ontwikkeling van vraag en aanbod geanalyseerd en de opgave voor deze doelgroep in de gemeente Wijchen geduid. Dit is echter een momentopname per april 2021.

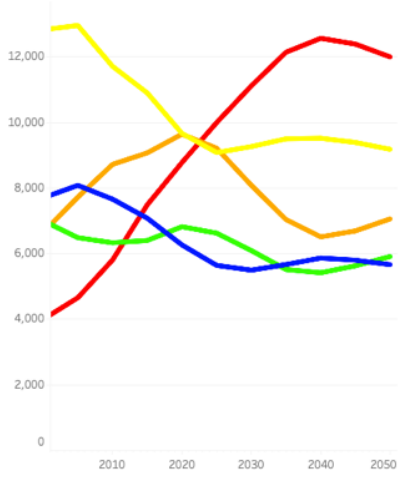
Alle onderliggende en aanvullende openbare data, grafieken en geografische informatie zijn online beschikbaar op het Dashboard Wonen en Zorg Wijchen.

Ouderenzorg

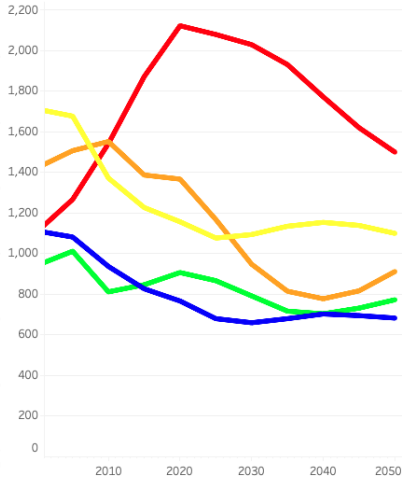
Vergrijzing en groei aantal eenpersoonshuishoudens
Kenmerkend voor Wijchen is de sterke toename van het aantal ouderen in de leeftijdsgroep boven de 75 jaar in de periode tot 2040. Binnen deze groep groeit ook het aantal eenpersoonshuishoudens fors. Als gevolg hiervan groeit zowel de vraag naar zorg als de vraag naar geschikte woningen voor ouderen.

Hieronder zijn voor de gemeente Wijchen, Wijchen Centrum en Wijchen Zuid de ontwikkeling van de verschillende leeftijdsgroepen in beeld gebracht.

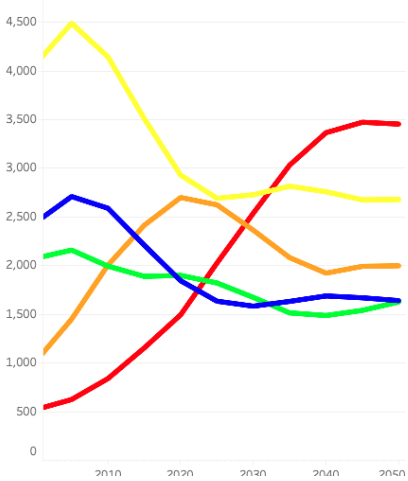
Gemeente Wijchen

Wijchen centrum

Wijchen zuid

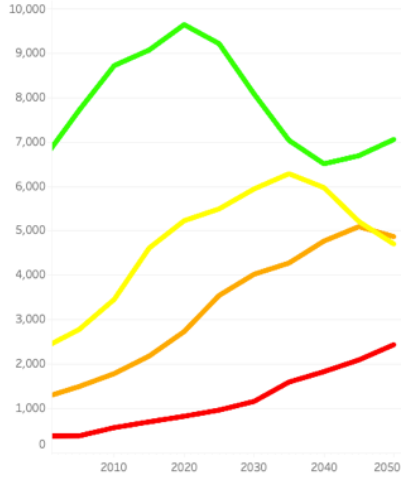
Duidelijk is dat in de gemeente Wijchen rond 2040 de groei van het aantal 65+ers afneemt, maar dat dit al eerder gebeurt in het centrum, maar weer later in Wijchen Zuid.

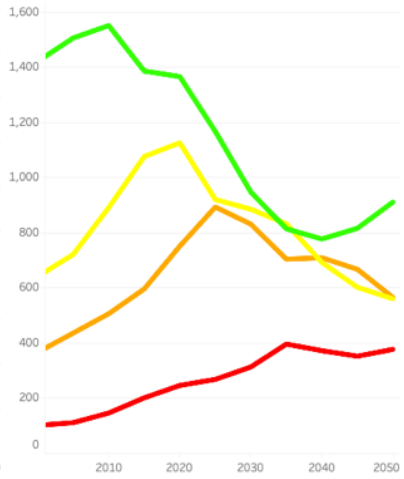
In onderstaande grafieken is ingezoomd op de oudere inwoners en is goed zichtbaar (rode lijn) dat de komende jaren het aantal 85+ers blijft groeien, ook na 2040. Vooral deze groep vraagt de meeste zorg en passende huisvesting.

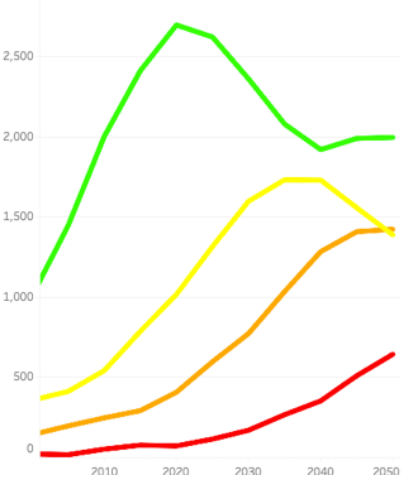
Gemeente Wijchen

Wijchen centrum

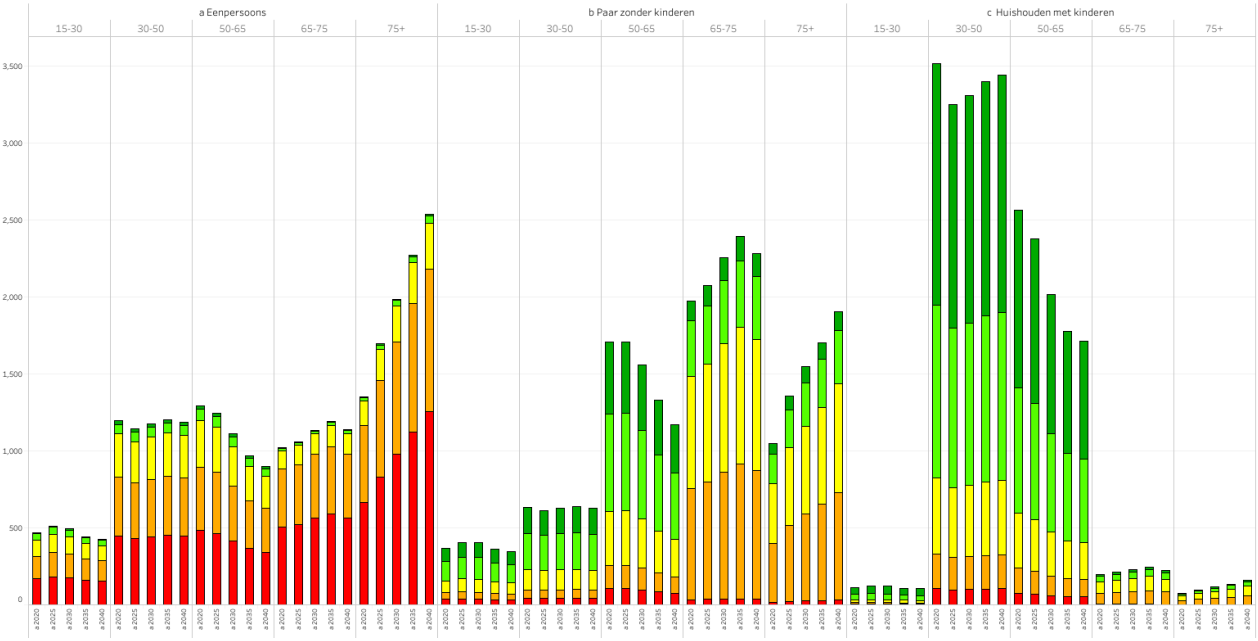
Wijchen zuid

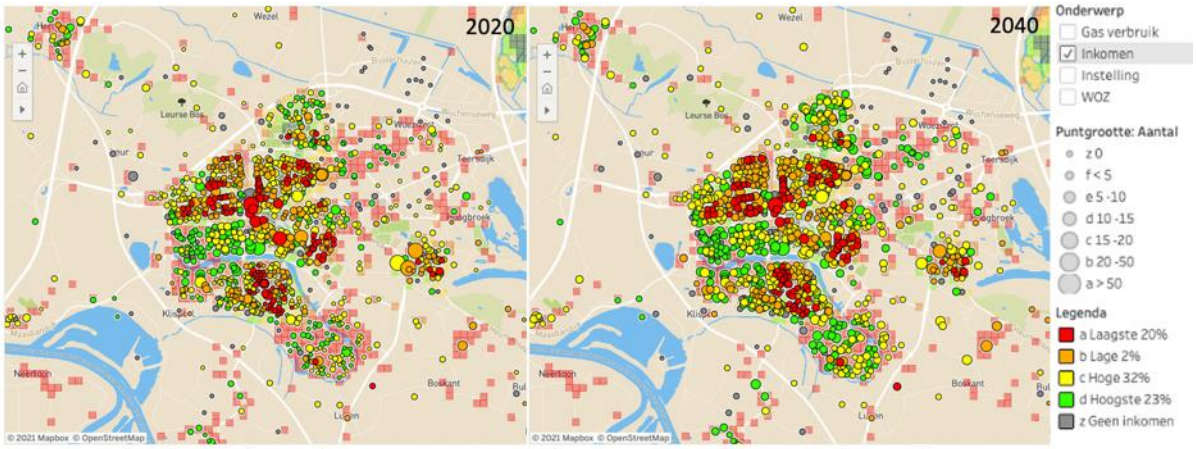
Eenpersoonshuishoudens en lage inkomens

In onderstaande grafieken is de groei van het aantal een- en tweepersoonshuishoudens in de leeftijdscategorie 75+ goed zichtbaar. Naast de groei van het aantal eenpersoonshuishoudens valt op dat het voornamelijk huishoudens met een beneden gemiddeld en laag inkomen betreft.

Geografische spreiding ouderen en inkomensgroepen
In de kaartjes hieronder is de spreiding van inkomensgroepen voor 75+ over de gemeente Wijchen in beeld gebracht. De grootte van de bolletjes geeft het aantal 75-plussers per postcode aan. De kleur van de bolletjes geeft de hoogte van het inkomen weer. Opvallend is de concentratie van de lagere inkomens.

CBS PC6 aantal 75+ huishouden en inkomens en 100 x 100 grid afstand tot supermarkt, 2020-2040 bron: Sinfore

Als we op de kaart inzoomen is duidelijk dat veel 75-plussers in het centrum van Wijchen wonen.

CBS PC6 met BAG gebruiksfuncties, 2021, percentage 75+ huishoudens, bron: Sinfore

Inzoomend op de 4-cijferige postcodegebieden wordt aantal interessante verschillen zichtbaar in de periode tot 2030, waarin het aantal 75-plussers in Wijchen toeneemt met 146% en het aantal 85-plussers met 141%. Deze groei is met name zichtbaar in het centrum van Wijchen en de gebieden ten noorden hiervan (Homberg en Woezik). Opvallend is de afname van het aantal 85-plussers in Alverna en de afname van de 75 en 85-plussers in Leur.

Ouderen in 2020 en 2030

	2020						2030						2030 - 2020			2030 / 2020		
PVnr	65+	75+	85+	% 65+	% 75+	% 85+	65+	75+	85+	% 65+	% 75+	% 85+	65+	75+	85+	65+	75+	85+
Nederland				19%	8%	2%				23%	11%	3%				125%	142%	139%
Arnhem/Nijmegen				20%	8%	2%				24%	11%	3%				126%	144%	137%
Wijchen	8.765	3.545	820	21%	9%	2%	11.105	5.171	1.156	28%	13%	3%	2.340	1.626	336	127%	146%	141%
6601 Homberg etc	2.700	1.085	225	26%	10%	2%	2.994	1.564	356	31%	16%	4%	294	479	131	111%	144%	158%
6602 Centrum etc	2.120	995	245	34%	16%	4%	2.027	1.143	312	37%	21%	6%	-93	148	67	96%	115%	128%
6603 Alverna	955	460	170	20%	10%	4%	1.029	500	123	22%	11%	3%	74	40	-47	108%	109%	73%
6604 Woezik	540	150	20	13%	4%	0%	978	350	51	25%	9%	1%	438	200	31	181%	233%	254%
6605 Wijchen-Zuid	1.490	475	70	14%	4%	1%	2.535	939	168	23%	9%	2%	1.045	464	98	170%	198%	240%
6606 Niftrik	90	30	5	22%	7%	1%	135	56	9	35%	14%	2%	45	26	4	150%	187%	182%
6613 Balgoy	120	50	10	17%	7%	1%	189	67	14	28%	10%	2%	69	17	4	157%	134%	145%
6615 Leur	30	20	10	22%	15%	7%	41	13	4	36%	11%	4%	11	-7	-6	137%	64%	44%
6616 Hernen	190	75	20	20%	8%	2%	251	110	23	28%	12%	3%	61	35	3	132%	147%	117%
6617 Bergharen	405	155	30	23%	9%	2%	499	241	52	31%	15%	3%	94	86	22	123%	156%	174%
6634 Batenburg	125	50	15	19%	8%	2%	175	72	16	28%	12%	3%	50	22	1	140%	143%	104%
Nieuwbouw							252	118	26	28%	13%	3%	252	118	26			

Bron: Sinfore

Ouderen en wonen

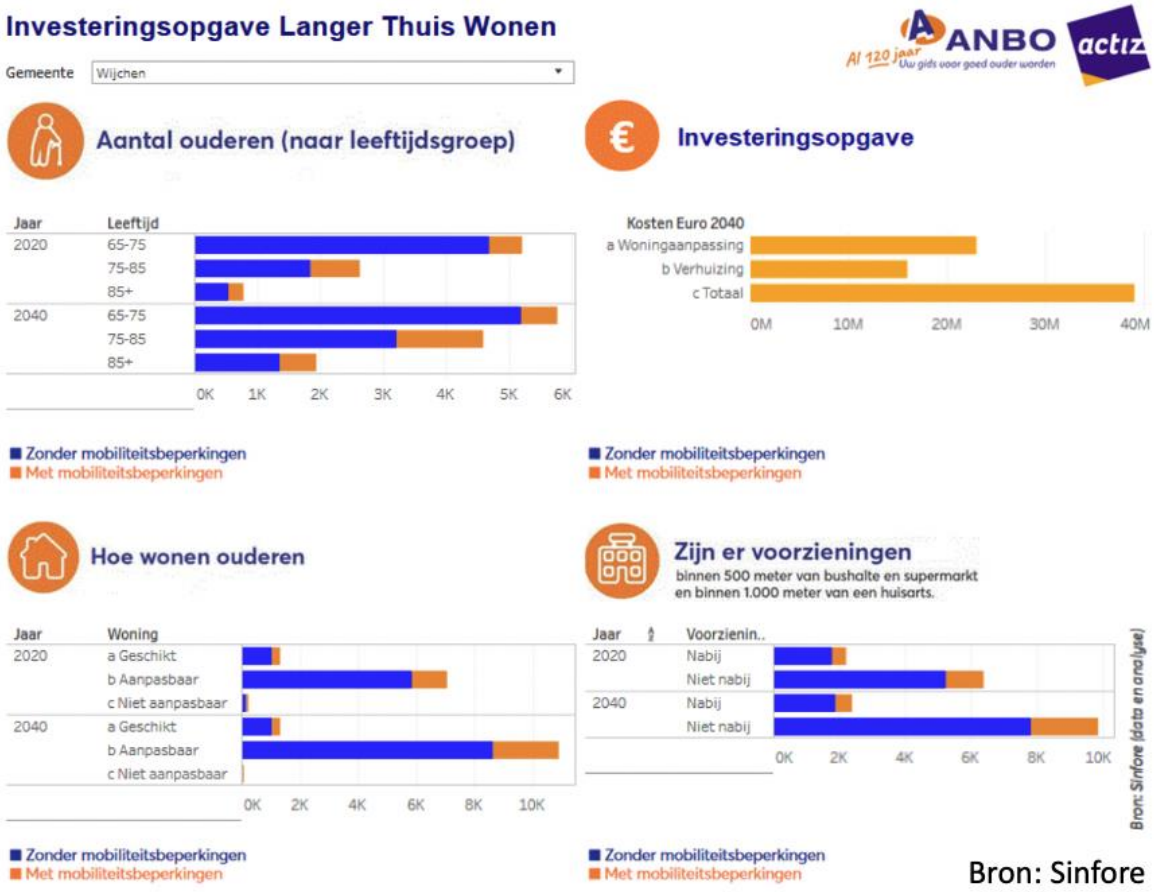

Duidelijk is dat het aantal woningen dat bewoond wordt door ouderen de komende twintig jaar fors toeneemt. Het aantal oudere eenpersoonshuishoudens neemt het overgrote deel van deze groei voor zijn rekening. Daarnaast neemt het inkomen van ouderen af. Een groot deel van de ouderen heeft ook in de toekomst een inkomen dat onder de grens van de sociale huurwoning ligt. Op zich wil dat nog niet zeggen dat deze ouderen direct zijn aangewezen op een sociale huurwoning, omdat zij vaak eigenaar van de woning zijn. Hoewel de overwaarde van de woningen meestal fors is, zit het vermogen in een groot aantal gevallen in de stenen.

De bereidheid om te verhuizen van ouderen is beperkt, maar neemt echter toe met het stijgen van de leeftijd, zodra het fysiek problemen geeft om in de huidige woning te kunnen blijven wonen. Ouderen wonen vaak in een wat gedateerde woning die lastiger is aan te passen en kostbaarder is om te verduurzamen. De eigen woningen van ouderen liggen lang niet alle gevallen in de nabijheid van voorzieningen. Bij een teruglopende mobiliteit leidt dit vaak tot problemen. Zo rond de tachtigste kiezen ouderen merendeels voor het verhuizen naar een kleinere koop of huurwoning in de nabijheid van voorzieningen als bewoning van de huidige woning lastiger wordt. In die periode wordt soms een beroep gedaan op de WMO om de woning aan te passen.

Nieuwbouw van woningen voor ouderen zullen ook in de nabijheid van voorzieningen (zorg, winkels en ontmoeting) en infrastructuur (vervoer) gebouwd moeten worden.

Het aantal voor ouderen geschikte of aanpasbare woningen nabij voorzieningen is relatief laag, circa 30%. De investeringsopgave om langer zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen is groot. In opdracht van Anbo-Actiz is dit voor alle gemeenten in Nederland in beeld gebracht, zo ook voor Wijchen, zie onderstaande afbeelding.

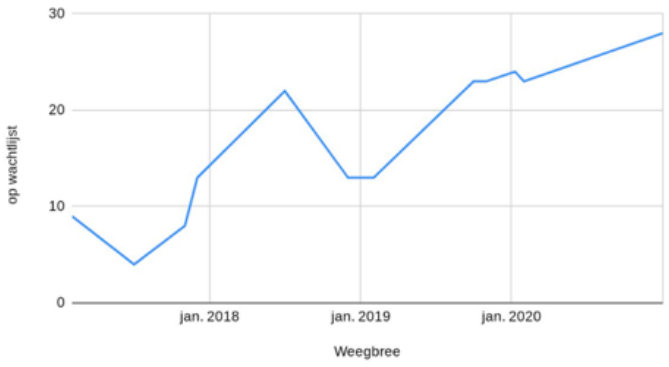
Toename vraag naar verpleging in verzorging

In onderstaande tabel is op basis van cijfers van het CBS en het RIVM in beeld gebracht hoe in de periode 2020-2030 de vraag naar verpleging en verzorging toeneemt. Mede als gevolg van de sterke vergrijzing neemt de vraag naar verpleging en verzorging in Wijchen sterker toe dan in Nederland en in de regio Arnhem-Nijmegen. Uitgaande van de beleidsarme (dus als het beleid niet verandert) prognoses van CBS en RIVM neemt in de periode 2020-2030 de vraag naar verpleeghuis- en verzorgingsplaatsen in Wijchen toe met circa 90 tot 100 plaatsen.

Verpleging en verzorging: prognoses 2020 - 2030 CBS 2060, CBS Beleidsarm, RIVM TNO Beleidsarm

	2020				2030				2030 / 2020				
	Populatie 85+	CBS Beleid 2060 Prognose	CBS Beleidsarm	RIVM Beleidsarm	Populatie 85+	CBS Beleid 2060 Prognose	CBS Beleidsarm	RIVM Beleidsarm	Inwoners	Populatie 85+	CBS Beleid 2060 Prognose	CBS Beleidsarm	RIVM Beleidsarm
Nederland									100%	139%	115%	137%	137%
Arnhem/Nijmegen	16.025	4.688	4.688	5.470	21.939	5.405	6.413	7.546	103%	137%	115%	137%	138%
Wijchen	820	253	253	202	1.156	297	351	296	97%	141%	117%	139%	146%
6605 Wijchen-Zuid	70	32	32	6	168	52	60	13	95%	240%	161%	188%	199%
6601 Homberg etc	225	73	73	2	356	88	104	1	95%	158%	120%	143%	72%
6602 Wijchen Centrum etc	245	69	69	8	312	69	83	9	95%	128%	101%	121%	117%
6603 Alverna	170	42	42	12	123	31	37	19	95%	73%	74%	87%	161%
6604 Woezik	20	11	11	33	51	19	21	44	95%	254%	175%	202%	134%
6617 Bergharen	30	10	10	102	52	13	16	139	95%	174%	137%	162%	136%
6616 Hernen	20	6	6	5	23	6	7	6	95%	117%	103%	122%	121%
6613 Balgoy	10	4	4	4	14	4	5	8	95%	145%	114%	133%	180%
6634 Batenburg	15	4	4	8	16	4	5	13	95%	104%	107%	125%	155%
6606 Niftrik	5	2	2	9	9	3	3	17	95%	182%	150%	175%	189%
6615 Leur	10	2	2	12	4	1	1	16	95%	44%	63%	73%	134%

Dit beeld wordt bevestigd door de wachtlijsten van ZZG van januari 2021, zoals weergegeven in de grafiek hiernaast. Links is het totaal aantal bezette plaatsen voor verpleging en verzorging weergegeven verdeeld over de locaties De Elst, Passerel, Hagert, Meerstaete en Weegbree. Rechts is het aantal wachtenden, waarvan het merendeel niet actief wachtend. Hieronder de specifieke situatie voor de Weegbree.

Bron: ZZG-Zorggroep

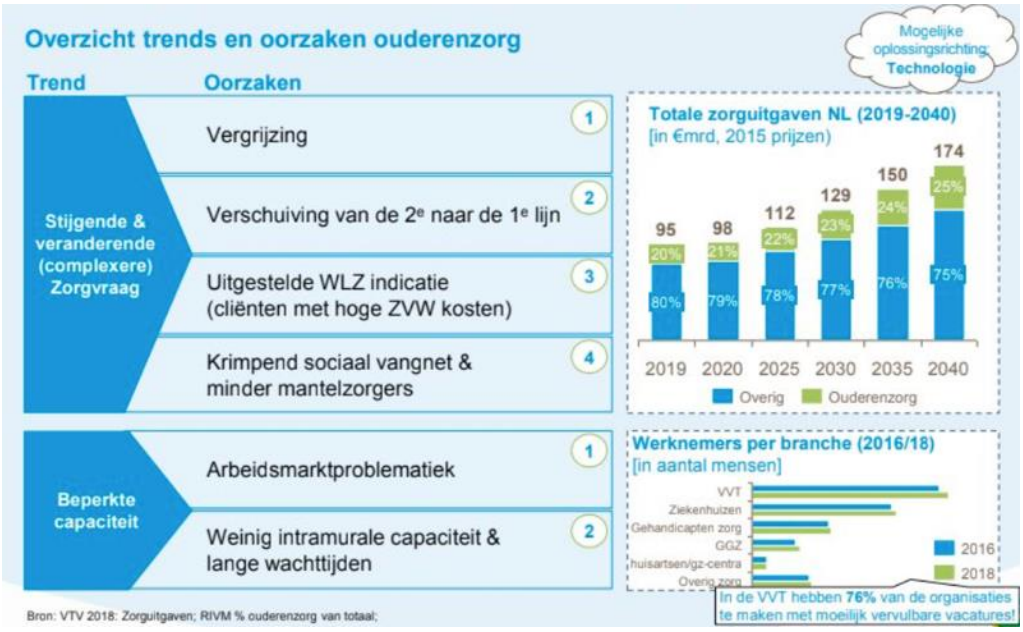
Potentieel mantelzorgers en zorgpersoneel neemt af

In onderstaande tabel is de Oldest Old Support Ratio (OOSR) in beeld gebracht. Deze ratio wordt bepaald door het aantal inwoners in de leeftijd van 50 tot 75 jaar te delen door het aantal 85-plussers. De OOSR wordt gebruikt om het potentieel aan mantelzorgers in beeld te brengen. In de tabel is ook de Grijze Druk in beeld gebracht. Deze wordt uitgedrukt in het percentage 65-plussers t.o.v. het aantal inwoners in de leeftijd van 20 tot 65 jaar. Hiermee wordt duidelijk wat het potentieel aan zorgpersoneel is (werkzame bevolking) ten opzichte van de groep die zorg vraagt.

	OOSR 50-75/85+							Grijze Druk 65+/20-65						
	'20	'25	'30	'35	'40	'45	'50	'20	'25	'30	'35	'40	'45	'50
Nederland	14	10	13	8	6	5	5	33%	37%	42%	47%	50%	49%	48%
Arnhem/Nijmegen	15	11	13	8	7	6	5	33%	37%	43%	48%	51%	51%	50%
Wijchen	18	12	15	8	7	6	5	37%	44%	52%	60%	64%	63%	60%
6605 Wijchen-Zuid	53	24	35	14	10	7	5	22%	31%	41%	51%	59%	61%	60%
6601 Homberg etc	17	9	13	6	5	5	5	48%	54%	59%	61%	61%	59%	58%
6602 Wijchen Centrum etc	10	6	8	4	4	4	4	69%	74%	78%	79%	74%	67%	60%
6603 Alverna	9	12	11	11	9	8	7	35%	35%	39%	46%	52%	59%	60%
6604 Woezik	75	30	36	16	10	6	4	21%	30%	44%	63%	72%	67%	60%
6617 Bergharen	23	11	17	8	6	5	4	41%	47%	60%	74%	81%	71%	62%
6616 Hernen	18	14	19	9	7	6	5	34%	40%	51%	64%	68%	62%	55%
6613 Balgoy	28	19	16	13	9	5	4	28%	39%	53%	74%	88%	80%	67%
6634 Batenburg	17	16	24	9	8	5	3	33%	42%	56%	78%	96%	89%	69%
6606 Niftrik	35	16	16	10	4	3	4	38%	62%	73%	77%	82%	68%	58%
6615 Leur	6	13	8	28	6	2	2	40%	57%	82%	126%	117%	132%	97%

Nieuwe visie op ouderenzorg is noodzaak

ZZG-zorggroep heeft de trends in de ouderenzorg hieronder in beeld gebracht en concludeert dat het praktisch en financieel niet haalbaar is om met de beperkte personeelscapaciteit en afname van mantelzorgers op de oude voet door te gaan met het zonder meer bijbouwen van verpleeghuizen.

Langer zelfstandig thuis wonen

Het grootste deel van de vraag naar wonen en zorg voor ouderen wordt nu en ook in de toekomst ingevuld met reguliere woningen waar mensen langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Gelijkvloerse woningen, zonder trap en zonder drempels lenen zich hiervoor beter dan eengezinswoningen.

De bestaande woningvoorraad in Wijchen telt circa 17.500 woningen waarvan circa 2.800 appartementen (16%). Van deze appartementen is circa tweederde deel sociale huur. Het aantal appartementen is duidelijk in de minderheid en staat bovendien niet altijd in de directe nabijheid van voorzieningen zoals zorg, winkels en ontmoeting. In 2019 werden slechts 138 nieuwe woningen gebouwd waarvan slechts 9 appartementen. In de periode 2021-2023 worden circa 1.800 nieuwe woningen gepland, waarvan circa een derde deel appartementen. Daarmee neemt het aantal appartementen toe naar circa 3.400 (21%). Dit is een noodzakelijke stap om te voorzien in de toenemende behoefte aan appartementen in Wijchen.

Ontwikkeling aanbod wonen en zorg voor ouderen

Binnen de ouderenzorg (verpleging en verzorging) zijn er veel plannen in de maak en deels in uitvoering om in een passend aanbod van wonen en zorg te voorzien.

<u>Woonservicezone en beschutte woonvormen</u>

In Wijchen Zuid worden grote stappen gezet voor het project Hart van Zuid. Hierin wordt niet alleen voorzien in vervangende nieuwbouw voor een deel van de bewoners van de Weegbree (ZZG), maar ook voorzien in beschut wonen en de ontwikkeling van de woonservicezone, vergelijkbaar met de Hof van de Elst.

Daarnaast zijn er op dit moment nog geen projecten in ontwikkeling die voorzien in beschutte woonvormen voor ouderen in de nabijheid van voorzieningen.

<u>Nieuwbouw ouderenzorg</u>

Talis is gestart met de nieuwbouw van La Verna dat voorziet in 70 nieuwe verpleeghuisplaatsen voor LuciVer en een woonvorm met 20 appartementen voor Driestroom. De oudere bewoners van woonvorm Diepvoorde verhuizen naar La Verna. Daarnaast wordt de PG groep van LuciVer in Portiuncula opgeheven en omgebouwd naar beschut wonen. Talis onderzoekt momenteel of Rivo Torto door grootschalige renovatie geschikt te maken is als beschutte woonvorm voor ouderen. ZZG zorggroep is met gemeente en Talis in gesprek over de vervangende nieuwbouw van De Weegbree en De Elst op de locaties Hart van Zuid en De Veenhof. De Meerenburgh overweegt om 1 appartement toe te voegen aan haar complex. In onderstaande tabel zijn de verschillende ontwikkelingen in het aanbod weergegeven. De geel gemarkeerde cellen geven aan waar er nieuwe ontwikkelingen zijn.

Partij	Naam zorgvastgoed	Eigendom	2021	2025	PG	SOM	beschut
LuciVer	La Verna	Talis	54	40		40	
			18	30	30		
	Portiuncula	Talis	12	0			
		Talis	77	82			82
	Rivo Torto	Talis	96	96			96
	subtotaal		**257**	**248**	**30**	**40**	**178**
ZZG zorggroep	Meander	Talis	56	56			56
	De Oogst	Talis	46	23			23
	De Elst	Talis	22	0			
	Passerel	Talis	9	9	9		23
			17	14		14	
	De Hagert	ZZG-Dichterbij	18	18	18		
	De Weegbree	ZZG	72	0			
	Meerstaete	ZZG	27	27	27		
	St Jozef	ZZG					
	Nieuwe locatie Veenhof	Talis		45	45		
	Nieuwe locatie Hart van Zuid	Talis		45	45		
	subtotaal		**267**	**237**	**144**	**14**	**102**
De Meerenburgh	Woonvorm De Meerenburgh	Meerenburgh	8	9	5	4	
	subtotaal		**8**	**9**	**5**	**4**	
Driestroom	VG/ouderenzorg in La Verna	Talis		20		20	
	subtotaal		**0**	**20**		**20**	
	Totaal ouderenzorg		**532**	**494**	**179**	**78**	**280**

Talis heeft nog geen definitieve beslissing genomen over de ombouw van de twee woongroepen in Portiuncula en wil eerst onderzoeken of er een zorgaanbieder of bewonersinitiatief is waarvoor deze woonvorm geschikt is. Bovenstaande ontwikkelingen leiden tot de volgende conclusies t.a.v. de intramurale zorg:.

- Het aanbod van LuciVer neemt af van 84 naar 70 plaatsen.
- Het aanbod ZZG-zorggroep neemt af van 267 plaatsen naar 237 plaatsen.
- Het aanbod van De Meerenburgh neemt toe met 1 plaats
- Het aanbod van Driestroom (VG-ouderen) neemt toe met 20 plaatsen.

Het totale aanbod verpleging en verzorging van de drie ouderenzorginstellingen (exclusief Driestroom) neemt in 2025 af met 43 plaatsen (Luciver -14, ZZG -30 en Meerenburgh +1). Hierbij is alleen de nieuwbouw van La Verna een zekerheid, de planvorming voor Hart van Zuid moet nog starten en de locatie Veenhof bevindt zich nog slechts in de onderzoeksfase. LuciVer heeft aangegeven de mogelijkheid te willen onderzoeken om haar aanbod uit te breiden door een nieuwe locatie in Wijchen Zuid / Alverna toe te voegen.

Ontwikkeling beschutte woonvormen

Talis ontwikkelt momenteel een appartementencomplex aan de Lindestraat in de wijk Valendries. Dit gaat om geclusterd wonen voor ouderen in levensloopgeschikte appartementen. Een goed voorbeeld van een beschutte woonvorm dat geheel tegemoetkomt aan de vraag van ouderen om langer zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen.

Ontwikkelopgave wonen en zorg ouderen

Nieuwe infrastructuur is nodig

Omdat het praktisch en financieel niet haalbaar is om met de beperkte personeelscapaciteit en afname van mantelzorgers op de oude voet door te gaan met het zonder meer bijbouwen van verpleeg- en verzorgingshuizen is er nieuwe infrastructuur nodig. Deze conclusie van ZZG wordt gedeeld door beide andere aanbieders in de ouderenzorg; LuciVer en de Meerenburgh. Deze nieuwe infrastructuur betreft:

- **Nieuwe (wijk)voorzieningen** voor inloop, ontmoeting, dagbesteding, behandeling, deeltijdzorg en preventie;
- **Nieuwe woonzorgconcepten** in de vorm van beschut wonen in nieuw en bestaand vastgoed en het versterken van vitale woon- en leefgemeenschappen;
- **Nieuwe benadering van chronische zorg thuis**, waaronder sociale benadering van dementie;
- **Nieuwe vormen van bekostiging**, door 'over de domeinen heen' te kijken.
- **Pro-actief op- of afschalen** van professionele zorg en ondersteuning van de **mantelzorgers.**
- **24/7 alarmering en alarmopvolging** om langer zelfstandig te kunnen wonen.
- **E-health** voor het tijdig signaleren van gezondheidsklachten en **domotica** als hulpmiddel voor langer zelfstandig thuis wonen.

Woonservicezone Hof van De Elst

Beschutte woonvormen en vervangende nieuwbouw

De vraag naar wonen en zorg in Wijchen neemt vooral toe voor de doelgroep ouderen. Daarbij spitst deze vraag zich toe op reguliere woningen (langer zelfstandig thuis), de ontwikkeling van beschutte woonvormen en de benodigde infrastructuur in de wijken. Hier ligt in absolute zin een grote opgave om passend aanbod toe te voegen om in de toenemende vraag van de inwoners te voorzien, de vergrijzing is immers een gegeven en vraagt om oplossingen. De ontwikkeling van het aanbod loopt hier structureel achter bij de vraag van de inwoners! Daarnaast is sprake van een urgente vervangingsopgave voor LuciVer en ZZG. Voor LuciVer is de nieuwbouw van La Verna gestart. Voor ZZG moeten nog belangrijke besluiten worden genomen samen met Talis en de gemeente om in de vervangende nieuwbouw te voorzien op de locaties Hart van Zuid en Veenhof.

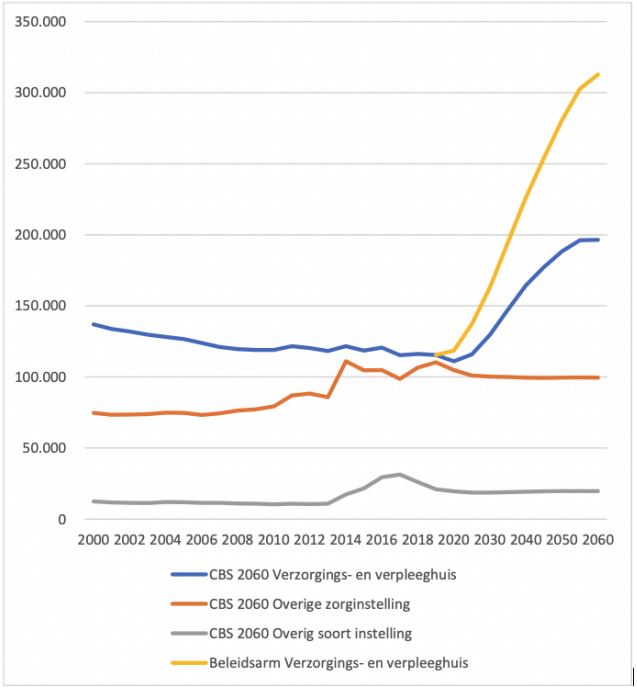
Gehandicaptenzorg

Ontwikkeling van de vraag

Naar de toekomst zal het aantal bewoners van instellingen door de vergrijzing sterk stijgen. Dit betreft voornamelijk de verpleging en verzorging. In de overige zorg, waaronder de gehandicaptenzorg, blijft het aantal bewoners naar verwachting min of meer constant.

Dit betekent dat overige zorginstellingen behalve een eventuele kwaliteitsslag, geen noodzaak tot andere huisvesting hebben. Instellingen blijven in de praktijk dan ook vaak op dezelfde locatie gevestigd.

Er zijn twee bronnen voor bewoners van overige instellingen: het CBS, dat publiceert waar mensen in een overige instelling zijn ingeschreven in de Basisregistratie personen en het CIZ dat publiceert welke personen een indicatie hebben. Deze personen hoeven – nog, mede gezien eventuele wachtlijsten – niet in een instelling te wonen. Ook is zorg mogelijk via Volledig pakket thuis (vpt), Modulair pakket thuis (mpt) of Persoonsgebonden budget (pgb). Met VPT, MPT en PGB is een financieringsvorm beschikbaar die ook de ontwikkeling van – kleinschalige – woonvormen naast de bestaande instellingen mogelijk maakt. CBS en CIZ hoeven gezien de verschillende definities niet op elkaar aan te sluiten.

Overige instellingen zijn niet gelijkmatig over het land verdeeld. Het aantal personen in instellingen kan modelmatig ook op gemeenteniveau worden bepaald met de methodiek van de CBS 2060 prognose. Deze theoretische vraag is dan te vergelijken met het aantal indicaties: het aantal indicaties is landelijk 121% van deze theoretische vraag. Dit verschilt per gemeente.

Het CBS heeft ook het aantal personen in overige zorginstellingen per gemeente gepubliceerd. Dit aantal betreft hetzelfde soort eenheid als de theoretische vraag. Ook is het aantal personen in overige instellingen te vergelijken met het totale aantal inwoners. Binnen de regio bieden Druten, Renkum, Berg en Dal, Rheden en Arnhem dan relatief veel plaatsen. Een aantal gemeenten scoort bovengemiddeld in de vraag aanbod verhouding. Wijchen scoort met Doesburg, Zevenaar, Westervoort, Duiven, Beuningen en Rozendaal beneden het gemiddelde. De verhouding Indicaties / vraag geeft eenzelfde beeld als vraag / aanbod.

Gebied	a: Inwoners 2019	b: CIZ Indicaties 2019 Overige zorg	c: Modelmatige vraag overige zorg 2020	d: Aanbod Overige zorginstelling 2019 CBS	d/a: Aanbod / Inwoner	b/c Indicaties / vraag	c /d: Vraag/Aanbod
Nederland	17.405.550	130.025	107.388	110.217	6,3	121%	97%
Arnhem/Nijmegen	742.660	6.160	4.635	5.468	7,4	133%	118%
Druten	18.925	435	116	387	20,4	374%	333%
Renkum	31.425	270	184	590	18,8	147%	321%
Berg en Dal	34.990	500	213	460	13,1	235%	216%
Rheden	43.755	455	262	347	7,9	174%	133%
Arnhem	161.350	1.670	1.031	1.338	8,3	162%	130%
Heumen	16.450	145	98	116	7,1	147%	118%
Nijmegen	177.645	1.290	1.166	1.216	6,8	111%	104%
Lingewaard	46.590	295	280	281	6,0	105%	100%
Overbetuwe	47.905	255	287	284	5,9	89%	99%
Doesburg	11.075	70	67	40	3,6	104%	59%
Zevenaar	43.740	230	265	144	3,3	87%	54%
Wijchen	41.115	235	250	131	3,2	94%	52%
Westervoort	14.970	85	93	48	3,2	92%	52%
Duiven	25.130	140	155	57	2,3	90%	37%
Beuningen	25.895	85	160	29	1,1	53%	18%
Rozendaal	1.700	0	10	0	0,0	0%	0%

Op basis van cijfers van het CIZ is een uitsplitsing naar soort handicap gemaakt, waarbij gesorteerd is op het totaal van LG en VG per 100.000 inwoners:

	Aantal							Per 100.000 inwoners							
	LG	ZGAUD	ZGVIS	VG	LVG (incl. SGLVG	GGZ-B	Partnerverblijf	LG	ZGAUD	ZGVIS	VG	LVG (incl. SGLVG	GGZ-B	Partnerverblijf	*LG+VG*
Nederland	15.825	1.240	1.740	111.635	1.950	5.210	1.860	91	7	10	641	11	30	11	*732*
Gelderland	2.100	230	275	16.205	430	645	175	101	11	13	777	21	31	8	*878*
Arnhem/Nijmegen	900	90	125	4.980	150	290	50	121	12	17	671	20	39	7	*792*
Druten	15	0	0	415	0	0	0	79	0	0	2.193	0	0	0	*2.272*
Berg en Dal	45	50	15	390	20	0	10	129	143	43	1.115	57	0	29	*1.243*
Rheden	75	0	5	365	10	5	0	171	0	11	834	23	11	0	*1.006*
Arnhem	325	10	10	1.280	40	25	20	201	6	6	793	25	15	12	*995*
Heumen	30	0	0	115	0	0	0	182	0	0	699	0	0	0	*881*
Nijmegen	205	25	15	1.015	50	30	0	115	14	8	571	28	17	0	*687*
Renkum	20	0	80	185	10	215	15	64	0	255	589	32	684	48	*652*
Lingewaard	20	0	0	280	5	0	0	43	0	0	601	11	0	0	*644*
Doesburg	20	0	0	45	0	0	0	181	0	0	406	0	0	0	*587*
Zevenaar	30	0	0	220	0	5	0	69	0	0	503	0	11	0	*572*
Westervoort	10	0	0	75	0	5	0	67	0	0	501	0	33	0	*568*
Wijchen	40	5	0	190	0	0	0	97	12	0	462	0	0	0	*559*
Duiven	20	0	0	115	0	0	0	80	0	0	458	0	0	0	*537*
Overbetuwe	35	0	0	210	15	5	5	73	0	0	438	31	10	10	*511*
Beuningen	10	0	0	75	0	0	0	39	0	0	290	0	0	0	*328*
Rozendaal	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	294	0	0	0	*294*

Op basis van bovenstaande cijfers van het CIZ is duidelijk dat in Wijchen voor inwoners met een lichamelijke beperking (LG) circa 40 indicaties zijn afgegeven en voor inwoners met een verstandelijke beperking (VG) circa 190. Het aantal inwoners met een lichamelijke beperking per 100.000 inwoners ligt in Wijchen op het niveau van Nederland en Gelderland. Opvallend is dat dit voor de inwoners met een verstandelijke beperking ver onder het niveau van Nederland (-28%) en Gelderland (-40%) ligt. In bovenstaand overzicht is de doelgroep met Niet Aangeboren Hersenletsel (NAH) en bijkomende problematiek (o.a. psychisch) NAH+ buiten beschouwing gelaten.

Ontwikkeling aanbod wonen en zorg gehandicapten

WoonInitiatief Wijchen verwacht in 2021 in samenwerking met Talis te starten met de bouw van hun woongroep voor 13 jongeren met een verstandelijke of meervoudige beperking. Driestroom realiseert in de nieuwbouw van La Verna een woonvorm voor 20 oudere inwoners met een verstandelijke beperking. Daarna wordt de bestaande woonvorm Diepvoorde gerenoveerd naar een moderne woonvorm met 17 studio's voor inwoners met een verstandelijke beperking. Dichterbij onderzoekt in overleg met ZZG en Talis de mogelijkheid om op de locatie Veenhof of elders in de wijk rondom woonvorm Veenhof een vijftal studio's te huren voor inwoners met een verstandelijke beperking. Waalzorg is op zoek naar een nieuwe locatie voor herhuisvesting van haar woonvorm voor in totaal 54 (jong)volwassenen met een verstandelijke beperking. Pluryn onderzoekt de mogelijkheid voor vervangende nieuwbouw van woonvorm Heilige Stoel op de locatie Heilige Stoel. Ook wil Pluryn de locaties Trainingshuis en De Flier afstoten en op één nieuwe plek in Wijchen vervangen. Het gaat dan om (jong) volwassenen met een trainingsvraag of permanente woonvraag (waarbij geheel zelfstandig wonen nog net een stap te ver is) kunnen wonen, middels een indicatie vanuit de Wmo of Wlz.

Ook in de gehandicaptenzorg is sprake van grote dynamiek in de ontwikkeling van nieuwe woonvormen. Alleen de plannen voor Wooninitiatief Wijchen, Gezinshuis TOF en Driestroom zijn nu zeker. De andere plannen bevinden zich nu in de onderzoeksfase. Met name de plannen voor Waalzorg en Pluryn zijn urgent omdat dit hoofdzakelijk vervangende huisvesting betreft.

Het aanbod van wonen en zorg voor inwoners met een beperking neemt gestaag toe. Als alle plannen doorgaan gaat het in totaal om Wooninitiatief Wijchen (+13), TOF (+2), Driestroom (+15), Dichterbij (+5) en Waalzorg (+20), een totale toename van 55 plekken.

Ontwikkelopgave wonen en zorg gehandicapten

De ontwikkelopgave in de gehandicaptenzorg ligt vooral bij de vervangende nieuwbouw van Pluryn en Waalzorg. Deze vraagstukken lopen al vele jaren en vragen nu in 2021 om concrete keuzes en duidelijke afspraken tussen betrokken partijen. Voor wat betreft de matching tussen vraag en aanbod in de gehandicaptenzorg, voorzien de voorgenomen plannen van Wooninitiatief Wijchen, Driestroom, Dichterbij en Waalzorg in een toename van in totaal circa 55 plekken en daarmee in de lokale en bovenlokale vraag. Gelet op de autonome ontwikkeling van de vraag binnen de gemeente Wijchen is er bovenop voornoemde plannen geen aanleiding voor verdere uitbreiding van gehandicaptenzorg in Wijchen.

GGZ – Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Ontwikkeling van de vraag
Vanuit het convenant 'Weer Thuis' spraken de gemeenten in december 2020 af dat iedere gemeente een plan van aanpak ontwikkelt. Wijchen sluit voor deze aanpak aan bij de woonzorgvisie. Hieronder staat de opgave per gemeente voor 2022 (regio Nijmegen).

gemeente	aantal inwoners	% van RvN	Opgave per gemeente 2022	Inschatting maximale plaatsing 2022 met 6% WBB	Resterende opgave
Heumen	16474	5,1%	11	6	5
Berg en Dal	34647	10,8%	23	17	6
Beuningen	25858	8,1%	17	9	8
Druten	18787	5,9%	12	5	8
Mook en Middelaar	7787	2,4%	5	1	4
Wijchen	40864	12,7%	27	16	11
Nijmegen	176157	55,0%	117	114	3
Totaal	**320574**	**100%**	**213**	**168**	**45**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de opgave voor Wijchen bestaat uit de plaatsing van 16 inwoners op basis van bijzondere bemiddeling en dat daarna nog een opgave resteert van circa 11.

Vanaf 1 januari 2022 worden alle gemeenten zelf verantwoordelijk voor Beschermd Wonen (BW) en Maatschappelijke Opvang (MO) en dus niet langer alleen de centrumgemeente Nijmegen. Dit betekent dat nieuwe cliënten voor beschermd wonen (Wmo) onder verantwoordelijkheid vallen van de gemeente waarin de cliënt woonachtig is en vallen niet onder de verantwoordelijkheid van de centrumgemeente. Tenzij hier binnen de regio andere afspraken zijn gemaakt. Dit kan nog steeds betekenen dat iemand in een voorziening gaat wonen die niet in de eigen gemeente staat. De meeste voorzieningen zijn in Nijmegen. Dit zal na 2022 niet ineens heel anders zijn.

60% van de bestaande cliënten van Beschermd Wonen hebben in de regio al toegang gekregen tot de Wlz. Voor de gemeente heeft dit heeft een financieel gevolg. De cliënten die overgaan naar de Wlz vallen niet langer onder de Wmo. Dit deel van het budget haalt het rijk dan ook uit de Wmo middelen die de gemeenten gaan ontvangen.

Voor de zorgaanbieders betekent dit wellicht dat ze locaties anders gaan bemensen. Dat er misschien bewoners moeten verhuizen naar andere locaties. Mogelijk betekent dit dat aanbieders doelgroepen met dezelfde financieringsvorm (Wmo of Wlz) bij elkaar willen huisvesten. De vraag is wat dit betekent voor het RIBW. En of er überhaupt zoveel bewoners moeten verhuizen. In principe wonen mensen met dezelfde zorgzwaarte wel bij elkaar.

Ontwikkelopgave GGZ – Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang
De gemeente Wijchen ontwikkelt samen met de regio een regioplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang, gebaseerd op de actiepunten die zijn vastgesteld in het beleidsplan Samen Dichtbij. In het plan maken we afspraken over hoe we in de toekomst omgaan met BW en MO: waar handhaven/realiseren we welke voorzieningen, wie betaalt wat?

Vooruitlopend op dit plan werkt RIBW al aan ambulantisering. Dit betekent dat inwoners die beschermd wonen zo veel (zo snel) mogelijk weer uitstromen naar reguliere woonvormen en tussenvarianten ('beschermd thuis'). Met name die laatste variant moeten aanbieders nog ontwikkelen, hier ligt een opgave vanuit de opgave Wonen en Zorg in Wijchen.

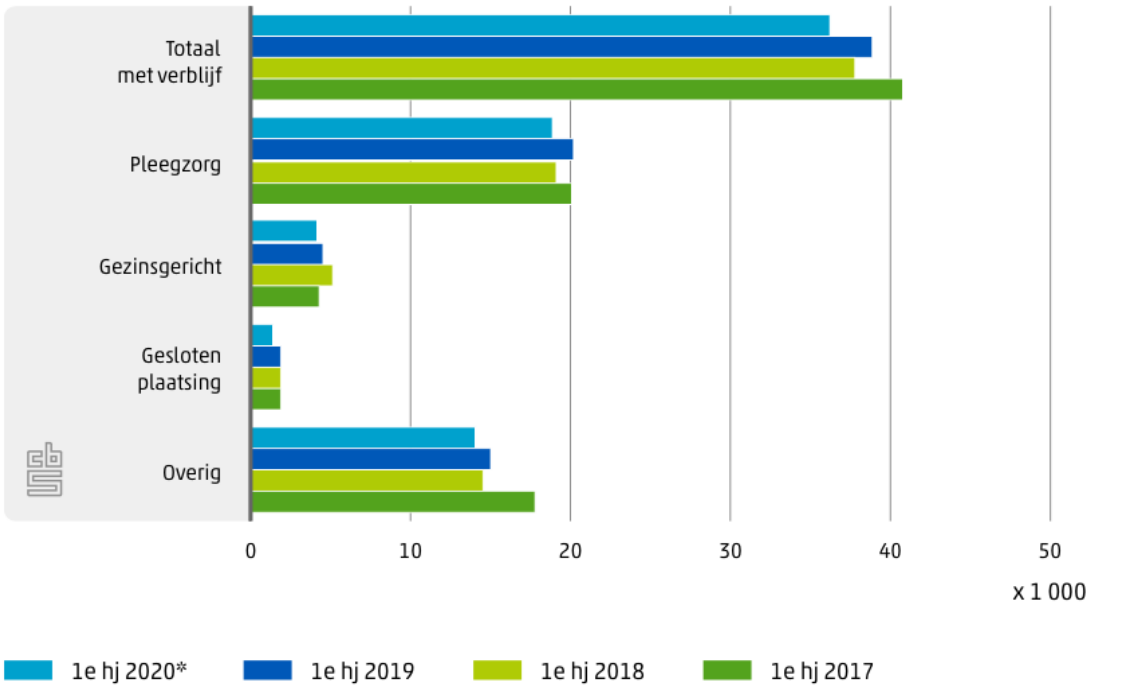
RIBW heeft aangegeven de huidige locatie Sint Jozef te willen afstoten omdat deze huisvesting niet goed past bij haar vraag. RIBW zoekt een Beschermd Wonen (Wlz) locatie voor 30 cliënten die kunnen beschikken over meer zelfstandige woonruimte (studio's). RIBW zoekt naar de mogelijkheid om haar aanbod met circa 15 tot 20 woningen uit te breiden voor Beschermd Wonen (Wmo).

Jeugdzorg

Ontwikkeling van de vraag

Het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van verblijf is landelijk redelijk stabiel.

1.0.3 Jongeren met verblijf[1)]

1) Personen van 0 tot en met 22 jaar. Jongeren met meerdere hulpvormen komen meerdere malen in de figuur voor.

Bron: CBS jeugdhulp 1e half jaar 2020

In Wijchen zien we in onze monitor Wmo-Jeugd 2020 een kleine toename van 91 jeugdigen in verblijf in 2019 naar 103 jeugdigen in gebruik in 2020. Dat strookt niet met het landelijke beeld. Er is bovendien niet altijd sprake van jeugdzorg met verblijf voor jeugdigen uit de eigen gemeente. Er wordt soms bewust gekozen voor plaatsing in een andere gemeente.

De gewenste vraag naar jeugdhulp met verblijf hangt echter sterk samen met het gemeentelijk beleid voor contractering. Het huidig beleid is gericht op zoveel mogelijk voorkomen van onnodig verblijf, maar als het nodig is zoveel mogelijk gezinsgericht aanbieden. De gemeente maakt kosten voor de jeugdigen geplaatst in de gemeente.

In 2022 verandert het woonplaatsbeginsel waardoor de gemeente waar de jeugdige vandaan komt financieel verantwoordelijk wordt. De gevolgen voor het beleid zijn nog niet duidelijk.

Ontwikkeling aanbod jeugdzorg

Gezinshuis TOF heeft in 2020 haar nieuwe locatie aan de Graafseweg op Alverna in gebruik genomen en daarmee haar aanbod voor jongeren met een verstandelijke beperking met twee plekken uitgebreid naar in totaal 8. Shelterzorg heeft geen plannen voor nieuw aanbod, maar ervaart wel een grote vraag. ’s Heeren Loo heeft het plan om naast het gezinshuis Merelstraat nog een tweede gezinshuis te starten. Hiermee is het aanbod van jeugdzorg (LVG) redelijk stabiel.

Ontwikkelopgave jeugdzorg

Zoals gezegd is de ontwikkelopgave sterk afhankelijk van het gemeentelijk contracteringsbeleid. Die voorziet op dit moment niet in een groei van jeugdzorg met verblijf.

Bovenlokale vraag (algemeen)

Naast de ontwikkeling van de lokale vraag voor de verschillende doelgroepen, is er ook ontwikkeling van de bovenlokale vraag. Dit betreft onder andere de vraag naar intramurale zorg voor cliënten met een forensische achtergrond (justitie). De bereidheid vanuit gemeenten om deze groep cliënten een intramurale plek aan te bieden staat zwaar onder druk. Het is niet een probleem van Wijchen, maar een regionaal / boven regionaal dilemma. Daarnaast zijn er andere specifieke doelgroepen en woonzorgconcepten die binnen de regio op zoek zijn naar locaties voor wonen en zorg, bijvoorbeeld voor mensen met niet aangeboren hersenletsel (NAH) of voor verslavingszorg. De vraagontwikkeling hiervan is in dit rapport buiten beschouwing gelaten.

Bijlage 2 - Uitvoeringsprogramma

Het uitvoeringsprogramma is een concretisering van de doelstellingen zoals geformuleerd in de woonzorgvisie. Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De partijen werken met elkaar samen aan concrete resultaten.
- Niet alles kan tegelijkertijd worden opgepakt, daarom worden prioriteiten gesteld.
- Het bestuurlijk overleg is opdrachtgever voor het uitvoeringsprogramma.
- Er wordt een programmamanager aangesteld die optreedt als aanjager en regisseur van het uitvoeringsprogramma (voorzitter aanjaagteam).

Het uitvoeringsprogramma bestaat uit de volgende drie speerpunten:

1 - Wonen en woonomgeving

- Integreren en prioriteren woonzorg opgave in woonvisie en woningbouwprogrammering, mede op basis van de woonzorg monitor (zie volgende pagina).
- Levensloop geschikt maken bestaande woningvoorraad (incl. upgrade bestaande wooncomplexen tot beschutte woonvormen).
- Verkennen Hart van Zuid als woonservicegebied
- Aantrekkelijke woonomgeving voor bestaande en nieuwe beschutte woonvormen.

2 - Zorg en ondersteuning

- Versterken sociale samenhang en samenwerking met gelegenheid voor ontmoeting (o.a. benutten ontmoetingsruimte in beschutte en beschermde woonvormen).
- Versterken draagkracht mantelzorgers: erkenning, coaching, ondersteuning, respijtzorg, etc.
- Versterken en uitbouwen professionele netwerken welzijn en zorg: 1e lijn zorg, thuiszorg, Sociale Wijkteam, etc.
- Lokale samenwerking versterken op thema's als nachtverantwoordelijkheid, 24/7 alarmering en alarmopvolging.

3 – Verantwoordelijkheid inwoners stimuleren

- Bewust wonen: aanmoedigen en ondersteunen van inwoners naar een passende woning/omgeving.
- Inrichten informatievoorziening voor inwoners met een actueel aanbod van wonen, welzijn en zorg en informatie over langer zelfstandig thuis wonen. Dit ter bevordering van de tijdige doorstroming van ouderen naar geschikte woningen en tijdige inzet van zorg en ondersteuning.

Woonzorgmonitor

De ontwikkeling van vraag en aanbod wordt jaarlijks gemonitord door de gemeente Wijchen. Hiermee beschikken de samenwerkingspartners voortdurend over een compleet en actueel beeld en kunnen partijen sturen op de ontwikkelopgave zodat in een passend aanbod voor de inwoners kan worden voorzien.

Routekaart Woonzorgvastgoed als instrument voor versnelling

Om de doelstellingen van de woonzorgvisie te kunnen realiseren is het van belang dat er voortgang wordt geboekt in de ontwikkeling van beschutte woonvormen voor ouderen en vervangende nieuwbouw voor bestaand woonzorgvastgoed.

Dit gaat niet vanzelf. De ervaring van de afgelopen jaren heeft geleerd dat veel ontwikkelingen niet van de grond komen: er zijn diverse opties in beeld, er is onduidelijkheid over wat partijen nu wel of niet willen, welke locaties er beschikbaar zijn of komen en waaraan de gemeente nu wel of niet medewerking wil verlenen.

De urgentie is nu dermate groot dat partijen met elkaar echt intensiever moeten samenwerken. Dit betekent keuzes maken en afspraken maken en daarna vol inzetten op de ontwikkeling van de nieuwbouw of verbouw projecten.

Door de combinatie van vervangende nieuwbouw en veelal uitbreiding van het aantal woningen, moet in de meeste gevallen eerst nieuwbouw gerealiseerd worden, waarna de oude locatie beschikbaar komt voor transformatie of herontwikkeling.

Door het beperkte aantal geschikte locaties waar gestart kan worden met nieuwbouw, en de vrijkomende locaties vaak ook geschikt zijn voor wonen en zorg, is een routekaart uitgewerkt om de ontwikkeling van woonzorgvastgoed en beschutte woonvormen te versnellen. In de routekaart is per doelgroep het programma, de locatie, de verantwoordelijke zorginstelling en vastgoedontwikkelaar benoemd, gekoppeld aan een planning.

Deze routekaart geeft inzicht in de optimale route op basis van de (op termijn) beschikbare ontwikkellocaties en de ontwikkelvraag van de woonzorg aanbieders. Dit wordt getoetst aan de woonzorgvisie, de woonzorgmonitor en het afwegingskader. De routekaart wordt – net als de woonzorgmonitor – jaarlijks geactualiseerd: wat is de voortgang van de projecten, zijn er nieuwe projecten, zijn er nieuwe locaties in beeld etc. Vanwege het dynamische karakter van deze routekaart, maakt deze geen deel uit van de woonzorgvisie, maar is deze wel als bijlage opgenomen bij de samenwerkingsovereenkomst wonen en zorg Wijchen.

Organisatie en werkwijze

Goede en slagvaardige samenwerking is vereist om de complexe opgave te realiseren. Deze samenwerking is daarom niet langer vrijblijvend. Partijen hebben daarom met elkaar een samenwerkingsovereenkomst wonen en zorg gesloten waarin zij met elkaar de woonzorgvisie, het uitvoeringsprogramma en het sturingsmodel onderschrijven.

De werkwijze bestaat in de basis uit de volgende activiteiten:

- Opstellen en jaarlijks actualiseren van een eenvoudige en doelmatige woonzorg-monitor waarin ontwikkeling van vraag- en aanbod voor alle woonzorg partners inzichtelijk is.
- Formeren aanjaagteam met als taak versnelling van de ontwikkeling van nieuwe beschutte woonvormen en realisatie van (vervangende) nieuwbouw woonzorgvastgoed. Dit aanjaagteam stuurt - op basis van afwegingskader en woonzorg-monitor - de ontwikkeling van het aanbod van wonen en zorg (zowel bestaande als nieuwe aanbieders).
- Uitwerking en organisatie van het uitvoeringsprogramma door het aanjaagteam.
- Jaarlijkse evaluatie in projectgroep en bijsturing in stuurgroep, waarin alle partners deelnemen.

Om uitvoering te kunnen geven aan de woonzorgvisie wordt de volgende organisatie voorgesteld:

- Bestuurlijk Overleg, minimaal 1 en maximaal 2 keer per jaar.
- Projectgroep, minimaal 1 en maximaal 2 keer per jaar.
- Aanjaagteam gemeente (regie) met Talis (structureel) en ontwikkelaars (ad-hoc), 1 keer per zes weken.
- Programmamanager / woonzorg-coördinator, 1 a 2 dagen per week (afhankelijk van rol in onderdelen uitvoeringsprogramma).
- Tijdelijke werkgroepen afhankelijk van de opgave.

De organisatie van de samenwerking, de doorontwikkeling van producten en met name de inzet van een programmamanager vraagt om een structurele investering. Daarnaast vraagt de samenwerking tijd en aandacht van alle betrokken organisaties. Als de samenwerking verloopt zoals bedoeld verdient deze tijd en energie zich meteen terug.

Samenwerkingsovereenkomst

Wonen en Zorg
in de gemeente Wijchen

ONDERGETEKENDEN:

Gemeente Wijchen, statutair gevestigd te Wijchen en kantoorhoudende aan Kasteellaan 27, 6602 DB Wijchen, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heren T.T.M. Burgers en G.W.R. Gerrits, in hun functie als wethouder, ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders van 12 oktober 2021, hierna te noemen **"Gemeente"**;

en

Talis, statutair gevestigd te Nijmegen en kantoorhoudende aan Waalbandijk 18, 6541 AJ Nijmegen, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 10017157, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer R. Leushuis, in zijn functie als bestuurder, hierna te noemen **"Talis"**;

en

Woonstichting De Kernen, statutair gevestigd te West Maas en Waal en kantoorhoudende aan Korenstraat 1, 5321 GV Hedel, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 10031122, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door dhr. M. Kempe, in zijn functie als directeur-bestuurder, hierna te noemen **"De Kernen"**;

en

Stichting Dichterbij, statutair gevestigd te Gennep en kantoorhoudende aan Zwerfheide 2, 6591 RC Gennep, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 16079866, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door mw. C.C. de Snoo, in haar functie als directeur Noord Midden, hierna te noemen **"Dichterbij"**;

en

Stichting Driestroom, statutair gevestigd te Overbetuwe en kantoorhoudende aan Industrieweg-Oost 27, 6662 NE Elst, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 09077651, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door mw. E.A.M. Nelissen, in haar functie als bestuurder, hierna te noemen **"Driestroom"**;

en

Stichting 's Heeren Loo zorggroep, statutair gevestigd te Amersfoort en kantoorhoudende aan Berkenweg 11, 3818 LA Amersfoort, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41190166, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door mw. T. Geurink, in haar functie als regiodirecteur zuid oost Nederland, hierna te noemen **"'s Heeren Loo"**;

en

Stichting LuciVer, statutair gevestigd te Wijchen en kantoorhoudende aan Leemweg 134, 6603 AM Wijchen, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41055319, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door mw. drs. T.M.M. Froidbise, in haar functie als bestuurder, hierna te noemen **"LuciVer"**;

en

De Meerenburgh, statutair gevestigd te Leur en kantoorhoudende aan Meerenburg 10, 6615 AA Leur, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 10030057, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door mw. F.S.M. Sneep, in haar functie als directeur-bestuurder, hierna te noemen **"De Meerenburgh"**;

en

Pluryn, statutair gevestigd te Nijmegen en kantoorhoudende aan Industrieweg 50, 6541 TW Nijmegen, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 09109774, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door dhr. E. van Doorn, in zijn functie als voorzitter raad van bestuur, hierna te noemen **"Pluryn"**;

en

Stichting Regionale Instelling voor Begeleiding en Wonen Nijmegen & Rivierenland (RIBW), statutair gevestigd te Nijmegen en kantoorhoudende aan Kerkenbos 11-03A, 6536 BC Nijmegen, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41057184, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door E. ten Holte, in zijn functie als directeur-bestuurder, hierna te noemen **"RIBW"**;

en

Shelterzorg, statutair gevestigd te Wijchen en kantoorhoudende aan Leemweg 112, 6603 AM Wijchen, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 63017784, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door dhr. M.T. Langeler, in zijn functie als directeur, hierna te noemen **"Shelterzorg"**;

en

Gezinshuis TOF, statutair gevestigd te Leur en kantoorhoudende aan Hazenpad 26, 6615 AK Leur, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 62757997, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door mw. Leon van den Heuvel/dhr. F. Schraven, in zijn/haar functie als directeur, hierna te noemen **"Gezinshuis TOF"**;

en

Waalzorg, statutair gevestigd te Wijchen en kantoorhoudende aan Graafseweg 290, 6603 CJ Wijchen, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 71035834, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door mw. L. de Waal/mw. C. de Waal, in haar functie als directeur, hierna te noemen **"Waalzorg"**;

en

Stichting WoonInitiatief Wijchen, statutair gevestigd te Wijchen en kantoorhoudende aan Graafseweg 548, 6603 CK Wijchen, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 68788010, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door dhr. G.W. Klein Kranenbarg, in zijn functie als bestuursvoorzitter, hierna te noemen **"WoonInitiatief Wijchen"**;

en

Stichting ZZG zorggroep, statutair gevestigd te Groesbeek en kantoorhoudende aan Nijmeegsebaan 29, 6561 KE Groesbeek, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 09162727, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door mw. A. Jansen, in haar functie als voorzitter raad van bestuur, hierna te noemen **"ZZG zorggroep"**;

Alle hierna gezamenlijk te noemen: "**Partijen**" of ieder afzonderlijk **"Partij"**;

OVERWEGENDE DAT:

a. De vraag van inwoners van de gemeente Wijchen naar goede zorg en geschikte woonruimte de komende jaren groeit, in belangrijke mate veroorzaakt door de sterke vergrijzing;
b. Partijen op initiatief van de gemeente Wijchen eind 2019 met elkaar in overleg zijn getreden over de opgave voor wonen en zorg in de gemeente Wijchen;
c. Het merendeel van de Partijen al sinds 2016 met elkaar informeel samenwerken en deze samenwerking nu willen formaliseren en intensiveren;
d. Partijen vraaggericht willen samenwerken aan een passend aanbod van wonen en zorg voor de inwoners van de gemeente Wijchen;
e. Partijen in samenwerking een Woonzorgvisie hebben opgesteld die de inhoudelijke basis is voor samenwerking, richting geeft, concrete doelen stelt en als afwegingskader dient voor lopende en nieuwe initiatieven op het gebied van wonen en zorg;
f. De Woonzorgvisie een directe beleidsmatige relatie heeft met de Woonvisie, het beleid Wmo, jeugd en gezondheid, en de Prestatieafspraken zoals bedoeld in de Woningwet;

VERKLAREN OVEREEN TE ZIJN GEKOMEN ALS VOLGT

Artikel 1 Doel van deze overeenkomst

Doel van deze overeenkomst is afspraken vast te leggen tussen Partijen, zodat Partijen met elkaar vraag gestuurd samenwerken met als doel het zorgdragen voor een passend aanbod van wonen en zorg in de gemeente Wijchen.

Artikel 2 Woonzorgvisie

1. Partijen onderschrijven de Woonzorgvisie gemeente Wijchen 2021-2025.
2. Partijen onderschrijven het daarin opgenomen afwegingskader voor nieuwe initiatieven.
3. Partijen spannen zich met elkaar in de doelen uit het uitvoeringsprogramma te realiseren zoals beschreven in de Woonzorgvisie.

Artikel 3 Organisatie

1. Partijen onderschrijven het sturingsmodel zoals omschreven in de Woonzorgvisie, waarbij Partijen samen sturen op een passend aanbod van wonen en zorg, ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid. De gemeente treedt hierbij op als regisseur en leidt het proces.
2. Partijen zetten de in 2019 ingerichte programma organisatie voort waarbij het bestuurlijk overleg optreedt als opdrachtgever en de projectgroep zorgdraagt voor de uitvoering van het programma.
3. Gemeente stelt een programmamanager wonen en zorg aan, die optreedt als aanjager en regisseur van het uitvoeringsprogramma en voorzitter is van de projectgroep Wonen en Zorg. De aanstelling van een programmamanager wordt jaarlijks geëvalueerd en vindt alleen plaats indien voor de aanstelling budget beschikbaar is.
4. Gemeente formeert een aanjaagteam met als taak versnelling van de ontwikkeling van nieuwe beschutte woonvormen en realisatie van (vervangende) nieuwbouw woonzorgvastgoed.
5. Gemeente stelt een eenvoudige woonzorgmonitor op waarin de ontwikkeling van vraag- en aanbod voor alle woonzorg partners inzichtelijk is gemaakt en actualiseert deze tenminste 1 keer per jaar.
6. Alle partijen zijn verantwoordelijk voor tijdige inbreng van de benodigde informatie voor het actueel houden van de woonzorgmonitor.
7. Communicatie over de samenwerking en resultaten van Partijen in het programma Wonen en Zorg Wijchen, verloopt in principe altijd via de gemeente. Partijen zijn vrij om zelf te communiceren over de voortgang en ontwikkeling van eigen projecten.
8. Na ondertekening van deze overeenkomst wordt de projectorganisatie en werkwijze nader uitgewerkt door de programmamanager.

Artikel 4 Routekaart Woonzorgvastgoed

1. Partijen hebben in overleg met elkaar een Routekaart Woonzorgvastgoed opgesteld. Deze Routekaart geeft voor Partijen voor de korte termijn de gewenste routes en alternatieven aan voor de ontwikkeling en realisatie van Woonzorgvastgoed en beschutte woonvormen voor ouderen.
2. Mede op basis van deze routekaart spannen de organisaties die bij deze ontwikkelingen betrokken zijn zich in om de beoogde versnelling van ontwikkeling woonzorgvastgoed met elkaar te realiseren.
3. Partijen onderschrijven het belang van de ontwikkeling en realisatie van vervangende nieuwbouw voor het woonzorgvastgoed van ZZG zorggroep (locatie Weegbree), Pluryn (locatie Heilige Stoel) en Waalzorg.
4. Deze overeenkomst laat de uitoefening van alle publiekrechtelijke bevoegdheden voor de gemeente onverlet. De gemeente heeft in dit kader bijvoorbeeld wettelijke taken en bevoegdheden bij het vaststellen van bestemmingsplannen, verlenen van omgevingsvergunningen en dergelijke.

Artikel 5 Kosten en opdrachtgeverschap

1. Partijen dragen elk hun eigen kosten voor de samenwerking voor wat betreft de inzet vanuit hun eigen organisaties.
2. Voor de uitvoering van concrete onderzoeken of projecten die voortvloeien uit het uitvoeringsprogramma, wordt per geval door de programmamanager een

inhoudelijk voorstel gedaan inclusief voorstel voor de inzet van mensen en middelen. Dit voorstel wordt dan ter besluitvorming voorgelegd aan het Bestuurlijk Overleg.

Artikel 6 Duur, aanpassing, beëindiging en ontbinding van de overeenkomst

1. De overeenkomst treedt in werking op het moment van ondertekening door Partijen.
2. De overeenkomst eindigt in ieder geval van rechtswege op 31 december 2025.
3. Partijen treden tijdig met elkaar in overleg over de eventuele verlenging van deze samenwerkingsovereenkomst.
4. Nieuwe aanbieders die – op basis van het in de Woonzorgvisie opgenomen afwegingskader – een bijdrage leveren aan een passend aanbod van wonen en zorg in Wijchen, kunnen zich bij de samenwerking aansluiten door medeondertekening van deze overeenkomst. Hiervoor kunnen zij een verzoek indienen bij Gemeente.
5. De overeenkomst eindigt tevens van rechtswege in de navolgende gevallen:
   a. faillissement, surseance van betaling, verlies van of ingrijpende beperking in de beschikkingsbevoegdheid over het vermogen van een individuele Partij, waarbij uitsluitend de overeenkomst tussen deze individuele Partij en de overige Partijen eindigt;
   b. bij het sluiten van een nieuwe overeenkomst.
6. Bij beëindiging van deze overeenkomst zijn Partijen elkaar over en weer niets verschuldigd en kunnen Partijen geen verdere rechten meer ontlenen aan deze overeenkomst.
7. Ieder der partijen is bevoegd tussentijds uit deze samenwerkingsovereenkomst te treden en dient dit voorafgaand schriftelijk aan de gemeente bekend te maken. De samenwerkingsovereenkomst blijft bij een uittreding door één of meerdere partijen tussen de resterende partijen ongewijzigd in stand.

Artikel 7 Overleg en geschillen

1. Partijen verplichten zich om, indien er geschillen ontstaan omtrent de uitleg van de inhoud of uitvoering van deze overeenkomst, met elkaar in overleg te treden, waarbij zal worden getracht dergelijke geschillen in der minne te beslechten.
2. Alle geschillen die naar aanleiding van of in verband met de uitleg of de tenuitvoerlegging van de overeenkomst tussen Partijen ontstaan en die door Partijen niet in der minne zijn beslecht, zullen aanhangig worden gemaakt bij de rechtbank Arnhem.

Aldus overeengekomen en ondertekend te Wijchen op - - .

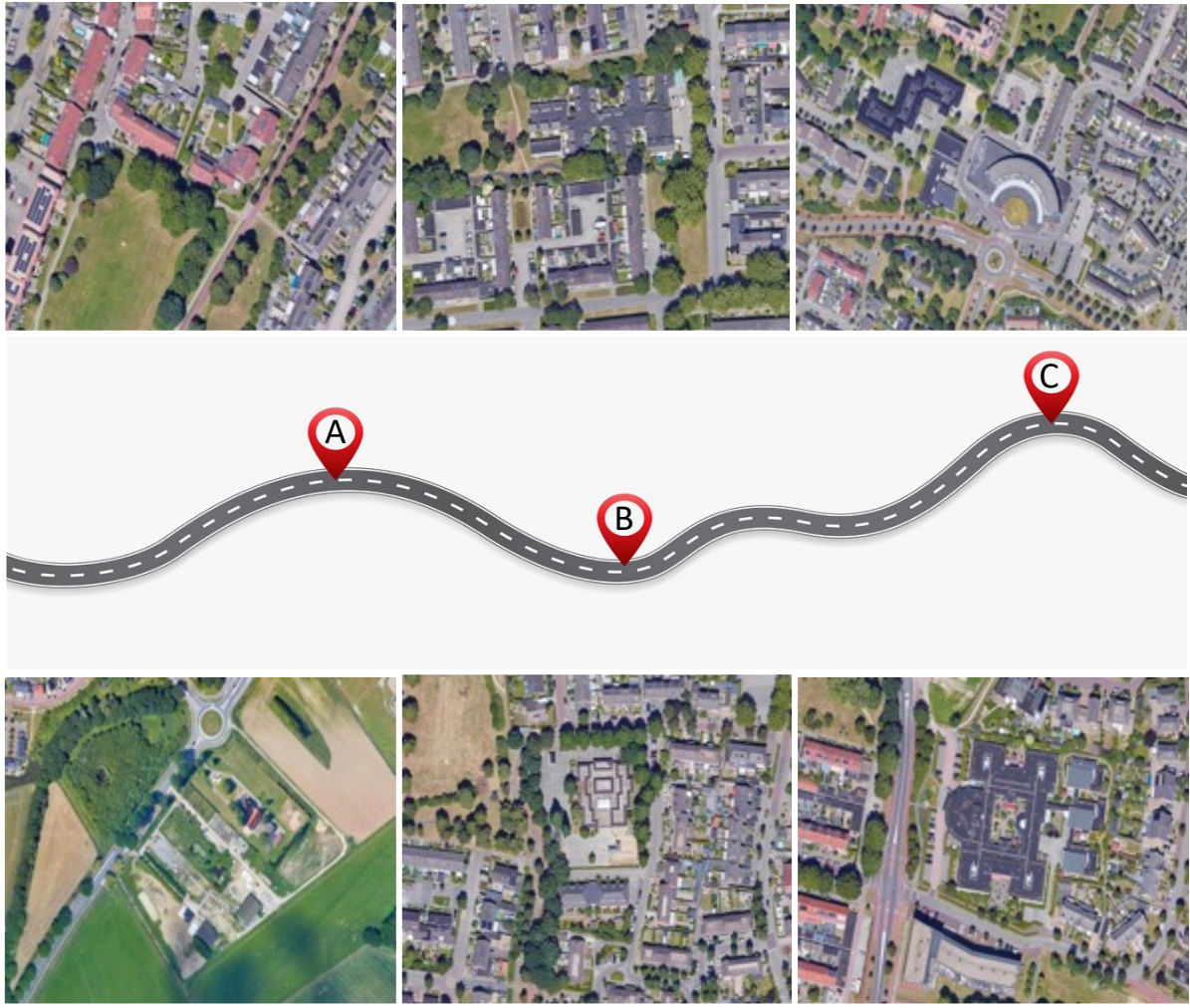
Gemeente Wijchen G.W.R. Gerrits, wethouder wonen	 T.T.M. Burgers, wethouder welzijn en zorg
Talis R. Leushuis, bestuurder	**De Kernen** M. Kempe, directeur-bestuurder
Dichterbij C.C. de Snoo, directeur noord midden	**Driestroom** E.A.M. Nelissen, bestuurder
's Heeren Loo T. Geurink, regiodirecteur zuid oost Nederland	**LuciVer** T.M.M. Froidbise, bestuurder
De Meerenburgh F.S.M. Sneep, directeur-bestuurder	**Pluryn** E. van Doorn, voorzitter raad van bestuur

RIBW E. ten Holte, directeur-bestuurder	**Shelterzorg** M.T. Langeler, directeur
Gezinshuis TOF L. van den Heuvel / F. Schraven, directeur	**Waalzorg** L. de Waal / C. de Waal, directeur
WoonInitiatief Wijchen G.W. Klein Kranenbarg, bestuursvoorzitter	**ZZG zorggroep** A. Jansen, voorzitter raad van bestuur

Bijlagen

1. Woonzorgvisie Wijchen 2021-2025 (onder voorbehoud goedkeuring gemeenteraad Wijchen).
2. Routekaart Woonzorgvastgoed Wijchen

Wonen en zorg in Wijchen

Routekaart Woonzorgvastgoed Wijchen
28 april 20201
Patrick Gering

RUIMTEVISIE

Doel en status routekaart woonzorgvastgoed

- De routekaart wonen en zorg Wijchen geeft inzicht in de ontwikkelopgave van **beschutte woonvormen voor ouderen (langer zelfstandig thuis) en woonzorgvastgoed**.

- De routekaart geeft inzicht in de opgave met peildatum 1 april 2021. Daarbij gaat het om de **vraag van inwoners en woonzorginstellingen** naar passende woningen en het **aanbod van ontwikkellocaties.**

- Met de verschillende **‘routes**’ wordt inzicht gegeven in de kansen voor gemeente, Talis, De Kernen en de woonzorginstellingen om te **versnellen in de ontwikkeling en realisatie**.

- De routekaart is voor betrokken partijen het **vertrekpunt voor ontwikkeling van concrete projecten.** Hiervoor moeten partijen per project met elkaar tot afspraken komen.

Opzet routekaart

- Deel 1 gaat in op de opgave voor de toekomst.
- Deel 2 gaat in op de (op termijn) beschikbare locaties.
- Deel 3 gaat in op de wensen van de verschillende woonzorginstellingen.
- Deel 4 vorm de routekaart voor betrokken partijen om concrete stappen te zetten

Deel 1: opgave 2021-2030

Mismatch vraag en aanbod 2021

1. **Urgentie zit bij vervangingsvraag:** merendeel vastgoed voldoet niet aan woonwensen en kwaliteitseisen vanuit de zorg. Situatie sinds 2016 is in essentie nog ongewijzigd.

2. **Tekort** aan woningen voor ouderen: **PG en SOM, maar ook tekort zorgpersoneel en mantelzorgers.** Tevens **groot tekort** in aanbod **beschut wonen** (langer zelfstandig thuis!). Daarom prioriteit in vervanging woonzorgvastgoed en toevoegen aanbod beschut wonen.

3. Vraag naar woningen voor VG en LG stabiel, aanbod woningen voor VG ligt nog achter op de huidige vraag. Er is vooral een **kwalitatieve mismatch tussen vastgoed en woonwensen**. Daarom prioriteit in vervanging. Woonzorgvastgoed.

4. Voor GGZ ook vervangende nieuwbouw.

Momentum nu benutten

1. **Er is nu momentum** om de woonzorgvastgoed opgave nu daadwerkelijk op gang te krijgen.

2. Er komt nu meer **scherpte in de programma's van eisen** voor het vastgoed en de benodigde ruimtelijke setting (terrein, bouwlagen, parkeren, nabijheid voorzieningen etc).

3. Gemeente kan steeds meer duidelijkheid geven over de beschikbaarheid van bouwlocaties en de daarbij horende **ruimtelijke en programmatische kaders**.

4. De **beoogde ontwikkelingen van woonzorginstellingen sluiten aan bij de programmatische doelstellingen.** Het aanbod loopt eerder achter bij de vraag, dan dat er sprake is van overaanbod. Tempo maken is voor alle betrokken partijen van belang. De kans is groter dat er te weinig wordt gerealiseerd dan te veel.

Deel 2: De vastgoedpuzzel van Wijchen

Woonzorgvastgoed opgave is een schuifpuzzel…

- Welke locaties (puzzelstukjes) doen mee?
- Waar kunnen we beginnen (lege vakje?)
- Zowel locaties als gebouwen…
- Wat is een handige volgorde?
- Welke routes voor ontwikkeling zijn denkbaar?

Puzzelen met programma en ruimte

Passend aanbod van wonen in Wijchen

Programma wonen en zorg

- Aantal woningen
- Doelgroepen
- Typologieën
- Prijsklassen
- Etc.

Woningbouwprogramma

- Aantal woningen
- Doelgroepen
- Typologieën
- Prijsklassen
- Etc.

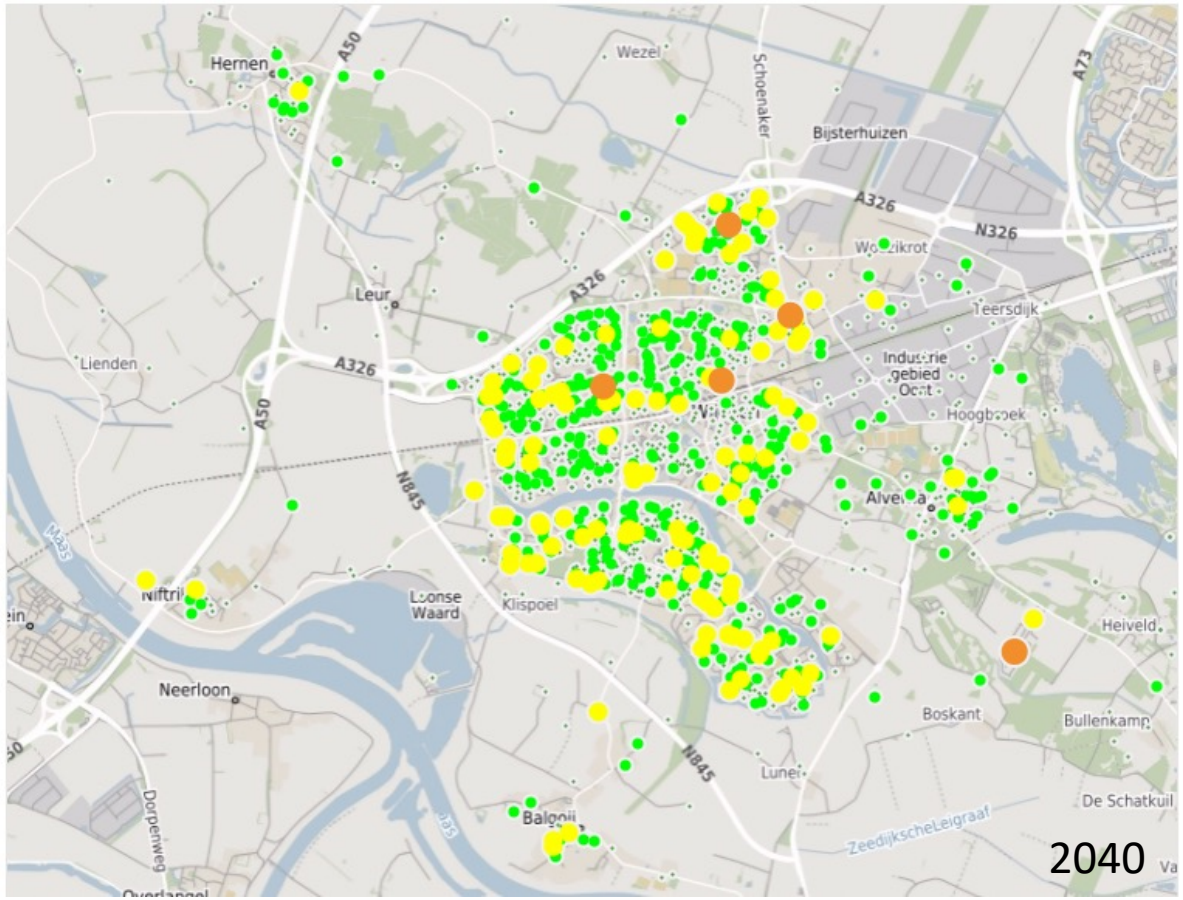
Maatschappelijk Vastgoed

- Vrijkomende scholen
- Nieuwbouw MFA's

Beschutte woonvormen (langer zelfstandig thuis)

Kansrijke locaties:

- Tussen Kasteel en Wijchens Meer
- Kraanvogelterrein
- Hart van Zuid
- Veenhof
- Weegbree
- Rivo Torto
- Valendries (in ontwikkeling)
- Huurlingsedam
- Sint Jozef (Westflank)
- Kraaijenberg
- Blauwe Hof
- Wijchen West

Uitbreiding woonservicegebieden - langer thuis

Bestaande woonservicegebied:

Noord (Meander e.o.)

Alverna: La Verna – Rivo Torto

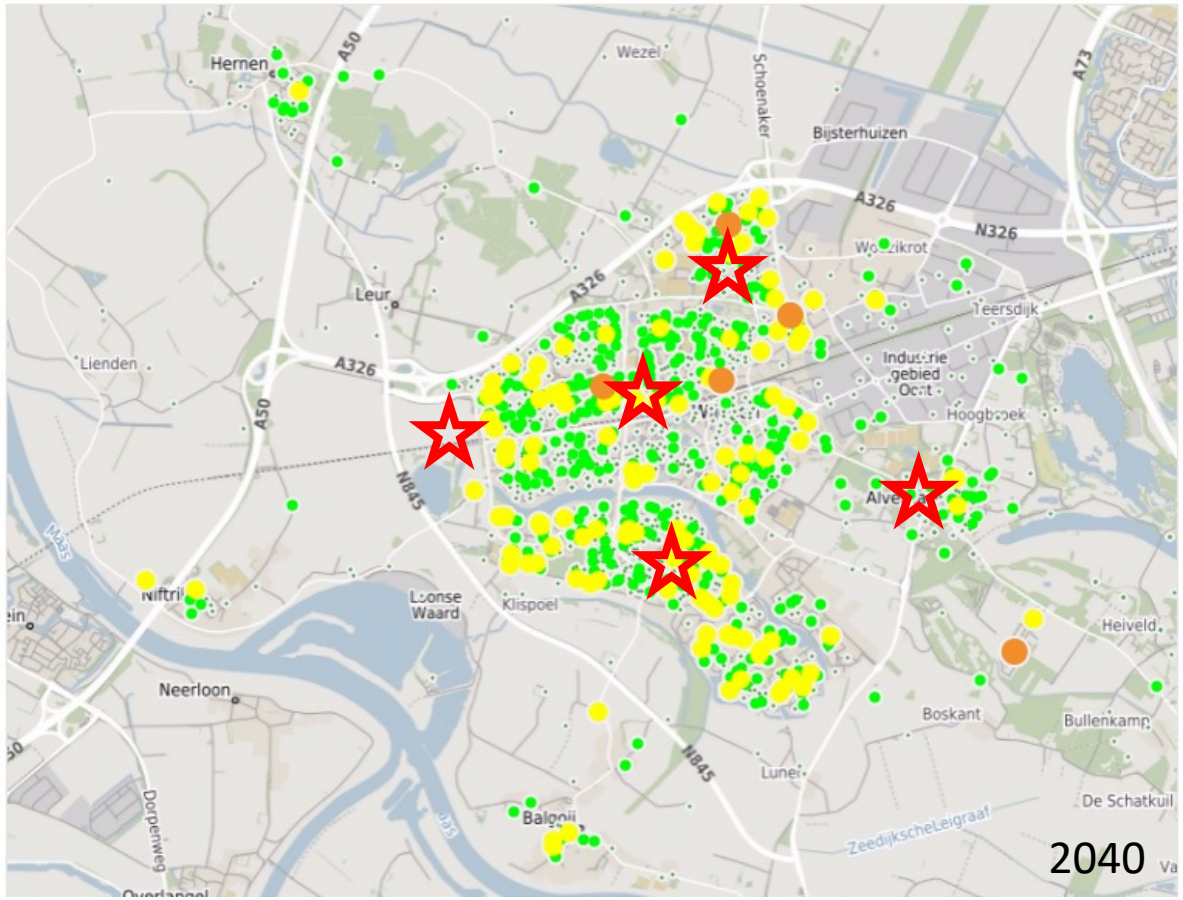
In ontwikkeling:

Hart van Zuid

Toekomstige kansen:

Woezik: Veenhof

Wijchen West

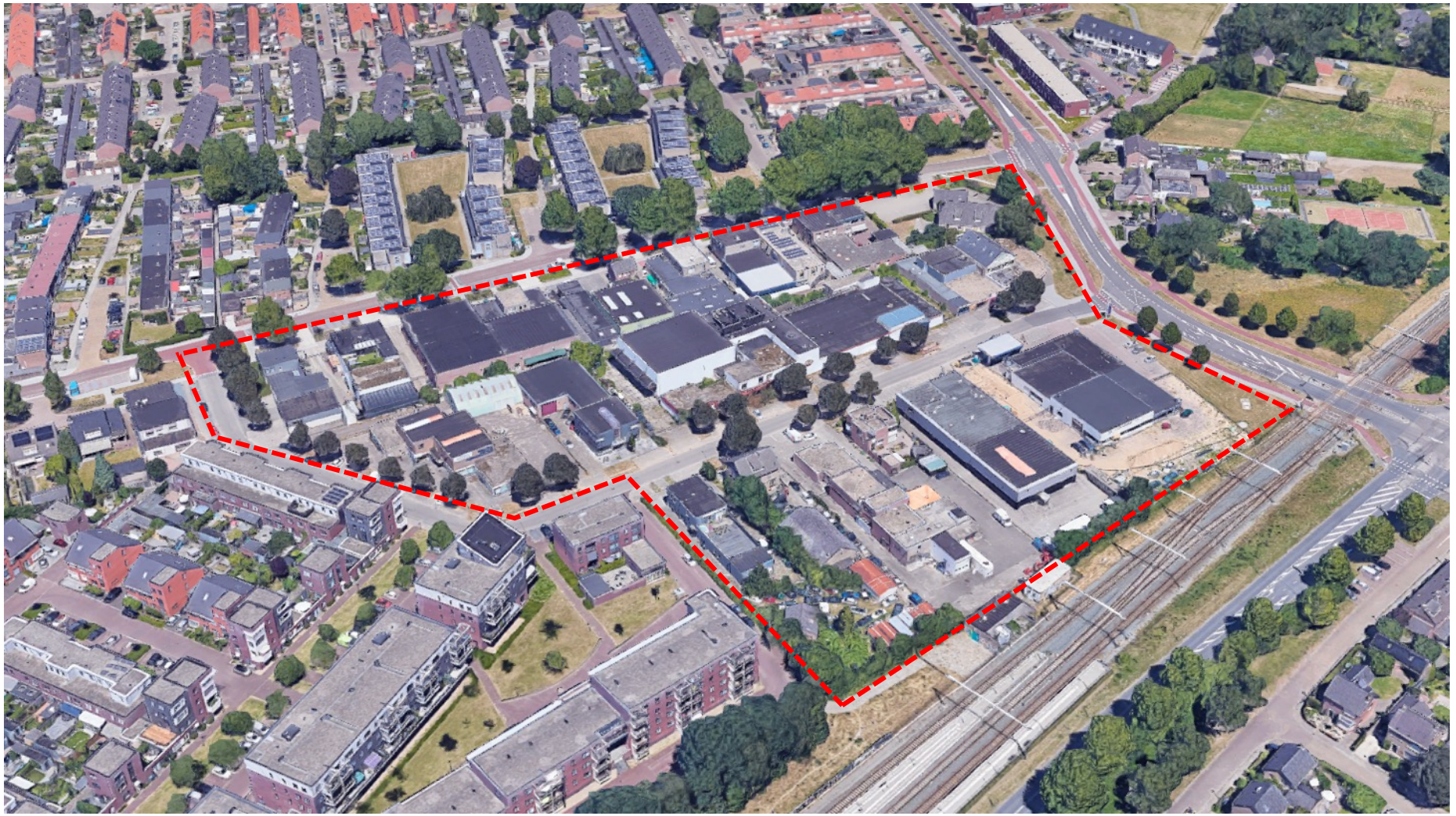

Potentiële locaties

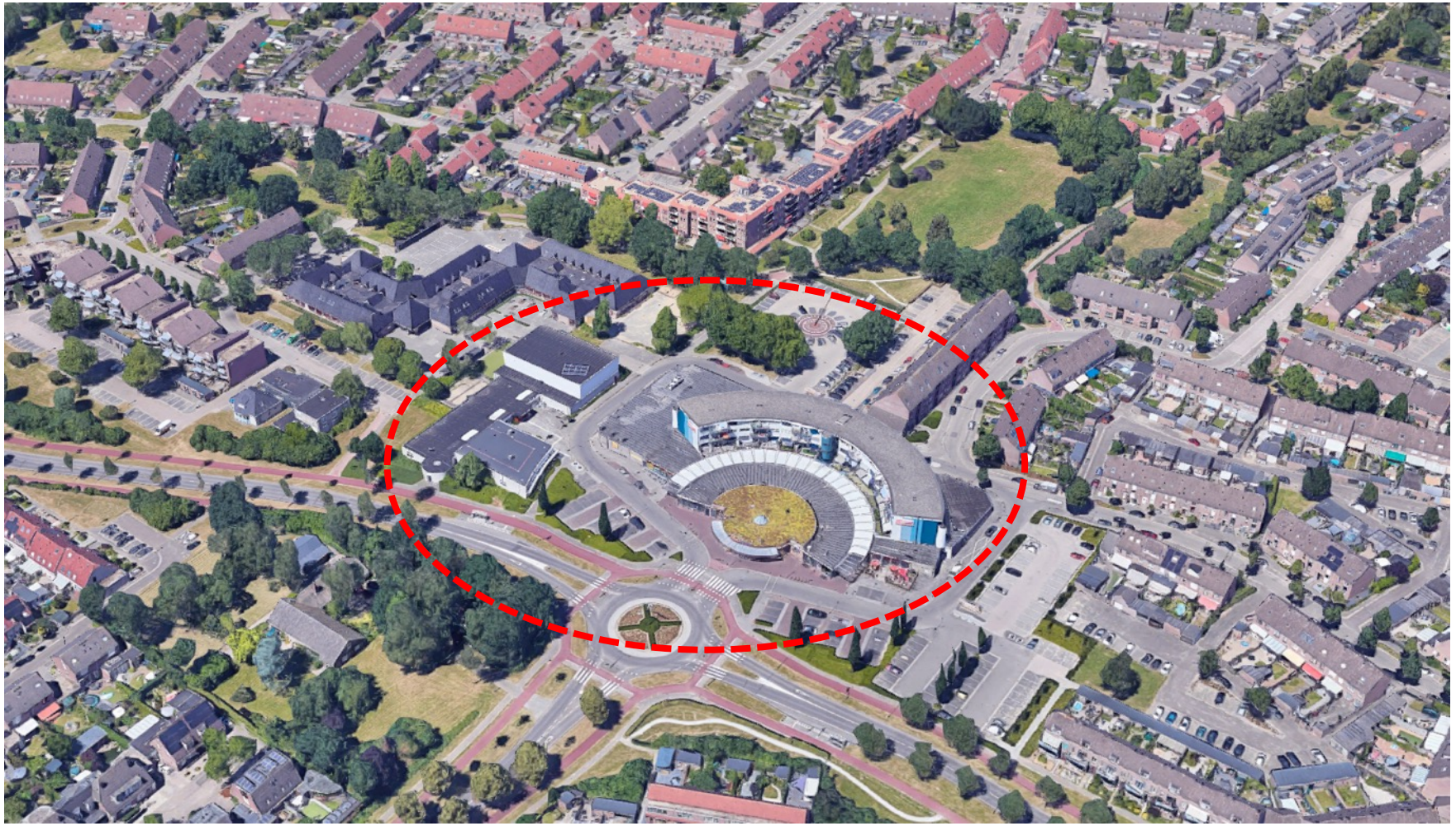
Veenhof

Potentiële locaties

Kraanvogelterrein

Potentiële locaties

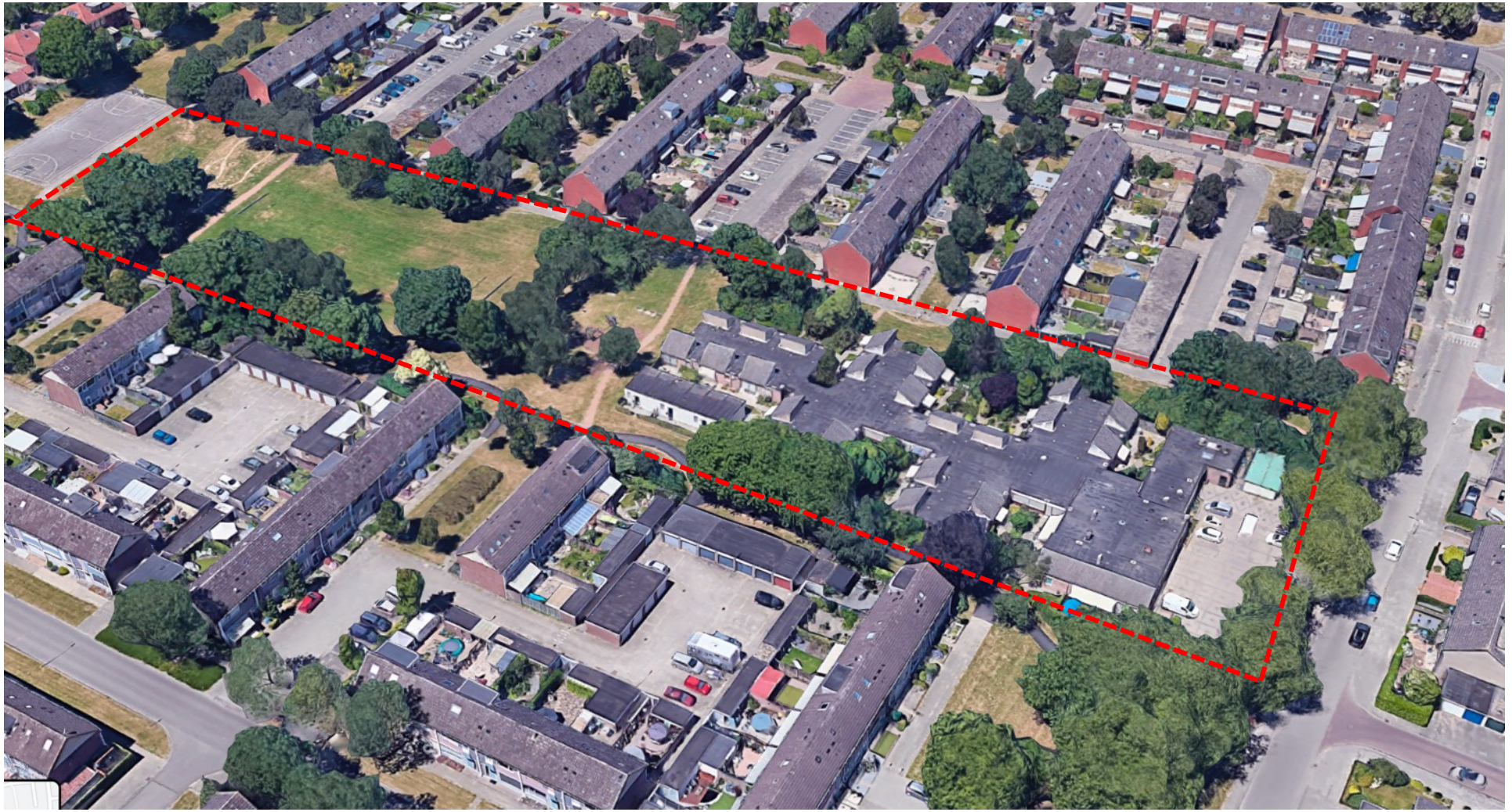
Hart van Zuid

Potentiële locaties

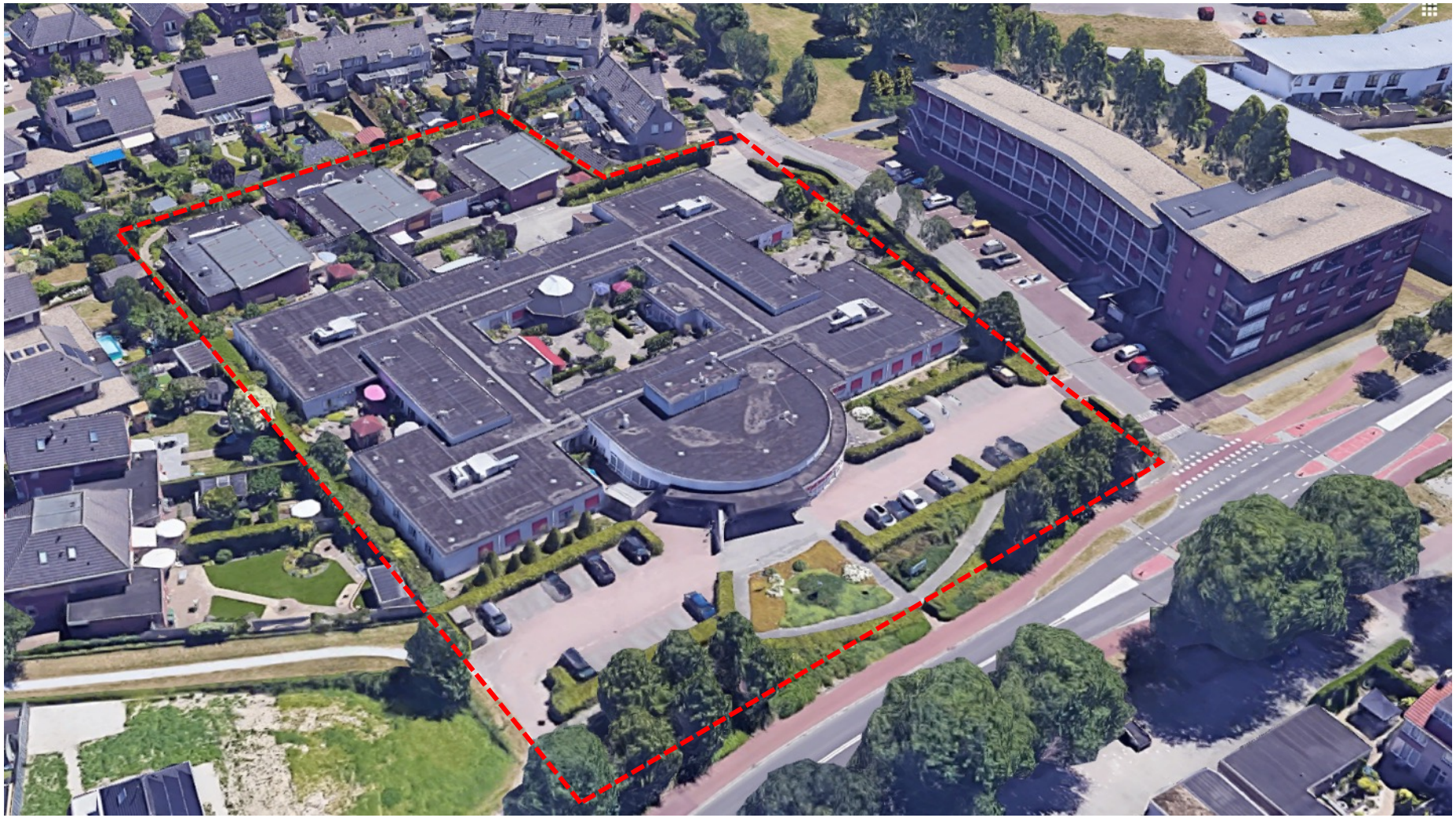
Sint Jozef en omgeving (RIBW)

Potentiële locaties

Heilige Stoel (Pluryn)

Potentiële locaties

Weegbree (ZZG)

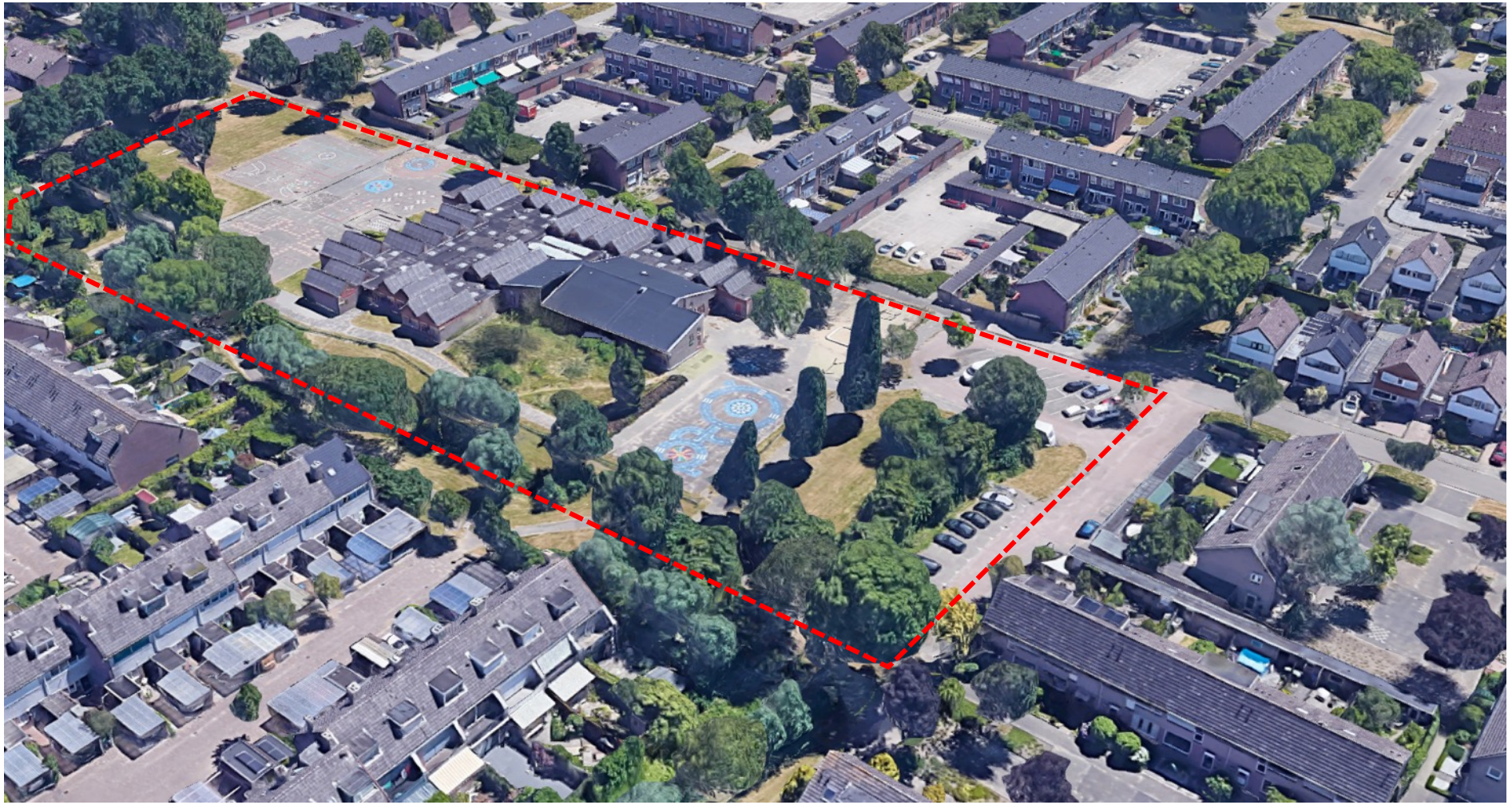
Potentiële locaties

Leemweg (op langere termijn na vertrek tijdelijke school)

Potentiële locaties

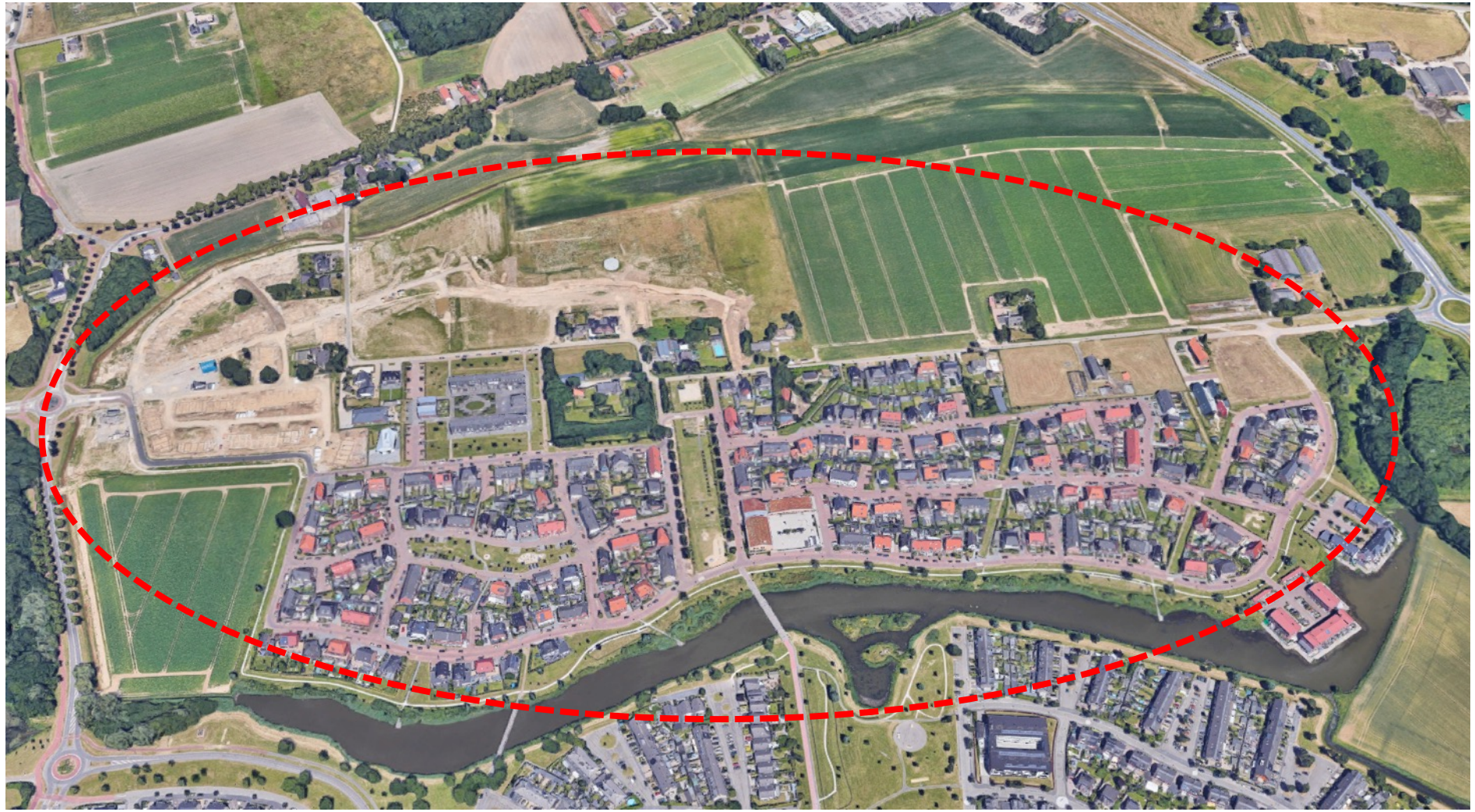
Kraaijenberg (na nieuwbouw MFA)

Potentiële locaties

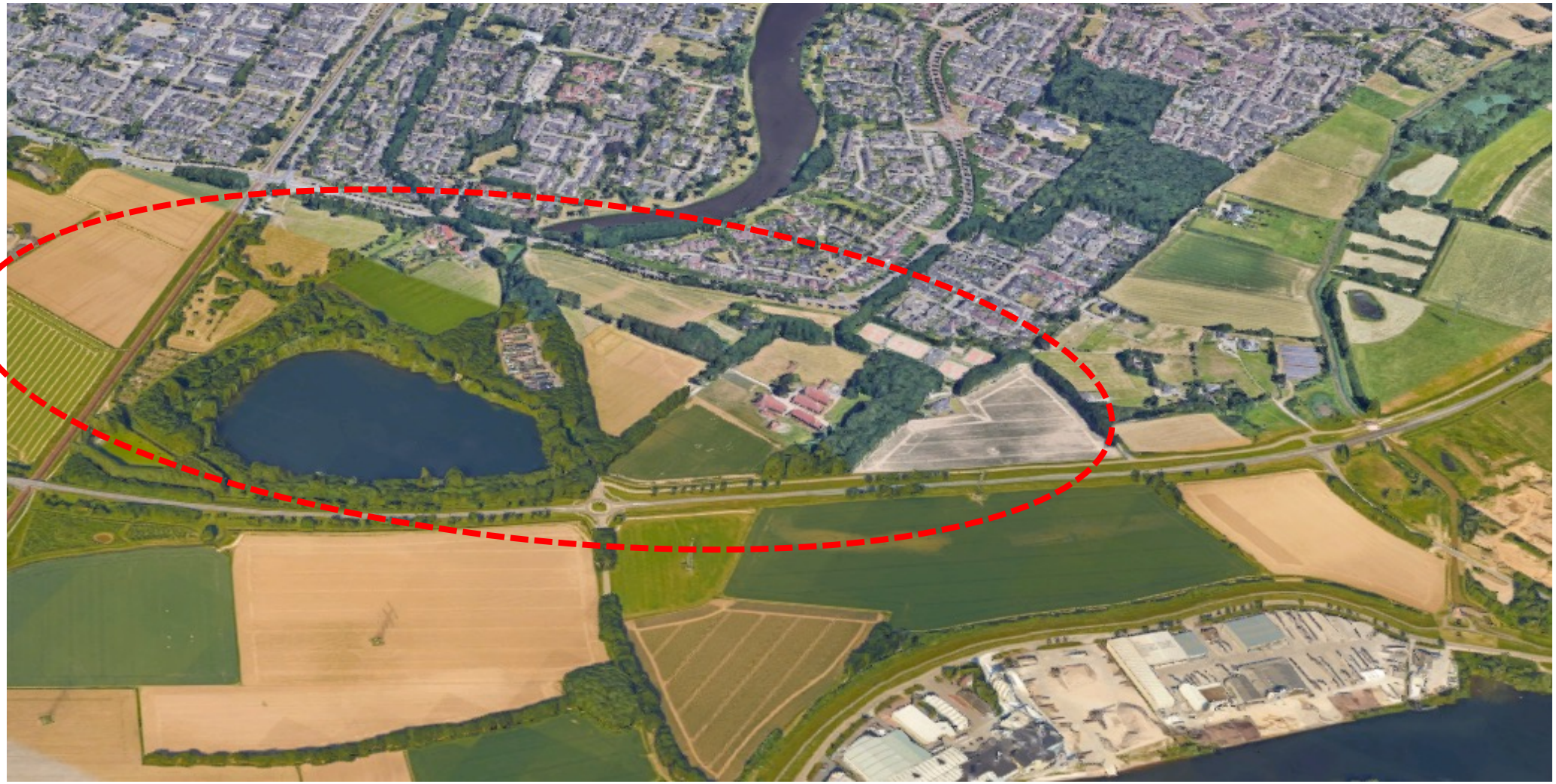
Blauwe Hof (na nieuwbouw MFA)

Potentiële locaties

Huurlingsedam

Potentiële locaties

Wijchen West

Is er een logische schuifpuzzel in Wijchen?

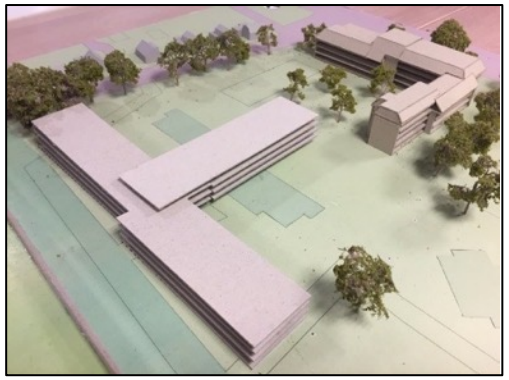

Deel 3: Wensen en eisen woonzorginstellingen

Op de volgende sheets is per woonzorgpartner aangegeven wat de plannen, wensen en eisen zijn als input voor de routekaart.

LuciVer

- Nieuwbouw La Verna 30 PG en 40 SOM (in uitvoering)
- **Nieuwbouw circa 45 app. (PG)** Leemweg (voorkeur) of Huurlingsedam
- Beschut Wonen in Rivo Torto 2.0? (92 app, Talis, scheiden wonen en zorg)

Totaal LuciVer: bestaand 30 PG en 54 SOM = 84 intensieve zorg
nieuwbouw 30 + 45 PG en 40 SOM = 115 intensieve zorg
totaal uitbreiding 31 woningen (PG/SOM).

Langer zelfstandig thuis wonen in beschutte woonvormen met VPT en MPT heeft de voorkeur ten opzichte van intramurale setting vanwege het grote personeelstekort op de arbeidsmarkt. LuciVer ziet meeste toekomst in thuiszorg.

ZZG zorggroep

- De Hagert, Meerstaete en Passerel: 54 PG en 14 SOM
- **Nieuwbouw Hart van Zuid:** 45 PG (vervanging Weegbree en De Elst)
- **Nieuwbouw Veenhof:** 45 PG (vervanging Weegbree)
  Kraanvogelterrein valt hiermee af.
- Afstoten Weegbree (72) en De Elst (22)
- **Geen uitbreiding intramurale capaciteit, toenemende vraag accommoderen in beschutte woonvormen (langer zelfstandig thuis)!**

De Meerenburgh

- Uitbreiding van 8 naar 9 appartementen (korte termijn).
- Eventueel op termijn optie voor uitbreiding met 8 appartementen.

Totaal uitbreiding met minimaal 1 en maximaal 9 woningen.

Ouderenzorg subtotaal

- Afname aanbod ZZG met 40, o.a. door afbouw zorgwoningen De Oogst.
- Potentiële toename 31 (LuciVer) en 9 (De Meerenburgh) = 40 woningen.
- Indien nieuwbouw 20 woningen voor ouderen van Driestroom (VG) bij La Verna wordt meegerekend, komt het totaal op toename van maximaal circa 60 woningen.
- Kans voor nieuwe aanbieder ouderenzorg, complementair aan doelgroepen ZZG, LuciVer en De Meerenburgh, in Wijchen Zuid (Huurlingsedam).

Hiermee wordt groeidoelstelling van circa 100 in periode tot 2030 niet gehaald.

Enorme vergrijzing i.c.m. toenemend tekort aan personeel en mantelzorgers noodzaakt tot andere benadering: investeren in beschutte woonvormen en goede infrastructuur in de vorm van optimale samenwerking tussen netwerken in de zorg en sociaal domein.

Pluryn

- **Vervangende nieuwbouw voor Woonvorm Heilige Stoel.**
- Afstoten trainingshuizen Hombergh en De Flier (app. Talis) en vervangen door **1 nieuw trainingshuis**.

- Nieuwbouw woonvorm op korte termijn mogelijk direct naast bestaande woonvorm Heilige Stoel (in naastgelegen park).

- Alternatieve locaties:
  - Kraanvogelterrein
  - Veenhof
  - De Elst, zodra ZZG vervangende locatie heeft.

Driestroom

- Nieuwbouw La Verna (vervanging deel Diepvoorde) staat vast.

- Diepvoorde, renovatie t.b.v. 17 appartementen (instroom uit regio).

Gezinshuis TOF (Driestroom)

- Tweede fase gezinshuis op locatie Graafseweg in Alverna is gerealiseerd.
- Toename aantal bewoners van 6 naar 9.

Dichterbij

We dagen ieder mens uit!

- Behoud complex Veenhof.

- Nieuwbouw 4 tot 6 studio’s op naastgelegen schoolterrein (Veenhof) of eventueel benutten bestaande voorraad Talis in de omgeving Veenhof.

RIBW

- Zoekt Beschermd Wonen (Wlz) locatie voor 30 cliënten met ruimere huisvesting (Sint Jozef niet toekomstbestendig).

- Zoekt clusters Beschermd Wonen (Wmo), aantal 15-20 appartementen.

Geschikte locaties:

- De Elst (22 appartementen t.b.v. Wmo cliënten?)
- Kraanvogelterrein
- Veenhof
- Heilige Stoel
- Etc.

Waalzorg

Op zoek naar vervangende huisvesting (bestaand of nieuw) voor groei van 35 naar 42 studio's en 2 groepswoningen voor elk 6 bewoners, totaal 54 bewoners. Huidige locatie niet geschikt omdat hier geen zelfstandige studio's gerealiseerd kunnen worden.

Geschikte locaties:
Kraanvogelterrein, Leemweg, Veenhof, Sint Jozef, Blauwe Hof, Kraaijenberg, Weegbree en Huurlingsedam.

Locatie Graafseweg herbestemmen naar regulier wonen omdat deze als woonzorglocatie niet geschikt wordt geacht. Dit vraagt om overleg met eigenaar.

Woondroom Wijchen

WoonDroom Wijchen

Nieuwbouw op locatie Kasteellaan i.s.m. Talis is in voorbereiding, totale capaciteit 13 bewoners.

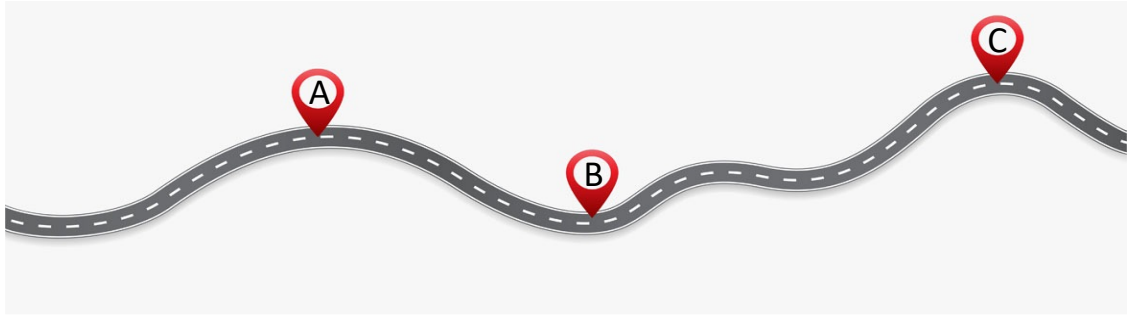
Deel 4: routekaart

- Noodzakelijk om **strategisch de juiste volgorde te bepalen** voor de ontwikkeling van locaties.

- Uitdaging om **meerdere 'routes'** te duiden, waarbij een partij nieuw bouwt op locatie A, en vervolgens haar eigen locatie B vrijkomt voor andere partij, die vervolgens ook haar eigen locatie weer vrijspeelt.

Locaties waar relatief snel gestart kan worden:

- Heilige Stoel (park westzijde Pluryn)
- Veenhof
- Kraanvogelterrein
- Hart van Zuid

Routekaart (2)

- **Urgentie bij ZZG, Pluryn, Waalzorg en RIBW**, ook om huidige locaties vrij te spelen (Weegbree, De Elst en Sint Jozef). Daarnaast **urgentie nieuwbouw beschutte woonvormen en uitbreiding V&V.**

Potentiële koplopers om snel door te pakken zijn:

- **Nieuwbouw Woonvorm Pluryn op locatie Heilige Stoel (westzijde)**
- **Nieuwbouw ZZG op Veenhof en Hart van Zuid (Weegbree vrij en De Elst Vrij)**
- **Nieuwbouw RIBW op Kraanvogelterrein of naar De Elst (Sint Jozef vrij)**
- **Nieuwbouw LuciVer op Huurlingsedam of Leemweg (op termijn)**
- **Nieuwbouw Waalzorg op Huurlingsedam of Leemweg (op termijn)**

Vrijkomende locaties kunnen vervolgens worden ingevuld beschutte woonvormen voor ouderen (vlakbij voorzieningen) en reguliere woningen (o.a. Weegbree, Sint Jozef e.o, etc).

Routekaart (3)

De locaties Hart van Zuid en Kraanvogelterrein zijn nog niet 100% zeker en/of laten nog een tijdje op zich wachten.

Om te voorkomen dat de vastgoedtrein van ZZG vastloopt, wordt geadviseerd de locatie Veenhof in combinatie met Hart van Zuid hiervoor te ontwikkelen.

Hiermee komt de reservering voor Kraanvogelterrein te vervallen.
En komen de locaties De Elst en Weegbree op afzienbare termijn beschikbaar.

Routekaart (4)

Voor zowel het woonzorgvastgoed als de **beschutte woonvormen** zijn de **vrijkomende schoollocaties** interessant, maar afhankelijk van de nieuwbouw van een vervangende MFA .

- Blauwe Hof
- Kraaijenberg
- Leemweg (tijdelijke locatie voor nieuwe school)

Deze locaties lijken het meest geschikt voor beschut wonen. Zodat ouderen in hun eigen wijk kunnen doorverhuizen naar een levensloopbestendige woning.

Mogelijk dat Blauwe Hof of Kraaijenberg benut worden voor nieuwbouw brede school.

Basisschool de Speelhoeve Wijchen. © Google

Wijchen investeert 16,7 miljoen in onderwijshuisvesting: Speelhoeve binnen vijf jaar in één nieuw gebouw

WIJCHEN - De Wijchense basisschool De Speelhoeve zit binnen vijf jaar in een nieuw gebouw. Ook het PRO College (praktijkonderwijs) krijgt een grotendeels nieuwe behuizing. Het staat in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, waarmee Wijchen twintig jaar vooruit kijkt.

Menno Pols 12-09-20, 07:00

Route 1: LuciVer - Driestroom

Stap 1: nieuwbouw La Verna t.b.v. LuciVer en Driestroom

Stap 2: renovatie Diepvoorde t.b.v. Driestroom

Stap 3: nieuwbouw uitbreiding LuciVer (PG) op locatie Leemweg of Huurlingsedam

Stap 4: renovatie Rivo Torto t.b.v. beschutte woonvorm – woonservicezone

Resultaten:

- Nieuwbouw LuciVer (vervangend)
- Nieuwbouw LuciVer (uitbreiding)
- Nieuwbouw Driestroom (vervanging)
- Renovatie Driestroom (uitbreiding)
- Uitbreiding aanbod beschut wonen – ontwikkeling woonservicezone Alverna

Stappen 1 en 2 zijn al vastgelegd, de vraag is of stappen 3 en 4 ook gerealiseerd kunnen worden…

Route 2: Pluryn

Stap 1: nieuwbouw Pluryn in het park achter huidige woonvorm Heilige Stoel

Stap 2: sloop huidige woonvorm Heilige Stoel

Stap 3: beschutte woonvorm op locatie oude woonvorm Pluryn Heilige Stoel

Stap 4: Inrichting nieuwe parkachtige omgeving rondom beide woonvormen

Resultaten:

- Nieuwbouw woonvorm Pluryn (24)
- Nieuwbouw beschutte woonvorm (25-30), sociale huur of koop (zelfstandig wonen!)
- Nieuw park rondom de woonvormen

Stappen 1 en 2 zijn voorwaarde, stappen 3 en 4 zijn optioneel, uit nader onderzoek moet blijken of dit haalbaar is.

INVUL OEFE NING

Spoor 3: ZZG, vervangende nieuwbouw Weegbree

Stap 1: Nieuwbouw ZZG (vervanging Weegbree) op locatie Veenhof

Stap 2: Eerste fase Weegbree beschikbaar voor onder andere beschut wonen

Stap 3: Nieuwbouw ZZG (vervanging Weegbree en De Elst) in Hart van Zuid

Stap 4: Tweede fase Weegbree beschikbaar voor regulier wonen

De Elst eventueel beschikbaar voor RIBW

Stap 5: Sint Jozef beschikbaar voor beschut en regulier wonen

Resultaten:

- Nieuwbouw ZZG 45 PG op locatie Veenhof
- Nieuwbouw ZZG 45 PG in Hart van Zuid
- RIBW (Wlz) kan eventueel verhuizen naar De Elst
- Weegbree en Sint Jozef beschikbaar voor beschut wonen en regulier wonen

Route 4: Waalzorg

Stap 1: nieuwbouw Waalzorg op locatie Huurlingsedam (of andere geschikte locatie).

Stap 2: bestemmingswijziging Graafseweg naar regulier wonen

Resultaten:

- Nieuwbouw Waalzorg (42)
- Reguliere woningen Graafseweg.

Alternatieven voor Huurlingsedam zijn o.a.:

Leemweg, Kraanvogelterrein.

INVUL OEFE NING

Locaties woonzorgvastgoed 2021

1. Heilige Stoel (Pluryn)
2. Weegbree (ZZG)
3. Waalzorg
4. LuciVer
5. Driestroomhuis TOF
6. Diepvoorde (Driestroom)
7. Sint Jozef (RIBW)
8. Meerstaete (ZZG)
9. Woonservicegebied Noord (ZZG)
10. De Veenhof (Dichterbij)
11. Zandroos (Shelterzorg)
12. De Meerenburgh
13. De Hagert (ZZG/Driestroom)
14. Havenweg (Compass)
15. Hoefblad (‘s-Heerenloo)
16. Woondroom (in ontwikkeling)

Wonen en zorg in Wijchen

Situatie 2025-2030

1. Heilige Stoel: nieuwbouw Pluryn
2. Weegbree: beschut wonen
3. Graafseweg: regulier wonen
4. La Verna: nieuw LuciVer / Driestroom)
5. Gezinshuis TOF (incl. Graafseweg)
6. Diepvoorde: renovatie Driestroom
7. Sint Jozef/Westflank: beschut wonen
8. Meerstaete (ZZG)
9. Woonservicegebied Noord (ZZG)
10. De Veenhof (Driestroom)
11. Zandroos (Shelterzorg)
12. De Meerenburgh (incl uitbreiding)
13. De Hagert (ZZG/Driestroom)
14. Havenweg (Compass)
15. Hoefblad (‘s-Heerenloo)
16. Woondroom: nieuwbouw

Situatie 2025-2030

17 Veenhof: nieuwbouw ZZG

18 Kraanvogel: beschut wonen

19 Valendries: beschut wonen (Talis)

20 TKWM: beschut wonen

21 Hart van Zuid: nieuwbouw ZZG

22 De Elst: RIBW of ?

23 Blauwe Hof: beschut wonen

24 Kraaijenberg: beschut wonen

25 Huurlingsedam: Waalzorg?

26 Wijchen West: nieuwbouw ???

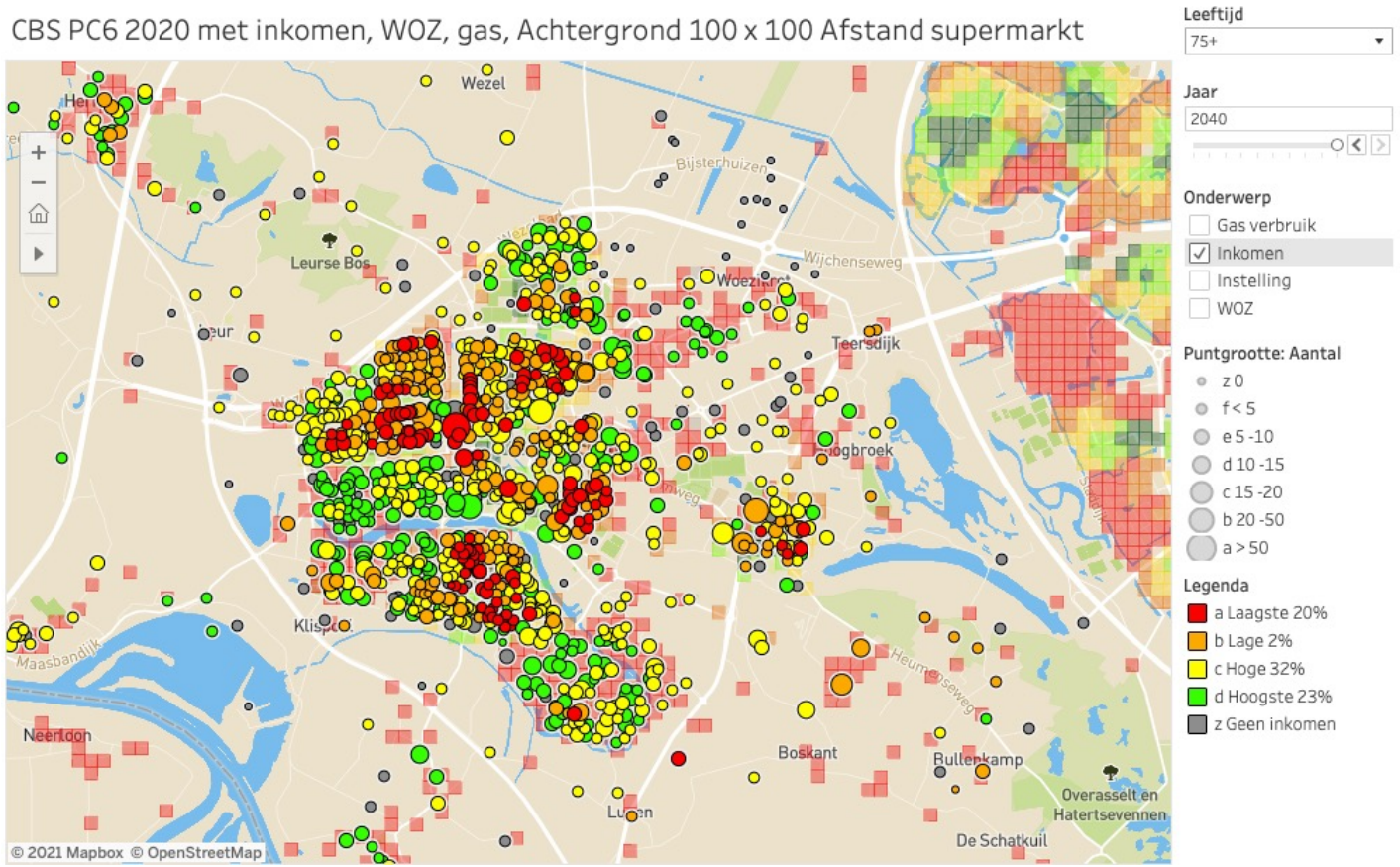
27 Leemweg: LuciVer uitbreiding?

28 Rivo Torto 2.0: beschut wonen

Woningbouwprogramma Wijchen:

- Waar zijn de (levensloopbestendige) appartementen geprogrammeerd?
- Waar kunnen nog beschutte woonvormen ontwikkeld worden nabij voorzieningen?

Optimale locatiekeuzes beschut wonen o.b.v. data

Beoordeling locaties op:

- Nabijheid voorzieningen.
- Bevolkingssamenstelling van de wijk (leeftijd etc).
- Matching van doelgroep aan locatie (o.a. nabijheid voorzieningen).

Data analyse wordt benut voor optimale matching van locatie en programma.

Slagvaardige samenwerkingscoalities vormen

- Om tempo te maken en commitment te krijgen en te houden, is het cruciaal niet te veel partijen aan elkaar te verbinden.
- Met slagvaardige samenwerkingscoalities kan op alle vier sporen tegelijkertijd tempo gemaakt worden.
- Samenwerkingscoalities zijn:
  - ZZG, Talis en gemeente (Veenhof en Weegbree)
  - Pluryn, Talis en gemeente (Heilige Stoel)
  - ZZG en RIBW (De Elst – Sint Jozef).
  - LuciVer, Driestroom en Talis (La Verna en Diepvoorde)
  - Waalzorg, HMV Invest BV en VOF Huurlingsedam?

Conclusies vastgoedopgave

- **Het onderzoek toont aan dat er diverse mogelijkheden zijn om de woonzorg vastgoed opgave nu daadwerkelijk op gang te krijgen.**
- Er is steeds meer **scherpte in de programma's van eisen** voor het vastgoed en de benodigde ruimtelijke setting (terrein, bouwlagen, parkeren, nabijheid voorzieningen etc). Er is nog **onvoldoende scherpte** in de bebouwingsmogelijkheden van de verschillende **locaties**.
- De beoogde ontwikkelingen sluiten aan bij de programmatische doelstellingen en **passen binnen het afwegingskader** dat onderdeel uitmaakt van de woonzorgvisie.
- Naast de matching van vastgoed en locatie, moet ook een **verdiepingsslag** gemaakt worden naar de geografische ligging en de samenstelling van de buurt/wijk.
- **Als partijen deze verdiepingsslag met elkaar maken, kunnen snel besluiten worden genomen en afspraken gemaakt worden om concrete projecten op te starten**.
- Deze projecten doorlopen allemaal **reguliere planologische procedures**.

De Gemeenteraad van Wijchen

22 63850 Woonzorgvisie Wijchen 2021-2025

Meer ruimte voor groen, parkeren en woningen door hogere bouw in Wijchen West

Amendement van de fracties van VVD, D66
Eerste indiener amendement: Wessel Krale

De gemeenteraad van de gemeente Wijchen in openbare vergadering bijeen op 24 februari 2022.

Ondergetekenden stellen het volgende amendement voor:

Het volgende uitgangspunt aan het beslispunt toe te voegen:

- In de uitwerking van de plannen voor Wijchen-West wordt de mogelijkheid onderzocht voor hogere bouw van zorgvastgoed tot en met 7 bouwlagen, passend bij het karakter van dat gebied en de specifieke plek in dat gebied.

Toelichting:
Wijchen-West is een potentiele locatie voor zorgvastgoed in de woonzorgvisie. De inwoners van Wijchen hebben in de rode draden notitie Wijchen2035 van het strategisch kompas (65199) aangegeven dat hogere bouw in Wijchen-West een prima oplossing kan zijn voor het woning- en ruimtetekort en dat dit past bij het karakter van dit gebied. De directeur van Talis heeft in de gesprekstafel over de woonzorgvisie aangegeven dat de mogelijkheid voor hogere bouw altijd helpt bij het maken van plannen voor nieuwe woningen omdat er dan minder schaarse ruimte nodig is. Hogere bouw heeft diverse voordelen, omdat dit meer ruimte overlaat voor bijvoorbeeld groen en parkeren, omdat er dan minder ruimte benodigd is voor hetzelfde aantal woningen en ook de mogelijkheid wordt geschapen om meer woningen te realiseren. Hogere bouw kan ook de betaalbaarheid en snelheid van bouwen ten goede komen. Door de doorstroom van woningen komen er op de Wijchense woningmarkt ook meer woningen beschikbaar voor (jonge) dorpsgenoten.

Namens de fracties van

Wijchense VVD, Wessel Krale
D66, Kees van Galen

De Gemeenteraad van Wijchen

22 63850 Beslisnota Woonzorgvisie Wijchen 2021-2025

Ontwikkelen programma voor generatieproof wonen

Motie van de fracties van Kernachtig Wijchen, CDA, PvdA en VVD
Eerste indiener: Rob Albersnagel

De gemeenteraad van de gemeente Wijchen in openbare vergadering bijeen op 24 februari 2022

De gemeenteraad gehoord de beraadslaging,

Overwegende dat
- Zorgpartijen in Wijchen met de gemeente Wijchen een intentieverklaring hebben ondertekend waarin ze afspreken tijdig locaties voor uitbreiding of vervangende nieuwbouw voor wonen en zorg te zullen ontwikkelen;
- Langer zelfstandig thuis wonen prioriteit heeft voor zowel het college van Burgemeester en Wethouders als voor de gemeenteraad;
- Goede inrichting van de fysieke leefomgeving het welzijn van inwoners bevordert.
- Het belangrijk is dat we onze huizen generatieproof maken.
- Daarvoor heel veel tips zijn die niet veel tijd en niet veel geld hoeven te kosten.
- Door inwoners actief over deze aspecten te informeren je ze de gelegenheid biedt, waar mogelijk, hun eigen verantwoordelijkheid te nemen.

Constaterende dat
- Mensen steeds langer leven, jongeren steeds langer thuis wonen en er meer eenoudergezinnen en singles zijn dan ooit.
- Verhuizen lastig is, dus verbouwen voor de hand ligt.
- Het zaak is om degenen die generatieproof willen wonen en daarin kunnen investeren, ook voor te lichten over de voordelen van energieneutraal (ver)bouwen. Voor nieuwbouwplannen

geldt hetzelfde.
- Inwoners zich vaak onvoldoende bewust zijn van de gevolgen van het ouder worden of de invloed van een handicap of gebrek op het eigen woongemak;
- Inzet van woonadviseurs via MeerVoormekaar een impuls verdient,
- De overheid graag wil dat we zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen en dat inwoners daarin zelf ook een belangrijke rol spelen door op tijd te anticiperen en zelf hun woning levensloopbestendig te maken.
- Een woning waarbij tijdens het ontwerp rekening is gehouden met de gevolgen van het ouder worden of de invloed van een handicap of gebrek op het eigen woongemak, ertoe kan bijdragen dat iemand langer in zijn eigen woning kan blijven wonen (generatieproof wonen);
- Bij nieuwbouwplannen in Wijchen op dit moment geen harde bepalingen gelden inzake generatieproof wonen;
- De gemeente geen programma heeft waarbij inwoners worden geïnformeerd over het treffen van maatregelen om tot generatieproof/levensloop bestendig te kunnen wonen.

Roept het college op bij de uitwerking van het uitvoeringsprogramma zoals genoemd in bijlage 2 van de woonzorgvisie, prioriteit te geven aan:
- Het aspect generatieproof/levensloopbestendig wonen te betrekken bij de ontwikkeling van alle (nieuw)bouwplannen;
- Inwoners actief informeren en bewust maken met betrekking tot levensloopbestendig wonen (bewust wonen).

Namens de fracties van:
Kernachtig Wijchen, Rob Albersnagel
CDA, Marlien Joosse
PvdA, Zainab Osman
VVD, Wessel Krale

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3316
Extern Zaak ID	Z/20/048209
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	11
Titel	48209 Beslisnota TransitieVisie Warmte Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Milieu
Eigenaar	Dalen, van, Maartje
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	§2 Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Burgers, T.T.M. (Titus)
Telefoonnummer steller	088-4327580

Bijlagen
48209 Beslisnota Transitievisie Warmte Wijchen
220118 TransitieVisie Warmte Wijchen.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	18 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	25 januari 2022
Commissievergadering Wijchen	10 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. in te stemmen met de TransitieVisie Warmte voor de gemeente Wijchen

Besluit (Geamendeerd aangenomen)

De gemeenteraad besluit:

1. Kennis te nemen van de Transitievisie Warmte Wijchen tot
nu toe, zoals gepresenteerd op de website warmtetransitiewijchen.ireporting.nl;
2. In te stemmen met de uitgangspunten zoals verwoord in de
Uitgangspuntennotitie van september 2021:
a. Ga aan de slag met energiebesparing en isolatie,
b. Samen kennis delen om de warmtetransitie te laten

slagen,
c . Haalbaar en betaalbaar voor iedereen,
d. Beschikbaar, betrouwbaar en duurzaam richting de toekomst;
3. Het college op te dragen om vanuit deze uitgangspunten een ‘strategische visie op de warmtetransitie’ uit te werken en die ter besluitvorming voor te leggen aan de raad.

Openbaar Zaaknummer: 48209

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Transitievisie Warmte Wijchen

Voorgesteld besluit

De Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met de Transitievisie Warmte Wijchen.

Aanleiding

Gemeenten zijn volgens het nationaal Klimaatakkoord de regisseurs van de warmtetransitie voor de gebouwde omgeving. Zij moeten samen met lokale stakeholders zoals vastgoedeigenaren en de netbeheerder Liander een Transitievisie warmte (TVW) opstellen. Deze visie geeft richting aan de aanpak om wijken aardgasloos te maken.
In de TVW staat voor elke wijk een duurzaam alternatief beschreven voor het verwarmen van woningen en gebouwen. Alhoewel de elementen voor een Transitievisie warmte voor veel gemeenten gelijk zijn, bepaalt de lokale situatie in sterke mate de wijze waarop het proces verloopt en waar prioriteiten liggen.

Op basis van de vastgestelde uitgangspunten, overleg met stakeholders en consultatie van de samenleving is de Transitievisie Warmte voor de gemeente Wijchen opgesteld.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
09-06-2020	Collegebesluit opdrachtverlening aan Royal Haskoning DHV
23-03-2021	Z/21/048209, dossier 2432: Collegebesluit over de voorlopige uitgangspunten voor de Transitievisie warmte
22-04-2021	Z/21/048209, dossier 2446: Gemeenteraad neemt informatienota over de voorlopige uitgangspunten voor kennisgeving aan
07-09-2021	Z/21/048209, dossier 2921: Collegebesluit over de definitieve uitgangspunten voor de Transitievisie warmte

Gewenst resultaat

Met het vaststellen van de Transitievisie Warmte zetten we concrete stappen om ervoor te zorgen dat we in de gemeente Wijchen in 2050 geen aardgas meer gebruiken om onze huizen en gebouwen te verwarmen, warm water te maken en te koken, maar andere duurzame alternatieven toepassen.

Argumenten

1.1. *Het opstellen van de Transitievisie warmte is een verplichting voor gemeenten.*
De gemeente Wijchen moet als lid van de VNG, de afspraken uit het Klimaatakkoord nakomen. In het nationaal Klimaatakkoord is afgesproken dat elke gemeente in 2021 een Transitievisie warmte heeft vastgesteld.

1.2. *De Transitievisie warmte moet aansluiten bij de visie en kaders van de gemeente*.
De visie geeft invulling aan de kaders die voor de warmtetransitie zijn vastgesteld en sluit aan bij de uitgangspunten die zijn vastgesteld in de startnotie:
- *Ga aan de slag met energiebesparing en isolatie*
- *Kennis delen om de warmtetransitie te laten slagen!*
- *Haalbaar en betaalbaar voor iedereen*
- *Beschikbaar, betrouwbaar en duurzaam richting de toekomst*

1.3. *De Transitievisie Warmte heeft ter inzage gelegen.*
Er zijn enkele reacties op gekomen, die geleid hebben tot enkele (tekstuele) aanpassingen en verduidelijkingen. De binnengekomen reacties tonen betrokkenheid. Graag gebruiken we de kritische blik om het beleidskader te verbeteren.

Tegenargumenten en risico's

1.1 De Transitievisie Warmte biedt geen garantie
Het vaststellen van de Transitievisie Warmte is belangrijk, maar biedt geen garantie voor het halen van de doelstelling om in 2050 gasloos te zijn. We zijn ook afhankelijk van samenwerkingen, innovaties, de economische situatie, bewustwording en gedragsverandering van inwoners en bedrijven en zo zijn er nog andere factoren te doen. De huidige Transitievisie Warmte biedt wel een goede basis voor vervolgstappen.

1.2 Nieuwe ontwikkelingen leiden mogelijk tot voortschrijdend inzicht
Er is een risico dat de Transitievisie Warmte snel achterhaald is als er nieuwe ontwikkelingen komen op korte termijn. Die zijn nu nog niet bekend en dus nu niet meegenomen. Hiervoor plannen we een tussenevaluatie van de Transitievisie Warmte over twee jaar. Dan kunnen we dus weer bekijken wat actuele ontwikkelingen zijn, hoe we ervoor staan en welke aanpassingen er nodig zijn. Een meer uitgebreide herziening van de Transitievisie Warmte staat gepland over vijf jaar.

Financiële gevolgen

Er zijn geen financiële gevolgen.
Het college heeft in juni 2020 de opdracht verstrekt voor het opstellen van de Transitievisie warmte. De kosten hiervan zijn betaald uit het budget dat via de decembercirculaire 2019 voor de Transitievisie warmte beschikbaar is gesteld.

Communicatie
De TransitieVisie Warmte is tot stand gekomen na consultatie van stakeholders en zal worden gedeeld via de gemeentesite.

Inwonersparticipatie
Na vaststelling van de TVW start in de verkenningswijken het vervolgtraject. Hiervoor wordt een Plan van Aanpak opgesteld waarin inwonerparticipatie een plek krijgt. Daarbij is van belang dat inwoners zorgvuldig worden meegenomen en dat er voldoende tijd wordt genomen om goede plannen te ontwikkelen. We moeten voorkomen dat er zorgen ontstaan bij inwoners omdat ze de indruk krijgen dat ze op heel korte termijn van het gas af moeten, zonder dat er een haalbaar en betaalbaar alternatief beschikbaar is.

Uitvoering of Vervolgstappen
In de TVW zijn twee verkenningswijken benoemd. Voor deze wijken wordt voor 2030 verkend welke mogelijkheden er zijn om de wijken aardgasvrij te maken en welke voorwaarden hierbij van toepassing zijn. Dit wordt uitgewerkt in een WijkUitvoeringsplan. Om te komen tot een Wijkuitvoeringsplan is nog veel aanvullende informatie nodig, waaronder:

- Verdiepende studies op wijkniveau (bv wat zijn de kosten voor verbetering van isolatie)
- Onderzoeken naar haalbaarheid van collectieve systemen
- Inzicht in kosten voor alternatieve warmtesystemen en subsidiemogelijkheden
- Afstemming met netbeheerder
- Keuze voor duurzame warmte-oplossing

Deze plannen zullen nadrukkelijk worden opgesteld in samenspraak met inwoners / eigenaren en stakeholders in de wijken. Waar mogelijk sluiten we aan bij bestaande wijkplatforms of bewoners-initiatieven. Daarbij zal veel aandacht zijn voor de sociale component van verduurzamen. De focus ligt op bewustwording en bij het ondersteunen van inwoners bij het isoleren van hun woning en besparen van energieverbruik.
Het rijk stelt hier middelen voor beschikbaar middels het nationaal Isolatieprogramma en het bestrijden van energie-armoede.

Hoe deze WijkUitvoeringsPlannen vorm gaan krijgen, zal de komende maanden verder worden uitgewerkt in een Plan van Aanpak. Hierover zullen we de gemeenteraad later informeren.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Voorstel
Advies
De teams Milieu, Communicatie en de financieel adviseur adviseren om:
1. in te stemmen met de bijgevoegde Transitievisie Warmte Wijchen

Bijlage
Transitievisie Warmte gemeente Wijchen

Home

Welkom op de website van de Transitievisie Warmte voor de gemeente Wijchen. Wij laten hier zien welke stappen wij de komende jaren zetten om onze woningen en gebouwen aardgasvrij te maken. Daarbij richten we ons eerst op 2030, en kijken ook vast naar 2040 en 2050. Over een tijd willen we onze huizen en gebouwen namelijk verwarmen met duurzame, **hernieuwbare warmtebronnen** in plaats van aardgas. Dit noemen wij de warmtetransitie.

De warmtetransitie is een onderdeel van de energietransitie. De energietransitie gaat over de overgang van fossiele brandstoffen, zoals aardgas en benzine, naar duurzame, hernieuwbare energie. Moeilijke woorden die we in onze Transitievisie Warmte veel gebruiken, hebben we onder het kopje 'Verdieping' uitgelegd in een zogenaamde begrippenlijst.

Vanuit het nationaal Klimaatakkoord moet elke gemeente in Nederland in 2021 een Transitievisie Warmte hebben. De Transitievisie Warmte richt zich eerst op woningen en inwoners: voor de **verduurzaming** van bedrijven geldt via het Klimaatakkoord een andere aanpak. Wel zijn bedrijven meegenomen om mogelijk (rest)warmte te leveren.

Onze Transitievisie Warmte hebben we in de periode juni 2020 – september 2021 opgesteld samen met veel verschillende partijen. Zo hebben we gesprekken gevoerd met onze woningcorporaties (De Kernen en Woonwaarts), netbeheerder Liander en waterschap Rivierenland. Ook is ervoor gezorgd dat de projecten Tussen Kasteel en Wijchens Meer (TKWM) en Hart van Zuid passen binnen de uitgangspunten van onze Transitievisie Warmte.

Tot slot hebben we als gemeente zelf gekeken welke ontwikkelingen invloed hebben op de warmtetransitie. Denk hierbij aan woningbouwplannen of werkzaamheden in de openbare ruimte. Deze informatie en alle andere gegevens over de warmtevoorziening in onze gemeente zijn meegenomen in deze Transitievisie Warmte. Een overzicht van het proces en de belanghebbenden is te vinden onder het kopje 'Verdieping'.

De Transitievisie Warmte is daarmee de eerste stap van de warmtetransitie in onze gemeente. We verplichten inwoners nog niet om naar een duurzame warmteoplossing over te stappen. Wel willen we onze samenleving alvast voorbereiden op een aardgasvrije toekomst. De komende jaren werken we onze visie daarom samen met inwoners en betrokken partijen per gebied verder uit. Zo gaan we onderzoeken welke plannen haalbaar zijn en maken we uitvoeringsplannen per wijk. Ook zullen we de Transitievisie Warmte elke vijf jaar bijwerken. Op die manier sluiten we zo goed mogelijk aan bij alle ontwikkelingen.

Waarom een Transitievisie Warmte?

Doordat er steeds meer **broeikasgassen** (zoals CO_2) in de lucht terecht komen verandert het klimaat. Deze broeikasgassen komen in de lucht door onze manier van leven. Autorijden, vliegen, gebruik van levensmiddelen, industrie en ook het verwarmen van huizen kost energie. Deze energie komt vooral uit fossiele brandstoffen, zoals aardolie, steenkool en aardgas. Het gebruik van deze brandstoffen zorgt voor gassen die een 'broeikaseffect' op onze aarde hebben. Daardoor verandert ons klimaat.

In sommige landen wordt het steeds droger. In andere landen zijn juist steeds meer overstromingen door extreem weer en het stijgen van de zeespiegel. Ook in Nederland merken we de gevolgen. Dit zien we bijvoorbeeld aan de hetere en drogere zomers, heftige regenval en warmere, nattere winters. Daarnaast zorgt het winnen van gas uit onze eigen bodem in Groningen voor aardbevingen, waardoor we hier in 2022 mee stoppen. Dit betekent dat we in Nederland op een andere manier aan onze energie moeten komen: een duurzame manier, die minder schadelijke is voor mens en natuur. En dat heeft dus ook gevolgen voor Wijchen.

Onze gemeente

In dit onderdeel presenteren we de belangrijkste ambities en doelstellingen voor de warmtetransitie in onze gemeente. Op basis daarvan hebben we een aantal uitgangspunten geformuleerd, waarmee we uiteindelijk vaststellen voor welke duurzame warmteoplossingen wij willen gaan en in welke wijken in Wijchen we in eerste instantie verder willen.

Er worden nu nog veel plannen gemaakt voor de energietransitie. Onze doelen en belangrijkste punten kunnen hierdoor nog veranderen. Zo worden er nog volop nieuwe technieken ontwikkeld om gebouwen aardgasvrij te maken. Om aan te blijven sluiten bij deze ontwikkelingen passen wij onze Transitievisie Warmte minimaal elke vijf jaar aan.

Aardgasverbruik in Wijchen

Als gemeente Wijchen hadden we in januari 2019 bijna 41.000 inwoners. In onze gemeente staan 17.000 gebouwen, waarvan ruim 16.000 woningen.

Aardgas is in onze gemeente – net als in de rest van Nederland – de belangrijkste bron van energie om gebouwen mee te verwarmen en van warm water te voorzien. Het totale aardgasverbruik van woningen in Wijchen bedroeg in 2019 21,4 miljoen kuub (m3) (Klimaatmonitor). De afgelopen tien jaar is het aardgasgebruik in woningen bijna hetzelfde gebleven. Het gemiddelde jaarlijkse aardgasverbruik van woningen in de gemeente Wijchen (1.338 m3) ligt boven het landelijk gemiddelde (1.239 m3). Onder het kopje ‘Verdieping’ is meer informatie over de gebruikte eenheden energie te vinden.

Van het totale energiegebruik in Wijchen werd in 2019 49 TJ warmte en 43 TJ elektriciteit hernieuwbaar opgewekt. De meeste hernieuwbare warmte in Wijchen is afkomstig van houtkachels. Uit gegevens van subsidieaanvragen is te achterhalen dat negentien keer vergoeding is aangevraagd voor een warmtepomp en twee keer voor een zonneboiler.

De totale CO_2-uitstoot van Wijchen bedraagt ruim 240.000 ton per jaar. Ruim 96.000 ton CO_2-uitstoot is afkomstig van de gebouwde omgeving en 62.000 ton van woningen. Uitgaande van ruim 16.000 woningen was dit 3,8 ton CO_2-uitstoot per woning in 2019. In de Klimaatmonitor is te zien dat de CO_2-uitstoot van de woningen in onze gemeente in de periode 2011-2019 met een totaal van 10.000 ton is gedaald (10%).

Ambities en doelstellingen

In Wijchen willen wij onze CO_2-uitstoot in 2030 met 49% terugbrengen en op termijn energieneutraal worden. Met deze lokale warmtetransitie ondersteunen wij het landelijke Klimaatakkoord, het Gelders Energieakkoord (GEA) en helpen we om klimaatverandering te beperken. Dat hebben we in Wijchen immers met elkaar afgesproken in het energieplan op hoofdlijnen ‘Samen naar een duurzaam Wijchen’.

Energieneutraal betekent dat in onze gemeente evenveel energie duurzaam wordt opgewekt, als dat er op jaarbasis wordt verbruikt. Wij willen dit bereiken met maatregelen om fossiel energieverbruik (aardgas, aardolie en kolen) terug te dringen en meer duurzame energie op te wekken. Richting 2050 willen we fossiele energie helemaal niet meer gebruiken. Dit betekent dus ook dat woningen en andere gebouwen de komende 30 jaar overgaan op duurzame warmteoplossingen.

Onder ‘Verdieping’ zijn zowel het energieplan ‘Samen naar een duurzaam Wijchen’ als het landelijk Klimaatakkoord en het GEA opgenomen.

Regionale Energiestrategie Arnhem-Nijmegen

Met onze Regionale Energiestrategie (RES) willen we in 2050 energieneutraal én aardgasvrij te zijn. Hieruit is de RES 1.0 ontstaan. Dit document hebben de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten begin 2021 vastgesteld en aangeboden aan het Rijk.

In de RES is vastgelegd op welke manier we in onze regio samenwerken om de doelen van het Klimaatakkoord te bereiken. Dat gaat over het opwekken van wind- en zonne-energie, maar ook om vraag en aanbod van duurzame warmte. Dit laatste onderdeel van de RES heet de Regionale Structuur Warmte (RSW). Het gaat hier vooral om kansen en vragen die verder gaan dan de grenzen van de gemeente. Denk hierbij aan mogelijkheden voor warmte uit oppervlaktewater (zoals de Rijn of de Waal). Of de uitbreiding van het warmtenet van afvalenergiecentrale ARN in Weurt (gemeente Beuningen). De dorpen in onze gemeente liggen echter op te grote afstand van de ARN om de restwarmte slim te kunnen gebruiken. In deze Transitievisie Warmte zijn de kennis, informatie en afspraken vanuit de RES meegenomen.

Uitgangspunten

Het college van B&W heeft de belangrijkste punten voor de Transitievisie Warmte gehaald uit de **start-notitie** (maart 2021) en de **uitgangspuntennotitie** (september 2021). Die punten zijn gedeeld met de gemeenteraad:

- *Ga aan de slag met energiebesparing en isolatie*
- *Samen kennis delen om de warmtetransitie te laten slagen!*
- *Haalbaar en betaalbaar voor iedereen*
- *Beschikbaar, betrouwbaar en duurzaam richting de toekomst*

Voor elk punt hebben we een aantal actiepunten benoemd om een duidelijke richting aan te geven. Zowel de startnotitie als de uitgangspuntennotitie zijn te vinden onder het kopje ‘Verdieping’.

Landelijke ontwikkelingen

Als gemeente Wijchen helpen we mee om de doelen van het landelijk Klimaatakkoord te halen. Daarbij vinden wij het noodzakelijk dat de warmtetransitie betaalbaar blijft. Uit landelijke onderzoeken en ervaringen weten we dat de overstap naar duurzame warmteoplossingen geld kost. Daarom zoeken we naar oplossingen die voor inwoners én belanghebbenden haalbaar, betaalbaar en betrouwbaar zijn. Nu en in de toekomst.

Hoe snel we onze warmtetransitie voor elkaar krijgen hangt af van een aantal zaken: hoeveel steun ervoor is en of het betaalbaar is. Ook wetten en regels en technologische ontwikkelingen zijn hierbij belangrijk. Zo kunnen we misschien wel warmte winnen uit de Maas, maar is de techniek hiervoor nog duur. De gemeente Wijchen kan de warmtetransitie daarom alleen mogelijk maken onder de juiste omstandigheden. Hierbij is (financiële) steun nodig van de Rijksoverheid. Daarom is de ontwikkeling van de Warmtewet 2.0 en de Omgevingswet voor ons erg belangrijk. Hieronder leggen we deze twee wetten verder uit.

Warmtewet 2.0 en Omgevingswet

Warmtewet 2.0

De Wet collectieve warmtevoorziening (Warmtewet 2.0) is bedoeld om de aanleg en het gebruik van warmtenetten in de gebouwde omgeving te regelen. De wet gaat op 1 januari 2022 gelden. De Warmtewet 2.0 heeft vier belangrijkste doelen:

1. Nieuwe regels en wetten voor warmtetransitie
2. Duidelijk beeld van de kosten
3. Duurzamer maken
4. Regels voor betrouwbare levering strenger maken

De Warmtewet 2.0 gaat ervan uit dat de gemeente zogenaamde warmtekavels vaststelt. Dit zijn aangewezen gebieden waar een warmtenet kan komen. Een warmtebedrijf zorgt voor zo'n warmtekavel: dit is een organisatie die verantwoordelijk is voor de levering van de warmte aan inwoners en andere klanten. De productie van de warmte wordt niet via de Warmtewet 2.0 geregeld. Dat wil zeggen dat het warmtebedrijf zelf verantwoordelijk is voor het opwekken van de warmte, volgens de eisen van de gemeente.

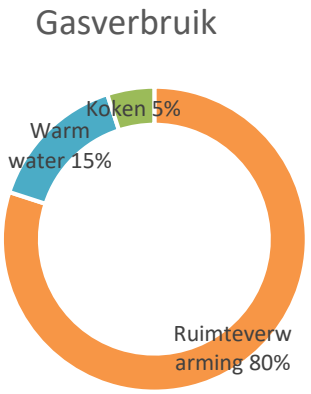
Omgevingswet

De uitkomsten van deze Transitievisie Warmte en de RES worden onderdeel van onze Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Vanaf 1 juli 2022 worden alle regels over onze leefomgeving samengevoegd in de nieuwe Omgevingswet. Daarin is meer ruimte voor bijdragen en ideeën van inwoners en ondernemers. Zo kunnen we samen blijven werken aan een veilige en gezonde leefomgeving. Voor de invoering van de Omgevingswet maakt iedere gemeente een Omgevingsvisie en een Omgevingsplan. In het Omgevingsplan komen alle regels voor de ruimte binnen onze gemeente.

Duurzame warmteoplossingen

Het is het goed om te weten welke duurzame oplossingen er zijn om gebouwen zonder aardgas te verwarmen, voordat we kijken naar de praktische gevolgen.

Zoals toegelicht is het gemiddelde gasverbruik van een woning in Wijchen 1.338 m3 per jaar. Op basis van landelijke kengetallen wordt ongeveer 80% hiervan gebruikt voor verwarming van de ruimtes. 15% wordt gebruikt voor warm water en 5% voor koken. In het onderdeel 'Zelf aan de slag' lichten we de aardgasvrije alternatieven voor koken en warm water toe. Omdat verwarming zonder aardgas de grootste impact heeft, gaan we nu dieper in op de duurzame warmteoplossingen.

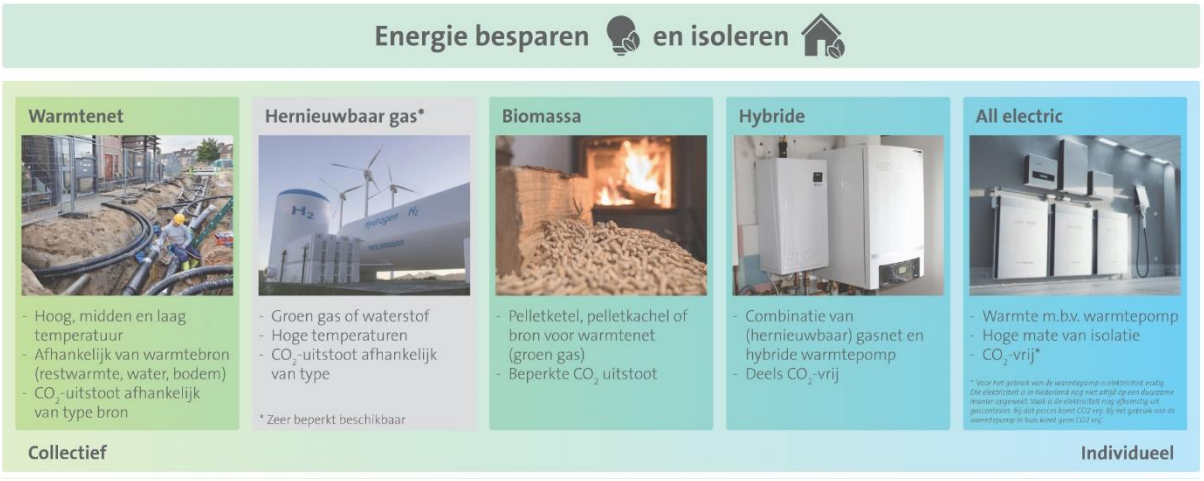

In het algemeen zijn er vijf verschillende mogelijkheden voor duurzame verwarming. Hierbij wordt verschil gemaakt tussen collectieve (gemeenschappelijke) en individuele oplossingen.

Bij een individuele oplossing wekt elk gebouw zijn eigen warmte duurzaam op. Iedere inwoner bepaalt zelf hoe hij/zij het gebouw duurzaam verwarmt, binnen de mogelijkheden van de infrastructuur. Denk hierbij aan het elektriciteitsnetwerk en/of het gasnet. Een elektrische of hybride warmtepomp is een voorbeeld van een individuele oplossing. Een warmtenet is een collectieve oplossing: daar deelt een de hele straat, buurt of wijk een duurzame warmtebron. Hernieuwbaar gas en biomassa kunnen zowel individueel als collectief worden gebruikt.

In alle gevallen is het verstandig om van begin af aan zoveel mogelijk energie te besparen. Dit kan vooral door het verbeteren van de isolatie. Daardoor gaat er minder warmte verloren en is er dus ook minder duurzame energie nodig.

In het volgende figuur staan de vijf meest gebruikte duurzame warmteoplossingen. Deze leggen we daarna verder uit.

Warmtenet (collectief)

Een warmtenet is een collectieve oplossing: hier worden meerdere gebouwen op aangesloten, zoals een hele buurt of dorp. In Wijchen is op dit moment geen warmtenet, in Nijmegen bijvoorbeeld wel. Het systeem van een warmtenet bestaat uit buizen met warm water, die onder de grond op de gebouwen zijn aangesloten. Een warmtenet heeft een duurzame warmtebron nodig. Dit kan geothermie zijn (aardwarmte uit de diepe ondergrond), restwarmte van een fabriek of water uit een rivier (zoals de Maas). Dit laatste noemen we ook wel aquathermie. Bronnen voor een warmtenet hebben verschillende temperaturen, van laag tot hoog. Bij laagtemperatuur warmtenetten is het nodig om extra te isoleren, tot minimaal energielabel B.

Hernieuwbaar gas (collectief en individueel)

Met hernieuwbaar gas worden gebouwen nog steeds verwarmd met een cv-ketel die is aangesloten op een gasnet. Het verschil met nu is dat er dan geen aardgas meer door het gasnet gaat, maar een hernieuwbaar gas. Hernieuwbare gassen zijn groen gas en waterstof. Groen gas ontstaat door planten te **vergisten** en waterstof wordt gemaakt met hulp van elektriciteit. Er moet wel genoeg groen gas of waterstof beschikbaar zijn, wat nu nog niet zo is. Verwacht wordt dat er ook in 2030 nog niet genoeg hernieuwbaar gas is voor veel woningen. Voor de duidelijkheid: in 2018 is er 100 miljoen m^3 groen gas gemaakt. Dit is 0,9% van het totale gasverbruik van de gebouwde omgeving. Het Expertisecentrum Warmte heeft uitgerekend dat Nederland maximaal 10 miljard m^3 groen gas kan maken. Dit is ongeveer de helft van het gasverbruik van bedrijven op dit moment.

Biomassa (collectief en individueel)

Voor verwarming met hulp van biomassa (ook wel bio-energie genoemd) wordt vaste of gasvormige biomassa verbrand. De biomassa bestaat meestal uit:

- houtsnippers
- houtpellets (samengeperste houtkorrels)
- (schoon) afvalhout
- en/of biogas uit gft-afval of **mestvergisting.**

Biomassa kan een collectieve en een individuele oplossing zijn. Collectief als bron voor een warmtenet. Individueel met een pelletkachel in de woning of door mestvergisting bij een boerderij. Bij het vervoeren en verbranden van biomassa komt CO_2 vrij. Dit is maar weinig als je het vergelijkt met aardgas. De Europese Unie ziet biomassa als CO_2-neutrale warmteoplossing. Bij gebruik van biomassa moet ook worden gelet op **emissienormen** en **luchtkwaliteit**.

Hybride (individueel)

Een hybride oplossing gebruikt voor de verwarming van een gebouw elektriciteit (met een warmtepomp) en gas (met de CV-ketel). Wanneer het gasnet nog aardgas gebruikt is dit nog niet helemaal duurzaam. Wel wordt er dan al veel minder CO_2 uitgestoten dan met een gewone cv-ketel. In de toekomst kan dit aardgas dan vervangen worden door hernieuwbaar gas. Bij een hybride oplossing is het wel verstandig om extra te isoleren. Maar dit hoeft niet zo uitgebreid als bij gebouwen die alleen nog elektriciteit gebruiken (all electric).

All electric (individueel)

All electric gebouwen gebruiken alleen elektriciteit voor verwarming en warm water. Dit gebeurt meestal met hulp van een warmtepomp. Met een elektrische warmtepomp wordt warmte uit de bodem, buitenlucht of water gehaald om het gebouw mee te verwarmen. All electric heeft zeer goede isolatie nodig, minimaal energielabel B. Een energielabel geeft aan hoe goed een gebouw geïsoleerd is. Maatregelen voor het opwekken van duurzame energie tellen hierin niet mee (bijvoorbeeld via zonnepanelen). Voor all-electric geldt wel dat de elektriciteit die wordt gebruikt voor de warmtepomp, groen moet zijn (dus bijvoorbeeld met zonne-energie of windenergie). In Nederland is de meeste elektriciteit nu nog afkomstig van gascentrales. Bij dat proces komt CO_2 vrij.

Onder het kopje ‘Verdieping’ leggen we de verschillende oplossingen verder uit. Hierbij kijken we ook naar de mogelijke warmtebronnen (zie ‘Hoe werken de duurzame warmteoplossingen?’). Onder ‘Verdieping’ is ook het perspectief van netbeheerder Liander op de verschillende warmteoplossingen te lezen.

Welke duurzame warmteoplossing grote kans heeft is per gebied anders en soms zelfs per gebouw. Het hangt bijvoorbeeld af van:

- de beschikbaarheid en kosten van duurzame warmtebronnen in de omgeving;
- het soort gebouw en het bouwjaar;
- het energielabel van het gebouw op dit moment en de mogelijkheden om het te verhogen;
- hoe dicht gebouwen bij elkaar staan;
- of het elektriciteitsnetwerk en/of gasnetwerk geschikt is
- de hoeveelheid ruimte in de bovengrond en de ondergrond.

Tot slot hangt de keuze sterk af van de wensen van onze inwoners, gebouweigenaren en andere betrokkenen. Dit is voor iedereen anders. Het is daarom belangrijk om hierover met elkaar in gesprek te gaan en te blijven. Dit doen we in de (wijk)uitvoeringsplannen die uiteindelijk per gebied worden gemaakt.

Vijf opmerkingen bij duurzame warmteoplossingen:

1. We willen in Wijchen de warmtetransitie haalbaar en betaalbaar houden. Daarom proberen we **dubbele infrastructuur** zoveel mogelijk te voorkomen. Er moet waar mogelijk voorkomen worden dat er in een gebied een gasnet, electriciteitsnet en een warmtenet ligt. Dat is namelijk erg duur om te onderhouden. Krijgt een gebied een warmtenetwerk, dan willen we bijvoorbeeld voorkomen dat veel gebouweigenaren in dat gebied overstappen op elektrische warmtepompen.
2. Zijn de meeste mensen overgestapt op bijvoorbeeld warmtepompen, dan willen we voorkomen dat een paar gebouwen nog op het aardgas blijven. Een groot (gas)netwerk onderhouden voor een kleine groep gebruikers zou de warmtetransitie onnodig duur maken.
3. Een aantal duurzame warmteoplossingen hebben extra elektriciteit nodig. Denk hierbij aan individuele warmtepompen of een warmtenet met **lage temperatuur warmtebronnen**. Het elektriciteitsnetwerk moet dit wel aankunnen. Als grote delen van de bebouwde kom hierop overstappen is **netverzwaring** nodig. Dit is duur en kost tijd om aan te passen. Ook zijn er op dit moment weinig monteurs beschikbaar. Bij het kiezen van de meest geschikte oplossing is de kracht van het elektriciteitsnetwerk daarom belangrijk. Hiervoor is goed overleg met netbeheerder Liander belangrijk.
4. Ruimte vinden voor het aanleggen van nieuwe infrastructuur, zoals een warmtenet, is uitdagend. Verzwaring van elektriciteitsnetten, plaatsing van warmtenetten, WKO-systemen en geothermie zorgen voor meer drukte in de bodem. Niet overal zal genoeg ruimte zijn voor uitbreidingen van het net of nieuwe, ondergrondse infrastructuur. Warmtenetten hebben bijvoorbeeld best veel ruimte nodig, terwijl er al andere kabels en leidingen lopen. Bijvoorbeeld kabels voor communicatie (internet, telefoon, televisie), drinkwater, elektriciteit, (groen) gas en riolering. Het verplaatsen van deze kabels en leidingen zou leiden tot hogere kosten voor de aardgasvrije warmteoplossing. Ook boven de grond is weinig ruimte beschikbaar. Het is daarom noodzakelijk dat alle maatschappelijke kosten en opbrengsten duidelijk zijn voordat een besluit wordt genomen. Ook hiervoor is weer goed overleg nodig met bijvoorbeeld netbeheerder Liander en het waterbedrijf. Onder het kopje ‘verdieping’ is informatie van Liander over ondergrondse en bovengrondse impact van de warmtetransitie te lezen.
5. Tot slot is er in Nederland **onvoldoende groen gas of waterstof beschikbaar** voor de totale vraag naar aardgas. Er is simpelweg niet genoeg plantaardig afval (om groen gas te maken) of duurzame elektriciteit (voor het maken van waterstof) beschikbaar. Het is nog niet bekend of er in de toekomst hernieuwbare gassen beschikbaar komen in Wijchen. Ook weten we niet of onze gebouwen er dan gebruik van kunnen maken. Het is wel duidelijk dat we zuinig met deze gassen om moeten gaan als ze er komen. Daarom gaan we uit van de waterstofladder: deze ladder geeft aan waar het hernieuwbare gas het beste gebruikt kan worden. Het komt het erop neer dat hernieuwbaar gas alleen gebruikt kan worden als er geen duurzamere, slimmere of maatschappelijk goedkopere oplossing is.

Oplossingen voor Wijchen

De vraag is natuurlijk welke oplossingen in onze gemeente het meest geschikt zijn. Daarvoor hebben we een kaart gemaakt. In deze kaart laten we per gebied zien welke warmteoplossingen veel kans maken: de 'WAT-kaart'. Daarbij is rekening gehouden met technische (on)mogelijkheden, de maatschappelijke kosten en gegevens over gebouwen. Landelijke gegevens van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)[1] zijn aangevuld met onze kennis en informatie uit de gesprekken met belanghebbenden. We verwachten dat men kiest voor de oplossing met de laagste maatschappelijke kosten (zie uitleg hieronder). Dit geldt niet als uit het onderzoek een betere keuze blijkt.

Maatschappelijke kosten

Met maatschappelijke kosten (ook wel 'nationale kosten' genoemd) bedoelen we de kosten voor de hele maatschappij. Het gaat dus om de totale kosten van bijvoorbeeld:

- het gebruik van de warmtebron;
- het aanleggen of aanpassen van de infrastructuur;
- de kosten om de warmte in een woning te gebruiken.

Er wordt nu vooral gekeken naar de oplossingen met de laagste maatschappelijke kosten. Warmteoplossingen die voor de hele maatschappij (dus overheden, organisaties en inwoners samen) het goedkoopst zijn. Het Planbureau voor de Leefomgeving berekent deze maatschappelijke kosten.

In de WAT-kaart is rekening gehouden met plannen voor sloop en nieuwbouw van gebouwen. Dit is ook gedaan voor onderhoud van het gas- en elektriciteitsnet en al gemaakte plannen voor verduurzaming. Een voorbeeld hiervan is het haalbaarheidsonderzoek voor aquathermie 'Tussen Kasteel en Wijchens Meer'. Daarnaast hebben we gekeken naar mogelijke warmtebronnen: zijn er bedrijven die veel (rest)warmte overhouden en kunnen hier woningen mee verwarmd worden? Of is er warmte onder de grond die we kunnen gebruiken? Wat zijn de maatschappelijke kosten van deze technieken? En voor hoeveel gebouwen kunnen deze oplossingen worden gebruikt?

De WAT-kaart

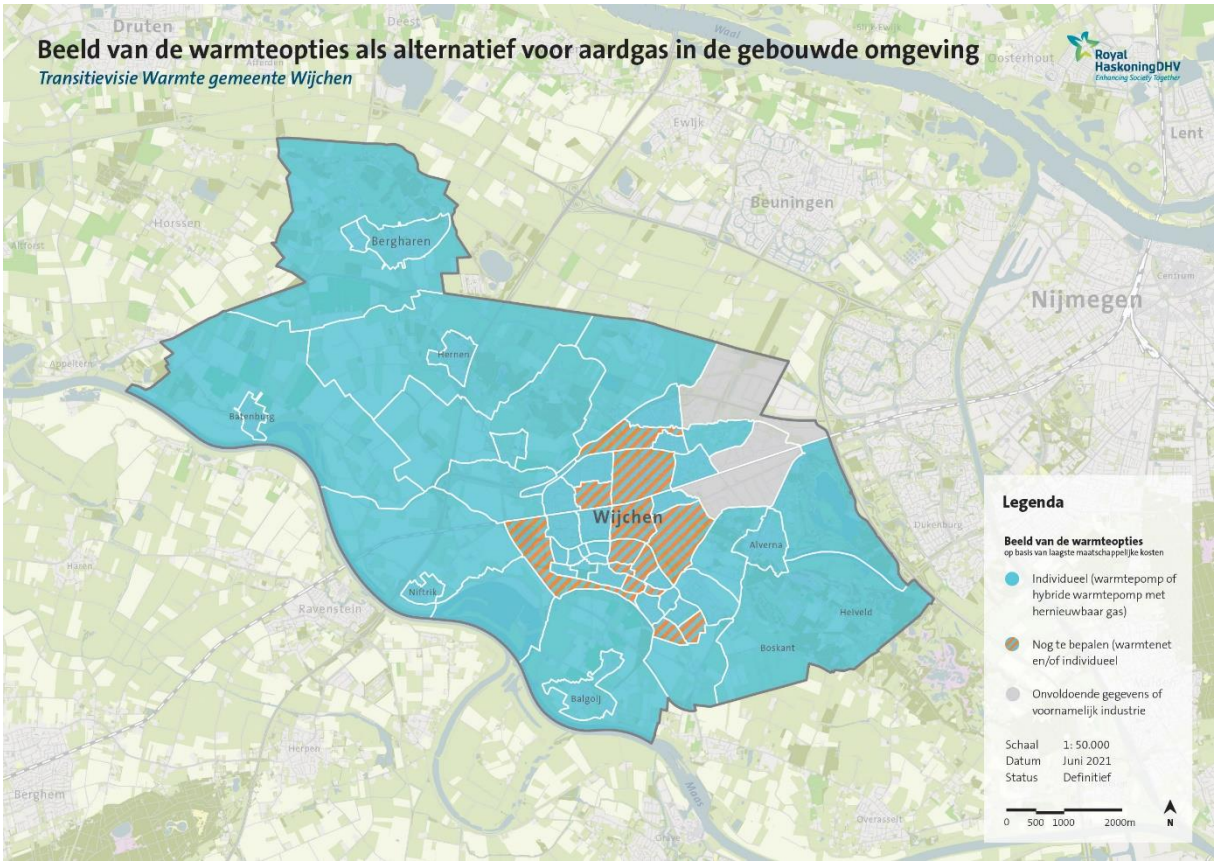
Al deze informatie heeft geleid tot de WAT-kaart voor onze gemeente. Hierin is per gebied aangegeven wat de duurzame oplossingsrichtingen zijn.

Om de WAT-kaart goed te begrijpen zijn drie dingen belangrijk:

1. Deze kaart geeft geen definitief beeld. Definitieve keuzes voor een bepaalde warmteoplossing maken we op wijkniveau samen met de inwoners. De warmtetransitie is pas net begonnen en kennis, ideeën en technieken gaan de komende jaren nog veranderen.
2. De grenzen van de gebieden liggen nog niet vast. Op dit moment is de kaart ingedeeld volgens de buurtindeling van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Maar andere gebiedsgrenzen zijn mogelijk als dat voor de oplossing handiger is. Dit wordt verder uitgewerkt in de onderzoeken en uitvoeringsplannen. We starten hiermee na het vaststellen van de Transitievisie Warmte.

[1] De Startanalyse, gemaakt met het Vesta MAIS 5.0 model

3. De warmtevraag op bedrijventerreinen is minder duidelijk dan in woonwijken. Dit komt omdat er soms ook warmte of koude nodig is voor industriële processen. Voor de verduurzaming van industrie is er ook een landelijk plan. Daarom zijn de bedrijventerreinen aan de noordoostkant van Wijchen in de analyse buiten beschouwing gelaten en grijs gekleurd.

Onder het kopje ‘Verdieping: Hoe is de WAT-kaart bepaald?’ leggen we uitgebreider uit hoe de WAT-kaart is ontstaan. Hier staat ook een overzicht van de warmtebronnen in onze gemeenten (BRON-atlas) en de CBS-buurtindeling.

Oplossingen per buurt

Onder het kopje ‘Verdieping’ laten we in een tabel de volgende informatie zien per buurt:

- de belangrijkste eigenschappen;
- warmteoplossing;
- strategie;
- wat onze inwoners en gebouweigenaren kunnen doen.

Hieronder geven we een overzicht van de mogelijkheden voor individuele en collectieve oplossingen. In het volgende onderdeel kijken we naar de gebieden die we als ‘verkenningswijk’ aanwijzen.

Individueel

De WAT-kaart laat zien dat in een groot gedeelte van de gemeente Wijchen, **individuele oplossingen** het meest kansrijk zijn. Denk hierbij aan all electric oplossingen, zoals het installeren van een elektrische warmtepomp. Een warmtenet is in het landelijk gebied en de kleinere dorpen geen geschikte oplossing. Het gebied is te klein en de gebouwen staan verder uit elkaar. Dit maakt een warmtenetwerk duurder dan een individuele aanpak.

Voor all electric oplossingen moeten gebouwen goed geïsoleerd zijn. Gebouwen hebben minimaal energielabel B nodig. Als veel gebouwen overstappen op elektrische warmteoplossingen, dan moet het elektriciteitsnetwerk verzwaard worden. Zoals eerder uitgelegd is dit een belangrijk onderwerp in de bebouwde kom van Wijchen. De gemeente gaat hierover met netbeheerder Liander in gesprek.

Hybride warmtepompen zijn ook mogelijk. Er is daarbij minder isolatie nodig dan bij all electric. Ook hoeft het net minder snel te worden verzwaard. Wel blijft hierbij gas nodig. De verwachting is dat de komende vijftien jaar het gasnet overal nog blijft liggen. Een hybride warmtepomp is tijdelijk de meest logische oplossing voor gebouwen die moeilijk all electric kunnen worden[2]. Zo kan in korte tijd de uitstoot van CO_2 al flink dalen. Op een later moment kan dan verder verduurzaamd worden. Bijvoorbeeld door helemaal over te stappen naar all electric (of doordat er toch nog hernieuwbare gassen beschikbaar komen).

Collectief (warmtenet)

In een deel van de bebouwde kom van Wijchen is een **warmtenet** ook een mogelijkheid. De maatschappelijke kosten van een warmtenet en een individuele oplossing verschillen in deze wijken namelijk niet zoveel. Dat wil zeggen dat warmtenetten en ook individuele oplossingen mogelijk zijn. Verder onderzoek is nodig om te zien of deze oplossingen haalbaar en gewenst zijn.

Voor de ontwikkeling van een warmtenet is een hoge bebouwingsdichtheid en een zekere schaalgrootte nodig. Hiermee bedoelen we dat er veel gebouwen bij elkaar moeten staan en het gebied een bepaalde grootte moet hebben. In Wijchen wordt daaraan voldaan. Het warmtenet moet dan wel gebruik kunnen maken van warmtebronnen die in de buurt aanwezig zijn.

In Wijchen zijn duurzame warmtebronnen beperkt beschikbaar. Er kan warmte gehaald worden uit het water van het Wijchens Meer, de Vormerse Plas en de Loonse Waard (aquathermie). Deze warmte heeft een lage temperatuur en is vooral tijdens de zomer beschikbaar. Daarom wordt aquathermie in de meeste gevallen gecombineerd met elektrische warmtepompen en seizoensopslag (WarmteKoude Opslag of WKO). Zo wordt de temperatuur verhoogd en is deze warmte beschikbaar om in de winter gebouwen te verwarmen. In de buurt ‘verspreide huizen Vormer’ behoort een warmtenet ook tot de mogelijkheden, gezien de nieuwbouwplannen in Wijchen-West.

Verder is het aanbod van warmtebronnen in Wijchen en Alverna beperkt. Voor zover nu bekend is diepe geothermie (aardwarmte) niet kansrijk. Ook zijn er in Wijchen weinig concrete kansen voor de benutting van restwarmte. Door het beperkte aanbod van lokale warmtebronnen zijn er voor enkele delen binnen de bebouwde kom van Wijchen voorlopig geen kansen voor warmtenetten. Het gaat om:

[2] De levensduur van een hybride warmtepomp is namelijk 10 tot 15 jaar

- De westkant van Wijchen;
- De zuidoostelijke buurten (De Ververt, De Meren, Diemewei en Huurlingsedam);
- De noordoostelijke buurten (Saltshof, Veenhof en Hofsedam).

Aan de westkant van Wijchen zijn weinig duurzame warmtebronnen beschikbaar. In de andere buurten speelt ook mee dat de bebouwingsdichtheid lager is en dat de gebouwen voor een groot deel al goed geïsoleerd zijn. Dit maakt een warmtenet duurder.

In Weurt (gemeente Beuningen) staat **afvalverwerkingscentrale ARN**. Bij de verbranding van afval komt veel warmte vrij, dit kan eventueel als warmtebron in de omgeving worden gebruikt. Dit is geen duurzame vorm van energie, maar wel efficiënt gebruik van beschikbare warmte.

In regionaal verband is onderzocht waar kansen er zijn om deze warmte te gebruiken. Samen met Beuningen en Malden komt Wijchen hieruit naar voren als een kansrijk gebied. Als de warmte van de ARN beschikbaar komt, dan kan dit een warmtenet voeden voor een groot deel van de bebouwde kom van Wijchen (inclusief de westelijke buurten in het dorp). Het is niet zeker of deze warmte in onze gemeente beschikbaar komt. We willen hier als gemeente Wijchen wel zo snel mogelijk duidelijkheid over hebben. Na de Transitievisie Warmte onderzoeken wij daarom in regionaal verband hoe de warmte van de ARN het beste ingezet kan worden.

Net als bij individuele oplossingen, is het ook voor warmtenetten belangrijk dat we eerst de energievraag verkleinen door goed te isoleren. Bij een hoogtemperatuur warmtenet kan dit tot energielabel C of D, bij een laagtemperatuur warmtenet is minimaal energielabel B noodzakelijk.

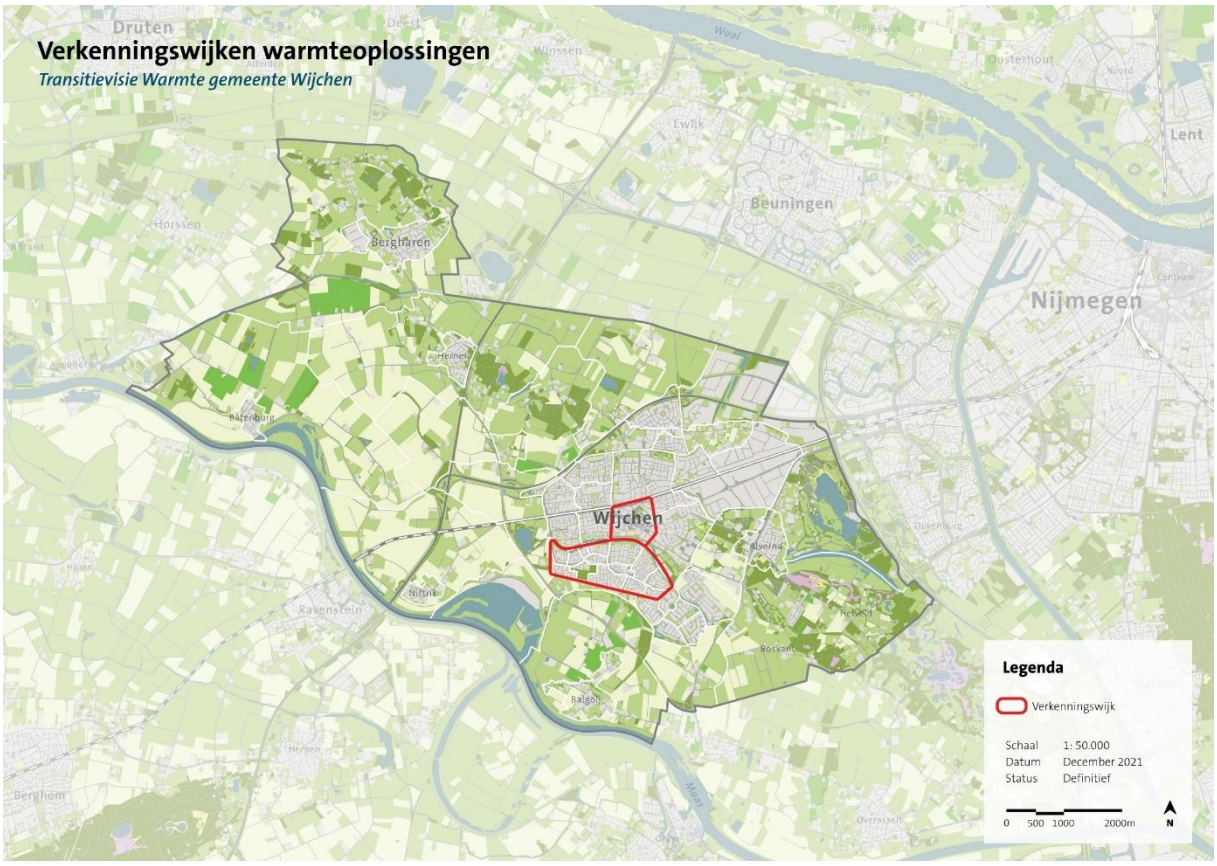
Verkenningswijken

De warmtetransitie heeft invloed op ons dagelijks leven. Daarom is het heel belangrijk om te weten op welk moment er in uw omgeving iets gaat gebeuren. Daarbij maken we onderscheid tussen de gebieden waar we ons vóór 2030 op richten en de gebieden die in de periode 2030-2050 aan bod komen. De gebieden waar we vóór 2030 mee aan de slag gaan, noemen we '**verkenningswijken**'.

Er zijn veel mogelijkheden onderzocht: technische mogelijkheden, ideeën van bewoners, financiële haalbaarheid en koppelkansen. Een koppelkans is bijvoorbeeld het vervangen van riolering of het gasnet combineren met aanleg van een warmtenet. Hieruit komen in Wijchen twee gebieden naar voren als meest logische verkenningswijken: **Wijchen centrum (Tussen Kasteel en Wijchens Meer) en Wijchen- Zuid.**

Dit betekent dat we in deze wijken in gesprek gaan met onze inwoners. Samen bepalen we welke stappen we kunnen zetten. Waar nodig doen wij nog meer onderzoek om de (on)mogelijkheden per buurt duidelijk te krijgen. Dat vertalen we uiteindelijk in een wijkuitvoeringsplan. De eerder vastgestelde uitgangspunten en de technische analyse uit deze Transitievisie Warmte vormen hierbij de basis.

In onderstaande kaart zijn beide verkenningswijken weergegeven. De grenzen van deze verkenningswijken liggen niet volledig vast, maar geven wel de afbakening voor het vervolg. Daarna worden de verkenningswijken afzonderlijk nog nader toegelicht.

De verkenningswijken zijn maar een klein deel van de hele gemeente Wijchen. Dit betekent natuurlijk niet dat er in andere delen van onze gemeente niks mogelijk is. Als gemeente staan wij positief tegenover initiatieven die passen binnen onze uitgangspunten en bijdragen aan onze doelen.

Daarnaast kunnen er ook in de andere gebieden al stappen gezet worden, zoals isoleren en energie besparen. In het volgende onderdeel beschrijven we hoe wij het vervolg in onze warmtetransitie zien.

Wijchen centrum

Het centrum van Wijchen (Tussen Kasteel en Wijchens Meer) wordt opnieuw ontwikkeld. Ook worden er nieuwe gebouwen geplaatst. Uit onderzoek blijkt dat een warmtenet op basis van WKO en aquathermie uit het Wijchens Meer een kansrijke duurzame warmteoplossing is. Gezien de ontwikkeling in het gebied gaat de gemeente hier verder aan de slag met het onderzoeken van mogelijkheden voor een duurzaam warmtesysteem voor de nieuwbouw en de bestaande bouw.

De bestaande bouw verschilt veel van elkaar. In het centrum staan 348 gebouwen, waarvan de helft woningen. De andere gebouwen zijn gemengd: winkels, bedrijven, horeca of maatschappelijke functies. De leeftijd en energielabels van de gebouwen verschillen ook, maar de meeste gebouwen hebben een goed energielabel (A of B). Hierdoor zijn de meeste gebouwen al geschikt voor een warmtenet op WKO en aquathermie (lage temperatuur).

Wijchen-Zuid

Wijchen-Zuid is door de provincie Gelderland al aangewezen als Wijk van de Toekomst: een wijk waarin in woningen stap voor stap worden aangesloten op een nieuwe en duurzame warmteoplossing. In dit gebied vindt onder de naam van Hart van Zuid de komende jaren een brede wijkvernieuwing plaats, te beginnen vanuit het voorzieningenhart (het winkelcentrum). De nieuwbouw wordt al gasloos opgeleverd. De wijkvernieuwing willen wij echter combineren met isolatiemaatregelen en energiebesparing. Zo zetten we in Wijchen-Zuid samen stappen richting aardgasvrij.

In dit gebied staan ruim 2.800 woningen. Het grootste deel hiervan (ongeveer 2.300) is gebouwd in 1983-1992 en heeft energielabel C.

Samen en in stappen

Het aardgas wordt nog niet afgesloten. Het jaar 2050 is het doel, met in de tussentijd een meetmoment in 2030 en in 2040. De warmtetransitie is een proces van tientallen jaren en de opgave is groot. Daarom is het belangrijk om onze doelen, verwachtingen en mogelijkheden te vertalen naar een uitvoerbare strategie. Zo weten we wat we in Wijchen al eerder kunnen doen om straks onze doelen te halen.

In Wijchen gaan we dat doen met **vier sporen**. Daarmee werken we op hetzelfde moment aan:

- energiebesparing;
- het mogelijk maken van individuele oplossingen;
- collectieve mogelijkheden;
- en gaan we aan de slag in de verkenningswijken.

In een gemeentelijk **uitvoeringsprogramma voor de warmtetransitie** vertalen we onze vier sporen naar duidelijke acties, activiteiten en kosten. Ook staat onder het kopje 'Verdieping' een tabel met oplossingen, aanpak en wat je per buurt kunt doen. Hieronder leggen we de sporen alvast verder uit.

Spoor 1: Samen gereed maken voor aardgasvrij

Een woning of gebouw is niet van het ene op het andere moment aardgasvrij. Dit vraagt vaak serieuze aanpassingen aan het pand, zoals extra isolatie en HR++(+)glas. Deze aanpassingen kosten geld en zijn niet altijd eenvoudig uitvoerbaar. Toch is het belangrijk dat gebouwen klaar gemaakt worden voor een aardgasvrije toekomst. Zo zullen woningen die mogelijk een individuele warmtepomp krijgen straks minimaal energielabel B moeten hebben. En woningen met een aansluiting op een warmtenet of hybride warmtepomp hebben minimaal energielabel C of D nodig. We gaan daarom in onze hele gemeente aan de slag met isolatie. Daarnaast zijn er andere maatregelen die leiden tot energiebesparing. Denk bijvoorbeeld aan het kopen van energiezuinige apparaten als een oud apparaat wordt vervangen. Of aan slimme systemen voor (led-)verlichting, ventilatie en/of verwarming.

Wij vinden het belangrijk dat huiseigenaren, Verenigingen van Eigenaren (VvE's) en andere gebouweigenaren weten wat mogelijk is. Daarom geven wij hen advies via het Loket Duurzaam Wonen Plus. Ook bieden wij leningen om maatregelen te betalen (zoals de Toekomstbestendig Wonen Lening). Het Loket Duurzaam Wonen Plus helpt ook bij de zoektocht naar subsidies. Deze vormen van hulp staan in ons uitvoeringsprogramma voor de warmtetransitie.

Spoor 2: Individuele oplossingen mogelijk maken

In een groot deel van onze gemeente vraagt de warmtetransitie om individuele oplossingen. 'Spoor 1' helpt hierbij, maar alleen isoleren en besparen maakt een gebouw nog niet aardgasvrij. Zoals uitgelegd worden de volgende technieken meestal gebruikt om een gebouw aardgasvrij te verwarmen:

- een elektrische warmtepomp;
- een hybride warmtepomp met hernieuwbaar gas.

Voor beide systemen zijn aanpassingen nodig in de woning. Behalve extra isoleren moet ook de cv-ketel worden vervangen. Dit geldt ook voor woningen die al energielabel A hebben. Dit zijn meestal

gebouwen die na 1990 gebouwd zijn. Zij zijn al klaar om aardgasvrij te worden. Als de cv-ketel vervangen moet worden kunnen deze gebouwen overstappen op een duurzamere warmteoplossing. In het uitvoeringsprogramma gaan we hier een actie voor opzetten.

Ondertussen zijn voor deze oplossingen ook aanpassingen van de infrastructuur nodig. Als iedereen overstapt naar all electric oplossingen is meer stroom nodig, en moet het elektriciteitsnetwerk verzwaard worden.

Bij de hybride warmtepomp is nog steeds een gasnet nodig, maar dan met hernieuwbaar gas (groen gas of waterstof). De komende tien jaar is dat nog niet in grote hoeveelheden beschikbaar. Hierdoor is de hybride warmtepomp op dit moment een 'tussenoplossing'. Hiermee wordt wel al veel aardgas bespaard. Na ongeveer vijftien jaar moet een warmtepomp worden vervangen. Dan kan opnieuw worden bekeken of de overstap naar all electric gewenst is of dat hernieuwbaar gas beschikbaar komt. Dit maakt dat hybride warmtepompen in de meeste gevallen nu al een goede stap zijn.

Om individuele keuzes mogelijk te maken is een passende infrastructuur noodzakelijk. Voor all electric warmtepompen gaat het om verzwaring van het elektriciteitsnet. Bij hybride warmtepompen moet uiteindelijk hernieuwbaar gas in het gasnet te komen. Om dit proces goed te laten verlopen is afstemming en overleg nodig. Samen met netbeheerder Liander en andere partijen gaan we daarom een uitvoeringsplan voor de infrastructuur maken. We beschrijven waar we all electric of hybride oplossingen mogelijk willen maken. Ook geven we aan wanneer daarvoor aanpassingen aan infrastructuur nodig zijn. We doen dat zoveel mogelijk in samenhang met andere ontwikkelingen, zodat we bijvoorbeeld ook elektrisch vervoer en initiatieven voor collectieve opwek blijven stimuleren. Op die manier bouwen we met inwoners en de netbeheerder aan een robuust energiesysteem voor de toekomst. Dit uitvoeringsplan wordt onderdeel van het uitvoeringsprogramma warmtetransitie, waar we in 2022 mee aan de slag gaan.

Spoor 3: Collectieve oplossingen samen nader onderzoeken

Samen met onze inwoners en stakeholders gaan we de haalbaarheid van collectieve oplossingen nader onderzoeken. In eerste instantie richten we ons daarbij op de mogelijkheden vanuit de ARN en op onze verkenningswijken. Daar zijn kansen om op korte termijn stappen te zetten en behoort ook een warmtenet tot de mogelijkheden. Deze nadere onderzoeken naar collectieve oplossingen zijn onderdeel van het uitvoeringsprogramma warmtetransitie.

Spoor 4: Uitvoeringsplannen voor de verkenningswijken

In dit spoor vertalen we de drie eerdere sporen in een duidelijk uitvoeringsplan voor onze twee verkenningswijken. Samen met inwoners en belanghebbenden maken we het wijkuitvoeringsplan. Hierin zetten we stappen richting een duurzaam warmtesysteem. We bekijken samen met inwoners en andere belanghebbenden welke stappen we al willen en kunnen zetten richting aardgasvrij. Daarom is in

de uitvoeringsplannen uitgebreid aandacht voor communicatie en participatie (zie tekstblok). De uitvoeringsplannen horen bij het uitvoeringsprogramma voor de warmtetransitie.

Participatie en communicatie

De warmtetransitie is een grote en ingewikkelde opdracht. Hiervoor is een goede communicatie en samenwerking met de samenleving en belanghebbenden noodzakelijk. Mensen, bedrijven en organisaties willen weten wat ze kunnen verwachten en hoe zij invloed uit kunnen oefenen. De manier waarop we dat in onze hele gemeente willen aanpakken hebben we uitgewerkt in een communicatie- en participatieplan. Daarin geven wij voor het hele proces en voor elk spoor aan hoe wij de communicatie en participatie voor de warmtetransitie organiseren. Waar mogelijk sluiten we aan bij landelijke en regionale acties (bijvoorbeeld via de Groene Metropoolregio).

Monitoring en rapportage

Het is noodzakelijk om de voortgang van onze warmtetransitie en het effect van maatregelen te kunnen volgen (monitoring). Zo kunnen de gemeenteraad en andere betrokken organisaties reageren op ontwikkelingen. Ook kunnen ze bijsturen als dat nodig is.
Daarom gaan we elk jaar verslag doen over graadmeters voor de warmtetransitie, zoals CO_2-uitstoot. Hierbij kijken we ook naar andere duurzaamheidsdoelen. We maken zoveel mogelijk gebruik van bekende bronnen zoals de Klimaatmonitor van Rijkswaterstaat en de website waarstaatjegemeente.nl.
Ondertussen bouwen we in onze gemeente veel kennis en ervaring op. Door goed overleg met onze inwoners, belanghebbenden en kennisinstellingen leren we wat wel en niet werkt. Dat is noodzakelijk om stap voor stap door onze warmtetransitie te lopen, waarbij onze belangrijkste punten centraal staan. In een ontwikkelproces delen we kennis en inspireren we elkaar met nieuwe ontwikkelingen. Ook zijn we open en eerlijk over wat wel en niet werkt. Zo zetten we in de gemeente Wijchen samen stappen richting een aardgasvrije toekomst.

Vervolgstappen

Nadat de Transitievisie Warmte door de gemeenteraad is vastgesteld, starten we met de ontwikkeling en uitvoering van het uitvoeringsprogramma voor de warmtetransitie in Wijchen. Per spoor vertalen we daarin onze ambitie naar concrete vervolgstappen, die ondertussen ook al gezet worden. Zo loopt de herontwikkeling Tussen Kasteel en Wijchens Meer gewoon door. Datzelfde geldt voor de regionale gesprekken over de warmte van de ARN. Ook de ondersteuning van het Loket Duurzaam Wonen Plus blijft gratis beschikbaar, terwijl inwoners zelf natuurlijk ook duurzame maatregelen blijven nemen. In het volgende onderdeel geven we daar alvast een aantal handvatten voor.

Rol van de gemeente

Via het Klimaatakkoord hebben gemeenten de leiding gekregen voor het proces naar een aardgasvrije gebouwde omgeving. Gemeenten brengen inwoners en belanghebbenden op het juiste moment samen. Ook zorgen ze dat de gewenste resultaten uit het Klimaatakkoord worden bereikt. Dit betekent dat per gebied goed bekeken moet worden wat de beste oplossing is voor de verwarming van huizen en gebouwen. De Transitievisie Warmte is hierin de eerste stap. Deze vertalen we daarna stap voor stap in een uitvoeringsprogramma en uitvoeringsplan per gebied.

Zelf aan de slag?

Het aardgas wordt niet van de ene op de andere dag afgesloten. Toch kunt u wel alvast stappen zetten richting een aardgasvrije woning. Stappen waar u geen spijt van krijgt. De warmteoplossing voor uw woning maakt daarbij niet uit. Daarnaast biedt ons Loket Duurzaam Wonen Plus steun bij het verduurzamen van uw woning of gebouw. Ook bieden wij in onze gemeente een lening aan voor toekomstbestendig wonen (dit was eerst de duurzaamheidslening). In dit onderdeel vindt u meer informatie over deze mogelijkheden.

Geen spijt maatregelen

Het vervangen van de cv-ketel door een duurzame warmteoplossing is meestal pas de laatste stap in de verduurzaming van uw woning of appartement. Tot die tijd kunt u verbetermaatregelen uitvoeren waar u geen spijt van krijgt. Dit zijn maatregelen die altijd verstandig zijn om te nemen richting een energieneutrale toekomst. Ze staan los van de uiteindelijke warmteoplossing voor uw woning. Het gaat dan vooral om maatregelen waarmee u minder of geen aardgas meer verbruikt. Denk aan koken op inductie in plaats van aardgas of (extra) isolatie van dak, muur of vloer.

U kunt ervan uitgaan dat u minimaal tot energielabel D moet isoleren, maar liever tot energielabel C of B. Dit heeft te maken met de duurzame warmteoplossing voor het gebied waar u woont. Het Rijk werkt aan een 'Isolatiestandaard'. Hiermee kunnen gebouweigenaren vaststellen welk isolatieniveau nodig is voor een duurzame toekomst. In de tabel met oplossingen per buurt (zie het kopje 'Verdieping') ziet u welk energielabel voor de oplossing in uw buurt nodig is.

Onder het kopje 'Verdieping: Wat past bij mijn woning?' ziet u een afbeelding. In deze figuur kunt u zien wat 'geen spijt maatregelen' zijn voor het bouwjaar van uw woning. Ook vindt u hier een voorbeeld voor een rijtjeswoning uit de jaren '60 en de invloed van duurzame maatregelen op het energielabel.

Loket Duurzaam Wonen Plus

Hebt u behoefte aan gratis, onafhankelijk advies over het verduurzamen van uw woning? Dan kunt u terecht bij het Loket Duurzaam Wonen Plus van onze gemeente: Wijchen | Loket duurzaam wonen plus.

Het Loket Duurzaam Wonen Plus van onze gemeente weet veel van subsidies en kan helpen bij het aanvragen van offertes bij deskundige bedrijven.

Lening toekomstbestendig wonen

Heeft u plannen om uw huis duurzamer, klaar voor de toekomst, asbestvrij of kwalitatief beter te maken? Veel woningen in Wijchen kunnen wel een verbetering op deze punten gebruiken, maar deze investeringen kosten vaak (veel) geld. De provincie Gelderland en de gemeente Wijchen vinden het belangrijk dat zoveel mogelijk woningen energiezuiniger, toekomstbestendiger en beter worden gemaakt. Daarom bieden de provincie en de gemeente je de mogelijkheid om een aantrekkelijke lening af te sluiten voor het verbeteren van uw huis: de 'Toekomstbestendig Wonen Lening'.

Lees meer over de lening toekomstbestendig wonen op https://www.wijchen.nl/toekomstbestendig-wonen.

Meer informatie

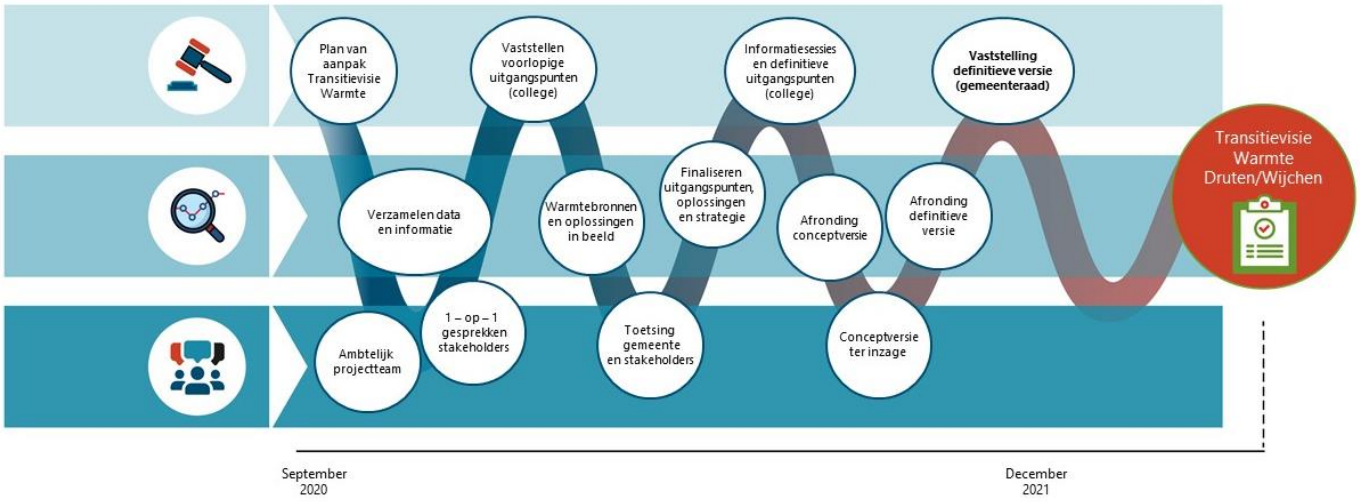
Op deze websites vindt u meer informatie over hoe u zelf aan de slag kunt met het verduurzamen van uw woning of woonomgeving:

- https://www.wijchen.nl/duurzaamheid
- https://www.duurzaamwonenplus.nl/wijchen/
- https://svn.nl/gemeente/Wijchen
- www.milieucentraal.nl
- www.verbeterjehuis.nl
- www.winstuitjewoning.nl

Verdieping

Proces en stakeholders

Voor de totstandkoming van deze Transitievisie Warmte is op hoofdlijnen het volgende proces doorlopen:

Bij dit proces zijn de volgende stakeholders betrokken geweest:

- Gemeente Wijchen:
    - Gemeenteraad
    - College van B&W
    - Ambtelijke organisatie
- Inwoners:
    - Draagvlakonderzoek Duurzaamheid in de Gemeente Wijchen
    - Inspraakmogelijkheid concept Transitievisie warmte (4 t/m 30 november 2021)
- Netbeheerder Liander
- Royal HaskoningDHV (advies- en ingenieursbureau)
- Waterschap Rivierenland
- Woningbouwcoöperaties De Kernen, Talis en Woonwaarts

Rol netbeheerder Liander

Als regionale netbeheerder is Liander verantwoordelijk voor de aanleg en het beheer van elektriciteits- en gasnetten. Keuzen die in de warmtetransitie worden gemaakt, kunnen van grote invloed zijn op de energie-infrastructuur. Bijvoorbeeld omdat warmte van lage temperatuur moet worden opgewaardeerd voor een warmtenet of omdat grote delen van een wijk overschakelen op elektrische verwarming via warmtepompen. Veranderingen in die infrastructuur kosten tijd, geld en vragen ruimte. Zowel bovengronds als ondergronds.

Netbeheerder Liander ziet het als haar maatschappelijke opdracht om te helpen bij de uitfasering van aardgas door proactief onze kennis over bestaande netten, mogelijke alternatieven en de technische en financiële consequenties van die alternatieven actief te delen en richting te geven op de systeemkeuzes. Liander helpt de gemeenten en wijken bij de overgang naar een duurzame gebouwde omgeving en een nieuwe warmtevoorziening.

Hiermee helpen wij beslissingen te nemen over een nieuwe duurzame energievoorziening, die zowel in het belang van de stakeholders, als in het publieke belang zijn om maatschappelijk tot de laagste kosten te komen in de warmtetransitie.

Begrippenlijst

Aardgasvrij

In 2050 moeten alle gebouwen in Nederland aardgasvrij zijn. Dat betekent dat er geen aardgas meer wordt gebruikt om woningen, kantoorpanden en andere gebouwen te verwarmen, te koken en om warm water te maken. In plaats van aardgas worden duurzame warmteoplossingen geïmplementeerd om toch comfortabele warme gebouwen te hebben, warm te kunnen douchen en om te kunnen koken. Bijvoorbeeld een warmtepomp of een warmtenet.

Aardgasvrij-ready

Om alle gebouwen in Nederland aardgasvrij te laten zijn in 2050, zijn meerdere stappen nodig. Direct op korte termijn van het aardgas afgaan is vaak te duur en ook zijn niet alle alternatieven overal al beschikbaar. Om de tijd tussen nu en 2050 goed te benutten, kunnen we echter al wel stappen zetten. Bijvoorbeeld door de gebouwen te isoleren, het gasfornuis te vervangen door een inductiekookplaat of door zonnepanelen te plaatsen. Dat noemen we het aardgasvrij-ready maken van de gebouwen: er voor zorgen dat de uiteindelijke afkoppeling van het aardgas in de toekomst makkelijk(er) verloopt.

Aardwarmte

Aardwarmte (ook wel geothermie genoemd) is warmte die uit de diepe ondergrond (dieper dan 500 meter) wordt gehaald. De temperatuur is zo diep onder de grond hoger omdat het binnen in de aarde heel erg heet is. Aardwarmte wordt met een warmtenet naar woningen gebracht. Er bestaat zowel diepe als ondiepe aardwarmte. Vaak moet de warmte uit ondiepe geothermie nog opgewaardeerd worden voordat het gebruikt kan worden voor verwarming van huizen.

Afgiftetemperatuur:

Bij collectieve oplossingen (warmtenetten) wordt er via een leidingennetwerk met warm water warmte geleverd aan de aangesloten gebouwen. Dat warme water wordt verwarmd door een warmtebron (zie voor meer informatie hierover ook de term warmtenet). De temperatuur die door dit warme water wordt geleverd – de afgiftetemperatuur – verschilt naargelang de warmtebron. De tem van het warme water kan echter verschillen. Vaak wordt er onderscheid gemaakt tussen lage-, midden- en hogetemperatuur warmte. Daarnaast is er ook nog een zogeheten bronnet:

- Een bronnet levert warmte met een temperatuur tussen de 10°C en de 30°C
- Lagetemperatuur (LT) warmte heeft een temperatuur tussen de 30°C en de 55°C.
- Middentemperatuur (MT) warmte heeft een temperatuur tussen de 55°C en de 75°C.
- Hogetemperatuur (HT) warmte heeft een temperatuur van 75°C of hoger.

Warmtenetten op basis van midden- of hogetemperatuur warmtebronnen hebben geen aanvullende warmtepompen nodig. Wel kan – zeker bij middentemperatuur – aanvullende isolatie nodig zijn. Bij warmtenetten op basis van lagetemperatuur is een aanvullende (buurt)warmtepomp nodig om de woning of het gebouw comfortabel te kunnen verwarmen.

All-electric:
Een warmteoplossing die alleen gebruik maakt van elektriciteit. Er is bij een all-electric warmteoplossing geen gebruik van het gasnet of een warmtenet. Voorbeelden van een all-electric warmteoplossing zijn:

- Warmtepomp (lucht-lucht, lucht-water, bodem-water)
- Elektrische kachel
- Infraroodpanelen

Aquathermie:
Aquathermie is de verzamelterm voor duurzaam verwarmen (en, wanneer er gebruik wordt gemaakt van WKO, koelen) met de thermische energie uit water. Aquathermie is één van de alternatieven voor duurzaam verwarmen die is genoemd in het Klimaatakkoord. Er zijn meerdere vormen van aquathermie:

- Thermische energie uit oppervlaktewater (TEO);
- Thermische energie uit afvalwater, ook wel riothermie genoemd (TEA);
- Thermische energie uit drinkwater (TED).

Betaalbaarheid:
Met betaalbaarheid wordt bedoeld dat de energietransitie financieel haalbaar moet blijven voor alle betrokkenen. Betaalbaarheid is één van de uitgangspunten van het Klimaatakkoord en ook voor deze Transitievisie Warmte. Er is nog geen eenduidige standaard of definitie om 'betaalbaarheid' van een duurzame warmteoplossing te toetsen. Dit zal per uitvoeringsplan beoordeeld moeten worden, op basis van een reële berekening van kosten en opbrengsten voor alle betrokkenen.

Biogas:
Een gas dat ontstaat bij de vergisting van biomassa (bijvoorbeeld mest, gft-afval, etcetera) en dat gebruikt kan worden als alternatief voor aardgas.

Biomassa:
Biomassa bestaat uit organisch, natuurlijk materiaal (hout, snoeiafval, gft-afval, zuiveringsslib, afval uit de voedingsindustrie, mest etc.). Dit materiaal bevat energie. Door biomassa te verbranden of te vergisten kan energie wordt opgewekt. Niet alle energie uit biomassa wordt als duurzaam beschouwd, dat ligt aan de herkomst van de biomassa.

Coalitieakkoord / collegeprogramma:
Een akkoord dat wordt gesloten door een meerderheid van de partijen in de gemeenteraad. Op basis van dit akkoord, waarin uiteenlopende afspraken en doelstellingen worden opgeschreven voor het beleid voor de komende jaren in de gemeente, stellen deze partijen de leden van het College van B&W aan.

Duurzame energie:
Energie die wordt opgewekt uit natuurlijke, herbruikbare bronnen. Voorbeelden daarvan zijn zon, wind, bodem en water. Biomassa wordt afhankelijk van de herkomst ook als duurzame energiebron gezien.

Duurzame warmteoplossingen:
Manieren om gebouwen op een duurzame manier te verwarmen. Daarmee worden warmtebronnen bedoeld die (netto) geen CO_2 uitstoten. Voorbeelden zijn aquathermie, hernieuwbare gassen (biogas, waterstof) en duurzame elektriciteit om all-electricoplossingen mee te laten functioneren.

Duurzaamheid, duurzame ontwikkeling:
Duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die tegemoetkomt aan de levensbehoeften van de huidige generatie, zonder die van de toekomstige generaties tekort te doen.

Energieneutraal:
Een woning, gebouw, gebied of activiteit is energieneutraal als het energieverbruik op jaarbasis netto nul is. Over een jaar gezien wordt er evenveel energie opgewekt als verbruikt. Daarbij kan ook het energieverbruik van het (bouw)materiaal worden meegenomen.

Energietransitie:
De omschakeling van gebruik van fossiele energiebronnen (zoals aardgas en aardolie), naar duurzame energiebronnen, zoals zonne-energie, windenergie, geothermie, warmtepompen, etcetera.

College van B&W:
Het college van burgemeester en wethouders. Dit is het dagelijks bestuur van een gemeente.

CO_2-neutraal:
Een woning, gebouw, gebied of activiteit is CO_2-neutraal als de CO_2-uitstoot op jaarbasis netto nul is. Over een jaar gezien wordt er minstens evenveel CO_2 opgenomen als uitgestoten. Dat kan ook door compensatie plaatsvinden.

Geen-spijtmaatregelen:
Geen-spijtmaatregelen zijn maatregelen die in principe altijd lonen. Ze dragen bij aan het duurzaam verminderen van het energie- en/of het aardgasverbruik en zorgen daardoor voor een lagere energiebehoefte. Geen-spijtmaatregelen zijn altijd zinvol, ongeacht de uiteindelijke warmte-oplossing. Voorbeelden zijn isolatie, dichten van kieren en gaten en het vervangen van het gasfornuis door een inductiekookplaat. Dit zijn maatregelen die goed terug te verdienen zijn. Omdat het vervangen van de cv-ketel door een duurzame warmteoplossing over het algemeen pas de laatste stap is in de verduurzaming van een gebouw, is het aan te raden de geen-spijtmaatregelen uit te voeren wanneer daarvoor een juist moment is.

Gelders Energieakkoord:
Een provinciaal samenwerkingsverband van bijna 250 Gelderse organisaties, waarmee gezamenlijk klimaatdoelstellingen worden nagestreefd.

Gemeenteraad:
De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan binnen een gemeente en bestaat uit een aantal gekozen volksvertegenwoordigers (afhankelijk van de grootte van een gemeente). Deze worden iedere vier jaar door de inwoners van de gemeente gekozen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen.

Geothermie:
Geothermie (ook wel aardwarmte genoemd) is warmte die uit de diepe ondergrond (dieper dan 500 meter) wordt gehaald. De temperatuur is zo diep onder de grond hoger omdat het binnen in de aarde heel erg heet is. Geothermie wordt met een warmtenet naar woningen gebracht. Er bestaat zowel diepe als ondiepe geothermie. Vaak moet de warmte uit ondiepe geothermie nog opgewaardeerd worden voordat het gebruikt kan worden voor verwarming van huizen.

Groen gas:
Een vorm van biogas die is opgewerkt tot dezelfde kwaliteit als aardgas. Om groen gas toe te passen is dus geen aanpassing aan installaties of leidingen nodig.

Hernieuwbaar gas:
Een hernieuwbaar gas is een duurzaam soort gas. Dit kan biogas of groen gas zijn, maar ook waterstof. Waterstof is alleen hernieuwbaar als het wordt gemaakt door water met behulp van duurzame elektriciteit te splitsen in waterstofgas en zuurstofgas. Hernieuwbaar gas kan worden verbrand in een (aangepaste) cv-ketel. Die zal altijd in combinatie met een hybride warmtepomp gebruikt worden, omdat de beschikbaarheid van hernieuwbare gassen beperkt is.

Hybride:
In het algemeen betekent een hybride warmteoplossing een oplossing die bestaat uit twee verschillende warmteoplossingen. Meestal is dat een elektrische warmtepomp aangevuld met een cv-ketel die wordt gestookt op gas. Dat kan in het begin nog aardgas zijn, maar later moet dat worden vervangen door een vorm van hernieuwbaar gas.

Klimaatakkoord:
In dit nationale akkoord dat is getekend op 28 juni 2019 staan ruim 600 afspraken om de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan. Kern van dit akkoord is het realiseren van 49% CO_2-reductie in 2030 en om uiteindelijk in 2050 CO_2-neutraal te zijn. Er moet dan 95% minder CO_2 worden uitgestoten dan in het jaar 1990. In het klimaatakkoord is o.a. afgesproken dat in 2030 20% van de woningen zonder aardgas verwarmd worden.

Klimaatneutraal:
Een woning, gebouw, gebied of activiteit is klimaatneutraal als er geen positief of negatief effect op het klimaat is. In de praktijk betekent dit dat er geen extra CO_2 of andere broeikasgassen vrijkomen die verband houden met deze woning, dit gebouw, dit gebied of deze activiteit.

Koppelkansen
Mogelijkheden die ontstaan doordat de omstandigheden op een bepaalde locatie gunstig zijn om aan de slag te gaan. Denk aan een afgeschreven gasnet, geplande werkzaamheden in de openbare ruimte of een kansrijk bewonerscollectief.

Lagetemperatuurverwarming
Een aangepast verwarmingssysteem dat in het gebouw moet worden aangelegd om het comfortabel te kunnen verwarmen met lagetemperatuur warmte (zie ook afgiftetemperatuur). Dit bestaat uit aangepaste (muur)radiatoren en/of vloerverwarming.

Maatschappelijke kosten

Met maatschappelijke kosten worden de kosten voor de hele maatschappij bedoeld. De maatschappelijke kosten zijn een optelsom van allerlei aspecten, zoals de kosten van het gebruiken van een warmtebron, tot het aanleggen van de infrastructuur en de kosten om in een woning gebruik te maken van de warmte. Deze kosten zijn voor iedere duurzame warmteoplossing berekend door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL).

Monitoring

In beeld brengen en houden van ontwikkelingen. In de warmtetransitie kan dat op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door bij te houden hoeveel CO_2 er minder is uitgestoten in vergelijking met een ander jaar. Of door bij te houden hoeveel woningen zijn geïsoleerd of van het aardgas af zijn gegaan.

Netbeheerder:

De organisatie die in een regio zorgt dat het elektriciteits- en het gasleidingnetwerk naar behoren functioneert. In de gemeenten Druten en Wijchen is dit Liander.

Omgevingsvisie:

Een integrale, ruimtelijke langetermijnvisie van een gemeente voor de hele fysieke leefomgeving.

Planbureau voor de Leefomgeving (PBL):

De Nederlandse overheidsinstantie voor het maken van strategische beleidsanalyses op het gebied van milieu, natuur en ruimte.

Regionale Energiestrategie (RES):

Een document van de energieregio, waarin wordt beschreven hoe en waar duurzame energie opgewekt gaat worden. De gemeenten Druten en Wijchen maken deel uit van de RES-regio Arnhem-Nijmegen.

Regionale Structuur Warmte (RSW)

Een document van de energieregio, waarin wordt beschreven welke (bovenlokale) warmtebronnen er beschikbaar zijn. De RSW maakt onderdeel uit van de RES.

Restwarmte

Restwarmte is warmte die ontstaat of overblijft bij een ander proces. Kenmerk van restwarmte is dat deze warmte in dat proces geen verdere toepassing of nut heeft. Veel restwarmte komt voor in de industrie, waarbij bedrijven producten maken. Daarvoor is hitte nodig (bijv. ovens, lasapparatuur, e.d.). Die warmte kan aan een warmtenet worden geleverd om zo woningen en gebouwen te verwarmen.

Schillabel

Een schillabel is het energielabel van een gebouw zonder maatregelen zoals zonnepanelen. Het gaat dus om de mate van isolatie van een gebouw.

Transitievisie Warmte (TVW):

Een document waarin per gemeente het tijdspad wordt vastgelegd waarop wijken van het aardgas afgaan.

Warmte-uitvoeringsplan (WUP):
In een warmte-uitvoeringsplan staat hoe we de doelen vanuit de Transitievisie Warmte concreet gaan maken voor een wijk, buurt of dorp. Dit plan wordt voor één of meerdere wijken/buurten/dorpen opgesteld. Uiteindelijk worden er Warmte-uitvoeringsplannen opgesteld voor alle wijken, buurten en dorpen. Het WUP wordt samen met bewoners, ondernemers, maatschappelijke partijen en professionele stakeholders opgesteld.

Warmtenet:
Een netwerk van leidingen met warm water voor de verwarming van huizen en gebouwen. Een warmtenet is een collectieve duurzame warmteoplossing. Een synoniem voor een warmtenet is stadsverwarming.

Warmtepomp:
Een elektrisch en energiezuinig alternatief voor de traditionele cv-ketel. Een warmtepomp werkt op elektriciteit en maakt gebruik van het verschil in temperatuur tussen twee ruimten. Duurzame warmteoplossingen die gebruik maken van een warmtepomp zijn:

- All-electric. In deze situatie wordt alle warmte opgewekt met een warmtepomp. Koken en de verwarming van warm tapwater komt in deze situatie van een boiler en/of een inductiekookplaat.
- Hybride. In deze situatie wordt de warmte opgewekt met een combinatie van een warmtepomp en een cv-ketel. Deze cv-ketel wordt gevoed met een vorm van gas. Dat kan eerst nog aardgas zijn, maar later zal dit gas vervangen moeten worden door een hernieuwbare vorm van gas. In normale weersomstandigheden volstaat de warmtepomp, maar wanneer het erg koud is wordt er bijgestookt met de cv-ketel.

Warmte-Koude Opslagsysteem (WKO):
Een systeem waarbij met twee bodemlussen warmte of koude kan worden opgeslagen in de bodem, zodat dit gebruikt kan worden wanneer er vraag is. Een WKO-systeem wordt vaak gebruikt in combinatie met aquathermie of lagetemperatuur-warmte in een (kleinschalig) warmtenet.

Waterstof:
Waterstof is een vorm van gas die afhankelijk van de manier van productie hernieuwbaar is. Er kan onderscheid worden gemaakt tussen drie ‘kleuren’ waterstof:

- Grijze waterstof wordt gemaakt door aardgas te splitsen in waterstofgas en CO_2. Dit is geen hernieuwbaar gas en wordt daarom niet meegenomen in de Transitievisie Warmte.
- Blauwe waterstof wordt gemaakt door aardgas te splitsen in waterstofgas en CO_2. De CO_2 wordt bij blauwe waterstof vervolgens opgeborgen in bijvoorbeeld een leeg gasveld. Deze vorm van waterstof bestaat op dit moment (nog) niet in Nederland en is ook niet hernieuwbaar. Daarom wordt deze vorm van waterstof niet meegenomen in de Transitievisie Warmte.
- Groene waterstof wordt gemaakt door elektriciteit door water te laten lopen, waardoor het water splitst in waterstofgas en zuurstofgas. Wanneer er hierbij gebruik wordt gemaakt van duurzame elektriciteit, is groene waterstof een vorm van hernieuwbaar gas.

Warmtetransitie:
De omschakeling van fossiele warmtebronnen, zoals aardgas, naar duurzame warmtebronnen, zoals aquathermie, geothermie, duurzame gassen.

Woningcorporatie:
Een organisatie die zich richt op het bouwen, beheren en verhuren van sociale huurwoningen.

Toelichting eenheden energie

1 GJ = 1 GigaJoule = 1.000 MJ = 1.000 MegaJoule

1 TJ = 1 TeraJoule = 1.000 GJ = 1.000 GigaJoule

1 TJe = 1 TJ elektriciteit

1 TJth = 1 TJ thermisch, dat is warmte of koude

1 kWh elektriciteit (1 kiloWattuur) wordt omgerekend naar 1 TJ energie door met 3,6 te vermenigvuldigen en te delen door 1 miljoen. 1 TJ is daardoor gelijk aan 277.778 kWh. 1 kWh is gelijk aan 3,6 MJ.

1 m^3 (1 kubieke meter) aardgas wordt omgerekend naar 1 TJ energie door met 31,65 te vermenigvuldigen (onderste verbrandingswaarde) en te delen door 1 miljoen. 1 TJ is gelijk aan 31.595 m^3 aardgas. 1 m^3 aardgas is gelijk aan 31,65 MJ.

Klimaatakkoord

Link naar bestand toevoegen

Gelders Energieakkoord

Link naar bestand toevoegen

Energieplan ‘Samen naar een duurzaam Wijchen’

Link naar bestand toevoegen

Startnotitie Transitievisie Warmte

Link naar bestand toevoegen

Uitgangspuntennotitie Transitievisie Warmte

Link naar bestand toevoegen

RES 1.0 regio Arnhem-Nijmegen

Link naar bestand toevoegen

Hoe werken de duurzame warmteoplossingen?

Er zijn verschillende manieren om huizen en gebouwen te verwarmen zonder het gebruik van aardgas. Bijvoorbeeld door een warmtepomp, warmtenet of groen gas.

Warmtenetten noemen we een collectieve oplossing. In dat geval kan een hele straat, buurt of wijk gebruik maken van dezelfde warmteoplossing. Andere oplossingen zijn individueel, deze bevinden zich in de woningen en gebouwen zelf. De warmtepomp is hier een voorbeeld van.

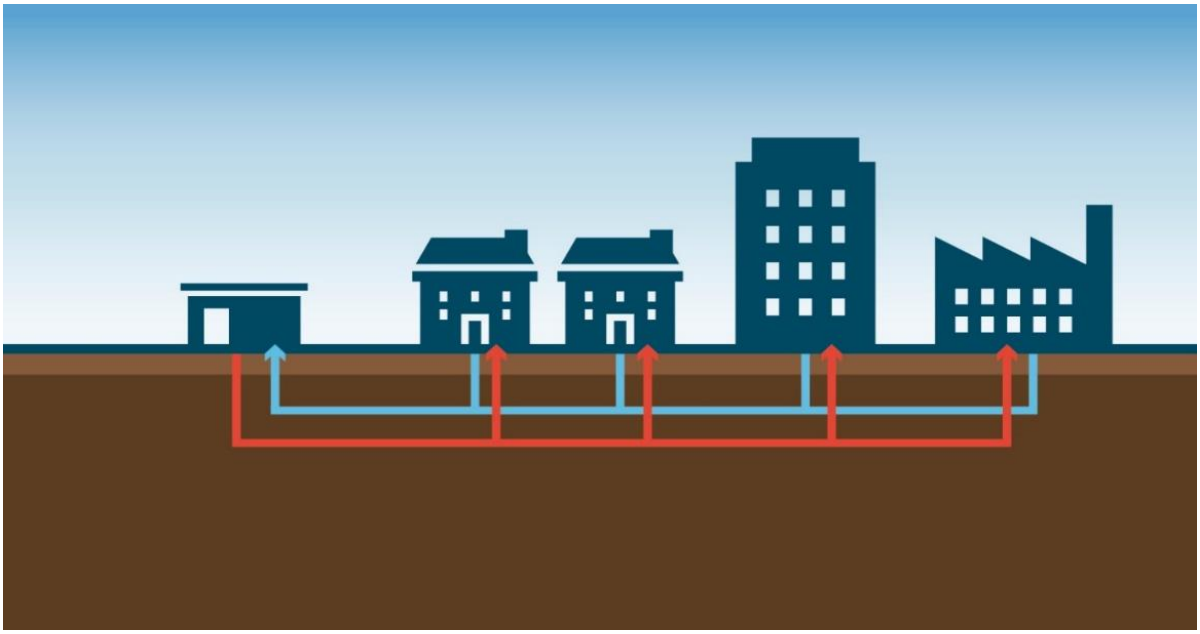
Individuele oplossingen maken wel gebruik van algemene infrastructuur. Warmtepompen benutten het elektriciteitsnet en wordt daarom ook wel *all electric* genoemd, of volledig elektrisch. Groen gas of waterstof kan door het gasnet stromen. We noemen dit daarom hernieuwbare gassen. In tegenstelling tot aardgas zijn deze gassen duurzaam op te wekken. Tot slot is een combinatie mogelijk tussen het gasnet en elektriciteitsnet. Dit noemen wij een hybride oplosing. Meestal bestaat dit uit een combinatie van een elektrische warmtepomp en een cv-ketel op gas.

All electric, hybride en warmtenetten met lage temperatuur warmtebronnen maken gebruik van warmtepompen om warmte op een bruikbare temperatuur te leveren. Dit kost elektriciteit, waardoor extra wind- en zonne-energie nodig is. Ook moet het elektriciteitsnetwerk deze extra vraag aankunnen. Dit kan betekenen dat het netwerk hiervoor verzwaard moet worden. Dit is een belangrijk aandachtspunt bij de ontwikkeling van duurzame warmteoplossingen, omdat het aanpassen van het netwerk erg kostbaar is.

Hieronder worden de verschillende duurzame oplossingen en warmtebronnen beschreven. Meer informatie is ook te vinden op de website van het Expertise Centrum Warmte.

Warmtenet (collectief)

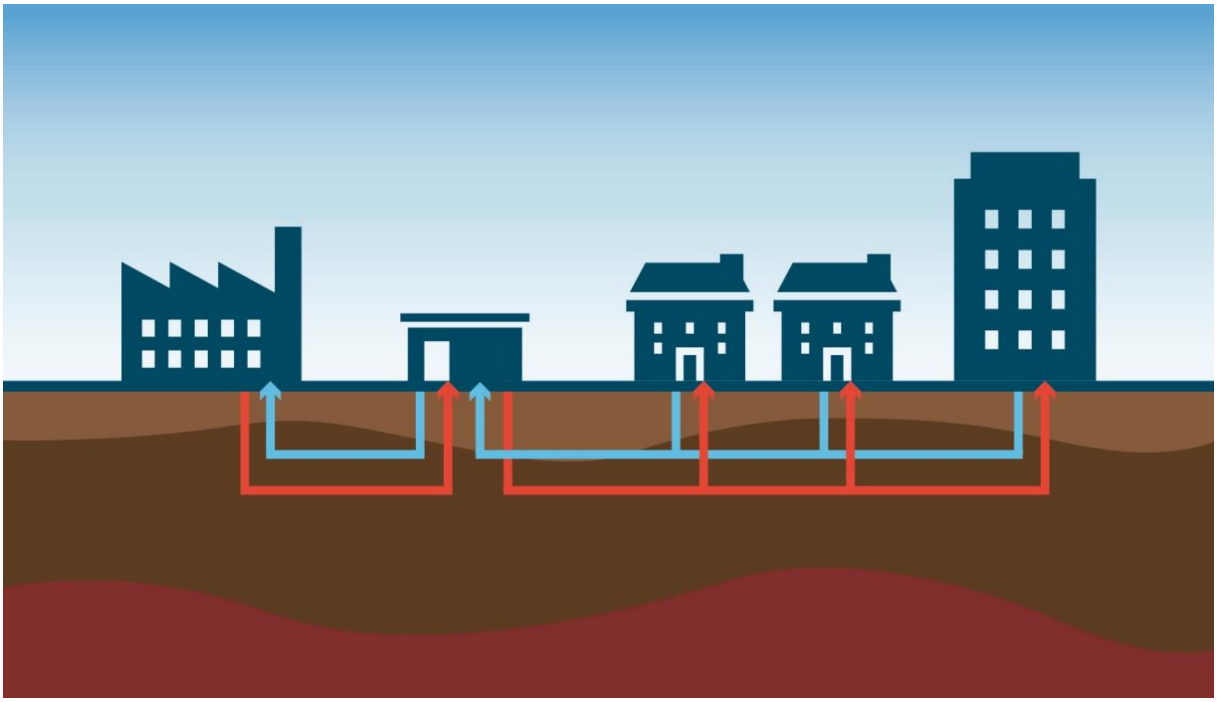
Een warmtenet is een netwerk van leidingen onder de grond waar warm water doorheen stroomt. Dit wordt ook wel stadsverwarming genoemd. Er zijn verschillende warmtebronnen die voor warm water kunnen zorgen. Mogelijke warmtebronnen zijn bijvoorbeeld restwarmte, biomassa, geothermie (aardwarmte) of aquathermie (warmte uit oppervlaktewater, afvalwater of leidingwater).

Figuur 1 - Afbeelding van een warmtenet

Restwarmte (in combinatie met een warmtenet)

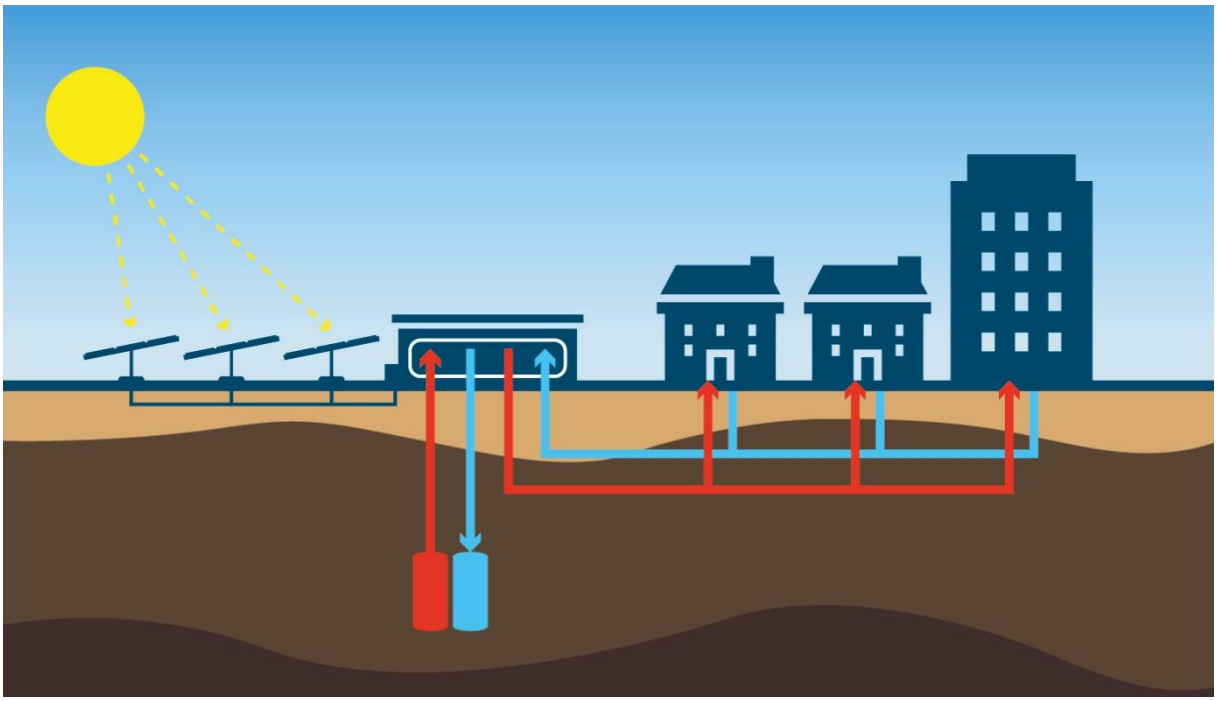
Restwarmte komt vrij bij een productieproces en wordt vervolgens via een warmtenet getransporteerd naar de gebouwen. Restwarmte is warmte die over is en niet meer binnen het bedrijf zelf kan worden gebruikt.

Figuur 2 - Afbeelding van een warmtenet i.c.m. restwarmte

Zonthermie (in combinatie met een warmtenet)

Zonthermie is het winnen van zonnewarmte. Via zonnecollectoren op daken of zelfs zonneweides kan extra duurzame warmte opgewekt worden voor het netwerk. Omdat deze warmte vooral in de zomer

Figuur 3 - Afbeelding van een warmtenet i.c.m. zonthermie

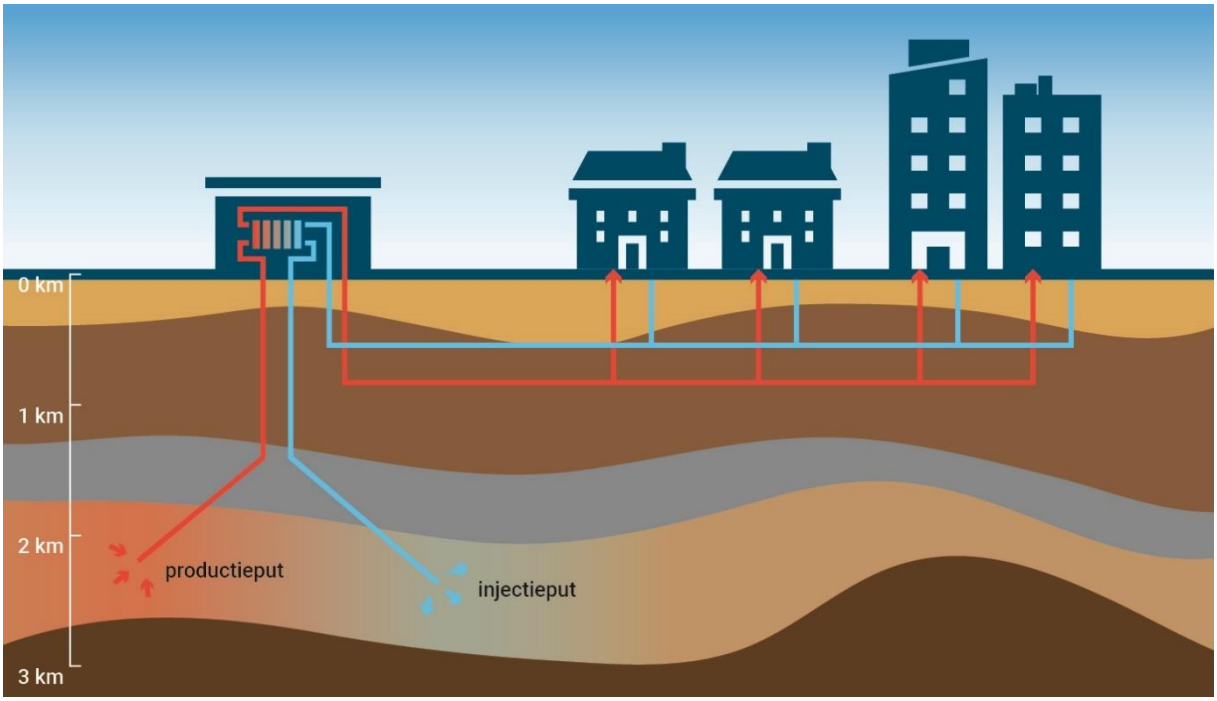
beschikbaar komt, combineert dit goed met een Warmte-Koude-Opslag. Zo kan de energie opgeslagen worden en in de winter worden gebruikt. Op dit moment is zonthermie vooral een mogelijke aanvulling op andere warmtebronnen.

Geothermie (in combinatie met een warmtenet)

Geothermie, ook vaak 'aardwarmte' genoemd, maakt gebruik van warmte uit de grond. Bij warmtewinning van het maaiveld tot 500 meter diepte spreken we over bodemenergie. Geothermie is de benutting van warmte uit de ondergrond vanaf 500 meter en dieper. Om het warme water te kunnen winnen, moeten er twee putten worden geboord: een productieput en een injectieput. Het boren van een put is kostbaar (een enkele boring kost al gauw 2 tot 5 miljoen euro). Minder diep boren kan in sommige gevallen (ondiepe geothermie), maar levert ook minder warmte.

Gezien de hoge kosten is er ook een aanzienlijke warmteafzet nodig om de investering terug te verdienen. Dit maakt dat je moeilijk stapsgewijs een warmtenet kan laten groeien. Het is vaak een grote, kostbare operatie. Naast de schaal van deze projecten speelt ook de geschiktheid van de ondergrond een belangrijke rol. Door middel van metingen (seismiek) aan het aardoppervlakte krijgen we een beeld van de ondergrond. De kenmerken en mogelijkheden van de put worden pas echt bekend na een proefboring.

Op dit moment heeft een geothermieproject alleen kans van slagen als er ook een aanzienlijke zekerheid is over de warmteopbrengst (bodem) en warmteafname. Als een van deze twee onzeker lijkt, dan zijn de risico's en benodigde risicopremies voor geothermie te hoog.

Figuur 4 - Afbeelding van een warmtenet i.c.m. geothermie

Aquathermie (in combinatie met een warmtenet)

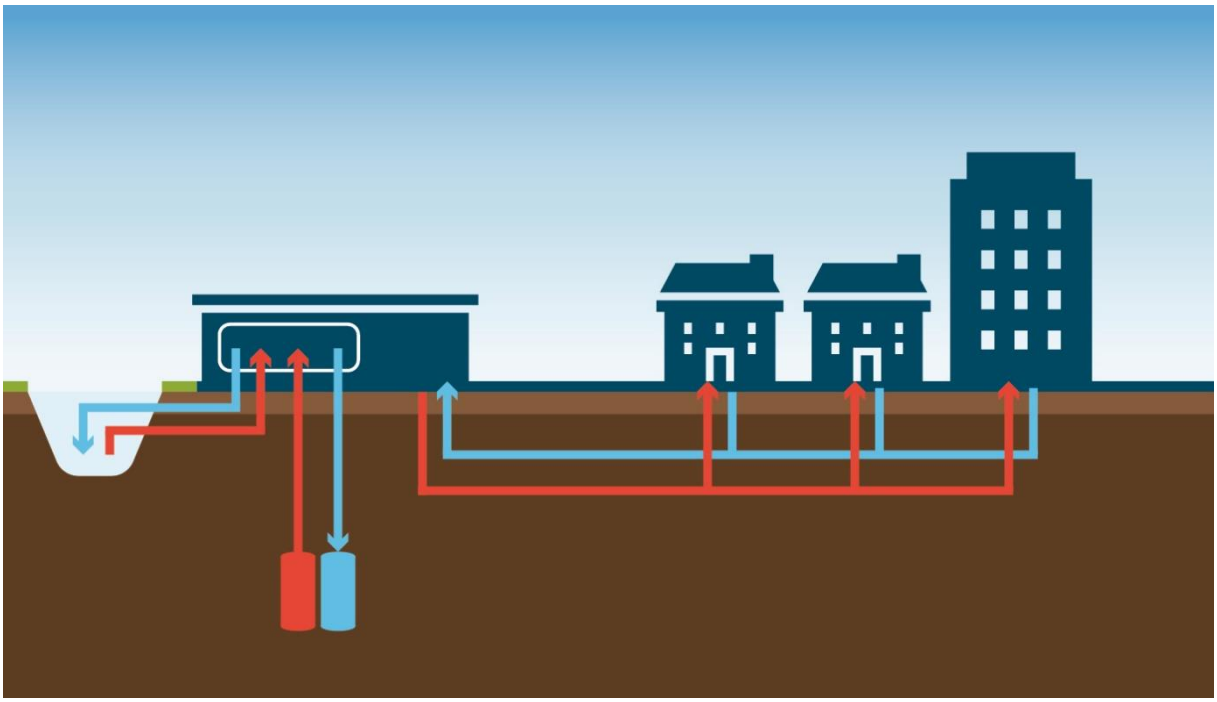
Oppervlaktewater en afvalwater zijn twee warmtebronnen die steeds vaker worden gebruikt voor warmtenetten. Deze bronnen, en dan met name het oppervlaktewater (rivieren, meren) zijn in Nederland altijd en veelvuldig aanwezig waardoor de continuïteit voor de lange termijn is gegarandeerd. Ook drinkwater(leidingen) wordt als mogelijke warmtebron gezien.

Aquathermie levert, vanwege de relatief lage watertemperatuur, een lage temperatuur voor de verwarming van gebouwen. Er is daarom een warmtepomp nodig om de warmte naar een bruikbare temperatuur te brengen. Dit kan ook betekenen dat het elektriciteitsnetwerk verzwaard moet worden.

Warmte uit oppervlaktewater

Een aquathermie-systeem dat gebruikt maakt van warmte uit oppervlaktewater, wordt ook wel TEO genoemd: Thermische Energie uit Oppervlaktewater. In dit systeem wordt warmte onttrokken uit het water.

In de praktijk zijn er vaak regels/randvoorwaarden voor het onttrekken van warmte uit de wateren, waardoor de bron (met name in de koudere periode) niet optimaal benut kan worden. Dit maakt dat TEO vaak gecombineerd wordt met een Warmte-Koude Opslag (WKO) of een warmtebuffer.

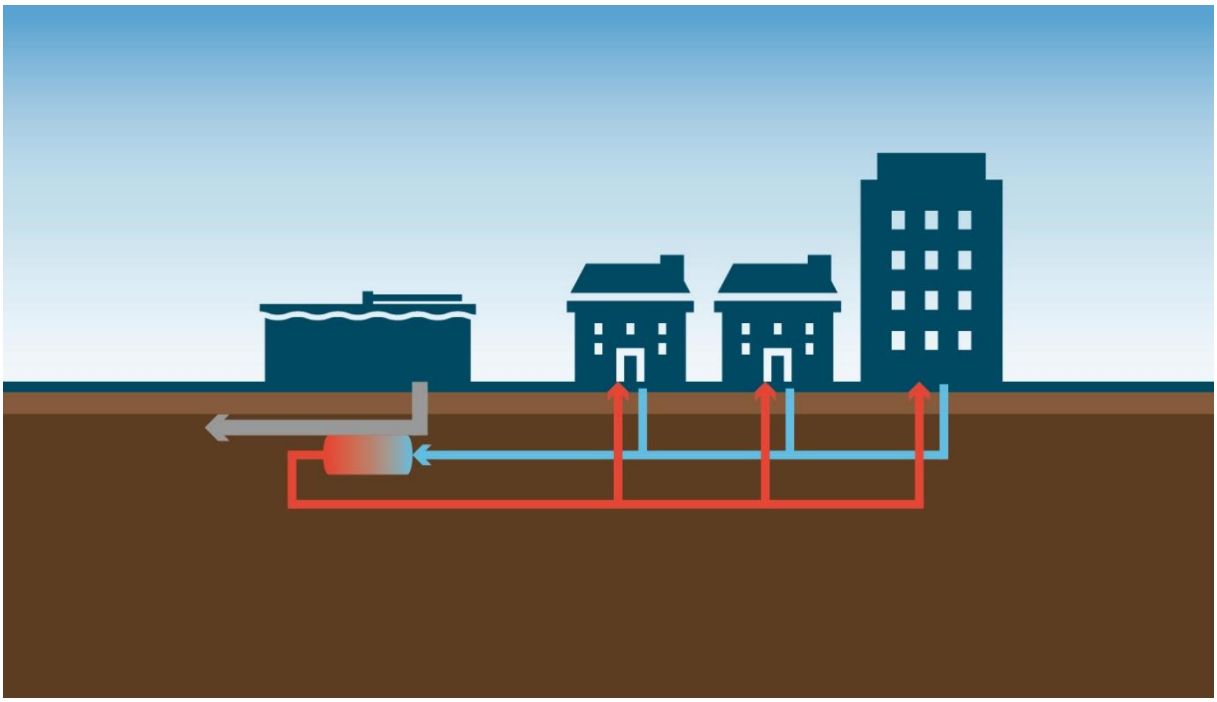

Figuur 5 - Afbeelding van een warmtenet i.c.m. TEO

Warmte uit afvalwater

Een aquathermie-systeem dat gebruikt maakt van warmte uit afvalwater wordt ook wel TEA genoemd: Thermische Energie uit Afvalwater. In dit systeem wordt warmte onttrokken uit rioleringsbuizen of uit afvalwater bij een waterzuiveringsinstallatie. In veel gevallen is de temperatuur van de bron (effluent

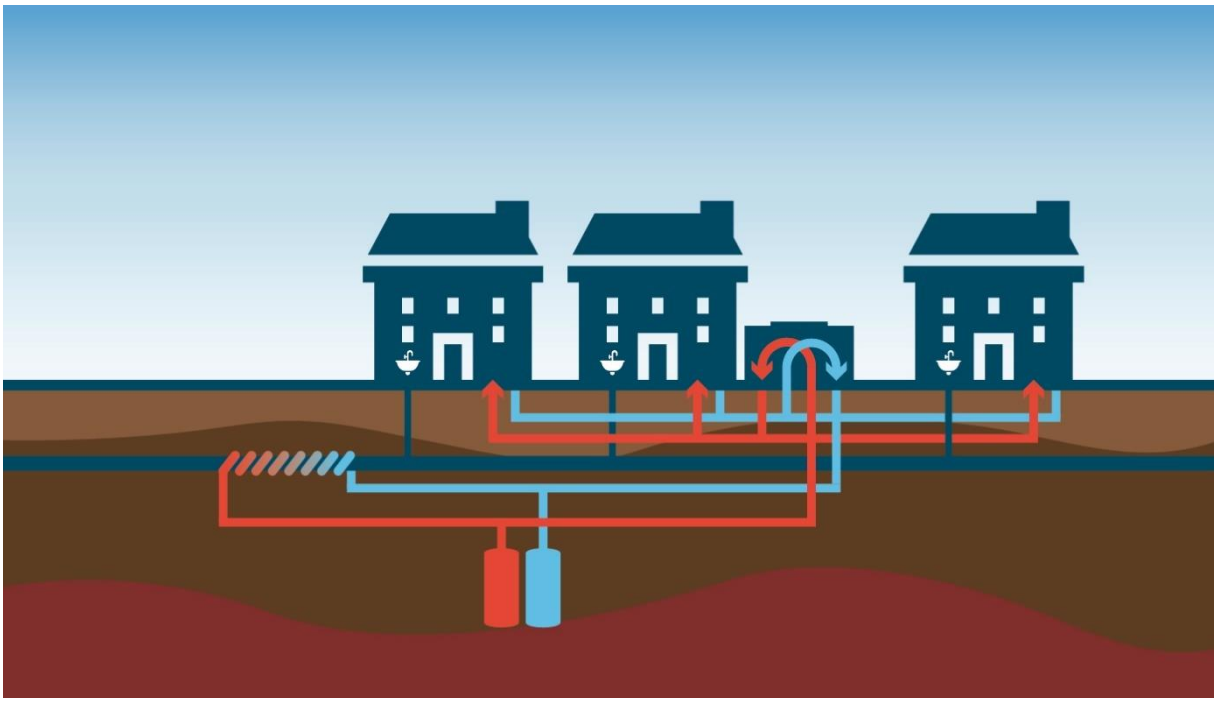
water) hoger dan bij oppervlaktewater. Ook zijn er minder temperatuurschommelingen dan bij oppervlaktewater.

Figuur 6 - Afbeelding van een warmtenet i.c.m. TEA

Warmte uit drinkwater

Eén van de vormen van aquathermie is TED; Thermische Energie uit Drinkwater. Warmtewinning uit drinkwater kan een interessante optie kan zijn, vanwege de constante beschikbaarheid van de warmte. Het uitwisselen van warmte met drinkwater is iets eenvoudiger dan bij vuil rioolwater. Omdat het leidingwater een lage temperatuur heeft, wordt het gecombineerd met een warmtepomp.

Figuur 7 - Afbeelding van een warmtenet i.c.m. TED

Warmte Koude Opslag (WKO, in combinatie met een warmtenet)

Een Warmte Koude Opslag (WKO) is geen echte warmtebron, maar een buffer in de bodem om warmte en koude over het jaar in op te slaan. Warmte die in de zomer beschikbaar is, kan in de bodem opgeslagen worden. Denk bijvoorbeeld aan de opgewarmde Arkervaart (aquathermie) of zonnewarmte (zonthermie). Warm water (15 – 25˚C) wordt via een put in een doorlatende zandsteenlaag gepompt, op enkele tientallen tot honderden meters diepte. In de winter, wanneer deze warmte nodig is, wordt deze weer opgepompt. Meestal wordt een warmtepomp gebruikt om de temperatuur van het water daarna nog verder te verhogen, zodat het gebruikt kan worden om gebouwen te verwarmen.

Hetzelfde proces gebeurt andersom in de winter. Koud water (7 – 12˚C) wordt in de winter in de bodem opgeslagen en in de zomer gebruikt wanneer er een koelvraag is. Het koude water wordt dan weer opgepompt en gebruikt om gebouwen te koelen. Vooral in combinatie met lage temperatuur warmtebronnen zoals aquathermie en zonthermie is een WKO vaak een belangrijke component in het warmtesysteem.

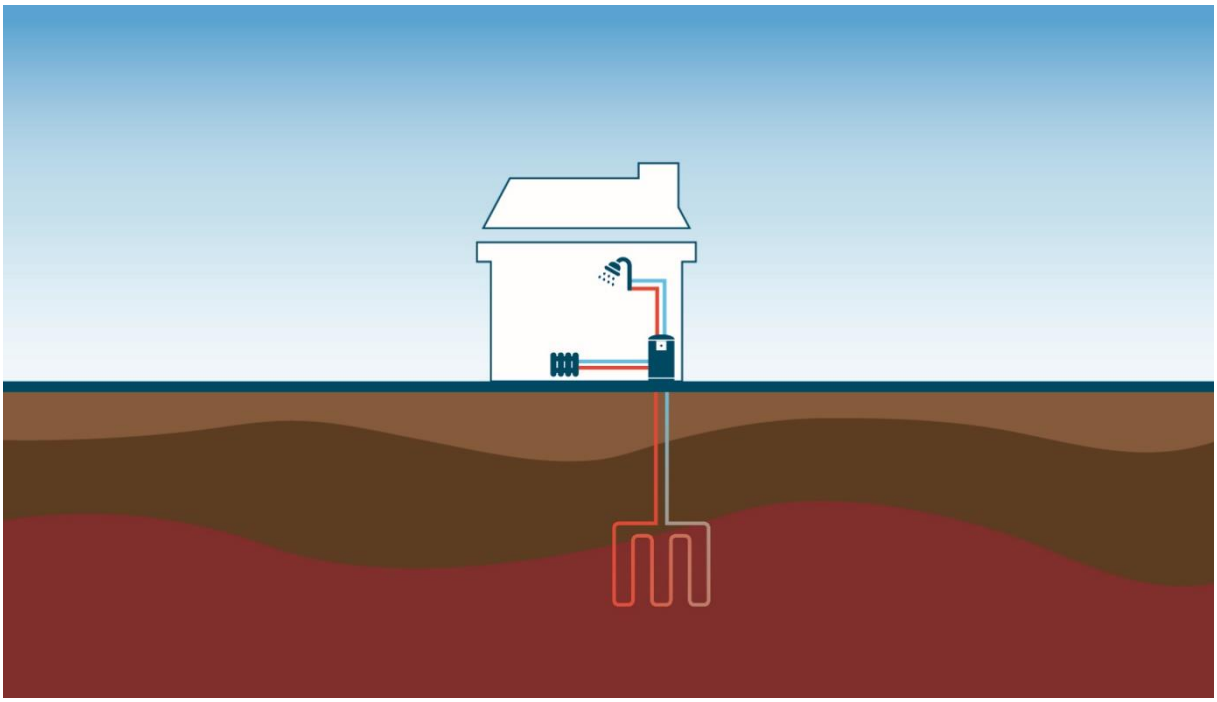
Voor de toepassing van deze vorm van energieopslag in de bodem is in het algemeen een vergunning Grondwaterwet vereist. Daarin wordt onder andere vastgelegd dat er (voldoende) energiebalans in de bodem moet zijn. Het is niet toegestaan in uitsluitingsgebieden zoals grondwaterbeschermingsgebieden.

Warmtepompen (individueel)

Een warmtepomp kan worden gezien als een elektrisch en energiezuinig alternatief voor de traditionele CV-ketel. De oplossing wordt ook wel *all electric* genoemd, omdat er alleen gebruik wordt gemaakt van elektriciteit.

Een warmtepomp onttrekt warmte uit de bodem (bodemwarmtepomp) of de buitenlucht (luchtwarmtepomp) en verwarmt dit verder. Met één deel elektriciteit maakt een warmtepomp twee tot zes delen warmte. De warmtepomp is dus een zeer efficiënte techniek.

Voor een luchtwarmtepomp is een buitenunit nodig. Dit is een ventilatorkast aan de buitenkant van de woning, net als bij een traditionele airco. Dit heeft invloed op de uitstraling van de woning. De ventilator maakt ook geluid, wat soms als hinderlijk ervaren kan worden. De plek van een buitenunit moet daarom zorgvuldig uitgezocht worden, zie ook de website van milieucentraal. Ook kunnen er maatregelen genomen worden om de geluidsproductie te verminderen, zoals het plaatsen van een isolerende omkasting op de ventilator.

Figuur 8 - Afbeelding van een woning met een bodemwarmtepomp

Een bodemwarmtepomp is een warmtepompsysteem dat de bodem als warmtebron gebruikt. De warmtepomp maakt gebruik van een zogenaamde 'bodemwarmtewisselaar' om warmte aan de bodem te onttrekken. Dit worden ook wel bodemlussen genoemd. Het is een efficiënte manier van verwarmen. Hiervoor is wel een hogere investering nodig vooraf ten opzichte van een luchtwarmtepomp.

De ondergrond moet ter plaatse van het gebouw wel geschikt zijn. Daarnaast is het soms niet toegestaan om bodemlussen te plaatsen. Dit is bijvoorbeeld het geval in grondwaterbeschermingsgebieden.

Een warmtepomp levert warmte op 30 - 50 °C, dat is aanzienlijk lager dan de circa 80 °C van een HR-ketel. Daarom is het nodig om een gebouw te isoleren tot minimaal schillabel B. Verder is een lage-temperatuur-afgiftesysteem nodig, zoals vloerverwarming en/of lage temperatuur radiatoren/convectoren.

De duurzaamheid van de warmtepomp is afhankelijk van de elektriciteit die gebruikt wordt. Voor een duurzame oplossing is ook duurzame elektriciteit nodig. Lokale opwek (bijvoorbeeld zonnepanelen) draagt bij aan een duurzaam systeem. Een bodemwarmtepomp kan een huis ook efficiënt koelen, met een zeer laag energiegebruik. Hierdoor is een traditionele airconditioner, die doorgaans erg veel energie verbruikt, onnodig. Lucht-waterwarmtepompen kunnen ook koelen, maar verbruiken hiervoor meer energie dan een bodemwarmtepomp.

Warmtepompen kunnen worden ingezet voor een 'all-electric strategie', maar ook voor een hybride systeem, waarbij deels nog (hernieuwbaar) gas wordt gebruikt.

All-electric warmtepompen

Bij de strategie 'all-electric' wordt per gebouw een elektrische warmtepomp ingezet voor verwarming en warm tapwater. De gebouwen hebben bij deze strategie geen gasaansluiting meer nodig. Deze strategie kan per woning/gebouw worden uitgevoerd, maar ook als collectief systeem, in bijvoorbeeld een

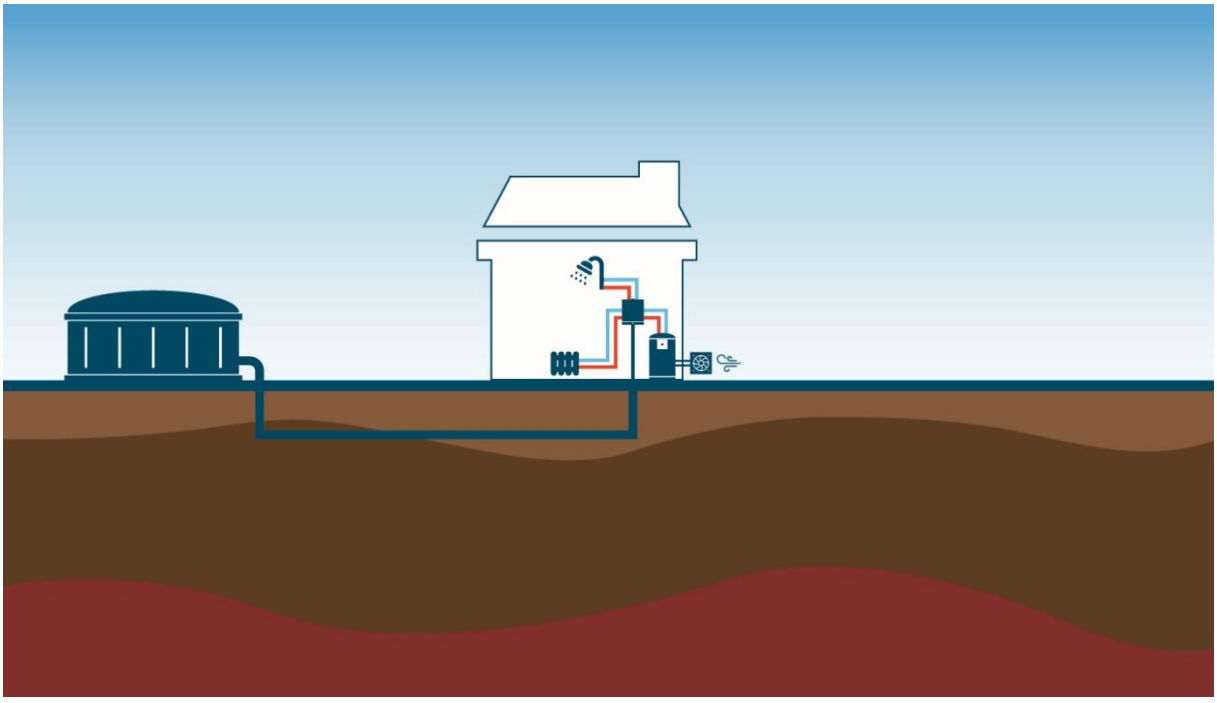
appartementencomplex. Als een hele buurt overstapt op elektrische oplossingen kan het nodig zijn om het elektriciteitsnetwerk te verzwaren.

Hybride warmtepompen met duurzaam gas

Een hybride warmtepomp is een warmtepomp die op elektriciteit werkt in combinatie met een HR-ketel op gas. De elektrische warmtepomp levert de basislast van de warmtevraag. Als de warmtepomp niet voldoende warmte kan leveren, bijvoorbeeld in de winter of bij warm tapwater verbruik, neemt de HR-ketel het over. De warmtepomp zal het grootste gedeelte van de warmtevraag gedurende het jaar invullen.

Om dit systeem efficiënt te kunnen toepassen, moeten de gebouwen tot minimaal schillabel D worden geïsoleerd, maar bij voorkeur natuurlijk nog beter. Dit zorgt voor minder verbruik. In het begin kan van aardgas gebruik gemaakt blijven worden. Vanwege de inzet van de efficiënte warmtepomp en de isolatiemaatregelen is al veel minder aardgas nodig en daalt de CO_2-uitstoot van het gebouw flink. Als op termijn hernieuwbare gassen, zoals groen gas of waterstof, beschikbaar komen, kan hierop overgestapt worden. De oplossing wordt dan helemaal zonder uitstoot van CO_2.

Overstappen op een hybride oplossing kan een tussenstap zijn naar een volledig all electric warmtepomp. Inzet van hybride warmtepompen is daarom bijna altijd een goede (tussen)stap voor gebouwen die geen gebruik kunnen maken van warmtenetten. Dit geldt zeker voor oudere gebouwen die moeilijk in een keer naar all electric kunnen gaan.

Figuur 9 - Afbeelding van een woning met een hybride warmtepomp

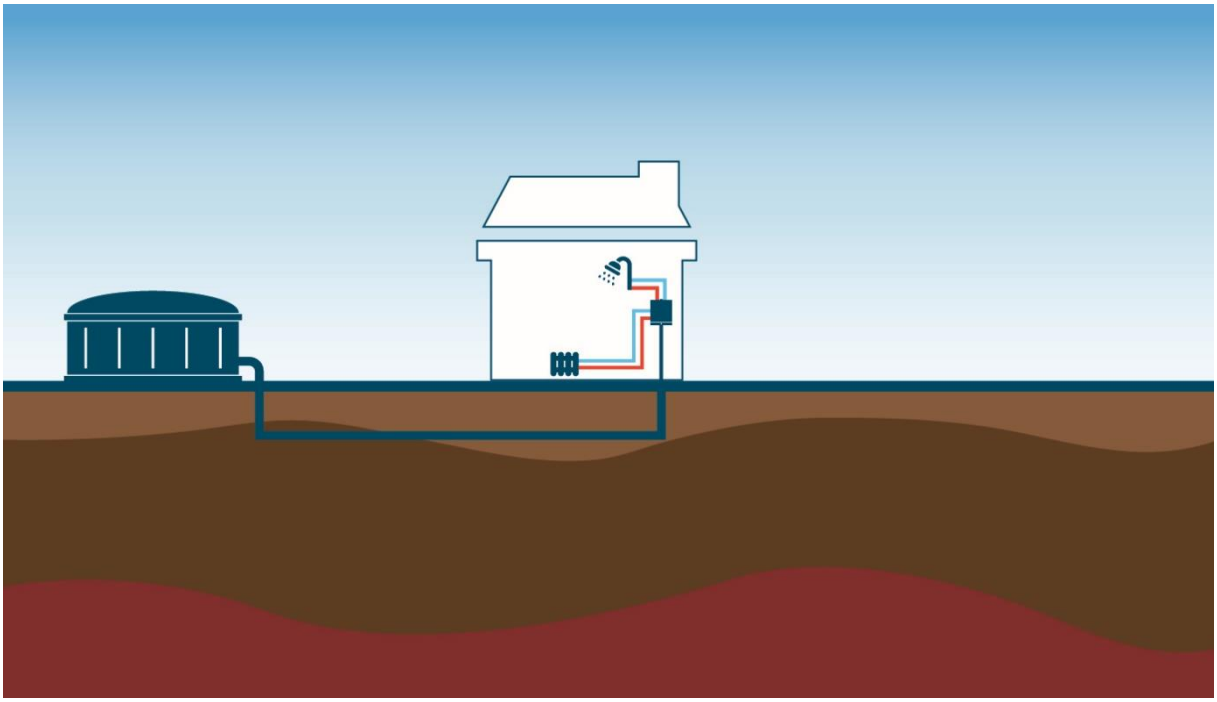
Duurzame gassen

Waterstof is een techniek die nog volop in ontwikkeling is. Waterstof is eigenlijk geen energiebron, maar een energiedrager. Er is dus (ergens anders opgewekte) wind- of zonne-energie nodig om waterstof te produceren. Hierbij gaat ook relatief veel energie verloren. Een efficiënte warmtepomp levert

in vergelijking veel meer warmte op voor dezelfde hoeveelheid elektriciteit. Daarom lijkt het niet waarschijnlijk dat waterstof veel gebruikt gaat worden voor het verwarmen van huizen. Aangezien het voorlopig ook maar beperkt beschikbaar is, wordt waterstof vooral ingezet voor de industrie en voor transport. Voor die sectoren bestaat namelijk geen andere oplossing. Voor meer informatie, zie de website van het Expertise Centrum Warmte.

Biogas is gas dat vrijkomt bij vergisting van organisch materiaal, zoals mest en groenafval. Groen gas is biogas dat is opgewaardeerd naar aardgaskwaliteit. Voor gebruik in woningen is groen gas eenvoudiger te gebruiken dan biogas, omdat het dezelfde eigenschappen als aardgas heeft. Hierdoor hoeven de installaties en apparatuur in woningen en gebouwen niet te worden aangepast. Bij biogas zou dat wel moeten gebeuren.

Groen gas kan overal worden toegepast waar op dit moment ook aardgas gebruikt wordt. Maar op dit moment is de beschikbaarheid van biogas zeer beperkt. Er zal nu en in de toekomst niet genoeg biomassa beschikbaar zijn om alle buurten in Nederland met groen gas te verwarmen. Er moet dus zorgvuldig gekozen worden waar groen gas het beste ingezet kan worden. Het doel is daarom om groen gas alleen in te zetten in buurten waar de andere aardgasvrije strategieën veel duurder of technisch niet haalbaar zijn.

Figuur 10 - Afbeelding van een woning met duurzaam gas

Nieuwe warmteoplossingen: het perspectief vanuit de netbeheerder

Link naar bestand toevoegen

Het platform SETuP

Royal HaskoningDHV heeft het platform SETuP ontwikkeld met als doel betrokkenen bij de Transitievisie Warmte een helder en onderbouwd beeld te geven van de mogelijkheden, kansen en uitdagingen in de gemeente; een vertrekpunt voor dialoog met betrokkenen en het maken van keuzes. Zo kan een gemeente tot een breed gedragen Transitievisie Warmte komen. SETuP staat voor **Smart Energy Transition Platform.**

In het platform bundelen wij de veelheid aan beschikbare data en analyseren wij deze op systematische wijze. Het gaat dan om de warmtevraag, geplande werkzaamheden, initiatieven in de wijk en de uitkomsten van warmtemodellen (de Startanalyse door het Vesta MAIS model van PBL). Het platform gebruikt daarnaast een aantal publieke databronnen. Dit zijn:

- Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), voor gegevens over gebouwen (bouwjaar, gebruiksdoeleinde);
- Database voor energielabels;
- Verschillende gegevens van Centraal Bureau Statistiek;
- De uitkomsten van de Startanalyse van het Planbureau voor de Leefomgeving.

Gedurende het project hebben we het platform aangevuld met lokale data. We hebben gegevens verzameld over onder andere lokale warmtebronnen, het gasnetwerk, het elektriciteitsnetwerk, plannen voor duurzame warmtesystemen, bewonersinitiatieven, renovatieplannen van dewoningcorporaties, sloop- en nieuwbouwplannen, werkzaamheden voor klimaatadaptatie en aan de infrastructuur (wegen, riolering, waternet, watersysteem).

We hebben deze resultaten gebundeld, zodat we deze op een overzichtelijke manier weer konden geven in interactieve dashboards, zowel op gebouw-, buurt- als gemeenteniveau. Deze dashboards hielpen bij het vaststellen van warmteoplossingen die het meest geschikt zijn en de kansen te identificeren waar gestart kan worden met de transitie richting aardgasvrij.

De uitkomsten van de met SETuP uitgevoerde analyse dienden als basis voor een dialoog met alle betrokken partijen. Door de veelheid aan informatie overzichtelijk weer te geven heeft het de betrokken partijen geholpen om gezamenlijk tot inzichten te komen en zo samen keuzes te maken. In werksessies zijn de voorlopige uitkomsten besproken en getoetst met de ambtelijke adviseurs en ketenpartners (netbeheerder, woningcorporaties, en het waterschap).

Deze werkwijze hielp om tot gedeelde inzichten te komen over de warmtevoorziening van de toekomst. Voor zowel de gemeente als geheel als voor de individuele wijken. Daarmee heeft het bijgedragen aan een begrijpelijke, goed onderbouwde Transitievisie Warmte.

Hoe is de WAT-kaart bepaald?

In de WAT-kaart komt informatie uit verschillende bronnen samen: landelijke gegevens en lokale gegevens van de gemeente, netbeheerder, woningcorporatie, waterschap en andere betrokkenen.

De WAT-kaart geeft per buurt de mogelijke technische oplossingsrichtingen weer, op basis van de kennis en inzichten van nu. De basis voor deze kaart is de Startanalyse. Dit is een energiemodel van het Planbureau voor de Leefomgeving (Vesta MAIS 5.0 model). De belangrijkste technische oplossingsrichtingen zijn hierin doorgerekend. Hierbij is rekening gehouden met de lokaal beschikbare warmtebronnen en de lokale opbouw van de warmtevraag. Op basis van de laagste maatschappelijke kosten ontstaat een eerste beeld van de voorkeursoplossingen.

Dit model is als startpunt gebruikt. Het beginpunt voor het opstellen van de WAT-kaart zijn de mogelijke oplossingen met de laagste **maatschappelijke kosten**. Dit zijn oplossingen die de minste kosten met zich meebrengen voor de hele maatschappij. Hoe deze kosten over de maatschappij verdeeld worden, is nu nog niet aan te geven. We weten dus nog niet wie welk deel van de kosten moet betalen. Dit komt omdat de regering dit nog niet bepaald heeft. We kunnen nu dus nog niet zeggen wat de gevolgen zijn voor uw/ieders energierekening.

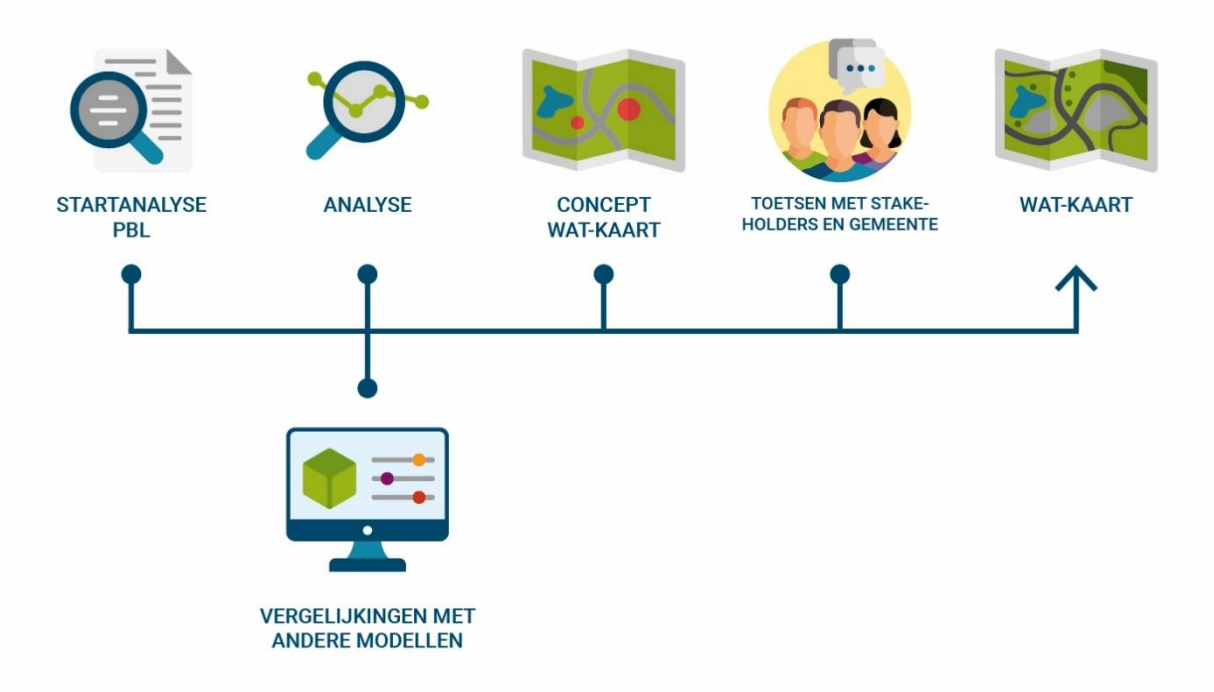
De uitkomsten van dit model zijn uitgebreid met lokale informatie en eerdere studies (zoals de WarmteTransitie Atlas). De beschikbare (rest)warmtebronnen zijn aangepast op basis van de **Regionale Structuur Warmte** voor de RES Arnhem-Nijmegen. Daar is namelijk onderzocht welke (rest)warmtebronnen er in Wijchen beschikbaar zijn. Dit is gebruikt voor een **nieuwe doorrekening van de Startanalyse**. Dit betekent dat de nieuwe dataset met restwarmtebronnen gebruikt is om met behulp van het rekenmodel van de Startanalyse nieuwe uitkomsten voor Wijchen te maken.

Na de nieuwe doorrekening van de Startanalyse zijn deze uitkomsten **verder uitgebreid met lokale informatie**. De lokale kennis hebben we verzameld door met de gemeente, netbeheerder Liander, Waterschap Rivierenland en woningcorporaties Talis, De Kernen en Woonwaarts te spreken. Daarna is hen gevraagd een enquête in te vullen.

De volgende informatie is per buurt in kaart gebracht:

- Bestaande plannen voor duurzame energiesystemen;
- Bewonerscollectieven rond energie of energiecoöperaties;
- Geplande onderhoudswerkzaamheden aan riolering, wegen, drinkwaternet, gasnet, en elektriciteitsnet;
- De capaciteit van het elektriciteitsnetwerk;
- De economische afschrijving van het gasnetwerk;
- Sloop- en nieuwbouwplannen;
- Grote renovatieplannen voor woningen;
- Grote werkzaamheden rond ruimtelijke inrichting, openbaar groen, klimaatadaptatie en watersysteem.

Met deze lokale informatie krijgen wij een beter beeld van de mogelijke warmteoplossingen en waar koppelkansen ontstaan. Koppelkansen zijn kansen die ontstaan doordat werk met andere werk gecombineerd kan worden. Denk bijvoorbeeld aan het aanleggen van een warmtenet, wanneer de staat open moet omdat de riolering vervangen wordt.

Figuur 11 - Proces totstandkoming WAT-kaart

Daarnaast zijn zes controles uitgevoerd op de modeluitkomsten. Er is gekeken naar:

- **Beschikbaarheid:** Is het waarschijnlijk dat de oplossing met de laagste maatschappelijke kosten ook daadwerkelijk beschikbaar komt in deze buurt? Strategieën die gebruik maken van bijvoorbeeld groen gas, restwarmte of geothermie scoren lager op dit aspect, omdat het niet zeker is dat deze duurzame energiebronnen ook daadwerkelijk lokaal ingezet kunnen worden.
- **Warmtevraag:** In hoeverre komt de gemodelleerde warmtevraag van een buurt overeen met het werkelijke warmteverbruik in de afgelopen jaren? Bij een grote afwijking is het vertrouwen in de modeluitkomsten lager.
- **Isolatie:** Zijn de woningen geschikt voor oplossingen die warmte leveren op lage temperatuur (all electric, lage temperatuur-warmtenet)? Hiervoor is gekeken naar de bouwjaren. Als er veel oude woningen in de buurt staan, is het uitdagender deze strategie te realiseren, en is de robuustheid lager. Bij veel recente woningen geldt het omgekeerde.
- **Warmtevraagdichtheid:** Sluit de warmtevraag aan bij de strategie? Als de warmtevraagdichtheid hoog is (>1.000GJ/ha), zijn warmtenetten kansrijker. Als de warmtedichtheid laag is (<1.000 GJ/ha) zijn individuele oplossingen kansrijker. Wanneer de voorkeursstrategie overeenkomt met de warmtevraagdichtheid, is de robuustheid hoger.
- **Elektriciteitsnet:** Kan het elektriciteitsnet de nodige extra elektriciteitsvraag aan? Sommige oplossingen vragen veel extra elektriciteit. Als de oplossing relatief weinig verzwaring van het lokale elektriciteitsnetwerk vergt, is de robuustheid hoger.
- **Sloop en nieuwbouw:** De modeluitkomsten zijn gebaseerd op de huidige bebouwing. Als er significante sloop- of nieuwbouwplannen in de buurt zijn, kan dit invloed hebben op de best passende strategie. In dat geval is de robuustheid van de uitkomsten lager.

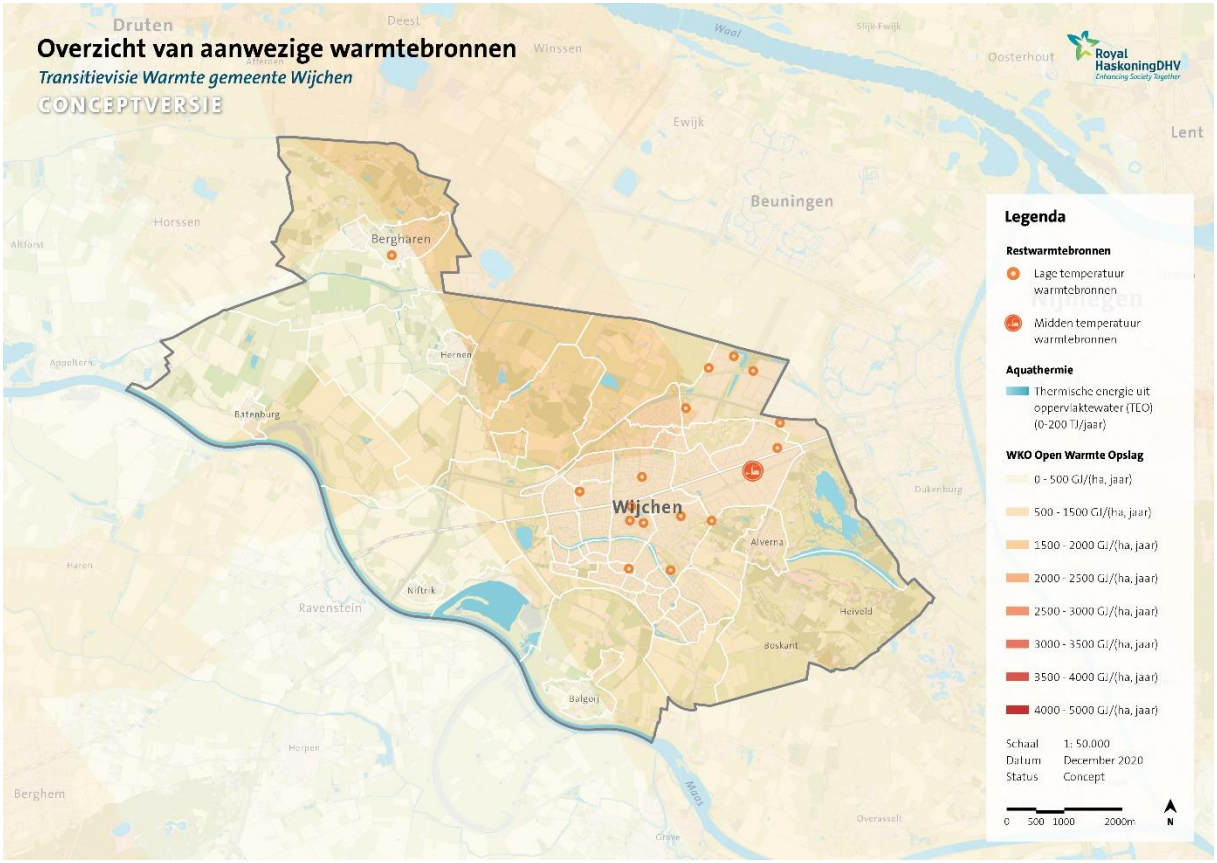
Deze controles geven een indicatie of er aandachtspunten zijn bij de modelresultaten. Het is echter geen uitputtende analyse van alle onzekere factoren. Daarom zijn de oplossingen uitgebreid besproken met gemeente en stakeholders en vertaald in een gebiedsgerichte strategie.

Warmtebronnen in de gemeente Wijchen

De beschikbare warmtebronnen in Wijchen zijn te bekijken via deze atlas:

http://rhk.maps.arcgis.com/apps/MinimalGallery/index.html?appid=65f26148fc784f12b37ddc3e8fa0ad5a

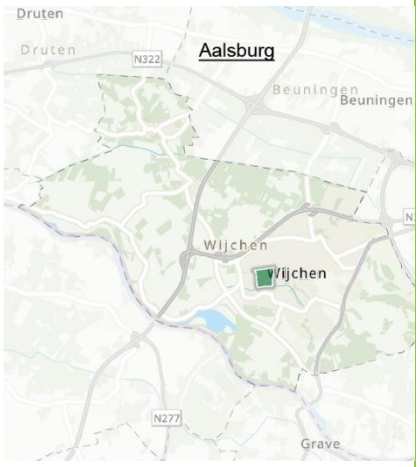
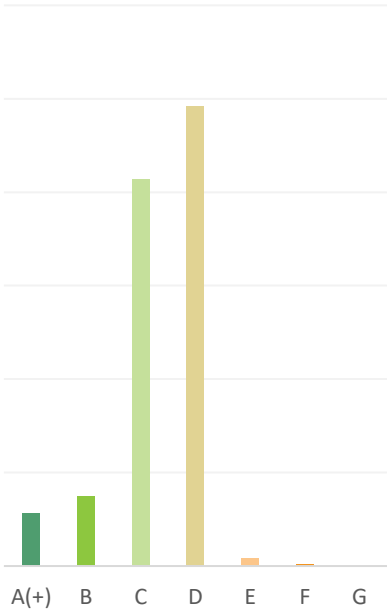
In de kaart hieronder ziet u de belangrijkste warmtebronnen voor Wijchen samengevat.

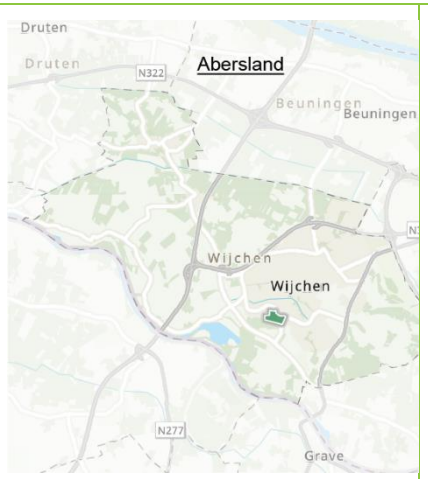
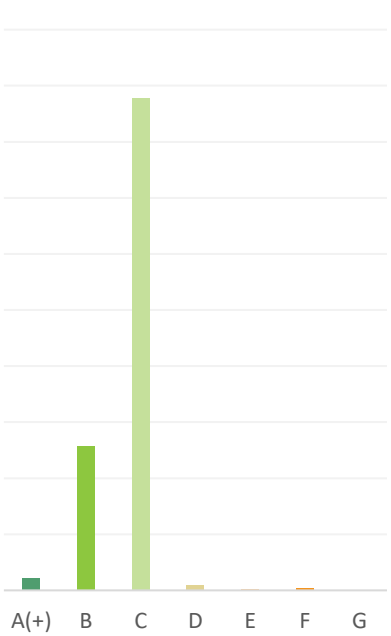

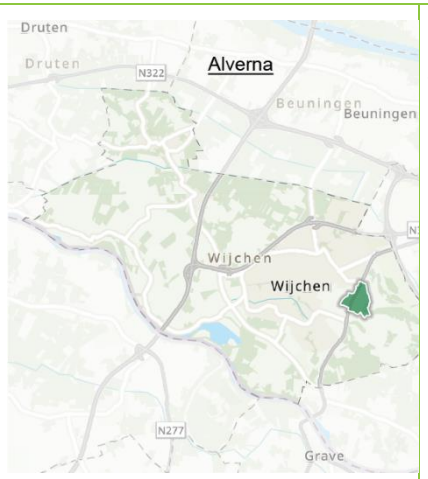
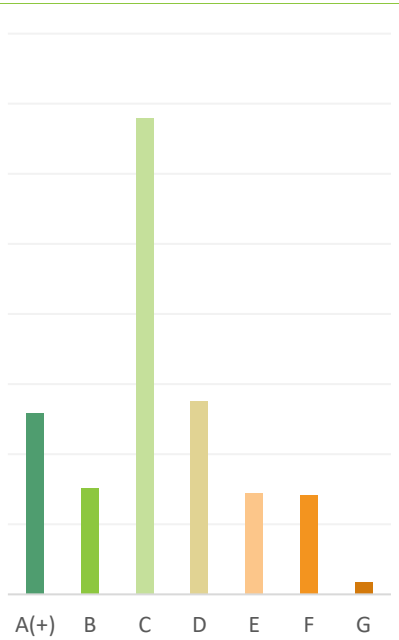
CBS-buurtindeling gemeente Wijchen

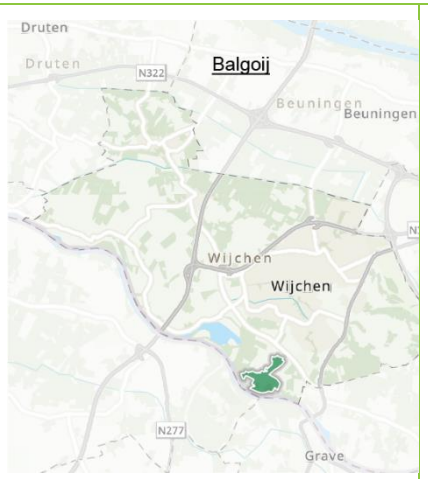
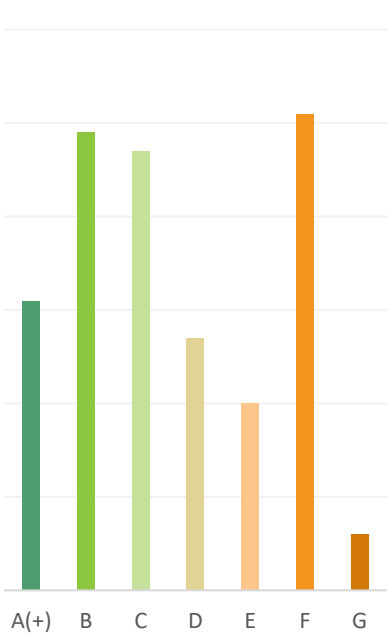
- Aalsburg en Blauwe Hof
- Alverna
- Balgoy
- Batenburg
- Bergharen
- Buurt Bergharen
- Centrum en Valendries
- Hernen
- Homberg, Heilige Stoel en Kraaijenberg
- Industrieterrein Nieuweweg
- Industrieterrein Zesweg
- Leur
- Niftrik
- Verspreide huizen Bullenkamp Boskant en Heivel
- Verspreide huizen Hernen
- Verspreide huizen Hernen en Leur
- Verspreide huizen Hernense Bosch en Leur
- Verspreide huizen Lunen en Balgoy
- Verspreide huizen op de Overwal
- Verspreide huizen poldergebied
- Verspreide huizen poldergebied Bergharen
- Verspreide huizen tussen Wijchen en Niftrik
- Verspreide huizen Valendries en Hoogbroek
- Verspreide huizen Woezik
- Wijchen-Kerkeveld
- Wijchen-Noordoost
- Wijchen-Zuid
- Woezi

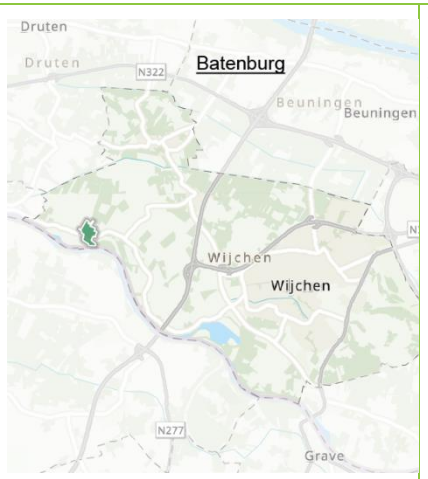
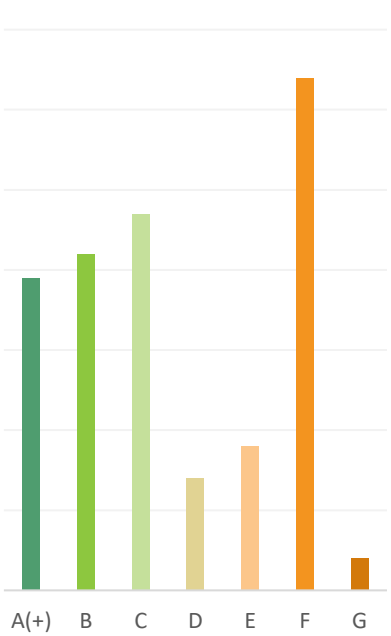
Warmteoplossingen gemeente Wijchen per buurt

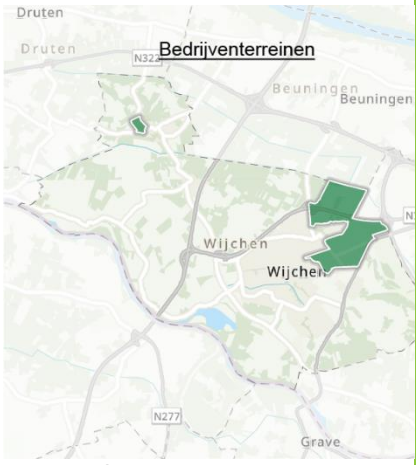
Buurt	Profiel	Huurwoningen	Labels	Warmte-oplossing en infrastructuur	Strategie	Handelings-perspectief
Aalsburg	 523 woningen Warmtevraag: - 30485 GJ; - 1016,2 GJ/ha	Totaal 1%: - 0% corporatie; - 1% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 26% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 98% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

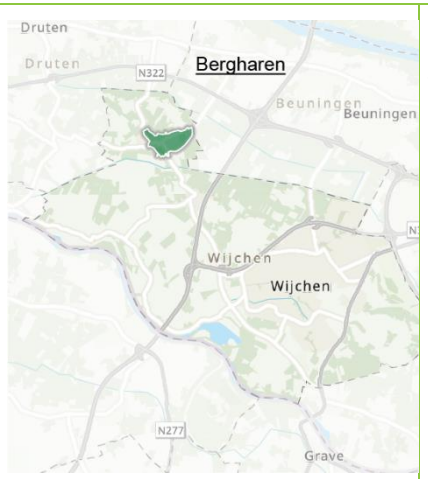
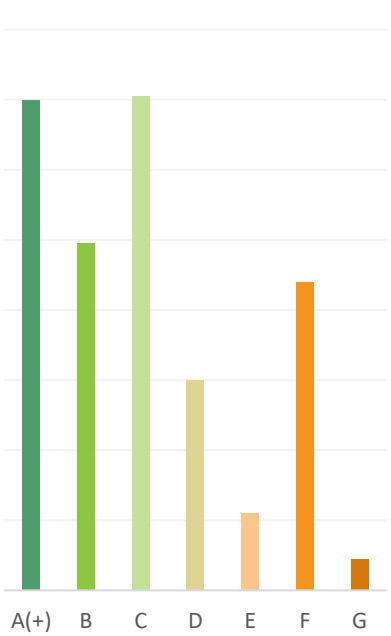
Abersland	 587 woningen Warmtevraag: - 20173 GJ; - 1186,6 GJ/ha	Totaal 34%: - 5% corporatie; - 29% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 28% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 75% financieel afgeschreven.	Verkenningswijk: Wijchen-Zuid is aangewezen als Wijk van de Toekomst. Hier vindt de komende jaren een brede wijkvernieuwing plaats, die wij via spoor 1 en 2 combineren met isolatiemaatregelen en energiebesparing. Via spoor 4 stellen we daarvoor een uitvoeringsplan op.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Ondertussen de berichtgeving over het uitvoeringsplan blijven volgen. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

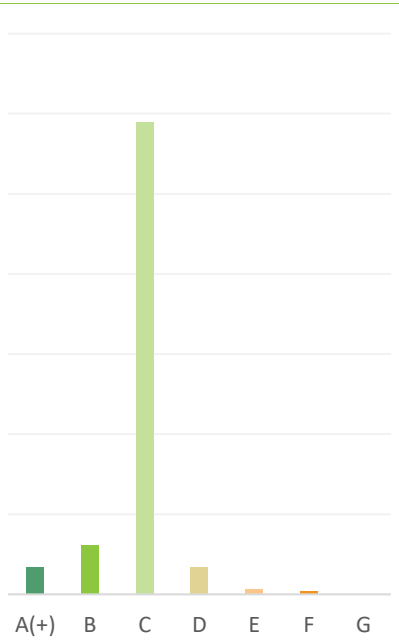
Alverna	 833 woningen Warmtevraag: - 35713 GJ; - 558 GJ/ha	Totaal 48%: - 43% corporatie; - 5% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 43% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 85% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

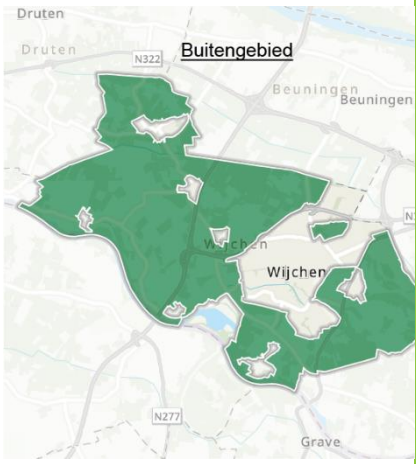
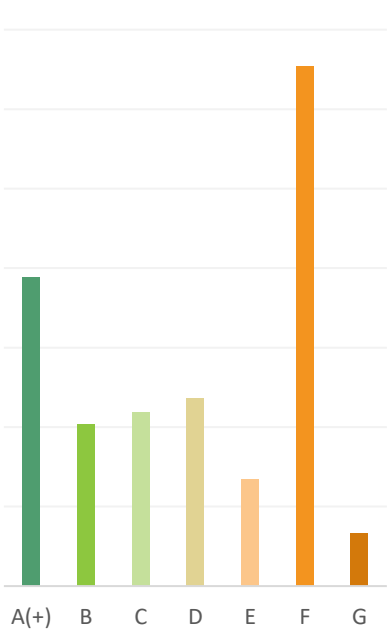
Balgoij	 222 woningen Warmtevraag: - 15327 GJ; - 215,9 GJ/ha	Totaal 13%: - 9% corporatie; - 4% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 56% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 78% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

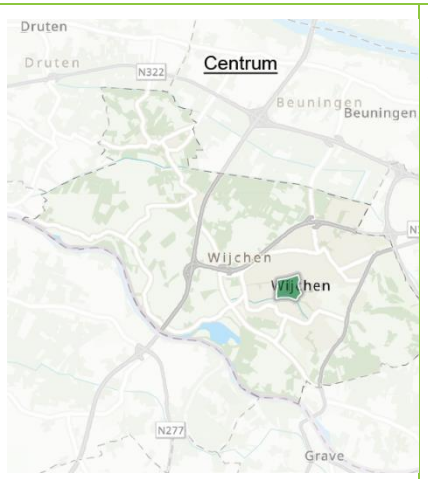
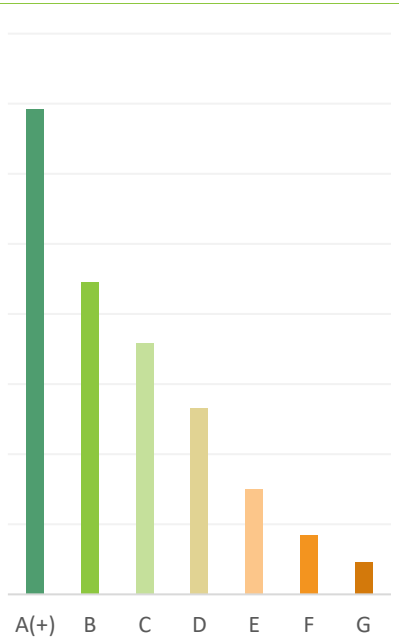
Batenburg	 224 woningen Warmtevraag: - 13171 GJ; - 548,8 GJ/ha	Totaal 22%: - 17% corporatie; - 5% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 40% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 80% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

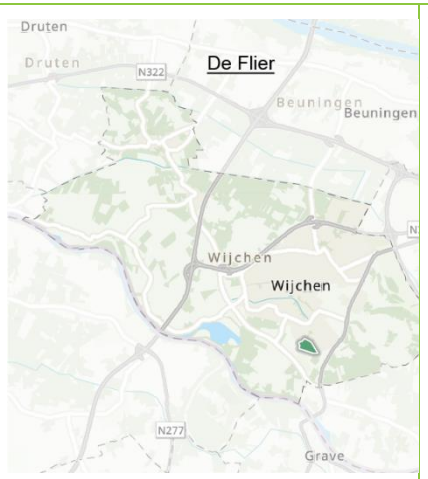
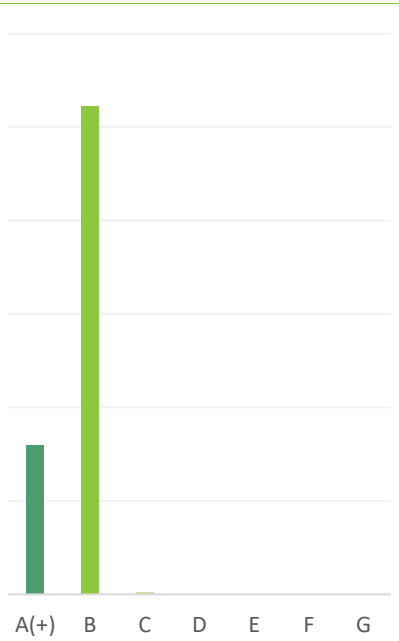
Bedrijventerreinen	 280 woningen Warmtevraag: - 127506 GJ; - 637,5 GJ/ha	

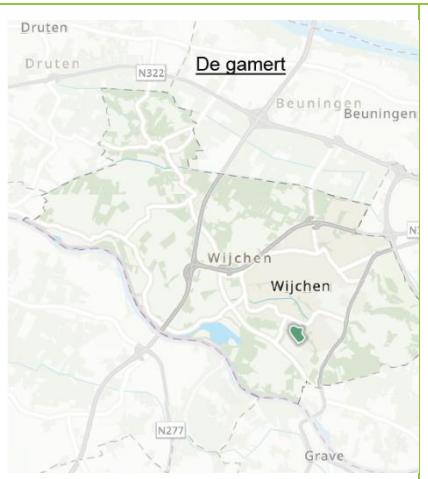
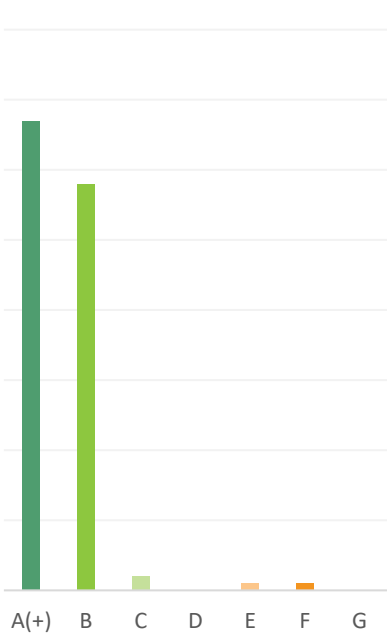
Bergharen	 552 woningen Warmtevraag: - 30459 GJ; - 358,3 GJ/ha	Totaal 20%: - 16% corporatie; - 4% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 52% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 70% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

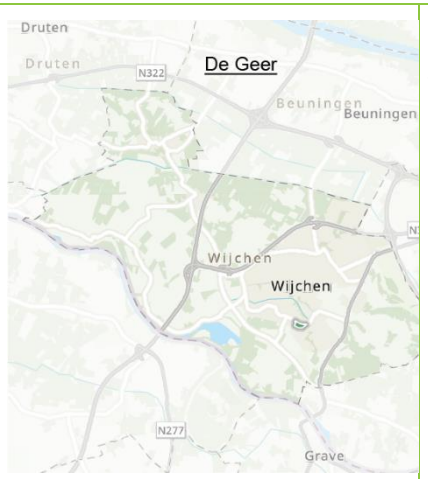
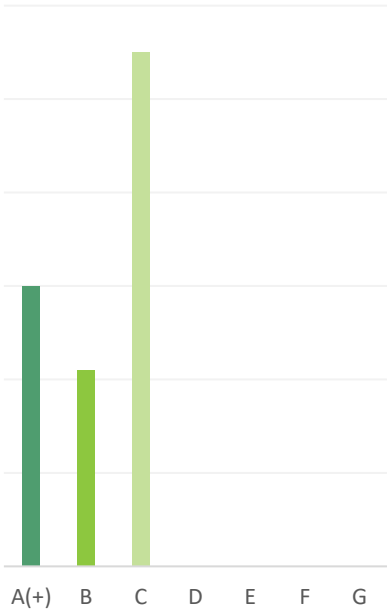
Blauwe Hof	 365 woningen Warmtevraag: - 20459 GJ; - 705,5 GJ/ha	Totaal 2%: - 0% corporatie; - 2% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 42% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 95% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

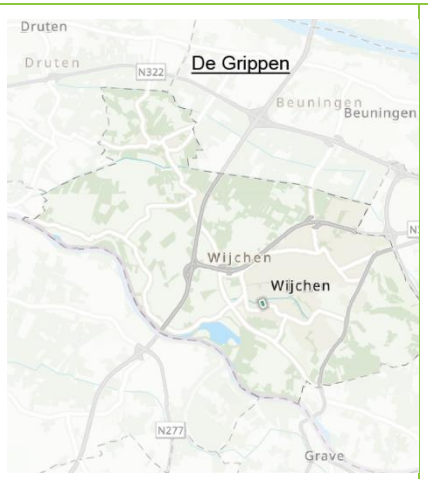
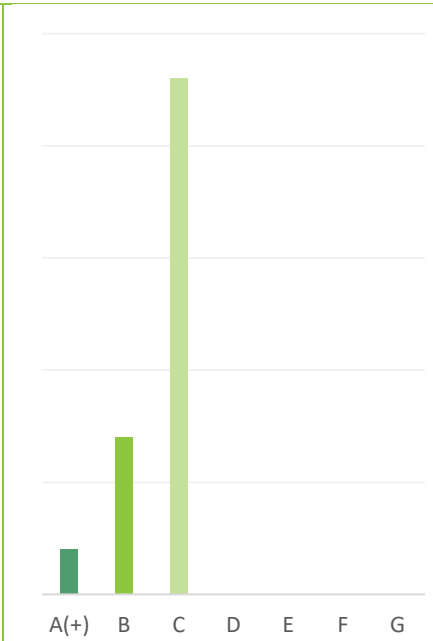
Buitengebied (meerdere buurten met verspreide huizen)	 901 woningen: - 113160 GJ; - 23,2 GJ/ha	Totaal 0-40%: - 0% corporatie; - 0-40% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

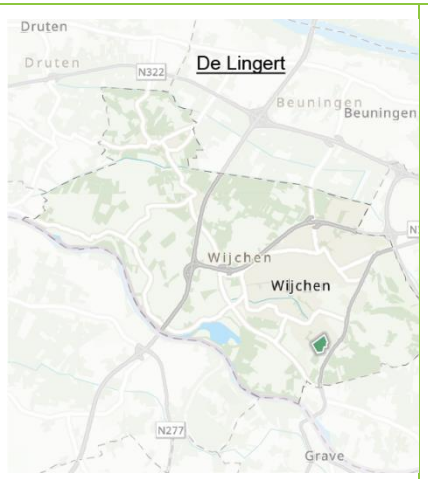
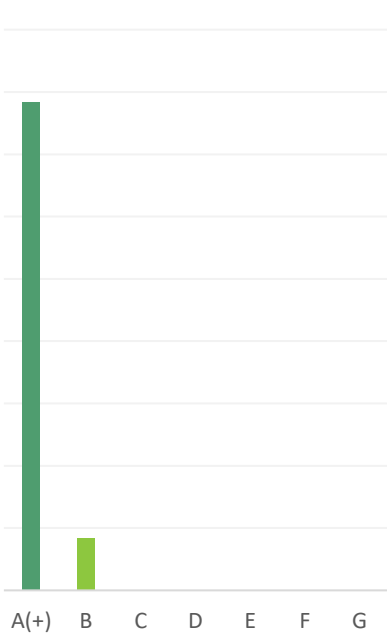
Centrum	 959 woningen Warmtevraag: - 52665 GJ; - 1120,5 GJ/ha	Totaal 48%: - 18% corporatie; - 30% particulier		Een warmtenet op basis van WKO en aquathermie uit het Wijchens Meer is de meest kansrijke duurzame warmteoplossing. Het gasnet in deze buurt is 64% financieel afgeschreven en 9% zijn grondroerings-gevoelige leidingen*. Het elektriciteitsnet is 84% geschikt voor all-electric.	Verkenningswijk: voor Wijchen centrum werken we via spoor 3 en 4 de haalbaarheid van het warmtenet verder uit en stellen we een uitvoeringsplan op. Ondertussen volgen we ook spoor 1 en 2.	Isoleren tot minimaal energielabel B en berichtgeving over een mogelijk warmtenet blijven volgen. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

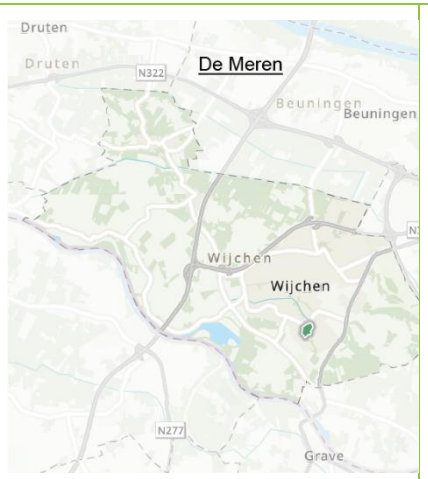
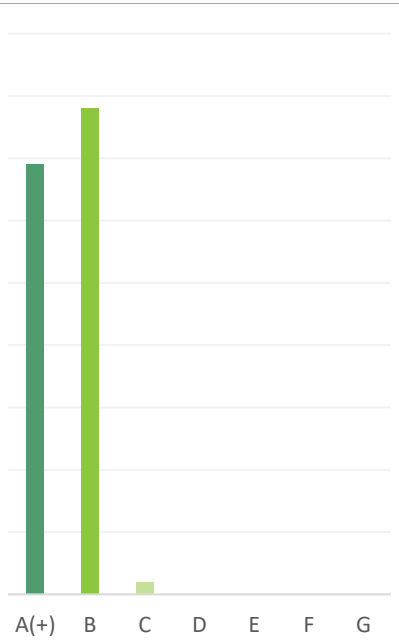
De Flier	 342 woningen Warmtevraag: - 11958 GJ; - 797,2 GJ/ha	Totaal 20%: - 19% corporatie; - 1% particulier		Zowel individuele als collectieve oplossingen (warmtenet) zijn kansrijk. Het gasnet in deze buurt is 47% financieel afgeschreven en 0% zijn grondroerings-gevoelige leidingen*. Het elektriciteitsnet is 12% geschikt voor all-electric.	Via spoor 3 werken we de mogelijkheden voor een warmtenet verder uit. Ondertussen volgen we ook spoor 1 en 2.	Isoleren tot minimaal energielabel C en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

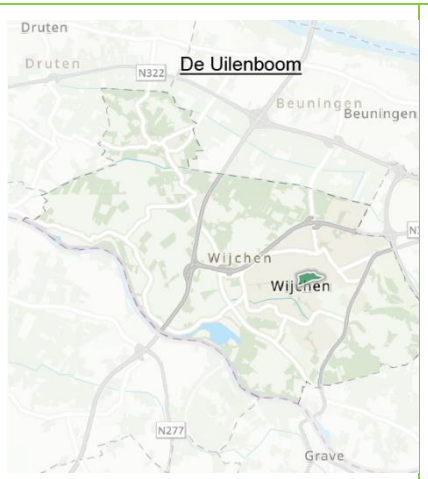
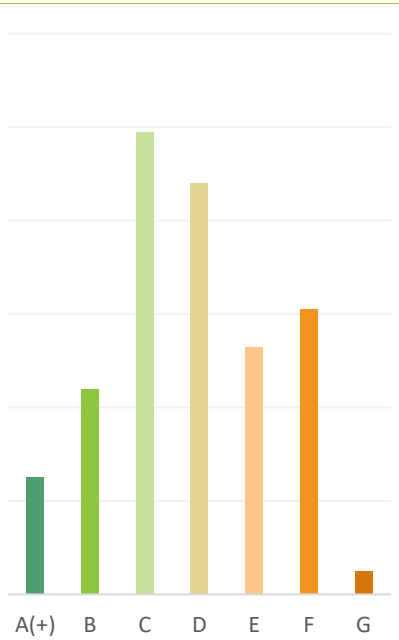
De gamert	 124 woningen Warmtevraag: - 7272 GJ; - 404 GJ/ha	Totaal 2%: - 0% corporatie; - 2% particulier		Zowel individuele als collectieve oplossingen (warmtenet) zijn kansrijk. Het gasnet in deze buurt is 44% financieel afgeschreven en 0% zijn grondroerings-gevoelige leidingen*. Het elektriciteitsnet is 57% geschikt voor all-electric.	Via spoor 3 werken we de mogelijkheden voor een warmtenet verder uit. Ondertussen volgen we ook spoor 1 en 2.	Isoleren tot minimaal energielabel C en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

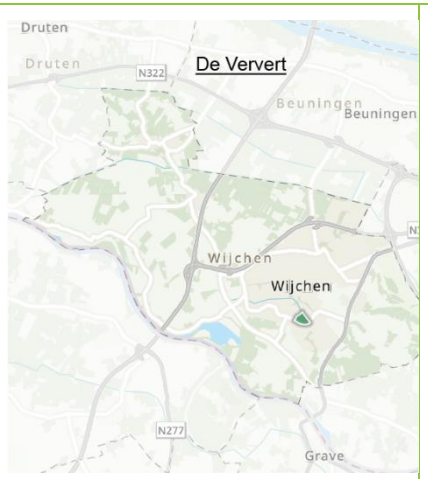
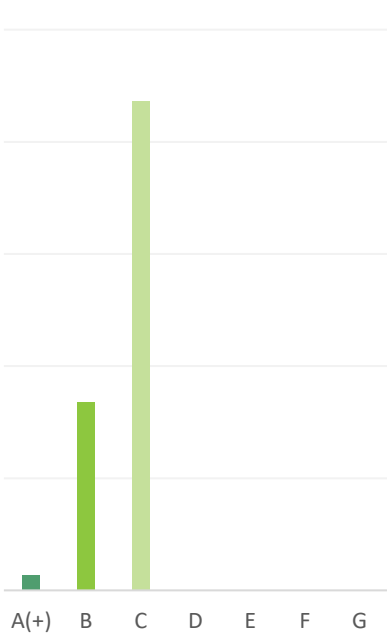
De Geer	 105 woningen Warmtevraag: - 3546 GJ; - 709,1 GJ/ha	Totaal 17%: - 15% corporatie; - 2% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het gasnet in deze buurt is 64% financieel afgeschreven en 0% zijn grondroerings-gevoelige leidingen*. Het elektriciteitsnet is 22% geschikt voor all-electric.	Verkenningswijk: Wijchen-Zuid is aangewezen als Wijk van de Toekomst. Hier vindt de komende jaren een brede wijkvernieuwing plaats, die wij via spoor 1 en 2 combineren met isolatiemaatregelen en energiebesparing. Via spoor 4 stellen we daarvoor een uitvoeringsplan op.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Ondertussen de berichtgeving over het uitvoeringsplan blijven volgen. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

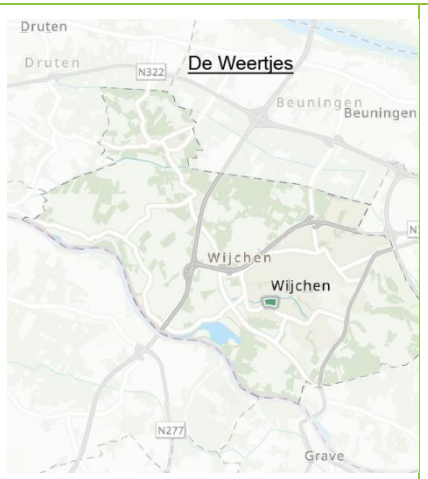
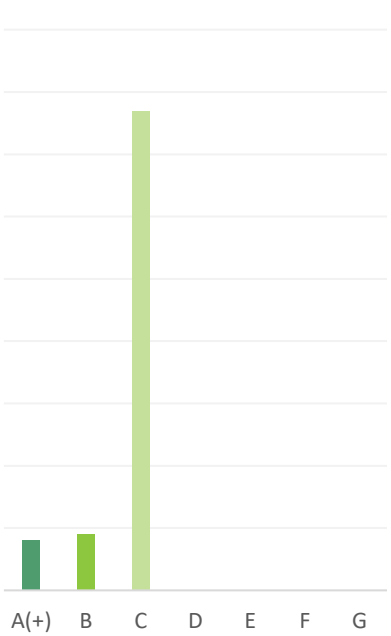
De Grippen	 32 woningen Warmtevraag: - 1674 GJ; - 558 GJ/ha	Totaal 0%: - 0% corporatie; - 0% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 0% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 72% financieel afgeschreven.	Verkenningswijk: Wijchen-Zuid is aangewezen als Wijk van de Toekomst. Hier vindt de komende jaren een brede wijkvernieuwing plaats, die wij via spoor 1 en 2 combineren met isolatiemaatregelen en energiebesparing. Via spoor 4 stellen we daarvoor een uitvoeringsplan op.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Ondertussen de berichtgeving over het uitvoeringsplan blijven volgen. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

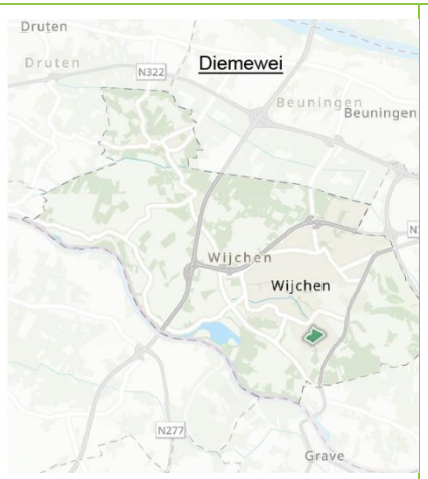
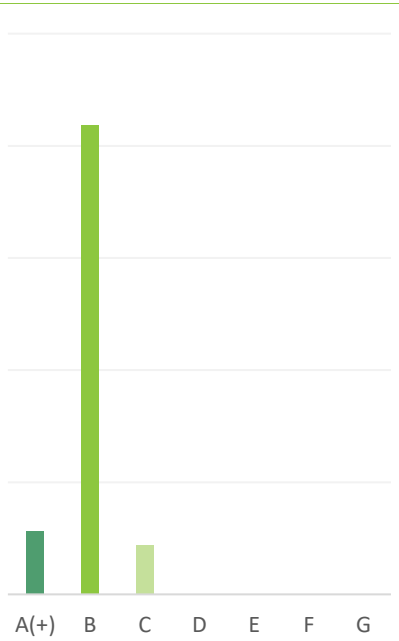
De Lingert	 434 woningen Warmtevraag: - 13595 GJ; - 849,7 GJ/ha	Totaal 8%: - 6% corporatie; - 2% particulier		Zowel individuele als collectieve oplossingen (warmtenet) zijn kansrijk. Het gasnet in deze buurt is 42% financieel afgeschreven en 0% zijn grondroerings-gevoelige leidingen*. Het elektriciteitsnet is 7% geschikt voor all-electric.	Via spoor 3 werken we de mogelijkheden voor een warmtenet verder uit. Ondertussen volgen we ook spoor 1 en 2.	Isoleren tot minimaal energielabel C en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

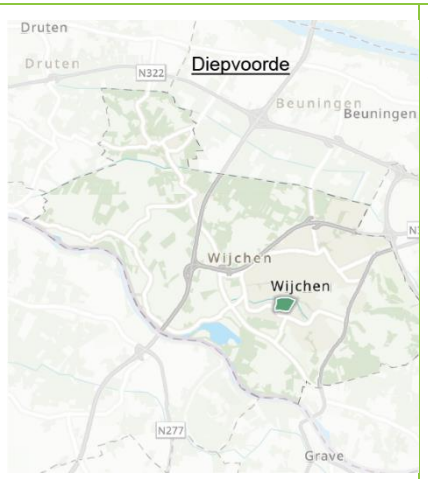
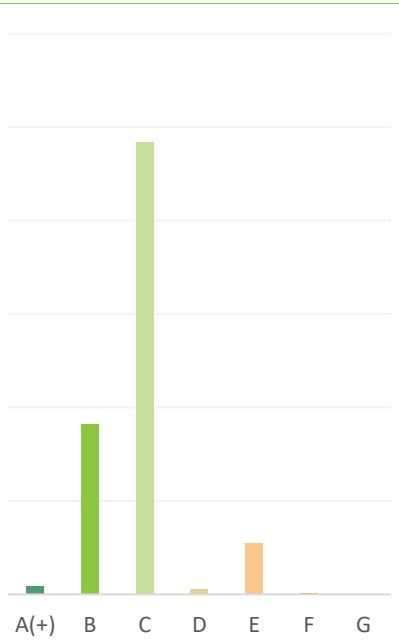
De Meren	 149 woningen Warmtevraag: - 6264 GJ; - 569,5 GJ/ha	Totaal 0%: - 0% corporatie; - 0% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 12% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 46% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

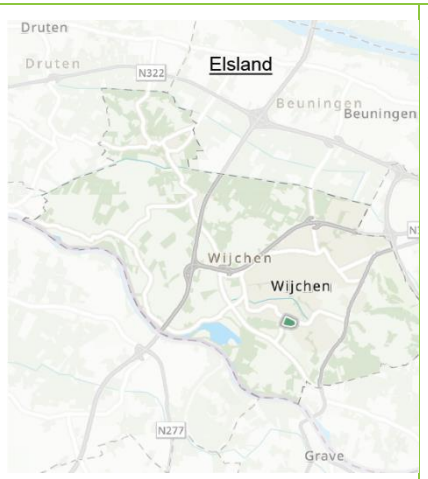
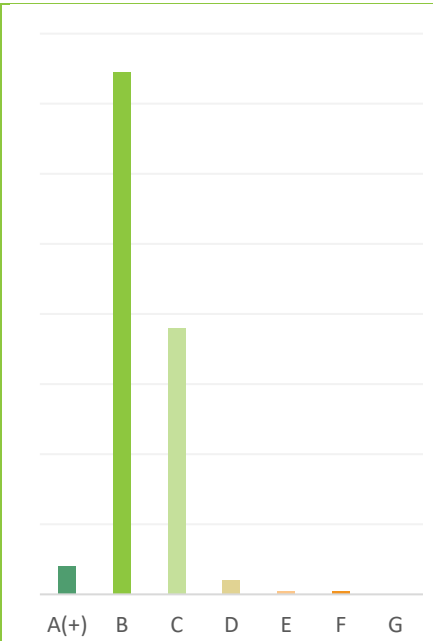
De Uilenboom	 372 woningen Warmtevraag: - 22336 GJ; - 1116,8 GJ/ha	Totaal 20%: - 14% corporatie; - 6% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 59% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 87% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

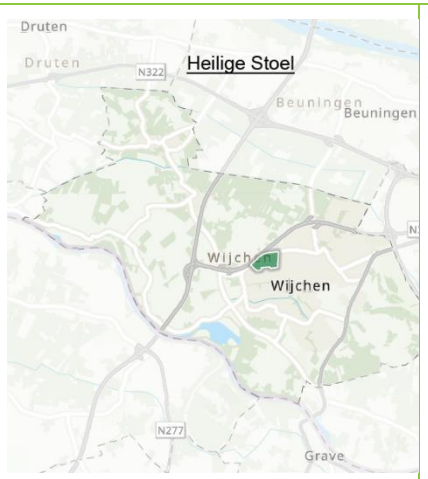
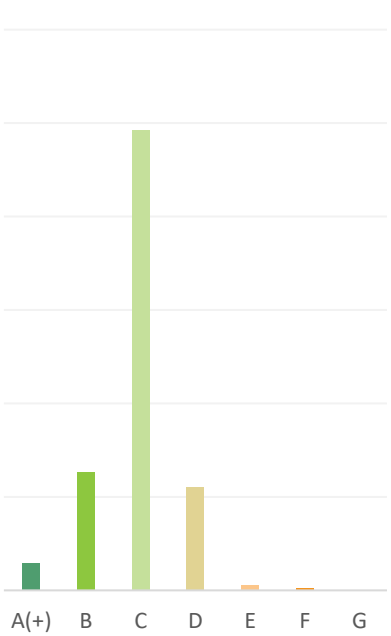
De Ververt	 307 woningen Warmtevraag: - 8690 GJ; - 869 GJ/ha	Totaal 34%: - 13% corporatie; - 21% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 28% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 88% financieel afgeschreven.	Verkenningswijk: Wijchen-Zuid is aangewezen als Wijk van de Toekomst. Hier vindt de komende jaren een brede wijkvernieuwing plaats, die wij via spoor 1 en 2 combineren met isolatiemaatregelen en energiebesparing. Via spoor 4 stellen we daarvoor een uitvoeringsplan op.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Ondertussen de berichtgeving over het uitvoeringsplan blijven volgen. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

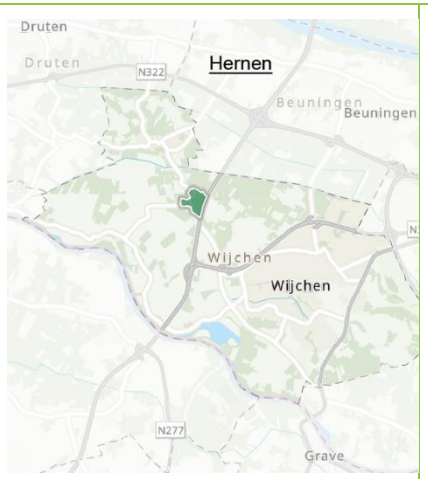
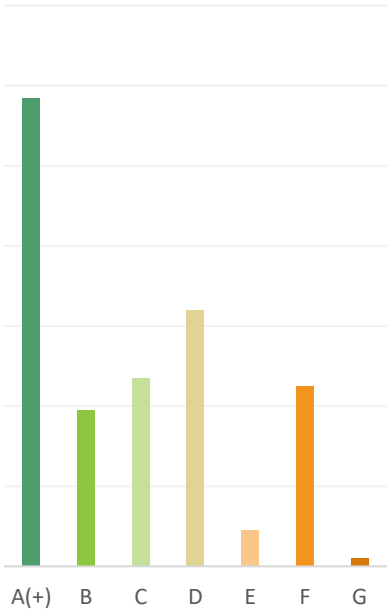
De Weertjes	 94 woningen Warmtevraag: - 4414 GJ; - 551,8 GJ/ha	Totaal 4%: - 0% corporatie; - 4% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 0% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 75% financieel afgeschreven.	Verkenningswijk: Wijchen-Zuid is aangewezen als Wijk van de Toekomst. Hier vindt de komende jaren een brede wijkvernieuwing plaats, die wij via spoor 1 en 2 combineren met isolatiemaatregelen en energiebesparing. Via spoor 4 stellen we daarvoor een uitvoeringsplan op.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Ondertussen de berichtgeving over het uitvoeringsplan blijven volgen. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

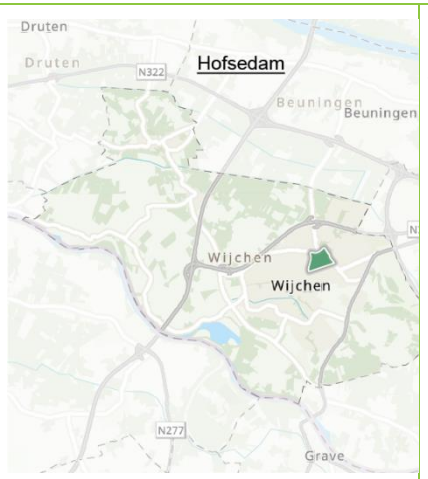
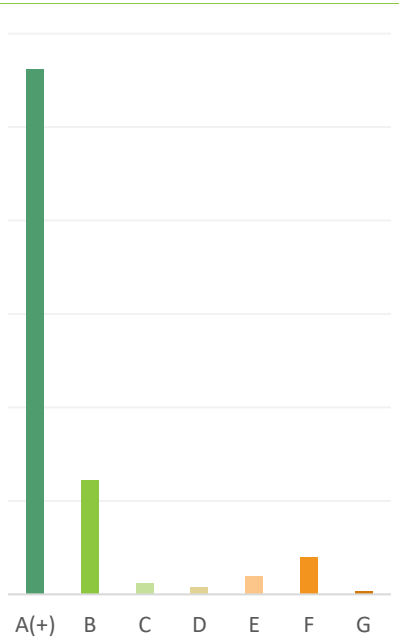
Diemewei	 259 woningen Warmtevraag: - 9097 GJ; - 606,5 GJ/ha	Totaal 2%: - 0% corporatie; - 2% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 10% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 51% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

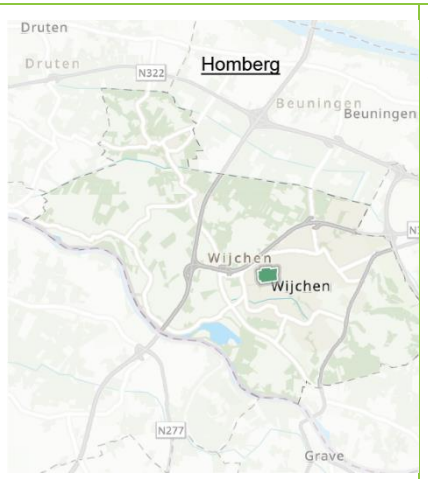
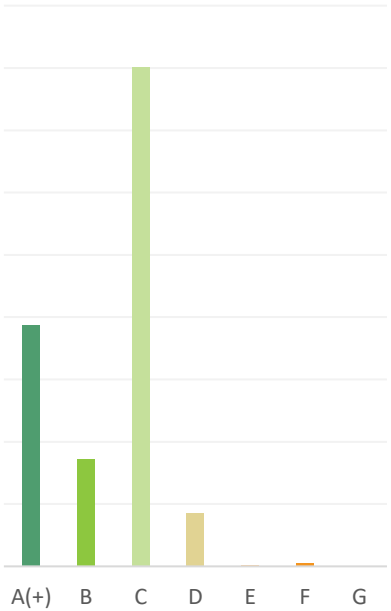
Diepvoorde	 736 woningen Warmtevraag: - 20382 GJ; - 970,5 GJ/ha	Totaal 58%: - 51% corporatie; - 7% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het gasnet in deze buurt is 85% financieel afgeschreven en 0% zijn grondroerings-gevoelige leidingen*. Het elektriciteitsnet is 57% geschikt voor all-electric.	Verkenningswijk: Wijchen-Zuid is aangewezen als Wijk van de Toekomst. Hier vindt de komende jaren een brede wijkvernieuwing plaats, die wij via spoor 1 en 2 combineren met isolatiemaatregelen en energiebesparing. Via spoor 4 stellen we daarvoor een uitvoeringsplan op.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Ondertussen de berichtgeving over het uitvoeringsplan blijven volgen. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

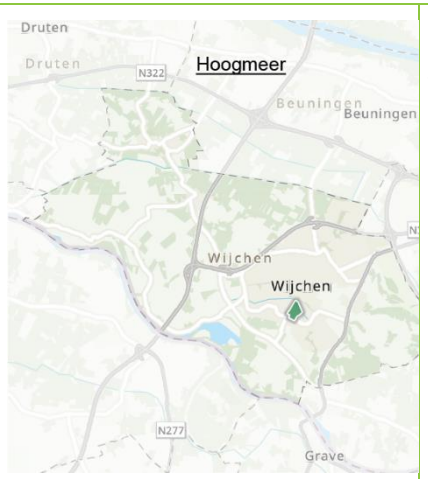
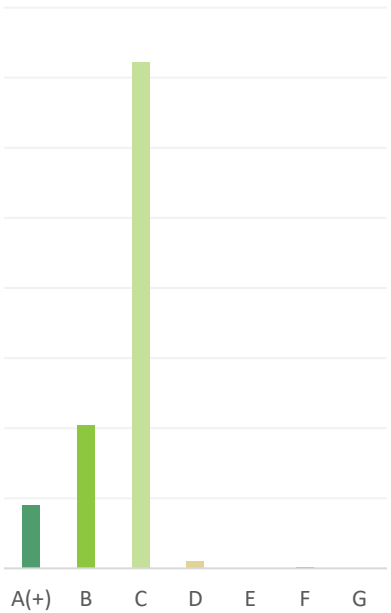
Elsland	 239 woningen Warmtevraag: - 6889 GJ; - 765,4 GJ/ha	Totaal 55%: - 53% corporatie; - 2% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het gasnet in deze buurt is 78% financieel afgeschreven en 0% zijn grondroerings-gevoelige leidingen*. Het elektriciteitsnet is 44% geschikt voor all-electric.	Verkenningswijk: Wijchen-Zuid is aangewezen als Wijk van de Toekomst. Hier vindt de komende jaren een brede wijkvernieuwing plaats, die wij via spoor 1 en 2 combineren met isolatiemaatregelen en energiebesparing. Via spoor 4 stellen we daarvoor een uitvoeringsplan op.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Ondertussen de berichtgeving over het uitvoeringsplan blijven volgen. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

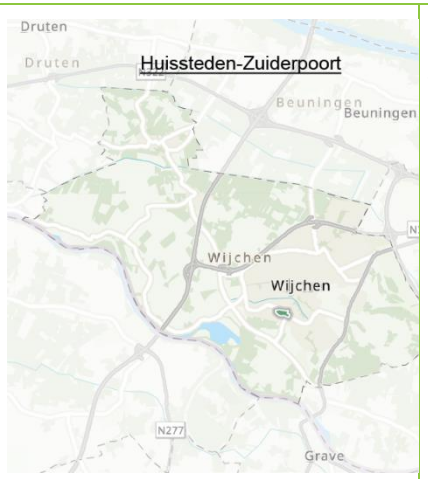
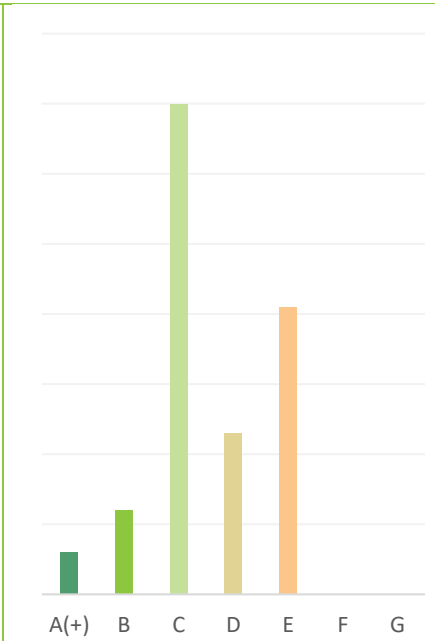
Heilige Stoel	 767 woningen Warmtevraag: - 31895 GJ; - 862 GJ/ha	Totaal 40%: - 35% corporatie; - 5% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 29% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 95% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

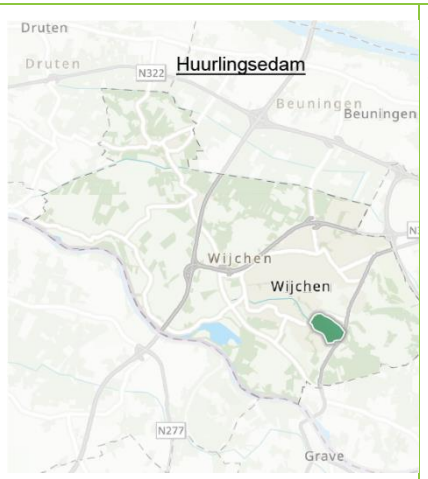
Hernen	 306 woningen Warmtevraag: - 17323 GJ; - 412,5 GJ/ha	Totaal 17%: - 12% corporatie; - 5% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 59% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 75% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

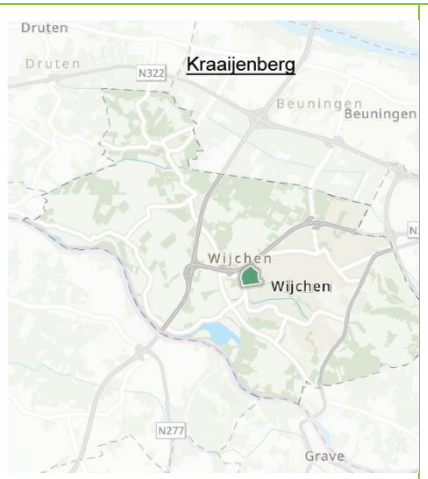
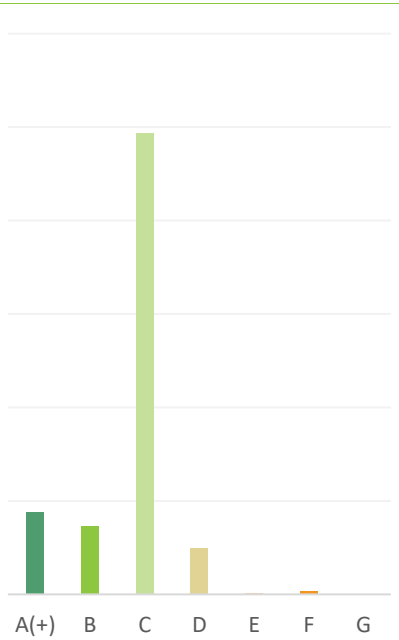
Hofsedam	 355 woningen Warmtevraag: - 18105 GJ; - 502,9 GJ/ha	Totaal 31%: - 22% corporatie; - 9% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 63% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 56% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

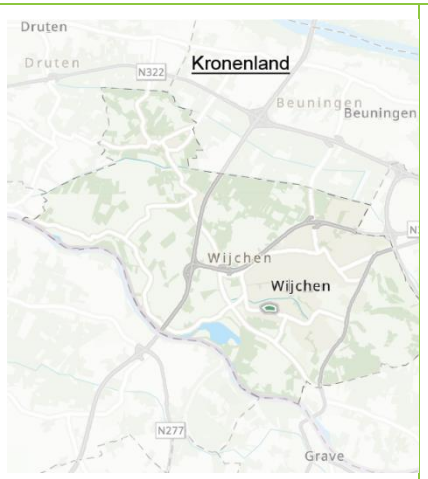
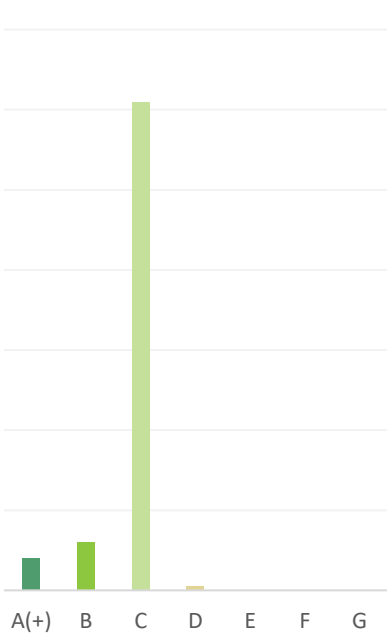
Homberg	 722 woningen Warmtevraag: - 28218 GJ; - 1007,8 GJ/ha	Totaal 73%: - 72% corporatie; - 1% particulier		Zowel individuele als collectieve oplossingen (warmtenet) zijn kansrijk. Het gasnet in deze buurt is 92% financieel afgeschreven en 0% zijn grondroerings-gevoelige leidingen*. Het elektriciteitsnet is 53% geschikt voor all-electric.	Via spoor 3 werken we de mogelijkheden voor een warmtenet verder uit. Ondertussen volgen we ook spoor 1 en 2.	Isoleren tot minimaal energielabel C en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

Hoogmeer	 514 woningen Warmtevraag: - 16296 GJ; - 1018,5 GJ/ha	Totaal 38%: - 37% corporatie; - 1% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het gasnet in deze buurt is 89% financieel afgeschreven en 0% zijn grondroerings-gevoelige leidingen*. Het elektriciteitsnet is 56% geschikt voor all-electric.	Verkenningswijk: Wijchen-Zuid is aangewezen als Wijk van de Toekomst. Hier vindt de komende jaren een brede wijkvernieuwing plaats, die wij via spoor 1 en 2 combineren met isolatiemaatregelen en energiebesparing. Via spoor 4 stellen we daarvoor een uitvoeringsplan op.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Ondertussen de berichtgeving over het uitvoeringsplan blijven volgen. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

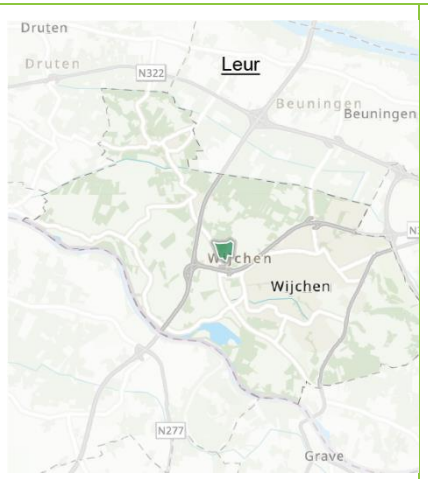
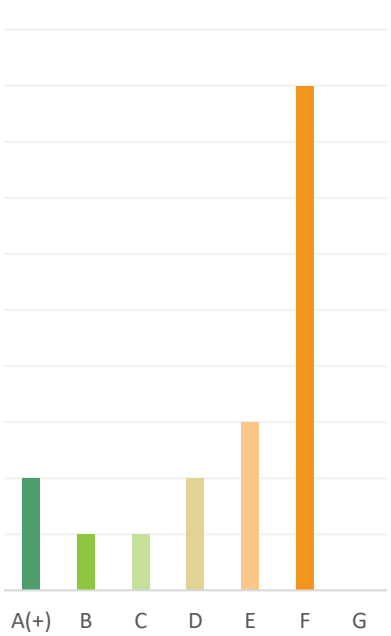
Huissteden-Zuiderpoort	 136 woningen Warmtevraag: - 5590 GJ; - 798,5 GJ/ha	Totaal 100%: - 100% corporatie; - 0% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het gasnet in deze buurt is 75% financieel afgeschreven en 1% zijn grondroerings-gevoelige leidingen*. Het elektriciteitsnet is 59% geschikt voor all-electric.	Verkenningswijk: Wijchen-Zuid is aangewezen als Wijk van de Toekomst. Hier vindt de komende jaren een brede wijkvernieuwing plaats, die wij via spoor 1 en 2 combineren met isolatiemaatregelen en energiebesparing. Via spoor 4 stellen we daarvoor een uitvoeringsplan op.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Ondertussen de berichtgeving over het uitvoeringsplan blijven volgen. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

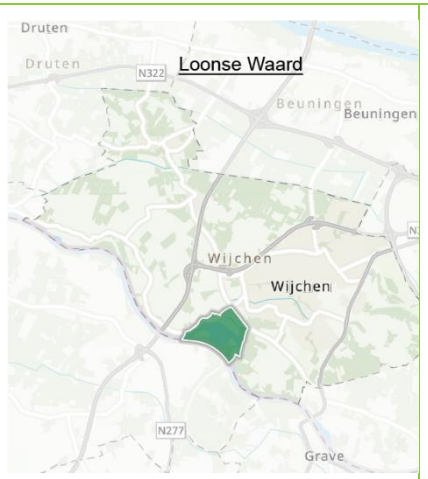
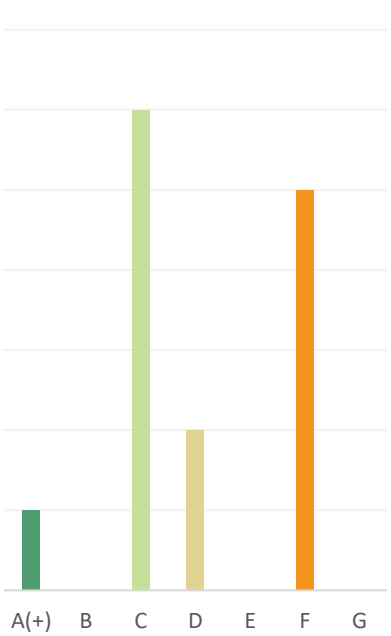
Huurlingsedam	 456 woningen Warmtevraag: - 15495 GJ; - 262,6 GJ/ha	Totaal 25%: - 24% corporatie; - 1% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 64% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 28% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

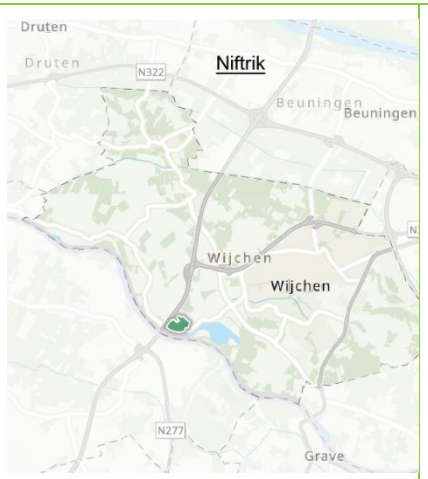
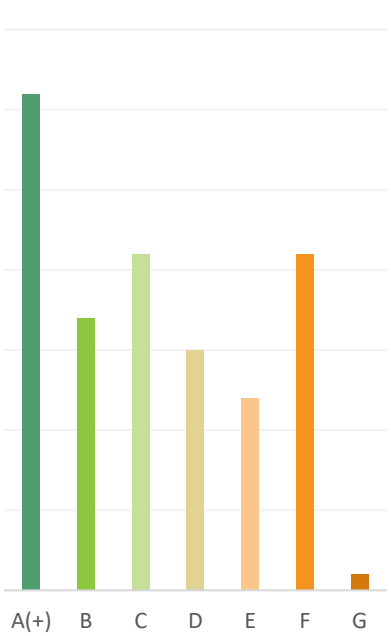
Kraaijenberg	 709 woningen Warmtevraag: - 27385 GJ; - 912,8 GJ/ha	Totaal 30%: - 29% corporatie; - 1% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 36% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 96% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

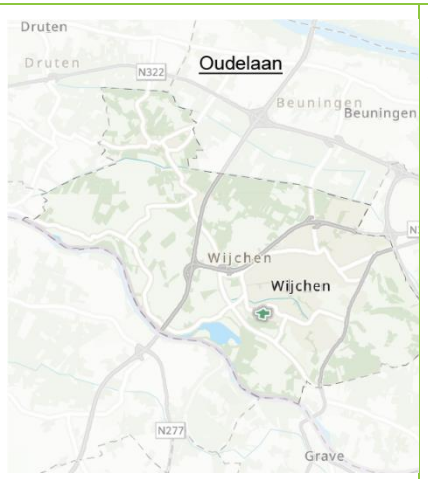
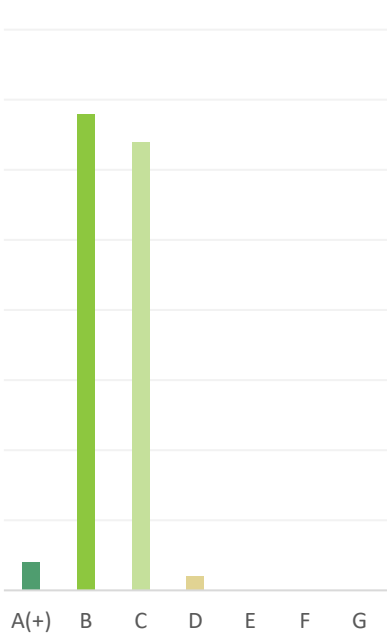
Kronenland	 143 woningen Warmtevraag: - 5476 GJ; - 912,7 GJ/ha	Totaal 3%: - 0% corporatie; - 3% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 15% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 75% financieel afgeschreven.	Verkenningswijk: Wijchen-Zuid is aangewezen als Wijk van de Toekomst. Hier vindt de komende jaren een brede wijkvernieuwing plaats, die wij via spoor 1 en 2 combineren met isolatiemaatregelen en energiebesparing. Via spoor 4 stellen we daarvoor een uitvoeringsplan op.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Ondertussen de berichtgeving over het uitvoeringsplan blijven volgen. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

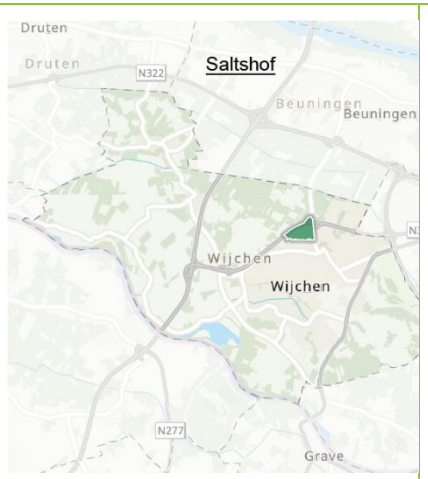
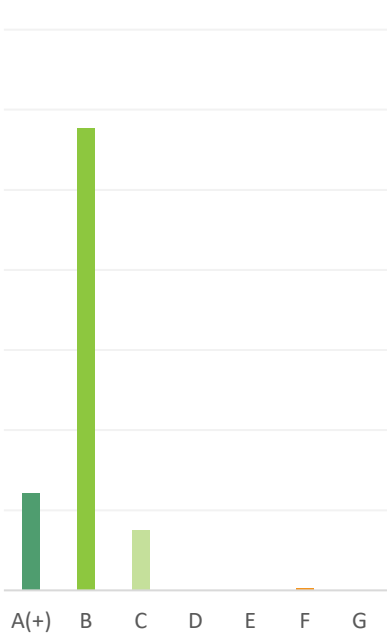
Lambrasse	 245 woningen Warmtevraag: - 6514 GJ; - 592,2 GJ/ha	Totaal 7%: - 0% corporatie; - 7% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 39% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 27% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

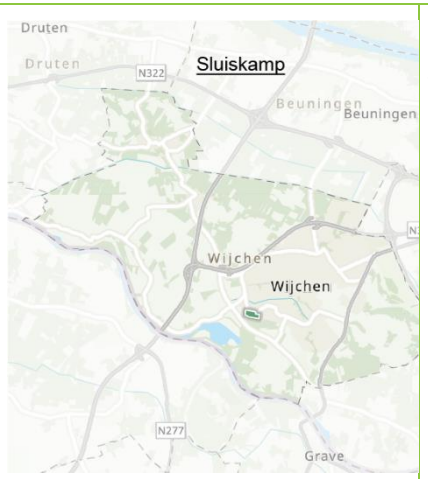
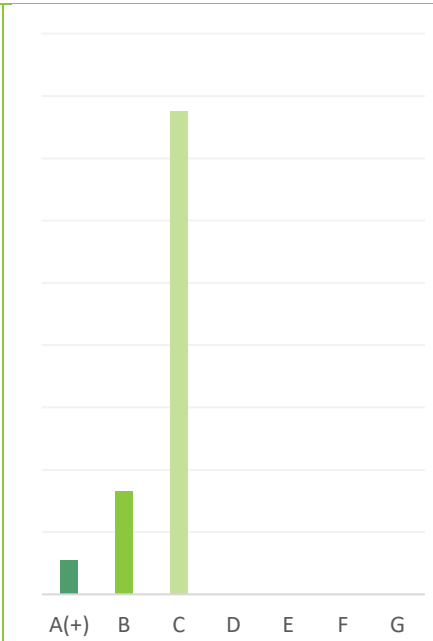
Leur	 15 woningen Warmtevraag: - 2166 GJ; - 83,3 GJ/ha	Totaal %: - % corporatie; - 0% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 100% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 58% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

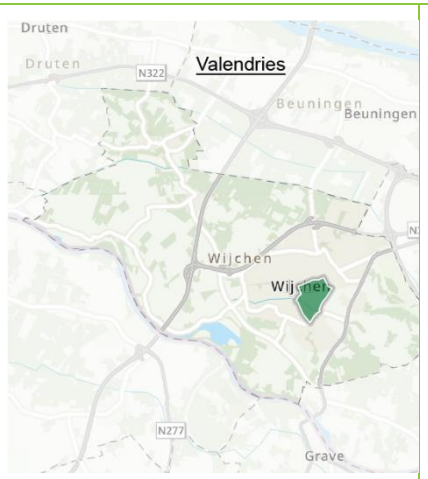
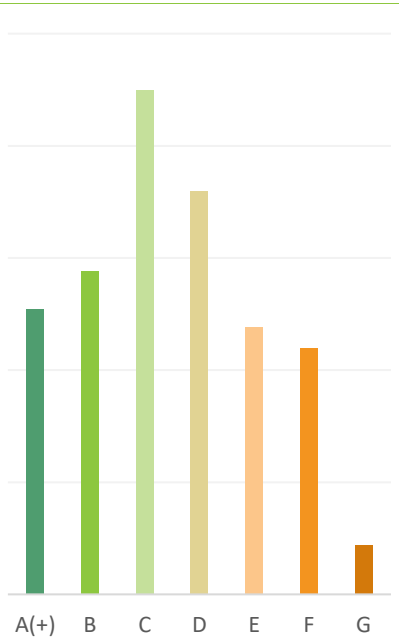
Loonse Waard	 13 woningen Warmtevraag: - 7281 GJ; - 75,8 GJ/ha	Totaal %: - % corporatie; - 0% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 100% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 45% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

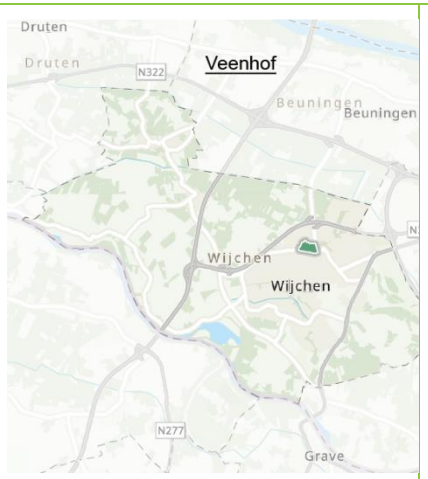
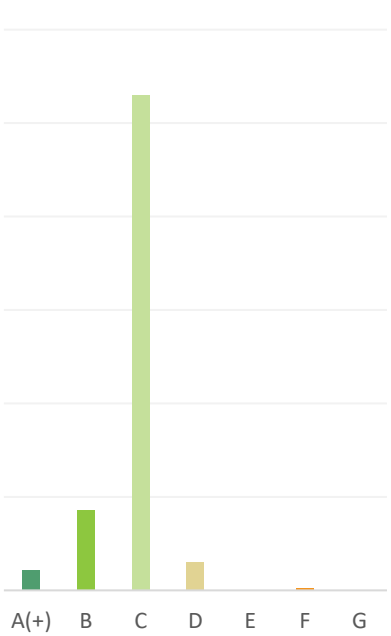
Niftrik	 116 woningen Warmtevraag: - 8556 GJ; - 342,3 GJ/ha	Totaal 16%: - 8% corporatie; - 8% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 48% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 85% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

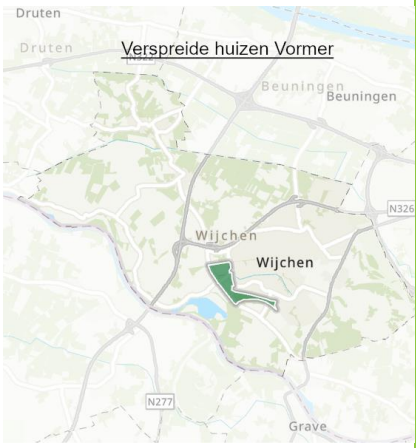
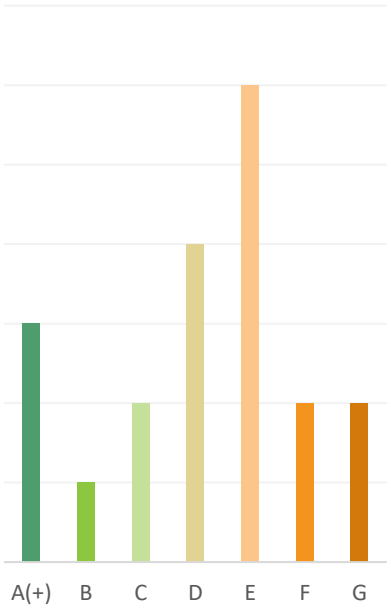
Oudelaan	 68 woningen Warmtevraag: - 2596 GJ; - 259,6 GJ/ha	Totaal 41%: - 41% corporatie; - 0% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 23% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 70% financieel afgeschreven.	Verkenningswijk: Wijchen-Zuid is aangewezen als Wijk van de Toekomst. Hier vindt de komende jaren een brede wijkvernieuwing plaats, die wij via spoor 1 en 2 combineren met isolatiemaatregelen en energiebesparing. Via spoor 4 stellen we daarvoor een uitvoeringsplan op.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Ondertussen de berichtgeving over het uitvoeringsplan blijven volgen. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

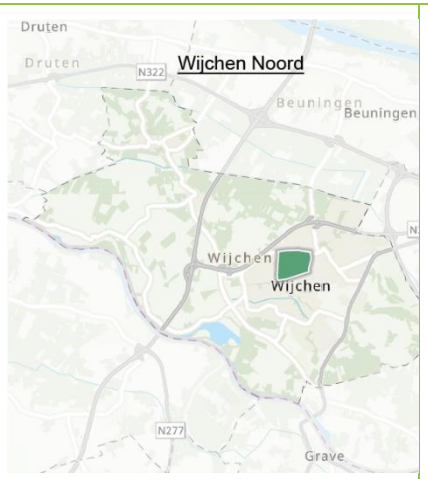
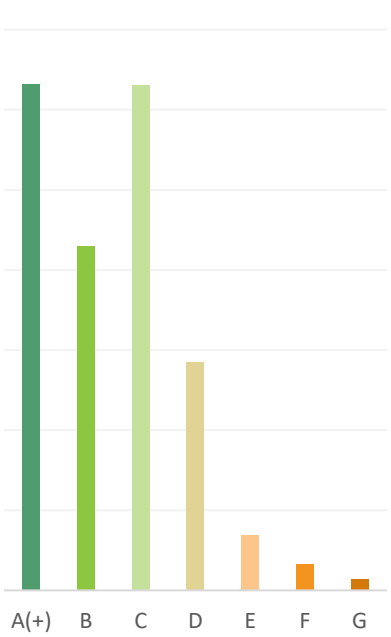
Saltshof	 775 woningen Warmtevraag: - 27374 GJ; - 608,3 GJ/ha	Totaal 6%: - 4% corporatie; - 2% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 14% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 61% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

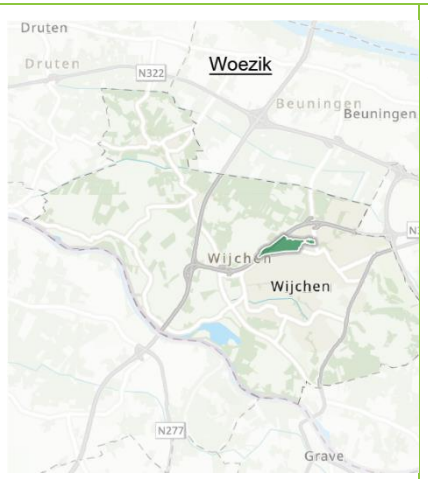
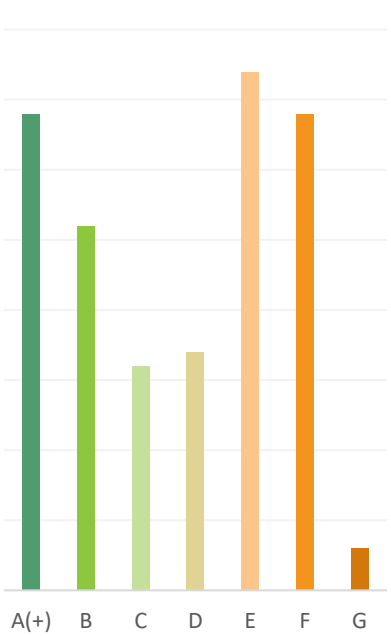
Sluiskamp	 199 woningen Warmtevraag: - 6974 GJ; - 871,7 GJ/ha	Totaal 15%: - 14% corporatie; - 1% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 38% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 71% financieel afgeschreven.	Verkenningswijk: Wijchen-Zuid is aangewezen als Wijk van de Toekomst. Hier vindt de komende jaren een brede wijkvernieuwing plaats, die wij via spoor 1 en 2 combineren met isolatiemaatregelen en energiebesparing. Via spoor 4 stellen we daarvoor een uitvoeringsplan op.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Ondertussen de berichtgeving over het uitvoeringsplan blijven volgen. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

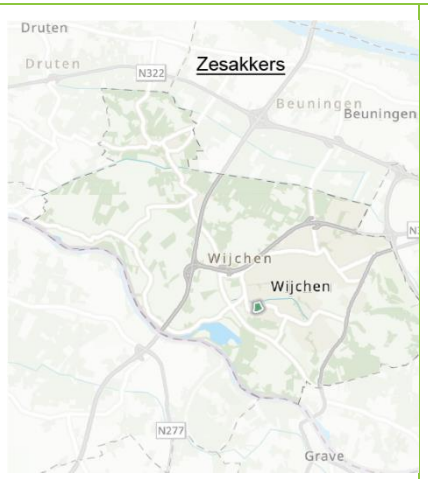
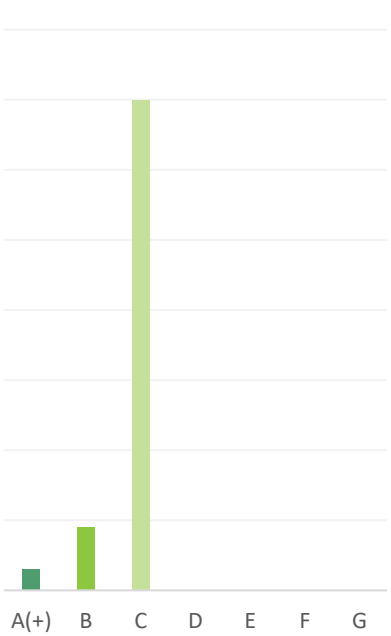
Valendries	 923 woningen Warmtevraag: - 50616 GJ; - 544,3 GJ/ha	Totaal 51%: - 50% corporatie; - 1% particulier		Zowel individuele als collectieve oplossingen (warmtenet) zijn kansrijk. Het gasnet in deze buurt is 72% financieel afgeschreven en 18% zijn grondroerings-gevoelige leidingen*. Het elektriciteitsnet is 44% geschikt voor all-electric.	Via spoor 3 werken we de mogelijkheden voor een warmtenet verder uit. Ondertussen volgen we ook spoor 1 en 2.	Isoleren tot minimaal energielabel C en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

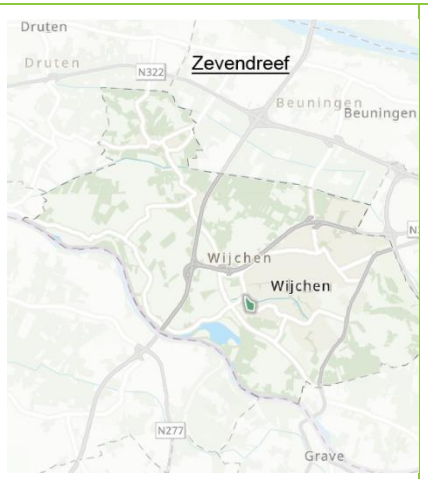
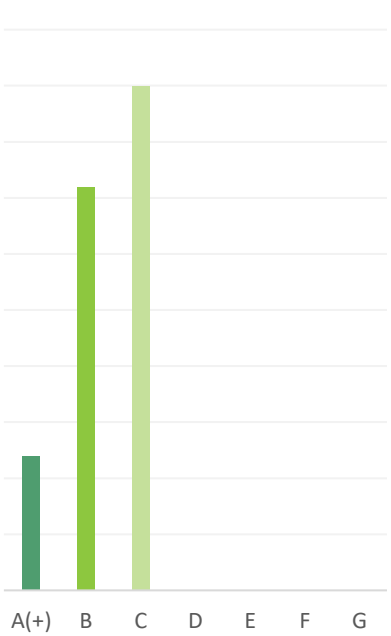
Veenhof	 335 woningen Warmtevraag: - 13946 GJ; - 820,4 GJ/ha	Totaal 28%: - 28% corporatie; - 0% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 34% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 87% financieel afgeschreven.	Via spoor 1 ondersteunen we bij het gereed maken voor aardgasvrij, via spoor 2 maken we individuele oplossingen mogelijk.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

Verspreide huizen Vormer	 20 woningen Warmtevraag: - 2364 GJ; - 31,1 GJ/ha	Totaal 0%: - 0% corporatie; - 0% particulier		Zowel individuele als collectieve oplossingen (warmtenet) zijn kansrijk. Het gasnet in deze buurt is 78% financieel afgeschreven en 0% zijn grondroerings-gevoelige leidingen*. Het elektriciteitsnet is 90% geschikt voor all-electric.	Via spoor 3 werken we de mogelijkheden voor een warmtenet verder uit. Ondertussen volgen we ook spoor 1 en 2.	Isoleren tot minimaal energielabel C en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

Wijchen Noord	 2090 woningen Warmtevraag: - 77611 GJ; - 872 GJ/ha	Totaal 48%: - 45% corporatie; - 3% particulier		Zowel individuele als collectieve oplossingen (warmtenet) zijn kansrijk. Het gasnet in deze buurt is 91% financieel afgeschreven en 3% zijn grondroerings-gevoelige leidingen*. Het elektriciteitsnet is 36% geschikt voor all-electric.	Via spoor 3 werken we de mogelijkheden voor een warmtenet verder uit. Ondertussen volgen we ook spoor 1 en 2.	Isoleren tot minimaal energielabel C en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

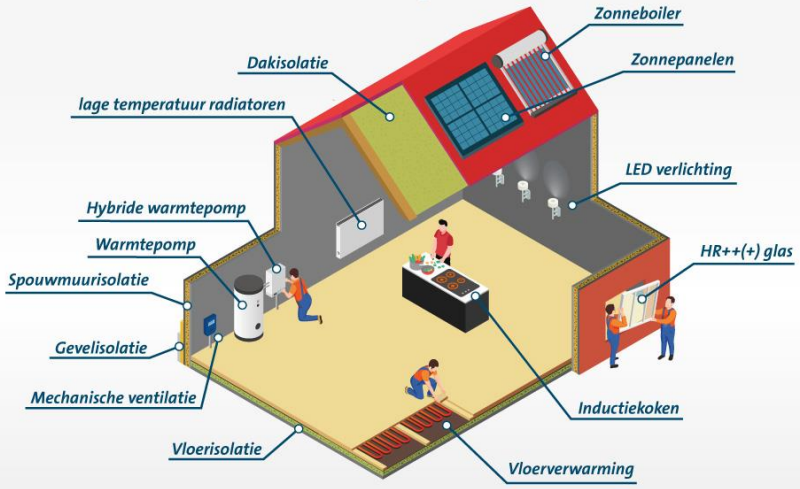
Woezik	 164 woningen Warmtevraag: - 11697 GJ; - 224,9 GJ/ha	Totaal 22%: - 15% corporatie; - 7% particulier		Zowel individuele als collectieve oplossingen (warmtenet) zijn kansrijk. Het gasnet in deze buurt is 73% financieel afgeschreven en 0% zijn grondroerings-gevoelige leidingen*. Het elektriciteitsnet is 18% geschikt voor all-electric.	Via spoor 3 werken we de mogelijkheden voor een warmtenet verder uit. Ondertussen volgen we ook spoor 1 en 2.	Isoleren tot minimaal energielabel C en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

Zesakkers	 82 woningen Warmtevraag: - 3594 GJ; - 599,1 GJ/ha	Totaal 49%: - 0% corporatie; - 49% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp. Het elektriciteitsnet is 54% geschikt voor all-electric. Het gasnet in deze buurt is 67% financieel afgeschreven.	Verkenningswijk: Wijchen-Zuid is aangewezen als Wijk van de Toekomst. Hier vindt de komende jaren een brede wijkvernieuwing plaats, die wij via spoor 1 en 2 combineren met isolatiemaatregelen en energiebesparing. Via spoor 4 stellen we daarvoor een uitvoeringsplan op.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Ondertussen de berichtgeving over het uitvoeringsplan blijven volgen. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

Zevendreef	 93 woningen Warmtevraag: - 3759 GJ; - 417,7 GJ/ha	Totaal 2%: - 0% corporatie; - 2% particulier		Individuele oplossingen: elektrische of hybride warmtepomp.	Verkenningswijk: Wijchen-Zuid is aangewezen als Wijk van de Toekomst. Hier vindt de komende jaren een brede wijkvernieuwing plaats, die wij via spoor 1 en 2 combineren met isolatiemaatregelen en energiebesparing. Via spoor 4 stellen we daarvoor een uitvoeringsplan op.	Isoleren tot minimaal energielabel B en bij natuurlijke vervangingsmomenten overstappen op een hybride warmtepomp. Ondertussen de berichtgeving over het uitvoeringsplan blijven volgen. Zie 'Zelf aan de slag' voor meer informatie over concrete maatregelen.

Infographic ‘Wat past bij mijn woning?’

WAT PAST BIJ MIJN WONING?

Bouwjaar

voor 1940 & monument*	1940 - 1975	1975 - 1992	1992 - 2000	na 2000 (A)
HR++(+) glas Zonnepanelen Inductie-koken LED verlichting Kierdichting Dakisolatie Spouwmuur isolatie (indien mogelijk) Vloer- of bodemisolatie	HR++(+) glas Zonnepanelen Inductie-koken LED verlichting Dakisolatie Spouwmuur isolatie Vloer- of bodemisolatie	HR++(+) glas Zonnepanelen Inductie-koken LED verlichting Vloerverwarming/lage temperatuur radiatoren Dakisolatie Na-soleren spouw Vloerisolatie	onderzoek warmte-verlies & na-isoleren HR++(+) glas Vloerverwarming/lage temperatuur radiatoren Zonnepanelen Inductie-koken LED verlichting (hybride) warmtepomp	HR++(+) glas Vloerverwarming/ lage temperatuur radiatoren Zonnepanelen Inductie-koken LED verlichting (hybride) warmtepomp

GEEN SPIJT MAATREGELEN

AANVULLENDE MAATREGELEN (ALS ER GEEN WARMTENET KOMT OF OPTIONEEL)

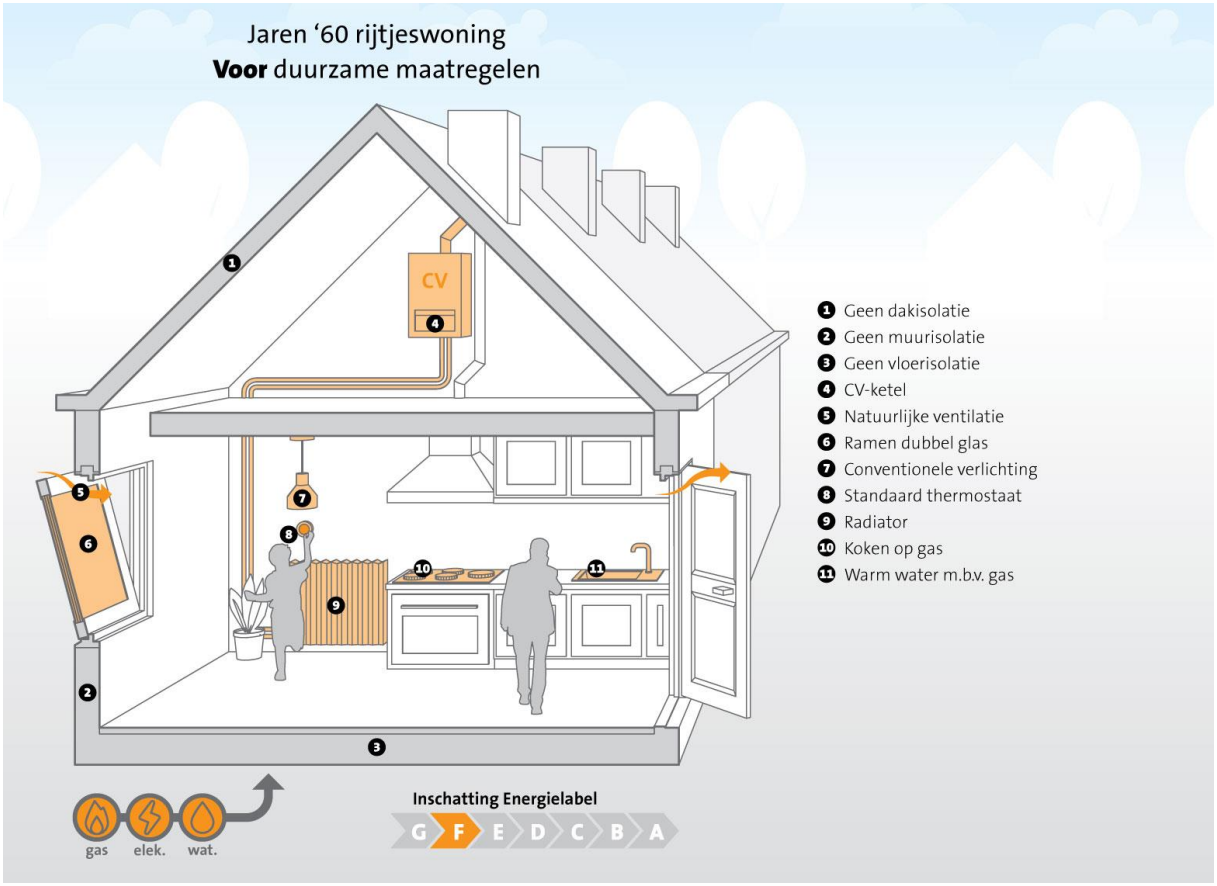
voor 1940 & monument*	1940 - 1975	1975 - 1992	1992 - 2000	na 2000 (A)
HR+++ glas (Hybride) Warmtepomp** Gevelisolatie Vloerverwarming/lage temperatuur radiatoren** Zonneboiler	HR+++ glas (Hybride) Warmtepomp Gevelisolatie Vloerverwarming/lage temperatuur radiatoren** Zonneboiler	HR+++ glas (Hybride) Warmtepomp Gevelisolatie Zonneboiler	HR+++ glas Warmtepomp Mechanische ventilatie + warmte terugwin systeem Zonneboiler	HR+++ glas Warmtepomp Mechanische ventilatie Mechanische ventilatie + warmte terugwin systeem Zonneboiler

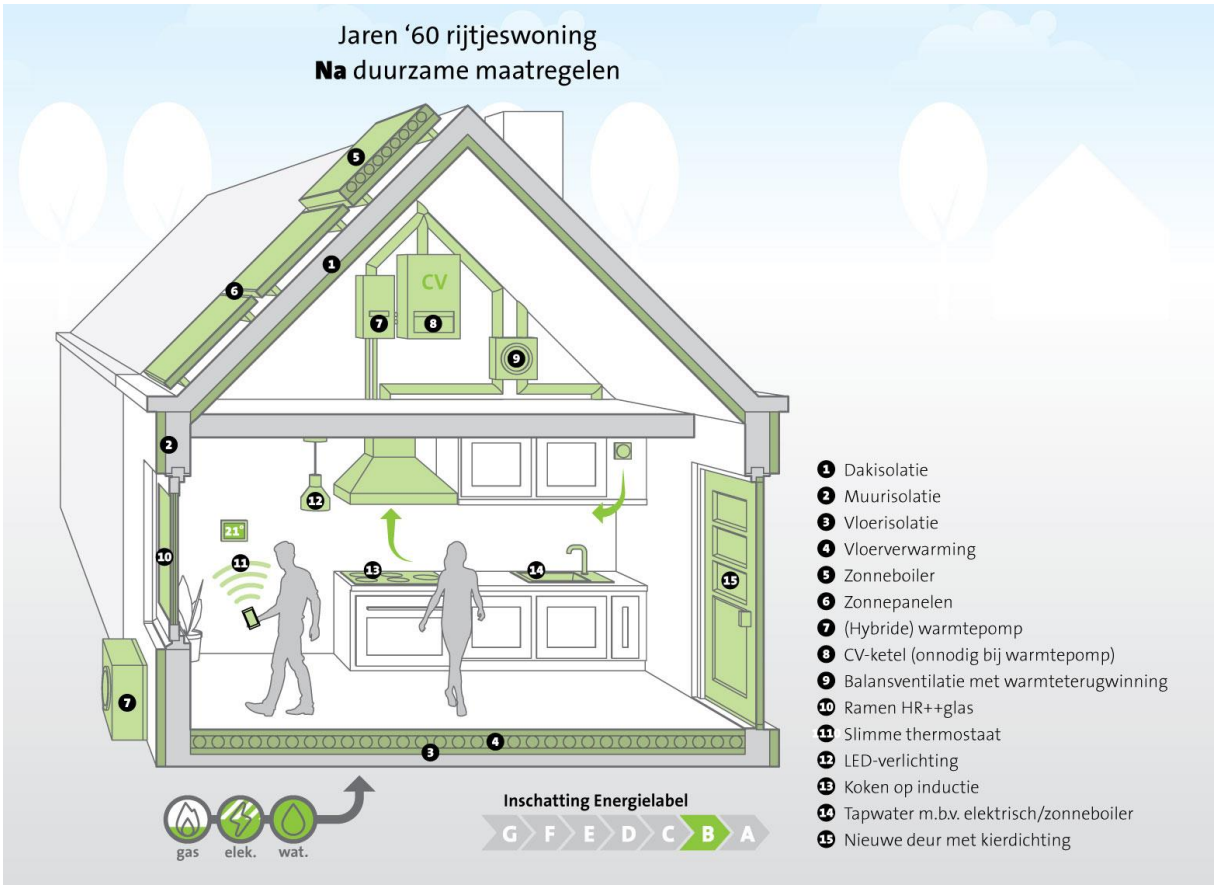
Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

ROYAL HASKONINGDHV
Postbus 1132
3800 BC Amersfoort
088 348 20 00
royalhaskoningdhv.com

*Let op: bij monumenten kan het advies en de maatregelen afwijken. Hier is maatwerk nodig.
**Warmtepomp alleen i.c.m. isolatiemaatregelen

Infographic ‘Duurzame maatregelen en energielabel rijtjeswoning jaren ‘60’

De Gemeenteraad van Wijchen

22 48209 Transitievisie Warmte

Strategische visie op de warmtetransitie uitwerken

Amendement van de fracties van D66, CDA, Groen Sociaal Wijchen, Kernachtig Wijchen, PvdA, VVD en Wijchen Lokaal
Eerste indiener amendement: Kees van Galen
ingediend 24 februari 2022

Ondergetekenden stellen het volgende amendement voor:
Beslispunt 1 In te stemmen met de Transitievisie Warmte Wijchen.

Te vervangen door

1. Kennis te nemen van de Transitievisie Warmte Wijchen tot nu toe, zoals gepresenteerd op de website warmtetransitiewijchen.ireporting.nl;
2. In te stemmen met de uitgangspunten zoals verwoord in de Uitgangspuntennotitie van september 2021:
    a. Ga aan de slag met energiebesparing en isolatie,
    b. Samen kennis delen om de warmtetransitie te laten slagen,
    c. Haalbaar en betaalbaar voor iedereen,
    d. Beschikbaar, betrouwbaar en duurzaam richting de toekomst;
3. Het college op te dragen om vanuit deze uitgangspunten een 'strategische visie op de warmtetransitie' uit te werken en die ter besluitvorming voor te leggen aan de raad.

Toelichting:
Het document dat aan de raad is voorgelegd als Transitievisie Warmte Wijchen is vooral een neerslag van voornoemde, uitgebreide website, die zich verder ontwikkelt in de tijd. Als zodanig acht de raad dit niet rijp voor besluitvorming. De raad wil vanuit zijn kaderstellende rol kunnen beslissen over een helder visiedocument waar-

in de belangrijkste strategische overwegingen helder zijn verwoord.

De uitgangspunten kunnen als volgt nader worden geduid:

1. Ga aan de slag met energiebesparing en isolatie.
   De meest duurzame energie is de energie die je niet gebruikt. Het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving kan niet los worden gezien van de opgave om gebouweigenaren te stimuleren en ondersteunen om gebouwen te isoleren en "transitie gereed" te maken.
2. Samen kennis delen om de warmtetransitie te laten slagen.
   De warmtetransitie is een grote opgave, die de gemeente niet alleen kan uitvoeren. Daarom werken we samen met onze ketenpartners en delen we kennis over elkaars doelen, belangen, onze agenda's en planningen. Hierbij komen we tot gezamenlijke duurzame doelstellingen voor zowel collectieve oplossingen (warmtenetten) als individuele oplossingen (all electric en hernieuwbare gassen)
3. Haalbaar en betaalbaar voor iedereen
   Een belangrijke randvoorwaarde is dat we transparant zijn over de kosten en dat we achterhalen of inwoners deze kosten kunnen dragen, al dan niet met behulp van (rijks-)subsidie. Dit betekent dat wij:
   a. Zoeken naar oplossingen met de laagste (maatschappelijke) kosten;
   b. Oplossingen aandragen die toegankelijk en betaalbaar zijn voor iedereen;
   c. Transparant zijn over de kosten en de betaalbaarheid.
4. Beschikbaar, betrouwbaar en duurzaam richting de toekomst
   Om de transitie te realiseren hebben we alle mogelijke warmtebronnen nodig. Belangrijk is dat we een goede bronnenstrategie hebben. Met de bronnenstrategie zorgen we dat het leveren van warmte in de toekomst richting inwoners betrouwbaar is en blijft. Dit betekent dat wij:
   a. Inzage hebben in alle mogelijke warmtebronnen;
   b. Een goede bronnenstrategie voor opwek en opslag hebben richting de toekomst;
   c. Betrouwbare warmtelevering richting de toekomst willen.

Namens de fracties van
D66, Kees van Galen
CDA, Jan Peters Sengers
Groen Sociaal Wijchen, Johan de Kievit
Kernachtig Wijchen, Martijn Verharen
VVD, Wessel Krale
PvdA, Peter Gatzen
Wijchen Lokaal, Arnold van Kuppeveld

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3370
Extern Zaak ID	Z/21/070820
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	12
Titel	70820 Beslisnota Evaluatie WerkBedrijf
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Werk en inkomen
Eigenaar	Nijnatten, van, Huub
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Derks, N.G. (Nick)
Telefoonnummer steller	088 432 73 22

Bijlagen
70820 Beslisnota Evaluatie WerkBedrijf
Bijlage 1 - Evaluatie WerkBedrijf - Brief met reactie aan DB MGR
Bijlage 2a - Evaluatie WerkBedrijf - Aanbiedingsbrief van DB MGR
Bijlage 2b - Evaluatie WerkBedrijf - Eindrapport
Bijlage 2c - Evaluatie WerkBedrijf - Samenvatting eindrapport
Presentatie gemeenteraden WerkBedrijf.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	18 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	25 januari 2022
Commissievergadering Wijchen	17 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

In te stemmen met de reactie van het college op het eindrapport “Samen aan het werk voor ondernemers en kandidaten” (bijlage 2) zoals geformuleerd in onze brief aan het dagelijks bestuur van de MGR (bijlage 1), dat wil zeggen;
a. De regionale inzet voor de betrokken gemeenten zoals die gestalte krijgt in de dienstverlening van WerkBedrijf volmondig te ondersteunen en deze dienstverlening blijvend te willen financieren zoals in 2019 vastgelegd in de nota ‘Werk

voorop!'.
b. Voorlopig onverkort vast te willen houden aan WerkBedrijf als arbeidsbemiddelingsbedrijf, waarbij de gemeente primair zelf lokaal dienstverlening aanbiedt om de ontwikkeling van zelfredzaamheid en participatie te versterken.
c. WerkBedrijf sterker te willen positioneren als strategische arbeidsmarktspeler en hieromtrent graag een nader voorstel ontvangt.
d. Een aanpassing van het 'Informatieprotocol' wenselijk te achten met indicatoren waaruit blijkt hoe bij WerkBedrijf aangemelde inwoners zich stapsgewijs ontwikkelen gedurende de dienstverlening van WerkBedrijf.

Besluit (Aangenomen)

In te stemmen met de reactie van het college op het eindrapport "Samen aan het werk voor ondernemers en kandidaten" (bijlage 2) zoals geformuleerd in onze brief aan het dagelijks bestuur van de MGR (bijlage 1), dat wil zeggen;
a. De regionale inzet voor de betrokken gemeenten zoals die gestalte krijgt in de dienstverlening van WerkBedrijf volmondig te ondersteunen en deze dienstverlening blijvend te willen financieren zoals in 2019 vastgelegd in de nota 'Werk voorop!'.
b. Voorlopig onverkort vast te willen houden aan WerkBedrijf als arbeidsbemiddelingsbedrijf, waarbij de gemeente primair zelf lokaal dienstverlening aanbiedt om de ontwikkeling van zelfredzaamheid en participatie te versterken.
c. WerkBedrijf sterker te willen positioneren als strategische arbeidsmarktspeler en hieromtrent graag een nader voorstel ontvangt.
d. Een aanpassing van het 'Informatieprotocol' wenselijk te achten met indicatoren waaruit blijkt hoe bij WerkBedrijf aangemelde inwoners zich stapsgewijs ontwikkelen gedurende de dienstverlening van WerkBedrijf.

Openbaar Zaaknummer: 70820

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Evaluatie WerkBedrijf

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

In te stemmen met de reactie van het college op het eindrapport "Samen aan het werk voor ondernemers en kandidaten" (bijlage 2) zoals geformuleerd in onze brief aan het dagelijks bestuur van de MGR (bijlage 1), dat wil zeggen;

a. De regionale inzet voor de betrokken gemeenten zoals die gestalte krijgt in de dienstverlening van WerkBedrijf volmondig te ondersteunen en deze dienstverlening blijvend te willen financieren zoals in 2019 vastgelegd in de nota 'Werk voorop!'.
b. Voorlopig onverkort vast te willen houden aan WerkBedrijf als arbeidsbemiddelingsbedrijf, waarbij de gemeente primair zelf lokaal dienstverlening aanbiedt om de ontwikkeling van zelfredzaamheid en participatie te versterken.
c. WerkBedrijf sterker te willen positioneren als strategische arbeidsmarktspeler en hieromtrent graag een nader voorstel ontvangt.
d. Een aanpassing van het 'Informatieprotocol' wenselijk te achten met indicatoren waaruit blijkt hoe bij WerkBedrijf aangemelde inwoners zich stapsgewijs ontwikkelen gedurende de dienstverlening van WerkBedrijf.

Aanleiding

De gemeenteraad van Wijchen nam in juni 2020, bij de behandeling van de begroting van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling 'Rijk van Nijmegen' (MGR) voor 2021-2024, de motie van de VVD fractie aan waarin het college werd opgeroepen om "een onafhankelijk onderzoek uit te laten voeren naar de wijze waarop het WerkBedrijf uitvoering heeft gegeven aan zijn taken". Het algemeen bestuur (AB) van de MGR heeft deze oproep overgenomen. Het onderzoeksbureau 'De Beleidsonderzoekers' heeft het onderzoek in zomer en najaar van 2021 uitgevoerd. Het inhoudelijke vertrekpunt van de evaluatie is de nota "Sterke Werkwoorden", waarin de betrokken gemeenten in 2014 hun visie op het op te richten WerkBedrijf vastlegden.

Het dagelijks bestuur van de MGR (DB) vraagt de colleges van de betrokken gemeenten om een reactie op het eindrapport en de daarin geformuleerde conclusies en aanbevelingen. De conclusies en aanbevelingen raken de bevoegdheden van zowel college (de dienstverleningsovereenkomst (DVO)), als de raad (beleidskader) als vanzelfsprekend ook de MGR, c.q. WerkBedrijf, (uitvoering) zelf. Vanuit deze achtergrond spreekt het voor zich dat ook de raad zich uitspreekt over onze reactie op dit onderzoek. Het college houdt in essentie vast aan de eerder geformuleerde visie en beleid. Voor een verbeterslag zien wij met name aangrijpingspunten in de aansluiting van de dienstverlening van WerkBedrijf met de dienstverlening die wij lokaal organiseren. Een eventueel stevigere positionering van WerkBedrijf als 'strategisch arbeidsmarktspeler' kan worden meegenomen in een nieuw, door de raden vast te stellen, beleidskader dat moet gaan gelden vanaf 2024.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
22-05-2014	Sterke Werkwoorden (14 AZ 003)
19-12-2019	Werk voorop! (Z/19/036842)
18-06-2020	Motie Evaluatie WerkBedrijf 2015-2020 (47417)

Gewenst resultaat

Het uiterlijk 15 maart 2022 meegeven van de reactie van gemeente Wijchen aan het AB van de MGR ten behoeve van het vervolgproces van het uitgevoerde onderzoek.

Argumenten

1. (a) *Matching van werkzoekenden en werkgevers op regionale basis biedt de beste kansen voor een optimale en duurzame match.*
   Met de keuze voor een regionaal WerkBedrijf kozen gemeenten in 2015 voor een optimale dienstverlening naar hun inwoners, zowel werkzoekenden als werkgevers. Door de ondersteuning en bemiddeling regionaal in plaats van binnen gemeentegrenzen te organiseren zijn voor werkzoekenden, via WerkBedrijf, aanzienlijk meer directe plaatsingsmogelijkheden beschikbaar bij een grote diversiteit aan werkgevers. Voor werkgevers in onze arbeidsmarktregio is één aanspreekpunt die voor alle werkzoekenden gelijksoortige ondersteuning biedt. Een grotere diversiteit aan plaatsingsmogelijkheden biedt de randvoorwaarden voor een optimale match; een optimale match biedt de beste garanties voor duurzame uitstroom. Uit het onderzoek blijkt dat deze dienstverlening door de betrokkenen wordt gewaardeerd en tot goede resultaten leidt.

2. (a) *Een mismatch tussen vraag en aanbod vraagt om aanzienlijke en langdurige investeringen om uitstroom naar werk te realiseren.*
   De laatste jaren blijkt de mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te groeien. Talenten en competenties van onze doelgroep sluiten steeds minder eenvoudig aan bij wat werkgevers vragen voor de mogelijkheden die zij kunnen bieden. Dat vraagt enerzijds om het meer investeren in kandidaten en, waar mogelijk, een verandering van functie-eisen (zie ook argument 5). Ook bemiddeling en plaatsing is echter mensenwerk. Voor deze dienstverlening is het opbouwen en onderhouden van goede relaties met zowel werkgevers als werkzoekenden van doorslaggevend belang. Dat vraagt om een uitvoeringsorganisatie waarvan de mogelijkheden en de continuïteit goed zijn geborgd.
   Bovendien moet WerkBedrijf blijvend een groeiende groep met loonkostensubsidie geplaatste mensen (indicatie-banen) ondersteunen. Met de invoering van de Participatiewet in 2015 stromen ook mensen die voorheen een beroep konden doen op de Wajong en de Wsw in in de bijstand. Ook als deze groep uitstroomt uit de uitkering hebben zij veelal blijvend begeleiding nodig van WerkBedrijf.

3. (a) *Er is geen tegenstelling tussen regionale dienstverlening en lokale afspraken*
Zowel de regionale dienstverlening als de lokale afspraken daarbinnen dienen één en hetzelfde doel: zoveel mogelijk mensen uit de doelgroep ondersteunen naar (economische) zelfstandigheid en werk. De ruimte voor lokale afspraken (25% van het klassieke participatiebudget) werd vastgelegd in het beleidskader 'Werk voorop!'. De wijze waarop we dit invullen, aan de hand van een 'Keuzekaart', hebben we afgesproken met de DVO voor 2020 en 2021. Uit deze Keuzekaart kunnen gemeenten vormen van dienstverlening kiezen die zij in hun gemeenten willen benadrukken en/of de beste verbinding maken met specifieke lokale omstandigheden. De Keuzekaart wordt opgesteld door WerkBedrijf in overleg met gemeenten. Op deze wijze versterken het lokale perspectief en het regionale perspectief elkaar wederzijds en voorkomen we dat inefficiënte versnippering van dienstverlening de resultaten negatief beïnvloedt, c.q. WerkBedrijf wordt "uitgehold".

4. (b) *Voor alle doelgroepen blijft het uiteindelijk wenselijk om hun talenten te koppelen aan de mogelijkheden bij werkgevers.*
Bij oprichting van WerkBedrijf is heel bewust gekozen om uit te gaan van 'werk' en waar dat gevonden wordt: bij werkgevers. In de afgelopen jaren is er vanuit WerkBedrijf zeker ook meer aandacht gekomen voor ontwikkeling van kandidaten, maar altijd vanuit het uitgangspunt (zoveel mogelijk regulier) werk bij een werkgever. Naast deze regionale dienstverlening kennen alle gemeenten, lokaal, een breed scala aan andere vormen van dienstverlening: (Wmo-) zorg, schuldhulpverlening, vrijwilligersbeleid en diverse participatie- en welzijnsinitiatieven. Een aanzienlijk deel van de mensen die WerkBedrijf bemiddelt maakt gebruik van meerdere vormen van, ook lokale, dienstverlening. Deze vormen van dienstverlening moeten goed op elkaar ingrijpen. Op dit moment zien wij geen aanleiding om de rolverdeling tussen WerkBedrijf en gemeenten te wijzigen, door óf de taken van WerkBedrijf uit te breiden (bijvoorbeeld ook participatiecoaches) óf door WerkBedrijf zich meer specifiek op een bepaalde groep te laten richten (bijvoorbeeld alleen die groep binnen de Participatiewet die de meeste ondersteuning vraagt). Wij hechten er juist aan om specifiek de arbeidsbemiddelingsexpertise regionaal te organiseren. Daarmee voorkomen we dat er voor werkgevers een lappendeken ontstaat aan contactpersonen en mogelijkheden. Die expertise verbinden wij aan onze lokale dienstverlening en de mogelijkheden die daarbinnen ontstaan.

5. (c) *Juist bij mismatches is het van belang om voor re-integratie ook onderwijs en (het type) werkgelegenheid op elkaar te betrekken.*
In de nota 'Werk voorop!' is reeds een aanvang gemaakt om re-integratie, onderwijs en economie beter op elkaar aan te laten sluiten. Door opleidingstrajecten beter te laten aansluiten bij (o.a.) onze doelgroep en ook sterker het type werkgelegenheid dat we als regio aantrekken mede in dit licht te beoordelen vergroten we de kansen op een echt inclusieve arbeidsmarkt. WerkBedrijf is goed toegerust om dit regionaal meer vorm te geven.

6. (d) *We zoeken naar indicatoren die de sturing kunnen ondersteunen.*
De indicatoren waarover WerkBedrijf periodiek rapporteert (factsheet in mei, halfjaar rapportage in september en de jaarrekening in april) liggen vast in het informatieprotocol van de MGR. Deze indicatoren richten zich, naast die over de Wet sociale werkvoorziening (Wsw), op (gedeeltelijke) uitstroomresultaten naar objectief onderscheidbare doelgroepen en instrumenten. Wij zoeken vooral naar indicatoren die inzicht bieden in wat de dienstverlening van WerkBedrijf toevoegt aan de

bemiddelbaarheid van kandidaten die (nog) niet zijn uitgestroomd. Dergelijke indicatoren moeten het mogelijk maken om dienstverlening en instrumenten, waar wenselijk, meer af te stemmen op de ontwikkelmogelijkheden van de kandidaten. In zoverre participatie in benchmarks echt regionale vergelijking mogelijk maakt zouden deze meegenomen moeten worden in het protocol.

Tegenargumenten en risico's

1. (a) *Lokaal teleurstellende (uitstroom-) resultaten hebben lokaal financiële consequenties in de vorm van (extra) te betalen uitkeringen of andere kosten.*
   Ook als WerkBedrijf zijn regionale resultaten behaalt is het mogelijk dat deze voor specifieke gemeenten toch achterblijven; dit vertaalt zich lokaal in meer uitkeringen die de gemeente moet betalen. Ook is het mogelijk dat resultaten regionaal binnen de begroting blijven, maar lokaal toch tot extra kosten leiden. Dit is het geval als binnen één gemeente méér mensen op 'Op Weg naar Werk'-trajecten (arbeidsmatige dagbesteding) of indicatiebanen zijn geplaatst dan verwacht.
   Dergelijke situaties komen echter ook voor als de dienstverlening niet regionaal maar lokaal wordt georganiseerd. Doordat lokaal voortdurend mensen in- en uitstromen in de uitkering, wijzigt ook de samenstelling van de groep voortdurend. In het ene jaar zijn er meer mensen die (relatief eenvoudig) uitstromen dan in het andere, of meer mensen die een beroep kunnen doen op een indicatiebaan. In de afgelopen jaren is WerkBedrijf altijd bereid geweest om samen met de gemeente te bezien in hoeverre dit echt aan lokale omstandigheden ligt, of dat specifieke interventies vanuit WerkBedrijf dit kunnen oplossen.

2. (b) *We moeten expertise ontwikkelen en verankeren waar die het meeste effect sorteert voor onze inwoners.*
   Op dit moment hebben wij onze expertise ten aanzien van arbeidsbemiddeling regionaal georganiseerd. Lokaal kennen wij diverse andere vormen van dienstverlening, waar ook veel mensen uit de Participatiewet een beroep op doen. Sinds 2018 werken wij ten behoeve van de doelgroep die (nog) niet is aangemeld bij WerkBedrijf met participatiecoaches. Zij activeren mensen en plaatsen hen waar mogelijk op vrijwilligerswerk. Zij werken nauw samen met dienstverleners van WerkBedrijf.
   WerkBedrijf is in 2021 gestart met het project 'Doe je mee?' in vier gemeenten (Nijmegen, Mook en Middelaar, Beuningen en Druten). In dit project wordt, in overleg met lokale consulenten, een groot deel van de niet bij WerkBedrijf aangemelde uitkeringsgerechtigden gesproken. Daar wordt ook een vervolg aangekoppeld die deze mensen de dienstverlening biedt die bij hen past (zorg, participatie, schuldhulpverlening of arbeidsbemiddeling). Het project loopt door tot in 2024. Mogelijk geven de resultaten van dit project aanleiding om de taken en/of rolverdeling tussen WerkBedrijf en gemeenten te heroverwegen. Dit kan, op basis van tussentijdse resultaten, worden meegenomen in een nieuw op te stellen beleidskader dat gaat gelden vanaf 2024.

3. (d) *Dienstverlening zelf dient voorop te staan.*
   Dat WerkBedrijf zich verantwoordt naar de betrokken gemeenteraden over de behaalde resultaten en inzicht biedt hoe die resultaten zijn behaald spreekt voor zich. De dienstverlening zelf, naar de betrokken inwoners, dient echter voorop te staan. Veel informatie over bemiddelbaarheid is "vloeiend" en bepaalt door een grote diversiteit aan factoren die zich niet altijd even makkelijk laten categoriseren of kwantificeren. Gemeenten mogen er vanuit gaan dat de dienstverleners van WerkBedrijf, in lijn met de gestelde regels en beschikbare instrumenten, hun

dienstverlening altijd zoveel als mogelijk op maat snijden voor een optimale match tussen kandidaat en ondernemer. Verdere detaillering van indicatoren, en daarmee de omvang en zorgvuldigheid in registratie die dit vraagt, dient altijd goed te worden afgewogen tegen welke verbetering het daadwerkelijk mogelijk maakt in de dienstverlening die wij bieden.

Financiële gevolgen

Er zijn geen financiele gevolgen.

Communicatie

Communicatie over het eindrapport ligt in eerste instantie bij de MGR zelf.

Inwonersparticipatie

De kandidatenraad van WerkBedrijf evenals diverse ondernemers zijn betrokken bij het onderzoek.

Uitvoering of Vervolgstappen

- Onze reactie (bijlage 1) uiterlijk 15 maart toesturen aan het DB van de MGR
- Het DB legt de reacties van de verschillende gemeenten voor aan het algemeen bestuur, voorzien van een implementatietraject
- Het proces loopt, afhankelijk van het besluit van het algemeen bestuur, verder; hierbij zal rekening worden gehouden met de verschillende bevoegdheden van alle betrokken organen.
- Lokaal zullen we ook over dit rapport in gesprek gaan met onze consulenten en de consulenten van WerkBedrijf die specifiek bij onze gemeente zijn betrokken.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Voorstel
Advies

Niet van toepassing

Gemeente Wijchen
Kasteellaan 27
Postbus 9000
6600 HA Wijchen

t 088 432 70 00
e gemeente@wijchen.nl

contactpersoon
Huub van Nijnatten
t 088 432 7322

ons kenmerk
Z/21/070820

Dagelijks bestuur MGR 'Rijk van Nijmegen'
Postbus 38165
6503 AD NIJMEGEN

datum 25 februari 2022
onderwerp Evaluatie WerkBedrijf
verzonden

Geachte leden van het dagelijks bestuur,

Eind december 2021 ontvingen wij van u het eindrapport 'Samen aan het werk voor ondernemers en kandidaten' met het verzoek hierop te reageren, in het bijzonder welke richting van de aanbevelingen wij uitgewerkt willen zien. Wij hebben deze reactie, vanzelfsprekend, ook doorgesproken met onze raad en sturen deze mede namens hen.

Voor wat betreft de conclusies herkennen wij ons zeker in het door de Beleidsonderzoekers geschetste beeld. Wij hebben daar slechts een tweetal kanttekeningen bij, die in essentie ook weer terugkomen in onze reactie op de aanbevelingen;

- Wij hebben begrip voor kandidaten die persoonlijke aandacht willen (pag. 102), maar het verbaast ons dat sommige kandidaten meer focus willen op wat hij of zij 'wil' in plaats van 'kan'. Wij zijn van mening dat uw focus op wat 'kan' uiteindelijk ook het meest zal bijdragen aan wat iemand (nog meer) 'wil'.
- Hoewel wij u ook zeker als unieke organisatie ervaren (pag. 103), zijn wij verrast dat dit zo ver strekt dat uw resultaten niet eenvoudig te vergelijken zijn met andere arbeidsmarktregio's. Dat betreuren wij.

Samen met u menen wij dat u met recht trots kunt zijn op wat uw organisatie in inderdaad relatief korte tijd heeft weten te realiseren van wat de gemeenten van u verwachtten. Onderstaand gaan wij op hoofdlijnen in hoe wij aankijken tegen de aanbevelingen die voortvloeien uit het onderzoek. Wij houden daarbij de volgorde aan zoals die in het rapport wordt gehanteerd.

Opdracht en financiering

Wij ondersteunen volmondig de regionale inzet voor de betrokken gemeenten zoals die gestalte krijgt in de dienstverlening van WerkBedrijf. Wij zullen deze dienstverlening blijvend financieren zoals in 2019 vastgelegd in de nota 'Werk voorop!'.

Wij zijn van mening dat door de ondersteuning en bemiddeling regionaal in plaats van binnen gemeentegrenzen te organiseren voor werkzoekenden, via WerkBedrijf,

aanzienlijk meer directe plaatsingsmogelijkheden beschikbaar zijn bij een grote diversiteit aan werkgevers. Tegelijkertijd is er voor werkgevers in onze arbeidsmarktregio is één aanspreekpunt die voor alle werkzoekenden gelijksoortige ondersteuning biedt. Een grotere diversiteit aan plaatsingsmogelijkheden biedt de randvoorwaarden voor een optimale match; een optimale match biedt de beste garanties voor duurzame uitstroom. Daarbij komt dat de groeiende mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt juist vraagt om een uitvoeringsorganisatie waarvan de mogelijkheden en de continuïteit goed zijn geborgd. Deze mismatch vraagt immers enerzijds om het meer investeren in kandidaten en, waar mogelijk, een verandering van functie-eisen. Maar ook is bemiddeling en plaatsing mensenwerk. Juist bij een groeiende mismatch is het opbouwen en onderhouden van goede relaties met zowel werkgevers als werkzoekenden van doorslaggevend belang voor succesvolle bemiddeling.

Wij zijn mening dat er geen tegenstelling bestaat tussen regionale dienstverlening en lokale afspraken, laat staan dat wij als gemeente WerkBedrijf, onbedoeld, "uithollen". In de werkwijze zoals we die hebben vastgelegd in 'Werk voorop!' en het hanteren van een Keuzekaart bij de DVO zien wij eerder het tegenovergestelde: het lokale en regionale perspectief versterken elkaar wederzijds. De expertise in arbeidsbemiddeling is in één regionale organisatie verankerd en geborgd en sluit, binnen de mogelijkheden van uw organisatie, aan bij verschillende lokale situaties en (politieke) wensen. Weliswaar is het in enig jaar mogelijk dat lokale (uitstroom) resultaten kunnen tegenvallen. Echter dergelijke situaties komen ook voor als de dienstverlening niet regionaal maar lokaal wordt georganiseerd. In de afgelopen jaren is WerkBedrijf altijd bereid geweest om samen met ons te bezien in hoeverre dit aan lokale omstandigheden ligt, of dat specifieke interventies vanuit WerkBedrijf dit kunnen oplossen.

Beleidsvisie op WerkBedrijf

Wij houden, voorlopig, onverkort vast aan WerkBedrijf als arbeidsbemiddelingsbedrijf, waarbij de gemeente primair zelf lokaal dienstverlening aanbiedt om de ontwikkeling van zelfredzaamheid en participatie te versterken. In het verlengde hiervan willen wij WerkBedrijf ook sterker positioneren als strategische arbeidsmarktspeler; wij zouden hier graag een nader uitgewerkt voorstel over ontvangen.

Arbeidsbemiddeling hebben wij via uw organisatie regionaal georganiseerd. Naast deze dienstverlening kennen alle gemeenten, lokaal, een breed scala aan andere vormen van dienstverlening: (Wmo-) zorg, schuldhulpverlening, vrijwilligersbeleid en diverse participatie- en welzijnsinitiatieven. Een aanzienlijk deel van de mensen die uw organisatie bemiddelt maakt gebruik van meerdere vormen van, ook lokale, dienstverlening. Deze vormen van dienstverlening moeten goed op elkaar ingrijpen. Op dit moment zien wij geen aanleiding om de rolverdeling tussen WerkBedrijf en gemeenten te wijzigen door óf de taken van WerkBedrijf uit te breiden (bijvoorbeeld ook participatiecoaches) óf door WerkBedrijf zich meer specifiek op een bepaalde groep te laten richten (bijvoorbeeld alleen die groep binnen de Participatiewet die de meeste ondersteuning vraagt). Wij hechten er aan om juist de arbeidsbemiddelingsexpertise regionaal te organiseren. Daarmee voorkomen we dat er voor werkgevers een lappendeken ontstaat aan contactpersonen en mogelijkheden. Die expertise verbinden wij aan onze lokale dienstverlening en de mogelijkheden die daarbinnen ontstaan.

Daarbij tekenen wij aan dat wij onze expertise dáár moeten ontwikkelen en verankeren waar die het meeste effect sorteert voor onze inwoners. Sinds eind 2021 bent u in vier gemeenten gestart met het project "Doe je mee?". Mogelijk geven de resultaten van dit

project aanleiding om de taken en/of rolverdeling tussen WerkBedrijf en gemeenten te heroverwegen. Dit kan in onze ogen, op basis van tussentijdse resultaten, worden meegenomen in een nieuw op te stellen beleidskader dat gaat gelden vanaf 2024. Dat geldt even zo voor uw mogelijke rol als strategische arbeidsmarktspeler: juist de groeiende mismatch op de arbeidsmarkt vraag om opleidingstrajecten die beter aansluiten bij (o.a.) onze doelgroep en om een beoordeling in dit licht van het type werkgelegenheid dat we als regio aantrekken. Zo kunnen we de kansen op een echt inclusieve arbeidsmarkt vergroten. WerkBedrijf is goed toegerust om deze rol regionaal meer vorm te geven.

Sturing en verantwoording

Wij achten een aanpassing van het 'Informatieprotocol' wenselijk met indicatoren waaruit blijkt hoe bij WerkBedrijf aangemelde inwoners zich stapsgewijs ontwikkelen gedurende de dienstverlening van WerkBedrijf.

Wij zoeken vooral naar indicatoren die inzicht bieden in wat de dienstverlening van WerkBedrijf toevoegt aan de bemiddelbaarheid van kandidaten die (nog) niet zijn uitgestroomd. Dergelijke indicatoren moeten het mogelijk maken om dienstverlening en instrumenten, waar wenselijk, meer af te stemmen op de ontwikkelmogelijkheden van de kandidaten. Wij wijzen er wel op dat verdere detaillering van indicatoren, en daarmee de omvang en zorgvuldigheid in registratie die dit vraagt, altijd goed afgewogen moet worden tegen welke verbetering het mogelijk maakt in de dienstverlening die wij bieden. Tot slot: in zoverre participatie in benchmarks echt regionale vergelijking mogelijk maakt zouden deze meegenomen moeten worden in het protocol.

Tot slot

Wij houden in essentie vast aan de eerder geformuleerde visie en beleid. Voor een verbeterslag zien wij met name aangrijpingspunten in de aansluiting van de dienstverlening van WerkBedrijf met de dienstverlening die wij lokaal organiseren. Een eventueel stevigere positionering van WerkBedrijf als 'strategisch arbeidsmarktspeler' kan in onze ogen meegenomen worden in een nieuw, door de raden vast te stellen, beleidskader dat moet gaan gelden vanaf 2024. Dat geldt tevens voor een eventuele ontwikkeling richting "mensontwikkelbedrijf", op basis van de ervaringen die u opdoet in het project "Doe je mee?".

Na bespreking van de reacties van alle gemeenten in uw algemeen bestuur stellen wij het op prijs een procesvoorstel te ontvangen waarin u de stappen schetst voor een gezamenlijk implementatietraject. Zoals u terecht opmerkt zal dit ongetwijfeld na de komende gemeenteraadsverkiezingen zijn. In welke samenstelling dan ook: wij kijken uit naar onze gezamenlijke nieuwe uitdagingen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

drs. R. Boer
gemeentesecretaris

M. van Beek
burgemeester

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de colleges in de regio Rijk van Nijmegen

Datum
21 december 2021

Contactpersoon
Ina Hol

Onderwerp
Aanbieding rapport *Samen aan het werk voor ondernemers en kandidaten. Evaluatie WerkBedrijf Rijk van Nijmegen*

Direct telefoonnummer
06 54234003

Geachte leden van het college,

In de afgelopen maanden heeft De Beleidsonderzoekers de module WerkBedrijf in opdracht van ons geëvalueerd. Het eindrapport *Samen aan het werk voor ondernemers en kandidaten* hebben we 13 december 2021 vastgesteld en bieden we u bij deze aan. We vragen u ons uw reactie te geven op het eindrapport. Deze reactie ontvangen we graag voor 15 maart 2022. Verderop in de brief lichten we het vervolg toe. Eerst staan we stil bij de centrale onderzoeksvraag en enkele conclusies en aanbevelingen uit het rapport.

De centrale vraag die De Beleidsonderzoekers heeft onderzocht is in hoeverre de doelen in de afgelopen vijf jaar zijn gerealiseerd vanuit het perspectief van ondernemers, kandidaten en gemeenten. De evaluatie richt zich op de primaire taken van WerkBedrijf op het gebied van arbeidsbemiddeling, arbeidsmatige dagbesteding en sociale werkvoorziening. Het evaluatieonderzoek is gebaseerd op een bronnenstudie, een analyse van cijfermatige ontwikkelingen bij WerkBedrijf en vergelijkbare organisaties en (groeps)interviews met 61 stakeholders en medewerkers van WerkBedrijf.

Bij de oprichting van de module WerkBedrijf heeft u als gemeenten uw doelen, ambities en uitgangspunten verwoord in *Sterke werkwoorden* (november 2013). De conclusie is dat WerkBedrijf er in is geslaagd deze te verwezenlijken. Dit verheugt ons en stemt ons trots op wat in relatief korte tijd is gerealiseerd door onze uitvoeringsorganisatie.

WerkBedrijf is een **wendbare uitvoeringsorganisatie met een herkenbare visie**. In de afgelopen periode is de dienstverlening aan ondernemers en kandidaten ingericht, is eenheid in missie, cultuur en structuur gecreëerd, sluit de dienstverlening aan bij de visie om mensgericht te werken, focus te hebben op de vraag van ondernemers en aan te sluiten bij de mogelijkheden van kandidaten. De uitvoeringsorganisatie is ook wendbaar gebleken; knelpunten binnen de sociale werkvoorziening zijn aangepast, arbeidsmatige dagbesteding is opgezet en de arbeidsbemiddeling wordt op basis van inzichten verbeterd.

Gemeenten, ondernemers en kandidaten hebben over **het algemeen waardering voor de organisatie en dienstverlening**. Gemeenten waarderen WerkBedrijf als een herkenbare, solide en deskundige organisatie met een groot netwerk van ondernemers. Gemeenten zien verbeterpunten in de samenwerking rond individuele kandidaten. Ondernemers waarderen de consulenten van WerkBedrijf en de voorzieningen die geboden worden. Zij geven ook aan dat niet altijd voldaan kan worden aan hun verwachtingen ten aanzien van personeel. Ook de rol van Werkbedrijf na een plaatsing van kandidaten kan steviger. Kandidaten ten slotte zijn over het algemeen tevreden over de dienstverlening van consulenten. Zij geven aan dat de dienstverlening minder goed aansluit op kandidaten met een zwaardere problematiek. Meer persoonlijke aandacht, nazorg en focus op wensen wordt wel eens gemist.

De Beleidsonderzoekers constateert dat WerkBedrijf een **unieke organisatie** is die in hoofdlijnen hetzelfde presteert als andere werkbedrijven. WerkBedrijf is uniek, omdat de wijze waarop wij de arbeidsinschakeling, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding hebben georganiseerd niet voorkomt in Nederland. Enigszins vergelijkbare regio's zijn Gorinchem, Rivierenland en Helmond-De Peel. Ook in de regio's neemt de uitstroom naar werk in 2019 en 2020 af, neemt het aantal werkenden in de doelgroep Banenafspraak toe en is sprake van een toenemend verzuim in de sociale werkvoorziening.

De **prestaties** van WerkBedrijf vertonen een stijgende lijn, maar niet alle doelen worden gehaald. De Beleidsonderzoekers stelt vast dat WerkBedrijf in de periode 2015 tot en met 2020 op de meeste indicatoren steeds betere realisaties laat zien, behalve in het coronajaar 2020. Daarnaast is het ziekteverzuim in de sociale werkvoorziening net als bij de start van WerkBedrijf nog steeds hoger dan het landelijk gemiddelde.

De **verantwoording** door WerkBedrijf is voor verbetering vatbaar. Aangegeven wordt dat er bij de geïnterviewden behoefte is aan meer verantwoording op kwantitatief en kwalitatief niveau: bijvoorbeeld hoe duurzaam is de uitstroom, welke tussenstapjes zetten kandidaten op weg naar werk en informatie over daadwerkelijke ervaringen van mensen.

Een laatste conclusie van De Beleidsonderzoekers is dat lokale sturing op uitstroom het **draagvlak voor regionale samenwerking** kan ondergraven. Het bureau geeft hierbij aan dat (in situaties) het lokaal perspectief prevaleert. Dit is begrijpelijk, maar kan het draagvlak en efficiëntie verminderen.

Het eindrapport bevat ook aanbevelingen. Eén hiervan is het waken voor **uitholling** van WerkBedrijf door onder andere terugkerende discussies over lokale prestaties, over toenemende inzet van lokale accenten en over eventuele overheveling van taken naar gemeenten. Met het oog op continuïteit van de dienstverlening en de regionale samenwerking is het belangrijk als gemeenten zich blijvend verbinden aan de regionale samenwerking binnen WerkBedrijf. Een andere aanbeveling is het maken van **heldere keuzes voor de beleidsvisie** op WerkBedrijf. Hierbij maakt De Beleidsonderzoekers een onderscheid in een keuze voor uitstroom naar betaald werk of voor participatie en ontwikkeling van mensen. In het rapport wordt gesproken over een keuze voor een arbeidsbemiddelingsbedrijf of een mensontwikkelbedrijf. Integrale dienstverlening staat bij die laatste centraal. De begeleiding heeft dan (ook) betrekking op problemen zoals schulden, verslaving of een onstabiele thuissituatie en in de dienstverlening gaat het om de ontwikkeling van werknemersvaardigheden en het opdoen van werkervaring. Bemiddeling naar regulier werk en (volledige) uitstroom uit de uitkering zijn geen hoofddoel van de dienstverlening, maar kunnen op de langere termijn wel tot de mogelijkheden behoren. Ten aanzien van de beleidsvisie geeft De beleidsonderzoekers ook de aanbeveling mee **WerkBedrijf als strategische arbeidsmarktspeler** binnen het veld van overheid, ondernemers en onderwijs nadrukkelijker te positioneren. Een ambitieuzere invulling van het regionale arbeidsmarkt- en re-integratiebeleid houdt in dat beleid en uitvoering op het vlak van economie, arbeidsmarkt en arbeidsbemiddeling meer met elkaar verbonden worden. Tot slot worden in het rapport aanbevelingen over de **sturing en verantwoording** gedaan. Het gaat hier onder andere over de

wijziging van indicatoren die weergeven wat gemeenten van WerkBedrijf verwachten en participeren in benchmarks.

In het eindrapport staat een samenvatting en in hoofdstuk 6 staan alle conclusies en aanbevelingen.

Vervolg

We horen graag uw reactie op het eindrapport *Samen aan het werk voor ondernemers en kandidaten*. We zijn vooral benieuwd of u de conclusies en aanbevelingen onderschrijft en welke richting van de aanbevelingen u uitgewerkt wilt zien in de dienstverlening aan ondernemers en kandidaten in onze regio Rijk van Nijmegen door WerkBedrijf. We ontvangen uw reactie **graag voor 15 maart 2022**. Deze termijn biedt u als college de mogelijkheid uw reactie met uw raad af te stemmen. We realiseren ons dat de gemeenteraadsverkiezing óók nadert. We hechten er echter aan dat de conclusies en aanbevelingen uit het eindrapport niet blijven liggen en worden opgepakt. Door uw reacties te richten aan ons bestuur is dit en bovendien het regionale karakter en de inbreng van onze uitvoeringsorganisatie geborgd.

Nadat wij van iedere deelnemende gemeente de reactie hebben ontvangen zullen we deze bezien en voorzien van een implementatietraject en voorleggen aan ons algemeen bestuur. Vanzelfsprekend houden wij hier voor ogen welk bestuursorgaan de bevoegdheid heeft om de (visie op de) dienstverlening aan ondernemers en kandidaten vast te stellen. Uw raad heeft de bevoegdheid de strategische visie vast te stellen, u de dienstverleningsovereenkomsten (eventueel na afstemming cq vaststelling in uw raad) en ons bestuur de verordening, beleidsregels en uitvoeringsbeleid.

Tot besluit

Het eindrapport *Samen aan het werk voor ondernemers en kandidaten* is openbaar. De directie van WerkBedrijf heeft het eindrapport met de medewerkers van WerkBedrijf gedeeld en andere stakeholders. Tevens is het rapport op websites te raadplegen (onder andere regiorvn.nl en werkbedrijfrvn.nl uiterlijk vanaf 23 december). Ons algemeen bestuur dat gevormd wordt door leden van uw college informeren we 13 januari 2022 over het eindrapport, de conclusies en aanbevelingen.

We hebben bewust gekozen de aanbieding van het eindrapport aan u als college te richten. Deze route geeft u de ruimte om uw eigen proces en reactie in te richten, eventueel in samenspraak met uw raad. We veronderstellen dat ieder college ervoor kiest het eindrapport ook met de raad te bespreken. Om dit gesprek te faciliteren zijn we in overleg met uw griffiers om een regionale informatiebijeenkomst voor raadsleden op 17 januari a.s. te organiseren waarin De Beleidsonderzoekers het evaluatierapport, de conclusies en aanbevelingen toelichten.

Hoogachtend,
Dagelijks Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De Secretaris,

J. Hol

debeleidsonderzoekers

Samen aan het werk voor ondernemers en kandidaten

Evaluatie WerkBedrijf Rijk van Nijmegen

7 DECEMBER 2021

Projectnummer P0216

Onderzoek in opdracht van Modulair Gemeenschappelijk Regeling Rijk van Nijmegen

Auteurs: Lennart de Ruig, Marjolein Sax en Noortje Hippert

© 07 December 2021 | De Beleidsonderzoekers | www.beleidsonderzoekers.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt via druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Inhoud

		Samenvatting	**4**
1.		**Inleiding**	**13**
	1.1	Achtergrond en aanleiding	13
	1.2	Centrale vraagstelling van de evaluatie	14
	1.3	Scope, evaluatiekader en deelvragen	14
	1.4	Onderzoeksverantwoording	17
	1.5	Leeswijzer	19
2.		**Beleidskaders en context van WerkBedrijf**	**21**
	2.1	Oprichting WerkBedrijf Rijk van Nijmegen	21
	2.2	Beleidskaders	24
	2.3	Taken en middelen	26
	2.4	Ontwikkelingen in de context	32
	2.5	Opvattingen over beleidskaders, taken en middelen	36
	2.6	Deelconclusie	40
3.		**Uitvoering taken**	**43**
	3.1	Werkwijze in de praktijk	43
	3.2	Ontwikkelingen in de dienstverlening	50
	3.3	Ervaringen met en opvattingen over dienstverlening	59
	3.4	Deelconclusie	64
4.		**Prestaties van WerkBedrijf**	**67**
	4.1	Prestatie-indicatoren en verantwoording door WerkBedrijf	67
	4.2	Resultaten per taakgebied	71
	4.3	Doelmatigheid	85
	4.4	Opvattingen over de prestaties	86
	4.5	Deelconclusie	87
5.		**Vergelijking met andere arbeidsmarktregio's**	**89**
	5.1	Taken van het regionale werkbedrijf	89
	5.2	Sturing en verantwoording	91
	5.3	Ontwikkelingen in de doelgroep	93
	5.4	Prestaties	94
	5.5	Deelconclusie	98
6.		**Conclusies en aanbevelingen**	**101**
	6.1	Conclusies	101
	6.2	Aanbevelingen	104

Samenvatting

Dit rapport bevat de resultaten van de evaluatie van de module WerkBedrijf van de modulair gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen. Het rapport geeft inzicht in de mate waarin de doelen in de afgelopen vijf jaar zijn gerealiseerd en bevat aanbevelingen voor de toekomst.

Inleiding

De zeven gemeenten uit de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen - Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen hebben een modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR) voor arbeidsbemiddeling en ICT. De module 'WerkBedrijf Rijk van Nijmegen' bestaat formeel sinds 1 januari 2015. Vanaf hier spreken we vanwege de leesbaarheid over 'WerkBedrijf'. WerkBedrijf voert de arbeidsbemiddeling in het kader van de Participatiewet uit, evenals de regie over de arbeidsmatige dagbesteding. Sinds 1 januari 2016 voert WerkBedrijf ook de Wet sociale werkvoorziening uit.

De gemeenteraad van de gemeente Wijchen heeft op 16 juni 2020 een motie aangenomen waarin het college wordt opgeroepen "een onafhankelijk onderzoek uit te laten voeren naar de wijze waarop WerkBedrijf uitvoering heeft gegeven aan zijn taken". De overige deelnemende gemeenten verenigd in het algemeen bestuur van de MGR hebben deze oproep overgenomen.

Gemeenten hebben bij de start van WerkBedrijf per 1 januari 2015 een aantal doelen beoogd, zoals omschreven in het visiedocument 'Sterke werkwoorden'. De centrale vraagstelling voor het evaluatieonderzoek zoals geformuleerd door het dagelijks bestuur van de MGR is:

- In hoeverre zijn deze doelen in de afgelopen vijf jaar gerealiseerd vanuit het perspectief van ondernemers, kandidaten en gemeenten?
- Welke conclusies kunnen getrokken worden uit de door WerkBedrijf behaalde resultaten ten opzichte van vergelijkbare organisaties in andere arbeidsmarktregio's?
- Welke aanbevelingen naar de toekomst kunnen worden geformuleerd op grond van de resultaten en ervaringen in de afgelopen vijf jaar?

In de evaluatie richten wij ons op de primaire taken van WerkBedrijf op het gebied van arbeidsbemiddeling, arbeidsmatige dagbesteding en sociale werkvoorziening in de periode 2016 tot en met 2020. Het evaluatieonderzoek is gebaseerd op een documentenstudie, een analyse van cijfermatige ontwikkelingen bij WerkBedrijf en vergelijkbare organisaties en (groeps)interviews met in totaal circa 61 stakeholders en medewerkers van WerkBedrijf.

Uitvoering taken en ervaringen van stakeholders

WerkBedrijf is een wendbare uitvoeringsorganisatie met een herkenbare visie

WerkBedrijf heeft na de start dienstverlening ingericht voor arbeidsbemiddeling en arbeidsmatige dagbesteding. WerkBedrijf kon in de eerste jaren voortbouwen op de sociale werkvoorziening die al aanwezig was bij voorloper Breed. In de eerste jaren na oprichting heeft WerkBedrijf – een fusie van acht organisaties – geïnvesteerd in het creëren van eenheid door het formuleren van een gedeelde missie, het werken aan een gedeelde organisatiecultuur en het inrichten van een duidelijke organisatiestructuur. Hierdoor staat er inmiddels een adequaat functionerende organisatie met een regionale aanpak voor kandidaten, werkgevers, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding. WerkBedrijf is er in het bijzonder in geslaagd een groot netwerk van ondernemers op te zetten waar zij kandidaten kan plaatsen. Dat brengt zodoende meer kansen voor kandidaten met zich mee. Er is veel professionaliteit en deskundigheid opgebouwd binnen de organisatie en daar hebben gemeenten naar eigen zeggen profijt van.

De aangeboden dienstverlening en werkwijze van WerkBedrijf sluiten goed aan bij de visie die is neergelegd in het document Sterke Werkwoorden in 2013. WerkBedrijf voert arbeidsbemiddeling uit met als doel zoveel mogelijk uitstroom van kandidaten naar regulier werk. WerkBedrijf heeft in de praktijk oog voor zowel de vraag van de ondernemer als de mogelijkheden van de kandidaat. In de ervaringen en opvattingen van stakeholders horen wij impliciet de kernwaarde terug dat 'iedereen van waarde is'. Ook ligt het accent in de dienstverlening op wat mensen *wel* kunnen, conform de kernwaarde uit Sterke Werkwoorden.

WerkBedrijf is op veel punten ook een wendbare organisatie gebleken. We zien dat met name in de SW, waar bij de start van WerkBedrijf de al aanwezige knelpunten rond ziekteverzuim, arbeidsomstandigheden, werkaanbod, begeleiding en cultuur zijn aangepakt. Ook de samenwerking met BlueView laat zien dat WerkBedrijf adequaat blijft inspelen op kansen en

bedreigingen in de SW. De arbeidsmatige dagbesteding heeft in de loop der jaren steeds meer vorm gekregen, waarbij de nu resterende uitdaging is hoe deze voorziening zo soepel mogelijk kan aansluiten op de arbeidsbemiddeling.

Ook op het gebied van arbeidsbemiddeling zien we dat WerkBedrijf veranderingen heeft doorgevoerd, al zijn die beperkter dan bij de andere taken. WerkBedrijf heeft onderzoek verricht naar de arbeidsbemiddeling en de uitkomsten aangegrepen om knelpunten op te lossen of dienstverlening te verbeteren. Ook heeft WerkBedrijf feedback van kandidaten aangegrepen om de bejegening en communicatie te verbeteren. We merken op dat de door WerkBedrijf zelf uitgevoerde evaluaties nog enkele grote uitdagingen bevatten die voor zover wij weten, nog niet zijn opgepakt.

Meer lezen over de uitvoering? Ga naar hoofdstuk 3

Ondernemers en gemeenten hebben over het algemeen waardering voor de organisatie en dienstverlening; deel kandidaten wil andere focus

Gemeenten vinden dat er een herkenbare, solide en deskundige organisatie staat. WerkBedrijf is niet gericht op regels en is in de uitvoering betrekkelijk vrij van politieke druk, zodat de focus op de kandidaat en de ondernemer kan liggen. WerkBedrijf is er volgens gemeenten vooral in geslaagd een groot netwerk van ondernemers op te zetten en te onderhouden waar zij kandidaten kan plaatsen. Dat brengt meer kansen voor kandidaten met zich mee. Een duidelijk knelpunt is volgens gemeenten de soms gebrekkige samenwerking tussen gemeenten en WerkBedrijf rond individuele kandidaten. We concluderen dat gemeenten waardering hebben voor de wijze waarop WerkBedrijf zijn taken uitvoert, maar een stuk kritischer zijn over de samenwerking met WerkBedrijf op kandidaatsniveau.

Ondernemers zijn over het algemeen tevreden met de dienstverlening en de consulenten van WerkBedrijf. WerkBedrijf heeft ook veel en bruikbare voorzieningen voor ondernemers. Een knelpunt is de mismatch die soms optreedt tussen de verwachtingen van ondernemers en het aanbod van kandidaten. Sommige ondernemers verwachten dat WerkBedrijf gemakkelijk inzetbare mensen kan leveren en ook na de match een structurele rol bij de begeleiding van kandidaten met motivatieproblemen kan blijven spelen. We stellen vast dat WerkBedrijf de verwachtingen van ondernemers over het algemeen waarmaakt, maar ondernemers nog beter kan voorbereiden op de komst van kandidaten met complexe problematiek en de rol van WerkBedrijf daarbij.

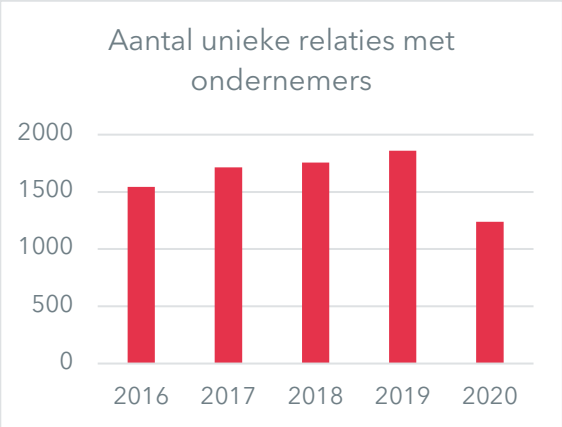
Kandidaten ten slotte zijn over het algemeen redelijk tevreden over de dienstverlening van WerkBedrijf. Ze vinden de consulenten van WerkBedrijf vriendelijk, hebben het gevoel dat ze serieus genomen worden en ervaren de begeleiding door WerkBedrijf als prettig. De dienstverlening biedt veel mogelijkheden en de mens staat centraal. De dienstverlening sluit minder goed aan bij de groeiende groep kandidaten met zwaardere problematiek en op de behoeften van hoger opgeleide kandidaten. Een deel van de kandidaten heeft behoefte aan meer persoonlijke aandacht en nazorg, focus op de wat de kandidaat wil in plaats van kan, en begeleiding op andere leefgebieden dan werk.

Meer lezen over de ervaringen van stakeholders? Ga naar hoofdstuk 3

Prestaties, sturing en verantwoording

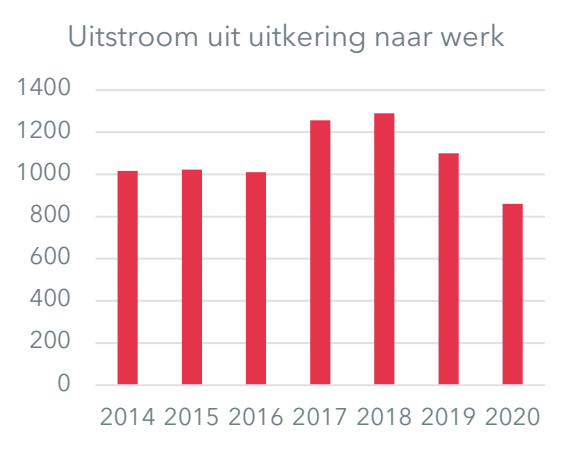
De prestaties van WerkBedrijf vertonen een stijgende lijn, maar niet alle doelen worden behaald

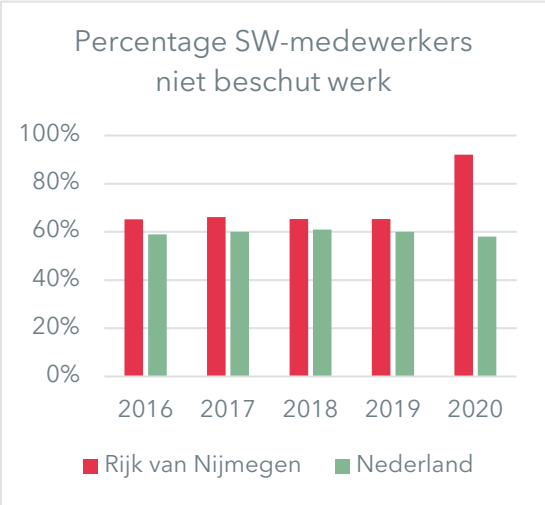
De prestaties en het doelbereik van WerkBedrijf laten een gemêleerd beeld zien. We stellen vast dat WerkBedrijf in de periode van 2015 tot en met 2020 op de meeste indicatoren steeds betere realisaties laat zien, behalve in coronajaar 2020. WerkBedrijf heeft tot 2020 steeds meer unieke relaties met ondernemers; plaatste meer mensen op (parttime) werk, vooral jongeren tot 27 jaar en statushouders; verstrekte meer loonkostensubsidies; registreerde tot 2019 een stijging van de uitstroom uit de bijstand naar werk; realiseerde een aanzienlijke toename van de toegevoegde waarde per fte SW; liet meer SW'ers buiten de muren van WerkBedrijf werken en zag een forse groei in het aantal kandidaten dat actief was binnen Op Weg Naar Werk. Op sommige indicatoren is het beeld minder positief. Het aantal kandidaten dat werkt met behoud van uitkering nam fors af en het ziekteverzuim in de SW is net als bij de start van WerkBedrijf nog steeds hoger dan het landelijk gemiddelde.

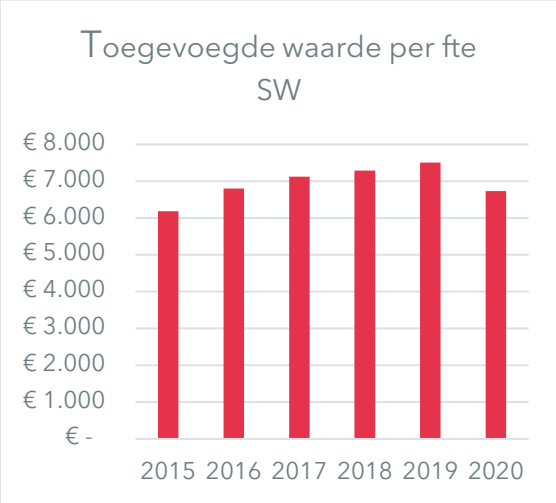

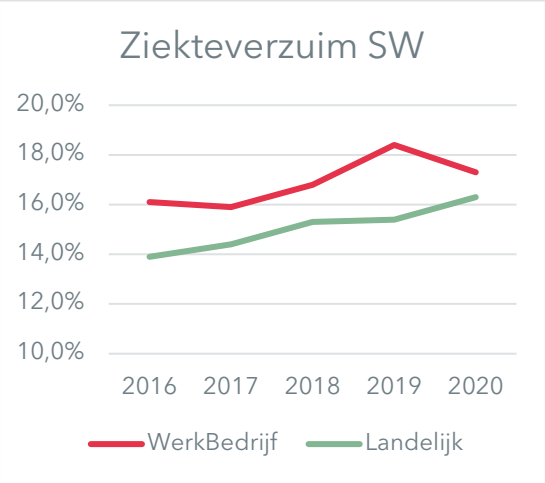

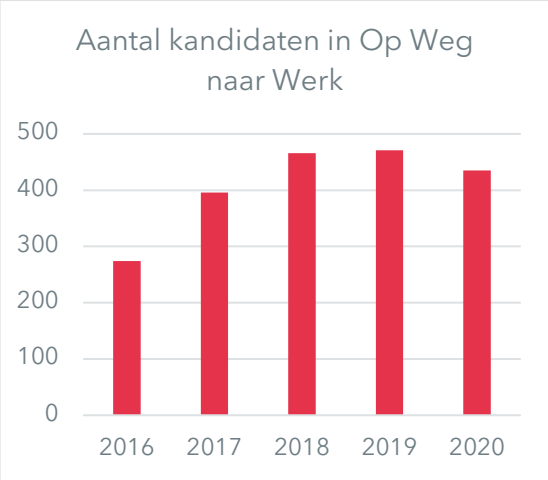

We constateren tevens dat WerkBedrijf niet alle doelen behaald. De doelrealisatie bij de sociale werkvoorziening blijft achter. Wat betreft arbeidsbemiddeling zijn de doelen in de jaren 2017 tot en met 2019 behaald, terwijl de jaren 2016 en 2020 achterblijven qua doelrealisatie. Het niet behalen van doelen heeft mogelijk te maken met de toename van het aandeel kandidaten met een hoge uitkeringsduur en oudere SW-medewerkers. Dat zien we ook in andere arbeidsmarktregio's.

Tabel S1 *Doelbereik kritieke prestatie-indicatoren 2016 t/m 2020*

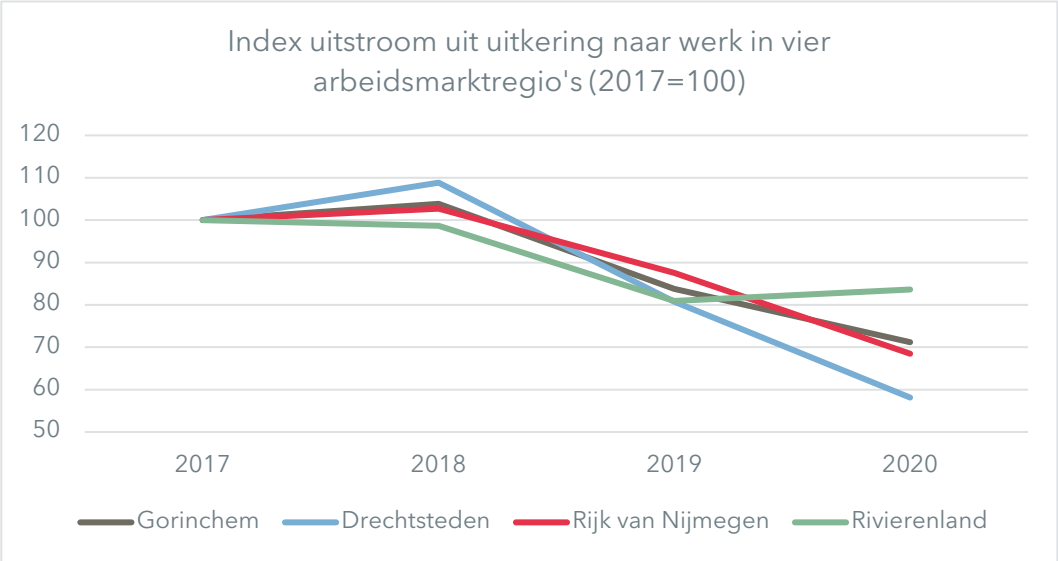
	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal plaatsingen op fulltime/parttime werk	.	✓	✓	✓	✗
Uitstroom uit bijstand naar werk	✗	✓	✓	✓	✗
Toegevoegde waarde SW per fte	✗	✓	✗	✗	✗
Verzuimpercentage SW	✗	✗	✗	✗	✗
Aantal kandidaten Op Weg Naar Werk	✗	✗	✓	✓	✗

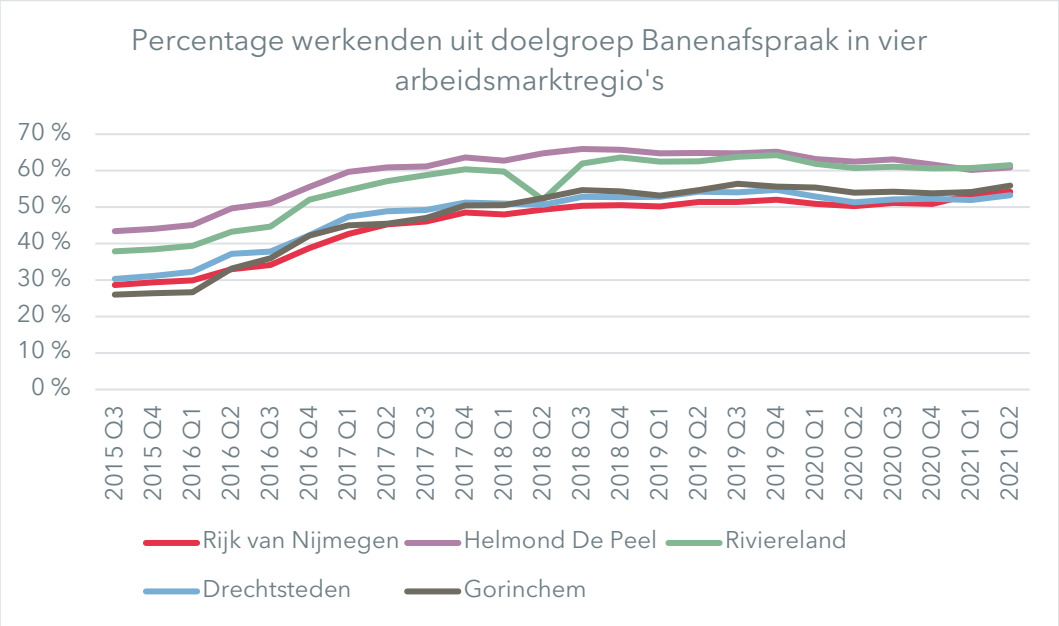
Meer lezen over de prestaties? Ga naar hoofdstuk 4

WerkBedrijf is een unieke organisatie die in hoofdlijnen hetzelfde presteert als andere werkbedrijven

Waar in veel arbeidsmarktregio's gekozen is voor een lichte organisatie voor het werkbedrijf in de vorm van een bestuurlijk platform of samenwerkingsverband, is in het Rijk van Nijmegen een uitvoerende organisatie neergezet met een breed regionaal takenpakket. WerkBedrijf Rijk van Nijmegen is niet alleen een samenwerking tussen de zeven gemeenten op het gebied van arbeidsbemiddeling en arbeidsmatige dagbesteding, maar ook een integratie met het voormalige SW-bedrijf Breed. De regio heeft als geheel één re-integratieverordening en één set prestatie-indicatoren. We stellen vast dat WerkBedrijf daarmee een betrekkelijk unieke organisatie in Nederland is. Van de 35 arbeidsmarktregio's zijn er naast Rijk van Nijmegen drie arbeidsmarktregio's met een redelijk vergelijkbare, sterk geïntegreerde regionale uitvoeringsstructuur: Helmond-De Peel, Rivierenland en Gorinchem.

Niet alleen in de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen, maar ook landelijk en in andere regio's wordt gesignaleerd dat kandidaten in de loop der jaren moeilijker bemiddelbaar zijn geworden. En net als in Rijk van Nijmegen is ook landelijk het aandeel jongeren in de uitstroom relatief hoog. De ontwikkelingen op een aantal prestatie-indicatoren komen in de regio Rijk van Nijmegen redelijk overeen met die in vergelijkbare arbeidsmarktregio's en met landelijke trends. We zien dat de uitstroom uit de uitkering naar werk in zowel Rijk van Nijmegen als Helmond-De Peel, Rivierenland en Gorinchem afneemt na 2018, waarbij het coronajaar 2020 in alle regio's een dieptepunt vormt. Het percentage werkenden uit de doelgroep Banenafspraak neemt van 2015 tot en met 2020 juist in alle regio's toe. De relatieve stijging is in Nijmegen nog wat sterker dan in de andere regio's. We concluderen hiermee dat de prestaties van Rijk van Nijmegen over het algemeen vergelijkbaar zijn met het landelijke beeld en met de prestaties van andere arbeidsmarktregio's.

Meer lezen over andere arbeidsmarktregio's? Ga naar hoofdstuk 5

De verantwoording door Werkbedrijf is voor verbetering vatbaar

WerkBedrijf rapporteert jaarlijks in de jaarstukken over de prestaties op het vlak van arbeidsbemiddeling, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding. De vertegenwoordigers van gemeenten die wij hebben gesproken, vinden de verantwoording van WerkBedrijf over het algemeen adequaat, maar zouden willen dat de verantwoording zowel kwantitatief als kwalitatief diepgravender wordt en antwoord geeft op vragen als: Hoe duurzaam is de uitstroom? Welke verhalen hoor je van kandidaten? Welke tussenstapjes zetten kandidaten op weg naar werk? Daarbij maken sommige gemeenten de kanttekening dat extra verantwoording wel doelmatig moet zijn en niet gepaard moet gaan met een forse stijging van de administratieve lasten voor WerkBedrijf en/of gemeenten. Vanuit de Kandidatenraad is opgemerkt dat WerkBedrijf (te) veel stuurt op 'harde' kwantitatieve indicatoren die te weinig zeggen over de daadwerkelijke ervaringen van mensen. Gezien de aard van de SW – mensen ontwikkelen – zou de verantwoording ook meer daarop gericht moeten zijn.

Wij signaleren dat de cijfers die WerkBedrijf heeft over prestaties – en die zijn aangeleverd ten behoeve van deze evaluatie – beperkingen hebben. Hierdoor zijn ze niet toereikend om een compleet inzicht te verkrijgen in de kwaliteit en effectiviteit van de dienstverlening, in langetermijntrends en in de prestaties van de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen in vergelijkend perspectief. WerkBedrijf is daarin niet uniek. Geen van de vier organisaties in andere arbeidsmarktregio's waarmee we WerkBedrijf hebben vergeleken, heeft targets geformuleerd op het niveau van *outcome*, zoals kwaliteit van leven van kandidaten of duurzaamheid van werk. De prestatie-indicatoren betreffen in hoofdzaak gegevens die gemakkelijk te registreren zijn en die gemakkelijk uit bestaande registratiesystemen te halen zijn. De prestatie-indicatoren van arbeidsmarktregio's hebben vooral betrekking op *output* zoals uitstroom uit de uitkering en *throughput*, zoals het aantal kandidaten dat wordt begeleid. We zijn onder de drie arbeidsmarktregio's waarmee we vergelijken geen *best practice*

tegengekomen die inzicht biedt in de effectiviteit van de dienstverlening of de kwaliteit van de uitstroom.

Meer lezen over de verantwoording? Ga naar hoofdstuk 4

Lokale sturing op uitstroom kan het draagvlak voor regionale samenwerking ondergraven

Bij de oprichting van WerkBedrijf was er bij lokale bestuurders een groot draagvlak voor regionale samenwerking. Wij constateren dat gemeenten nog steeds voordelen zien in de aanwezigheid van een regionaal opererend werkbedrijf, maar dat het lokale perspectief de afgelopen jaren meer is gaan prevaleren. Dat is te zien aan de toenemende behoefte van gemeenten aan lokaal maatwerk, aan de neiging van gemeenten om de opbrengsten van WerkBedrijf af te meten aan de lokale uitstroom uit de uitkering, en aan de sterker wordende roep in enkele gemeenten om de re-integratie misschien maar weer zelf te gaan doen.

Deze tendens lijkt niet zozeer ingegeven door de prestaties van WerkBedrijf – die immers niet verslechterd zijn op coronajaar 2020 na – maar door de 'natuurlijke' neiging van gemeenten om financiële afwegingen en lokale belangen mee te wegen. De gemeenten in de regio verschillen aanzienlijk qua wensen, politieke kleur, visie en afwegingskader. Gemeenten dragen hun participatiebudget over aan WerkBedrijf en verwachten daar primair op lokaal niveau de resultaten van te zien. Dit geldt zeker voor die gemeenten die te maken hebben met een krappe begroting. Ook speelt mee dat gemeenten verantwoordelijk blijven voor de dienstverlening aan hun eigen burgers en wethouders daarover lokaal verantwoording moeten afleggen.

Het regionale niveau waarop WerkBedrijf acteert vraagt echter om een regionaal perspectief, met een goede afweging van de verschillende belangen. De toenemende wens tot lokaal maatwerk maakt het soms lastig om tot een duidelijke regionale lijn te komen en taken efficiënt uit te voeren. Bovendien signaleren wij een spanning tussen de wijze waarop gemeenten sturen op de prestaties van WerkBedrijf in termen van uitstroom aan de ene kant en aan de andere kant de vraag van gemeenten om meer aandacht voor moeilijke bemiddelbare kandidaten die minder kans hebben op uitstroom naar betaald werk.

Meer lezen over de lokale sturing? Ga naar hoofdstuk 2

Aanbevelingen

Op basis van onze conclusies en de suggesties van stakeholders formuleren we de volgende aanbevelingen:

- Waak voor de uitholling van WerkBedrijf en voorkom a) terugkerende discussies over lokale prestaties en *return on investment*, b) toenemende inzet van maatwerk en c) eventuele overheveling van taken naar gemeenten.
- Geef WerkBedrijf een meerjarige opdracht en meerjarige middelen om de taken adequaat uit te kunnen blijven voeren.

- Maak een heldere politieke keuze voor de beleidsvisie op WerkBedrijf: als een bemiddelingsbedrijf gericht op uitstroom of (vooral) als een mensontwikkelbedrijf gericht op participatie en ontwikkeling van mensen.
- Overweeg een beleidsvisie waarin participatie en ontwikkeling van mensen meer centraal komen te staan, maar vergeet daarbij niet dat ondernemers nodig zijn om werk te vinden.
- Leg meer nadruk op persoonlijke aandacht voor de wensen en beleving van kandidaten.
- Positioneer WerkBedrijf nadrukkelijker als strategische arbeidsmarktspeler binnen de 'triple helix' van overheid, ondernemers en onderwijs.
- Formuleer als gemeenten gezamenlijke indicatoren die goed weergeven wat gemeenten van WerkBedrijf verwachten.
- Zoek naar indicatoren en vormen van verantwoording die – aansluitend bij de visie op WerkBedrijf – meer inzicht geven in de ontwikkeling van kandidaten en de kwaliteit van de uitstroom.
- Participeer in benchmarks zodat een zuivere regionale vergelijking mogelijk is.

Meer lezen over de aanbevelingen? Ga naar hoofdstuk 6

Inleiding

Dit rapport presenteert de resultaten van de evaluatie van de module WerkBedrijf van de modulair gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen. Het rapport geeft inzicht in de mate waarin de doelen in de afgelopen vijf jaar zijn gerealiseerd en bevat aanbevelingen voor de toekomst. Dit eerste hoofdstuk gaat dieper in op de achtergrond, vraagstelling en opzet van de evaluatie.

1.1 Achtergrond en aanleiding

De zeven gemeenten uit de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen - Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen - hebben een modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR) voor arbeidsbemiddeling en ICT. De module 'WerkBedrijf Rijk van Nijmegen' bestaat formeel sinds 1 januari 2015. Vanaf hier spreken we vanwege de leesbaarheid over 'WerkBedrijf'. WerkBedrijf voert de arbeidsbemiddeling in het kader van de Participatiewet uit, evenals de regie over de arbeidsmatige dagbesteding. Sinds 1 januari 2016 voert WerkBedrijf ook de Wet sociale werkvoorziening uit.[1]

De gemeenteraad van de gemeente Wijchen heeft op 16 juni 2020 een motie aangenomen waarin het college wordt opgeroepen "een onafhankelijk onderzoek uit te laten voeren naar de

[1] Niet voor Mook en Middelaar, wel voor de gemeente West Maas en Waal.

wijze waarop WerkBedrijf uitvoering heeft gegeven aan zijn taken". De overige deelnemende gemeenten verenigd in het algemeen bestuur van de MGR hebben deze oproep overgenomen.

1.2 Centrale vraagstelling van de evaluatie

Gemeenten hebben bij de start van WerkBedrijf per 1 januari 2015 een aantal doelen beoogd, zoals omschreven in het document '**Sterke werkwoorden'**.[2] De centrale vraagstelling voor het evaluatieonderzoek zoals geformuleerd door het dagelijks bestuur van de MGR is:

- In hoeverre zijn deze doelen in de afgelopen vijf jaar gerealiseerd vanuit het perspectief van ondernemers, kandidaten en gemeenten?
- Welke conclusies kunnen getrokken worden uit de door WerkBedrijf behaalde resultaten ten opzichte van vergelijkbare organisaties in andere arbeidsmarktregio's?
- Welke aanbevelingen naar de toekomst kunnen worden geformuleerd op grond van de resultaten en ervaringen in de afgelopen vijf jaar?

1.3 Scope, evaluatiekader en deelvragen

1.3.1 Scope van de evaluatie

In de evaluatie richten wij ons op de **primaire taken** van WerkBedrijf op het gebied van arbeidsbemiddeling, arbeidsmatige dagbesteding en sociale werkvoorziening. We beoordelen in de evaluatie de uitvoering van de primaire processen en de resultaten van de dienstverlening over de periode 2016 tot en met 2020. Die beoordeling vindt plaats vanuit drie 'lenzen'.

De eerste lens is die van de **doelen** voor WerkBedrijf en de feitelijke realisaties. We gaan na welke doelen zijn geformuleerd en welke concrete prestaties en effecten zijn gerealiseerd in de afgelopen jaren. De tweede lens zijn de **drie hoofdtaken** van WerkBedrijf. Voor een complete evaluatie is een analyse nodig van de activiteiten, prestaties en effecten op het terrein van arbeidsbemiddeling, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding. De derde lens kijkt naar de perspectieven en percepties van de **belangrijkste stakeholders** bij WerkBedrijf. Dat zijn:

- **Ondernemers**. Vanuit het perspectief van ondernemers zijn bijvoorbeeld van belang: de kwaliteit van ondersteuning en advisering, de geschiktheid van aangedragen kandidaten, de deskundigheid van medewerkers van WerkBedrijf, de mate van ontzorgen en de transparantie van diensten en instrumenten.
- **Kandidaten**. Vanuit het perspectief van kandidaten gaat het bijvoorbeeld om maatwerk en persoonlijke dienstverlening, gebruik maken van de talenten van kandidaten, juistheid van screening en diagnose, adequate begeleiding en nazorg.

[2] Sterke werkwoorden. Werkboek. een definitief besluit over regionale samenwerking op het domein Werk in de regio Rijk van Nijmegen. November 2013.

- **Gemeenten**. Belangrijke aspecten daarbij zijn onder andere het behalen van de beleidsdoelen en de ruimte die de dienstverleningsovereenkomsten bieden voor lokaal maatwerk.

De beleidsdoelen, beleidsmiddelen en governance van WerkBedrijf zijn geen onderwerp van de evaluatie en worden als een gegeven beschouwd. Met andere woorden: de evaluatie kijkt niet naar de relevantie of haalbaarheid van de gestelde doelen, de financiële keuzes en de toereikendheid van de middelen, en de structuur voor bestuur en toezicht.

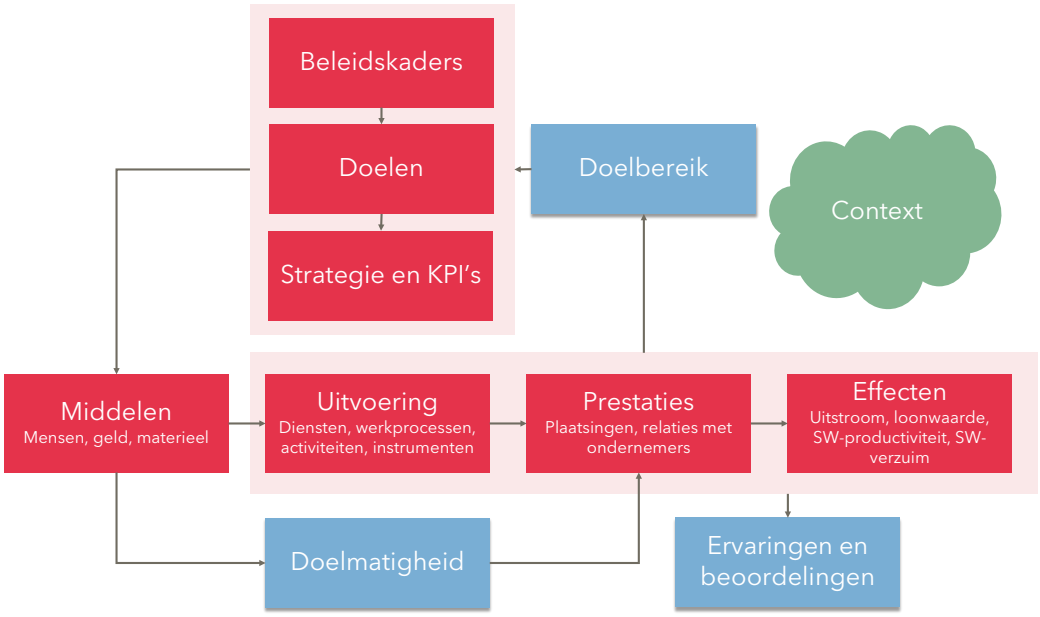
Achter de primaire processen van WerkBedrijf gaan de zogeheten secundaire processen schuil. Die hebben betrekking op intern-organisatorische zaken die ten dienste staan aan de primaire processen, zoals personeel en faciliteiten, innovatie, communicatie. Deze secundaire processen zijn ook geen onderwerp van de evaluatie. Een uitzondering hierop vormt de rol van **de professional**. Uit het document Sterke werkwoorden en latere strategienota's blijkt dat WerkBedrijf een expliciete visie heeft op het belang van de professional en een passende bedrijfscultuur bij de uitvoering van de taken.

1.3.2 Evaluatiekader

Als vertrekpunt voor de evaluatie van WerkBedrijf hebben wij een evaluatiekader opgesteld. Het evaluatiekader preciseert de concepten en begrippen voor de evaluatie. Op basis van het evaluatiekader hebben we ook de centrale vraagstelling uitgewerkt in een aantal onderzoeksvragen.

De onderstaande figuur toont het raamwerk voor de evaluatie.

Figuur 1.1 Evaluatiekader

De evaluatie van WerkBedrijf richt zich op de eerste plaats op het **beschrijven** van WerkBedrijf aan de hand van de volgende aspecten, concepten en begrippen:

- **Doelen en strategie**. Het gaat hierbij om de beleidskaders waarbinnen WerkBedrijf opereert en de doorvertaling daarvan in doelen, strategie en kritieke prestatie-indicatoren. We beschouwen dit als een gegeven. Het is van belang de doelen en strategie goed te beschrijven, omdat het de achtergrond vormt waartegen we de andere aspecten beoordelen.
- **Middelen**. WerkBedrijf zet middelen in (mensen, materieel, geld) om de doelen te behalen. Ook hierbij gaat het om een beschrijving.
- **Prestaties**. De dienstverlening van WerkBedrijf resulteert in concreet meetbare prestaties die zijn toe te schrijven aan de inzet van WerkBedrijf. Een plaatsing op werk is hiervan een voorbeeld. We beschrijven deze prestaties op basis van de door WerkBedrijf bijgehouden gegevens.
- **Effecten**. De dienstverlening van WerkBedrijf leidt tot (verder weg gelegen) effecten die niet alleen door WerkBedrijf, maar ook door externe factoren worden beïnvloed. Uitstroom uit de uitkering is hiervan een voorbeeld. We beschrijven deze effecten op basis van de door WerkBedrijf bijgehouden gegevens.
- **Context**. WerkBedrijf opereert in een specifieke context. Ontwikkelingen daarin, zoals nieuwe wetgeving en de groter wordende mismatch tussen de vraag van ondernemers en het aanbod van kandidaten, zijn enerzijds verklaringen voor de behaalde prestaties en effecten, en kunnen anderzijds invloed hebben op de toekomst en op de aanbevelingen uit de evaluatie.

De evaluatie van WerkBedrijf richt zich op de tweede plaats op het **beoordelen** van de volgende aspecten:

- **Uitvoering**. WerkBedrijf voert diensten uit voor ondernemers en kandidaten conform de dienstverleningsovereenkomsten met gemeenten. Daarbij werkt WerkBedrijf volgens een bepaalde visie op ondernemers- en kandidaatsdienstverlening en de rol van de professional daarbij. In de evaluatie beoordelen we hoe en in hoeverre WerkBedrijf de voorgenomen diensten en activiteiten heeft uitgevoerd en in hoeverre de uitvoeringspraktijk aansluit bij de visie op ondernemers- en kandidaatsdienstverlening zoals neergelegd in de strategie. Ook kijken we naar eventuele knelpunten en inefficiënties in het proces, zoals bij de terugmelding van kandidaten.
- **Doelbereik**. Doelbereik gaat over de mate waarin de voorgenomen doelen worden behaald. De doelen heeft WerkBedrijf omgezet in kritieke prestatie-indicatoren (KPI's) en kritieke succesfactoren (KSF's). Deze hebben betrekking op zowel uitvoering, resultaten als effecten. We beoordelen het doelbereik door de feitelijke gegevens over uitvoering, prestaties en effecten te vergelijken met de streefwaarden zoals neergelegd in indicatoren.
- **Prestaties en effecten**. De prestaties en effecten van WerkBedrijf beoordelen we ook door ze waar mogelijk te vergelijken met landelijke cijfers en die van organisaties in vergelijkbare arbeidsmarktregio's. We kijken daarbij niet naar de absolute cijfers, maar naar de richting van de ontwikkelingen. Zien we bijvoorbeeld trendbreuken in 2020 als gevolg van de coronacrisis?
- **Doelmatigheid**. Bij doelmatigheid draait het om de verhouding van prestaties en middelen. WerkBedrijf opereert doelmatig als de prestaties met de inzet van minder

middelen redelijkerwijs niet even goed gerealiseerd hadden kunnen zijn, en als het niet meer of betere programmaopbrengsten had kunnen realiseren met dezelfde inzet van middelen
- **Ervaringen en beoordelingen**. Van belang zijn ook de ervaringen en beoordelingen van belanghebbenden op alle bovengenoemde aspecten.

Niet in de figuur opgenomen zijn de aanbevelingen. Aanbevelingen vloeien voort uit de suggesties van gesprekspartners en uit de beoordeling van de bovenstaande aspecten, tegen de achtergrond van een veranderende context.

1.3.3 Deelvragen

Op basis van het raamwerk en de verschillende aspecten daarvan, hebben we negen onderzoeksvragen geformuleerd.

1. Wat zijn de beleidskaders voor WerkBedrijf en hoe zijn deze vertaald in organisatiedoelen en een strategie (missie, visie, diensten)?
2. Welke middelen heeft WerkBedrijf tot zijn beschikking?
3. Hoe en in hoeverre heeft WerkBedrijf zijn diensten voor ondernemers, kandidaten en gemeenten uitgevoerd en in hoeverre sluit de uitvoeringspraktijk aan bij de visie die WerkBedrijf heeft op ondernemers- en kandidaatsdienstverlening en de rol van de professional?
4. Welke resultaten en effecten heeft WerkBedrijf gerealiseerd?
5. Welke conclusies kunnen getrokken worden uit de door WerkBedrijf behaalde resultaten en effecten ten opzichte van vergelijkbare organisaties in andere arbeidsmarktregio's?
6. In hoeverre zijn de doelen in de afgelopen vijf jaar gerealiseerd vanuit het perspectief van ondernemers, kandidaten en gemeenten?
7. Hoe verhouden de behaalde resultaten zich tot de ingezette middelen?
8. Hoe worden de dienstverlening, prestaties en effecten van WerkBedrijf door ondernemers, kandidaten en gemeenten ervaren en beoordeeld?
9. Welke aanbevelingen naar de toekomst kunnen worden geformuleerd op grond van de resultaten en ervaringen in de afgelopen vijf jaar?

1.4 Onderzoeksverantwoording

1.4.1 Klankbordgroep

De evaluatie is begeleid door een commissie bestaande uit Lucile Braam (WerkBedrijf), Nick Derks (wethouder gemeente Wijchen), André van Ginkel (gemeente Nijmegen), Ina Hol (WerkBedrijf), Petra Molenaar (wethouder gemeente Nijmegen) en Huub van Nijnatten (werkorganisatie Druten Wijchen). De commissie is drie keer (online) bijeengekomen om het onderzoeksvoorstel, het evaluatiekader en het conceptrapport te bespreken en becommentariëren.

1.4.2 Documentstudie

Bij de uitvoering van de evaluatie zijn de diverse documenten bestudeerd die zijn aangeleverd door WerkBedrijf. Het gaat om beleidskaders, begrotingen en jaarrekeningen, verslagen van bestuursvergaderingen, voortgangsrapportages, overeenkomsten, jaarverslagen over klachten(afhandeling) en onderzoeksrapporten. Deze documenten hebben een feitelijk inzicht gegeven in de doelen, werkwijze, prestaties en effecten van WerkBedrijf.

1.4.3 Analyse cijfermatige informatie

Voor de evaluatie is een analyse uitgevoerd van kwantitatieve informatie over de uitvoering van taken door WerkBedrijf, de tevredenheid met de dienstverlening, de ontwikkeling van het bijstandsbestand en de prestatie-indicatoren van WerkBedrijf. Deze informatie is afkomstig van WerkBedrijf, CBS (banen en bijstandsdichtheid arbeidsmarktregio), VNG (waarstaatjegemeente.nl), Divosa (Benchmark Werk & Inkomen), Cedris (verdeling SW'ers over werkvormen), jaarverslagen van andere werkbedrijven en SBCM (ziekteverzuim SW).

Ook heeft een vergelijking plaatsgevonden van de prestaties van WerkBedrijf met de prestaties van vergelijkbare organisaties in andere arbeidsmarktregio's. Het gaat hierbij om een kwalitatieve vergelijking en geen benchmark. Vanwege verschillen in werkwijze, doelgroepen, operationalisering, definities en registratiesystemen is informatie van andere werkbedrijven in andere arbeidsmarktregio's meestal niet te vergelijken met die van WerkBedrijf.[3] Bovendien neemt de regio Rijk van Nijmegen niet deel aan de landelijke benchmarks die er zijn, zoals de Divosa Benchmark Werk en Inkomen. Ook komen de gegevens die CBS publiceert over de inzet van re-integratievoorzieningen niet overeen met de bij WerkBedrijf beschikbare gegevens. Zo lijkt het op basis van CBS-gegevens alsof het instrument loonkostensubsidie in de regio Rijk van Nijmegen nauwelijks wordt ingezet, terwijl uit de cijfers van WerkBedrijf een heel ander beeld ontstaat. Het is daardoor niet mogelijk een objectieve vergelijking te maken van de inzet van re-integratievoorziening in Rijk van Nijmegen en andere arbeidsmarktregio's.

1.4.4 Interviews

Bij stakeholders hebben we semigestructureerde (groeps)interviews afgenomen. Geïnterviewd zijn vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten, vertegenwoordigers van kandidaten, medewerkers van WerkBedrijf, samenwerkingspartners en ondernemers. In totaal hebben 61 personen deelgenomen aan een (groeps)interview.

In de onderstaande tabel staan de uitgevoerde interviews.

[3] Een voorbeeld: werkbedrijf Senzer publiceert net als WerkBedrijf in het jaarverslag informatie over de toegevoegde waarde per fte SW. Bij Senzer maken kandidaten uit de Participatiewet al meerdere jaren en in relatief grote aantallen gebruik maken van de voorziening nieuw beschut werk, terwijl deze mogelijkheid bij WerkBedrijf zeer beperkt wordt gebruikt. Hierdoor is de toegevoegde waarde per fte SW tussen deze twee organisatie niet te vergelijken.

Tabel 1.1 Geïnterviewde stakeholders

Stakeholder	Interviews
Gemeenten	7 interviews met wethouders 1 groepsgesprek met beleidsmedewerkers 1 groepsgesprek met uitvoerende medewerkers (o.a. inkomensconsulenten en participatiecoaches) 1 groepsgesprek met teamleiders
Kandidaten	3 groepsgesprekken met de kandidatenraad
Ondernemers	2 groepsgesprekken met ondernemers
MGR/WerkBedrijf	1 interview met de voorzitter van de MGR 2 interviews met directeuren 2 groepsgesprekken met managers 1 groepsgesprek met projectleiders 2 groepsgesprekken met consulenten
Samenwerkingspartners	5 interviews met samenwerkingspartners

De onderzoekers hebben vooraf aangegeven met welke typen gesprekspartners een interview wordt afgenomen. WerkBedrijf heeft vervolgens de contactgegevens van potentiële gesprekspartners doorgegeven. Bij de groep ondernemers zijn ondernemers geworven die hebben deelgenomen aan het klantonderzoek dat WerkBedrijf laat uitvoeren. In de vragenlijst is de vraag opgenomen of ondernemers bereid waren deel te neem aan een groepsgesprek ten behoeve van de evaluatie van WerkBedrijf. 21 ondernemers hebben daarop 'ja' gezegd. Deze zijn benaderd voor het groepsgesprek.

De interviews hebben met name informatie opgeleverd over de ervaringen met de dienstverlening, samenwerking, prestaties en verantwoording door WerkBedrijf. Ook hebben de gesprekspartners ideeën met ons gedeeld over verbetermogelijkheden.

1.4.5 Analyse

Op het verzamelde materiaal hebben we een overkoepelende analyse uitgevoerd. Daarbij hebben we de data thematisch ingedeeld met behulp van het evaluatiekader. Voor het trekken van conclusies hebben we datatriangulatie toegepast. Dat wil zeggen dat we onze uitspraken baseren op meerdere bronnen.

1.5 Leeswijzer

Dit rapport bestaat naast dit inleidende hoofdstuk uit vier hoofdstukken:

Hoofdstuk 2 beschrijft de oprichting, beleidskaders en context van WerkBedrijf. Ook bevat dit hoofdstuk de opvattingen van belanghebbenden over de organisatie die WerkBedrijf is en de strategische keuzes die zijn gemaakt. In dit hoofdstuk beantwoorden we deelvragen 1 en 2.

Hoofdstuk 3 gaat in op de uitvoering van de taken op het vlak van arbeidsbemiddeling, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding. We beschrijven ook de veranderingen die zijn opgetreden in de dienstverlening en de ervaringen en opvattingen van belanghebbenden met de dienstverlening van WerkBedrijf. In dit hoofdstuk beantwoorden we deelvragen 3 en 8.

Hoofdstuk 4 bevat een analyse van de prestaties van WerkBedrijf en van het doelbereik en de doelmatigheid. Ook gaan we in op de verantwoording door WerkBedrijf en de opvattingen van belanghebbenden daarover. In dit hoofdstuk beantwoorden we deelvragen 4, 7 en 8.

Hoofdstuk 5 plaatst WerkBedrijf in een breder perspectief. We vergelijken de structuur, sturing en verantwoording en prestaties van WerkBedrijf met andere regionale uitvoeringsorganisaties en met landelijke cijfers. Hiermee beantwoorden we deelvraag 5.

Hoofdstuk 6 bevat de overkoepelende conclusies en aanbevelingen. We beantwoorden hierin ook de meer overkoepelende deelvragen 6, 8 en 9.

Beleidskaders en context van WerkBedrijf

Zeven gemeenten in het Rijk van Nijmegen hebben gezamenlijk besloten tot de oprichting van WerkBedrijf Rijk van Nijmegen. In dit hoofdstuk beschrijven we de achtergrond van deze samenwerking (2.1) en de beleidskaders van de ontstane organisatie (2.2). Ook beschrijven we de taken en middelen van WerkBedrijf (2.3). We gaan in paragraaf 2.4 in op ontwikkelingen in de context. Vervolgens beschrijven we de zienswijze van betrokkenen op de taken en middelen van WerkBedrijf, en de vraagstukken die daarbij spelen (2.5). We sluiten het hoofdstuk af met een tussenconclusie (2.6).

2.1 Oprichting WerkBedrijf Rijk van Nijmegen

2.1.1 Achtergrond en aanleiding

Samenwerking tussen gemeenten in het Rijk van Nijmegen is niet nieuw. Al lange tijd werken gemeenten in de regio op diverse terreinen samen. In 2011 is de basis gelegd voor een forse intensivering van de samenwerking tussen gemeenten in de regio om uitvoering te geven aan arbeidsmarktbeleid en de arbeidsbemiddeling van diverse doelgroepen. In 2013 hebben de, toen nog negen, gemeenten hun ambitie om meer samen te werken nader geconcretiseerd. Hun voornemen was om één regionaal Werkbedrijf te bouwen.[4] Per 1 januari 2015 is het

[4] Werk is de uitkomst!, p.3, Sterke Werkwoorden, p.6-7.

regionale WerkBedrijf Rijk van Nijmegen een feit. In dit regionale WerkBedrijf hebben zeven gemeenten hun krachten gebundeld: Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar Nijmegen en Wijchen.

De directe aanleiding voor het onderzoeken van verregaande samenwerking in de regio was de aankondiging van de Wet Werken naar Vermogen in 2011. Deze wet werd voor de invoering ervan controversieel verklaard. Met het aantreden van een nieuw kabinet werd als alternatief de Participatiewet geïntroduceerd. Zodoende kwam het in 2015 met de invoering van de Participatiewet alsnog tot één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt: de WSW, Wajong en Wwb. Gemeenten geven sindsdien uitvoering aan de Participatiewet.[5] In datzelfde jaar trad de Wet Banenafspraak in werking, waarin is vastgelegd dat werkgevers extra banen (125.000) voor mensen met een arbeidsbeperking creëren. Aan UWV en gemeenten was de opdracht om werkgevers te ondersteunen bij het realiseren van de extra banen. De indeling in 35 arbeidsmarktregio's bood daarvoor de structuur.[6] Met de Participatiewet ging ook een forse bezuinigingsopdracht gepaard. Het regionale participatiebudget nam af van bijna 19 miljoen euro in 2013 tot 15 miljoen euro in 2018. Bovendien is de groep uitkeringsgerechtigden in de Participatiewet toegenomen, omdat er een groep mensen is die geen toegang meer heeft tot de Wajong en de sociale werkvoorziening.[7] Dit vraagt om een efficiënte benutting van de beschikbare middelen.

Box: Arbeidsbemiddeling was complex en omslachtig

Voorafgaand aan de invoering van de Participatiewet en de oprichting van WerkBedrijf hadden ondernemers met een vraag naar personeel te maken met tal van regelingen en organisaties. Gemeenten, UWV, AWBZ-instellingen en SW-bedrijf Breed hadden allemaal aanbod en concurreerden met elkaar voor dezelfde beschikbare arbeidsplaatsen. Dit betekende ook dat ondernemers door verschillende organisaties benaderd werden, met elk hun eigen regelingen en instrumenten. Arbeidsbemiddeling was zodoende complex en omslachtig. [8]

Naast een wettelijke opdracht waren er andere redenen voor de gemeenten om meer samenwerking te zoeken. Ten eerste vroegen werkgevers om betere facilitering en ontzorging bij het aannemen van werkzoekenden met een verminderd arbeidsvermogen. Deze vraag is niet los te zien van de Banenafspraak en de extra door werkgevers te realiseren banen. Ten tweede vermindert de samenwerking de organisatorische kwetsbaarheid van de individuele gemeenten.[9] Ten derde biedt WerkBedrijf kansen om professionaliteit rondom arbeidsbemiddeling in één organisatie te bundelen.[10] Ten slotte is gesignaleerd dat diverse ontwikkelingen, waaronder demografische ontwikkelingen, samenwerking op diverse thema's wenselijk maken. Zo verschilt de leeftijdsopbouw van de beroepsbevolking tussen de

[5] Werk is de uitkomst!, p.3, Sterke Werkwoorden, p.6-7.

[6] Kennisdocument Wet Banenafspraak en quotum arbeidsbeperkten (2020); De Beleidsonderzoekers (2021) Perspectief op bestaanszekerheid en arbeidsparticipatie, p.192-194.

[7] Zo werkt het, p.9.

[8] Zo werkt het, p.4.

[9] Sterke Werkwoorden, p.7.

[10] Zo werkt het, p.3.

gemeenten en dat geldt ook voor het profiel van werkzoekenden en het beschikbare arbeidsaanbod. Door samen te werken kunnen gemeenten deze verschillen ondervangen.[11]

2.1.2 Structuur en inrichting

De zeven gemeenten hebben besloten tot de oprichting van een Modulair Gemeenschappelijke Regeling (MGR). Deze MGR bestaat uit twee uitvoeringsmodules, namelijk de module WerkBedrijf Rijk van Nijmegen en de module ICT Rijk van Nijmegen (iRvN). Het achterliggende idee hiervan is dat gemeenten in de regio een keuze kunnen maken voor de uitvoeringsmodules waar zij op aan willen sluiten en op welke niet. De module WerkBedrijf wordt inhoudelijk aangestuurd door de Bestuurscommissie Werk. Deze Bestuurscommissie Werk bestaat uit de Portefeuillehouders Werk van de zeven gemeenten, de regiomanager van UWV en de directeur van het WerkBedrijf. Formele besluiten worden genomen door het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur van de MGR. De Bestuurscommissie Werk bereidt de besluitvorming voor en adviseert aan het Algemeen en Dagelijks Bestuur.[12]

In 2015 zijn de afdelingen Werk van de zeven gemeenten opgegaan in WerkBedrijf Rijk van Nijmegen. In 2016 werd ook SW-bedrijf Breed onderdeel van het WerkBedrijf. Zij vormen gezamenlijk de uitvoeringsorganisatie WerkBedrijf Rijk van Nijmegen. Er is één re-integratieverordening Participatiewet voor de zeven samenwerkende gemeenten in het Rijk van Nijmegen vastgesteld. Dat betekent dat het instrumentarium ten aanzien van de arbeidsinschakeling op grond van de Participatiewet voor alle zeven gemeenten gelijk is. De deelnemende gemeenten hebben de taak van het opstellen van deze re-integratieverordening uitbesteed aan het Algemeen Bestuur van de MGR. In de re-integratieverordening zijn de voorzieningen opgenomen die WerkBedrijf kan inzetten voor kandidaten. Het is aan WerkBedrijf om te bepalen wat in een concreet geval een geschikte voorziening is. Daarmee ligt de uitvoeringsverantwoordelijkheid bij WerkBedrijf.[13] Gemeenten zijn wel verantwoordelijk voor het beleid: de gemeenteraden bepalen de strategische kaders en stellen de financiële middelen beschikbaar aan WerkBedrijf om deze kaders uit te voeren.[14]

Naast WerkBedrijf, die als uitvoeringsorganisatie fungeert, bestaat de Regionale Tafel Arbeidsmarkt (RTA). In 2017 is besloten tot oprichting hiervan, omdat werkzoekenden onvoldoende aansluiting vinden bij de vraag van werkgevers, en omdat als gevolg van ontwikkelingen nieuwe functies ontstaan waarvoor werkzoekenden onvoldoende passende kwalificaties hebben. Het doel van de RTA is de mismatch op de regionale arbeidsmarkt aan te pakken en te verkleinen. De RTA is een tactische werktafel die voorziet in samenwerking tussen overheid, ondernemers en onderwijs. In de RTA zijn vertegenwoordigd de wethouders Werk & Inkomen en Economische Zaken uit de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen, ondernemers,

[11] Lokale belangen in een sterke regio, p.3.

[12] Daadwerkelijk, p.11-13; Lokale belangen in een sterke regio, p.5.

[13] Re-integratieverordening Participatiewet Rijk van Nijmegen, via: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR609294/1.

[14] Werk is de uitkomst, p.33.

vakbonden, onderwijsinstellingen, UWV en WerkBedrijf Rijk van Nijmegen.[15] De RTA valt buiten de scope van de evaluatie, maar is in diverse opzichten wel verbonden aan WerkBedrijf.

2.1.3 SW-bedrijf Breed

In 2012 is een start gemaakt met de transitie van SW-bedrijf Breed. Breed moest een omslag maken van productiebedrijf naar een arbeidsbemiddelingsbedrijf. De bedoeling was dat meer mensen buiten de muren van het SW-bedrijf aan de slag zouden gaan. Na afronding van dit transitieproces, in 2016, is Breed opgegaan in WerkBedrijf. Er is om een aantal redenen voor de integratie van Breed in WerkBedrijf gekozen. Ten eerste hebben zowel Breed als WerkBedrijf arbeidsbemiddeling als kernfunctie. Het lag voor de hand om die functies te verbinden. Ten tweede is binnen Breed veel kennis en expertise beschikbaar over mensen met een arbeidsbeperking, iets waar WerkBedrijf met de komst van nieuwe doelgroepen goed gebruik van zou kunnen maken. Ten derde betekent een bundeling van kennis en ervaring kansen voor de verdere professionalisering van het vak arbeidsbemiddeling. Ten slotte zou het "laten uitsterven" van Breed leiden tot kapitaalvernietiging.[16]

2.2 Beleidskaders

WerkBedrijf Rijk van Nijmegen is een arbeidsbemiddelingsbedrijf. WerkBedrijf heeft als belangrijkste taak om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt bij elkaar te brengen, voor de doelgroepen van gemeenten: namelijk mensen die onder de Participatiewet vallen en onder de Wet maatschappelijke ondersteuning.

2.2.1 Missie en visie

De opvatting van WerkBedrijf bij de start in 2015 was dat werk de uitkomst moet zijn.[17] Het streven is zoveel mogelijk mensen te bemiddelen naar zo regulier mogelijk werk binnen bedrijven. De ambitie van WerkBedrijf is zodoende om tot een inclusieve arbeidsmarkt te komen, waaraan iedereen, ook mensen met een arbeidsbeperking, duurzaam kunnen deelnemen.[18] Als missie hanteert WerkBedrijf dat het *steeds meer organisaties wil verrijken met verrassende mensen*. Dat komt concreet tot uiting in de visie dat alle organisaties in de regio Rijk van Nijmegen met meer dan 25 werknemers in dienst, minimaal één kandidaat afkomstig van WerkBedrijf in dienst hebben.[19] In 2017 werd dit aangescherpt tot het streven dat *WerkBedrijf in 2019 is uitgegroeid tot het meest toonaangevende bedrijf van ons land op het gebied van arbeidsbemiddeling. […] We staan erom bekend dat we een partner zijn, die maatschappelijk verantwoord ondernemen mogelijk en makkelijk maakt*. Centraal in de visie staan een scherpere

[15] Netwerkovereenkomst Regionale Tafel Arbeidsmarkt.

[16] Sterke Werkwoorden, p.8; Zo werkt het!, p.5.

[17] Sterke Werkwoorden, p.10.

[18] Werk is uitkomst, p.9.

[19] Daadwerkelijk in bedrijf, p.9.

focus op de bedrijfsdienstverlening aan ondernemers en een positiever mensbeeld van kandidaten.[20]

WerkBedrijf heeft drie kernwaarden geformuleerd voor de organisatie:

- Iedereen is van waarde: iedereen doet mee
- We gaan uit van wat mensen wel kunnen. Vanuit dit perspectief zijn er voor iedereen kansen op de arbeidsmarkt.
- Goede relaties zijn de sleutel tot succes: (blijvend) investeren in een relatie gericht op vertrouwen en wederkerigheid.[21]

2.2.2 Doelen en uitgangspunten

Om te realiseren dat zoveel mogelijk kandidaten werk krijgen en behouden bij reguliere bedrijven, intensiveert WerkBedrijf de contacten met werkgevers, professionaliseert het de dienstverlening en zet instrumenten in om werkgevers en kandidaten te ondersteunen.[22] In de kern bestaat de dienstverlening van WerkBedrijf uit drie aspecten, namelijk bedrijfsdienstverlening, kandidaatsbenadering en de verbindingsfunctie tussen werkgevers en kandidaten (matching). Op elk van deze taken zijn doelen geformuleerd. Daar gaan we hier nader op in.

De ambitie voor de **bedrijfsdienstverlening** is dat WerkBedrijf een betrouwbare en waardevolle partner wil zijn voor werkgevers die zoeken naar arbeidscapaciteit, voor een passende prijs en die maatschappelijk verantwoord is. Doel is om werkgevers te faciliteren en te ondersteunen bij het invullen van de garantiebanen. Samen met werkgevers creëert WerkBedrijf mogelijkheden om mensen naar betaald werk te laten groeien. De vraag van werkgevers staat centraal bij het ontwikkelen van kandidaten. WerkBedrijf is gericht op de buitenwereld en ziet de ondernemer als klant. De bedrijfsdienstverlening is zodoende leidend voor WerkBedrijf.[23]

De ambitie voor de **kandidaatsbenadering** is zoveel mogelijk kandidaten perspectief te bieden op werk en hen mogelijkheden te bieden om zelf hun kansen te vergroten en te benutten. WerkBedrijf werkt mensgericht en integraal, in plaats van dat de verschillende regelingen en verschillend beleid het uitgangspunt van de dienstverlening vormen. Daarbij gaat WerkBedrijf uit van de kansen die iemand heeft op het vinden van een baan. Om de ambitie te kunnen realiseren, is het uitgangspunt dat re-integratie op de werkvloer plaatsvindt. Dat betekent dat kandidaten snel in contact worden gebracht met bedrijven.[24]

Specifiek voor jonge mensen zet WerkBedrijf in op het bestrijden van de jeugdwerkloosheid en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Daartoe trekt WerkBedrijf samen op met onderwijs

---

[20] Daadwerkelijk in bedrijf, p.2.

[21] Meer dan werk, p.19.

[22] Werk is de uitkomst, p.9-10.

[23] Werk is de uitkomst, p.10; Sterke Werkwoorden, p.11; Daadwerkelijk in bedrijf, p.8.

[24] Sterke Werkwoorden, p.16-19; Werk is de uitkomst, p.10.

en bedrijfsleven, om passende stage- en leerwerkplekken beschikbaar te stellen en ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk jongeren met een startkwalificatie de arbeidsmarkt opgaan.[25]

De essentie is dat WerkBedrijf werkgevers (bedrijven) en kandidaten (werkzoekenden) met elkaar in **verbinding** brengt. Daartoe werkt WerkBedrijf oplossingsgericht, en sluit WerkBedrijf aan bij de vraag van de werkgever en bij de vaardigheden van de kandidaat.[26] WerkBedrijf brengt bedrijven en kandidaten rechtstreeks met elkaar in contact om partijen een goed beeld te geven van capaciteiten en mogelijkheden over en weer.[27]

2.2.3 Dienstverleningsovereenkomst

Jaarlijks sluit elke gemeente een dienstverleningsovereenkomst af met de MGR WerkBedrijf. In deze dienstverleningsovereenkomst is vastgelegd welke diensten WerkBedrijf uitvoert namens de gemeenten. Alle gemeenten maken gebruik van de basisdienstverlening van WerkBedrijf. Daartoe hevelen gemeenten het participatiebudget over naar WerkBedrijf. Daarnaast maken gemeenten afspraken over maatwerk en eventueel meerwerk, wat betrekking heeft op extra opdrachten en projecten. Maatwerk wordt betaald uit het participatiebudget en meerwerk vanuit andere middelen die zij in willen zetten voor de arbeidsbemiddeling.[28]

2.3 Taken en middelen

WerkBedrijf is verantwoordelijk voor de arbeidsbemiddeling van mensen met een arbeidsbeperking. WerkBedrijf onderscheidt een aantal groepen kandidaten:

- Mensen die onder de Participatiewet vallen (met en zonder verminderde loonwaarde);
- Mensen met een WSW-indicatie;
- Mensen met een indicatie arbeidsmatige dagbesteding.

Het doel van WerkBedrijf is dat zoveel mogelijk kandidaten uitstromen naar zo regulier mogelijke arbeid. WerkBedrijf kan voorzieningen inzetten om plaatsingen bij werkgevers te realiseren. De keuze voor de inzet van voorzieningen is afhankelijk van de kandidaat en van de werkgever. Het uitgangspunt is om de meest lichte, maar adequate voorziening in te zetten.[29]

Box: in te zetten voorzieningen

- *Werkgeversbonus*
- *Proefplaatsing*
- *(Tijdelijke) loonkostensubsidie*
- *Jobcoaching*

[25] Werk is de uitkomst, p.10.

[26] Sterke Werkwoorden, p.20.

[27] Daadwerkelijk in bedrijf, p.8.

[28] Werk is de uitkomst, p.27.

[29] Re-integratieverordening Participatiewet Rijk van Nijmegen.

- *Leerwerkplek*
- *Ontwikkeltraject*
- *Taalstages en oriëntatietrajecten voor anderstaligen*
- *Beschut werken*
- *Scholing*
- *Diagnose*
- *Premie voor het werken op een participatieplaats*
- *Overige vergoedingen*

2.3.1 Bedrijfsdienstverlening

Om uitstroom van kandidaten naar passend werk te kunnen realiseren, zijn werkgevers nodig die behoefte hebben aan arbeidskrachten. Bedrijven creëren de werkgelegenheid die nodig is om kandidaten aan het werk te helpen. Daarom stelt WerkBedrijf de bedrijfsdienstverlening centraal: ondernemers zijn de klanten van WerkBedrijf. In de kern draait de bedrijfsdienstverlening om het ontzorgen van de werkgever.[30] WerkBedrijf wil zich in de dienstverlening opstellen als partner van werkgevers. Werkgevers worden sterker aangesproken op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid, onder andere door middel van de Banenafspraak, en WerkBedrijf adviseert en ondersteunt bedrijven met oplossingen en mogelijkheden voor de invulling van die verantwoordelijkheid.[31]

2.3.2 Kandidaatsdienstverlening

WerkBedrijf gaat uit van wat kandidaten wel kunnen bij de toeleiding naar de arbeidsmarkt. WerkBedrijf onderscheidt in de kandidaatsdienstverlening vier groepen kandidaten op basis van hun afstand tot de arbeidsmarkt. De dienstverlening van WerkBedrijf is (gedeeltelijk) afhankelijk van het type kandidaat.

1. Werkfit: mensen die, met een beetje ondersteuning, regulier werk kunnen vinden.
2. Tijdelijke ondersteuning: mensen die zich kunnen ontwikkelen naar regulier werk met de juiste (tijdelijke) ondersteuning/interventies.
3. Structurele ondersteuning: mensen die structureel ondersteuning nodig hebben.
4. Zeer intensieve begeleiding: mensen die structureel zeer intensieve begeleiding nodig hebben om op de arbeidsmarkt actief te kunnen zijn.[32]

2.3.3 Verbindingsfunctie

Uiteindelijk draait het om de match tussen vraag en aanbod: weten werkgever en kandidaat elkaar te vinden? Het is de taak van WerkBedrijf om hen bij elkaar te brengen. De verbindingsfunctie is in feite de essentie van WerkBedrijf. De verbindingsfunctie komt pas tot uiting wanneer zowel kandidaat als werkgever bekend zijn bij WerkBedrijf. Aan de ene kant moet de vraag van de werkgever goed in beeld zijn en aan de andere kant moeten de

[30] Sterke Werkwoorden, p.11.

[31] Sterke Werkwoorden, p.9.

[32] Sterke Werkwoorden, p.18.

vaardigheden en competenties van de kandidaat in kaart zijn gebracht. Het is aan WerkBedrijf om werkgevers en kandidaten direct met elkaar in contact te brengen.

Om daadwerkelijk tot een match te komen kan WerkBedrijf instrumenten inzetten. De inzet van passende en aantrekkelijke arrangementen draagt bij aan het verbinden van kandidaten en bedrijven.[33] Een duurzame match vraagt meer dan alleen het in contact brengen van werkgever en kandidaat. De verbindingsfunctie bestaat uit:

- Goede voorbereiding van kandidaat en werkgever, zodat beide vooraf weten wat er wordt verwacht;
- Bemiddeling van kandidaten;
- Ontwikkeling van kandidaten op de werkplek of ter voorbereiding op een werkplek, zowel op het gebied van vakvaardigheden als werknemersvaardigheden;
- Begeleiding op het werk, hetzij tijdelijk hetzij structureel. Jobcoaching draagt bij aan het voorkomen van uitval, het ontzorgt de ondernemer en verhoogt de motivatie van de kandidaat;
- Keuze voor en advisering over type contract aan de werkgever;
- Monitoring en nazorg, om de duurzaamheid van de match te bestendigen.[34]

2.3.4 Samenwerking

Om tot goede bedrijfsdienstverlening en kandidaatsdienstverlening te komen, resulterend in een duurzame match tussen vraag en aanbod, is samenwerking nodig met andere partijen. Natuurlijk is de samenwerking met werkgevers van belang. Daarnaast zoekt WerkBedrijf samenwerking met onder andere kennisinstellingen, met zorgaanbieders en sociaal wijkteams, en met UWV.

Om de kans op plaatsingen van kandidaten te vergroten is tevens samenwerking gezocht met andere partijen die bijdragen aan het vinden van betaald werk. Voorbeelden daarvan zijn uitzendbureaus, het Bureau Zelfstandigen en particuliere organisaties die een rol spelen in de bemiddeling van kandidaten. Ook met UWV is de samenwerking aangehaald, die eveneens een rol heeft in de arbeidsbemiddeling en zodoende beschikt over een netwerk van werkgevers.

De samenwerking met onderwijsinstellingen dient drie doelen. Ten eerste dragen onderwijsinstellingen bij aan het ontwikkelen van kandidaten, zodat zij beter zijn toegerust voor de arbeidsmarkt. Ten tweede hebben onderwijsinstellingen een belangrijke rol in het voorkomen van schooluitval en het waar nodig terugleiden naar onderwijs van jongeren die zijn uitgevallen. Ten derde doet WerkBedrijf een beroep op onderwijsinstellingen om prioriteit te geven aan een goede aansluiting van het geboden onderwijs op de vraag van de arbeidsmarkt.

Daarnaast werkt WerkBedrijf samen met partijen op het brede terrein van zorg en activering. Een deel van de kandidaten van WerkBedrijf heeft langdurige zorg nodig en woont bijvoorbeeld in een zorginstelling. Voor andere kandidaten geldt zij soms een extra steuntje in de rug kunnen

[33] Sterke Werkwoorden, p.20.

[34] Sterke Werkwoorden, p.20-21; Meer dan werk, p.10.

gebruiken op het gebied van zorg en ondersteuning, bijvoorbeeld van het sociaal wijkteam of van de vrijwilligerscentrale. Zodoende heeft samenwerking met zorgpartijen ten eerste tot doel om kandidaten te identificeren. Ten tweede kunnen partijen op het gebied van zorg en ondersteuning bijdragen aan het ontwikkelen van kandidaten ter voorbereiding op werk. Ten derde hebben zorgpartijen een rol in het begeleiden van kandidaten op het werk of op andere leefgebieden, zodat zij op het werk kunnen functioneren. Te denken valt aan schuldhulpverlening of het inzetten van een Wmo-voorziening.

2.3.5 Financiële middelen

De zeven samenwerkende gemeenten leveren een financiële bijdrage aan WerkBedrijf. Voor de bekostiging van de sociale werkvoorziening wordt voor elke SW-medewerker een kostprijs per SE[35] bepaald. De bijdrage van elke gemeente is gebaseerd op basis van het aantal SE deelnemers in die gemeente.[36] Voor Mook en Middelaar geldt de bijdrage SW niet.

Voor onderdeel Werk is de totale bijdrage van gemeenten opgebouwd uit een aantal componenten, namelijk het participatiebudget (p-budget, inclusief de integratieuitkering Nieuw Begeleiding en Nieuw Wajong), een deel van het Wmo-budget voor arbeidsmatige dagbesteding (AD), loonkostensubsidies voor de uitvoering van beschut werk (BW), loonkostensubsidies voor banenafspraak-kandidaten (regulier) en eventueel extra budget dat gemeenten inzetten bovenop het participatiebudget (meerwerk).[37]

In de afgelopen jaren is de begroting van WerkBedrijf afgenomen van 81 miljoen in 2016 naar 75 miljoen in 2020. Het meeste geld (circa 60%) wordt ingezet voor de sociale werkvoorziening. De kosten hangen vooral samen met de salariskosten van (gemiddeld in 2020) 1.557 SW-medewerkers. Het overige gaat naar onderdeel Werk en wordt ingezet voor onder andere voorzieningen (zoals ontwikkeltrajecten, arbeidsmatige dagbesteding, jobcoaching en loonkostensubsidies), banenarrangementen kansberoepen, oude en nieuwe lokale afspraken met gemeenten, huisvesting en personeel (uitvoering).

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de financiële resultaten die het WerkBedrijf in de afgelopen jaren heeft geboekt.

Tabel 2.1 Financiële resultaten WerkBedrijf (incl. SW)

Jaar	Totale baten	Totale lasten	Resultaat
2016	€ 81.038.000	€ 80.890.000	€ 148.000
2017	€ 78.484.000	€ 78.294.000	€ 190.000
2018	€ 78.386.000	€ 78.883.000	- € 496.000
2019	€ 78.635.000	€ 78.563.000	€ 72.000
2020	€ 75.175.000	€ 72.849.000	€ 2.326.000

[35] 1 SE staat gelijk aan 1 FTE in de SW-sector.

[36] Jaarstukken 2017, p.37.

[37] Begroting 2016-2020.

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt, is in de meeste jaren een positief resultaat geboekt. Voor het jaar 2018 hebben de gemeenten een aanvullende declaratie ontvangen. Dit vanwege meer uitgaven aan loonkostensubsidie dan eerder geraamd en een declaratie inzake verhoging van het participatiebudget. De aanvullende declaratie kwam daarnaast voort uit een overschrijding aan loonkostensubsidies en meer uitgaven aan arbeidsmatige dagbesteding.[38] Het jaar 2020 was, gezien de coronacrisis, een bijzonder jaar. WerkBedrijf, zowel het onderdeel Werk als de Sociale Werkvoorziening, laat een flink positief resultaat zien, onder andere doordat extra toegekende middelen niet zijn ingezet. Vanwege de coronacrisis zijn er minder trajecten ingezet, resulterend in een onderbesteding van instrumentgelden. Ook is minder personeel ingehuurd in de uitvoering en ondersteuning.[39]

De programmalasten voor het onderdeel WERK bestaan uit onder andere de loonkostensubsidie, arbeidsmatige dagbesteding, de inzet van instrumenten en algemene uitvoeringslasten. Een overzicht van baten en lasten voor het onderdeel WERK is opgenomen in tabel 2.2.

Tabel 2.2 Overzicht van baten en lasten voor de Participatiewet/WERK (x € 1.000)

	Baten	Programmalasten	Overhead
2016	€ 19.984	€ 19.959	.
2017	€ 20.475	€ 16.779	€ 3.697
2018	€ 23.187	€ 19.334	€ 3.852
2019	€ 23.606	€ 18.840	€ 4.766
2020	€ 21.432	€ 17.363	€ 4.068

De SW-voorziening wordt apart bekostigd. Gemeenten dragen naar rato bij aan de Sociale Werkvoorziening, gebaseerd op het aantal SW-medewerkers (naar SE). Gemeenten krijgen een vergoeding van het Rijk voor SW-medewerkers (rijksbijdrage) en daarnaast leveren gemeenten een aanvullende bijdrage. Sinds 2015 stromen er geen nieuwe mensen meer in de sociale werkvoorziening. Dit is terug te zien in de begroting: in de afgelopen jaren zijn zowel de baten als de programmalasten afgenomen. De SW laat in alle jaren een voordelig resultaat zien. Daar zijn verschillende verklaringen voor, waaronder lagere overheadkosten en een stijging van de toegevoegde waarde per SE[40]. Voor de SW gold dat de personele lasten moesten worden afgebouwd als gevolg van de aflopende inkomsten uit de Sociale Werkvoorziening.[41]

Wel heeft WerkBedrijf te maken gehad met financiële tegenvallers op de SW. Zo is gesignaleerd dat de arbeidsproductiviteit bij sommige medewerkers af is genomen, het ziekteverzuim lag in 2019 relatief hoog met een omzetdaling tot gevolg en in 2018 was sprake van minder

[38] Jaarrekening 2018, p.70.

[39] Jaarrekening 2020, p.43.

[40] Equivalent van FTE in de Sociale Werkvoorziening.

[41] Jaarrekening 2018, p.68.

declarabele uren. In tabel 2.3 is een overzicht opgenomen van baten en lasten voor de Sociale Werkvoorziening.

Tabel 2.3 Overzicht van baten en lasten voor de Sociale Werkvoorziening (x € 1.000)

	Baten	Programmalasten	Overhead
2016	€ 61.054	€ 60.931	.
2017	€ 57.087	€ 53.212	€ 3.874
2018	€ 54.683	€ 51.340	€ 3.343
2019	€ 53.937	€ 50.998	€ 2.939
2020	€ 50.430	€ 47.328	€ 3.102

2.3.6 Overeenkomsten met gemeenten

WerkBedrijf maakt onderscheid tussen de basisdienstverlening, maatwerk en meerwerk. Zoals eerder in dit hoofdstuk aan bod is gekomen, nemen alle gemeenten de basisdienstverlening af en maken zij aanvullende afspraken over de invulling van maatwerk en eventueel meerwerk. De basisdienstverlening en maatwerk worden door gemeenten bekostigd vanuit het participatiebudget, meerwerk financieren gemeenten uit extra middelen die zij willen inzetten. De verhouding tussen de basisdienstverlening en maatwerk is in de loop der jaren veranderd. Het aandeel maatwerk is toegenomen, waardoor gemeenten meer en beter lokale accenten kunnen leggen in de dienstverlening van WerkBedrijf. Er is sprake van een gestage terugloop van de afname van meerwerk. In 2020 heeft alleen de gemeente Nijmegen meerwerk afgenomen. Een deel van het meerwerkbudget werd door het WerkBedrijf ingezet voor personeelskosten en zodoende heeft de afname van het budget consequenties voor het aantal formatieplaatsen gehad.[42]

Uit een analyse van het afgenomen maat- en meerwerk blijkt dat gemeenten hun eigen accenten leggen (zie bijlage 1). We zien dat gemeenten inzetten op diverse doelgroepen. Zo zijn er projecten voor 50-plussers gestart, voor migranten (arbeids- en asiel) en voor jongeren. Enkele projecten waren gericht op specifieke sectoren waarin meer kans is op werk, zoals de zorg. Ook zijn er projecten gestart in een aantal gemeenten die meer gericht zijn op werkgevers, met name op het vergroten van de bekendheid van WerkBedrijf bij werkgevers en het aangaan van nieuwe samenwerkingen.

Voor een aantal kleinere gemeenten is lokale zichtbaarheid en nabijheid van belang: zij zetten in op dienstverlening van WerkBedrijf op een locatie binnen de eigen gemeente, bijvoorbeeld door een consulent een aantal dagen in de gemeente te hebben, of door het organiseren van inloopdagen bij de bibliotheek. Ook is in een aantal gemeente ingezet op samenwerking met lokale ondernemers en aansluiting bij de sociale wijkteams.

[42] Jaarstukken 2018, p.26.

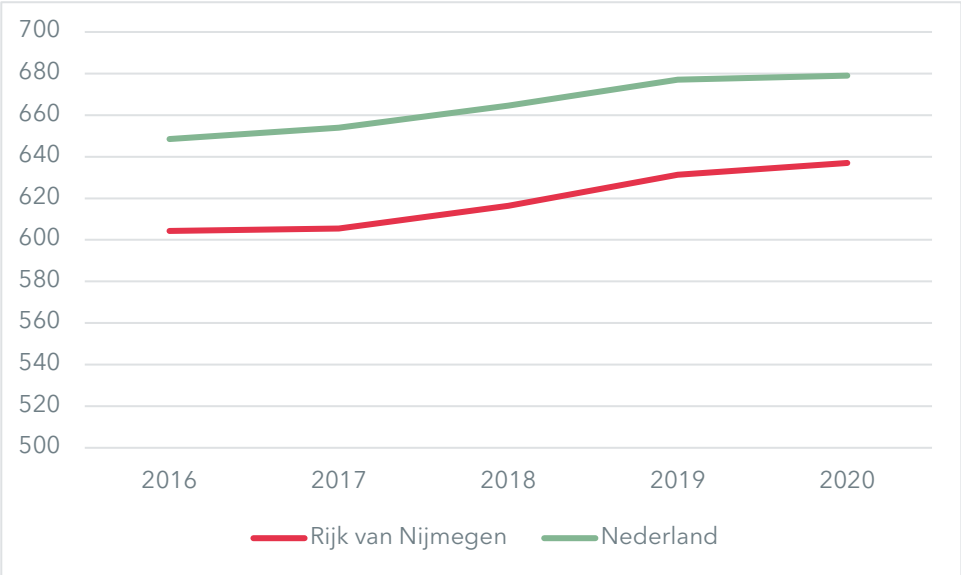
2.4 Ontwikkelingen in de context

In de omgeving van WerkBedrijf hebben zich ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn geweest op WerkBedrijf. We gaan in deze paragraaf beknopt in op enkele van de belangrijkste ontwikkelingen in de context.

2.4.1 Regionale arbeidsmarkt en economie

WerkBedrijf ging in 2015 van start in een periode van economisch herstel na de economische crisis die duurde van 2008 tot 2013. In de jaren die volgden was het landelijke beeld er duidelijk één van economisch herstel. Het aantal banen nam toe en het werkloosheidspercentage nam af. In de regio Rijk van Nijmegen was eveneens sprake van een positieve ontwikkeling, maar de economische groei is minder sterk dan landelijk. Uit onderstaande grafiek blijkt dat de ontwikkeling van het aantal banen in de regio onder het landelijke gemiddelde ligt, hoewel sprake is van een positieve trend.[43]

Figuur 2.1 Aantal banen per 1.000 inwoners tussen 15-74 jaar

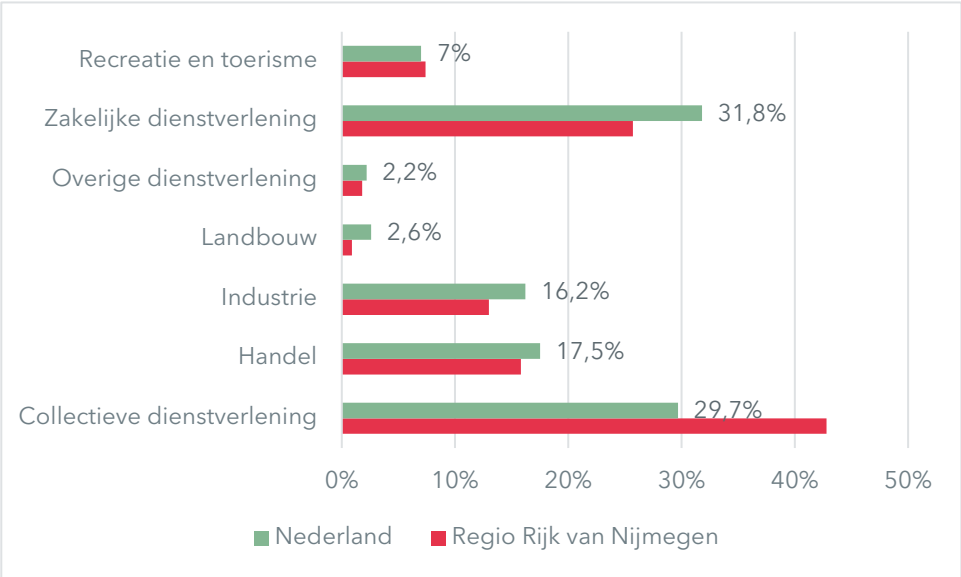

Bron: CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research

De groei van werkgelegenheid op landelijk niveau is toe te schrijven aan een aantal sectoren, namelijk communicatie, industrie, bouw en handel. Deze sectoren zijn minder vertegenwoordigd in de regio Rijk van Nijmegen dan landelijk. Sectoren die sterk aanwezig zijn in de regio zijn overheid, zorg & welzijn en onderwijs. Deze sectoren profiteren niet direct van economische ontwikkelingen en daar is dan ook een minder sterke banengroei zichtbaar.

[43] Jaarverslagen 2016-2019.

Figuur 2.2 Werkgelegenheid naar sector in 2020

Bron: LISA

Er is sprake van een mismatch tussen vraag en aanbod in de regio Rijk van Nijmegen. Daarom heeft WerkBedrijf er met name vanaf 2018 op ingezet om vraag en aanbod beter op elkaar te laten aansluiten. Samen met ondernemers in kansrijke sectoren zijn projecten opgezet voor werkzoekenden om zich vakinhoudelijk en qua werknemersvaardigheden te ontwikkelen.[44] De RTA is onder andere opgericht om een verbetering in aansluiting van vraag en aanbod te realiseren.

2.4.2 Complexere problematiek kandidaten

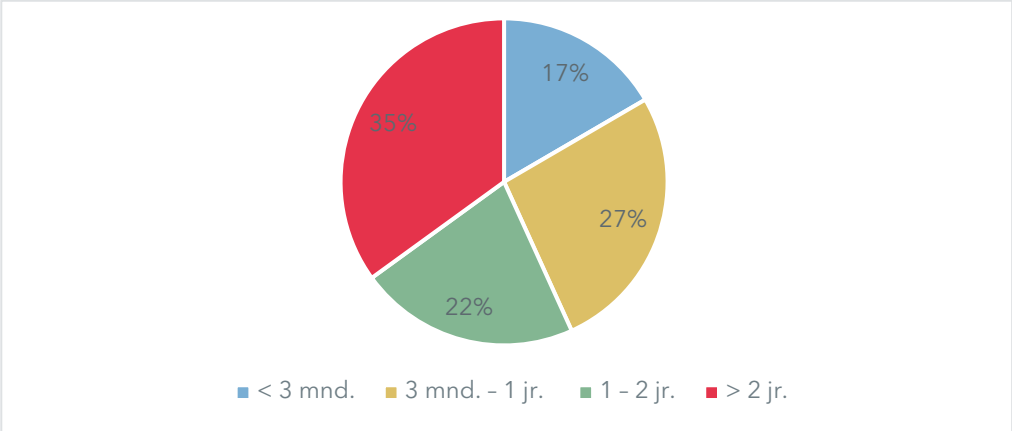
Al in 2015 constateerde WerkBedrijf in de jaarstukken dat de populatie in de bijstand 'zwaarder' wordt. Dat komt enerzijds doordat gemeenten sinds de invoering van de Participatiewet verantwoordelijk zijn geworden voor mensen met een arbeidsbeperking. Ook speelt de grote instroom van statushouders uit Syrië en Eritrea vanaf 2015 een rol. Anderzijds is de uitstroom van de meest kansrijke kandidaten toegenomen als gevolg van de gunstige conjunctuur in de periode 2015 t/m begin 2020, waardoor met name moeilijker bemiddelbare kandidaten bij WerkBedrijf terechtkomen of blijven. Meer kandidaten hebben hierdoor langere en intensievere ondersteuning nodig, signaleert WerkBedrijf.

In 2020 heeft WerkBedrijf een evaluatie uitgevoerd van de intake en diagnose. Het evaluatierapport gaat ook in op de duur van de dienstverlening voor kandidaten (zie figuur 2.3). Het blijkt dat de grootste groep kandidaten in het bestand (35%) meer dan twee jaar dienstverlening ontvangt. Van deze groep van 1.500 kandidaten hebben er 900 geen indicatie voor een arbeidsbeperking. Bij deze groep wordt de standaard dienstverleningstermijn van

[44] WerkBedrijf, Jaarverslag 2018.

twee jaar overschreden. Uit het rapport blijkt dat het om kandidaten gaat met fysieke beperkingen, mentale belemmeringen, een verborgen agenda en/of motivatieproblemen.

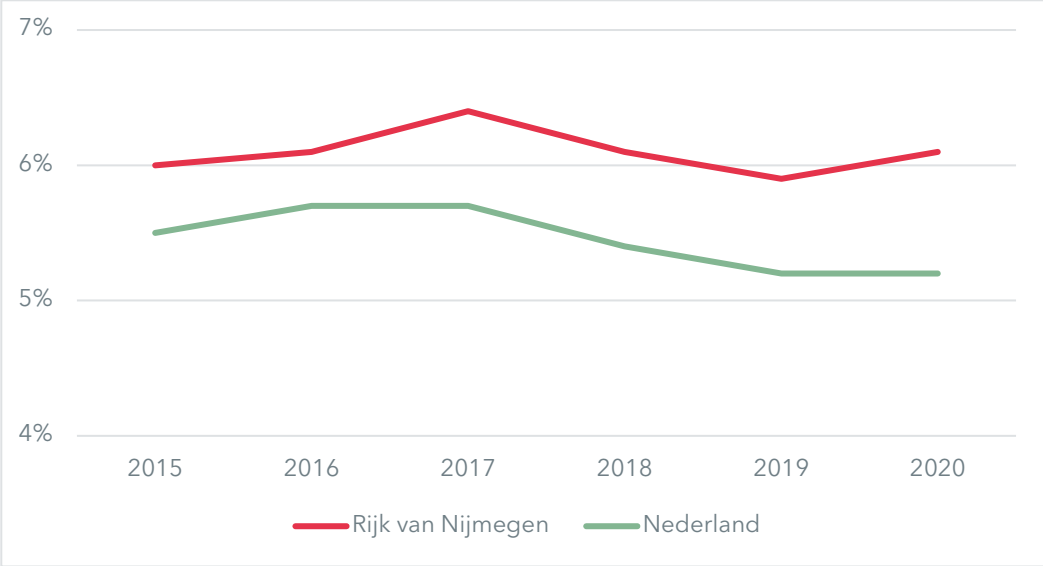
Figuur 2.3 Trajectduur van kandidaten in 2020

Bron: WerkBedrijf, rapportage evaluatie intake en diagnose (2020)

De regio Rijk van Nijmegen kent relatief veel mensen met een bijstandsuitkering: het landelijk gemiddelde ligt onder het aantal bijstandsgerechtigden in de regio. Wel volgt het percentage bijstandsgerechtigden in de regio globaal de landelijke trend bij de toe- en afname van bijstandsgerechtigden.

Figuur 2.4 Percentage inwoners met een bijstandsuitkering

Bron: CBS - Participatiewet

2.4.3 Coronacrisis

De coronacrisis was een van de belangrijkste ontwikkelingen in de context van WerkBedrijf in 2020 en 2021. De beperkingen van de coronamaatregelen hebben volgens WerkBedrijf veel impact gehad op alle facetten van de bedrijfsvoering. De gevolgen waren merkbaar in de dienstverlening aan zowel kandidaten als werkgevers. Werknemers in bepaalde sectoren kwamen plotseling thuis te zitten, zeker die werknemers met tijdelijke contracten. Zo meldden zich in de eerste coronagolf relatief veel jongeren die een nulurencontract hadden en die opeens zonder werk zaten. Voor kandidaten van WerkBedrijf gold dat zij niet bemiddeld konden worden naar werk in bepaalde sectoren, omdat de werkgelegenheid plotseling sterk was gedaald. Sectoren die sterk geraakt zijn, zijn bijvoorbeeld de horeca en de detailhandel. En ook in het groen en de schoonmaak liepen werkkansen terug. Dit zijn sectoren waar WerkBedrijf normaal gesproken relatief veel kandidaten kan plaatsen. Van invloed op de kandidaatsdienstverlening was ook dat er niet of nauwelijks face-to-face contact met kandidaten kon plaatsvinden. WerkBedrijf heeft op de coronabeperkingen ingespeeld door meer online diensten voor kandidaten aan te bieden en door vaker te bemiddelen naar sectoren waar nog wel vraag was. WerkBedrijf kon ondernemers helpen bij hun vraag naar toezichthouders (bijvoorbeeld voor winkels) en verkeersregelaars (bij teststraten). In de zorgsector is sprake van een tekort aan arbeidskrachten, maar er is vooral vraag naar gediplomeerd personeel. Daar speelde WerkBedrijf op in met opleidingstrajecten in de zorg.

Ook binnen de SW was de impact van corona groot. Een deel van de SW-medewerkers kon tijdens de eerste coronagolf tijdelijk niet werken omdat de opdrachtgever minder werk had of geen coronaproof werkplek kon bieden. Thuiszitten had veel impact op SW-medewerkers. De structuur viel weg en eenzaamheid en sociaal isolement lagen op de loer. WerkBedrijf heeft er daarom voor gekomen om redelijk snel (tijdens de eerste coronagolf) SW-medewerkers weer (in kleine groepen) te laten werken. Daarnaast huurt WerkBedrijf sinds medio 2020 een extra locatie. Op die manier probeert WerkBedrijf iedereen, met inachtneming van de RIVM-maatregelen, weer te laten werken.

Voor veel ondernemers was 2020 een pittig jaar. Sommige ondernemers zagen zich geconfronteerd met gedwongen sluitingen, maar voor alle ondernemers gold dat zij aanpassingen in het werk moesten doen. Ondernemers bleken (veel) voorzichtiger te zijn in het aannemen van personeel door de ervaren onzekerheid. Het detacheren van kandidaten is een manier om risico's weg te nemen voor ondernemers.

WerkBedrijf verwacht een na-ijleffect van de coronacrisis. Het is nodig om in te spelen op de risico's die ondernemers ervaren in het aannemen van personeel. Daarom heeft WerkBedrijf besloten mogelijkheden voor (groeps-) detacheringen verder te ontwikkelen. En voor kwetsbare kandidaten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt geldt dat zij moeten concurreren met werkzoekenden die recent hun baan hebben verloren. Er is dus meer, andere en mogelijk blijvende ondersteuning nodig voor kwetsbare kandidaten om duurzame arbeidsparticipatie te realiseren. Ook verwacht WerkBedrijf dat er een groep zelfstandigen is die actief was in een sector die (te) langzaam herstelt. Zij zullen zich moeten heroriënteren op de arbeidsmarkt.

2.5 Opvattingen over beleidskaders, taken en middelen

Bij WerkBedrijf Rijk van Nijmegen zijn veel verschillende partijen betrokken. Zij hebben allemaal een andere rol en positie, en vanuit die hoedanigheid soms ook een ander perspectief op WerkBedrijf. In deze paragraaf brengen we de ervaringen met en opvattingen over de positionering, taken en middelen van WerkBedrijf in beeld.

2.5.1 Spanningsveld tussen regionaal en lokaal

Geïnterviewde betrokkenen, zowel van gemeenten als van WerkBedrijf, zijn het erover eens dat de regionale schaal waarop WerkBedrijf opereert voordelen biedt. We komen hierop in het volgende hoofdstuk uitgebreider terug, als we de opvattingen over de uitvoering van taken bespreken.

Uit de interviews komt duidelijk naar voren dat sprake is van een spanningsveld met lokale belangen en het lokale perspectief. WerkBedrijf is een uitvoeringsorganisatie, maar de individuele gemeenten blijven verantwoordelijk voor de dienstverlening aan hun eigen burgers. Wethouders leggen zodoende verantwoording af aan hun gemeenteraden over de resultaten voor hun eigen burgers. We signaleren dat hier sprake is van een soms lastige spagaat: het gaat voor de zeven gemeenten uiteindelijk niet zozeer om de regionale prestaties, maar om de lokale prestaties. Het regionale niveau waarop het WerkBedrijf acteert vraagt om een regionaal perspectief, met een goede afweging van de verschillende belangen. Het is echter het lokale belang, de lokale prestaties en het lokale perspectief wat voor gemeenten onder aan de streep prevaleert. De ene gemeente heeft hierbij meer oog voor het regionale perspectief dan de andere gemeente.

"Je ontkomt er niet aan: bestuurders kijken naar 'what's in it for me'. Dat geeft altijd discussie. Het uitgangspunt dat we alles samen doen is dan heel ver weg."

In de interviews met betrokkenen komt naar voren dat het tijd heeft gekost om tot een goede rol- en taakverdeling te komen tussen gemeenten en WerkBedrijf. En hoewel die verdeling inmiddels uitgekristalliseerd is, doen zich nog steeds sturingsvraagstukken voor. Er gaat veel geld naar WerkBedrijf en er ligt een grote beslissingsbevoegdheid, maar gemeenten hebben naar hun gevoel weinig sturingsmogelijkheden. Dat schuurt. Daar komt bij dat de ene gemeente sterker een verlies van autonomie voelt dan de andere. Het is in die context dat we de behoefte van gemeenten aan controle moeten zien. Gemeenten willen meer grip krijgen op de dienstverlening en dat komt tot uiting in onder andere verzoeken tot meer inzicht in de dienstverlening en overleg over individuele klanten. De behoefte aan sturing en controle wordt door WerkBedrijf soms ervaren als een gebrek aan vertrouwen.

Uit de interviews blijkt dat gemeenten verschillen in hun houding ten opzichte van WerkBedrijf. Er is sprake van verschillen in politieke kleur en zodoende ook in hun visie op de bedrijfs- en

kandidaatsdienstverlening. Een andere verklaring voor de verschillen in houding tussen gemeenten is mogelijk te vinden in de omvang van gemeenten: er zijn gemeenten die voldoende groot zijn om dienstverlening zelf aan te bieden. En hoewel er een functionerend model is gevonden om de dienstverlening op punten aan te passen aan lokale wensen, zijn niet alle lokale wensen uit te voeren door een regionale organisatie als WerkBedrijf. We signaleren dat sprake is van uiteenlopende wensen ten aanzien van de inzet op verschillende doelgroepen, waarbij de ene gemeente om specifieke aandacht voor bijvoorbeeld jongeren vraagt, terwijl de andere gemeente meer inzet op 50-plussers wil zien. Daarnaast blijkt dat gemeenten verschillend aankijken tegen onder andere de inzet van instrumenten, het toekennen van voorzieningen aan kandidaten en het opleggen van maatregelen. Dit maakt het voor WerkBedrijf niet goed mogelijk om één duidelijke, regionale, lijn te hanteren. Kortom, de verschillende gemeenten hebben allemaal een eigen visie en een eigen afwegingskader en dat is niet gemakkelijk te verenigen met één gezamenlijke uitvoeringsorganisatie.

Uit de interviews komt duidelijk naar voren dat het spanningsveld tussen regionale en lokale belangen een risico vormt voor WerkBedrijf. Aan de ene kant is er vertrouwen dat iedereen inziet dat het regionale niveau het geëigende niveau is om vraag en aanbod bij elkaar te brengen. Aan de andere kant wordt gesignaleerd dat sprake is van afkalvend draagvlak en de roep om het zelf te doen in enkele gemeenten dominanter wordt. Daarbij speelt mee dat de bestuurders die ooit besloten hebben tot oprichting van WerkBedrijf, en die zich daar dus aan verbonden hadden, niet meer in functie zijn. En nieuwe bestuurders maken andere afwegingen en keuzes.

2.5.2 Budgettaire middelen en de inzet daarvan

De spanningen tussen het regionale en lokale perspectief die in de vorige paragraaf aan de orde zijn gekomen, hebben tevens een financiële component in zich. Gemeenten maken het volledige participatiebudget over aan WerkBedrijf. Het gaat voor gemeenten om veel geld. Zij moeten daar verantwoording over afleggen op lokaal niveau. Het is vanuit dat perspectief dat sommige gemeenten zich afvragen of de middelen die zij investeren in WerkBedrijf in verhouding staan tot de opbrengsten. Die opbrengsten zien zij primair als lokale uitstroom uit de uitkering. Er zijn enkele gemeenten die constateren dat er weinig van “hun” kandidaten zijn bemiddeld, terwijl de kosten hoog zijn.

Uit het onderzoek blijkt dat er gemeenten zijn die ruimer in hun financiële middelen zitten en gemeenten die te maken hebben met budgettaire krapte of zelfs forse tekorten. Wanneer sprake is van financiële tekorten, neemt de druk op het WerkBedrijf om lokale resultaten te boeken toe.

Aangezien gemeenten hun volledige participatiebudget overmaken naar WerkBedrijf, is er bij gemeenten zelf weinig ruimte voor dienstverlening aan kandidaten. Uit de interviews komt naar voren dat daar bij een aantal gemeenten wel behoefte aan is. De oorzaak daarvan is gelegen in het feit dat WerkBedrijf een deel van de aangeleverde kandidaten niet kan bemiddelen naar werk en deze kandidaten terug meldt aan gemeenten. Dat betekent dat er een groep bijstandsgerechtigden is die geen dienstverlening krijgt, omdat het gemeenten ontbreekt aan de middelen. We gaan hier in paragraaf 2.5.3 nader op in.

"Vorig jaar zijn er uit mijn gemeente heel weinig mensen door WerkBedrijf naar werk toegeleid. Als je dan kijkt naar welk bedrag is overgemaakt naar WerkBedrijf, dan kun je vragen stellen bij je Return on Investment."

In 2020 heeft WerkBedrijf veel financiële middelen overgehouden. De oorzaak hiervan is gelegen in de coronacrisis: er zijn extra middelen door het Rijk toegekend, terwijl er minder of andere dienstverlening kon plaatsvinden. Dat overschot is overgeheveld naar 2021. Uit de interviews komt naar voren dat een aantal betrokkenen vanuit gemeenten zich afvragen of de middelen niet anders besteed hadden kunnen worden. Bovendien is het voor sommige gemeenten moeilijk uit te leggen dat ze met financiële tekorten te maken hebben, terwijl WerkBedrijf er met hun financiële middelen niet in slaagt die uit te geven. Het is voor deze gemeenten zodoende moeilijk om verantwoording af te leggen aan de gemeenteraad. Daar komt bij dat WerkBedrijf in de beleving van een aantal gemeenten laat was met het afleggen van verantwoording over het budgettaire overschot.

2.5.3 Doelgroep van de kandidaatsdienstverlening: wie wel en wie niet?

WerkBedrijf richt zich in zijn dienstverlening op kandidaten die bemiddelbaar zijn. Er is zodoende een groep kandidaten die niet in bemiddeling wordt genomen of na verloop van tijd wordt terug gemeld aan gemeenten. Het is aan de individuele gemeenten om eventueel dienstverlening aan deze kandidaten aan te bieden. Uit de interviews blijkt dat voor gemeenten niet altijd duidelijk is waarom kandidaten worden terug gemeld. Daarbij speelt mee dat er gemeenten zijn die aangeven dat een meerderheid van hun bijstandsgerechtigden niet in bemiddeling is genomen door WerkBedrijf. Daarover is bij een aantal betrokkenen onvrede, aangezien er evenmin financiële middelen zijn in deze gemeenten om die groep kandidaten dienstverlening aan te bieden: de gemeenten maken het volledige participatiebudget over aan WerkBedrijf. We signaleren dat een discussie plaatsvindt over de doelgroep van WerkBedrijf, waarbij het specifiek gaat om de vraag of WerkBedrijf ook dienstverlening moet bieden aan kandidaten die (nog) niet bemiddelbaar zijn. Er zijn ook gemeenten die er op aan lijken te sturen een deel van het participatiebudget niet over te maken naar WerkBedrijf, zodat zij zelf dienstverlening kunnen bieden aan deze kandidaten.

Zodoende signaleren we ook ten aanzien van de keuzes in de kandidaatsdienstverlening dat sprake is van een spanningsveld. Aan de ene kant vragen gemeenten om meer aandacht voor moeilijke bemiddelbare kandidaten, die minder kans hebben op uitstroom naar betaald werk. Aan de andere kant sturen gemeenten sterk op de prestaties van WerkBedrijf in termen van uitstroom. Zoals in paragraaf 2.5.2 aan bod is gekomen vinden gemeenten hun lokale uitstroomcijfers van groot belang als maatstaf voor de kwaliteit van de dienstverlening van WerkBedrijf. Deze twee overwegingen zijn moeilijk met elkaar te verenigen. Uit de interviews

komt naar voren dat de prikkel om snel kandidaten aan het werk te helpen als groot wordt ervaren.

Werkgevers hebben veel vraag naar arbeidskrachten. WerkBedrijf en gemeenten zijn het er over eens dat de huidige arbeidsmarkt kansen biedt voor de doelgroep. Daarom wordt het door alle betrokkenen als een goed moment ervaren om met de moeilijker bemiddelbare kandidaten aan de slag te gaan. Wel wijzen enkele betrokkenen van WerkBedrijf erop dat het simpele feit dat er vacatures zijn nog niet betekent dat de doelgroep dan ook goed bemiddeld kan worden. Er ligt volgens een aantal betrokkenen een taak voor WerkBedrijf om zowel aan werkgevers als aan gemeenten beter uit te leggen wie hun kandidaten zijn en met welke beperkingen zij te maken hebben.

2.5.4 Bedrijfsdienstverlening versus kandidaatsdienstverlening

In de visie van WerkBedrijf staat de bedrijfsdienstverlening centraal. Dat is een bewuste keuze geweest bij de start van WerkBedrijf. Er was in de beleving van betrokkenen een omslag in de focus nodig, die meer gericht was op de ondernemer en minder volledig gericht was op de kandidaat. Achter de schermen wordt erkend dat beide partijen nodig zijn, maar het is de overtuiging van WerkBedrijf dat uitsluitend een kandidaatsbenadering te beperkt is. Daarom is door WerkBedrijf sterk ingezet op goede dienstverlening aan werkgevers.

We concluderen hieruit dat de dienstverlening vanuit WerkBedrijf in de praktijk gericht is op beide partijen, zowel op de kandidaat als op de ondernemer. WerkBedrijf presenteert zich echter als gericht op ondernemers. Uit de interviews met vertegenwoordigers van gemeenten blijkt dat gemeenten ook het gevoel hebben dat WerkBedrijf zich sterk richt op ondernemers. Een aantal gemeenten vraagt meer aandacht in de strategie en werkwijze van WerkBedrijf voor de kandidaat. Niet duidelijk is of er daadwerkelijk (te) veel aandacht is voor de bedrijfsdienstverlening, of dat de marketing van WerkBedrijf dusdanig effectief is gebleken dat gemeenten denken dat het uitsluitend om de ondernemer gaat in de dienstverlening. Ten aanzien hiervan signaleren we twee zaken. Aan de ene kant blijkt uit interviews met consulenten van WerkBedrijf dat zij zich veel meer op kandidaten dan op ondernemers richten. Zij geven aan het moeilijk te vinden werkgevers te werven voor wie zij geen (passende) kandidaten hebben, dus dat ze bij een kandidaat een werkgever zoeken en niet andersom. Een samenwerkingspartner geeft aan dat consulenten de kandidaat centraal stellen en zij veel oog en aandacht hebben voor zorgvragen. Aan de andere kant richt WerkBedrijf zich volgens betrokkenen op relatief makkelijk bemiddelbare kandidaten, en blijven de kandidaten met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt meer buiten beeld. Gemeenten denken zelf kandidaten met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt wél op te kunnen en willen pakken.

2.5.5 Marktbewerking

WerkBedrijf opereert op regionale schaal. Door als één WerkBedrijf naar buiten te treden is duidelijker waar ondernemers en kandidaten terecht kunnen, was het idee. Breed wordt erkend dat het werkveld hierdoor inderdaad minder verkokerd is, omdat niet langer elke gemeente zelf kandidaten en werkgevers met elkaar probeert te matchen. Aan de andere kant stellen we vast dat UWV niet is opgenomen in WerkBedrijf. UWV bemiddelt zodoende binnen dezelfde regio

een andere groep kandidaten richting dezelfde werkgevers in de regio. Om die reden is nog altijd geen sprake van één duidelijk loket voor bemiddeling van mensen met een uitkering in de regio. Dit speelt mogelijk werkgevers en kandidaten parten, maar hier is geen onderzoek naar gedaan. Hoewel sprake is van samenwerking tussen UWV en WerkBedrijf zien sommige betrokkenen reden om meer als één organisatie naar buiten te treden; wat niet wil zeggen dat beide organisaties moeten integreren.

Meerdere betrokkenen signaleren dat er sprake is van een mismatch op de arbeidsmarkt. Enerzijds zijn er mensen werkloos die wel graag willen en kunnen werken. Anderzijds hebben werkgevers veel vacatures open staan. Het blijkt in de praktijk moeilijk om deze mismatch tussen vraag en aanbod te overbruggen. Vanuit deze achtergrond denken enkele betrokkenen dat er een andere rol voor WerkBedrijf weggelegd kan zijn. Zo stelt een bestuurder dat WerkBedrijf zich meer als arbeidsbemiddelingsbedrijf zou kunnen profileren. Nu bemiddelt het WerkBedrijf uitsluitend kandidaten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, maar die taak zou verbreed kunnen worden naar de bemiddeling van mensen zonder uitkering die wel langs de kant staan. Ook suggereren enkele betrokkenen dat WerkBedrijf zich meer zou kunnen richten op de ontwikkeling en opleiding van kandidaten om de mismatch op de arbeidsmarkt aan te pakken. Dit raakt zodoende ook aan de onderwijssector. Een strategie gericht op ontwikkeling en omscholing biedt mogelijk kansen voor meer plaatsingen in tekortsectoren. Verder zijn er betrokkenen die aangeven dat een goede bedrijfsdienstverlening en een betere aansluiting van vraag en aanbod gerealiseerd kan worden door het vestigingsklimaat voor werkgevers onder de loep te nemen. WerkBedrijf zou, in samenwerking met andere partijen in de regio, kunnen proberen specifieke werkgevers die aansluiten bij het profiel van de eigen kandidaten naar de regio te trekken.

2.6 Deelconclusie

WerkBedrijf is een samenwerkingsverband van zeven gemeenten die de uitvoering van de Participatiewet, Sociale Werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding voor rekening neemt. Er is één re-integratieverordening en zodoende is het instrumentarium in de zeven gemeenten gelijk. WerkBedrijf heeft als ambitie om tot een inclusieve arbeidsmarkt te komen, waaraan iedereen, ook mensen met een arbeidsbeperking, duurzaam kunnen deelnemen. Het uitgangspunt in de dienstverlening is dat iedereen van waarde is. De focus ligt op wat mensen wel kunnen.

Ondernemers zijn nodig om kandidaten kansen op werk te bieden. Daarom stelt WerkBedrijf de bedrijfsdienstverlening centraal: ondernemers zijn de klanten. De komst van WerkBedrijf heeft er niet toe geleid dat er één duidelijk loket voor werkgevers en werkzoekenden is. UWV heeft namelijk een vergelijkbare functie in de arbeidsmarktbemiddeling van werkzoekenden: UWV richt zich voor andere doelgroepen op dezelfde werkgevers in de regio. UWV en WerkBedrijf werken in de uitvoering wel samen.

In de omgeving van WerkBedrijf hebben zich in de jaren 2015 tot 2021 een aantal relevante ontwikkelingen voorgedaan. De economische ontwikkeling was in de jaren na de start van WerkBedrijf gunstig, wat zich uitte in een groeiend aantal banen in de arbeidsmarktregio en een

dalende bijstandsafhankelijkheid van de bevolking, al bleef de regio wel achter bij de landelijke ontwikkeling. De kandidaten die WerkBedrijf bedient hebben in de afgelopen jaren vaker te maken met een arbeidsbeperking, motivatieproblemen of complexe problematiek. Meer kandidaten hebben hierdoor langere en intensievere ondersteuning nodig. De coronacrisis in 2020 heeft veel impact gehad op alle facetten van de bedrijfsvoering. Kandidaten, SW-medewerkers en medewerkers van WerkBedrijf kwamen tijdelijk thuis te zitten. Ondernemers bleken voorzichtiger te zijn in het aannemen van personeel door de ervaren onzekerheid.

Bij gemeenten is sprake van verschillende wensen en behoeften. Dat heeft geleid tot een verschuiving naar meer maatwerkdienstverlening, waardoor gemeenten individuele afspraken over de dienstverlening kunnen maken. Dit is een manier om tegemoet te komen aan lokale wensen en belangen, maar hiermee zijn niet alle lokale wensen te ondervangen. De verschillen tussen gemeenten qua wensen, politieke kleur, visie en afwegingskader maken het soms lastig om tot een duidelijke regionale lijn te komen. Dat maakt het lastig voor WerkBedrijf om de taken efficiënt uit te voeren. Het besef is aanwezig bij gemeenten dat de regionale schaal waarop WerkBedrijf opereert voordelen biedt, maar in de praktijk overheerst het lokale perspectief voor gemeenten. Uiteindelijk blijven gemeenten verantwoordelijk voor de dienstverlening aan hun eigen burgers en zij moeten daarover verantwoording afleggen. Ook financiële overwegingen doen ertoe: gemeenten dragen hun participatiebudget over aan WerkBedrijf en zij willen daar primair op lokaal niveau de resultaten van zien. Dit geldt zeker voor die gemeenten die te maken hebben met een krappe begroting. We signaleren zodoende dat sprake is van een wezenlijk spanningsveld tussen het regionale en lokale perspectief. Dit komt tot uiting in de behoefte aan controle op de uitvoering die diverse gemeenten aan de dag leggen. Het draagvlak voor WerkBedrijf lijkt in een aantal gemeenten te verminderen.

Het vraagt inspanningen van alle betrokkenen om het spanningsveld tussen het regionale en lokale perspectief te overbruggen. Enerzijds vraagt WerkBedrijf de lokale politiek om de uitvoering meer los te laten. Anderzijds kan het gevoel van eigenaarschap bij gemeenten ten opzichte van WerkBedrijf verbeterd worden. Dit vraagt transparantie en een heldere verantwoording met sturingsmogelijkheden voor gemeenten.

Uitvoering taken

In dit hoofdstuk evalueren wij de wijze waarop WerkBedrijf zijn diensten heeft uitgevoerd en wat ondernemers, kandidaten en gemeenten daarvan vinden. Daarbij kijken we eerst naar de werkwijze (3.1), uitgesplitst naar kandidaatsdienstverlening), bedrijfsdienstverlening, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding. Vervolgens brengen we in kaart hoe de werkwijze en dienstverlening in de afgelopen jaren zijn veranderd. Daarna beschrijven we de ervaringen met en opvattingen over de dienstverlening (3.3). We sluiten het hoofdstuk af met een tussenconclusie (3.4).

3.1 Werkwijze in de praktijk

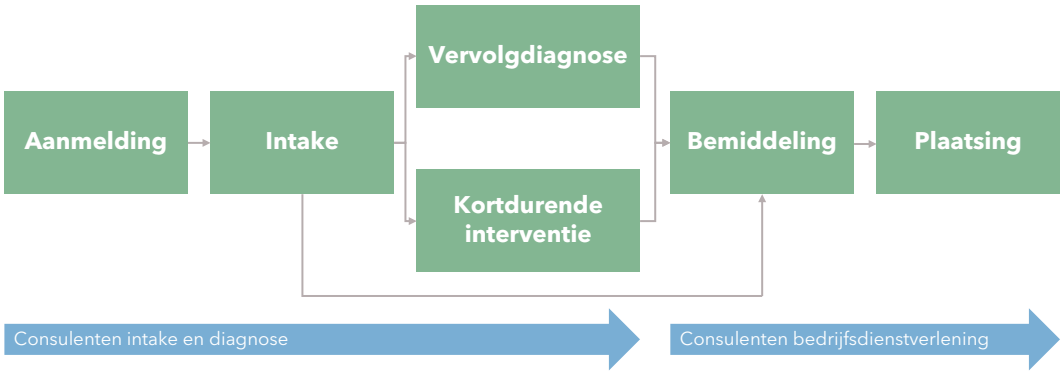
3.1.1 Kandidaatsdienstverlening

Voor de dienstverlening voor kandidaten heeft WerkBedrijf een interne WerkWijzer opgesteld.[45] De WerkWijzer beschrijft het dienstverleningsproces, de activiteiten en de taken van de verschillende functionarissen van WerkBedrijf. Het dienstverleningsproces voor kandidaten is opgedeeld in een aantal fases. Figuur 3.1 toont het dienstverleningsproces in hoofdlijnen vanuit

[45] WerkWijzer WerkBedrijf Rijk van Nijmegen.

het perspectief van de kandidaat. Onder de figuur lichten we de kernelementen van de dienstverlening toe.

Figuur 3.1 Dienstverleningsproces voor kandidaten

Bron: WerkWijzer WerkBedrijf Rijk van Nijmegen

- **Aanmelding en intake**. Kandidaten melden zichzelf aan of worden door gemeenten, scholen, sociale wijkteams en andere instanties aangemeld voor de dienstverlening van WerkBedrijf. Eerst worden kandidaten uitgenodigd voor een startbijeenkomst, waarin ze te horen krijgen wat WerkBedrijf is, wat hun rechten en plichten zijn en wat van hen wordt verwacht. Vervolgens heeft een kandidaat één of meer gesprekken met een consulent intake en diagnose over waar de kandidaat staat, wat hij wil bereiken, wat hem daarin belemmerd en wat juist kan helpen. Dit resulteert in een bemiddelingsprofiel. Daarin wordt een uitspraak gedaan over de inzetbaarheid en de meest passende werkvorm en werksoort, dat is de indeling in sectoren die WerkBedrijf hanteert. Ook komen aan de orde: werknemersvaardigheden, gezondheid in relatie tot werk; motivatie; vakvaardigheden, sollicitatievaardigheden; beschikbaarheid/ flexibiliteit/ randvoorwaarden.
- **Vervolgdiagnose en kortdurende interventies**. Om een nauwkeuriger beeld te krijgen van de kandidaat wordt soms een vervolgdiagnose gesteld. Daarbij kan de consulent intake en diagnose drie typen instrumenten inzetten:
    a. Een praktijkdiagnose, waarbij kandidaten gedurende 14 weken verschillende soorten (eenvoudige) werkzaamheden verrichten om de werkmogelijkheden, begeleidingsbehoefte, benodigde werkplekaanpassingen en werknemersvaardigheden in kaart te brengen.
    b. Een onderzoek door een specialist zoals een arbeidspsycholoog, een arbeidsdeskundige of een arbo-arts.
    c. Een digitaal diagnose-instrument dat bijvoorbeeld talenten en de mate van redzaamheid van de kandidaat in kaart brengt. Beschikbare instrumenten zijn onder meer de NOA Talentenscan en (in het verleden) de ABC-meting.

  Ook worden in deze fase regelmatig kortdurende interventies ingezet om de kandidaat voor te bereiden op bemiddeling naar werk. Het gaat daarbij om workshops en trainingen gericht op onder meer empowerment, sollicitatietraining, beroepsoriëntatie en op trainingen voor specifieke doelgroepen zoals jongeren, statushouders, hoger opgeleiden en kandidaten met een arbeidsbeperking.

- **Bemiddeling naar werk**. Zodra helder is wat de kandidaat kan en welk werk bij hem of haar past, wordt de kandidaat overgedragen aan een nieuwe consulent, de consulent bedrijfsdienstverlening.[46] Deze consulent helpt en ondersteunt de kandidaat met het vinden van een passende baan. De consulent begeleidt kandidaten en heeft daarnaast contacten met ondernemers in een bepaalde werksoort. Afhankelijk van het bemiddelingsprofiel is de begeleiding in deze fase meer of minder intensief. In deze fase kunnen kandidaten de volgende instrumenten en trajecten aangeboden krijgen:
    a. (Groeps)activiteiten gericht op matchen op werk, zoals vacatures voorleggen en bespreken, speeddates en andere activiteiten met ondernemers, specifieke workshops en het uitvoeren van opdrachten die de consulent heeft meegegeven.
    b. Ontwikkeltrajecten. Hierin ontwikkelen kandidaten die nog onvoldoende werknemersvaardigheden hebben hun werknemersvaardigheden bij veelal sociale organisaties die een passende plek, werkomgeving en begeleiding kunnen bieden. Gedurende het ontwikkeltraject werkt de kandidaat met behoud van uitkering.
    c. Vakgerichte scholing, zoals een VCA-certificaat.
- **Plaatsing en ondersteuning.** In de laatste fase gaat de kandidaat aan het werk. Sommige kandidaten, zoals die met een indicatie banenafspraak, blijven daarbij begeleiding en ondersteuning van WerkBedrijf ontvangen. Denk hierbij aan de inzet van een jobcoach. Wanneer plaatsing niet lukt, meldt WerkBedrijf kandidaten terug bij de gemeente. De volgende vormen van dienstverband zijn mogelijk:
    a. Regulier in dienst.
    b. Detachering van kandidaten bij een werkgever (individueel of in groepen).
    c. Werken met behoud van uitkering in de vorm van een proefplaatsing (maximaal 3 maanden), leerwerkplek (maximaal 6 maanden) of ontwikkeltraject (maximaal 12 maanden).

Voor jongeren en statushouders wijkt de praktijk op een aantal punten af. De belangrijkste verschillende voor jongeren zijn[47]:

- **Aanmelding en intake**. Jongeren kunnen zichzelf aanmelden, kunnen door de gemeente aangemeld worden of zijn soms al in beeld via het netwerk dat WerkBedrijf heeft met scholen. Denk aan jongeren vanuit het praktijkonderwijs of speciaal onderwijs en aan voortijdig schoolverlaters. Voor jongeren geldt bovendien na de intake een wettelijke zoekperiode van vier weken waarin de jongere zelf op zoek gaat naar werk of opleiding. Een consulent van WerkBedrijf ondersteunt de jongeren tijdens deze periode. De inzet is dat zij voor het einde van de zoekperiode werk hebben gevonden of weer naar school zijn en dat de uitkering niet nodig is.
- **Vervolgdiagnose en kortdurende interventies** Bij het stellen van een vervolgdiagnose zijn specifieke instrumenten gericht op jongeren beschikbaar, zoals de talentenexpeditie. Ook is er in deze fase bij jongeren regelmatig contact met het netwerk rondom jongeren vanuit onderwijs, bureau Leerplicht, sociale (wijk)teams en MEE.
- **Bemiddeling naar werk of school**. Bij jongeren kan bemiddeling zowel gericht zijn op werk of als terugkeer naar school.

---

[46] Er is ook een senior consulent bedrijfsdienstverlening. Deze heeft als extra taken het aangaan van nieuwe relaties met bedrijven die nog niet bekend zijn bij WerkBedrijf of het UWV en is leidinggevende van geplaatste (SW-)medewerkers in geval van groepsdetachering.

[47] Dienstenboek Meer dan werk.

De dienstverlening voor statushouders wijkt op de volgende punten af[48]:

- **Aanmelding en intake**. Statushouders worden door gemeenten bij WerkBedrijf aangemeld. Statushouders beginnen met een digitaal assessment in de eigen taal. Zo ontstaat een beeld van opleiding, werkervaring, niveau Nederlands en Engels, competenties en gezondheid. De uitkomsten gebruikt de gespecialiseerde consulent bij het intakegesprek.
- **Bemiddeling naar werk of school**. Net als bij jongeren kunnen ook statushouders zowel naar werk als naar school geleid worden. Bij bemiddeling naar werk kan de consulent specifieke instrumenten inzetten, zoals:
    - Taalstage. Deze stage is gericht op het verbeteren van de Nederlandse taal. Daarnaast is een tweede doelstelling het opdoen van ervaring in een Nederlandse werkomgeving en het verbeteren van de werknemersvaardigheden. De productie die de stagiair levert is ondergeschikt.
    - Oriëntatietraject. Doel van de inzet van een oriëntatietraject is dat de kandidaat bezig is met een zinvolle dagbesteding (eventueel naast zijn inburgeringstraject), zijn Nederlandse taalvaardigheid verbetert en zijn werknemersvaardigheden verbetert. Aan het einde van het traject weet de statushouder welke arbeidsrichting het beste aansluit bij zijn interesses en kansen op de huidige arbeidsmarkt en hij weet of hij nog een (BOL)opleiding kan volgen in Nederland en zo ja welke.
    - Leerwerkplek, waar statushouders werken en leren combineren. Zo volgen ze een opleiding én oefenen ze in een werksituatie verder met de Nederlandse taal.

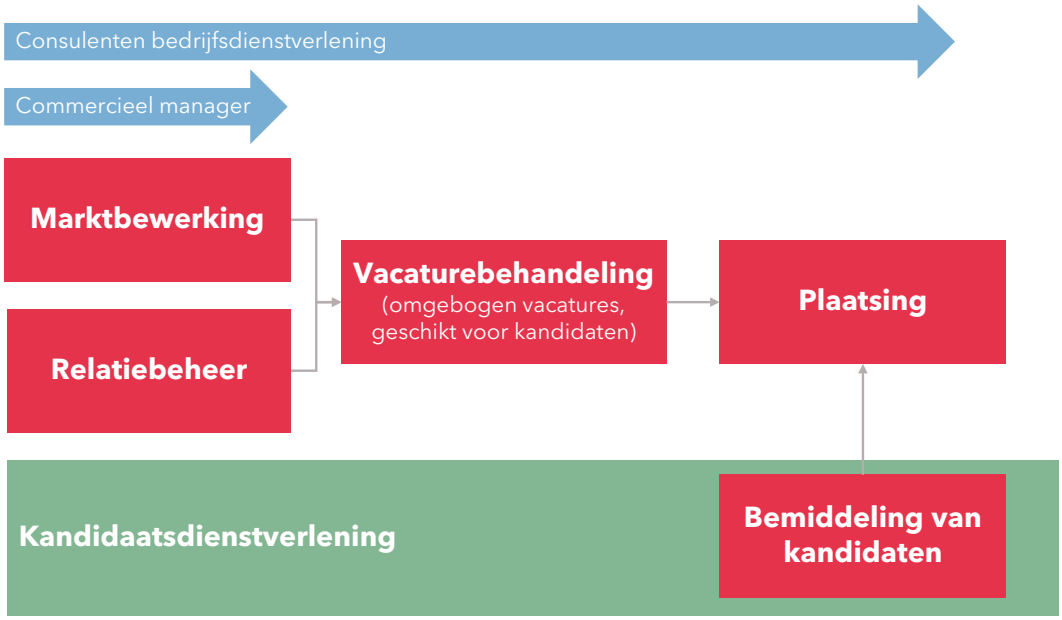
3.1.2 Bedrijfsdienstverlening

Net als voor de kandidaatsdienstverlening bevat de interne WerkWijzer van WerkBedrijf ook een procesbeschrijving van de bedrijfsdienstverlening.[49] Het dienstverleningsproces voor ondernemers is opgedeeld in een aantal activiteiten. Figuur 3.2 toont het dienstverleningsproces in hoofdlijnen. Daarin is ook de relatie met de kandidaatsdienstverlening weergegeven. Onder de figuur lichten we de kernelementen van de dienstverlening toe.

[48] Dienstenboek Meer dan werk.

[49] WerkWijzer WerkBedrijf Rijk van Nijmegen.

Figuur 3.2 Bedrijfsdienstverlening in hoofdlijnen

Bron: WerkWijzer WerkBedrijf Rijk van Nijmegen

- **Marktbewerking**. Marktbewerking is het planmatig benaderen van ondernemers in de regio, met als doel het generen van aanvragen voor werk voor kandidaten. WerkBedrijf streeft daarbij na om bij de ondernemer langs te gaan. Verantwoordelijk hiervoor zijn enerzijds de commercieel managers, die zich richten op ondernemers met meer dan 50 werknemers, en anderzijds de consulenten bedrijfsdienstverlening, die zich richten op ondernemers met minder dan 50 werknemers. WerkBedrijf stemt de marktbenadering af met adviseurs van UWV WERKbedrijf en met accountmanagers van de gemeentelijke afdelingen Economische Zaken. Bij de marktbewerking maakt WerkBedrijf onderscheid tussen 'koude acquisitie' bij ondernemers die nog niet bekend zijn of al langer dan een jaar geen zaken doen met WerkBedrijf, en 'warme acquisitie' bij bekende ondernemers. Tijdens het benaderen van ondernemers proberen de consulenten bedrijfsdienstverlening kennis op te doen van de strategie en werkprocessen van het bedrijf, zodat ze in staat zijn een samenwerkingsrelatie op te bouwen en mogelijkheden te vinden voor geschikt werk voor kandidaten. Daarbij worden de zeven werksoorten in het achterhoofd gehouden die WerkBedrijf onderscheidt: grijs en groen; zakelijke dienstverlening; schoonmaak; productie, magazijn en logistiek; horeca, zorg en verkoop; bouw, ict, toezicht en techniek.
- **Vacaturebehandeling**. Wanneer er geschikt werk is gevonden bij een ondernemer, leidt dit tot een vacature. Vaak gaat het daarbij om een 'omgebogen' vacature die aansluit bij het profiel van kandidaten van WerkBedrijf. De consulent bedrijfsdienstverlening zoekt vervolgens kandidaten in het totale bestand van WerkBedrijf en matcht op basis van de informatie uit het bemiddelingsprofiel (zie 3.1.1.). Bij het matchen dient de consulent rekening te houden met de behoeften van ondernemer (vraaggericht) en met de mogelijkheden van de kandidaat (aanbodgericht). De consulent heeft altijd telefonisch of persoonlijk contact met de kandidaat over de vacature, bereidt de kandidaat voor op de kennismaking met de ondernemer, en gaat desgewenst mee naar het eerste gesprek.
- **Plaatsing**. Na de keuze voor de best passende kandidaat worden de contractuele aspecten verder afgestemd met de ondernemer en kandidaat. Het betreft aspecten als duur plaatsing of dienstverband, noodzakelijke werkplekaanpassingen, tariefstelling (bij SW), inzet van subsidies of andere producten afhankelijk van de behoeften, productiviteit van de kandidaat,

de noodzakelijke aanpassingen en de mogelijke regelingen binnen wet- en regelgeving. Tijdens en na de plaatsing kan de ondernemer gebruik maken van diverse voorzieningen, zoals een Harrie-training[50], een jobcoach, een werkgeversbonus, loonkostensubsidie, scholingsbudget.

- **Relatiebeheer**. WerkBedrijf streeft een goede klantrelatie na. De ambitie is ondernemers en kandidaten goed te kennen en een vertrouwensband met beide partijen te hebben. Een goede relatie stelt WerkBedrijf in staat tot succesvolle en nieuwe plaatsingen. Relatiebeheer is een taak voor de commercieel managers en de consulenten bedrijfsdienstverlening. Het doel is minimaal twee keer per jaar contact met een relatie te hebben, waarvan minimaal een keer een persoonlijk bezoek aan de ondernemer betreft.

Box: Samenwerking met UWV WERKBedrijf

WerkBedrijf Rijk van Nijmegen en UWV WERKBedrijf treden als aparte organisaties naar buiten. Ondernemers kunnen met beide organisaties te maken hebben, maar krijgen wel de mogelijkheid om één contactpersoon namens beide organisaties te hebben. Samenwerking vindt vooral plaats bij de benadering van grote ondernemers waar veel potentiële vacatures zijn, bij het vinden van geschikte kandidaten voor vacatures waarbij UWV geen kandidaten heeft, en op projecten die bijvoorbeeld gericht zijn op schaarsteberoepen.

3.1.3 Sociale werkvoorziening

Voor de sociale werkvoorziening is geen dienstverleningsproces uitgeschreven. Bij de start van WerkBedrijf is het voormalige SW-bedrijf Breed in zijn geheel ondergebracht bij WerkBedrijf en zijn de taken van Breed overgenomen. Na de start van WerkBedrijf zijn diverse organisatorische veranderingen doorgevoerd (zie paragraaf 3.2.2).

In de sociale werkvoorziening kan onderscheid gemaakt worden tussen vijf werkvormen voor SW-medewerkers[51]:

- **Beschut werk**. Dit is werk binnen de muren van WerkBedrijf, gericht op de ontwikkeling, re-integratie en opvang van SW-medewerkers met veel begeleidingsbehoefte en een lage loonwaarde. Sinds 2020 is het aantal SW-medewerkers dat beschut werkt sterk verminderd en zijn bijna alle SW-medewerkers gedetacheerd.
- **Werken op locatie**. Dit is een vorm van aanneming van productie of diensten door WerkBedrijf. De SW-medewerker is in dienst bij WerkBedrijf en werkt ook onder het gezag en verantwoordelijkheid van WerkBedrijf, waar nodig met een werkcoach van WerkBedrijf op de werkvloer van de werkgever/ inlener. De werkzaamheden vinden wel plaats buiten de muren van WerkBedrijf bij de werkgever/opdrachtgever op locatie.
- **Groepsdetacheringen**. Hierbij is een groep SW-medewerkers in dienst bij WerkBedrijf maar werkt onder het gezag van een reguliere werkgever, waar nodig met een werkcoach van WerkBedrijf op de werkvloer van de werkgever/ inlener. WerkBedrijf brengt een uurtarief in rekening bij de werkgever/inlener.

[50] De Harrie Helpt-training is een tweedaagse training waarin de deelnemer opgeleid wordt tot de ideale collega van iemand met een arbeidsbeperking

[51] Discussiememo Beschut werken, 10 november 2015.

- **Individuele detacheringen**. Bij een individuele detachering is de SW-medewerker is in dienst bij WerkBedrijf, maar werkt onder het gezag van een reguliere werkgever. WerkBedrijf brengt een uurtarief in rekening bij de werkgever/inlener.
- **Begeleid werken**. Dit is de hoogst haalbare werkvorm voor SW-medewerkers. De persoon is in dienst van een reguliere werkgever. De werkgever ontvangt een loonkostensubsidie van WerkBedrijf ter compensatie van verminderde arbeidsproductiviteit.

Bij de aansturing en begeleiding van SW-medewerkers zijn twee functionarissen betrokken[52]:

- **Werkcoach**. De werkcoach begeleidt SW-medewerkers die beschut werken of werken op locatie.
- **Senior consulent bedrijfsdienstverlening**. Dit is de leidinggevende van SW-medewerkers die als groep gedetacheerd zijn.

3.1.4 Arbeidsmatige dagbesteding (Op Weg Naar Werk)

Gemeenten hevelen een deel van het Wmo-budget over voor de arbeidsmatige dagbesteding. Hiervan koopt WerkBedrijf plekken in, plaatst de kandidaten en monitort de ontwikkeling. Het gaat daarbij om een brede groep mensen met een arbeidsbeperking, niet alleen mensen met een uitkering uit hoofde van de Participatiewet. Feitelijk voert WerkBedrijf de regie over de arbeidsmatige dagbesteding, die sinds 2020 Op Weg Naar Werk heet, omdat WerkBedrijf contracten afsluit met samenwerkingspartners en die het grootste deel van de uitvoering van de arbeidsmatige dagbesteding op zich nemen.[53] Samenwerkingspartners zijn organisaties die gespecialiseerd zijn in het ondersteunen, behandelen en begeleiden van mensen met een beperking, met complexe problematiek of een grote begeleidingsbehoefte.

De arbeidsmatige dagbesteding vervult bij WerkBedrijf een functie in de ontwikkeling van kandidaten met arbeidsvermogen maar waarvoor betaald werk (nog) niet haalbaar is. Deze kandidaten hebben intensieve ondersteuning nodig op de werkplek en gaan aan de slag op een plek binnen de arbeidsmatige dagbesteding. Daar ligt de focus op het ontwikkelen van zelfredzaamheid en loonwaarde. Arbeidsmatige dagbesteding kan een opstap zijn naar (regulier) werk voor mensen met een arbeidsbeperking.

3.1.5 Organisatie en professional

Voor WerkBedrijf staat de bedrijfsdienstverlening centraal. Daarom is bij de inrichting van de organisatie geprobeerd zoveel mogelijk aan te sluiten bij hoe bedrijven werken. WerkBedrijf is ingericht in werkteams. Deze werkteams zijn integraal verantwoordelijk voor het hele werkproces, van acquisitie van vacatures tot de plaatsing van kandidaten. Er zijn werkteams die zich richten op branches en sectoren. Tot medio 2021 waren er daarnaast werkteams die zich richten op specifieke doelgroepen. Voorbeelden daarvan zijn het Team Jongeren en Team Ontwikkeling SW. Alle werkteams hebben dezelfde functiegroepen in het team, namelijk teammanager, consulenten bedrijfsdienstverlening, consulenten intake en diagnose, jobcoaches en werkcoaches.[54] Om de kwaliteiten van consulenten beter tot hun recht te laten komen, is recent meer ingezet op samenwerking onderling (integraler werken) en kennis en

[52] Daadwerkelijk in bedrijf. Het integratie- en inrichtingsplan voor het gemeentelijk WerkBedrijf.

[53] Daadwerkelijk in bedrijf. Het integratie- en inrichtingsplan voor het gemeentelijk WerkBedrijf.

[54] Daadwerkelijk in bedrijf, p.17; Integraal werken, p.4-5.

ervaring beter te verspreiden over meer medewerkers.[55] Sinds september 2021 werkt WerkBedrijf met nieuwe integrale werkteams. De gespecialiseerde teams gericht op Statushouders en Jongeren zijn opgegaan in deze integrale werkteams.

Het is de overtuiging van WerkBedrijf dat een professional die met passie werkt, resultaat boekt. Daartoe heeft WerkBedrijf ingezet op het vergroten van professionaliteit, biedt ze ruimte voor ontwikkeling en initiatief en is WerkBedrijf een veilige leeromgeving waarin zelfreflectie en werken aan verbetering erbij horen.[56] Van medewerkers wordt verwacht dat zij extern georiënteerd en ondernemend te werk gaan.[57] Ze moeten voldoende kennis hebben van wet- en regelgeving en van de dienstverlening, bijvoorbeeld om de juiste instrumenten aan te kunnen bieden. Consulenten moeten ook weten naar welke partijen zij eventueel kunnen doorverwijzen. En van consulenten wordt verwacht dat zij oplossingsgericht te werk gaan, om de personeelsvraag van de ondernemer te kunnen invullen.[58]

Bij de start van het WerkBedrijf in 2015 bedroeg de totale formatie inclusief het voormalige Breed 229,1 FTE. Daarvan werkte 143,35 FTE in het primaire proces.[59].

3.2 Ontwikkelingen in de dienstverlening

Sinds de start van WerkBedrijf in 2015 is de dienstverlening op onderdelen aangepast. Ook heeft WerkBedrijf de nodige onderzoeken en evaluaties uitgevoerd. In deze paragraaf beschrijven we de ontwikkelingen en veranderingen in de jaren 2016 tot en met 2020[60] en de resultaten van onderzoek en evaluaties. Doel is niet een uitputtend overzicht te geven, maar de meest markante ontwikkelingen en veranderingen aan te stippen. Daarbij maken we onderscheid tussen arbeidsbemiddeling (3.2.1), sociale werkvoorziening (3.2.2), arbeidsmatige dagbesteding (3.2.3) en samenwerking (3.2.4). We baseren ons voornamelijk op basis van schriftelijke bronnen aangeleverd door WerkBedrijf.

3.2.1 Arbeidsbemiddeling

Dienstenaanbod en evaluatie van onderdelen daarvan door WerkBedrijf

Sinds de oprichting van WerkBedrijf is het dienstverleningsproces voor kandidaten en ondernemers zo goed als ongewijzigd gebleven. Het aanbod aan instrumenten voor kandidaten is **in beperkte mate aangepast of uitgebreid**. Zo zijn meer en andere diagnose-instrumenten beschikbaar gekomen, waaronder invoering van instrumenten om laaggeletterdheid bij kandidaten beter te herkennen.[61] Sinds 2019 voert WerkBedrijf jobcoaching en

[55] Integraal werken 2021, p.3.
[56] Meer dan werk, p.22.
[57] Daadwerkelijk in bedrijf, p.16.
[58] Integraal werken 2021, p.2.
[59] Daadwerkelijk in bedrijf, p.26.
[60] In enkele gevallen benoemen we ook ontwikkelingen voor het jaar 2021 die hun oorsprong vinden in de jaren daarvoor.
[61] Jaarstukken 2020.

loonwaardemetingen zelf uit.[62] Het aantal jobcoaches is sindsdien ook uitgebreid. Sinds 2019 kunnen kandidaten ook modules uit een training volgen in plaats van een volledige reeks.[63]

In 2017 en 2020 heeft WerkBedrijf onderzoek en evaluaties uitgevoerd naar (onderdelen van) de dienstverlening op het vlak van arbeidsbemiddeling. Het gaat om een 'data-science' onderzoek (2017),[64] een evaluatie van de intake- en diagnosefase (2020)[65] en een evaluatie van het instrument 'ontwikkeltrajecten' (2020).[66]

In het voorjaar van 2017 heeft WerkBedrijf een **data-science onderzoek** laten uitvoeren. Aanleiding hiervoor was de opdracht van de Bestuurscommissie WerkBedrijf om eens in de twee jaar een onderzoek te laten uitvoeren naar de effectiviteit van de re-integratie instrumenten en dienstverlening. Tijdens het onderzoek bleek dat de beschikbare data niet toereikend waren om conclusies te kunnen trekken over de effectiviteit van de inzet van instrument. Het ontbreekt in de data aan relevante 'zachte kenmerken' zoals motivatie en zelfbeeld, en het aantal waarnemingen (3.250 in de onderzochte periode) is te klein om significante verschillen te kunnen detecteren. Wel heeft WerkBedrijf op basis van het onderzoek het beleid ten aanzien van parttime werk veranderd. Uit het onderzoek blijkt namelijk dat kandidaten die de afgelopen zes maanden parttime hebben gewerkt, een beduidend grotere uitstroomkans hebben dan mensen die niet parttime hebben gewerkt. WerkBedrijf ziet parttime werk als een opstap naar volledige uitstroom uit de uitkering. In de gewijzigde re-integratieverordening stimuleert WerkBedrijf dat kandidaten parttime aan de slag gaan. De inzet van tijdelijke loonkostensubsidie en de werkgeversbonus zijn niet meer gekoppeld aan volledige uitstroom uit de uitkering.

Uit de **evaluatie van de intake- en diagnosefase** blijkt dat deze fase grotendeels effectief is. De consulenten intake en diagnose vervullen de gewenste rol van poortwachter. Wel worden enkele knel- en verbeterpunten benoemd.

- Circa 10% van de kandidaten ontvangt na één jaar nog altijd begeleiding van een consulent intake en diagnose en is dus niet voorgedragen voor bemiddeling naar werk. Op basis hiervan stelt WerkBedrijf voor om het kandidatenbestand op te schonen.
- Ook constateert WerkBedrijf dat bij circa 25% van voor bemiddeling overgedragen kandidaten het bemiddelingsprofiel niet is ingevuld. De overdracht van kandidaten van de consulent intake en diagnose naar de consulent bedrijfsdienstverlening kan verder worden geoptimaliseerd volgens het rapport.
- Er is behoefte aan een Arboarts + die een uitspraak doet over het onderscheid tussen niet kunnen en willen, en het herstel van een kandidaat koppelt aan een tijdspad met concrete aanbevelingen.
- Er is behoefte aan uitbreiding van het werkaanbod van de praktijkdiagnose. Dat is gelegen in de aard en het (te lage) niveau van de werkzaamheden die kandidaten binnen de praktijkdiagnose uitvoeren.
- Er wordt niet optimaal gebruik gemaakt van het digitaal diagnose-instrument NOA Talentenscan en er is behoefte aan een diagnose-instrument dat inzicht geeft waar de kandidaat

[62] Jaarstukken 2019.

[63] Jaarstukken 2019.

[64] Resultaten onderzoek data science. Effectiviteit van inzet instrumenten WerkBedrijf.

[65] Rapportage evaluatie intake en diagnose.

[66] Evaluatie en advies ontwikkeltrajecten, 26 november 2020.

op de participatieladder staat, de mate van zelfredzaamheid, of iemand toe is aan een traject en de motivatie van de kandidaat.
- Verder is er behoefte aan een 'voorportaal' tijdens de intake- en diagnosefase waarin niet-werkfitte kandidaten een verkorte praktijkdiagnose doorlopen.
- Ten slotte bevat het evaluatierapport de aanbeveling een persoonlijk budget voor maatwerkvoorzieningen voor zorgjongeren in de intake- en diagnosefase te introduceren.

Eind 2020 heeft WerkBedrijf de **ontwikkeltrajecten geëvalueerd**. Binnen ontwikkeltrajecten ontwikkelen kandidaten die nog onvoldoende werknemersvaardigheden hebben hun werknemersvaardigheden bij veelal sociale organisaties die een passende plek, werkomgeving en begeleiding kunnen bieden. Doel van de evaluatie was om tot een advies te komen hoe WerkBedrijf met deze voorziening in de toekomst verder moet gaan. De conclusie is dat WerkBedrijf een voorziening zoals ontwikkeltrajecten nodig heeft in de dienstverlening met het doel kandidaten te ontwikkelen en begeleiden op een passende werkplek. De ontwikkeltrajecten zijn geschikt voor kandidaten die te zwak zijn voor een leerwerkplek, maar te sterk voor arbeidsmatige dagbesteding. WerkBedrijf ziet dat dit instrument sinds 2017 minder wordt ingezet en dat de transfer van ontwikkeltraject naar werk of een andere voorziening bij een ondernemer lastig is. Er is vanuit meerdere perspectieven behoefte aan trajecten gericht op het werkfit maken van kandidaten. Deze trajecten dienen naadloos aan te sluiten op regulier werk of leerwerkplekken enerzijds, en arbeidsmatige dagbesteding anderzijds.

Afstemming met gemeenten

In 2017 is WerkBedrijf gestart met het verbeteren van de afstemming met de afdelingen Inkomen van de gemeenten.[67] Aandachtspunten zijn de **aansluiting van de werkprocessen** en gezamenlijk nadrukkelijker **sturen op naleving van de re-integratieplicht**. WerkBedrijf signaleert daarbij dat de naleving van de re-integratieplicht in de eerste jaren relatief weinig aandacht had. Sinds eind 2017 werkt WerkBedrijf ook intensiever samen met de sociale wijkteams en regieteams in de regio.[68] Een aantal consulenten van WerkBedrijf zijn vaste contactpersonen voor deze teams. De contactpersonen geven advies over de werkmogelijkheden binnen een zorgtraject.

In 2019 heeft WerkBedrijf opdracht gegeven tot het onderzoek 'Succesfactoren in de arbeidsbemiddeling'.[69] Aanleiding was het gegeven dat in iedere gemeente de uitstroom in 2017 is toegenomen ten opzichte van de uitstroom 2014, maar dat deze toename in Wijchen relatief laag was (13%) en in Berg en Dal relatief hoog (53%). In het onderzoek zijn zes succesfactoren aan het licht gekomen. Die factoren verklaren niet alleen het verschil tussen Berg en Dal en Wijchen, maar verklaren mogelijk ook het succes van arbeidsbemiddeling voor WerkBedrijf als geheel. Dit zijn de succesfactoren:

1. Een eerste succesfactor betreft de samenwerking en het onderlinge contact tussen consulenten van WerkBedrijf en de gemeente. Volgens de respondenten in beide gemeenten is samenwerking en onderling contact een belangrijk factor voor succesvol werken en een hogere uitstroom.

---

[67] Ontwerpbegroting 2018-2021 en bijstelling 2017.

[68] Idem.

[69] UMP Research (2019). SUCCESFACTOREN in de arbeidsbemiddeling. Een onderzoek naar de uitvoeringspraktijk door WerkBedrijf en de gemeenten Wijchen en Berg en Dal.

2. De aanpak vormt een tweede succesfactor. Een succesvolle aanpak bestaat uit lokale loket-tenwaar kandidaten zonder afspraak kunnen binnenlopen, een persoonsgerichte en flexibele aanpak, groepsbijeenkomsten, een 'warme' overdracht en extra uren voor consulenten van WerkBedrijf voor overleg met klantmanagers/consulenten inkomen en intake.
3. De derde succesfactor is de werkhouding van de consulent intake en de bedrijfsdienstverleners van WerkBedrijf. Succesvolle professionals zijn getraind in gesprekstechnieken het inschatten van kandidaten, mensgericht, enthousiast, netwerker, flexibel in aanpak, ondernemend en naar buiten gericht, bekend met de lokale situatie.
4. Een vierde belangrijke succesfactor is de aanwezigheid en het proactieve optreden van de consulenten participatie in Berg en Dal, waardoor zorgkandidaten goed worden begeleid en geactiveerd voordat ze worden aangemeld bij WerkBedrijf.
5. De vijfde factor is de framing van kandidaten, waarbij de gemeente Berg en Dal meer van de positieve bereidheid en bemiddelbaarheid van kandidaten uit gaat dan de gemeente Wijchen.
6. Als zesde succesfactor zijn gemeentelijke regelingen en projecten van invloed. We zagen in hoofdstuk 2 dat de projecten die gemeenten samen met WerkBedrijf uitvoeren sterk verschillen.

Projecten met een regionale uitstraling

WerkBedrijf heeft in de jaren 2016 tot 2021 in samenwerking met gemeenten regelmatig projecten geïnitieerd gericht op een specifieke doelgroep en/of sector of met een specifiek doel. Hieronder staan de projecten met regionale uitstraling:

- **Kansberoepenprojecten**. De gemeente Nijmegen financierde in de periode medio 2017 tot medio 2019 kansberoepenprojecten.[70] Dit zijn projecten waarin WerkBedrijf samen met ondernemers en onderwijsinstellingen opleidingstrajecten opzet om kandidaten te scholen in functies waar vraag naar is. Met ondernemers maakt WerkBedrijf afspraken zodat kandidaten na hun leertraject betaald aan het werk kunnen. Ook kandidaten uit andere regiogemeenten namen deel aan deze projecten. Voorbeelden van kansberoepenprojecten zijn: Talent in het groen, Talent in de keuken en Verzorgende 3 IG
- **100-banenplan.** Eind 2020 is WerkBedrijf gestart met het 100-banenplan.[71] Daarmee biedt WerkBedrijf 100 kandidaten uit de Participatiewet via een detacheringsconstructie een baan aan bij BlueView. BlueView is een commercieel bedrijf dat sinds 2020 de productieverantwoordelijkheid heeft overgenomen van de sociale werkvoorziening van Rijk van Nijmegen (zie verder paragraaf 3.2.2). Het 100-banenplan dient verschillende doelen. Het type werk sluit aan bij de kwaliteiten van de kandidaten. Kandidaten worden begeleid op de werkplek en als het contract afloopt worden zij verlengd (via detachering), rechtstreeks in dienst genomen of bemiddeld naar een volgende baan. Met deze constructie behoudt WerkBedrijf ook industrieel werk in de regio dat aansluit op competenties van kandidaten.
- **Project Doe je mee**. WerkBedrijf werkt samen met de gemeenten Beuningen, Druten, Mook en Middelaar en Nijmegen aan een meerjarig project tot en met 2024 om hun aanvullende re-integratiemiddelen vanaf 2021 in te zetten bij WerkBedrijf.[72] De overige gemeenten hebben gekozen voor versterking van de eigen dienstverlening aan hun bijstandsgerechtigden. De centrale vraag is hoe WerkBedrijf en de gemeenten een impuls kunnen ge-

[70] Jaarstukken 2019.

[71] Jaarstukken 2020.

[72] Begroting 2022 – 2025 en bijstelling 2021.

ven aan brede dienstverlening voor bijstandsgerechtigden in de regio. De kern is dat WerkBedrijf met meer bijstandsgerechtigden in persoonlijk contact komt en beter behoeften van mensen kan detecteren op de leefgebieden werk, participatie, activering, financiële situatie en gezondheid. En op basis hiervan een passend vervolg aan (reguliere) dienstverlening kan bieden.

Tevredenheidsonderzoek onder kandidaten

WerkBedrijf laat met enige regelmaat onderzoek onder kandidaten uitvoeren. Zo vindt er doorlopend tevredenheidsonderzoek plaats. Ook heeft WerkBedrijf opdracht gegeven tot het onderzoek 'De rode draad in de kandidaat'.[73] De tevredenheid van kandidaten wordt door WerkBedrijf gezien als een kritieke succes factor (KSF). Uit de tevredenheidsonderzoeken blijkt dat kandidaten relatief tevreden zijn over de dienstverlening op het vlak van arbeidsbemiddeling.

In het meeste recente tevredenheidsonderzoek geven kandidaten WerkBedrijf gemiddeld het cijfer 7,5.[74] Kandidaten zijn met name **tevreden over de consulent**. Die krijgt gemiddeld het cijfer 8. Van de fases scoren de intake (7,5) en bemiddeling (7,7) het hoogst en de diagnose (6,7) en interventie (7,2) het laagst. Het relatief lage cijfer voor diagnose hangt mogelijk samen met de omstandigheden waarin deze fase wordt ingezet. De diagnose is nodig voor kandidaten waarvan de bemiddelbaarheid niet snel ingeschat kan worden. Deze kandidaten worden dus nog niet bemiddeld naar werk en blijven daardoor wat langer in traject.

Het meest positief zijn kandidaten over de vriendelijkheid van de consulent, de ervaren veiligheid in het intakegesprek, de mate waarin het intakegesprek stimulerend was, het feit dat kandidaten zich bij bemiddeling klaar voelen voor de vervolgstap en de geboden ondersteuning. De meeste kandidaten vinden de frequentie van de gesprekken bij intake en bemiddeling precies goed (73-75%). 13-16% zou vaker een gesprek willen hebben. Minder positief volgens kandidaten zijn de informatie over rechten en plichten, de duidelijkheid van de afspraken, de NOA talentenscan (voor diegene die deze hebben ingevuld) en de mogelijkheden voor de toekomst. Ook worden de ontwikkeltrajecten en leerwerktrajecten minder positief beoordeeld dan de andere trajecten die kandidaten volgen.

Kijkend naar de verbetersuggesties volgens kandidaten, dan blijkt dat zij behoefte hebben aan **meer persoonlijk contact** met consulenten, **meer aandacht voor de beleving** van de kandidaat en voor de wensen van de kandidaat. Ook blijkt dat **hoog opgeleide kandidaten meer begeleiding en passende hulp** wensen. De huidige voorzieningen zijn naar hun mening te veel gericht op laagopgeleiden en mensen met een beperking. Kennelijk voorziet de 'Denktank', dat is een door WerkBedrijf gefaciliteerde praatgroep voor kandidaten met een hbo/wo-opleiding[75], onvoldoende in de behoeftes van deze groep.

Het onderzoek 'De rode draad in de kandidaat' laat op basis van interviews met kandidaten zien dat kandidaten het gevoel hebben dat ze serieus genomen worden en dat er voor hen de tijd wordt genomen. De begeleiding die wordt geboden door WerkBedrijf wordt als prettig ervaren. De kritische kanttekeningen die in het onderzoeksrapport worden geplaatst, komen overeen met die uit het doorlopend tevredenheidsonderzoek. De dienstverlening kan meer gericht

[73] Mulkom, S. van (2021). De Rode Draad in Kandidaat. Nog niet gepubliceerd.

[74] De tevredenheidsonderzoeken zijn na inlog online beschikbaar voor medewerkers van WerkBedrijf.

[75] Dienstenboek Meer dan werk, p. 14.

worden op **wat iemand *wil*** en niet alleen wat iemand kan. Kandidaten kregen het gevoel dat de focus werd gelegd op een zo hoog mogelijk uitstroom. Daarbij werden wel eens de voorkeuren van kandidaten vergeten.

Verbetering bejegening kandidaten

Uit de jaarstukken van WerkBedrijf blijkt dat WerkBedrijf de feedback van kandidaten heeft aangegrepen om de **bejegening te verbeteren**. De Kandidatenraad van WerkBedrijf bevestigt dit. De toonzetting en begrijpelijkheid van de brieven die WerkBedrijf stuurt is in 2018 aangepast na feedback van de Kandidatenraad.[76] De oorspronkelijke toon werd door sommige kandidaten als dreigend ervaren. Aangezien kandidaten zich in een afhankelijke positie bevinden én relatief vaak laaggeletterd zijn, is er behoefte aan eenvoudig en enthousiasmerend taalgebruik.

Ook bevat de brief nu duidelijkere informatie over wat WerkBedrijf is en wat er gaat gebeuren, omdat bleek dat voor kandidaten niet duidelijk is wat de rol van WerkBedrijf is ten opzichte van die van de gemeente of UWV WERKbedrijf. Op basis van feedback uit het tevredenheidsonderzoek over de eerste kennismaking met WerkBedrijf zijn in 2018 aanpassingen in de groepsbijeenkomsten gedaan.

Klachtenafhandeling

We zien dat WerkBedrijf jaarlijks **relatief weinig klachten** over de dienstverlening ontvangt (tussen 3 en 11 per jaar; zie tabel 3.1).[77] Klachten gaan onder meer over het niet-nakomen van afspraken door WerkBedrijf, het gevoel dat er onvoldoende hulp werd geboden of dat er onvoldoende inlevingsvermogen werd getoond, het gebrek aan coördinatie van processen, onjuist verstrekte informatie of het zoekraken van een e-mail. De ontvangen klachten zijn bijna allemaal minnelijk door WerkBedrijf afgehandeld binnen de geldende wettelijke termijn.

Tabel 3.1 Aantal klachten ontvangen en behandeld

2015	2016	2017	2018	2019	2020
10	11	6	8	8	3

Bron: Jaarverslag klachtafhandeling WerkBedrijf (meerdere jaren)

Tevredenheidsonderzoek onder ondernemers

WerkBedrijf laat met enige regelmaat onderzoek onder ondernemers uitvoeren.[78] De tevredenheid van ondernemers wordt door WerkBedrijf gezien als een kritieke succes factor (KSF). Het meest recente klanttevredenheidsonderzoek dat WerkBedrijf in 2021 bij ondernemers heeft verricht, laat zien dat deze groep over het algemeen (zeer) **tevreden is met de dienstverlening**. In het klanttevredenheidsonderzoek geven ondernemers de dienstverlening een 7,8, de bereikbaarheid een 7,9 en de contactpersoon een 8,3.

Uit het klanttevredenheidsonderzoek blijkt tevens dat ondernemers vinden dat de consulent goed uitleg geeft over de ondersteuning die WerkBedrijf kan bieden en over wet- en

[76] Jaarstukken 2019.

[77] Jaarverslag klachtafhandeling Werkbedrijf 2019; Jaarverslag klachtafhandeling Werkbedrijf 2020.

[78] Ook hiervan zijn de resultaten na inlog online beschikbaar voor WerkBedrijf.

regelgeving. De kennis van consulent over branchespecifieke ontwikkelingen vinden ondernemers wat beperkt. Sommige ondernemers die wij hebben gesproken krijgen de indruk dat de werkdruk onder consulenten de afgelopen maanden hoog is. Ze merken ook dat meer zaken schriftelijk worden afgedaan. Regelmatig persoonlijk contact – in de vorm van een face-to-face gesprek op het bedrijf – wordt zeer op prijs gesteld.

Ondernemers die klant zijn bij WerkBedrijf zeggen ook dat ze weten waar WerkBedrijf voor staat en dat WerkBedrijf over het algemeen duidelijke en volledige informatie verschaft. Het beeld van WerkBedrijf is dat van een organisatie die afspraken nakomt, deskundig, adviserend en gericht op samenwerking is.

3.2.2 Sociale werkvoorziening

Masterplan Beschut en evaluatie daarvan

Sinds de oprichting van WerkBedrijf heeft de focus gelegen op de beweging 'van binnen naar buiten', dat wil zeggen mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt zo regulier mogelijk aan het werk helpen bij reguliere ondernemers. Daarbij bouwde WerkBedrijf voort op de plannen die al in gang waren gezet door voorloper Breed. Voor de groep SW-medewerkers waarbij regulier werk bij reguliere ondernemers niet haalbaar is, garandeert WerkBedrijf een 'beschutte' werkplek met goede werkomstandigheden. De aandacht voor de beweging 'van binnen naar buiten' in de jaren voor en vlak na oprichting van WerkBedrijf, heeft er volgens WerkBedrijf toe geleid dat minder aandacht is uitgegaan naar de aansturing van de SW-medewerkers op beschutte werkplekken.[79] De volgende knelpunten werden in 2016 door WerkBedrijf geconstateerd:

- SW-medewerkers ontvingen niet genoeg en onvoldoende passende begeleiding.
- De fysieke omstandigheden van het gebouw aan de Boekweitweg schoten tekort. Knelpunten betroffen het binnenklimaat, de indeling van werkruimtes en het verouderde meubilair.
- Door onvoorspelbaarheid in personele capaciteit en productiematerialen was het lastig om een continu werkaanbod aan te bieden. Daardoor konden SW-medewerkers soms een aantal uur of dagdeel geen werkzaamheden verrichten.
- De gesplitste aansturing van mens en productie was niet efficiënt voor de productieplanning en leidde tot onduidelijkheid onder professionals en SW-medewerkers over rol-en taakafbakening.
- De werkcultuur was 'top-down' en mensen spraken elkaar weinig aan op elkaars gedrag, regels of verantwoordelijkheden.

Deze knelpunten hebben, in combinatie met de overgang van SW-medewerkers van Breed naar WerkBedrijf, geleid tot ontevredenheid en onrust bij een deel van de medewerkers en een stijging van het ziekteverzuim en de leegloop.[80] Tegen deze achtergrond heeft WerkBedrijf in 2017 het Masterplan Beschut opgesteld. Doel was het **verbeteren van de werkomstandigheden, werkaanbod, cultuur en begeleiding van SW-medewerkers en het**

[79] Toekomst Beschut Werk, 8 februari 2016.

[80] Tijdelijk geen werk dat aangeboden kan worden aan SW-medewerkers.

verlagen van het ziekteverzuim.[81] Het plan moest leiden tot een prettige, rustige en stabiele werkomgeving met een passend werkaanbod en de juiste begeleiding voor SW-medewerkers.

Uit de evaluatie die WerkBedrijf in 2019 uitvoerde, blijkt dat de werkomstandigheden zijn verbeterd door de verbouwing van de Boekweitweg. De werkplek sloot beter aan bij het type werk en de beperking van de SW-medewerker. Ook SW-medewerkers zijn volgens WerkBedrijf tevreden(er) over hun werkplek. De evaluatie laat verder zien dat het werkaanbod is verbeterd. Voor medewerkers op de beschutte afdeling is er een continu werkaanbod omdat het logistieke proces is geoptimaliseerd en WerkBedrijf afspraken heeft gemaakt met (grote) opdrachtgevers. Het is WerkBedrijf naar eigen zeggen minder goed gelukt om medewerkers afwisselend werk aan te bieden. Afwisselend werk is voor iedereen iets anders en tegelijkertijd moet het wel werk zijn dat door een grotere groep SW-medewerkers verricht kan worden, vermeld WerkBedrijf in de evaluatie. Voorts blijkt dat het combineren van de productie- en leidinggevende taken in de functie van werkcoach efficiënt is. Tegelijk is er volgens WerkBedrijf nog ruimte voor verbetering, met name in de aansturing door voorlieden. Ten slotte zijn medewerkers in de SW gecoacht op het nemen van eigen verantwoordelijkheid, samenwerken en leren van elkaar. Volgens WerkBedrijf heeft dit geleid tot verbeteringen, maar is de cultuur en manier van werken niet geheel veranderd.

Aanpak ziekteverzuim en onderzoek naar ziekteverzuim

Sinds 2017 heeft WerkBedrijf een aantal veranderingen doorgevoerd om het **relatief hoge ziekteverzuim te verminderen**. Op de eerste plaats moest het Masterplan Beschut resulteren in daling van het ziekteverzuim. Naast het Masterplan zijn ook specifieke acties uitgevoerd om het verzuim te doen dalen. Zo moesten de teammanagers in de SW in 2016 plannen van aanpak opstellen om het verzuim binnen hun team te verlagen.[82] Ook volgden diverse functionarissen in dat jaar workshops in het kader van deskundigheidsbevordering op het vlak van verzuim. In 2018 is een extra functionaris aangesteld, de coach Arbeid en Gezondheid om de bestaande functionarissen (bedrijfsarts en arboarts) te ondersteunen.[83] WerkBedrijf constateert in de hierboven genoemde evaluatie uit 2019 van het Masterplan Beschut dat SW-medewerkers zeggen dat ze de verzuimregels kennen en dat er meer aandacht is voor verzuim. In hoofdstuk 4 gaan we dieper in op de prestaties van WerkBedrijf waaronder het verloop van het ziekteverzuim.

Beweging naar buiten: samenwerking BlueView

De eerder genoemde ambitie van WerkBedrijf om meer SW-medewerkers 'naar buiten' te detacheren bij een ondernemer, resulteerde in 2018 in **samenwerking met BlueView**.[84] BlueView is een onderneming en verzorgt productie- en montagewerk voor kleine en grote (inter)nationale opdrachtgevers. In oktober 2018 opende BlueView een nieuwe vestiging in het pand van WerkBedrijf: BlueView Noviomagum. In 2019 startte 30 SW-medewerkers via een groepsdetachering bij BlueView Noviomagum. Deze SW-medewerkers werken dus nog op een vertrouwde locatie onder aansturing van een ondernemer en dus 'buiten de muren van WerkBedrijf'.

---

[81] Samenvatting Evaluatie Masterplan Beschut.

[82] MGR Regio Rijk van Nijmegen. Derde kwartaalrapportage 2016.

[83] Jaarstukken 2018.

[84] Al sinds 2012 werd er samengewerkt met BlueView, maar niet op locatie van WerkBedrijf.

In 2020 constateerde WerkBedrijf dat de beweging naar buiten ook een keerzijde heeft: de productiefaciliteit op de Boekweitweg wordt kwetsbaarder, zowel in financieel opzicht als wat betreft personeel. De deskundigheid voor wat betreft het runnen van een productiefaciliteit wordt steeds fragieler en het aantal SW-medewerkers werkzaam in de productiefaciliteit (350 fte) neemt af, waardoor voordelen van schaalgrootte verdwijnen. Tegen deze achtergrond is de samenwerking met BlueView in 2020 uitgebreid. Een belangrijke overweging was ook dat door de samenwerking meer gevarieerd werk geboden zou kunnen worden aan SW-medewerkers. BlueView heeft de 'resterende' 350 fte werkzaam op de Boekweitweg ingeleend en de productieverantwoordelijkheid overgenomen. WerkBedrijf blijft verantwoordelijk voor de begeleiding en ontwikkeling van de SW-medewerkers. De samenwerking heeft een scope van vijf jaar. Hoe SW-medewerkers denken over de samenwerking met BlueView is niet ter sprake gekomen in onze gesprekken.

Tevredenheidsonderzoek onder SW-medewerkers

Ook onder SW-medewerkers vindt met enige regelmaattevredenheidsonderzoek plaats. In 2017, nog voor de veranderingen in het kader van het Masterplan Beschut, vulde ongeveer de helft van de medewerkers het tevredenheidsonderzoek in.[85] Voor het werken bij WerkBedrijf geven zij gemiddeld een 6,4. De meerderheid vindt dat de leiding prettig met hen omgaat. SW-medewerkers willen zich graag ontwikkelen. Maar er zijn ook aandachtspunten: frequenter werkoverleg, meer aandacht voor de persoon en meer duidelijkheid over de toekomst. In 2019 is opnieuw een medewerkerstevredenheidsonderzoek uitgevoerd.[86] WerkBedrijf kreeg hierin een gemiddeld rapportcijfer van een 6,7. De **tevredenheid is dus licht gestegen**.

3.2.3 Arbeidsmatige dagbesteding

In de eerste jaren na de start van WerkBedrijf bleef de aanlevering van kandidaten voor arbeidsmatige dagbesteding achter bij het beschikbare budget.[87] Vanaf 2016 heeft WerkBedrijf daarom ingezet op het **vergroten van de bekendheid** van deze voorziening, zowel intern als extern.[88] Zo zijn klantmanagers van gemeenten, professionals uit zorg- en welzijnsorganisaties en consulenten van WerkBedrijf op structurele basis geïnformeerd over de mogelijkheden. Om het aantal dienstverbanden in de arbeidsmatige dagbesteding te vergroten, heeft WerkBedrijf sinds 2017 in de aanbesteding van arbeidsmatige dagbesteding een **sociale return verplichting** opgenomen.[89] Partijen aan wie de opdracht gegund wordt, zijn sindsdien verplicht beschutte werkplekken te realiseren.

In 2019 is de **dienstverlening vernieuwd** en heet arbeidsmatige dagbesteding Op Weg Naar Werk.[90] Het traject is sinds dat jaar meer gericht op ontwikkeling en een opstart voor een vervolgstap richting werk. De financiering is daarmee veranderd naar trajectfinanciering in plaats van vergoedingen per dag en verantwoording vindt plaats op basis van resultaat.

---

[85] Jaarstukken 2017.
[86] Jaarstukken 2019.
[87] Jaarstukken 2016.
[88] Jaarstukken 2017.
[89] Jaarstukken 2017.
[90] Jaarstukken 2019.

In dat jaar is WerkBedrijf ook gestart met het **verbeteren van de aansluiting** tussen WerkBedrijf en aanbieders, sociale teams en maatschappelijke instellingen.[91] WerkBedrijf werkt toe aan een gezamenlijke intake voor ontwikkelingsgerichte- en arbeidsmatige dagbesteding ('lokale toegangspoorten'), aan een gezamenlijke aanpak van WerkBedrijf en maatschappelijke instellingen, sociale teams en onderwijs en inrichting van een Werkplaats gericht op kwetsbare jongeren (met onder andere onderwijs, gemeenten, HAN), om kennis op te bouwen en te delen.

In 2020 moest een aantal aanbieders van arbeidsmatige dagbesteding door corona **hun locatie (tijdelijk) sluiten**.[92] De coronacrisis had ook gevolgen voor de ondersteuning van kandidaten. Een groot deel van hen zat, met name tijdens de eerste golf, noodgedwongen thuis en kon niet terecht op de werkplek. Met ondersteuning vanuit WerkBedrijf slaagden de aanbieders erin om de dienstverlening aan de kandidaten zoveel mogelijk (thuis of op de werkplek) voort te zetten.

3.3 Ervaringen met en opvattingen over dienstverlening

In deze paragraaf beschrijven we de ervaringen met, en opvattingen over de werkwijze en dienstverlening van WerkBedrijf. Dat doen we vanuit het perspectief van respectievelijk kandidaten, ondernemers, gemeenten en aanbieders van arbeidsmatige dagbesteding. Ook geven we de reflecties van WerkBedrijf over de eigen dienstverlening weer. We starten met een algemeen beeld.

3.3.1 WerkBedrijf is een volwassen organisatie geworden

De meeste geïnterviewde betrokkenen, binnen en buiten het WerkBedrijf, geven aan dat WerkBedrijf een **volwassen organisatie** is geworden. WerkBedrijf is een op zichzelf staande, functionerende organisatie geworden. En dat wordt door een aantal betrokkenen als een hele prestatie benoemd. WerkBedrijf wordt getypeerd als een volwaardig bedrijf, dat een belangrijke positie heeft verkregen in de regio en in de markt.

Er is over het algemeen waardering voor de structuur die in vijf jaar tijd is neergezet. Die wordt ervaren als functioneel. Door werknemers wordt benoemd dat er eenheid binnen de organisatie is ontstaan, waarbij de verschillende achtergronden van werknemers, afkomstig uit zeven verschillende gemeenten, op de werkvloer geen rol meer spelen. De professionaliteit van de werknemers en van de organisatie als geheel heeft zich ontwikkeld.

In de loop der jaren heeft zich duidelijk uitgekristalliseerd wat WerkBedrijf doet en wat gemeenten doen. Die taken en rollen zijn nu (over het algemeen) helder, maar dat heeft wel tijd en ook spanningen gekost.

3.3.2 Kandidaten en SW-medewerkers

Uit onze gesprekken met (vertegenwoordigers van) kandidaten, blijkt dat kandidaten over het algemeen **tevreden zijn met de dienstverlening**, maar ook vinden dat er duidelijke verbeterpunten mogelijk zijn.

---

[91] Ontwerpbegroting 2018-2021 en bijstelling 2017.

[92] Jaarstukken 2020.

Op de eerste plaats hebben sommige kandidaten behoefte aan **meer persoonlijke aandacht**. Verblijf in de uitkering is voor veel kandidaten een vernederende ervaring die veel impact heeft op het geloof in eigen kunnen. Hoewel de huidige contacten met de consulenten van WerkBedrijf over het algemeen worden gewaardeerd, vinden deze contacten niet vaak *face-to-face* plaats en zijn de contactmomenten niet voor alle kandidaten voldoende lang of frequent. De aandacht van de consulent gaat bovendien vooral uit naar werk en minder naar de persoonlijke omstandigheden en beleving van de kandidaat. Persoonlijke aandacht en intensieve persoonlijke begeleiding door één '*dedicated*' professional kan kandidaten met een negatief zelfbeeld, stress of problemen in de privésfeer helpen om het (zelf)vertrouwen terug te winnen en stapjes in de richting van participatie en betaald werk te zetten.[93]

Op de tweede plaats willen sommige kandidaten dat er **meer geluisterd wordt naar hun wensen**. De focus in de dienstverlening van WerkBedrijf ligt op wat kandidaten kunnen en op de mogelijkheden op de arbeidsmarkt en minder op wat mensen *willen*. Meer aandacht voor de wensen van de kandidaat kan ook het geloof in eigen kunnen versterken. Sommige geïnterviewde kandidaten kregen het gevoel dat de focus door de consulent werd gelegd op een zo hoog mogelijk uitstroom. Daarbij werden wel eens de voorkeuren van kandidaten vergeten. Dat kan tot gevolg hebben dat kandidaten na verloop van tijd weer uitvallen. Overigens ontstaat uit de gesprekken die wij met alle betrokken hebben gevoerd niet het beeld dat WerkBedrijf altijd voor de snelle plaatsing gaat. Consulenten lijken wel degelijk mensgericht te zijn en aandacht te hebben voor duurzame plaatsing. In de beleving van sommige kandidaten mag het accent daarbij dus meer komen te liggen op de wensen van de kandidaat.

Op de derde plaats hebben sommige kandidaten **behoefte aan nazorg**. Uit het tevredenheidsonderzoek onder kandidaten blijkt dat ongeveer twee derde van de kandidaten naar eigen zeggen na plaatsing geen contact meer heeft met de consulent. Kandidaten die aan het werk zijn zouden graag contact met WerkBedrijf willen blijven houden. De Kandidatenraad merkt op dat "mensen van het werkbedrijf" nauwelijks kijken op de werkvloer bij kandidaten. WerkBedrijf heeft weliswaar beschikking over jobcoaches, maar deze kunnen en hoeven niet bij iedere kandidaat ingezet te worden.

In de afgelopen jaren heeft WerkBedrijf gezien dat kandidaten moeilijker bemiddelbaar zijn geworden omdat ze te maken hebben met complexe problematiek. Kandidaten hebben bijvoorbeeld beperkte werknemersvaardigheden, spreken slecht Nederlands, hebben geen goed beroepsbeeld, hebben gedragsproblemen of zijn op bepaalde leefgebieden beperkt redzaam. Vaak is sprake van een combinatie van voorgaande belemmeringen, terwijl kandidaten nog wel voldoende loonwaarde hebben om in aanmerking te komen voor bemiddeling naar werk.

De huidige voorzieningen van WerkBedrijf voorzien nog onvoldoende in **begeleiding op andere leefgebieden dan werk**. Dit knelpunt in de dienstverlening wordt door onze gesprekspartners gesignaleerd, maar ook door WerkBedrijf in de evaluatie van de ontwikkeltrajecten. Er is in de kandidaatsdienstverlening van WerkBedrijf dus behoefte aan een stelselmatige inbedding van trajecten gericht op zorg, ondersteuning, gedrag en persoonlijke effectiviteit, al dan niet verzorgd door samenwerkingspartners van WerkBedrijf.

---

[93] Zie ook: Ruig, L. de (2021). 'Persoonlijke begeleiding in de Participatiewet: drie veelbelovende gemeentelijke pilots'. In: Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken 37.3 (2021) 296-309.

Uit de gesprekken met kandidaten blijkt dat het grote aantal instrumenten en voorzieningen voor kandidaten wordt gewaardeerd. Het grote dienstenaanbod maakt het ook mogelijk voor kandidaten om een traject op maat te volgen. Hiermee sluit de kandidaatsdienstverlening aan bij de visie die is neergelegd in Sterke Werkwoorden. Tegelijkertijd ontbreekt in de ogen van onze gesprekspartners **de samenhang in het instrumentarium**. De interne WerkWijzer van WerkBedrijf beschrijft met name de processtappen vanuit het perspectief van de kandidaat en de consulent, maar koppelt dit niet aan de precieze mogelijkheden van de kandidaat. Er is behoefte aan een duidelijk en samenhangend overzicht van instrumenten en voorzieningen die bijvoorbeeld zijn opgedeeld in 'routes' voor kandidaten met een bepaald bemiddelingsprofiel.

Uit de gesprekken die wij hebben gevoerd met (vertegenwoordigers van) SW'ers concluderen we dat een groep SW-medewerkers **weinig perspectief heeft en zich niet gezien en gehoord voelt**. Het gaat bijvoorbeeld om medewerkers die door hun beperking weinig kansen of mogelijkheden hebben, om medewerkers die zich door een vermeende "angstcultuur" niet durven uit te spreken tegen hun werkbegeleider over knelpunten in de organisatie, of om medewerkers die teleurgesteld zijn omdat er door de rechtsvoorgangers van WerkBedrijf mondelinge beloftes zijn gedaan over doorgroeimogelijkheden zonder dat in de personeelsdossiers te verwerken. Het is niet mogelijk om deze signalen, die afkomstig zijn van enkele gesprekspartners, te kwantificeren.

3.3.3 Ondernemers

Uit de gesprekken die wij hebben gevoerd met ondernemers blijkt dat ondernemers **tevreden zijn over de dienstverlening**. De ondernemers die wij hebben gesproken, vinden het prettig dat zij een vast contactpersoon hebben, en vinden deze contactpersoon deskundig, flexibel, meedenkend en goed bereikbaar. De woorden "warm contact" en "fijne samenwerkingspartner" vallen regelmatig in de gesprekken met ondernemers. *"Als het niet goed dreigt te gaan, hebben we heel intensief contact"*, zegt een ondernemer.

Hoewel de meeste ondernemers tevreden zijn over de dienstverlening, vinden (sommige) ondernemers dat WerkBedrijf **niet altijd (tijdig) passende kandidaten** aandraagt. Ook zouden ondernemers **vooraf meer informatie over kandidaten** willen hebben. Volgens een ondernemer levert WerkBedrijf soms kandidaten aan die niet reageren op telefoontjes en mailtjes. Een andere ondernemer vindt dat sommige kandidaten geen goed zelfbeeld hebben en te snel verwachten meer taken te krijgen en meer uren te werken. Sommige ondernemers die wij hebben gesproken, merken dat het aantal geschikte kandidaten opdroogt; hun vacatures staan lang open. Meerdere ondernemers wensen vooraf meer informatie over de achtergrond en mogelijke beperkingen van kandidaten. Vaak komen die pas op een later moment boven water, wat volgens ondernemers veel onrust en gedoe kan geven.

Wanneer kandidaten geplaatst zijn, dan verwachten ondernemers wat **vaker een driegesprek** tussen de kandidaat, consulent (of jobcoach) en de ondernemer. Sommige ondernemers merken dat de motivatie en betrokkenheid van sommige kandidaten na plaatsing kan verminderen. Kandidaten melden zich bijvoorbeeld vaak ziek, kunnen minder uren werken dan afgesproken, of komen (andere) verplichtingen niet na. Ondernemers denken dat een langere nazorgperiode vanuit WerkBedrijf na plaatsing van een kandidaat dit soort knelpunten kan verminderen.

Kennelijk wordt het voor WerkBedrijf vanwege de in hoofdstuk 2 gesignaleerde veranderingen in het kandidatenbestand moeilijker om tijdig passende kandidaten aan te leveren.

De ondernemers die wij hebben gesproken vinden dat WerkBedrijf **veel en bruikbare voorzieningen** voor ondernemers heeft. Een ondernemer heeft de HARRIE training gevolgd en is daar erg tevreden over. Een andere ondernemer vertelt dat hij onder de indruk is van het trainingsaanbod. Meerdere ondernemers vinden het voorzieningenaanbod echter **niet overzichtelijk**. Zo heeft WerkBedrijf een Productenboek dat ondernemers naar eigen zeggen pas relatief laat tijdens de contacten te zien krijgen. Het Productenboek zou ook op de website van WerkBedrijf beschikbaar gesteld moeten worden, zo stellen enkele ondernemers. Daarnaast vinden meerdere ondernemers de voorlichting over het voorzieningenaanbod voor buitenstaanders niet altijd helder. Een ondernemer wenst "extra voorlichtingsmateriaal in 'Jip- en Janneketaal' over de diverse subsidiemogelijkheden en bijbehorende afkortingen".

3.3.4 Gemeenten

De vertegenwoordigers van gemeenten die wij hebben gesproken, hebben over het algemeen **waardering voor de manier waarop WerkBedrijf zijn taken uitvoert**. WerkBedrijf heeft volgens gemeenten een groot regionaal netwerk van ondernemers en samenwerkingspartners opgebouwd. WerkBedrijf is ook ondernemersgericht waar gemeenten geneigd kunnen zijn om vooral vanuit de inwoner te redeneren. De vertegenwoordigers van gemeenten die wij hebben gesproken, realiseren zich dat ondernemers nodig zijn om kandidaten te kunnen plaatsen en dat ondernemers ook tevreden gehouden moeten worden. Daarnaast is als voordeel benoemd dat WerkBedrijf er, vanwege de schaal, in is geslaagd een professionele organisatie op te bouwen waar veel deskundigheid zit. Professionals kunnen zich goed ontwikkelen en zich toeleggen op hun kerntaak, namelijk bemiddelen van vraag en aanbod. Gemeenten geven aan profijt te hebben van die deskundigheid en professionaliteit. WerkBedrijf beschikt daarbij over specialistische functies waarover kleine gemeenten niet over kunnen beschikken, zoals consulenten bedrijfsdienstverlening met sectorale kennis, jobcoaches, arbeidsdeskundigen en arbo- en bedrijfsartsen. Vertegenwoordigers van gemeenten zijn ook positief over de verbeteringen in de SW, in het bijzonder over de samenwerking met BlueView, en over specifieke projecten, zoals het 100-banenplan.

Er zijn gemeenten die zich afvragen of **moeilijk bemiddelbare kandidaten wel voldoende dienstverlening krijgen**. Zij hebben het beeld dat WerkBedrijf zich uitsluitend op de makkelijk bemiddelbare kandidaten richt. Er is behoefte bij een aantal gemeenten om meer in te zetten op innovatie in de dienstverlening, zodat er voor diverse doelgroepen een passend aanbod van dienstverlening is. Aan de andere kant zijn er ook betrokkenen van gemeenten die zeggen dat WerkBedrijf wel degelijk moeilijk bemiddelbare kandidaten actief dienstverlening aanbiedt. Met de start van project Doe je mee is de afspraak dat WerkBedrijf zich meer richt op de bijstandsgerechtigden die langdurig in de uitkering zitten en die minder goed in beeld zijn.

Wat betreft de uitvoeringspraktijk is er met name **kritiek van gemeenten op de samenwerking op kandidaatsniveau**. Soms moet een consulent van WerkBedrijf met een professional van een gemeente samenwerken rond een specifieke kandidaat. Dat gebeurt bijvoorbeeld bij aanmelding van een nieuwe kandidaat, bij inzet van voorzieningen zoals schuldhulpverlening of terugmelding van een kandidaat aan de inkomensconsulent van de gemeente vanwege het niet-plaatsbaar zijn van de kandidaat of bij zogeheten maatregelwaardig gedrag. De gemeentelijke

uitvoerders die wij hierover hebben gesproken vinden dat de samenwerking met WerkBedrijf rond kandidaten niet altijd optimaal verloopt.

Een knelpunt is de soms gebrekkige informatieoverdracht. Inkomensconsulenten hebben vaak behoefte aan informatie over het voortraject bij WerkBedrijf. Het systeem EVA dat WerkBedrijf hanteert is daarbij onvoldoende gebruiksvriendelijk en bevat niet altijd de gewenste informatie. Het gevolg is dat kandidaten soms hun verhaal meerdere malen moeten vertellen. Persoonlijk contact tussen consulenten van gemeenten en WerkBedrijf vindt niet altijd plaats, of inkomensconsulenten weten niet wie de consulent is van de kandidaat. Ook zeggen inkomensconsulenten dat de werkwijze van consulenten bij terugmeldingen van kandidaten verschilt. Deze knelpunten en ervaringen hebben tot gevolg dat de samenwerking door gemeentelijke professionals als 'moeizaam' wordt gekenmerkt.

3.3.5 Aanbieders arbeidsmatige dagbesteding

De aanbieders van arbeidsmatige dagbesteding zijn tevreden over de samenwerking met WerkBedrijf. Die samenwerking heeft zich wel moeten ontwikkelen. Bij de start van WerkBedrijf was veel onduidelijk: wat verstaan we onder arbeidsmatige dagbesteding? Wat verwachten we van begeleiders? In de eerste jaren hebben aanbieders en WerkBedrijf samen veel moeten uitvinden. Daardoor voelen aanbieders zich **erg betrokken bij de keuzes die WerkBedrijf maakt**. Er zijn (inmiddels) 'korte lijntjes' en aanbieders hebben regelmatig overleg met WerkBedrijf.

Bij de aanbesteding van Op Weg Naar Werk en bij de financiële verantwoording achteraf komt volgens aanbieders **veel administratie** kijken. Eén aanbieder die wij hebben gesproken vond de aanbesteding niet professional. Een aantal geïnterviewde aanbieders zeggen dat ze veel contracten voor verschillende doelgroepen hebben waaraan weer verschillende regels en tarieven zijn gekoppeld. Dat komt mede doordat WerkBedrijf ook voor andere doelgroepen dan de geïndiceerde Wmo-doelgroep arbeidsmatige dagbesteding wil aanbieden. Dat leidt volgens aanbieders tot een enorme bureaucratie. Aanbieders zouden liever zien dat de beschikbare werkplekken het uitgangspunt (van verantwoording en financiering) zijn in plaats van de verschillende doelgroepen.

Aanbieders zien de **afbakening** van arbeidsmatige dagbesteding en de **aansluiting** van deze voorziening op andere voorzieningen binnen arbeidsbemiddeling als een belangrijk vraagstuk voor de toekomst. Enerzijds vragen aanbieders zich af of de populatie die geen ontwikkeling doormaakt wel binnen Op Weg Naar Werk past. Anderzijds signaleren aanbieders dat de populatie die wel een ontwikkeling doormaakt, moeilijk vanuit de Wmo-gefinanciering voorzieningen is door te geleiden naar voorzieningen die vanuit de Participatiewet gefinancierd worden.

3.3.6 WerkBedrijf

De geïnterviewde medewerkers van WerkBedrijf vinden dat er een sterke organisatie staat met **een eigen identiteit**. Bij de start van WerkBedrijf moest eenheid gesmeed worden uit de fusie van zeven gemeentelijke afdelingen werk en een grote SW-organisatie. Die fusie is volgens de geïnterviewde medewerkers geslaagd. Inmiddels is er één organisatiecultuur, verbinden medewerkers zich aan WerkBedrijf en zijn de 'eilandjes' uit de startfase van WerkBedrijf verdwenen. De missie van WerkBedrijf ('iedereen is van waarde') is volgens de geïnterviewde

medewerkers ook 'geland' in de organisatie. Consulent zijn oprecht betrokken bij de doelgroep en hebben een mensgerichte blik volgens de geïnterviewden.

De geïnterviewde medewerkers zijn ook van mening dat er echt een **regionale aanpak** is ontwikkeld voor kandidaten en ondernemers met een goede balans tussen die twee. Arbeidsbemiddeling vraagt om kennis van en focus op beide groepen. Medewerkers van WerkBedrijf vinden dat de organisatie flexibel is en meebeweegt met de wensen van werkzoekenden en ondernemers. Ook vinden ze dat WerkBedrijf een positie heeft verworven onder ondernemers in de markt van arbeidsbemiddeling.

Kenmerkend voor WerkBedrijf is volgens de geïnterviewden ook **doelgerichtheid**. Medewerkers kijken naar eigen zeggen naar de mogelijkheden, naar wat wel kan en doen over het algemeen wat is afgesproken met de kandidaat en ondernemer. De organisatie is volgende de geïnterviewden medewerkers dan ook daadkrachtig en veranderingsgezind. De geïnterviewde medewerkers die voorheen bij een gemeente hebben gewerkt, vinden dat gemeenten niet dezelfde mate van doelgerichtheid hebben. Ze ervaarden meer politieke inmenging in de uitvoering en meer gerichtheid op wetten en regels in plaats van op het uiteindelijke doel.

Medewerkers van WerkBedrijf benoemen enkele **verbeterpunten in de uitvoering** van de taken op het vlak van arbeidsbemiddeling. Ondanks de doelgerichtheid gaat soms snelheid verloren. Bijvoorbeeld als een werkgever een acute personeelsbehoefte heeft en WerkBedrijf veel tijd nodig heeft om een geschikte kandidaat te vinden. En net als ondernemers, zeggen ook medewerkers van WerkBedrijf dat kandidaten niet altijd goed zijn voorbereid op de plaatsing. Zowel kandidaten als ondernemers zouden meer moeten worden 'meegenomen' in het plaatsingsproces. Wat verwacht de ondernemer van de kandidaat? Wat moet de kandidaat vooraf weten over de werkplek? Hoe kan de functie aangepast worden zodat een betere match mogelijk wordt? Het komt volgens de geïnterviewde medewerkers dus neer op beter verwachtingenmanagement bij ondernemers en betere informatievoorziening rond de plaatsing aan ondernemers en kandidaten. Medewerkers van WerkBedrijf zien net als gemeenten ook dat de samenwerking in de uitvoering voor verbetering vatbaar is. Een laatste verbeterpunt betreft de nazorg aan kandidaten. WerkBedrijf heeft niet bij alle kandidaten goed in beeld welke begeleiding zij op de werkvloer ontvangen, hoe duurzaam plaatsingen zijn en wat er gebeurt als een kandidaat uitvalt. De focus van de nazorg ligt op kandidaten met een arbeidsbeperking die vaak ook een jobcoach hebben. Medewerkers van WerkBedrijf suggereren om een visie en aanpak rond duurzame inzetbaarheid van kandidaten te ontwikkelen.

Een deel van de medewerkers van WerkBedrijf staat **kritisch tegenover de integrale werkteams** die per september 2021 zijn gestart. Ze vragen zich af of deze teams een verbetering vormen. De teams zijn volgens hen ingedeeld op basis van de te behalen SW-omzet, niet op basis van een mix van deskundigheid. De vrees bestaat dat de specifieke deskundigheid gericht op jongeren en statushouders verloren gaat.

3.4 Deelconclusie

WerkBedrijf heeft na de start dienstverlening ingericht voor arbeidsbemiddeling en arbeidsmatige dagbesteding. WerkBedrijf kon in de eerste jaren voortbouwen op de sociale werkvoorziening die al aanwezig was bij voorloper Breed. In de eerste jaren na oprichting heeft

WerkBedrijf – een fusie van acht organisaties – geïnvesteerd in het creëren van eenheid door het formuleren van een gedeelde missie, het werken aan een gedeelde organisatiecultuur en het inrichten van een duidelijke organisatiestructuur. Hierdoor staat er inmiddels een adequaat functionerende organisatie met een regionale aanpak voor kandidaten, werkgevers, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding. WerkBedrijf is er in het bijzonder in geslaagd een groot netwerk van ondernemers op te zetten waar zij kandidaten kunnen plaatsen. Dat brengt zodoende meer kansen voor kandidaten met zich mee. Er is veel professionaliteit en deskundigheid opgebouwd binnen de organisatie en daar hebben gemeenten profijt van.

De aangeboden dienstverlening en werkwijze van WerkBedrijf sluiten goed aan bij de visie die is neergelegd in Sterke Werkwoorden. WerkBedrijf voert arbeidsbemiddeling uit met als doel zoveel mogelijk uitstroom van kandidaten naar regulier werk. WerkBedrijf heeft in de praktijk oog voor zowel de vraag van de ondernemer als de mogelijkheden van de kandidaat. In de ervaringen en opvattingen van stakeholders horen wij impliciet de kernwaarde terug dat 'iedereen van waarde is'. Ook ligt het accent in de dienstverlening op wat mensen *wel* kunnen, conform de kernwaarde uit Sterke Werkwoorden.

WerkBedrijf is op veel punten ook een wendbare organisatie gebleken. We zien dat met name in de SW, waar bij de start van WerkBedrijf de al aanwezige knelpunten rond ziekteverzuim, arbeidsomstandigheden, werkaanbod, begeleiding en cultuur zijn aangepakt. Ook de samenwerking met BlueView laat zien dat WerkBedrijf adequaat blijft inspelen op kansen en bedreigingen in de SW. De arbeidsmatige dagbesteding heeft in de loop der jaren steeds meer vorm gekregen, waarbij de nu resterende uitdaging is hoe deze voorziening zo soepel mogelijk kan aansluiten op de arbeidsbemiddeling.

Ook op het gebied van arbeidsbemiddeling zien we dat WerkBedrijf veranderingen heeft doorgevoerd, al zijn die beperkter dan bij de andere taken. WerkBedrijf heeft onderzoek verricht naar de arbeidsbemiddeling en de uitkomsten aangegrepen om knelpunten op te lossen of dienstverlening te verbeteren. Ook heeft WerkBedrijf feedback van kandidaten aangegrepen om de bejegening en communicatie te verbeteren. We merken op dat de door WerkBedrijf zelf uitgevoerde evaluaties nog enkele grote uitdagingen bevatten die voor zover wij weten, nog niet zijn opgepakt.

Bij een relatief grote groep moeilijk bemiddelbare kandidaten wordt de standaard dienstverleningstermijn van twee jaar overschreden. Dit roept vragen op: heeft WerkBedrijf voldoende geschikte voorzieningen voor deze moeilijk bemiddelbare groep? Vindt er voldoende contact plaats tussen deze kandidaten en hun consulenten? Horen deze kandidaten thuis bij WerkBedrijf of bij de gemeenten? Daarnaast zijn de voorzieningen in de dienstverlening voor het werkfit maken en ontwikkelen van kandidaten niet toereikend (meer), en sluiten ze onvoldoende aan op overige voorzieningen zoals bemiddeling naar regulier werk, leerwerkplekken en arbeidsmatige dagbesteding. Dit raakt aan de fundamentele vraag: is WerkBedrijf (nog steeds) een arbeidsbemiddelingsbedrijf of (ook) een mensontwikkelbedrijf? Feit is dat WerkBedrijf ervoor heeft gekozen een bemiddelingsbedrijf te zijn, maar steeds meer kandidaten in het bestand heeft die meer thuishoren in een ontwikkelbedrijf.

De stakeholders – kandidaten, ondernemers en gemeenten – zijn over het algemeen behoorlijk tevreden met de dienstverlening van WerkBedrijf en de wijze waarop WerkBedrijf zijn taken uitvoert. WerkBedrijf wordt gezien als een deskundige, doelgerichte organisatie met een groot netwerk en een sterke bedrijfsdienstverlening. Er is vanuit ondernemers en kandidaten veel

waardering voor de consulenten, die gezien worden als vriendelijk, flexibel, deskundig en meedenkend. Maar er zijn volgens stakeholders ook duidelijke verbeterpunten. Die komen neer op een (verdere) investering in de samenwerking met gemeenten rond individuele kandidaten, meer persoonlijke aandacht voor (de beleving en wensen van) kandidaten, beter verwachtingenmanagement rond het matchen van kandidaten en ondernemers, meer nazorg en duidelijke, eenvoudige informatie voor ondernemers en kandidaten over de voorzieningen van WerkBedrijf.

.

Prestaties van WerkBedrijf

In dit hoofdstuk evalueren we de prestaties van WerkBedrijf. Eerst kijken we naar de prestatie-indicatoren en verantwoording daarover (4.1). Vervolgens beschrijven we de resultaten per taakgebied: arbeidsbemiddeling, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding (4.2). We baseren ons daarbij op de verantwoordingsgegevens van WerkBedrijf. Aansluitend gaan we in op de doelmatigheid van de prestaties (4.3). Daarna geven we de opvattingen van stakeholders over de prestaties weer (4.4). We sluiten het hoofdstuk af met een tussenconclusie (4.5).

4.1 Prestatie-indicatoren en verantwoording door WerkBedrijf

WerkBedrijf rapporteert jaarlijks in de jaarstukken over de prestaties op het vlak van arbeidsbemiddeling, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding. In deze paragraaf beschrijven we de prestatie-indicatoren en doelstellingen die WerkBedrijf hanteert en de opvattingen van de door ons geïnterviewde stakeholders over de verantwoording door WerkBedrijf. We sluiten af met onze beoordeling over de toereikendheid van de prestatie-indicatoren.

4.1.1 Arbeidsbemiddeling

De verantwoording in de jaarstukken is in de onderzoeksperiode regelmatig gewijzigd. Dan gaat het zowel om de indicatoren waarmee de inhoudelijke voortgang en prestaties worden

bijgehouden als om de doelstellingen die op die indicatoren zijn geformuleerd. In tabel 4.1 presenteren we de indicatoren waarover WerkBedrijf in de jaren 2016 tot en met 2020 heeft gerapporteerd. Een rood gekleurd vakje betekent dat over die indicator in het betreffende jaar is gerapporteerd. Een getal tussen haakjes verwijst naar de doelstelling die dat jaar gold of het aantal dat begroot is voor dat jaar. Over vier indicatoren is alle jaren consequent gerapporteerd: het aantal unieke relaties met ondernemers; het aantal kandidaten dat werkt met behoud van uitkering; het aantal plaatsingen op parttime werk; de uitstroom uit de bijstand naar werk.

Tabel 4.1 Indicatoren die gebruikt zijn bij jaarlijkse verantwoording rond arbeidsbemiddeling (tussen haakjes doelstellingen/begrote aantallen)

	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal kandidaten in dienstverlening	(4.000)			(4.300)	
Aantal aanmeldingen van kandidaten	(3.600)				
Aantal terugmeldingen van kandidaten					
Aantal unieke relaties met ondernemers					
Aantal kandidaten dat werkt met behoud met behoud van uitkering	(1.400)				
Plaatsingen op werk (fulltime)		(1.850)			
Plaatsingen op parttime werk			(900)	(1.078)	(900)
Plaatsingen van jongeren op werk				(450)	(450)
Plaatsingen van 55-plussers op werk					
Plaatsingen van mensen met arbeidsbeperking op werk				(150)	
Plaatsingen van statushouder op werk					
Aantal kandidaten met arbeidsbeperking aan het werk (geweest)					(400)
Uitstroom uit bijstand naar werk	(1.100)	(1.100)	(1.100)	(1.100)	(1.100)
Uitstroom jongeren naar onderwijs					

Bron: Begrotingen en Jaarstukken WerkBedrijf (meerdere jaren)

Sinds 2020 is de verantwoording geharmoniseerd en is een nieuw Informatieprotocol opgesteld.[94] Doel hiervan is om alle aangeboden informatie te stroomlijnen en aan te haken bij de gemeentelijke planning- en controlcylus. In het huidige Informatieprotocol wordt onderscheid gemaakt tussen kritieke prestatie-indicatoren (KPI's) en kritieke succesfactoren (KSF's). Op deze KPI's zit ook een doelstelling die jaarlijks wordt vastgesteld en vastgelegd in de begroting van WerkBedrijf. Naast de generieke KPI's kunnen in de dienstverleningsovereenkomst tussen de deelnemende gemeente en WerkBedrijf aanvullende KPI's worden vastgelegd. Het valt ons op dat er in het Informatieprotocol geen indicatoren voor Op Weg Naar Werk zijn benoemd, terwijl er wel indicatoren en doelen in de begrotingen en jaarstukken staan vermeld.

[94] Informatieprotocol 2020. MGR Rijk van Nijmegen.

Box: KPI's en KSF's genoemd in Informatieprotocol 2020

Kritieke prestatie-indicatoren:

- *Het aantal kandidaten dat volledig is uitgestroomd naar werk op basis van de bijstandscijfers van gemeenten.*
- *Het aantal plaatsingen op betaald werk (parttime en fulltime, met daarbij een onderscheid naar aangewezen prioritaire doelgroepen).*
- *Resultaten SW-voorziening: verdeling van de werkvormen; ziekteverzuim; toegevoegde waarde per fte*

Kritieke succesfactoren:

- *De tevredenheid van kandidaten, SW-medewerkers en ondernemers over (de dienstverlening van) WerkBedrijf*
- *Het aantal kandidaten in een actief arbeidsbemiddelingsproces*
- *Het aantal plaatsingen op werk met behoud van uitkering (ontwikkeltraject, leerwerkplek, Op weg naar werk)*
- *Het aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar onderwijs (m.n. jongeren en statushouders)*
- *Duur van de dienstverlening (o.a. indicatie van intensiteit van de begeleiding)*
- *Het aantal unieke relaties met ondernemers.*

De vertegenwoordigers van gemeenten die wij hebben gesproken, vinden de verantwoording van WerkBedrijf over het algemeen adequaat, vooral sinds WerkBedrijf de verantwoording en vormgeving in de jaarstukken vanaf 2018 heeft geüniformeerd en verbeterd. Wethouders zijn van mening dat zij zich met de aard van de verantwoordingsinformatie ook goed kunnen verantwoorden aan de gemeenteraden. Bij gemeenten bestaat wel de neiging om vooral naar de verantwoording op gemeenteniveau te kijken en minder dan de overkoepelende prestaties van WerkBedrijf, zoals we ook in hoofdstuk 2 bespraken.

Hoewel gemeenten de verantwoording adequaat vinden, zijn er ook aanvullende wensen bij de verantwoording. Die komen er op neer dan de verantwoording zowel kwantitatief als kwalitatief diepgravender mag worden. Hoe duurzaam is de uitstroom? Welke verhalen hoor je van kandidaten? Welke tussenstapjes zetten kandidaten op weg naar werk? Daarbij maken sommige gemeenten wel de kanttekening dat extra verantwoording wel doelmatig moet zijn en niet gepaard moet gaan met een forse stijging van de administratieve lasten voor WerkBedrijf en/of gemeenten. In de interviews met vertegenwoordigers zijn de volgende concrete suggesties gegeven:

- WerkBedrijf zou meer informatie kunnen verstrekken over de duurzaamheid van uitstroom.
- WerkBedrijf zou kunnen laten zien in welke gemeente kandidaten worden geplaatst, zodat discussies niet alleen gaan over de *uitstroom* per gemeente.
- WerkBedrijf zou zich ook kwalitatief kunnen verantwoorden en de verhalen van kandidaten kunnen ophalen over de kwaliteit van de plaatsing en de betekenis van de dienstverlening van WerkBedrijf voor de kandidaat.
- WerkBedrijf zou de verhouding tussen wel/niet aangemelde kandidaten vanuit gemeenten kunnen weergeven.

- WerkBedrijf zou ook doelstellingen kunnen formuleren op het vlak van participatie (tussenstappen in de richting van werk) en zich daarover kunnen verantwoorden.
- WerkBedrijf zou duidelijker kunnen maken in hoeverre uitstroom van kandidaten uit de uitkering daadwerkelijk is toe te rekenen aan de dienstverlening van WerkBedrijf en niet aan andere oorzaken.
- WerkBedrijf zou gemeenten toegang moeten verschaffen

4.1.2 Sociale werkvoorziening

WerkBedrijf rapporteert jaarlijks in de jaarstukken ook over de prestaties voor de sociale werkvoorziening. De indicatoren zijn in de jaren 2016 tot en met 2020 niet veranderd, de doelstellingen in beperkte mate. Tabel 4.2 geeft de indicatoren weer waarover WerkBedrijf rapporteert en de doelstellingen indien die geformuleerd zijn.

Tabel 4.2 Indicatoren die gebruikt zijn bij jaarlijkse verantwoording over de sociale werkvoorziening (tussen haakjes doelstellingen/begrote aantallen)

	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal SW-medewerkers in dienst	.	.	.	.	.
Toegevoegde waarde per fte SW	.	(€ 7.100)	(€ 7.587)	(€ 7.761)	(€ 7.918)
Ziekteverzuim in de SW	(12,5%)	(15%)	(15%)	(15%)	(15%)
Percentage gedetacheerde SW'ers	.	.	.	.	.

Bron: Begrotingen en Jaarstukken WerkBedrijf (meerdere jaren)

Onze gesprekspartners bij gemeenten hebben geen opvattingen over de verantwoording rond de SW. Alleen vanuit de Kandidatenraad is opgemerkt dat WerkBedrijf (te) veel stuurt op 'harde' kwantitatieve indicatoren die te weinig zeggen over de daadwerkelijke ervaringen van mensen. Gezien de aard van de SW – mensen ontwikkelen – zou de verantwoording ook meer daarop gericht moeten zijn.

4.1.3 Arbeidsmatige dagbesteding

Ook over de prestaties op het vlak van arbeidsmatige dagbesteding rapporteert WerkBedrijf in de jaarstukken. Er is één indicator: het aantal kandidaten dat actief is (geweest) binnen Op Weg Naar Werk. De doelstelling voor deze indicator is in 2017 en 2019 verhoogd naar 400 respectievelijk 475 kandidaten. Tabel 4.3 geeft de indicator weer waarover WerkBedrijf rapporteert en de doelstellingen die geformuleerd zijn.

Tabel 4.3 Indicatoren die gebruikt zijn bij jaarlijkse verantwoording over arbeidsmatige dagbesteding (tussen haakjes doelstellingen/begrote aantallen)

	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal kandidaten actief (geweest)	300	400	400	475	475

Bron: Begrotingen en Jaarstukken WerkBedrijf (meerdere jaren)

Onze gesprekspartners hebben geen opvattingen over de verantwoording en indicatoren voor de prestaties op het vlak van arbeidsmatige dagbesteding.

4.1.4 Toereikendheid prestatie-indicatoren

Wij signaleren dat de cijfers die WerkBedrijf heeft over prestaties – en die zijn aangeleverd ten behoeve van deze evaluatie – beperkingen hebben. Hierdoor zijn ze niet toereikend om een compleet inzicht te verkrijgen in de effectiviteit van de dienstverlening, in langetermijntrends en in de prestaties van de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen in vergelijkend perspectief. Specifiek signaleren wij de volgende beperkingen:

- De registratiesystemen van WerkBedrijf zijn niet ontwikkeld met het oog op onderzoek of benchmarking, maar met het oog op (financiële) verantwoording en management van werkprocessen. WerkBedrijf Rijk van Nijmegen is hierin niet uniek. Ook vergelijkbare organisaties uit andere arbeidsmarktregio's hanteren hetzelfde soort prestatie-indicatoren en baseren zich op dezelfde soort gegevens, zoals we in het volgende hoofdstuk zullen zien.
- In 2019 is door WerkBedrijf een ander registratiesysteem ingevoerd (EVA). We zullen verderop zien dat dit heeft geresulteerd in trendbreuken.
- Cijfers over uitstroom uit de bijstand naar werk worden aangedragen door gemeenten aan WerkBedrijf. Deze indicator zegt niet per se iets over de prestaties van WerkBedrijf, omdat uitstroom uit de bijstand naar werk ook door andere factoren veroorzaakt kan zijn.
- De beschikbare data van gemeenten en WerkBedrijf bevatten geen informatie over de bemiddelbaarheid van kandidaten (zoals motivatie, zelfredzaamheid) en over de ingezette voorzieningen. Dit zijn relevante factoren bij het interpreteren van de effecten van WerkBedrijf.
- Relevante indicatoren zoals de duur van de dienstverlening, de duurzaamheid van uitstroom, herinstroom of parttime uitstroom uit de uitkering worden niet (systematisch) geregistreerd of zijn niet gemakkelijk aan te leveren.
- De regio Rijk van Nijmegen neemt niet deel aan de Divosa Benchmark Werk & Inkomen. Sommige vergelijkbare werkbedrijven doen dit wel. Cijfers over (her)instroom, uitstroom(bestemmingen) en de samenstelling van het bijstandsbestand zijn daardoor niet te vergelijken met andere arbeidsmarktregio's.
- De gegevens die vanuit de regio Rijk van Nijmegen worden aangeleverd aan CBS ten behoeve van de Statistiek Re-integratie Gemeenten komen niet overeen met de gegevens over inzet van voorzieningen bij WerkBedrijf.

4.2 Resultaten per taakgebied

In deze paragraaf beschrijven we de resultaten per taakgebied: arbeidsbemiddeling, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding.

4.2.1 Arbeidsbemiddeling

Hieronder bespreken we de realisaties op de prestatie-indicatoren waarover voor meer jaren informatie beschikbaar is. We baseren ons hierbij op door WerkBedrijf aangeleverde gegevens over:

1. Het aantal kandidaten in de dienstverlening.

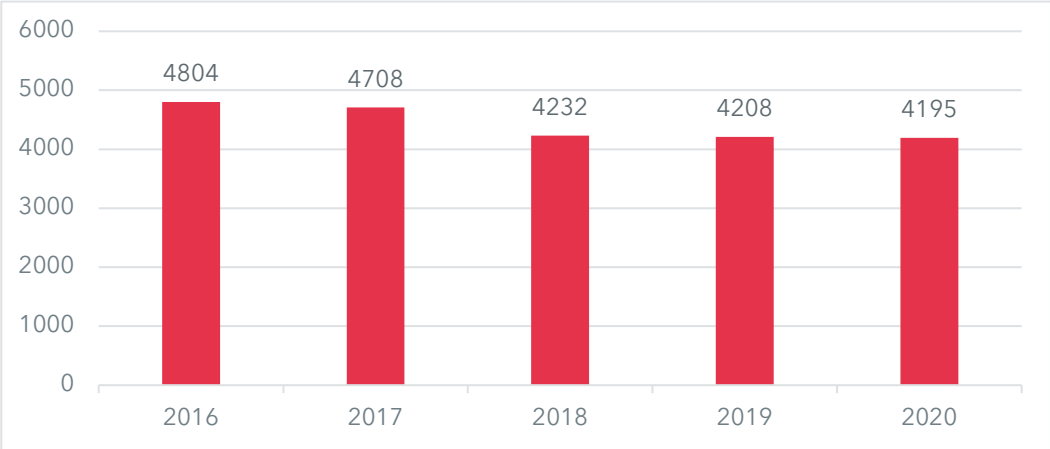
2. Het aantal unieke relaties met ondernemers.
3. Het aantal kandidaten dat werkt met behoud van uitkering.
4. Het aantal verstrekte loonkostensubsidies en de gemiddelde loonwaarde.
5. Het aantal plaatsingen op werk, uitgesplitst naar prioritaire doelgroepen.
6. Het aantal kandidaten dat de uitkering is uitgestroomd naar werk.
7. Het aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar onderwijs.
8. Het aantal terugmeldingen van kandidaten.

In tegenstelling tot wat genoemd staat in het Informatieprotocol 2020, beschikt WerkBedrijf niet over gegevens over de duur van de dienstverlening.

Ad 1) Aantal kandidaten in de dienstverlening

Bij de start van WerkBedrijf is afgesproken ongeveer 4.000 kandidaten dienstverlening aan te bieden. In 2018 is in de begroting het aantal van 4.300 genoemd. Dit zijn geen 'harde' doelstellingen, maar geschatte aantallen die gebruikt worden voor de begroting. Tussen 2016 en 2021 heeft WerkBedrijf jaarlijks ongeveer 4.200 tot 4.800 kandidaten in de dienstverlening (figuur 4.1). In de regio Rijk van Nijmegen waren volgens CBS in die periode ongeveer 9.600 tot ruim 10.000 personen die een bijstandsuitkering ontvingen. WerkBedrijf heeft dus ongeveer 40 procent van het aantal bijstandsontvangers in de regio Rijk van Nijmegen in de dienstverlening. Het aantal mensen in de dienstverlening is de afgelopen jaren iets afgenomen.

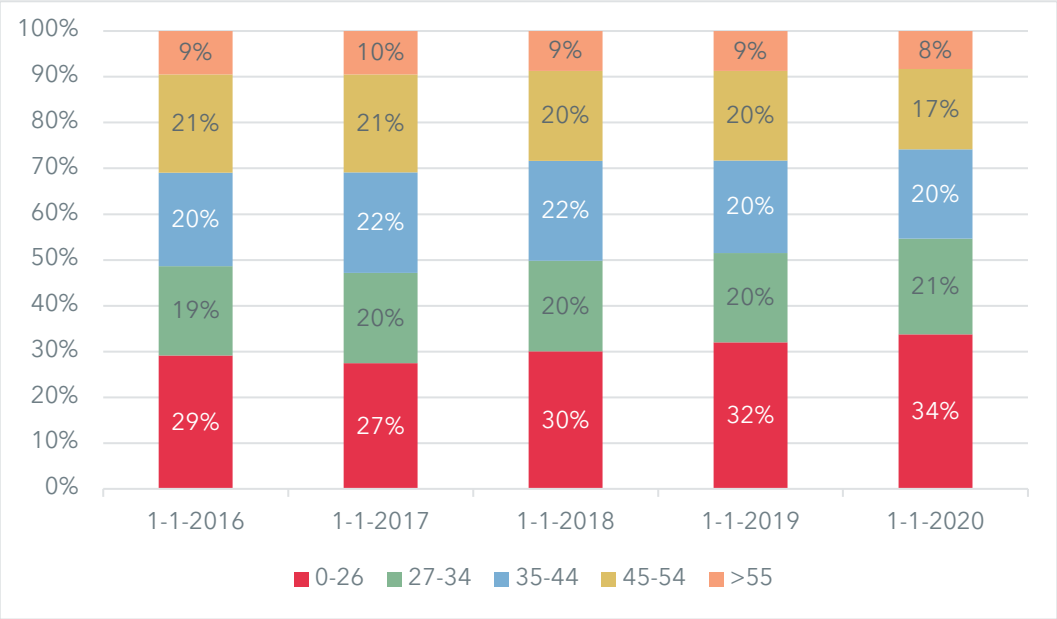
Figuur 4.1 Aantal kandidaten in dienstverlening WerkBedrijf Rijk van Nijmegen

Bron: GWS, EVA

Wanneer we kijken naar de samenstelling van het kandidatenbestand, dan zien we dat de grootste groep uit jongeren tot 27 jaar bestaat. Daarna volgt de leeftijdsgroep 35 tot 44 jaar. WerkBedrijf bedient in de afgelopen jaren een toenemend aantal jongeren tot 27 jaar (zie figuur 4.2). Het aandeel kandidaten met een leeftijd van 45 jaar of ouder neemt iets af. De leeftijdsgroep van 27 tot 45 jaar blijft ongeveer gelijk.

Figuur 4.2 Percentage kandidaten in de dienstverlening uitgesplitst naar leeftijdsgroep

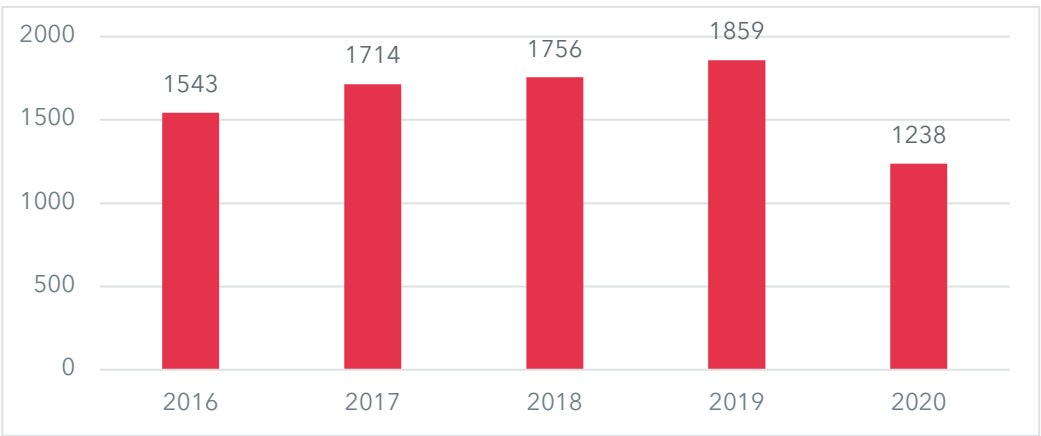

Bron: GWS, EVA

Ad 2) Aantal unieke relaties met ondernemers

Het aantal unieke relaties met ondernemers is in de jaren 2016 tot en met 2019 toegenomen van ruim 1.500 naar ruim 1.800. In 2020 telt WerkBedrijf 1.238 unieke relaties met ondernemers. In dit jaar is WerkBedrijf kritischer gaan kijken wat als unieke relatie telt: alleen ondernemers waar in het afgelopen jaar een kandidaat is geplaatst, tellen als unieke relatie.

Figuur 4.2 Aantal unieke relaties met ondernemers

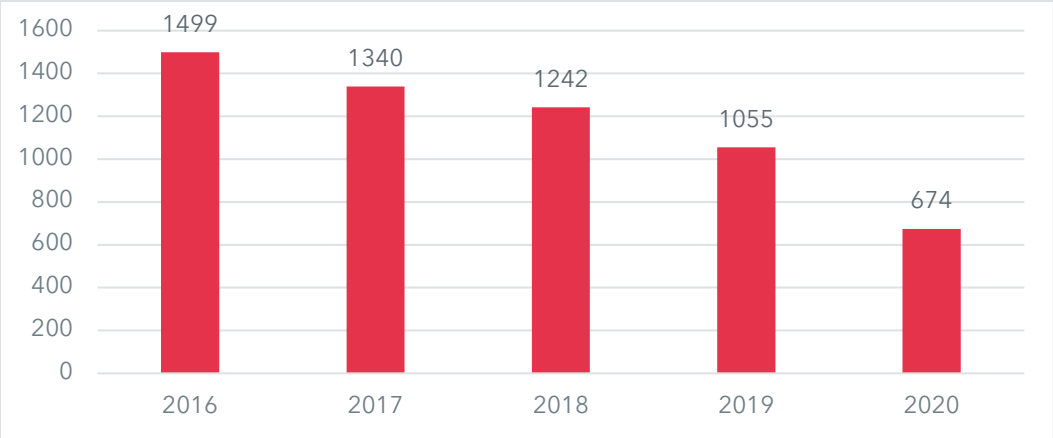
Bron: Jaarstukken

Ad 3) Aantal kandidaten dat werkt met behoud van uitkering

Voor kandidaten bij wie de stap naar een reguliere werkplek te groot is, biedt WerkBedrijf werken met behoud van uitkering aan. Voorbeelden zijn: proefplaatsingen, leerwerkplekken, ontwikkeltrajecten, taalstages en oriëntatietrajecten. Het aantal kandidaten dat werkt met behoud van uitkering is de afgelopen jaren gehalveerd: van bijna 1.500 in 2016 naar bijna 700

in 2020. Daarvoor zijn vier verklaringen. Op de eerste plaats speelt de eerder genoemde invoering van het registratiesysteem EVA een rol. Dit veroorzaakt vanaf 2019 een trendbreuk. Op de tweede plaats spelen de coronabeperkingen in 2020 een rol. Op de derde plaats speelt een structurele ontwikkeling mee: meer kandidaten (met arbeidsbeperking) gaan met loonkostensubsidie aan de slag. Op de vierde plaats blijkt dat de consulenten de ontwikkeltrajecten – een van de vormen van werken met behoud van uitkering – minder vaak inzetten (zie hoofdstuk 3).

Figuur 4.3 Aantal kandidaten dat werkt met behoud van uitkering

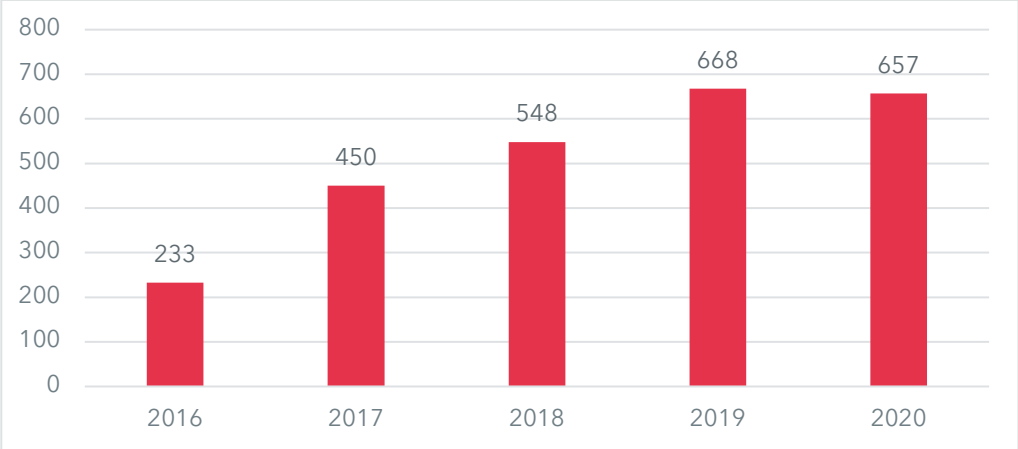

Bron: GWS, EVA

Ad 4) Het aantal verstrekte loonkostensubsidies en de gemiddelde loonwaarde

Werken met behulp van het instrument loonkostensubsidie fungeert bij WerkBedrijf steeds meer als substituut voor werken met behoud van uitkering, met name voor kandidaten met een arbeidsbeperking. Bij loonkostensubsidie is geen sprake van werken met behoud van de volledige uitkering, maar ontvangt de kandidaat loon van de werkgever en wordt de werkgever door WerkBedrijf gecompenseerd voor de verminderde arbeidsproductiviteit van de kandidaat. Het aantal verstrekte loonkostensubsidies nam toe van 233 in 2016 naar 657 in 2020. Loonkostensubsidies worden gemeten per verstrekking, niet per persoon.

Figuur 4.4 Aantal verstrekte loonkostensubsidies

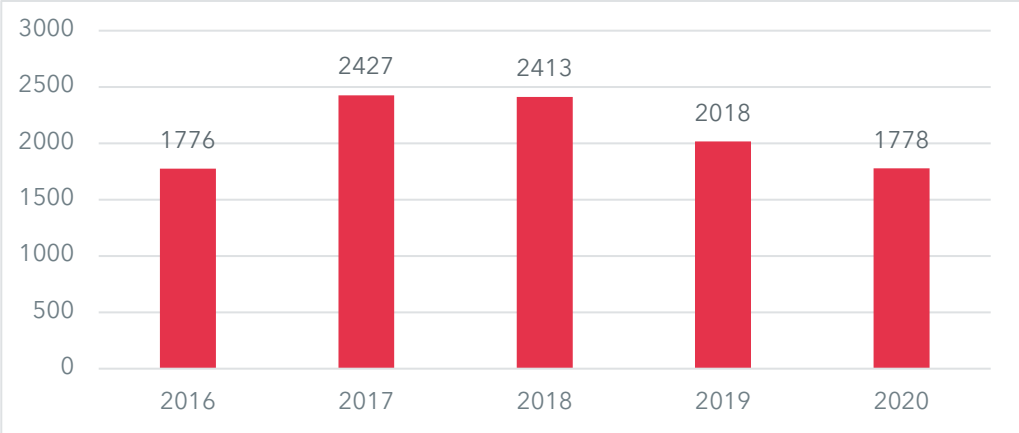
Bron: GWS, EVA

De loonwaarde van kandidaten is in de jaren 2019 en 2020 geregistreerd. De loonwaarde is de economische waarde van de arbeidsprestaties van een kandidaat afgezet tegen een normfunctie, uitgedrukt in een percentage. In 2019 bedroeg de gemiddelde loonwaarde 59%, in 2020 56%.

Ad 5) Het aantal plaatsingen op werk

Het aantal plaatsingen van kandidaten met een bijstandsuitkering op werk is een belangrijke prestatie-indicator. Van 2016 tot en met 2018 stijgt het aantal plaatsingen op werk. In 2017 is het toenmalige doel van 1.850 plaatsingen ruimschoots behaald. In 2019 en 2020 ligt het aantal plaatsingen ten opzichte van het 'piekjaar' 2017 circa 15-25% lager. De afname in 2019 wordt mogelijk (deels) verklaard door gebruik van een ander registratiesysteem, terwijl de afname in 2020 waarschijnlijk verklaard wordt door de coronabeperkingen.

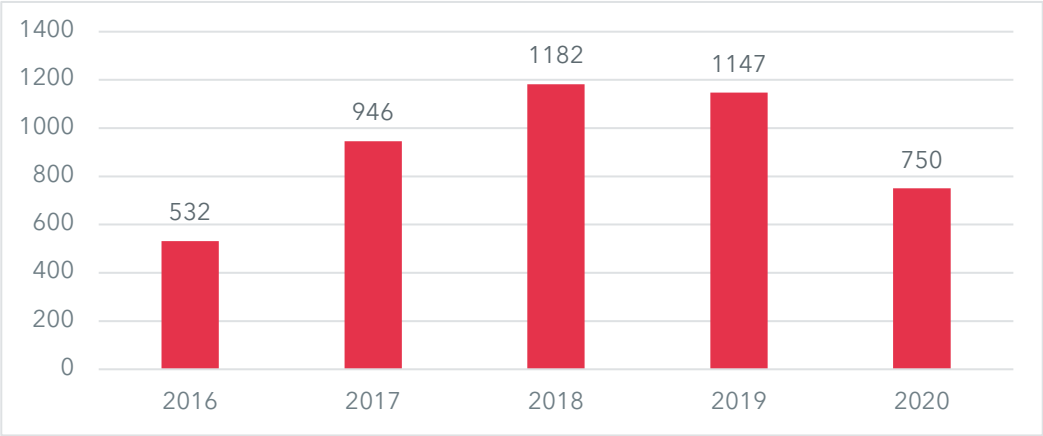
Figuur 4.5 Aantal plaatsingen op werk (fulltime en parttime)

Bron: GWS, EVA

In figuur 4.6 is te zien dat het aantal plaatsingen op een parttime baan toeneemt, met uitzondering van het coronajaar 2020. De doelen van respectievelijk 900 en 1.078 worden in 2018 en 2019 behaald. Het doel van 900 plaatsingen in 2020 is niet behaald. De groei van het aantal plaatsingen op parttime werk tot 2020 komt enerzijds doordat het aanbod parttime werk groeit, anderzijds doordat parttime werk voor sommige kandidaten – zoals kandidaten met een arbeidsbeperking – het hoogst haalbare is.

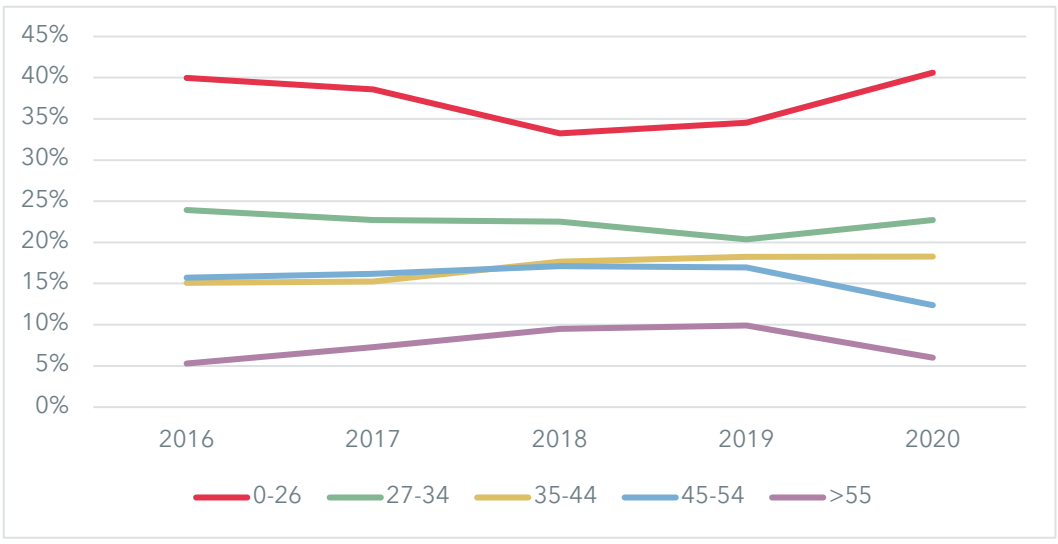
Figuur 4.6 Aantal plaatsingen op parttime werk

Bron: GWS, EVA

De meerderheid van de plaatsingen op werk betreft jongeren tot 27 jaar. Van alle plaatsingen op werk is de kandidaat in 33% van de gevallen (in 2018) tot 41% van de gevallen (in 2020) jonger dan 27 jaar. Hoe ouder de kandidaat, hoe kleiner het aandeel in het aantal plaatsingen op werk (zie figuur 4.7). Ook valt op dat in het coronajaar 2020 het aandeel plaatsingen op werk bij de jongere leeftijdsgroepen (< 27 jaar en 27-34 jaar) is toegenomen, terwijl het aandeel plaatsingen op werk van oudere leeftijdsgroepen (45-54 jaar en 55-plussers) is afgenomen. Dat duidt erop dat relatief gemakkelijk bemiddelbare kandidaten in het coronajaar vaker aan werk zijn geholpen dan moeilijker bemiddelbare kandidaten.

Figuur 4.7 Percentage plaatsingen op werk naar leeftijdsgroep

Bron: GWS, EVA

WerkBedrijf heeft vier prioritaire doelgroepen: jongeren tot 27 jaar; 55-plussers; statushouders en mensen met een arbeidsbeperking. Wanneer we kijken naar de ontwikkelingen in plaatsingen op werk per prioritaire doelgroep, dan zien we dat WerkBedrijf jaarlijks zo'n 1.200-1.300 jongeren plaatst, zo'n 300-400 55-plussers, zo'n 300-500 statushouders en circa 800 mensen met een arbeidsbeperking. Door de wijziging van het registratiesysteem in 2019 en het

coronajaar 2020 is het niet gemakkelijk duidelijke trends te signaleren. De meest duidelijke ontwikkelingen lijken het fors stijgend aantal plaatsingen op werk van statushouders en het licht dalend aantal plaatsingen op werk van 55-plussers. Dat laatste komt overeen met wat in de voorgaande paragraaf signaleerden.

Tabel 4.2 *Aantal plaatsingen op werk per prioritaire doelgroep (NB een kandidaat kan onder meerdere doelgroepen vallen)*

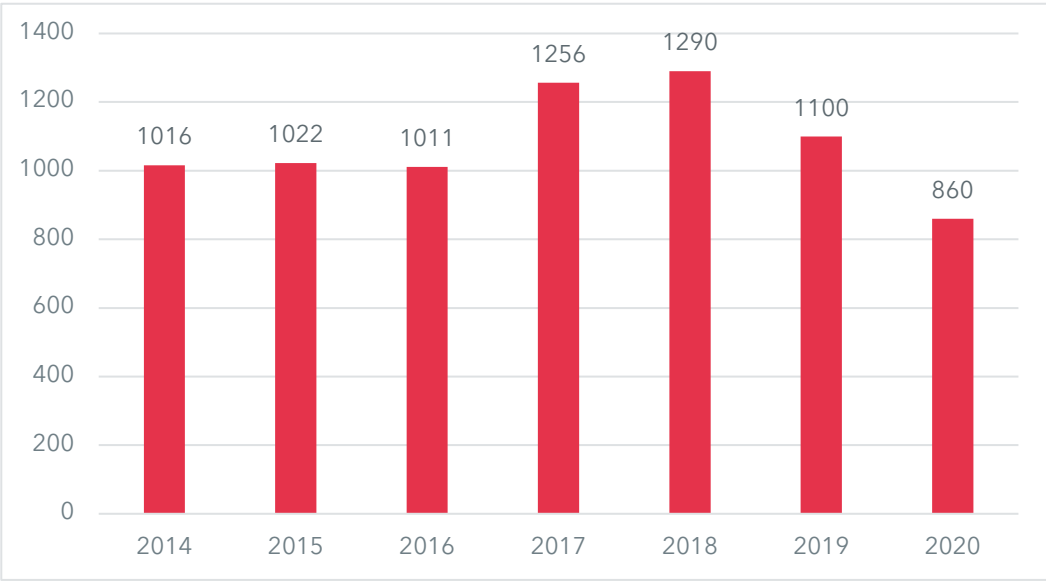
	2016	2017	2018	2019	2020
Jongeren (<27 jaar)	1325	1214	1185	1270	1335
55-plussers	438	416	340	339	324
Statushouders	261	337	416	502	496
Arbeidsbeperkten	.	.	.	771	809

Bron: GWS, EVA

Ad 6) Het aantal kandidaten dat de uitkering is uitgestroomd naar werk

Het aantal kandidaten dat de bijstandsuitkering uitstroomt naar werk is de belangrijkste prestatie-indicator op het gebied van arbeidsbemiddeling. De gegevens worden aangeleverd door gemeenten, omdat deze indicator gebaseerd wordt op de door gemeenten geregistreerde uitkeringsgegevens. Er is daardoor geen sprake van trendbreuken als gevolg van invoering van een ander registratiesysteem. De doelstelling is in de jaren 2016-2020 ongewijzigd gebleven en gesteld op 1.100. We zien dat de uitstroom in de jaren tot 2017 ongeveer rond de 1.000 lag. In 2017, 2018 en 2019 is de uitstroom gestegen en is de doelstelling behaald. In 2020 is deze doelstelling niet behaald. De belangrijkste oorzaak in 2020 zijn de coronabeperkingen.

Figuur 4.8 *Aantal kandidaten dat de uitkering is uitgestroomd naar werk*

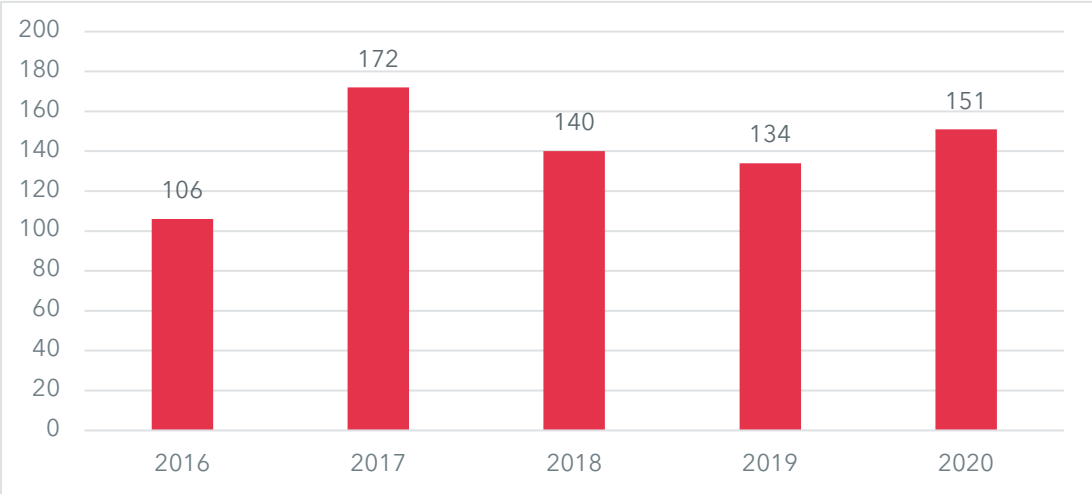

Bron: Gemeenten (via WerkBedrijf)

Ad 7) Het aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar onderwijs

Het aantal kandidaten dat de bijstandsuitkering uitstroomt naar onderwijs is vooral voor jongeren tot 27 jaar een relevante indicator, omdat toe- of terugleiding naar een opleiding een taak voor WerkBedrijf is, en starten met een voltijdsstudie recht geeft op studiefinanciering en daarmee leidt tot uitstroom uit de uitkering. Ook deze indicator wordt aangeleverd door gemeenten en is niet beïnvloed geweest door invoering van een ander registratiesysteem. De uitstroom naar onderwijs varieert nogal per jaar. De uitstroom ligt in de jaren na 2016 hoger dan in 2016. Er zijn geen doelstellingen geformuleerd en daardoor ook geen duidelijke conclusies te verbinden aan deze indicator.

Figuur 4.10 Aantal kandidaten dat de uitkering is uitgestroomd naar onderwijs

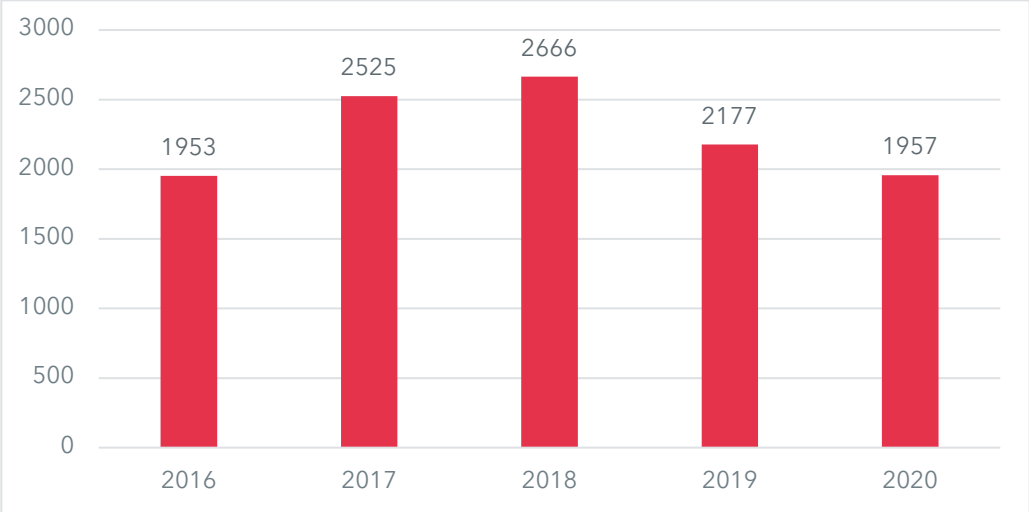

Bron: Gemeenten (via WerkBedrijf)

Ad 8) Het aantal terugmeldingen van kandidaten

Wanneer kandidaten twee jaar of langer dienstverlening hebben ontvangen zonder resultaat, of wanneer kandidaten door WerkBedrijf niet bemiddelbaar worden geacht, dan meldt WerkBedrijf kandidaten terug bij de gemeenten. De gegevens hierover komen vanaf 2019 uit een ander registratiesysteem, wat kan leiden tot een trendbreuk. Het aantal terugmeldingen liep in 2016 tot 2019 op van bijna 2.000 tot ruim 2.600. In 2020 lag het aantal terugmeldingen beduidend lager dan in 2019.

Figuur 4.11 Aantal terugmeldingen van kandidaten

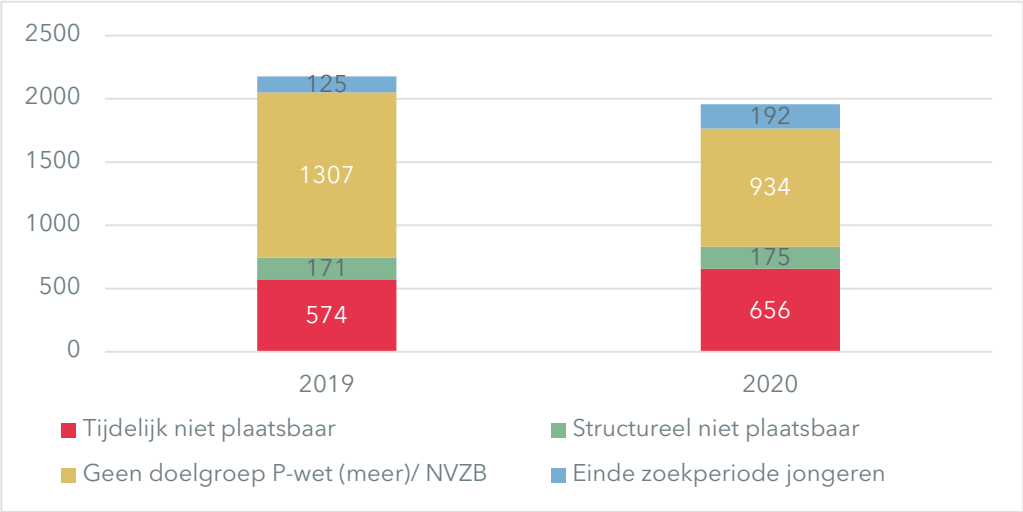
Bron: GWS, EVA

Voor de jaren 2019 en 2020 is ook informatie beschikbaar over de redenen van terugmelding. Daarbij worden de volgende redenen onderscheiden:

- Kandidaat is tijdelijk niet plaatsbaar.
- Kandidaat is structureel niet plaatsbaar.
- Kandidaat is geen doelgroep voor de Participatiewet (meer) of niet verschenen zonder bericht.
- Einde van de zoekperiode van vier weken voor jongeren tot 27 jaar die een bijstandsuitkering aanvragen.

De meest voorkomende reden voor terugmelding is 'kandidaat is geen doelgroep voor de Participatiewet (meer) of niet verschenen zonder bericht'. In 2020 kwam dit minder vaak voor dan in 2019. Iets minder vaak komt de reden voor dat kandidaten tijdelijk niet plaatsbaar zijn. Deze reden is in 2020 vaker genoemd dan in 2019.

Figuur 4.12 Redenen voor terugmelding van kandidaten

Bron: EVA

4.2.2 Ontwikkelingen arbeidsbemiddeling per gemeente

In bijlage 2 hebben we de resultaten per gemeente samengevat in indexcijfers, waarbij het jaar 2016 geldt als 100, behalve bij uitstroom uit de uitkering naar werk (2014 = 100). De ontwikkelingen per gemeente zijn echter niet zondermeer met elkaar te vergelijken om de volgende redenen:

1. WerkBedrijf heeft één kandidatenbestand en werkt niet met specifieke doelstellingen per gemeente. Een uitzondering hierop zijn projecten en aanvalsplannen die WerkBedrijf samen met gemeenten initieert, die zich vaak richten op een bepaalde groep kandidaten en die soms wel een gemeentelijke doelstelling hebben.
2. De ontwikkelingen per gemeente worden mede beïnvloed door verschillen in bijstandspopulatie, zoals het aandeel jongeren tot 27 jaar en het aandeel gemakkelijk te bemiddelen kandidaten. Wij beschikken niet over bestanden met de kenmerken van de bijstandspopulatie per gemeente.
3. In kleine gemeenten met een kleine bijstandspopulatie zijn ontwikkelingen in bijvoorbeeld plaatsingen op werk sterker afhankelijk van toeval dan in grote gemeenten met een grote bijstandspopulatie. Ontwikkelingen fluctueren in kleine gemeenten sterker per jaar.
4. De gegevens van WerkBedrijf over de jaren 2019 en 2020 – met uitzondering van uitkeringsgegevens – komen uit een ander systeem, wat kan leiden tot vertekeningen.

De onderstaande bevindingen moeten gelezen worden met de bovenstaande kanttekeningen in het achterhoofd.

Volume uitkeringsbestand neemt af behalve in Druten

In alle gemeenten, op Druten na, is het volume van het uitkeringsbestand in de jaren na 2016 afgenomen. De afname is het sterkst in Heumen en Mook en Middelaar. In Nijmegen en Wijchen is het uitkeringsbestand in 2020 met minder dan vijf procent gedaald ten opzichte van 2016.

Instroom kandidaten in dienstverlening WerkBedrijf neemt af, behalve in Nijmegen en Wijchen

In de meeste gemeenten is de instroom van kandidaten in de dienstverlening van WerkBedrijf afgenomen. De afname is het sterkst in Druten, Heumen en Mook en Middelaar. In 2020 was de instroom vanuit deze gemeenten meer dan 25 procent lager dan in 2016. Ook vanuit Beuningen en Berg en Dal is de instroom afgenomen, maar iets minder sterk. Nijmegen en Wijchen zijn een uitzondering op deze trend. Vanuit Nijmegen nam de instroom in de dienstverlening juist meer dan 25 procent toe in 2020 ten opzichte van 2016. Ook in Wijchen is er sprake van een stijging, maar die is met 8 procent in 2020 ten opzichte van 2016 minder sterk dan in Nijmegen.

Aantal kandidaten in dienstverlening WerkBedrijf neemt in alle gemeenten af

De daling dan wel stijging van de instroom in de dienstverlening van WerkBedrijf per gemeente tekent zich niet zo sterk af in het totaal aantal kandidaten dat dienstverlening van WerkBedrijf ontvangt. WerkBedrijf heeft vanuit alle gemeenten in 2019 en 2020 minder kandidaten in de dienstverlening. De afname is het sterkst bij de gemeenten Wijchen (-27 procent in 2020 ten opzichte van 2016), Druten (-24 procent) en Beuningen (-21 procent). Vanuit Nijmegen zijn in 2016 bijna evenveel kandidaten in de dienstverlening als in 2020 (-3 procent).

Aantal terugmeldingen van kandidaten naar gemeenten neemt toe in Nijmegen en Wijchen en af in andere gemeenten

Het aantal terugmeldingen van kandidaten per gemeente laat een vergelijkbaar beeld zien als de instroom van kandidaten in de dienstverlening. Bij de gemeenten met een relatief hoge instroom van kandidaten in 2020 ten opzichte van 2016, dus Nijmegen en Wijchen, ligt ook het aantal terugmeldingen relatief hoog. In Nijmegen ligt het aantal terugmeldingen in de jaren na 2016 22 tot 51 procent hoger. In Wijchen ligt het 25 tot 57 procent hoger. Het aantal terugmeldingen van kandidaten uit Heumen lag tot 2020 hoger dan in 2016, maar is in 2020 juist fors gedaald. De sterkste daling van het aantal terugmeldingen is te zien in Mook en Middelaar (-41 procent in 2020 ten opzichte van 2016), Beuningen (-37 procent) en Heumen (-21 procent).

Aantal kandidaten dat werkt met behoud van uitkering neemt in alle gemeenten af

Eerder zagen we dat het aantal kandidaten dat werkt met behoud van uitkering daalt. Deze ontwikkeling speelt in alle gemeenten, waarbij de daling in Mook en Middelaar (-85% in 2020 ten opzichte van 2016), Wijchen (-63 procent) en Druten (-71 procent) het sterkst is. In Nijmegen is de daling van het aantal kandidaten dat werkt met behoud van uitkering minder fors dan in de andere gemeenten (-44 procent in 2020 en -17 procent in 2019).

Aantal plaatsingen op werk neemt tot 2018 overal toe en daalt daarna in alle gemeenten behalve Nijmegen en Heumen

Het aantal plaatsingen op werk nam in alle gemeenten tot en met 2018 toe. Vanaf 2019 ontstaat een gemengder beeld. Kandidaten uit Nijmegen (+33 procent in 2020 ten opzichte van 2016) en Heumen (+9 procent in 2020 ten opzichte van 2016) worden vaker geplaatst op werk. Kandidaten vanuit Berg en Dal, Beuningen en Mook en Middelaar worden in 2019 en 2020 minder vaak geplaatst op werk dan de jaren daarvoor. De daling is het sterkste in Beuningen (-43 procent in 2020 ten opzichte van 2016).

Uitstroom uit de uitkering nam in de meeste gemeenten tot 2020 toe

De ontwikkeling in de uitstroom uit de uitkering verschilt aanzienlijk binnen en tussen gemeenten. In alle gemeenten lag de uitstroom in de jaren 2015 tot en met 2020 meerdere jaren hoger dan het referentiejaar 2014. In sommige gemeenten, zoals Berg en Dal, Druten en Heumen, lag de uitstroom enkele jaren zelfs twee keer zo hoog dan in 2014. Vooral in Heumen nam de uitstroom sterk toe. In 2020 ligt de uitstroom in de meeste gemeenten lager dan in 2014, met uitzondering van Berg en Dal en Heumen. De daling in 2020 ten opzichte van 2014 is het sterkste in Beuningen (-28 procent) en Druten (-59 procent).

4.2.3 Sociale Werkvoorziening

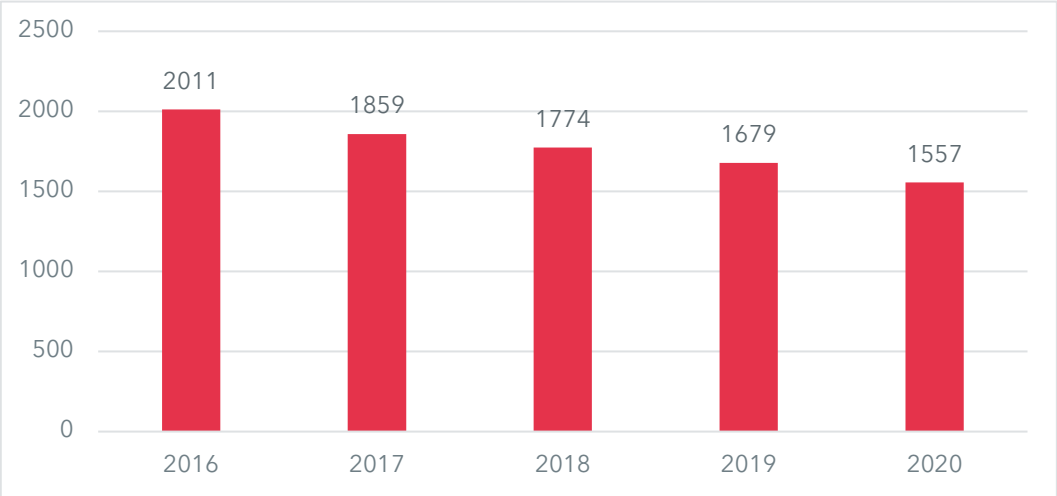
Voor de sociale werkvoorziening heeft WerkBedrijf drie hoofddoelen geformuleerd:

1. het verhogen van de toegevoegde waarde per fte SW
2. het verlagen van het ziekteverzuim
3. het detacheren van zoveel mogelijk medewerkers.

Daarnaast beschikken we via de jaarstukken over gegevens over het aantal SW-medewerkers.

Het aantal SW-medewerkers daalt (zie figuur 4.13), gemiddeld met 6% per jaar. Dat is het gevolg van het 'afsluiten' van nieuwe instroom in de WSW en uitstroom van SW-medewerkers vanwege het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd of ziekte/arbeidsongeschiktheid. In 2020 lag het aantal SW-medewerkers 23% lager dan in 2016.

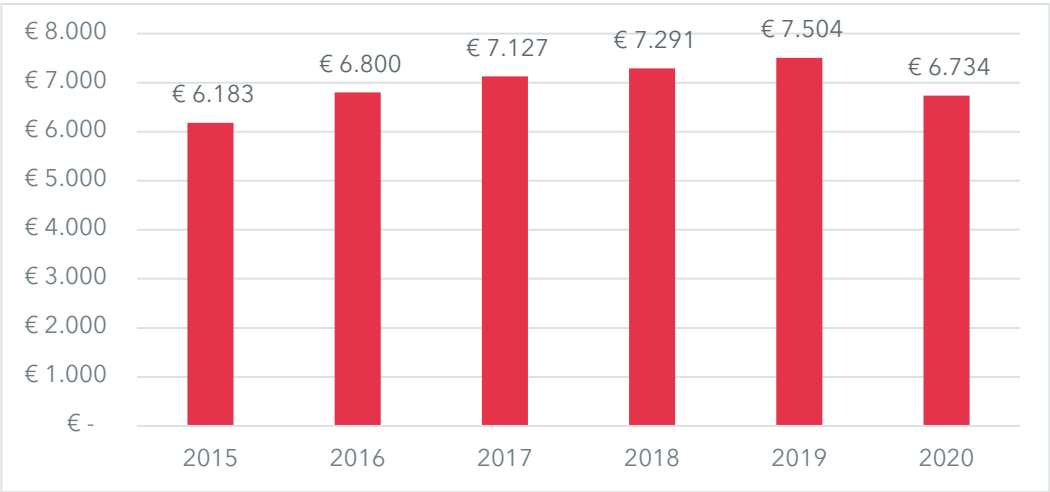
Figuur 4.13 Aantal SW-medewerkers in dienst bij WerkBedrijf

Bron: Compas

De toegevoegde waarde per fte in de SW is in de jaren tot 2020 gestaag toegenomen (zie figuur 4.14). In het coronajaar 2020 lag de toegevoegde waarde fors lager omdat veel SW-medewerkers gedurende een aantal maanden niet of minder aan het werk waren. Wanneer we de gerealiseerde toegevoegde waarde vergelijken met de doelstellingen zoals beschreven in tabel 4.2, dan zien we dat het doel alleen in het jaar 2017 is behaald. In de overige jaren lag de gerealiseerde toegevoegde waarde 4 procent tot 15 procent lager dan de doelstelling.

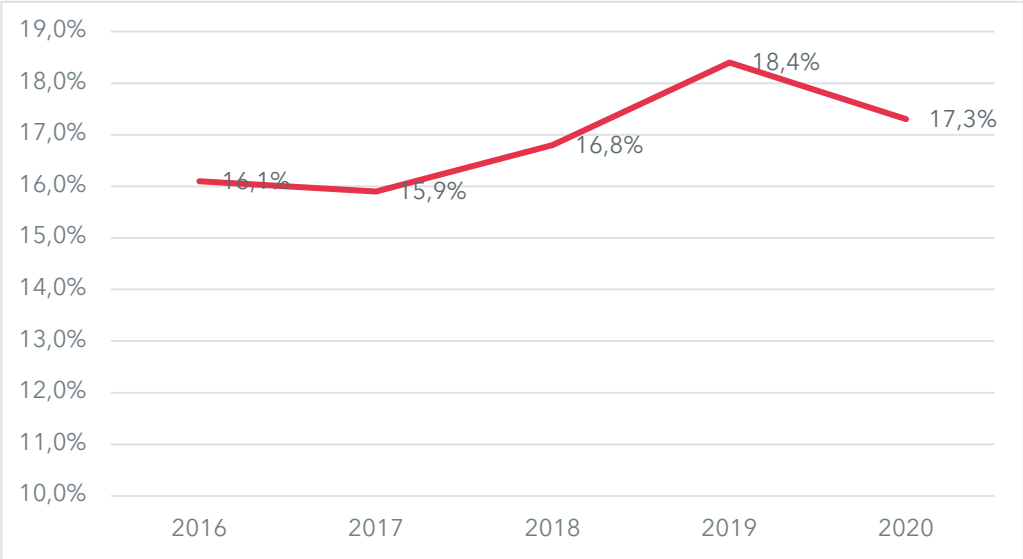
Figuur 4.14 Gerealiseerde toegevoegde waarde per fte SW

Bron: Compas

Het ziekteverzuim is structureel hoger dan WerkBedrijf wenst. De doelstelling van 12,5% (in 2016) en 15% (in de overige jaren) is in geen enkel jaar behaald. Figuur 4.15 geeft de ontwikkeling van het ziekteverzuim bij WerkBedrijf weer. Te zien is dat het verzuim bij WerkBedrijf toeneemt. In 2020 lag het verzuim bij WerkBedrijf lager.

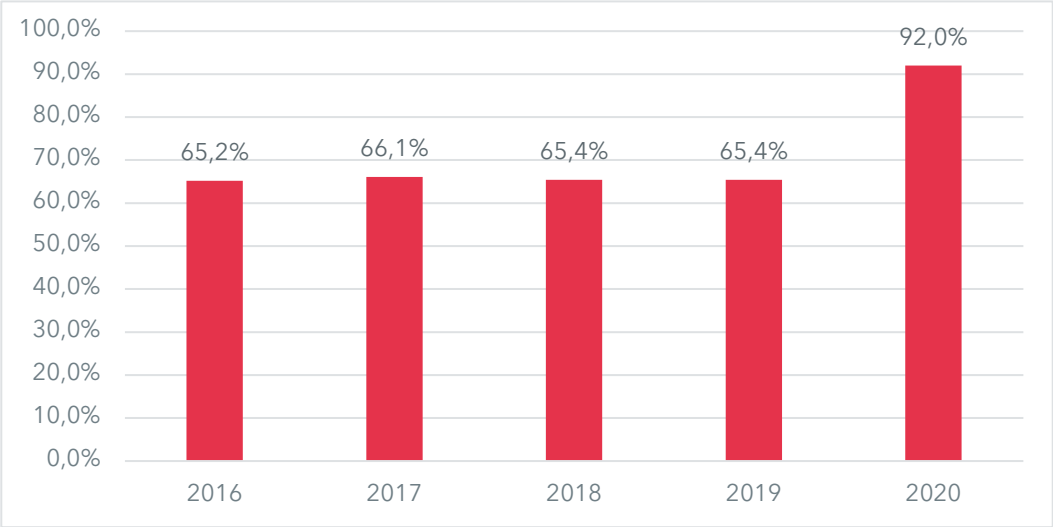
Figuur 4.15 Ziekteverzuim in de SW bij WerkBedrijf

Bron: Compas

Ten slotte presenteert figuur 4.16 het percentage SW'ers dat 'buiten de muren' van WerkBedrijf werkt. Dit percentage lag van 2016 tot 2020 rond de 65 procent en is in 2020 toegenomen naar 92 procent. Oorzaak is de in hoofdstuk 3 beschreven komst van BlueView. WerkBedrijf heeft geen doelstellingen verbonden aan deze indicator. We kunnen concluderen dat de ambitie 'zoveel mogelijk' SW'ers te detacheren bereikt is.

Figuur 4.16 Percentage SW'ers dat buiten de muren van WerkBedrijf werkt

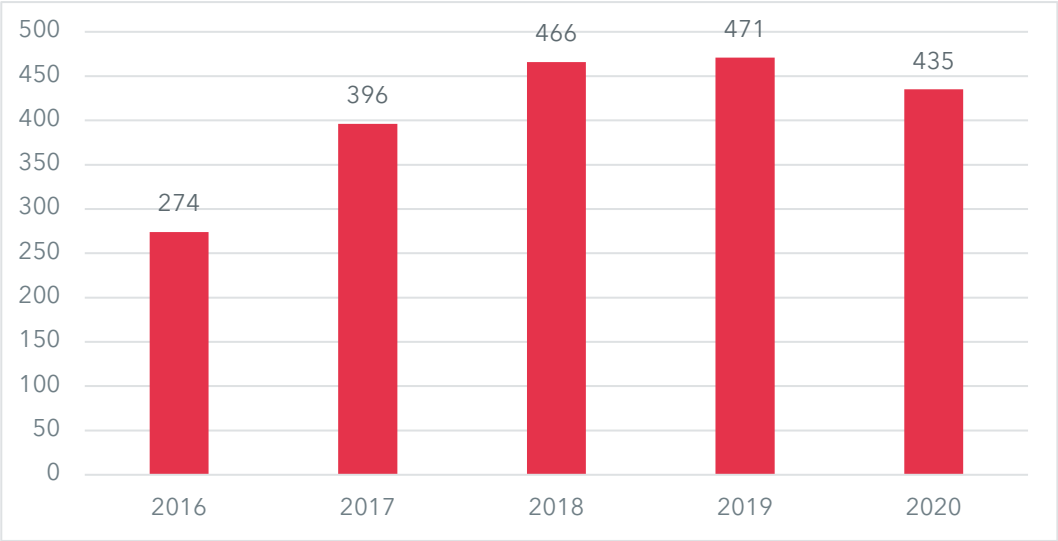

Bron: Jaarstukken (meerdere jaren)

4.2.4 Arbeidsmatige dagbesteding (Op Weg Naar Werk)

Het doel voor arbeidsmatige dagbesteding is het aantal kandidaten dat actief is (geweest) binnen Op Weg Naar Werk te verhogen. Het aantal kandidaten dat actief is (geweest) binnen Op Weg Naar Werk is tussen 2016 en 2020 toegenomen (zie figuur 4.17). In het coronajaar 2020 lag het wat lager dan in 2019. Dit is volgens WerkBedrijf (mede) het gevolg van het sneller administratief afsluiten van trajecten wanneer een aanbieder geen tijdige aanvraag doet voor een herindicatie. Kijkend naar de doelstelling, dan zien we dat deze in 2018 volledig is behaald en in de andere jaren bijna is behaald. Het aantal kandidaten binnen Op Weg Naar Werk ligt in die jaren iets lager dan de doelstelling.

Figuur 4.17 Aantal kandidaten actief (geweest) binnen Op Weg Naar Werk

Bron: Jaarstukken en EVA

De toename van kandidaten in Op Weg Naar Werk verklaart WerkBedrijf door de groeiende bekendheid bij de toeleidende organisaties over de mogelijkheden. Toeleidende organisaties zijn bijvoorbeeld sociale wijkteams, jeugdhulpverlening en afdelingen Inkomen van de deelnemende gemeenten. Tegelijk vindt WerkBedrijf dat de aanlevering van kandidaten achterblijft ten opzichte van het beschikbare budget.

4.2.5 Afsluitend: doelbereik

Ter afsluiting vatten we samen op welke prestatie-indicatoren WerkBedrijf de doelen al dan niet behaald heeft. We kijken daarbij naar de kritieke prestatie-indicatoren waarop een doelstelling is geformuleerd. Wanneer de realisatie slechts een paar procenten lager ligt dan de doelstelling, beschouwen we de doelstelling als behaald. Tabel 4.3 bevat het overzicht.

Tabel 4.3 Doelbereik kritieke prestatie-indicatoren 2016 t/m 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal plaatsingen op fulltime/parttime werk	.	✓	✓	✓	✗
Uitstroom uit bijstand naar werk	✗	✓	✓	✓	✗
Toegevoegde waarde SW per fte	✗	✓	✗	✗	✗
Verzuimpercentage SW	✗	✗	✗	✗	✗
Aantal kandidaten Op Weg Naar Werk	✗	✗	✓	✓	✗

4.3 Doelmatigheid

Onder doelmatigheid verstaan wij in deze evaluatie de kwalitatieve verhouding tussen de ingezette middelen en de behaalde resultaten.

De ingezette middelen zijn in de jaren 2015 t/m 2020 iets afgenomen, zoals we zagen in hoofdstuk 2. WerkBedrijf kreeg bij de oprichting een bezuinigingstaakstelling van € 750.000 per jaar. Die taakstelling heeft WerkBedrijf ingevuld door te bezuinigen op overhead. Ook is budget verschoven naar de primaire dienstverlening. Binnen de sociale werkvoorziening probeert WerkBedrijf een zo laag mogelijke kostprijs voor gemeenten te realiseren. Daarom is er gestuurd op een zo hoog mogelijke omzet. Volgens de geïnterviewden bij WerkBedrijf zijn de huidige middelen toereikend om de taken te vervullen.

Wanneer we kijken naar de prestaties, dan zien we dat deze ondanks de bezuinigingen meestal niet zijn afgenomen en op punten zijn toegenomen. De uitstroom uit de bijstand naar werk bijvoorbeeld lag in 2017 t/m 2019 hoger dan in de jaren daarvoor. Met minder middelen worden dus dezelfde of iets betere prestaties behaald. Dat wijst op een doelmatige inzet van middelen. Het coronajaar 2020 vormt hierop een uitzondering. In dat jaar zijn de prestaties fors gedaald, maar heeft WerkBedrijf ook relatief veel budget overgehouden. Dat budget is doorgeschoven naar 2021 en wordt aangewend om een grote groep bijstandsgerechtigden te spreken en te screenen op bemiddelbaarheid naar werk. Daarmee sluit WerkBedrijf aan bij de behoefte van een aantal gemeenten in de regio.

Bovenstaande bevindingen over de doelmatigheid nemen niet weg dat WerkBedrijf in de perceptie van sommige gemeenten onvoldoende doelmatig opereert. Zoals in hoofdstuk 2 beschreven kijken gemeenten daarbij vooral naar de verhouding tussen het participatiebudget dat jaarlijks wordt overgemaakt en de lokale uitstroom. Omdat WerkBedrijf werkt met één regionaal budget en één regionale set prestatie-indicatoren, kan op regionaal niveau doelmatig gewerkt worden, terwijl de doelmatigheid voor een individuele gemeente tekortschiet. Een factor van betekenis daarbij is ook het aandeel werkfitte klanten in de bijstand. Gemeenten met een klein aantal klanten dat loonvormend is en aangemeld kan worden bij WerkBedrijf, maken een relatief groot deel van hun participatiebudget over en ervaren de dienstverlening van WerkBedrijf dus eerder als niet doelmatig.

4.4 Opvattingen over de prestaties

In deze paragraaf beschrijven we de opvattingen over de prestaties op het gebied van arbeidsbemiddeling en de verantwoording daarover door WerkBedrijf. Het gaat om de opvattingen van (medewerkers van) gemeenten, omdat gemeenten meer zicht hebben op, en een duidelijkere mening hebben over de prestaties van WerkBedrijf dan ondernemers en kandidaten.

4.4.1 Arbeidsbemiddeling

De vertegenwoordigers van gemeenten die wij hebben gesproken, zijn van mening dat WerkBedrijf de doelen over het algemeen behaald. De uitstroom naar werk is volgens de meeste gemeenten hoger dan in de jaren voor oprichting van WerkBedrijf. In de praktijk is uitstroom ook de belangrijkste indicator waar gemeenten naar kijken. Gemeenten missen – zoals in paragraaf 4.1 beschreven – informatie over de kwaliteit van de uitstroom. Zitten kandidaten op hun plek? Vallen ze niet weer terug in de uitkering? Daarnaast hebben sommige vertegenwoordigers van gemeenten de indruk dat de naamsbekendheid van WerkBedrijf – buiten de groep van vaste relaties – beperkt is. Door het ontbreken van prestatie-indicatoren valt deze observatie niet te staven.

Enkele vertegenwoordigers van gemeenten die zich bezighouden met inkomen en/of participatie vinden dat WerkBedrijf relatief veel kandidaten terugmeldt bij de gemeente. De indruk bestaat dat WerkBedrijf zich soms onvoldoende inspant voor moeilijk bemiddelbare kandidaten en te snel kiest voor terugmelding bij de gemeente. Gemeenten geven voorbeelden van kandidaten die na terugmelding bij de gemeente daarna op eigen kracht werk hebben gevonden. Wij beschikken niet over gegevens waarmee is na te gaan of dit incidenteel of structureel gebeurt. Uit de beschikbare gegevens blijkt wel dat het aantal terugmeldingen in 2020 en 2019 lager lag dan in de jaren daarvoor en dat het aantal terugmeldingen in alle gemeenten – op Nijmegen en Wijchen na – is gedaald.

4.4.2 Sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding

Wij hebben in onze gesprekken met vertegenwoordigers van gemeenten weinig uitgesproken opvattingen gehoord over de prestaties op het gebied van de sociale werkvoorziening en geen opvattingen over arbeidsmatige dagbesteding. Het al dan niet behalen van doelstellingen rond de toegevoegde waarde en het ziekteverzuim is niet genoemd door gesprekspartners. Het beeld bij onze gesprekspartners is dat de SW het 'goed doet', dat de samenwerking met

BlueView een succes is en een verbetering ten opzichte van de oude situatie. Wij krijgen de indruk dat de sociale werkvoorziening gezien wordt als *going concern* en daardoor niet in het middelpunt van de belangstelling staat.

4.5 Deelconclusie

Het algemene beeld dat uit de prestaties naar voren komt, is dat de meeste indicatoren vanaf de oprichting van WerkBedrijf tot 2020 een positieve, stijgende lijn laten zien. WerkBedrijf heeft in deze periode een groeiend aantal unieke relaties met ondernemers; plaatste meer mensen op (parttime) werk, vooral jongeren tot 27 jaar en statushouders; registreerde een stijging van de uitstroom uit de bijstand naar werk; realiseerde een aanzienlijke toename van de toegevoegde waarde per fte SW; liet meer SW'ers buiten de muren van WerkBedrijf werken en zag een forse groei in het aantal kandidaten dat actief was binnen Op Weg Naar Werk.

Een uitzondering op deze positieve tendensen is het aantal kandidaten dat werkt met behoud van uitkering, dat fors afnam. Wel vond er substitutie plaats tussen deze voorziening en loonkostensubsidie. Het ziekteverzuim in de SW is net als bij de start van WerkBedrijf nog steeds een zorgenkindje. De trend vertoont een stijgende lijn in plaats van de gewenste dalende lijn.

Ondanks de meestal positieve trend in de prestaties, behaalt WerkBedrijf niet alle doelen. We zien met name dat de doelrealisatie bij de sociale werkvoorziening achterblijft. Wat betreft arbeidsbemiddeling zijn de doelen in de jaren 2017 tot en met 2019 behaald, terwijl de jaren 2016 en 2020 achterblijven qua doelrealisatie. Een verklaring voor deze achterblijvende doelrealisatie moet op de eerste plaats gezocht worden in 'zwaardere problematiek' van kandidaten. Het aandeel kandidaten met een hoge uitkeringsduur en oudere SW-medewerkers neemt toe, terwijl werkgevers op de arbeidsmarkt eerder hogere dan lagere eisen aan werknemers stellen. Daarnaast wordt de doelrealisatie ook beïnvloed door incidentele factoren. Het coronajaar 2020 is daarvan het meest in het oog springende voorbeeld. De invoering van een ander registratiesysteem (EVA) leidt tot een trendbreuk in de cijfers over prestaties vanaf 2019.

WerkBedrijf rapporteert jaarlijks in de jaarstukken over de prestaties op het vlak van arbeidsbemiddeling, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding. Vanaf 2020 is de verantwoording geharmoniseerd en wordt onderscheid gemaakt tussen een vaste set kritieke prestatie-indicatoren en een set kritieke succesfactoren. Op de kritieke prestatie-indicatoren zit ook een doelstelling die jaarlijks wordt vastgesteld en vastgelegd in de begroting van WerkBedrijf.

De vertegenwoordigers van gemeenten die wij hebben gesproken, vinden de verantwoording van WerkBedrijf over het algemeen adequaat, maar hebben ook aanvullende wensen bij de verantwoording. Die komen er op neer dan de verantwoording zowel kwantitatief als kwalitatief diepgravender mag worden. Daarbij maken sommige gemeenten wel de kanttekening dat extra verantwoording wel doelmatig moet zijn en niet gepaard moet gaan met een forse stijging van de administratieve lasten voor WerkBedrijf en/of gemeenten. Wat betreft verantwoording over SW is vanuit de Kandidatenraad opgemerkt dat WerkBedrijf (te) veel stuurt op 'harde' kwantitatieve indicatoren die te weinig zeggen over de daadwerkelijke ervaringen van mensen.

Vergelijking met andere arbeids-marktregio's

In dit hoofdstuk vergelijken we de regio Rijk van Nijmegen met andere arbeidsmarktregio's. Op basis van deze vergelijking kunnen we de prestaties van het WerkBedrijf beter duiden: hoe verhouden de behaalde resultaten en effecten zich ten opzichte van die van andere arbeidsmarktregio's?

5.1 Taken van het regionale werkbedrijf

Het fenomeen "WerkBedrijf" is niet nieuw en ook niet uniek. In alle 35 arbeidsmarktregio's is een werkbedrijf opgericht. De opdracht van de wetgever was dat gemeenten, UWV, andere publieke partijen en werkgevers- en werknemersorganisaties hierin samenwerken. In veel arbeidsmarktregio's is het werkbedrijf uitsluitend een bestuurlijk samenwerkingsverband. WerkBedrijf Rijk van Nijmegen wijkt daarvan af, omdat ten eerste uitsluitend gemeenten hierin vertegenwoordigd zijn[95] en ten tweede sprake is van een uitvoeringsorganisatie voor arbeidsbemiddeling, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding. Er zijn maar weinig regio's waarin de dienstverlening op deze terreinen door één organisatie uitgevoerd wordt op één fysieke locatie, zoals bij WerkBedrijf.

[95] Hoewel samenwerkingspartners zijn aangehaakt, maken zij geen onderdeel uit van het WerkBedrijf.

In de meeste arbeidsmarktregio's zijn verschillende uitvoeringsorganisaties actief. De uitvoering van arbeidsbemiddeling, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding verschilt fors tussen arbeidsmarktregio's. Vaak is er een splitsing tussen:

- De dienstverlening voor werkgevers. Dit wordt in veel arbeidsmarktregio's uitgevoerd door gemeenten samen met UWV in een Werkgeverservicepunt.
- De inkomensverstrekking en dienstverlening voor kandidaten. Dit wordt in veel regio's uitgevoerd door individuele gemeenten of door regionale/intergemeentelijke sociale diensten.
- De sociale werkvoorziening. Dit wordt in veel arbeidsmarktregio's uitgevoerd door één of meer SW-bedrijven.
- De arbeidsmatige dagbesteding. Dit wordt in veel gemeenten uitgevoerd door gespecialiseerde organisaties in opdracht van individuele gemeenten.

Naast Rijk van Nijmegen heeft alleen de arbeidsmarktregio Helmond-De Peel (met werkbedrijf Senzer) een volledig geïntegreerde structuur voor arbeidsbemiddeling, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding. In Helmond-De Peel verzorgt Senzer ook de inkomensverstrekking in het kader van de Participatiewet. Daarnaast zijn er een paar arbeidsmarktregio's met een gedeeltelijk geïntegreerde structuur of sterke regionale samenwerking op deelgebieden. Een eerste voorbeeld is de arbeidsmarktregio Rivierenland. Hier voert Werkzaak Rivierenland voor de gemeenten uit de regio de arbeidsbemiddeling, sociale werkvoorziening en inkomensverstrekking uit, maar niet de arbeidsmatige dagbesteding. Een ander voorbeeld is de arbeidsmarktregio Gorinchem, waar Avres namens drie gemeenten de Participatiewet, de WSW en Wet gemeentelijke schuldhulpverlening uitvoert. Een laatste voorbeeld is de arbeidsmarktregio Drechtsteden, waar de gemeenten intensief samenwerken, maar de dienstverlening op het vlak van arbeidsbemiddeling, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding door drie verschillende uitvoeringsorganisaties wordt uitgevoerd.

In onderstaande tabel geven we de structuur weer in vier arbeidsmarktregio's waarin net als in Rijk van Nijmegen relatief intensief wordt samengewerkt op het vlak van arbeidsbemiddeling en/of sociale werkvoorziening en/of arbeidsmatige dagbesteding en/of inkomensverstrekking.

Tabel 5.2 Uitvoeringsorganisaties in vijf arbeidsmarktregio's

	Rijk van Nijmegen	Helmond-De Peel	Rivierenland	Drechtsteden	Gorinchem
Arbeidsbemiddeling / diensten werkgevers	WerkBedrijf RvN	Senzer	Werkzaak Rivierenland	Baanbrekend Drechtsteden	Avres
Arbeidsbemiddeling / diensten kandidaten	WerkBedrijf RvN	Senzer	Werkzaak Rivierenland	Sociale dienst Drechtsteden	Avres
Sociale Werkvoorziening	WerkBedrijf RvN	Senzer	Werkzaak Rivierenland	Drechtwerk	Avres
Arbeidsmatige dagbesteding	WerkBedrijf RvN	Senzer	Gemeenten	Drechtwerk	Gemeenten
Inkomensverstrekking	Gemeenten	Senzer	Werkzaak Rivierenland	Sociale dienst Drechtsteden	Avres

5.2 Sturing en verantwoording

In deze paragraaf vergelijken we de wijze van sturing en verantwoording binnen WerkBedrijf Rijk van Nijmegen met drie redelijk vergelijkbare uitvoeringsorganisaties: Senzer in Helmond-De Peel, Werkzaak Rivierenland in Rivierenland en Avres in Gorinchem. Deze drie uitvoeringsorganisaties betreffen net als WerkBedrijf allemaal gemeenschappelijke regelingen met een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur en een jaarlijkse verantwoordingscyclus met een begroting en een jaarrekening. Het re-integratiebeleid wordt door de gemeenten uit de regio's opgesteld. In drie van de vier arbeidsmarktregio's is de re-integratieverordening regionaal.

In Rijk van Nijmegen en Helmond-De Peel wordt het werkbedrijf ook gebruikt als platform voor regionale afstemming en overleg over onder meer het regionale arbeidsmarktbeleid. In Rivierenland en Gorinchem is er een (extern) werkbedrijf in de vorm van een bestuurlijk samenwerkingsverband voor arbeidsmarktbeleid waarin naast de regiogemeenten ook werkgevers- en werknemersorganisaties, UWV en onderwijsinstellingen participeren.

Tabel 5.2 Sturing en verantwoording uitvoeringsorganisatie (werkbedrijf) in vier arbeidsmarktregio's

	Rijk van Nijmegen	Helmond-De Peel	Rivierenland	Gorinchem
Platform voor arbeidsmarktbeleid	Via WerkBedrijf (Regionale Tafel Arbeidsmarkt)	Via Senzer	Extern: Regionaal Werkbedrijf & Platform Onderwijs Arbeidsmarkt Rivierenland (RW POA)	Extern: Regionaal Werkbedrijf Alblasserwaard-Vijfheerenlanden
Structuur	Gemeenschappelijke regeling	Gemeenschappelijke regeling	Gemeenschappelijke regeling	Gemeenschappelijke regeling
Re-integratiebeleid	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten
Re-integratieverordening	Regionaal	Regionaal	Gemeenten	Regionaal
Bestuur	Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur	Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur	Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur	Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur
Verantwoording	Begroting en jaarstukken	Begroting en jaarrekening	Begroting en jaarrekening	Jaarplan en jaarverslag

De vier arbeidsmarktregio's hanteren prestatie-indicatoren voor arbeidsbemiddeling en sociale werkvoorziening. Deze zijn te kenschetsen als *throughput*- en *output*-indicatoren. Throughput heeft betrekking op het uitvoeringsproces, zoals het aantal kandidaten dat wordt begeleid of in een bepaalde SW-werkvorm werkt. Output heeft betrekking op de directe prestaties van de organisatie, zoals plaatsing op werk. Alle regio's waarmee we vergelijken hebben een regionale prestatie-indicator voor uitstroom uit de uitkering naar werk en voor de verdeling van SW-

medewerkers over de werkvormen. De overige prestatie-indicatoren verschillen enigszins tussen de vier arbeidsmarktregio's. Rijk van Nijmegen heeft als enige arbeidsmarktregio een prestatie-indicator voor het ziekteverzuim binnen de SW, voor plaatsingen op werk (ongeacht uitstroom uit de uitkering) en voor relaties met ondernemers. Verder valt op dat de arbeidsmarktregio Gorinchem als enige een prestatie-indicator heeft voor binnengekomen verzoeken van gemeenten op het gebied van Social Return. Een interessant voorbeeld is ook de indicatoren herinstroom binnen 12 maanden in Helmond-De Peel.

Geen van de vier arbeidsmarktregio's heeft targets geformuleerd op het niveau van *outcome*, zoals kwaliteit van leven of duurzaamheid van werk. De prestatie-indicatoren betreffen in hoofdzaak gegevens die gemakkelijk te registreren zijn en die uit de standaard registratiesystemen te halen zijn. We zijn onder de drie arbeidsmarktregio's waarmee we vergelijken geen *best practice* tegengekomen die inzicht biedt in de effectiviteit van de dienstverlening of de kwaliteit van de uitstroom.

Tabel 5.3 *Prestatie-indicatoren op het gebied van arbeidsbemiddeling en sociale werkvoorziening*

Rijk van Nijmegen	Helmond-De Peel	Rivierenland	Gorinchem
KPI's: • Uitstroom uit de uitkering naar werk • Aantal plaatsingen op betaald werk • Verdeling werkvormen SW • Ziekteverzuim SW • Toegevoegde waarde per fte SW KSF's: • Tevredenheid kandidaten, SW'ers en ondernemers • Aantal kandidaten in actief arbeidsbemiddelingsproces • Aantal plaatsingen op werk met behoud van uitkering • Uitstroom naar onderwijs • Aantal unieke relaties met ondernemers	• Herinstroom binnen 12 maanden • Aantal gestarte parttime dienstverbanden • Beëindiging uitkering door werk of studie • Gemiddeld aantal leerwerkplekken • Aantal fte per doelgroep leerwerkbedrijf (beschut, gedetacheerd, etc.) • Loonwaarde dienstverband regulier • Werknemerstevredenheid leerwerkbedrijf • Omvang netto toegevoegde waarde per fte	• Aantal detacheringen • Aantal groepsplaatsingen • Aantal plaatsingen met loonkostensubsidie • Duurzame uitstroom (volledige uitstroom)	• Uitstroom uit de uitkering richting werk naar leeftijd en duur • Ontwikkeling SW-bestand (o.a. aantal detacheringen) • Aantal mensen dat begeleid wordt in het kader van de baanafspraak • Binnengekomen verzoeken van gemeenten op het gebied van Social Return • Ontwikkeling uitkeringsbestand (duur/leeftijd) • Redenen in/uitstroom • Percentage statushouders en parttime werkenden

Bron: Informatieprotocol MGR Rijk van Nijmegen, Jaarrekening 2020 Senzer, Jaarrekening 2020 Werkzaak Rivierenland, Jaarverslag 2020 Avres.

5.3 Ontwikkelingen in de doelgroep

5.3.1 Bemiddelbaarheid

Zoals in hoofdstuk 2 aan bod is gekomen, leeft bij betrokkenen van het WerkBedrijf de opvatting dat de kandidaten in de loop der jaren moeilijker bemiddelbaar zijn geworden. Er is niet onderzocht of dit daadwerkelijk het geval is in de regio of op landelijk niveau. Wel is het een geluid dat in andere onderzoeken en andere regio's eveneens naar voren wordt gebracht. Zo blijkt uit onderzoek van CentERdata dat de doelgroep van gemeenten divers is, zowel in de mate waarin zij bemiddelbaar zijn als hun beschikbaarheid voor werk. Uit een inschatting van hun klantenbestand blijkt dat gemeenten 36,3% van hun klanten als wél beschikbaar voor werk inschat, maar niet bemiddelbaar. Gemeenten verwoorden in dat onderzoek het gevoel dat er sprake is van een toename van de groep die moeilijk bemiddelbaar is: "er is een stijging zichtbaar (nu 38%) van de groep met het moeilijkst bemiddelbare profiel. Dit hangt niet samen met de wet, maar met het feit dat de sterke kandidaten inmiddels werk hebben en dat wie nu niet zelf werk kan vinden in meer of mindere mate andere belemmeringen heeft."[96]

In een aantal arbeidsmarktregio's wordt deze trend benoemd in de jaarstukken. Senzer (Helmond-De Peel) schrijft in de jaarrekening van 2019 dat de dalende lijn in de uitstroomcijfers te maken heeft met een steeds moeilijker te bemiddelen doelgroep.[97] En ook Werkzaak Rivierenland constateert dat sprake is van een teruglopend aantal werkzoekenden en een steeds moeilijker te bemiddelen doelgroep.[98] WerkSaam West-Friesland signaleerde in 2019 dat huidige cliënten vaak te maken hebben met complexe problematiek. Schulden, armoede, verslaving, lichamelijke en veelal psychische beperkingen maken de stap naar werk, volgens WerkSaam West-Friesland, steeds moeilijker.[99] Verder weten we op basis van eerder onderzoek dat meer dan de helft (60%) van doelgroep die vergelijkbaar is met de voormalige groep mensen met een bijstandsuitkering naar eigen inschatting niet in staat is te werken. De helft van hen verwacht in de toekomst te kunnen werken, de andere helft denkt nooit meer te kunnen werken.[100] Of de doelgroep daadwerkelijk moeilijker bemiddelbaar is geworden weten we niet. Het zou plausibel kunnen zijn, aangezien er mede onder druk van de beperkt beschikbare financiële middelen, vooral lijkt te zijn ingezet op de bemiddeling van kandidaten die relatief dichtbij de arbeidsmarkt staan.

5.3.2 Aandeel jongeren in de uitstroom

Zoals in hoofdstuk 4 naar voren is gekomen is het aandeel jongeren dat uitstroomt naar betaald werk in de regio Rijk van Nijmegen relatief groot. Dit komt overeen met het landelijke beeld. Het aandeel werkenden met een Participatiewet-uitkering is het hoogst in de leeftijdsgroep tot 20 jaar (54% in 2019) en het laagst bij de oudste leeftijdsgroep (38% in 2019). Het aandeel werkende mensen met een Participatiewet-uitkering in het doelgroepregister stijgt vooral bij de oudere leeftijdsgroepen en bij de groep tussen de 20 en 25 jaar. De ontwikkeling van het aandeel werkende mensen met een Participatiewet-uitkering in het doelgroepregister wordt vooral bepaald door de jongeren (onder 25 jaar). Zij zijn de grootste groep en hebben het

[96] Centerdata, Ervaringen gemeenten met Participatiewet, 3e meting, p.29-30

[97] Senzer, Jaarrekening 2019, p.24

[98] Werkzaak Rivierenland, Jaarrekening 2019, p.7.

[99] Begroting WerkSaam West-Friesland 2019

[100] SCP, eindevaluatie Participatiewet, p.53

hoogste aandeel werkenden.[101] Verder blijkt uit eerder onderzoek dat de onderzochte gemeenten vooral inzetten op de bemiddeling naar werk van jongeren afkomstig uit het voortgezet speciaal onderwijs (vso) en praktijkonderwijs (pro).[102] Sinds de invoering van de Participatiewet is vaker sprake van tijdelijke contracten. Van de jongeren die in een bepaald jaar in het doelgroepregister zijn ingestroomd en in dat jaar een baan heeft gevonden, heeft 13% een vast contract.[103]

5.4 Prestaties

In deze paragraaf vergelijken we de prestaties van WerkBedrijf met die van vergelijkbare organisaties in andere regio's of met landelijke cijfers. Zoals in hoofdstuk 1 en hoofdstuk 4 is toegelicht zijn er relatief weinig vergelijkbare gegevens door verschillen in definities en registraties. De volgende prestatie-indicatoren zijn wel beschikbaar:

- Arbeidsbemiddeling:
    - Uitstroom uit de uitkering (landelijk gemiddelde).
    - Aantal kandidaten dat uitstroomt uit de uitkering naar werk (arbeidsmarktregio's Rijk van Nijmegen, Drechtsteden, Gorinchem en Rivierenland).
    - Percentage werkzame personen uit de doelgroep Banenafspraak (arbeidsmarktregio's Rijk van Nijmegen, Helmond-De Peel, Rivierenland, Gorinchem en Drechtsteden).
    - Gemiddelde loonwaarde van kandidaten met loonkostensubsidie (Rijk van Nijmegen en landelijke gemiddelde).
- Sociale Werkvoorziening
    - Percentage ziekteverzuim SW (Rijk van Nijmegen en landelijk gemiddelde).
    - Verdeling over de werkvormen (Rijk van Nijmegen en landelijk gemiddelde).

5.4.1 Arbeidsbemiddeling

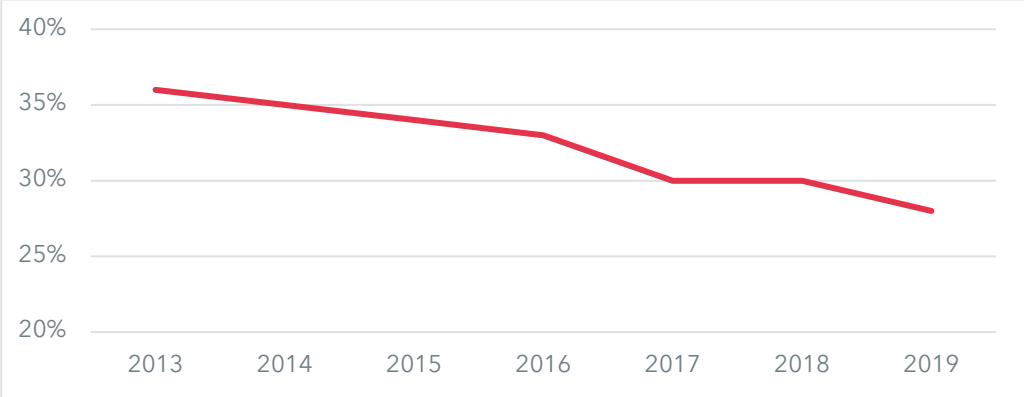
Een eerste indicator die een beeld geeft van ontwikkelingen, is het landelijke uitstroompercentage waarover Divosa in de jaarlijkse Benchmark Werk & Inkomen rapporteert. Het uitstroompercentage is het aandeel gestopte bijstandsuitkeringen in een bepaald jaar ten opzichte van het totale bestand van het eind van het voorgaande jaar. Het gaat hierbij om alle vormen van uitstroom, niet alleen om uitstroom naar werk. Figuur 5.1 laat de landelijke ontwikkeling van het uitstroompercentage zien.

[101] UWV, Monitor arbeidsparticipatie arbeidsbeperkten 2020, p.63

[102] SEO en De Beleidsonderzoekers (2019) Jonggehandicapten onder de Participatiewet, p.i-iiii

[103] SCP, eindevaluatie Participatiewet, p.120-121

Figuur 5.1 Landelijke ontwikkeling uitstroompercentage 2013 t/m 2019

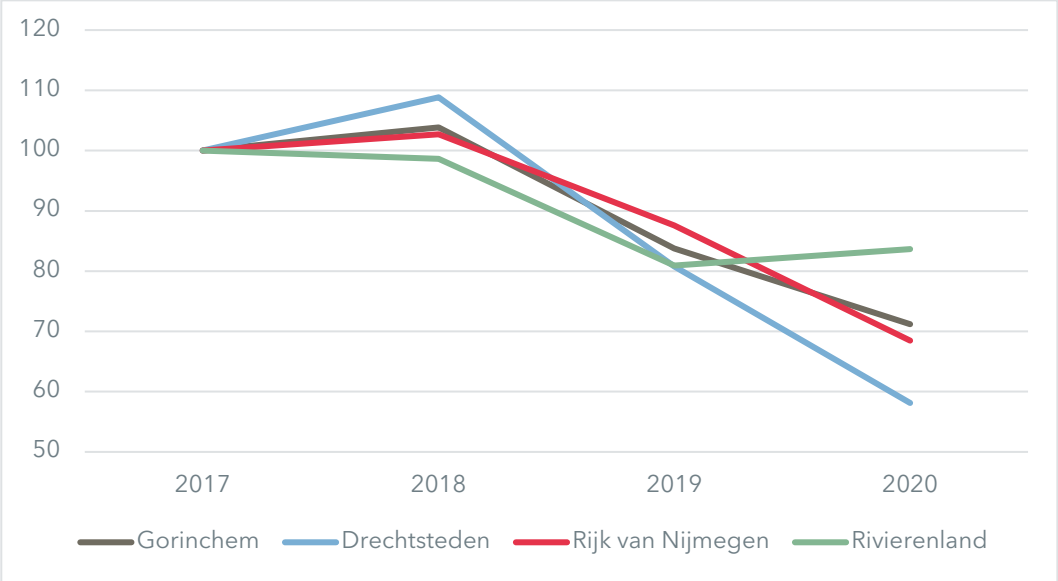

Bron: Divosa Benchmark Werk & Inkomen (meerdere jaren)

Te zien is dat de uitstroom uit de bijstand van 2013 tot en met 2019 afneemt van 36% naar 28%. Het uitstroompercentage daalt volgens Divosa omdat er steeds minder mensen in de bijstand zitten die makkelijk aan werk te helpen zijn. De instroom van mensen die kunnen werken is immers ook beperkt.

De arbeidsmarktregio's Rijk van Nijmegen, Rivierenland, Drechtsteden en Gorinchem vermelden in hun jaarverslagen hoeveel kandidaten jaarlijks de uitkering uitstromen *naar werk*. In figuur 5.2 zetten we de ontwikkeling in uitstroom naar werk per arbeidsmarktregio over de jaren 2017 t/m 2020 op een rij. Dat doen we in indexcijfers waarbij het jaar 2017 100 is. Hierdoor zijn de arbeidsmarktregio's – waarvan de omvang van de uitstroom en het kandidatenbestand sterk verschilt – beter vergelijkbaar. Of de definitie van de indicator uitstroom uit de uitkering naar werk in de vier arbeidsmarktregio's precies gelijk is, weten we niet. Door indexcijfers te gebruiken krijgen we een beeld van ontwikkelingen en doen eventuele verschillen in registratie en definitie er minder toe. In bijlage 3 staan de brongegevens voor figuur 5.2.

Figuur 5.2 Indexcijfer uitstroom uit de uitkering in vier arbeidsmarktregio's (2017=100)

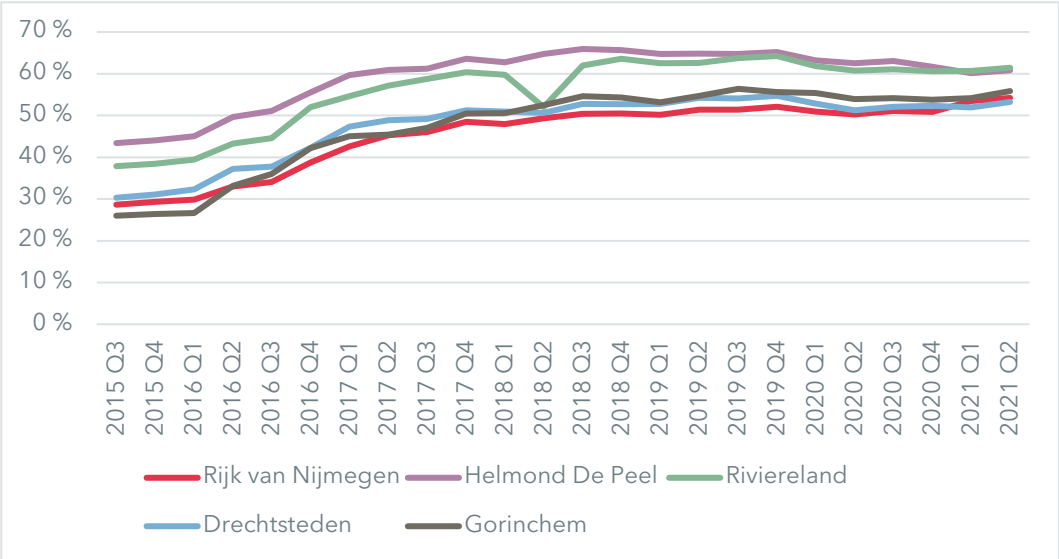

Bron: Jaarstukken Avres, MGR Rijk van Nijmegen, Werkzaak Rivierenland, Sociale Dienst Drechtsteden (meerdere jaren)

De vier arbeidsmarktregio's laten een redelijk vergelijkbare ontwikkeling zien. In de jaren 2017 en 2018 lag de uitstroom fors hoger dan in 2019 en 2020. Er lijkt sprake te zijn van een structurele trend van een afnemende uitstroom uit de uitkering naar werk. Alleen in de arbeidsmarktregio Rivierenland is de negatieve trend wat minder sterk en was er in 2020 zelfs iets meer uitstroom uit de uitkering naar werk dan in 2019.

UWV registreert per kwartaal welk aandeel van de doelgroep Banenafspraak werkzaam is. In figuur 5.3 vergelijken we de ontwikkeling vanaf 2015 voor de arbeidsmarktregio's Rijk van Nijmegen, Helmond-De Peel, Rivierenland, Drechtsteden en Gorinchem.

Figuur 5.3 Percentage werkzame personen uit doelgroep Banenafspraak

Bron: https://www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/dashboards/banenafspraak

De ontwikkeling van het percentage werkzame personen uit de doelgroep Banenafspraak laat in alle vergeleken arbeidsmarktregio's een positieve ontwikkeling zien. Het percentage neemt toe van gemiddeld 33% in het derde kwartaal van 2015 naar gemiddeld 57% in het tweede kwartaal van 2021. Het aandeel werkzame personen uit de doelgroep Banenafspraak ligt in de arbeidsmarktregio Helmond-De Peel en Rivierenland het hoogst. De relatieve groei over de periode Q3 2015 t/m Q2 2021 is in de regio's Rijk van Nijmegen (+26%) en Gorinchem (+30%) het grootst.

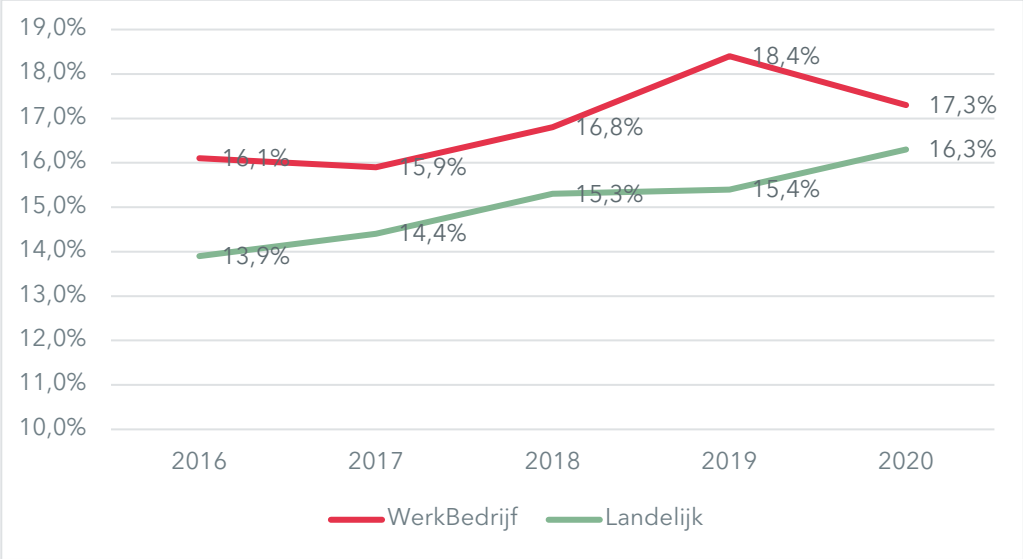
Bij kandidaten die werken met een loonkostensubsidie wordt de loonwaarde gemeten. We zagen in hoofdstuk 4 dat de gemiddelde loonwaarde in Rijk van Nijmegen in 2019 59% bedroeg en in 2020 56%. Dat is boven het landelijk gemiddelde van 50% in 2019 en 51% in 2020 volgens de Divosa Benchmark Werk en Inkomen. Dat betekent dat Rijk van Nijmegen minder budget kwijt is aan loonkostensubsidie.

5.4.2 Sociale werkvoorziening

Cedris, de brancheorganisatie voor SW-bedrijven houdt in de jaarlijkse sectorinformatierapporten bij wat het ziekteverzuim is bij Wsw-medewerkers. Dit landelijk

gemiddelde is ook voor WerkBedrijf een belangrijke maatstaf, omdat de doelstelling is onder het landelijk gemiddelde te blijven.

Figuur 5.4 Ziekteverzuim in de SW bij WerkBedrijf en het landelijk gemiddelde

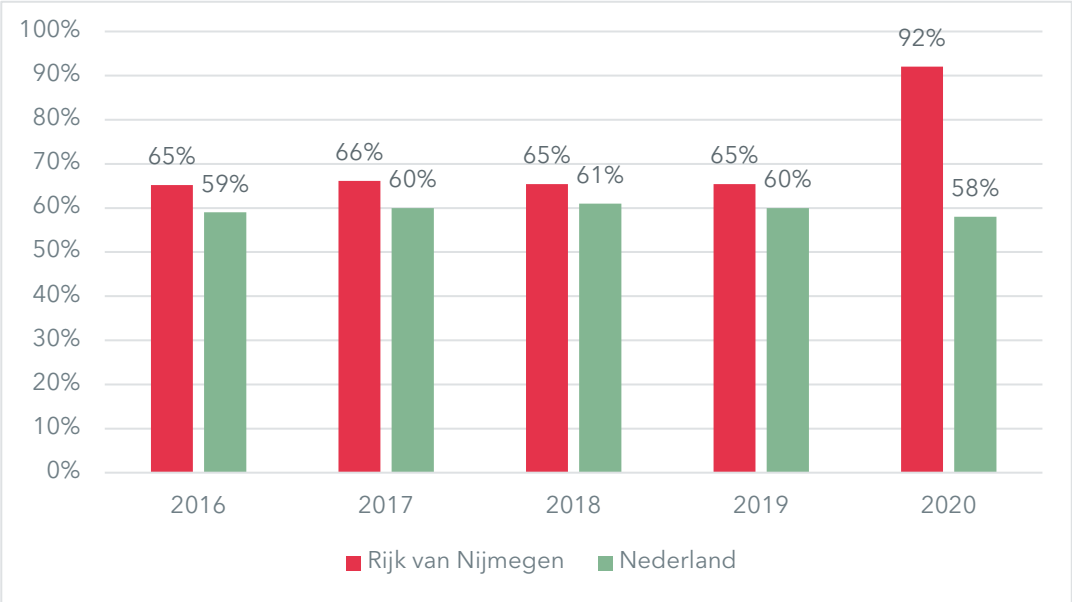

Bron: Cedris Sectorinformatie (meerdere jaren), Compas (meerdere jaren)

Uit de sectorinformatie van Cedris blijkt dat het gemiddelde ziekteverzuim in de SW sinds 2016 toeneemt. Lag het verzuimpercentage in 2016 nog op bijna 14%, in 2020 is dat gestegen naar 16,3%. Het verzuimpercentage is bij WerkBedrijf structureel hoger. In 2020 lagen het verzuimpercentage bij WerkBedrijf dichter bij het landelijk gemiddelde.

Ten slotte kijken we naar de verdeling van Wsw-medewerkers over de werkladder. Daarbij maken we onderscheid tussen het totaal beschut werk (binnen) en het totaal aan werk buiten de muren van de SW (begeleid werken, groeps- en individuele detacheringen, werken op locatie). In de sectorinformatie van Cedris wordt jaarlijks vermeld welk percentage van de Wsw-medewerkers buiten de muren van de SW werkt.

Figuur 5.5 Percentage SW-medewerkers buiten de muren van de SW

Bron: Cedris Sectorinformatie (meerdere jaren), Jaarstukken WerkBedrijf (meerdere jaren)

Het percentage SW-medewerkers dat buiten de muren van de SW werkt, ligt in Rijk van Nijmegen structureel hoger dan het landelijk gemiddelde. Als gevolg van de groepsdetachering bij BlueView in 2020 is het percentage 'buiten' in Rijk van Nijmegen zeer sterk gestegen.

5.5 Deelconclusie

Waar in veel arbeidsmarktregio's gekozen is voor een lichte organisatie voor het werkbedrijf in de vorm van een bestuurlijk platform of samenwerkingsverband, is in het Rijk van Nijmegen een uitvoerende organisatie neergezet met een breed regionaal takenpakket. WerkBedrijf Rijk van Nijmegen is niet alleen een samenwerking tussen de zeven gemeenten op het gebied van arbeidsbemiddeling en arbeidsmatige dagbesteding, maar ook een integratie met het voormalige SW-bedrijf Breed. De regio heeft als geheel één re-integratieverordening en één set prestatie-indicatoren voor de hele regio. We stellen vast dat WerkBedrijf daarmee een betrekkelijk unieke organisatie in Nederland is. Van de 35 arbeidsmarktregio's zijn er naast Rijk van Nijmegen nog drie arbeidsmarktregio's met een dergelijke sterk geïntegreerde regionaal structuur: Helmond-De Peel, Rivierenland en Gorinchem. De takenpakketten van deze regionale werkbedrijven verschillen enigszins (wel/niet inkomensverstrekking, wel/niet arbeidsmatige dagbesteding, wel/niet schuldhulpverlening). Geen van de vier arbeidsmarktregio's heeft targets geformuleerd op het niveau van *outcome*, zoals kwaliteit van leven of duurzaamheid van werk. De prestatie-indicatoren hebben vooral betrekking op output zoals uitstroom uit de uitkering en throughput, zoals het aantal kandidaten dat wordt begeleid.

Niet alleen in de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen, maar ook landelijk en in andere regio's wordt gesignaleerd dat kandidaten in de loop der jaren moeilijker bemiddelbaar zijn geworden. En net als in Rijk van Nijmegen is ook landelijk het aandeel jongeren in de uitstroom relatief hoog. De ontwikkelingen op een aantal prestatie-indicatoren komen in de regio Rijk van Nijmegen redelijk overeen met die in vergelijkbare arbeidsmarktregio's en met landelijke trends. We zien dat de uitstroom uit de uitkering naar werk in zowel Rijk van Nijmegen als

Helmond-De Peel, Rivierenland en Gorinchem afneemt van 2017 tot en met 2020. Het percentage werkenden uit de doelgroep Banenafspraak neemt van 2015 tot en met 2020 juist in alle regio's toe. De relatieve stijging is in Nijmegen nog wat sterker dan in de andere regio's. Verder zien we dat het ziekteverzuim in de SW in Rijk van Nijmegen boven het landelijk gemiddelde ligt, maar de opwaartse trend ook in het landelijk gemiddelde zichtbaar is. Ten slotte ligt het percentage SW-medewerkers dat buiten de muren van de SW werkt in Rijk van Nijmegen structureel hoger dan het landelijk gemiddelde. We concluderen hiermee dat de prestaties van Rijk van Nijmegen over het algemeen vergelijkbaar zijn met het landelijke beeld en met de prestaties van vergelijkbare arbeidsmarktregio's.

Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk beantwoorden we de centrale vragen van de evaluatie en geven we mogelijkheden voor verbeteringen.

6.1 Conclusies

WerkBedrijf is een wendbare uitvoeringsorganisatie met een herkenbare visie

De doelen en uitgangspunten van WerkBedrijf zijn door de zeven gemeenten in 2013 neergelegd in het visiedocument 'Sterke werkwoorden'. Als we kijken naar de aangeboden dienstverlening en de werkwijze van WerkBedrijf in de praktijk, dan concluderen we dat die goed aansluiten bij de visie uit Sterke werkwoorden. WerkBedrijf voert arbeidsbemiddeling uit met als doel zoveel mogelijk uitstroom van kandidaten naar regulier werk. Ondernemers zijn in de praktijk de klant, dus WerkBedrijf zet de bedrijfsdienstverlening conform de visie centraal. WerkBedrijf heeft in de uitvoering oog voor zowel de vraag van de ondernemer als de mogelijkheden van de kandidaat. In de ervaringen van stakeholders met de dienstverlening horen wij impliciet terug dat de kernwaarde 'iedereen is van waarde' bij WerkBedrijf op de voorgrond staat. Ook ligt het accent in de dienstverlening op wat mensen *wel* kunnen, conform de kernwaarde uit Sterke werkwoorden.

WerkBedrijf is in de uitvoering een wendbare organisatie gebleken. Zo heeft WerkBedrijf onderzoek verricht en de uitkomsten aangegrepen om knelpunten op te lossen of dienstverlening te verbeteren. Ook wordt feedback van stakeholders over het algemeen serieus genomen en benut om verbeteringen door te voeren. WerkBedrijf speelt adequaat in op de

kansen en bedreigingen die zich met name voordoen in de sociale werkvoorziening. De samenwerking met BlueView is hierbij het meest in het oog springende voorbeeld.

Ondernemers en gemeenten hebben over het algemeen waardering voor de organisatie en dienstverlening; deel kandidaten wil andere focus

Gemeenten vinden dat er een herkenbare, solide en deskundige organisatie staat. WerkBedrijf is niet gericht op regels en is in de uitvoering vrij van politieke druk, zodat de focus op de kandidaat en de ondernemer kan liggen. WerkBedrijf is er volgens gemeenten vooral in geslaagd een groot netwerk van ondernemers op te zetten en te onderhouden waar zij kandidaten kunnen plaatsen. Dat brengt meer kansen voor kandidaten met zich mee. Een duidelijk knelpunt is de soms gebrekkige samenwerking tussen gemeenten en WerkBedrijf rond individuele kandidaten. We concluderen dat gemeenten waardering hebben voor de wijze waarop WerkBedrijf zijn taken uitvoert, maar een stuk kritischer zijn over de samenwerking met WerkBedrijf op kandidaatsniveau.

Ondernemers zijn over het algemeen tevreden met de dienstverlening en de consulenten van WerkBedrijf. WerkBedrijf heeft ook veel en bruikbare voorzieningen voor ondernemers. Een knelpunt is de mismatch die soms optreedt tussen de verwachtingen van ondernemers en het aanbod van kandidaten. Sommige ondernemers verwachten dat WerkBedrijf gemakkelijk inzetbare mensen kan leveren en ook na de match een structurele rol bij de begeleiding van kandidaten met motivatieproblemen kan blijven spelen. We stellen vast dat WerkBedrijf de verwachtingen van ondernemers over het algemeen waarmaakt, maar ondernemers nog beter kan voorbereiden op de komst van kandidaten met complexe problematiek en de rol van WerkBedrijf daarbij.

Kandidaten ten slotte zijn over het algemeen redelijk tevreden over de dienstverlening van WerkBedrijf. Ze vinden de consulenten van WerkBedrijf vriendelijk, hebben het gevoel dat ze serieus genomen worden en ervaren de begeleiding door WerkBedrijf als prettig. De dienstverlening biedt veel mogelijkheden en de mens staat centraal. De dienstverlening sluit minder goed aan bij de groeiende groep kandidaten met zwaardere problematiek en op de behoeften van hoger opgeleide kandidaten. Een deel van de kandidaten heeft behoefte aan meer persoonlijke aandacht en nazorg, focus op de wat de kandidaat wil in plaats van kan, en begeleiding op andere leefgebieden dan werk.

De prestaties van WerkBedrijf vertonen een stijgende lijn, maar niet alle doelen worden behaald

De prestaties en het doelbereik van WerkBedrijf laten een gemêleerd beeld zien. We stellen vast dat WerkBedrijf in de periode van 2015 tot en met 2020 op de meeste indicatoren steeds betere realisaties laat zien, behalve in coronajaar 2020. WerkBedrijf heeft tot 2020 steeds meer unieke relaties met ondernemers; plaatste meer mensen op (parttime) werk, vooral jongeren tot 27 jaar en statushouders; registreerde een stijging van de uitstroom uit de bijstand naar werk; realiseerde een aanzienlijke toename van de toegevoegde waarde per fte SW; liet meer SW'ers buiten de muren van WerkBedrijf werken en zag een forse groei in het aantal kandidaten dat actief was binnen Op Weg Naar Werk. Op sommige indicatoren is het beeld minder positief. Het aantal kandidaten dat werkt met behoud van uitkering nam fors af en het ziekteverzuim in de SW is net als bij de start van WerkBedrijf nog steeds hoger dan het landelijk gemiddelde.

We constateren tevens dat WerkBedrijf niet alle doelen behaald. De doelrealisatie bij de sociale werkvoorziening blijft achter. Wat betreft arbeidsbemiddeling zijn de doelen in de jaren 2017 tot

en met 2019 behaald, terwijl de jaren 2016 en 2020 achterblijven qua doelrealisatie. Het niet behalen van doelen heeft mogelijk te maken met de toename van het aandeel kandidaten met een hoge uitkeringsduur en oudere SW-medewerkers.

WerkBedrijf is een redelijk unieke organisatie die in hoofdlijnen hetzelfde presteert als vergelijkbare organisaties

Waar in veel arbeidsmarktregio's gekozen is voor een lichte organisatie voor het werkbedrijf in de vorm van een bestuurlijk platform of samenwerkingsverband, is in het Rijk van Nijmegen een uitvoerende organisatie neergezet met een breed regionaal takenpakket. WerkBedrijf Rijk van Nijmegen is niet alleen een samenwerking tussen de zeven gemeenten op het gebied van arbeidsbemiddeling en arbeidsmatige dagbesteding, maar ook een integratie met het voormalige SW-bedrijf Breed. De regio heeft als geheel één re-integratieverordening en één set prestatie-indicatoren voor de hele regio. We stellen vast dat WerkBedrijf daarmee een betrekkelijk unieke organisatie in Nederland is. Van de 35 arbeidsmarktregio's zijn er naast Rijk van Nijmegen drie arbeidsmarktregio's met een dergelijke sterk geïntegreerde regionale uitvoeringsstructuur: Helmond-De Peel, Rivierenland en Gorinchem.

Niet alleen in de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen, maar ook landelijk en in andere regio's wordt gesignaleerd dat kandidaten in de loop der jaren moeilijker bemiddelbaar zijn geworden. En net als in Rijk van Nijmegen is ook landelijk het aandeel jongeren in de uitstroom relatief hoog. De ontwikkelingen op een aantal prestatie-indicatoren komen in de regio Rijk van Nijmegen redelijk overeen met die in vergelijkbare arbeidsmarktregio's en met landelijke trends. We zien dat de uitstroom uit de uitkering naar werk in zowel Rijk van Nijmegen als Helmond-De Peel, Rivierenland en Gorinchem afneemt na 2018, waarbij het coronajaar 2020 in alle regio's een dieptepunt vormt. Het percentage werkenden uit de doelgroep Banenafspraak neemt van 2015 tot en met 2020 juist in alle regio's toe. De relatieve stijging is in Nijmegen nog wat sterker dan in de andere regio's. Verder zien we dat het ziekteverzuim in de SW in Rijk van Nijmegen boven het landelijk gemiddelde ligt, maar de opwaartse trend ook in het landelijk gemiddelde zichtbaar is. Ten slotte ligt het percentage SW-medewerkers dat buiten de muren van de SW werkt in Rijk van Nijmegen structureel hoger dan het landelijk gemiddelde. We concluderen hiermee dat de prestaties van Rijk van Nijmegen over het algemeen vergelijkbaar zijn met het landelijke beeld en met de prestaties van vergelijkbare arbeidsmarktregio's.

De verantwoording door Werkbedrijf is voor verbetering vatbaar

WerkBedrijf rapporteert jaarlijks in de jaarstukken over de prestaties op het vlak van arbeidsbemiddeling, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding. De vertegenwoordigers van gemeenten die wij hebben gesproken, vinden de verantwoording van WerkBedrijf over het algemeen adequaat, maar zouden willen dat de verantwoording zowel kwantitatief als kwalitatief diepgravender wordt en antwoord geeft op vragen als: Hoe duurzaam is de uitstroom? Welke verhalen hoor je van kandidaten? Welke tussenstapjes zetten kandidaten op weg naar werk? Daarbij maken sommige gemeenten de kanttekening dat extra verantwoording wel doelmatig moet zijn en niet gepaard moet gaan met een forse stijging van de administratieve lasten voor WerkBedrijf en/of gemeenten. Vanuit de Kandidatenraad is opgemerkt dat WerkBedrijf (te) veel stuurt op 'harde' kwantitatieve indicatoren die te weinig zeggen over de daadwerkelijke ervaringen van mensen. Gezien de aard van de SW – mensen ontwikkelen – zou de verantwoording ook meer daarop gericht moeten zijn.

Wij signaleren dat de cijfers die WerkBedrijf heeft over prestaties – en die zijn aangeleverd ten behoeve van deze evaluatie – beperkingen hebben. Hierdoor zijn ze niet toereikend om een

compleet inzicht te verkrijgen in de kwaliteit en effectiviteit van de dienstverlening, in langetermijntrends en in de prestaties van de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen in vergelijkend perspectief. WerkBedrijf is daarin niet uniek. Geen van de vier organisaties in andere arbeidsmarktregio's waarmee we WerkBedrijf hebben vergeleken, heeft targets geformuleerd op het niveau van *outcome*, zoals kwaliteit van leven of duurzaamheid van werk. De prestatie-indicatoren betreffen in hoofdzaak gegevens die gemakkelijk te registreren zijn en die gemakkelijk uit bestaande registratiesystemen te halen zijn. De prestatie-indicatoren van arbeidsmarktregio's hebben vooral betrekking op output zoals uitstroom uit de uitkering en *throughput*, zoals het aantal kandidaten dat wordt begeleid. We zijn onder de drie arbeidsmarktregio's waarmee we vergelijken geen *best practice* tegengekomen die inzicht biedt in de effectiviteit van de dienstverlening of de kwaliteit van de uitstroom.

Lokale sturing op uitstroom kan het draagvlak voor regionale samenwerking ondergraven

Bij de oprichting van WerkBedrijf was er bij lokale bestuurders een groot draagvlak voor regionale samenwerking. Wij constateren dat gemeenten nog steeds voordelen zien in de aanwezigheid van een regionaal opererend werkbedrijf, maar dat het lokale perspectief de afgelopen jaren meer is gaan prevaleren. Dat is te zien aan de toenemende behoefte van gemeenten aan lokaal maatwerk, aan de neiging van gemeenten om de opbrengsten van WerkBedrijf af te meten aan de lokale uitstroom uit de uitkering, en aan de sterker wordende roep in enkele gemeenten om de re-integratie misschien maar weer zelf te gaan doen.

Deze tendens lijkt niet zozeer ingegeven door de prestaties van WerkBedrijf – die immers niet verslechterd zijn – maar door de 'natuurlijke' neiging van gemeenten om financiële afwegingen en lokale belangen mee te wegen. De gemeenten in de regio verschillen aanzienlijk qua wensen, politieke kleur, visie en afwegingskader. Gemeenten dragen hun participatiebudget over aan WerkBedrijf en verwachten daar primair op lokaal niveau de resultaten van te zien. Dit geldt zeker voor die gemeenten die te maken hebben met een krappe begroting. Ook speelt mee dat gemeenten verantwoordelijk blijven voor de dienstverlening aan hun eigen burgers en wethouders daarover lokaal verantwoording moeten afleggen.

Het regionale niveau waarop WerkBedrijf acteert vraagt echter om een regionaal perspectief, met een goede afweging van de verschillende belangen. De toenemende wens tot lokaal maatwerk maakt het soms lastig om tot een duidelijke regionale lijn te komen en taken efficiënt uit te voeren. Bovendien signaleren wij een spanning tussen de wijze waarop gemeenten sturen op de prestaties van WerkBedrijf in termen van uitstroom aan de ene kant en aan de andere kant de vraag van gemeenten om meer aandacht voor moeilijke bemiddelbare kandidaten die minder kans hebben op uitstroom naar betaald werk. De gemeentelijke sturing en het gemeentelijke beleid zijn in de uitvoeringspraktijk van WerkBedrijf niet altijd goed verenigbaar.

6.2 Aanbevelingen

Hieronder formuleren we enkele aanbevelingen voor de gemeenten in de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen. Die hebben we opgedeeld in: opdracht en financiering; beleidsvisie op WerkBedrijf; sturing en verantwoording. Per (set) aanbevelingen geven we een onderbouwing.

6.2.1 Opdracht en financiering

- Waak voor de uitholling van WerkBedrijf en voorkom a) terugkerende discussies over lokale prestaties en *return on investment*, b) toenemende inzet van maatwerk en c) eventuele overheveling van taken naar gemeenten.
- Geef WerkBedrijf een meerjarige opdracht en meerjarige middelen om de taken adequaat uit te kunnen blijven voeren.

We concludeerden dat WerkBedrijf functioneert conform de doelen en uitgangspunten die de zeven gemeenten in 2013 hebben neergelegd in Sterk Werkwoorden. Er staat een wendbare uitvoeringsorganisatie die tamelijk uniek is in Nederland en vergelijkbare prestaties laat zien als vooruitstrevende uitvoeringsorganisaties in andere arbeidsmarktregio's. Hoewel stakeholders diverse verbetermogelijkheden zien, lijkt er geen grond te zijn voor een fundamentele heroverweging van de opdracht van gemeenten aan, en financiering van WerkBedrijf.

Het is met het oog op de continuïteit van de dienstverlening en de regionale samenwerking belangrijk als gemeenten zich blijvend verbinden aan de regionale samenwerking binnen WerkBedrijf. Daarbij horen een meerjarige opdracht en meerjarige financiële middelen. Een zekere politieke 'rust' is nodig voor een uitvoeringsorganisatie om efficiënt te kunnen blijven opereren. Toenemende inzet van maatwerk kan resulteren in versnipperde dienstverlening en de regionale prestaties negatief beïnvloeden. WerkBedrijf heeft bovendien in de uitvoering voldoende massa nodig om adequaat te kunnen blijven functioneren.

Het is van belang dat gemeenten met elkaar en met de uitvoeringsorganisatie het goede gesprek voeren over gezamenlijke doelen en uitgangspunten en improductieve discussies over lokale cijfers zoveel mogelijk proberen te vermijden. Het is met name van belang daarbij het centrale principe achter de bekostiging (opnieuw) met elkaar vast te stellen: WerkBedrijf is een zelfstandige entiteit waaraan de gemeenten hun middelen overdragen en die daarmee regionale doelen behaalt. Het alternatief - gemeenten betalen voor de dienstverlening die WerkBedrijf biedt en mogen eisen stellen aan de lokale prestaties – lijkt ons geen passend principe voor een regionaal opererende organisatie als WerkBedrijf. Gebruik van de diensten van WerkBedrijf op een soort transactiebasis zou leiden tot onwerkbare prikkels in de uitvoering en daarmee tot inefficiënties. Een voorbeeld: Moet de consulent kandidaat A loslaten omdat kandidaat B uit een gemeente komt waar de targets nog niet zijn behaald?

6.2.2 Beleidsvisie op WerkBedrijf

- Maak een heldere politieke keuze voor de beleidsvisie op WerkBedrijf: als een bemiddelingsbedrijf gericht op uitstroom of (vooral) als een mensontwikkelbedrijf gericht op participatie en ontwikkeling van mensen?
- Overweeg een beleidsvisie waarin participatie en ontwikkeling van mensen meer centraal komen te staan, maar vergeet daarbij niet dat ondernemers nodig zijn om werk te vinden.
- Leg meer nadruk op persoonlijke aandacht voor de wensen en beleving van kandidaten.
- Positioneer WerkBedrijf nadrukkelijker als strategische arbeidsmarktspeler binnen de 'triple helix' van overheid, ondernemers en onderwijs.

Politieke keuze voor beleidsvisie op WerkBedrijf

In de huidige beleidsvisie is WerkBedrijf een arbeidsbemiddelingsbedrijf. Dat was in 2013 een voor de hand liggende keuze. Betrokken wilden geen "typische sociale dienst" bouwen, maar

één regionaal aanspreekpunt voor ondernemers dat kandidaten aan ondernemers verbindt.[104] Gemeenten bleven verantwoordelijk voor de inkomensvoorziening en ondersteuning van mensen in de niet-loonvormende keten. Inmiddels heeft WerkBedrijf een groeiende groep kandidaten met een arbeidsbeperking of met een lange uitkeringsduur, waardoor snelle plaatsing vaker niet haalbaar is en volledige uitstroom uit de uitkering ook niet altijd tot de mogelijkheden behoort. Deze groep kandidaten verblijft permanent of langer dan de afgesproken termijn van twee jaar in de dienstverlening van WerkBedrijf. De beschikbare voorzieningen van WerkBedrijf sluiten echter niet altijd goed aan op de behoeften en mogelijkheden van deze groep. Vanuit gemeenten is de roep te horen om meer aandacht van WerkBedrijf voor moeilijk bemiddelbare kandidaten die minder kans hebben op uitstroom naar betaald werk.

Deze ontwikkelingen leiden tot een fundamentele vraag over de visie op de rol van WerkBedrijf: Sluit de visie van bemiddelingsbedrijf nog aan op de huidige kandidaten in de Participatiewet, of past het profiel van 'mensontwikkelbedrijf'[105] inmiddels beter? Wij signaleren dat diverse gemeenten en werkbedrijven in andere arbeidsmarktregio's het accent verleggen van bemiddeling en uitstroom naar ontwikkeling en participatie van bijstandsgerechtigden. In de dienstverlening ligt de nadruk op het werkfit maken van mensen in relatief langdurige ontwikkeltrajecten (die ook meer dan twee jaar kunnen duren). Integrale dienstverlening staat daarbij centraal. De begeleiding heeft dan (ook) betrekking op problemen zoals schulden, verslaving of een onstabiele thuissituatie en in de trajecten gaat het om de ontwikkeling van werknemersvaardigheden en het opdoen van werkervaring. Bemiddeling naar regulier werk en (volledige) uitstroom uit de uitkering zijn geen hoofddoel van deze trajecten, maar kunnen op de langere termijn wel tot de mogelijkheden behoren.

Het is van belang dat betrokkenen een antwoord proberen te formuleren op de vraag of een bemiddelingsbedrijf of een ontwikkelbedrijf beter past bij WerkBedrijf, rekening houdend met de dilemma's die spelen. Want een transitie naar een ontwikkelbedrijf heeft consequenties op een aantal gebieden:

- Voor de taakverdeling tussen WerkBedrijf en gemeenten. Een transitie naar mensontwikkelbedrijf vraagt om de ontwikkeling van een samenhangend begeleidingsaanbod op andere leefgebieden dan werk. Wat betekent dit voor de taakverdeling tussen WerkBedrijf (loonvormende keten, begeleiding naar werk) en gemeenten (niet-loonvormende keten, begeleiding op andere leefgebieden dan werk)?
- Voor het draagvlak onder gemeenten. Gemeenten verschillen van politieke kleur. Sommige gemeenten leggen meer focus op (snelle) uitstroom en naleving van de plichten van kandidaten, andere gemeenten leggen meer nadruk op maatschappelijke participatie. Kunnen alle gemeenten meegaan in een transitie van WerkBedrijf naar mensontwikkelbedrijf?
- Voor de dienstverlening aan ondernemers. Door ondernemers als klant te zien en de bedrijfsdienstverlening centraal te stellen, ontstaan kansen op werk voor kandidaten, is de huidige visie op arbeidsbemiddeling. Daarbij speelt mee dat een positieve ervaring van een ondernemer met een makkelijk bemiddelbare kandidaat draagvlak kan scheppen bij de ondernemer voor plaatsing van een kandidaat die meer begeleiding nodig heeft. Hoe is bij

[104] Raadsvoorstel werkbedrijf, 26 november 2013.

[105] Deze term is gebaseerd op het Mens Ontwikkel Bedrijf van de gemeente Landgraaf. Dat biedt ontwikkeltrajecten en ontwikkelplekken voor bijstandsgerechtigden.

een transitie naar een mensontwikkelbedrijf te voorkomen dat de ondernemer en de makkelijk bemiddelbare kandidaat uit het oog worden verloren?
- In tijden van laagconjunctuur en een ruime arbeidsmarkt. WerkBedrijf zal in tijden van laagconjunctuur opnieuw te maken krijgen met relatief makkelijk bemiddelbare kandidaten. De voorzieningen voor arbeidsbemiddeling en snelle plaatsing op regulier werk zouden dus niet moeten verdwijnen.

Project Doe je mee kan gezien worden als een pilot waarin op kleine schaal wordt geëxperimenteerd met het vinden van antwoorden op deze vragen. De resultaten en conclusies uit dit project kunnen aangegrepen worden om strategische keuzes te maken voor de toekomst van WerkBedrijf.

Persoonlijke aandacht voor wensen en beleving kandidaten

Bij een nieuw beleidsvisie op WerkBedrijf is een andere benadering van kandidaten essentieel. WerkBedrijf heeft in de uitvoering oog voor de kandidaat en is over het algemeen mensgericht. In de persoonlijke contacten met kandidaten is de benadering enthousiasmerend en ligt de nadruk op wat mensen kunnen. Verblijf in de uitkering is voor veel kandidaten echter een vernederende ervaring die veel impact heeft op het geloof in eigen kunnen. Uit onderzoek blijkt dat persoonlijke aandacht en intensieve persoonlijke begeleiding door één 'dedicated' professional kandidaten met een negatief zelfbeeld, stress of problemen in de privésfeer kan helpen om het (zelf)vertrouwen terug te winnen en stapjes in de richting van participatie en betaald werk te zetten. Meer aandacht voor de wensen van de kandidaat kan ook het geloof in eigen kunnen versterken. Ten slotte zou WerkBedrijf meer nazorg kunnen bieden aan kandidaten die daaraan behoefte hebben. Daarbij valt te denken aan driegesprekken tussen de consulent, werkgever en kandidaat.

Strategische arbeidsmarktspeler

De huidige krapte op de arbeidsmarkt biedt kansen voor een ambitieuzere invulling van het regionale arbeidsmarkt- en re-integratiebeleid. WerkBedrijf kan daarbij sterker gepositioneerd worden als intermediair tussen overheden, ondernemers en onderwijs ('de drie O's') waaronder UWV en het regionale mobiliteitsteam (RMT). Een ambitieuzere invulling van het regionale arbeidsmarkt- en re-integratiebeleid houdt in dat beleid en uitvoering op het vlak van economie, arbeidsmarkt en arbeidsbemiddeling meer met elkaar verbonden worden. Daarbij krijgt WerkBedrijf de bredere opdracht om samen met de drie O's mismatches op de regionale arbeidsmarkt het hoofd te bieden en transities op de arbeidsmarkt – van werk naar werk, van school naar werk, van uitkering naar werk en van uitkering naar school – zo soepel mogelijk te laten verlopen. Dit kan ook een nieuwe impuls geven aan het lokale draagvlak voor regionale samenwerking. Daarbij moet rekening gehouden worden met een aantal belemmerende factoren. De financiering en prikkels tussen en binnen de drie O's (denk vooral aan UWV en gemeenten) verschillen sterk. Ook ligt handelingsverlegenheid op de loer. Het is daarom van belang klein te beginnen. Van belang is bij de uitvoering van die projecten ook na te gaan hoe samenwerking en werkwijzen structureel zijn te borgen.

6.2.3 Sturing en verantwoording

- Formuleer als gemeenten gezamenlijke indicatoren die goed weergeven wat gemeenten van WerkBedrijf verwachten.

- Zoek naar indicatoren en vormen van verantwoording die – aansluitend bij de visie op WerkBedrijf – meer inzicht geven in de ontwikkeling van kandidaten en de kwaliteit van de uitstroom.
- Participeer in benchmarks zodat regionale vergelijking mogelijk is.

Moeilijk bemiddelbare kandidaten hebben minder kans op uitstroom naar betaald werk. Sturing door gemeenten op volledige uitstroom uit de uitkering verhoudt zich niet goed tot een complexer kandidatenbestand. Het is daarom vang belang dat gemeenten – zeker bij een nieuwe beleidsvisie –prestatie-indicatoren herformuleren. Die moeten goed uitdrukken wat gemeenten verwachten van WerkBedrijf en wat ze echt belangrijk vinden. Gegeven de wensen die gemeenten in de evaluatie hebben geuit, zouden prestatie-indicatoren meer inzicht moeten geven in de ontwikkeling van kandidaten en de kwaliteit van de uitstroom. Hieronder noemen wij mogelijke nieuwe indicatoren.

- Herinstroom in de uitkering binnen 12 maanden na uitstroom naar werk. Deze indicator geeft een beeld van de duurzaamheid van uitstroom. Uitval van mensen uit het arbeidsproces leidt tot herinstroom. Gemeenten kunnen door middel van bestandskoppeling inzicht verkrijgen in de herinstroom.
- Parttime uitstroom uit de uitkering. Sommige kandidaten stromen de uitkering gedeeltelijk uit omdat hun loon, bijvoorbeeld door deeltijdwerk, onder de bijstandsnorm blijft. Voor sommige kandidaten is dit het hoogst haalbare, en voor gemeenten betekent dit een besparing op de uitkeringslasten. Wanneer gemeenten registreren bij hoeveel bijstandsgerechtigden de uitkering door bijverdiensten lager ligt, is inzicht te verkrijgen in parttime uitstroom.
- Duur van de dienstverlening. Met deze indicator is te monitoren hoeveel kandidaten langdurige ondersteuning nodig hebben. Het geeft gemeenten ook inzicht hoeveel kandidaten in de toekomst mogelijk terug gemeld gaan worden omdat ze de maximale ondersteuningsduur dreigen te bereiken. WerkBedrijf registreert de duur van de dienstverlening, maar rapporteert hier nog niet over.
- Ontwikkeling van kandidaten. Hiervoor zouden één of meerdere nieuwe indicatoren opgesteld moeten worden. Bij ontwikkeling valt te denken aan vergroting van zelfredzaamheid (bijvoorbeeld gemeten met de Zelfredzaamheidsmatrix), groei in werknemersvaardigheden, toename van motivatie of stappen op de Participatieladder die kandidaten zetten. Van belang is dat er gekozen wordt voor een betekenisvolle indicator die structureel geregistreerd wordt en niet te veel belasting voor de uitvoering oplevert.
- Kwaliteit van de baan. Hierbij gaat het om aspecten als de contractvorm (tijdelijk, vast), de omvang van het contract in aantal uren en de ervaren tevredenheid van de kandidaat-werknemer. Dat laatste zou vastgesteld kunnen worden door middel van een soort alumni-onderzoek onder uitgestroomde kandidaten. De contractvorm en omvang van het contract zijn ook indirect vast te stellen via onderzoek met gebruik van CBS-microdata.

Het is ook aan te bevelen om als regio deel te nemen aan een benchmark zoals de Divosa-benchmark Werk & Inkomen. Daarmee kan Rijk van Nijmegen op regelmatige basis vaststellen hoe de prestaties zich verhouden tot andere arbeidsmarktregio's. Denk aan cijfers over (her)instroom, uitstroom(bestemmingen) en de samenstelling van het bijstandsbestand.

Bijlage 1: Maat- en meerwerkafspraken

In onderstaande tabellen zijn per gemeente de afspraken opgenomen die zij hebben gemaakt met het WerkBedrijf over maat- en meerwerk.

Tabel B1 Berg en Dal

Jaar	Maat- en meerwerk
2016	• Berg en Dal Werkt!: intensieve bemiddeling van kandidaten uit Millingen aan de Rijn, Leuth en Kekerdom. Kandidaten worden in beeld gehouden zo lang dat nodig is.
2017	• Berg en Dal Werkt!: uitbreiding naar andere dorpen. • Ontwikkeltrajecten: met 3 ondernemers zijn afspraken gemaakt over ontwikkeltrajecten.
2018	• Berg en Dal Werkt! • Ontwikkeltrajecten bij 3 ondernemers.
2019	• Berg en Dal Werkt!
2020	• Basis dichtbij: dienstverlening op locatie in Berg en Dal. • Berg en Dal Werkt! • Directieve benadering (niet uitgevoerd vanwege coronamaatregelen): intensieve gespreksvoering, focus op werksoort o.b.v. mogelijkheden arbeidsmarkt en opleggen van maatregelen bij no show of weigering. • Samenwerking Sociaal Team: advies over werkmogelijkheden binnen een zorgtraject van het Sociaal Team. • Intensivering bedrijfsdienstverlening: benaderen ondernemers met werkkansen voor kandidaten, maar waarmee nog geen samenwerking bestaat.

Tabel B2 Beuningen

Jaar	Maat- en meerwerk
2016	• Doelgroep 50+: screening van extra kandidaten. • Beuningen Werkt!: vrijwillige inloopdagen voor kandidaten op locatie in Beuningen en aansluiting van consulent bij de Walk en Talk sessies voor werkzoekenden in de bibliotheek. • P-INK: doel is urenuitbreiding realiseren, zodat kandidaten met inkomen uit een parttime baan volledig uit de uitkering stromen. • Beuningen Actief: extra stimulans en ondersteuning om deel te nemen aan de samenleving voor mensen met weinig perspectief op betaald werk.

Jaar	Maat- en meerwerk
2017	• Beuningen Actief.
2018	• Beuningen Actief. • Basis dichtbij: op locatie in Beuningen voor intakegesprekken, vragen van kandidaten en afstemming met de afdeling Inkomen. • Taalmeter: signaleren en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid.
2019	• Beuningen Actief. • Basis dichtbij. • Taalmeter.
2020	• Basis Dichtbij. • Beuningen Actief. • Taalmeter.

Tabel B3 Druten

Jaar	Maat- en meerwerk
2016	• Advertentiecampagne: presentatie van kandidaten door middel van advertentie in het lokale weekblad. • Oriënteren op werk in Nederland: training over solliciteren en werk voor arbeids- en asielmigranten. • Zwerfafvalteam: werving van statushouders voor het zwerfafvalteam en begeleiding, ter voorbereiding op een betaalde baan. • Zorgbrigade: voorbereiding op instroom in zorgopleiding bij het ROC.
2017	• Zwerfafvalteam. • Oriënteren op werk in Nederland. • Advertentiecampagne (per 3e kwartaal gestopt).
2018	• Zwerfafvalteam (opgeheven in 2018 vanwege aantrekkende baankansen in de sector). • Basis dichtbij: op locatie in Druten voor intakegesprekken, vragen van kandidaten en afstemming met de afdeling Inkomen.
2019	• Wijkgericht beheer: onder begeleiding aan het werk in wijkbeheer; in feite een verbreding van het zwerfafvalteam. • Basis dichtbij.
2020	• Basis dichtbij. • Wijkgericht beheer. • Intensivering bedrijfsdienstverlening: benaderen ondernemers met werkkansen voor kandidaten, maar waarmee nog geen samenwerking bestaat.

Tabel B4 *Heumen*

Jaar	Maat- en meerwerk
2016	• Overdracht van extra kandidaten aan het WerkBedrijf.
2017	• Werkpunt Heumen-Mook: kandidaten zochten onder begeleiding coaches maximaal 12 weken actief naar werk. Empowerment en eigen verantwoordelijkheid is het uitgangspunt. • Gemeentewerf: begeleiding en coaching van werkzoekenden die met behoud van uitkering op de gemeentewerf werken. Doel is uitstroom naar betaald werk.
2018	• Basis dichtbij: consulent van WerkBedrijf op locatie in Heumen.
2019	• Basis dichtbij. • Zorgjongeren: begeleiding van jongeren op meerdere leefgebieden.
2020	• Basis dichtbij. • Zorgjongeren. • Doorontwikkeling samenwerking: verbeteren van de aansluiting tussen participatiecoaches en klantmanagers (gemeente) en consulenten WerkBerdijf zodat bijstandsgerechtigden op het juiste moment een passend traject ingaan. • Intensivering bedrijfsdienstverlening: benaderen ondernemers met werkkansen voor kandidaten, maar waarmee nog geen samenwerking bestaat.

Tabel B5 *Mook en Middelaar*

Jaar	Maat- en meerwerk
2016	• P-INK: doel is urenuitbreiding realiseren, zodat kandidaten met inkomen uit een parttime baan volledig uit de uitkering stromen. • Netwerkbijeenkomst ondernemers: WerkBedrijf is lid geworden van de Ondernemers Vereniging Mook en maakt afspraken met lokale ondernemers.
2017	• P-INK: vanwege gebrek aan kandidaten gestopt lopend 2017. • Werkpunt Heumen-Mook: kandidaten zochten onder begeleiding coaches maximaal 12 weken actief naar werk. Empowerment en eigen verantwoordelijkheid is het uitgangspunt. • Statushouders: traject voor statushouders.
2018	• Statushouders • Basis dichtbij: lokale dienstverlening aan ondernemers en uitwisseling tussen WerkBedrijf en gemeente op locatie.
2019	• Basis dichtbij. • Project horeca en leisure: ondernemers bezocht over het vervullen van hun personeelsvraag. • Zorgjongeren: begeleiding van jongeren op meerdere leefgebieden.

Jaar	Maat- en meerwerk
2020	• Basis dichtbij. • Zorgjongeren.

Tabel B6 Nijmegen

Jaar	Maat- en meerwerk
2016	• Ontwikkeltrajecten voor kandidaten bij ondernemers. • Wijkgericht werken: samenwerking tussen het WerkBedrijf en de sociale wijkteams intensiveren en zo meer gebruik te maken van elkaars kennis en expertise. • Zorgjongeren: 3 consulenten begeleiden jongeren met problemen op meerdere leefgebieden. • Extra inzet van tijdelijke loonkostensubsidie.
2017	• Ontwikkeltrajecten. • Wijkgericht werken. • Zorgjongeren. Extra afspraken over basisdienstverlening: • Project kansberoepen: extra uitstroom realiseren door focus op sectoren waar veel vraag naar personeel is. • IPS-trajecten voor kandidaten met een ernstig psychiatrische aandoening. • Beperken doorstroom WW naar bijstand: samenwerking met UWV om instroom te beperken.
2018	• Ontwikkeltrajecten. • Wijkgericht werken. • Zorgjongeren. De extra afspraken over basisdienstverlening zijn voortgezet.
2019	• Ontwikkeltrajecten. • Wijkgericht werken. • Zorgjongeren. De extra afspraken over basisdienstverlening zijn voortgezet.
2020	• Aanvullende aanpak: intensief en doelgericht traject voor kandidaten met motivatieproblemen. • Gezamenlijke intake: WerkBedrijf en afdeling Inkomen voeren gezamenlijk intakegesprekken met kandidaten die al langer in de bijstand zitten. • De Versnelling: 10-weekse workshop waarbij kandidaten intensief gecoacht worden op een traject naar betaald werk. • Jongeren: driegesprekken van WerkBedrijf en de gemeente met jongeren. • Zorgjongeren. • Wijkgericht werken.

Tabel B7 Wijchen

Jaar	Maat- en meerwerk
2016	• Extra kandidaten overgedragen aan WerkBedrijf. • Ontwikkeltrajecten voor kandidaten bij ondernemers. • Werkacademie: een programma van 8 weken voor kandidaten die nieuw instromen. Onder begeleiding van coaches gaan kandidaten op zoek naar een baan en in groepsbijeenkomsten worden inspanningen besproken.
2017	• Werkacademie. • Ontwikkeltrajecten. • Vacaturemarkt: trainingen en workshops over solliciteren en kennismaken met werkgevers. • Wijkgericht werken: intensivering samenwerking tussen WerkBedrijf en de sociale wijkteams, waarbij een consulent van WerkBedrijf 2 dagdelen aanwezig is op locatie.
2018	• Lokaal scharnierpunt ketens: consulent van het WerkBedrijf op locatie in Wijchen. Dit wordt omgebouwd tot een plek voor ontmoeting en activiteiten met als doel werkzoekenden stappen naar werk te laten zetten. • Ontwikkeltrajecten. • Vacaturemarkt. • Wijkgericht werken.
2019	• Basis dichtbij: ter voortzetting van het scharnierpunt. Lokale dienstverlening aan ondernemers en uitwisseling tussen WerkBedrijf en gemeente op locatie. • Wijkgericht werken. • Intensivering lokale bedrijfsdienstverlening: meer kansen bij Wijchense ondernemers benutten door het vergroten van de zichtbaarheid en bekendheid van WerkBedrijf. • Pilot directieve kandidaatsbenadering: intensieve gespreksvoering, focus op werksoort o.b.v. mogelijkheden arbeidsmarkt en opleggen van maatregelen bij no show of weigering.
2020	• Basis dichtbij. • Directieve kandidaatsbenadering. • Lokale leerwerkplek carrousel: 5 lokale werkgevers stellen leerwerkplekken beschikbaar aan maximaal 10 kandidaten die achtereenvolgens bij de verschillende werkgevers aan de slag gaan. • Zorgjongeren: consulenten begeleiden jongeren met problemen op meerdere leefgebieden.

Bijlage 2: Prestaties per gemeente

Arbeidsbemiddeling

In deze bijlagen beschrijven we de prestaties per gemeente en voor de regio als geheel. Dat doen we in de vorm van indexcijfers om (de ontwikkelingen tussen) gemeenten beter vergelijkbaar te maken. De hoeveelheid kandidaten, plaatsingen en uitstroom varieert immers sterk tussen gemeenten vanwege verschillen in de omvang van de bijstandspopulatie.

Tabel B1 *Index volume uitkeringsbestand per gemeente op 31-12 van het betreffende jaar (2016=100)*

Jaar	Totaal	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Mook en Middelaar	Nijmegen	Wijchen
2020	95	91	95	102	79	77	96	96
2019	91	88	91	89	76	84	92	94
2018	94	87	90	98	82	91	95	96
2017	98	95	102	103	89	95	99	99
2016	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabel B2 *Index instroom van kandidaten in dienstverlening WerkBedrijf per gemeente (2016 =100)*

Jaar	Totaal	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Mook en Middelaar	Nijmegen	Wijchen
2020	105	82	75	58	64	73	132	108
2019	102	85	82	69	94	65	123	110
2018	90	82	69	64	87	55	104	96
2017	100	106	87	96	103	108	103	106
2016	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabel B3 *Index aantal kandidaten in dienstverlening WerkBedrijf per gemeente (2016=100)*

Jaar	Totaal	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Mook en Middelaar	Nijmegen	Wijchen
2020	87	83	79	76	92	89	97	73
2019	88	86	79	83	97	80	97	71
2018	88	83	79	93	100	93	95	82
2017	98	100	91	102	119	98	101	95
2016	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabel B4 *Index aantal terugmeldingen van kandidaten per gemeente (2016=100)*

Jaar	Totaal	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Mook en Middelaar	Nijmegen	Wijchen
2020	100	84	63	84	79	59	122	125
2019	111	79	69	72	110	72	137	145
2018	137	133	90	97	186	66	151	157
2017	129	122	104	131	133	117	132	151
2016	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabel B5 *Index aantal kandidaten dat werkt met behoud van uitkering per gemeente (2016=100)*

Jaar	Totaal	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Mook en Middelaar	Nijmegen	Wijchen
2020	45	33	33	29	43	15	56	27
2019	70	46	67	48	76	62	83	59
2018	83	63	82	73	100	123	93	68
2017	89	78	99	74	126	185	93	86
2016	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabel B6 *Index aantal plaatsingen op werk per gemeente (2016=100)*

Jaar	Totaal	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Mook en Middelaar	Nijmegen	Wijchen
2020	100	73	57	61	109	67	133	82
2019	114	84	91	145	144	67	136	131
2018	136	122	109	132	195	200	157	138
2017	137	116	123	120	153	178	149	141
2016	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabel B7 *Index aantal kandidaten dat de uitkering is uitgestroomd naar werk per gemeente (Let op, 2014=100)*

Jaar	Totaal	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Mook en Middelaar	Nijmegen	Wijchen
2020	85	108	72	41	135	82	84	82
2019	108	141	97	218	206	100	97	148
2018	127	212	110	241	224	112	117	127
2017	124	215	128	188	194	147	113	116
2016	100	179	73	171	59	129	92	114
2015	101	100	115	165	182	94	98	86
2014	100	100	100	100	100	100	100	100

Sociale werkvoorziening

Tabel B8 Index aantal SW-medewerkers per gemeente (2016=100)

Jaar	Totaal	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen
2020	77	78	79	78	75	81	74
2019	83	86	86	89	81	86	84
2018	88	90	91	95	85	90	90
2017	92	96	99	96	88	94	95
2016	100	100	100	100	100	100	100

Op Weg Naar Werk (arbeidsmatige dagbesteding)

Tabel B9 Index aantal kandidaten Op Weg Naar Werk per gemeente (2016=100)

Jaar	Totaal	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Nijmegen	Wijchen
2020	159	165	133	233	71	183	188
2019	172	191	142	256	118	150	199
2018	170	204	150	211	159	167	188
2017	145	139	142	211	159	117	152
2016	100	100	100	100	100	100	100

Bijlage 3: Uitstroom andere arbeidsmarktregio's

De onderstaande tabel geeft op basis van de jaarverslagen weer hoeveel personen in het betreffende jaar de uitkering zijn uitgestroomd naar betaald werk. Ook geven we de indexcijfers weer (2017=100).

Tabel B10 *Uitstroom uit de uitkering naar betaald werk in aantal personen en indexcijfers (2017=100) in vier arbeidsmarktregio's*

		Rijk van Nijmegen	Gorinchem	Rivierenland	Drechtsteden
2020	Index	68	71	84	58
	Aantal personen	860	173	307	694
2019	Index	88	84	81	81
	Aantal personen	1100	196	297	886
2018	Index	103	104	99	109
	Aantal personen	1290	243	362	1194
2017	Index	100	100	100	100
	Aantal personen	1256	234	367	1097

Bron: Jaarstukken MGR Rijk van Nijmegen, Avres, Werkzaak Rivierenland, Sociale Dienst Drechtsteden (meerdere jaren)

De Beleidsonderzoekers

Schipholweg 103
2316 XC Leiden

071 566 59 47
info@beleidsonderzoekers.nl

debeleidsonderzoekers

Samen aan het werk voor ondernemers en kandidaten

Samenvatting evaluatie WerkBedrijf Rijk van Nijmegen

7 DECEMBER 2021

Projectnummer P0216

Onderzoek in opdracht van Modulair Gemeenschappelijk Regeling Rijk van Nijmegen

Auteurs: Lennart de Ruig, Marjolein Sax en Noortje Hippert

© 07 December 2021 | De Beleidsonderzoekers | www.beleidsonderzoekers.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt via druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Samenvatting

Dit rapport bevat de resultaten van de evaluatie van de module WerkBedrijf van de modulair gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen. Het rapport geeft inzicht in de mate waarin de doelen in de afgelopen vijf jaar zijn gerealiseerd en bevat aanbevelingen voor de toekomst.

Inleiding

De zeven gemeenten uit de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen - Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen hebben een modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR) voor arbeidsbemiddeling en ICT. De module 'WerkBedrijf Rijk van Nijmegen' bestaat formeel sinds 1 januari 2015. Vanaf hier spreken we vanwege de leesbaarheid over 'WerkBedrijf'. WerkBedrijf voert de arbeidsbemiddeling in het kader van de Participatiewet uit, evenals de regie over de arbeidsmatige dagbesteding. Sinds 1 januari 2016 voert WerkBedrijf ook de Wet sociale werkvoorziening uit.

De gemeenteraad van de gemeente Wijchen heeft op 16 juni 2020 een motie aangenomen waarin het college wordt opgeroepen "een onafhankelijk onderzoek uit te laten voeren naar de wijze waarop WerkBedrijf uitvoering heeft gegeven aan zijn taken". De overige deelnemende gemeenten verenigd in het algemeen bestuur van de MGR hebben deze oproep overgenomen.

Gemeenten hebben bij de start van WerkBedrijf per 1 januari 2015 een aantal doelen beoogd, zoals omschreven in het visiedocument 'Sterke werkwoorden'. De centrale vraagstelling voor het evaluatieonderzoek zoals geformuleerd door het dagelijks bestuur van de MGR is:

- In hoeverre zijn deze doelen in de afgelopen vijf jaar gerealiseerd vanuit het perspectief van ondernemers, kandidaten en gemeenten?
- Welke conclusies kunnen getrokken worden uit de door WerkBedrijf behaalde resultaten ten opzichte van vergelijkbare organisaties in andere arbeidsmarktregio's?
- Welke aanbevelingen naar de toekomst kunnen worden geformuleerd op grond van de resultaten en ervaringen in de afgelopen vijf jaar?

In de evaluatie richten wij ons op de primaire taken van WerkBedrijf op het gebied van arbeidsbemiddeling, arbeidsmatige dagbesteding en sociale werkvoorziening in de periode 2016 tot en met 2020. Het evaluatieonderzoek is gebaseerd op een documentenstudie, een analyse van cijfermatige ontwikkelingen bij WerkBedrijf en vergelijkbare organisaties en (groeps)interviews met in totaal circa 61 stakeholders en medewerkers van WerkBedrijf.

Uitvoering taken en ervaringen van stakeholders

WerkBedrijf is een wendbare uitvoeringsorganisatie met een herkenbare visie

WerkBedrijf heeft na de start dienstverlening ingericht voor arbeidsbemiddeling en arbeidsmatige dagbesteding. WerkBedrijf kon in de eerste jaren voortbouwen op de sociale werkvoorziening die al aanwezig was bij voorloper Breed. In de eerste jaren na oprichting heeft WerkBedrijf – een fusie van acht organisaties – geïnvesteerd in het creëren van eenheid door het formuleren van een gedeelde missie, het werken aan een gedeelde organisatiecultuur en het inrichten van een duidelijke organisatiestructuur. Hierdoor staat er inmiddels een adequaat functionerende organisatie met een regionale aanpak voor kandidaten, werkgevers, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding. WerkBedrijf is er in het bijzonder in geslaagd een groot netwerk van ondernemers op te zetten waar zij kandidaten kan plaatsen. Dat brengt zodoende meer kansen voor kandidaten met zich mee. Er is veel professionaliteit en deskundigheid opgebouwd binnen de organisatie en daar hebben gemeenten naar eigen zeggen profijt van.

De aangeboden dienstverlening en werkwijze van WerkBedrijf sluiten goed aan bij de visie die is neergelegd in het document Sterke Werkwoorden in 2013. WerkBedrijf voert arbeidsbemiddeling uit met als doel zoveel mogelijk uitstroom van kandidaten naar regulier werk. WerkBedrijf heeft in de praktijk oog voor zowel de vraag van de ondernemer als de mogelijkheden van de kandidaat. In de ervaringen en opvattingen van stakeholders horen wij impliciet de kernwaarde terug dat 'iedereen van waarde is'. Ook ligt het accent in de dienstverlening op wat mensen *wel* kunnen, conform de kernwaarde uit Sterke Werkwoorden.

WerkBedrijf is op veel punten ook een wendbare organisatie gebleken. We zien dat met name in de SW, waar bij de start van WerkBedrijf de al aanwezige knelpunten rond ziekteverzuim, arbeidsomstandigheden, werkaanbod, begeleiding en cultuur zijn aangepakt. Ook de samenwerking met BlueView laat zien dat WerkBedrijf adequaat blijft inspelen op kansen en bedreigingen in de SW. De arbeidsmatige dagbesteding heeft in de loop der jaren steeds meer vorm gekregen, waarbij de nu resterende uitdaging is hoe deze voorziening zo soepel mogelijk kan aansluiten op de arbeidsbemiddeling.

Ook op het gebied van arbeidsbemiddeling zien we dat WerkBedrijf veranderingen heeft doorgevoerd, al zijn die beperkter dan bij de andere taken. WerkBedrijf heeft onderzoek verricht naar de arbeidsbemiddeling en de uitkomsten aangegrepen om knelpunten op te lossen of dienstverlening te verbeteren. Ook heeft WerkBedrijf feedback van kandidaten aangegrepen om de bejegening en communicatie te verbeteren. We merken op dat de door WerkBedrijf zelf uitgevoerde evaluaties nog enkele grote uitdagingen bevatten die voor zover wij weten, nog niet zijn opgepakt.

Ondernemers en gemeenten hebben over het algemeen waardering voor de organisatie en dienstverlening; deel kandidaten wil andere focus

Gemeenten vinden dat er een herkenbare, solide en deskundige organisatie staat. WerkBedrijf is niet gericht op regels en is in de uitvoering betrekkelijk vrij van politieke druk, zodat de focus op de kandidaat en de ondernemer kan liggen. WerkBedrijf is er volgens gemeenten vooral in geslaagd een groot netwerk van ondernemers op te zetten en te onderhouden waar zij kandidaten kan plaatsen. Dat brengt meer kansen voor kandidaten met zich mee. Een duidelijk knelpunt is volgens gemeenten de soms gebrekkige samenwerking tussen gemeenten en WerkBedrijf rond individuele kandidaten. We concluderen dat gemeenten waardering hebben voor de wijze waarop WerkBedrijf zijn taken uitvoert, maar een stuk kritischer zijn over de samenwerking met WerkBedrijf op kandidaatsniveau.

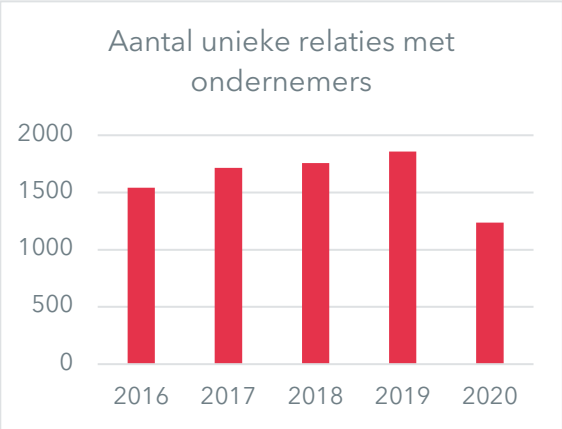
Ondernemers zijn over het algemeen tevreden met de dienstverlening en de consulenten van WerkBedrijf. WerkBedrijf heeft ook veel en bruikbare voorzieningen voor ondernemers. Een knelpunt is de mismatch die soms optreedt tussen de verwachtingen van ondernemers en het aanbod van kandidaten. Sommige ondernemers verwachten dat WerkBedrijf gemakkelijk inzetbare mensen kan leveren en ook na de match een structurele rol bij de begeleiding van kandidaten met motivatieproblemen kan blijven spelen. We stellen vast dat WerkBedrijf de verwachtingen van ondernemers over het algemeen waarmaakt, maar ondernemers nog beter kan voorbereiden op de komst van kandidaten met complexe problematiek en de rol van WerkBedrijf daarbij.

Kandidaten ten slotte zijn over het algemeen redelijk tevreden over de dienstverlening van WerkBedrijf. Ze vinden de consulenten van WerkBedrijf vriendelijk, hebben het gevoel dat ze serieus genomen worden en ervaren de begeleiding door WerkBedrijf als prettig. De dienstverlening biedt veel mogelijkheden en de mens staat centraal. De dienstverlening sluit minder goed aan bij de groeiende groep kandidaten met zwaardere problematiek en op de behoeften van hoger opgeleide kandidaten. Een deel van de kandidaten heeft behoefte aan meer persoonlijke aandacht en nazorg, focus op de wat de kandidaat wil in plaats van kan, en begeleiding op andere leefgebieden dan werk.

Prestaties, sturing en verantwoording

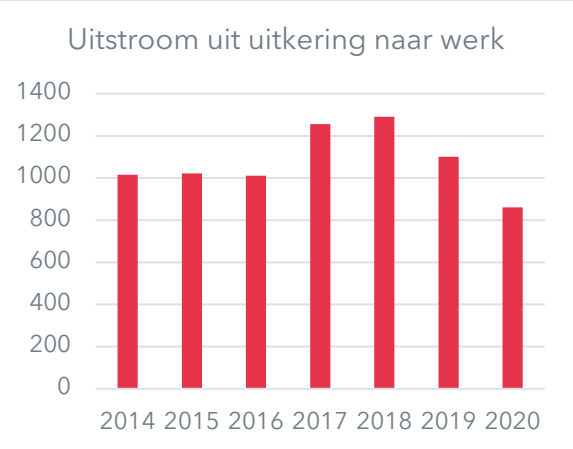
De prestaties van WerkBedrijf vertonen een stijgende lijn, maar niet alle doelen worden behaald

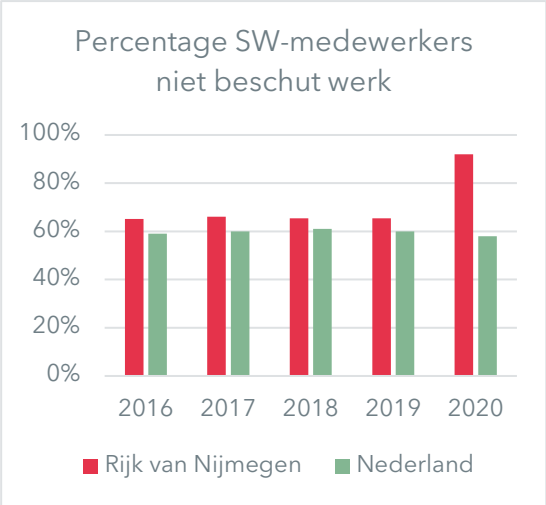
De prestaties en het doelbereik van WerkBedrijf laten een gemêleerd beeld zien. We stellen vast dat WerkBedrijf in de periode van 2015 tot en met 2020 op de meeste indicatoren steeds betere realisaties laat zien, behalve in coronajaar 2020. WerkBedrijf heeft tot 2020 steeds meer unieke relaties met ondernemers; plaatste meer mensen op (parttime) werk, vooral jongeren tot 27 jaar en statushouders; verstrekte meer loonkostensubsidies; registreerde tot 2019 een stijging van de uitstroom uit de bijstand naar werk; realiseerde een aanzienlijke toename van de toegevoegde waarde per fte SW; liet meer SW'ers buiten de muren van WerkBedrijf werken en zag een forse groei in het aantal kandidaten dat actief was binnen Op Weg Naar Werk. Op sommige indicatoren is het beeld minder positief. Het aantal kandidaten dat werkt met behoud van uitkering nam fors af en het ziekteverzuim in de SW is net als bij de start van WerkBedrijf nog steeds hoger dan het landelijk gemiddelde.

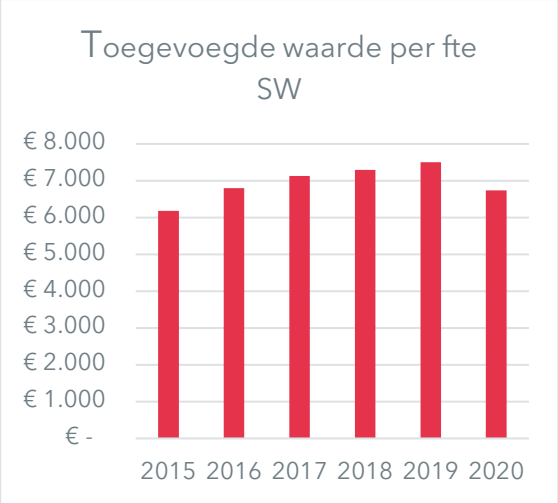

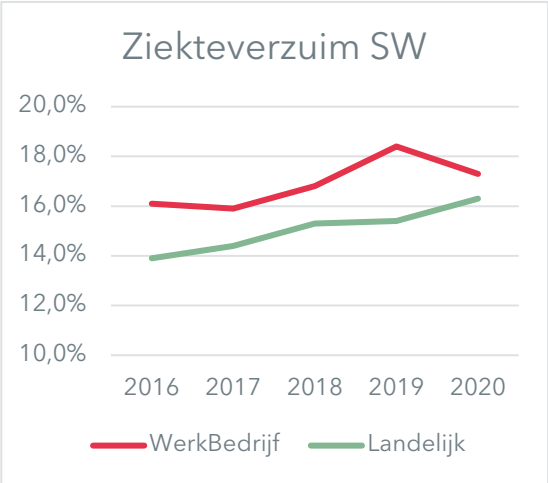

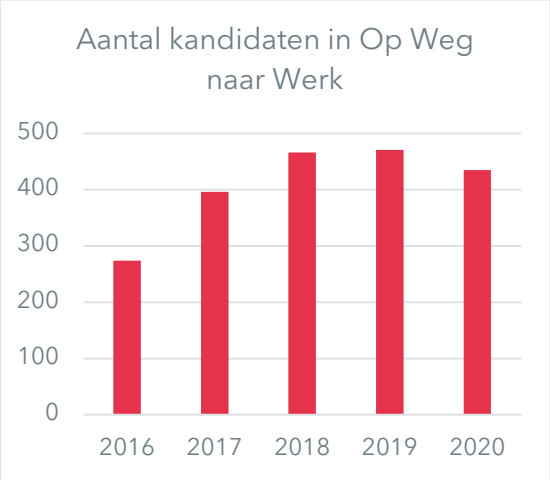

Percentage SW-medewerkers niet beschut werk
100%
80%
60%
40%
20%
0%
2016
2017
2018
2019
2020
Rijk van Nijmegen
Nederland

Toegevoegde waarde per fte SW
€ 8.000
€ 7.000
€ 6.000
€ 5.000
€ 4.000
€ 3.000
€ 2.000
€ 1.000
€ -
2015
2016
2017
2018
2019
2020

Ziekteverzuim SW
20,0%
18,0%
16,0%
14,0%
12,0%
10,0%
2016
2017
2018
2019
2020
WerkBedrijf
Landelijk

Aantal kandidaten in Op Weg naar Werk
500
400
300
200
100
0
2016
2017
2018
2019
2020

We constateren tevens dat WerkBedrijf niet alle doelen behaald. De doelrealisatie bij de sociale werkvoorziening blijft achter. Wat betreft arbeidsbemiddeling zijn de doelen in de jaren 2017 tot en met 2019 behaald, terwijl de jaren 2016 en 2020 achterblijven qua doelrealisatie. Het niet behalen van doelen heeft mogelijk te maken met de toename van het aandeel kandidaten met een hoge uitkeringsduur en oudere SW-medewerkers. Dat zien we ook in andere arbeidsmarktregio's.

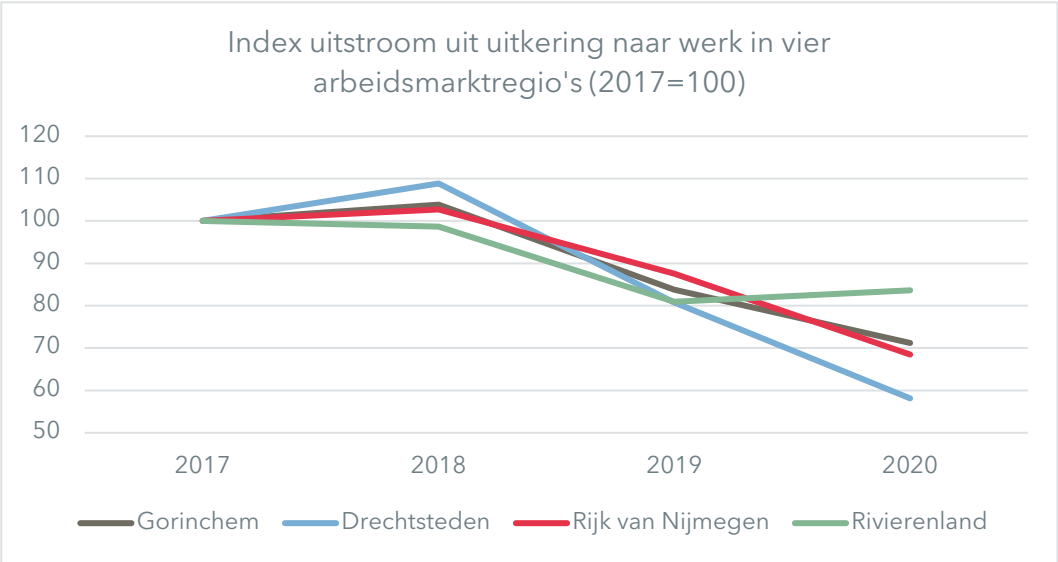
Tabel S1 Doelbereik kritieke prestatie-indicatoren 2016 t/m 2020

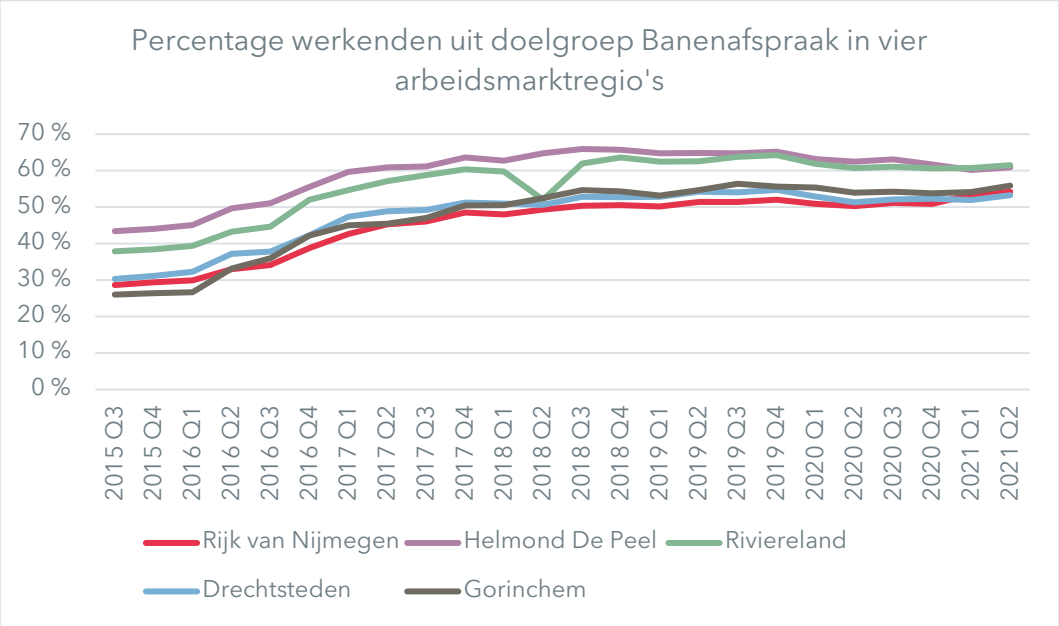
	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal plaatsingen op fulltime/parttime werk	.	✓	✓	✓	✗
Uitstroom uit bijstand naar werk	✗	✓	✓	✓	✗
Toegevoegde waarde SW per fte	✗	✓	✗	✗	✗
Verzuimpercentage SW	✗	✗	✗	✗	✗
Aantal kandidaten Op Weg Naar Werk	✗	✗	✓	✓	✗

WerkBedrijf is een unieke organisatie die in hoofdlijnen hetzelfde presteert als andere werkbedrijven

Waar in veel arbeidsmarktregio's gekozen is voor een lichte organisatie voor het werkbedrijf in de vorm van een bestuurlijk platform of samenwerkingsverband, is in het Rijk van Nijmegen een uitvoerende organisatie neergezet met een breed regionaal takenpakket. WerkBedrijf Rijk van Nijmegen is niet alleen een samenwerking tussen de zeven gemeenten op het gebied van arbeidsbemiddeling en arbeidsmatige dagbesteding, maar ook een integratie met het voormalige SW-bedrijf Breed. De regio heeft als geheel één re-integratieverordening en één set prestatie-indicatoren. We stellen vast dat WerkBedrijf daarmee een betrekkelijk unieke organisatie in Nederland is. Van de 35 arbeidsmarktregio's zijn er naast Rijk van Nijmegen drie arbeidsmarktregio's met een redelijk vergelijkbare, sterk geïntegreerde regionale uitvoeringsstructuur: Helmond-De Peel, Rivierenland en Gorinchem.

Niet alleen in de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen, maar ook landelijk en in andere regio's wordt gesignaleerd dat kandidaten in de loop der jaren moeilijker bemiddelbaar zijn geworden. En net als in Rijk van Nijmegen is ook landelijk het aandeel jongeren in de uitstroom relatief hoog. De ontwikkelingen op een aantal prestatie-indicatoren komen in de regio Rijk van Nijmegen redelijk overeen met die in vergelijkbare arbeidsmarktregio's en met landelijke trends. We zien dat de uitstroom uit de uitkering naar werk in zowel Rijk van Nijmegen als Helmond-De Peel, Rivierenland en Gorinchem afneemt na 2018, waarbij het coronajaar 2020 in alle regio's een dieptepunt vormt. Het percentage werkenden uit de doelgroep Banenafspraak neemt van 2015 tot en met 2020 juist in alle regio's toe. De relatieve stijging is in Nijmegen nog wat sterker dan in de andere regio's. We concluderen hiermee dat de prestaties van Rijk van Nijmegen over het algemeen vergelijkbaar zijn met het landelijke beeld en met de prestaties van andere arbeidsmarktregio's.

De verantwoording door Werkbedrijf is voor verbetering vatbaar

WerkBedrijf rapporteert jaarlijks in de jaarstukken over de prestaties op het vlak van arbeidsbemiddeling, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding. De vertegenwoordigers van gemeenten die wij hebben gesproken, vinden de verantwoording van WerkBedrijf over het algemeen adequaat, maar zouden willen dat de verantwoording zowel kwantitatief als kwalitatief diepgravender wordt en antwoord geeft op vragen als: Hoe duurzaam is de uitstroom? Welke verhalen hoor je van kandidaten? Welke tussenstapjes zetten kandidaten op weg naar werk? Daarbij maken sommige gemeenten de kanttekening dat extra verantwoording wel doelmatig moet zijn en niet gepaard moet gaan met een forse stijging van de administratieve lasten voor WerkBedrijf en/of gemeenten. Vanuit de Kandidatenraad is opgemerkt dat WerkBedrijf (te) veel stuurt op 'harde' kwantitatieve indicatoren die te weinig zeggen over de daadwerkelijke ervaringen van mensen. Gezien de aard van de SW – mensen ontwikkelen – zou de verantwoording ook meer daarop gericht moeten zijn.

Wij signaleren dat de cijfers die WerkBedrijf heeft over prestaties – en die zijn aangeleverd ten behoeve van deze evaluatie – beperkingen hebben. Hierdoor zijn ze niet toereikend om een compleet inzicht te verkrijgen in de kwaliteit en effectiviteit van de dienstverlening, in langetermijntrends en in de prestaties van de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen in vergelijkend perspectief. WerkBedrijf is daarin niet uniek. Geen van de vier organisaties in andere arbeidsmarktregio's waarmee we WerkBedrijf hebben vergeleken, heeft targets geformuleerd op het niveau van *outcome*, zoals kwaliteit van leven van kandidaten of duurzaamheid van werk. De prestatie-indicatoren betreffen in hoofdzaak gegevens die gemakkelijk te registreren zijn en die gemakkelijk uit bestaande registratiesystemen te halen zijn. De prestatie-indicatoren van arbeidsmarktregio's hebben vooral betrekking op *output* zoals uitstroom uit de uitkering en *throughput*, zoals het aantal kandidaten dat wordt begeleid. We zijn onder de drie arbeidsmarktregio's waarmee we vergelijken geen *best practice* tegengekomen die inzicht biedt in de effectiviteit van de dienstverlening of de kwaliteit van de uitstroom.

Lokale sturing op uitstroom kan het draagvlak voor regionale samenwerking ondergraven

Bij de oprichting van WerkBedrijf was er bij lokale bestuurders een groot draagvlak voor regionale samenwerking. Wij constateren dat gemeenten nog steeds voordelen zien in de aanwezigheid van een regionaal opererend werkbedrijf, maar dat het lokale perspectief de afgelopen jaren meer is gaan prevaleren. Dat is te zien aan de toenemende behoefte van gemeenten aan lokaal maatwerk, aan de neiging van gemeenten om de opbrengsten van WerkBedrijf af te meten aan de lokale uitstroom uit de uitkering, en aan de sterker wordende roep in enkele gemeenten om de re-integratie misschien maar weer zelf te gaan doen.

Deze tendens lijkt niet zozeer ingegeven door de prestaties van WerkBedrijf – die immers niet verslechterd zijn op coronajaar 2020 na – maar door de 'natuurlijke' neiging van gemeenten om financiële afwegingen en lokale belangen mee te wegen. De gemeenten in de regio verschillen aanzienlijk qua wensen, politieke kleur, visie en afwegingskader. Gemeenten dragen hun participatiebudget over aan WerkBedrijf en verwachten daar primair op lokaal niveau de resultaten van te zien. Dit geldt zeker voor die gemeenten die te maken hebben met een krappe begroting. Ook speelt mee dat gemeenten verantwoordelijk blijven voor de dienstverlening aan hun eigen burgers en wethouders daarover lokaal verantwoording moeten afleggen.

Het regionale niveau waarop WerkBedrijf acteert vraagt echter om een regionaal perspectief, met een goede afweging van de verschillende belangen. De toenemende wens tot lokaal maatwerk maakt het soms lastig om tot een duidelijke regionale lijn te komen en taken efficiënt uit te voeren. Bovendien signaleren wij een spanning tussen de wijze waarop gemeenten sturen op de prestaties van WerkBedrijf in termen van uitstroom aan de ene kant en aan de andere kant de vraag van gemeenten om meer aandacht voor moeilijke bemiddelbare kandidaten die minder kans hebben op uitstroom naar betaald werk.

Aanbevelingen

Op basis van onze conclusies en de suggesties van stakeholders formuleren we de volgende aanbevelingen:

- Waak voor de uitholling van WerkBedrijf en voorkom a) terugkerende discussies over lokale prestaties en *return on investment*, b) toenemende inzet van maatwerk en c) eventuele overheveling van taken naar gemeenten.
- Geef WerkBedrijf een meerjarige opdracht en meerjarige middelen om de taken adequaat uit te kunnen blijven voeren.
- Maak een heldere politieke keuze voor de beleidsvisie op WerkBedrijf: als een bemiddelingsbedrijf gericht op uitstroom of (vooral) als een mensontwikkelbedrijf gericht op participatie en ontwikkeling van mensen.
- Overweeg een beleidsvisie waarin participatie en ontwikkeling van mensen meer centraal komen te staan, maar vergeet daarbij niet dat ondernemers nodig zijn om werk te vinden.
- Leg meer nadruk op persoonlijke aandacht voor de wensen en beleving van kandidaten.
- Positioneer WerkBedrijf nadrukkelijker als strategische arbeidsmarktspeler binnen de 'triple helix' van overheid, ondernemers en onderwijs.

- Formuleer als gemeenten gezamenlijke indicatoren die goed weergeven wat gemeenten van WerkBedrijf verwachten.
- Zoek naar indicatoren en vormen van verantwoording die – aansluitend bij de visie op WerkBedrijf – meer inzicht geven in de ontwikkeling van kandidaten en de kwaliteit van de uitstroom.
- Participeer in benchmarks zodat een zuivere regionale vergelijking mogelijk is.

De Beleidsonderzoekers

Schipholweg 103
2316 XC Leiden

071 566 59 47
info@beleidsonderzoekers.nl

Evaluatie WerkBedrijf Rijk van Nijmegen

Marjolein Sax en Lennart de Ruig
17 januari 2021

debeleidsonderzoekers

Onze opdracht

Aanleiding: motie in gemeenteraad Wijchen

Onze opdrachtgever: Algemeen Bestuur van WerkBedrijf

Onderzoeksvragen:

- In hoeverre zijn de doelen in de afgelopen 5 jaar gerealiseerd vanuit het perspectief van ondernemers, kandidaten en gemeenten?
- Welke conclusies kunnen we trekken uit de behaalde resultaten ten opzichte van vergelijkbare organisaties in andere arbeidsmarktregio's ?
- Welke aanbevelingen kunnen worden geformuleerd voor de komende 5 jaar?

Opzet van de evaluatie

- Focus op primaire taken van WerkBedrijf in periode 2016 t/m 2020
- Uitvoering taken, prestaties, doelbereik en ervaringen van stakeholders: kandidaten, ondernemers en gemeenten
- Geen analyse kansen en bedreigingen externe omgeving/arbeidsmarkt

Onderzoeksactiviteiten:

- Documentstudie
- Analyse cijfermatige informatie (incl. vergelijking andere am-regio's)
- (Groeps)interviews met 61 personen

debeleidsonderzoekers

Doel WerkBedrijf

Sterke Werkwoorden 2013:

“Zoveel mogelijk mensen bemiddelen naar zo regulier mogelijk werk binnen bedrijven.”

- Verregaande samenwerking tussen gemeenten vanwege a) komst (voorloper) Participatiewet, b) betere facilitering werkgevers, c) financiële kwetsbaarheid gemeenten en d) vergroten professionaliteit arbeidsbemiddeling.

- De dienstverlening bestaat uit drie aspecten:
  - Kandidaatsdienstverlening
  - Bedrijfsdienstverlening
  - Verbindingsfunctie tussen kandidaat en werkgever

- Er zijn prestatie-indicatoren geformuleerd om de prestaties te beoordelen

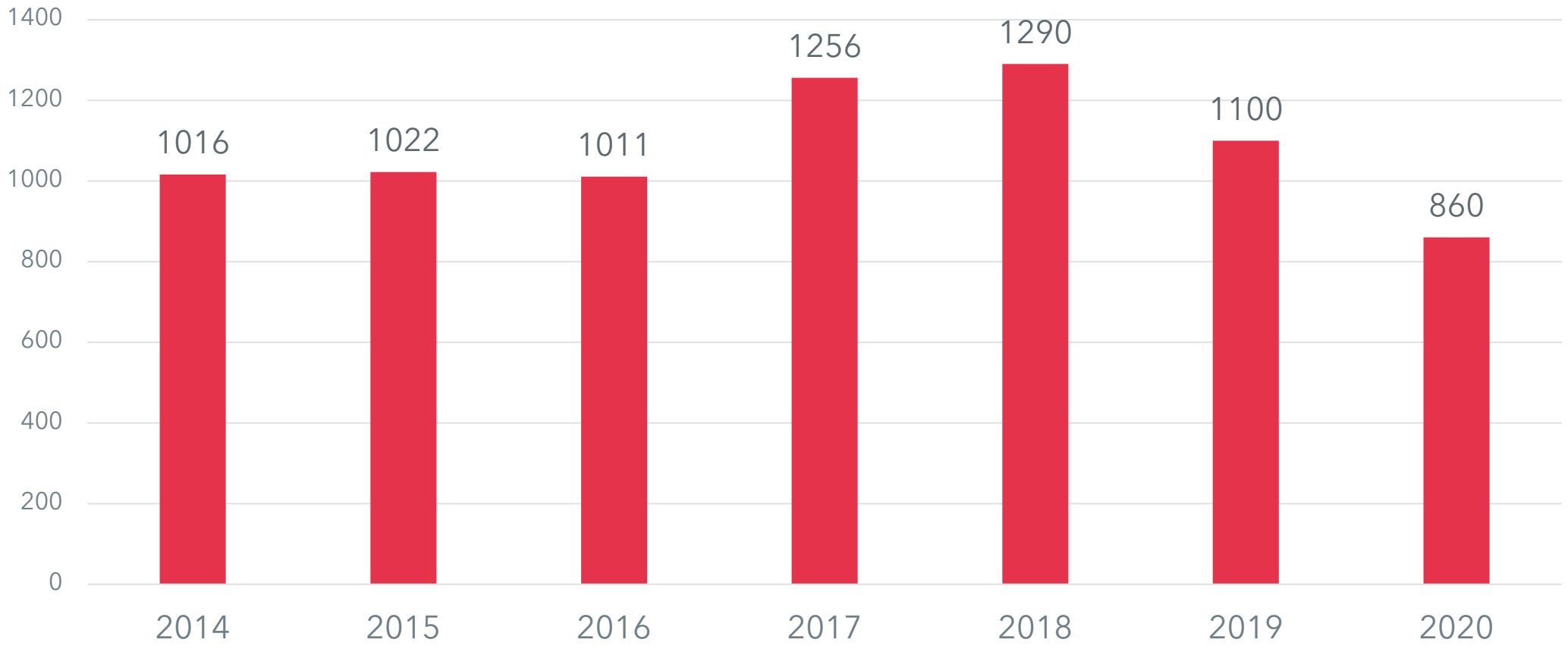
Positief algemeen beeld

- WerkBedrijf is een volwassen organisatie geworden: herkenbaar voor werkgevers, deskundig volgens stakeholders en functionerend zoals beoogd
- Belangrijke positie verkregen in de regio en in de markt (netwerk werkgevers)
- WerkBedrijf is wendbaar geweest en heeft verbeteringen doorgevoerd (SW, bejegening kandidaten, parttime werk, arbeidsmatige dagbesteding)
- Prestaties vertonen stijgende lijn, maar dip in coronajaar 2020
- Prestaties zijn vergelijkbaar met andere organisaties in andere regio's

Prestaties WerkBedrijf: arbeidsbemiddeling

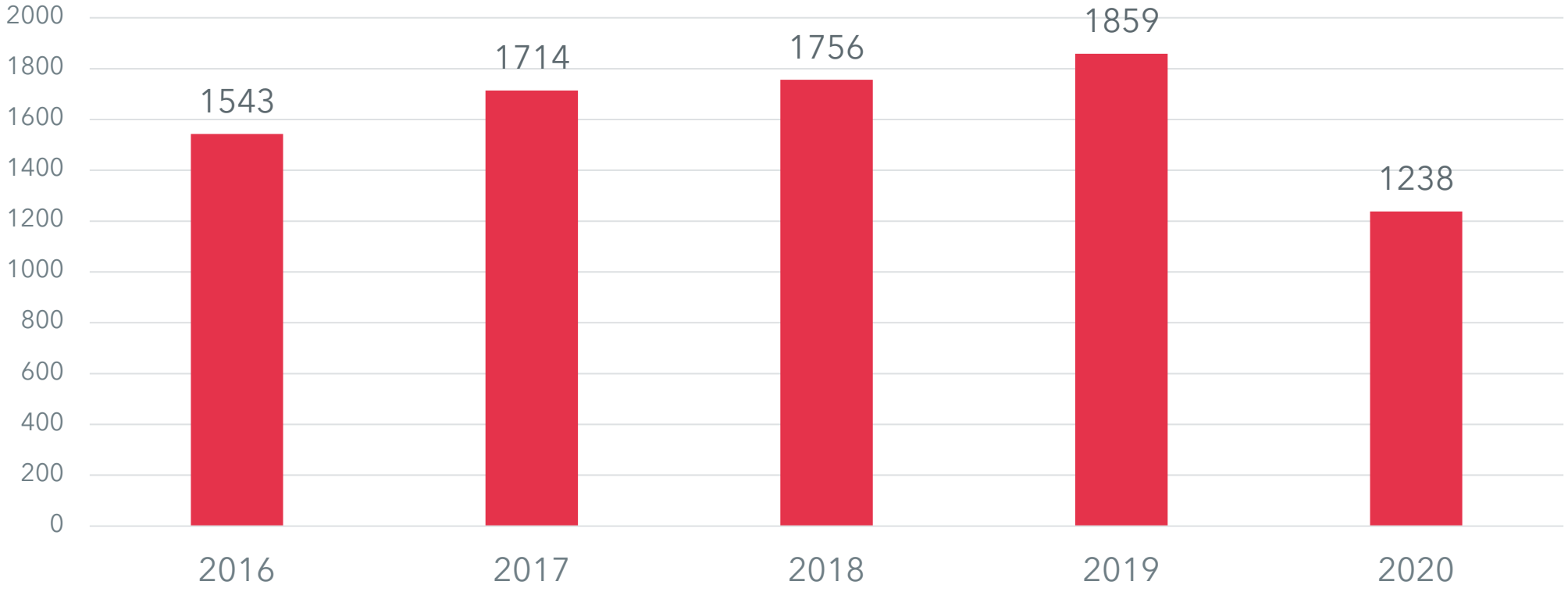
- Uitstroom uit de uitkering bereikt een piek in 2018. In 2019 en 2020 neemt uitstroom af
- Aantal unieke relaties met ondernemers is toegenomen
- Aantal verstrekte loonkostensubsidies is sterk gestegen
- Jongeren worden het meeste geplaatst op werk

Prestaties: uitstroom uit de uitkering naar werk

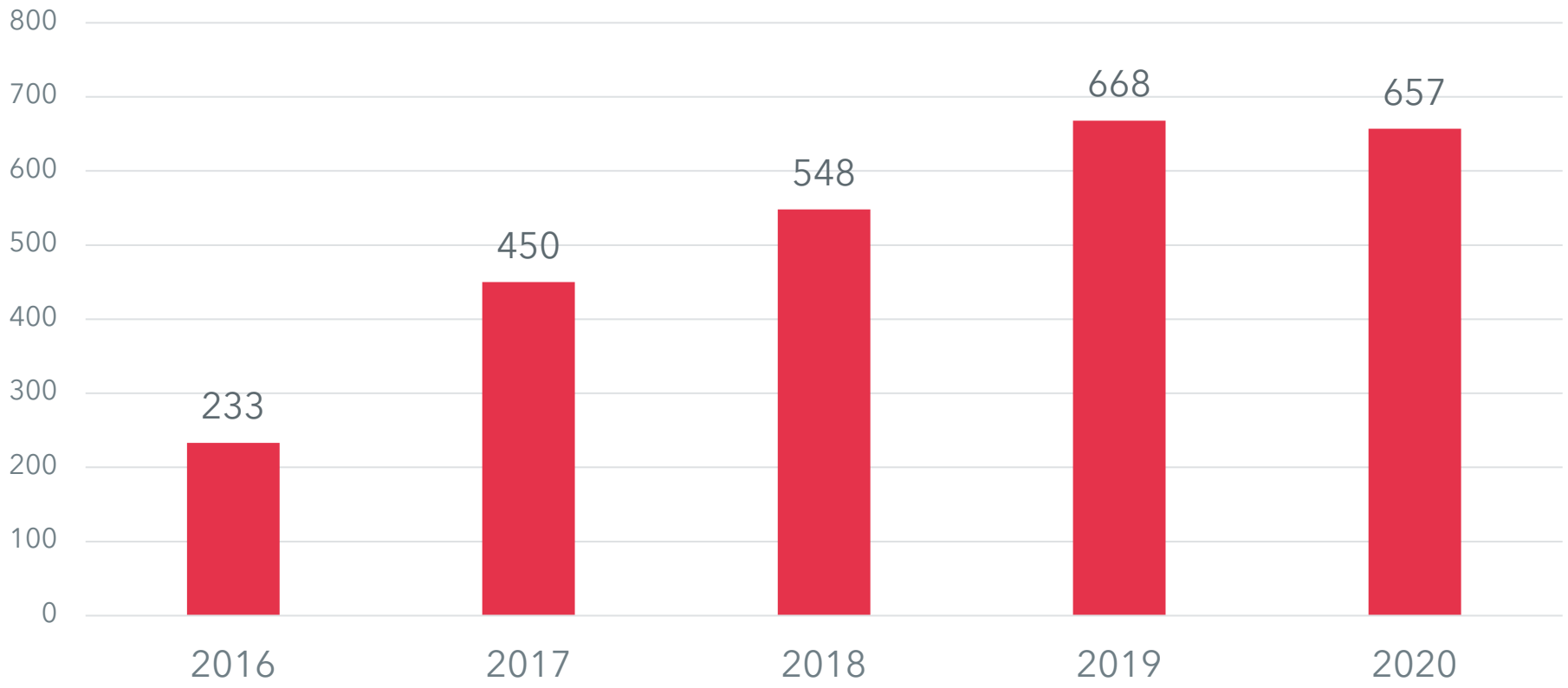
debeleidsonderzoekers

Prestaties: unieke relaties met werkgevers

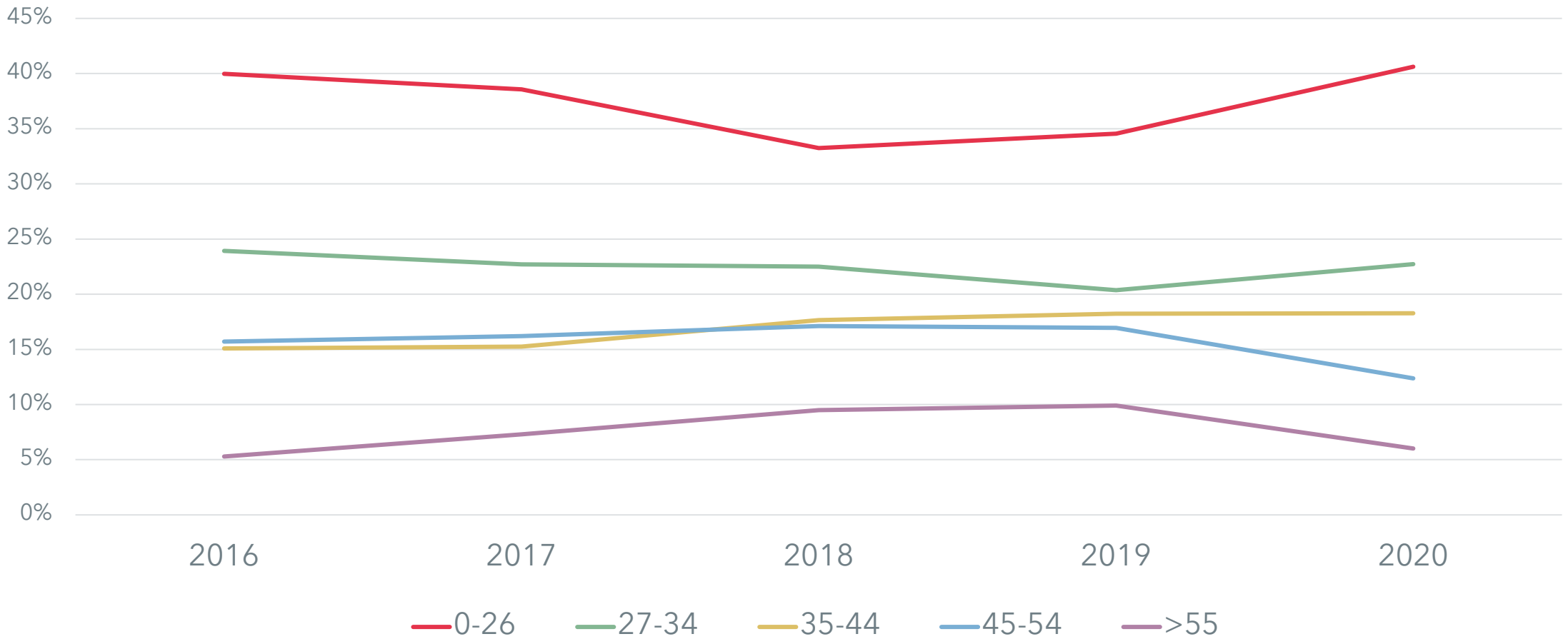
debeleidsonderzoekers

Prestaties: verstrekte loonkostensubsidies

debeleidsonderzoekers

Prestaties: % plaatsingen naar leeftijdsgroep

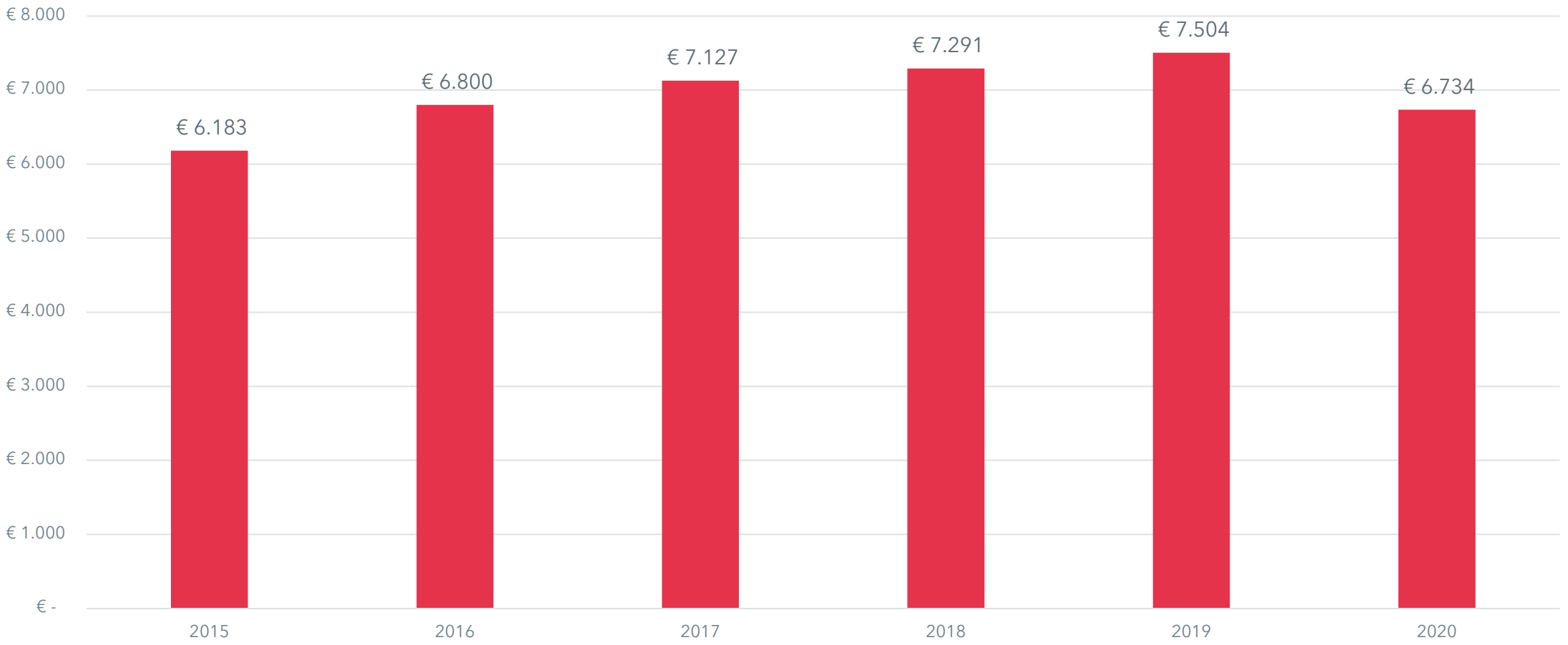

debeleidsonderzoekers

Prestaties: SW

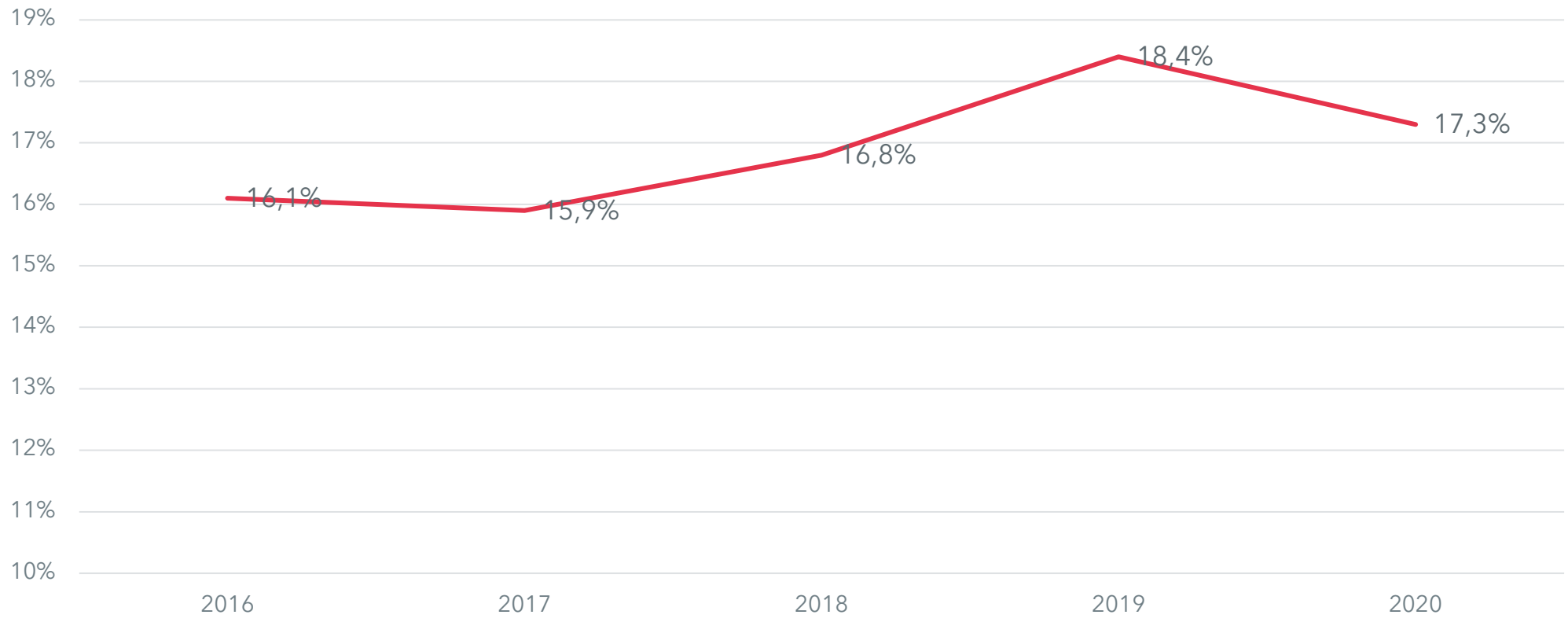
- Toegevoegde waarde per fte gestaag toegenomen, m.u.v. 2020
- Doelstelling toegevoegde waarde meestal niet behaald ondanks stijging toegevoegde waarde, omdat streefwaarden steeds zijn toegenomen
- Ziekteverzuim neemt toe conform landelijke trend, maar ligt hoger dan landelijk gemiddelde
- Steeds meer mensen zijn niet beschut aan het werk (‘buiten de muren van de sw’)

Prestaties: toegevoegde waarde per fte SW

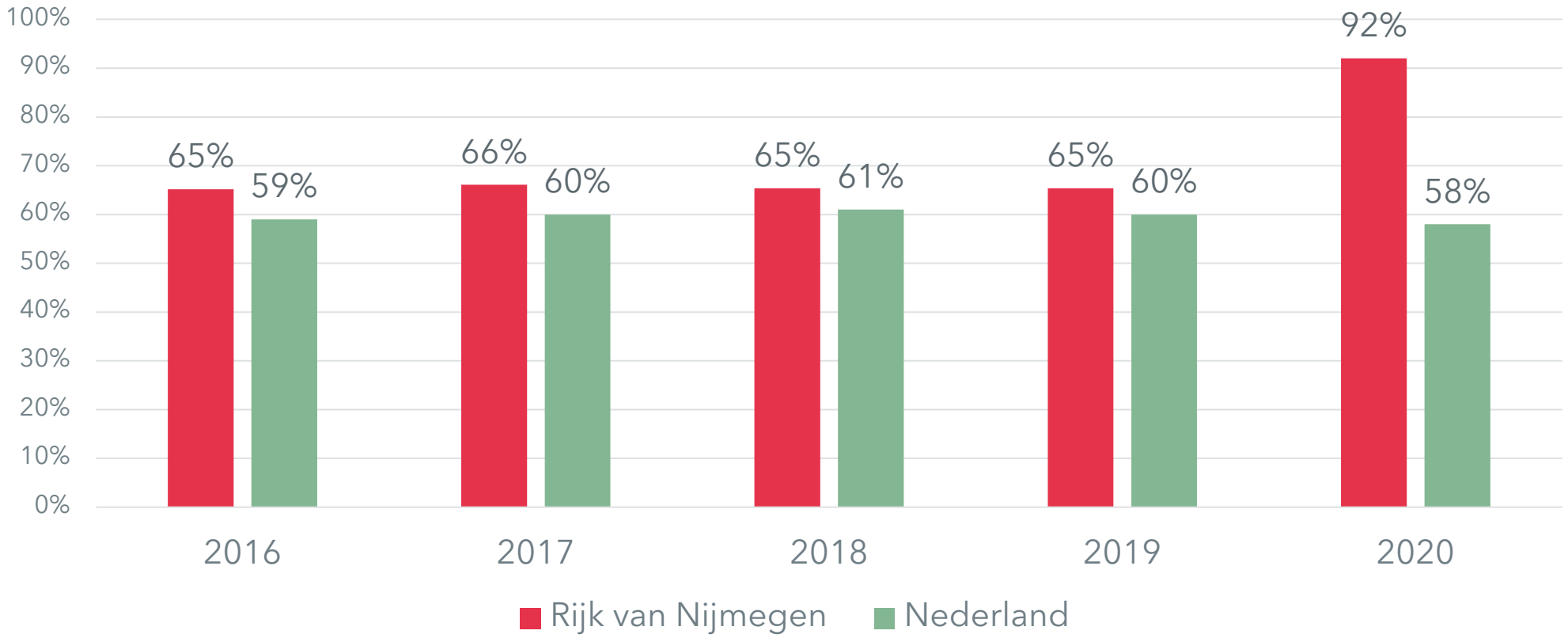
debeleidsonderzoekers

Prestaties: ziekteverzuim SW

debeleidsonderzoekers

Prestaties: % SW'ers dat niet beschut werkt

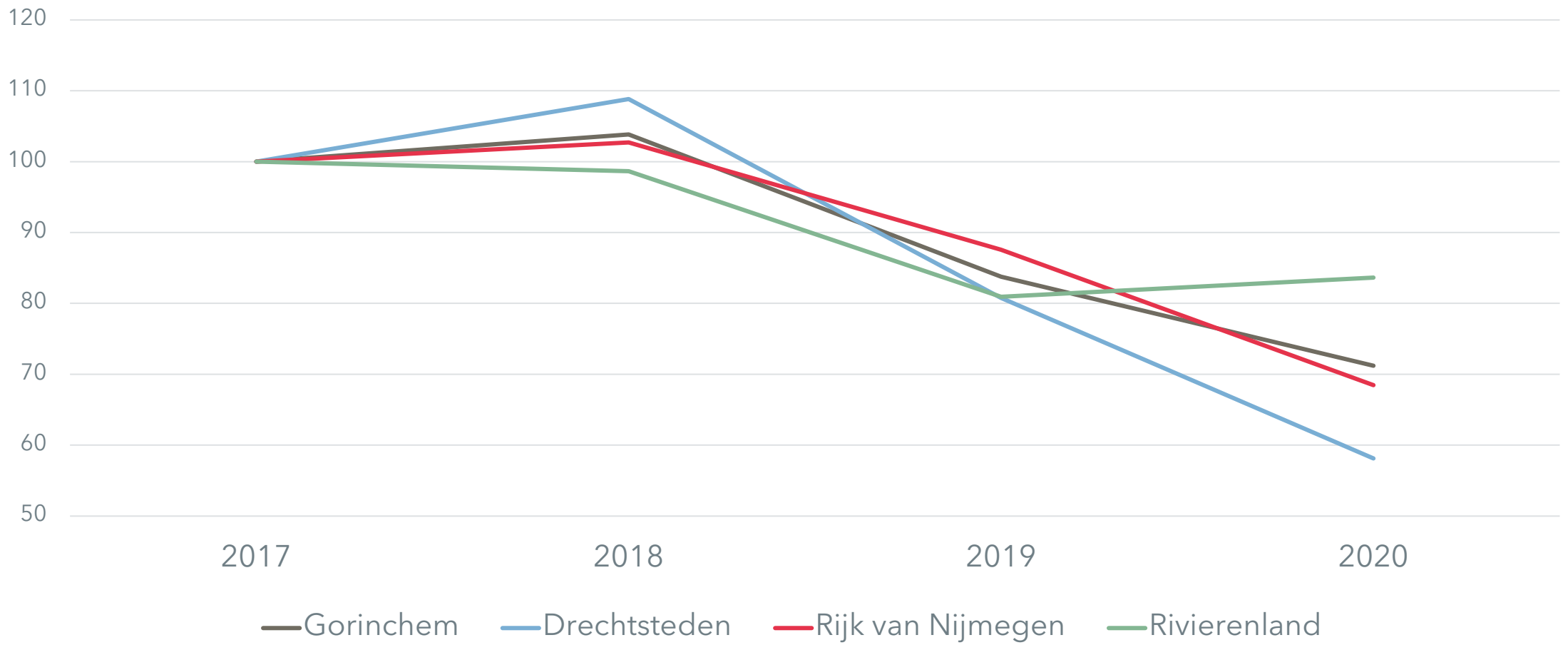

debeleidsonderzoekers

Regionale vergelijking

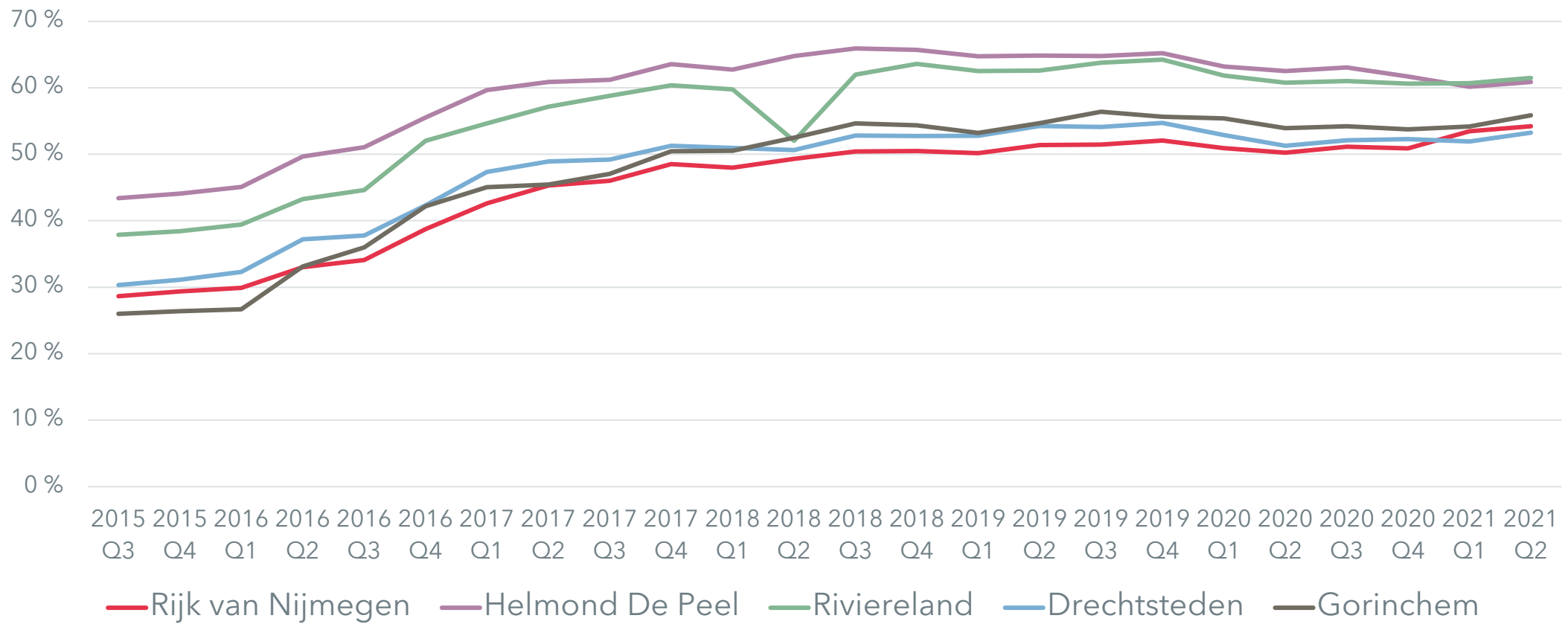
- Betrekkelijk unieke organisatie in Nederland (Werkzaak, Senzer, Avres)
- Kandidaten zijn in de loop der jaren overal moeilijker bemiddelbaar geworden
- Relatief veel jongeren stromen uit naar werk
- Uitstroom naar werk neemt af na 2018
- Percentage werkenden uit doelgroep Banenafspraak neemt toe

Uitstroom naar werk vergeleken

debeleidsonderzoekers

Percentage werkenden Banenafspraak

debeleidsonderzoekers

Ervaringen ondernemers

- Tevreden over dienstverlening en geboden voorzieningen

- Mismatch tussen verwachtingen ondernemers en aanbod kandidaten: behoefte aan betere voorbereiding en nazorg door WerkBedrijf

Ervaringen kandidaten

- Kandidaten voelen zich serieus genomen en prettig begeleid
- Dienstverlening sluit minder goed aan bij groeiende groep kandidaten met complexere problematiek
- Behoefte aan persoonlijke aandacht en nazorg
- Behoefte aan begeleiding op andere leefgebieden dan werk
- Behoefte aan meer aandacht voor wat kandidaten *willen* i.p.v. kunnen

Ervaringen gemeenten

- Er is veel professionaliteit en deskundigheid opgebouwd binnen de organisatie
- Groot netwerk van werkgevers opgebouwd: veel kansen voor kandidaten
- Verschillende ervaringen met samenwerking tussen gemeenten en WerkBedrijf rondom individuele kandidaten (systemen, contacten consulenten)

Lokale belangen en regionale samenwerking

- In de loop der jaren is het lokale perspectief belangrijker geworden
- In reactie daarop meer mogelijkheden voor maatwerk
- Gemeenten dragen participatiebudget over en verwachten daar primair op lokaal niveau resultaat van
- Aan de ene kant vinden gemeenten lokale uitstroomcijfers van belang, aan de andere kant roep om meer aandacht voor moeilijk bemiddelbare kandidaten. Dat is moeilijk te verenigen.

Verantwoording voor verbetering vatbaar

- Verantwoording is volgens gemeenten adequaat, maar kan kwantitatief en kwalitatief diepgravender.
- De cijfers geven geen compleet beeld van kwaliteit en effectiviteit van de dienstverlening. Het ontbreekt aan informatie over:
  - Bemiddelbaarheid van kandidaten
  - Ingezette voorzieningen
  - Diverse indicatoren zoals duurzaamheid van werk, uitstroom naar parttime werk en duur van dienstverlening.

- Wens om ook aandacht te hebben voor kwalitatieve verantwoording, o.a. ervaringen van kandidaten

Aanbevelingen

- Waak voor de uitholling van WerkBedrijf en voorkom a) terugkerende discussies over lokale prestaties en return on investment, b) toenemende inzet van maatwerk en c) eventuele overheveling van taken naar gemeenten
- Geef WerkBedrijf een meerjarige opdracht en meerjarige middelen om de taken goed uit te kunnen blijven voeren
- Overweeg een beleidsvisie waarin participatie en ontwikkeling van mensen meer centraal komen te staan
- Meer aandacht voor de wensen en beleving van kandidaten
- Formuleer als gemeenten gezamenlijke indicatoren die goed weergeven wat gemeenten van WerkBedrijf verwachten
- Positioneer WerkBedrijf nadrukkelijker als strategische arbeidsmarktspeler binnen de ‘triple helix’ van overheid, ondernemers en onderwijs.

Rol van de raden

- Wat is je visie op WerkBedrijf, gegeven de complexiteit van het kandidatenbestand?
  - Arbeidsbemiddeling en uitstroom?
  - Ontwikkeling en (maatschappelijke) participatie?
- Welke verantwoordingsinformatie geeft je zicht op wat je echt belangrijk vindt?
  - Duurzaamheid van uitstroom?
  - Ontwikkeling van kandidaten/tussenstapjes die mensen zetten?
  - Tevredenheid van ondernemers en kandidaten?
  - Kwaliteit van werk?
  - Vergelijking met andere regio's

De Gemeenteraad van Wijchen

22 70820 Evaluatie Werkbedrijf

Motie van de fracties van Kernachtig Wijchen, PvdA, VVD en CDA
Eerste indiener: Rob Albersnagel

De gemeenteraad van de gemeente Wijchen in openbare vergadering bijeen op 24 februari 2022

De gemeenteraad, gehoord de beraadslaging

Overwegende dat
- De evaluatie van het Werkbedrijf geen goed beeld geeft van behaalde resultaten
- Met ingang van 2024 er nieuw beleid moet worden geformuleerd.
- Het van belang is dat daar de resultaten van de voorgaande periode bij worden betrokken.
- De beleidscyclus (plan, do, check, act) bij de start van het nieuwe beleid wordt geformuleerd.
- Dit eventueel ook geldt voor een eventuele ontwikkeling richting mens-ontwikkelbedrijf (c.q. arbeids-ontwikkelbedrijf);
- Er tot 2024 nog ervaringen worden opgedaan met het project Doe je mee;

Constaterende dat
- De verantwoording te verbeteren is;
- De prestaties een stijgende lijn vertonen maar dat niet alle doelen worden behaald

Roept het college op om:
- De beleidsontwikkeling van het nieuwe beleid per 2024 vooraf te laten gaan door een nieuwe evaluatie van het door het Werkbedrijf uitgevoerde beleid;
- Daar de uitvoering van de aanbevelingen uit het onderzoek 2021 bij te betrekken;
- Bij de afspraken met het Werkbedrijf op te nemen dat een der-

gelijke beleidsontwikkeling vervolgens elke vier jaar plaatsvindt;
- Bij het Werkbedrijf bespreekbaar te maken dat bij evaluaties mogelijk wordt het Werkbedrijf te kunnen vergelijken met andere werkbedrijven.

Namens de fracties van:
Kernachtig Wijchen, Rob Albersnagel
PvdA, Zainab Osman
VVD, Roel Boumans
CDA, Karin Hoogteijling

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3400
Extern Zaak ID	Z/21/062627
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	13.a
Titel	62627 beslisnota Verordening nadeelcompensatie gemeente Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Juridische advisering
Eigenaar	Meelkop, Joep
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)
Telefoonnummer steller	088 432 71 15

Bijlagen
Beslisnota raad Verordening nadeelcompensatie gemeente Wijchen.DOCX
Verordening nadeelcompensatie gemeente Wijchen.docx
Bijlage I

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	25 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	1 februari 2022
Commissievergadering Wijchen	10 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. de Verordening nadeelcompensatie gemeente Wijchen vast te stellen;
2. de Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade 2008 in te trekken.

Besluit (Aangenomen)

de Gemeenteraad besluit:

1. de Verordening nadeelcompensatie gemeente Wijchen vast te stellen;

2. de Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade 2008 in te trekken.

Openbaar Zaaknummer: 62627

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Verordening nadeelcompensatie gemeente Wijchen

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. de Verordening nadeelcompensatie gemeente Wijchen vast te stellen;
2. de Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade 2008 in te trekken.

Aanleiding
Op 1 juli 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Daarmee treden twee nieuwe wettelijke regelingen voor nadeelcompensatie inwerking.

Nadeelcompensatie gaat over schade die wordt veroorzaakt door rechtmatig handelen van de overheid. Bijvoorbeeld door het verlenen van een omgevingsvergunning, het inperken van rechten of neveneffecten door werkzaamheden. Het gaat dus om schade veroorzaakt door rechtmatige besluiten en om schade veroorzaakt door rechtmatige feitelijke handelingen. Ook planschade valt hieronder. Bij planschade gaat het om inkomensderving of vermindering van de waarde van een onroerende zaak als gevolg van een planologische maatregel. Nadeelcompensatie is dus breder dan alleen planschade. Voor meer uitleg verwijzen wij naar de brief van de VNG in bijlage I.

Aan de hand van de modelverordening van de VNG hebben wij een nieuwe Verordening nadeelcompensatie opgesteld. Met de vaststelling van de Verordening nadeelcompensatie komt de huidige Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade 2008 te vervallen.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
30-10-2008	Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade 2008

Gewenst resultaat
Het vaststellen van de verordening nadeelcompensatie en intrekken van de Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade 2008.

Argumenten

1.Bij het opstellen van de gemeentelijke verordening zijn er twee hoofdkeuzes te maken

1.1. Een recht te heffen voor het in behandeling nemen van een aanvraag om schadevergoeding en de hoogte daarvan

Hoe hoog het recht voor het in behandeling nemen van een aanvraag om schadevergoeding is, is op grond van de Awb een lokale keuze. De heffing is geïntroduceerd om te voorkomen dat er al te makkelijk wordt overgegaan tot indiening van een aanvraag om schadevergoeding. Het recht kan ten hoogste € 500,- bedragen. Voor dit bedrag is door de wetgever gekozen, omdat het goed aansluit bij de regeling voor planschade van artikel 6.4 van de Wet ruimtelijke ordening (hierna: Wro). Artikel 6.4, derde lid, van de Wro bepaalt dat burgemeester en wethouders van de aanvrager een recht heffen ten bedrage van € 300,- welk bedrag bij verordening van de gemeenteraad met ten hoogste twee derde deel kan worden verhoogd of verlaagd. Tot op heden hebben wij in Wijchen altijd een bedrag van € 300 gehanteerd.

De maximale heffing mag € 500,- bedragen. Gemeenten dienen het bedrag zelf in te vullen. Aan uw raad de keuze voor de hoogte van dit bedrag. Gelet op het voorkomen van lichtvaardige verzoeken om schadevergoeding stellen wij voor een recht van € 500 te hanteren. Bij het toewijzen van schadevergoeding wordt het toe te kennen bedrag verhoogd met het geheven recht (artikel 4:129, aanhef en onder c, van de Awb). In geval van het toekennen van een schadevergoeding krijgt de aanvrager het heffingsbedrag dus terug.

1.2 In welke gevallen en welke vorm het instellen van een adviescommissie naar het oordeel van het bestuursorgaan noodzakelijk is om op de aanvraag te beslissen
Het uitgangspunt dat bij het opstellen van de Modelverordening door de VNG is gehanteerd, is dat in bij de gemeente deskundigheid aanwezig is om aanvragen om schadevergoeding te kunnen beoordelen. In de modelverordening wordt er daarom van uitgegaan dat alleen extra deskundigheid wordt ingeschakeld voor zover dat naar het oordeel van het bestuursorgaan noodzakelijk is om op de aanvraag te beslissen. Wij sluiten aan bij het uitgangspunt van de VNG om alleen een externe adviseur in de vorm van een adviescommissie te benoemen wanneer externe deskundigheid noodzakelijk is om op de aanvraag om schadevergoeding te kunnen beslissen.

2. Naast de hoofkeuzes kan de raad nog een zogenaamde bagateldrempel vaststellen voor het inwinnen van extern advies.
Met deze drempel hoeven we geen advies in te winnen bij aanvragen tot vergoeding van heel kleine schadebedragen. De kosten van het inwinnen van advies zijn in die gevallen vaak hoger en dan de gestelde schade. Wij mogen dan zonder advies besluiten om een schadeverzoek toe te kennen of af te wijzen. Wij stellen voor deze bagateldrempel te hanteren en vast te stellen op € 500,- voor particulieren en € 1000,- voor bedrijven.

3. Alleen onder bijzondere omstandigheden wordt een voorschot uitgekeerd
Het uitkeren van een voorschot zorgt voor extra administratieve lasten bij de afhandeling van een aanvraag om schadevergoeding. Met name als iemand geen recht blijkt te hebben op de tegemoetkoming. Om echter onnodige faillissementen te voorkomen, stellen wij voor om op aanvraag een voorschot voor winst/ inkomstenderving en gederfde huurinkomsten van maximaal 50% uit te keren. Die 50% baseren we op het in het conceptadvies opgenomen schadebedrag.

Tegenargumenten en risico's

Financiële gevolgen
Geen.

Communicatie

- De Verordening wordt gepubliceerd in het Gemeenteblad.
- We informeren initiatiefnemers en aanvragers over de werkwijze van een eventueel te benoemen deskundige of Adviescommissie.

Inwonersparticipatie

Uitvoering of Vervolgstappen

- De Verordening wordt gepubliceerd in het Gemeenteblad. Deze treedt in werking op de dag dat de Omgevingswet in werking treedt (naar verwachting 1 juli 2021)

Geheimhouding
Niet van toepassing

Voorstel
Advies

Verordening nadeelcompensatie gemeente Wijchen

Besluit van de raad van de gemeente Wijchen tot vaststelling van de Verordening nadeelcompensatie gemeente Wijchen

De raad van de gemeente **Wijchen**;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van [**datum en nummer**];
gelet op de artikelen 108 en 149 van de Gemeentewet, titel 4.5 van de Algemene wet bestuursrecht en afdeling 15.1 van de Omgevingswet;
besluit vast te stellen de volgende verordening:

Verordening nadeelcompensatie gemeente Wijchen

Artikel 1. Toepassingsbereik

1 .Deze verordening heeft betrekking op aanvragen om schadevergoeding als bedoeld in artikel 4:126, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, waarvan de aanvrager stelt dat die wordt veroorzaakt door een bestuursorgaan van de gemeente.

2 . Deze verordening heeft geen betrekking op aanvragen om schadevergoeding waarop een bijzondere regeling van toepassing is.

Artikel 2. Heffen recht

Voor het in behandeling nemen van de aanvraag om schadevergoeding wordt een recht van € 500 geheven.

Artikel 3. Aanvraag

1. De aanvrager van schadevergoeding maakt gebruik van een elektronisch formulier.

2. In aanvulling op artikel 4:127 van de Algemene wet bestuursrecht bevat een aanvraag mede:

a. als het schade betreft wegens winst- of inkomstenderving: jaarrekeningen over het jaar waarin schade is geleden en voor zover van toepassing de drie daaraan voorafgaande jaren en de aanslagen vennootschapsbelasting of inkomstenbelasting.

b. als het schade betreft wegens gederfde huurinkomsten: een afschrift van de huurovereenkomst of gebruiksovereenkomst en een eigendomsakte.

Artikel 4. Adviescommissie

1. Het bestuursorgaan wint slechts extern advies in voor zover dat naar zijn oordeel noodzakelijk is om op de aanvraag om schadevergoeding te kunnen beslissen.

2. Advies als bedoeld in het eerste lid, wordt in ieder geval niet ingewonnen als:

a . de aanvraag naar het oordeel van het bestuursorgaan kennelijk ongegrond is, omdat zich kennelijk een weigeringsgrond voordoet als bedoeld in artikel 4:126, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht;

b . de schade kennelijk niet kan worden toegerekend aan een door het bestuursorgaan genomen besluit of verrichte handeling;

c . de aanvraag naar het oordeel van het bestuursorgaan voldoende gelijkenis vertoont met andere aanvragen waarvoor al advies is uitgebracht;

d . de schadevergoeding kennelijk minder bedraagt dan € 500 voor particulieren, en € 1000 voor bedrijven.

e . naar het oordeel van het bestuursorgaan in de gemeentelijke organisatie voldoende deskundigheid voor de beoordeling van de aanvraag aanwezig is.

3 . Een adviescommissie bestaat uit een of meer deskundigen.

4 . Een adviescommissie kan worden benoemd als:

a . vaste commissie, waarbij de leden door burgemeester en wethouders voor een termijn van maximaal vier jaar worden benoemd met de mogelijkheid tot herbenoeming voor maximaal vier jaar, of

b . tijdelijke commissie voor advisering met betrekking tot een of meer aanvragen, door het bestuursorgaan dat de aanvragen behandelt.

Artikel 5. Procedure

1 . Als advies wordt ingewonnen bij een adviescommissie, informeert het bestuursorgaan de aanvrager en belanghebbenden.

2 . Bij de toepassing van de artikelen 4:7 en 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht wordt naast de aanvrager voor zover van toepassing betrokken:

a . degene die de activiteit verricht en met wie een overeenkomst als bedoeld in artikel 13.3c, eerste lid, van de Omgevingswet is gesloten, en,

b . als sprake is van een schadeveroorzakend besluit naar aanleiding van een aanvraag, zoals geregeld in artikel 13.3d van de Omgevingswet, de aanvrager van dat besluit of degene die de toegestane activiteit verricht, tenzij:

1 °. de schadevergoeding redelijkerwijze voor rekening behoort te blijven van het bestuursorgaan, of

2 °. de schadevergoeding voldoende op een andere manier is verzekerd.

Artikel 6. Uitbetaling

Bij geheel of gedeeltelijke toewijzing van een aanvraag om schadevergoeding, wordt de toegewezen schadevergoeding uiterlijk betaald bij het onherroepelijk worden van het besluit op de aanvraag.

Artikel 7. Aanvraag voorschot

1. Het bestuursorgaan kan op een daartoe strekkende aanvraag beslissen een voorschot te verlenen op een uit te betalen geldsom voor verzoeken wegens winst- of inkomstenderving en gederfde huurinkomsten.

2. Het voorschot bedraagt maximaal 50% van de in het conceptadvies opgenomen geldsom.

3. De artikelen 4:95 en 4:96 van de Algemene wet bestuursrecht zijn op dit voorschot van toepassing.

Artikel 8. Intrekking oude regeling

De Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade 2008 wordt ingetrokken op het moment van inwerkingtreding van de Wet van 23 maart 2016, houdende regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingswet) en de inwerkingtreding van deze verordening.

Artikel 9. Inwerkingtreding en citeertitel

1 . Deze verordening treedt tegelijk met de Wet van 23 maart 2016, houdende regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingswet) in werking.

2 . Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening nadeelcompensatie gemeente Wijchen

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van [**datum**].

De voorzitter,
De griffier,

Aan de leden

Datum
26 mei 2021
Kenmerk
Lbr.21/041
TLE/U202100451
Telefoonnummer
070-373 83 93
Bijlage(n)
4

Onderwerp
VNG Model Verordening nadeelcompensatie (nieuw)

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u de Model Verordening nadeelcompensatie. Deze is nieuw.

De overheid kan rechtmatig handelen en toch schade veroorzaken. Bijvoorbeeld door het verlenen van een omgevingsvergunning, het inperken van rechten of neveneffecten door werkzaamheden. Het gaat dus om schade veroorzaakt door rechtmatige besluiten, en om schade veroorzaakt door rechtmatige feitelijke handelingen. Bij planschade gaat het om inkomensderving of vermindering van de waarde van een onroerende zaak als gevolg van een planologische maatregel. Nadeelcompensatie is dus breder dan planschade, zoals in artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening. Binnenkort zullen (naar verwachting) twee nieuwe wettelijke regelingen voor nadeelcompensatie inwerking treden. Hiervoor heeft de VNG een modelverordening opgesteld. Deze komt in de plaats van de huidige Model Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade. De Model Verordening nadeelcompensatie is niet alleen voor planschade, maar ook voor nadeelcompensatie.

Uw huidige verordeningen planschade en nadeelcompensatie kunnen worden ingetrokken. De verordeningen kunnen vanwege het overgangsrecht nog wel relevant zijn voor het afhandelen van (plan)schadeverzoeken.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

1. Wettelijke kaders

Algemene wet bestuursrecht en Omgevingswet

Naar verwachting treedt in 2022 de nadeelcompensatieregeling, titel 4.5 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb), in werking. De regeling heeft betrekking op schade die een bestuursorgaan in de rechtmatige uitoefening van een publiekrechtelijke bevoegdheid of taak veroorzaakt. Het doel van de nieuwe regeling is om te komen tot meer eenduidigheid en overzichtelijkheid in het nadeelcompensatierecht.

Hiernaast is de verwachting dat in 2022 ook de Omgevingswet (hierna: Ow) in werking zal treden. De Ow bevat een specifiek op het omgevingsrecht toegesneden nadeelcompensatieregeling die enkele aanvullende regels op de Awb bevat (afdeling 15.1 van de Ow).

Aanvullende regels bij verordening, niet verplicht

Deze wettelijke regelingen (titel 4.5 van de Awb en afdeling 15.1 van de Ow) zijn grotendeels uitputtend bedoeld. Ze bevatten al veel regels voor de afwikkeling van aanvragen om schadevergoeding, zoals beslistermijnen en de het heffen van een recht voor het in behandeling nemen van een aanvraag. Slechts over enkele onderwerpen is het mogelijk om aanvullend regels op te nemen in een gemeentelijke verordening. Met het vaststellen van bijgaande modelverordening implementeert u beide wettelijke regelingen en geeft u invulling aan een van de door de VNG geformuleerde ‘Minimale acties Omgevingswet’ voor de implementatie van de Ow.

Het vaststellen van een Verordening nadeelcompensatie is niet verplicht, zoals dat bij een Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade wel het geval was. De VNG adviseert echter wel om een Verordening nadeelcompensatie vast te stellen. Zonder deze verordening kan een gemeente bijvoorbeeld geen recht heffen. Door de Verordening nadeelcompensatie ontstaan geen nieuwe administratieve lasten.

2. Totstandkoming van de modelverordening

De Model Verordening nadeelcompensatie is tot stand gekomen in samenwerking met een klankbordgroep van vertegenwoordigers van gemeenten, rijk, wetenschap en bedrijfsleven.

3. Handreiking Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties maakt een handreiking nadeelcompensatie. Hierin wordt uitgebreid ingegaan op de nieuwe wetgeving, schadeoorzaken, schade, aanvragen om schadevergoeding, verhalen van schadevergoeding, rechtsbescherming, procedures enzovoort. Deze handreiking wordt halverwege 2021 verwacht.

4. Bijlagen

Deze ledenbrief bevat vier bijlagen:

Bijlage 1 - Gemeentelijke praktijk nadeelcompensatie: informatie over de verhouding tussen de regeling in de Awb en de regeling in de Ow.
Bijlage 2 - Model Verordening nadeelcompensatie.
Bijlage 3 - Tekst van de Model Verordening nadeelcompensatie: opgemaakt in Word 2.0-format (DROP) voor publicatie, zonder toelichting.
Bijlage 4 - Implementatiehandleiding: nadere toelichting van de te maken keuzes en instructies voor de toepassing van de verordening.

5. Informatie
De geconsolideerde teksten van de VNG modellen (met de bijbehorende toelichtingen) zijn te raadplegen via Kennisbank Decentrale Regelgeving (www.decentraleregelgeving.nl). De VNG modelverordeningen (zonder de toelichtingen) staan ook in Modellen Decentrale Regelgeving (https://puc.overheid.nl/mdr/). Inhoudelijke vragen en vragen over de modelverordening kunt u terecht bij het Informatiecentrum van de VNG (070-373 8393 of e-mail: info@vng.nl).

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3355
Extern Zaak ID	Z/21/069449
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	13.b
Titel	69449 Kaderbrief begroting 2023-2026 MGR
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Werk en inkomen
Eigenaar	Koning, de, Bert
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	§8 Verbonden partijen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Derks, N.G. (Nick)
Telefoonnummer steller	0646824172

Bijlagen
beslisnota 387335_1
brief zienswijze 387530_1
Kaderbrief 2023 MGR

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	11 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	25 januari 2022
Commissievergadering Wijchen	17 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

1. Zienswijze op de kaders van de MGR begroting 2023-2026 vast te stellen.

Besluit (Aangenomen)

1. Zienswijze op de kaders van de MGR begroting 2023-2026 vast te stellen.

Openbaar Zaaknummer: 69449

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Kaderbrief begroting 2023-2026 MGR

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Zienswijze op de kaders van de MGR begroting 2023-2026 vast te stellen.

Aanleiding
Sinds de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen per 1-1-2015 wordt voorafgaand aan het opstellen van een ontwerpbegroting, algemene financiële en beleidsmatige kaders toegezonden aan de raden van de deelnemende gemeente. Vanuit de MGR zijn de kaders voor de begroting 2023-2026 ontvangen. Op gebruikelijke wijze hebben wij de gelegenheid gekregen om onze zienswijze, verwoord in bijgaande brief aan de MGR, voor 1 februari 2022 aan het Algemeen Bestuur van de MGR kenbaar te maken.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**

Gewenst resultaat
Het Algemeen Bestuur van de MGR middels bijgevoegde brief te informeren over uw zienswijze op de kaders van de MGR-begroting 2023-2026.

Argumenten
1. *Met het vaststellen van de zienswijze op de kaders voor de begroting 2023-2026, komen we tegemoet aan de 'democratische' eisen van verlengd lokaal bestuur.* Goed bestuur hoort democratisch gelegitimeerd te zijn. Bij verlengd lokaal bestuur zet u met uw zienswijzen de samenwerking in MGR-verband in om de eigen gemeentelijke doeleinden te bereiken. Op deze wijze heeft u invloed op het beleid en de begroting van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling 'Rijk van Nijmegen'.

Tegenargumenten en risico's
Geen.

Financiële gevolgen

In de kaderbrief zijn t.b.v. de op te stellen begroting 2023-2026 en bijstelling begroting 2022 nagenoeg geen financiële consequenties genoemd.

De uitgangspunten voor de financiële kaders wijzigen niet ten opzichte van voorgaande jaren. Voor de sociale werkvoorziening, de participatie en de arbeidsmatige dagbesteding (op weg naar werk) volgt de MGR de ontwikkelingen (wijziging verdeelsystematiek) op het gebied van de rijksbudgetten. De MGR blijft op deze onderdelen begroten en verantwoorden.

Bij de IRvN wordt de derde 1% bezuiniging vanaf 2023 betrokken bij de resultaten van het PWC-evaluatieonderzoek. Hierop heeft overigens nog geen besluitvorming plaatsgevonden.
Overigens is deze 1% bezuiniging formeel in de BRN 2023 komen te vervallen (vastgesteld in december). Wij moedigen de IRvN wel aan een inspanning te leveren om de afgeschafte bezuinigingstaakstelling toch te halen. In de begroting 2022 van de MGR is rekening gehouden met deze korting.

Naar verwachting nemen de noodzakelijke exploitatiekosten en investeringen voor het borgen van de informatieveiligheid toe. Deze financiële ontwikkelingen alsook de bezuinigingsopdracht vanaf 2023 zijn nog niet meegenomen in de begroting 2022. Het is dus niet waarschijnlijk dat alles binnen de financiële kaders gerealiseerd kan worden.
De financiële resultaten voor de onderdelen automatisering en informatie- en applicatiebeheer blijven apart inzichtelijk.

Communicatie
Niet van toepassing

Inwonersparticipatie
Niet van toepassing

Uitvoering of Vervolgstappen
De zienswijze versturen we naar het Algemeen Bestuur van de MGR. Uiterlijk op 1 april 2022 verwachten we de jaarstukken (rekening 2021 en conceptbegroting 2023-2026 van de MGR. Ook hierop geven we een zienswijze aan het Algemeen bestuur van de MGR af.

Geheimhouding:
Niet van toepassing

Voorstel
Advies
Raoul van Orsouw,
Evert Bos
Huub van Nijnatten
Roald Schel

Gemeente Wijchen
Kasteellaan 27
Postbus 9000
6600 HA Wijchen

t 088 432 70 00
e gemeente@wijchen.nl

contactpersoon
Bert de Koning
t 088 432 7306

ons kenmerk
Z/21/069449

Regio Rijk van Nijmegen
Postbus 38165
6503 AD Nijmegen

datum 23 december 2021
onderwerp zienswijze op kaderbrief
verzonden

Geacht bestuur,

Wij hebben uw brief van 27 november 2021 m.b.t. de te hanteren kaders voor de ontwerpbegroting 2023-2026 ontvangen. In deze brief vraagt u ons om voor 1 februari 2022 onze zienswijze kenbaar te maken.
In onze vergadering van 28 januari 2022 hebben wij onze zienswijze op de kaders voor de op te stellen ontwerpbegroting 2023-2026 vastgesteld.

Hierbij maken we de volgende opmerkingen:

1. In de kaderbrief begint u over de wijziging van de begroting 2022. Ondanks het feit dat u in uw brief hierop ingaat, lezen wij niet om welke wijzigingen het voor de jaarschijf 2022 concreet gaan.

2. De kaderbrief zien wij als een beleidsmatig document. Vanuit de inhoud gaat u in op tal van bestaande en nieuwe ontwikkelingen. U heeft nauwelijks (streef)cijfers en financiële cijfers in de kaderbrief opgenomen. Wel geeft u aan dat de uitgangspunten zoals die geformuleerd zijn bij eerdere edities van de begroting van kracht blijven. Het gaat vooral om de nieuwe uitgangspunten als gevolg van nieuwe ontwikkelingen. In de bijstelling van de begroting 2022 en de nieuwe op te stellen begroting 2023-2026 vertaalt u de nieuwe ontwikkelingen financieel. Pas op dat moment kunnen we een gewogen zienswijze formuleren op de nieuwe begroting 2023-2026 en de bijgestelde begroting 2022.

3. In het kader van het ‘Breed Offensief’ is voor ons de ‘banenafspraak’ een belangrijk instrument om een inclusieve arbeidsmarkt dichterbij te brengen. In de huidige praktijk hebben wij al enkele mensen met een beperking op detacheringsbasis in dienst van de WDW. Dat zien wij graag verder uitgebreid worden. Samen met u willen wij de mogelijkheden niet alleen in het licht van het ‘breed offensief’ maar ook voor het project ‘Simpel Switchen’ (voor onze de kwetsbare inwoners) verkennen.

   Het vergroten van de maatschappelijke participatie van statushouders is naar ons oordeel eveneens van groot belang voor de integratie. Voor de mensen in deze

doelgroep is het van belang dat zij hun kansen op de arbeidsmarkt vergroten. Hierbij gaat het om het leren omgaan met de Nederlandse werkcultuur. Door op een werkplek aan de slag te gaan, krijgen ze het gevoel ergens onderdeel van te zijn, ergens bij te horen en als volwaardig persoon gezien te worden. Als gemeente ondersteunen we dat van harte. Graag gaan wij hierover met u in gesprek.

4. Arbeidsmarktkansen zien en pakken. Met de ontwikkelingen (nieuwe bedrijven) op o.a. Bijsterhuizen en Wijchen Oost zien wij de werkgelegenheid in onze gemeente groeien. Hierbij staat de vraag centraal wat bieden wij onze ondernemers die een vestigingswens of uitbreidingswens hebben hierin. Wij willen met u hierover in gesprek gaan.

5. We hebben onlangs ingestemd met de wijziging van de MGR-regeling. Nu is het mogelijk om de CAO 'Aan de slag' in te voeren. Wij zien detacheren als een laagdrempelige manier om ondernemer en kandidaat kennis met elkaar te laten maken. Door een kandidaat te detacheren, helpt de MGR potentiële werkgevers van hun koudwatervrees af. Werkgevers kunnen zo laagdrempelig kennis maken met het werken met kandidaten met een afstand tot de arbeidsmarkt. Door kandidaten met een indicatie banenafspraak of beschut werk de arbeidsvoorwaarden de cao 'Aan de slag' aan te bieden wanneer ze bij de MGR in dienst treden zetten we met detachering een stap in de goede richting. Al eerder schreef u dat u een jaarlijks potentieel tekort van rond de € 350.000,- bij een werknemerspopulatie van 100 fte verwacht. Wij gaan ervan uit dat u dit bedrag alsnog in de begroting 2022 en de begroting 2023-2026 verwerkt.

6. In elke geschreven kaderbrief heeft u aangegeven dat het terugdringen van het ziekteverzuim onder de SW-medewerkers een aandachtpunt is. U onderzoekt nu een tweetal alternatieven. In een van de alternatieven – het investeren op extra begeleiding – ziet u een mogelijke oplossing. Wat zijn de resultaten van de inspanningen in het verleden om terugdringing van het ziekteverzuim gerealiseerd te krijgen? En gaan de voorgestelde alternatieven wel de gewenste oplossingen bieden? Hoe kijkt u hier tegenaan?

7. Aan het project 'Doe je mee?' nemen de gemeenten Wijchen, Berg en Dal en Heumen geen deel. Wij gaan zelf tijdelijk met een extra participatiecoach aan de slag (en de andere zaken die we uit dit "Corona-budget' financieren). Ook onze ervaringen zullen een "input opleveren voor de verdere ontwikkeling van de gezamenlijke dienstverlening en producten voor bijstandsgerechtigden". Mogelijk treden wij t.b.v. het evaluatieonderzoek op als 'controlegroep'.

8. Voor het onderdeel informatieveiligheid willen wij als prestatieafspraak toevoegen dat de MGR (IRvN) werkt aan een structurele verantwoordingscyclus. Onderdeel van deze cyclus is een Third Party Memorandum (TPM), een verklaring die wordt afgegeven door een onafhankelijke auditpartij aan de IRvN, om verantwoording af te kunnen leggen aan de deelnemende gemeenten. Met een TPM krijgen de deelnemende gemeenten een onafhankelijke bevestiging dat de informatiebeveiliging van IRvN voldoet aan de wet- en regelgeving. Dit is belangrijk voor ons als opdrachtgever en eindverantwoordelijke, maar ook voor verantwoording naar externen zoals de accountantscontroles en de ENSIA. De WDW realiseert zich dat informatieveiligheid een steeds belangrijker onderdeel uit maakt van ons werk en dat het geld kost om de informatiebeveiliging op niveau te houden om de toenemende risico's op dit gebied samen het hoofd te kunnen

bieden. Hierover blijven wij graag met de IRvN in gesprek.

9. Voor het onderdeel kostenverschuiving verwachten wij dat IRvN de ombuiging van (verminderde) beheertaken naar meer projectbegeleiding, regie-taken en dergelijke op een transparante wijze in beeld brengt en communiceert aan de deelnemers. En dat u hierbij ook de kosten en baten betrekt van de overgang naar de Cloud die de komende jaren verder doorgezet wordt. Wij gaan ervan uit dat dit zoveel mogelijk binnen de afgesproken middelen en kwaliteitsafspraken wordt gerealiseerd.

10. Wij hebben vanuit de accountantscontrole het advies gekregen om in gesprek te gaan in hoeverre IRvN al kan voldoen aan de eisen van de ISAE 3402 standaarden en welke noodzakelijke stappen gezet moeten worden om te waarborgen dat de dienstverlening naar de gemeenten op niveau blijft. Het gaat dan om een ISAE 3402 assurance rapport, waarmee IRvN kan laten zien dat zij aantoonbaar in control is ten aanzien van de belangrijkste bedrijfsprocessen.

Tot slot, wij wensen u succes toe met uw werkzaamheden in de voortdurende coronaperiode. Gelet op alle economische ontwikkelingen in het afgelopen jaar en de daaruit voortkomende openstaande vacatures biedt de huidige moeilijke coronaperiode ook kansen om mensen aan het werk te krijgen. Daar zijn nieuwe creatieve ideeën voor nodig. Wij moedigen u aan om hiermee blijvend voortvarend te werk te gaan.

Met vriendelijke groet,
gemeenteraad van Wijchen,

M. van Beek
voorzitter

drs. A.B. Berendsen
griffier

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de colleges en raden in de regio
Rijk van Nijmegen

Datum
26 november 2021

Contactpersoon
Ina Hol

Onderwerp
Beleidsmatige en financiële kaders voor meerjarenbegroting 2023 – 2026

Direct telefoonnummer
024 3293198

Geachte leden van het college en de raad,

In deze brief schetsen we de hoofdlijnen voor de begroting van de Modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR) voor het jaar 2023. Net als voorgaande jaren heeft u de mogelijkheid om hierop een zienswijze te geven, nog voordat de ontwerpbegroting wordt opgesteld. Zo bent u betrokken en kunt u sturen op de inhoud van de ontwerpbegroting. De zienswijze op de kaderbrief 2023 kan tot uiterlijk 1 februari 2022 bij ons bestuur worden ingediend.

De ontwerpbegroting 2023 – 2026 bevat óók een wijziging van de vastgestelde begroting 2022. Daarom gaan we in deze kaderbrief ook in op het jaar 2022. De ontwerpbegroting ontvangt u vóór 1 april 2022. Uiteraard krijgt u daarna ook de mogelijkheid een zienswijze te geven op dat ontwerp.

De MGR heeft een platformfunctie voor de samenwerking in de regio. Daarnaast kennen we twee modules waarin werkzaamheden worden uitgevoerd: WerkBedrijf en iRvN. Onderstaand gaan we in op de financiële kaders voor de MGR als geheel en benoemen we relevante inhoudelijke ontwikkelingen voor beide modules en de platformfunctie.

Algemeen

We hanteren bij het opstellen van de begroting de kaders 2023, opgesteld door uw regionale adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen (BRN normen). De gevolgen van de BRN normen voor de module iRvN brengen we in de komende begroting in beeld. Inhoudelijk gaan we hier verder op in bij de paragraaf over de module iRvN.

De BRN normen gelden niet voor de module WerkBedrijf. Hiervoor geldt dat we de septembercirculaire 2021 hanteren voor de bepaling van de rijksbudgetten 2022 en 2023-2026.

Vanaf 2022 gaat de wet- en regelgeving rondom de rechtmatigheid wijzigen. Gemeenschappelijke regelingen worden op dat moment zelf verantwoordelijk voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording. De voorbereidingen lopen. De MGR heeft de jaren 2020 en 2021 als oefenjaren gebruikt.

Platformfunctie
De MGR biedt een platform voor samenwerking en afstemming in de regio Rijk van Nijmegen.

In maart 2022 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Dit betekent mogelijk iets voor de bestuurssamenstelling van de MGR. We gaan er vooralsnog vanuit dat in alle deelnemende gemeenten de colleges rond het zomerreces gevormd zijn. We zullen daarom vanaf september voor onze bestuurders in het dagelijks en algemeen bestuur een introductie in de juridische regeling MGR en in het bijzonder de mogelijkheden die de platformfunctie biedt voor samenwerking en afstemming, verzorgen. Voor onze bestuurders betrokken bij onze modules zullen we een introductie in de betreffende module verzorgen.

WerkBedrijf
WerkBedrijf bemiddelt, ontwikkelt en begeleidt werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt naar werk. Iedereen verdient namelijk een (werk)plek in onze maatschappij.

Onze ambitie
We willen maatschappelijk effect realiseren op de (duurzame) arbeidsparticipatie van inwoners in de regio Rijk van Nijmegen. Onze aandacht gaat uit naar werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. We willen dat mensen aan het werk gaan en dat zij dit werk ook kunnen behouden. Hierop zijn onze inspanningen gericht. Het maatschappelijk effect vertalen we in de meerjarenbegroting 2023 en verdere jaren in ambities op drie onderdelen:

a. Arbeidsbemiddeling
   WerkBedrijf voert de Participatiewet uit met betrekking tot de ondersteuning bij arbeidsinschakeling. WerkBedrijf voert de matching van werkgevers en kandidaten uit. WerkBedrijf heeft hierbij de verantwoordelijkheid vanaf de aanmelding tot en met plaatsing en nazorg en begeleiding na plaatsing van kandidaten op de markt.
b. Arrangementen in Op Weg Naar Werk
   WerkBedrijf voert de regie over de arbeidsmatige dagbesteding. Dit houdt in dat WerkBedrijf de begeleiding inkoopt, de toeleiding en doorstroom organiseert en/of uitvoert.
c. Sociale werkvoorziening
   WerkBedrijf biedt aan de medewerkers die onder de voormalige Wet sociale werkvoorziening vallen, passend werk aan. Bij voorkeur doet WerkBedrijf dit samen met ondernemers. De onderscheiden werkvormen zijn: begeleid werken, individuele detachering en (beschutte) groepsdetachering.

De huidige arbeidsmarkt biedt kansen. We zien dat er meer vacatures dan werkzoekenden op de arbeidsmarkt zijn. Daartegenover zien we ook dat er nog steeds een (kwalitatieve) mismatch is. Deze spanning blijft een uitdaging voor ons. Via combinatietrajecten bestaande uit werk- en scholingsactiviteiten, investeren we in de kwalificatie van onze kandidaten. We ondersteunen ondernemers door te adviseren bijvoorbeeld jobcarving toe te passen, om zo de beschikbare vacature passender te maken voor onze kandidaten.

We zien ook kansen voor nieuwe (of uitbreiding van) werkgelegenheid in onze regio, voor onze kandidaten. Op het moment dat een ondernemer een vestigings- of uitbreidingswens heeft, stemmen we af met de afdelingen Economische zaken (en of Grondzaken) van uw gemeenten. Werkgelegenheid, met banen op laaggeschoold niveau in bijvoorbeeld de maak- en productiesector is wenselijk, gezien de mogelijkheden van onze kandidaten. Dit wordt nog kansrijker nu we meer groepsgewijs kunnen plaatsen (al dan niet via detacheren met behulp van de nieuwe Cao-aan de Slag).

Ontwikkelingen in beleidsmatig kader

Het beleidsmatige kader voor de realisering van maatschappelijke effecten en ambities wordt gevormd door:

- De Participatiewet en aanverwante wet- en regelgeving;
- Het regionale beleidskader *Werk voorop!*;
- De dienstverleningsovereenkomst tussen college en bestuur MGR.

Deze wet- en regelgeving biedt in principe voldoende ruimte om werkzoekenden in de huidige omstandigheden naar werk te bemiddelen en te begeleiden. Dit neemt niet weg dat in de komende periode wijzigingen zullen optreden. Hieronder lichten we deze op hoofdlijnen toe.

Inburgering

Per 1 januari 2022 treedt de Wet Inburgering 2021 in werking. Een deel van de taken op grond van deze wet voert WerkBedrijf uit voor de regiogemeenten. Het gaat met name om de zogenoemde Module Arbeidsmarkt en Participatie uit de Wet Inburgering. Gemeenten en WerkBedrijf hebben het voornemen hiervoor eind 2021 een addendum af te sluiten op de dienstverleningsovereenkomst. We informeren de gemeenten inhoudelijk hierover in onze ontwerpbegroting. Vooralsnog heeft deze extra taak geen financieel effect op onze begroting over 2022. De eventuele impact op de begroting 2023 bepalen we op basis van de ervaringen in 2022. Op dit moment kunnen we het financiële effect vanaf 2023 en verder nog niet bepalen.

Breed Offensief

In 2022 verwachten we dat regeringsvoorstellen de Participatiewet te wijzigen door de Tweede Kamer worden vastgesteld. Deze wetsvoorstellen zijn bekend onder de noemer Breed Offensief, een brede agenda om de arbeidsmarktkansen voor mensen met een arbeidsbeperking te vergroten. Een deel van de wijzigingen (met name rondom het harmoniseren van de werkwijze wettelijke loonkostensubsidie) is wel doorgevoerd, andere delen niet (onder andere aanvraagmogelijkheid voor ondersteuning op maat). Volledige invoering van de brede agenda speelt waarschijnlijk in 2022 en uitvoering in 2023.

Dienstverleningsovereenkomsten

De huidige dienstverleningsovereenkomst tussen gemeenten en WerkBedrijf kent een looptijd tot en met 2022. In het komende jaar worden de voorbereidingen getroffen een nieuwe overeenkomst af te sluiten per 1 januari 2023.

Sociaal ontwikkelbedrijf

Begin 2021 is een initiatiefnota van SP en CDA over het sociaal ontwikkelbedrijf in de Tweede Kamer behandeld. Medio 2021 hebben Cedris, VNG en Divosa in een gezamenlijke brief aan minister Koolmees het belang van een stevige publieke sociale infrastructuur voor het realiseren van een inclusieve arbeidsmarkt, benadrukt. Naast het maatschappelijk belang bestaat hiervoor ook een economische noodzaak. Op dit moment staan mensen aan de kant die willen en kúnnen werken, maar hierbij wel enige ondersteuning nodig hebben. We verwachten in de loop van 2022 of 2023 dat een nieuw kabinet de handschoen oppakt en er (mede) voor zorgt dat iedereen kan meedoen op de arbeidsmarkt.

Evaluatieonderzoek WerkBedrijf

In 2021 hebben we een (onafhankelijke) evaluatie naar WerkBedrijf en de realisatie van het maatschappelijke effect uit laten voeren. Op het moment van schrijven van de Kaderbrief 2023 wordt het evaluatieonderzoek afgerond. Ons dagelijks bestuur zal het evaluatieonderzoek medio december bespreken en vervolgens aan de deelnemende gemeenten toesturen. De resultaten en aanbevelingen uit het evaluatieonderzoek zijn nu niet in de Kaderbrief 2023 opgenomen. We gaan ervanuit dat we deze wél in onze ontwerpbegroting kunnen verwerken.

Ontwikkelingen en accenten op uitvoeringsniveau

Arbeidsmarktkansen zien en pakken
Een belangrijke rode draad in onze koers is en blijft de zoektocht naar kansen op de arbeidsmarkt. Zonder ondernemer is er geen werkplek en is er geen sprake van een geslaagde match op de arbeidsmarkt. Onze uitdaging is die externe oriëntatie op de arbeidsmarkt en het verder professionaliseren van onze dienstverlening aan ondernemers.

Momenteel zien we dat ondernemers moeilijk aan personeel kunnen komen. Er is op de huidige arbeidsmarkt zelfs sprake van meer vacatures dan werkzoekenden. Vaak gaat het om vacatures voor specialistisch werk in onder andere de zorg, techniek en bouw. Onze kandidaten zoeken juist werk voor praktisch geschoold werk. De (kwalitatieve) mismatch op de arbeidsmarkt zoals voor de coronapandemie bestaat nog steeds en zal ook de komende periode de nodige tijd en investeringen vragen. Juist daarom blijft het voor ons van belang, óók nu er meer vacatures dan werkzoekenden zijn, te investeren in werkgelegenheid voor praktisch (geschoolde) mensen. Investeringen voor een inclusieve arbeidsmarkt, een arbeidsmarkt waarop iedereen kan meedoen zijn van groot belang. Ontwikkelen van producten en het (mee)creëren van randvoorwaarden voor geschikte werkplekken bij die ondernemers, betekenen kansen op duurzaam werk voor onze kandidaten. Het gaat om verschillende interventies, zoals jobcarving, rendementscoaching van ondernemers, detacheren waardoor praktische belemmeringen bij de ondernemer weg worden genomen en openingen creëren waardoor een ondernemer kiest om eenvoudig werk in onze regio te organiseren.
Arbeidsbemiddeling blijft óók investeren in kandidaten door het bieden van kwalificatietrajecten, het ontwikkelen en ontdekken van competenties en als het nodig is ondersteuning op een werkplek (blijven) bieden.

Detacheren
Detacheren is één van de manieren om ondernemers te ondersteunen in hun personeelsvraag en kandidaten betaald te laten werken. Detacheren kennen we vanuit de SW en zetten we ook in bij de PW (bijvoorbeeld het 100-banenplan). We willen ons aanbod in het detacheren van PW-kandidaten verder ontwikkelen.

Een detachering is voor een kandidaat altijd een opstap naar regulier werk. We streven ernaar dat de kandidaat vanuit een detachering doorstroomt naar een regulier dienstverband bij een ondernemer. Detachering is daarom altijd tijdelijk. Kandidaten zo regulier mogelijk plaatsen en de plaatsing verduurzamen blijft onze focus.

Het detacheren van kandidaten kunnen we op verschillende manieren vormgeven. We onderzoeken in welke mate we met marktpartijen (private detacheerders) kunnen samenwerken om detacheren mogelijk te maken. Daarnaast kunnen we vanaf 1 januari 2022 (onder voorbehoud van positieve besluitvorming) detacheren vanuit de MGR conform de cao *Aan de slag* voor een specifieke groep kandidaten met een indicatie banenafspraak of beschut werk. We zijn momenteel met de voorbereiding hiervan bezig. We voorzien voor de uitvoering van deze extra taak een financieel effect die we in onze begroting verwerken.

We verwachten de exploitatie van de uitvoering van de cao *Aan de slag* niet kostendekkend te realiseren. Dit heeft met name te maken met dat we voor deze groep geen dekkende uurtarieven uit de markt kunnen halen. De uitvoering kan betekenen dat onze meerjarenbegroting jaarlijks tussen € 0,3 en € 0,4 miljoen uitzet. We hebben dit onderbouwd in onze brief over de uitvoering van de cao *Aan de slag*. In onze ontwerp-meerjarenbegroting stellen we een dekking voor.

Begeleiding SW op orde
SW-medewerkers hebben in de loop van hun dienstverband bij ons meer aandacht en begeleiding nodig. Uit een (kwalitatieve) uitvraag onder SW-medewerkers naar hun beleving en hun ideeën over

werk en ziekteverzuim, blijkt dat als begeleiders meer tijd en aandacht zouden kunnen geven de SW-medewerker beter gehoord wordt. Dit verhoogt het werkplezier en vermindert de stress en ziekteverzuim. We onderzoeken momenteel twee alternatieven om ziekteverzuim te verlagen. Eén alternatief is nagaan of er mogelijkheden zijn voor vervroegde (gedeeltelijke) uittreding voor SW-medewerkers (bovenop de recente mogelijkheden hiervoor in de cao WSW). Het tweede alternatief is extra investeren in begeleiding, zodat er meer aandacht is voor de SW-medewerkers. Deze kosten schatten we nu in op jaarlijks € 0,21 miljoen. In onze ontwerp-meerjarenbegroting maken we een keuze en stellen voor het gekozen alternatief een dekking voor.

Simpel switchen: Op Weg Naar Werk
Het doel van de (WMO-)voorziening arbeidsmatige dagbesteding is dat kwetsbare inwoners met enig arbeidsvermogen naar vol vermogen kunnen meedoen en zich hierin zo ver als mogelijk ontwikkelen, als het kan naar betaald werk. Onder intensieve begeleiding leveren zij enige productie op een werkplek, zonder werkdruk. Met de sluiting van de WSW en veranderingen in de Wajong vanaf 2015 is deze dagbesteding voor deze groep inwoners een noodzakelijke voorziening geworden om mee te kunnen doen.

Momenteel is WerkBedrijf met (een aantal) aanbieders en (een aantal) gemeenten aan het experimenteren met het simpel switchen bij de arbeidsmatige dagbesteding en ontwikkelingsgerichte dagbesteding. De pilot die we uitvoeren is gericht op de zogenoemde stabiele groep deelnemers. Deze deelnemers nemen deel aan dagbesteding naar vermogen en hebben baat bij bestendigen van deze dagbesteding en geen perspectief (meer) op betaald werk. Anderzijds kan het zijn dat binnen de groep deelnemers aan ontwikkelingsgerichte dagbesteding wel potentie is op het vergroten van het arbeidsvermogen. Centrale vraag is op welke wijze kunnen we bereiken dat aanbieders eenvoudig kunnen inzetten wat nodig is, of dit nu ontwikkelingsgericht is, arbeidsmatig of hybride vormen?

Per 1 januari 2023 lopen de huidige contracten met aanbieders voor de arbeidsmatige dagbesteding af. De pilot levert leerervaringen op die we mee kunnen nemen bij het nieuwe aanbestedingstraject voor (de inkoop van) intensieve begeleiding bij arbeidsmatige dagbesteding dat in 2022 start.

Project Doe je mee?
In het najaar 2021 zijn we gestart met (de voorbereidingen van) het project *Doe je mee?*. Dit is een meerjarig project (tot en met 2024) en gericht op alle bijstandsgerechtigden die in de gemeenten Beuningen, Druten, Mook en Middelaar en Nijmegen wonen. De overige gemeenten hebben gekozen voor versterking van de eigen dienstverlening aan hun bijstandsgerechtigden. De centrale vraag is hoe we een impuls kunnen geven aan brede dienstverlening voor bijstandsgerechtigden in onze regio. De kern is dat we met meer bijstandsgerechtigden in persoonlijk contact komen en beter behoeften van mensen kunnen detecteren op de leefgebieden werk, participatie, activering, financiële situatie en gezondheid. En op basis hiervan een passend vervolg aan (reguliere) dienstverlening kunnen bieden.
Kenmerken van het project zijn:
- bijstandsgerechtigden worden in gezamenlijkheid door Werk en Inkomen gesproken en in beeld gebracht;
- uitgangspunt is dat alle bijstandsgerechtigden worden gesproken; juist degenen die al langere tijd een uitkering ontvangen en niet (meer) aangemeld zijn bij WerkBedrijf;
- het in beeld brengen is niet beperkt tot werk. Ook andere leefgebieden worden meegenomen, zoals participatie, activering, financiële situatie en gezondheid.

WerkBedrijf en gemeenten geven zo gezamenlijk een impuls aan de verbetering van de dienstverlening aan individuele bijstandsgerechtigden. Voor WerkBedrijf geldt dat we baat hebben bij een omvangrijker aantal kandidaten, die een stap kunnen zetten naar werk. De verdere ontwikkeling van detacheren (zie hiervoor) biedt ook meer kansen voor kandidaten om stapsgewijs aan het werk te komen. Het project levert daarnaast input op voor de verdere ontwikkeling van de gezamenlijke

dienstverlening en producten voor bijstandsgerechtigden. Verantwoording en voortgang van het project nemen we mee in onze rapportages aan (alle) deelnemende gemeenten.

Uitgangspunten
De uitgangspunten voor het financiële kader wijzigen in 2022 en 2023 niet ten opzichte van voorgaande jaren. Dit betekent dat we:

- Administratief de financiële resultaten voor sociale werkvoorziening, participatie en arbeidsmatige dagbesteding inzichtelijk blijven maken. In 2023 wijzigt de verdeelsystematiek van rijksbudgetten. We volgen de ontwikkelingen nauwgezet op effecten voor WerkBedrijf en de afspraken over de overheveling van gemeenten naar MGR. We streven ernaar om deze effecten in onze ontwerp-meerjarenbegroting te verwerken. Voor de komende meerjarenbegroting blijft gelden dat we conform de afspraken op de financiële resultaten op de drie onderdelen begroten en verantwoorden.

- Voor *onderdeel SW* op twee sturingselementen rapporteren: ziekteverzuim en omzet (toegevoegde waarde per SW-medewerker).
  Net als in eerdere jaren houden we rekening met een kostendekkende bijdrage per gemeente voor het onderdeel SW. Er wordt een kostprijs per SE berekend. Deze prijs vormt de basis voor de bijdrage van iedere gemeenten.

- Voor *onderdeel WERK* rapporteren op (minimaal) het sturingselement: aantallen uitstroom uit de bijstand naar werk en plaatsingen op werk.
  Gemeenten leggen hun participatiebudget in.
  De bijdrage voor de loonkostensubsidies wordt bepaald per gemeente op basis van de verwachte te realiseren aantallen. Voor beschut werk houden we hierbij aan wat het rijk van onze regio verwacht.
  Vanaf 2020 en verder beheert WerkBedrijf rijksmiddelen voor de uitvoering van Perspectief op Werk. WerkBedrijf is één van de uitvoeringspartijen van dat programma.

- Voor *onderdeel Op Weg Naar Werk (arbeidsmatige dagbesteding)* rapporteren over (minimaal) het aantal gerealiseerde plekken.

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN)

IRvN
ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) beheert, exploiteert en ontwikkelt de technische ICT-infrastructuur van en voor de gemeenten in de Regio Rijk van Nijmegen en voor de MGR. Voor WerkBedrijf en de Omgevingsdienst in het Rijk van Nijmegen verzorgt iRvN tevens het functioneel Informatie- en Applicatiebeheer. Dat laatste gebeurt ook voor het overgrote deel van het applicatielandschap van Gemeente Nijmegen en daarnaast verzorgt iRvN daar waar gewenst ook het functioneel Informatie- en Applicatiebeheer voor andere gemeenten in de regio.

Ontwikkelingen

Technologische ontwikkelingen en innovaties
De Informatietechnologie staat absoluut niet stil. Voor onze gemeenten zijn de ontwikkelingen en innovaties op het gebied van cloudcomputing (w.o. Software as a Service), mobiele (samen)werkomgeving, IoT, Datawarehouse en Business Intelligence (datagedreven werken) de komende jaren de belangrijkste. In nauwe samenwerking met de gemeenten wordt een Cloud-strategie opgesteld inclusief de financiële, personele en organisatorische randvoorwaarden voor alle partijen. Dit is noodzakelijk om de voorziene migratie van 'on-premis'-informatiesystemen naar SAAS-informatiesystemen (abonnementen) die elders (in de cloud) door leveranciers aangeboden worden,

soepel te laten verlopen. Dit raakt investeringen, onderhoud- en beheerkosten. iRvN zal daar zoveel mogelijk op anticiperen om de innovatie binnen de (lokale) overheidsinformatievoorziening te stimuleren en te faciliteren.
Mogelijk dat technologische innovaties in de toekomst een kostenverschuiving kunnen laten zien in de verschillende vormen van beheer. Zelden is er sprake van verlaging van beheerkosten, integendeel. Daarnaast heeft het verleden aangetoond dat de technologisch innovaties binnen de (lokale) overheid minder snel geadopteerd worden dan in de markt.

Mobiel tenzij....
De ontwikkeling naar de 100% mobiele werkplekken, werken op afstand, etc. vereisen een flexibele maar vooral ook een (informatie)veilige inrichting van de mobiele devices en van het door alle gemeenten in gebruik zijnde samenwerkingsplatform Microsoft365. Samen met grote gemeenten, VNG en Microsoft streven we continu naar een optimale, flexibele en veilige (AVG-proof) standaard inrichting, -gebruik, -beheer en ondersteuning.

Informatieveiligheid
Informatieveiligheid (BIO, AVG, etc) blijft uiteraard veel aandacht vragen. Wij blijven alle landelijke ontwikkelingen, wetgeving, aanbestedingen, etc. volgen en lopen waar mogelijk mee voorop bij implementatietrajecten.

Evalautie iRvN
PWC heeft in oktober 2021 haar eindrapport "Evaluatie iRvN en de regionale I&A-organisatie, met het oog op de toekomst" opgeleverd. Dit rapport geeft een beeld over de positie van iRvN en haar rol de komende jaren. Momenteel wordt de besluitvorming m.b.t. de door PWC geadviseerde ontwikkelingen voorbereid door uw colleges.

Ontwikkelingen organisatie ICT-Rijk van Nijmegen
De taken van iRvN gaan veranderen, ICT-beheer zal zich van uitvoering geleidelijk in de richting van regie gaan ontwikkelen. De focus zal, naast directe dienstverlening aan de (mobiele) eindgebruikers, steeds meer gericht zijn op data- en informatie(stromen)beheer en vooral op informatiebeveiliging en privacy.
I&A-denkkracht (I-beleid en -ontwikkeling) blijft nadrukkelijk de verantwoordelijkheid van gemeenten. Beheerkracht is regionaal belegd bij iRvN, primair ICT-infrastructuur en, daar waar gewenst, applicatiebeheer. Slagkracht (implementatie van nieuwe informatiesystemen) vraagt nadrukkelijk om steeds meer (projectmatige)inzet van iRvN.
Het is nog onduidelijk of de totale iRvN-formatieomvang voldoende zal zijn om alle geschetste ontwikkelingen te kunnen gaan ondersteunen. Het zal echter wel verandering van taak- en functie-inhoud tot gevolg hebben. Het strategisch iRvN personeels- en organisatieplan (2018) zal aangepast worden met de huidige (externe) ontwikkelingen en de besluitvorming naar aanleiding van het PWC-evaluatieonderzoek zowel met betrekking tot opleiding en loopbaanontwikkeling als met betrekking tot mobiliteit en iRvN-organisatie.

Bezuiniging
Zoals afgesproken zal de invulling van de derde 1%-korting vanaf 2023 betrokken worden bij de resultaten van het PWC-evaluatieonderzoek. Er heeft nog geen definitieve besluitvorming plaatsgevonden met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen.

Informatieveiligheid vraagt in toenemende mate aandacht en passende maatregelen en beveiligingsvoorzieningen. Naar verwachting zullen noodzakelijke investeringen en exploitatiekosten voor het borgen van de informatieveiligheid toenemen. Deze kostenontwikkeling is niet meegenomen in de begroting 2022-2023. Terwijl ook de opgelegde bezuinigingsopdracht vanaf 2023 nog niet is meegenomen. Dit alles betekent dat het onwaarschijnlijk is dat de inspanningen voor de informatieveiligheid binnen de huidige financiële kaders gerealiseerd kunnen worden.

Kostenverschuiving:
Naast de bezuiniging zullen ook voor gemeenten kostenverschuivingen zichtbaar worden als gevolg van de migratie van informatiesystemen naar de cloud (Software-as-a-Service). De verwerkingskosten verschuiven geleidelijk van iRvN naar externe providers/leveranciers die de informatiesystemen (via internet) als een dienst aanbieden. Deze ontwikkeling gaat gefaseerd en bestrijkt een periode van jaren. Deze "Going-to-the-Cloud" beweging heeft organisatorische en financiële consequenties voor iRvN én voor gemeenten. In december 2021 geeft iRvN een aanzet voor een eenvoudige, transparante en rechtvaardige verrekening die door iRvN en gemeenten in 2022 verder uit gewerkt kan worden tot een voorstel hoe, m.n. de financiële gevolgen opgevangen kunnen worden zodat de ontwikkeling soepel begeleid kan gaan worden.

Datagestuurd werken:
We zien dat enkele gemeenten plannen maken, en m.n. Gemeente Nijmegen al verdere stappen zet, in datagestuurd werken en Business-Intelligence. Dat vraagt nadrukkelijk andere vormen van data- en informatiebeheer. Conform het iRvN bedrijfsplan (2015) en nogmaals bevestigd door het evaluatieonderzoek PWC is (en blijft) dit de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Uiteraard speelt iRvN hierbij een rol omdat zij vooral in technische zin de data beheren.
In samenspraak met Nijmegen wordt ook deze ontwikkeling, de rol en de consequenties voor iRvN in 2022 uitgewerkt.

Common Ground:
iRvN blijft aangesloten bij alle ontwikkelingen in het kader van Samen Organiseren en Common Ground zodat het een ICT-infrastructuur aan haar deelnemende gemeenten kan blijven aanbieden die hen in staat stelt optimaal gebruikte maken van de landelijke ontwikkelingen. Dat wil zeggen dat de regionale iRvN-infrastructuur geen belemmering vormt om het eigen tempo te kunnen bepalen in welke mate zij mee wil ontwikkelen met de technologische innovaties binnen gemeentelijke informatievoorziening.

<u>Uitgangspunten</u>

- Administratief blijven de financiële resultaten voor de onderdelen Automatisering en Informatie- & applicatiebeheer apart inzichtelijk.

- IRvN levert naast standaardproducten en diensten ook plusproducten en diensten. Deze worden kostenneutraal in rekening gebracht. Als deze plusproducten en diensten een meerjarig karakter hebben, zijn ze nu al in de meerjarenbegroting van 2021 opgenomen. Tussentijds zal de begroting voor het lopende jaar worden bijgesteld op basis van inschatting van de totale omvang van alle plusproducten.

- Voor onderdeel Automatisering is de generieke korting van 1% in 2022 (bovenop de 1% generieke korting die al in 2021 is doorgevoerd) verwerkt.

- 2022 (bovenop de 1% generieke korting die al in 2021 is doorgevoerd) verwerkt. Voor onderdeel Informatie- & applicatiebeheer is een structurele bezuiniging slechts te realiseren indien de formatie wordt teruggebracht. Dit is alleen mogelijk als Gemeente Nijmegen aangeeft welke applicaties niet meer door iRvN beheerd hoeven te worden (zoals besproken in de begroting, p. 56).

Tot besluit

Op maandag 13 december is door uw raadsgriffies een (online) informatiebijeenkomst georganiseerd waarin de gemeenschappelijke regelingen hun financiële uitgangspunten en beleidsmatige kaders voor 2023 kunnen toelichten. We maken hier graag gebruik van en zullen onze Kaderbrief 2023 tijdens de bijeenkomst vanaf 20:45 uur toelichten.

Hoogachtend,
Algemeen Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De Secretaris,

J. Hol

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3382
Extern Zaak ID	Z/22/072360
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	13.c
Titel	72360 Evaluatie zomerinzameling GFT afval
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Milieu
Eigenaar	Winkel, te, Henrieke
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Loermans, P.L.J. (Paul)
Telefoonnummer steller	0884327928

Bijlagen
Beslisnota evaluatie zomerinzameling GFT
Bijlage 1 evaluatie zomerinzameling GFT
Bijlage 2 bijlage bij evaluatie zomerinzameling GFT
Bijlage 3 aantallen zomerinzameling GFT

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	25 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	1 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

de gemeenteraad besluit:

1. De wekelijkse zomerinzameling van GFT afval voor de maanden juni, juli en augustus voort te zetten.

Besluit (Aangenomen)

de gemeenteraad besluit:

1. De wekelijkse zomerinzameling van GFT afval voor de maanden juni, juli en augustus voort te zetten.

Gemeente
Wijchen

Openbaar Zaaknummer: 72360

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Evaluatie zomerinzameling GFT

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. De wekelijkse zomerinzameling van GFT afval voor de maanden juni, juli en augustus voort te zetten.

Aanleiding

In 2018 is gestart met een pilot van de wekelijkse inzameling van het GFT afval in de zomermaanden juni, juli en augustus. Na de zomer van 2018 is besloten om de pilot met drie jaar te verlengen en daarna te evalueren. Deze evaluatie in september 2021 uitgevoerd (zie bijlage 1 en 2) en het is nu aan de gemeenteraad om te besluiten over het vervolg.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
09-11-2017	17 2 10628 Meerjarenramingen amendement 10 pilot wekelijkse GFT inzameling
16-01-2018	18 2 13777 Wonen en leefbaarheid Initiatiefvoorstel Beleid m.b.t. behalen landelijke afvaldoelstellingen

Gewenst resultaat

De wekelijkse zomerinzameling van het GFT afval wordt voortgezet.

Argumenten

1.1 Uit de evaluatie blijkt dat inwoners de wekelijkse zomerinzameling positief waarderen.
De evaluatie is gehouden onder 1332 inwoners en met een respons van 44 % is de uitslag representatief (bijlage 1 p.5). 90% van de respondenten wil dat er in de zomermaanden wekelijks GFT afval wordt opgehaald. Ze waarderen deze extra service. Ook heeft 80% van de respondenten er de extra kosten van €7 per huishouden voor over.

1.2 Tweederde van de inwoners maakt (bijna) elke week gebruik van de wekelijkse zomerinzameling.
De cijfers laten zien dat er veel gebruik gemaakt wordt van de extra ophaalmomenten in de zomer (bijlage 3).

1.3 69% van de inwoners is tevreden met de wekelijkse inzameling in de maanden juni, juli en augustus.
31% zou de periode graag willen uitbreiden. Dit is een minderheid.

Tegenargumenten en risico's

1.1 Verhoudingsgewijs blijft de hoeveelheid ingezamelde GFT in de zomermaanden nagenoeg gelijk.
We zien wel een stijging in de opgehaalde tonnen GFT over de jaren, maar dit geldt voor alle maanden van het jaar. Deze stijging is dus niet rechtstreeks toe te schrijven aan de zomerinzameling.

1.2 In het voorjaar en najaar is er meer snoei- en tuinafval dan in de zomer.
Dit zou ervoor kunnen pleiten om de wekelijkse inzameling van GFT afval uit te breiden naar mei en september.

Financiële gevolgen

De structurele kosten (€ 102.000) van de zomerinzameling GFT zijn al opgenomen in de begroting van 2022 op basis van bestaand beleid. Daarmee zijn deze kosten ook al vertaald in het tarief van de afvalstoffenheffing 2022. Indien uw raad besluit om de inzamelperiode met twee maanden te verlengen bijvoorbeeld mei en september dan zijn de geschatte extra kosten € 63.000. Deze uitbreiding is dan op te nemen in de DVO van 2023 zodat dit ook weer in de afvalstoffenheffing mee te nemen is.

Communicatie

De ophaaldagen van het afval worden gecommuniceerd in de afvalkalender van Dar, zoals dat nu ook al gebeurt. Aan de start van de zomerinzameling geven we er ieder jaar extra aandacht aan via de bekende mediakanalen.

Uitvoering of Vervolgstappen

We gaan op dezelfde manier door met de zomerinzameling van het GFT afval.

Bijlagen

Bijlage 1 evaluatie zomerinzameling GFT
Bijlage 2 bijlage bij evaluatie zomerinzameling GFT
Bijlage 3 aantallen zomerinzameling GFT

Evaluatie gft-inzameling zomer 2021

Een onderzoek onder 591 inwoners van Wijchen

MIRA JONGENEELEN
MARINTEL ONDERZOEK EN ADVIES
SEPTEMBER 2021

Inleiding onderzoekdoel

Proef sinds 2018:

Wekelijkse inzameling van gft in de periode juni tot augustus om stank en overlast door ongedierte tegen te gaan.

Evaluatie:

Hoe hebben de bewoners van Wijchen de hogere inzamelfrequentie van gft ervaren?

Onderzoeksmethodiek

De evaluatie is uitgevoerd in september 2021.

650 antwoordkaarten zijn in de eerste week van de maand, op verschillende dagen en in verschillende delen van Wijchen in de vorm van een papieren hanger aan de gft-containers bevestigd na het ledigen. De benaderde inwoners konden de vragen op deze kaarten beantwoorden, zij konden er ook voor kiezen om via een QR-code en een URL de internetvragenlijst te benaderen.

Naast bovenstaande benaderingswijze is het Wijchen-panel - bestaande uit 682 leden - via email uitgenodigd om internetvragenlijsten te beantwoorden.
Het Wijchen-panel is in de afgelopen jaren opgebouwd door aan het einde van diverse vragenlijsten over uiteenlopende onderwerpen, inwoners te vragen of zij bereid zijn vaker een vragenlijst te beantwoorden.

De ingevulde antwoordkaarten zijn opgehaald door Marintel onderzoek & advies voor verwerking. De twee bestanden (internetvragenlijst en schriftelijke antwoordkaarten) zijn vervolgens samengevoegd.

De combinatie van methodieken (schriftelijk, internet) en benaderingswijzen (email, antwoordkaart) is, is deelname door verschillende typen inwoners, bijvoorbeeld een mix van jong en oud, geoptimaliseerd.

De onderzoeksresultaten zijn in dit rapport weergegeven.

Respons

Methodiek	Aantal inwoners uitgenodigd	Aantal respondenten
Wijchen – panel (email met link)	682	340 (50% respons)
Antwoordkaarten met QR-code en URL van de vragenlijst	650	194 via internet 57 schriftelijk via de antwoordkaart Totaal 251 (39% respons)
Totaal	1.332	591 (44% respons)

Representativiteit van het onderzoek

Steekproefgrootte
In de gemeente Wijchen woonden op 1 januari 2020 41.124 mensen, verdeeld over 20.743 adressen (bron). Bij de steekproefgrootte van 591 respondenten in deze evaluatie is de betrouwbaarheidsmarge 4,0. Dat betekent dat als in deze evaluatie blijkt dat 90% van de 591 respondentenvoorstander is van continuering van de zomerinzameling, het werkelijke percentage (wanneer alle inwoners ondervraagd zouden worden) tussen 86,0% en 94,0% ligt.
In de gedragswetenschappen wordt een betrouwbaarheidsmarge kleiner dan 5 de Gouden Standaard genoemd.

Het aantal respondenten volstaat dus voor een representatief onderzoek.

Onderzoek naar bias
Er is sprake van een relatief hoog responspercentage van 44%. Hoe hoger het responspercentage, hoe kleiner de kans dat er sprake is van een responsbias. Dit is het geval wanneer voorstanders van de wekelijkse inzameling meer gemotiveerd geweest zijn dan tegenstanders om gehoor te geven aan de uitnodiging om de vragen te beantwoorden.

In deze evaluatie is toch getoetst of er sprake is van een responsbias. Om dit te onderzoeken is een vergelijking uitgevoerd in antwoordpatronen van de respondenten die via de antwoordkaart uitgenodigd zijn om hun mening te geven en respondenten die lid zijn van het Wijchen-panel.

Uit deze vergelijking blijkt dat deze bias in de beantwoording van het merendeel van de vragen niet aanwezig is. Dit geldt onder andere voor de belangrijkste vraag uit het onderzoek, namelijk of de wekelijkse zomerinzameling van gft gecontinueerd moet worden. Wel blijkt dat onder respondenten die via de antwoordkaart uitgenodigd zijn, een grotere behoefte is aan het verruimen van de ophaalperiode. Deze behoefte heeft dus de motivatie om deel te nemen aan het onderzoek mogelijk verhoogd.

Conclusie wat betreft representativiteit
Er is sprake van een representatief onderzoek. De antwoorden van de respondenten in deze evaluatie geven adequaat weer wat de mening in Wijchen is over de zomerinzameling van gft.

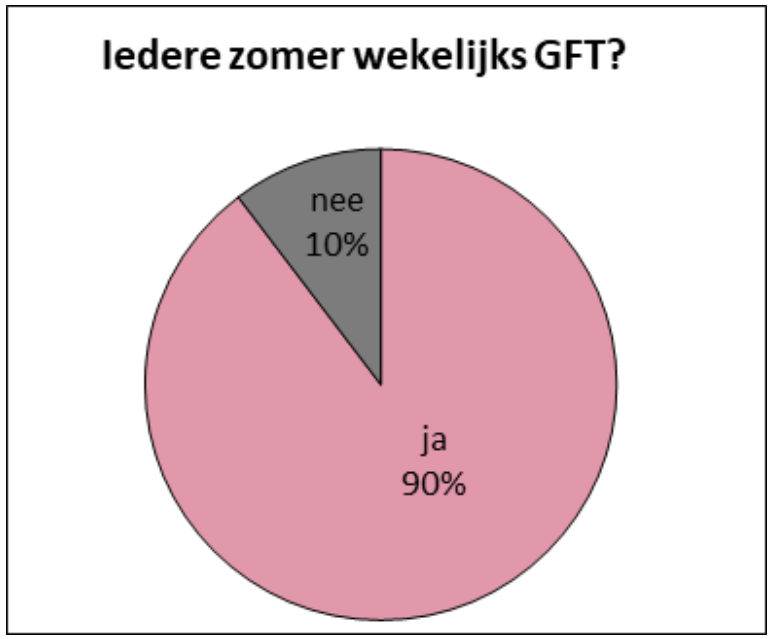
Onderzoeksresultaten

ANTWOORDEN ZIJN PER VRAAG WEERGEGEVEN

Een overzicht van alle antwoorden is opgenomen in de bijlage bij dit rapport.

Wat vindt u van de zomerinzameling?

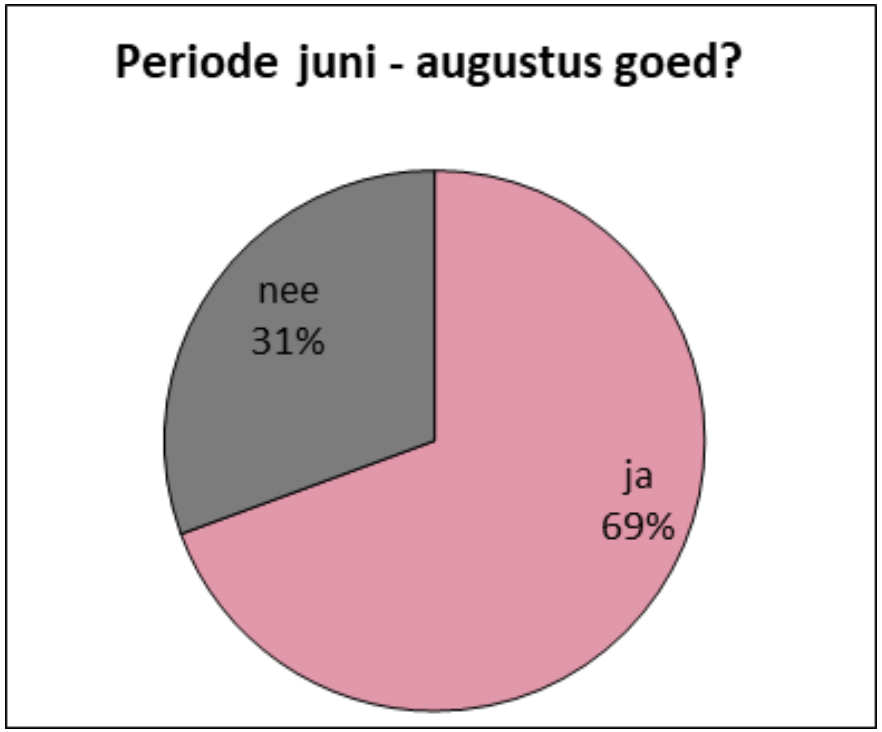

Wilt u dat we iedere zomer
het gft wekelijks bij u ophalen?

Vindt u de periode van juni tot en met augustus goed?

Respondenten die gereageerd hebben op de uitnodiging via de antwoordkaart zijn in mindere mate dan leden van het Wijchen-panel, van mening dat de periode van juni tot en met augustus goed is. 64% vindt deze periode goed ten opzichte van 73% van de leden van het Wijchen-panel.

Echter, In beide gevallen is een grote meerderheid van de respondenten tevreden over deze periode.

Nee, omdat…..

179 respondenten hebben wensen kenbaar gemaakt, de vaakst genoemde antwoorden zijn:

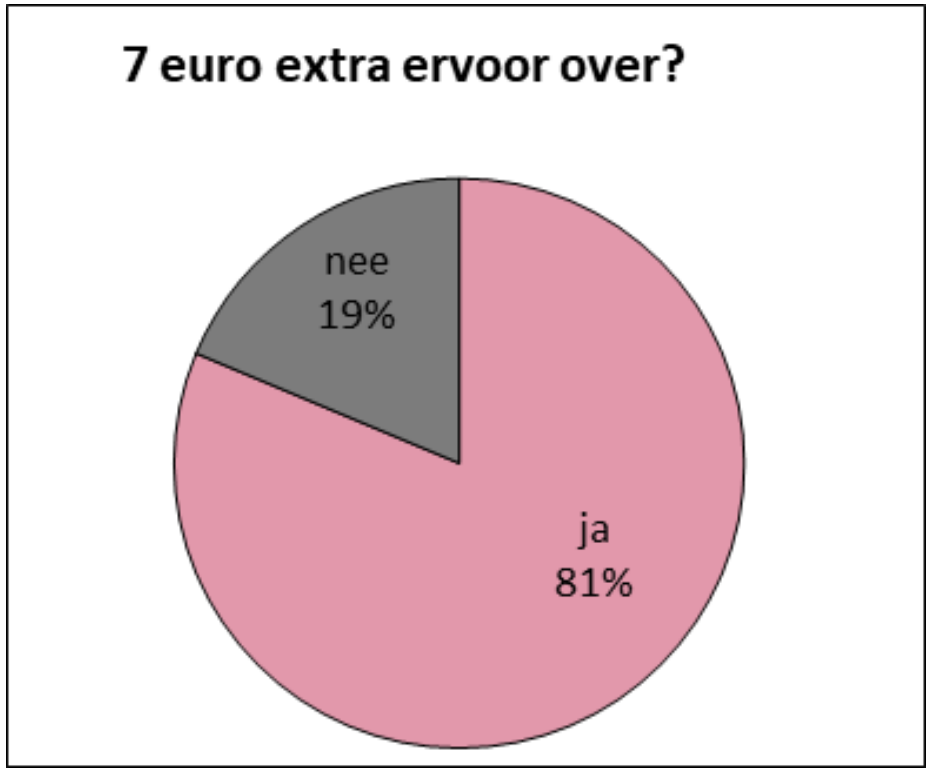
- Liever ook in september (107 maal genoemd)
- Liever ook in mei (32 maal genoemd)
- Liever ook in oktober (15 maal genoemd)
- Voor ons is het wekelijks ophalen van gft overbodig / niet nodig / wij maken er geen gebruik van (6 maal genoemd)

Sommige respondenten hebben meerdere maanden genoemd, zij willen bijvoorbeeld dat het gft van mei tot en met september wekelijks opgehaald wordt.

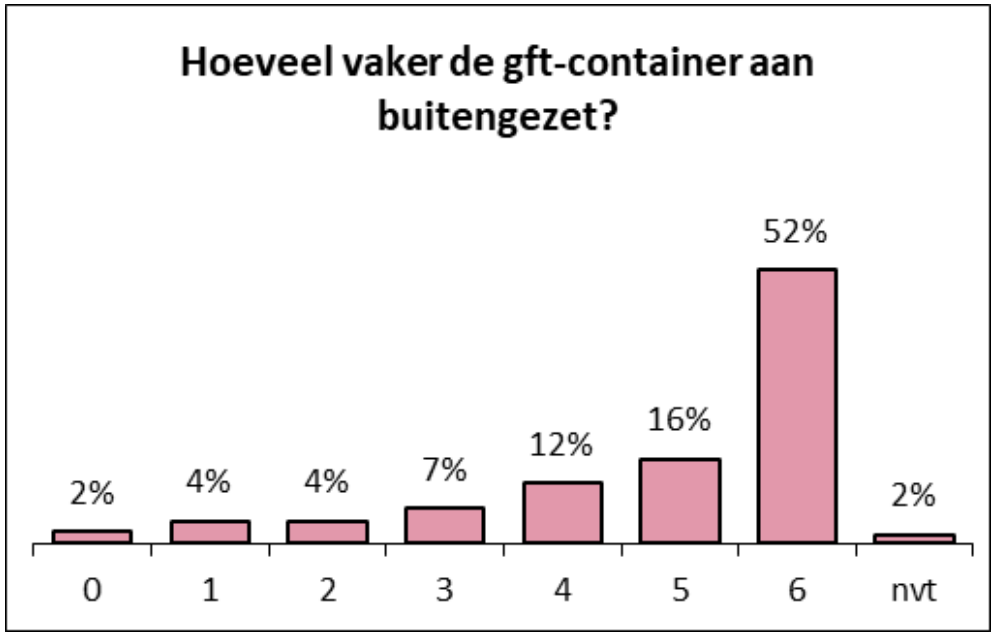
De vaakst genoemde argumenten om de periode waarin het gft wekelijks opgehaald wordt te verlengen, zijn:

- Vanwege de hoeveelheden snoei- en ander tuinafval (43 maal genoemd)
- Vanwege de warmte in deze maanden (38 maal genoemd)

Deze service kost per huishouden ongeveer 7 euro extra per jaar. Heeft u dat ervoor over?

Respondenten die niet willen dat de wekelijkse zomerinzameling van gft wekelijks plaatsvindt (zie pagina 8) en respondenten die de gft-container niet of nauwelijks vaker aangeboden hebben deze zomer (zie pagina 12) zijn minder bereid om 7 euro extra per jaar te betalen.

Hoeveel vaker heeft u de gft-container buitengezet?

Conclusies

Negen op de tien inwoners van Wijchen (laagbouwbewoners) wil dat de wekelijkse inzameling van gft in de zomer gehandhaafd wordt. Tweederde van de inwoners heeft de container voor gft op (nagenoeg) alle extra ophaalmomenten aangeboden (vijf of zes maal).
Zeven op de tien van deze inwoners vindt de periode van juni tot en met augustus goed, van de inwoners die deze periode niet goed vindt, zou het merendeel graag een verlenging van deze periode willen met de maand september.
Eén op de acht inwoners is bereid om 7 euro per jaar extra te betalen voor de zomerinzameling van gft.

Dit onderzoek is uitgevoerd door Mira Jongeneelen
© 2021 Marintel onderzoek en advies
mira@marintel.nl

BIJLAGE BIJ EVALUATIE GFT ZOMERINZAMELING SEPTEMBER

2021

Wat vindt u van de zomerinzameling?

- Als u bedoelt met iedere week de groene kliko , dat moet dat vind ik , zeker uitgebreid worden met de herfst erbij (veel tuinafval)
- Belangrijk i.v.m. stank door hitte
- Belangrijk; om stank en ongedierte te voorkomen
- Bevalt zeer goed, we hebben een grote tuin.
- Daar zijn we heel blij mee
- Dat is een voorziening die prima aansluit op het aanbod van gft en er voor zorgt dat de boel fris blijft qua ongedierte en stank. Zeker als het warm weer is, zoals steeds vaker voorkomt.
- Dat vind ik prima
- De ondergrondse gft container is veel te klein. Er moeten veel teveel mensen gebruik van maken.
- de permanente groene afvalcontainer waarin gestort moet worden is volgens mij te klein, veel rotzooi ligt vaak naast de bak
- De zomerinzameling vind ik een heel goed initiatief van de gemeente
- Dit is super goed
- Dit mag zo blijven met een uitbereiding naar september.
- Door de warmte in de zomer is het prettig dat de groene kliko sneller, werkelijks geleegd wordt.
- Echt een geweldige service.
- Een bijzonder prettige inzameling. Wij hebben veel groen afval dat tijdens de warme zomermaanden zeer makkelijk gaat broeien in de container. Ideaal dat het daarom elke week wordt opgehaald!
- Een goed besluit, een goede beslissing.
- Een goed initiatief aangezien gft afval in de zomer sneller rot en gaat stinken.
- Een goed idee
- Een goed idee voor iedereen.
- Een goede regel om ongedierte tegen te gaan
- Een goede zaak
- Een goede zaak, voorkomt stank en ongedierte
- Een prima idee
- Een prima initiatief omdat we een wat grotere tuin met veel struiken en bomen hebben en er dus al in de zomer veel snoei/groente/fruitafval afgevoerd kan worden.
- Een uitstekend idee.
- Een uitstekend idee.
- Een zeer goede regeling.
- Effectief, want er kan vaker groen worden afgevoerd en met het vergroenen van tuinen is extra ophaalmomenten van belang.
- Elke week in de warmte is wel zo hygiënisch.
- elke week prima frequentie
- Er goed en fijn dat dit er weer was zo is het tuinafval snel weg en is er ook geen stank overlast tijdens de warme periodes. Dit is dan tevens ook minder insecten overlast.
- Erf fijn zo elke week, dan heb je geen stank en beesten
- Erg gewenst
- Erg fijn
- Erg fijn
- Erg fijn
- Erg fijn
- Erg fijn in de zomermaanden
- Erg fijn minder stank en overlast
- Erg fijn!
- Erg fijn, goed en milieuvriendelijk
- Erg fijn, scheelt veel ongedierte overlast
- Erg fijn, Wij hebben veel last van maden in de tuin gehad i.v.m. het broeiende gft. Nu hebben we veel minder last van maden en de kliko stinkt veel minder.
- Erg fijn.
- Erg fijn. Minder stank
- Erg goed
- Erg goed
- Erg goed iedere week leeg maken minder last van ongedierte
- Erg goed initiatief. Kan me niet voorstellen dat de inwoners van Wijchen hier niet blij mee zouden zijn.
- Erg prettig
- Erg prettig
- Erg prettig
- Erg prettig, praktisch en goed
- Erg prettig, praktisch en goed
- Extra gft ophalen is overbodig. Ik zie kliko's staan met nog geen emmer afval erin. Daarvoor laat je geen wagen rijden!!
- Fantastisch
- Fantastisch
- Fantastisch!
- fantastisch, dankbaar gebruik van gemaakt.
- fantastisch, geen stinkende kliko meer, zeer gewenst
- Fantastisch, hygiënischer en met een groene tuin, veel groenafval.

- Fantastisch, ondanks de wekelijke jan niet voorkomen worden dat er maaien in de gaten bak komen. Als het niet wekelijks zou gebeuren zou het alleen maar erger zijn.
- Fantastisch. Ik hoop dat het blijft. Het is met een tuin in de zomer Erg prettig om wekelijks het gft aan straat te kunnen zetten
- Fijn
- Fijn
- Fijn
- Fijn
- Fijn
- Fijn
- Fijn
- Fijn
- Fijn
- Fijn
- Fijn
- Fijn
- fijn
- Fijn
- Fijn
- Fijn
- Fijn alleen te kort, in september nog heel veel snoeiafval dus graag ook in september de groene kliko wekelijks legen
- Fijn dat de groene bak iedere week wordt gehaald
- fijn dat de groene kliko elke week wordt geleegd
- Fijn dat dit gebeurd
- Fijn dat dit gebeurd minder last van ongedierte in de kliko.
- Fijn dat dit gebeurt
- Fijn dat dit gebeurt. Minder snel stankoverlast en maden in de kliko.
- Fijn dat GFT vaker opgehaald wordt
- Fijn dat gft wekelijks is.
- Fijn dat gft wekelijks wordt opgehaald
- Fijn dat het iedere week opgehaald wordt
- Fijn dat iedere week wordt opgehaald
- Fijn dat in de zomer de GFT-kliko iedere week geleegd wordt. Eens in de twee weken zou voor ons erg weinig zijn.
- Fijn dat in de zomer waarin alles sneller fermenteert en sneller gaat ruiken de gft wekelijks wordt opgehaald.
- Fijn dat tijdens de zomerperiode extra gft wordt opgehaald. Zodat bij warm weer de container niet staat te stinken.
- Fijn en goed
- Fijn geeft minder overlast van insecten
- Fijn om wekelijks de groencontainer geleegd te krijgen
- Fijn voor al als het warm weer is
- Fijn!
- Fijn!
- Fijn!
- Fijn!
- Fijn!!
- Fijn, alleen het plastic ook graag
- Fijn, dan heb je minder snel last van stank
- Fijn, dan worden de kliko's niet zo smerig en geen ongedierte.
- Fijn, maar niet perse noodzakelijk
- Fijn, omdat je dan elke week de agf container kan legen. Bij 2 wekelijks gaat die stinken.
- Fijn, vermindert overlast ongedierte zoals maden
- Fijn, vooral als het erg warm is en meer tuinafval.
- Fijn.
- Fijn.
- Fijn.
- Geen idee. Gebruik ondergrondse container.
- Geen mening
- geweldig
- geweldig
- Geweldig
- Geweldig
- Geweldig
- Geweldig
- Geweldig goed
- Geweldig idee; voor herhaling vatbaar komende jaren.
- Geweldig!
- Geweldig, vooral mee doorgaan.
- Geweldig.
- Geweldig.
- Geweldig.
- Geweldig. Alleen zou het uitgebreid moeten worden tot 15 oktober i.v.m. veel snoei afval
- gft ieder week is nodig en gewenst. afval kan wat ons betreft een keer per maand in hetzelfde periode
- gft iedere zomer wekelijks is prima
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed
- goed
- Goed
- Goed
- goed
- goed
- Goed

- Goed
- Goed
- goed
- goed
- goed
- Goed
- Goed
- Goed
- goed
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed
- Goed september erbij als kan
- Goed anders meer last van stank en vliegen
- Goed dat dit wekelijks aangeboden kan worden.
- goed en nodig
- Goed en noodzakelijk
- Goed en noodzakelijk
- Goed geregeld
- Goed geregeld dat er wekelijks GFT-Afval wordt opgehaald.
- goed initiatief
- Goed initiatief
- Goed initiatief, waar zo als ik zie in de wijk veel gebruik van wordt gemaakt
- Goed maar voor ons niet noodzakelijk
- Goed over het algemeen
- Goed verlopen, groene bak vaker ophalen is een goed idee
- Goed!!
- Goed, anders nog meer hinder van stank en fruitvliegen.
- Goed, betrouwbaar. Fijn dat Gft elke week wordt opgehaald. Heb grote tuin in buitengebied.
- Goed, geen opmerkingen
- Goed, ik zou ook graag zien dat het plastic wekelijks wordt opgehaald in de zomer
- Goed, maar zou ook moeten voor plastic omdat bij warm weer de zakken gaan stinken.
- Goed, minder stank
- Goed, perfect.
- Goed, voorkomt overlast.
- Goed, zou ook voor plastic moeten omdat de zakken gaan stinken bij heet weer.
- Goed.
- Goed.
- Goed. Fijn dat de groenbak extra geleegd kan worden.
- Goed. Helemaal mee eens.
- Goed. Maar de restafval kliko zou ook fijn zijn op hete zomerdagen i.v.m. maden.
- goed idee
- goed idee
- goed idee
- goed idee
- goed idee
- goed idee
- goed idee en fijn dat je groenafval niet 14 dagen op je stoep staat
- goed idee!
- goed idee. Minder gisting/stank.
- goed idee. Minder overlast van maden/vliegen.
- goed idee. Minder overlast van maden/vliegen.
- Goede actie, Minder stank, Er is meer tuin afval, Prima regeling.
- Goede service. Minder vliegen en onaangename geur in de tuin.
- Goede zaak
- Goede zaak! Meer tuinafval voorkomen van stank door broei.
- Goede zaak, al is het door slechter weer niet standaard nodig.
- Goeie zaak, vaker inzamelen is iig voor ons prettig; minder ongedierte.
- Grijs container moet eigenlijk elke week tijdens het warm weer.
- Groene kliko mag zeker september / oktober wekelijks i.v.m. meer goed afval herfst
- Grote klasse, onmisbaar!
- Handig
- Handig en meestal nodig. Je hebt wat extra afval (de tuin) en het gft stinkt snel
- Handig.
- Hartstikke fijn
- Heb ik niet mee van doen. Woon in centrum. Vind wel dat de bakken op de vlaskam vaker geleegd mogen worden. Hoogzomer gaat de boel rotte en er komt ongedierte op af.
- Heel Erg goed en nuttig idee. Maak er zelf veel en vaak gebruik van.
- Heel Erg goed. Scheelt een hoop viezigheid qua lucht en maden en andere beestjes.
- Heel Erg prettig.
- héél goed, minder stank.

- Heel nuttig
- Heel prettig
- Heel prettig
- Heel prettig maar mag langer van juni tot eind september
- Heel prettig!
- Heel prettig, we hebben veel, voornamelijk tuinafval in de zomer
- Heel prettig, zeker als het warme zomers zijn met meer kans op maden.
- Heel prettig. Wij maken er wekelijks gebruik van.
- heel erg fijn
- heel erg fijn
- heel erg fijn
- heel erg fijn
- heel erg fijn die extra inzamelingen
- heel erg fijn omdat het veel ongedierte weg houdt en ook vanwege het vele tuinafval in de zomer.
- heel erg fijn!
- heel erg fijn! Dat scheelt enorm veel overlast van vliegen/ maden.
- heel erg fijn! Zonder zouden wij het niet redden met het tuinafval en zou er meer overlast zijn van ongedierte.
- heel erg fijn, de kliko gaat vreselijk stinken anders. Veel last van maden als hij 1x in 2 weken wordt geleegd. Nu veel minder.
- heel erg fijn, in de zomermaanden nog meer groen afval ook beter voor evt. ongedierte dit niet te lang blijft staan.
- heel erg fijn. Goed initiatief. Wij zijn er tevreden over. Sep. zou ook nog een optie kunnen zijn.
- heel erg fijn. Mag ook wat eerder beginnen en/of tm september doorgaan!
- heel erg fijn. Minder last van maden.
- heel erg fijn. Vooral als het warm is, is de wekelijkse inzameling heel prettig.
- heel erg fijn. We hebben een flinke tuin en kunnen zo in het groeiseizoen het meeste groen kwijt in de kliko. En met een wekelijkse leging is er minder kans op maden
- heel fijn
- heel fijn
- heel fijn
- heel fijn
- heel fijn
- heel fijn
- heel fijn
- heel fijn
- heel fijn
- heel fijn
- heel fijn
- heel fijn
- heel fijn
- heel fijn
- heel fijn
- heel fijn
- heel fijn
- heel fijn dat de GFT bak wekelijks leeggemaakt wordt
- heel fijn dat de groene kliko wekelijks wordt geleegd, maar vind de periode eigenlijk te kort.
- heel fijn dat de kliko om de week werd geleegd.
- heel fijn dat dit gebeurt, is gewoon nodig in de zomer
- heel fijn dat het groenafval in de zomer wekelijks wordt opgehaald.
- heel fijn echt mee door gaan
- heel fijn en hygiënisch-minder stank en onhygiënische toestanden zoals maden etc., heb alleen geen idee van de extra kosten hiertoe
- heel fijn i.v.m. het ongedierte tegen te gaan of te verminderen als het warm weer is. Wij gebruiken nu ook minder gft afvalzakjes, deze zijn afbreekbaar maar bevatten toch nog plastic.
- heel fijn i.v.m. onderhoud tuin waardoor kliko regelmatig geleegd wordt. Dit voorkomt ook stank problemen in de zomer periode.
- heel fijn voorkomt een hoop stank in de zomer.
- heel fijn!
- heel fijn!
- heel fijn!
- heel fijn! Ik heb een grote tuin.
- heel fijn! Maar mag wat langer
- heel fijn! Minder stank door wekelijkse ophaal
- Heel fijn, stinkt niet in de tuin. Kunt vaker je tuin onkruid vrij halen of een keer wat extra doen zonder je zorgen te maken dat het nog 2 weken kan duren voor het ophalen
- heel fijn, als hij niet vergeten wordt tenminste.
- heel fijn, anders kunnen we niet al het groenafval kwijt. We zouden het wel langer willen, april tot en met september bijvoorbeeld.
- heel fijn, echter te kort. Voorstel voorjaar, najaar en zomer 2x extra.
- heel fijn, goede service, het gft afval heeft minder kans om te gaan stinken.
- heel fijn, vooral als je een BBQ hebt gehad of mosselen hebt gegeten!

- heel fijn.
- heel fijn.
- heel fijn.
- heel fijn.
- heel fijn.
- heel fijn.
- heel fijn.
- heel goed
- heel goed
- heel goed
- heel goed
- heel goed
- heel goed
- heel goed ! voorkomt stankoverlast
- heel goed !!
- heel goed dat het er is.
- heel goed en eigenlijk onmisbaar die wekelijkse lediging in de warme zomermaanden.
- heel goed en heel fijn
- heel goed houden zo
- heel goed!
- heel goed, eventueel uitbreiden naar half september
- heel goed.
- heel goed. In de zomermaanden was het voor ons nodig dat de groene container wekelijks werd opgehaald. Wat ons betreft mag hij ook in september wekelijks worden opgehaald!
- heel goed. Zo voorkom je maaien in je bak want eer kan altijd per ongeluk iets tussen zitten wat zorgt voor maaien
- heel goed idee! Minder stank en ongedierte in de bak!
- Helemaal geweldig
- Helemaal geweldig.
- Helemaal goed
- Helemaal goed
- Helemaal goed
- Helemaal goed
- Helemaal goed, ben er erg blij mee
- Helemaal TOP !
- Het is goed om elke week het gft-afval te kunnen legen. Wel moet er extra gecontroleerd worden dat er ook gft afval in de containers zitten. Regelmatig worden er luiers, plastic + etc. Gedaan.
- Het is prettig dat je snoeiafval iedere week kwijt kunt. Het gaat ook niet zo stinken.
- Hoeft voor ons niet.
- Ik gebruik het niet altijd om eerlijk te zijn.
- Ik vind de zomerinzameling op zich niet echt nodig
- Ik vind deze perfect, zo voorkom je dat de kliko van gft gaat ruiken.
- Ik vind het een goed idee en gaf geen ongemak, ongedierte
- Ik vind het een heel goed iets, anders kruipen de maaien over de stoep na twee weken
- Ik vind het prettig dat de GFT bak tijdens de zomer periode iedere week geleegd wordt.
- Ik vind t prima zo
- Ik vind te duur! Moet gratis zijn want we zorgen voor het milieu
- Ik zou restafval en plastic wekelijks ook fijn vinden. Vooral omdat het door warmte gaat stinken en niet vergeten de maaien die erbij komen.
- In de zomermaanden een prima idee.
- in mijn geval onnodig dus onnodige kosten.
- Ja goed wél zo houden
- Ken ik niet
- Klasse
- Ligt eraan wat het inhoud
- Lijkt me een goed idee
- Maak er geen gebruik van
- Mag zo blijven
- Moet zo blijven maar niet alle kliko,s voor een woning
- Mooi initiatief, maar geen meerwaarde
- Niet echt noodzakelijk, weinig tuinafval in de zomer dus iedere keer maar een beetje afval. in herfst meer tuin afval .
- niet op aan te merken
- NOG TE VEEL VLIEGEN IN DE BAK BIJ MIJN BUURMAN
- Noodzakelijke voorziening i.v.m. hygiëne rond de GFT container
- nuttig
- Ok
- OK
- Ok
- Oké
- Onnodig en een verspilling van gemeenschapsgelden.
- Op zich is het frequenter inzamelen - ter voorkoming van stank en/of ongedierte overlast - een goede zaak. Echter, niet alle huishoudens kunnen hiervan op evenredige wijze gebruik maken (appartement bewoners hebben bv. geen gft-container). Naar wij aannemen worden deze huishoudens voor deze service ook niet belast met de verder genoemde € 7,= Dit is m.i. onrechtmatig.
- Op zich is het frequenter inzamelen - ter voorkoming van stank en/of ongedierte overlast - een goede zaak. Echter, niet alle huishoudens kunnen hiervan op evenredige

wijze gebruik maken (appartement bewoners hebben bv. geen gft-container). Naar wij aannemen worden deze huishoudens voor deze service ook niet belast met de verder genoemde € 7,= Dit is m.i. onrechtmatig.
- Overbodig in de zomer periode.
- Perfect
- perfect
- perfect
- Perfect
- Perfect
- Perfect
- Perfect
- Perfect
- Perfect !!!!
- Perfect , liefst ook geheel september
- perfect die wekelijkse frequentie van het ledigen van de GFT kliko
- Perfect minder stank en mensen ruimen het gft eerder en meer op ook bladeren etc.
- Perfect, met name omdat er anders veel maden vliegjes op de container af komen is het fijn dat iedere week geleegd wordt
- Perfect. Alleen zou het beter kunnen. September zou toegevoegd mogen worden. Ook die maand is warm en zorgt voor ongedierte in de groene kliko
- Perfect. Alleen zouden wij graag ook in september een wekelijkse ophaaldag hebben van de groene kliko.
- Perfect. Vind alleen jammer dat er zoveel bijna lege groencontainers aan de straat staan. De auto moet zo onnodig veel rijden en handelingen uitvoeren. Misschien verstandig om op een verzamelpunt alle containers te plaatsen of een grote ondergrondse container voor bv plastic.
- Positief
- Prettig
- Prettig
- Prettig alleen het zou beter zijn als september ook nog iedere week is nu hebben we nog last van veel vliegen
- Prettig dat groene afval wekelijks wordt opgehaald, vooral vanwege stank.
- Prettig dat het gft afval tijdens de zomerperiode wekelijks wordt opgehaald. Het voorkomt stankoverlast en de groei van maden.
- Prettig en zeer wenselijk
- Prettig voor het extra tuin afval en etensresten blijven minder lang in de kliko zitten wat geurtjes scheelt. Dat is prettig in een kleinere tuin.
- Prettig, gezien warmte en bijbehorende ongedierte.
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima
- prima
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima
- prima
- prima
- prima
- prima
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima
- prima
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima
- prima
- Prima
- prima
- Prima
- Prima
- prima
- prima
- Prima
- prima
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima
- Prima ,alleen het scheiden blijft een probleem.
- Prima bevalt goed
- prima daar ik zomers meer tuinafval heb

- Prima dat tijdens de zomermaanden de gft-container elke week wordt geleegd. De gft-container zit tijdens deze periode wekelijks vol met tuinafval.
- prima en helemaal goed
- Prima en hygiënisch
- Prima en met name bij warm weer is het prettig om het elke week kwijt te kunnen.
- prima en noodzakelijk i.v.m. temperatuur en daarmee samenhangende overlast. (Stank, maden etc.)
- prima geregeld
- Prima goed initiatief
- Prima heel goed
- Prima houden zo
- prima idee
- prima idee
- Prima idee graag nog een maand langer omdat in september veel tuinafval ontstaat door snoeien en tuin onderhoud.
- Prima idee zeker als het erg warm weer is
- Prima idee.
- Prima idee. Veel minder overlast van bedorven etensresten, de bijbehorende maden en stank. Wij hebben ook regelmatig tuinafval dat in die periode snel kan worden afgevoerd.
- Prima initiatief
- Prima initiatief
- Prima initiatief en voorkomt maden en broeien stankoverlast
- Prima initiatief om zo de overlast van stank ed. te voorkomen.
- Prima initiatief!
- Prima initiatief!
- Prima i.v.m. de tuin meer onderhoud nodig heeft en het prettig is als er vaker de kliko aangeboden kan worden
- Prima maar mag zeker in snoeimaand september uitgebreid worden
- Prima mag van mij wel tot eind september doorgaan.
- prima om dit zo te organiseren
- prima service
- Prima voor de gezinnen die veel gft afval hebben. Warmte, stank in zomer . Voor mij minder noodzakelijk
- Prima!
- Prima!!
- Prima, ben er erg blij mee
- Prima, bij warm weer is 1x per week wenselijk.
- Prima, fijn dat gft iedere week wordt ingezameld maar de inzameling is een drama. Gedeeltes gft belanden op straat, gedeeltes blijven in kliko achter. Er is weinig tijd voor lediging schijnbaar. Gemeente zegt dat je bij DAR moet zijn, DAR zegt door uitgemolken contracten strak en snel te moeten werken. Blijft de vraag over wat de essentie van ledigen is voor Gemeente.
- Prima, ga zo door
- Prima, geeft minder nare luchtjes uit de kliko
- Prima, goed geregeld
- Prima, goed initiatief
- prima, iedere zomer extra ophalen
- Prima, i.v.m. stank GFT container.
- prima, maar voor mij hoeft het niet persé.
- Prima, mag met de maand september worden verlengd omdat er dan ook veel tuinafval is.
- Prima, mag met maand september wel verlengd worden
- prima, ondanks dat ik maar alleen woon en nauwelijks gft afval heb gehad
- Prima, vooral mee doorgaan
- Prima, welkome aanvulling.
- Prima, zo blijft het gft niet te lang in de kliko broeien
- Prima, zo kun je elke week van je gft af. in de zomer gaat het ook sneller stinken.
- Prima, zo laten
- prima, zowel vanwege de hoge zomertemperaturen als de mogelijkheid om tuinafval vaker kwijt te kunnen
- Prima.
- Prima.
- Prima.
- Prima.
- Prima.
- Prima. Houden zo. Geldt overigens voor de hele afval verwerking. Je ziet waar het toe leidt als je omgekeerd afval invoert in de buurgemeenten. Zwerfafval
- Prima. Iedere week ophalen geeft minder reukoverlast.
- Prima. Stank vrij
- Prima. Zou ook graag september er bij zien.
- Super
- Super
- Super
- Super
- Super
- Super
- Super , mee doorgaan
- Super en fijn , vanwege het vele snoeiafval etc. wat uit onze tuin komt.
- Super fijn
- Super fijn. Met het warme weer is het fijn dat deze wekelijks geleegd word en ook zit deze vaker vol door het vaker grasmaaien.

- Super goed
- Super goed
- Super goed initiatief
- Super!
- Super! In de zomer heb ik meer groenafval (door snoeien etc.) en dat is door wekelijks ophalen geen probleem. Bovendien komt er vaak (on)gedierte in de container als deze al 2 weken niet geleegd is, met elke week legen is dit grotendeels te voorkomen.
- Super! Veel minder last van maden.
- SUPER! Wat mij betreft mag deze periode van wekelijks ophalen zelfs verlengd worden. (Ik heb mijn container namelijk vaak snel vol en haal het einde van 1 week niet eens)
- Super, ik hoop dat jullie dit blijven doen.
- Super...heel erg fijn
- Top
- Top
- top
- Top
- Top
- Top
- Top
- Top dat dit wekelijks gebeurt
- Top idee!
- Top idee, ik zet de kliko iedere week aan de straat
- TOP! Iets verlengen mag maandje eerder maandje later. Er is ook een late snoei van bijv. druiven en lavendel om nog een keer te laten bloeien dus dan is langer fijner en ook wekelijks i.v.m. hoeveelheid.
- top! vaker GFT inzamelen in deze periode is Erg goed!
- Top, graag!
- Top. Zomers wordt er meer in de tuin gewerkt
- Toppie!! In de zomermaanden veel meer tuinafval dan in de in de wintermaanden. De herfst zou er voor mij ook bijgevoegd mogen worden
- uitstekend
- Uitstekend
- Uitstekend
- Uitstekend
- uitstekend als ze komen
- Uitstekend idee
- Uitstekend! Het extra groen uit de tuin kan zo wekelijks worden verwerkt.
- Uitstekend, er mee doorgaan
- Uitstekend. Er is meer wat uit de tuin komt wat je kwijt moet. Door de warmte gaat alles aan GFT, maar vooral GF, anders ontzettend stinken. Ongedierte en vliegen komen dan nog sneller of het GFT afval af. Blijven doen!
- Uitstekend. Houden zo
- Vind de zomerinzameling Erg prettig. Door het warme weer gaat de container eerder ruiken. En dan is extra aan de straat zetten fijner.
- vindt ik geweldig en voorziet duidelijk in een behoefte
- Voor mij hoeft het niet
- Voor mij is GFT ophalen niet elke week noodzakelijk.
- voor mij persoonlijk (1 persoons huishouden) niet echt nodig - en op het moment dat het wel nodig is (groenafval tuin) gebeurt het niet meer!!!
- Voor mijn situatie niet nodig
- Voor ons een uitkomst i.v.m. meer tuinafval
- Voor ons gezin overbodig, we zetten de groene kliko niet elke week aan de straat.
- Vooral als het warm is, vind ik het een goede, hygiënische oplossing.
- Vooral bij warm weer vaak een uitkomst
- Wat mij betreft een te korte periode.
- We waarderen de wekelijkse gft inzameling zeer. Geen fruitvliegjes, maden en ander ongemak (ondanks een lat onder de deksel).Wat ons betreft mag in de maand september (waarin we wel fruitvliegjes, maden, wespen e.d. in onze container vinden), ook de gft bak elke week opgehaald worden.
- Wekelijks is prima. Nog wat langer doorgaan i.v.m. herfstblad zou nog beter zijn.
- Wekelijkse inzameling prima
- Wel fijn i.v.m. overgebleven etensresten die via een bio zakje in de groen bak terecht komen.
- Wij vinden het fijn dat de container in de zomer wekelijks geleegd wordt aangezien we ook veel groen in de tuin hebben voor alle soorten diertjes.
- Wij vinden het fijn, nl veel groen in de tuin, en in de groeizame periode is dat meer afval dan de rest van 't jaar
- Wij zijn hier erg tevreden over.
- Wij zijn tevreden over de zomerinzameling
- Wij zitten in een appartement hebben daar niks mee te doen . Hoor van mijn zoon dat het fijn is .
- Zeer fijn maar de periode valt net buiten het snoeiseizoen.
- Zeer nuttig. Uit mijn tuin komt elke week een volle container snoeisel. Wat mij betreft zou

kunnen worden uitgebreid tot half september.
- Zeer nuttig. Voorkomt diverse vormen van overlast. Dus behouden!!
- Zeer prettig
- Zeer prettig dat het groenafval wekelijks wordt opgehaald.
- zeer goed
- zeer goed
- zeer goed
- zeer goed
- zeer goed
- zeer goed
- zeer goed initiatief
- zeer goed!
- zeer goed.
- zeer goed. Zet dan iedere week de groene kliko aan de straat!
- zeer goed idee
- Zeker doen, maar in centrum zeker 2 keer per week waar restaurant hun afval indoen! Ik praat over de gft container met pas in het centrum naast legen ook reinigen voor de stank!!
- Zonde van het geld en de extra milieu belasting. Deksel niet helemaal sluiten met een houten klosje en je hebt geen stank en geen maaien.

Vindt u de periode van juni tot en met augustus goed? Nee, omdat…

- alleen als het warm weer is. Anders vind ik het zonde van de co2 uitstoot van de ophaalvrachtauto's. Of kunnen die ook elektrisch worden? Dan zou ik het wel fijn vinden als de gft-bak wekelijks geleegd werd.
- Als het kan dan ook in september.
- april t/m november
- April tm september nog beter zou zijn
- Bij voorkeur juni t/m september
- Dat is een maand te vroeg graag tot eind september.
- Dat is te kort
- Dat mag wel van mei tot september.
- De maand Sept zou er nog bij mogen.
- De maand september is ook wenselijk, omdat er dan veel snoeiwerk is en er ook nog kans op ongedierte is vanwege hoge temperaturen
- De meeste met vakantie zijn.
- De periode mag worden uitgebreid van mei t/m oktober. In de herfst altijd veel tuinafval.
- Dit is te kort. In september is het vaak ook nog zomers weer.
- Eerder starten in mei
- Er al vanaf mei véél meer snoeiafval is en na augustus ook nog zeker een maand.
- Er in de herfst ook erg veel tuin en bladafval komt.
- Er in het voor- en najaar ook gesnoeid wordt. April t/m september zou beter zijn.
- Er in het voorjaar ook gesnoeid wordt.
- Er is in September ook veel tuin afval dus zou een verlenging tot eind September welkom zijn
- Extra groeizaam weer september erbij
- Gezien de warme zomers graag van mei t/m september
- Graag iets eerder en iets langer, bijvoorbeeld van april tot november i.v.m. snoeien bomen en struiken en winter- en zomer klaar maken tuin.
- Graag maand langer in september nog veel tuin en snoeiafval
- Graag nog langer vanwege snoeien tuin voorjaar en najaar. April tot en met september bijv.
- Graag september erbij
- Het in september ook nog erg warm is. En in mei ook vaak
- Het in september ook nog warm is, dus meer stank.
- Het in september ook vaak nog er warm is
- Het in september ook warm is en er dan ook maden in container komen.
- Het is in september nog steeds mooi weer. Dus we blijven ook last van maaien houden
- Het is te kort. Bij andere gemeenten is het veel langer.
- Het klimaat veranderd en de warme dagen langer stand houden dan Augustus, ik denk tot begin oktober
- Het langer erg warm blijft en dus de gft container snel gaat/blijft ruiken en ongedierte aantrekt
- Het mag van mei tot oktober.
- Het snoei seizoen er buiten valt
- Het vaak eerder en langer warm is, mei tot en met september zou beter zijn.
- Het van mij elke week het hele jaar door
- Het voor ons sowieso niet hoeft
- Het wat ons betreft ook nog in september mag.
- Het zou wel t/m september mogen
- Ik denk dat september & oktober beter is dan juli & augustus. Het meeste afval heb je toch in het voor- en het najaar.
- Ik die te kort vind. In september en oktober ga ik de tuin winterklaar maken. Veel uitgebloeide heesters worden dan gesnoeid.
- Ik heb een vrij grote tuin met veel blad en snoeiafval.
- Ik het een zinloze actie vind
- ik het in het geheel niet zinnig vind.

- ik in september en oktober juist de groenbak gebruik voor tuinafval
- Ik liever heb gewoon het hele jaar door elke week , de stank en beesten zijn er ook in de wintermaanden niet alleen zomer
- Ik liever heb van april t/m augustus
- Ik vind het prettig om de geurtjes, maar doorgaans zit de kliko niet vol.
- Ik vind tot Oktober beter
- Ik zou de eerste weken sep ook meenemen dan is vaak ook nog warm weer.
- Ik zou het fijn vinden als dat het hele jaar mogelijk is..
- Ik zou het graag ook wat eerder wensen, vanaf mei
- ik zou het uitgebreid willen zien naar 4 maanden: vanaf 1/2 mei tot 1/2 september
- Ik zou september ook nog graag willen. Laatste keer maaien, snoeien
- in juni en september ook meer tuinafval + warme najaar (geur)
- In mei is het ook vaak erg warm weer en in september ook. Ik zou pleiten voor mei t/m september wekelijks legen
- in september ,door het rijpe fruit en de bijbehorende wespenoverlast, zou ook dan vaker ledigen een welkome verbetering zijn.
- In september komt weer heel veel snoeiafval uit de tuin. Dus liever van mei t/m september
- In september ook nog veel gesnoeid moet worden.
- In september veel tuinafval, fijn als in september ook vaker wordt opgehaald.
- is nog vaak veel langer mooi weer waardoor je alsnog veel overlast hebt van maden en vliegjes
- it is voor ons overbodig
- i.v.m. het opwarmende klimaat mei en september ook wekelijks
- langer t/m september en eerder starten in mei gezien de hitte
- liever juni tot en met september
- Liever mei - september. I.v.m. veel groenafval en warme dagen.
- liever mei t/m augustus
- Liever mei t/m september. i.v.m. warmte
- Liever mei tm september dan maak je de tuin zomer en winter klaar
- Liever ook de maand mei want die is ook warm
- Liever September ook erbij omdat je dan vaak nog de tuin winterklaar gaat maken en dan weer veel snoeiafval hebt.
- Liever tot en met september
- Liever zouden wij het hele jaar door elke week een lediging willen, vanwege het vele tuinafval gedurende het hele jaar. Wij hebben al een extra container aangeschaft en dan nog zijn de containers regelmatig beiden vol, terwijl we nog groenafval hebben liggen.
- ligt aan het warme weer
- Maak er geen gebruik van
- Maar het mag eerder wanneer mei ook een warme maand wordt.
- Maar liever in september er ook nog bij.
- Maar september mag ook, er zijn toch nog vele warme dagen.
- Maar zou ook graag september erbij zien omdat er dan vaak nog nazomer is.
- Mag een maand eerder en later
- Mag een maand langer.
- Mag een maandje langer
- Mag eerder beginnen en langer doorgaan.
- mag eigenlijk eerder starten
- Mag langer, is vaak nog mooi weer.
- Mag nog wel een maandje langer i.v.m. tuinafval
- Mag nog wel wat langer, mei-september zou fijn zijn.
- Mag ook nog in september, omdat je dan ook meer groenafval heb vanwege de tuin. Bv het winterklaar maken en bladafval
- Mag van mij tot en met september
- Mag wat mij betreft ook in september nog wekelijks
- Mag wel een maandje eerder beginnen en een maand langer doorgaan

- Mag wel maanden eerder en langer
- Mei t/m september
- mei t/m september is beter
- Mei tot en met september zou beter zijn, dan kan het ook nog warm weer zijn
- Met het veranderende klimaat zou het mogelijk uitgebreid kunnen worden met de maanden mei en/of september.
- Mijn voorkeur van mei t/m september
- Minimaal tot en met september
- Nee omdat er in de herfst ook veel tuinafval is
- Nee, dit is te kort. Een maand langer zou fijn zijn omdat in september veel blad valt en de najaars-snoei gedaan moet worden.
- Nee, in april/mei moet er al heel veel gebeuren in de tuin (zoals blad verwijderen e.d.), in september kan het nog best warm zijn en in oktober komt er nog veel snoeiafval.
- Nee, mag wel van mei tot en met september, i.v.m. de temperaturen
- Nee, omdat al vanaf april er veel snoeiafval is in de tuin
- Nee, omdat het wat ons betreft afgeschaft kan worden.
- Net een maand te kort i.v.m. snoeien tuin.
- Niet echt nodig
- niet voldoende afval
- Omdat de hoeveelheid gft groter is geworden door het gescheiden ophalen
- Omdat de zomer periode soms eerder begint en eindigt ook later in die tussen tijd heb je veel last van maden en vliegen rond de afval container.
- Omdat het in de maand september vaak ook nog warm weer is wil ik graag dat we in deze maand ook nog wekelijks de kliko aan de straat mogen zetten.
- Omdat in de herfst de groene container zeer nodig is om tuinafval af te kunnen voeren
- Omdat september ontbreekt. Dan komen er door de hogere temperaturen nog steeds veel maden in de containers.
- onnodig.
- Ook in mei zijn er vaak al warme dagen.
- Ook in september en oktober
- Ook september nog zou veel beter zijn
- periode is te kort i.v.m. de steeds hetere en langere zomers
- Periode mag wat langer
- Sept kan het nog behoorlijk warm worden en komt er meer tuinafval
- September de snoeimaand is en we dan de kliko vol hebben en nog veel snoeiafval hebben liggen
- September echt nog warm kan zijn.
- September en oktober blad afval
- September en oktober geven ook veel snoei afval
- September en oktober vallen de blaadjes
- September erbij zou fijn zijn.
- September is vaak ook nog een warme maand, deze zou ik graag erbij hebben
- september kan ook warm zijn
- September mag erbij
- September mag ook nog
- September nog veel groen.
- September oktober is beter
- September ontbreekt. Dat is ook een warme maand welke voor ongedierte in de kliko zorgt.
- September ook erbij nu hebben we last van heel veel vliegen
- September ook nog
- September ook nog vaak goed weer is en het onkruid dan ook meer dan genoeg groeit.
- September ook nog veel snoeiafval
- September ook nog warm weer kan hebben, dus liever 1 maand langer.
- September ook tegenwoordig een warme maand is
- September ook vaak nog warm is deze mag er van mij ook bij

- September ook warm is en maden oplevert.
- September ook warm is ook qua ongedierte in de container
- September ook warm kan zijn.
- September tot november valt het blad dan hebben we niet genoeg ruimte als de kliko om de week opgehaald wordt
- September veel snoeiafval dus die maand erbij zou fijn zijn
- September wellicht ook nog een deel i.v.m. het goede weer
- September zou er ook bij moeten. Die maand is vaak ook warm en juist in die maand vormen maden zich in de container.
- September zou er ook nog bij moeten blad
- september zou ook fijn zijn.
- September zou ook fijn zijn. Vaak ook nog warme dagen
- September zou voor mij ook nog toegevoegd mogen worden!
- Straks in de herfst dan is er veel bladafval
- T/m september is veel beter omdat dan veel blad valt en de najaar snoei begint
- te kort als je 3 weken weg bent heb je er te weinig profijt
- te kort min. tot september
- Te kort, het snoeiseizoen valt daar buiten
- Te kort. In de herfst heb je veel afval. Tot oktober.
- Tekort, september ga je veelal snoeien in tuin en heb je snel tuinafval. Dus dan zou het prettig zijn als ze die maand ook nog langskomen. Daarnaast ben je in de bestaande periode op vakantie waardoor je In die tijd er geen gebruik van kan maken
- Tot en met september wenselijk
- Tot half september
- Tot half september graag
- Tot half september heb ik ook nog veel snoeisel.
- Tot september aub.
- Uitbreiden tot 15 okt i.v.m. snoei werk
- Van mei t/m september zou nog fijner zijn
- Vanwege warm weer, ook in september.
- veel te kort mei t/m oktober i.v.m. groente tuintje die meerdere mensen hebben tegenwoordig
- Veel tuinafval.
- voor mij dit te vaak en dus ook te lang is!
- Wel tevreden maar mag ook in september.
- Wij daarna ook nog veel tuinafval hebben
- Wij dit niet nodig vinden aangezien onze gft bak zo vaak niet wordt aangeboden. Wij zijn nl maar met zijn twee
- Zeker de maand september ook nog wekelijks opgehaald mag worden
- Zomer door loopt tot eind september klimaatverandering
- Zou een maand langer mogen
- Zou fijn zijn als het half mei tor half september zou zijn
- Zou fijn zijn als ook in september elke week de groene kliko geleegd wordt
- Zou tot en met september mogen. Dan is iedereen terug van vakantie.
- Zou wat langer mogen omdat het langer warm blijft. Dus september mag ook van ons.

Bijlage 3: aantallen zomerinzameling GFT

Tabel 1: aantal geleegde containers in de zomermaanden

Jaar	Juni	Juli	Aug.	Totaal
2018	9.625	22.463	13.464	**45.552**
2019	12.710	11.240	12.237	**36.187**
2020	20.496	21.736	22.869	**65.101**
2021	32.780	20.474	28.569	**81.823**

Tabel 2: ingezamelde hoeveelheid GFT afval in tonnen per maand

Jaar	Juni	Juli	Aug.	Totaal	% jaar
2014	561	645	471	**1667**	**29,9**
2015	620	604	467	**1691**	**30,6**
2016	729	526	473	**1728**	**31**
2017	558	485	502	**1545**	**27,7**
2018	631	479	579	**1689**	**28,9**
2019	714	569	584	**1867**	**33,3**
2020	694	661	527	**1882**	**30,6**
2021	875	554	634	**2063**	**32**

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3377
Extern Zaak ID	Z/21/066341
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	13.d
Titel	66341 Krediet Hybrideveld Diosa
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Welzijn, Onderwijs en Sport
Eigenaar	Leenders, Barry
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P5 Sport, cultuur en recreatie
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Loermans, P.L.J. (Paul)
Telefoonnummer steller	06 34294210

Bijlagen
Raadsvoorstel aanleg hybrideveld Diosa 387061_1_n

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	18 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	1 februari 2022
Commissievergadering Wijchen	17 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Toelichting

In 2014 heeft de gemeente op sportpark De Wissen een hybrideveld aangelegd. Het veld heeft vanaf de oplevering niet voldaan aan de behoefte van de vereniging en de gemeentelijke kwaliteitseisen. In de afgelopen jaren hebben we met aannemer en externe adviseur die betrokken waren bij de aanleg veel discussie gevoerd over de oorzaak van de wateroverlast en de schuldvraag. Ondertussen heeft Diosa nog steeds niet de beschikking over een veld waar zij voldoende gebruik van kunnen maken. Uit onderzoek is gebleken dat herstel niet mogelijk is, alleen nieuwe aanleg kan de bestaande problemen oplossen.
Om er voor te zorgen dat de vereniging met ingang van het voetbalseizoen 2022-2023 kan beschikken over een goed veld vragen we de gemeenteraad om het benodigde krediet.

Voorgesteld besluit

De raad besluit:

1. Een krediet van € 473.000 beschikbaar te stellen voor de voorbereiding van de renovatie/nieuwe aanleg van veld 2 op sportpark De Wissen in Balgoij
2. € 160.000 te dekken uit de RSA
3. € 313.000 te dekken uit de Algemene reserve

Besluit (Aangenomen)

De raad besluit:

1. Een krediet van € 473.000 beschikbaar te stellen voor de voorbereiding van de renovatie/nieuwe aanleg van veld 2 op sportpark De Wissen in Balgoij
2. € 160.000 te dekken uit de RSA
3. € 313.000 te dekken uit de Algemene reserve

Openbaar Zaaknummer: 66341

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Hybrideveld Diosa

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Een krediet van € 473.000 beschikbaar te stellen voor de voorbereiding van de renovatie/nieuwe aanleg van veld 2 op sportpark De Wissen in Balgoij
2. € 160.000 te dekken uit de RSA
3. € 313.000 te dekken uit de Algemene reserve

Aanleiding

In 2014 heeft de gemeente op sportpark De Wissen een hybrideveld aangelegd. Het veld heeft eigenlijk vanaf het begin niet voldaan aan de behoefte van de vereniging en de gemeentelijke kwaliteitseisen. Doordat de afwatering onvoldoende is kan Diosa het veld regelmatig niet gebruiken vanwege wateroverlast.

In de afgelopen jaren hebben we met aannemer en externe adviseur die betrokken waren bij de aanleg veel discussie gevoerd over de oorzaak van de wateroverlast en de schuldvraag. Dit heeft geleid tot een rechtszaak, waarin de gemeente in eerste aanleg in het gelijk is gesteld. In hoger beroep werd de uitspraak echter terug gedraaid, waarna de gemeente in cassatie is gegaan bij de Hoge Raad. De Hoge Raad heeft nog geen uitspraak gedaan in de zaak.

Ondertussen heeft Diosa nog steeds niet de beschikking over een veld waar zij voldoende gebruik van kunnen maken. Daarom heeft het college eind 2021 opdracht gegeven aan een adviesbureau om antwoord te krijgen op de vraag wat er nodig is om v.v. Diosa de beschikking te geven over een goed functionerend hybrideveld.

De enige oplossing is om het veld opnieuw op te bouwen, waarbij we de verstorende laag doorbreken. Dit betekent echter wel dat we het huidige veld volledig moeten afschrijven, omdat de kunstgrasmat verloren gaat.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**

Gewenst resultaat
Voetbalvereniging Diosa beschikt bij aanvang van het seizoen 2022-2023 over een kwalitatief goed hybrideveld.

Argumenten
1.1. Het huidige veld is niet te herstellen
De problemen worden veroorzaakt door een verstorende laag in de onderbouw van het veld. Dit is niet op te lossen zonder diepe bewerking van de ondergrond, waardoor de kunstgrasmat die in de constructie is opgenomen verwoest wordt. De enige optie is het veld opnieuw aan te leggen.

1.2. De gemeente is verantwoordelijk voor de eerste aanleg van sportvelden
Conform het gemeentelijk beleid zorgt de gemeente Wijchen voor de eerste aanleg van sportvelden. Feitelijk is hier in dit geval sprake van: we moeten het veld opnieuw aanleggen omdat er in 2015 zaken niet juist zijn aangepakt.

1.3 Afspraken over renovaties staan in het RSA
Renovatie van (kunst-)grasvelden in de gemeente Wijchen doen we volgens de bepalingen uit het Renovatieplan Sport Accommodaties (RSA). In het RSA staat onder meer een onderhoudsplanning en een verdeling van de kosten van de renovaties: zowel gemeente (66,6%) als de gebruikers (33,4%) 'sparen' voor de renovatie werkzaamheden.

1.4 Diosa heeft meebetaald aan het gemeentelijke deel van de reservering renovatie
Diosa heeft een flinke eigen bijdrage gedaan in de aanleg van het veld. De vereniging heeft een extra bijdrage aan de reservering voor vervanging toegezegd bovenop de reguliere RSA bijdrage. Omdat het veld niet volledig gebruikt kon worden is de eigen bijdrage verlaagd naar € 39.470. De eigen bijdrage hebben we in mindering gebracht op het gemeentelijke deel van de RSA-bijdrage.

1.5 De middelen uit het RSA zijn onvoldoende
In de raming van het RSA hebben we alleen rekening gehouden met de renovatie van de toplaag van het veld na 12 jaar. Maar doordat de onderbouw niet voldoet moeten we ook deze opnieuw aanleggen. Dit leidt tot meerkosten ten opzichte van de raming uit het RSA.

1.6 Diosa heeft het veld nodig om alle activiteiten uit te voeren
Op basis van ledenaantal en elftallen had Diosa onvoldoende ruimte op twee 'gewone' natuurgrasvelden. In 2014 kozen we daarom in overleg met de vereniging voor de aanleg van een hybrideveld, omdat de vereniging op een dergelijk veld meer uren kan voetballen (trainingen en wedstrijden) dan op een gewoon natuurgrasveld (700 uur in plaats van 250 uur). Een kunstgrasveld is jaarlijks 1200 uur te bespelen.

Op basis van een berekening in 2021 blijkt dat een hybrideveld nog steeds de beste oplossing is voor de capaciteitsvraag van Diosa: op jaarbasis heeft de vereniging een capaciteitsbehoefte van ruim 800 uur. Twee natuurgrasvelden zorgen niet voor voldoende speelmogelijkheden, terwijl een kunstgrasveld juist zorgt voor een aanzienlijke overcapaciteit.

1.7 We maken concrete prestatieafspraken
Uit het advies van BAS blijkt dat het mogelijk is om op het sportpark en hybrideveld aan te leggen dat voldoet aan de norm. Om te voorkomen dat we in dezelfde situatie terecht komen als nu maken we met de betrokken partijen (engineering, directie & toezicht, aannemer) heldere prestatieafspraken over de kwaliteit en bespeelbaarheid van het

nieuwe veld. Dis is in lijn met het advies van de werkgroep RSA: deze gaf de gemeente het dringende advies mee voldoende aandacht te besteden aan directie en toezicht, zowel tijdens de voorbereiding als tijdens de aanleg, zodat bij oplevering ook daadwerkelijk is aangelegd waar gemeente en vereniging om hebben gevraagd.

1.8 We willen Diosa snel aan een goed veld helpen
Nu onomstotelijk vast staat dat het opnieuw aanleggen van het veld de enige optie is willen we Diosa ook snel tegemoet komen. Normaliter verzoekt het college in de Perspectiefnota om aanvullend krediet, maar om aan het begin van het voetbalseizoen 2022-2023 over een goed veld te kunnen beschikken is het noodzakelijk dat de werkzaamheden in de periode juni-augustus uitgevoerd kunnen worden. Wanneer we de reguliere route bewandelen betekent dit feitelijk een jaar uitstel, omdat de zomer van 2023 pas de volgende gelegenheid biedt de werkzaamheden uit te voeren.

Tegenargumenten en risico's
1.1 De schuldvraag is nog niet beantwoord
Sinds 2014 loopt een juridische procedure tegen de externe adviseur die is betrokken bij de aanleg van het veld. De gemeente heeft om een schadevergoeding gevraagd en is in eerste aanleg in het gelijk gesteld. Nadat de gemeente in hoger beroep in het ongelijk is gesteld heeft de gemeente cassatie aangespannen tegen de uitspraak van de hoger beroep rechter. De uitspraak van de cassatierechter verwachten we in het eerste kwartaal van 2022.

Financiële gevolgen
De kosten voor de aanleg van een hybrideveld ramen we op € 473.000 (inclusief voorbereidingskosten).

Renovatie van sportvelden betalen we uit de reserve RSA. Deze reserve wordt 'gevuld' door zowel de gemeente (66,6%) als door de buitensportverenigingen (33,4%). De afschrijvingstermijn van de toplaag van een hybrideveld is 12 jaar, de kosten van renovatie zijn geraamd op € 240.000. In 2026 hebben dit bedrag opgebouwd, in 2022 hebben we dus € 160.000 'gespaard'.

Vanwege het feit dat Diosa geen recht had op een geheel hybrideveld zijn we met de vereniging overeen gekomen dat er een extra 'eigen bijdrage' aan de RSA reserve gedaan moest worden. De gemeentelijke bijdrage aan de RSA reserve is hiermee verlaagd.

Dekking uit reserve RSA 2022		**€ 160.000**
RSA bijdrage DIOSA (33,4%) 2015 - 2022	*€ 53.440*	
Extra bijdrage DIOSA	*€ 39.470*	
RSA bijdrage gemeente 2015-2022	*€ 67.090*	
Extra krediet (algemene reserve)		**€ 313.000**
		€ 473.000

Een deel van de incidentele kosten (€ 160.000) wordt gedekt uit de Reserve RSA. De aanvullende kosten ad € 313.000 dekken we uit de éénmalige middelen.

De genoemde bedragen zijn inclusief BTW. Aanleg en renovatie van sportvelden komt in aanmerking voor een compensatie van kosten vanuit de regeling Specifieke uitkering

sport (SPUK sport), wat betekent dat 17,5% van de kosten door de Rijksoverheid wordt gecompenseerd. Dit brengt de totale (netto) kosten op € 390.225.

Communicatie
De gekozen oplossing is tot stand gekomen in nauwe samenspraak met het bestuur van v.v. Diosa. Het besluit om de renovatie van het veld naar voren te halen is besproken en akkoord bevonden in de 'werkgroep RSA'.

Inwonersparticipatie
De gekozen oplossing is tot stand gekomen in nauwe samenspraak met het bestuur van v.v. Diosa. Het besluit om de renovatie van het veld naar voren te halen is besproken en akkoord bevonden in de 'werkgroep RSA'. De werkgroep gaf de gemeente het dringende advies mee voldoende aandacht te besteden aan directie en toezicht, zowel tijdens de voorbereiding als tijdens de aanleg, zodat bij oplevering ook daadwerkelijk is aangelegd waar gemeente en vereniging om hebben gevraagd.

Uitvoering of Vervolgstappen
Om ervoor te zorgen dat Diosa in september 2022 (bij aanvang van het nieuwe seizoen) over een goed veld beschikt moeten we de werkzaamheden in de periode juni/juli 2022 te laten uitvoeren. Dat betekent dat aanbesteding aan het einde van het eerste kwartaal moet plaatsvinden. Na het besluit van de gemeenteraad starten we daarom gelijk met de voorbereiding van de aanbesteding (onderzoeken, bestek).

Geheimhouding:
Niet van toepassing

Voorstel
We stellen de gemeenteraad voor een krediet van € 473.000 beschikbaar te stellen voor de aanleg van een hybrideveld op sportpark De Wissen in Balgoij. De kosten dekken we deels uit de reserve RSA (€ 160.000) en deels uit de éénmalige middelen (€ 313.000).

Advies
De afdeling Financien is akkoord met het voorstel.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3418
Extern Zaak ID	Z/22/072620
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	13.e
Titel	72620 Decembercirculaire 2021 Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Bedrijfsvoering - team Financieel beleid
Eigenaar	Orsouw, van, Raoul
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	§7 Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)
Telefoonnummer steller	088-4327190

Bijlagen
Beslisnota raad Decembercirculaire 2021
Bijlage Decembercirculaire gemeentefonds 2021

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	15 februari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	18 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

1. De uitkomsten van de decembercirculaire voor 2021 te verwerken conform bijlage 1.
2. De uitkomsten van de decembercirculaire 2021 vanaf jaarschijf 2022 te verwerken als begrotingswijziging op de Begroting 2022, conform bijlage 2.

Besluit (Aangenomen)

1. De uitkomsten van de decembercirculaire voor 2021 te verwerken conform bijlage 1.
2. De uitkomsten van de decembercirculaire 2021 vanaf jaarschijf 2022 te verwerken als begrotingswijziging op de Begroting 2022, conform bijlage 2.

Openbaar Zaaknummer: 72620

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Decembercirculaire 2021

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. De uitkomsten van de decembercirculaire voor 2021 te verwerken conform bijlage 1.
2. De uitkomsten van de decembercirculaire 2021 vanaf jaarschijf 2022 te verwerken als begrotingswijziging op de Begroting 2022, conform bijlage 2.

Aanleiding
De decembercirculaire is de derde circulaire in 2021. De eerste in mei geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid en is verwerkt in de Perspectiefnota. De tweede in september is de vertaling van de Miljoenennota en is verwerkt in de Begroting 2022. December geeft de vertaling van de Najaarsnota van de rijksoverheid en rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af.

De decembercirculaire leggen gewoonlijk niet voor aan de raad, omdat er meestal geen grote wijzigingen in hoogte van de algemene uitkering uit voortkomen. In deze decembercirculaire worden, bij uitzondering, ook taakmutaties voor het jaar 2022 bekend gemaakt. Daarnaast is de uitwerking van het zesde compensatiepakket corona opgenomen in de circulaire. Dat geeft aanleiding om de uitkomsten van de circulaire voor te leggen en als begrotingswijziging te verwerken op de (meerjaren)begroting 2022.

Er worden verschillende taakmutaties bekend gemaakt. Een aantal is incidenteel voor 2021 en heeft betrekking op compensatie corona. De grootste structurele mutaties hebben betrekking op compensatie voor salarissen in de zorg. Ook ontvangen we structurele compensatie voor verbetering van de gemeentelijke dienstverlening aan alle mensen, als uitvloeisel van het rapport ‘ongekend onrecht’ over de toeslagenaffaire kinderopvang.

Herverdeling gemeentefonds
De fondsbeheerders hebben in februari 2021 de herverdeeleffecten van de herijking van het Gemeentefonds voor het jaar 2017 gepubliceerd. Naar aanleiding van dit voorstel heeft de Raad voor het Openbaar bestuur (ROB) op 25 maart een tussenbericht met kritische vragen en opmerkingen uitgebracht. Het ging onder andere over de uitlegbaarheid van de herverdeeleffecten, met name in het sociaal domein. Dat was voor de fondsbeheerders aanleiding het voorstel opnieuw te bezien. Op 9 juli jl. hebben de fondsbeheerders een aangepast voorstel voor het jaar 2017 bekend gemaakt en op 12 augustus jl. de actualisatie van het verdeelvoorstel Gemeentefonds naar het jaar 2019. De ROB bracht op 19 oktober 2021 zijn eindadvies uit. De raad ziet een verbetering ten opzichte van het huidig verdeelstelsel. Wel is een vijftal onderwerpen opgenomen waaraan voldaan zou moeten worden voorafgaand aan de invoer. Vervolgens start de VNG-consultatie bij gemeenten in de maanden december en januari. De ALV van de VNG zal 11 februari 2022 een besluit nemen. Een nieuw kabinet zal een besluit moeten nemen over het nieuwe verdeelstelsel. Inwerkingtreding is voorzien per 1 januari 2023. De publicatie van definitieve resultaten is uiterlijk in de meicirculaire 2022.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
11-11-2021	Programmabegroting 2022

Gewenst resultaat
De financiële gevolgen van de decembercirculaire 2021 inzichtelijk maken en vervolgens verwerken in de begroting 2022.

Argumenten
1.1 Met het aanvullen van de budgetten uit de decembercirculaire, kan de uitvoering voortvarend opgepakt worden.
Meestal bevat de decembercirculaire nauwelijks aanpassingen op de lopende budgetten. We pakken de effecten uit deze circulaire doorgaans mee bij de uitwerking van de meicirculaire in de Perspectiefnota. Aangezien het corona steunpakket voor ruim € 7,5 ton beschikbaar wordt gesteld en budgetten structureel bijgesteld worden voor zo'n 3,5 ton, willen we dit onder de aandacht brengen van de raad en tegelijkertijd verwerken op de betreffende budgetten.

2.1 Voor 2021 ontvangen we aanvullend corona compensatie, wat we beschikbaar willen houden voor dit doel.
Het deel van de corona compensatie dat we in 2021 niet nodig hebben, storten we in deze reserve. Daarmee blijft het beschikbaar voor uitvoering in 2022.

Tegenargumenten en risico's
1.1 De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt pas definitief twee jaar na afloop van het uitkeringsjaar.
Als alle gegevens van de te hanteren maatstaven definitief zijn, ontvangen we de afrekening. Tot dan kan er sprake zijn van substantiële wijzigingen. De afgelopen jaren blijkt dat door onderuitputting op de rijksuitgaven er een gat gaapt tussen de uitgesproken ambities met bijbehorende uitgaven en de geleverde prestaties.

Financiële gevolgen
De septembercirculaire is verwerkt in de Begroting 2022. Voor het lopende jaar 2021 is hier geen begrotingswijziging van vastgesteld, maar hebben we de uitkomsten ter informatie meegenomen in de novemberrapportage. In de begroting 2021 is de meicirculaire daarmee de laatst verwerkte uitkomst van de Rijk circulaires. Voor de jaarschijf 2021 presenteren we derhalve in onderstaande tabel het verschil tussen de uitkomst van de meicirculaire 2021 en de uitkomst van de decembercirculaire 2021. In bijlage 1 specificeren we de taakmutaties met de betreffende bestemmingsreserves.

Bedragen x €1.000	**2021**
Meicirculaire	65.015
Decembercirculaire	66.812
Verschil	**1.797**
Taakmutaties naar bestemmingsreserves	911
Vrij besteedbaar	**886**

De taakmutaties uit voorgaande tabel storten we in de betreffende reserves, om de bedragen voor het specifieke doel beschikbaar te houden. Mogelijk blijkt bij de jaarrekening dat we deze bedragen (deels) al in moeten zetten, wanneer de kosten in 2021 al wel gemaakt zijn.
Er resteert een bedrag van € 886k dat vrijvalt in de jaarrekening 2021. Dit heeft vooral te maken met het feit dat het plafond van het BTW compensatiefonds niet bereikt is, wat leidt tot een positieve bijstelling van de algemene uitkering. Hier hadden we in de novemberrapportage al voor een groot deel rekening mee gehouden.

In onderstaande tabel geven we de structurele effecten weer van de decembercirculaire op de begroting van Wijchen vanaf 2022.

Bedragen x €1.000	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Septembercirculaire	69.028	68.470	69.181	70.688
Decembercirculaire	69.509	68.817	69.526	71.042
Verschil	**481**	**347**	**345**	**354**
Taakmutaties, aan budgetten toe te voegen:				
* Compensatie Jeugdzorg salarislasten	87	87	88	90
* Compensatie WMO salarislasten	94	96	97	100
* Versterking dienstverlening gemeenten	60	66	67	69
* Versterking wijkteams	90	91	93	95
* Gemeenteraadsverkiezingen 2022	59	0	0	0
Vrij besteedbaar	**91**	**7**	**0**	**0**

We ontvangen compensatie voor de Jeugdzorg en WMO vanwege stijgende salarislasten in het zorgdomein. Dit zien we ook terug in de regionale tarieven. We voegen deze budgetten toe aan onze zorgbudgetten en actualiseren in de Perspectiefnota 2022 de werkelijke tarieven en de effecten van de nul-meting 2022 op hoeveelheden.

Versterking dienstverlening gemeenten. Mede in opvolging van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) wordt gewerkt aan een robuust rechtsbeschermingsstelsel dicht bij de burger. De rijksoverheid geeft aan dat naast de hersteloperatie voor getroffen ouders en kinderen, er ook maatregelen nodig zijn die structureel tot brede verbeteringen in beleid en uitvoering moeten leiden. Onderdeel hiervan is het versterken van de dienstverlening bij alle onderdelen van de overheid, waaronder de gemeenten. Hieronder valt ook de versterking van de wijkteams.

Voor de versterking ondersteuning wijkteams heeft het kabinet geld beschikbaar gesteld ter compensatie van de extra uitgaven die gemaakt worden om de toegang van cliënten tot de gemeentelijke dienstverlening en ondersteuning te verbeteren. Voor de sociale wijkteams komt hierdoor extra uitvoeringscapaciteit beschikbaar voor de coördinatie tussen de verschillende soorten van hulpverlening in het sociaal domein.

Als laatste stelt het kabinet middelen beschikbaar om gemeenten te compenseren voor de extra kosten die zij moeten maken in verband met corona bij het organiseren van de gemeenteraadsverkiezingen. De extra kosten hangen onder meer samen met het huren van locaties en het inhuren van stembureauleden voor het vervroegd stemmen op de maandag en dinsdag voorafgaand aan de reguliere dag van stemming. Met aanvullende kosten voor de inrichting van stemlokalen en eventueel huren van alternatieve locaties die beter geschikt zijn om als stemlokaal in te richten.

Communicatie
N.v.t.

Inwonersparticipatie
N.v.t.

Uitvoering of Vervolgstappen
Van dit besluit maken we een begrotingswijziging voor 2022 en verder, zoals opgenomen in de bijlage 1 van dit voorstel. Daarnaast verwerken we de uitkomsten voor de jaarschijf 2021 in de jaarrekening 2021. Daarbij beoordelen we bij het opmaken van de jaarrekening de risico's van de gevolgen van corona opnieuw en komt het college mogelijk met voorstellen hiervoor in de resultaatbestemming.

Geheimhouding:
N.v.t.

Openbaar Zaaknummer: 72620

Bijlage 1. Verwerking decembercirculaire 2021, jaarrekening 2021 in reserves.

Bedragen x €1.000	**Bestemmingsreserve**	**2021**
Meicirculaire		65.015
Decembercirculaire		66.812
Verschil		**1.797**
Taakmutaties en decentralisatie uitkeringen, aan reserves toe te voegen:		
* Breed offensief	Eenmalige middelen	29
* Compensatie jeugdzorg	Egalisatiereserve 2d's	112
* Inburgering	Statushouders	26
* Mantelzorgbeleid	Eenmalige middelen	50
* TONK	Corona	369
* Compensatie buurt- en dorpshuizen	Corona	19
* Compensatie lokale cultuur	Corona	198
* Zorg continuïteit, meerkosten Jeugd	Egalisatiereserve 2d's	57
* Zorg continuïteit, meerkosten WMO	Egalisatiereserve 2d's	51
-/- Totaal taakmutaties / decentralisatie uitkeringen		**911**
Positief effect op de jaarrekening 2021		**886**

Bijlage 2. Begrotingswijziging 2022 op basis van de decembercirculaire 2021

Bedragen x (€ 1.000)

Programma		Onderwerp	2022	2023	2024	2025
	Extra inkomsten					
0	Bestuur en ondersteuning	Algemene uitkering	**481**	**347**	**345**	**354**
	-/- aan budgetten toe te voegen					
0	Bestuur en ondersteuning	Versterking dienstverlening gemeenten	60	66	67	69
0	Bestuur en ondersteuning	Gemeenteraadsverkiezingen 2022	59	0	0	0
6	Sociaal domein	Compensatie Jeugdzorg salarislasten	87	87	88	90
6	Sociaal domein	Compensatie WMO salarislasten	94	96	97	100
6	Sociaal domein	Versterking wijkteams	90	91	93	95
6	Sociaal domein	Mantelzorgbeleid	50	0	0	0
6	Sociaal domein	Mantelzorgbeleid t.l.v. reserve eenmalige middelen	-50	0	0	0
	Positief effect op begrotingsresultaat		**91**	**7**	**0**	**0**

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Gemeentefonds

Decembercirculaire 2021

de gemeentebesturen, ter attentie van de raden en de colleges van B&W

DGBRW/ Bestuur, Financiën en Regio's

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
eventuele vragen per e-mail
postbus.gf@minbzk.nl

Datum
14 december 2021

Kenmerk
2021-0000643235

circulaire

Onderwerp	decembercirculaire gemeentefonds 2021
Doelstelling	bekendmaking van beleid en het geven van informatie
Juridische grondslag	
Relaties met andere circulaires	septembercirculaire 2021 (2021-0000478671); meicirculaire 2021 (2021-0000287810); aanvullende brief maart 2021 (2021-0000171770)
Ingangsdatum	14 december 2021
Geldig tot	1 juli 2022

Voorwoord

Gemeenten ontvangen op drie tijdstippen in het jaar de informatie over de gemeentefondsuitkeringen: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota. De decembercirculaire heeft doorgaans een beperkte strekking. Het gaat primair om onderwerpen die vóór het einde van het jaar geregeld dienen te zijn, met het oog op de jaarafsluiting door het Rijk en de gemeenten. Bij wijze van uitzondering bevat deze circulaire ook enkele mutaties voor de uitkeringsjaren 2022 en verder, gebaseerd op de eerste, de tweede en derde nota van wijziging die op respectievelijk 5 oktober, 10 november en 3 december 2021 aan de Tweede Kamer zijn aangeboden.

In het algemeen geldt voor de informatie uit de circulaires het voorbehoud van parlementaire besluitvorming. Dat geldt dit jaar uiteraard ook.

De politiek-bestuurlijke zaken zijn in hoofdstuk 1 uitgelicht. De circulaire is in belangrijke mate een financieel-technisch document. De latere hoofdstukken richten zich op de doelgroep van financieel specialisten.

Ik wens u veel wijsheid toe bij de uitvoering van uw taken.

Mede namens de Staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst,
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren

Inhoudsopgave

1 Hoofdpunten 1
1.1 Inleiding 1
1.2 Algemene uitkering 1
1.3 Compensatiepakket coronacrisis medeoverheden 2
1.4 Herijking verdeling gemeentefonds 3
1.5 Decentralisatie- en integratie-uitkeringen 4
2 Algemene uitkering 5
2.1 Inleiding 5
2.2 Wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering 5
1. Financiering Nationale Inzet Krijgsmacht (FNIK) 6
2a. Generieke Digitale Infrastructuur 6
2b. MijnOverheid en DigiD 7
2c. Burgerservicenummer (BSN) 7
3. Versterking dienstverlening gemeenten 7
3a. Robuust rechtsbeschermingssysteem 8
3b. Systeemleren 8
3c. Versterking ondersteuning wijkteams 9
3d. Impuls integraal werken 9
4. Jeugdhulp: subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg 9
5. a en b) Continuïteit van zorg: meerkosten jeugd en wmo (covid-19) 10
6. a en b) Salarislasten zorgdomein 10
7. Kwaliteitsborging bouw- woningtoezicht 11
8. Lokaal cultuuraanbod 11
2.3 Verdeling mutaties algemene uitkering 11
2.4 Overige mededelingen algemene uitkering 12
2.4.1 Prenataal huisbezoek door de jeugdgezondheidszorg 12
2.5 Veranderingen in het verdeelstelsel 13
2.6 Maatstaven, bedragen per eenheid en uitkeringsfactor 13
3 Decentralisatie- en integratie-uitkeringen 15
3.1 Inleiding 15
3.2 Omvang en verdeling decentralisatie- en integratie-uitkeringen 15
1. Inkomstenderving gemeenten 2020 (covid-19) 16
2. Continuïteit van zorg 16
2a. Maatschappelijke opvang (covid-19) 17
2b. Beschermd wonen (covid-19) 17
2c. Vrouwenopvang (covid-19) 17
3. Participatie: Sociale Werkbedrijven 18
4. Gemeenteraadsverkiezingen 18
5. Voortzetting pleegzorg AMV's 18

6. Versterking dienstverlening gemeenten 19
6a. Systeemleren 20
6b. Personen met verward gedrag 20
7. Inburgering 20
8. Einde lening inburgeringsplichtig 21
9. Erfgoed Deal 21
10. Mantelzorgbeleid 22
11. Versterken aanbod dementie 22
12. Stedelijke vernieuwingsgebieden 22
13. Experiment gesloten coffeeshopketen 23
14. Herindelingsverkiezingen 23
15. Duurzaam erfgoed 23
16. Verdiepingstraject onderwijssegregatie 24
17. Programmabureau Sociaal domein 24
18. LHBTI-emancipatiebeleid 24
19. Ongeadresseerde briefstembiljetenveloppen 24
20. City Deal (systeemleren) 25
3.3 Verdeling bestaande decentralisatie- en integratie-uitkeringen en overige mededelingen 25
3.3.1 Bevolkingsdaling 25
3.3.2 Landelijke vreemdelingen voorzieningen 25
3.3.3 Crisisdienstverlening: aanpak jeugdwerkloosheid 25
3.3.4 Klimaat 26
3.3.5 IU Voogdij/18+: vangnetregeling 'Aangepaste werkwijze implementatie nieuw woonplaatsbeginsel' 26
4 Overige mededelingen 28
4.1 Inleiding 28
4.2 Bevoorschotting 28
4.3 Aanlevering Iv3 in JSON-formaat 28
4.4 Website gemeentefinanciën en informatievoorschrift Iv3 29
Bijlagen 31
Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2021 en 2022 31
Bijlage 2.1.2 Bedragen per eenheid 2021, gegroepeerd naar cluster 41
Bijlage 2.1.3 Bedragen per eenheid 2022, gegroepeerd naar cluster 44
Bijlage 3.2-1 Decentralisatie-uitkering Inkomstenderving gemeenten 2020 (covid-19) 47
Bijlage 3.2-2a Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang (covid-19) 51
Bijlage 3.2-2c Decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (covid-19) 52
Bijlage 3.2-3 Integratie-uitkering Participatie: Sociale Werkbedrijven 53
Bijlage 3.2-4 Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen 61
Bijlage 3.2-6a Decentralisatie-uitkering Systeemleren 69
Bijlage 3.2-6b Decentralisatie-uitkering Personen met verward gedrag 70
Bijlage 3.2-8 Decentralisatie-uitkering Einde lening inburgeringsplichtig 71

Bijlage 3.2-10 Decentralisatie-uitkering Mantelzorgbeleid 75
Bijlage 3.2-11 Decentralisatie-uitkering Versterken aanbod dementie 76
Bijlage 3.2-12 Decentralisatie-uitkering Stedelijke vernieuwingsgebieden..... 77
Bijlage 3.2-13 Decentralisatie-uitkering Experiment gesloten coffeeshopketen..... 78
Bijlage 3.2-19 Decentralisatie-uitkering Ongeadresseerde briefstembiljetten 79

1 Hoofdpunten

1.1 Inleiding

Deze circulaire informeert gemeenten over de gemeentefondsuitkeringen. Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeenten. Daarnaast bepalen factoren als belastingopbrengsten, gemeentelijke rentelasten, dividendopbrengsten en grondexploitatie mede de financiële ruimte van gemeenten. Zij vallen echter buiten het bestek van deze circulaire.

In deze circulaire vindt de verwerking plaats van de mutaties uit de Najaarsnota 2021 en uit de eerste, tweede en derde nota van wijziging voor het jaar 2022.[1] Dit hoofdstuk bevat een beknopte weergave van de belangrijkste mutaties uit de circulaire.

De indeling van de circulaire is afgestemd op de soorten uitkeringen die het gemeentefonds kent: de algemene uitkering en de decentralisatie- en integratie-uitkeringen.

1.2 Algemene uitkering

Zoals gebruikelijk bevat de decembercirculaire geen nieuwe accresramingen. Omdat het accres voor 2021 – net als voor 2020 – in overleg met de VNG en het IPO is bevroren, zal het accres voor dit jaar dan ook niet meer worden bijgesteld. Voor de jaarafsluiting 2021 is het accres 2021 zoals gemeld in de meicirculaire 2020 de definitieve stand.

Op 5 oktober jl. heeft het kabinet de Tweede Kamer geïnformeerd over de budgettaire gevolgen van het aanvullende maatregelenpakket naar aanleiding van de Algemene Politieke Beschouwingen.[2] Gelet op het bijzondere karakter van het aanvullende pakket heeft het kabinet besloten geen accres voor het gemeentefonds en provinciefonds toe te kennen over de nieuwe maatregelen. Aangezien de gemeenten geen accres ontvangen over het aanvullende pakket, maar wel te maken zullen krijgen met toename van salarissen in hun zorgdomein, zal het Rijk als compensatie vanaf 2022 structureel € 80 miljoen per jaar toevoegen aan de algemene uitkering. De toevoeging is in deze circulaire verwerkt (zie paragraaf 2.2). Daarnaast zullen gemeenten in het voorjaar bij de verwerking van reguliere loon- en prijsbijstelling voor Beschermd Wonen structureel € 14 miljoen additionele loon- en prijsbijstelling ontvangen.[3,4]

In reactie op het rapport Ongekend onrecht[5] van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) heeft het kabinet tot en met 2027 € 150 miljoen per jaar beschikbaar

[1] TK 2021/22, 35 925-B, nr. 6 (Nota van wijziging | Tweede Kamer der Staten-Generaal), TK 2021/22, 35 925-B, nr. 13 (Vaststelling van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2022 | Tweede Kamer der Staten-Generaal) en TK 2021/22, 35 925-B, nr. 15 Vaststelling van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2022 | Tweede Kamer der Staten-Generaal.
[2] TK 2020/21, 35 925, nr. 121: Budgettaire uitkomsten APB | Tweede Kamer der Staten-Generaal
[3] Dit bedrag zal in de meicirculaire 2022 worden toegevoegd aan de integratie-uitkering Beschermd wonen.
[4] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/09/23/kamerbrief-over-reactie-op-motie-leden-hijink-en-bikker-om-extra-financiele-middelen-vrij-te-maken-voor-zorgsalarissen
[5] TK 2020/21, 35 510, nr. 4: Kamerstuk 35510, nr. 4 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl)

gesteld voor het verbeteren van dienstverlening van gemeenten voor alle mensen. Daarvan wordt voor 2021 € 124 miljoen beschikbaar gesteld via het gemeentefonds. Dit wordt uitgekeerd via de algemene uitkering (€ 109 miljoen) en twee decentralisatie-uitkeringen (€ 15 miljoen). Zie paragraaf 1.5 en 3.2 voor het overzicht voor de verdeling van de middelen voor 2021 en verder.

Om de noodzakelijke voorbereidingen te kunnen treffen op de inwerkingtreding van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) ontvangen gemeenten in 2021 een initiële bijdrage van € 10 miljoen (zie paragraaf 2.2).

1.3 Compensatiepakket coronacrisis medeoverheden

Omwille van de continuïteit van zorg voor cliënten tijdens coronamaatregelen én voor continuïteit van het stelsel nadien zijn maatregelen genomen, teneinde cliënten op grond van de Jeugdwet en de Wmo 2015 hulp en ondersteuning te kunnen blijven bieden. Voor 2021 wordt aanvullend een bedrag van € 136,1 miljoen beschikbaar gesteld voor de meerkosten en inhaalzorg. Dit wordt uitgekeerd via de algemene uitkering (€ 47 miljoen) (zie paragraaf 2.2-5), de integratie-uitkering Beschermd wonen (€ 8 miljoen) en de decentralisatie-uitkeringen Maatschappelijke opvang (€ 80,8 miljoen) en Vrouwenopvang (€ 0,3 miljoen) (zie paragraaf 3.2-2).

Ook komt er een regeling voor de meerkosten in de Jeugdwet en Wmo 2015 in 2022. Op het moment van de vaststelling van de compensatie voor 2021 was echter niet voorzien in nieuwe beperkende maatregelen, welke 12 november jl. zijn aangekondigd. Het Rijk en de VNG hebben afgesproken de eventuele extra meerkosten die hier uit voortvloeien te betrekken bij de compensatie 2022.[6]

Daarnaast is in het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen van 7 april jl. afgesproken dat gemeenten reële compensatie ontvangen voor de derving van inkomsten door covid-19 in 2020. Gemeenten hebben in 2020 een voorschot ontvangen ter compensatie van inkomstenderving als gevolg van corona. Daarbij is afgesproken dat gemeenten op een later moment reële compensatie zullen ontvangen voor de gederfde inkomsten over 2020. Voor 282 gemeenten wordt de compensatie over 2020 nu volledig afgerond. Voor 48 gemeenten is op dit moment sprake van gedeeltelijke compensatie. Voor 25 gemeenten kan de reële compensatie op dit moment nog niet worden bepaald. De compensatie van deze gemeenten vindt op een later moment plaats. De compensatie van de inkomstenderving ad € 84,381 miljoen is in deze circulaire verwerkt en wordt beschikbaar gesteld via een decentralisatie-uitkering (zie paragraaf 3.2-1). Deze compensatie ontvangen gemeenten bovenop het reeds verstrekte voorschot van € 245 miljoen. Gemeenten zullen ook over 2021 compensatie van de inkomstenderving ontvangen. U zult in de eerste helft van volgend jaar meer informatie over het proces ontvangen.

Eerder is het kabinet de gemeenten tegemoet gekomen voor het opvangen van de exploitatiekosten van de Sociale Werkbedrijven in het jaar 2020. Het kabinet stelt ook voor de

[6] Kamerbrief voortzetting financiële COVID-maatregelen zorg 2022 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

periode 1 januari 2021 tot 1 oktober 2021 € 45 miljoen beschikbaar voor het opvangen van de exploitatietekorten van de Sociale Werkbedrijven. Dit bedrag is toegevoegd aan de integratie-uitkering Participatie via een verhoging van de Rijksbijdrage Wsw (zie paragraaf 3.2-3).

Het kabinet heeft bekend gemaakt dat van de voor de lokale en regionale cultuur gereserveerde middelen ad € 51,5 miljoen er € 41,6 miljoen beschikbaar zal worden gesteld aan gemeenten voor het in stand houden van de lokale en regionale cultuursector in 2021. Dit bedrag is toegevoegd aan de algemene uitkering en in deze circulaire verdeeld. Dit komt bovenop de aan de gemeenten voor de eerste helft van 2021 verstrekte € 50 miljoen voor de instandhouding van de lokale en regionale cultuur.

Verder stelt het kabinet via een decentralisatie-uitkering € 30,38 miljoen beschikbaar om gemeenten te compenseren voor de extra kosten die zij moeten maken bij het organiseren van de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 gezien de huidige epidemiologische situatie. De verdeling van de middelen is in deze circulaire opgenomen (zie paragraaf 3.2-4).

Naast compensatie in het kader van coronamaatregelen via het gemeentefonds ontvangen gemeenten ook nog compensatie via specifieke uitkeringen. Hoewel de circulaire hier in principe niet over rapporteert willen we hier toch noemen dat er € 45 miljoen beschikbaar is gesteld aan de veiligheidsregio's. De reden hiervoor is dat er een extra handhavingsopgave is neergelegd bij gemeenten, aangezien bij het kabinetsbesluit van 22 september jl. is besloten dat ondernemers, instellingen en verenigingen geacht worden te toetsen of bezoekers een geldig CTB hebben dat correspondeert met het legitimatiebewijs.[7]

1.4 Herijking verdeling gemeentefonds

Op 9 juli hebben de fondsbeheerders aan de ROB en de VNG het voorstel voor de nieuwe verdeling aangeboden gebaseerd op peiljaar 2017.[8] Op 12 augustus jl. is tevens de actualisatie naar 2019 aan de ROB en de VNG aangeboden, met het verzoek deze informatie mee te nemen in de advisering en consultering. In zijn advies heeft de ROB ook de uitkomsten van de actualisatie van de verdeling naar een recenter peiljaar (2019) [9] meegewogen. Op 19 oktober jl. heeft de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) advies uitgebracht over het voorstel voor de nieuwe verdeling van het gemeentefonds.[10] De ROB constateert in zijn advies dat de nieuwe verdeling een verbetering is ten opzichte van de huidige verdeling, maar stelt wel dat de nieuwe verdeling niet ongeclausuleerd kan worden ingevoerd. Op 1 november jl. heeft de VNG het ministerie van BZK om een reactie op het ROB-advies gevraagd.[11] In de brief van 13 december zijn de fondsbeheerders ingegaan op het advies en de aanbevelingen van de ROB. De fondsbeheerders vinden het advies van de ROB zeer belangrijk en waarderen het. Dit advies helpt de fondsbeheerders om de nieuwe verdeling van het

[7] Afspraken kabinet en burgemeesters handhaving coronamaatregelen met coronatoegangsbewijzen | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl
[8] Kamerbrief over antwoorden op tussenbericht ROB herijking gemeentefonds | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl
[9] Documenten actualisatie verdeelvoorstel gemeentefonds naar 2019 | Rapport | Rijksoverheid.nl
[10] Briefadvies Herverdeling gemeentefonds | Nieuwsbericht | Raad voor het Openbaar Bestuur (raadopenbaarbestuur.nl)
[11] VNG vraagt BZK om reactie op ROB-advies herijking | VNG

gemeentefonds op een verantwoorde wijze in te voeren. De ROB concludeert dat het voorliggende voorstel een verbetering is vergeleken met de huidige verdeling en een aantal knelpunten daarvan aanpakt, maar niet het eindstation kan zijn. De ROB verwijst daarbij onder andere naar de ontwikkelingen in het sociaal domein. Dit zijn de fondsbeheerders met de ROB eens. Conform het ROB-advies stellen de fondsbeheerders daarom een stapsgewijze invoering voor en het maximeren van het bedrag van de herverdeeleffecten. Ook ondersteunen de fondsbeheerders het voorstel van de ROB om in aanloop naar en na de invoering onderzoek uit te voeren en de effecten te blijven monitoren om de verdeling stapsgewijs verder te verbeteren. Voor meer informatie over de reactie van de fondsbeheerders op de aanbevelingen van de ROB wordt verwezen naar de brief van 13 december.[12]

De verwachting is dat de bestuurlijke consultatie aan de kant van de VNG begin volgend jaar is afgerond. Deze consultatie betreft het nieuwe verdeelmodel voor de algemene uitkering. Vooruitlopend daarop is de VNG reeds gestart met de consultatie van gemeenten over het nieuwe verdeelmodel voor beschermd wonen, een afzonderlijk onderdeel van het gemeentefonds.[13] Besluitvorming over de invoering van de integrale nieuwe verdeling is aan het nieuwe kabinet.

1.5 Decentralisatie- en integratie-uitkeringen

De belangrijkste mutaties in de decentralisatie- en integratie-uitkeringen zijn reeds genoemd in paragraaf 1.3. Als onderdeel van de in paragraaf 1.2 genoemde € 150 miljoen voor 2021 tot en met 2027 wordt een bedrag van € 15 miljoen per jaar beschikbaar gesteld via een tweetal decentralisatie-uitkeringen, voor de versterking van de directe dienstverlening aan inwoners door gemeenten.

Daarnaast ontvangen gemeenten in 2021 € 10 miljoen via een decentralisatie-uitkering voor de voortzetting van de pleegzorg van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV). De verdeling van deze middelen over de gemeenten zal in de meicirculaire 2022 worden verwerkt.

Hoofdstuk 3 van deze circulaire bevat voor uitkeringsjaar 2021 ook een aantal andere wijzigingen in de decentralisatie- en integratie-uitkeringen. Het gaat zowel om de aanpassing van bestaande als om nieuwe uitkeringen.

[12] Kamerbrief over verzoek VNG om reactie op eindadvies ROB herijking gemeentefonds | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl
[13] Consultatie objectief verdeelmodel beschermd wonen van start | VNG

2 Algemene uitkering

2.1 Inleiding

Binnen het gemeentefonds is de algemene uitkering de grootste component. Het bedrag aan algemene uitkering wordt verdeeld over de gemeenten via maatstaven, zoals het inwonertal en de oppervlakte van een gemeente, een aan de maatstaven gekoppeld gewicht (bedrag per eenheid) en de uitkeringsfactor (de voor alle gemeenten gelijke vermenigvuldigingsfactor). Die drie componenten zijn aan wijzigingen onderhevig. Dit hoofdstuk geeft informatie over de aanleiding voor die wijzigingen en over de uitwerking ervan. In paragraaf 2.2 worden de wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering behandeld en in paragraaf 2.3 worden de consequenties daarvan voor de verdeling aangegeven. In paragraaf 2.4 volgen de overige mededelingen over de algemene uitkering en in paragraaf 2.5 zijn de mededelingen over de wijzigingen in het verdeelstelsel opgenomen. Paragraaf 2.6 informeert de gemeenten over een aantal gegevens voor de berekening van de algemene uitkering, te weten: maatstaven, gewichten en uitkeringsfactoren.

Het totaal van alle wijzigingen vindt zijn neerslag in de bijlagen 2.1.1 tot en met 2.1.3, die overzichten bevatten van maatstaven, bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren.

De algemene uitkering is vrij besteedbaar voor gemeenten. Eventuele opmerkingen die over de algemene uitkering in deze circulaire worden gemaakt, zijn niet meer dan voorbeelden die illustreren met welke kosten gemeenten geconfronteerd worden. Dit inzicht is ook van belang voor de Tweede Kamer. Met de betreffende teksten wordt niet beoogd het bestedingsdoel nader te omschrijven, of op welke wijze dan ook de middelen te oormerken.

2.2 Wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering

Tabel 2.2.1 bevat de wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering over de periode 2021 tot en met 2026 ten opzichte van de septembercirculaire 2021. Het betreft achtereenvolgens:

1. Algemene mutaties
   Deze mutaties hebben betekenis voor de financiële ruimte van de gemeenten, zonder veranderingen in het takenpakket.
2. Taakmutaties
   Deze mutaties hebben betrekking op taakmutaties bij gemeenten en hebben corresponderende gevolgen voor inkomsten of uitgaven. De mutaties zijn geordend volgens de clusterindeling van het gemeentefonds om gemeenten een overzicht te bieden per beleidsterrein. De clusterindeling, naar gelijksoortige gemeentelijke beleidsvelden, is een hulpmiddel bij het onderhoud van de verdeling. Het staat gemeenten vrij de indeling al dan niet voor eigen doeleinden te hanteren en de clusterindeling heeft geen gevolgen voor de bestedingsvrijheid van de algemene uitkering.

Tabel 2.2.1 geeft een totaalbeeld van de mutaties in de omvang van de algemene uitkering van circulaire op circulaire. De mutaties hebben betrekking op 2021 en verder en worden onder de

tabel toegelicht.

Tabel 2.2.1 Ontwikkeling algemene uitkering, mutaties ten opzichte van de septembercirculaire 2021 (in duizenden euro's)							
		2021	2022	2023	2024	2025	2026
	stand septembercirculaire 2021	**29.018.727**	**30.515.140**	**29.176.531**	**29.749.730**	**30.618.263**	**31.641.017**
	algemene mutaties						
1)	Financiering Nationale Inzet Krijgsmacht (FNIK)	83					
	taakmutaties						
	cluster bestuur en algemene ondersteuning						
2a)	Generieke Digitale Infrastructuur	-2.492					
2b)	MijnOverheid en DigiD	-4.215					
2c)	Burgerservicenummer (BSN)	-20					
3a)	Robuust rechtsbeschermingssysteem	3.300	3.300	4.000	4.000	4.000	4.000
3b)	Systeemleren	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
	cluster samenkracht en burgerparticipatie						
3a)	Robuust rechtsbeschermingssysteem	19.700	19.700	21.000	21.000	21.000	21.000
3c)	Versterking ondersteuning wijkteams	45.000	45.000	45.000	45.000	45.000	50.000
3d)	Impuls integraal werken	36.000	6.000	3.000			
	cluster jeugd						
4)	Jeugdhulp	18.900					
5a)	Continuïteit van zorg: meerkosten jeugd (covid-19)	26.200					
6a)	Salarislasten zorgdomein (jeugd)		40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
	cluster maatschappelijke ondersteuning						
5b)	Continuïteit van zorg: meerkosten wmo (covid-19)	20.800					
6b)	Salarislasten zorgdomein (wmo)		40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
	cluster infrastructuur en gebiedsontwikkeling						
7)	Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	10.000					
	cluster cultuur & ontspanning						
8)	Lokaal cultuuraanbod (covid-19)	41.600					
	stand deze circulaire	**29.238.583**	**30.674.140**	**29.334.531**	**29.904.730**	**30.773.263**	**31.801.017**

Toelichting

1. Financiering Nationale Inzet Krijgsmacht (FNIK)

De ministeries van Defensie, BZK en JenV hebben in 2010 het convenant financiering nationale inzet krijgsmacht (FNIK) afgesloten. Gemeenten kunnen in bijzondere omstandigheden een beroep doen op militaire bijstand. Conform het convenant vindt periodiek een evaluatie plaats, waarbij ook naar de verdeling van de totale kosten over de betrokken partijen wordt gekeken. Op basis van de evaluatie wordt de bijdrage vanuit het gemeentefonds vanaf 2021 met € 0,083 miljoen naar beneden bijgesteld. Doordat deze bijdrage omlaag gaat, neemt de algemene uitkering toe met € 0,083 miljoen. Het totaal beschikbare budget voor FNIK blijft € 3,080 miljoen structureel. De verdeling over de betrokken partijen is nu als volgt: gemeentefonds (€ 1,740 miljoen), ministerie van JenV (€ 1,173 miljoen) en het ministerie van BZK onderdeel Koninkrijksrelaties (€ 0,168 miljoen). In deze circulaire is de verandering voor 2021 verwerkt, in de meicirculaire 2022 zal de verwerking voor 2022 en verder volgen.

2a. Generieke Digitale Infrastructuur

In het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen van 23 mei 2018 is afgesproken dat de doorbelasting van de niet-transactiegerichte voorzieningen in de Generieke Digitale Infrastructuur

(GDI) voor gemeenten via een uitname uit de algemene uitkering van het gemeentefonds verloopt. De uitname bedraagt voor 2021 € 2,492 miljoen.

2b. MijnOverheid en DigiD

Eind 2017 hebben de VNG en het ministerie van BZK afgesproken dat de doorbelasting van DigiD en MijnOverheid via de algemene uitkering uit het gemeentefonds verloopt. Voor 2021 wordt een bedrag van € 4,215 miljoen uitgenomen.

2c. Burgerservicenummer (BSN)

In het gebruikersoverleg BSN (Beheer Burgerservicenummer) van 26 juni 2020 is met de VNG afgesproken dat vanaf 2020 het gemeentelijke gebruik voor de BSN wordt doorbelast via een uitname uit het gemeentefonds. De bijdrage voor 2021 betreft € 0,02 miljoen.

3. Versterking dienstverlening gemeenten

In de reactie van het kabinet van 15 januari 2021 op het rapport Ongekend onrecht[14] van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) is toegelicht dat naast de hersteloperatie voor getroffen ouders en kinderen, ook maatregelen nodig zijn die structureel tot brede verbeteringen in beleid en uitvoering moeten leiden. Onderdeel hiervan is het versterken van de dienstverlening bij alle onderdelen van de overheid, waaronder de gemeenten. Het kabinet heeft besloten voor het versterken van de dienstverlening bij gemeenten en het extra ondersteunen van mensen in kwetsbare posities voor de periode tot en met 2027 € 150 miljoen per jaar beschikbaar te stellen. Het Rijk kan zich voorstellen dat de transitie niet in deze periode kan worden voltooid en zal daarom vroegtijdig met de VNG het gesprek aangaan over de periode na 2027.

Om de dienstverlening bij gemeenten te versterken en mensen in kwetsbare posities extra te ondersteunen heeft de VNG een visiedocument opgesteld met daarin activiteiten die met name inzetten op het vergroten van de menselijke maat in de dienstverlening, ontwikkeling van professionals en systematisch leren, zodat waar nodig structurele verbeteringen op zowel rijksniveau als gemeentelijk niveau worden doorgevoerd. Het visiedocument van de VNG is langs acht actielijnen uitgewerkt.

De acht actielijnen zijn:

1. Digitale dienstverlening: voor 2021 en 2022 geen middelen via het gemeentefonds. Voor de jaren daarna wordt de uitkeringswijze nog bezien.
2. Robuust rechtsbeschermingssysteem: € 23 miljoen via de algemene-uitkering.
3. Systeemleren en stedelijke vernieuwing: € 5 miljoen via de algemene-uitkering voor systeemleren tot en met 2027 en € 5 miljoen via een decentralisatie-uitkering aan de stedelijke vernieuwingsgebieden voor de jaren 2021 en 2022.

[14] TK 2020/21, 35 510, nr. 4: Kamerstuk 35510, nr. 4 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl)

4. Versterking ondersteuning wijkteams: € 45 miljoen via de algemene-uitkering.
5. Impuls integraal werken: € 36 miljoen via de algemene-uitkering.
6. Toekomstscenario's Kind- en gezinsbescherming: geen middelen in 2021. Meer informatie over de verdeling van de middelen voor 2022 en verder volgt in de meicirculaire 2022.
7. Risicovol verward gedrag: € 10 miljoen via een decentralisatie-uitkering.
8. Programmatische ondersteuning van gemeenten: De middelen worden via de begroting van het ministerie van BZK aan de VNG ter beschikking gesteld. De VNG bepaalt samen met gemeentelijke dienstverleningskoepels en andere partijen de besteding van de middelen voor de collectieve ondersteuning van gemeenten.

Voor de algemene uitkering gaat het in 2021 om een bedrag van € 109 miljoen. Voor de jaren 2022 en verder zie tabel 2.2.1. De bijbehorende vier actielijnen zijn hieronder toegelicht.
Er wordt voor 2021 tot en met 2027 daarnaast in totaal € 15 miljoen per jaar beschikbaar gesteld via een tweetal decentralisatie-uitkeringen (zie paragraaf 3.2-6).

3a. Robuust rechtsbeschermingssysteem

Het is belangrijk dat mensen dichtbij ondersteuning hebben om de weg te vinden en hun recht te kunnen halen, bijvoorbeeld wanneer ze verdwalen tussen uitvoeringsinstanties. Er is bij het ministerie van JenV een programma rechtsbijstand waarin met partners wordt gewerkt aan een stelselvernieuwing. Mede in opvolging van de POK wordt gewerkt aan een robuust rechtsbeschermingsstelsel dicht bij de burger. Gemeenten zijn daarin belangrijke partners. De resultaten van de aanpak door gemeenten zijn:

1. Toegang versnellen: inwoners hebben sneller en makkelijker toegang tot voorzieningen en rechtsbescherming en verdwalen niet langer tussen uitvoeringsinstanties.
2. Betere gemeentelijke juridische dienstverlening: voor inwoners is voldoende juridische ondersteuning beschikbaar, zowel in de vorm van eerstelijns juridische ondersteuning als in de versterking van de gemeentelijke ombudsfunctie.
3. Pilots robuuste rechtsbescherming: kennis over effectieve rechtsbescherming wordt door gemeenten hergebruikt. Gemeenten hoeven niet elk het wiel zelf uit te vinden. In pilots zijn effectieve (nieuwe) werkwijzen voor rechtsbescherming ontwikkeld, gemeenten zijn ondersteund in het in gebruik nemen van die werkwijzen en gemeenten leren van elkaar.

Om gemeenten in staat te stellen om, langs bovenstaande lijnen samen met juridische partners, meer robuuste rechtsbescherming voor hun inwoners te organiseren, stelt het kabinet voor zowel 2021 als 2022 een bedrag van € 23 miljoen beschikbaar en voor 2023 tot en met 2027 een bedrag van € 25 miljoen per jaar beschikbaar.

3b. Systeemleren

Om de dienstverlening in gemeenten daadwerkelijk en structureel te kunnen verbeteren is het van belang dat de dienstverlening plaatsvindt in een 'lerende uitvoeringspraktijk'. Binnen de gemeentelijke uitvoering moet er ruimte zijn om te reflecteren op het eigen handelen in de

dienstverlening aan inwoners. Gemeenten moeten kunnen leren van de fouten en knelpunten in hun uitvoeringspraktijk en kunnen leren van elkaar, zodat de gemeentelijke dienstverlening aan inwoners in kwetsbare posities continu kan worden verbeterd. Het uiteindelijke doel daarbij is de kwaliteit van de dienstverlening aan de meest kwetsbare burgers te verhogen en zo in de gemeente een betere en veiligere leefomgeving te laten ontstaan.

De projectmatige capaciteit om de 'lerende uitvoeringspraktijk' in de gemeente vorm te geven, is nog niet in alle gemeenten beschikbaar. Het is wenselijk dat er in alle gemeenten ruimte is om het systeemleren in te richten. Deze capaciteit kan worden aangewend om aan te sluiten bij het kennis- en leernetwerk van het programma Leefbaarheid en Veiligheid en de lessen uit dat programma te vertalen naar de eigen gemeente. Hiervoor stelt het kabinet voor 2021 tot en met 2027 € 5 miljoen per jaar beschikbaar.

3c. Versterking ondersteuning wijkteams

Voor de versterking ondersteuning wijkteams heeft het kabinet voor de jaren 2021 tot en met 2025 € 45 miljoen per jaar en voor de jaren 2026 en 2027 een bedrag van € 50 miljoen per jaar beschikbaar gesteld ter compensatie van de extra uitgaven die gemaakt worden om de toegang van cliënten tot de gemeentelijke dienstverlening en ondersteuning in de komende jaren stap voor stap structureel te verbeteren. Dit betekent dat voor de sociale wijkteams extra uitvoeringscapaciteit beschikbaar komt, om de coördinatie tussen de verschillende soorten van hulpverlening in het sociaal domein te verbeteren.

3d. Impuls integraal werken

Als onderdeel van het versterken van de gemeentelijke dienstverlening stelt het kabinet € 36 miljoen in 2021, € 6 miljoen in 2022 en € 3 miljoen in 2023 beschikbaar, waarmee gemeenten een impuls kunnen geven aan het ontwikkelen van een integrale dienstverlening. Voor de aanpak van meervoudige problematiek in het sociaal domein krijgen gemeenten incidenteel deze extra middelen om methoden voor integraal werken te ontwikkelen en geleerde lessen beter met elkaar te delen.

4. Jeugdhulp: subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg

In mei 2019 hebben de VNG en het Rijk afspraken gemaakt over de inrichting van een subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg met een looptijd tot eind december 2021. Hiertoe is destijds € 20 miljoen vanuit de € 420 miljoen aan tijdelijke extra middelen Jeugdhulp voor gemeenten apart gehouden op de begroting van het ministerie van VWS. Via de subsidieregeling kunnen aanbieders van cruciale jeugdhulp tijdelijke liquiditeitssteun ontvangen indien dit noodzakelijk is om continuïteit van zorg te garanderen. Er is afgesproken dat de middelen na afloop van de subsidieregeling weer worden toegevoegd aan het gemeentefonds.

Momenteel is nog € 18,9 miljoen beschikbaar in de subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg.

Het overige deel, € 1,1 miljoen, is momenteel als liquiditeitssteun uitgekeerd. In deze circulaire wordt de nog beschikbare € 18,9 miljoen toegevoegd aan het jeugdhulpbudget voor het jaar 2021. De resterende € 1,1 miljoen wordt op een later moment - na terugbetaling door de aanbieders - teruggestort in het gemeentefonds.

Overigens wordt momenteel gewerkt aan verlenging van de subsidieregeling voor één jaar. Ter overbrugging is € 5 miljoen op de begroting van het ministerie van VWS gereserveerd. Begin 2022 vindt overleg plaats tussen het Rijk en VNG over het eventueel ophogen van de financiële middelen voor de subsidieregeling. Hierover volgt naar verwachting meer informatie in de meicirculaire 2022.

5. a en b) Continuïteit van zorg: meerkosten jeugd en wmo (covid-19)

De VNG en het Rijk hebben afgesproken dat meerkosten binnen het sociaal domein (Jeugdwet en Wmo) als gevolg van de coronapandemie in 2021 door het Rijk worden gecompenseerd.
In opdracht van de ministeries van VWS, FIN, BZK en de VNG is een onderzoek naar de omvang van de totale meerkosten in het sociaal domein uitgevoerd.[15] Op basis van dit onderzoek is de totale hoogte van de compensatie met betrekking tot de Jeugdwet en Wmo 2015 in het bestuurlijk overleg tussen VWS en VNG van 7 oktober jl. gezamenlijk vastgesteld op € 136,1 miljoen. Deze compensatie betreft een afrondende afspraak voor meerkosten over 2021. Een deel van het bedrag is als volgt toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds:

- € 26,2 miljoen aan het cluster Jeugd.
- € 20,8 miljoen aan het cluster Maatschappelijke ondersteuning.

De overige € 89,1 miljoen wordt verdeeld over de decentralisatie-uitkeringen Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang en de integratie-uitkering Beschermd wonen (zie paragraaf 3.2-2).

Ook komt er een regeling voor de meerkosten in de Jeugdwet en Wmo 2015 in 2022. Op het moment van de vaststelling van de compensatie voor 2021 was echter niet voorzien in nieuwe beperkende maatregelen, welke 12 november jl. zijn aangekondigd. Het Rijk en de VNG hebben afgesproken de eventuele extra meerkosten die hier uit voortvloeien te betrekken bij de compensatie 2022.[16]

6. a en b) Salarislasten zorgdomein

De Tweede Kamer heeft op 16 september 2021 de motie Hijink/Bikker aangenomen over het vrijmaken van extra financiële middelen voor zorgsalarissen. Bij de brief van 23 september jl.[17] heeft het kabinet aangegeven een bedrag van € 675 miljoen beschikbaar te stellen om de zorgsalarissen in het midden van het loongebouw extra te verhogen. Het kabinet stelt vanaf 2022 structureel € 94 miljoen beschikbaar aan gemeenten, opdat zij de financiële middelen hebben om

[15] Meerkosten door corona in het sociaal domein - Een prognose van de bij de gemeente gefactureerde meer- en minderkosten in 2021 | Rapport | Rijksoverheid.nl
[16] Kamerbrief voortzetting financiële COVID-maatregelen zorg 2022 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl
[17] Kamerstuk 29 282 nr. 445: Nadere toelichting op de keuzes omtrent salarisverhoging zorgpersoneel | Tweede Kamer der Staten-Generaal

de stijging van de zorgsalarissen in het sociaal domein mogelijk te kunnen maken.

Het grootste deel van deze € 94 miljoen, € 80 miljoen, landt in de algemene uitkering. Dit wordt verdeeld via het subcluster Jeugdhulp, subcluster Wmo 2015 en subcluster Wmo - huishoudelijke hulp. De verdeling van de € 80 miljoen tussen deze drie subclusters vindt naar rato van de omvang van de clusters plaats. Hierbij zijn de budgetten uit de decentralisatie-uitkeringen Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang meegewogen bij het subcluster Wmo 2015. Bij het subcluster Jeugdhulp is de integratie-uitkering voogdij en 18+ meegewogen.

Het overige structurele bedrag van € 14 miljoen zullen gemeenten in het voorjaar bij de verwerking van de reguliere loon- en prijsbijstelling voor Beschermd Wonen ontvangen.[18,19]

De VNG heeft op 9 november 2021 een bericht[20] gepubliceerd waarin gemeenten nader worden geïnformeerd over de stijging van de zorgsalarissen.

7. Kwaliteitsborging bouw- woningtoezicht

Op 1 juli 2022 treedt naar verwachting de nieuwe Wet kwaliteitsborging (Wkb) voor het bouwen in werking. De wet gaat gefaseerd in. Er wordt gestart met de eenvoudigere bouwprojecten, daarna volgen eventueel de meer complexere projecten. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Onder de Wkb zullen kwaliteitsborgers zorgdragen voor het voldoen aan de bouwtechnische regels. Deze taken vervallen hiermee bij gemeenten die overigens wel het bevoegd gezag blijven houden. Tegelijkertijd wijzigen bepaalde taken en krijgen gemeenten er extra taken bij, zoals registratie en beoordeling van de Wkb-meldingen. Hieronder vallen onder andere bouwmeldingen en gereed meldingen en informatieverstrekking van de start en einde van bouwwerkzaamheden. Voor de noodzakelijke voorbereidingen die de gemeenten nog moeten treffen tot de inwerkingtreding van de Wkb ontvangen gemeenten in 2021 een initiële bijdrage van € 10 miljoen.

8. Lokaal cultuuraanbod

De gemeenten ontvangen € 41,6 miljoen voor het in stand houden van de lokale en regionale cultuur in 2021.[21] De verdeling van deze middelen over de gemeenten is in deze circulaire verwerkt. Dit komt bovenop de aan de gemeenten voor de eerste helft van 2021 verstrekte € 50 miljoen voor de instandhouding van de lokale en regionale cultuur.

2.3 Verdeling mutaties algemene uitkering

De wijze van verdeling van de mutaties uit paragraaf 2.2 is in tabel 2.3.1 weergegeven. De wijze

[18] Dit bedrag zal in de meicirculaire 2022 worden toegevoegd aan de integratie-uitkering Beschermd wonen.
[19] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/09/23/kamerbrief-over-reactie-op-motie-leden-hijink-en-bikker-om-extra-financiele-middelen-vrij-te-maken-voor-zorgsalarissen
[20] Verhoog looncomponent in tarieven Wmo en Jeugdhulp met 1,13% | VNG
[21] najaarsnota-2021.pdf

van verdeling bestaat uit een wijziging in hetzij de uitkeringsfactor hetzij het bedrag per eenheid van één of meer maatstaven van het cluster waaronder de mutatie valt. Tabel 2.3.1 bevat het overzicht. De cijfermatige uitwerking is opgenomen in paragraaf 2.6.

Tabel 2.3.1 Verdeelwijze mutaties algemene uitkering

Nummer	Mutatie	Verdeelwijze
	algemene mutaties	
1)	Financiering Nationale Inzet Krijgsmacht (FNIK)	uitkeringsfactor
	taakmutaties	
	cluster bestuur en algemene ondersteuning	
2a)	Niet transactiegerichte voorzieningen GDI	inwoners
2b)	Mijn Overheid en DiGiD	inwoners
2c)	Burgerservicenummer (BSN)	inwoners
3a)	Robuust rechtsbeschermingssysteem	subcluster bestuursorganen
3b)	Systeemleren	subcluster overhead
	cluster samenkracht en burgerparticipatie	
3a)	Robuust rechtsbeschermingssysteem	subcluster overig
3c)	Versterking ondersteuning wijkteams	subcluster wijkteams
3d)	Impuls integraal werken	subcluster overig
	cluster jeugd	
4)	Jeugdhulp	subcluster jeugdhulp
5a)	Continuïteit van zorg: meerkosten jeugd	subcluster jeugdhulp
6a)	Salarislasten zorgdomein	subcluster jeugdhulp
	cluster maatschappelijke ondersteuning	
5b)	Continuïteit van zorg: meerkosten wmo	subcluster WMO15
6b)	Salarislasten zorgdomein	subclusters WMO15 en Wmo hulp bij huishouden
	cluster infrastructuur en gebiedsontwikkeling	
7)	Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	subcluster volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing
	cluster cultuur & ontspanning	
8)	Lokaal cultuuraanbod	maatstaven subclusters kunst, oudheid en ontspanning

2.4 Overige mededelingen algemene uitkering

2.4.1 Prenataal huisbezoek door de jeugdgezondheidszorg

Het wetsvoorstel 'Prenataal huisbezoek door de jeugdgezondheidszorg (PHB JGZ)' is in oktober 2020 aangeboden aan de Tweede Kamer en zou naar verwachting op 1 januari 2022 in werking treden. In dat kader is voor de uitvoering van het wetsvoorstel vanaf 2022 jaarlijks € 5,3 miljoen aan de algemene uitkering toegevoegd (zie paragraaf 2.2-14 van de meicirculaire 2021). Echter doordat de behandeling in de Kamers langer duurt dan verwacht, wordt de beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2022 niet gehaald. In overleg met de VNG is daarom besloten te streven naar een inwerkingtreding van 1 juli 2022. Met het oog op compensatie van eventueel gemaakte kosten wordt de komende tijd bezien welk deel van het bedrag dat betrekking

heeft op het eerste half jaar van 2022 in de algemene uitkering beschikbaar blijft. Er volgt meer informatie in een volgende circulaire.

2.5 Veranderingen in het verdeelstelsel

Er hebben zich ten opzichte van de septembercirculaire 2021 geen veranderingen in het verdeelstelsel van de algemene uitkering voorgedaan.

2.6 Maatstaven, bedragen per eenheid en uitkeringsfactor

De berekening van de algemene uitkering bestaat uit de vermenigvuldiging van het aantal eenheden van alle maatstaven met het bijbehorende gewicht per maatstaf (bedrag per eenheid). De som van deze producten, de zogenaamde uitkeringsbasis, wordt vervolgens vermenigvuldigd met de uitkeringsfactor. De verkregen uitkomst moet daarnaast worden opgehoogd met enkele uitkeringsonderdelen binnen de algemene uitkering die buiten het format van aantal eenheden en bedragen per eenheid vallen. Hierna wordt achtereenvolgens ingegaan op de maatstaven, de bedragen per eenheid en de uitkeringsfactor. In deze circulaire is geen sprake van wijzigingen in de overige uitkeringsonderdelen.

Maatstaven

Er is in deze circulaire geen sprake van wijzigingen in de definities van de verdeelmaatstaven. Meer informatie over de berekeningswijze van de verdeelmaatstaven van de algemene uitkering kunt u vinden in de toelichting op de berekening van de uitkering uit het gemeentefonds 2021.[22]

Bedragen per eenheid

De informatie uit de tabellen 2.2.1 en 2.3.1 is verwerkt. Hierdoor is een aantal bedragen per eenheid voor 2021-2026 ten opzichte van de septembercirculaire 2021 gewijzigd. Bijlagen 2.1.1, 2.1.2 en 2.1.3 bevatten het overzicht van de bedragen per eenheid 2021 en 2022. In deze tabellen wordt de stand van de septembercirculaire 2021 vergeleken met de stand decembercirculaire 2021.

Uitkeringsfactor

De uitkeringsfactor is de voor alle gemeenten gelijke vermenigvuldigingsfactor die wordt berekend door de som van de algemene uitkering, de ozb-maatstaf en de overige uitkeringsonderdelen (circa € 32 miljard) te delen door de uitkeringsbasis (circa € 19 miljard). De – landelijke - uitkeringsbasis is berekend door van alle maatstaven de aantallen te vermenigvuldigen met het bijbehorende bedrag per eenheid; er is ook een uitkeringsbasis voor elke gemeente (het product van de gemeentelijke aantallen en de bedragen per eenheid). De uitkeringsfactor verschilt per uitkeringsjaar en ligt voor de jaren 2021 tot en met 2026 tussen de 1,6 en 1,9. Zie voor meer toelichting op het begrip uitkeringsfactor bijlage 2.6.1 van de meicirculaire 2021.

[22] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2013/05/24/toelichting-op-de-berekening-van-de-uitkeringen-uit-het-gemeentefonds

De volgende aspecten zijn bij de raming van de uitkeringsfactor van belang:

- de informatie uit de tabellen 2.2.1 en 2.3.1 met betrekking tot de mutaties in de algemene uitkering en de verdeling van deze mutaties;
- de ontwikkeling van de uitkeringsbasis als gevolg van nieuwe aantallen.

2019

Vanwege nieuwe definitieve gegevens over de belastingcapaciteit 2019 stijgt de uitkeringsfactor voor 2019 met 2 punten naar 1,540. Om het totaal beschikbare bedrag aan algemene uitkering zo volledig mogelijk te laten uitkeren stellen de fondsbeheerders sinds uitkeringsjaar 2017 de definitieve uitkeringsfactor vast op 4 cijfers achter de komma (zie paragraaf 2.5 van de decembercirculaire 2019). Voor uitkeringsjaar 2019 wordt de uitkeringsfactor daardoor definitief vastgesteld op 1,5396.

2020

Ten opzichte van de septembercirculaire 2021 blijft de uitkeringsfactor voor 2020 ongewijzigd op 1,622.

2021

De uitkeringsfactor voor 2021 stijgt ten opzichte van de septembercirculaire 2021 met 1 punt naar 1,691. Voor uitkeringsjaar 2021 is er geen aanleiding geweest om de verdeelreserve 2021 (€ 17 miljoen) aan te wenden. Hierdoor valt bij deze circulaire de gehele verdeelreserve 2021 vrij. Dit zorgt voor een positief effect op de uitkeringsfactor van 1 punt. De ontwikkelingen in de uitkeringsbasis hebben in deze circulaire per saldo geen effect op de uitkeringsfactor.

2022

De uitkeringsfactor voor 2022 stijgt ten opzichte van de septembercirculaire 2021 met 2 punten naar 1,756. Het vrijvallen van de verdeelreserve 2021 zorgt voor een positief effect op de uitkeringsfactor van 1 punt. Kleine wijzigingen in de uitkeringsbasis en een afrondingseffect leiden eveneens tot een stijging met 1 punt.

3 Decentralisatie- en integratie-uitkeringen

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat mededelingen over de decentralisatie- en de integratie-uitkeringen. Deze uitkeringen maken net als de algemene uitkering deel uit van het gemeentefonds, maar hebben een eigen verdeling over de gemeenten.

Decentralisatie- en integratie-uitkeringen zijn net als de algemene uitkering beleids- en bestedingsvrij en er vindt geen verantwoording naar het Rijk plaats, zoals bij specifieke uitkeringen wel het geval is. Eventuele opmerkingen die over decentralisatie- en integratie-uitkeringen gemaakt worden in deze circulaire, zijn dan ook niet meer dan voorbeelden die illustreren met welke kosten gemeenten geconfronteerd worden. Dit inzicht is ook van belang voor de Tweede Kamer. Met de betreffende teksten wordt niet beoogd het bestedingsdoel nader te omschrijven, of op welke wijze dan ook de middelen te oormerken.

Paragraaf 3.2 informeert over de decentralisatie- en integratie-uitkeringen en over de omvang en de verdeling ervan. Paragraaf 3.3 bevat overige mededelingen over de decentralisatie- en integratie-uitkeringen.

Sommige decentralisatie- en integratie-uitkeringen kennen een verdeelmodel gebaseerd op objectieve maatstaven. De achterliggende berekening van de bedragen per gemeente voor deze uitkeringen is opgenomen in de gemeentefondsrubriek op internet.[23]

3.2 Omvang en verdeling decentralisatie- en integratie-uitkeringen

Tabel 3.2.1 bevat de mutaties in de decentralisatie- en integratie-uitkeringen ten opzichte van de septembercirculaire 2021. De mutaties hebben betrekking op 2021 en verder en worden onder de tabel toegelicht.

[23] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financien-gemeenten-en-provincies/gemeentefonds/circulaires-gemeentefonds

Tabel 3.2.1 Mutaties decentralisatie- en integratie-uitkeringen 2021-2026 (bedragen in duizenden euro's)*

		2021	2022	2023	2024	2025	2026
	stand septembercirculaire 2021	**5.625.041**	**5.080.463**	**4.933.940**	**4.881.018**	**4.814.832**	**4.763.189**
1)	Inkomstenderving gemeenten 2020 (covid-19)	84.381					
2a)	Continuïteit van zorg: Maatschappelijke opvang (covid-19)	80.800					
2b)	Continuïteit van zorg: IU Beschermd wonen (covid-19)	8.000					
2c)	Continuïteit van zorg: Vrouwen opvang (covid-19)	300					
3)	IU Participatie: Sociale Werkbedrijven (covid-19)	45.000					
4)	Gemeenteraadsverkiezingen		30.380				
5)	Voortzetting pleegzorg AMV's	10.000					
6a)	Versterking dienstverlening gemeenten: systeemleren	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
6b)	Versterking dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
7)	IU Inburgering	6.008					
8)	Einde lening inburgeringsplichtig	3.428					
9)	Erfgoed Deal	2.590					
10)	Mantelzorgbeleid	2.000					
11)	Versterken aanbod dementie	1.700					
12)	Stedelijke vernieuwingsgebieden	1.600					
13)	Experiment gesloten coffeeshopketen	1.378					
14)	Herindelingsverkiezingen	700					
15)	Duurzaam erfgoed	500					
16)	Verdiepingstraject onderwijssegregatie	150					
17)	Programmabureau Sociaal domein	100					
18)	LHBTI-emancipatiebeleid	50					
19)	Ongeadresseerde briefstembiljetenveloppen	42					
20)	City Deal	25					
	stand deze circulaire	**5.888.793**	**5.125.843**	**4.948.940**	**4.896.018**	**4.829.832**	**4.778.189**

*Alle bedragen betreffen decentralisatie-uitkeringen (DU) tenzij in de tabel vermeld dat het een integratie-uitkering (IU) betreft.

Toelichting

1. Inkomstenderving gemeenten 2020 (covid-19)

In het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen van 7 april jl. is afgesproken dat gemeenten reële compensatie ontvangen voor de derving van inkomsten door covid-19 in 2020. De compensatie betreft de volgende posten: toeristenbelasting, parkeerbelasting, terras precario- en reclamebelasting, marktgelden, evenementenleges, havengelden en kwijtschelding / oninbaar verklaren lokale heffingen als gevolg van corona. De compensatie vindt plaats op basis van het verschil tussen begrote en gerealiseerde inkomsten, waarbij eventuele meevallers ten opzichte van de begroting worden gesaldeerd met de derving. Gemeenten ontvangen geen compensatie voor gemiste inkomsten indien dit voortkomt uit eigen beleid. Vooruitlopend op deze afrekening hebben gemeenten in 2020 een voorschot ontvangen van in totaal € 245 miljoen. Gemeenten hoeven een eventueel teveel ontvangen voorschot niet terug te betalen. Voor 282 gemeenten wordt de compensatie over 2020 nu volledig afgerond. Voor 48 gemeenten is op dit moment sprake van gedeeltelijke compensatie. Voor 25 gemeenten kan de reële compensatie op dit moment nog niet worden bepaald. De compensatie van deze gemeenten vindt op een later moment plaats. In totaal ontvangen gemeenten in 2021 – bovenop het reeds verstrekte voorschot van € 245 miljoen - een uitkering van € 84,381 miljoen. De middelen voor de inkomstenderving worden beschikbaar gesteld via een decentralisatie-uitkering. Een overzicht met de toekenning van de bedragen per gemeente is opgenomen in bijlage 3.2-1 van deze circulaire. Gemeenten zullen ook over 2021 compensatie van de inkomstenderving ontvangen. U zult in de eerste helft van volgend jaar meer informatie over het proces ontvangen.

2. Continuïteit van zorg

De VNG en het Rijk hebben afgesproken dat meerkosten binnen het sociaal domein (Jeugdwet en

Wmo) als gevolg van de coronapandemie in 2021 door het Rijk worden gecompenseerd. In opdracht van de ministeries van VWS, FIN, BZK en de VNG is een onderzoek naar de omvang van de totale meerkosten in het sociaal domein uitgevoerd. Op basis van dit onderzoek is de totale hoogte van de compensatie met betrekking tot de Jeugdwet en Wmo 2015 in het bestuurlijk overleg tussen VWS en VNG van 7 oktober jl. gezamenlijk vastgesteld op € 136,1 miljoen. Deze compensatie betreft een afrondende afspraak voor meerkosten over 2021. Een bedrag van € 89,1 miljoen wordt verdeeld over de decentralisatie-uitkeringen Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang en de integratie-uitkering Beschermd wonen, zoals hieronder vermeld. De overige € 47 miljoen wordt toegevoegd aan de algemene uitkering (zie paragraaf 2.2-5).

Ook komt er een regeling voor de meerkosten in de Jeugdwet en Wmo 2015 in 2022. Op het moment van de vaststelling van de compensatie voor 2021 was echter niet voorzien in nieuwe beperkende maatregelen, welke 12 november jl. zijn aangekondigd. Het Rijk en de VNG hebben afgesproken de eventuele extra meerkosten die hier uit voortvloeien te betrekken bij de compensatie 2022.[24]

2a. Maatschappelijke opvang (covid-19)

Aan de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang wordt in 2021 een bedrag van € 80,8 miljoen toegevoegd. De verdeling vindt plaats naar rato van de aandelen van de centrumgemeenten in het objectieve verdeelmodel. Daarnaast wijzigt de verdeling van de decentralisatie-uitkering door de actualisatie van de maatstaf uitkeringsontvangers (drempel).

Een overzicht met de toekenning van de bedragen per gemeente is opgenomen in bijlage 3.2-2a van deze circulaire.

2b. Beschermd wonen (covid-19)

Aan de integratie-uitkering Beschermd wonen wordt in 2021 een bedrag van € 8 miljoen toegevoegd. De verdeling vindt plaats naar rato van de aandelen van de centrumgemeenten in het historische verdeelmodel.

Een overzicht met de toekenning van de bedragen per gemeente is opgenomen in de gemeentefondsrubriek op internet.

2c. Vrouwenopvang (covid-19)

Aan de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang wordt in 2021 een bedrag van € 0,3 miljoen toegevoegd. De verdeling vindt plaats naar rato van de aandelen van de centrumgemeenten in het objectieve verdeelmodel.

[24] Kamerbrief voortzetting financiële COVID-maatregelen zorg 2022 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

Een overzicht met de toekenning van de bedragen per gemeente is opgenomen in bijlage 3.2-2c van deze circulaire.

3. Participatie: Sociale Werkbedrijven

Eerder heeft het kabinet de gemeenten, voor de periode van 1 maart tot 31 december 2020, € 140 miljoen verstrekt voor het opvangen van de exploitatietekorten van de Sociale Werkbedrijven. Het kabinet stelt voor ditzelfde doel aanvullend € 45 miljoen beschikbaar voor de periode van 1 januari 2021 tot 1 oktober 2021. Het bedrag is toegevoegd aan de integratie-uitkering Participatie, via een verhoging van de Rijksbijdrage Wsw. In de septembercirculaire 2021 was reeds een bedrag van € 35 miljoen aangekondigd. Daar is de gereserveerde € 10 miljoen, waarover ook wordt gesproken in de septembercirculaire 2021, aan toegevoegd. Hiermee is ook het laatste gedeelte van de aangekondigde steun verleend.

Een overzicht met de toekenning van de bedragen per gemeente is opgenomen in bijlage 3.2-3 van deze circulaire.

4. Gemeenteraadsverkiezingen

Het kabinet stelt € 30,38 miljoen voor 2022 beschikbaar om gemeenten te compenseren voor de extra kosten die zij moeten maken bij het organiseren van de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 gezien de huidige epidemiologische situatie. De extra kosten hangen onder meer samen met het huren van locaties en het inhuren van stembureauleden voor het vervroegd stemmen op de maandag en dinsdag voorafgaand aan de reguliere dag van stemming, met aanvullende kosten voor de inrichting van stemlokalen, en met het mogelijk moeten huren van alternatieve locaties die in de coronacrisis beter geschikt zijn om als stemlokaal in te richten. Het bedrag wordt uitgekeerd in de vorm van een decentralisatie-uitkering en verdeeld op basis van het aantal kiesgerechtigden per gemeente. Daarbij is een gedifferentieerd bedrag per kiesgerechtigde naar gemeenteomvang gehanteerd.

Een overzicht met de toekenning van de bedragen per gemeente is opgenomen in bijlage 3.2-4 van deze circulaire.

5. Voortzetting pleegzorg AMV's

Het kabinet stelt voor 2021 in totaal € 10 miljoen via een decentralisatie-uitkering beschikbaar voor de voortzetting van de pleegzorg van alleenstaande minderjarige vreemdelingen.[25] De ministeries van BZK, JenV, SZW en VWS dragen hier ieder € 2,5 miljoen aan bij. De verdeling van deze middelen over de gemeenten zal in een volgende circulaire worden verwerkt.

[25] najaarsnota-2021.pdf

6. Versterking dienstverlening gemeenten

In de reactie van het kabinet van 15 januari 2021 op het rapport Ongekend onrecht[26] van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) is toegelicht dat naast de hersteloperatie voor getroffen ouders en kinderen, ook maatregelen nodig zijn die structureel tot brede verbeteringen in beleid en uitvoering moeten leiden. Onderdeel hiervan is het versterken van de dienstverlening bij alle onderdelen van de overheid, waaronder de gemeenten. Het kabinet heeft besloten voor het versterken van de dienstverlening bij gemeenten en het extra ondersteunen van mensen in kwetsbare posities voor de periode tot en met 2027 € 150 miljoen per jaar beschikbaar te stellen. Het Rijk kan zich voorstellen dat de transitie niet in deze periode kan worden voltooid en zal daarom vroegtijdig met de VNG het gesprek aangaan over de periode na 2027.

Om de dienstverlening bij gemeenten te versterken en mensen in kwetsbare posities extra te ondersteunen heeft de VNG een visiedocument opgesteld met daarin activiteiten die met name inzetten op het vergroten van de menselijke maat in de dienstverlening, ontwikkeling van professionals en systematisch leren, zodat waar nodig structurele verbeteringen op zowel rijksniveau als gemeentelijk niveau worden doorgevoerd. Het visiedocument van de VNG is langs acht actielijnen uitgewerkt.

De acht actielijnen zijn:

1. Digitale dienstverlening: voor 2021 en 2022 geen middelen via het gemeentefonds. Voor de jaren daarna wordt de uitkeringswijze nog bezien.
2. Robuust rechtsbeschermingssysteem: € 23 miljoen via de algemene-uitkering.
3. Systeemleren en stedelijke vernieuwing: € 5 miljoen via de algemene-uitkering voor systeemleren tot en met 2027 en € 5 miljoen via een decentralisatie-uitkering aan de stedelijke vernieuwingsgebieden voor de jaren 2021 en 2022.
4. Versterking ondersteuning wijkteams: € 45 miljoen via de algemene-uitkering.
5. Impuls integraal werken: € 36 miljoen via de algemene-uitkering.
6. Toekomstscenario's Kind- en gezinsbescherming: geen middelen in 2021. Meer informatie over de verdeling van de middelen voor 2022 en verder volgt in de meicirculaire 2022.
7. Risicovol verward gedrag: € 10 miljoen via een decentralisatie-uitkering.
8. Programmatische ondersteuning van gemeenten: De middelen worden via de begroting van het ministerie van BZK aan de VNG ter beschikking gesteld. De VNG bepaalt samen met gemeentelijke dienstverleningskoepels en andere partijen de besteding van de middelen voor de collectieve ondersteuning van gemeenten.

Er wordt voor 2021 tot en met 2027 € 15 miljoen per jaar beschikbaar gesteld via een tweetal decentralisatie-uitkeringen, die hieronder zijn toegelicht. Ook via de algemene uitkering worden middelen beschikbaar gesteld (zie paragraaf 2.2-3).

[26] TK 2020/21, 35 510, nr. 4: Kamerstuk 35510, nr. 4 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl)

6a. Systeemleren

Leren van de gemeentelijke praktijk in de 16 Stedelijke Vernieuwingsgebieden
Een andere belangrijke actielijn is 'Leren van de praktijk: signalen serieus nemen'. Voor 2021 en 2022 is een bedrag van € 5 miljoen per jaar beschikbaar voor extra inzet van expertise en capaciteit in de 15 gemeenten waarmee in het kader van het programma Leefbaarheid en Veiligheid sinds 2019 intensief wordt samengewerkt. De 16 stedelijke vernieuwingsgebieden in deze gemeenten zijn gebieden waar gemeenten en betrokken partijen werken aan een langjarige, integrale en lerende aanpak om de uitvoering en dienstverlening beter te laten aansluiten op de vraagstukken van kwetsbare bewoners. De geleerde lessen binnen de koplopergemeenten kunnen ook worden benut in andere gemeenten. Hiervoor worden gerichte kennis – en leeractiviteiten uitgevoerd, waarbij nauw zal worden aangesloten bij het kennis- en leernetwerk van het programma Leefbaarheid en Veiligheid en de kennisinfrastructuur van de VNG en betrokken kennispartners. Er moet nog worden bezien aan welke gemeenten en hoe de € 5 miljoen voor de jaren 2023 tot en met 2027 beschikbaar wordt gesteld. In een latere circulaire volgt hier meer informatie over.

Een overzicht met de toekenning van de bedragen per gemeente is opgenomen in bijlage 3.2-6a van deze circulaire.

6b. Personen met verward gedrag

Gemeenten hebben het kabinet verzocht om middelen beschikbaar te stellen aan de Zorg- en Veiligheidshuizen voor de aanpak van personen met verward gedrag en een hoog veiligheidsrisico. Het Zorg- en Veiligheidshuis is de plek waar partijen (gemeente, zorg, Openbaar Ministerie en politie) samenwerken op het snijvlak van zorg en veiligheid. Met deze bijdrage richten de gemeenten binnen de Zorg- en Veiligheidshuizen een landelijk dekkend netwerk in om te zorgen dat personen met (verward gedrag en) een hoog veiligheidsrisico een persoonsgerichte aanpak krijgen met passende (beveiligde) zorg en begeleiding. Het kabinet omarmt deze ambitie van de gemeenten en stelt conform het verzoek van de gemeenten voor de jaren 2021 tot en met 2027 € 10 miljoen per jaar beschikbaar. Dit gebeurt middels een decentralisatie-uitkering aan de centrumgemeenten van de veiligheidsregio's.

Een overzicht met de toekenning van de bedragen per gemeente is opgenomen in bijlage 3.2-6b van deze circulaire.

7. Inburgering

Aan de integratie-uitkering Inburgering wordt voor 2021 € 6,008 miljoen toegevoegd voor de kosten die gemeenten maken voor informatievoorziening in voorbereiding op het nieuwe inburgeringsstelsel (Veranderopgave Inburgering; VOI). In het bestuurlijk overleg van oktober 2021 zijn tussen het ministerie van SZW en de VNG afspraken bekrachtigd over de incidentele vergoeding die gemeenten ontvangen voor de kosten die zij maken voor de ICT-voorzieningen die

gereed moeten zijn op 1 januari 2022. Het betreft hier de kosten die gemeenten maken voor de ontwikkeling naar het zogenoemde Plateau 1 van de informatievoorziening. De middelen worden beschikbaar gesteld voor het inrichten van hun eigen ICT-landschap en de bijbehorende werkzaamheden zoals het opleiden van medewerkers, het aanpassen van werkprocessen en de noodzakelijke aanpassing of aanschaf van een softwaresysteem.

Voor de verdeling van de middelen zijn de gemeenten verdeeld in vier categorieën: G4-gemeenten (>250.000 inwoners), grote gemeenten (100.000-250.000 inwoners), middelgrote gemeenten (20.000-100.000 inwoners) en kleine gemeenten (<20.000 inwoners).

Een overzicht met de toekenning van de bedragen per gemeente is opgenomen in de gemeentefondsrubriek op internet. De verdeling voor 2022 en verder wordt geactualiseerd in de meicirculaire 2022.

8. Einde lening inburgeringsplichtig

In het bestuurlijk overleg van april 2020 zijn tussen het ministerie van SZW en de VNG afspraken gemaakt over het ondersteunen van de zogenaamde Einde lening inburgeringsplichtig (ELIPs). Dit zijn inburgeraars die hun lening voor de inburgering (vrijwel) volledig hebben uitgeput, maar nog steeds inburgeringsplichtig zijn. Gemeenten zullen inburgeraars die tot deze doelgroep behoren begeleiden. Gemeenten gaan zelf over de wijze van invulling van de begeleiding. Via een decentralisatie-uitkering worden middelen aan gemeenten beschikbaar gesteld voor begeleiding en het in een beperkt aantal gevallen financieel ondersteunen van ELIPs bij het betalen van extra cursusuren of examengelden. De ELIPs-groep is in de praktijk afgebakend als:
"inburgeringsplichtige asielmigranten onder de Wet inburgering 2013 die nog niet aan de inburgeringsplicht hebben voldaan maar wel:

- € 9.500 hebben verbruikt van hun lening (ongeacht de termijn) of;
- € 7.500 hebben verbruikt van hun lening en waarvan de inburgeringstermijn binnen 12 maanden afloopt."

De middelen worden over gemeenten verdeeld op basis van het aantal ELIPs zoals volgt uit deze definitie, gemeten op basis van DUO-cijfers per 1 januari van het jaar. Voor 2021 wordt via deze circulaire een bedrag van € 3,428 miljoen beschikbaar gesteld. Over de bedragen voor de jaren 2022 – 2026 volgt meer informatie in de meicirculaire 2022.

Een overzicht met de toekenning van de bedragen per gemeente voor 2021 is opgenomen in bijlage 3.2-8 van deze circulaire.

9. Erfgoed Deal

In februari 2019 hebben dertien partijen - zowel overheid als maatschappelijke organisaties - de handen in één geslagen om samen te werken aan een waardevolle leefomgeving. Het gezamenlijke doel is om de relatie tussen erfgoed en de inrichting van de leefomgeving te versterken. In de

huidige tijd waarin de leefomgeving vergaand moet worden aangepast aan klimaatverandering, nieuwe energienetwerken en verstedelijking kan cultureel erfgoed houvast bieden. De Erfgoed Deal streeft naar een zorgvuldig vormgegeven leefomgeving, waarin het verleden tastbaar is en waarmee – ook in de toekomst – verbinding wordt gevoeld. Het kabinet heeft voor de periode 2019 – 2021 een bedrag van € 20 miljoen uitgetrokken voor de Erfgoed Deal. In deze circulaire wordt een vierde ronde van vijf projecten toegevoegd aan de bestaande decentralisatie-uitkering. De volgende vijf gemeenten ontvangen in 2021 een bijdrage in verband met de Erfgoed Deal: Amsterdam € 577.000, Arnhem € 574.000, Maassluis € 650.000, Stichtse Vecht € 317.000 en Noordoostpolder € 472.000. Met deze bedragen is in totaal € 2,590 miljoen gemoeid in 2021.

10. Mantelzorgbeleid

Vanuit het programma Langer Thuis werkt het ministerie van VWS samen met partijen in het veld aan betere zorg en ondersteuning voor ouderen thuis. Mantelzorgers spelen daar een cruciale rol bij. In Nederland zijn 5 miljoen mantelzorgers die het vanzelfsprekend vinden om voor hun naaste te zorgen en het is belangrijk dat zij de zorg voor hun naasten kunnen volhouden. Voor het aanvragen van zorg en ondersteuning ervaren mantelzorgers problemen in de toegang ervan: er is grote onbekendheid bij hen over bestaande regelingen en zij ervaren administratieve rompslomp bij aanvragen. Vaak wordt door instanties die verantwoordelijk zijn voor een regeling (zoals de gemeente of de woningcorporatie) gevraagd om een bewijs van mantelzorg ("mantelzorgverklaring"). Het ministerie van VWS faciliteert via een eerste tranche in totaal 44 gemeenten via een decentralisatie-uitkering om de toegang tot lokale regelingen voor mantelzorgers te vereenvoudigen en de regellast voor mantelzorgers bij de aanvraag van deze voorzieningen te verminderen. In totaal is in 2021 een bedrag van € 2 miljoen beschikbaar. Over de tweede tranche volgt meer informatie in een latere circulaire.

Een overzicht met de toekenning van de bedragen per gemeente is opgenomen in bijlage 3.2-10 van deze circulaire.

11. Versterken aanbod dementie

Versterken van aanbod voor thuiswonende mensen met dementie is een belangrijk onderdeel van de Nationale Dementiestrategie. Via een decentralisatie-uitkering worden 34 gemeenten gefaciliteerd om het aanbod voor thuiswonende mensen met dementie lokaal te versterken. In totaal is in 2021 een bedrag van € 1,7 miljoen beschikbaar, ieder van de 34 gemeenten ontvangt € 50.000.

Een overzicht met de ontvangende gemeenten is opgenomen in bijlage 3.2-11 van deze circulaire.

12. Stedelijke vernieuwingsgebieden

In het kader van het programma Leefbaarheid en Veiligheid wordt sinds 2019 intensief samengewerkt met 15 gemeenten, waarin de 16 stedelijke vernieuwingsgebieden liggen. De 16

stedelijke vernieuwingsgebieden zijn de gebieden waar de leefbaarheid het meest onder druk staat. Gebieden waar een individuele sectorale aanpak ontoereikend is, maar een integrale aanpak vanuit onderwijs, arbeidsmarkt, wonen en veiligheid en in voorkomende gevallen gezondheid van belang is. Op basis van de beschikbare middelen vanuit de reactie van het kabinet van 15 januari 2021 op het rapport Ongekend onrecht[27] ontvangen de 16 stedelijke vernieuwingsgebieden elk eenmalig € 100.000. In totaal bedraagt de decentralisatie-uitkering hiermee in 2021 € 1,6 miljoen.

Een overzicht met de toekenning van de bedragen per gemeente is opgenomen in bijlage 3.2-12 van deze circulaire.

13. Experiment gesloten coffeeshopketen

De ministeries van JenV en VWS werken aan de opgave uit het regeerakkoord 2017 om het mogelijk te maken dat er een experiment gesloten coffeeshopketen komt. Hiervoor is wet- en regelgeving opgesteld en zijn tien gemeenten aangewezen waar het experiment zal plaatsvinden. Door deelname aan het experiment krijgen deze gemeenten extra taken en bevoegdheden met betrekking tot coffeeshops en coffeeshopbeleid. De bijdrage houdt verband met het uitvoeren van deze extra werkzaamheden, zoals het uitvoeren van toezicht en handhaving. De gemeenten ontvangen hiervoor een tegemoetkoming, bestaande uit een vaste component en een variabel deel afhankelijk van het aantal coffeeshops. Het gaat in totaal om een bedrag van € 1,378 miljoen.

Een overzicht met de toekenning van de bedragen per gemeente is opgenomen in bijlage 3.2-13 van deze circulaire.

14. Herindelingsverkiezingen

Vanwege de Tijdelijke wet verkiezingen covid-19 waren bij de organisatie van de herindelingsverkiezingen in november 2021 extra maatregelen nodig. Voor het inrichten van stemlokalen en het instellen van stembureaus voor vervroegd stemmen is extra compensatie beschikbaar via een decentralisatie-uitkering. De volgende vier gemeenten ontvangen een bijdrage: Boxmeer € 206.825, Heerhugowaard € 191.818, Purmerend € 167.762, Uden € 132.690. Met deze bedragen is in totaal afgerond € 0,700 miljoen gemoeid in 2021.

15. Duurzaam erfgoed

De gemeente Amsterdam ontvangt vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het programma Duurzaam Erfgoed, aardgasvrije wijken, voor 2021 eenmalig € 0,5 miljoen.

[27] TK 2020/21, 35 510, nr. 4: Kamerstuk 35510, nr. 4 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl)

16. Verdiepingstraject onderwijssegregatie

Zoals aangekondigd in de beleidsagenda tegen segregatie in het funderend onderwijs[28] heeft de Gelijke Kansen Alliantie (GKA) in het kalenderjaar 2021 gemeenten uitgenodigd om een addendum op hun bestaande GKA-agenda op te stellen. Met deze gemeenten worden niet-bindende afspraken gemaakt over aanvullende interventies gericht op het tegengaan van segregatie in het onderwijs. In de lijn van bestaande GKA-agenda's bevatten deze addenda interventies die zijn afgestemd op de lokale situatie (met behulp van onderzoek en analyses).
De gemeenten Delft, Gouda en Venlo hebben in 2021 een addendum opgesteld en ontvangen ieder eenmalig een bedrag van € 50.000. In totaal gaat het om een bedrag van € 0,150 miljoen.

17. Programmabureau Sociaal domein

Met de ministeries van VWS, JenV en SZW en met de VNG zijn afspraken gemaakt over de bekostiging voor de periode 2018-2021 van het Programmabureau Sociaal domein in het kader van het interbestuurlijk programma (IBP) (zie paragraaf 3.2-26 van de meicirculaire 2019). Voor 2021 wordt de decentralisatie-uitkering voor de gemeente Utrecht met € 0,1 miljoen verhoogd.

18. LHBTI-emancipatiebeleid

De bijdrage voor de gemeente Amersfoort (Regenboogstad) wordt voor het jaar 2021 opgehoogd met € 0,05 miljoen ten behoeve van de regionale aanpak op het gebied van diversiteit en inclusie. Regenboogsteden zetten zich in voor de gezamenlijke doelstelling de veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van LHBTI (Lesbische vrouwen, Homoseksuele mannen, Biseksuelen, Transgenderpersonen en Intersekse personen) verder te bevorderen. In de meicirculaire 2022 volgt meer informatie over de bedragen voor 2022.

19. Ongeadresseerde briefstembiljetenveloppen

Bij de Tweede Kamerverkiezing in 2021 heeft een zestiental gemeenten op verzoek van het ministerie van BZK extra werkzaamheden verricht om de ongeadresseerde briefstembiljetenveloppen die bij deze gemeenten zijn bezorgd, voor te openen. Indien een stempluspas van een andere gemeente werd aangetroffen, tezamen met een briefstembiljet, is verzocht deze briefstembiljetenvelop bij de juiste gemeente te bezorgen voor verdere behandeling. Voor de hiervoor door deze zestien gemeenten gemaakte kosten wordt een vergoeding verstrekt van in totaal € 0,042 miljoen in 2021.

Een overzicht met de toekenning van de bedragen per gemeente is opgenomen in bijlage 3.2-19 van deze circulaire.

[28] TK 2020/21 31 293-571: Beleidsagenda tegen segregatie in het funderend onderwijs | Tweede Kamer der Staten-Generaal

20. City Deal (systeemleren)

Als coördinerende gemeente ontvangt de gemeente Zaanstad in 2021 € 0,025 miljoen van het Rijk voor de ondersteuning van de City Deal Eenvoudig Maatwerk. Binnen de City Deal Eenvoudig Maatwerk experimenteren acht gemeenten met vormen van maatwerk. Doel is stapeling van problematiek en vastlopen in bureaucratie te voorkomen en bijdragen aan systeemleren binnen gemeenten en het Rijk.

3.3 Verdeling bestaande decentralisatie- en integratie-uitkeringen en overige mededelingen

3.3.1 Bevolkingsdaling

De huidige decentralisatie-uitkering Bevolkingsdaling loopt tot en met 2021. Om de negen ontvangende regio's duidelijkheid te geven voor 2022, hebben de fondsbeheerders besloten de middelen voor dat jaar nog eenmalig te continueren. Het totaal benodigde bedrag ad € 11,2 miljoen wordt – identiek aan de werkwijze in voorgaande jaren – bij de meicirculaire 2022 onttrokken aan de algemene uitkering. Over de precieze uitkeringsvorm waarin de middelen worden toegekend zullen de betreffende regio's gezien de opmerkingen van de Algemene Rekenkamer over de rechtmatigheid van de huidige decentralisatie-uitkering nog nader worden geïnformeerd. De middelen lopen per 1 januari 2023 definitief af. Het is aan een nieuw kabinet om te bepalen hoe het beleid rond opgaven in de krimpregio's aan te pakken. In de brief van 18 mei 2021 aan de Tweede Kamer[29] heeft de minister van BZK aangegeven dat het aan te raden is een financieel instrument te ontwikkelen dat beter aansluit bij een samenwerking met een langjarig interbestuurlijk karakter en bij de complexiteit en de lange adem die nodig is voor de opgaven van de regio's.

3.3.2 Landelijke vreemdelingen voorzieningen

In de meicirculaire 2019 (zie paragraaf 3.2-7) zijn voor de periode 2019-2021 middelen beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van de Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen (LVV). Door middel van deze voorzieningen worden vreemdelingen zonder recht op verblijf of rijksopvang begeleid naar een bestendige oplossing voor hun situatie, waarbij hen onderdak wordt geboden. Het ministerie van JenV en de VNG hebben afgesproken de pilots te verlengen.[30] Dit betekent dat ook voor 2022 middelen beschikbaar zullen worden gesteld. Meer informatie is - anders dan in de septembercirculaire 2021 vermeld - niet in deze circulaire opgenomen, maar volgt naar verwachting in de meicirculaire 2022.

3.3.3 Crisisdienstverlening: aanpak jeugdwerkloosheid

In de decembercirculaire 2020 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de Crisisdienstverlening in

[29] TK 2020/2021, 31 757, nr. 104: Detail 2021D18023 | Tweede Kamer der Staten-Generaal
[30] Beleidsreactie Tussenevaluatie Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen | Tweede Kamer der Staten-Generaal (zie blz. 5).

het kader van het steun- en herstelpakket (zie par 3.2-2 van de decembercirculaire 2020). De aanpak jeugdwerkloosheid is met een jaar verlengd tot en met 2022. De middelen hiervoor zullen met de meicirculaire 2022 beschikbaar worden gesteld aan de 35 arbeidsmarktregio's. Het ministerie van SZW vervult hierbij een faciliterende rol.

3.3.4 Klimaat

In de septembercirculaire 2021 is aangegeven dat het kabinet voor 2022 in totaal € 72,5 miljoen beschikbaar stelt voor de klimaatakkoordtaken van gemeenten, ondersteuning van medeoverheden en RES. Dit om te voorkomen dat de uitvoering van het Klimaatakkoord stil komt te vallen. De aanwending van de middelen is als volgt voorzien:

- Uitvoeringskosten gemeenten: € 40 miljoen.
- RES-regio's: € 12 miljoen.
- Nationaal Programma RES: € 5 miljoen.
- Subsidies/opdrachten/bijdragen, waaronder expertpool: € 3 miljoen.
- Expertise Centrum Warmte (ECW): € 7,5 miljoen.
- Interbestuurlijk programma Gebouwde Omgeving: € 2,5 miljoen.
- Subsidie voor de Participatiecoalitie RES Regio's: € 2,5 miljoen.

In lijn met de begrotingssystematiek zal het deel van de middelen dat wordt toegevoegd aan het gemeentefonds en het provinciefonds naar verwachting bij Voorjaarsnota 2022 beschikbaar komen en worden verwerkt in de meicirculaire 2022. Het is aan een nieuw kabinet om een besluit nemen over de totale uitvoeringskosten voor de periode 2022 en verder. De grondslag voor de verdeelsystematiek zal dan opnieuw bekeken worden.

3.3.5 IU Voogdij/18+: vangnetregeling 'Aangepaste werkwijze implementatie nieuw woonplaatsbeginsel'

Op 2 november 2021 hebben het Rijk en de VNG een aangepaste werkwijze rondom de implementatie van de Wet wijziging woonplaatsbeginsel afgesproken[31]. Door de aangepaste werkwijze blijven gemeenten tijdelijk (langer) financieel verantwoordelijk voor een deel van jeugdigen voor wie de zorgvuldige overdracht naar de daadwerkelijk verantwoordelijke gemeente nog niet volledig is afgerond. Mocht een gemeente kosten hebben gemaakt voor een jeugdige waar zij uiteindelijk niet verantwoordelijk blijkt te zijn, dan kan de gemeente deze kosten verrekenen met de daadwerkelijk financieel verantwoordelijke gemeente[32]. Mocht een gemeente onverhoopt te maken krijgen met niet-verrekenbare kosten, dan kan gebruik worden gemaakt van de specifiek hiervoor in het leven geroepen vangnetregeling 'Aangepaste werkwijze implementatie nieuw woonplaatsbeginsel'[33]. Op 25 november 2021 is de vangnetregeling vastgesteld. De vangnetregeling komt bovenop de twee compensatieregelingen die het Rijk en de VNG al eerder

[31] Zie: 1-november-maatregel Woonplaatsbeginsel Jeugd | VNG
[32] Staatscourant 2021, 45523 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl)
[33] Zie: themapagina Woonplaatsbeginsel jeugdhulp op de VNG-site

zijn overeengekomen in verband met de invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel (zie paragraaf 3.2-6 van de meicirculaire 2021).

In het voorjaar van 2023 kunnen gemeenten een aanvraag voor compensatie op grond van de vangnetregeling indienen. In de meicirculaire 2023 wordt gepubliceerd welke gemeenten compensatie ontvangen vanuit de vangnetregeling. Dit loopt gelijk met publicatie van die gemeenten die compensatie ontvangen vanuit de compensatieregeling 'woonplaats onbekend'. Vooralsnog is € 30 miljoen gereserveerd om zowel de vangnetregeling 'aangepaste werkwijze implementatie nieuw woonplaatsbeginsel' als de compensatieregeling 'woonplaats onbekend' uit te kunnen voeren. Mocht op enig moment blijken dat dit bedrag niet toereikend is, dan besluiten VNG en het Rijk gezamenlijk over ophoging van de gereserveerde middelen vanuit het gemeentefonds.

4 Overige mededelingen

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat diverse mededelingen over de gemeentefinanciën. Paragraaf 4.2 bevat mededelingen over het gemeentefonds die zowel betrekking hebben op de algemene uitkering als op de integratie- en decentralisatie-uitkeringen. Vervolgd wordt met mededelingen op het terrein van de gemeentefinanciën.

4.2 Bevoorschotting

Uitkeringsjaar 2019
De wijziging van de uitkeringsfactor en de definitieve gegevens over de belastingcapaciteit 2019 leiden tot aanpassing van de voorschotbetalingen op de uitkeringen over 2019. De bijstelling is verwerkt in de betaalmaand december 2021. De bedragen zijn op 7 december betaalbaar gesteld.

Uitkeringsjaar 2020
Voor uitkeringsjaar 2020 is geen sprake van aanpassing van de voorschotbetalingen.

Uitkeringsjaar 2021
De gegevens uit deze circulaire leiden tot aanpassing van de voorschotbetalingen op de uitkeringen over 2021. Het betreft de bijstelling van de uitkeringsfactor, de bedragen per eenheid en de integratie- en decentralisatie-uitkeringen. De bijstelling van de integratie- en decentralisatie-uitkeringen is verwerkt in de betaalmaand december 2021. De bedragen zijn op 7 december betaalbaar gesteld. De bijstelling in de uitkeringsfactor en bedragen per eenheid met betrekking tot de algemene uitkering worden verwerkt in de betaalmaand januari 2022. De bedragen zullen met ingang van 4 januari betaalbaar worden gesteld.

Uitkeringsjaar 2022
De gegevens uit deze circulaire werken met ingang van de betaalmaand januari 2022 door in de voorschotbetalingen op de uitkeringen over 2022. De bedragen zullen met ingang van 4 januari betaalbaar worden gesteld.

Voor de volledigheid: aan de berekening van de voorschotten kunnen geen rechten worden ontleend voor de definitieve vaststelling van de uitkeringen.

4.3 Aanlevering Iv3 in JSON-formaat

Het CBS en het ministerie van BZK werken aan het ontwikkelen van een andere manier van aanleveren van Iv3-gegevens. Deze nieuwe manier zal gebeuren via het JSON-formaat. Een voordeel van JSON is dat het formaat stabiel en toekomstbestendig is. Het JSON-formaat maakt het ook mogelijk om op vrijwillige basis detaildata mee te sturen. Het einddoel is dat JSON de nieuwe standaard wordt om Iv3-data op te sturen. Uitgangspunt bij dat einddoel is dat gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen voldoende tijd krijgen om de voor levering in JSON-

formaat noodzakelijke aanpassingen door te voeren.

Er zijn twee pilots succesvol afgerond die hebben geleid tot een bruikbaar dashboard dat vanaf nu verder wordt verfijnd. Voor die verdere verfijning is het nodig dat meer overheden gebruik gaan maken van JSON om hun Iv3-gegevens aan te leveren. Hoe meer terugkoppeling wordt gegeven over de bruikbaarheid van het dashboard, des te meer het dashboard gebruikersvriendelijk kan worden gemaakt en de aanlevering dus uiteindelijk eenvoudiger wordt.

Sinds de Q3-levering 2021 is het dan ook mogelijk voor elke gemeente, provincie en gemeenschappelijke regeling om de Iv3-gegevens in JSON-formaat aan te leveren bij het CBS. Dus ook voor de aanlevering van de begroting over 2022, die vóór 15 november 2021 moet worden aangeleverd. JSON-bestanden kunnen worden gecontroleerd met behulp van de zogeheten OCIDO-tool op de website https://iv3-controle.cbs.nl/ en vervolgens ingezonden op dezelfde wijze als Excel-bestanden via het CBS-uploadportaal. Op termijn wordt het mogelijk om controle en inzending via één website te doen.

De oude manier van aanleveren via Excel blijft in de overgangsfase bestaan. De nieuwe manier van aanleveren wordt dus mogelijk naast de gangbare wijze van aanleveren in Excel-formaat. Nadere informatie over de aanlevering in JSON-formaat is te vinden via link. Hier staan handleidingen en voorbeelden van JSON-bestanden.

Sinds 2019 werken CBS, Open State Foundation (OSF) en BZK samen met een aantal decentrale overheden aan deze nieuwe vorm van Iv3-gegevens aanleveren. De komende maanden zal in de IBI-Nieuwsbrief meer nieuws verschijnen over de ontwikkelingen rondom de vernieuwde Iv3/JSON-methodiek. Hier kunt u zich aanmelden voor de IBI-Nieuwsbrief.

4.4 Website gemeentefinanciën en informatievoorschrift Iv3

De website findo.nl, waarop BZK financiële data en informatie van gemeenten en provincies beschikbaar stelt, is afgelopen tijd op verschillende punten bijgewerkt:

- Data van gemeentelijke jaarrekeningen 2020 en begrotingen 2022 zijn toegevoegd. Deze kunnen worden gebruikt voor vergelijking en analyse. Onder databank kan data worden gedownload.
- De jaarrekeningen van gemeenten over 2020 zijn aan de website toegevoegd en zijn hier te vinden. Door deze informatie en openbare documenten op één plaats beschikbaar te stellen, wil BZK bijdragen aan de transparantie en openbaarheid van de financiën van de-centrale overheden.
- De Iv3-vraagbaak is bijgewerkt voor 2022, onder meer voor de invoering van de Omge-vingswet.

Wat betreft de informatie over de uitkeringen uit het gemeentefonds bevat de database de stand septembercirculaire 2021. De gegevens uit deze circulaire zullen zo spoedig mogelijk worden

verwerkt, zodat u de meest actuele stand kunt raadplegen.

Het Iv3-informatievoorschrift 2022 voor gemeenten is hier te downloaden.

Bijlagen

Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2021 en 2022

Tabel 1 Verdeeltabel 2021 (bedragen in euro's in basis)

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2021 stand september 2021	wijzigingen volgens deze circulaire	b.p.e. 2021 stand december 2021
OZB (woningen eigenaar)	-0,089424%	0,000000%	-0,089424%
OZB (niet woningen gebruiker)	-0,128105%	0,000000%	-0,128105%
OZB (niet woningen eigenaar)	-0,158957%	0,000000%	-0,158957%
inwoners	162,02	0,97	162,99
kernen met minstens 500 adressen	60.302,43	36,84	60.339,27
OZB waarde niet woningen (in mln)	380,05	-	380,05
jongeren < 18 jaar	783,14	8,13	791,27
ouderen > 64 jaar	107,23	0,43	107,66
ouderen 75 t/m 84 jaar	26,45	0,05	26,50
wadden, t/m 2500 inwoners	201,79	-	201,79
wadden, van 2501 t/m 7500 inwoners	132,44	-	132,44
wadden, vanaf 7501 inwoners	33,62	-	33,62
huishoudens met laag inkomen	30,87	0,55	31,42
huishoudens met laag inkomen (drempel)	752,09	6,60	758,69
bijstandsontvangers	2.172,82	8,67	2.181,49
loonkostensubsidie	1.973,19	-	1.973,19
uitkeringsontvangers	86,89	1,22	88,11
minderheden	326,69	5,85	332,54
minderheden (drempel)	325,13	-	325,13
eenouderhuishoudens	907,90	14,33	922,23
eenpersoonshuishoudens	58,44	0,23	58,67
huishoudens	91,24	0,68	91,92
klantenpotentieel lokaal	46,80	0,68	47,48
klantenpotentieel regionaal	26,73	0,35	27,08
leerlingen (V)SO	230,78	-	230,78
leerlingen VO	370,50	-	370,50
achterstandsleerlingen (drempel)	2.312,25	-	2.312,25
extra groei leerlingen VO	220,56	-	220,56
extra groei jongeren	249,86	-	249,86
land	41,11	0,08	41,19

(voortzetting op de volgende bladzijde)

Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2021 en 2022 (vervolg)

Tabel 1 Verdeeltabel 2021 (bedragen in euro's in basis)

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2021 stand september 2021	wijzigingen volgens deze circulaire	b.p.e. 2021 stand december 2021
land * bodemfactor gemeente	26,89	-	26,89
binnenwater	38,03	0,07	38,10
buitenwater	22,97	-	22,97
oppervlakte bebouwing	588,37	-	588,37
oppervlakte bebouwing woonkernen	2.284,96	18,17	2.303,13
oppervlaktebebouwing buitengebied	1.921,87	15,28	1.937,15
opp. bebouwing kern * bodemfactor kern	3.089,49	-	3.089,49
opp. beb. buitengebied * bf. buitengebied	1.525,03	-	1.525,03
woonruimten	58,18	0,44	58,62
woonruimten * bodemfactor kern	50,79	-	50,79
opp. historische kernen, <40 ha	3.207,25	28,61	3.235,86
opp. historische kernen, 40-64 ha	6.935,03	28,59	6.963,62
opp. historische kernen, >64 ha	15.088,89	28,61	15.117,50
lengte historisch water	15,58	-	15,58
bewoonde oorden 1930	31,39	0,20	31,59
hist.woningen in bewoonde oorden	87,54	1,50	89,04
ISV (a)	6.087.306,96	48.410,76	6.135.717,72
ISV (b)	3.736.019,31	29.711,59	3.765.730,90
omgevingsadressendichtheid (OAD)	59,69	0,29	59,98
omgevingsadressendichtheid (drempel)	23,72	-	23,72
oeverlengte * bodemfactor gemeente	11,72	-	11,72
oeverlengte * dichtheid * bf. gemeente	5,82	-	5,82
kernen	9.103,92	51,24	9.155,16
kernen * bodemfactor buitengebied	14.878,30	-	14.878,30
bedrijfsvestigingen	75,79	0,03	75,82
vast bedrag voor iedere gemeente	250.089,84	1.024,20	251.114,04
vast bedrag voor Amsterdam	104.966.340,63	-	104.966.340,63
vast bedrag voor Rotterdam	64.491.778,38	-	64.491.778,38
vast bedrag voor Den Haag	51.399.483,19	-	51.399.483,19
vast bedrag voor Utrecht	30.708.535,84	-	30.708.535,84
vast bedrag Waddengemeenten	150.164,11	-	150.164,11

1 Voor Baarle-Nassau twee maal het vaste bedrag.

(voortzetting op de volgende bladzijde)

Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2021 en 2022 (vervolg)

Tabel 1 Verdeeltabel 2021 (bedragen in euro's in basis)

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2021 stand september 2021	wijzigingen volgens deze circulaire	b.p.e. 2021 stand december 2021
jeugdigen in gezinnen met armoederisico	271,93	2,89	274,82
basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 0,3	-1.808,96	-19,25	-1.828,21
basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 1,2	-2.838,89	-30,21	-2.869,10
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (huishoudens)	-138,62	-1,48	-140,10
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (huishoudens met kinderen)	-542,37	-5,77	-548,14
ouders met langdurig psychisch medicijngebruik	4.001,69	42,57	4.044,26
eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	1.416,12	15,06	1.431,18
bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen	730,04	7,76	737,80
bijstandsontvangers eenouderhuishoudens	1.933,64	20,57	1.954,21
uitkeringsontvangers minus bijstandsontvangers	1.175,22	11,61	1.186,83
Wajong	871,32	6,71	878,03
medicijngebruik met drempel	379,12	1,97	381,09
re-integratie klassiek	417.700,17	-	417.700,17
inwoners < 65 jaar	4,21	-	4,21
ouderen 65 t/m 74 jaar	0,19	-	0,19
ouderen 85 jaar en ouder	0,19	-	0,19
eenpersoonshuishoudens 65 t/m 74 jaar	16,36	-	16,36
eenpersoonshuishoudens 75 t/m 84 jaar	65,34	-	65,34
eenpersoonshuishoudens 85 jaar en ouder	114,42	-	114,42
huishoudens met laag inkomen 65 t/m 74 jaar	128,32	-	128,32
huishoudens met laag inkomen 75 t/m 84 jaar	512,88	-	512,88
huishoudens met laag inkomen 85 jaar en ouder	896,30	-	896,30
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 65 t/m 74 jaar	117,20	-	117,20
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 75 t/m 84 jaar	468,85	-	468,85
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 85 jaar en ouder	820,47	-	820,47
bedden	0,85	-	0,85
uitkeringsfactor	1,690	0,001	1,691

Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2021 en 2022 (vervolg)

Tabel 2 Mutaties verdeeltabel 2021 (bedragen in euro's in basis)

maatstaven	totaal	algemene mutaties	cluster Samenkracht en burgerparticipatie	cluster Jeugd	cluster Maatsch. ondersteuning	cluster Cultuur en ontsp.	cluster Infrastruc. en gebiedsontw.	cluster Bestuur en alg. ondersteuning	ontwikkelingen UB	overige ontwikkelingen
inwoners	0,97		0,49	-	0,05	0,45	-	-0,02		
kernen met minstens 500 adressen	36,84		-	-	36,84	-	-	-		
jongeren < 18 jaar	8,13		2,81	5,32	-	-	-	-		
ouderen > 64 jaar	0,43		0,27	-	0,16	-	-	-		
ouderen 75 t/m 84 jaar	0,05		0,05	-	-	-	-	-		
huishoudens met laag inkomen	0,55		0,42	-	-	-	0,13	-		
huishoudens met laag inkomen (drempel)	6,60		4,82	-	1,78	-	-	-		
bijstandsontvangers	8,67		8,67	-	-	-	-	-		
uitkeringsontvangers	1,22		1,22	-	-	-	-	-		
eenpersoonshuishoudens	0,23		-	-	0,23	-	-	-		
minderheden	5,85		5,68	-	-	-	0,17	-		
minderheden (drempel)	-		-	-	-	-	-	-		
eenouderhuishoudens	14,33		6,96	7,37	-	-	-	-		
huishoudens	0,68		0,29	-	-	0,39	-	-		
klantenpotentieel lokaal	0,68		0,09	-	0,05	0,54	-	-		
klantenpotentieel regionaal	0,35		0,21	-	-	0,15	-	-0,01		
land	0,08		0,05	-	-	-	0,02	0,01		
binnenwater	0,07		0,05	-	-	-	0,02	-		
oppervlakte bebouwing woonkernen	18,17		-	-	-	-	18,17	-		
oppervlaktebebouwing buitengebied	15,28		-	-	-	-	15,28	-		
woonruimten	0,44		-	-	-	-	0,27	0,17		
opp. historische kernen, <40 ha	28,61		-	-	-	5,79	22,82	-		
opp. historische kernen, 40-64 ha	28,59		-	-	-	5,79	22,80	-		
opp. historische kernen, >64 ha	28,61		-	-	-	5,79	22,82	-		
bewoonde oorden 1930	0,20		-	-	-	-	0,11	0,09		
hist.woningen in bewoonde oorden	1,50		-	-	-	1,50	-	-		
ISV (a)	48.410,76		-	-	-	-	48.410,76	-		
ISV (b)	29.711,59		-	-	-	-	29.711,59	-		
omgevingsadressendichtheid (OAD)	0,29		0,37	-	-0,10	-	0,04	-0,02		
kernen	51,24		51,24	-	-	-	-	-		
bedrijfsvestigingen	0,03		-	-	-	-	-	0,03		
vast bedrag voor iedere gemeente	1.024,20		12,50	-	-	-	157,68	854,02		

(voortzetting op de volgende bladzijde)

Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2021 en 2022 (vervolg)

Tabel 2 Mutaties verdeeltabel 2021 (bedragen in euro's in basis)

maatstaven	totaal	algemene mutaties	cluster Samenkracht en burgerparticipatie	cluster Jeugd	cluster Maatsch. ondersteuning	cluster Cultuur en ontsp.	cluster Infrastruc. en gebiedsontw.	cluster Bestuur en alg. ondersteuning	ontwikkelingen UB	overige ontwikkelingen
jeugdigen in gezinnen met armoederisico	2,89		-	2,89	-	-	-	-		
basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 0,3	-19,25		-	-19,25	-	-	-	-		
basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 1,2	-30,21		-	-30,21	-	-	-	-		
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (huishoudens)	-1,48		-	-1,48	-	-	-	-		
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (huishoudens met l	-5,77		-	-5,77	-	-	-	-		
ouders met langdurig psychisch medicijngebruik	42,57		-	42,57	-	-	-	-		
eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	15,06		-	15,06	-	-	-	-		
bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen	7,76		-	7,76	-	-	-	-		
bijstandsontvangers eenouderhuishoudens	20,57		-	20,57	-	-	-	-		
uitkeringsontvangers minus bijstandsontvangers	11,61		-	10,41	1,20	-	-	-		
Wajong	6,71		-	-	6,71	-	-	-		
medicijngebruik met drempel	1,97		-	-	1,97	-	-	-		
uitkeringsfactor	0,001	0,000							0,000	0,001

Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2021 en 2022 (vervolg)

Tabel 3 Verdeeltabel 2022 (bedragen in euro's in basis)

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2022 stand september 2021	wijzigingen volgens deze circulaire	b.p.e. 2022 stand december 2021
onroerendezaakbelasting waarde woningen eigenaren	-0,083763%	0,00	-0,083763%
onroerendezaakbelasting waarde niet-woningen gebruikers	-0,131452%	0,00	-0,131452%
onroerendezaakbelasting waarde niet-woningen eigenaren	-0,163111%	0,00	-0,163111%
inwoners	161,52	0,61	162,13
kernen met 500 of meer adressen	60233,35	41,48	60274,83
ozb-waarde van de niet-woningen gedeeld door 1.000.000	380,05	0,00	380,05
inwoners jongeren jonger dan 18 jaar	868,84	6,56	875,40
inwoners ouderen 65 jaar en ouder	100,57	0,38	100,95
inwoners ouderen 75 t/m 84 jaar	26,45	0,04	26,49
wadden, t/m 2500 inwoners	201,79	0,00	201,79
wadden, van 2501 t/m 7500 inwoners	132,44	0,00	132,44
wadden, vanaf 7501 inwoners	33,62	0,00	33,62
huishoudens met laag inkomen	30,67	0,30	30,97
lage inkomens met drempel	696,80	5,37	702,17
bijstandsontvangers	2151,93	6,03	2157,96
loonkostensubsidie	1957,15	0,00	1957,15
uitkeringsontvangers	86,28	0,85	87,13
minderheden	323,73	3,99	327,72
minderheden met drempel	325,13	0,00	325,13
eenouderhuishoudens	1024,38	11,23	1035,61
eenpersoonshuishoudens	52,22	0,26	52,48
huishoudens	90,63	0,20	90,83
klantenpotentieel lokaal	46,00	0,12	46,12
klantenpotentieel regionaal	24,08	0,15	24,23
leerlingen (V)SO	230,78	0,00	230,78
leerlingen VO	370,50	0,00	370,50
achterstandsleerlingen met drempel	2312,25	0,00	2312,25
extra groei leerlingen VO	220,56	0,00	220,56
extra groei jongeren	249,86	0,00	249,86
land	41,07	0,04	41,11

(voortzetting op de volgende bladzijde)

Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2021 en 2022 (vervolg)

Tabel 3 Verdeeltabel 2022 (bedragen in euro's in basis)

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2022 stand september 2021	wijzigingen volgens deze circulaire	b.p.e. 2022 stand december 2021
land *bodemfactor gemeente	26,89	0,00	26,89
binnenwater	38,00	0,04	38,04
buitenwater	22,97	0,00	22,97
oppervlakte bebouwing	588,37	0,00	588,37
oppervlakte bebouwing woonkernen	2.284,96	0,00	2.284,96
oppervlakte bebouwing buitengebied	1.921,87	0,00	1.921,87
oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	3.089,49	0,00	3.089,49
oppervlakte bebouwing buitengebied*bodemfactor buitengebied	1.525,03	0,00	1.525,03
woonruimten	57,04	0,17	57,21
woonruimten * bodemfactor woonkernen	50,79	0,00	50,79
opp. historische kernen, <40 ha	3.200,28	0,00	3.200,28
opp. historische kernen, 40-64 ha	6.928,07	0,00	6.928,07
opp. historische kernen, >64 ha	15.081,92	0,00	15.081,92
historische waterwegen	15,58	0,00	15,58
bewoonde oorden	31,39	0,09	31,48
bewoonde oorden met historische kernen	85,74	0,00	85,74
investeringsbudget stedelijke vernieuwing (a)	6.087.306,96	0,00	6.087.306,96
investeringsbudget stedelijke vernieuwing (b)	3.736.019,31	0,00	3.736.019,31
omgevingsadressendichtheid (oad)	58,78	0,13	58,91
omgevingsadressendichtheid met drempel	23,72	0,00	23,72
oeverlengte * bodemfactor gemeente	11,72	0,00	11,72
(oeverlengte+2*veen/kleiveengebied)*bf.gemeente*dh.factor	5,82	0,00	5,82
meerkernigheid	9.078,09	36,25	9.114,34
meerkernigheid * bodemfactor buitengebied	14.878,30	0,00	14.878,30
bedrijven	75,28	0,03	75,31
vast bedrag voor iedere gemeente	296.566,18	967,81	297.533,99
vast bedrag voor Amsterdam	104.966.340,63	0,00	104.966.340,63
vast bedrag voor Rotterdam	64.491.778,38	0,00	64.491.778,38
vast bedrag voor Den Haag	51.032.010,38	0,00	51.032.010,38
vast bedrag voor Utrecht	30.708.535,84	0,00	30.708.535,84
vast bedrag Waddengemeenten	150.164,11	0,00	150.164,11

1 Voor Baarle-Nassau twee maal het vaste bedrag.

(voortzetting op de volgende bladzijde)

Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2021 en 2022 (vervolg)

Tabel 3 Verdeeltabel 2022 (bedragen in euro's in basis)

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2022 stand september 2021	wijzigingen volgens deze circulaire	b.p.e. 2022 stand december 2021
jeugdigen in gezinnen met armoederisico	319,11	2,50	321,61
basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 0.3	-2.122,96	-16,61	-2.139,57
basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 1.2	-3.331,55	-26,06	-3.357,61
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (particuliere hh)	-162,66	-1,27	-163,93
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (hh met kinderen)	-636,44	-4,98	-641,42
ouders met langdurig psychisch medicijngebruik	4.695,69	36,74	4.732,43
eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	1.661,78	13,00	1.674,78
bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen	856,69	6,70	863,39
eenouderhuishoudens die bijstand ontvangen	2.268,96	17,75	2.286,71
uitkeringsontvangers minus bijstandsontvangers	1.342,68	10,68	1.353,36
wajongeren	858,75	7,55	866,30
medicijngebruik met drempel	375,44	3,25	378,69
re-integratie klassiek	367.155,38	0,00	367.155,38
inwoners jonger dan 65 jaar	4,21	0,04	4,25
inwoners ouderen 65 t/m 74 jaar	0,19	0,00	0,19
inwoners ouderen 85 jaar en ouder	0,19	0,00	0,19
eenpersoonshuishoudens 65 t/m 74 jaar	16,36	0,14	16,50
eenpersoonshuishoudens 75 t/m 84 jaar	65,34	0,55	65,89
eenpersoonshuishoudens 85 jaar en ouder	114,42	0,96	115,38
huishoudens met laag inkomen 65 t/m 74 jaar	128,32	1,07	129,39
huishoudens met laag inkomen 75 t/m 84 jaar	512,89	4,30	517,19
huishoudens met laag inkomen 85 jaar en ouder	896,31	7,51	903,82
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 65 t/m 74 jaar	117,20	0,98	118,18
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 75 t/m 84 jaar	468,86	3,93	472,79
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 85 jaar en ouder	820,48	6,87	827,35
bedden	0,85	0,01	0,86
uitkeringsfactor	1,754	0,002	1,756

Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2021 en 2022 (vervolg)

Tabel 4 Mutaties verdeeltabel 2022 (bedragen in euro's in basis)

maatstaven	totaal	algemene mutaties	cluster Samenkracht en burgerparticipatie	cluster Jeugd	cluster Maatsch. ondersteuning	cluster Bestuur en alg. ondersteuning	ontw ik-keling UB	overige ontw ikkelignen
inw oners	0,61		0,35	-	0,05	0,21		
kernen met 500 of meer adressen	41,48		-	-	41,48	-		
inw oners jongeren jonger dan 18 jaar	6,56		1,97	4,59	-	-		
inw oners ouderen 65 jaar en ouder	0,38		0,20	-	0,18	-		
inw oners ouderen 75 t/m 84 jaar	0,04		0,04	-	-	-		
huishoudens met laag inkomen	0,30		0,29	-	0,01	-		
lage inkomens met drempel	5,37		3,37	-	2,00	-		
bijstandsontvangers	6,03		6,03	-	-	-		
uitkeringsontvangers	0,85		0,85	-	-	-		
eenpersoonshuishoudens	0,26		-	-	0,26	-		
minderheden	3,99		3,98	-	0,01	-		
minderheden met drempel	-		-	-	-	-		
eenouderhuishoudens	11,23		4,87	6,36	-	-		
huishoudens	0,20		0,20	-	-	-		
klantenpotentieel lokaal	0,12		0,06	-	0,06	-		
klantenpotentieel regionaal	0,15		0,15	-	0,01	-0,01		
land	0,04		0,03	-	-	0,01		
binnenw ater	0,04		0,04	-	-	-		
w oonruimten	0,17		-	-	-	0,17		
bew oonde oorden	0,09		-	-	-	0,09		
omgevingsadressendichtheid (oad)	0,13		0,26	-	-0,11	-0,02		
meerkernigheid	36,25		36,25	-	-	-		
bedrijven	0,03		-	-	-	0,03		
vast bedrag voor iedere gemeente	967,81		8,84	-	104,95	854,02		

(voortzetting op de volgende bladzijde)

Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 2021 en 2022 (vervolg)

Tabel 4 Mutaties verdeeltabel 2022 (bedragen in euro's in basis)

maatstaven	totaal	algemene mutaties	cluster Samenkracht en burgerparticipatie	cluster Jeugd	cluster Maatsch. ondersteuning	cluster Bestuur en alg. ondersteuning	ontw ik-keling UB	overige ontw ikkelignen
jeugdigen in gezinnen met armoederisico	2,50		-	2,50	-	-		
basisonderw ijsleerlingen met leerlingengew icht 0.3	-16,61		-	-16,61	-	-		
basisonderw ijsleerlingen met leerlingengew icht 1.2	-26,06		-	-26,06	-	-		
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (particuliere hh)	-1,27		-	-1,27	-	-		
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (hh met kinderen)	-4,98		-	-4,98	-	-		
ouders met langdurig psychisch medicijngebruik	36,74		-	36,74	-	-		
eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	13,00		-	13,00	-	-		
bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen	6,70		-	6,70	-	-		
eenouderhuishoudens die bijstand ontvangen	17,75		-	17,75	-	-		
uitkeringsontvangers minus bijstandsontvangers	10,68		-	8,98	1,70	-		
w ajongeren	7,55		-	-	7,55	-		
medicijngebruik met drempel	3,25		-	-	3,25	-		
inw oners jonger dan 65 jaar	0,04		-	-	0,04	-		
eenpersoonshuishoudens 65 t/m 74 jaar	0,14		-	-	0,14	-		
eenpersoonshuishoudens 75 t/m 84 jaar	0,55		-	-	0,55	-		
eenpersoonshuishoudens 85 jaar en ouder	0,96		-	-	0,96	-		
huishoudens met laag inkomen 65 t/m 74 jaar	1,07		-	-	1,07	-		
huishoudens met laag inkomen 75 t/m 84 jaar	4,30		-	-	4,30	-		
huishoudens met laag inkomen 85 jaar en ouder	7,51		-	-	7,51	-		
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 65 t/m 74 jaar	0,98		-	-	0,98	-		
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 75 t/m 84 jaar	3,93		-	-	3,93	-		
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 85 jaar en ouder	6,87		-	-	6,87	-		
bedden	0,01		-	-	0,01	-		
uitkeringsfactor	0,002	0,000					0,001	0,001

Bijlage 2.1.2 Bedragen per eenheid 2021, gegroepeerd naar cluster

Bedragen per eenheid stand decembercirculaire 2021 uitkeringsjaar 2021

	totaal	cluster Eigen middelen	cluster Inkomen en participatie	cluster Samenkracht en burgerparticipatie	cluster Jeugd	cluster Maatsch. ondersteuning	cluster Educatie	cluster Volks-gezondheid	cluster Cultuur en ontsp.	cluster Infrastruc. en gebiedsontw.	cluster Riolering en reiniging	cluster OOV	cluster Bestuur en alg. ondersteuning	cluster Overig
OZB (woningen eigenaar)	-0,089424%													
OZB (niet woningen gebruiker)	-0,128105%													
OZB (niet woningen eigenaar)	-0,158957%													
inwoners	162,99	-	7,73	3,79	-	34,10	1,04	0,77	52,80	16,32	-5,04	0,39	51,09	-
kernen met 500 of meer adressen	60.339,27	-	-	-	-	4.820,87	-	-	-	-	-	55.518,40	-	-
ozb-waarde van de niet-woningen gedeeld door 1.000.000	380,05	-	-	-	-	-	-	-	-	42,31	-	337,74	-	-
inwoners jongeren jonger dan 18 jaar	791,27	-	-	21,94	575,47	0,22	182,60	11,04	-	-	-	-	-	-
inwoners ouderen 65 jaar en ouder	107,66	-	-	2,02	-	105,20	-	0,44	-	-	-	-	-	-
inwoners ouderen 75 t/m 84 jaar	26,50	-	-	0,35	-	26,07	-	0,08	-	-	-	-	-	-
huishoudens met laag inkomen	31,42	-	-	3,27	9,58	1,57	-	0,63	-	16,37	-	-	-	-
lage inkomens met drempel	758,69	-	241,01	37,58	55,74	361,73	41,71	7,22	-	-	-	13,70	-	-
bijstandsontvangers	2.181,49	-	1.973,30	67,91	-	127,57	-	12,71	-	-	-	-	-	-
loonkostensubsidie	1.973,19	-	1.973,19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
uitkeringsontvangers	88,11	-	-	9,50	-1,58	78,37	-	1,82	-	-	-	-	-	-
eenpersoonshuishoudens	58,67	-	28,27	-	-	30,40	-	-	-	-	-	-	-	-
minderheden	332,54	-	-	44,21	72,29	58,79	48,35	8,48	-	21,64	-	57,82	20,96	-
minderheden met drempel	325,13	-	-	-	-	-	217,61	-	-	-	-	65,25	42,27	-
eenouderhuishoudens	922,23	-	-	54,26	769,94	87,60	-	10,43	-	-	-	-	-	-
huishoudens	91,92	-	-	2,26	-	17,55	-	0,44	71,67	-	-	-	-	-
klantenpotentieel lokaal	47,48	-	-	0,69	-	8,78	-	0,13	35,19	2,02	-	0,67	-	-
klantenpotentieel regionaal	27,08	-	11,43	1,66	0,54	5,20	0,07	0,31	9,13	-0,63	-	2,00	-2,63	-
leerlingen (V)SO	230,78	-	-	-	-	-	230,78	-	-	-	-	-	-	-
leerlingen VO	370,50	-	-	0,03	-	0,09	370,37	0,01	-	-	-	-	-	-
achterstandsleerlingen met drempel	2.312,25	-	-	-	-	-	2.312,25	-	-	-	-	-	-	-
extra groei jongeren	249,86	-	-	-	-	-	249,86	-	-	-	-	-	-	-
extra groei leerlingen VO	220,56	-	-	-	-	-	220,56	-	-	-	-	-	-	-
land	41,19	-	-	0,41	-	1,13	8,59	0,08	-	28,14	-2,97	4,79	1,02	-
land *bodemfactor gemeente	26,89	-	-	-	-	-	-	-	-	25,58	1,31	-	-	-
binnenwater	38,10	-	-	0,38	-	1,08	8,56	0,08	-	28,00	-	-	-	-
buitenwater	22,97	-	-	-	-	-	-	-	-	15,28	-	7,69	-	-
oppervlakte bebouwing woonkernen	2.303,13	-	-	-	-	-	-	-	-	2.303,13	-	-	-	-

Bijlage 2.1.2 Bedragen per eenheid 2021, gegroepeerd naar cluster (vervolg)

Bedragen per eenheid stand decembercirculaire 2021 uitkeringsjaar 2021

	totaal	cluster Eigen middelen	cluster Inkomen en participatie	cluster Samenkracht en burgerparticipatie	cluster Jeugd	cluster Maatsch. ondersteuning	cluster Educatie	cluster Volks-gezondheid	cluster Cultuur en ontsp.	cluster Infrastruc. en gebiedsontw.	cluster Riolering en reiniging	cluster OOV	cluster Bestuur en alg. ondersteuning	cluster Overig
oppervlakte bebouwing buitengebied	1.937,15	-	-	-	-	-	-	-	-	1.937,15	-	-	-	-
oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	3.089,49	-	-	-	-	-	-	-	-	3.089,49	-	-	-	-
oppervlakte bebouwing buitengebied*bodemfactor buitengebied	1.525,03	-	-	-	-	-	-	-	-	1.525,03	-	-	-	-
oppervlakte bebouwing	588,37	-	-	-	-	-	-	-	-	460,21	-	128,16	-	-
woonruimten	58,62	-26,74	-	-	-	-	-	-	-	56,08	-62,65	58,66	33,27	-
woonruimten * bodemfactor woonkernen	50,79	-	-	-	-	-	-	-	-	32,15	18,64	-	-	-
opp. historische kernen, <40 ha	3.235,86	-	-	-	-	-	-	-	344,21	2.891,65	-	-	-	-
opp. historische kernen, 40-64 ha	6.963,62	-	-	-	-	-	-	-	344,00	6.619,62	-	-	-	-
opp. historische kernen, >64 ha	15.117,50	-	-	-	-	-	-	-	344,33	14.773,17	-	-	-	-
historische waterwegen	15,58	-	-	-	-	-	-	-	-	15,58	-	-	-	-
bewoonde oorden	31,59	-	-	-	-	-	-	-	-	14,06	-	-	17,53	-
bewoonde oorden met historische kernen	89,04	-	-	-	-	-	-	-	89,04	-	-	-	-	-
investeringsbudget stedelijke vernieuwing (a)	6.135.717,72	-	-	-	-	-	-	-	-	6.135.717,72	-	-	-	-
investeringsbudget stedelijke vernieuwing (b)	3.765.730,90	-	-	-	-	-	-	-	-	3.765.730,90	-	-	-	-
omgevingsadressendichtheid (OAD)	59,98	-	4,26	2,91	0,54	-3,03	2,86	0,56	-	39,09	3,02	13,24	-3,47	-
omgevingsadressendichtheid met drempel	23,72	-	-	-	-	-	-	-	-	19,08	-	4,64	-	-
oeverlengte * bodemfactor gemeente	11,72	-	-	-	-	-	-	-	-	7,25	4,47	-	-	-
(oeverlengte+2*veen/kleiveengebied)*bf.gemeente*dh.factor	5,82	-	-	-	-	-	-	-	-	3,60	2,22	-	-	-
meerkernigheid	9.155,16	-	-	395,91	-	1.114,72	4.422,19	78,90	-	-	-	3.143,44	-	-
meerkernigheid * bodemfactor buitengebied	14.878,30	-	-	-	-	-	-	-	-	14.878,30	-	-	-	-
bedrijven	75,82	-	-	-	-	-	-	-	-	63,58	-	5,70	6,54	-
vast bedrag voor iedere gemeente	251.114,04	34.965,00	-	96,58	4.480,81	8.978,67	-	19,25	-	26.480,95	-	-	176.092,78	-
vast bedrag voor Utrecht	30.708.535,84	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30.708.535,84
vast bedrag voor Den Haag	51.399.483,19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	51.399.483,19
vast bedrag voor Rotterdam	64.491.778,38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	64.491.778,38
vast bedrag voor Amsterdam	104.966.340,63	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	104.966.340,63
vast bedrag Waddengemeenten	150.164,11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	150.164,11
waddeneilanden, t/m 2500 inwoners	201,79	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	201,79
waddeneilanden, van 2501 t/m 7500 inwoners	132,44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	132,44
waddeneilanden, vanaf 7501 inwoners	33,62	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33,62

Bijlage 2.1.2 Bedragen per eenheid 2021, gegroepeerd naar cluster (vervolg)

Bedragen per eenheid stand decembercirculaire 2021 uitkeringsjaar 2021

	totaal	cluster Eigen middelen	cluster Inkomen en participatie	cluster Samenkracht en burgerparticipatie	cluster Jeugd	cluster Maatsch. ondersteuning	cluster Educatie	cluster Volks-gezondheid	cluster Cultuur en ontsp.	cluster Infrastruc. en gebiedsontw.	cluster Riolering en reiniging	cluster OOV	cluster Bestuur en alg. ondersteuning	cluster Overig
jeugdigen in gezinnen met armoederisico	274,82	-	-	-	274,82	-	-	-	-	-	-	-	-	-
basisonderw ijsleerlingen met leerlingengew icht 0.3	-1.828,21	-	-	-	-1.828,21	-	-	-	-	-	-	-	-	-
basisonderw ijsleerlingen met leerlingengew icht 1.2	-2.869,10	-	-	-	-2.869,10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (particuliere hh)	-140,10	-	-	-	-140,10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (hh met kinderen)	-548,14	-	-	-	-548,14	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ouders met langdurig psychisch medicijngebruik	4.044,26	-	-	-	4.044,26	-	-	-	-	-	-	-	-	-
eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	1.431,18	-	-	-	1.431,18	-	-	-	-	-	-	-	-	-
bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen	737,80	-	-	-	737,80	-	-	-	-	-	-	-	-	-
eenouderhuishoudens die bijstand ontvangen	1.954,21	-	-	-	1.954,21	-	-	-	-	-	-	-	-	-
uitkeringsontvangers minus bijstandsontvangers	1.186,83	-	-	-	988,58	198,25	-	-	-	-	-	-	-	-
w ajongeren	878,03	-	-	-	-	878,03	-	-	-	-	-	-	-	-
medicijngebruik met drempel	381,09	-	-	-	-	381,09	-	-	-	-	-	-	-	-
re-integratie klassiek	417.700,17	-	417.700,17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
inw oners jonger dan 65 jaar	4,21	-	-	-	-	4,21	-	-	-	-	-	-	-	-
inw oners ouderen 65 t/m 74 jaar	0,19	-	-	-	-	0,19	-	-	-	-	-	-	-	-
inw oners ouderen 85 jaar en ouder	0,19	-	-	-	-	0,19	-	-	-	-	-	-	-	-
eenpersoonshuishoudens 65 t/m 74 jaar	16,36	-	-	-	-	16,36	-	-	-	-	-	-	-	-
eenpersoonshuishoudens 75 t/m 84 jaar	65,34	-	-	-	-	65,34	-	-	-	-	-	-	-	-
eenpersoonshuishoudens 85 jaar en ouder	114,42	-	-	-	-	114,42	-	-	-	-	-	-	-	-
huishoudens met laag inkomen 65 t/m 74 jaar	128,32	-	-	-	-	128,32	-	-	-	-	-	-	-	-
huishoudens met laag inkomen 75 t/m 84 jaar	512,88	-	-	-	-	512,88	-	-	-	-	-	-	-	-
huishoudens met laag inkomen 85 jaar en ouder	896,30	-	-	-	-	896,30	-	-	-	-	-	-	-	-
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 65 t/m 74 jaar	117,20	-	-	-	-	117,20	-	-	-	-	-	-	-	-
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 75 t/m 84 jaar	468,85	-	-	-	-	468,85	-	-	-	-	-	-	-	-
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 85 jaar en ouder	820,47	-	-	-	-	820,47	-	-	-	-	-	-	-	-
bedden	0,85	-	-	-	-	0,85	-	-	-	-	-	-	-	-

Bijlage 2.1.3 Bedragen per eenheid 2022, gegroepeerd naar cluster

Bedragen per eenheid stand decembercirculaire 2021 uitkeringsjaar 2022

	totaal	cluster Eigen middelen	cluster Inkomen en participatie	cluster Samenkracht en burgerparticipatie	cluster Jeugd	cluster Maatsch. ondersteuning	cluster Educatie	cluster Volks- gezondheid	cluster Cultuur en ontsp.	cluster Infrastruc. en gebiedsontw.	cluster Riolering en reiniging	cluster OOV	cluster Bestuur en alg. ondersteuning	cluster Overig
onroerendezaakbelasting w aarde w oningen eigenaren	-0,083763%	-0,083763%												
onroerendezaakbelasting w aarde niet-w oningen gebruikers	-0,131452%	-0,131452%												
onroerendezaakbelasting w aarde niet-w oningen eigenaren	-0,163111%	-0,163111%												
inw oners	162,13	-	7,67	3,53	-	34,02	1,04	0,80	51,81	16,32	-5,47	0,39	52,02	-
kernen met 500 of meer adressen	60.274,83	-	-	-	-	4.756,43	-	-	-	-	-	55.518,40	-	-
ozb-w aarde van de niet-w oningen gedeeld door 1.000.000	380,05	-	-	-	-	-	-	-	-	42,31	-	337,74	-	-
inw oners jongeren jonger dan 18 jaar	875,40	-	-	19,49	661,51	0,22	182,60	11,58	-	-	-	-	-	-
inw oners ouderen 65 jaar en ouder	100,95	-	-	1,95	-	98,56	-	0,44	-	-	-	-	-	-
inw oners ouderen 75 t/m 84 jaar	26,49	-	-	0,34	-	26,07	-	0,08	-	-	-	-	-	-
huishoudens met laag inkomen	30,97	-	-	2,91	9,58	1,58	-	0,66	-	16,24	-	-	-	-
lage inkomens met drempel	702,17	-	191,54	33,35	55,74	358,62	41,71	7,51	-	-	-	13,70	-	-
bijstandsontvangers	2.157,96	-	1.957,26	59,83	-	127,57	-	13,30	-	-	-	-	-	-
loonkostensubsidie	1.957,15	-	1.957,15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
uitkeringsontvangers	87,13	-	-	8,44	-1,58	78,37	-	1,90	-	-	-	-	-	-
eenpersoonshuishoudens	52,48	-	22,48	-	-	30,00	-	-	-	-	-	-	-	-
minderheden	327,72	-	-	39,21	72,29	58,80	48,35	8,82	-	21,47	-	57,82	20,96	-
minderheden met drempel	325,13	-	-	-	-	-	217,61	-	-	-	-	65,25	42,27	-
eenouderhuishoudens	1.035,61	-	-	48,14	889,02	87,60	-	10,85	-	-	-	-	-	-
huishoudens	90,83	-	-	2,01	-	17,55	-	0,46	70,81	-	-	-	-	-
klantenpotentieel lokaal	46,12	-	-	0,61	-	8,69	-	0,13	34,00	2,02	-	0,67	-	-
klantenpotentieel regionaal	24,23	-	9,09	1,47	0,54	5,21	0,07	0,31	8,80	-0,63	-	2,00	-2,63	-
leerlingen (V)SO	230,78	-	-	-	-	-	230,78	-	-	-	-	-	-	-
leerlingen VO	370,50	-	-	0,03	-	0,09	370,37	0,01	-	-	-	-	-	-
achterstandsleerlingen met drempel	2.312,25	-	-	-	-	-	2.312,25	-	-	-	-	-	-	-
extra groei jongeren	249,86	-	-	-	-	-	249,86	-	-	-	-	-	-	-
extra groei leerlingen VO	220,56	-	-	-	-	-	220,56	-	-	-	-	-	-	-
land	41,11	-	-	0,35	-	1,13	8,59	0,08	-	28,12	-2,97	4,79	1,02	-
land *bodemfactor gemeente	26,89	-	-	-	-	-	-	-	-	25,58	1,31	-	-	-
binnenw ater	38,04	-	-	0,34	-	1,08	8,56	0,08	-	27,98	-	-	-	-
buitenw ater	22,97	-	-	-	-	-	-	-	-	15,28	-	7,69	-	-
oppervlakte bebouw ing w oonkernen	2.284,96	-	-	-	-	-	-	-	-	2.284,96	-	-	-	-

Bijlage 2.1.3 Bedragen per eenheid 2022, gegroepeerd naar cluster (vervolg)

Bedragen per eenheid stand decembercirculaire 2021 uitkeringsjaar 2022

	totaal	cluster Eigen middelen	cluster Inkomen en participatie	cluster Samenkracht en burgerparticipatie	cluster Jeugd	cluster Maatsch. ondersteuning	cluster Educatie	cluster Volks-gezondheid	cluster Cultuur en ontsp.	cluster Infrastruc. en gebiedsontw.	cluster Riolering en reiniging	cluster OOV	cluster Bestuur en alg. ondersteuning	cluster Overig
oppervlakte bebouw ing buitengebied	1.921,87	-	-	-	-	-	-	-	-	1.921,87	-	-	-	-
oppervlakte bebouw ing w oonkernen * bodemfactor w oonkernen	3.089,49	-	-	-	-	-	-	-	-	3.089,49	-	-	-	-
oppervlakte bebouw ing buitengebied*bodemfactor buitengebied	1.525,03	-	-	-	-	-	-	-	-	1.525,03	-	-	-	-
oppervlakte bebouw ing	588,37	-	-	-	-	-	-	-	-	460,21	-	128,16	-	-
w oonruimten	57,21	-26,74	-	-	-	-	-	-	-	55,81	-63,79	58,66	33,27	-
w oonruimten * bodemfactor w oonkernen	50,79	-	-	-	-	-	-	-	-	32,15	18,64	-	-	-
opp. historische kernen, <40 ha	3.200,28	-	-	-	-	-	-	-	331,45	2.868,83	-	-	-	-
opp. historische kernen, 40-64 ha	6.928,07	-	-	-	-	-	-	-	331,25	6.596,82	-	-	-	-
opp. historische kernen, >64 ha	15.081,92	-	-	-	-	-	-	-	331,57	14.750,35	-	-	-	-
historische w aterw egen	15,58	-	-	-	-	-	-	-	-	15,58	-	-	-	-
bew oonde oorden	31,48	-	-	-	-	-	-	-	-	13,95	-	-	17,53	-
bew oonde oorden met historische kernen	85,74	-	-	-	-	-	-	-	85,74	-	-	-	-	-
investeringsbudget stedelijke vernieuw ing (a)	6.087.306,96	-	-	-	-	-	-	-	-	6.087.306,96	-	-	-	-
investeringsbudget stedelijke vernieuw ing (b)	3.736.019,31	-	-	-	-	-	-	-	-	3.736.019,31	-	-	-	-
omgevingsadressendichtheid (oad)	58,91	-	3,38	2,58	0,54	-2,85	2,86	0,56	-	39,05	3,02	13,24	-3,47	-
omgevingsadressendichtheid met drempel	23,72	-	-	-	-	-	-	-	-	19,08	-	4,64	-	-
oeverlengte * bodemfactor gemeente	11,72	-	-	-	-	-	-	-	-	7,25	4,47	-	-	-
(oeverlengte+2*veen/kleiveengebied)*bf.gemeente*dh.factor	5,82	-	-	-	-	-	-	-	-	3,60	2,22	-	-	-
meerkernigheid	9.114,34	-	-	352,07	-	1.114,72	4.422,19	81,92	-	-	-	3.143,44	-	-
meerkernigheid * bodemfactor buitengebied	14.878,30	-	-	-	-	-	-	-	-	14.878,30	-	-	-	-
bedrijven	75,31	-	-	-	-	-	-	-	-	63,07	-	5,70	6,54	-
vast bedrag voor iedere gemeente	297.533,99	34.965,00	-	85,87	4.480,81	9.083,83	-	606,13	-	26.323,27	-	-	221.989,08	-
vast bedrag voor Utrecht	30.708.535,84	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30.708.535,84
vast bedrag voor Den Haag	51.032.010,38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	51.032.010,38
vast bedrag voor Rotterdam	64.491.778,38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	64.491.778,38
vast bedrag voor Amsterdam	104.966.340,63	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	104.966.340,63
vast bedrag Waddengemeenten	150.164,11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	150.164,11
w adden, t/m 2500 inw oners	201,79	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	201,79
w adden, van 2501 t/m 7500 inw oners	132,44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	132,44
w adden, vanaf 7501 inw oners	33,62	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33,62

Bijlage 2.1.3 Bedragen per eenheid 2022, gegroepeerd naar cluster (vervolg)

Bedragen per eenheid stand decembercirculaire 2021 uitkeringsjaar 2022

	totaal	cluster Eigen middelen	cluster Inkomen en participatie	cluster Samenkracht en burgerparticipatie	cluster Jeugd	cluster Maatsch. ondersteuning	cluster Educatie	cluster Volks-gezondheid	cluster Cultuur en ontsp.	cluster Infrastruc. en gebiedsontw.	cluster Riolering en reiniging	cluster OOV	cluster Bestuur en alg. ondersteuning	cluster Overig
jeugdigen in gezinnen met armoederisico	321,61	-	-	-	321,61	-	-	-	-	-	-	-	-	-
basisonderw ijsleerlingen met leerlingengew icht 0.3	-2.139,57	-	-	-	-2.139,57	-	-	-	-	-	-	-	-	-
basisonderw ijsleerlingen met leerlingengew icht 1.2	-3.357,61	-	-	-	-3.357,61	-	-	-	-	-	-	-	-	-
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (particuliere hh)	-163,93	-	-	-	-163,93	-	-	-	-	-	-	-	-	-
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (hh met kinderen)	-641,42	-	-	-	-641,42	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ouders met langdurig psychisch medicijngebruik	4.732,43	-	-	-	4.732,43	-	-	-	-	-	-	-	-	-
eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	1.674,78	-	-	-	1.674,78	-	-	-	-	-	-	-	-	-
bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen	863,39	-	-	-	863,39	-	-	-	-	-	-	-	-	-
eenouderhuishoudens die bijstand ontvangen	2.286,71	-	-	-	2.286,71	-	-	-	-	-	-	-	-	-
uitkeringsontvangers minus bijstandsontvangers	1.353,36	-	-	-	1.156,85	196,51	-	-	-	-	-	-	-	-
w ajongeren	866,30	-	-	-	-	866,30	-	-	-	-	-	-	-	-
medicijngebruik met drempel	378,69	-	-	-	-	378,69	-	-	-	-	-	-	-	-
re-integratie klassiek	367.155,38	-	367.155,38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
inw oners jonger dan 65 jaar	4,25	-	-	-	-	4,25	-	-	-	-	-	-	-	-
inw oners ouderen 65 t/m 74 jaar	0,19	-	-	-	-	0,19	-	-	-	-	-	-	-	-
inw oners ouderen 85 jaar en ouder	0,19	-	-	-	-	0,19	-	-	-	-	-	-	-	-
eenpersoonshuishoudens 65 t/m 74 jaar	16,50	-	-	-	-	16,50	-	-	-	-	-	-	-	-
eenpersoonshuishoudens 75 t/m 84 jaar	65,89	-	-	-	-	65,89	-	-	-	-	-	-	-	-
eenpersoonshuishoudens 85 jaar en ouder	115,38	-	-	-	-	115,38	-	-	-	-	-	-	-	-
huishoudens met laag inkomen 65 t/m 74 jaar	129,39	-	-	-	-	129,39	-	-	-	-	-	-	-	-
huishoudens met laag inkomen 75 t/m 84 jaar	517,19	-	-	-	-	517,19	-	-	-	-	-	-	-	-
huishoudens met laag inkomen 85 jaar en ouder	903,82	-	-	-	-	903,82	-	-	-	-	-	-	-	-
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 65 t/m 74 jaar	118,18	-	-	-	-	118,18	-	-	-	-	-	-	-	-
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 75 t/m 84 jaar	472,79	-	-	-	-	472,79	-	-	-	-	-	-	-	-
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 85 jaar en ouder	827,35	-	-	-	-	827,35	-	-	-	-	-	-	-	-
bedden	0,86	-	-	-	-	0,86	-	-	-	-	-	-	-	-

Bijlage 3.2-1 Decentralisatie-uitkering Inkomstenderving gemeenten 2020 (covid-19)

Decentralisatie-uitkering Inkomstenderving gemeenten 2020 (covid-19)			
Gemeente	**Bedrag 2021**	**Gemeente**	**Bedrag 2021**
Aa en Hunze	6.000	Brielle	16.000
Aalsmeer	810.000	Bronckhorst	0
Aalten	2.000	Brummen	4.000
Alblasserdam	7.000	Brunssum	0
Albrandswaard	17.000	Bunnik	0
Alkmaar	1.499.000	Bunschoten	28.000
Almelo	15.000	Buren	53.000
Almere	134.000	Capelle aan den IJssel	0
Alphen aan den Rijn	0	Castricum	132.000
Alphen-Chaam	10.000	Coevorden	38.000
Altena	0	Cranendonck	170.000
Ameland	12.000	Cuijk	28.000
Amersfoort	152.000	Dantumadiel	157.000
Amstelveen	957.000	De Bilt	108.000
Amsterdam	1.451.000	De Wolden	316.000
Apeldoorn	1.867.000	Delft	497.000
Arnhem	2.201.000	Den Helder	379.000
Assen	645.000	Deurne	235.000
Asten	14.000	Deventer	415.000
Baarle-Nassau	33.000	Diemen	0
Baarn	103.000	Dinkelland	69.000
Barendrecht	0	Doesburg	68.000
Barneveld	1.067.000	Doetinchem	1.050.000
Beek	0	Dongen	0
Beemster	5.000	Dordrecht	226.000
Beesel	253.000	Drimmelen	54.000
Berg en Dal	151.000	Dronten	16.000
Bergeijk	0	Druten	7.000
Bergen (NH.)	0	Duiven	0
Bergen op Zoom	544.000	Echt-Susteren	1.000
Berkelland	0	Edam-Volendam	201.000
Bernheze	445.000	Ede	115.000
Best	43.000	Eemnes	476.000
Beverwijk	5.000	Eemsdelta*	32.000
Bladel	114.000	Eersel	38.000
Blaricum	11.000	Eijsden-Margraten	157.000
Bloemendaal	168.000	Eindhoven	2.099.000
Bodegraven-Reeuwijk	10.000	Elburg	0
Boekel	71.000	Emmen	0
Borger-Odoorn	26.000	Enkhuizen	402.000
Borne	0	Enschede	3.128.000
Borsele	475.000	Epe	294.000
Boxmeer	267.000	Etten-Leur	507.000
Boxtel**	551.500	Geertruidenberg	53.000
Breda	0	Geldrop-Mierlo	27.000

* De inkomstenderving is gebasseerd op de gemeentelijke indeling van 2021, de gemeenten Appingedam (€ 6.000), Delfzijl (€ 26.000) en Loppersum (€ 0) zijn heringedeeld naar Eemsdelta (€ 32.000).

**De inkomstenderving is gebasseerd op de gemeentelijke indeling van 2021, de gemeente Haaren (€ 250.000) is opgedeeld in de gemeenten Oisterwijk, Vught, Tilburg en Boxtel.

Bijlage 3.2-1 Decentralisatie-uitkering Inkomstenderving gemeenten 2020 (covid-19) (vervolg)

Decentralisatie-uitkering Inkomstenderving gemeenten 2020 (covid-19)			
Gemeente	**Bedrag 2021**	**Gemeente**	**Bedrag 2021**
Gemert-Bakel	63.000	Huizen	214.000
Gennep	58.000	Hulst	162.000
Goeree-Overflakkee	7.000	IJsselstein	650.000
Goes	475.000	Kaag en Braassem	2.000
Goirle	80.000	Kampen	295.000
Gooise Meren	21.000	Kapelle	0
Gorinchem	123.000	Katwijk	268.000
Gouda	84.000	Kerkrade	3.000
Grave	0	Koggenland	6.000
Groningen	223.000	Krimpen aan den IJssel	114.000
Gulpen-Wittem	158.000	Krimpenerwaard	0
Haaksbergen	8.000	Laarbeek	31.000
Haarlem	101.000	Landerd	356.000
Haarlemmermeer	11.000	Landgraaf	55.000
Halderberge	27.000	Landsmeer	15.000
Hardenberg	13.000	Langedijk	33.000
Harderwijk	817.000	Lansingerland	82.000
Hardinxveld-Giessendam	358.000	Laren	0
Harlingen	151.000	Leeuwarden	1.023.000
Hattem	0	Leiden	0
Heemskerk	0	Leiderdorp	159.000
Heemstede	0	Leidschendam-Voorburg	855.000
Heerde	0	Lelystad	723.000
Heerenveen	383.000	Leudal	0
Heerhugowaard	175.000	Leusden	36.000
Heerlen	508.000	Lingewaard	611.000
Heeze-Leende	6.000	Lisse	77.000
Heiloo	438.000	Lochem	156.000
Hellendoorn	23.000	Loon op Zand	506.000
Hellevoetsluis	243.000	Lopik	217.000
Helmond	259.000	Losser	6.000
Hendrik-Ido-Ambacht	0	Maasdriel	106.000
Hengelo	197.000	Maasgouw	5.000
Het Hogeland	0	Maassluis	23.000
Heumen	146.000	Maastricht	2.548.000
Heusden	283.000	Medemblik	11.000
Hillegom	0	Meerssen	225.000
Hilvarenbeek	64.000	Meierijstad	7.000
Hilversum	488.000	Meppel	593.000
Hoeksche Waard	80.000	Middelburg	247.000
Hollands Kroon	0	Midden-Delfland	13.000
Hoogeveen	374.000	Midden-Drenthe	0
Hoorn	0	Midden-Groningen	74.000
Horst aan de Maas	119.000	Mill en Sint Hubert	74.000
Houten	83.000	Moerdijk	205.000

**De inkomstenderving is gebasseerd op de gemeentelijke indeling van 2021, de gemeente Haaren (€ 250.000) is opgedeeld in de gemeenten Oisterwijk, Vught, Tilburg en Boxtel.

Bijlage 3.2-1 Decentralisatie-uitkering Inkomstenderving gemeenten 2020 (covid-19) (vervolg)

Decentralisatie-uitkering Inkomstenderving gemeenten 2020 (covid-19)			
Gemeente	**Bedrag 2021**	**Gemeente**	**Bedrag 2021**
Molenlanden	13.000	Ridderkerk	58.000
Montferland	0	Rijssen-Holten	0
Montfoort	285.000	Roerdalen	218.000
Neder-Betuwe	633.000	Roermond	1.264.000
Nederweert	61.000	Roosendaal	49.000
Nieuwegein	1.076.000	Rotterdam	6.436.000
Nieuwkoop	0	Rozendaal	1.000
Nijkerk	0	Rucphen	62.000
Nijmegen	1.676.000	Schagen	0
Nissewaard	0	Scherpenzeel	334.000
Noardeast-Fryslân	341.000	Schiedam	0
Noord-Beveland	0	Schiermonnikoog	4.000
Noordenveld	4.000	Schouwen-Duiveland	176.000
Noordoostpolder	14.000	's-Gravenhage	5.481.000
Noordwijk	294.000	's-Hertogenbosch	3.298.000
Nuenen c.a.	309.000	Simpelveld	70.000
Nunspeet	71.000	Sint Anthonis	62.000
Oegstgeest	122.000	Sint-Michielsgestel	389.000
Oisterwijk**	92.250	Sittard-Geleen	1.017.000
Oldambt	0	Sliedrecht	23.000
Oldebroek	138.000	Sluis	414.000
Oldenzaal	114.000	Soest	101.000
Olst-Wijhe	57.000	Someren	1.000
Ommen	0	Son en Breugel	0
Oost Gelre	270.000	Stadskanaal	20.000
Oosterhout	0	Staphorst	21.000
Ooststellingwerf	0	Stede Broec	121.000
Oostzaan	165.000	Steenbergen	201.000
Opmeer	0	Steenwijkerland	12.000
Opsterland	28.000	Stein	430.000
Oss	0	Stichtse Vecht	0
Oude IJsselstreek	5.000	Súdwest-Fryslân	583.000
Ouder-Amstel	501.000	Terneuzen	34.000
Overbetuwe	25.000	Terschelling	0
Papendrecht	184.000	Texel	30.000
Peel en Maas	257.000	Teylingen	31.000
Pekela	116.000	Tholen	0
Purmerend	548.000	Tiel	395.000
Putten	0	Tilburg**	41.250
Raalte	30.000	Tubbergen	77.000
Reimerswaal	49.000	Twenterand	93.000
Renkum	241.000	Tynaarlo	417.000
Reusel-De Mierden	93.000	Uden	916.000
Rheden	533.000	Uitgeest	147.000
Rhenen	458.000	Uithoorn	41.000

**De inkomstenderving is gebasseerd op de gemeentelijke indeling van 2021, de gemeente Haaren (€ 250.000) is opgedeeld in de gemeenten Oisterwijk, Vught, Tilburg en Boxtel.

Bijlage 3.2-1 Decentralisatie-uitkering Inkomstenderving gemeenten 2020 (covid-19) (vervolg)

Decentralisatie-uitkering Inkomstenderving gemeenten 2020 (covid-19)			
Gemeente	**Bedrag 2021**	**Gemeente**	**Bedrag 2021**
Urk	0	Weesp	0
Utrecht	95.000	West Betuwe	139.000
Utrechtse Heuvelrug	73.000	West Maas en Waal	22.000
Vaals	136.000	Westerkwartier	159.000
Valkenburg aan de Geul	165.000	Westerveld	0
Valkenswaard	313.000	Westervoort	8.000
Veendam	18.000	Westerwolde	6.000
Veenendaal	338.000	Westland	17.000
Veere	364.000	Weststellingwerf	4.000
Veldhoven	0	Westvoorne	412.000
Velsen	465.000	Wierden	0
Venlo	200.000	Wijdemeren	7.000
Venray	0	Wijk bij Duurstede	21.000
Vijfheerenlanden	0	Winterswijk	121.000
Vlaardingen	0	Woensdrecht	7.000
Vlieland	0	Wormerland	184.000
Vlissingen	83.000	Woudenberg	0
Voerendaal	61.000	Zaanstad	0
Voorschoten	390.000	Zaltbommel	33.000
Voorst	13.000	Zandvoort	26.000
Vught**	691.000	Zeewolde	0
Waadhoeke	256.000	Zeist	1.397.000
Waalre	0	Zevenaar	174.000
Waalwijk	48.000	Zoetermeer	357.000
Waddinxveen	10.000	Zundert	354.000
Wageningen	330.000	Zutphen	0
Wassenaar	0	Zwartewaterland	1.000
Waterland	68.000	Zwolle	1.741.000
Weert	32.000	**Totaal**	**84.381.000**

**De inkomstenderving is gebasseerd op de gemeentelijke indeling van 2021, de gemeente Haaren (€ 250.000) is opgedeeld in de gemeenten Oisterwijk, Vught, Tilburg en Boxtel.

Bijlage 3.2-2a Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang (covid-19)

Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang			
Gemeente	**Stand septembercirculaire 2021**	**Mutatie**	**Stand decembercirculaire 2021**
Alkmaar	3.566.119	801.199	4.367.318
Almelo	3.091.124	624.437	3.715.561
Almere	8.629.498	1.665.802	10.295.300
Amersfoort	5.881.705	1.255.841	7.137.546
Amsterdam	67.098.085	13.022.921	80.121.007
Apeldoorn	4.323.080	772.345	5.095.425
Arnhem	8.735.327	1.837.625	10.572.953
Assen	4.699.427	934.515	5.633.942
Bergen op Zoom	3.018.154	660.219	3.678.373
Breda	6.305.478	1.414.440	7.719.918
Delft	2.588.418	560.946	3.149.364
Den Helder	1.816.037	398.401	2.214.437
Deventer	3.946.270	743.789	4.690.059
Doetinchem	3.852.379	747.927	4.600.307
Dordrecht	5.437.369	1.077.529	6.514.898
Ede	2.336.675	516.112	2.852.787
Eindhoven	11.642.920	2.505.733	14.148.653
Emmen	3.220.923	542.658	3.763.581
Enschede	9.256.935	1.751.676	11.008.610
Gouda	2.157.166	423.746	2.580.911
Groningen	18.152.726	3.596.357	21.749.083
Haarlem	7.705.646	1.708.140	9.413.786
Heerlen	6.040.463	1.258.655	7.299.118
Helmond	3.072.312	553.149	3.625.461
Hilversum	2.542.619	527.357	3.069.975
Hoorn	2.292.651	518.471	2.811.122
Leeuwarden	14.650.292	2.863.015	17.513.307
Leiden	7.986.547	1.464.937	9.451.484
Maastricht	6.231.962	1.382.189	7.614.151
Nijmegen	10.440.600	2.176.218	12.616.818
Nissewaard	2.651.075	596.499	3.247.574
Oss	3.293.642	700.110	3.993.752
Purmerend	1.525.678	349.376	1.875.054
Rotterdam	44.425.241	9.704.973	54.130.214
's-Gravenhage	32.220.071	6.871.568	39.091.639
's-Hertogenbosch	5.239.562	1.134.547	6.374.109
Tilburg	8.597.176	1.790.687	10.387.863
Utrecht	26.128.452	5.299.772	31.428.224
Venlo	8.275.778	1.770.935	10.046.713
Vlaardingen	2.362.072	523.089	2.885.162
Vlissingen	6.691.578	1.128.710	7.820.288
Zaanstad	2.616.514	571.949	3.188.463
Zwolle	10.311.600	2.051.436	12.363.037
Totaal	**395.057.346**	**80.800.000**	**475.857.346**

Bijlage 3.2-2c Decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (covid-19)

Decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang			
Gemeente	**Stand septembercirculaire 2021**	**Mutatie**	**Stand decembercirculaire 2021**
Alkmaar	5.209.589	7.307	5.216.896
Almere	5.514.091	7.762	5.521.853
Amersfoort	4.134.128	5.836	4.139.965
Amsterdam	22.712.968	31.597	22.744.565
Apeldoorn	5.247.718	7.397	5.255.115
Arnhem	7.463.817	10.522	7.474.339
Breda	7.592.765	10.493	7.603.258
Delft	3.222.460	4.535	3.226.996
Den Helder	1.615.072	2.280	1.617.352
Dordrecht	4.079.237	5.759	4.084.995
Ede	2.741.609	3.870	2.745.479
Eindhoven	6.787.887	9.573	6.797.461
Emmen	4.637.031	6.362	4.643.393
Enschede	6.851.628	9.554	6.861.182
Gouda	2.378.645	3.358	2.382.003
Groningen	7.092.008	9.628	7.101.636
Haarlem	6.452.097	9.027	6.461.124
Heerlen	2.940.881	4.152	2.945.033
Helmond	2.109.370	2.978	2.112.348
Hilversum	2.936.907	4.146	2.941.053
Leeuwarden	6.340.344	8.804	6.349.148
Leiden	6.031.407	8.515	6.039.921
Maastricht	3.762.140	5.311	3.767.451
Nijmegen	5.564.962	7.856	5.572.818
Nissewaard	2.976.453	4.202	2.980.655
Rotterdam	17.852.343	24.531	17.876.874
's-Gravenhage	15.692.406	21.840	15.714.245
's-Hertogenbosch	6.206.784	8.747	6.215.531
Tilburg	5.739.435	7.681	5.747.116
Utrecht	12.027.365	16.558	12.043.923
Venlo	4.889.724	6.903	4.896.626
Vlaardingen	2.874.349	4.058	2.878.407
Vlissingen	3.930.606	5.516	3.936.122
Zaanstad	4.145.749	5.840	4.151.589
Zwolle	5.700.270	7.502	5.707.772
Totaal	**215.454.244**	**300.000**	**215.754.244**

Bijlage 3.2-3 Integratie-uitkering Participatie: Sociale Werkbedrijven

Integratie-uitkering Participatie			
Gemeente	**Stand septembercirculaire 2021**	**Mutatie - WSW**	**Stand decembercirculaire 2021**
Aa en Hunze	122.987	-	122.987
Aalsmeer	868.664	18.355	887.019
Aalten	6.388.578	157.912	6.546.490
Achtkarspelen	4.675.410	113.348	4.788.759
Alblasserdam	1.518.181	34.950	1.553.131
Albrandswaard	297.211	-	297.211
Alkmaar	12.172.219	272.158	12.444.376
Almelo	12.324.804	279.046	12.603.849
Almere	10.739.335	228.727	10.968.062
Alphen aan den Rijn	14.083.782	332.323	14.416.105
Alphen-Chaam	497.671	12.365	510.036
Altena	3.544.706	78.661	3.623.367
Ameland	226.961	5.389	232.350
Amersfoort	17.723.408	421.501	18.144.909
Amstelveen	2.377.183	46.538	2.423.721
Amsterdam	77.294.267	1.755.446	79.049.714
Apeldoorn	20.931.020	487.413	21.418.433
Arnhem	30.063.715	676.600	30.740.315
Assen	17.965.143	431.378	18.396.520
Asten	1.705.937	40.917	1.746.854
Baarle-Nassau	30.639	-	30.639
Baarn	926.109	21.347	947.456
Barendrecht	199.598	-	199.598
Barneveld	2.711.739	61.230	2.772.968
Beek	1.245.168	29.002	1.274.171
Beekdaelen	4.933.069	118.894	5.051.963
Beemster	59.199	-	59.199
Beesel	1.534.920	36.352	1.571.272
Berg en Dal	4.147.372	97.722	4.245.094
Bergeijk	2.302.810	55.324	2.358.134
Bergen L	2.437.449	57.905	2.495.355
Bergen NH	1.410.601	31.789	1.442.390
Bergen op Zoom	11.257.113	267.050	11.524.163
Berkelland	6.136.822	146.198	6.283.019
Bernheze	4.478.971	105.808	4.584.780
Best	3.212.515	75.684	3.288.199
Beuningen	2.757.713	64.974	2.822.688
Beverwijk	4.748.147	110.171	4.858.318
Bladel	5.174.084	125.944	5.300.028
Blaricum	159.162	3.712	162.875
Bloemendaal	845.379	19.249	864.628
Bodegraven-Reeuwijk	1.232.079	26.761	1.258.840
Boekel	1.264.790	29.255	1.294.045
Borger-Odoorn	4.669.355	110.815	4.780.169

Bijlage 3.2-3 Integratie-uitkering Participatie: Sociale Werkbedrijven (vervolg)

Integratie-uitkering Participatie			
Gemeente	**Stand septembercirculaire 2021**	**Mutatie - WSW**	**Stand decembercirculaire 2021**
Borne	2.649.614	63.747	2.713.361
Borsele	1.597.155	37.407	1.634.562
Boxmeer	4.618.717	108.184	4.726.901
Boxtel	8.921.312	209.913	9.131.226
Breda	24.026.494	567.601	24.594.095
Brielle	71.239	-	71.239
Bronckhorst	4.190.577	99.273	4.289.849
Brummen	2.022.236	47.018	2.069.254
Brunssum	9.769.146	238.705	10.007.851
Bunnik	438.642	10.108	448.749
Bunschoten	1.040.891	24.507	1.065.398
Buren	2.074.765	47.878	2.122.643
Capelle aan den IJssel	6.294.436	144.514	6.438.950
Castricum	863.503	16.178	879.681
Coevorden	4.241.291	99.141	4.340.432
Cranendonck	2.046.962	48.505	2.095.467
Cuijk	5.243.348	123.525	5.366.873
Culemborg	3.488.663	81.476	3.570.139
Dalfsen	3.009.842	72.551	3.082.393
Dantumadiel	5.029.608	123.946	5.153.554
De Bilt	1.199.890	26.055	1.225.945
De Fryske Marren	3.314.279	78.352	3.392.631
De Ronde Venen	1.723.354	38.555	1.761.909
De Wolden	1.111.104	25.402	1.136.506
Delft	12.449.144	284.437	12.733.581
Den Helder	7.052.570	150.077	7.202.647
Deurne	4.273.782	100.455	4.374.237
Deventer	18.016.087	412.548	18.428.636
Diemen	1.947.288	44.106	1.991.394
Dinkelland	2.249.401	54.057	2.303.458
Doesburg	1.598.154	37.438	1.635.592
Doetinchem	8.478.698	197.449	8.676.147
Dongen	1.587.061	37.294	1.624.355
Dordrecht	20.381.444	469.704	20.851.148
Drechterland	1.236.443	28.373	1.264.816
Drimmelen	1.437.529	33.786	1.471.315
Dronten	1.595.179	36.053	1.631.232
Druten	2.019.181	47.864	2.067.045
Duiven	1.914.623	42.968	1.957.591
Echt-Susteren	3.576.690	84.272	3.660.963
Edam-Volendam	1.869.865	43.079	1.912.944
Ede	9.158.500	200.263	9.358.763
Eemnes	319.739	7.360	327.100
Eemsdelta	9.814.709	231.883	10.046.591
Eersel	2.655.636	63.725	2.719.361
Eijsden-Margraten	2.009.238	43.877	2.053.115
Eindhoven	35.251.384	830.984	36.082.369
Elburg	3.333.804	78.240	3.412.044
Emmen	25.424.639	611.270	26.035.909
Enkhuizen	1.804.581	39.753	1.844.334
Enschede	27.609.236	648.725	28.257.961

Bijlage 3.2-3 Integratie-uitkering Participatie: Sociale Werkbedrijven (vervolg)

Integratie-uitkering Participatie			
Gemeente	**Stand septembercirculaire 2021**	**Mutatie - WSW**	**Stand decembercirculaire 2021**
Epe	4.177.034	99.057	4.276.092
Ermelo	3.570.631	83.467	3.654.097
Etten-Leur	5.824.068	139.158	5.963.225
Geertruidenberg	2.025.486	46.495	2.071.981
Geldrop-Mierlo	1.810.558	37.536	1.848.094
Gemert-Bakel	4.684.986	111.769	4.796.755
Gennep	5.077.119	123.295	5.200.414
Gilze en Rijen	1.905.320	45.186	1.950.506
Goeree-Overflakkee	5.193.834	123.913	5.317.747
Goes	5.882.820	139.492	6.022.312
Goirle	2.660.400	62.828	2.723.228
Gooise Meren	1.928.184	44.038	1.972.222
Gorinchem	7.477.871	176.791	7.654.662
Gouda	10.276.463	230.652	10.507.115
Grave	1.634.705	38.240	1.672.946
Groningen	30.160.826	691.766	30.852.592
Gulpen-Wittem	2.105.540	52.020	2.157.560
Haaksbergen	2.265.214	53.356	2.318.571
Haarlem	16.751.442	385.019	17.136.461
Haarlemmermeer	6.101.966	133.534	6.235.500
Halderberge	5.057.345	121.222	5.178.567
Hardenberg	8.946.068	212.278	9.158.346
Harderwijk	5.209.875	122.013	5.331.888
Hardinxveld-Giessendam	128.683	-	128.683
Harlingen	2.042.580	48.159	2.090.739
Hattem	824.810	19.147	843.957
Heemskerk	4.060.781	94.254	4.155.034
Heemstede	1.526.644	35.125	1.561.769
Heerde	2.225.602	52.012	2.277.615
Heerenveen	8.145.926	199.447	8.345.373
Heerhugowaard	4.234.428	89.331	4.323.758
Heerlen	28.754.698	689.241	29.443.938
Heeze-Leende	1.070.955	25.306	1.096.260
Heiloo	1.151.168	23.318	1.174.486
Hellendoorn	3.690.121	87.879	3.778.001
Hellevoetsluis	276.533	-	276.533
Helmond	17.837.773	419.387	18.257.161
Hendrik-Ido-Ambacht	994.927	21.178	1.016.105
Hengelo O	12.989.048	306.666	13.295.714
Het Hogeland	8.350.077	195.709	8.545.786
Heumen	1.342.639	31.142	1.373.781
Heusden	3.587.205	83.065	3.670.270
Hillegom	1.803.864	40.867	1.844.731
Hilvarenbeek	1.309.897	32.065	1.341.962
Hilversum	7.178.758	169.617	7.348.375
Hoeksche Waard	4.596.330	104.592	4.700.922
Hof van Twente	2.610.484	61.583	2.672.067
Hollands Kroon	3.107.497	69.211	3.176.708

Bijlage 3.2-3 Integratie-uitkering Participatie: Sociale Werkbedrijven (vervolg)

Integratie-uitkering Participatie			
Gemeente	**Stand septembercirculaire 2021**	**Mutatie - WSW**	**Stand decembercirculaire 2021**
Hoogeveen	19.312.930	473.119	19.786.049
Hoorn	6.290.825	129.104	6.419.929
Horst aan de Maas	4.253.139	102.167	4.355.305
Houten	838.485	14.404	852.890
Huizen	1.934.308	44.221	1.978.529
Hulst	4.030.344	96.582	4.126.926
IJsselstein	2.583.672	58.232	2.641.904
Kaag en Braassem	106.143	-	106.143
Kampen	5.790.131	136.027	5.926.158
Kapelle	590.723	13.008	603.730
Katwijk	6.541.944	154.145	6.696.090
Kerkrade	18.927.592	461.628	19.389.220
Koggenland	781.326	15.888	797.215
Krimpen aan den IJssel	2.361.339	54.732	2.416.071
Krimpenerwaard	3.441.535	77.586	3.519.121
Laarbeek	2.568.638	62.060	2.630.698
Landerd	2.053.284	48.458	2.101.741
Landgraaf	10.339.731	252.722	10.592.453
Landsmeer	277.752	5.221	282.973
Langedijk	1.628.858	35.037	1.663.895
Lansingerland	215.251	705	215.956
Laren	316.285	7.273	323.559
Leeuwarden	14.030.927	319.919	14.350.847
Leiden	20.509.048	478.609	20.987.657
Leiderdorp	207.237	-	207.237
Leidschendam-Voorburg	3.234.222	66.106	3.300.328
Lelystad	7.077.201	158.398	7.235.600
Leudal	2.975.206	71.366	3.046.572
Leusden	1.466.663	35.105	1.501.769
Lingewaard	4.155.319	97.735	4.253.054
Lisse	1.729.513	39.980	1.769.493
Lochem	2.614.777	61.172	2.675.949
Loon op Zand	2.964.424	71.835	3.036.259
Lopik	764.413	17.670	782.083
Losser	3.072.804	73.898	3.146.702
Maasdriel	1.842.806	41.422	1.884.228
Maasgouw	2.409.154	57.989	2.467.143
Maassluis	4.282.114	101.481	4.383.595
Maastricht	20.239.349	466.312	20.705.661
Medemblik	2.648.879	56.918	2.705.796
Meerssen	1.850.105	43.335	1.893.439
Meierijstad	15.198.678	360.948	15.559.625
Meppel	7.197.149	173.400	7.370.548
Middelburg	5.893.142	140.806	6.033.949
Midden Drenthe	221.248	-	221.248
Midden-Delfland	108.005	-	108.005
Midden-Groningen	11.288.882	267.077	11.555.959
Mill en Sint Hubert	2.498.934	59.464	2.558.398

Bijlage 3.2-3 Integratie-uitkering Participatie: Sociale Werkbedrijven (vervolg)

Integratie-uitkering Participatie			
Gemeente	**Stand septembercirculaire 2021**	**Mutatie - WSW**	**Stand decembercirculaire 2021**
Moerdijk	2.793.406	63.899	2.857.305
Molenlanden	1.268.065	27.870	1.295.934
Montferland	4.690.409	108.767	4.799.177
Montfoort U	491.362	11.127	502.489
Mook en Middelaar	471.933	10.684	482.617
Neder-Betuwe	1.222.950	27.219	1.250.169
Nederweert	2.356.173	57.928	2.414.101
Nieuwegein	3.308.018	70.200	3.378.218
Nieuwkoop	148.929	-	148.929
Nijkerk	2.133.742	47.794	2.181.536
Nijmegen	24.189.558	546.491	24.736.049
Nissewaard	8.992.415	210.207	9.202.623
Noardeast-Fryslân	10.283.841	252.081	10.535.922
Noord-Beveland	580.692	12.917	593.609
Noordenveld	3.156.720	74.993	3.231.712
Noordoostpolder	5.378.958	129.423	5.508.381
Noordwijk	2.765.469	63.481	2.828.950
Nuenen c.a.	1.521.844	34.824	1.556.668
Nunspeet	3.801.926	90.273	3.892.199
Oegstgeest	723.034	15.588	738.622
Oirschot	2.385.227	58.186	2.443.413
Oisterwijk	4.037.704	96.746	4.134.450
Oldambt	14.086.011	342.314	14.428.325
Oldebroek	2.186.182	50.751	2.236.933
Oldenzaal	6.445.844	154.880	6.600.724
Olst-Wijhe	2.074.740	49.531	2.124.271
Ommen	2.872.670	68.772	2.941.443
Oost Gelre	6.016.701	147.434	6.164.136
Oosterhout	6.300.075	145.060	6.445.135
Ooststellingwerf	3.111.677	73.996	3.185.673
Oostzaan	40.708	-	40.708
Opmeer	451.527	9.045	460.573
Opsterland	3.363.013	79.166	3.442.179
Oss	19.262.642	439.687	19.702.328
Oude IJsselstreek	5.324.708	125.575	5.450.283
Ouder-Amstel	242.211	4.890	247.101
Oudewater	530.225	12.884	543.108
Overbetuwe	3.890.155	86.367	3.976.521
Papendrecht	1.917.581	43.040	1.960.622
Peel en Maas	5.967.787	144.454	6.112.240
Pekela	4.989.864	120.783	5.110.646
Pijnacker-Nootdorp	268.435	-	268.435
Purmerend	6.677.991	142.662	6.820.653
Putten	2.041.385	48.428	2.089.813
Raalte	4.234.031	101.778	4.335.809
Reimerswaal	1.279.630	29.271	1.308.901
Renkum	2.357.976	49.868	2.407.845
Renswoude	263.745	5.791	269.535

Bijlage 3.2-3 Integratie-uitkering Participatie: Sociale Werkbedrijven (vervolg)

Integratie-uitkering Participatie			
Gemeente	**Stand septembercirculaire 2021**	**Mutatie - WSW**	**Stand decembercirculaire 2021**
Reusel-De Mierden	2.585.312	62.985	2.648.297
Rheden	6.258.509	144.705	6.403.214
Rhenen	1.447.031	34.195	1.481.226
Ridderkerk	310.897	-	310.897
Rijssen-Holten	3.050.592	71.874	3.122.467
Rijswijk	2.386.118	47.756	2.433.874
Roerdalen	2.723.551	65.234	2.788.785
Roermond	11.558.915	271.307	11.830.221
Roosendaal	14.730.185	350.452	15.080.637
Rotterdam	53.595.682	1.191.933	54.787.615
Rozendaal	55.803	1.213	57.016
Rucphen	6.264.961	150.882	6.415.843
Schagen	4.608.231	107.246	4.715.477
Scherpenzeel	204.600	3.834	208.434
Schiedam	10.040.235	235.308	10.275.543
Schiermonnikoog	7.798	-	7.798
Schouwen-Duiveland	4.702.132	112.255	4.814.387
's-Gravenhage	43.950.210	983.064	44.933.273
's-Hertogenbosch	23.510.156	527.613	24.037.770
Simpelveld	2.447.311	60.037	2.507.348
Sint-Anthonis	1.372.299	32.763	1.405.062
Sint-Michielsgestel	4.220.285	100.364	4.320.648
Sittard-Geleen	14.361.655	335.466	14.697.121
Sliedrecht	2.495.761	58.825	2.554.586
Sluis	2.068.000	48.139	2.116.139
Smallingerland	11.084.371	262.560	11.346.931
Soest	3.055.042	72.711	3.127.753
Someren	1.745.680	41.683	1.787.363
Son en Breugel	850.354	19.621	869.975
Stadskanaal	17.171.161	417.788	17.588.949
Staphorst	1.201.383	27.686	1.229.069
Stede Broec	2.070.537	46.916	2.117.454
Steenbergen	2.599.034	61.648	2.660.682
Steenwijkerland	6.832.029	163.806	6.995.835
Stein	2.918.951	69.438	2.988.389
Stichtse Vecht	3.004.634	66.729	3.071.363
Sudwest Fryslan	15.265.380	373.082	15.638.462
Terneuzen	9.354.366	218.942	9.573.308
Terschelling	183.570	4.342	187.912
Texel	2.441.565	58.023	2.499.588
Teylingen	2.777.901	63.283	2.841.185
Tholen	2.272.107	53.373	2.325.480
Tiel	8.124.681	188.438	8.313.119
Tilburg	30.498.162	718.666	31.216.828
Tubbergen	2.200.777	53.907	2.254.684
Twenterand	6.588.710	159.361	6.748.071
Tynaarlo	246.758	-	246.758
Tytsjerksteradiel	3.575.653	85.565	3.661.218

Bijlage 3.2-3 Integratie-uitkering Participatie: Sociale Werkbedrijven (vervolg)

Integratie-uitkering Participatie			
Gemeente	**Stand septembercirculaire 2021**	**Mutatie - WSW**	**Stand decembercirculaire 2021**
Uden	7.892.877	185.526	8.078.403
Uitgeest	862.097	19.268	881.365
Uithoorn	1.325.455	28.908	1.354.363
Urk	1.622.528	39.047	1.661.575
Utrecht	19.857.672	441.875	20.299.547
Utrechtse Heuvelrug	1.629.008	35.759	1.664.768
Vaals	1.502.578	36.524	1.539.103
Valkenburg aan de Geul	1.709.242	39.802	1.749.045
Valkenswaard	3.523.535	85.338	3.608.873
Veendam	9.189.773	220.557	9.410.331
Veenendaal	7.147.162	165.879	7.313.041
Veere	1.174.574	28.184	1.202.758
Veldhoven	4.202.919	99.248	4.302.167
Velsen	5.436.310	118.612	5.554.922
Venlo	14.316.166	339.882	14.656.048
Venray	10.417.756	251.938	10.669.694
Vijfheerenlanden	3.476.922	79.080	3.556.003
Vlaardingen	9.084.624	212.148	9.296.772
Vlieland	7.798	-	7.798
Vlissingen	7.409.368	178.876	7.588.244
Voerendaal	1.290.181	31.417	1.321.598
Voorschoten	148.713	-	148.713
Voorst	2.139.100	49.713	2.188.814
Vught	4.775.117	110.525	4.885.642
Waadhoeke	6.011.318	142.807	6.154.126
Waalre	1.145.116	27.495	1.172.610
Waalwijk	5.590.300	133.102	5.723.402
Waddinxveen	2.379.861	52.689	2.432.550
Wageningen	3.741.650	85.943	3.827.593
Wassenaar	983.183	22.518	1.005.701
Waterland	519.628	10.705	530.333
Weert	8.465.564	202.432	8.667.996
Weesp	755.690	17.345	773.035
West Betuwe	3.352.004	76.386	3.428.389
West Maas en Waal	1.206.996	28.528	1.235.524
Westerkwartier	8.386.969	199.748	8.586.717
Westerveld	2.951.811	71.228	3.023.040
Westervoort	2.561.811	58.614	2.620.425
Westerwolde	8.694.165	211.973	8.906.138
Westland	7.232.008	167.556	7.399.563
Weststellingwerf	4.576.732	111.104	4.687.836
Westvoorne	59.199	-	59.199
Wierden	2.157.271	52.149	2.209.420
Wijchen	4.317.582	99.869	4.417.450
Wijdemeren	640.696	14.080	654.776
Wijk bij Duurstede	1.351.077	30.943	1.382.021
Winterswijk	6.298.371	153.838	6.452.209
Woensdrecht	2.252.066	52.524	2.304.590

Bijlage 3.2-3 Integratie-uitkering Participatie: Sociale Werkbedrijven (vervolg)

Integratie-uitkering Participatie			
Gemeente	**Stand septembercirculaire 2021**	**Mutatie - WSW**	**Stand septembercirculaire 2021**
Woerden	5.601.490	134.521	5.736.011
Wormerland	131.977	-	131.977
Woudenberg	371.677	8.620	380.297
Zaanstad	10.129.575	208.696	10.338.271
Zaltbommel	3.215.378	76.321	3.291.699
Zandvoort	671.012	14.389	685.402
Zeewolde	459.322	8.930	468.251
Zeist	5.447.661	121.111	5.568.772
Zevenaar	4.727.172	107.586	4.834.758
Zoetermeer	8.317.214	178.131	8.495.344
Zoeterwoude	36.659	-	36.659
Zuidplas	2.130.583	47.764	2.178.347
Zundert	2.025.306	48.594	2.073.899
Zutphen	10.191.232	235.721	10.426.953
Zwartewaterland	1.029.263	21.119	1.050.382
Zwijndrecht	3.740.524	84.928	3.825.452
Zwolle	14.004.204	314.267	14.318.471
Totaal	**1.937.603.000**	**45.000.000**	**1.982.603.000**

Bijlage 3.2-4 Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen

Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen	
Gemeente	**Bedrag 2022**
Aa en Hunze	55.040
Aalsmeer	44.065
Aalten	56.550
Achtkarspelen	57.009
Alblasserdam	40.148
Albrandswaard	51.312
Alkmaar	189.842
Almelo	104.072
Almere	337.360
Alphen aan den Rijn	189.708
Alphen-Chaam	21.443
Altena	78.344
Ameland	7.693
Amersfoort	260.386
Amstelveen	117.843
Amsterdam	2.397.919
Apeldoorn	275.434
Arnhem	272.508
Assen	96.494
Asten	35.386
Baarle-Nassau	14.797
Baarn	51.710
Barendrecht	67.143
Barneveld	76.882
Beek	35.107
Beekdaelen	54.279
Beesel	28.735
Berg en Dal	51.867
Bergeijk	39.220
Bergen	28.458
Bergen	65.706
Bergen op Zoom	97.386
Berkelland	64.704
Bernheze	44.036
Best	42.547
Beuningen	54.518
Beverwijk	59.026
Bladel	42.541
Blaricum	22.363
Bloemendaal	46.915
Bodegraven-Reeuwijk	47.990
Boekel	21.831
Borger-Odoorn	54.784

Bijlage 3.2-4 Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen (vervolg)

Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen	
Gemeente	**Bedrag 2022**
Borne	47.648
Borsele	46.960
Breda	321.774
Bronckhorst	53.815
Brummen	44.843
Brunssum	62.055
Bunnik	31.021
Bunschoten	42.626
Buren	55.301
Capelle aan den IJssel	96.172
Castricum	52.302
Coevorden	51.293
Cranendonck	43.641
Culemborg	58.148
Dalfsen	57.982
Dantumadiel	39.238
De Bilt	61.161
De Fryske Marren	73.997
De Ronde Venen	63.268
De Wolden	50.672
Delft	178.569
Den Helder	82.385
Deurne	47.154
Deventer	171.261
Diemen	40.259
Dinkelland	55.135
Doesburg	24.496
Doetinchem	83.269
Dongen	54.573
Dordrecht	207.007
Drechterland	40.493
Drimmelen	58.211
Dronten	57.211
Druten	39.170
Duiven	53.313
Echt-Susteren	48.057
Edam-Volendam	50.485
Ede	194.425
Eemnes	18.768
Eersel	40.153
Eijsden-Margraten	55.264
Eindhoven	398.082
Elburg	46.496

Bijlage 3.2-4 Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen (vervolg)

Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen	
Gemeente	**Bedrag 2022**
Emmen	190.064
Enkhuizen	38.998
Enschede	275.073
Epe	48.392
Ermelo	56.424
Etten-Leur	62.607
Geertruidenberg	45.394
Geldrop-Mierlo	57.097
Gemert-Bakel	43.945
Gennep	36.338
Gilze en Rijen	54.510
Goeree-Overflakkee	71.159
Goes	55.356
Goirle	49.264
Gooise Meren	79.305
Gorinchem	51.974
Gouda	103.717
Groningen	418.052
Gulpen-Wittem	31.915
Haaksbergen	51.096
Haarlem	275.304
Haarlemmermeer	260.245
Halderberge	44.252
Hardenberg	84.917
Harderwijk	65.583
Hardinxveld-Giessendam	35.959
Harlingen	33.101
Hattem	24.884
Heemskerk	57.512
Heemstede	55.572
Heerde	39.046
Heerenveen	72.382
Heerlen	131.326
Heeze-Leende	34.121
Heiloo	48.958
Hellendoorn	51.414
Helmond	129.238
Hendrik-Ido-Ambacht	42.013
Hengelo	116.611
Het Hogeland	69.557
Heumen	34.738
Heusden	63.610
Hillegom	46.164

Bijlage 3.2-4 Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen (vervolg)

Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen	
Gemeente	**Bedrag 2022**
Hilvarenbeek	32.566
Hilversum	126.979
Hoeksche Waard	126.016
Hof van Twente	51.157
Hollands Kroon	68.785
Hoogeveen	79.083
Hoorn	104.025
Horst aan de Maas	62.217
Houten	67.817
Huizen	59.838
Hulst	59.970
IJsselstein	47.997
Kaag en Braassem	56.042
Kampen	73.278
Kapelle	25.798
Katwijk	90.400
Kerkrade	70.101
Koggenland	46.859
Krimpen aan den IJssel	60.080
Krimpenerwaard	79.683
Laarbeek	46.941
Landgraaf	57.064
Landsmeer	23.716
Lansingerland	82.132
Laren	23.283
Leeuwarden	215.998
Leiden	222.059
Leiderdorp	56.661
Leidschendam-Voorburg	106.677
Lelystad	108.203
Leudal	53.509
Leusden	42.527
Lingewaard	66.575
Lisse	47.914
Lochem	49.517
Loon op Zand	49.264
Lopik	29.410
Losser	47.756
Maasdriel	50.782
Maasgouw	52.665
Maassluis	47.394
Maastricht	222.451
Medemblik	63.819

Bijlage 3.2-4 Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen (vervolg)

Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen	
Gemeente	**Bedrag 2022**
Meerssen	41.579
Meierijstad	115.202
Meppel	47.651
Middelburg	69.601
Midden-Delfland	39.615
Midden-Drenthe	48.665
Midden-Groningen	89.328
Moerdijk	53.935
Molenlanden	61.029
Montferland	53.037
Montfoort	28.161
Mook en Middelaar	16.851
Neder-Betuwe	46.280
Nederweert	36.781
Nieuwegein	90.817
Nieuwkoop	59.561
Nijkerk	59.004
Nijmegen	315.649
Nissewaard	123.883
Noardeast-Fryslân	64.562
Noord-Beveland	16.057
Noordenveld	45.876
Noordoostpolder	64.187
Noordwijk	63.208
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	48.921
Nunspeet	55.161
Oegstgeest	48.391
Oirschot	39.481
Oldambt	56.764
Oldebroek	47.706
Oldenzaal	45.523
Olst-Wijhe	37.941
Ommen	36.815
Oost Gelre	62.300
Oosterhout	80.734
Ooststellingwerf	54.259
Oostzaan	20.486
Opmeer	24.153
Opsterland	61.797
Oss	132.546
Oude IJsselstreek	57.894
Ouder-Amstel	27.362
Oudewater	21.035

Bijlage 3.2-4 Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen (vervolg)

Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen	
Gemeente	**Bedrag 2022**
Overbetuwe	66.724
Papendrecht	46.568
Peel en Maas	64.238
Pekela	26.128
Pijnacker-Nootdorp	72.413
Putten	50.028
Raalte	53.977
Reimerswaal	44.168
Renkum	46.269
Renswoude	10.055
Reusel-De Mierden	27.457
Rheden	64.609
Rhenen	40.337
Ridderkerk	67.808
Rijssen-Holten	51.901
Rijswijk	75.771
Roerdalen	45.591
Roermond	85.277
Roosendaal	112.764
Rotterdam	1.782.506
Rozendaal	3.229
Rucphen	49.493
Schagen	68.193
Scherpenzeel	19.421
Schiedam	112.085
Schiermonnikoog	2.112
Schouwen-Duiveland	50.285
's-Gravenhage	1.456.079
's-Hertogenbosch	274.605
Simpelveld	23.183
Sint-Michielsgestel	59.814
Sittard-Geleen	139.773
Sliedrecht	51.043
Sluis	51.808
Smallingerland	79.938
Soest	65.998
Someren	41.076
Son en Breugel	34.638
Stadskanaal	47.363
Staphorst	31.880
Stede Broec	45.062
Steenbergen	54.394
Steenwijkerland	63.208

Bijlage 3.2-4 Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen (vervolg)

Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen	
Gemeente	**Bedrag 2022**
Stein	55.311
Stichtse Vecht	91.900
Súdwest-Fryslân	127.678
Terneuzen	79.711
Terschelling	10.748
Texel	29.410
Teylingen	52.244
Tholen	52.132
Tiel	59.372
Tilburg	380.304
Tubbergen	43.430
Twenterand	47.227
Tynaarlo	47.949
Tytsjerksteradiel	45.257
Uitgeest	27.897
Uithoorn	41.804
Urk	35.637
Utrecht	958.260
Utrechtse Heuvelrug	70.851
Vaals	22.413
Valkenburg aan de Geul	36.715
Valkenswaard	46.113
Veendam	58.351
Veenendaal	88.399
Veere	46.422
Veldhoven	65.275
Velsen	98.919
Venlo	180.191
Venray	63.404
Vijfheerenlanden	79.004
Vlaardingen	102.880
Vlieland	2.570
Vlissingen	65.709
Voerendaal	27.045
Voorschoten	52.256
Voorst	51.130
Waadhoeke	65.960
Waalre	35.423
Waalwijk	70.016
Waddinxveen	39.618
Wageningen	54.976
Wassenaar	52.108
Waterland	36.365

Bijlage 3.2-4 Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen (vervolg)

Decentralisatie-uitkering Gemeenteraadsverkiezingen	
Gemeente	**Bedrag 2022**
Weert	73.565
Weesp	39.979
West Betuwe	71.943
West Maas en Waal	40.469
Westerkwartier	89.506
Westerveld	41.679
Westervoort	31.973
Westerwolde	53.200
Westland	187.507
Weststellingwerf	54.700
Wierden	49.799
Wijchen	59.141
Wijdemeren	50.099
Wijk bij Duurstede	49.177
Winterswijk	60.855
Woensdrecht	47.020
Woerden	72.489
Wormerland	33.995
Woudenberg	25.788
Zaanstad	267.073
Zaltbommel	56.426
Zandvoort	37.108
Zeewolde	44.595
Zeist	89.067
Zevenaar	64.123
Zoetermeer	213.125
Zoeterwoude	17.795
Zuidplas	59.430
Zundert	47.118
Zutphen	68.326
Zwartewaterland	44.002
Zwijndrecht	64.420
Zwolle	215.622
Totaal	**30.380.000**

Bijlage 3.2-6a Decentralisatie-uitkering Systeemleren

Decentralisatie-uitkering Versterking dienstverlening gemeenten: Systeemleren	
Gemeente	**Bedrag 2021 en 2022**
Amsterdam	625.000
Arnhem	312.500
Breda	312.500
Eindhoven	312.500
Groningen	312.500
Heerlen	312.500
Leeuwarden	312.500
Lelystad	312.500
Nieuwegein	312.500
Rotterdam	312.500
Schiedam	312.500
's-Gravenhage	312.500
Tilburg	312.500
Utrecht	312.500
Zaanstad	312.500
Totaal	**5.000.000**

Bijlage 3.2-6b Decentralisatie-uitkering Personen met verward gedrag

Decentralisatie-uitkering Versterking dienstverlening gemeenten: Personen met verward gedrag	
Gemeente	**Bedrag 2021 en verder**
Alkmaar	327.033
Almere	267.027
Amsterdam	879.088
Apeldoorn	413.041
Arnhem	362.036
Assen	257.026
Dordrecht	254.025
Eindhoven	415.042
Enschede	360.036
Groningen	345.035
Haarlem	285.029
Hilversum	128.013
Leeuwarden	352.035
Leiden	383.038
Maastricht	337.034
Middelburg	210.021
Nijmegen	284.028
Rotterdam	1.005.101
's-Gravenhage	760.076
's-Hertogenbosch	326.033
Tilburg	599.060
Utrecht	710.071
Venlo	278.028
Zaanstad	183.018
Zwolle	280.028
Totaal	**10.000.002**

Bijlage 3.2-8 Decentralisatie-uitkering Einde lening inburgeringsplichtig

Decentralisatie-uitkering Einde lening inburgeringsplichtig			
Gemeente	**Bedrag 2021**	**Gemeente**	**Bedrag 2021**
Aa en Hunze	3.499	Boxtel	4.665
Aalsmeer	8.164	Breda	40.821
Aalten	4.665	Brielle	4.665
Achtkarspelen	2.333	Bronckhorst	4.665
Alblasserdam	3.499	Brummen	2.333
Albrandswaard	7.581	Brunssum	5.832
Alkmaar	20.410	Bunnik	2.916
Almelo	15.745	Bunschoten	5.832
Almere	50.734	Buren	1.166
Alphen aan den Rijn	15.162	Capelle aan den IJssel	13.996
Alphen-Chaam	1.166	Castricum	9.914
Altena	2.916	Coevorden	9.914
Amersfoort	20.410	Cranendonck	5.248
Amstelveen	23.326	Cuijk	5.832
Amsterdam	277.582	Culemborg	2.333
Apeldoorn	32.074	Dalfsen	10.497
Arnhem	36.156	Dantumadiel	4.082
Assen	8.747	De Bilt	8.747
Asten	4.082	De Fryske Marren	7.581
Baarn	7.581	De Ronde Venen	9.914
Barendrecht	8.747	De Wolden	1.166
Barneveld	11.663	Delft	17.495
Beek	2.916	Den Helder	8.747
Beekdaelen	3.499	Deurne	7.581
Beemster	2.333	Deventer	12.829
Beesel	1.749	Diemen	5.832
Berg en Dal	5.248	Dinkelland	3.499
Bergeijk	3.499	Doesburg	2.333
Bergen (L.)	2.333	Doetinchem	10.497
Bergen (NH.)	4.665	Dongen	5.248
Bergen op Zoom	16.328	Dordrecht	16.911
Berkelland	5.832	Drechterland	3.499
Bernheze	2.333	Drimmelen	7.581
Best	6.998	Dronten	3.499
Beuningen	5.248	Druten	4.082
Beverwijk	4.665	Duiven	2.333
Bladel	4.665	Echt-Susteren	5.248
Blaricum	1.749	Edam-Volendam	4.082
Bloemendaal	583	Ede	19.827
Bodegraven-Reeuwijk	6.415	Eemnes	1.166
Boekel	1.166	Eemsdelta	5.248
Borger-Odoorn	583	Eersel	4.665
Borne	1.166	Eijsden-Margraten	2.333
Borsele	3.499	Eindhoven	47.819
Boxmeer	2.333	Elburg	5.248

Bijlage 3.2-8 Decentralisatie-uitkering Einde lening inburgeringsplichtig (vervolg)

Decentralisatie-uitkering Einde lening inburgeringsplichtig			
Gemeente	**Bedrag 2021**	**Gemeente**	**Bedrag 2021**
Emmen	20.994	Hillegom	4.665
Enkhuizen	1.749	Hilvarenbeek	3.499
Enschede	52.484	Hilversum	19.244
Epe	5.248	Hoeksche Waard	18.661
Ermelo	9.914	Hof van Twente	1.166
Etten-Leur	7.581	Hollands Kroon	4.665
Geertruidenberg	4.082	Hoogeveen	7.581
Geldrop-Mierlo	9.330	Hoorn	18.661
Gemert-Bakel	2.916	Horst aan de Maas	7.581
Gennep	3.499	Houten	2.916
Gilze en Rijen	583	Huizen	12.829
Goeree-Overflakkee	11.663	Hulst	4.082
Goes	15.162	IJsselstein	7.581
Goirle	2.333	Kaag en Braassem	3.499
Gooise Meren	12.829	Kampen	14.579
Gorinchem	4.665	Kapelle	1.749
Gouda	13.996	Katwijk	11.080
Grave	583	Kerkrade	8.164
Groningen	54.817	Koggenland	1.749
Gulpen-Wittem	2.333	Krimpen aan den IJssel	6.415
Haaksbergen	4.082	Krimpenerwaard	6.998
Haarlem	32.657	Laarbeek	3.499
Haarlemmermeer	48.402	Landerd	3.499
Halderberge	2.916	Landgraaf	4.082
Hardenberg	8.164	Landsmeer	2.333
Harderwijk	8.164	Langedijk	5.832
Hardinxveld-Giessendam	1.749	Lansingerland	10.497
Harlingen	1.749	Laren	2.916
Hattem	1.166	Leeuwarden	22.160
Heemskerk	8.747	Leiden	27.408
Heemstede	2.916	Leiderdorp	6.415
Heerde	1.749	Leidschendam-Voorburg	16.328
Heerenveen	4.665	Lelystad	15.162
Heerhugowaard	9.330	Leudal	5.248
Heerlen	22.160	Leusden	4.082
Heeze-Leende	3.499	Lingewaard	8.747
Heiloo	5.248	Lisse	2.333
Hellendoorn	2.916	Lochem	4.665
Hellevoetsluis	12.829	Loon op Zand	3.499
Helmond	23.909	Lopik	4.665
Hendrik-Ido-Ambacht	5.248	Losser	2.916
Hengelo	13.996	Maasdriel	8.164
Het Hogeland	13.996	Maasgouw	3.499
Heumen	1.749	Maassluis	12.246
Heusden	4.082	Maastricht	21.577

Bijlage 3.2-8 Decentralisatie-uitkering Einde lening inburgeringsplichtig (vervolg)

Decentralisatie-uitkering Einde lening inburgeringsplichtig			
Gemeente	**Bedrag 2021**	**Gemeente**	**Bedrag 2021**
Medemblik	9.330	Overbetuwe	6.415
Meerssen	4.082	Papendrecht	1.166
Meierijstad	15.162	Peel en Maas	4.665
Meppel	3.499	Pekela	583
Middelburg	15.745	Pijnacker-Nootdorp	5.248
Midden-Delfland	4.665	Purmerend	11.080
Midden-Drenthe	4.082	Putten	6.415
Midden-Groningen	14.579	Raalte	6.415
Mill en Sint Hubert	1.749	Reimerswaal	6.415
Moerdijk	5.248	Renkum	5.248
Molenlanden	4.665	Renswoude	1.166
Montferland	3.499	Reusel-De Mierden	2.333
Montfoort	1.166	Rheden	5.832
Mook en Middelaar	1.749	Rhenen	4.665
Neder-Betuwe	2.916	Ridderkerk	18.661
Nederweert	1.166	Rijssen-Holten	4.082
Nieuwegein	13.996	Rijswijk	14.579
Nieuwkoop	2.916	Roerdalen	3.499
Nijkerk	9.330	Roermond	13.413
Nijmegen	44.903	Roosendaal	12.246
Nissewaard	15.745	Rotterdam	189.525
Noardeast-Fryslân	2.916	Rucphen	1.166
Noord-Beveland	583	Schagen	5.248
Noordenveld	1.749	Scherpenzeel	1.166
Noordoostpolder	4.082	Schiedam	11.080
Noordwijk	8.164	Schouwen-Duiveland	4.082
Nuenen c.a.	6.415	's-Gravenhage	134.126
Nunspeet	4.665	's-Hertogenbosch	23.909
Oegstgeest	1.749	Simpelveld	2.916
Oirschot	1.166	Sint Anthonis	2.333
Oisterwijk	4.082	Sint-Michielsgestel	2.333
Oldambt	5.832	Sittard-Geleen	19.827
Oldebroek	5.832	Sliedrecht	2.916
Oldenzaal	5.248	Sluis	3.499
Olst-Wijhe	2.333	Smallingerland	5.832
Ommen	4.082	Soest	11.080
Oost Gelre	4.082	Someren	1.749
Oosterhout	11.663	Son en Breugel	2.333
Ooststellingwerf	583	Stadskanaal	8.164
Oostzaan	1.166	Staphorst	3.499
Opmeer	1.166	Stede Broec	3.499
Oss	11.663	Steenbergen	3.499
Oude IJsselstreek	8.164	Steenwijkerland	11.080
Ouder-Amstel	3.499	Stein	5.248
Oudewater	4.665	Stichtse Vecht	9.914

Bijlage 3.2-8 Decentralisatie-uitkering Einde lening inburgeringsplichtig (vervolg)

Decentralisatie-uitkering Einde lening inburgeringsplichtig			
Gemeente	**Bedrag 2021**	**Gemeente**	**Bedrag 2021**
Súdwest-Fryslân	15.745	Wageningen	5.832
Terneuzen	9.914	Wassenaar	8.164
Texel	1.166	Waterland	5.832
Teylingen	12.246	Weert	12.829
Tholen	7.581	Weesp	2.333
Tiel	6.415	West Betuwe	10.497
Tilburg	38.488	West Maas en Waal	1.166
Tubbergen	1.749	Westerkwartier	12.829
Twenterand	4.082	Westerveld	583
Tynaarlo	2.333	Westervoort	4.082
Tytsjerksteradiel	4.082	Westerwolde	6.415
Uden	8.747	Westland	22.743
Uitgeest	2.333	Weststellingwerf	2.333
Uithoorn	8.747	Westvoorne	4.082
Urk	4.082	Wierden	2.333
Utrecht	81.642	Wijchen	8.747
Utrechtse Heuvelrug	8.164	Wijdemeren	2.916
Vaals	2.916	Wijk bij Duurstede	1.749
Valkenburg aan de Geul	1.166	Winterswijk	4.665
Valkenswaard	4.082	Woensdrecht	4.082
Veendam	583	Woerden	13.996
Veenendaal	17.495	Wormerland	2.333
Veere	1.166	Woudenberg	583
Veldhoven	5.832	Zaanstad	33.240
Velsen	20.994	Zaltbommel	4.082
Venlo	20.410	Zandvoort	2.916
Venray	8.747	Zeewolde	4.665
Vijfheerenlanden	9.914	Zeist	11.663
Vlaardingen	15.745	Zevenaar	2.333
Vlissingen	13.996	Zoetermeer	26.242
Voerendaal	2.333	Zoeterwoude	1.166
Voorschoten	2.333	Zuidplas	4.082
Voorst	1.166	Zundert	2.916
Vught	4.665	Zutphen	10.497
Waadhoeke	7.581	Zwartewaterland	2.916
Waalre	4.665	Zwijndrecht	11.663
Waalwijk	8.164	Zwolle	23.909
Waddinxveen	4.665	**Totaal**	**3.427.191**

Bijlage 3.2-10 Decentralisatie-uitkering Mantelzorgbeleid

Decentralisatie-uitkering Mantelzorgbeleid	
Gemeente	**Bedrag 2021**
Aalten	25.000
Alkmaar	50.000
Almelo	50.000
Almere	50.000
Alphen aan den Rijn	50.000
Beek	50.000
Borne	50.000
Brummen	50.000
Den Helder	50.000
Dinkelland	50.000
Doetinchem	25.000
Eindhoven	50.000
Enschede	50.000
Ermelo	50.000
Goeree-Overflakkee	50.000
Haarlem	50.000
Haarlemmermeer	50.000
Harlingen	25.000
Heerenveen	50.000
Hilversum	50.000
Hoogeveen	50.000
Kampen	50.000
Katwijk	50.000
Meppel	50.000
Nissewaard	50.000
Nunspeet	50.000
Oost Gelre	25.000
Purmerend	50.000
Putten	50.000
Rhenen	50.000
Schagen	50.000
Terschelling	25.000
Tubbergen	50.000
Utrechtse Heuvelrug	50.000
Vijfheerenlanden	50.000
Vlieland	25.000
Vlissingen	50.000
Waadhoeke	25.000
Waalwijk	50.000
West Betuwe	50.000
Wijchen	50.000
Winterswijk	25.000
Woerden	50.000
Zeewolde	50.000
Totaal	**2.000.000**

Bijlage 3.2-11 Decentralisatie-uitkering Versterken aanbod dementie

Decentralisatie-uitkering Versterken aanbod dementie	
Gemeente	**Bedrag 2021**
Aa en Hunze	50.000
Almere	50.000
Amstelveen	50.000
Apeldoorn	50.000
Bodegraven-Reeuwijk	50.000
Borsele	50.000
Dalfsen	50.000
Doetinchem	50.000
Ermelo	50.000
Goirle	50.000
Hardenberg	50.000
Heerenveen	50.000
Hulst	50.000
Kerkrade	50.000
Leiden	50.000
Medemblik	50.000
Meppel	50.000
Montfoort	50.000
Nissewaard	50.000
Noordoostpolder	50.000
Oldambt	50.000
Oss	50.000
Roermond	50.000
Stadskanaal	50.000
Súdwest-Fryslân	50.000
Tilburg	50.000
Urk	50.000
Veendam	50.000
Venray	50.000
Vijfheerenlanden	50.000
Westerveld	50.000
Woudenberg	50.000
Zaanstad	50.000
Zwartewaterland	50.000
Totaal	**1.700.000**

Bijlage 3.2-12 Decentralisatie-uitkering Stedelijke vernieuwingsgebieden

Decentralisatie-uitkering Stedelijke vernieuwingsgebieden	
Gemeente	**Bedrag 2021**
Amsterdam	200.000
Arnhem	100.000
Breda	100.000
Eindhoven	100.000
Groningen	100.000
Heerlen	100.000
Leeuwarden	100.000
Lelystad	100.000
Nieuwegein	100.000
Rotterdam	100.000
Schiedam	100.000
's-Gravenhage	100.000
Tilburg	100.000
Utrecht	100.000
Zaanstad	100.000
Totaal	**1.600.000**

Bijlage 3.2-13 Decentralisatie-uitkering Experiment gesloten coffeeshopketen

Decentralisatie-uitkering Experiment gesloten coffeeshopketen	
Gemeente	**Bedrag 2021**
Almere	83.750
Arnhem	162.500
Breda	140.000
Groningen	185.000
Heerlen	83.750
Hellevoetsluis	61.250
Maastricht	207.500
Nijmegen	196.250
Tilburg	173.750
Zaanstad	83.750
Totaal	**1.377.500**

Bijlage 3.2-19 Decentralisatie-uitkering Ongeadresseerde briefstembiljetten

Decentralisatie-uitkering Ongeadresseerde briefstembiljetenveloppen	
Gemeente	**Bedrag 2021**
Almere	400
Amersfoort	3.270
Apeldoorn	2.880
Ede	3.940
Enschede	3.057
Gouda	1.429
Groningen	1.288
Haarlem	2.200
Haarlemmermeer	672
Helmond	1.694
Hengelo	832
Rotterdam	2.576
Utrecht	2.960
Zeist	5.635
Zoetermeer	7.067
Zwolle	1.964
Totaal	**41.864**

Deze brochure is een uitgave van:
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
BFR/Bekostiging Binnenlands Bestuur
Postbus 20011 | 2500 EA Den Haag

December 2021

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3453
Extern Zaak ID	Z/20/046814
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	13.f
Titel	46814 Uitvoeringsovereenkomst Triwy BV 2021 -2024
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Welzijn, Onderwijs en Sport
Eigenaar	Leenders, Barry
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P5 Sport, cultuur en recreatie
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Derks, N.G. (Nick)
Telefoonnummer steller	0644303283

Bijlagen
20220216 Beslisnota raad budgetsubsidie Triwy 21-24.DOCX
Beschikking budgetsubsidie 2021 - 2024
OVK Budgetsubsidie Triwy 2021-24

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	15 februari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	18 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Toelichting

Sporthal Arcus wordt geëxploiteerd door Triwy BV (de BV is eigendom van de drie grote gebruikers van de sporthal). De exploitatie gebeurt op basis van een uitvoeringsovereenkomst, Triwy ontvangt van de gemeente een exploitatiebijdrage in de vorm van een budgetsubsidie.

De vorige uitvoeringsovereenkomst liep af in 2020, de gemeente is voornemens de exploitatie door Triwy Bv te laten voortzetten.

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:
1. Aan Triwy BV een budgetsubsidie te verlenen van € 199.852 per jaar voor de jaren 2021 t/m 2024, conform bijgevoegde subsidiebeschikking
2. Hiervoor de Uitvoeringsovereenkomst budgetsubsidie Sportcentrum Arcus 2021 - 2024 vast te stellen.

Besluit (Aangenomen)

De gemeenteraad besluit:
1. Aan Triwy BV een budgetsubsidie te verlenen van € 199.852 per jaar voor de jaren 2021 t/m 2024, conform bijgevoegde subsidiebeschikking
2. Hiervoor de Uitvoeringsovereenkomst budgetsubsidie Sportcentrum Arcus 2021 - 2024 vast te stellen.

Openbaar Zaaknummer: 46814

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Budgetsubsidie Triwy voor sporthal Arcus 2021-2024

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:
1. Triwy BV een budgetsubsidie te verlenen van € 199.852,- per jaar voor de jaren 2021 tot en met 2024, conform bijgevoegde subsidiebeschikking.
2. Hiervoor de Uitvoeringsovereenkomst budgetsubsidie Sportcentrum Arcus 2021–2024 vast te stellen.

Aanleiding
U heeft eind 2016 ingestemd met een contract voor budgetsubsidie aan Triwy BV voor de exploitatie van sporthal Arcus. Het contract eindigde in 2020. We willen de exploitatie ook in de komende jaren door Triwy BV laten verzorgen, dus het college is voornemens een nieuwe overeenkomst aan te gaan voor de periode 2021 – 2024. Het gevraagde bedrag is hoger dan € 100.000. Volgens de Algemene Subsidieverordening 2018 besluit uw raad over de subsidieverlening.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
15-12-2016	Sportcentrum Arcus / Exploitatie Triwy, nummer 164112

Gewenst resultaat
Instandhouding van sportcentrum Arcus als centrale sporthal voor de gemeente Wijchen via een uitbestede exploitatie aan Triwy, die zorgt voor een kwalitatief hoog niveau van dienstverlening en aantrekkelijk binnensportklimaat.

Argumenten
1.1 Triwy bevordert met Arcus volgens ons beleid de breedtesport in Wijchen
Triwy levert als algemeen nut beogende organisatie medewerking aan Wijchense sport- en sport gerelateerde evenementen. Daarmee realiseert ze maatschappelijke meerwaarde voor onze inwoners. Triwy is erin geslaagd Arcus als kwalitatief hoogwaardige sporthal te promoten. Dit blijkt ook uit de interland (oefen-)wedstrijden.

1.2 Triwy BV exploiteert Arcus zonder winstoogmerk voor de binnensport
De aandelen van Triwy bv zijn in handen van Stichting Triwy. Het bestuur bestaat uit leden van Trivos, Wyba en The Flyers. De directie van Triwy BV is onbezoldigd. Eventuele winst komt uitsluitend ten goede aan de genoemde binnensportverenigingen.

1.3 Een subsidiebeschikking voor meerdere jaren biedt perspectief en zekerheid.
U verleent een budgetsubsidie voor de jaren 2021 tot en met 2024. Dat biedt Triwy perspectief voor haar activiteiten en zekerheid voor een solide exploitatie. Grondslag is artikel 12, lid 4 van de Algemene Subsidieverordening 2018 en artikel 5 van de Subsidieregeling Wijchen 2018.

1.4 Triwy huurt en exploiteert Arcus met succes met een zware bezetting
We hebben Arcus in 2016 voor 10 jaar verhuurd aan Triwy. In de overeenkomst zit een demarcatielijst. Hierin staat ieders verantwoordelijkheid voor en de kosten van het onderhoud. Onze subsidie is daarop afgestemd. We zijn tevreden over de samenwerking en de manier waarop Triwy de sporthal en sportmaterialen beheert. Met het gebruik van

Arcus voor schoolgymnastiek en binnensport ligt de bezetting op circa 80%. Dat is voor dit soort accommodaties erg hoog.

2.1 De uitvoeringsovereenkomst regelt de voorwaarden voor de subsidieverlening
Onze afspraken staan concreet in de uitvoeringsovereenkomst. Hierin ligt vast binnen welke kaders Triwy moet opereren met:
- de vorming van een reserve om het toekomstige onderhoud te kunnen betalen;
- een genormeerde winstdoelstelling die aan de aandeelhouders toe mag komen;
- genormeerde tarieven voor gymnastiekonderwijs en sport in het algemeen;
- een risicoparagraaf omdat Triwy een algemeen nut beogende organisatie is.

Kanttekeningen
1.1 De energiekosten van Triwy kunnen fors stijgen ondanks hun zonnestroom
Op het dak van Arcus liggen zonnepanelen. Triwy ontvangt een vergoeding voor de overtollige zonne-energie die ze aan het stroomnet terug levert. Die vergoeding daalt de komende jaren naar 0 Euro.

1.2 Wettelijke klokuurvergoeding voor bewegingsonderwijs is laag
We betalen Triwy een volgens de wet bepaalde klokuurvergoeding. Die ligt lager dan de kostprijs van Triwy. Dat scheelt grofweg € 10.000 per jaar die Triwy anderszins moet verdienen. We kunnen de kostprijs niet betalen, zonder een ongewenst precedent te scheppen voor het bewegingsonderwijs in al onze gym- en sportzalen.

1.3 Vanwege corona heeft het bedrijfsplan van Triwy op zich laten wachten
Sinds het voorjaar van 2020 heeft ook Triwy te maken met maatregelen en beperkingen rond het coronavirus. Het bedrijfsplan heeft daarom op zich laten wachten, omdat onduidelijk was hoe de maatregelen de exploitatie zouden beïnvloeden. Duidelijk was echter dat beide partijen de exploitatie voort te zetten in de huidige constructie. Het college heeft besloten de exploitatiebijdrage voor het jaar 2021 en het eerste en tweede kwartaal van 2022 vooruitlopend op en onder voorbehoud van het raadsbesluit beschikbaar te stellen.

Financiën
De subsidie voor 2021 en 2022 is opgenomen in de gemeentebegroting. Onder voorbehoud van de vast te stellen gemeentebegroting voor 2023 en 2024 is er ook dan dekking voor deze subsidie.

Communicatie
We hebben de uitvoeringsovereenkomst met Triwy afgestemd. Triwy is akkoord.

Uitvoering of vervolgstappen
Op basis van uw besluit kan de Griffier de bijgevoegde subsidiebeschikking tekenen. Deze beschikking geeft vanaf 2021 vier jaar lang aanspraak op budgetsubsidie. De burgemeester tekent de uitvoeringsovereenkomst.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Voorstel
Advies

Bijlagen
1. Subsidiebeschikking
2. Uitvoeringsovereenkomst 2021-2024

Gemeente Wijchen
Kasteellaan 27
Postbus 9000
6600 HA Wijchen

t 088 432 70 00
e gemeente@wijchen.nl

Contactpersoon
Barry Leenders

t 088 432 7350

ons kenmerk
Z/20/046814

bijlagen
2

Triwy BV
t.a.v. de directie
Campuslaan 14
6602 HX Wijchen

datum
onderwerp Beschikking budgetsubsidie Arcus 2021-2024
verzonden

Beste heer/mevrouw,

In deze beschikking informeren wij u over het besluit op uw aanvraag om een meerjarige budgetsubsidie.

Besluit
De gemeenteraad heeft op xxx 2022 ingestemd met het verlenen van een meerjarige budgetsubsidie en het sluiten van een uitvoeringsovereenkomst. Deze beschikking is geldig voor het hele subsidie-tijdvak van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2024. U ontvangt deze beschikking slechts éénmaal.

Budget 2021 en 2022
De raad heeft de begroting voor 2021 en 2022 vastgesteld. De begroting voorziet in een budgetsubsidie aan Triwy BV voor Sporthal Arcus. U maakt voor 2021 aanspraak op een budgetsubsidie van € 199.852,-. We hebben de subsidie berekend volgens artikel 3 uit de overeenkomst. Als volgt:

Basis budgetsubsidie 2020	€ 197.656,00
1,11% Index 2021	€ 2.196,00 +
Subsidie 2021 geïndexeerd	€ 199.852,00

Subsidievoorwaarden
Voor de voorwaarden verbonden aan deze budgetsubsidie verwijzen we naar bijgevoegde overeenkomst Sportcentrum Arcus 2021-2024.

Ondertekening overeenkomst
We verzoeken u om beide exemplaren van de overeenkomst aan ons terug te sturen. Na ondertekening door de burgemeester ontvangt u een exemplaar voor uw archief.

Betaling
De budgetsubsidie 2021 is reeds als voorschot aan u uitbetaald. De budgetsubsidie 2022 maken we aan het begin van de maanden: april, juli en oktober van 2022 als voorschot over in termijnen van 1x € 99.926 en 2x € 49.963,- op bankrekening met nummer NL14RABO0107257262 op naam van Triwy. We vermelden hierbij: "budgetsubsidie 2021". Uw nummer in het handelsregister is 09144970.

Subsidie vaststellen
Voor deze subsidie moet u achteraf per kalenderjaar een aanvraag tot vaststelling van de subsidie bij het college van burgemeester en wethouders indienen. De indieningstermijn is uiterlijk op 31 mei in het jaar volgend op het kalenderjaar waarin de activiteit(-en) plaats vonden.

Gebruiksrooster
Volgens artikel 5 van de overeenkomst ontvangen we jaarlijks in januari en augustus het gebruiksrooster. Kunt u ons het gebruiksrooster het gebruiksrooster van januari sturen?

Meer informatie
Voor meer informatie kunt u mij bereiken onder boven vermeld doorkiesnummer. Voor vragen over de uitbetaling kunt u mailen met crediteuren@drutenwijchen.nl

Bent u het niet eens met ons besluit?
Heeft u vragen over dit besluit of bent u het er niet mee eens? Belt u dan eerst met de medewerker van de gemeente die uw situatie behandelt. Die neemt dan het besluit met u door. Wilt u daarna toch een bezwaarschrift indienen? Dan kunt u binnen zes weken na de verzenddatum van deze brief bezwaar maken.

Met vriendelijke groet,
Namens burgemeester en wethouders

Barry Leenders
Beleidsadviseur Team Welzijn, Onderwijs & Sport

Kopie: Team Financieel beheer / 630023 / 442002

Uitvoeringsovereenkomst budgetsubsidie
Sportcentrum Arcus 2021 – 2024

Ondergetekenden :

1. de **gemeente Wijchen**, hierbij vertegenwoordigd door de burgemeester, mevrouw M. van Beek, handelend volgens het raadsbesluit van xx met nummer xxxxxxxxx, hierna te noemen "de gemeente" ;

   en

2. **Triwy B.V.**, statutair gevestigd Heilige Stoel 5387 Wijchen, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, nummer 09144970 met vestigingsnummer 000018930786 en vertegenwoordigd door de directeur: de heer H.J. Grobbe, hierna te noemen "Triwy";

hierna gezamenlijk te noemen: "partijen";

overwegende dat:

- de gemeente eigenaar is van Sportcentrum Arcus aan de Campuslaan 14 in Wijchen.
- de gemeente met Arcus beoogd ruimte te bieden aan activiteiten van de Wijchense binnensportverenigingen en het bewegingsonderwijs van de scholen in Wijchen.
- de gemeente op inhoudelijke argumenten de exploitatie van Sportcentrum Arcus wenst uit te besteden aan Triwy. Triwy heeft een juridische en financiële verbondenheid met de hoofdgebruikers van Arcus. Triwy kan hierdoor bij de exploitatie maatschappelijke meerwaarde realiseren. Er is een logische relatie tussen de kwaliteit van de geboden faciliteiten en de daaraan verbonden kosten voor Triwy en de gebruikers.
- partijen voor de exploitatie van Arcus een uitvoeringsovereenkomst willen sluiten als onderdeel van een subsidiebeschikking. De overeenkomst is niet rechtsgeldig zonder beschikking.
- partijen tegelijk met deze uitvoeringsovereenkomst een overeenkomst tot verhuur van Sportcentrum Arcus aan Triwy hebben gesloten.

verklaren te zijn overeengekomen als volgt :

Artikel 1: Object van exploitatie

Triwy exploiteert Arcus vanaf de ingangsdatum van deze overeenkomst.

Artikel 2: Duur, verlenging en opzegging

a) De overeenkomst is aangegaan voor de duur van vier jaren. De looptijd is van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2024.
b) Voor tussentijdse beëindiging van de overeenkomst per aangetekende brief geldt artikel 11 met inachtneming van een opzegtermijn van één jaar.

Artikel 3: Budgetsubsidie

a) Ter bevordering van de sportbeoefening betaalt de gemeente aan Triwy een budgetsubsidie als bijdrage in de kosten van Arcus.
b) Voor het kalenderjaar 2021 is het budget € 199.852,-. Dit is een netto door Triwy te ontvangen bedrag.
c) De gemeente betaalt de subsidie volgens de ASV[1] als voorschot uit. De gemeente betaalt aan het begin van elk kwartaal een kwart van het jaarlijkse budgetbedrag.

[1] ASV : Algemene subsidieverordening Wijchen

d) De gemeente verhoogt het budget uit lid 3b vanaf van 1 januari 2022 volgens de CBS prijsindexcijfers voor alle huishoudens (CPI, basisjaar 2015 = 100). Dit gebeurt op basis van indexcijfers van de maand september van het lopende en het voorgaande kalenderjaar. De gemeente deelt het nieuwe subsidiebedrag voorafgaand aan het nieuwe kalenderjaar mee aan Triwy.
e) Triwy levert vóór 1 juni volgend op elk kalenderjaar haar jaarrekening met balans en een inhoudelijk verslag over de exploitatie van Arcus. Dit volgens de ASV[2].
f) Bij deze overeenkomst hoort als bijlage 2 een actuele en gedekte begroting van Triwy voor de jaren 2021 en 2022.
g) Triwy vormt een onderhoudsreserve van minimaal € 27.600 en maximaal € 138.000 om te voldoen aan haar onderhoudsverplichtingen. Hiervoor geldt de meerjarenonderhoudsplanning, verwerkt in het bestand "Arcus Onderhoud-Demarcatie 26 Juli 2016".
h) Triwy stort ten laste van het exploitatieresultaat jaarlijks minimaal € 13.800 in haar onderhoudsreserve.
i) De gemeente stemt in met een uitkering aan de aandeelhouders van gemiddeld € 40.000 per jaar als winst over de periode waarvoor deze overeenkomst geldt.
j) Als met inachtneming van artikel 3, lid h en i, het resultaat hoger is dan € 53.800 dan voegt Triwy het surplus toe aan haar algemene reserve.
k) Triwy mag een algemene reserve vormen van maximaal € 63.000. Dit is 10% van de "omzet en overige opbrengsten" uit de jaarrekening 2019. Gemeente kan het bedrag boven € 63.000 korten op de subsidie voor het volgend kalenderjaar.
l) Triwy mag alleen met voorafgaande toestemming van gemeente een nieuwe doel- of bestemmingsreserve vormen.

Artikel 4: Onderhoud

1. Triwy verantwoordt toevoegingen en onttrekkingen aan de onderhoudsreserve in de jaarrekening.

Artikel 5: Tarieven sport

a) Triwy hanteert een tarief van maximaal € 34,51 inclusief btw per uur voor het geven van gelegenheid tot sportbeoefening aan Wijchense sportverenigingen en activiteiten van en voor Wijchense sporters.
b) Het normtarief in lid 5a geldt voor het sportseizoen 2020/2021, per uur per haleenheid dat Triwy aan een sportvereniging in rekening mag brengen.
   * Sporthal I, bestaande uit de zaalunits D en E, telt hierbij als één haleenheid;
   * Sporthal II, bestaande uit de zaalunits A1, A2, B en C, telt als anderhalve eenheid.
c) De gemeente past het in lid 5a vermelde tarief jaarlijks aan volgens artikel 3, lid d.
d) Triwy stuurt de gemeente elk jaar zowel in januari als in augustus het gebruiksrooster.

Artikel 6: Tarieven bewegingsonderwijs

a) Triwy hanteert een tarief van € 752,10 inclusief btw per uur voor het bieden van gelegenheid tot sportbeoefening voor het onderwijsprogramma van scholen. Dit tarief geldt voor één wekelijks terugkerend klokuur tijdens de schoolweken. Dit tarief is het "normbedrag onderwijshuisvesting 2020" en geldt per zaalunit A1, A2, B, C, D of E.
b) De gemeente past het normbedrag in lid a elk jaar aan volgens de richtlijn van het

[2] ASV : Algemene subsidieverordening, artikel 1.5, lid 3.

Ministerie van OCW[3].

Artikel 7: Tarieven algemeen

Partijen verwachten dat sportverenigingen en scholen op tijd betalen volgens de tarieven uit artikel 5 en 6. Triwy mag een redelijke toeslag aan een sportvereniging of school in rekening brengen als deze niet tijdig betaalt.

Artikel 8: Risicoparagraaf / aanpassing budgetsubsidie

a) Triwy spant zich in om Arcus financieel maximaal te laten renderen.
b) In de exploitatieperiode tot en met 31 december 2024 kunnen onvoorziene omstandigheden optreden die het ondernemersrisico van Triwy in redelijkheid te boven gaan. Als die omstandigheden Triwy niet verwijtbaar zijn, dan treden partijen in overleg.
c) De kans bestaat dat het beoogd exploitatieresultaat van € 40.000 in enig jaar lager is dan € 30.000 als aantoonbaar gevolg van een lagere genormeerde vergoeding voor bewegingsonderwijs. In dat geval verstrekt de gemeente een aanvullende budgetsubsidie. De hoogte van deze subsidie is het verschil tussen het gerealiseerd resultaat en het beoogd resultaat.
d) Partijen zijn zich bewust van het mogelijk effect van beëindiging van de saldering van het verbruik van elektra, opgewekt door zonnepanelen, op de exploitatiekosten.

Artikel 9: Verzekeringen, belastingen en heffingen

a) Triwy sluit een bedrijfsschade- en aansprakelijkheidsverzekering bedrijven.
b) Triwy betaalt alle belastingen en heffingen opgelegd door publiekrechtelijke rechtspersonen.

Artikel 10: Exploitatiekosten

Triwy draagt alle exploitatiekosten van Arcus. Daaronder vallen ook de kosten van elektra van het kunstwerk in de bestrating voor de hoofdentree.

Artikel 11: Tussentijdse beëindiging

a) Als Triwy in strijd met deze overeenkomst handelt, dan kan de gemeente de beschikking tot subsidieverlening wijzigen of intrekken en deze overeenkomst tussentijds wijzigen of beëindigen zonder (schade-)vergoeding aan Triwy.

---

[3] Ministerie OCW : Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

b) Triwy kan de gemeente verzoeken de beschikking tot subsidieverlening te wijzigen of in te trekken, zodat de gemeente deze overeenkomst kan wijzigen of beëindigen.

Artikel 12: Evaluatie bedrijfsvoering

Partijen gaan minimaal eenmaal per jaar om tafel om aan de hand van de jaarrekening de bedrijfsvoering te evalueren en te beoordelen.

Artikel 13: Overige bepalingen

Triwy mag de rechten en plichten die voortvloeien uit deze overeenkomst (of de hiermee

samenhangende overeenkomst) niet aan derden over dragen.

Artikel 14: Bijlagen :

1. bijlage 1 : exploitatiebegroting 2021-2025 Triwy, gedateerd oktober 2021.
2. bijlage 2 : bedrijfsplan 2021 – 2025 van Triwy, gedateerd oktober 2021.

Artikel 15; slotbepaling

Deze uitvoeringsovereenkomst vervangt de uitvoeringsovereenkomst 2016– 2020.

Aldus overeen gekomen en in tweevoud opgemaakt op XX xxxxxxxxxx 2022 te Wijchen,

Gemeente Wijchen, namens deze,	Triwy BV, namens deze,
Mevrouw M. van Beek burgemeester	De heer H.J. Grobbe directeur

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3501
Extern Zaak ID	Z/22/073842
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	13.g
Titel	73842 Benoeming leden commissie onderzoek geloofsbrieven
Organisatieonderdeel	Griffie Wijchen
Eigenaar	Tielen, Thomas
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P0 Bestuur en ondersteuning
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Beek, M. van (Marijke)
Telefoonnummer steller	06 288 403 71

Bijlagen
73842 Benoeming leden commissie onderzoek geloofsbrieven.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

1. Mevrouw Z. Osman, mevrouw J.C. Zijlstra en de heer J.M. Demmers te benoemen als leden van de commissie onderzoek geloofsbrieven voor de raadsvergadering van 29 maart.
2. De heer J.J. Tap en de heer A.J. van Kuppeveld te benoemen als plaatsvervangend leden van de commissie onderzoek geloofsbrieven voor de raadsvergadering van 29 maart.

Besluit (Aangenomen)

1. Mevrouw Z. Osman, mevrouw J.C. Zijlstra en de heer J.M. Demmers te benoemen als leden van de commissie onderzoek geloofsbrieven voor de raadsvergadering van 29 maart.
2. De heer J.J. Tap en de heer A.J. van Kuppeveld te benoemen als plaatsvervangend leden van de commissie onderzoek geloofsbrieven voor de raadsvergadering van 29 maart.

Openbaar Zaaknummer: 73842

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Benoeming leden commissie onderzoek geloofsbrieven

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Mevrouw Z. Osman, mevrouw J.C. Zijlstra en de heer J.M. Demmers te benoemen als leden van de commissie onderzoek geloofsbrieven voor de raadsvergadering van 29 maart.
2. De heer J.J. Tap en de heer A.J. van Kuppeveld te benoemen als plaatsvervangend leden van de commissie onderzoek geloofsbrieven voor de raadsvergadering van 29 maart.

Aanleiding
Bij elke toelating van gemeenteraadsleden moeten de geloofsbrieven van de toe te laten gemeenteraadsleden onderzocht worden. Zo ook na de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022.
Voor het onderzoek van de geloofsbrieven benoemt de gemeenteraad uit zijn midden een commissie onderzoek geloofsbrieven.
Met de geloofsbrief geeft de voorzitter van het centraal stembureau aan de benoemde kennis van zijn/haar benoeming. Bij deze brief moeten enkele in de Kieswet vereiste stukken worden gevoegd, waaruit blijkt, dat de benoemde voldoet aan de eisen om als lid van de raad toegelaten te kunnen worden. Tijdens het onderzoek van de commissie geloofsbrieven onderzoeken de leden de geloofsbrieven en de daarop betrekking hebbende stukken. Daarbij gaat zij na of de benoemde aan de vereisten van het lidmaatschap voldoet en geen met het lidmaatschap onverenigbare betrekking vervult. Ook adviseert de commissie de raad over het verloop van de verkiezingen op basis van het proces-verbaal van het (centraal) stembureau. In het proces-verbaal staat of het verloop van de verkiezingen op wettige wijze heeft plaatsgevonden en of de uitslag van de verkiezingen op de juiste wijze is vastgesteld.
De commissie onderzoek geloofsbrieven brengt verslag uit van haar onderzoek in een openbare raadsvergadering. De raad kan tijdens de openbare raadsvergadering een oordeel uitspreken op basis van het verslag van de commissie onderzoek geloofsbrieven over het verloop van de verkiezingen en de toelating van haar leden.

Gewenst resultaat
Als de raad op 24 februari een commissie onderzoek geloofsbrieven benoemt, kan deze commissie al aan de slag voorafgaand aan de raadsvergadering van 29 maart. Hierdoor wordt de raadsvergadering van 29 maart zo min mogelijk verstoord.

Argumenten
1.1 Voorspoedig onderzoek
Om het proces van het onderzoeken van de geloofsbrieven voorspoedig te laten verlopen benoemt de gemeenteraad de leden van de commissie geloofsbrieven voorafgaand aan de raadsvergadering waarin zij hun onderzoek moeten verrichten. Hierdoor kunnen de

leden het onderzoek zonder tijdsdruk verrichten en wordt de raadsvergadering zo min mogelijk verstoord.

Uitvoering of Vervolgstappen
De drie leden van de commissie geloofsbrieven worden uitgenodigd om 23 maart 2022 bij het cluster Burgerzaken de geloofsbrieven en de bijbehorende stukken van de toe te laten gemeenteraadsleden te onderzoeken. Het exacte tijdstip wordt in overleg bepaald. Uit hun midden kiezen de leden van de commissie geloofsbrieven een voorzitter. Tijdens de raadsvergadering van 29 maart 2022 brengt de voorzitter van de commissie geloofsbrieven verslag uit van hun bevindingen.

Gerelateerde stukken
Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad; Kieswet (artikel V 4) en Gemeentewet (Artikel 10 en 13).

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3395
Extern Zaak ID	Z/20/054571
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	13.h
Titel	54571 Detailhandelsstructuurvisie gemeente Wijchen en toekomstvisie centrum Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsontwikkeling
Eigenaar	Langens, Sandra
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P3 Economie
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Derks, N.G. (Nick)
Telefoonnummer steller	06 46824159

Bijlagen
Beslisnota Detailhandelsstructuurvisie en centrumvisie Wijchen391051_391051_1.DOCX
DSV gemeente Wijchen en toekomstvisie centrum Wijchen def 200122
Voorblad reactie adviezen Klankbordgroepen
Verslag Klankbordgroep detailhandelstructuurvisie
Verslag Klankbordgroep Toekomstvisie centrum Wijchen
Effectenanalyse 2e supermarkt Hart van Zuid Wijchen 200122
Effectenrapportage Wijchen DPO supermarkten (Bureau stedelijke planning)

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	25 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	1 februari 2022
Commissievergadering Wijchen	17 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

1.De Detailhandelsstructuurvisie en de Toekomstvisie centrum Wijchen vast te stellen waarmee de gemeenteraad instemt met:

1.1 De ambities op het gebied van detailhandel in de gemeente Wijchen en de gewenste

ontwikkelingen in het centrum van Wijchen
1.2 Uitvoering te geven aan de aanbevelingen die gedaan worden in de detailhandelsstructuurvisie en toekomstvisie centrum Wijchen
1.3 Het gebruik van het budget Structuurversterking van de lokale economie en de structurele bijdrage van € 15.000 voor Centrum Management Wijchen (CMW), om de winkelgebieden in heel Wijchen te ondersteunen, en deze middelen in te zetten voor uitvoering van de aanbevelingen.

Besluit (Aangenomen)

1.De Detailhandelsstructuurvisie en de Toekomstvisie centrum Wijchen vast te stellen waarmee de gemeenteraad instemt met:
1.1 De ambities op het gebied van detailhandel in de gemeente Wijchen en de gewenste ontwikkelingen in het centrum van Wijchen
1.2 Uitvoering te geven aan de aanbevelingen die gedaan worden in de detailhandelsstructuurvisie en toekomstvisie centrum Wijchen
1.3 Het gebruik van het budget Structuurversterking van de lokale economie en de structurele bijdrage van € 15.000 voor Centrum Management Wijchen (CMW), om de winkelgebieden in heel Wijchen te ondersteunen, en deze middelen in te zetten voor uitvoering van de aanbevelingen.

Openbaar Zaaknummer: 54571

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Detailhandelsstructuurvisie gemeente Wijchen en toekomstvisie centrum Wijchen

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1.De Detailhandelsstructuurvisie en de Toekomstvisie centrum Wijchen vast te stellen waarmee de gemeenteraad instemt met:

1.1 De ambities op het gebied van detailhandel in de gemeente Wijchen en de gewenste ontwikkelingen in het centrum van Wijchen.
1.2 Uitvoering te geven aan de aanbevelingen die gedaan worden in de detailhandelsstructuurvisie.
1.3 Vooralsnog uit te gaan van het 'zeker' scenario zoals staat beschreven in de detailhandelsstructuurvisie, en nog geen besluit te nemen over het toevoegen en placeren van supermarktruimte in Wijchen.
1.4 Uitvoering te geven aan de aanbevelingen die gedaan worden in de toekomstvisie centrum Wijchen.
1.5 Het gebruik van het budget Structuurversterking van de lokale economie en de structurele bijdrage van € 15.000 voor Centrum Management Wijchen (CMW), om de winkelgebieden in heel Wijchen te ondersteunen, en deze middelen in te zetten voor uitvoering van de aanbevelingen.

Aanleiding

Gemeente Wijchen heeft een goedgevuld, dynamisch, afwisselend winkelaanbod dat versterkt wordt door een sterke horeca. Afgelopen jaren, mede versterkt door corona, is de samenwerking tussen alle partijen in het centrum maar ook daarbuiten verbeterd. Het Centrummanagement Wijchen (CMW) heeft hier een cruciale rol in gespeeld. Hierdoor doet Wijchen het nog steeds goed en staan we hoog genoteerd als aantrekkelijk winkelgebied in de regio. Bovendien is de leegstand nog steeds minimaal.

De retailmarkt en detailhandel zijn echter sterk aan het veranderen. Dit blijkt uit diverse marktonderzoeken. De effecten van de coronamaatregelen laten ook zijn sporen achter. Online aankopen doen groeit enorm. In het centrum van Wijchen wordt dit zichtbaar door huuropzeggingen van winkeliers.
Ook is er behoefte aan een kader voor wat mogelijk is op bedrijventerreinen. Met name op bedrijventerrein Wijchen-Oost is regelmatig onduidelijkheid over vormen van handel die beschouwd kunnen worden als detailhandel.

Kortom: de beleidsnotitie detailhandel uit 2015 is toe aan een actualisatie. We hebben de nieuwe detailhandelsstructuurvisie aangevuld met een toekomstvisie voor het centrum van Wijchen. Hiervoor hebben we gebruikgemaakt van de subsidieregeling Steengoed Benutten van de Provincie Gelderland. Omdat de detailhandelsstructuurvisie een belangrijke onderligger is voor de centrumvisie, is ervoor gekozen om deze visies in samenhang op te stellen.

Het proces voor het opstellen van de detailhandelsstructuurvisie heeft langer geduurd dan verwacht. Dit is veroorzaakt doordat er nieuwe cijfers bekend werden over het mogelijke aantal inwoners in 2030. Doordat de woningbouwopgave tot 2030 is vergroot naar 2700 woningen (versnellingsopgave woningbouw) ontstond er een groot effect op de visie. Daarnaast zijn er extra onderzoeken gedaan naar de ontwikkelingen op het gebied van dagelijkse en niet-dagelijkse boodschappen en de supermarktstructuur in Wijchen.

De visies zijn tot stand gekomen op basis van een enquête onder retail-ondernemers, bezoekersonderzoek en overleg met twee klankbordgroepen.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
09-07-2015 10-01-2013	Beleidsnotitie detailhandel (15/AZ/131) Centrumvisie 2012 (13/RZ/148)

Gewenst resultaat

Het doel van de visies is te komen tot een samenhangende winkelstructuur voor de gemeente Wijchen die:

- inspeelt op veranderende consumentenvoorkeuren en –gedrag en voorziet in een toekomstbestendige detailhandelsstructuur;
- aan de gemeente kaders biedt voor het te voeren beleid, het creëren van randvoorwaarden en het toetsen van marktinitiatieven;
- voor het centrum van Wijchen een ruimtelijk – functioneel ontwikkelingskader geeft en uitdaagt tot nieuwe investeringen op de juiste locatie;
- kansen en aanbevelingen voor alle winkelgebieden formuleert voor de diverse stakeholders (ondernemers, pandeigenaren, centrummanagement, gemeente etc.)

Argumenten

1.1.1 De visies maken duidelijk wat onze ambities zijn qua toekomstige ontwikkeling op het gebied van detailhandel en centrumontwikkelingen.
Het gaat economisch goed in Wijchen, maar het vraagt inspanning om op het gewenste niveau te blijven. Daarvoor is een richting nodig en zijn kaders van belang.

1.1.2 De visies zijn opgesteld door DTNP in samenspraak met twee klankbordgroepen waaraan vertegenwoordigers uit heel Wijchen deelnamen.
Het bureau DTNP is gespecialiseerd in centrumgebieden en publieksfuncties. Naast de twee klankbordgroepen (één voor het centrum en één voor alle winkelcentra in Wijchen) is er vooraf een digitale enquête gedaan onder alle detaillisten in heel Wijchen. Daarnaast is er onder bezoekers van het centrum van Wijchen een onderzoek uitgevoerd.

1.1.3 De detailhandelsstructuurvisie biedt duidelijkheid over de supermarktruimte in gemeente Wijchen.
Op dit moment is er in Wijchen onvoldoende ruimte voor een volwaardige *nieuwe* supermarkt. We voorzien dat er, op basis van bevolkingsprognoses, over een aantal jaren (in de aanloop naar 2030) mogelijk ruimte ontstaat voor een nieuwe supermarkt in Wijchen. Onderzoeken wijzen dat ook uit. Tegelijkertijd is de detailhandel de afgelopen jaren rigoureus veranderd en die verandering zal zich de komende jaren voortzetten. Het tempo van woningbouw staat nog niet vast, en de ontwikkeling van online winkelen in de komende jaren is lastig te voorspellen. Daarom kunnen we nu nog geen besluit nemen over het toevoegen van supermarktruimte in Wijchen.

1.2.1 We ondersteunen hiermee ondernemers die door corona zwaar getroffen worden.
Veel ondernemers zijn en worden nog steeds zwaar getroffen door corona. Maar zij blijven geloof houden en zoeken naar creatieve en originele oplossingen zoals Wijchen = Samen Sterk en het thuisbezorgen door winkeliers en horeca. Het consumenten- en koopgedrag is snel veranderd. Het is belangrijk dat onze winkelgebieden aantrekkelijk blijven, en dat we leegstand zoveel mogelijk voorkomen. Voor alle winkelgebieden zijn daarom aanbevelingen geformuleerd.

1.3.1 Het tempo van woningbouw is onvoldoende duidelijk om nu een besluit over supermarktruimte te nemen.
Er zijn verschillende woningbouwontwikkelingen in Wijchen. De opgave is om tot 2030 2.700 extra woningen te bouwen. Het tempo waarop dit gebeurt staat nog niet vast. Daarom gaan we vooralsnog uit van het ‘zeker’ scenario zoals is beschreven in de detailhandelsstructuurvisie. Dat betekent dat we nu nog geen besluit kunnen nemen over het toevoegen van supermarktruimte in Wijchen, en zo ja, op welke locatie. We houden de ontwikkelingen in de gaten.

1.3.2 De retailmarkt is onvoldoende stabiel om nu een besluit over supermarktruimte te nemen.
De retailmarkt is flink in beweging. Mede door corona is er een flinke groei van online aankopen van dagelijkse boodschappen. Daarnaast heeft de lange sluiting van de horeca ook invloed op de omzet van de supermarkten. Het is nog onduidelijk hoe dit zich ontwikkelt als de markt weer normaal is. Op basis van cijfers van de afgelopen twee jaar is geen stabiel beeld af te leiden. Daarom gaan we vooralsnog uit van het 'zeker' scenario zoals is beschreven in de detailhandelsstructuurvisie. We houden de ontwikkelingen in de gaten.

1.4.1 *We ondersteunen hiermee ondernemers die door corona zwaar getroffen worden.*
Zie toelichting onder argument 1.2.1.

1.4.2 Aan de slag gaan met de aanbevelingen is onderdeel van de verantwoording van de subsidie van de provincie Gelderland.
Vanwege corona en de impact hiervan op winkelcentra ontvingen we een subsidie van de provincie voor het opstellen van een toekomstvisie voor het centrum. De provincie heeft dus actief bijgedragen aan het tot stand komen van de toekomstvisie voor het centrum. Daar hoort ook bij dat we daadwerkelijk aan de slag gaan met de aanbevelingen.

1.5.1 De visies hangen samen met de economische visie en borgen de uitvoering van het actieprogramma.
Detailhandel en centrumontwikkeling maken onderdeel uit van de economische ontwikkeling van Wijchen. We hebben geconstateerd dat de samenwerking tussen sectoren verbeterd kan worden. De klankbordgroep detailhandel is gelijk aan de overlegtafel retail. Deze overlegtafel is ontstaan in het kader van de economische visie. Hierdoor borgen we de samenhang en continuïteit.

1.5.2 We investeren in het centrum van Wijchen, de buurtwinkelcentra en dorpen van de gemeente om de leefbaarheid op peil te houden.
In de perspectiefnota is budget beschikbaar gesteld voor structuurversterking voor de lokale economie als gevolg van corona. Bij de begrotingsvergadering heeft de gemeenteraad een structureel budget van jaarlijks € 15.000,- beschikbaar gesteld om het centrummanagement blijvend financieel te ondersteunen. Het CMW zal jaarlijks verantwoorden waaraan deze gelden besteed zijn.

Tegenargumenten en risico's

1.1.3 Ontwikkelingen in bevolkingsgroei kunnen aanleiding geven om de afweging over de komst en locatie van een extra supermarkt op termijn te herzien.
Zodra ontwikkelingen hier aanleiding toe geven, beoordelen wij de situatie opnieuw en leggen we hiervoor een nieuw advies aan uw raad voor. Op dat moment beoordelen we ook de locatiekeuze van een eventuele nieuwe supermarkt.

Naar aanleiding van de discussie rondom besluitvorming van de gebiedsvisie Hart van Zuid, hebben we door twee onafhankelijke bureaus onderzoek laten doen naar de effecten van een tweede supermarkt in Zuiderpoort. (bijlage 2 en 3) . Hieruit blijkt dat de (professionele) meningen verdeeld zijn over de locatiekeuze. De afweging richt zich op de kansen die een extra supermarkt biedt voor Wijchen-Zuid versus de concurrentiepositie die ontstaat ten opzichte van het centrum. Aangezien we op dit moment nog geen besluit nemen over het toevoegen van een extra supermarkt, maken we ook nog geen afweging voor wat betreft de locatiekeuze.

1.4.1 Er is nog geen uitgewerkte begroting gemaakt op basis van de aanbevelingen.
Niet alle aanbevelingen kosten geld en niet alle kosten zijn voor rekening van de gemeente. Betrokken stakeholders (zoals bijvoorbeeld de ondernemers, de vastgoedeigenaren en het centrummanagement) kunnen ook hun bijdrage leveren. De kosten die wel voor rekening van de gemeente komen, kunnen voorlopig gedekt worden uit het budget voor structuurversterking van de lokale economie, mits het corona-gerelateerd is. Daarnaast is er vanaf 2022 budget opgenomen in de reguliere begroting.

Financiële gevolgen

De kosten voor de gemeente om uitvoering te geven aan de aanbevelingen, worden gedekt uit bestaande budgetten (structuurversterking lokale economie en het budget economie algemeen). Er zal voortdurend gezocht worden naar subsidies om zoveel mogelijk ambities te realiseren. Wanneer er voor een opgave extra financiering nodig is dat niet gedekt kan worden uit de bestaande budgetten zal hiervoor een afzonderlijk voorstel aan het college en gemeenteraad worden voorgelegd.

Communicatie

Na vaststelling van de visie zullen we deze delen via de website, gemeente pagina Wegwijs en onder de aandacht brengen bij de organisaties waarmee we in contact staan. Daarnaast informeren alle ondernemers via de online nieuwsflits ‘Goede Zaken Wijchen’ die we verspreiden met interessant nieuws voor ondernemers in de gemeente en via de gemeente pagina in Wijchen Zakenvisie.

Inwonersparticipatie
Gedurende het proces om tot deze visie te komen is meerdere malen met vertegenwoordigers uit de detailhandel en direct betrokken partijen gesproken. Dit is in

de vorm van 2 klankbordgroepen gedaan. De retail ondernemers zijn voorafgaand aan het proces betrokken via een ondernemers enquête. In deze enquête konden ze aangeven wat ze vinden van het centrum en van hun eigen bedrijfslocatie. Daarnaast bestond de mogelijkheid om wensen en ideeën kenbaar maken. De uitkomsten van deze enquête zijn verwerkt in de visie. In de maanden juni en juli is er een bezoekersonderzoek gedaan in het centrum van Wijchen.

Uitvoering of Vervolgstappen
Om uitvoering te geven aan de aanbevelingen willen we de bestaande structuren optimaliseren waarbij gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, ondernemers en direct betrokken partijen terugkomt.

Geheimhouding:

Niet van toepassing

Voorstel
Advies

Team economie
Projectleider Tussen kasteel en Wijchens Meer (TKWM)
Projectleider Hart van Zuid
Team SPA (strategische Projecten Advies)
Strategisch communicatie adviseur
Financieel consulent
DTNP (extern adviesbureau)
BSP (extern adviesbureau)

Foto: Dick Vogelzang

Detailhandelsstructuurvisie Gemeente Wijchen

en toekomstvisie centrum Wijchen

WIJCHEN
SAMEN ONDERNEMEN

Foto: Dick Vogelzang

dtnp

Adviseurs voor Ruimte en Strategie

Graafseweg 109
6512 BS Nijmegen

T 024 - 379 20 83
E info@dtnp.nl
W www.dtnp.nl

Opdrachtgever:	Gemeente Wijchen
Contactpersoon:	Mevrouw S. Langens
Projectteam DTNP:	De heer W. Frielink
	De heer P. Bos
Fotograaf:	Dick Vogelzang
Projectnummer:	2198.1120
Datum:	20 januari 2022

Detailhandelsstructuurvisie Gemeente Wijchen

en toekomstvisie centrum Wijchen

WIJCHEN
SAMEN ONDERNEMEN

Inhoudsopgave

Voorwoord

0 Managementsamenvatting 1

1 Context en Analyse 3
1.1 Inleiding 4
1.2 Ligging en positie 5
1.3 Huidig voorzieningenaanbod 8
1.4 Landelijke trends 10

2 Toekomstig haalbaar programma 14
2.1 Impact landelijke trends in Wijchen 15
2.2 Marktruimteberekening 16
2.3 Conclusie marktruimte 19

3 Visie detailhandelsstructuur 20
3.1 Ambities en uitgangspunten 21
3.2 Visie winkelstructuur 22
3.3 Aanbevelingen 25
3.4 Beleidsregels 27

4 Toekomstvisie centrum Wijchen 30
4.1 Analyse Wijchen-Centrum 32
4.2 Visie centrum Wijchen 38
4.3 Aanbevelingen centrum 41

Bijlagen 44
Bijlage 1: Ondernemersenquête 45
Bijlage 2: Middelgrote centra onderzoek 55

Nick Derks
Wethouder Economie

Wijchen=Samen Ondernemen

Eind 2020 hebben wij de Economische Visie 2020-2030 aan u gepresenteerd met ook de titel Wijchen=Samen Ondernemen. Deze titel is veelzeggend voor hoe wij door Samen te Ondernemen ook Samen Ontdekken en ook Samen Genieten. De drie slogans die Wijchen typeren. Door COVID-19 is daar Wijchen=Samen Sterk aan toegevoegd.

Samen doen

Ook de Detailhandelstructuurvisie en Toekomstvisie Centrum Wijchen is samen met winkeliers, pandeigenaren, horeca en direct betrokkenen gemaakt. Wij als gemeente kunnen het niet alleen. We willen het ook niet alleen. Door COVID-19 is de afgelopen periode voor iedereen zeer zwaar. De detailhandel en horeca worden naast verschillende andere ondernemers zwaar getroffen.

Een vernieuwde blik

De huidige detailhandelsvisie dateerde uit 2015. Tijd voor een nieuwe visie, want afgelopen jaren is er veel veranderd in de winkelcentra en dit zet de komende jaren door. Denk aan de invloed van online winkelen. Maar ook aan mooie ontwikkelingen zoals Tussen Kasteel en Wijchens Meer, de transformatie van Hart van Zuid en de woningbouwopgave van 2.700 woningen tot 2030. Vandaar dat we als gemeente samen met betrokken partijen hebben gekeken hoe we Wijchen samen sterker kunnen maken. In deze visie kijken we graag samen naar de toekomst. De winkelcentra in Wijchen zijn nog steeds goed gevuld met winkels en horeca. Er wordt steeds meer samen gewerkt tussen de winkelcentra onderling. Het centrummanagement is zeer actief en de pandeigenaren in het centrum hebben zich verenigd door een Bedrijven Investeringszone (BIZ). Een belangrijke basis om samen klaar te zijn voor een mooie toekomst!

WIJCHEN=
SAMEN ONDERNEMEN

Aanleiding en proces
Winkels, horeca, cultuur en andere publieke functies zijn een voorwaarde voor attractieve centra en vormen het hart van leefbare dorpen en wijken. Om sterker uit de coronacrisis te komen en weer over actueel beleid te beschikken, heeft de gemeente Wijchen aan DTNP opdracht gegeven de detailhandelsstructuurvisie te actualiseren en een reëel haalbare visie op het centrum van Wijchen te ontwikkelen.

Proces
Om te komen tot voorliggende detailhandels- en toekomstvisie is een zorgvuldig proces doorlopen, waarbij een zo breed mogelijke groep belanghebbenden is betrokken. Verdeeld over twee klankbordgroepen (één voor de detailhandelsstructuurvisie en één voor de toekomstvisie voor het centrum) is in gesprek gegaan over het op te stellen beleid. Onder alle ondernemers uit de gemeente Wijchen is een ondernemersenquête gehouden, waarin zij hun winkelgebied en hun eigen bedrijfslocatie konden beoordelen en gewenste acties konden beschrijven. Onder bezoekers van het centrum van Wijchen is een bezoekersonderzoek uitgevoerd.

Hoe staat Wijchen ervoor?
De detailhandelsstructuur staat er op dit moment relatief goed voor in vergelijking met andere centra en gemeenten. Dit uit zich onder andere in relatief beperkte leegstand. Tegelijkertijd zijn er ook, met name aan de randen van het centrum, transformaties zichtbaar van publiekgerichte functies (zoals winkels) naar minder of niet-publieksgerichte functies (zoals wonen en kantoren). Dit is een signaal dat in Wijchen, net als in de rest van Nederland, sprake is van een afnemende winkelmarkt.

Welke trends en ontwikkeling zijn relevant voor Wijchen?
De winkelmarkt verandert snel. Veranderend ruimtelijk koopgedrag van consumenten (meer online, meer in grote steden winkelen en minder in lokale dorpscentra) leidde er toe dat met name middelgrote centra sterk onder stuk kwamen te staan. Buurt-/wijkcentra en dorpscentra (voor boodschappen en eenvoudige niet-dagelijkse aankopen) en grote binnensteden (een dagje stad) bleven het juist nog goed doen. Wijchen-Centrum zit op het kantelpunt tussen een groot dorpscentrum en een middelgroot centrum: de boodschappenfunctie is belangrijk, maar er is ook nog een relatief uitgebreid niet-dagelijks aanbod. Juist doordat het zich op dit kantelpunt bevindt, is het de afgelopen jaren relatief goed gegaan in het centrum. Dit is echter geen vanzelfsprekendheid. De nog steeds voortdurende coronacrisis heeft reeds in gang gezette ontwikkelingen versterkt (bijvoorbeeld online boodschappen doen), waardoor ook het centurm van Wijchen geconfronteerd wordt en zal worden met nieuwe uitdagingen. Het niet-dagelijkse winkelaanbod zal verder afnemen.

Diezelfde trends en ontwikkelingen leiden er ook toe dat de wijkwinkelstructuur van Wijchen een relatief goede uitgangspositie heeft, met in iedere wijk (ten minste) een supermarkt als belangrijkste trekker. Voor Zuiderpoort, en in beperktere mate voor Wijchen-Noord, ligt er een modernisatie-opgave.

Wat speelt er in Wijchen?
In de gemeente Wijchen zijn meerdere woningbouwontwikkelingen. De gemeente gaat er op dit moment van uit dat tot 2030 er 2.700 extra

0 Managementsamenvatting

woningen worden bijgebouwd, wat, in combinatie met het kleiner worden van de gemiddelde huishoudensgrootte, zou leiden tot 45.435 inwoners in 2030. Het is op dit moment echter onduidelijk in hoeverre alle woningbouwplannen in dit tempo worden gerealiseerd. Doordat het tempo van realisatie van deze woningbouwopgave grote invloed heeft op het draagvlak voor voorzieningen, is in het rapport gerekend met twee scenario's: een 'zeker' scenario dat uitgaat van een stabilisatie van het aantal inwoners tot 2030 (waarvoor met de verwachte huishoudensverdunning ook al ca. 700 woningen bijgebouwd moeten worden tot die tijd) en een meer onzeker scenario waarin de gemeente doorgroeit tot 45.435 inwoners in 2030.

Welke marktruimte voor uitbreiding van het winkelaanbod is er?

Gelet op de onzekerheid over het realisatietempo van de woningbouwplannen, in combinatie met de onzekerheid omtrent ontwikkelingen in de winkelmarkt en de bouwsector, én gezien het feit dat winkelontwikkelingen plaatsvinden voor een langere termijn (en niet voor een korte termijn) acht DTNP het onverstandig om (te) positief te rekenen. Voor de komende jaren adviseert DTNP uit te gaan van een 'zeker' scenario (zie p. 16-19), waarbij sprake is van evenwicht tussen vraag en aanbod in de dagelijkse winkelsector (supermarkten, versspeciaalzaken en drogisten). In de detailhandelsstructuurvisie wordt er met dit scenario gewerkt.

Pas op termijn mogelijke discussie over nieuwe supermarkt
Op het moment dat er meer zicht ontstaat in het realisatietempo van de woningbouwplannen en over de ontwikkelingen in de dagelijkse winkelsector, en substantiële woningbouw is gerealiseerd, kan heroverwogen worden of er dan aanleiding is voor het toevoegen van een extra supermarkt in Wijchen. Op dat moment zal opnieuw de marktruimte voor supermarkten moeten worden onderzocht, op basis van de dan beschikbare data en kennis, en een locatie-afweging gemaakt moeten worden (i.r.t. spreiding supermarkten, gewenste totale detailhandelsstructuur én woningbouwlocaties).

Welke kernopgaven zijn leidend?

Eind 2020 heeft de gemeenteraad van Wijchen de 'Economische visie Wijchen 2020-2030' vastgesteld. Daarin zijn drie kernopgaven opgenomen die relevant zijn voor de detailhandelsstructuurvisie en waarbij wordt aangesloten.

1. Een krachtig centrum Wijchen met goede voorzieningen;
2. Het toekomstbestendig houden van winkelgebieden;
3. Mensen verleiden om Wijchen vaker en langer te bezoeken.

Welke detailhandelsstructuur wordt geadviseerd?

Op basis van de kernopgaven, de huidige situatie, relevante trends en ontwikkelingen en de marktruimte, wordt voor de toekomst de volgende detailhandelsstructuur geadviseerd:

- **Wijchen-Centrum** als hoofdcentrum van de gemeente met het grootste en meest diverse aanbod aan winkels. Ook voor sectoren als horeca, cultuur en dienstverlening is het centrum de belangrijkste locatie;
- **Drie gelijkwaardige buurtcentra** die primair gericht zijn op dagelijkse winkelaankopen: Zuiderpoort/Hart van Zuid, Wijchen-Noord en Hof van Achterlo;
- **Steunpunt Alverna** met een supermarktvoorziening die gericht is op dit dorp;
- **Twee thematisch geclusterde PDV-locaties**: de woonboulevard aan de Graafseweg-zone en doe-het zelf rondom de rotonde Nieuweweg.

Wat betekent dit voor nieuwe ontwikkelingen?

Aan nieuwe ontwikkelingen die passen binnen de genoemde detailhandelsstructuur (maar die niet passen binnen het bestemmingsplan) kan op basis van dit document medewerking worden verleend. Initiatieven buiten deze detailhandelsstructuur, of initiatieven in een winkelgebied maar die er toe leiden dat de beschreven functie en positie van dat winkelgebied worden overschreven, passen in principe niet binnen de beoogde structuur. Geadviseerd wordt daar geen medewerking aan te verlenen.

Foto: Dick Vogelzang

1 Context en Analyse

1.1 Inleiding

Aanleiding

Winkels, horeca, cultuur en andere publieke functies zijn een voorwaarde voor attractieve centra en vormen het hart van leefbare dorpen en wijken*. Om sterker uit de coronacrisis te komen en weer over actueel beleid te beschikken, heeft de gemeente Wijchen aan DTNP opdracht gegeven de detailhandelsstructuurvisie te actualiseren en een reëel haalbare visie op het centrum van Wijchen te ontwikkelen. Het opstellen van deze visie is mede mogelijk gemaakt door de subsidieregeling 'Steengoed Benutten' vanuit de Provincie Gelderland.

De huidige detailhandelsvisie van de gemeente Wijchen dateert uit 2015. Voor het centrum van Wijchen is in 2012 een centrumvisie opgesteld en in 2016 een gebiedsperspectief 2030. In het centrum van Wijchen en in de detailhandelssector als geheel is sindsdien veel veranderd. Bovendien heeft de coronacrisis een aanzienlijke impact op ondernemingen en op het aankoopgedrag van consumenten.

* Meer hierover is de lezen in **'Dynamiek door Beleid - Hoe de overheid de winkelstructuur vitaal houdt'**.

Doel

Doel is te komen tot een samenhangende visie op de winkelstructuur van gemeente Wijchen die:

- Inspeelt op veranderende consumentenvoorkeuren en -gedrag en voorziet in een toekomstbestendige detailhandelsstructuur;
- Aan de gemeente kaders biedt voor het te voeren beleid, het creëren van randvoorwaarden en het toetsen van marktinitiatieven;
- Voor het centrum van Wijchen een ruimtelijk-functioneel ontwikkelingskader geeft en uitdaagt tot nieuwe investeringen op de juiste locatie;
- Kansen en aanbevelingen voor alle winkelgebieden in Wijchen formuleert voor de diverse stakeholders (ondernemers, eigenaren, centrummanagement, gemeente etc.).

Leeswijzer

Dit rapport vertrekt in hoofdstuk 1 vanuit een duiding van de lokale context en een ruimtelijk-economische analyse van de huidige detailhandelsstructuur van de gemeente. In hoofdstuk 2 wordt bekeken wat het toekomstig haalbaar (winkel) programma is voor Wijchen. Op basis van de uitgangspunten uit de analyse volgt in hoofdstuk 3 de beschrijving van de gewenste detailhandelsstructuur op gemeenteniveau. In hoofdstuk 4 wordt specifiek voor het centrum van Wijchen een concrete toekomstvisie geschetst en worden aanbevelingen voor uitvoeringsprojecten gedaan.

Proces

Om te komen tot voorliggende detailhandels- en toekomstvisie is een zorgvuldig proces doorlopen, waarbij een zo breed mogelijke groep belanghebbenden is betrokken. Verdeeld over twee klankbordgroepen (één voor de detailhandelsstructuurvisie en één voor de toekomstvisie voor het centrum) is in gesprek gegaan over het op te stellen beleid. Daarnaast is onder alle ondernemers uit de gemeente Wijchen een ondernemersenquête gehouden waarin zij hun winkelgebied en hun eigen bedrijfslocatie konden beoordelen en gewenste acties konden beschrijven. Onder bezoekers van het centrum van Wijchen is een bezoekersonderzoek uitgevoerd (zie bijlage).

Wijchenaren ontmoeten elkaar in het centrum
Foto: Dick Vogelzang

1.2 Ligging en positie

Ligging in de regio

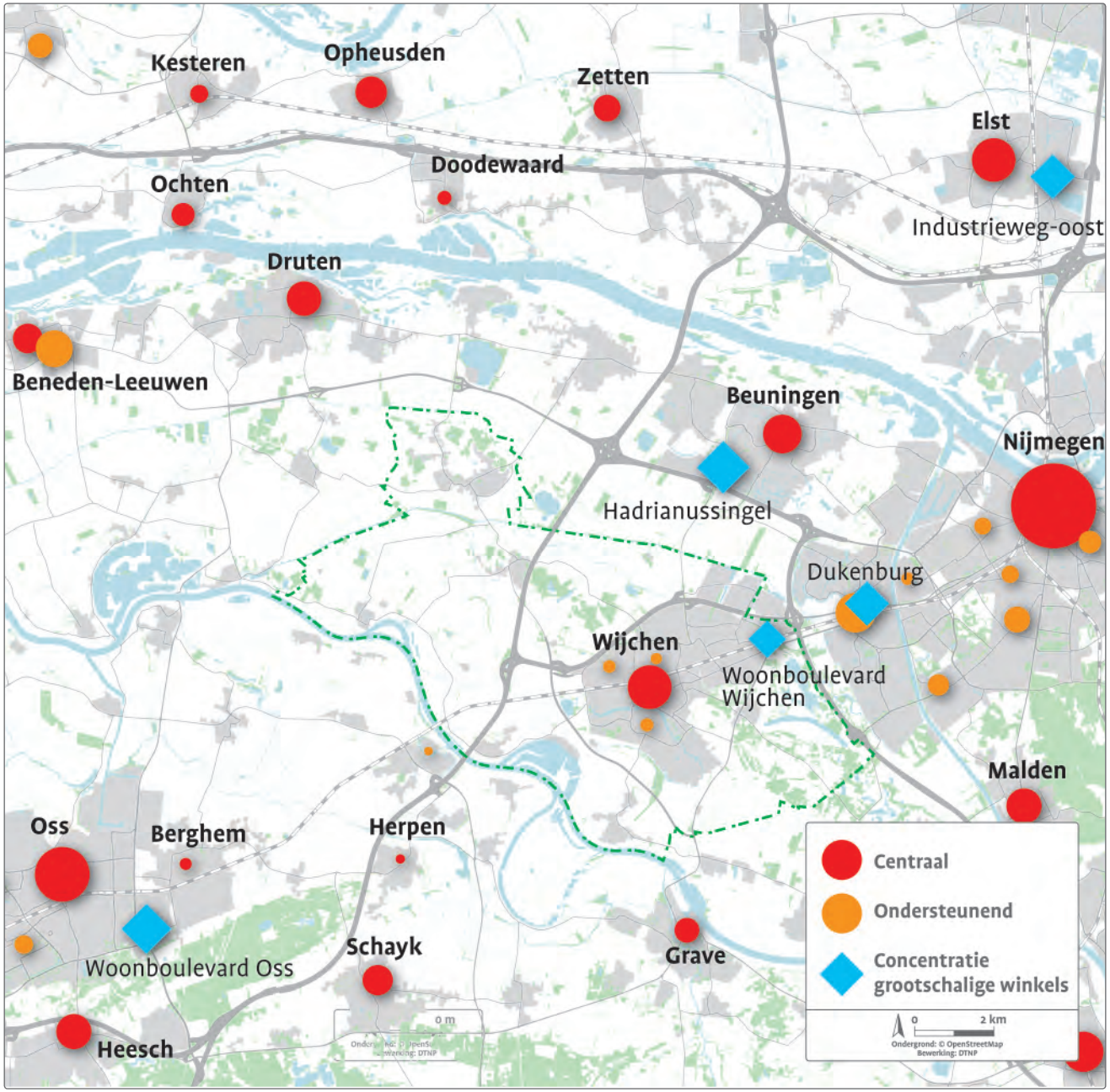
De gemeente Wijchen (ca. 41.100 inwoners) ligt in de provincie Gelderland op het snijvlak van het Land van Maas en Waal (ten westen) en het Rijk van Nijmegen (ten oosten). Ten zuiden grenst de gemeente aan de provincie Noord-Brabant. Wijchen is via de A50 en A73 goed bereikbaar per auto en beschikt dankzij het treinstation over een snelle OV-verbinding met Nijmegen en Oss. Aan de oostgrens van de gemeente ligt recreatiegebied de Berendonck, met daarbij Thermen Berendonck, en er liggen plannen voor de ontwikkeling van recreatiepark Wighenerhorst tot een vakantieresort.

Kernen binnen de gemeente

Binnen de gemeente is het dorp Wijchen (ca. 33.600 inwoners) in alle opzichten de grootste kern, zo ook wat betreft het voorzieningenaanbod in (en buiten) het centrum. Bergharen (ca. 1.800 inw.) en Alverna* (ca. 2.600 inw.) zijn na het dorp Wijchen de grootste inwonerconcentraties. De kleinere dorpen Hernen, Balgoij, Batenburg, Niftrik en Leur en het buitengebied tellen samen circa 3.150 inwoners. Al deze kleinere kernen zijn sterk op Wijchen georiënteerd.

* In formele zin onderdeel van de kern Wijchen.

Winkelgebieden in de regio, geschaald naar m² winkelvloeroppervlak (wvo)

Regionaal winkelaanbod

Wijchen is met 106 winkels in het centrum het grootste dorpscentrum van de regio, met een sterke maar lokale aantrekkingskracht op met name inwoners uit de eigen gemeente. De woonboulevard van Wijchen heeft, meer dan het centrum, een regionaal-verzorgende functie.

Nijmegen oefent als grote stad ook een sterke aantrekkingskracht uit op inwoners van Wijchen. Naast het grote centrum van Nijmegen (ca. 389 winkels) liggen de (winkel)centra Dukenburg, Druten, Beuningen, Malden en Grave in de directe omgeving van de gemeente. Een aantal van deze centra hebben een beperkte aantrekkingskracht op inwoners van Wijchen:

- Dukenburg (ca. 56 winkels) is overdekt en beschikt met een recent vernieuwde Albert Heijn XL en Amazing Oriëntal over een onderscheidend supermarktaanbod;
- Beuningen-Centrum (66 winkels) heeft met vier supermarkten een zeer compleet boodschappenaanbod;
- Grave beschikt met vier supermarkten ook over een zeer compleet boodschappenaanbod, waaronder een Nettorama.

Het kasteel als 'eye-catcher' van de gemeente
Foto: Dick Vogelzang

Wijchen is het grootste dorpscentrum in de regio
Foto: Dick Vogelzang

Woningbouw- en bevolkingsontwikkeling

In Wijchen vinden diverse woningbouwprojecten plaats. In Huurlingsedam zullen in fase 3 op korte termijn naar verwachting 250 woningen worden bijgebouwd. Wijchen-West, bij de Vormerse Plas, is de grootste woningbouwlocatie met 650 nieuwe woningen in de eerste fase. Daarnaast heeft de provincie Gelderland een verzoek van de gemeente Wijchen om bovenop de bestaande regionale afspraken nog eens 870 extra woningen mogen toevoegen aan Wijchen-West en Huurlingsedam ingewilligd. In totaal heeft de gemeente Wijchen nu de opgave tot 2030 circa 2.700 woningen worden bij te bouwen. Dit is inclusief de kleinere woningbouwprojecten Kraanvogel, Tussen Kasteel

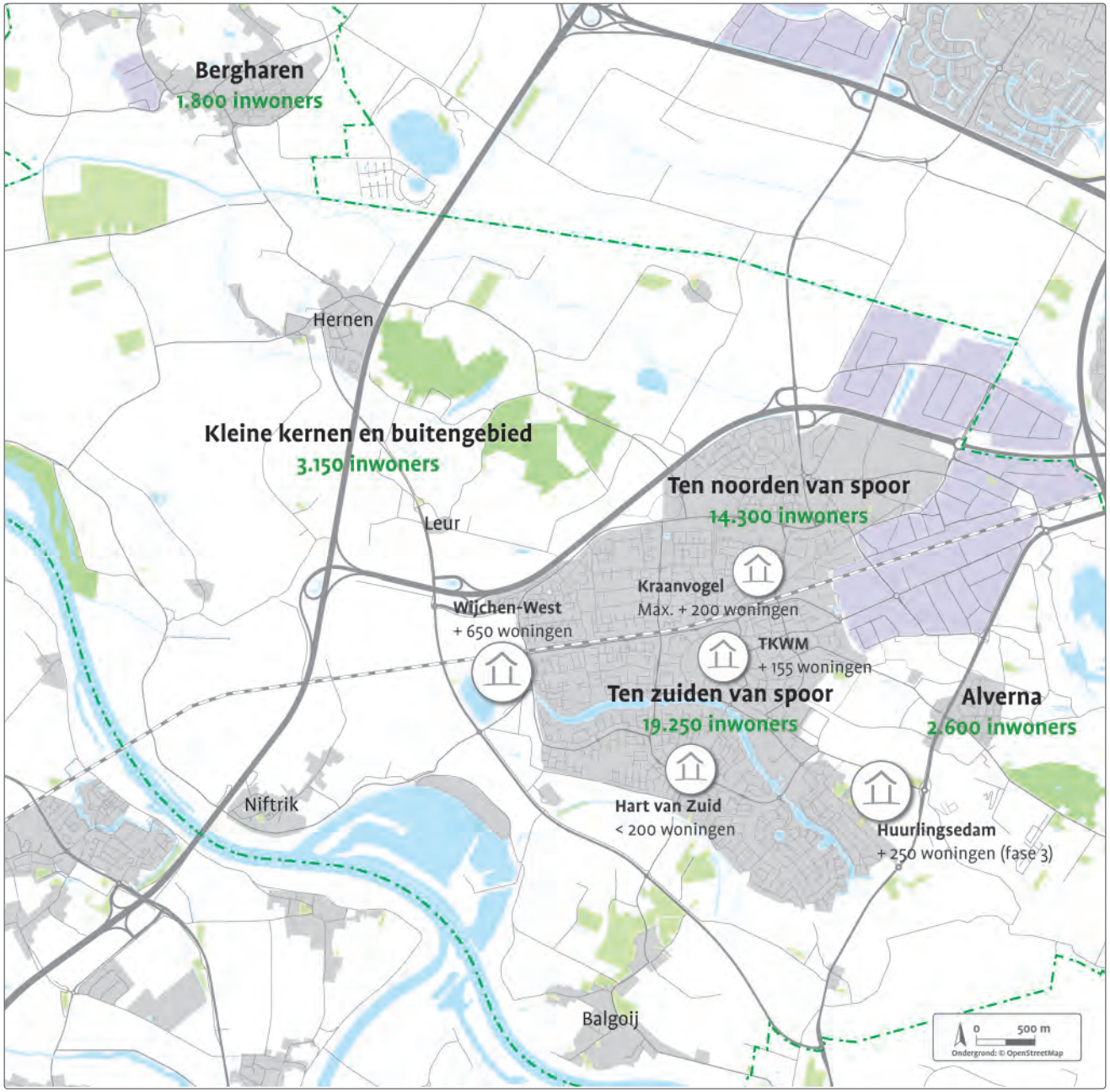
Woonboulevard met regionale functie
Foto: Dick Vogelzang

en Wijchens Meer, en Hart van Zuid die binnen de bestaande bebouwde kom van Wijchen plaatsvinden. Deze projecten variëren in omvang 155 tot 200 woningen. Ook in de kleinere kernen van de gemeente Wijchen worden nog enkele woningen gebouwd.

De bevolkingsprogsnose van de gemeente Wijchen is nog niet aangepast op de actuele versnelling van woningbouwplannen. De bevolkingsprognose voorspelt nog een lichte bevolkingsdaling voor de gemeente Wijchen tot circa 40.300 inwoners in 2030 en 39.900 in 2040.* Die krimp kan verklaard worden door de toenemende vergrijzing en huishoudensverdunning.

Indien álle actuele woningbouwplannen (+2.700 woningen) tot 2030 worden gerealiseerd, dan gaat de gemeente Wijchen uit van een 45.435 inwoners in de gemeente in 2030. Daarbij is rekening gehouden met huishoudensverdunning tot gemiddeld 2,175 in 2030.

Verdeling inwoners over de gemeente Wijchen

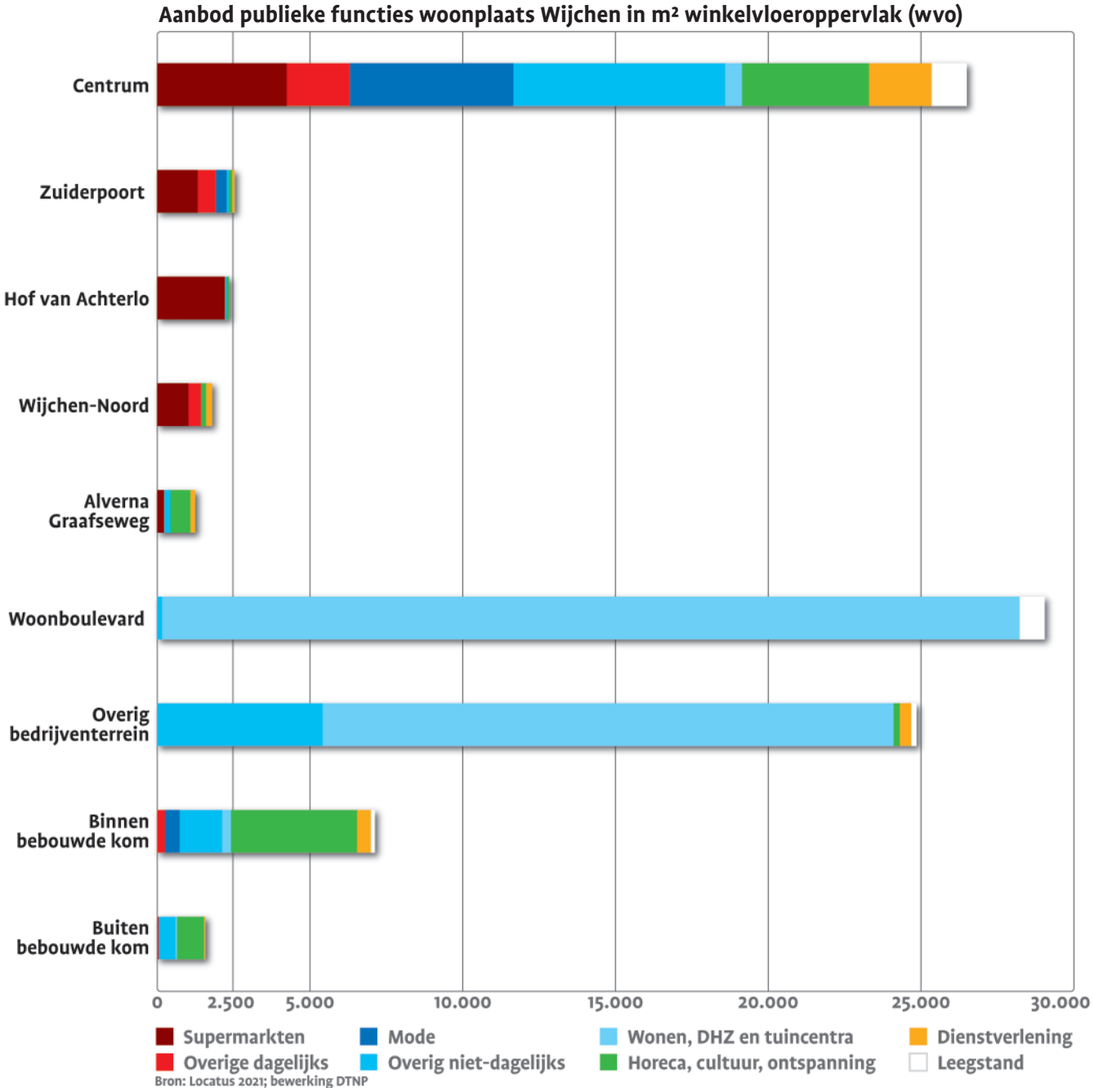
* Primos prognose op Druten-Wijchen in Cijfers (2021), Bevolking.

1.3 Huidig voorzieningenaanbod

Publieksfuncties in de gemeente Wijchen concentreren zich grotendeels binnen de gelijknamige woonplaats. In het centrum van Wijchen is verreweg het meest diverse voorzieningenaanbod te vinden, met daarin ook nagenoeg al het mode-aanbod in de gemeente. Hier zijn met de Albert Heijn (1.600 m² winkelvloeroppervlak (wvo)), Jumbo (1.400 m² wvo) en Lidl (1.100 m² wvo) drie reguliere supermarkten en één kleinere specialistische supermarkt (Tayba, 180 m² wvo) gevestigd. Verder bevinden zich in het centrum 21 overige dagelijkse winkels, 47 modezaken en 34 overige niet-dagelijkse winkels, waaronder de Hema en de Action. Behalve het winkelaanbod zijn er in het centrum van Wijchen 31 horecazaken en 32 dienstverleners te vinden (zie verder hoofdstuk 4).

Buiten het centrum is het dagelijkse winkelaanbod met name geclusterd in drie kleinere winkelcentra.

- In Zuiderpoort bevindt zich één supermarkt (Jumbo, 1.300 m² wvo) en daarnaast een compleet overig dagelijks aanbod, zoals een bakker, slagerij, kaasboer, groentewinkel en een drogist. Ook zit hier modezaak terStal en is er enige horeca (pizzeria en cafetaria).
- Hof van Achterlo beschikt met Aldi (900 m² wvo) en Jan Linders (1.300 m² wvo) over twee

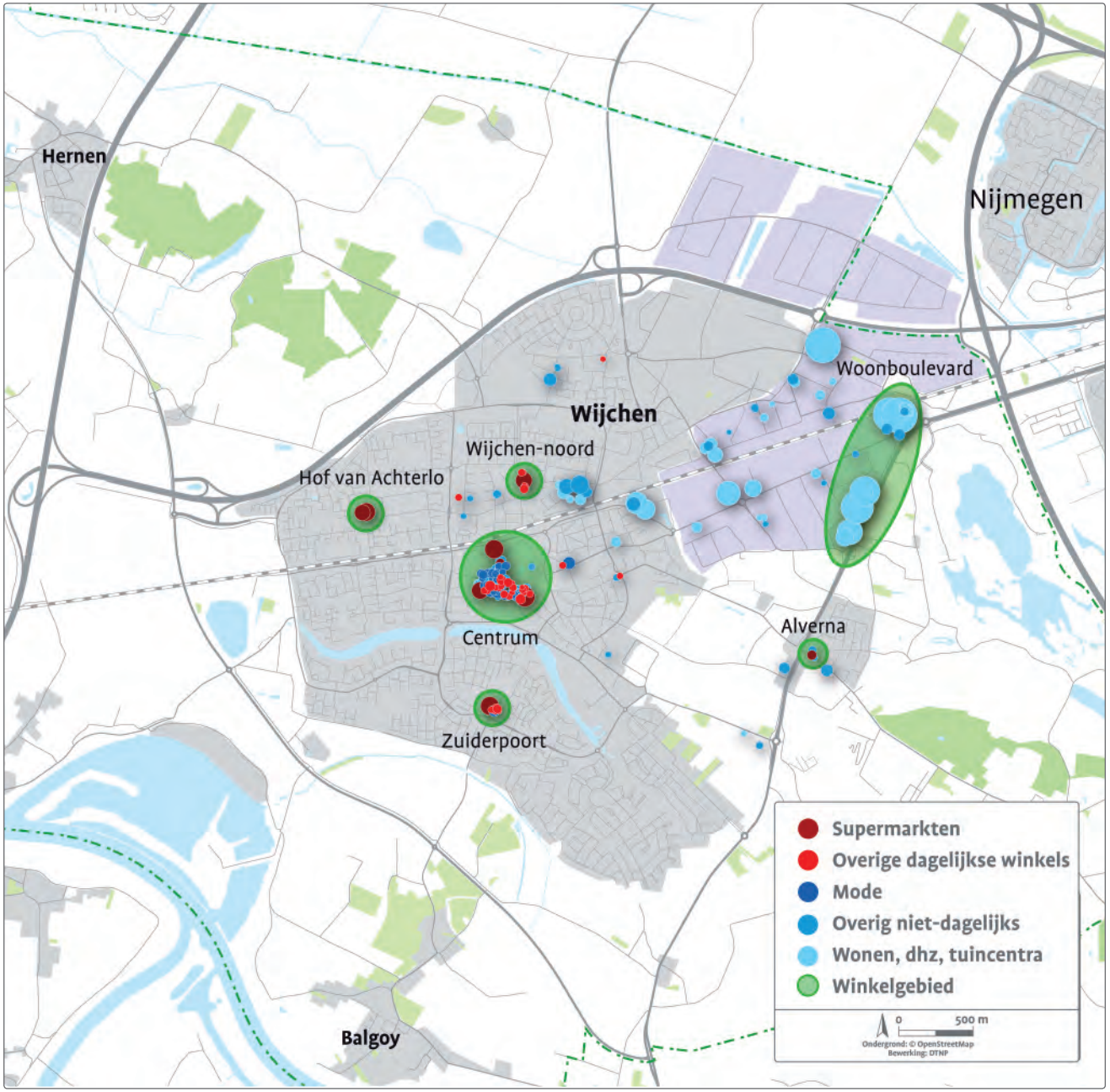

supermarkten. Een kapper en snackbar completeren dit winkelcentrum.

- In Wijchen-Noord is één supermarkt (Coop van 1.000 m²) aanwezig. Evenals in Zuiderpoort zijn ook hier een aantal overig-dagelijkse winkels te vinden, zoals een drogisterij, vershal 'Boontjes' en bakkerij Holland. Daarnaast zijn hier o.a. een copy-shop, twee kappers, een snackbar en een Chinees restaurant gevestigd.
- Op de bedrijventerreinen zijn met name grootschalige winkels gevestigd uit de branches wonen, doe-het-zelf en tuincentra. Aan de Woonboulevard Wijchen zijn, met o.a. Eltink, Tilders en Zen Lifestyle, meubelzaken van aanzienlijke omvang te vinden. Langs de Nieuweweg bevinden zich o.a. de Praxis en Stella, en op bedrijventerrein Zesweg heeft o.a. Tuinwereld (6.200 m² wvo) een vestiging. Verder bevinden zich aan de Kraanvogelstraat nog enkele winkels, waaronder fietsenzaak Smulders en Boerenbond.

Buiten de kern Wijchen is het aantal publieke functies zeer beperkt; in Bergharen is, met vier winkels, drie horecazaken en twee dienstverleners, nog het meest diverse aanbod aanwezig. Niftrik beschikt met De Haar Keukens over een niet-dagelijkse winkel van 1.500 m² wvo.

Winkelaanbod binnen woonplaats Wijchen, geschaald naar m² winkelvloeroppervlak

1.4 Landelijke trends

In deze paragraaf wordt beschreven welke landelijke trends er spelen in de detailhandels- en horecasector. In hoofdstuk 2 wordt vanuit deze landelijke trends de vertaalslag gemaakt naar de lokale situatie in Wijchen.

Consument winkelt steeds meer online

Het afgelopen decennium is het aandeel aankopen dat online wordt gedaan sterk gestegen. In 2011 werd nog circa 11% van de bestedingen in de niet-dagelijkse sector online gedaan. Inmiddels is dit aandeel al opgelopen tot ongeveer 25%. In de dagelijkse (boodschappen)sector is het aandeel online-bestedingen vooral de laatste paar jaar snel toegenomen (afgelopen twee jaar ongeveer verdubbeld) tot circa 5%. Deze toegenomen oriëntatie van de consument op webwinkels leidt tot een verminderde behoefte aan fysieke winkels.

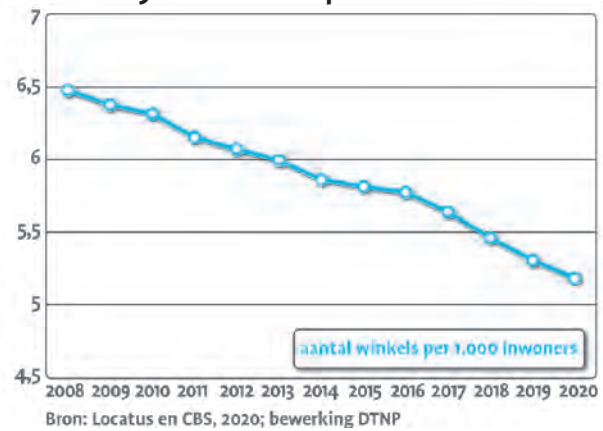
Op de 'faillissementstijdlijn' (zie figuur onderaan de pagina) valt dan ook te zien dat er de laatste jaren diverse grote winkelketens zijn omgevallen, met name uit het middensegment.

Piek in horeca-aanbod was al bereikt

Om binnen centra de overgang te maken van 'place to buy' naar 'place to be' waren horecavestigingen een geliefde nieuwe invulling voor vrijkomende winkelruimte. Bovendien was er, mede door de gunstige economische situatie voor de coronacrisis, vanuit de consument lange tijd een groeiende behoefte aan horecabezoek. Het aantal horecavestigingen bleef dan ook lange tijd groeien, maar de laatste jaren bleek de rek eruit en vlakte de groei af. Hoewel het horeca-aanbod de laatste tien jaar in totaliteit dus is toegenomen, waren er wel verschillen te zien tussen verschillende sectoren binnen de horeca:

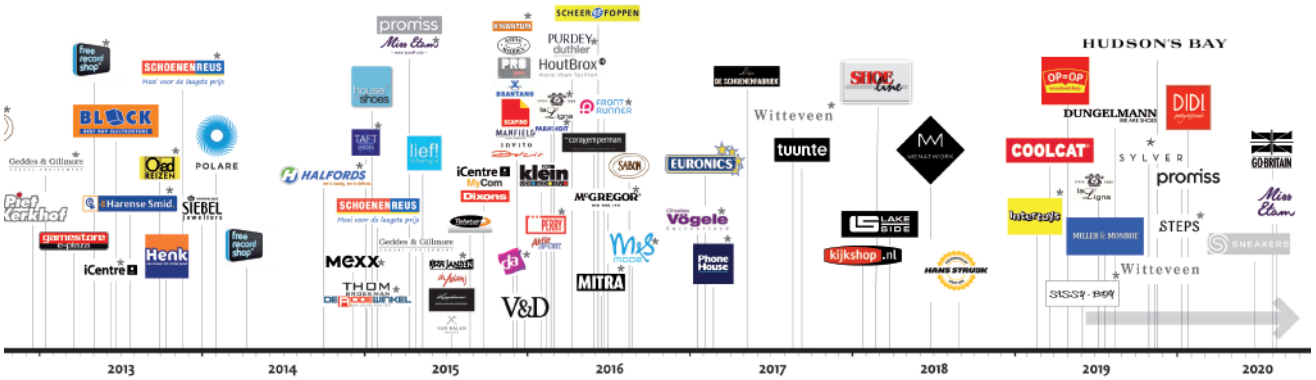
- Het aantal restaurants, lunchrooms en hotels zat in de lift. De consument van vandaag heeft meer dan vroeger behoefte aan horeca die gedurende de hele dag te bezoeken is en waar zowel gegeten als gedronken kan worden.
- Door deze veranderende behoefte van de consument neemt de drankensector (o.a. cafés) al jarenlang in omvang af.

Aantal fysieke winkels per 1.000 inwoners

Bron: Locatus en CBS, 2020; bewerking DTNP

Faillissementen winkelketens in Nederland

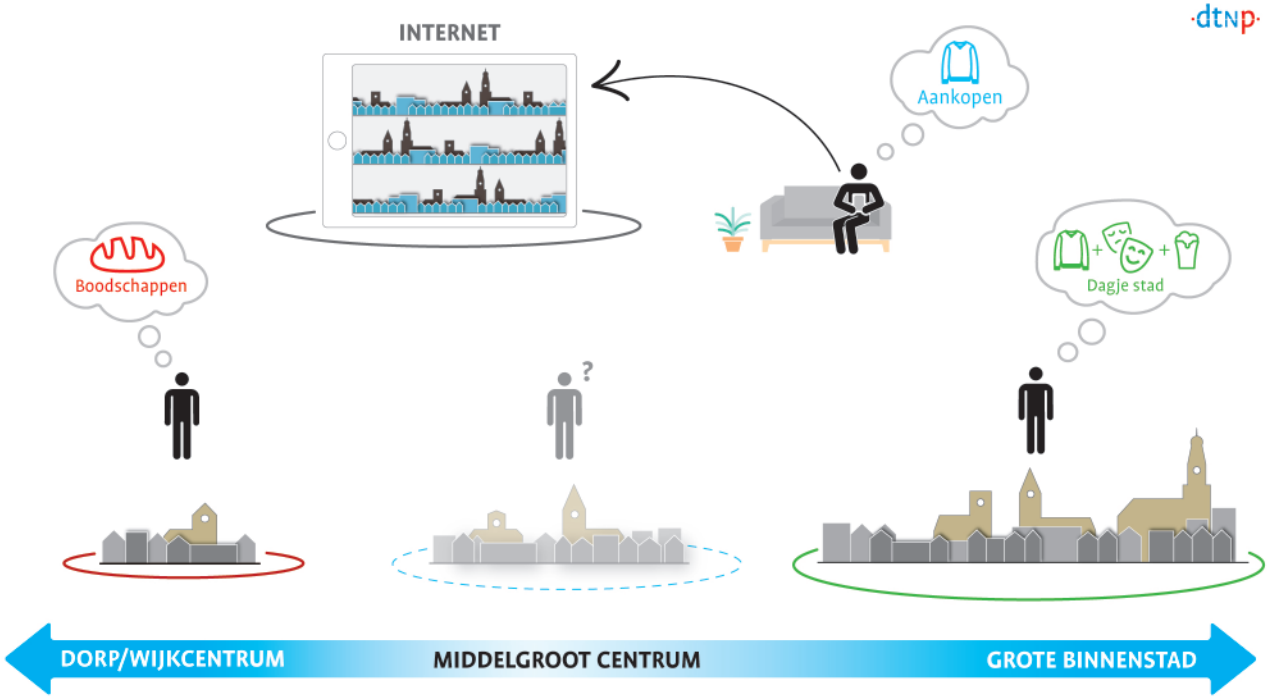

Middelgrote centra tussen tafellaken en servet

De impact van de hiervoor beschreven trends verschilt sterk per type centrumgebied.

- Voor boodschappen en andere frequente benodigdheden brengt de consument nog altijd graag een bezoek aan het dorps- of wijkcentrum, zolang dit voldoet aan de eisen van een aantrekkelijk aanbod en bezoekgemak.
- Voor de totaalbeleving van een recreatief 'dagje stad' bezoekt de consument graag de grote centra waar het bijzondere aanbod te vinden is en waar er naast winkels ook diverse andere voorzieningen en horeca te vinden zijn.
- Veel middelgrote centra bieden niet het bezoekgemak en de nabijheid van het dorps-/wijkcentrum en hebben niet het bijzondere, recreatieve aanbod van de grote stad. Deze centra vallen veelal tussen tafellaken en servet en hebben bovengemiddeld te kampen met toenemende leegstand, verminderde levendigheid en lagere investeringsbereidheid.

Consumentengedrag in periode 2010-2021

Combinatiebezoek supermarkten

Supermarkten zijn voor dorps- en wijkcentra veruit de belangrijkste functie. Ook in Wijchen is het doen van boodschappen of een andere doelgerichte aankoop het meest voorkomende bezoekmotief (zie bijlage Middelgrote Centra Onderzoek). Supermarkten trekken duizenden bezoekers per week, meer dan elke andere centrumfunctie. Overige voorzieningen kunnen profiteren van de grote bezoekersaantallen van supermarkten, mits de supermarkt goed gelegen is. In Wijchen is het aantal bezochte voorzieningen per bezoek aan het centrum de laatste jaren afgenomen (zie bijlage), net als in veel andere centra.

Uit door DTNP uitgevoerd onderzoek (zie figuur volgende pagina) onder circa 3.700 respondenten in 25 dorps- en wijkcentra in Nederland blijkt dat circa 50% van de consumenten het supermarktbezoek combineert met een of meer andere dagelijkse en niet-dagelijkse winkels in hetzelfde winkelgebied. Dit geldt zowel voor service- als voor discountsupermarkten. Het onderzoek toont aan dat het aandeel supermarktbezoekers dat ook andere winkels bezoekt, toeneemt naarmate meer winkels dicht bij de supermarkt liggen. Daarnaast blijkt dat het combinatiebezoek toeneemt naarmate er meer winkels in het zicht van de ingang van de supermarkt liggen.

Coronacrisis versnelt ontwikkelingen

In het algemeen kan gesteld worden dat de hiervoor beschreven ontwikkelingen door de coronacrisis nog eens in een versnelling zijn geraakt. Per branche of sector zijn er echter wel sterke verschillen.

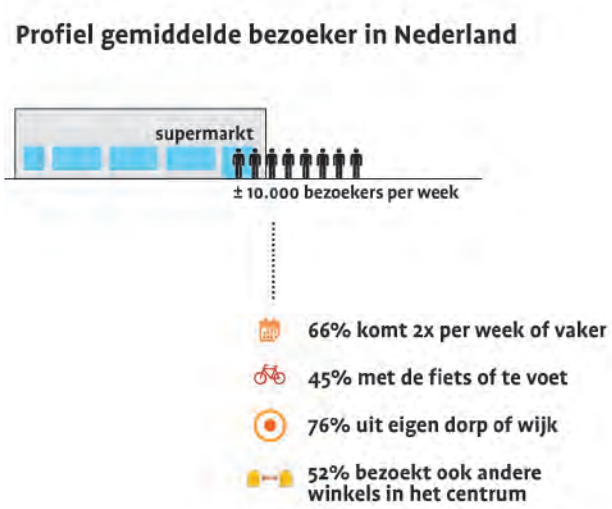
- In de detailhandelssector profiteren webwinkels, doe-het-zelfzaken en supermarkten het meest van de coronacrisis. Modewinkels krijgen de grootste klappen.
- Binnen de horecasector is de fastservicesector er redelijk in geslaagd de schade te beperken. Restaurants en cafés hebben het aanzienlijk zwaarder door de coronamaatregelen.

Naast de verschillen per branche is het effect van de coronacrisis ook verschillend per type winkelgebied.

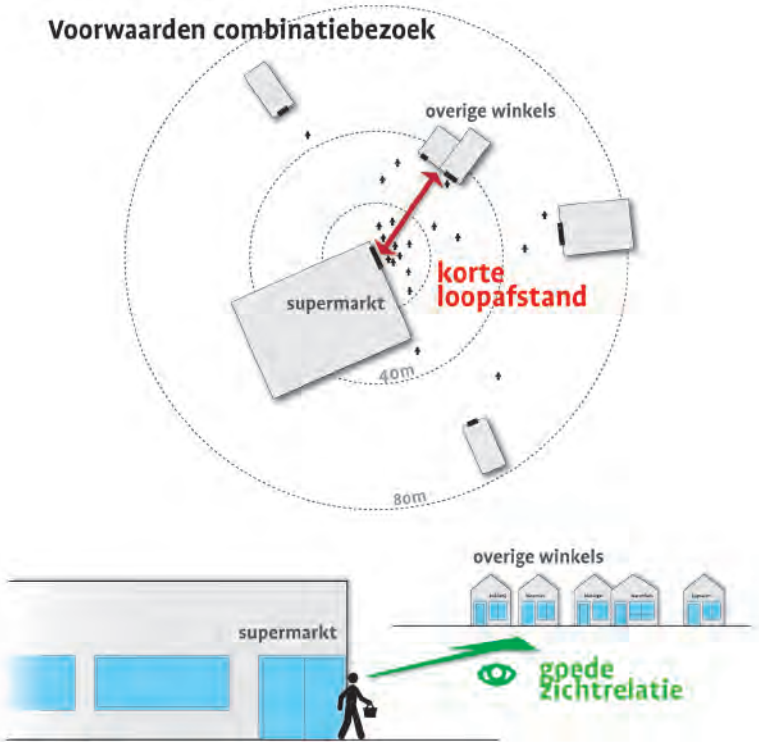
- Wijk- en buurtcentra zijn (nog) beter gaan functioneren doordat de boodschappenfunctie hier vaak dominant aanwezig is. Juist tijdens de coronacrisis zijn consumenten vaker en dichter bij huis boodschappen gaan doen.

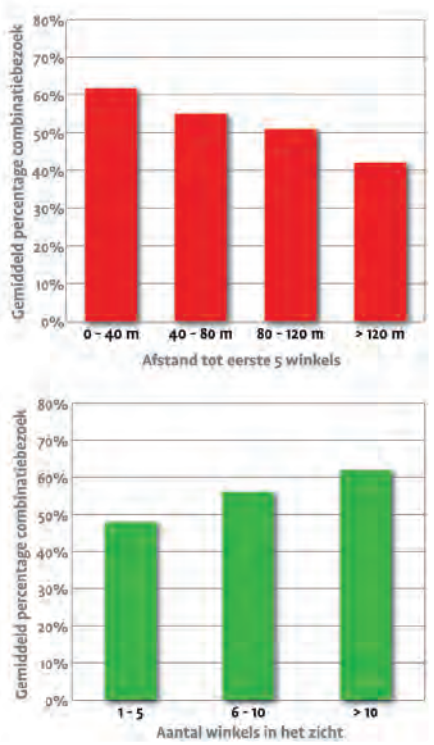

AH vervult trekkersfunctie bij Marktpromenade

Bron: DTNP (2021), Passantenonderzoek trekkersol supermarkten

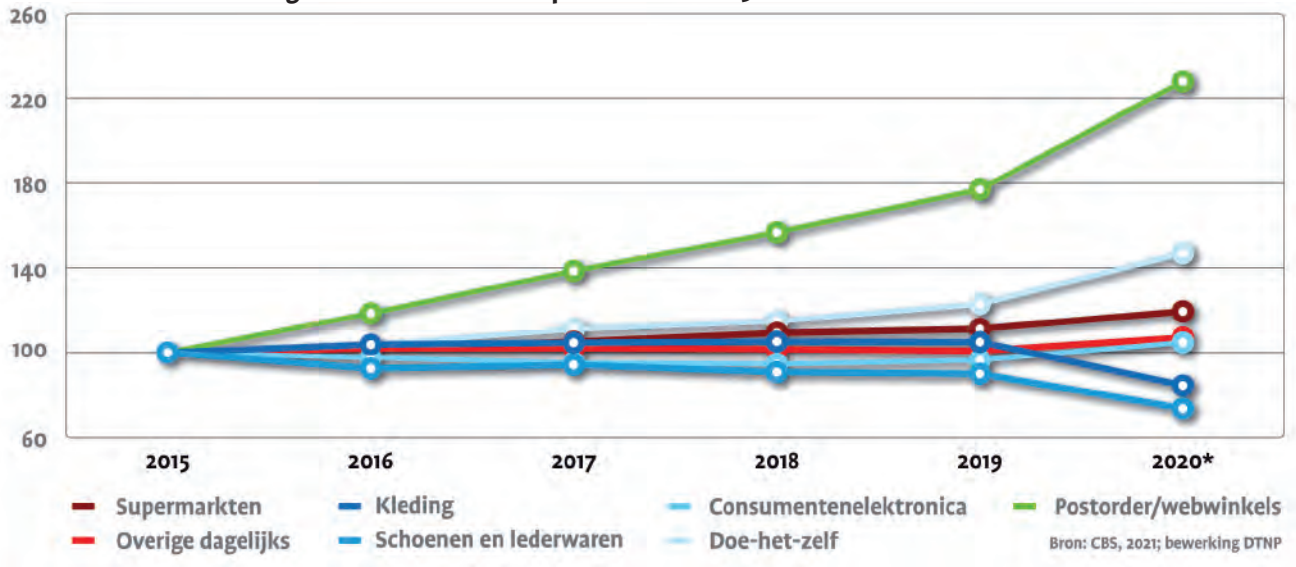

- Grote steden met een ruim recreatief voorzieningenaanbod hebben een grote klap gekregen. Verwacht wordt echter dat juist deze centra ook het meest veerkrachtig zullen zijn ná de coronacrisis, wanneer o.a. de horeca en cultuursector weer bezocht kunnen worden.
- De middelgrote centra zullen de meeste negatieve gevolgen ervaren. Consumenten hebben tijdens de coronacrisis, waarschijnlijk voor een groot deel blijvend, nog beter hun weg weten te vinden naar online-winkelen. De fysieke niet-dagelijkse winkels ondervinden hier de meeste hinder van. Juist de middelgrote centra hebben vaak een oververtegenwoordiging van dit niet-dagelijkse winkelaanbod, zonder daarbij over het zeer grote modeaanbod te beschikken dat de grote steden zo veerkrachtig maakt.

Wijchen-Centrum bevindt zich op het snijvlak tussen grotere dorpscentra en kleinere middelgrote centra. Het centrum heeft zich, in tegenstelling tot veel middelgrote centra, tot nu toe goed staande weten te houden. Dit is echter geen vanzelfsprekendheid.

Index ontwikkeling omzet detailhandel per branche 2015-2020

Index ontwikkeling omzet horeca per branche 2015-2020

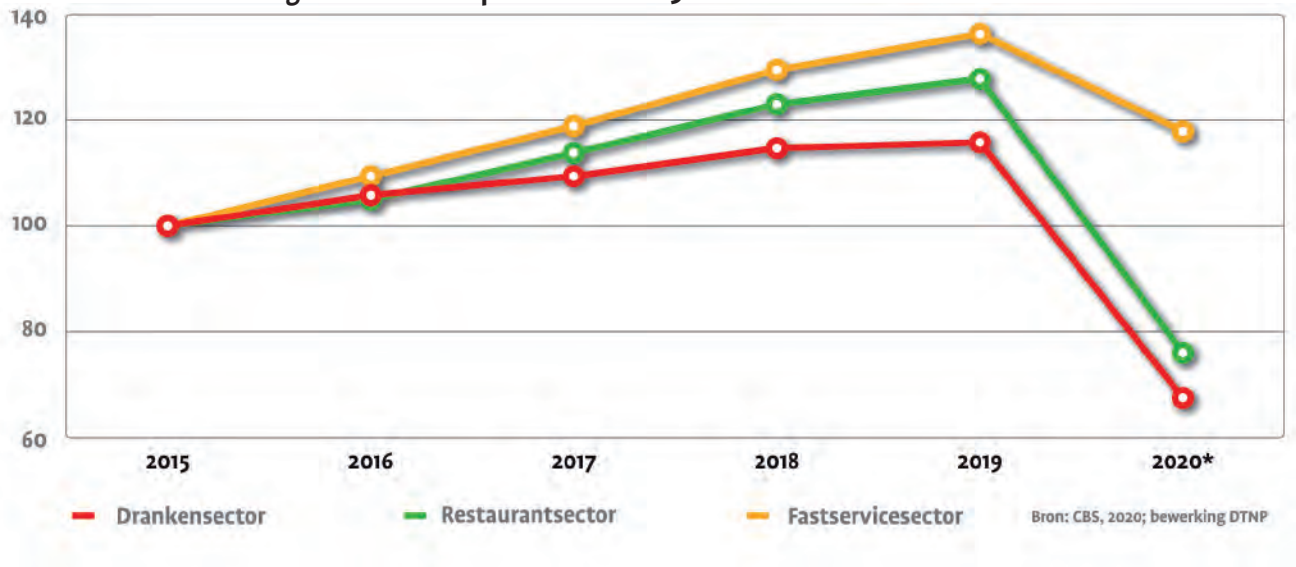

Foto: Dirk Vogelzang

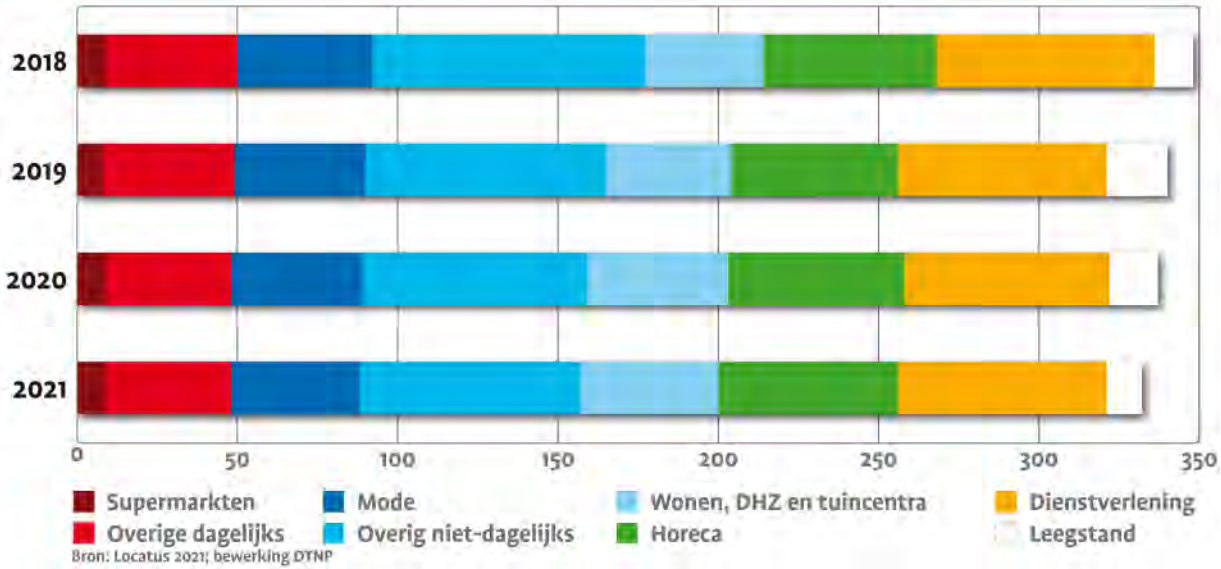
2 Toekomstig haalbaar programma

2.1 Impact landelijke trends in Wijchen

De in hoofdstuk 1 beschreven landelijke trends zijn op lokale schaal ook zichtbaar in de gemeente Wijchen. De ontwikkeling van het voorzieningenaanbod in de kern Wijchen laat zien dat het totale aantal verkooppunten de laatste jaren terugloopt en dat dit komt door een afname van het aantal winkels in de mode- en overige niet-dagelijkse branches. Het aanbod aan dagelijkse winkels, horecazaken en dienstverlening is stabiel. Het feit dat de leegstand niet is toegenomen toont aan dat er transformatie plaatsvindt van commercieel vastgoed naar niet-commerciële functies. Een voorbeeld hiervan is het pand van de voormalige Bristol op de hoek van de Spoorstraat en transformatie van het Aldi-pand naar kantoorpand voor ALEX advocaten.

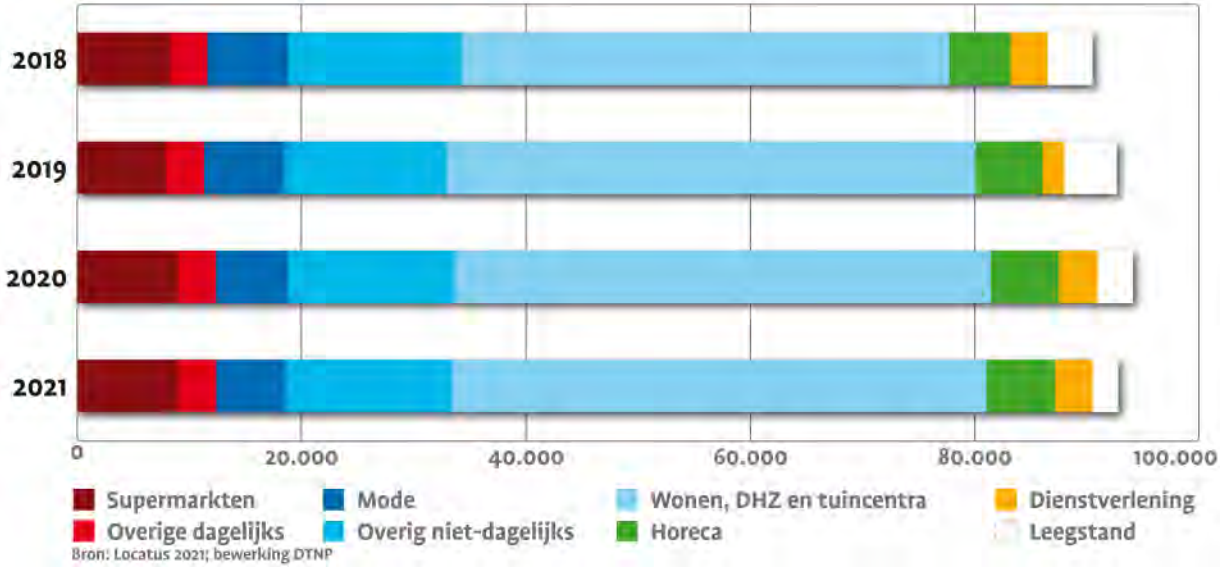
In tegenstelling tot de ontwikkeling in aantal verkooppunten is het voorzieningenaanbod in m² wvo wel toegenomen, met name door een toename van het volumineuze aanbod (wonen, DHZ en tuincentra). De krimp in het mode-aanbod is ook in m² wvo zichtbaar. Tot slot is het supermarktaanbod tussen 2019 en 2020 toegenomen door de komst van de Lidl. Wel is in dezelfde periode de Coop in Woezik gesloten.

Aanbodontwikkeling kern Wijchen in aantal verkooppunten

Bron: Locatus 2021; bewerking DTNP

Aanbodontwikkeling kern Wijchen in m² winkelvloeroppervlak

Bron: Locatus 2021; bewerking DTNP

2.2 Marktruimteberekening

Bovenstaande aanbodontwikkeling toont aan dat het voorzieningenaanbod in de gemeente Wijchen in vergelijking met de landelijke (neerwaartse) trends relatief goed op peil bleef en dat de leegstand laag is. Om een kwantitatieve inschatting te maken van de mate waarin deze transformatie ook in de toekomst nodig blijft, is een marktruimteberekening gemaakt. Met een dergelijke berekening kan ook bekeken worden of er behoefte is aan nieuwe marktinitiatieven. Uit dit zogenaamde 'Distributie-Planologisch Onderzoek' wordt (voor de dagelijkse sector) duidelijk wat het toekomstig haalbare winkelprogramma zal zijn voor de gemeente Wijchen.

Marktruimte dagelijkse winkelsector

Voor de dagelijkse winkelsector is de meest betrouwbare indicatie van de marktruimte te geven.

<u>Uitgangspunten</u>

- De Primos-bevolkingsprognose voor de gemeente Wijchen op 'Druten-Wijchen in Cijfers' is achterhaald: er wordt daarin geen rekening gehouden met de woningbouwversnellingsambitie. De gemeente Wijchen gaat uit van 45.435 inwoners in 2030 bij realisatie van álle huidige woningbouwplannen (+2.700) tot 2030. Het is op dit moment echter onduidelijk in hoeverre alle woningbouwplannen in dit tempo worden gerealiseerd*. Doordat het tempo van realisatie van deze ambities grote invloed heeft op het draagvlak voor voorzieningen, is in het rapport gerekend met twee scenario's: een 'zeker' scenario dat uitgaat van een stabilisatie van het aantal inwoners (waarvoor met de verwachte huishoudensverdunning ook al ca. 700 woningen bijgebouwd moeten worden tot die tijd) en een meer onzeker scenario waarin de gemeente doorgroeit tot 45.435 inwoners in 2030.
- Inkomenscorrectie: het gemiddeld inkomen per inwoner in Wijchen is met € 25.900 nagenoeg gelijk aan het landelijk gemiddelde van € 26.000. Dit minimale verschil is doorberekend in de bestedingen per hoofd.
- Aandeel online: het aandeel online lag in de dagelijkse sector in Wijchen in 2016 rond de 1%**, wat destijds normaal was in Nederland. Voor 2025 is het aandeel online op 7,5% geschat, mede op basis van vergelijkkaar koopstromenonderzoek in de Randstad (2016 en 2018) en recente versnellingen door corona. Gezien de onzekerheid voor de ontwikkeling van het online boodschappen doen op de lange termijn is een bandbreedte aangehouden van 10-15% online aandeel voor 2030. Gelet op de snelle ontwikkelingen voor de coronacrisis (elke twee jaar een verdubbeling van het marktaandeel) en de versnelling als gevolg van de coronacrisis, achten wij 15% waarschijnlijker dan 10%. Deze online aankopen zijn in de som verwerkt door een (tweede) correctie uit te voeren op de winkelomzet per hoofd.

* Gelet op onder andere doorlooptijden planontwikkeling, bouwcapaciteit aannemers, beschikbaarheid grondstoffen, oplopende bouwkosten, bezwaarprocedures en ervaringen bij andere grootschalige woningbouwontwikkelingen.

** I&O Research/Ecorys (2016), Kopen@Regio Arnhem-Nijmegen.

Aandeel online neemt toe in dagelijkse sector

Foto: Dick Vogelzang

Koopkrachtbinding: de koopkrachtbinding staat voor de mate waarin de dagelijkse winkels er in slagen de inwoners uit het verzorgingsgebied aan zich te binden. In 2016 is het Koopstromen-onderzoek regio Arnhem-Nijmegen uitgevoerd*. Hier is voor de hele gemeente Wijchen een koopkrachtbinding gemeten van 89% voor de bestedingen in fysieke dagelijkse winkels. Voor de som is deze binding vanaf 2020 licht naar boven bijgesteld op 90% vanwege de komst van de nieuwe Lidl die de variëteit in het super-marktaanbod van Wijchen heeft vergroot. Gezien de supermarktontwikkelingen die er spelen in o.a. Grave, het nabije aanbod in Dukenburg (AH XL) en de komst van de nieuwe Plus-supermarkt in Overasselt is 90% binding in de toekomst naar verwachting het maximaal haalbare.

Koopkrachttoevloeiing: De toevloeiing is het aandeel van de omzet dat verdiend wordt met bestedingen van consumenten van buiten de gemeente Wijchen. Uit het in 2016 uitgevoerde Koopstromenonderzoek Arnhem-Nijmegen bleek deze toevloeiing ongeveer 10% te zijn*. Sindsdien heeft Wijchen haar functie als aan-trekkelijke boodschappenlocatie behouden (o.a. bezoekgemak), maar een toevloeiing van boven de 10% lijkt gezien de ontwikkelingen in en om Wijchen niet reëel.

Vloerproductiviteit: In Nederland bedragen de gemiddelde bestedingen per m² in de dagelijkse winkelsector € 7.577 **. Ook in Wijchen moet deze landelijk gemiddelde vloerproductiviteit als ondergrens worden gezien, om consumenten een kwalitatief goed aanbod en serviceniveau te kunnen bieden.

* I&O Research/Ecorys (2016), Kopen@Regio Arnhem-Nijmegen.

** Retail Insiders (2021), Omzetkengetallen 2020

Indicatieve marktruimteberekening voor de dagelijkse winkelsector in de gemeente Wijchen*

		2025	2030 (stabiel aantal inwoners)	2030 (snelle groei inwonertal)
a	Aantal inwoners in gemeente Wijchen	41.150	41.150	45.435
b	Winkelomzet per hoofd (excl. btw en internet), gecorrigeerd voor gemiddeld inkomen in Wijchen	€ 2.466 (met 7,5% online)	→ Effect internet € **2.266** à € 2.399 (met 10 à **15% online**)	€ **2.266** à € 2.399 (met 10 à **15% online**)
c	Koopkrachtbinding	90%	90%	90%
d	Verwachte winkelomzet verzorgingsgebied (excl. btw) a * b * c	€ 91,3 mln	€ **83,9** à € 88,9 mln	€ **92,7** à € 98,1 mln
e	Aandeel vreemde koopkracht/koopkrachttoevloeiing	10%	10%	10%
f	Totale winkelomzet (excl. btw) d / (1 - e)	€ 101,5 mln	€ **93,2** à 98,7 mln	€ **103,0** à 109,0 mln
g	Gemiddelde winkelomzet per m² wvo (excl. btw)	€ 7.577	€ 7.577	€ 7.577
h	Potentieel winkelaanbod f / g	ca. 13.400 m² wvo	ca. **12.300** à 13.000 m² wvo	ca. **13.600** à 14.400 m² wvo
i	Huidig winkelaanbod	ca. 12.400 m² wvo	ca. 12.400 m² wvo	ca. 12.400 m² wvo
j	Indicatie uitbreidingsruimte h - i	ca. 1.000 m² wvo	ca. **-100** à +600 m² wvo	ca. **1.200** à 2.000 m² wvo

* Voor een toelichting op de achtergronden van deze berekening verwijzen we naar de publicatie van Retail Insiders (2021), 'Omzetkengetallen 2020 ten behoeve van ruimtelijk-economisch onderzoek'.

Vetgedrukt: de meest waarschijnlijke kant van de bandbreedte, gelet op de recente (ver)snel(de) ontwikkelingen online.

Resultaat: Uit de som komt voor 2025 kwantitatief gezien enige uitbreidingsruimte naar voren (circa 1.000 m²). Voor de langere termijn hangt de marktruimte in belangrijke mate af van het realisatietempo van de huidige woningbouwambities. Groeit de gemeente Wijchen door tot bijna 45.500 inwoners in 2030, dan ontstaat er ruimte voor het toevoegen van 1.200 à 2.000 m² wvo (komt in omvang overeen met de toevoeging van een supermarkt), blijft het aantal inwoners stabiel tot 2030, dan daalt de marktruimte tot -100 à +600 m² wvo (geen ruimte voor een extra supermarkt). Onze inschatting is dat de lage kant van de bandbreedtes de meest reële aannames zijn.

Schematische weergave koopkrachtbinding en - toevloeiing

Niet-dagelijkse winkelsector

In het koopstromenonderzoek dat in 2016 is uitgevoerd in de regio Arnhem-Nijmegen is ook gekeken naar de koopstromen in de niet-dagelijkse sector.

- Hieruit bleek dat de gemeente Wijchen een relatief sterke koopkrachtbinding van 59% heeft binnen deze sector. Na de grote steden Arnhem en Nijmegen is dit de hoogste binding binnen de onderzochte regio. De aanwezigheid van de woonboulevard in Wijchen levert een belangrijke bijdrage aan deze hoge binding. Daarnaast zijn de omvang en de diversiteit van het niet-dagelijkse aanbod in het centrum van Wijchen voor Wijchenaren

Dagelijks aanbod in het centrum van Wijchen

Divers niet-dagelijks aanbod in Wijchen-Centrum

Foto: Dick Vogelzang

voldoende aantrekkelijk om niet altijd naar de grote stad uit te wijken.

- De koopkrachttoevloeiing van de niet-dagelijkse winkelsector in de gemeente Wijchen bedraagt 25%. Dit is voor een dorp als Wijchen een 'normaal' aandeel. Het centrum van Wijchen is overwegend lokaalverzorgend, de woonboulevard oefent echter wel een regionale aantrekkingskracht uit op bijvoorbeeld inwoners van Nijmegen.
- Voor de niet-dagelijkse sector is een kwantitatieve marktruimteberekening minder eenduidig te maken dan voor de dagelijkse sector. De verschillen tussen de verdienmodellen van de verschillende branches binnen niet-dagelijkse sector zijn dusdanig groot dat er al snel een vertekend beeld ontstaat. Voor deze sector is het daarom relevanter om naar de landelijke en lokale ontwikkelingen te kijken. Deze trends tonen duidelijk aan dat de behoefte aan fysieke niet-dagelijkse winkels in Wijchen de laatste jaren is afgenomen en dat deze ontwikkeling ook in de toekomst door zal zetten. Binnen de niet-dagelijkse sector staat met name het modisch aanbod onder druk. Het is dan ook evident dat er in de gemeente Wijchen in de toekomst nog een aantal winkels uit dit segment zullen gaan verdwijnen. Hoeveel dit er precies zullen zijn, is echter lastig te voorspellen. →

2.3 Conclusie marktruimte

De gemeente Wijchen kent momenteel weinig leegstand, mede doordat vrijgekomen winkelpanden in het verleden al zijn getransformeerd naar niet-commerciële functies. De hoofdconclusie daarmee is dat Wijchen over een goede uitgangssituatie beschikt voor een vitale detailhandelsstructuur in de toekomst.

Specifiek voor de dagelijkse sector is er qua omvang momenteel een toekomstbestendige marktsituatie; in ieder geval tot 2030 is de huidige omvang 'krap genoeg' om de groei in online winkelen op te kunnen vangen zonder onder de landelijke gemiddelde vloerproductiviteit te hoeven functioneren. Als gevolg van een *mogelijk* substantiële toename van de bevolking ontstaat er mogelijk op termijn ruimte voor een extra supermarkt in Wijchen. Het realisatietempo voor de plannen van de grote woningbouwlocaties die tot substantiële groei van het aantal inwoners zullen leiden, is echter nog onzeker. Gelet op deze onzekerheid, in combinatie met de onzekerheid omtrent ontwikkelingen in de winkelmarkt en de bouwsector, én het feit dat winkelontwikkelingen plaatsvinden voor een langere termijn (en niet een korte termijn), acht DTNP het onverstandig om (te) positief te rekenen. Voor de komende jaren adviseert DTNP uit te gaan van het 'zekere' scenario, waarbij sprake is van evenwicht tussen vraag en aanbod (-100 à +600 m² wvo). In het vervolg van deze detailhandelsvisie wordt er ook met dit scenario gewerkt. Daarbij merken we op dat ook voor dit 'zekere' scenario, woningbouw (+700 tot 2030) en dus inspanning nodig is.

Binnen de niet-dagelijkse sector valt gezien de trends en ontwikkelingen wél enige krimp te verwachten, met name in het mode-aanbod.

Indien toch een berekening wordt gemaakt voor de niet-dagelijkse sector in het centrum van Wijchen, dan berekenen we een toekomstig **overaanbod van circa 1.000 m² wvo**. Deze berekening gaat met veel onzekerheden gepaard en is derhalve niet in dit rapport opgenomen. De resultaten bevestigen de verwachtingen die voortkomen uit de landelijke trends en ontwikkelingen.

Pas op termijn mogelijke discussie over nieuwe supermarkt
Op het moment dat er meer zicht ontstaat in het realisatietempo van de woningbouwplannen en over de ontwikkelingen in de dagelijkse winkelsector, en substantiële woningbouw is gerealiseerd, kan heroverwogen worden of er dan aanleiding is voor het toevoegen van een extra supermarkt in Wijchen. Op dat moment zal opnieuw de marktruimte voor supermarkten moeten worden onderzocht, op basis van de dan beschikbare data en kennis, en een locatie-afweging gemaakt moeten worden (i.r.t. spreiding supermarkten, gewenste totale detailhandelsstructuur én woningbouwlocaties).

Foto: Dick Vogelzang

3 Visie detailhandelsstructuur

3.1 Ambities en uitgangspunten

Ambities

Eind 2020 heeft de gemeenteraad van Wijchen de 'Economische visie Wijchen 2020-2030' vastgesteld. Daarin is de volgende ambitie uitgesproken voor Wijchen in 2030:

> *"Een **levendige, innovatieve** en **duurzame** economie waar door **gezamenlijk investeren** in een **excellent ondernemers- en vestigingsklimaat, samenwerking** én **duurzaam ondernemerschap** een bijdrage wordt geleverd aan het prettig ondernemen, werken, wonen, recreëren voor ondernemers, inwoners van gemeente Wijchen en bezoekers".*

In de visie zijn drie kernopgaven opgenomen die relevant zijn voor de detailhandelsstructuurvisie. Deze kernopgaven laten we ook leidend zijn bij de detailhandelsstructuurvisie. Zo sluiten beide beleidsstukken goed op elkaar aan.

1. Een krachtig centrum Wijchen met goede voorzieningen;
2. Het toekomstbestendig houden van winkelgebieden;
3. Mensen verleiden om Wijchen vaker en langer te bezoeken.

Uitgangspunten

Uit hoofdstuk 1 (analyse) en hoofdstuk 2 (toekomstig haalbaar programma) volgen de volgende uitgangspunten:

- Wijchen kent momenteel relatief weinig leegstand en heeft daarmee een gunstige uitgangspositie. Het is dan ook de ambitie dit zo te houden;
- Winkels horen in (de bestaande) winkelgebieden. Daarbuiten wordt zeer restrictief omgesprongen met nieuwe vestigingen of uitbreidingen van winkels.
- In de dagelijkse winkelsector wordt vooralsnog uitgegaan van een balans tussen het huidige aanbod en de vraag in 2030. Alleen bij realisatie van substantiële woningbouw tot die tijd ontstaat mogelijk op termijn marktruimte voor uitbreiding. Op dit moment zijn er daar nog te veel onzekerheden voor en wordt uitgegaan van géén grote toevoegingen aan het aanbod;
- Van het voorzieningenaanbod zal het niet-dagelijkse winkelaanbod de grootste klappen krijgen, zowel door de tijdelijke effecten van de coronacrisis als door de structurele trends in de detailhandel;
- Ook andere sectoren, zoals de horeca en cultuur, ondervonden (en ondervinden) ernstige hinder van de coronacrisis. Het aantal faillissementen lijkt landelijk gezien tot dusver mee te vallen.

Voorgaand beleid

De beleidsnotitie Detailhandel uit 2015 is het meest actuele beleidsstuk waarin ruimtelijk-economische keuzes zijn gemaakt over het te voeren detailhandelsbeleid en de te versterken detailhandelsstructuur op gemeente niveau.

Deze beoogde detailhandelsstructuur bestond destijds uit:

- Hoofdwinkelgebied Wijchen-Centrum (dagelijkse en niet-dagelijkse detailhandel en buurtoverstijgende voorzieningen);
- Drie buurtcentra met een nadruk op dagelijkse voorzieningen: Zuiderpoort, Wijchen-Noord (Tunnelweg) en Hof van Achterlo;
- Buurtsteunpunten Woezik en Alverna;
- Bestaande perifere locaties voor grootschalig aanbod in de branches woninginrichting, doe-het-zelf en/of tuin.

3.2 Visie winkelstructuur

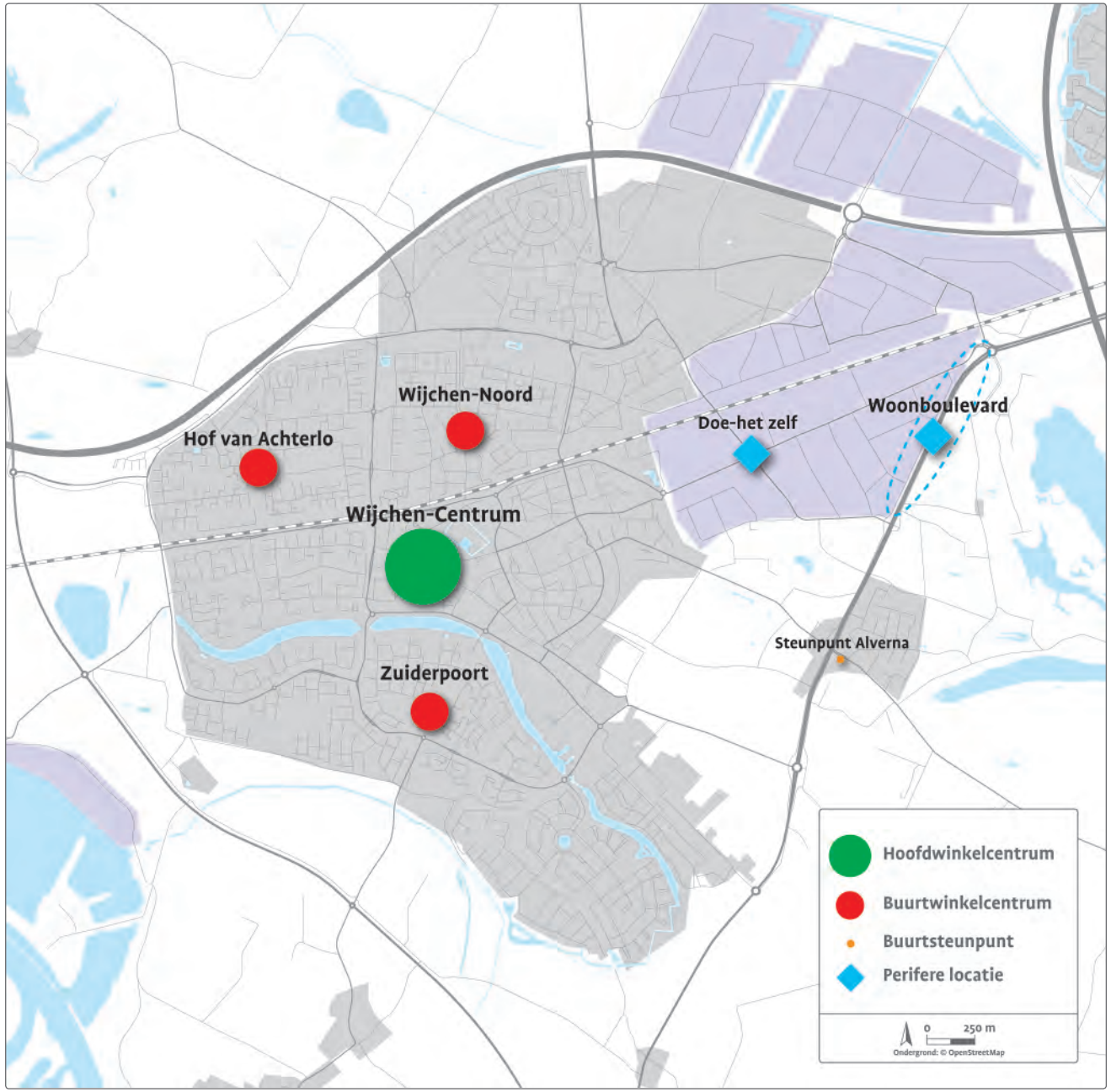
Gebaseerd op deze ambities en uitgangspunten wordt voor de toekomst ingezet op de volgende detailhandelsstructuur:

- **Wijchen-Centrum** als hoofdcentrum van de gemeente met het grootste en meest diverse aanbod aan winkels. Hier kan de Wijchenaar alles krijgen, van boodschappen tot mode, en van parfum tot leuke woonaccessoires. Ook voor de sectoren als horeca en dienstverlening is het centrum de belangrijkste locatie;
- **Drie gelijkwaardige buurtcentra** die primair gericht zijn op dagelijkse winkelaankopen: Zuiderpoort/Hart van Zuid, Wijchen-Noord en Hof van Achterlo;
- **Steunpunt Alverna** met een supermarktvoorziening die gericht is op dit dorp;
- **Twee thematisch geclusterde PDV-locaties**: de woonboulevard aan de Graafseweg-zone en doe-het zelf rondom de rotonde Nieuweweg.

Primaat bij het centrum van Wijchen

Binnen de gewenste detailhandelsstructuur functioneert het centrum van Wijchen nadrukkelijk als hét hoofdcentrum van de gemeente. Daar is een compleet aanbod te vinden en moet ook in de toekomst alles te krijgen zijn. Dankzij het ruime en diverse winkelaanbod, de aanwezige horeca en de culturele trekpleisters is het centrum ook dé

Visie detailhandelsstructuur gemeente Wijchen

ontmoetingsplek bij uitstek. Het centrum van Wijchen is centraal gelegen in de compacte kern; met de fiets is iedere inwoner van het dorp binnen 10 minuten in het centrum en met de auto zelfs binnen 6 à 7 minuten. De overige winkelcentra in de kern vooral moeten voorzien in de 'dagelijkse boodschap' voor de omliggende buurt en het hoofdcentrum dienen te ondersteunen. In hoofdstuk 4 wordt verder op het centrum van Wijchen ingezoomd.

Zuiderpoort: een compleet winkelcentrum

In winkelcentrum Zuiderpoort/Hart van Zuid is een compleet winkelaanbod aanwezig met een supermarkt, een totaalpakket verszaken, een drogisterij en fastservicehoreca. Dit aanbod past bij de wijkfunctie die Zuiderpoort vervult voor veel van de buurten ten zuiden van het meer. Het sluit ook goed aan op andere wijkvoorzieningen rondom het winkelcentrum (o.a. sporthal, wijkcentrum, basisscholen). De inzet is om dit diverse aanbod in de toekomst te behouden; een modernisatieslag van het vastgoed is wel gewenst. Vanwege de ondersteunende functie die het winkelcentrum vervult én vanwege de nabijheid van dit hoofdcentrum is één supermarkt van moderne maatvoering (ca. 1.500 m² wvo, dus een beperkte uitbreiding) op deze locatie voldoende.

Wijchen-Noord: buurtboodschappen

Wijchen-Noord vervult ook in de toekomstig gewenste detailhandelsstructuur haar functie als boodschappenlocatie voor het noordoosten van Wijchen. De supermarkt zorgt er, samen met enkele aanvullende functies, voor dat inwoners van de omliggende buurten binnen loopafstand een dagelijks voorzieningenaanbod hebben. Het deel aan de Lepelaarstraat krijgt op korte termijn de benodigde opknapbeurt. Een kleine uitbreiding van de bestaande Coop (indiciatie: +200 m² wvo) kan deze winkellocatie toekomstbestendiger maken en zo het behoud van de spreiding bewaken.

Hof van Achterlo: buurtboodschappen

Hof van Achterlo vervult in de toekomst haar functie als boodschappenlocatie voor het noordwesten van Wijchen. Eén supermarkt is voldoende om deze rol te vervullen (er zijn er nu twee). Het draagvlak neemt door de woningbouwplannen bij de Vormerse Plas (minimaal +650 woningen) wel toe, maar ook hier geldt: door de centrale ligging van het centrum van Wijchen is een tweede supermarkt bij Hof van Achterlo beleidsmatig geen doel.

Buurtsteunpunt Alverna (en andere kleine kernen)

Alverna kent een hechte lokale gemeenschap. De aanwezige buurtsupermarkt is van duidelijke toegevoegde waarde voor de leefbaarheid van dit dorp. Het is dan ook de ambitie om dit steunpunt in

Zuiderpoort als compleet buurtwinkelcentrum

Foto: Dick Vogelzang

Gevel Lepelaarstraat binnenkort opgeknapt

Foto: Dick Vogelzang

Buurtwinkelcentrum Hof van Achterlo

de benen te houden. Gezien het beperkte verzorgingsgebied is dit echter niet vanzelfsprekend. De revitalisering van Wighenerhorst kan hier wel positief aan bijdragen.

In de andere kleine kernen van de gemeente zijn geen kleine buurtsupers (meer) gevestigd. In de meeste kernen is het draagvlak ook te klein. Indien zich een initiatief voordoet, bijvoorbeeld in Bergharen, dan kan daar in het kader van de leefbaarheid aan meegewerkt worden. Het dient daarbij wel om een klein initiatief te gaan (en dus niet om een grote supermarkt).

Thematische clustering op bedrijventerrein

Op het bedrijventerrein van Wijchen worden twee uitzonderingslocaties aangewezen voor detailhandel die vanwege de aard van de verkochte producten en de omvang van de winkels niet kan 'landen' in de overige winkelcentra. Het gaat hier om winkels die actief zijn in de volumineuze branches wonen, doe-het-zelf en tuin. Voor de toekomstige structuur is ervoor gekozen deze winkels thematisch te clusteren op twee locaties, zodat de aanwezige winkels elkaar ook kunnen versterken en er voor de consument meer samenhangende gebieden kunnen ontstaan om te bezoeken. De ambitie is nieuwvestigers in deze gebieden te stimuleren en terughoudend om te gaan met nieuwe vestigingen daarbuiten.

- In de zichtzone langs de Graafseweg wordt ingezet op het thema wonen. Hier bevindt zich al op meerdere locaties Woonboulevard Wijchen met diverse woon- en meubelzaken. Met het aanwijzen van deze zichtzone als concentratiegebied voor winkels in het thema wonen wordt de ambitie uitgesproken deze 'losse' locaties meer één geheel te laten zijn.
- Rondom de rotonde Nieuweweg-Buys Ballotstraat-Kamerlingh Onnesstraat wordt ingezet op het thema doe-het-zelf. Het profiel dat autonoom daar aan het ontstaan is*, wordt zo versterkt.
- Ook in het Kraanvogelgebied ligt een cluster met detailhandel. Momenteel wordt herontwikkeling van dit gebied tot woongebied onderzocht.

Winkels buiten de gewenste structuur

Buiten de hierboven beschreven gewenste detailhandelsstructuur zijn nieuwe detailhandelsvestigingen waarvoor een bestemmingsplanwijziging nodig is ongewenst. Bestaande rechten van verspreid gevestigde winkels worden gerespecteerd en beperkte uitbreiding van deze winkels kan worden ondersteund, indien dit noodzakelijk is om te kunnen vernieuwen/verduurzamen.

* O.a. bouwmarkten, de recente opening van Toolstation en bedrijven in (grove) bouwmaterialen.

Kraanvogelgebied krijgt mogelijk andere invulling

Foto: Dick Vogelzang

3.3 Aanbevelingen

Met afgevaardigden van elk van de centra uit de gewenste detailhandelsstructuur is gesproken over kansen die specifiek voor hun winkelgebied gepakt kunnen worden. Voor het centrum van Wijchen zijn veel (nieuwe) kansen genoemd (zie hoofdstuk 4). Voor de overige centra gaat het om de volgende kansen:

Zuiderpoort

Voor Zuiderpoort is het doel dit winkelcentrum te ontwikkelen tot een aantrekkelijk 'Hart van Zuid'. Aan de hand van de gebiedsvisie kan hier een grondige herontwikkeling van de grond komen. Hierbij wordt het vernieuwde winkelcentrum gecombineerd met onder andere het wijkcentrum, een sporthal, zorgvoorzieningen en een basisschool. Bij de ontwikkeling van het nieuwe Hart van Zuid is het zaak rekening te houden met de beperkte beschikbare marktruimte en spreiding van winkels op schaal van de gemeente, en in het bijzonder van de supermarkten (zie ook paragraaf 3.2).

Wijchen-Noord

Wijchen-Noord blijft in de toekomst haar rol vervullen als (dagelijks) buurtboodschappencentrum voor het noordoosten van Wijchen.

Voor het bestendigen van deze functie liggen er een aantal kansen:

1. Het vastgoed aan de Lepelaarstraat verdient een opwaardering, zodat hier weer een aantrekkelijk winkelfront ontstaat. De vastgoedeigenaar heeft dit inmiddels ook gerealiseerd.
2. Voor de ontwikkeling van Wijchen-Noord als geheel is het van belang de vastgoedeigenaren hier meer bij te betrekken en de samenwerking tussen ondernemers en eigenaren te versterken. Ondernemers en eigenaren kunnen ook samen optrekken voor een samenhangende uitstraling en collectieve promotie van het winkelgebied.
3. Wijchen-Noord ondervindt enige overlast van hangjeugd. Deze overlast dient bij de gemeente gemeld te worden, die vervolgens overlastbeperkend kan handelen (preventie, alternatieve locaties, begrip).
4. Wijchen-Noord heeft met name op drukke momenten te maken met logistieke/verkeerskundige opgaven. Dit komt vooral voort uit de parkeersituatie (haaksparkeerplaatsen). Nader onderzoek naar mogelijke oplossingen hiervoor is gewenst.

Werk toe naar een collectieve promotie van winkelcentrum Wijchen-Noord

Foto: Dick Vogelzang

Hof van Achterlo

Ook Hof van Achterlo functioneert in de toekomstig gewenste structuur als buurtboodschappencentrum. Voor dit winkelcentrum liggen er de volgende twee kansen:

1. Meer complementair gebruik van standplaatsen. Standplaatsen zouden het aanbod van de supermarkten verder kunnen verrijken door de standplaatsmogelijkheden bij Hof van Achterlo breder onder de aandacht te brengen. De bestaande kraampjes zijn al populair.
2. Doordat nagenoeg alle winkelmeters bij Hof van Achterlo worden ingevuld door de twee supermarkten oogt de plint momenteel erg gesloten. Met name bij de parkeerplaatsen kan worden gewerkt aan een aantrekkelijker en meer open gebruik van de glazen pui.

Woonboulevard

Op het bedrijventerrein wordt toegewerkt naar een thematische clustering van functies, waarbij de woonboulevard één van deze clusters wordt. Er liggen de volgende kansen om dit te realiseren:

1. Voor een duidelijk herkenbare woonboulevard is het van belang toe te werken naar een meer aaneengesloten boulevard langs de Graafseweg. Nieuwe woonwinkels die zich melden bij de gemeente (bijvoorbeeld voor een omgevingsvergunning) of eigenaren worden door de gemeente gewezen op haar ambities tot concentratie aan de woonboulevard. Zij worden ook in contact gebracht met de eigenaar van de woonboulevard. Op deze manier worden de huidige onderbrekingen in de boulevard zoveel mogelijk opgevuld.
2. De uitstraling van de woonboulevard kan worden verbeterd door te investeren in de plekken waar het vastgoed momenteel een laagwaardige uitstraling heeft.
3. De samenwerking met het centrum van Wijchen kan worden versterkt. Bezoekers van de woonboulevard kunnen actief worden doorverwezen naar het centrum en er kunnen gezamenlijke promotieacties worden opgezet.

Verfraaien gesloten plint Hof van Achterlo

Foto: Dick Vogelzang

Werk toe naar aaneengesloten Woonboulevard

Foto: Dick Vogelzang

3.4 Beleidsregels

Vertaling naar bestemmingsplan/omgevingsplan
Met het ruimtelijk detailhandelsbeleid uit paragraaf 3.2 geeft de gemeente duidelijkheid voor marktpartijen over waar investeringen wel en niet zijn gewenst. Om succesvol ruimtelijk detailhandelsbeleid te kunnen voeren, is het van belang dat de visie wordt vertaald in bestemmings-/omgevingsplannen. Dit gebeurt in principe bij de eerstvolgende herziening van een bestemmingsplan of bij het opstellen van het nieuwe omgevingsplan (na vaststelling van de omgevingswet).

Het bestemmingsplan (omgevingsplan) is het meest krachtige instrument dat de gemeente tot haar beschikking heeft om ruimtelijk beleid te voeren. Hierin wordt door middel van bestemmingen en voorschriften structureel bepaald waar wel en waar geen detailhandel is toegestaan. In het bestemmings- (of omgevings)plan kan de gemeente gebieden aanwijzen waar detailhandel mag plaatsvinden. Hoofdstuk 3 en (voor het centrum) 4 geven daar handvatten voor.

Winkels in winkelgebieden
Buiten de aangewezen winkelgebieden wordt in principe geen (uitbreiding van) detailhandel toegestaan. Winkels horen per slot van rekening thuis in winkelgebieden. In sommige gevallen kan echter afgeweken worden van deze basislijn. Hieronder gaan we in op de specifieke uitzonderingen voor de gemeente Wijchen.

Perifere locaties: aard en omvang van goederen
De aard of omvang van goederen die winkels verkopen is ruimtelijk relevant wanneer het gaat om volumineuze goederen. De uitstalling van volumineuze artikelen is vaak moeilijk inpasbaar in reguliere centrumgebieden. Onder andere winkels binnen de volgende branches hebben daar mee te maken:

- detailhandel in volumineuze ‘woninginrichtingsartikelen’ zoals keukens, badkamers, sanitair, vloeren, zonwering, meubels en jacuzzi’s;
- bouwmarkten en andere allround doe-het-zelfzaken;
- tuincentra;
- andere detailhandel in uitsluitend zeer volumineuze artikelen (> 1 m³), zoals speeltoestellen;
- detailhandel in grove bouwmaterialen.

Het is niet wenselijk zomaar overal dit type winkels toe te staan. Veiligheid is bijvoorbeeld een zorg met consumentenverkeer op bedrijventerreinen. Op de aangewezen locaties op het bedrijventerrein van Wijchen is dit wel goed inpasbaar (reeds ingericht op en in gebruik door winkels).

De genoemde branches zijn in principe ook in centra inpasbaar. Om in aanmerking te komen voor vestiging op het bedrijventerrein moeten ze daarom voldoen aan de volgende criteria:

- van een grote omvang zijn (> 1.000 m² winkelvloeroppervlak);
- niet dan wel beperkt branchevreemd aanbod verkopen en dit aanbod moet passen bij het hoofdassortiment. Het nevenassortimentsdeel neemt niet meer ruimte in beslag dan 250 m² wvo of 10% van het netto winkelvloeroppervlak. Bovendien mag één afzonderlijke hoofdbranche niet meer dan 50 m² wvo bedragen. De reden hiervoor is dat een oppervlak van 250 m² wvo alsnog zelfstandige aantrekkingskracht uitoefent en dat is niet in lijn met de basisprincipes van het gemeentelijk detailhandelsbeleid. Ongebreidelde verkoop van branchevreemde artikelen op perifere locaties buiten de centra dient te worden voorkomen.

Winkels in de branches wonen en doe-het-zelf kunnen zich vestigen op de twee aangewezen

concentratiegebieden. Voor tuincentra en andere winkels in zeer volumineuze goederen kan naar solitaire perifere locaties worden gekeken als de behoefte daarvoor is aangetoond (regionale afstemming). Hiervoor dient een maatwerkafweging te worden gemaakt.

Detailhandel als ondergeschikte nevenactiviteit
Van oudsher vindt detailhandel plaats als ondergeschikte nevenactiviteit bij andere bedrijfsactiviteiten. De vraag die zich daarbij vaak voordoet is in hoeverre de detailhandelsactiviteit ondergeschikt is en/of deze noodzakelijk en/of gebruikelijk is voor de hoofdactiviteit. Voor de planologische vertaling in bestemmingsplannen zijn vooral de ruimtelijke effecten (beoogde detailhandelsstructuur, aantrekkende werking consumentenverkeer) en verschijningsvorm (ruimtegebruik, uitstraling, reclame) relevant. Hiervan is vooral sprake indien verkoop plaatsvindt in een fysieke uitstalruimte die gericht is op en/of toegankelijk is voor consumenten (winkelruimte).

Agrarische bedrijven
Vanuit de ambities voor een levendig, economisch gezond en toeristisch aantrekkelijk buitengebied is in beperkte mate verkoop mogelijk bij agrarische bedrijven. Deze vorm van detailhandel is voor ondernemers een extra inkomstenbron en is aantrekkelijk voor recreanten in het buitengebied. Daarom is hier wel een uitstraling als verkooppunt toegestaan. Voorbeelden hiervan zijn Kaas- en Zuivelboerderij De Diervoort en fruitbedrijf De Elshof.

De gemiddelde omvang van dagelijkse winkels, exclusief supermarkten, in de gemeente Wijchen is 86 m² wvo. Om de balans met de hoofdambitie vanuit de detailhandel te bewaken, zijn er concrete richtlijnen opgenomen voor detailhandelsactiviteiten bij boerderijen:

- de fysieke uitstalruimte die gericht is op en/of toegankelijk is voor consumenten beperkt zich tot maximaal 75 m² wvo;
- de verkochte artikelen zijn primair lokaal vervaardigd.

Trafficlocaties
Op trafficlocaties (bijvoorbeeld een tankstation, treinstation) waar ondergeschikte detailhandel plaatsvindt, dient het assortiment gericht te zijn op de behoefte van de reiziger (bijvoorbeeld motorolie, flesje drinken en belegd broodje voor onderweg).

Non-food-productiebedrijf
Bij een productiebedrijf wordt in beperkte mate detailhandel als ondergeschikte nevenactiviteit toegestaan (‘productiegebonden detailhandel’). Belangrijk is dat deze detailhandel de verkoop betreft van door het bedrijf/op het perceel zelf geproduceerde of bewerkte producten. Een voorbeeld hiervan is het laten maken van een kentekenplaat bij een autogarage. Er is geen uitstraling als winkel of vergelijkbare verkeersaantrekkende functie. De fysieke uitstalruimte is maximaal 20% van het bedrijfsvloeroppervlak, en niet meer dan 50 m² wvo.

Internetverkoop
Detailhandel betreft het bedrijfsmatig te koop aanbieden (en tonen), verkopen en/of leveren van goederen aan particuliere consumenten. Er ontstaan nieuwe vormen van detailhandel; naast de traditionele winkel zijn er allerlei vormen van internetverkoop en afhaalpunten. Voor het ruimtelijk detailhandelsbeleid en de planologische vertaling in bestemmingsplannen zijn vooral de ruimtelijke effecten (beoogde detailhandelsstructuur, verkeer) en de verschijningsvorm (ruimtegebruik, uitstraling) relevant.

De betaling ter plaatse (voorheen een belangrijk onderscheidend criterium tussen een ‘toonzaal’ en een ‘winkel’) is, met de toenemende mogelijkheden voor betaling op een andere (virtuele) locatie, niet meer relevant in het ruimtelijk beleid.

Wanneer de consument ter plaatse komt, is er sprake van een ruimtelijke detailhandelsactiviteit, die planologisch als zodanig wordt beoordeeld (incl. showroom en afhaalloket). Afhaalpunten van internetwinkels zijn derhalve alleen toegestaan in de centra. Deze activiteiten passen tenslotte prima binnen de wenselijke winkelstructuur. De gebieden binnen die structuur zijn bovendien al ingericht op consumenten(verkeer).

Internetwinkels die geen aan de winkelactiviteit gerelateerde ruimtelijke kenmerken hebben, zijn niet relevant voor het detailhandelsbeleid en moeten voldoen aan de bestemming van de betreffende locatie (wonen, bedrijf, kantoor, agrarisch). Zo is een distributiecentrum van een internetwinkel op bedrijventerreinen toegestaan, zolang hier geen consumenten ter plaatse komen.

Afwijkingsbevoegdheid

Gemeenten zijn bevoegd om gemotiveerd af te wijken van vastgesteld beleid in situaties die vanwege het uitzonderlijke karakter een bijzondere beoordeling behoeven. Eventuele afwijkingen moeten overtuigend en specifiek gemotiveerd en onderbouwd worden om een juridische toetsing te kunnen doorstaan. Met dergelijke afwijkingen dient terughoudend omgegaan te worden. Een onzorgvuldige uitzondering op beleid creëert onzekerheid en mogelijk een juridische precedent. Dit verzwakt de kracht van deze visie als beleidsinstrument.

Detailhandel op locatie buiten de gewenste structuur

Op diverse plekken in de gemeente, en dan met name in de kern Wijchen, zijn solitaire winkels gevestigd. Deze zijn zowel op bedrijventerreinen als op locaties in de (veelal oudere) wijken van Wijchen te vinden. Detailhandel op deze locaties draagt niet bij aan de gewenste detailhandelsstructuur. Er wordt op dit moment niet gekozen voor actieve sanering van deze winkels (bestaande rechten worden gerespecteerd). Wel wordt, als de eigenaar van het pand dat wenst, actief meegedacht over en meegewerkt aan transformatie naar andere functies.

Foto: Dick Vogelzang

4 Toekomstvisie centrum Wijchen

In de detailhandelsstructuur voor de gemeente Wijchen wordt het primaat bij het centrum van Wijchen gelegd. Het is hét (ontmoetings)hart van Wijchen, waar alles te krijgen is, met het meest diverse aanbod aan voorzieningen. In dit hoofdstuk zoomen we verder in op het centrum. De input vanuit de klankbordgroep is verwerkt in de analyse en visie op het centrum. Dit geldt ook voor de ondernemersenquête die is uitgevoerd. De grafieken en overige uitkomsten van de enquête zijn terug te vinden in de bijlage.

Tussen Kasteel en Wijchens Meer (TKWM)
Het centrum van Wijchen staat aan de vooravond van de grootste centrumontwikkeling in jaren tijd: TKWM. De exacte vorm, contouren en invulling van het plan worden nog uitgewerkt. In het kader op p. 35 gaan we nader in op dit grote project.

Wijchen heeft een sfeervol centrum
Foto: Dick Vogelzang

Gezellige ontmoeting op de Markt...
Foto: Dick Vogelzang

...en in het café
Foto: Dick Vogelzang

Divers palet aan voorzieningen
Foto: Dick Vogelzang

Versspeciaalzaken

4.1 Analyse Wijchen-Centrum

Aanbodontwikkeling beter dan landelijke trend

Het aanbod aan publieke functies in het centrum van Wijchen is de laatste jaren in omvang relatief stabiel gebleven en in aantal verkooppunten licht afgenomen (zie grafieken op volgende pagina).

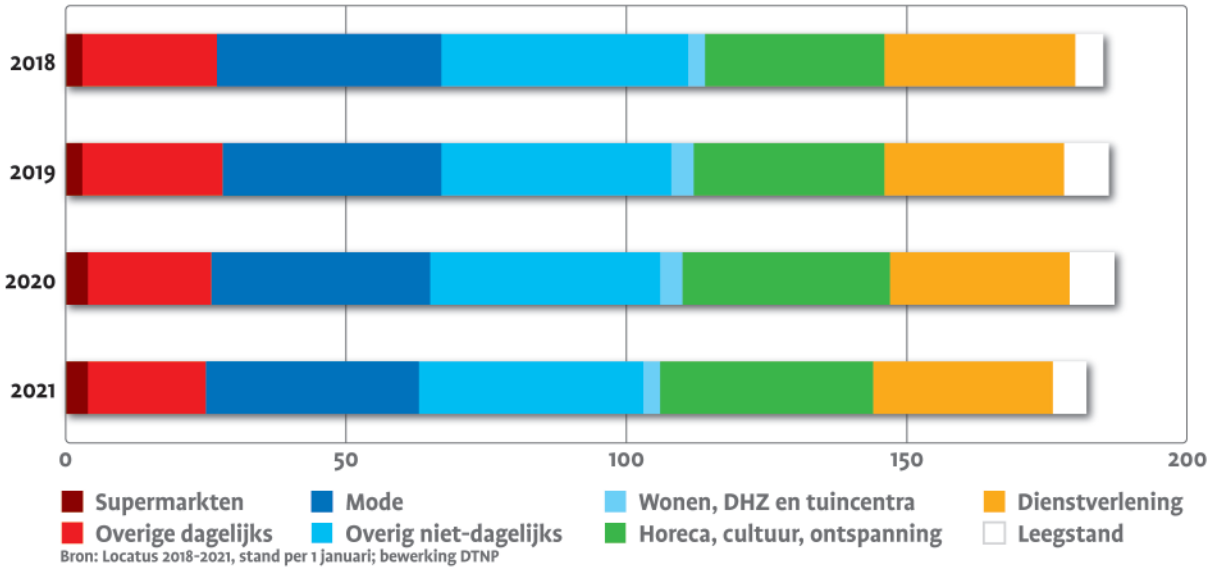
- Met de komst van Lidl in 2019 in de Touwslagersbaan werd het pand van de voormalige Jan Linders weer opgevuld.
- In 2019 werd ook de Emté-supermarkt omgebouwd tot de huidige Jumbo aan de Herenstraat.
- Het niet-dagelijkse winkelaanbod, en dan met name het aantal mode-winkels, is de laatste jaren teruggelopen. De afname is in lijn met de landelijke trend, maar wel minder hard dan in vergelijkbare (middelgrote) centra.
- De krimp in het niet-dagelijkse aanbod is qua oppervlakte grotendeels opgevangen door een toename van het horeca-aanbod.

Verschillend aanbod per straat

De straten in het centrum van Wijchen verschillen onderling sterk, mede door de verschillen in branchesamenstelling van het aanbod.

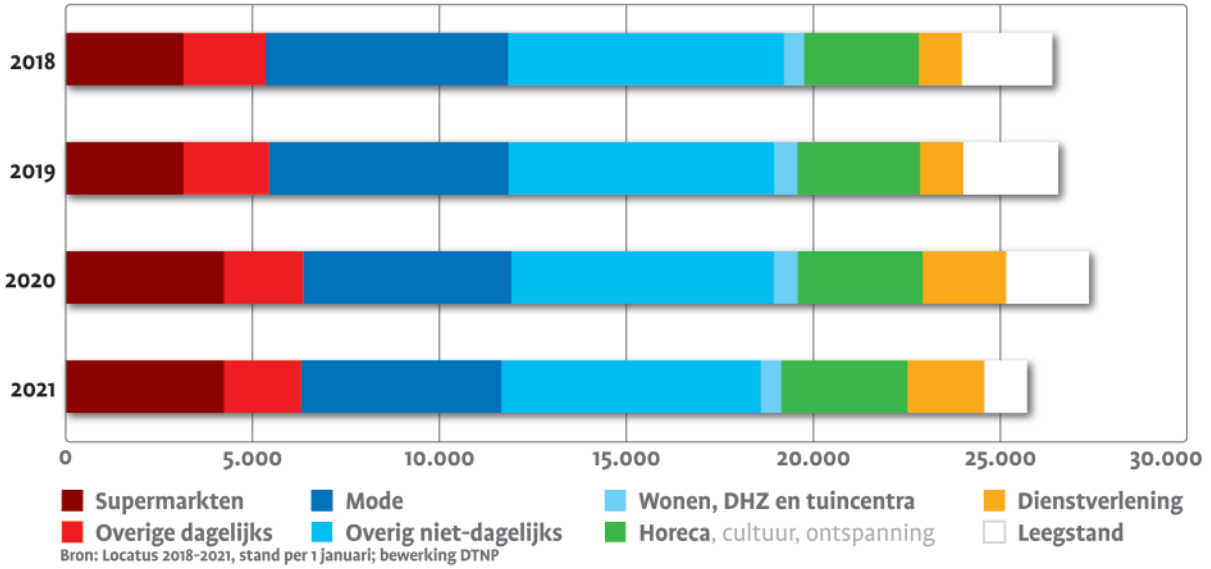
- De Markt is het hart van Wijchen-Centrum. De laatste jaren heeft dit plein zich meer en

Aanbodontwikkeling publieke functies Wijchen-Centrum in verkooppunten

Bron: Locatus 2018-2021, stand per 1 januari; bewerking DTNP

Aanbodontwikkeling publieke functies Wijchen-Centrum in winkelvloeroppervlak

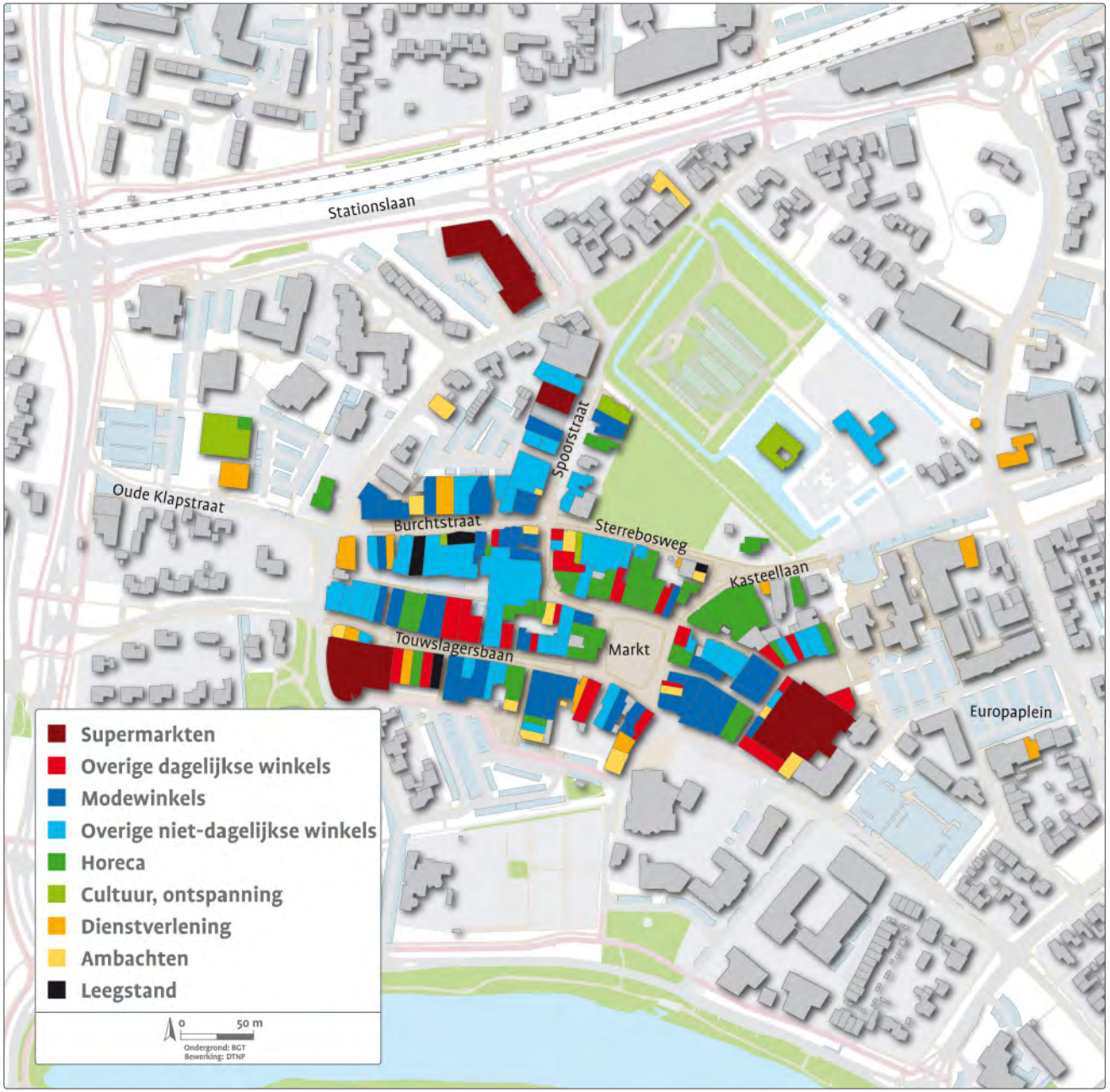

Bron: Locatus 2018-2021, stand per 1 januari; bewerking DTNP

meer ontwikkeld tot horecacluster, met aan de zuid- en oostwand nog een aantal detailhandelsvestigingen.

- Aan het Europaplein is een sterk boodschappencluster, met onder andere Albert Heijn (met 1.600 m² wvo de grootste supermarkt in Wijchen), een bakker, groenteboer, slijter, bloemist en een kleine zaak met buitenlandse producten, te vinden.
- De Marktpromenade verbindt het Europaplein met de Markt. Het aanbod in deze overdekte promenade bestaat met name uit niet-dagelijkse winkels, waaronder veel modezaken. Het (monofunctionele) vastgoed van de Marktpromenade is vooral geschikt voor winkels.
- De Touwslagersbaan is de meest diverse centrumstraat. Hier zijn naast modewinkels en overige niet-dagelijkse winkels ook versspeciaalzaken en horecazaken te vinden. Met onder andere Lidl beschikt deze straat ook over een sterke trekker. De diversiteit, de supermarkt en de parkeergelegenheid geven deze straat een gunstige uitgangspuntpositie.
- Ook in de 'Kromme Elleboog' (zuidelijk deel Spoorstraat) is een divers voorzieningenaanbod aanwezig. De Hema vervult hier de rol als publiekstrekker.

Branchekaart centrum Wijchen

- In de Burchtstraat is deze diversiteit minder aanwezig. Deze straat bestaat overwegend uit modewinkels, overig niet-dagelijks aanbod en enkele dienstverleners. Action is hier een belangrijke publiekstrekker.
- In de Spoorstraat heeft een aantal voormalige winkelpanden de laatste jaren een andere invulling gekregen (o.a. advocatenkantoor) of vindt binnenkort transformatie plaats (o.a. voormalige Bristol), in lijn met de visie op deze straat in het Gebiedsperspectief Wijchen Centrum 2030. Behalve de Tayba-supermarkt zijn hier een horecazaak, een aantal niet-dagelijkse winkels, waaronder Blokker en een sportzaak, en een fitnessstudio gevestigd.
- In de eenzijdig bebouwde Sterrebosweg lopen weinig mensen en het aantal publieke functies is beperkt. Er is onder andere een kringloopwinkel gevestigd.
- De oostzijde van de Sterrebosweg komt uit op het 'Sterrebospleintje' aan de Kasteellaan. Hier bevindt zich een horecacluster, met gevestigde namen zoals Café Anneke en Grand Café Sterrebosch.

Sterktes en kansen centrum Wijchen

Het centrum van Wijchen functioneert in de basis goed, met de geringe leegstand als duidelijk bewijs. De volgende sterke aspecten van het centrum dragen hier aan bij:

- Het kasteel van Wijchen stamt uit de renaissance en is een echte eye-catcher, die belangrijk is voor de identiteit van het dorp en de gemeente. Het kasteel is zeer recent gerenoveerd.
- Vanuit het kasteel loop je zo door naar Markt. Doordat hier de laatste jaren steeds meer horeca is gevestigd, is deze plek echt gaan functioneren als ontmoetingshart. Tijdens de coronacrisis hebben de terrassen op dit plein meer ruimte gekregen, wat door veel ondernemers en bezoekers positief werd ontvangen.
- Aansluitend aan de Markt bevinden zich de Touwslagersbaan en de 'Kromme Elleboog'. De diversiteit van het winkelaanbod maken deze straten tot de sterkste en meest toekomstbestendige straten.
- Het bezoekgemak van het centrum is goed op orde. Aan alle kanten van het centrum kan de auto gratis geparkeerd worden en er is voldoende capaciteit. Ook per fiets is het centrum goed bereikbaar en er zijn volop onbewaakte fietsenstallingen. De aantrekkelijkheid kan, met bijvoorbeeld een bewaakte fietsenstalling, nog verder vergroot worden, m.n. voor fietsers met een elektrische fiets.
- De komst van Action heeft de Burchtstraat 'opnieuw tot leven gewekt' en ervoor gezorgd dat er weer loop in deze straat is gekomen.

Recreatieve verbinding van kerk tot kasteel

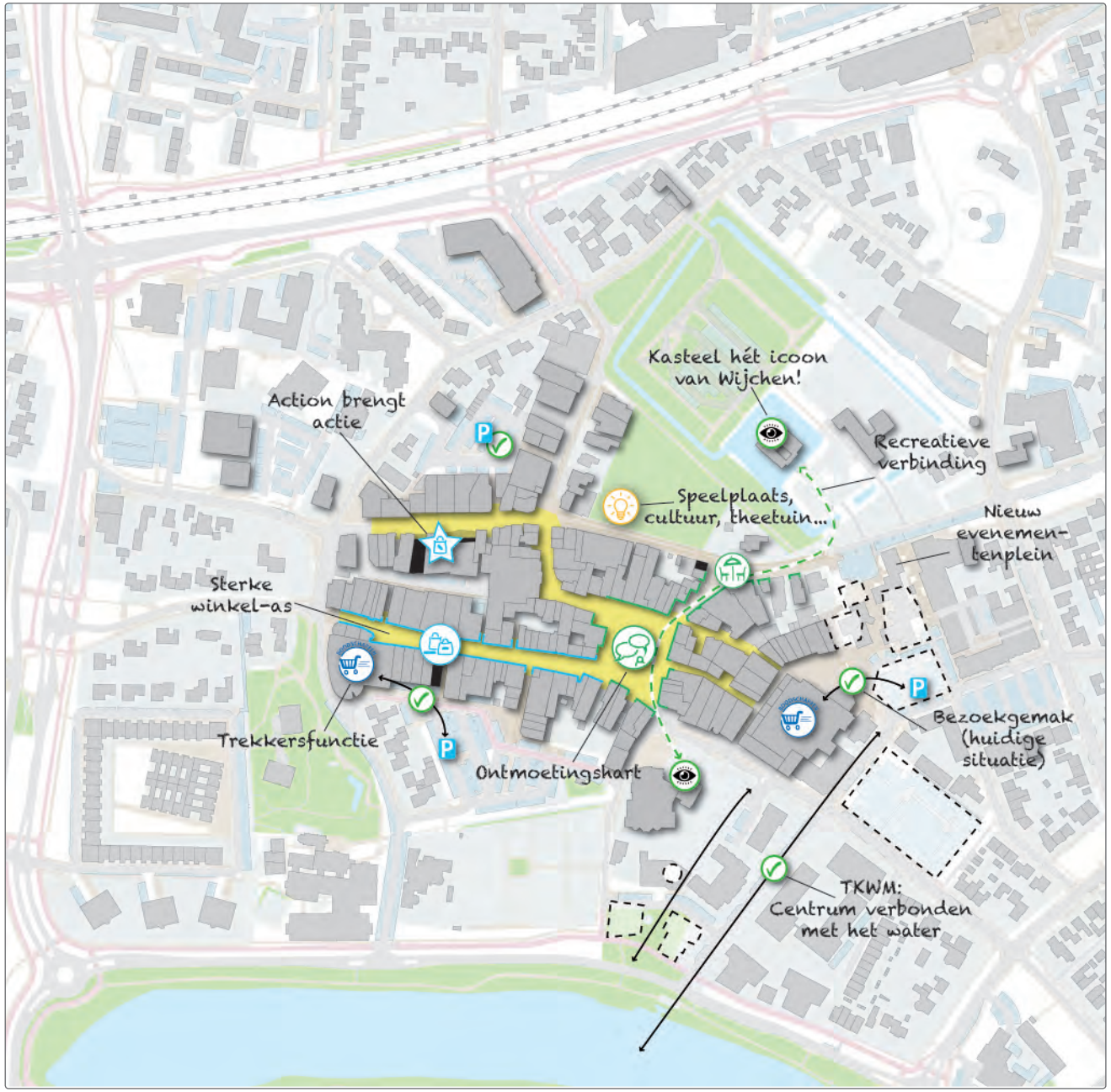
Foto: Dick Vogelzang

Bezoekgemak goed op orde in het centrum

- Het ‘Sterrebosje’ aan de Sterrebosweg is een nog onbenutte, maar kansrijke plek voor bijvoorbeeld een speelplaats of een theetuin.
- In het centrum van Wijchen hangt een gemoedelijke, gezellige sfeer. Veel bewoners kennen elkaar en er vinden vaak toevallige ontmoetingen plaats in het centrum.
- De vele evenementen die in Wijchen-Centrum plaatsvinden, worden door ondernemers zeer positief beoordeeld. Het actieve Centrum Management en Stichting Wijchen= vervullen hierin een belangrijke rol. Met het nieuwe evenementenplein, dat als onderdeel van TKWM wordt georganiseerd, worden deze evenementen verder ondersteund.
- Er liggen kansen om de Touwslagersbaan en de Burchtstraat beter met elkaar te verbinden, zodat een aantrekkelijk rondje ontstaat. De voormalige ING (kop Burchtstraat) en de villa van de voormalige huisarts Bollen zijn daarin belangrijke locaties. Ontwikkeling van deze hoek van het centrum leidt tot een betere verbinding van de horeca en leisure in deze hoek met het centrum (o.a. de bioscoop) en tot meer ‘evenwicht’ met de ontwikkeling van TKWM aan de oostzijde.
- Er is veel (woon)dynamiek in het centrum, met onder andere woonontwikkelingen boven de Action, HEMA, Blokker en in het voormalige pand van Bristol.

Sterktes en kansen Wijchen-Centrum

Zwaktes en bedreigingen centrum Wijchen

Ondanks dat het in het centrum van Wijchen dus overwegend goed gaat, vallen er ook een aantal zwaktes/verbeterpunten te noemen:

- De Jumbo-supermarkt in het noorden vervult nauwelijks een trekkersfunctie voor de rest van het centrum.
- Het winkelaanbod in de Marktpromenade bestaat grotendeels uit de door het internetwinkelen 'kwetsbare' branches in de niet-dagelijkse sector. Aangezien ook het vastgoed zich hier niet eenvoudig leent voor een alternatieve functie, is de toekomstige invulling een aandachtspunt.
- De zichtrelatie vanaf het Europaplein naar de Markt is, vanwege de knik in de Marktpromenade en de wat donkere doorgang, matig. Bovendien zorgt het Marktpad ervoor dat niet alle passanten langs de winkels in de Marktpromenade worden geleid.
- De Burchtstraat heeft een minder gevarieerd winkelaanbod dan de Touwslagersbaan. Dit maakt dat het niet vanzelfsprekend is aaneengesloten commerciële plint in de Burchtstraat te behouden.
- Gezien de afnemende behoefte aan fysieke winkels (zie p. 19) zal enige transformatie van winkelvastgoed naar een andere invulling noodzakelijk zijn. In de Spoorstraat is deze ontwikkeling reeds zichtbaar.

Zwaktes en bedreigingen Wijchen-Centrum

- In tegenstelling tot de omgeving van het centrum (met o.a. de kasteeltuin, kloostertuin en het Wijchens Meer) oogt de publieke ruimte in het centrum stenig. Er is wel groen, maar dit is veelal groen in de zomer in bakken aan (lantaarn)palen. Er is weinig laag groen (en wat er is, is vaak van horeca-ondernemers zelf). Dit geldt met name in de Touwslagersbaan en Burchtstraat. Ook zijn daar er weinig bankjes of andere rustpunten voor centrumbezoekers. Veel ruimte in het centrum wordt vrijgehouden voor fietsenstallingen of evenementen.
- De fietsbereikbaarheid in het centrum is erg goed en op veel plekken kan de fiets voor de deur gestald worden*. Dit leidt er ook toe dat op drukkere dagen fietsers en winkelend publiek elkaar meer tegenkomen en elkaar soms in de weg kunnen zitten.
- Door de stervormige structuur van het centrum zijn verbindingen tussen de uiteinden van de centrumstraten matig, er is geen logisch 'rondje centrum'. Dit gebrek is met name voelbaar aan de westzijde van het centrum, tussen de Burchtstraat en de Touwslagersbaan.

* Niet toegestaan op Markt en in Kromme Elleboog.

Geen zichtrelatie Europaplein naar Markt

Publieke ruimte oogt her en der stenig

Tussen Kasteel en Wijchens Meer

Direct ten oosten van het centrum vindt tussen het kasteel en het Wijchens Meer de komende jaren een ambitieuze gebiedsontwikkeling plaats. Het plan omvat o.a. de toevoeging van zo'n 150 woningen, commerciële ruimtes (geen detailhandel), een hotel tegenover het kasteel en de realisatie van een nieuw evenementenplein. Voor het centrum van Wijchen levert dit veel nieuwe kansen op. Met Tussen Kasteel en Wijchens Meer (TKWM) krijgt het kasteel een centralere positie in het dorp en wordt ook de verbinding met het Wijchens Meer versterkt.

De plannen voor TKWM worden de komende maanden verder uitgewerkt. Een belangrijk aandachtspunt bij de uitwerking is de toegankelijkheid en bereikbaarheid van het centrum, zowel tijdens de bouw als na realisatie.

Overzichtskaart TKWM. Bron: Team Ter Steege

4.2 Visie centrum Wijchen

Het centrum van Wijchen staat er relatief goed voor. Daar is de afgelopen jaren hard aan gewerkt. Desondanks ontkomt Wijchen niet aan de ontwikkelingen in de sector. Het centrum zal rekening moeten houden met een afnemende behoefte aan (niet-dagelijkse) winkels, versterkt door de gevolgen van de coronacrisis. Nieuwe kansen liggen er in een sterk horeca-aanbod, het nog meer uitdragen van het beschikbare kunst en cultuuraanbod (met het kasteel als belangrijk element in de regionale culturele infrastructuur), in het toevoegen van nieuwe functies aan het centrum van Wijchen en in het nog meer uitdragen van de gemoedelijkheid van Wijchen-Centrum, om zo de bezoeker van buiten Wijchen te blijven trekken. Voor nieuwe functies gaat het zowel om publieke functies als om kunst en cultuur en ontspanning (leisure), en om werken in de rustigere delen van het centrum, zoals kleinere kantoren met en zonder baliefunctie en zorgverleners.

Aaneengesloten publiek gebied

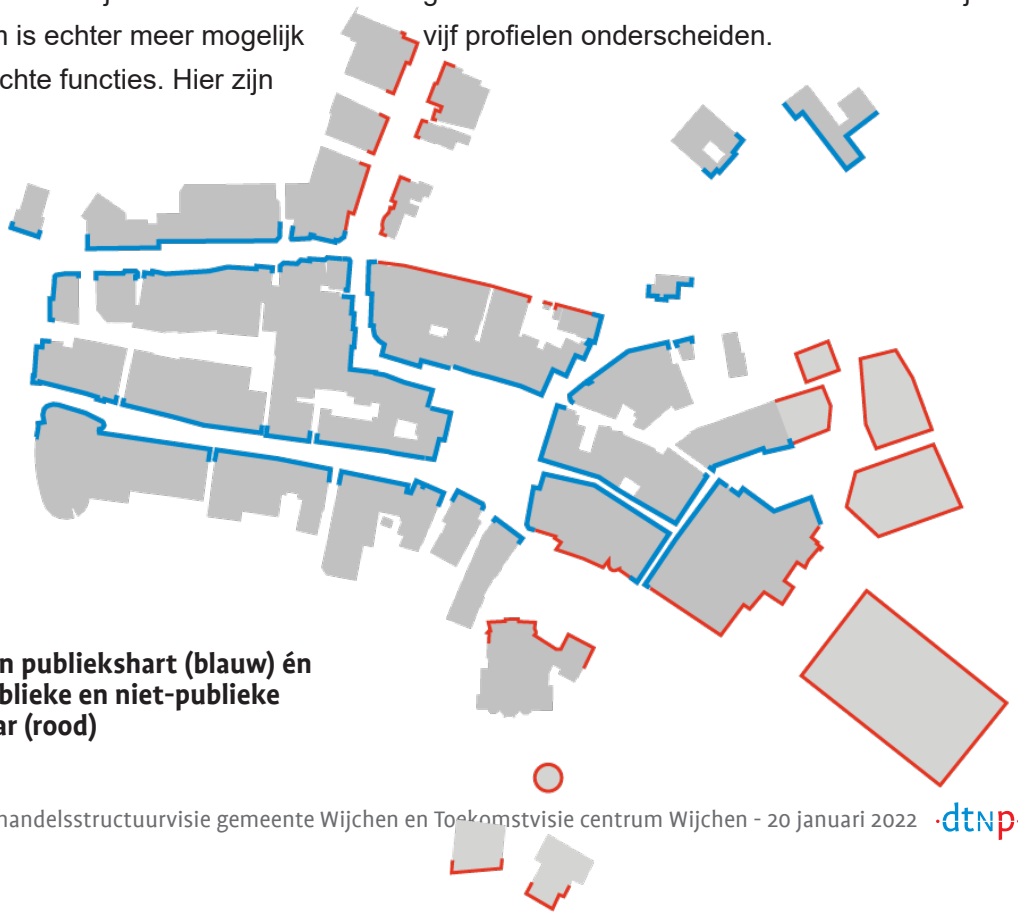
Om als compact centrum aantrekkelijk te blijven, wordt enerzijds ingezet op een gebied met een aaneengesloten plint, met (vooral commerciële) publieke functies, en anderzijds op straten waar ook niet-publieke functies zich kunnen vestigen naast publieke functies. Het aaneengesloten publieksgerichte gebied bestaat uit:

- Markt, 'horecastraatje' en (het nieuwe) evenementenplein (met o.a. kasteel en koetshuis) als verblijfs- en ontmoetingsgebied;
- Touwslagersbaan, 'Kromme Elleboog' en Marktpromenade als hoofdwinkelgebied;
- Europaplein als boodschappenplein;
- Burchtstraat als gemengde centrumstraat.

De overige centrumstraten, zoals Spoorstraat, Sterrebosweg en TKWM, maken onlosmakelijk deel uit van het centrum van Wijchen. In deze randen van het centrum is echter meer mogelijk dan alleen publieksgerichte functies. Hier zijn ook publieke en niet-publieke (werk)functies mogelijk, zoals kunst & cultuur, zorg, maatschappelijke functies, wonen en kantoren (met en zonder baliefunctie).

Profiel per straat

Ten behoeve van de herkenbaarheid voor consumenten en ondernemers is per straat een duidelijk toekomstig profiel bepaald. Door dat profiel te versterken, ontstaan duidelijke, complementaire gebieden én wordt gestuurd op 'de juiste ontwikkeling op de juiste plaats'. Het gehele centrum wordt hier sterker van. Er zijn vijf profielen onderscheiden.

Een aaneengesloten publiekshart (blauw) én een gebied met publieke en niet-publieke functies door elkaar (rood)

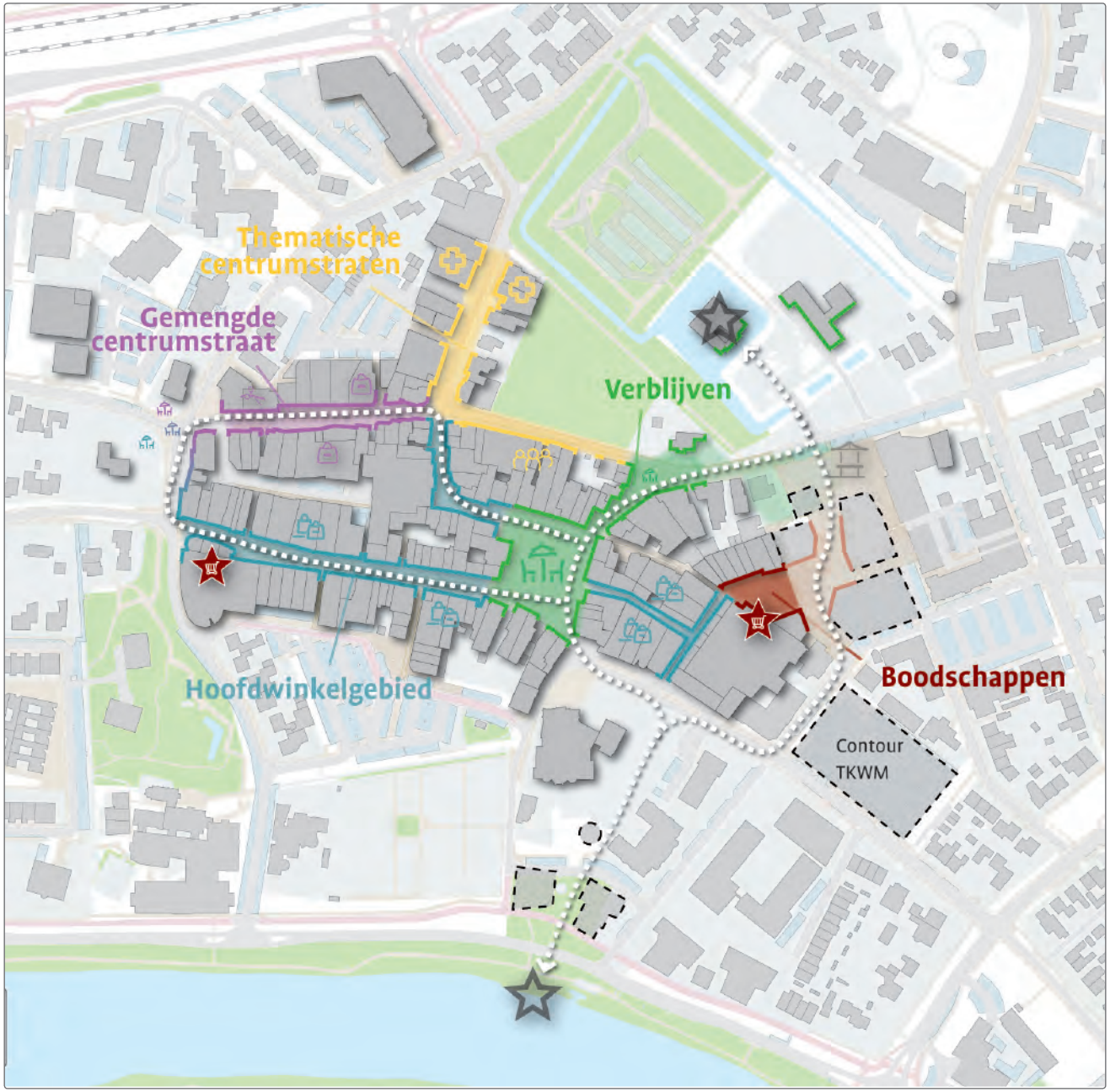
Ontmoeten en verblijven

De Markt ontwikkelt zich verder tot hét ontmoetingshart van Wijchen-Centrum, waarbij maximaal wordt ingezet op levendigheid en verblijfskwaliteit, met meer ruimte voor horeca. Het ontmoetingshart op de Markt loopt naadloos over in het horecastraatje. De route tussen het kasteel van Wijchen en het meer kan gezien worden als een ‘recreatieve route’, waarlangs men diverse gezellige cafés en restaurants passeert. Aan de westzijde van het centrum kunnen Touwslagersbaan en Burchtstraat meer met elkaar verbonden worden, door strategische toevoegingen van horeca aan de Oude Klapstraat.

Hoofdwinkelgebied

De Touwslagersbaan, de ‘Kromme Elleboog’ en Marktpromenade vormen samen het hoofdwinkelgebied. De Touwslagersbaan is dankzij het gemengde voorzieningenaanbod en de aanwezigheid van de supermarkt als trekker een toekomstbestendige winkelstraat, met voldoende passanten. Hetzelfde geldt voor de ‘Kromme Elleboog’, die qua variëteit van voorzieningen niet onderdoet voor de Touwslagersbaan en met de Hema ook over een publiekstrekker beschikt. Ook de Marktpromenade blijft, met een gunstige ligging tussen het ontmoetingshart, TKWM en het Europaplein als boodschappenplein, in de toekomst een belangrijke winkellocatie voor de Wijchenaar.

Toekomstig profiel per deelgebied centrum

Gemengde centrumstraat

Met de komst van Action heeft de Burchtstraat een sterke nieuwe publiekstrekker gekregen. Desondanks is deze straat weinig divers in aanbod en daardoor kwetsbaar. De focus ligt in deze straat op een diverser, gemengder profiel. Daarbij dient elke functie wel publieksgericht te zijn. Werkfuncties met balie, leisurefuncties, creatieve maakbedrijven en cultuur passen heel goed, maar kantoren zonder baliefunctie niet.

Boodschappen

De boodschappenfunctie blijft onverminderd belangrijk voor een dorpscentrum als Wijchen. De supermarkten aan het Europaplein en de Touwslagersbaan vervullen ook in de toekomst een cruciale rol als bronpunt voor het centrum. Met name de winkels aan het Europaplein functioneren sterk voor 'de snelle boodschap', waarbij veel combinatiebezoek tussen de supermarkt en andere voorzieningen plaatsvindt. Om deze passantenstromen te blijven garanderen is het van belang dat het bezoekgemak als randvoorwaarde voor een centrumbezoek gewaarborgd blijft. De autobereikbaarheid (voldoende parkeercapaciteit dicht bij de winkels) is daarin zeer bepalend.

Thematische centrumstraten

De Spoorstraat en de Sterrebosweg specialiseren zich in de toekomst met een eigen 'thematische invulling'. In deze straten wordt ingezet op een sterke verbreding van de aanwezige functies, enerzijds met publieksgerichte functies, anderzijds met alternatieve functies (bijvoorbeeld een kleinschalig kantoor, werkplaats of wonen).

- Voor de Spoorstraat wordt ingezet op het thema 'vitaliteit'. Momenteel zijn hier onder andere al een fysiotherapiepraktijk, fitness en een sportwinkel aanwezig. Ook de kookwinkel en ALEX advocaten passen (met enige creativiteit) binnen het thema vitaliteit. Versterking van het thema kan met bijvoorbeeld een zorgpraktijk (tandarts, verloskunde, etc.) en aan een vitale leefstijl gerelateerde winkels (audicien, opticien, zorgwinkel, natuurdrogist, fietsenwinkel).
- De Sterrebosweg kan zich onderscheiden als 'kraamkamer van ambachten'. Voor bijvoorbeeld kappers, schoonheidssalons of creatieve bedrijvigheid is dit de aangewezen plek. Ook kan hier ruimte worden geboden aan kantoren, flexwerkplekken of wonen.

Burchtstraat als gemengde centrumstraat

De Spoorstraat als toekomstige 'vitale leefstijlstraat'

4.3 Aanbevelingen centrum

Om de hiervoor beschreven visie werkelijkheid te laten worden, zijn in samenwerking met de klankbordgroep een aantal kansen benoemd. Deze kansen zijn benoemd tijdens een interactieve werksessie waarbij aan de hand van het benoemen van sterke en zwakke punten van het centrum concrete kansen voor verbeteringen, acties, projecten, et cetera naar voren kwamen. Het betreft hier geen actieprogramma, maar een groslijst aan zaken die door de verscheidene partijen uit het centrum (eigenaren, gemeente, inwoners, ondernemers) opgepakt kunnen worden.

A. Branding Wijchen

De verblijfsfunctie van centrumgebieden zoals dat van Wijchen wordt steeds belangrijker. Voor de ondernemers en de gemeente is het dan ook van belang dit te faciliteren en de gemiddelde verblijfsduur van bezoekers te verlengen. Het benutten van het toeristisch potentieel van Wijchen hoort hier ook bij. Om dit te realiseren is een gezamenlijk story-telling rondom het centrum van belang, bijvoorbeeld met het kasteel of als ‘meest Brabantse dorp van Gelderland’. Een eenduidige vermarkting van Wijchen als geheel sluit hierbij aan, waarbij ook bijvoorbeeld de Wighenerhorst en de Berendonck worden betrokken.

B. Placemaking horeca

Passend bij de toenemende verblijfsfunctie van het centrum is het doel om duidelijk herkenbare, onderscheidende en sterke horecalocaties in het centrum te realiseren. Deze dienen aantrekkelijk te zijn voor zowel inwoners, bezoekers als toeristen. Dit kan worden bereikt door de Markt te blijven ontwikkelen als dé ontmoetingsplek in het dorp. Hiervoor kan de mogelijkheid worden onderzocht om horecaterrassen op deze plek blijvend meer ruimte te geven (bijv. eilandterrassen), waarbij de afstemming met de warenmarkt een belangrijk punt van aandacht is. De andere horecalocaties dienen strategisch ontwikkeld te worden met een duidelijk eigen profiel of juist een sterk gezamenlijk profiel (bijv. dé trouwlocatie in de regio).

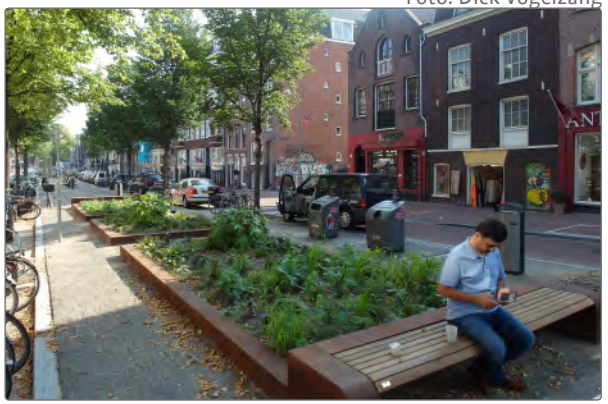
C. Plan openbare ruimte: groen, rustpunten, speelplek

Het toevoegen van bijvoorbeeld groen, rustpunten en speelplekken voor kinderen, is een sterk middel om toe te werken naar een prettig, levendig, gastvrij en klimaatadaptief centrum. Wat betreft groen gaat het om het aanbrengen van zowel vast hoog en laag groen op strategische plekken in het centrum. Ook kan onderzocht

Het kasteel biedt unieke kansen voor branding

Foto: Dick Vogelzang

Vergroening van het centrum

De Markt als centrale ontmoetingsplek

Foto: Dick Vogelzang

worden of bestaande groenplekken meer publiek toegankelijk kunnen worden gemaakt (bijv. het Sterrebosje of de tuin van het parochiehuis) of anders ontsloten en gebruikt kunnen worden (bijv. routes door de kasteeltuin of het centrum). Door het toevoegen van groen te combineren met rustpunten, of rustpunten te combineren met speelplekken voor kinderen, worden kansen gekoppeld. Deze koppelkansen kunnen (in nog) breder perspectief worden gezocht door een integraal plan voor de openbare ruimte op te stellen. Daarin zou dan ook aandacht kunnen zijn voor aanvullende zaken als water, verlichting, vlakken, openbare kunst en straatmeubilair.

D. Auto en fietsbereikbaarheid centrum

Bij een aantrekkelijk centrum hoort een goede multimodale bereikbaarheid. In dit kader is onderzoek nodig naar hoe de toegankelijkheid en vindbaarheid van parkeervoorzieningen verder verbeterd kan worden (bijv. dynamisch verwijzingssysteem). De bereikbaarheid per fiets kan worden verbeterd door veilige en ruime stallingsmogelijkheden te realiseren, met name voor de elektrische fiets. Hiertoe dient in kaart te worden gebracht wat de gewenste locaties zijn voor bijkomende stallingen en wat de gewenste capaciteit is van een mogelijke bewaakte fietsenstalling. Monitoringsonderzoek om te meten hoe effectief ingrepen zijn, vormt integraal onderdeel van de het waarborgen van multimodale bereikbaarheid.

E. Uitstraling panden

Op een aantal plekken in het centrum (zoals de Burchtstraat) kan een kwaliteitsverbetering worden doorgevoerd van de aanwezige gevels. Hierdoor wordt het straatbeeld als geheel aantrekkelijker. Om dit te bereiken is het zaak dat pandeigenaren kritisch kijken naar de uitstraling van het pand(en) en deze waar nodig opknappen. Specifieke, authentieke pandkwaliteiten dienen behouden te blijven. Het opstellen van een beeldkwaliteitsplan of -leidraad, of het laten uitvoeren van een waardestelling, is hierbij een goed instrument.

F. Centrummanagement en samenwerking

Het actieve centrummanagement van Wijchen verricht belangrijk werk voor het centrum met bijvoorbeeld het samenbrengen van verschillende partijen, het organiseren van gezamenlijke evenementen en marketinguitingen. Het behoud van een sterk, actief en slagkrachtig centrummanagement is dan ook een duidelijke kans voor het centrum. Hiervoor is een structurele borging van de financiering van het centrummanagement noodzakelijk, welke deels kan worden opgehaald bij bijvoorbeeld de gemeente, provincie, de regio of maatschappelijke

Wijchen = Samen Ondernemen

Blijf investeren in uitstraling panden

fondsen. Met behulp van een sterk centrummanagement kunnen mogelijkheden worden onderzocht de samenwerking tussen diverse actoren verder te intensiveren. Dit geldt zowel voor de samenwerking binnen het centrum als voor de samenwerking tussen het centrum en de andere winkelgebieden. Dit onder de noemer: Wijchen = Samen Ondernemen!

G. Pilot afvalverwerking

De leden van de werkgroep centrum gaven aan dat zij graag een pilot zouden zien voor de afvalverwerking in het centrum. Mogelijk kunnen ondernemers en bewoners van dezelfde afvalcontainers gebruik gaan maken, zodat er minder containers op straat hoeven te staan. Bij deze pilot dienen het centrummanagement, de betreffende ondernemers, de gemeente de de Dar betrokken te worden.

H. Openbaar toilet

Het aanbieden van een openbaar toilet past bij een gastvrij centrum. In het centrum van Wijchen is momenteel al een openbaar invalide toilet aanwezig. Deze is echter wat weggestopt aan de achterzijde van de Marktpromenade en is daardoor moeilijk vindbaar. Bovendien is dit toilet slechts beperkt te gebruiken. Door de bewegwijzering naar dit toilet te verduidelijken wordt de vindbaarheid verbeterd. Recent is in de Hema een nieuw (semi) openbaar toilet komen. Ook kan er meer ruchbaarheid gegeven worden aan de HogeNood-app. In het centrum zijn nu al 9 toiletten aangemeld bij deze app.

I. Veilige en schone omgeving

In een prettig centrum voelen bezoekers zich veilig en op hun gemak. Hierbij gaat het om veiligheid in de breedste zin van het woord; sociale veiligheid, verkeersveiligheid, veilige inrichting, overzichtelijkheid etc. Bij het inpassen van bijvoorbeeld nieuwe groenelementen moet alvast worden nagedacht over het beheer en het tegengaan van verloedering. Het behouden van een veilige en schone omgeving vraagt om een continue monitoring. Veel gaat op dit gebied al goed in Wijchen; het centrum heeft inmiddels de 5e ster Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) ontvangen.

J. Warenmarkt

De warenmarkt in Wijchen is levendige gebeurtenis waar Wijchenaren elkaar ontmoeten. Voor het aantrekkelijk houden van de markt kan met marktkooplieden/de marktmeester de huidige samenstelling van de markt kritisch tegen het licht gehouden worden en waar mogelijk te moderniseren. De gewenste locatie (mede in relatie tot TKWM) van de warenmarkt vergt nader onderzoek.

Start een pilot afvalverwerking

Een veilige en schone omgeving is prettig verblijven

Foto: Dick Vogelzang

Toekomst van de warenmarkt onderzoeken

Foto: Dick Vogelzang

Foto: Dick Vogelzang

Bijlagen

Bijlage 1: Ondernemersenquête

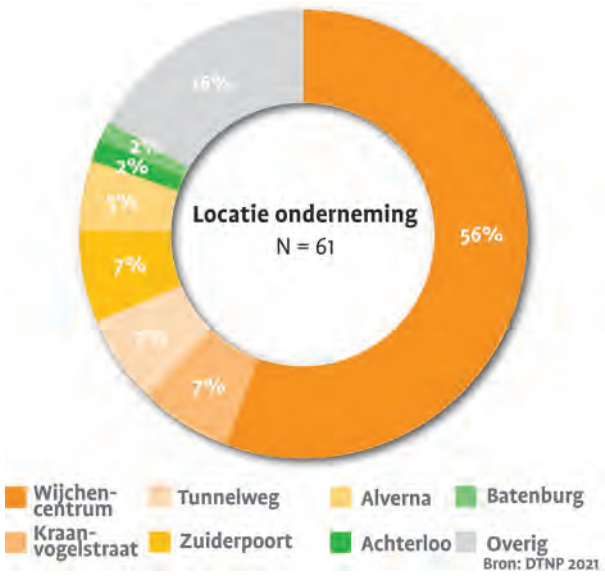
Gedurende het proces is de analyse van DTNP zoveel mogelijk aangevuld met informatie ‘uit het veld’. Naast de interactieve sessies met de klankbordgroep voor het centrum is onder alle ondernemers uit de gemeente een enquête gehouden. De resultaten van deze enquête worden hier gepresenteerd.

Respons en weergave resultaten

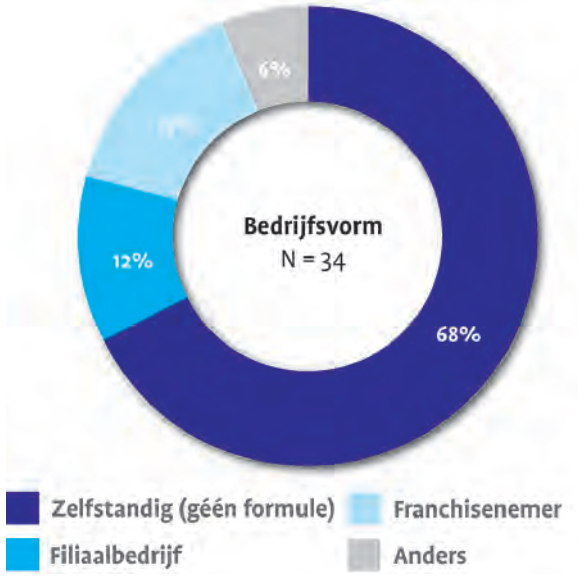
In totaal is de enquête door 61 ondernemers ingevuld. Hiervan waren er 34 gevestigd in het centrum van Wijchen.

Bij de grafieken wordt steeds vermeld hoeveel respondenten op de betreffende vraag hebben gereageerd (N = ...). Ook wordt vermeld of de uitkomsten voor de respondenten uit de gehele gemeente worden gepresenteerd, of enkel voor die uit het centrum (sommige vragen zijn alleen aan centrumondernemers gesteld). Bovendien heeft per winkelgebied buiten het centrum slechts een beperkt aantal respondenten gereageerd.

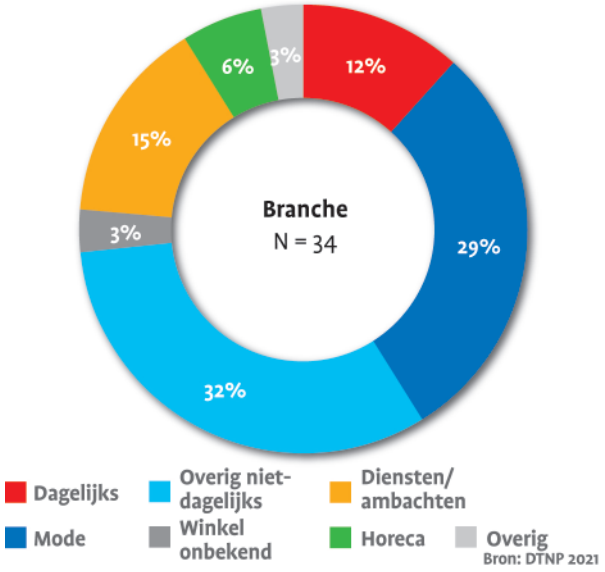
“Waar is je onderneming gevestigd?”

Bedrijfsvorm ondernemers centrum

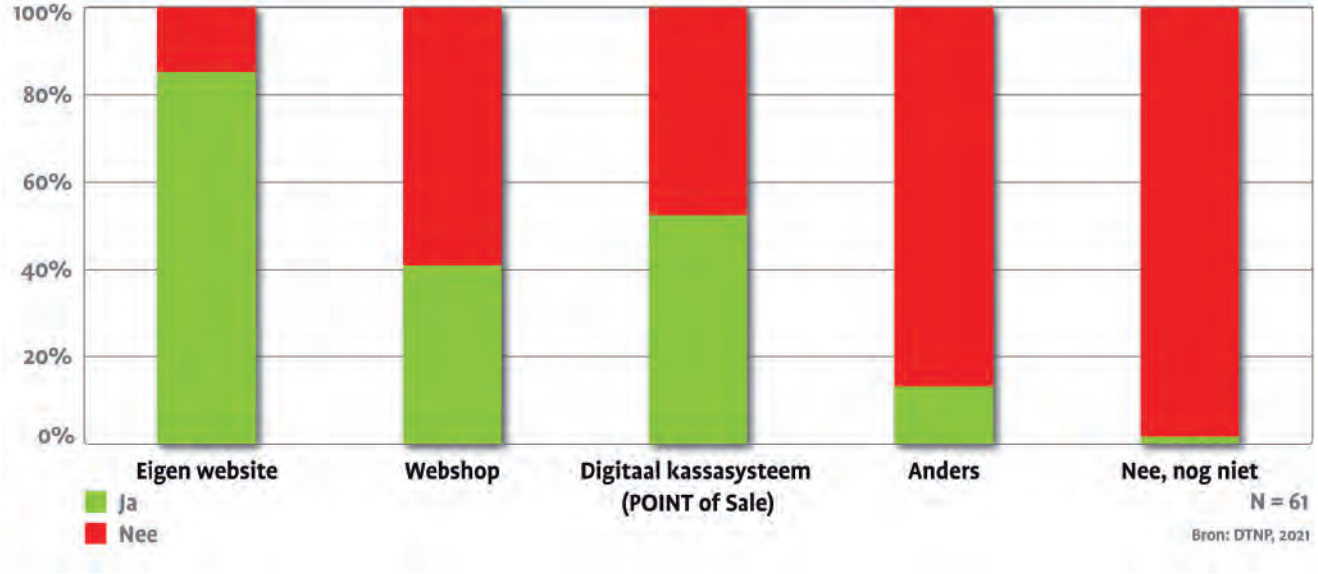
Branche ondernemers centrum

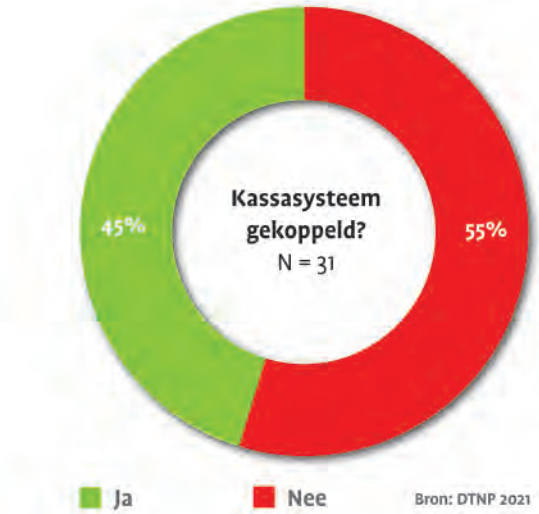
“Wat is de eigendomssituatie van je pand?”
(grafiek voor ondernemers totale gemeente)

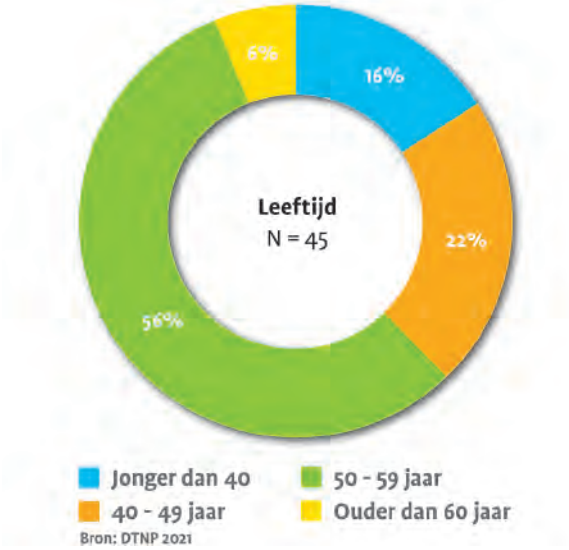
“Is uw onderneming al digitaal actief?”
(grafiek voor ondernemers totale gemeente)

“Is uw kassasysteem ook al gekoppeld aan de voorraad?”
(grafiek voor alle ondernemers met digitaal kassasysteem)

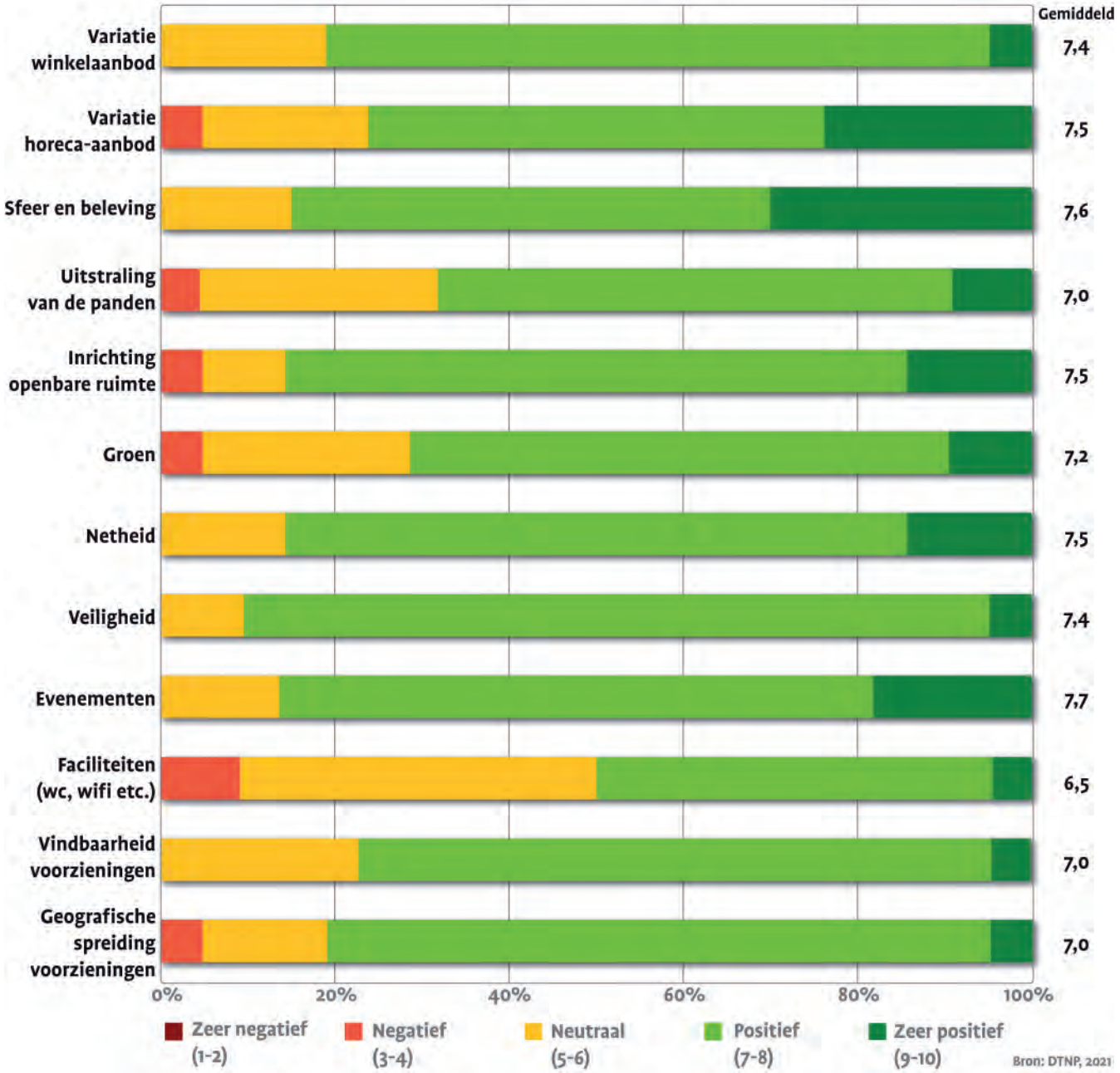

Leeftijd ondernemer
(grafiek voor ondernemers totale gemeente)

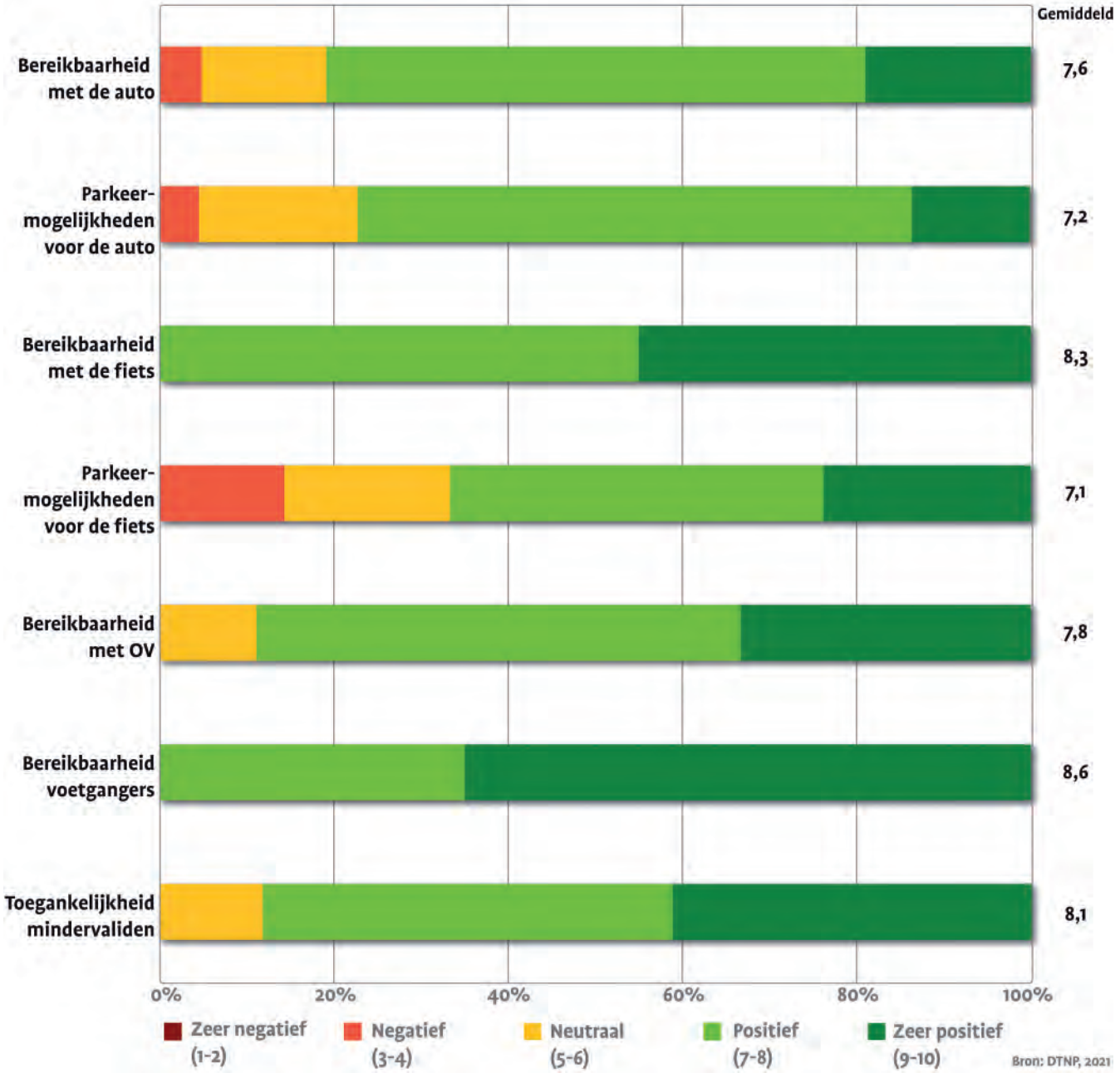
Welke beoordeling geef je WIjchen-Centrum op de volgende thema's?
(1 = zeer negatief, 10 = zeer positief)

N = 21
(grafiek voor ondernemers uit Wijchen-Centrum)

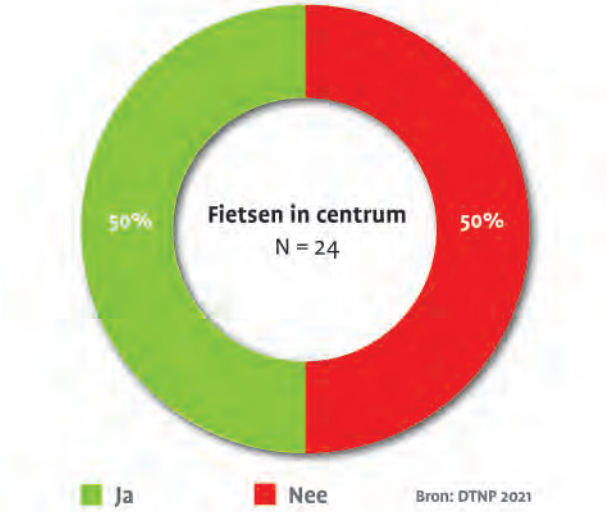

Hoe beoordeel je de bereikbaarheid van Wijchen-Centrum op de volgende aspecten? (1 = zeer negatief, 10 = zeer positief)

N = 17-22
(grafiek voor ondernemers uit Wijchen-Centrum)

"Vind je dat de fietser toegang moet houden tot het winkelgebied op drukke tijdstippen?"
(Grafiek voor ondernemers uit Wijchen-Centrum)

“Zijn er parkeerplaatsen direct voor de deur van je onderneming?”
(Grafiek voor ondernemers totale gemeente)

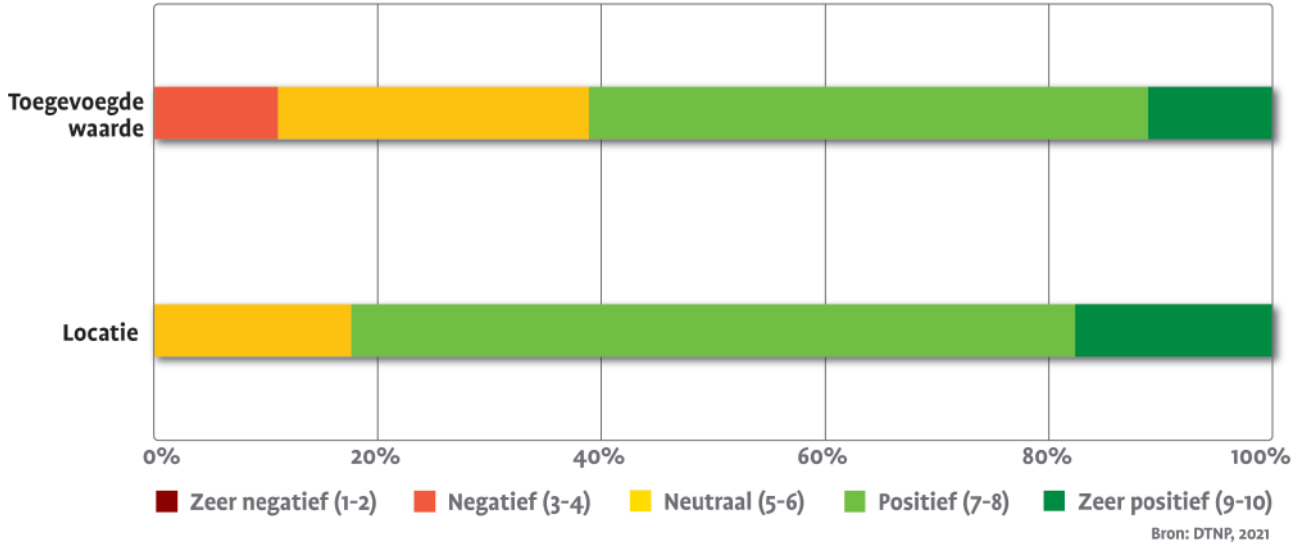

“Hoe belangrijk zijn deze direct voor de deur gelegen parkeerplaatsen voor jou?”
(1 = totaal onbelangrijk, 10 = erg belangrijk)
(Grafiek voor ondernemers totale gemeente met parkeerplaatsen direct voor de deur)

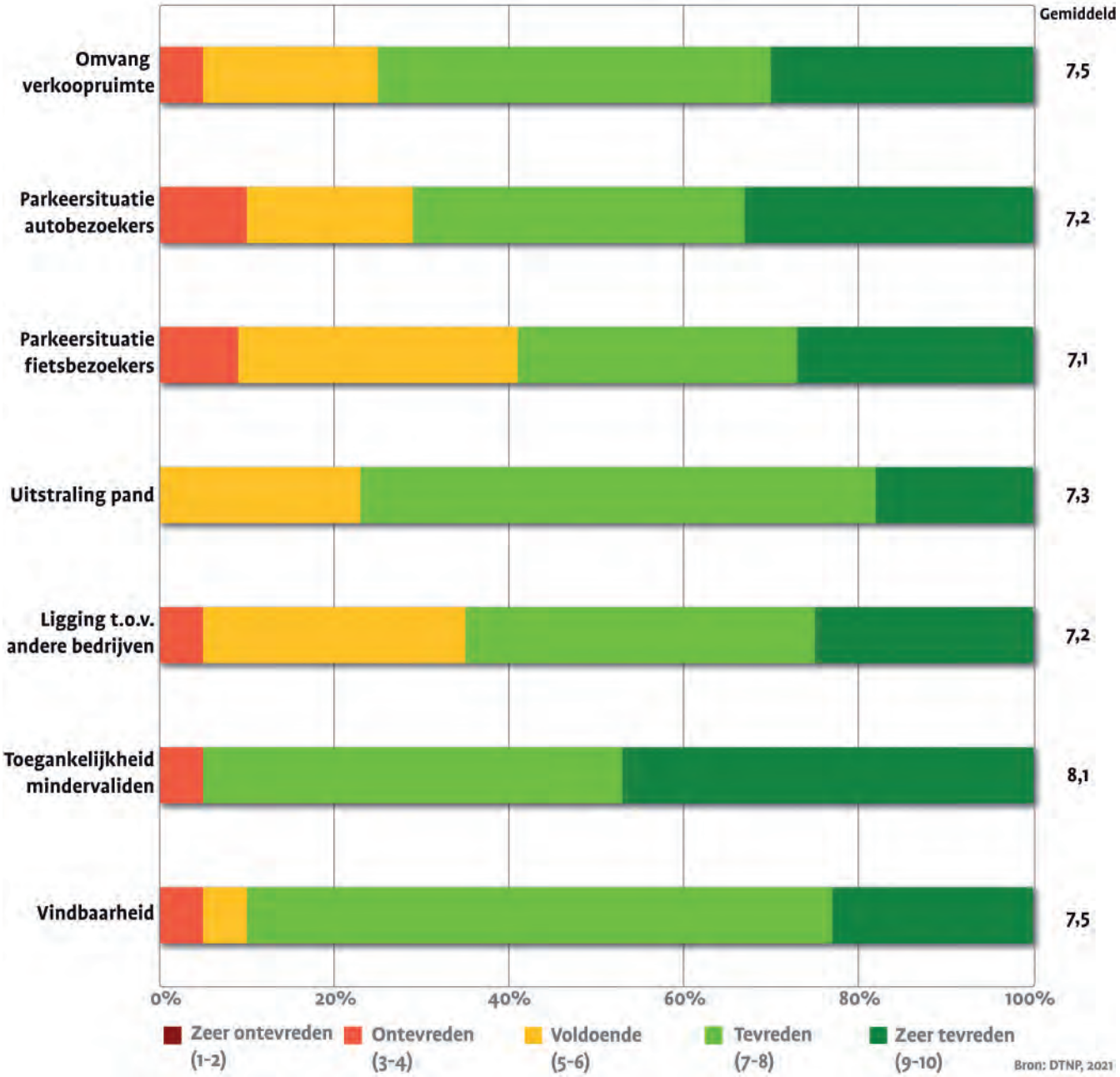
“Hoe beoordeel je de warenmarkt in het centrum van Wijchen op donderdagochtend?”
(1 = zeer negatief, 10 = zeer positief)

N = 17-18
(Grafiek ondernemers uit Wijchen-Centrum)

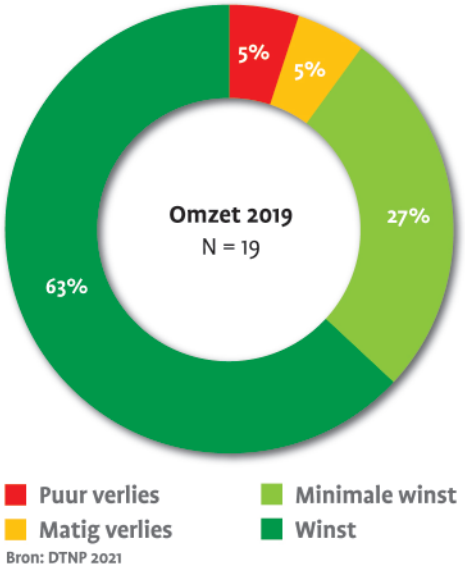

Hoe tevreden ben je over je bedrijfslocatie (pand) op de volgende aspecten?
(1 = zeer ontevreden, 10 = zeer tevreden)

N = 20-22
(Grafiek voor ondernemers uit Wijchen-Centrum)

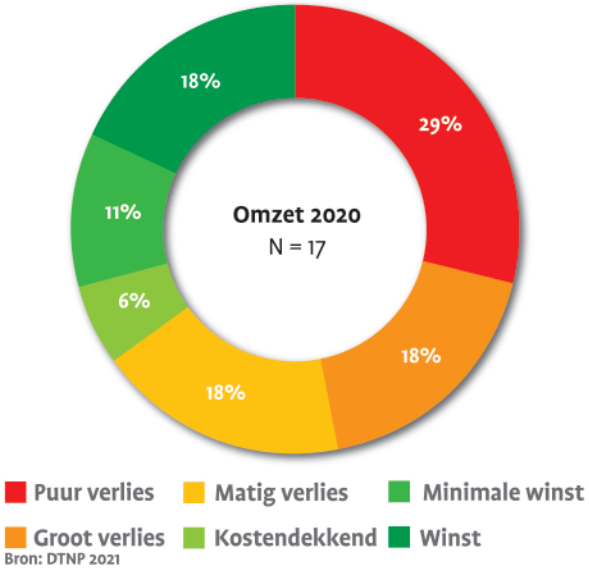

“Hoe was je omzet in 2019 (voor corona)”
(grafiek voor ondernemers Wijchen-Centrum)

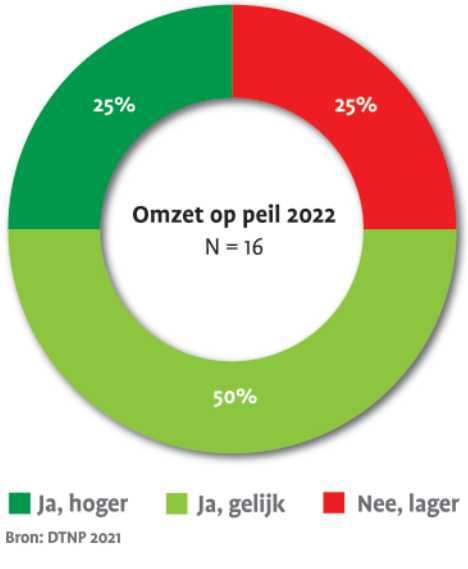
Bron: DTNP 2021

“Hoe was je omzet tijdens de corona-crisis (2020)?”
(grafiek voor ondernemers Wijchen-Centrum)

Bron: DTNP 2021

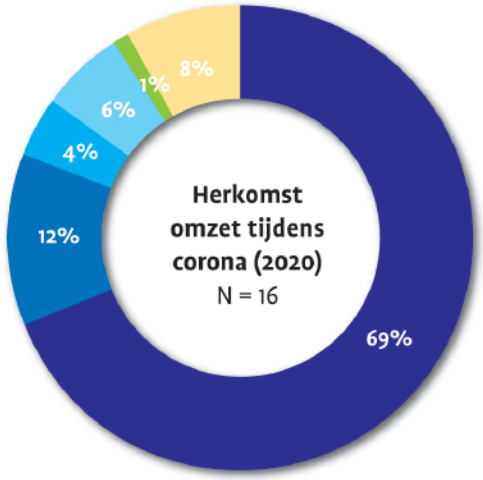
“Denk je dat je omzet in 2022 weer op peil is (zelfde niveau als voor corona)?”
(grafiek voor ondernemers Wijchen-Centrum)

Bron: DTNP 2021

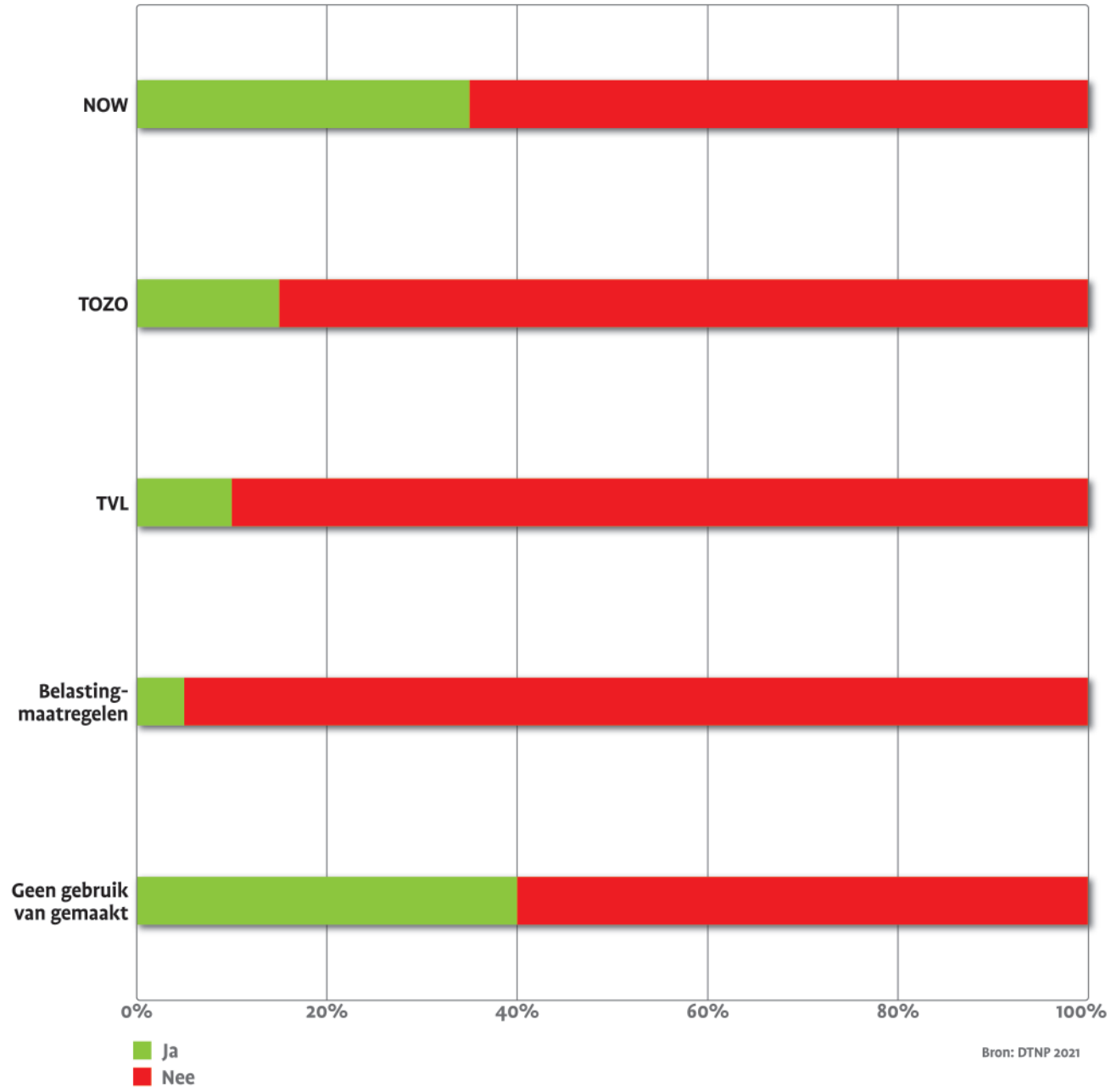
“Kun je aangeven/een inschatting maken waar je omzet in 2019 (voor corona) en 2020 (tijdens corona) vandaan kwam?”
(grafiek voor ondernemers uit Wijchen-Centrum)

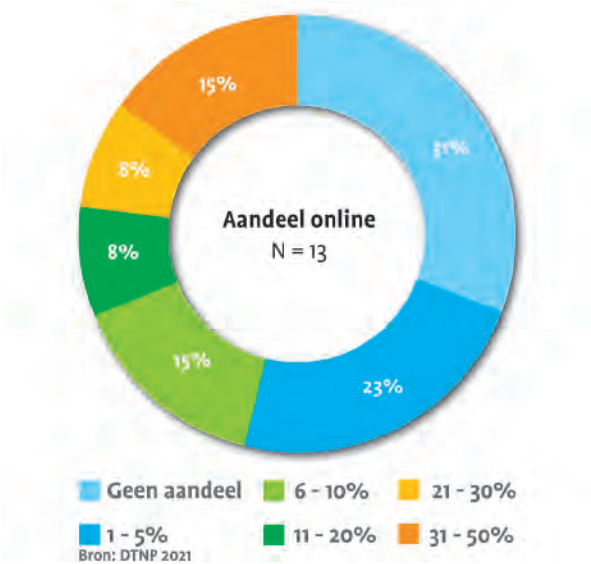

“Heb je sinds het uitbreken van de coronacrisis gebruik gemaakt van de steunmaatregelen van de overheid?”

N = 20
(Grafiek voor ondernemers <u>buiten</u> het centrum van Wijchen)

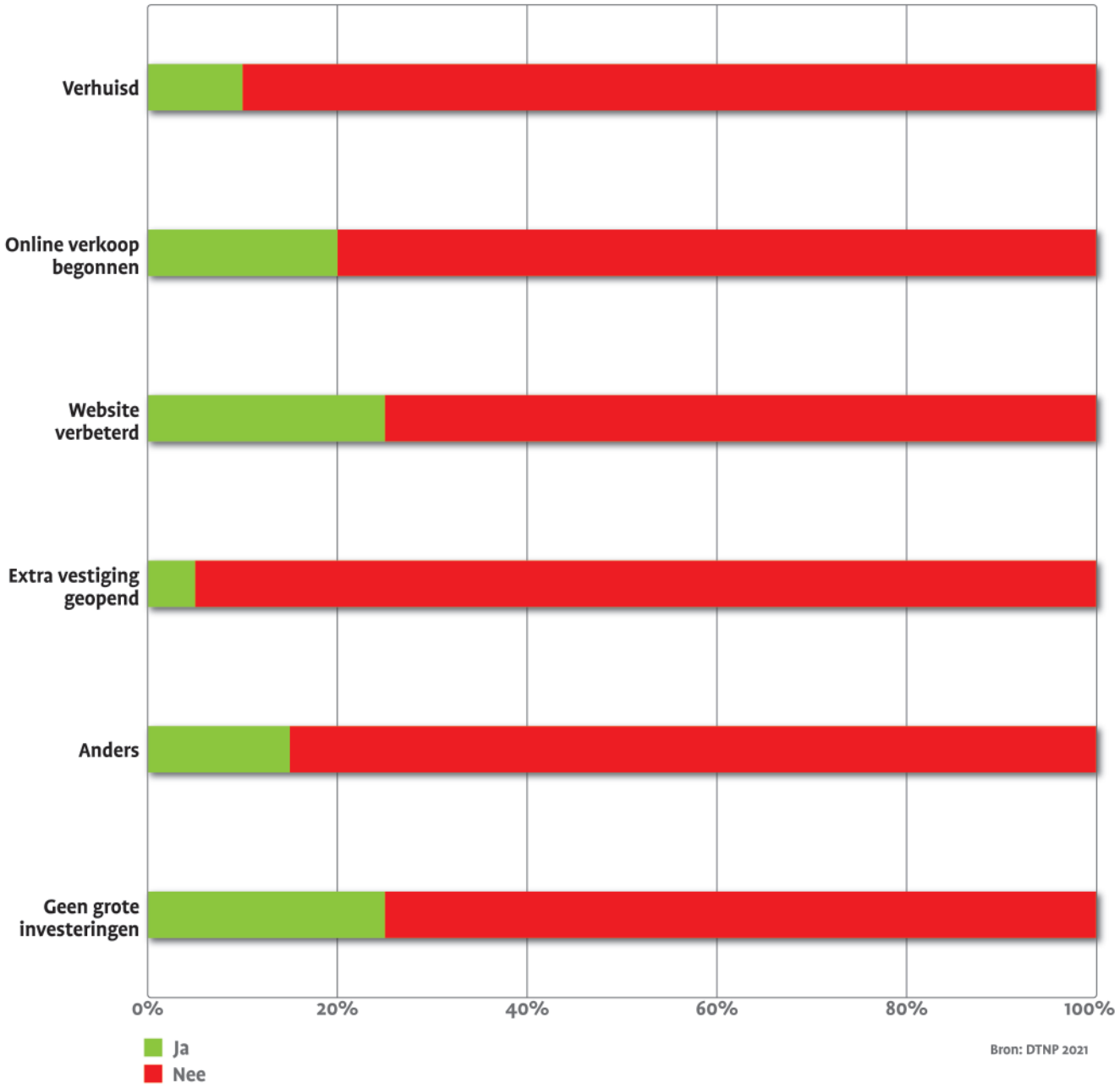

“Wat is het aandeel online bestedingen voor je onderneming in 2022 (na de coronacrisis)?”
(grafiek voor ondernemers Wijchen-Centrum)

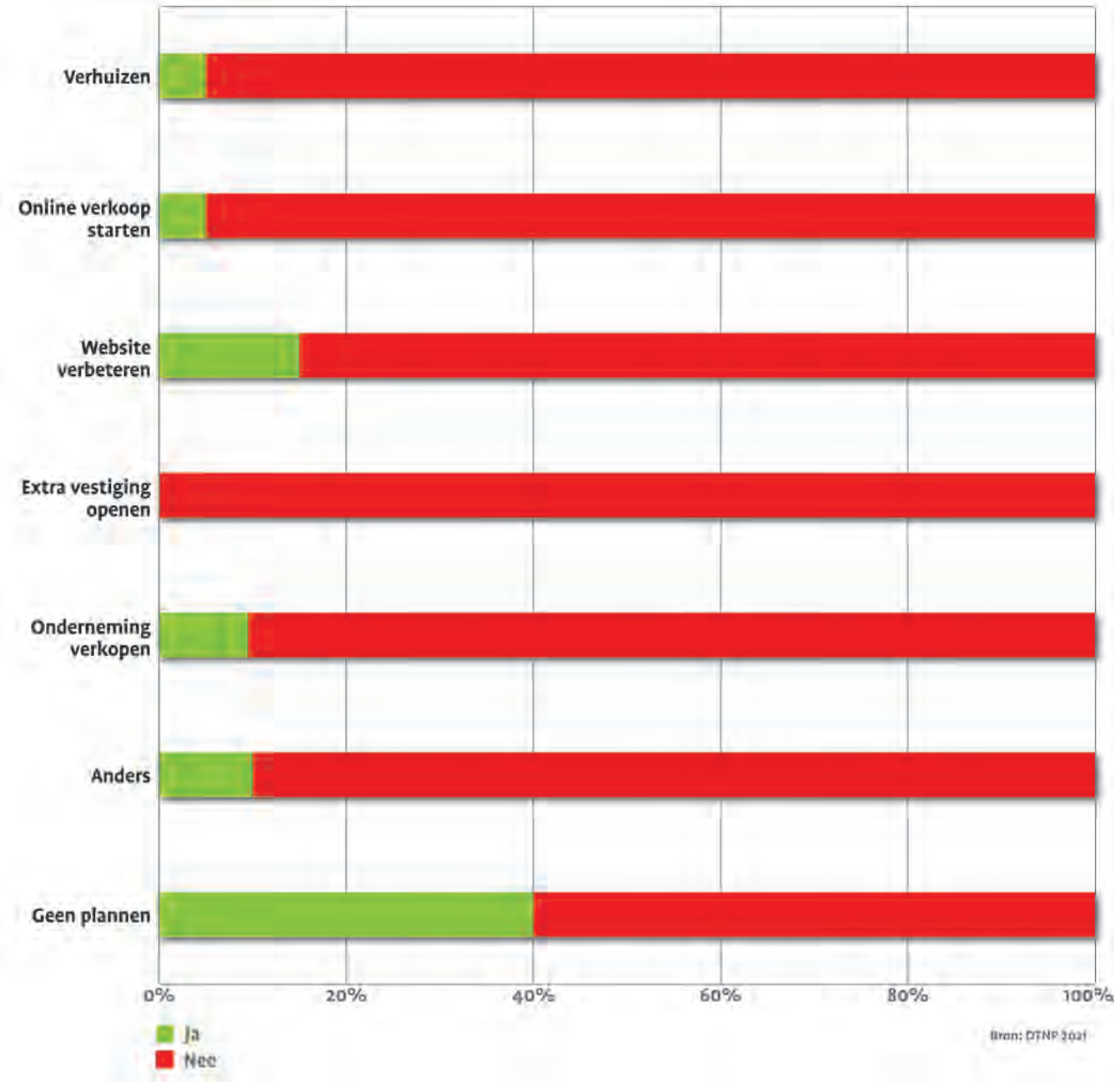
“Wat is de laatste grote investering die je hebt gedaan in je onderneming, en wanneer was dat?”

N = 20
(Grafiek voor ondernemers uit Wijchen-Centrum)

“Heb je de komende drie jaar plannen voor je onderneming?”

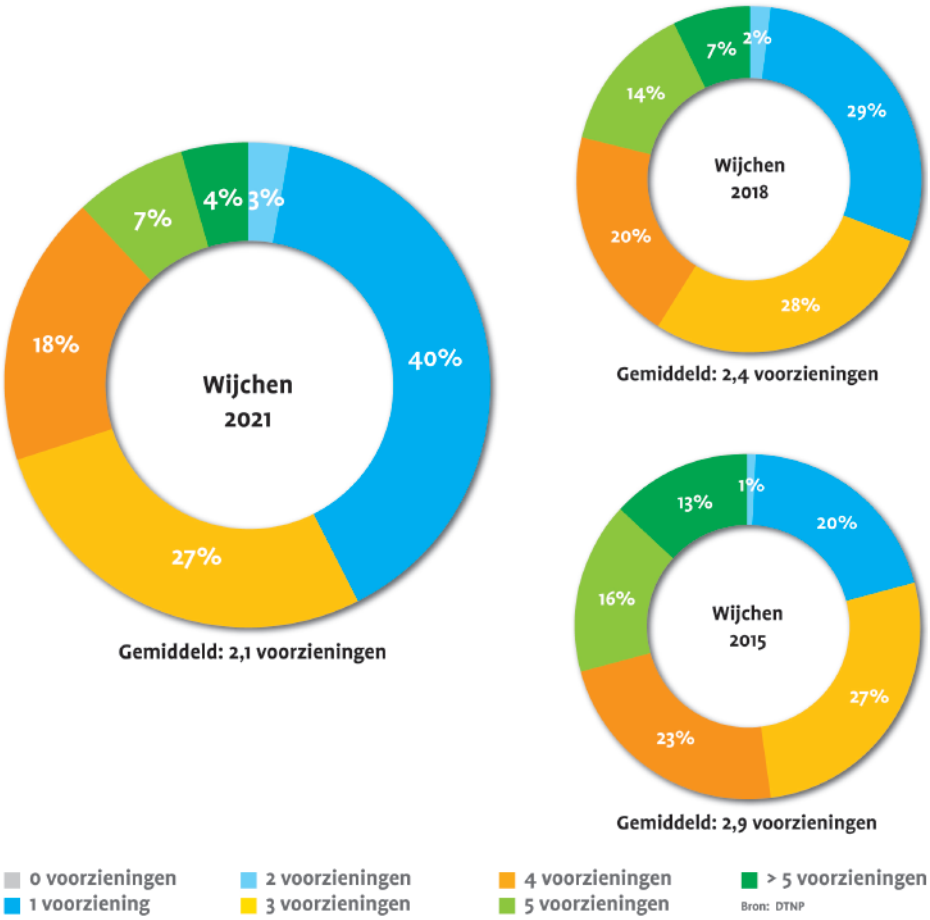
N = 20
(Grafiek voor ondernemers uit Wijchen-Centrum)

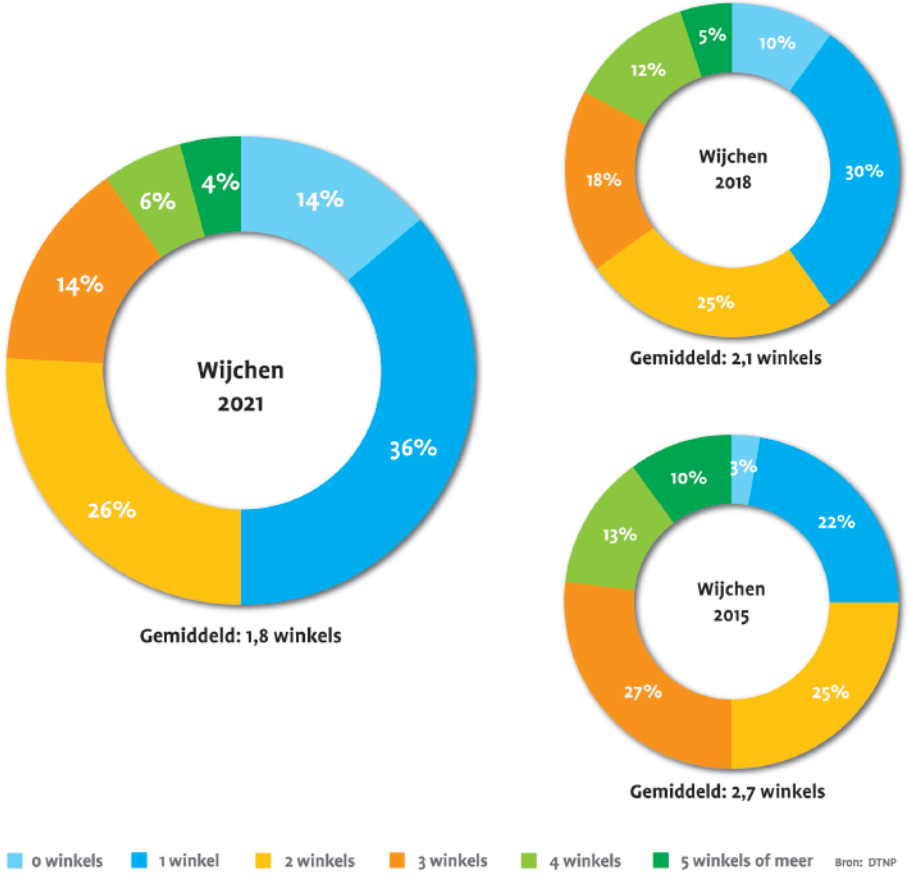
Bijlage 2: Middelgrote centra onderzoek

Dit jaar is door DTNP in samenwerking met de Radboud Universiteit voor de zesde keer het middelgrote centra onderzoek uitgevoerd. Wijchen was ook deze editie weer één van de centra die zijn onderzocht. Bij het middelgrote centra onderzoek worden aan bezoekers vragen gesteld over hun laatste bezoek aan het centrum. Er wordt dus feitelijk, daadwerkelijk gedrag gemeten. Bezoekers krijgen bijvoorbeeld vragen over hun bezoekdoel, de verblijfsduur en bezoekfrequentie. Ook geven zij het centrum een beoordeling op diverse aspecten. De uitkomsten van het middelgrote centra onderzoek voor Wijchen worden in deze bijlage in grafiekvorm weergegeven. Doordat Wijchen ook in eerdere edities al is onderzocht, kan de vergelijking met voorgaande jaren gemaakt worden.

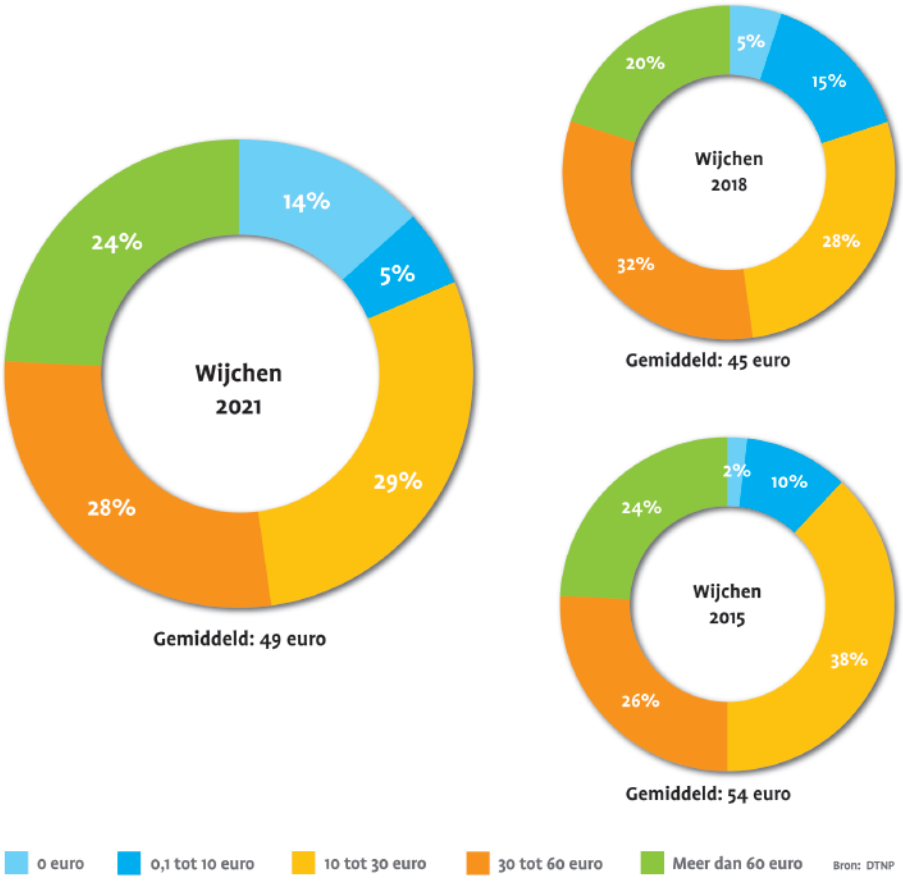
Aantal bezochte voorzieningen

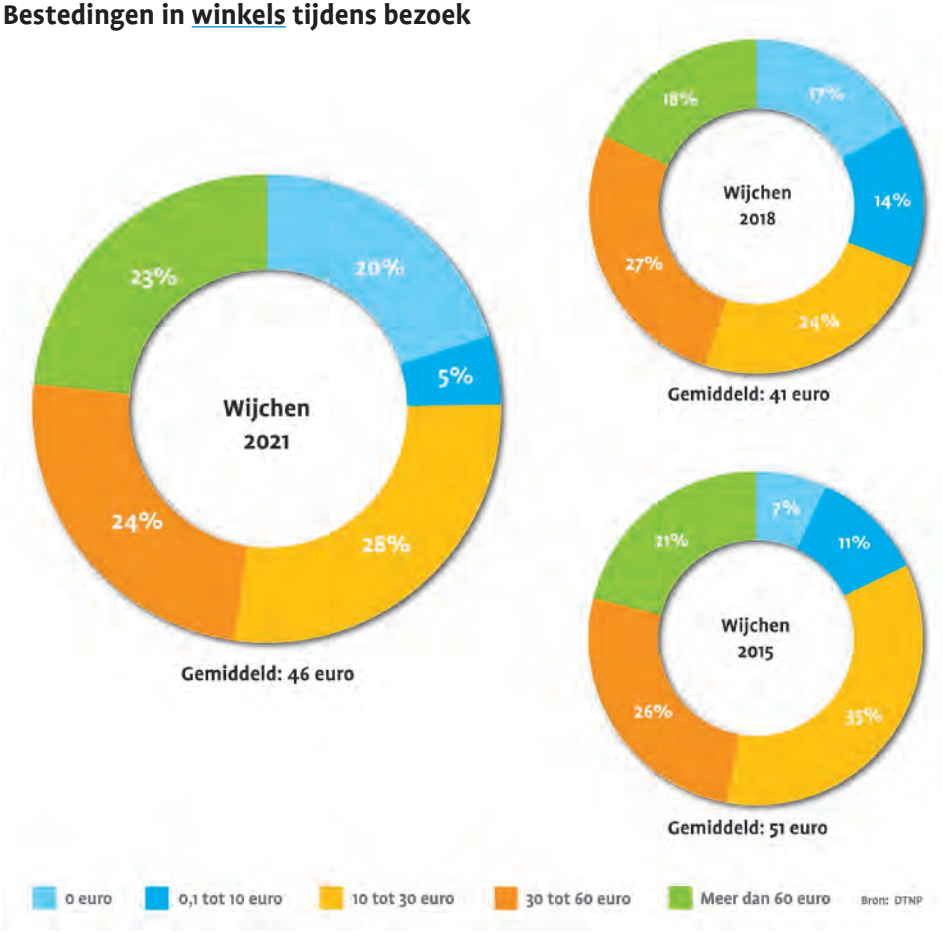
Aantal bezochte winkels

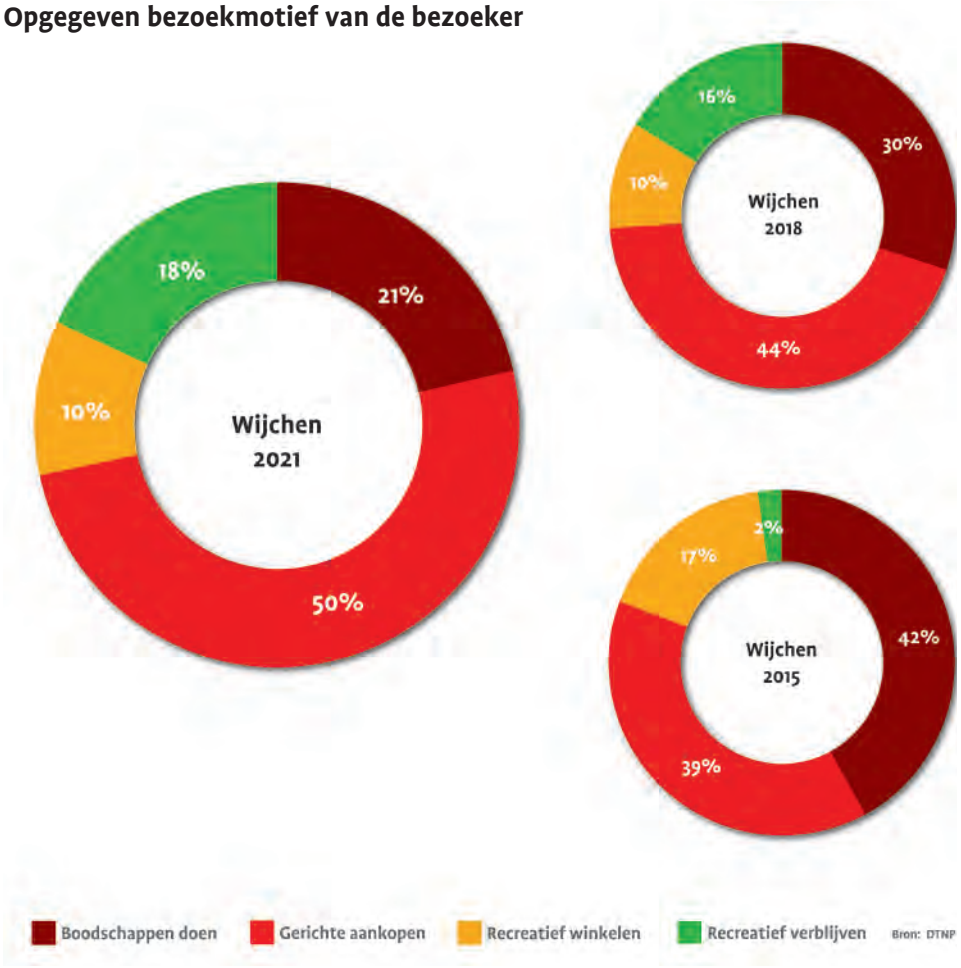
Totale bestedingen tijdens bezoek

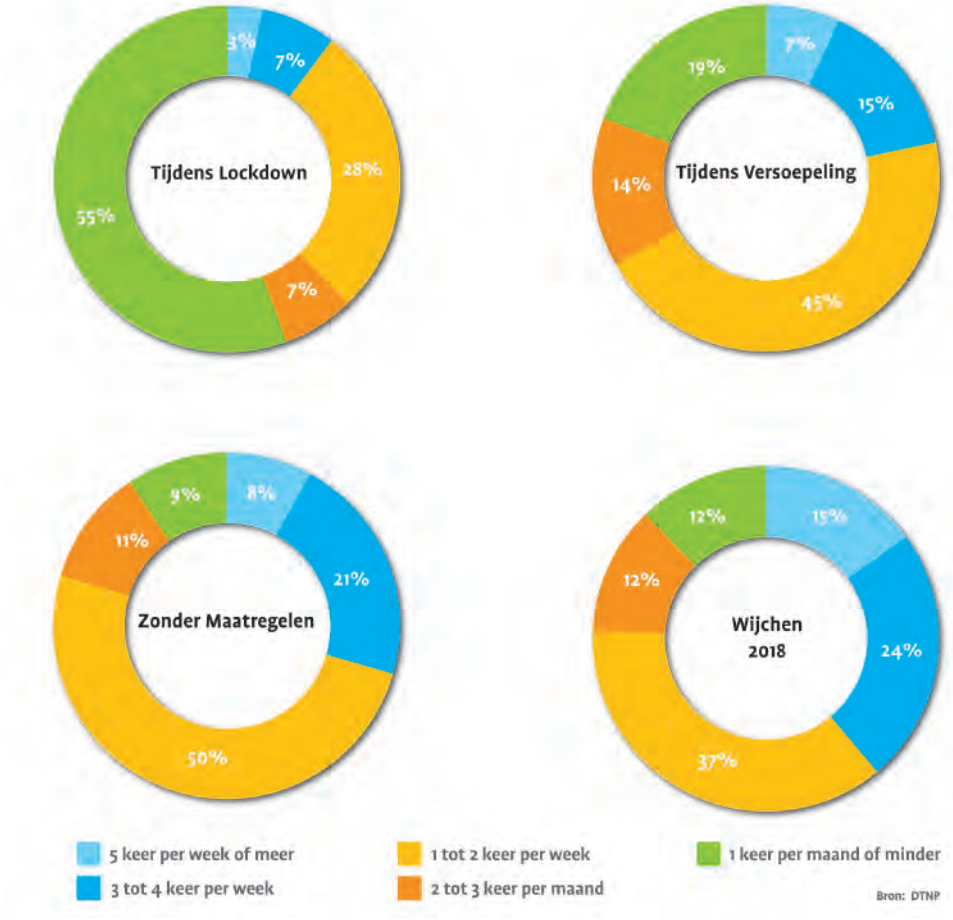
Bestedingen in winkels tijdens bezoek

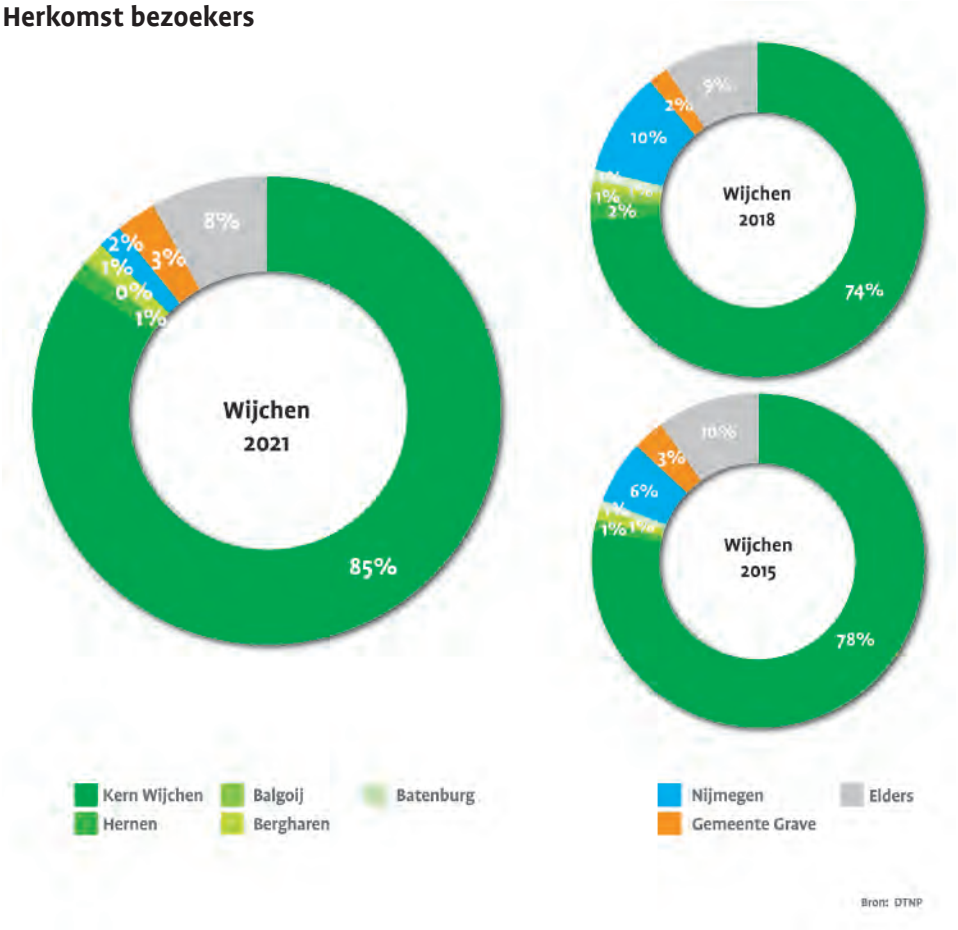
Opgegeven bezoekmotief van de bezoeker

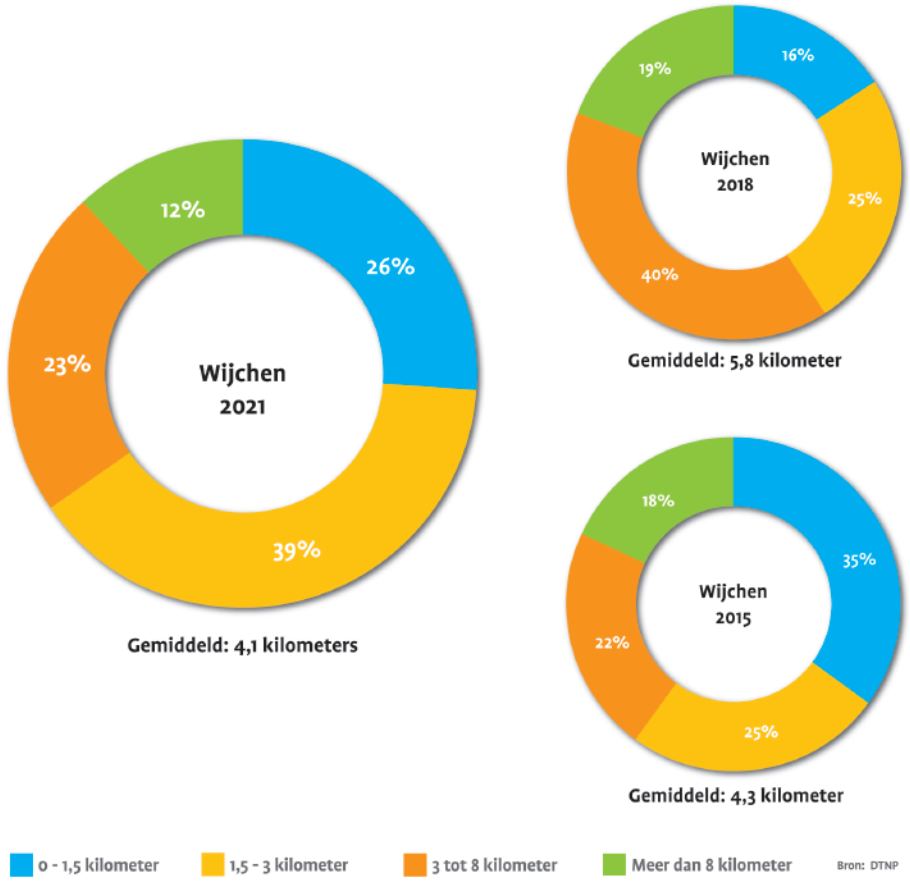
Bezoekfrequêtie aan centrum van Wijchen

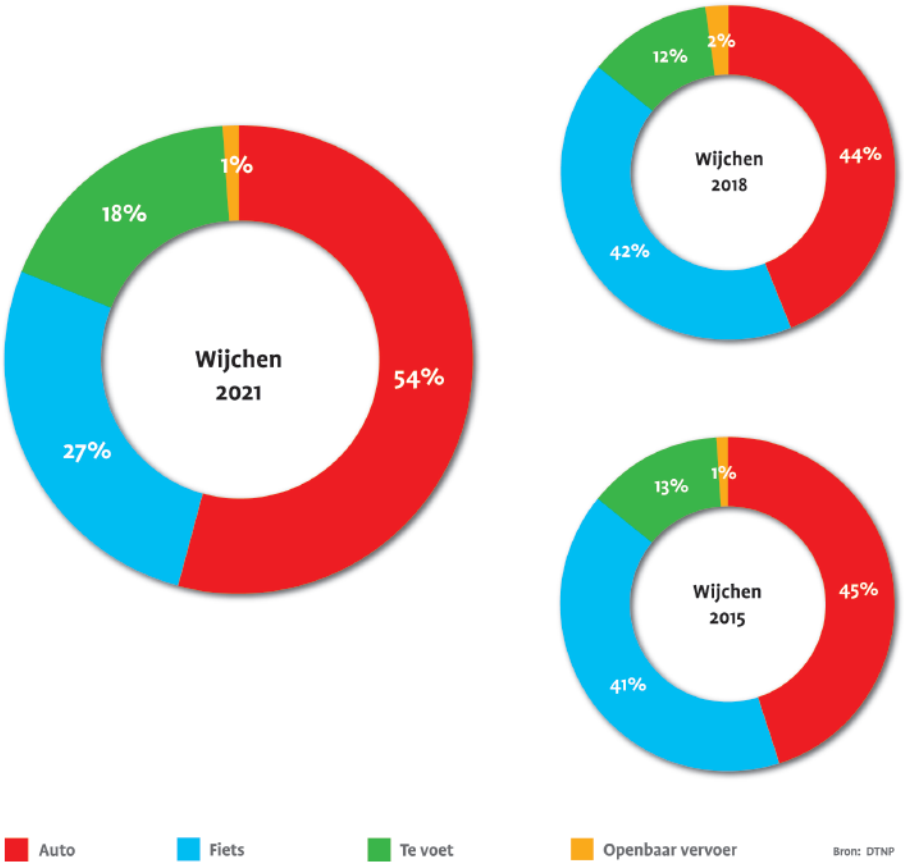
Herkomst bezoekers

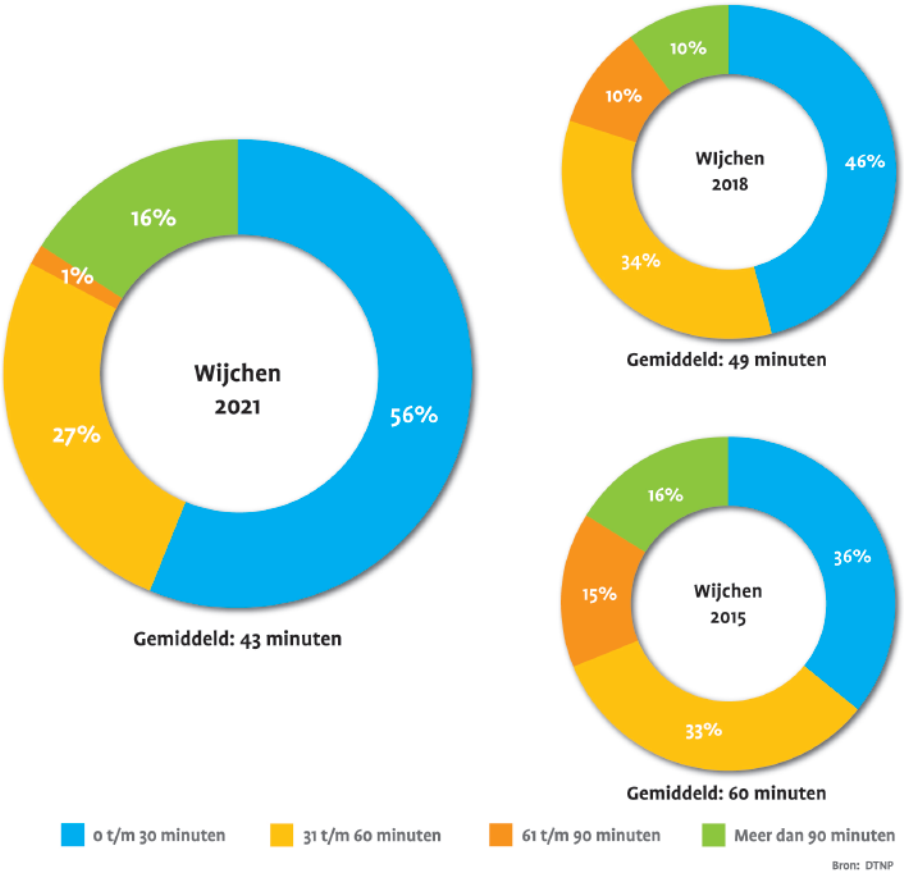
Afstand tot woning van de bezoekers

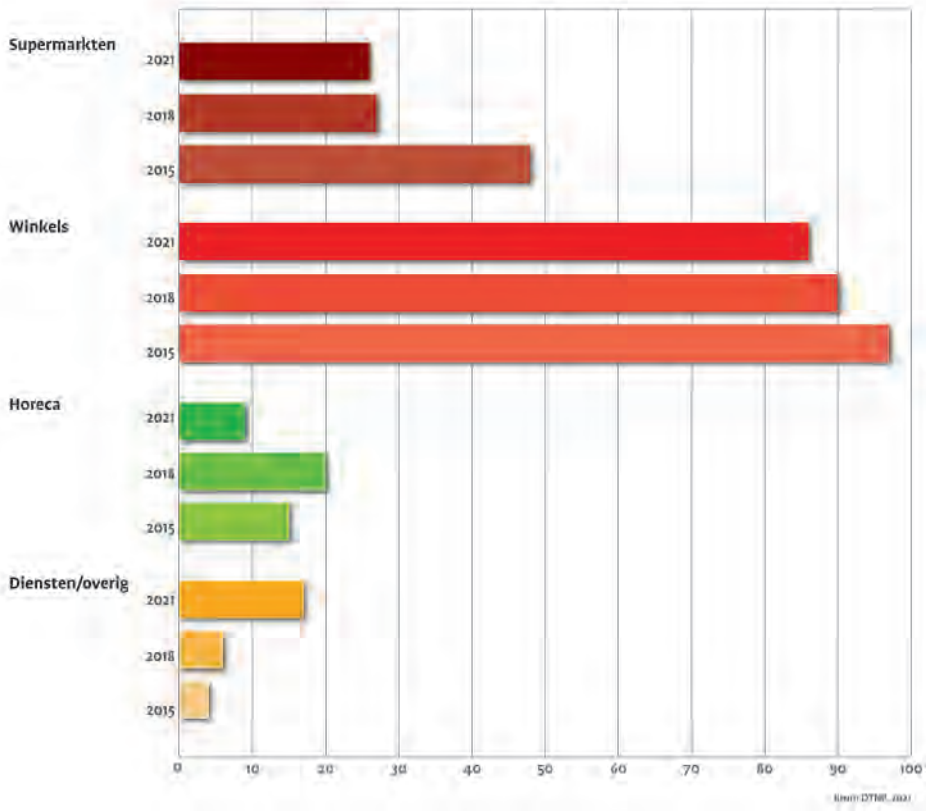
Vervoersmiddel

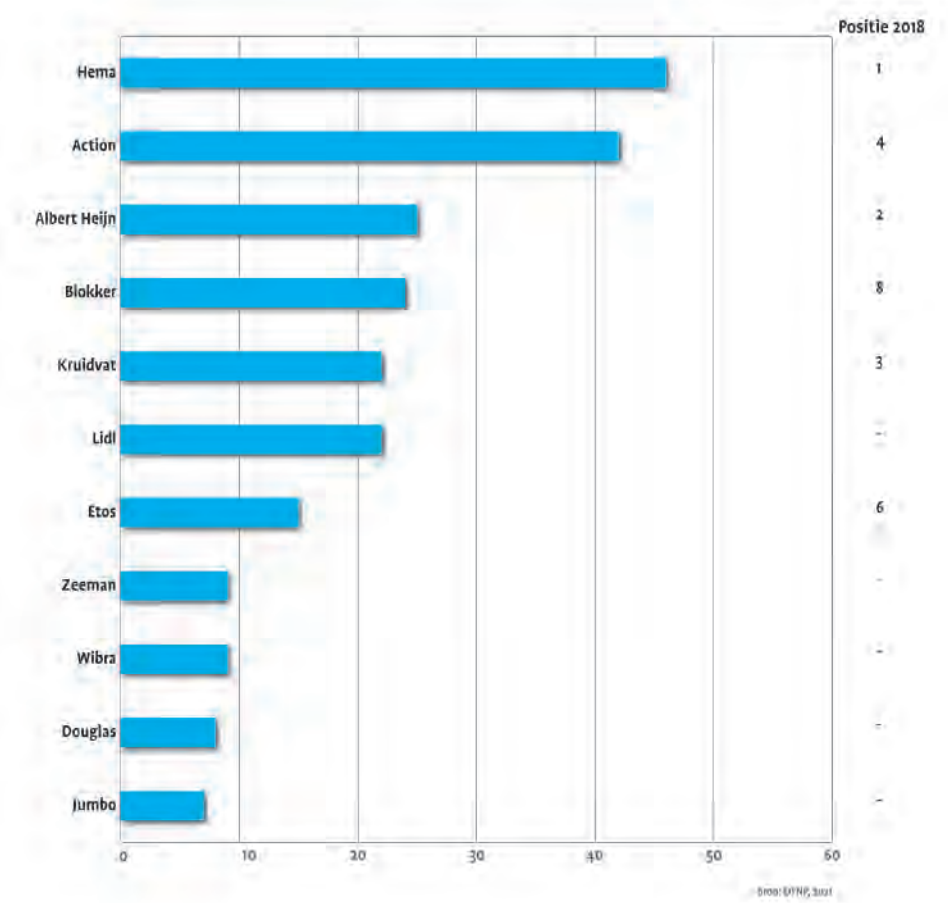
Bezoekduur

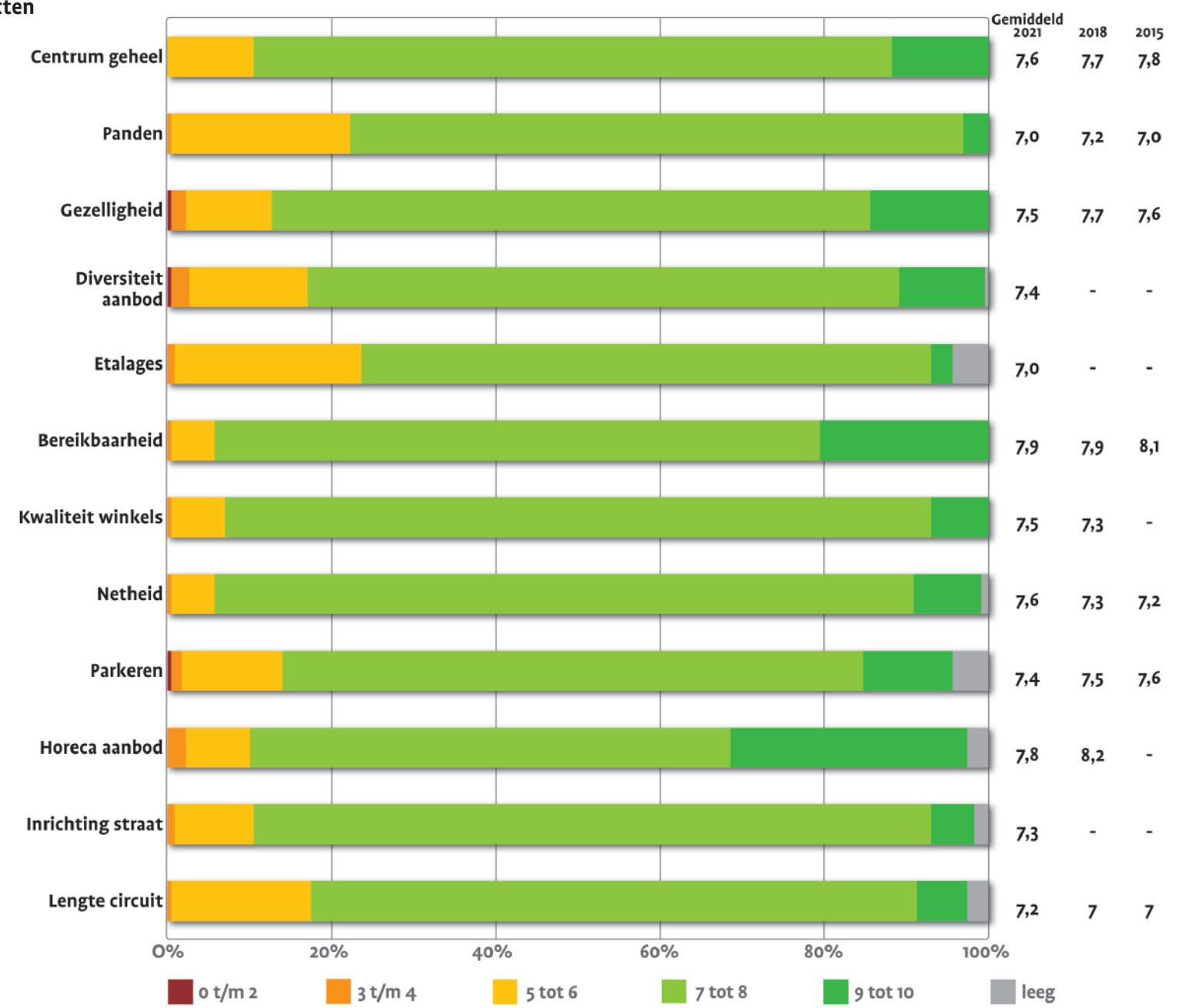
Bezochte functies

Meest bezochte winkels

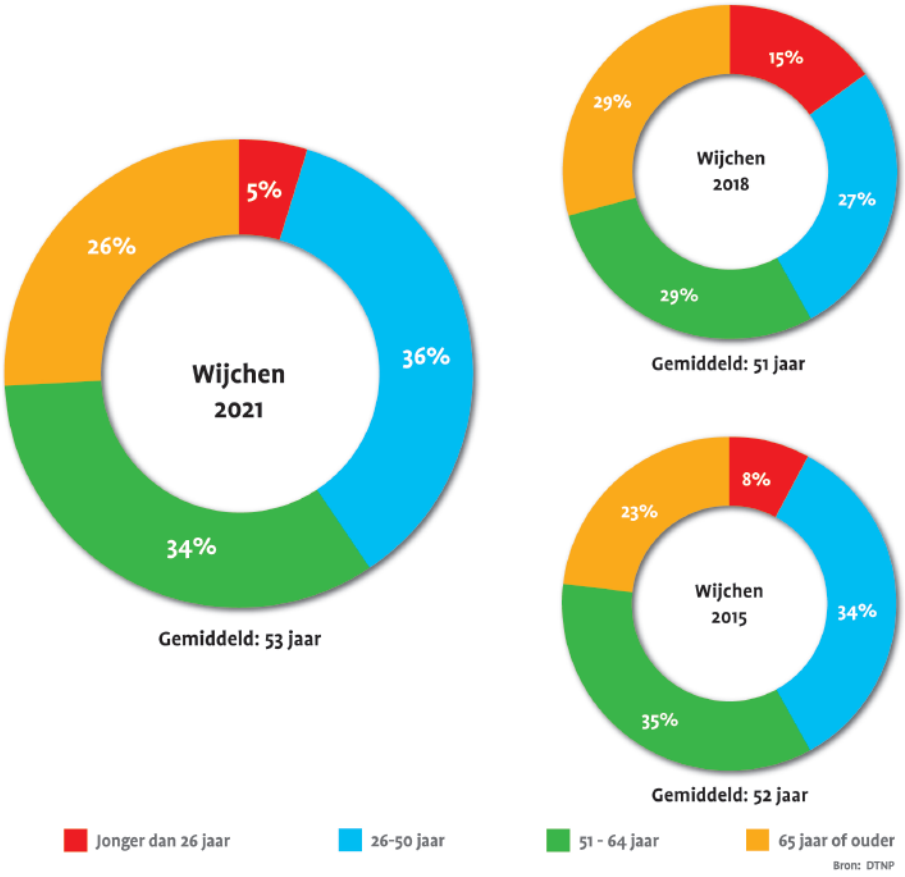

Rapportcijfer centrum op diverse aspecten

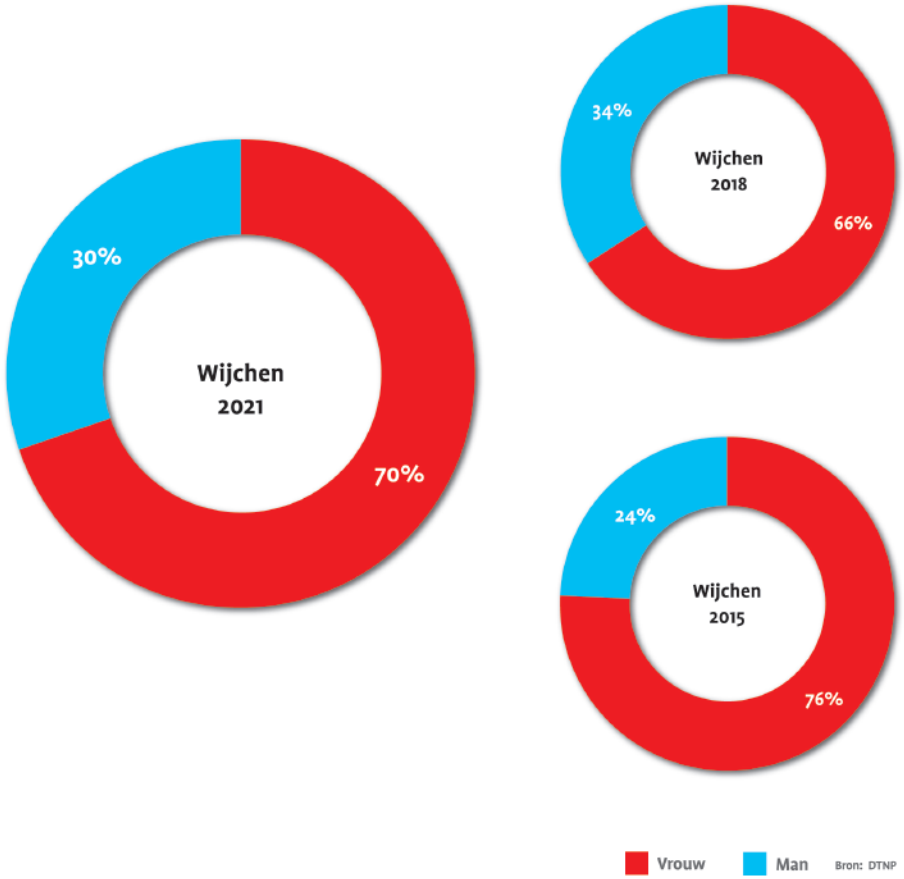

Bron: DTNP, 2021

Leeftijd respondenten

Geslacht respondenten

Droogh Trommelen en Partners (DTNP) - Adviseurs voor Ruimte en Strategie
Graafseweg 109, 6512 BS Nijmegen | T 024 - 379 20 83 | E info@dtnp.nl | W www.dtnp.nl

Klankbordgroepen Detailhandelsstructuurvisie en Toekomstvisie Wijchen Centrum

De detailhandelsstructuurvisie en de toekomstvisie voor het centrum zijn opgesteld met inbreng van twee klankbordgroepen. In dit document omschrijven we hoe dit proces gelopen is en wat we met de inbreng van de klankbordgroepen hebben gedaan.

Klankbordgroep Detailhandelsstructuurvisie
De volgende personen zijn uitgenodigd voor de Klankbordgroep Detailhandelsstructuurvisie. We hebben vanuit elk winkelgebied een afgevaardigde gevraagd om mee te denken:

- Yvette Akkermans (Centrummanager)
- Jim van Schaik (Achterlo)
- Henk Sanders (Zuiderpoort)
- Marc Smulders (Kraanvogel)
- Michel van Thiel (vastgoeddeskundige)
- Nelleke Rosmalen (Tunnelweg)

- Input bijeenkomst: donderdag 8 april 2021 8.00 tot 10.00 uur
- Bespreken conceptversie: dinsdag 11 januari 2022 8.30 tot 10.00 uur

Klankbordgroep Toekomstvisie Wijchen Centrum
De volgende personen zijn uitgenodigd voor de Klankbordgroep Toekomstvisie Wijchen Centrum:

- Martijn Koot (Café Anneke)
- Geert Sanders jr. (Sterrebosch)
- Rylana Seelen (Museum Wijchen)
- Arthur Janssen (bestuurslid CMW, vastgoedeigenaar centrum)
- Rolf Schouten (bestuurslid CMW, Hema)
- Piet Philipsen (adviseur CMW/Penningmeester)
- Yvette Akkermans (Centrummanager)
- Thalia Limburg (inwoonster centrum, was alleen bij tweede bijeenkomst aanwezig)

- Input bijeenkomst: donderdag 8 april 2021 12.30 tot 14.30 uur
- Bespreken conceptversie: woensdag 12 januari 2022 8.30 tot 10.00 uur

Verloop klankbordgroep-bijeenkomsten
Tijdens de bijeenkomsten op 8 april 2021 hebben we via digitale post-its input opgehaald voor de visie. Dit gebeurde op basis van een presentatie waarin de bevindingen uit de ondernemersenquête waren verwerkt. Tijdens de bijeenkomsten op 11 en 12 januari 2022 hebben we de conceptversie van de visie doorgenomen. We hebben toegelicht waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt en de klankbordgroepleden konden reacties en adviezen geven.

Dit zijn de belangrijkste thema's waarover gesproken is:
- mogelijke uitbreiding van marktruimte in de dagelijkse winkelsector (supermarkten, vers speciaalzaken en drogisten) op basis van bevolkingsgroei.
- mogelijke locatie voor extra supermarkt, indien uitbreiding gaat spelen.
- de trend van online boodschappen doen, en het effect hiervan op de marktruimte voor fysieke winkels.
- de impact van het project Tussen Kasteel en Wijchens Meer (TKWM) op het centrum en parkeren.

Tijdens de klankbordgroep-bijeenkomsten heeft iedereen mondeling toelichting kunnen geven. Ook hebben we de gelegenheid geboden om nog reacties/adviezen na te mailen.

Verwerking reacties/adviezen van klankbordgroepen
We hebben de reacties gebruikt als input en aanvulling op de concept Detailhandelsstructuurvisie en Toekomstvisie Wijchen Centrum. Zo hebben we:

- de formulering en duiding aangepast van ons advies om op dit moment nog geen supermarktruimte toe te kennen, in relatie tot de bevolkingsprognoses en de verwachtte ontwikkeling van het online boodschappen doen;
- een managementsamenvatting toegevoegd;
- diverse tekstuele zaken aangepast/ verduidelijkt, onder andere naar de actuele situatie (omdat we inmiddels maanden verder zijn dan toen we aan het stuk begonnen), zoals:
    - Kunst en cultuur zijn op diverse plaatsen in de visies toegevoegd;
    - Problematiek bouwsector toegevoegd;
    - Situatie winkelcentrum Wijchen-Noord;
    - Ruimte voor speelruimte en vergroening.

De verslagen van de klankbordgroep-bijeenkomsten op 11 en 12 januari zijn toegevoegd aan de beslisnota voor de gemeenteraad. Hieronder de reacties die we per mail hebben ontvangen.

Henk Sanders:
Op 11 januari 2022 heeft er een overleg plaats gevonden van de klankbordgroep, waarin het concept voor de Detailhandelsstructuurvisie Gemeente Wijchen en de toekomstvisie Centrum Wijchen (DSV) is besproken. Ondergetekende heeft daarin zitting, mede vanuit zijn relatie met en dus namens de winkeliersvereniging en de eigenaresse van Winkelcentrum Zuiderpoort.

Vanuit het belang van deze ondernemers wil ik nadrukkelijk ook schriftelijk de mening over het voorliggende concept DSV onder uw aandacht brengen. En dat moet natuurlijk direct gezien worden vanuit de relatie met de plannen om alle voorzieningen in het gebied Zuiderpoort, commercieel en niet-commercieel, op een hoger plan te brengen. Een voorzieningenniveau wat de wijk Wijchen Zuid verdient, maar meteen ook vernieuwend en bijzonder door een aanpak van samenwerking en samenhang voor alle voorzieningen waar een wijk behoefte aan heeft. Een kans die Wijchen niet mag missen. In dat kader zou het ook voor de hand liggen de hierboven genoemde betrokkenen in het project Hart van Zuid rechtstreeks bij de ontwikkeling van de DSV te betrekken op een gelijke basis als de vertegenwoordiging in de klankbordgroep uit het centrum.

Op hoofdlijnen vallen een aantal zaken op, die door de hele visie lopen en daarmee zorgen voor een (te) beperkte visie op de gehele gemeentelijke detailhandelsstructuur:
• De naam van de visie zegt alles over de manier waarop die visie tot stand is gekomen. Er is een overdreven aandacht voor het centrum van Wijchen. Aandacht en een visie die recht doet aan het belang van de rest van de winkelstructuur, voor de wijken en buurten, ontbreekt. Dat geldt niet alleen voor Zuiderpoort, maar voor alle (winkel-)voorzieningen;
• Dat blijkt vooral uit (het gebrek aan) aandacht voor ontwikkelingen en initiatieven die buiten het centrum van Wijchen spelen. Dat geldt zeker ook voor de plannen rondom Hart van Zuid, en dat steekt ons. Het doet geen op geen enkele manier recht aan de tijd en

energie die door alle betrokkenen, ook vertegenwoordigers uit uw organisatie, inmiddels aan dit project is besteed. Immers op pagina 21 wordt tussen neus en lippen wordt vastgesteld dat het winkelcentrum goed aansluit op de andere wijkvoorzieningen als de sporthal, wijkcentrum en basisscholen, terwijl het initiatief voor herontwikkeling juist voortkomt vanuit de sterk verouderde en matig functionerende opzet van de voorzieningenconcentratie Zuiderpoort. Een opzet die niet meer aansluit op hetgeen de inwoners van Wijchen-Zuid mogen verwachten. De beoogde kwaliteitssprong, niet alleen van de winkelvoorzieningen maar juist integraal, wordt gewoon genegeerd;
• In het gehele stuk komt voortdurend terug zuinig te zijn op alles wat bereikt is, en dan voor het centrum van Wijchen, en alleen al daarom geen ruimte geboden kan worden aan vernieuwingen en ontwikkelingen elders.

Cruciaal thema in de discussie in de vergadering van de klankbordgroep was het al dan niet toevoegen van een extra supermarkt in de kern Wijchen. Daarbij constateert het concept-DSV er van uit dat dit alleen mogelijk is als Wijchen groeit met ruim 4.000 inwoners. Deze beoogde groei vindt zijn oorsprong in de afspraken zoals deze gemaakt zijn in de recent tot stand gekomen Woondeal Arnhem Nijmegen, concreet voor Wijchen en gedragen door het gemeentebestuur.
Vervolgens wordt in de klankbordgroep door diverse andere leden én de adviseur gesteld dat nakoming van deze zeer recente afspraken niet realistisch is en daarom verder moet worden uitgegaan van stabilisering van het aantal inwoners in Wijchen. Dit staat haaks op elkaar. Alleen al door de afgesproken groei van Wijchen is de toevoeging van een supermarkt haalbaar.

Daarnaast is gediscussieerd over de toekomstige ontwikkeling van verkoop van levensmiddelen via het internet-kanaal. Er wordt uitgegaan van een stijging van 15% in 2030. Die stijging is een aanname gebaseerd op koffiedik, er zijn namelijk geen voorbeelden of indicaties waarop dit gestoeld kan worden, zelfs in corona-tijd. Op dit moment stagneert die ontwikkeling in Nederland, in het Verenigd Koninkrijk, een land wat veel verder is in deze ontwikkeling als Nederland, is sinds de afgelopen periode een daling gaande vooral veroorzaakt vanwege de verlieslatende exploitatie van deze vorm
van levensmiddelen. Desgevraagd werd door de adviseur aangegeven dat een voorspelling die verder gaat dan 5 jaar eigenlijk niet mogelijk is, vervolgens blijft de voorspelling van 15% tegen 2030 gewoon gehandhaafd.

Toen vervolgens de locatie voor een eventueel toe te voegen supermarkt nog even aan de orde kwam is gesteld dat dit in elk geval niet in Hart van Zuid zou zijn, dit zou de spreiding van supermarkten verstoren. In onze ogen apert onjuist, er zijn in Noord 3 supermarkten, in het Centrum 3 en in Wijchen Zuid slechts 1.

Voor alle duidelijkheid: de realisering van het plan voor de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid valt of staat met de toevoeging van een tweede supermarkt, onmisbaar om het plan in financiële zin rond te krijgen. En daarmee onmisbaar om de (zowel commerciële als maatschappelijke) voorzieningen op een kwaliteitsniveau te brengen die de wijk Wijchen-Zuid verdient.

Het zal u duidelijk zijn dat vanwege het voorbijgaan aan deze objectieve uitgangspunten het voorliggende concept-DSV niet kan rekenen op ons draagvlak. Wij stellen u daarom, voor zover dit nog niet gebeurd is, voor een second opinion op te laten stellen, rekening houdend met alle objectieve uitgangspunten. Wij zijn graag, net als alle andere belanghebbenden, betrokken bij het opstellen hiervan.

Michel van Thiel:

* Bevolkingsontwikkeling en bouw ambitie: het gaat m.i. om thans nog zeer onzekere bevolkingsgroei. Het zal vermoedelijk op initiatief van de gemeente (formeel opdrachtgever) op zijn genomen. Ik adviseer jou om op dit onderdeel volledig(er) te zijn en actualiteiten te benoemen waarom die prognose wel of niet haalbaar is, denk aan:

    * Bouwkosten stijgingen, afgelopen jaar 12%
    * materiaal en grondstof schaarste (staal en hout)
    * gebrek aan bouwvakkers / mankracht,
    * gebrek aan overheid personeel voor vergunning verlening
    * bezwaar mogelijkheden omwonenden,
    * economische neergang en crisis (theoretisch gezien elke 10-12 jaar)
    * Relatief weinig bouwers per deel gebied

Mijn opinie: de ambitie om in Wijchen 2.700 woningen in slechts 8 jaar tijd toe te voegen is een utopie! Zo'n bouwsnelheid wordt slechts in grote steden gehaald waar 10+ bouwers actief zijn op tal van locaties. Het gaat in Wijchen over slechts 2 gebieden waar veelal enkele dezelfde partijen toegelaten zijn door gemeente. Geen enkel bouwbedrijf kan het ene jaar 400 en het andere jaar 50 woningen bouwen, dus aannemers, spreiden de aantallen graag over een lange(re) tijd. Als we de helft (1.350 woningen) tot 2030 gerealiseerd krijgen zou dat m.i. al heel knap zijn, maar ik denk ook niet dat men dat zal halen. Impact retail: Met parallelle trends als bevolkingsuitdunning, vergrijzing en toename online food verkoop, staat de food wereld er dan al weer heel anders voor.

* Wanneer gaat men een voorzieningen niveau in / rondom een nieuwbouwwijk opschalen? Dat is doorgaans pas als 2/3 deel van de beoogde woningen zijn gerealiseerd. Kijk naar voorbeeld projecten als de Waalsprong (Nijmegen), Schuijtgraaf (Arnhem) en De Groote Wielen (Den Bosch), waar dit van toepassing is. Ergo, wacht nog minstens 5-7 jaar voordat je de balans opnieuw opmaakt. Juist omdat de bevolkingsgroei nu als reden wordt aangevoerd voor eventuele retail uitbreiding, is dit relevant te benoemen.

* Neem een management samenvatting op (1 A4 voorin). Schroom niet om daarin ook je allerbelangrijkste conclusie van heel het rapport te vermelden: de komende 5-7 jaar geen supermarkt toevoegen. Daar draait het momenteel om bij College, Raad, Centrum ondernemers, Zuiderpoort ondernemers etc. Ik begrijp dat het rapport over meer dan dat onderwerp gaat, maar gemeente en betrokkenen weten dat dit nu het allerbelangrijkste is. Laten we a.u.b. dat essentiële onderwerp dan benoemen om verschillende (of te grote verschillen in) interpretaties te voorkomen.

Piet Philipsen:
Toekomstvisie verticaal gescand en heb ik gezien dat opmerkingen/wensen mijnerzijds allemaal verwerkt zijn. Wat dat betreft ben ik helemaal gerustgesteld, met name de discussie over de supermarkten, detailhandel in de periferie en mogelijkheden/toekomst voor het centrum de aanpak daarvan etc.

Rylana Seelen:

Het besef neemt bij de overheid toe dat kunst en cultuur ondersteunde rollen kunnen spelen bij het realiseren van andere beleidsopgaven. De wereld waarin we leven verandert snel en de kunst en cultuursector moet mee veranderen om bij te blijven. Een veranderde bevolkingssamenstelling leidt tot andere (vormen van) cultuurconsumptie en andere smaakvoorkeuren. De overheid verwacht meer aanpassing van de sector aan de veranderde omstandigheden. Samenwerking met (lokale) ondernemers en het centrummanagement is een zeer belangrijk aspect.

Verschillende kunstdisciplines zullen elkaar in allerlei vormen opzoeken en versterken. Het rijk komt vaker met subsidieregelingen die rekening houden met deze cross-disciplinaire projecten en moedigt deze aan. De verwachting is dat deze trend in de nabije toekomst wordt voortgezet. Durven kiezen is belangrijk voor de eigen positie van het Museum Kasteel Wijchen (MKW). Er is gekozen voor een duidelijk historisch profiel, waarbij het kasteel (het prikkelende verhaal over de adellijke bewoners, waaronder Emilia van Oranje Nassau, dochter van Willem van Oranje) en de collectie (archeologie en botanische collectie) leidend is:

1. Verhalen over het kasteel - met een accent op de beroemdste bewoonster Emilia van Nassau;

2. Story telling over de regionale bewoningsgeschiedenis - met de archeologische collectie als middel;

3. Tentoonstellingen - met een controlling idea en aansluiting met de actualiteit;

4. Tourist Information Point (TIP) - versterken van de identiteit en toegankelijkheid van de regio. Deze benadrukt de functie van het kasteel als ‘poort naar het centrum’. TIP vervangt de voormalige VVV en voorziet bezoekers en inwoners van toeristische informatie.

De gemeente Wijchen beschouwt MKW als één van de ‘grote drie’ (samen met bibliotheek en theater) en bepalend binnen de regionale culturele infrastructuur. Van alle drie ligt alleen Kasteel Wijchen in het centrum. Letterlijk het middelpunt van Wijchen. Verder is het één van de weinige kastelen in Nederland, gebouwd in de stijl van de Hollandse renaissance (en dus belangrijk voor ons landelijk erfgoed) en zeer centraal gelegen: midden in het dorpscentrum en op loopafstand van het station. Met één been in het Land van Maas en Waal en met het andere in het Rijk van Nijmegen. Ook behoort MKW tot één van de grootste vrijwilligersorganisaties van Wijchen (110 vrijwilligers) waarin we een groot draagvlak hebben onder de lokale bevolking die tevens ambassadeurs zijn van het kasteel en de regio.

Belangrijk om te noemen is dat van 2022 tot 2026 in het Koetshuis stichting KunstKring Wijchen wordt gevestigd. Deze organisatie verwezenlijkt op deze plek een Kunsthuis. KunstKring Wijchen is in 2015 gestart om kunst in Wijchen op de kaart te houden. De inzet is om laagdrempelige activiteiten over beeldende kunst te organiseren voor iedereen die daarin interesse heeft. Om kunstenaars de gelegenheid te geven hun werk te tonen worden er exposities en een jaarlijkse atelierroute georganiseerd. Daarnaast is de KunstKring initiatiefnemer van het Kunstcafé en artist talks rond exposities. Dit om kunstenaar en liefhebber met elkaar in contact te brengen. Om de belangstelling voor kunst in de regio Wijchen te stimuleren organiseren zij lezingen, presentaties en cursussen. Uiteraard gaat MKW een structurele en nauwe samenwerking aan met de KunstKring.

MKW wil de collectie en het gebouw (kasteel) optimaal ontsluiten. Het voornaamste doel is om de collectie toegankelijk te maken voor zoveel mogelijk mensen. Dat wil zeggen dat niet alleen het kasteel en de tuinen fysiek toegankelijk zijn, maar ook de collectie en informatie daarover (digitaal). Het gehele kasteel (op de toren na) is rolstoelvriendelijk.

Liften, dorpelvrije doorgangen, een verlaagde balie en hellingen zijn opgenomen binnen de vernieuwde routing. Ook hulphonden zijn toegestaan in het museum. MKW wil in haar programmering toegankelijk zijn voor iedereen die nieuwsgierig is: multizintuiglijke rondleidingen en aanpassen van bestaande educatieve programma's voor specifieke doelgroepen en het inzetten van audiotours behoren tot de mogelijkheden. Een inclusief programma bieden is niet alleen maar toekomstbestendig, het is tevens een belangrijke maatschappelijke bijdrage. Dit gaat over de kasteelmuren heen: ook de gemeente wil inclusiever worden voor inwoners en bezoekers.

Gemeente Wijchen heeft voor de commerciële uitbaat van het kasteel een kasteelmanager aangesteld. Trouwerijen en (zakelijke) bijeenkomsten worden een belangrijke toevoeging in het te bieden programma. Samenwerking met de lokale horeca is zeer belangrijk. Kasteel Wijchen beschikt niet over eigen horeca (alleen een klein koffiepunt voor museumbezoekers) en zal doormiddel van catering de samenwerking met de lokale horeca aangaan.

Zoals aangegeven in het overleg vanmorgen werken we de komende jaren met drie scenario's: voorzichtig ('op het huis passen', circa 12.000 bezoekers per jaar), realistisch (samenwerking blijven zoeken en intensiveren, 15.000-20.000 bezoekers per jaar, meer vrijwilligers aantrekken) en ambitieus (20.000-30.000 bezoekers per jaar, verdubbeling vrijwilligers, het zijn van een cultureel erfgoedcentrum).

Hopelijk kunnen jullie hieruit wat aanvullingen halen voor de visieontwikkeling van het centrum en de positie van kunst, cultuur en erfgoed wat prominenter benoemen. Het draagt immers bij aan het bewoningsklimaat en is een grote trekpleister voor toerisme (gunstig voor ondernemers in het centrum).

Thalia Limburg:
Pag. 17 Algemene opmerkingen: sterke wens voor het opnemen van "trekpleisters" voor kinderen: speelplaatsen/plekken op basis van gezond buiten spelen. Je kunt ook denken aan inpandig: aanbieden van peuter en kleutergym enz. (misschien ook hierin wel blurring). Binnen en buiten zijn er opties.

Bestaande horeca aanbod is vaak nog erg gericht op de horeca zoals we die kennen. Ik zou graag meer ondernemen zien: waarin het wel hip concept is om superlekker culinair eten thuisgebracht te krijgen of op te halen. (in plaats van mu de horeca dit aanbiedt ten tijde van lockdown). De beleving zou ik dus ook bijv. thuis willen ervaren. Ik vind de afhaalmogelijkheden bij ons in het centrum nog beperkt. Of bijv. kopen van gezonde smoothies via een balie, makkelijk zonder meteen binnen te moeten gaan zitten. Nu doet iedere horeca zo'n beetje hetzelfde. Als er meer ondernemen plaatsvindt dan kun je ook marktwerking hebben in deze branche.

Ik kon niet goed terugvinden wat er gebeurt met de panden wanneer de mode (etc) daar verdwijnt in de toekomst (vanwege toename online aankopen). Bij winkelcentrum zit veel mode en daar zou dan eigenlijk een andere bestemming komen. Wil je al in dit voorstel richting geven aan een mogelijke nieuwe bestemming of bewust niet?

Pag. 41 Out of the box: plek in centrum voor je hond of wandelen met je hond door het centrum (is dat gewenst?), er is net buiten het centrum een klein hondentoilet (bij parkeerterrein Lidl en de straat over van de kerk). Niet alleen mens, maar ook dier in het centrum. Wellicht ook andere dieren mogelijk, geen idee.

Yvette Akkermans:
* Conclusies, richting, advies scherp neerzeten met feit onderbouwd niet verspreid in 'onvolledige' tabel blz 15, footnote blz 17, kader blz 22 wat betreft onderwerp waar meeste stof over opwaait;

* Handvaten, feitelijk, helder en op 1 wijze te interpreteren waarop een beslissing gemaakt moet worden om voor geheel Wijchen de marktruimte berekening te maken;
* Voorwoord Nick Derks, maar ook verderop in tekst even nalopen dat de corona crisis nog zeker niet is afgelopen. Centrumondernemers spreken nu alles aan om niet failliet te gaan (studiepotjes kids, maken schulden, en BBZ aanvragen ben je 3 dagen mee bezig). Er gaat zeker nog wat gebeuren.
* Vorige DSV is uit 2015 (niet 2016)
* blz 2 midden - genoemd aanbevelingen voor centrum en verderop uitvoeringsprogramma, maar dat zie ik niet expliciet terug in het stuk;
* blz 2 rechts - ondernemer enquête; het is een lage response, weet niet of die nu echt representatief is;
* blz 3 - er worden plannen gemaakt Wighenerhorst... er ZIJN al plannen en eea is verkocht aan resort ontwikkelaar en Landal gaat beheren;
* blz 4 rechts - ...wordt ingewilligd... het ìs door provincie ingewilligd. Weet niet of je hier al haalbaarheid van streefdatum ter discussie wil stellen. Laten we het nog op feit houden;
* blz 5 - hier zou ik zeker wel meer onderbouwing van de onzekerheid en haalbaarheid van de 2700 opschrijven. Grondstof, personeel, ambtelijke voortgang, bezwarenprocessen, ervaringen andere 2700 projecten met een doorlooptijd....
* Bij huidig voorzieningen aanbod benadrukken dat Wijchen centrum GEEN overmatig supermarkt aanbod heeft, omdat dit argument gebruikt gaat worden;
* blz 8 - 5% voor dagelijkse boodschappen is nu al voorbij gestreefd. Hoe kun je het feitelijk goed benoemen in het stuk, en waar is op een keuze moment het meest actuele % op te vragen zodat er niet op verschillende bronnen die een partij goed uitkomt, als waarheid wordt ingezet?;
* blz 9 - zou consumentengedrag nu nog iets scherper / genuanceerder zijn en ècht online ook blijven hangen?;
* paragraaf 2.2 zal, ondanks dat er echt meer onderwerpen zijn binnen de DSV, het àllerbelangrijkste zijn in de komende jaren. Deze zou nog scherper, feitelijker met bronnen (linkjes er naartoe) incl de verwerkte supermarkt onderzoeken die kennelijk in de DSV verwerkt zijn geformuleerd kunnen worden met een conclusie/verwerking - ook in de tabel (ook qua vorm, en highlighten van meest waarschijnlijke scenario, of geadviseerd scenario). De tabel gaat namelijk gekopieerd worden, zonder context!;
* blz 14 - de foto van pand naast Action, daarin komt een sushi afhaal tent (helaas niet echt branchering toegepast);
* blz 15 - de gemiddelde benodigde besteding...is hierbij ook rekening gehouden met de relatief hoge huur in centrumgebied? En staan verdienmodellen niet nog meer onder druk om dit te halen? en zou er een kanttekening gemaakt moeten worden dat als dit dus het geval is, er niet m2 toegevoegd zouden moeten worden?
* om argumenten vanuit andere onderzoeken (Bodegraven) voor te zijn, wellicht iets opnemen dat dit Wijchen specifiek is gemaakt (H 2.2?);
* blz 16 - is het feitelijk zo dat bij onzeker max scenario en uitbreiding 2.000m2 er benoemd moet worden dat dit een supermarkt kan zijn? Of kunnen het ook andere verdeelde winkels zijn? Is dit teveel naar de mond praten of feitelijk het geval?;
* blz 17 - belangrijk punt, maar in footnote verstopt -> overaanbod van 1.000m2. Conclusie zou wat meer in de vorm eruit kunnen springen, kader eromheen, korter geformuleerd, stelliger....
* blz 19 midden: derde bullit zou wat mij betreft een eerste/vetgedrukte mogen zijn;
* blz 19 midden: vijfde bullit - dit zou dit jaar wel eens hard tegen kunnen vallen;
* blz 19 midden/rechts: laatste bullit minder cryptisch omschrijven zodat een leek raadslid dit snapt!;
* blz 21 links: Zuiderpoort is reeds in aanbod compleet (en toekomstbestendig in aantal/branchering) en passend bij een wijkfunctie. Dus zou ik de laatste zin enorm benadrukken;

* blz 22 links: het kader zou ik nog aan dikken en in een conclusie / samenvatting terug laten komen;
* blz 23 rechts: Henk opperde hier aandacht voor de infrastructurele en parkeergemak.
* blz 31 - zijstraat van de Touwslagersbaan (is ook nog touwslager) zitten inmiddels behoorlijk wat afhaal bedrijven (BurgerMe, Domino, Sushi) èn is de doorloop naar de Hema weer geopend;
* blz 31 en 32 - gevoelsmatig zou ik bolletje Kromme Elleboog aansluitend/net boven het bolletje van de Spoorstraat positioneren;
* blz 32 links - in de Burchtstraat komt naast Action een Sushi tent;
* blz 32 links - in de Spoorstraat weet ik maar 1 horecazaak (Lieve Sophie) - je hebt het over twee zaken?;
* blz 32 links - in de Sterrebosweg is Olympia weg en nu in gebruik door De Cirkel;
* blz 32 midden - Het Kasteel IS gerenoveerd;
* blz 32 midden - de MEESTE ondernemers (dus niet alle) zijn positief over het terrassenplein;
* blz 32 midden - er is MOMENTEEL voldoende autoparkeercapaciteit ....nu nog wel met enorme aandacht voor wat er met TKWM gaat gebeuren;
* blz 32 midden - volop ONBEWAAKTE fietsenstallingen. Fietsdiefstal is sterk aanwezig in centrum van Wijchen, met name elektrische fietsen waardoor er weer een toename is dat mensen met de auto naar het centrum komen (zie bezoekersenquête blz 57);
* blz 33 - evenementen worden naast centrummanagement (die eigenlijk niet voor events staat opgesteld) eigenlijk door Stichting Wijchen= uitgevoerd;
* blz 33 - evenementenplein is zeker nog geen feit en centrum heeft juist event activatie IN de straten nodig om het nut van het event goed als centrumtrekker in te zetten;
* blz 33 - Voormalig ING worden senioren woningen, met max 35m2 retail/dienstverlening/service plek;
* blz 33 - betere verbinding - zeker noodzakelijk met ontwikkeling aan de oostkant door TKWM;
* nog ergens toevoegen dat er volop woonontwikkeling is boven HEMA, Action en straks ook Blokker;
* blz 34 - gezien afnemende behoefte - is daar een kwantificatie aan te hangen?;
* blz 35 - klooster? je bedoeld kloostertuin/ abt?;
* blz 35 - groen is er met name alleen in de zomer;
* blz 35 - zijn er inderdaad te weinig bankjes? Sterrebosweg heeft er al 2 of 3 die hinderlijk zijn op een aantal plaatsen;
* blz 35 - stallen van fietsen mag NIET op de markt en kromme elleboog;
* blz 35 rechts - laatste zin TKWM bereikbaarheid, zeker TIJDENS de bouw graag bereikbaarheid;
* blz 36 links - zeker met coronacrisis, die is nog niet afgelopen, pensioen/spaar/collegegelden aangesproken en schulden worden gemaakt waarbij ik verwacht dat faillissementen toenemen;
* blz 36 links - nog meer uitdragen, zeker met de hernieuwde parel Kasteel Wijchen;
* blz 36 rechts - toevoegen kunst & cultuur;
* blz 36 - business model retail staat heel erg onder druk, en alleen een fysieke winkel gaat het niet redden, moet minimaal omnichannel;
* blz 36 rechts - wie bepaald feitelijk het profiel per straat?;
* blz 37 t/m 38 - graag een nummering voor de 'kopjes' 1 t/m 5;
* blz 37 - onderaan noemen Europaplein, ook TKWM gebied noemen;
* blz 37 - ook Kromme Elleboog zit horeca;
* blz 38 links - in Burchtstraat plantage vertrekt, in AMAC komt Sushitent, ING seniorenwoningen en 35m2 commercieel;

* blz 38 links - belang van bezoekersgemak is met name het makkelijk, voldoende en gratis parkeren omdat weekboodschappen nou eenmaal vaker met de auto worden gehaald;
* blz 38 midden - fysiotherapie èn sportschool (fit35), thema gezondheid, of het bredere vitaliteit gebruiken?;
* blz 38 midden - wellicht hier ook nieuwe concepten benoemen voor Sterrebosweg als UPCYCLING (stichting butterfly is daarvoor bv onlangs opgericht en zoekt een plek);
* H 4.3 - wellicht hier ook weer nummering toepassen zodat we als we met een uitvoeringsagenda gaan starten we goed kunnen verwijzen;
* blz 39 midden - groen en rustpunten; graag zou ik zien dat we in gezamenlijkheid (pandeigenaren, gemeente, ondernemers, bewoners) een exterieurplan voor het centrum maken waarin groen, rust, kidsspeel, water, vlaggen, prullenbakken etc meegenomen zijn en we hier een meerjaren investeringsplan onder hangen, met wie wat in funding draagt;
* blz 40 links - rustpunten en kids speelplek?;
* blz 40 links - kan er onderzoek gedaan worden auto/fiets? ik zou zeggen 'moet', in ieder geval moet er gemonitord worden wat de werkelijke bezetting is versus aanstaande veranderingen/plannen rondom centrum. Dit is in het klein al lopend met CMW en gemeente, maar zou 'vaster' van opzet mogen zijn;
* blz 40 links onderaan - authentieke pandkwaliteiten behouden, maar waken voor verdozing uitstraling boven de winkels door de appartementen die gebouwd worden. En hoe waarborg je nu de kwaliteiten, of breng je ze terug?;
* blz 40 midden - funding staat nu onder druk omdat eigenlijk 95% van CMW door ondernemers via reclamebelasting gefund wordt. Pandeigenaren investeren zelf in verlichting en groen. Gemeente in onderzoek en gebruikelijke openbare ruimte net zoals andere wijken. Dus ophalen financiering, waarom staat gemeente niet in rijtje erbij? provincie, regio prima, maatschappelijke fondsen is zeer beperkt op een burendag van Oranjefonds na zeg maar;
* blz 40 midden - is het een idee na te denken over een 'retail'manager Wijchen breed? (ipv centrummanager);
* blz 40 rechts - foto logo Wijchen= is voor heel Wijchen, niet CMW;
* blz 40 rechts - foto pand, hierin is nu al een tijdje Eluniek gevestigd;
* blz 41 links - bij prikkers is een openbaar INVALIDE toilet (dus niet een gewone) en Hema 'is' gerealiseerd;
* blz 41 midden - KVO 5e ster is al ontvangen;
* blz 41 midden - advies/aanbeveling om apart onderzoek op te starten, ipv verwijzen naar CVAH, naar toekomstbestendigheid verbeteren warenmarkt Wijchen incl. locatie;
* Tekst geheel nalopen dat we nog IN de coronacrisis zetten en er dus nog niet uit zijn of dat het geweest is;
* In bezoekers enquête zie ik steeds meer gerichte aankopen, meer met auto en minder combibezoek...;
* Wensen om toe te voegen:

    * logistieke toekomst opgave voor centrum: duurzaamheid, plek van het laden/lossen (niet midden op de markt, waar dan wel), incl afval stroom (dat sterrebosweg niet de laad/los en milieustraat gaat worden);
    * nieuwe concepten / blurring de ruimte kunnen geven;
    * toekomstbestendigheid van retail heeft ook te maken met ontwikkeling zoals Rolf die bedoelde: geen verschil meer in internet en fysiek, maar geïntegreerd. Wellicht dat het niet in dit plan thuis hoort, maar dit is een groot risico voor huidige retailbezetting in centrum Wijchen, die zich hier in de meeste gevallen onvoldoende klaar voor maken. Hoe kunnen we dit aan actie/aandachtspunt meenemen?

Klankbordgroep detailhandelsstructuurvisie

Datum:	11 januari 2022
Locatie:	via ms teams
Aanwezig:	Marc Smulders (Smulders Fietsen, Kraanvogel), Michel van Thiel (Van Thiel Bedrijfsmakelaardij), Henk Sanders (Slagerij Sanders, Winkelcentrum Zuiderpoort), Yvette Akkermans (centrummanager). Ward Frielink (adviseur DTNP), Liezeth Wintjens, Edwin van Schipstal, Carianne van Kampen, Sandra Langens (gemeente Wijchen)
Voorzitter:	Sandra Langens (gemeente Wijchen)
Notulist(e):	Carianne van Kampen (Gemeente Wijchen)

1 Opening en mededelingen

Sandra opent het overleg om 08.36 uur. De klankbordgroep duurt vandaag tot 10.00 uur. Er is een korte voorstelronde. Er zijn twee klankbordgroepen, die van toekomstvisie centrum wordt morgen gehouden.

2 Proces en planning

- **Maart**: Start onderzoek door DTNP. De DSV stond al op de planning, toen kwam het verzoek om de toekomstvisie op te stellen. Deze twee zijn aan elkaar gekoppeld omdat het goed op elkaar aansluit.
- **April**: Eerste klankbordgroep: input opgehaald.
- **Mei**: Bespreking conceptversie geannuleerd i.v.m. vakantie en vervolg bezoekersonderzoek. Is een onderzoek door DNTP en Radbouduniversiteit.
- **Juni/juli**: Bezoekersonderzoek door DTNP en Radboud Universiteit.
- **Juli**: Extra onderzoek naar supermarktruimte n.a.v. vorming gebiedsvisie Hart van Zuid. Wat kan wel en wat kan niet?
- **Oktober**: Nieuwe ontwikkeling extra uitbreiding van woningen (totaal 2700). We hadden al 1430 woningen in eerste concept meegenomen maar toen bleek dat er uitbreiding was en einde dit jaar is er groen licht gekomen tot 2700 huizen.
- **December**: Aangepast concept klaar en stukken vertrouwelijk verstuurd aan klankbordgroep.
- **11 en 12 januari:** Toelichting en bespreking.
- **14 januari:** Feedback/reacties binnen en adviezen zodat we dat mee kunnen nemen in de laatste stukken die naar het college gaan.
- **25 januari:** Besluit college van B en W **> raad 24-2-2022.**

Het supermarktonderzoek is verwerkt in de DSV. De klankbordgroepleden vragen naar de onderliggende supermarktonderzoeken. Sandra geeft aan dat ze dit gaat navragen.

Actie: De gemeente zal terugkoppeling geven over het delen van de onderliggende onderzoeken.
Wijchen-West is er plotseling bijgekomen, in alle stukken via de media staat het project Kraanvogelstraat niet in. De gemeente geeft aan dat het Kraanvogelgebied een langdurig traject is. Men is ermee bezig en er wordt geprobeerd in gesprek te blijven met alle partijen, waaronder de veelvuldige vastgoedeigenaren. Er wordt verteld dat de eerste gesprekken zelfs nog moeten komen. De adviseur geeft aan dat het wel als een project is meegenomen en benoemd in de detailhandelsstructuurvisie.

Actie: De gemeente geeft deze zorg door aan de collega's die ermee bezig zijn.

Op pagina 15 staan cijfers en getallen, inwonerprognoses, waar komt die bron vandaan? De adviseur legt uit dat alle bronnen in dit stuk ook benoemd zijn, het zijn prognoses die van de gemeente afkomstig zijn. Helemaal onderaan de streep is het resultaat van de cijfers die erboven in beeld staan.

3 Hoofdlijnen visie

Aanpassen in voorwoord: Corona is er nog steeds en het is voor ondernemers nog steeds heel zwaar. En het stuk komt uit 2015 i.p.v. 2016.

a) **Dagelijkse sector**: mogelijke groei marktruimte, maar tempo van ontwikkelingen nog onzeker (woningbouwprognose: 2700 woningen tot 2030, online winkelen).

- Een klankbordgroeplid vraagt zich sterk af of die 2700 woningen gehaald wordt, en of deze onzekerheid wel genoeg naar voren komt in dit stuk.
- Pagina 60: er wordt gesteld dat het aantal supermarkten in Wijchen-Centrum overmatig is vertegenwoordigd. De adviseur geeft aan dat het logisch is dat ondersteunde centra minder aanbod hebben. Vervolgens wordt de vraag gesteld hoe dit in relatie tot Wijchen-Noord moet worden gezien, daar zijn 2 supermarkten. Wat als daar ruimte vrij komt, welke richting ga je dan kiezen?
  Adviseur: Wijchen-Centrum heeft 4 supermarkten, dat valt dus wel mee. Eigenlijk 3 reguliere, dat is geen vreemd aanbod. In Hof van Achterlo is gezien het huidige aantal inwoners in de wijk een supermarkt voldoende. Een klankbordgroeplid geeft aan dat in vergelijking met andere plaatsen Wijchen centrum vrij royaal bedeeld is, maar de adviseur is het daar niet mee eens. Een ander klankbordgroeplid oppert deze discussie mee te nemen ter informatie naar de college en de raad. Het zal prettig zijn als de juiste cijfers meegenomen kunnen worden. Adviseur: in de visie staat een beschrijving van de huidige situatie, de discussie gaat over keuzes voor de toekomst.
- Pagina 8: er wordt gevraagd of in de landelijke trends voldoende meegenomen is dat de foodsector voornamelijk aan het groeien is?
  Adviseur: deels wel en deels niet, we zitten nu in verband met corona in een situatie die niet standaard is. Tegelijkertijd zagen we al een snelle ontwikkeling dagelijkse sector online, is een blijvend effect. Versnelling van de stijging van de trends die er al waren. Deze percentages zijn gebaseerd op koopstromenonderzoek, meer actueel is er niet, waarschijnlijk komt over 3 maanden een nieuw onderzoek hiernaar.
  Er wordt gevraagd wat de verwachting is voor het aandeel online in de foodsector voor 2030? Adviseur: Zie pagina 15. We moeten inschatten wat reëel is. We rekenen ook enerzijds met een stabiel aantal inwoners. In dit scenario is rekening gehouden met woningbouw. Een klankbordgroeplid vindt het handig als dit expliciet vermeld wordt. Een ander lid geeft aan

dat de bevolkingsprognose een vrij cruciale rol gaat spelen en dat er problemen in woningbouwmarkt spelen die niet in dit onderzoek aan bod komen (grondstoffen e.d.), 2700 woningen in 8 jaar tijd komen hierdoor onder druk te staan. Als je iets gaat zeggen over bevolkingsprognose moet je die trend meenemen, verstandiger is om realistischer te zijn.
Adviseur: wij hebben in dit rapport inzichtelijk gemaakt wat er gebeurt als het niet lukt om die aantallen te realiseren, daarom ook met stabiel aantal inwoners gerekend. Wat betekent dat voor de ruimte die er is voor toevoeging nieuw dagelijks aanbod? Maar die sector is heel erg in beweging, daar gaat een drukkend effect vanuit. Hoe meer online, hoe minder fysiek aanbod mogelijk. Hoe meer woningbouw gerealiseerd, hoe meer fysiek winkelen. Zie tabel pagina 15. Niemand kan inzien welk scenario realiteit gaat worden, dus constateren we ook dat er op dit moment geen keuze gemaakt kan worden of er een supermarkt toegevoegd kan worden. Op dit moment dus nog geen supermarkt, en over een aantal jaren vervolgkeuze.

Conclusie: Nu nog geen keuze te maken omdat dit afhankelijk is van tempo bevolkingsgroei en online ontwikkeling. Er is geen jaartal aan te koppelen. Neem als je een beslissing gaat nemen, op dat moment het online percentage dagelijkse boodschappen mee en hoe de sector van dagelijkse boodschappen op dat moment is.

Een klankbordgroeplid geeft aan dat er ontwikkelingen zijn in Wijchen-Zuid, waar op korte termijn wel een keuze gemaakt moeten gaan worden. Door het project Hart van Zuid wordt Wijchen Zuid weer *toekomstbestendig*. Een ander lid reageert hierop door te stellen dat de 2de supermarkt in Hof van Achterlo een slechte ontwikkeling was.
Een ander lid geeft aan dat deze keuze feitelijk onderbouwd moet worden, het moet een leefbaar Wijchen-Zuid blijven maar het moet in verhouding zijn in de toekomst. De argumentaties in het stuk moeten helder en concreet zijn.
Adviseur: wij stellen voor om juist de keuze voor een supermarkt überhaupt nog niet te maken omdat er op dit moment teveel onzekerheid is over het tempo van de verschillende ontwikkelingen. Hierop wordt gereageerd door te stellen dat dit in de tekst dun overkomt.

- Adviseur: aandeel online voor 2025 is verwerkt in de tekst van pagina 14. 10-15% is een inschatting, het gaat echt heel erg hard. Picnics, AH, Jumbo die online heel hard groeien.
- Advies aan de adviseur voor aanpassen/verduidelijken?
    - cijfers in de tabel toevoegen en een soort van leidraad voordat je gaat kiezen voor een extra supermarkt, kijk naar de variabelen percentage online food/dagelijkse bestedingen, aantal inwoners. De informatie hierover staat wat verspreid.
    - overwegen om managementsamenvatting op te nemen in het stuk.

  Adviseur is het hiermee eens en kan het korter en krachtiger neerzetten.

b) **Niet-dagelijkse sector**: verwacht enige krimp (mode).

- Toelichting pagina 22, tweedeling: thematisch wooncluster en doe-het-zelfcluster rondom de Praxis, zijn 2 zones die al autonoom ontstaan zijn. Mocht een klein initiatief zich voordoen, dan kan je daaraan mee werken vanuit leefbaarheidsgedachten.
- Een klankbordgroeplid geeft aan dat er in Wijchen-Noord, als we zo doorgaan, alleen nog maar food en kappers overblijven, is dat wenselijk voor de leefbaarheid? Hoe wordt omgegaan met de winkels in het Kraanvogelgebied? Adviseur legt uit dat het wel het idee is om het

winkelaanbod van alles ten noorden van het spoor, te concentreren op het gebied van de Tunnelweg en dat gebied van de Kraanvogelstraat te transformeren tot woningbouw. Men zal moeten zoeken naar gepaste locaties. Het is niet zo dat de winkels actief worden weggeschreven, het is meer een toetsingskader voor nieuwe initiatieven. Dit is iets voor de langere termijn.

- Een klankbordgroeplid geeft aan dat we moeten proberen om meer winkels in het centrum te behouden, als je supermarkten in de wijken gaat zetten, komen ze helemaal niet naar het centrum. Hetzelfde geldt voor als je de doe het zelf winkels verplaatst. Een ander lid reageert: als je clustert is dat wel goed en geeft dat ook regioaantrekkingskracht.
- Een lid stelt dat je bij het Kraanvogelgebied te maken hebt met versnipperende eigendommen, te grote hoeveelheid aan verschillende belangen. Daarom komt dat niet goed van de grond af. De gemeente neemt de regie niet om te verplaatsen en ondernemers achten dat zelf niet haalbaar.

5 Reacties en adviezen

- Een klankbordgroeplid geeft aan dat Wijchen-Noord er te karig uitkomt in het rapport. Er zou aandacht moeten zijn voor de totale uitstraling, veiligheid en parkeren. Adviseur geeft aan dat er gesproken is met de woordvoerder van het winkelcentrum. Deze drie punten op pagina 23 kwamen daaruit voort, andere thema's zijn niet benoemd door de ondernemers ter plaatse. Een ander lid geeft aan dat de voorkant van de supermarkt grondig is gerenoveerd. Dus daar is wel wat in geïnvesteerd.
- Er wordt gevraagd naar de relatie met project Tussen Kasteel en Wijchens Meer? Adviseur: dat wordt morgen besproken in de klankbordgroep centrumvisie.
- Nogmaals wordt benoemd dat het advies rondom de bevolkingstoename beter gefundeerd moet worden.

6 Rondvraag en afsluiting

Schriftelijke reacties graag uiterlijk 14 januari mailen. Gemeente bedankt iedereen voor hun input en inbreng.

Klankbordgroep toekomstvisie centrum Wijchen

Datum:	12 januari 2022
Locatie:	via ms teams
Aanwezig:	Yvette Akkermans (centrummanger), Rolf Schouten (Hema), Martijn Koot (Café Anneke), Geert jr. Sanders (Sterrebosch), Rylana Seelen (Museum Wijchen), Ward Frielink (adviseur DTNP), Liezeth Wintjens, Edwin van Schipstal, Carianne van Kampen, Sandra Langens (gemeente Wijchen)
Voorzitter:	Sandra Langens (gemeente Wijchen)
Notulist(e):	Carianne van Kampen (Gemeente Wijchen)

1 Opening en mededelingen

Sandra opent het overleg om 08.30 uur. De klankbordgroep duurt vandaag tot 10.00 uur. De agenda wordt vastgesteld.

- Schriftelijke reacties op dit advies kunnen gegeven worden tot 14 januari 2022.

2 Proces en planning

- **Maart**: Start onderzoek door DTNP
- **April**: Eerste klankbordgroep: input opgehaald.
- **Mei**: Bespreking conceptversie geannuleerd i.v.m. vakantie en vervolg bezoekersonderzoek.
- **Juni/juli**: Bezoekersonderzoek door DTNP en Radboud Universiteit.
- **Juli**: Extra onderzoek naar supermarktruimte n.a.v. vorming gebiedsvisie Hart van Zuid.
- **Oktober**: Nieuwe ontwikkeling extra uitbreiding van woningen (totaal 2700 tot 2030)
- **December**: Aangepast concept klaar en stukken vertrouwelijk verstuurd aan klankbordgroep.
- **11 en 12 januari:** Toelichting en bespreking.
- **14 januari:** Feedback/reacties binnen.
- **25 januari:** Besluit college van B en W **> raad 24-2-22.** In de commissievergadering was toegezegd om alles oor het einde van het jaar af te ronden, maar we wilden de klankbordgroepen de tijd geven om het goed door te nemen.
  Reacties kunnen uiterlijk tot 14 januari toegevoegd worden.

3 Hoofdlijnen visie

a) **Dagelijkse sector**: mogelijke groei marktruimte, maar tempo van ontwikkelingen nog onzeker (woningbouw, online shoppen zoals Gorilla, Picnic).

b) **Niet-dagelijkse sector**: verwacht enige krimp (mode) met name door het online shoppen.

c) Winkels horen in bestaande winkelgebieden.

d) Focus op centrum (compleet aanbod, ontmoeting).

e) Overige centra ondersteunend.

f) Aanbevelingen per winkelcentrum.

4 Inhoudelijke toelichting door DTNP toekomstvisie centrum

Dinsdag 11 januari was er ook een klankbordsessie maar dan over de detailhandelsstructuurvisie, vandaag inzoomen op het hoofdstuk toekomstvisie centrum. De vorige visie was uit 2015 en houdt geen rekening met allerlei actuele ontwikkelingen in de markt. Daarom nu een nieuwe visie.

Woningbouw en bevolkingsontwikkelingen. In de eerste presentatie hadden we lagere bevolkingsprognoses, er is een woningbouwversnellingsopgave gekomen. Actuele stand van zaken: de gemeente heeft doel om tot 2030 2700 woningen toe te voegen. Dat betekent in 2030 op 45500 inwoners, ligt nu op 41000. Dit is substantieel hoger dan de eerdere prognoses waar we vanuit gingen. Het is een forse groei voor Wijchen. Er is ook al geconstateerd dat het tempo waarop al deze plannen worden gerealiseerd lastig te voorspellen is.

Landelijke trends: online winkelen is enorm belangrijk geworden, corona heeft dit versterkt. Ook de dagelijkse sector, de boodschappensector is nu flink gegroeid, sinds corona exponentiele groei. Nu zitten we op 5%, zelfs met pieken die hoger liggen. Dit werkt drukkend op het dagelijks winkelprogramma.
Horeca: zit een grens aan, wordt door corona het hardst geraakt, kan nadelig effect zijn.
Mode: Grote binnensteden en dorpen doen het goed, maar middelgrote centra waaronder Wijchen vallen beetje tussen wal en schip. Hoe kan je relevant blijven. Wijchen zit op de grens van groot en middelgroot. Afgelopen jaar is het aanbod vrij stabiel geweest in Wijchen centrum.

Hoe groot kan het toekomstig haalbaar programma zijn?
Voormalig Bristolpand of Aldipand, transformatie naar ander publiekgerichte functie en/of uit de markt nemen van publiekgerichte functie naar wonen.

Tabel pagina 15:
Voor de toekomst hebben we met een bandbreedte gemeten. Want 4000 inwoners erbij doet best wat voor haalbaar winkelprogramma. Je moet al woningen bijbouwen om het aantal inwoners stabiel te houden, want we hebben te maken met huishoudensverdunning. In 2035 zijn we er vanuit gegaan dat er 10-15% aan dagelijkse boodschappen online plaatsvindt. Als er beperkt woningbouw wordt gerealiseerd dan heb je een stabiel aanbod, wordt er erg veel bijgebouwd dan heb je ruimte voor toevoeging winkelaanbod zoals supermarkt. Supermarkt bouw je voor komende 20 jaar.

Advies: voeg op dit moment nog geen supermarkt toe, pas op moment meer duidelijkheid tempo en fasering woningbouw en andere ontwikkelingen dagelijkse sector, maak dan de balans opnieuw op.

Niet-dagelijkse sector: het is hiermee moeilijker om te berekenen omdat het bestaat uit veel subbranches. Het is nuttiger om te kijken naar de trends en ontwikkelingen. Met name het modeaanbod in het centrum is kwetsbaar.

Analyse Wijchen-Centrum
Straten in het centrum hebben een divers karakter:

- Markt : horeca
- Europaplein : boodschappen
- Marktpromenade : niet-dagelijks aanbod
- Touwslagersbaan : alle branches door elkaar
- Burchtstraat : ”overig” centrumstraat. Die straat is echt opgeleefd door de komst van de action.
- Spoorstraat : vitaliteit en enige transformatie door wonen.

Het centrum heeft een soort van sterstructuur, de markt is centrale plek. Bezoekersstroom ga je daardoor wel wat verdunnen, met name bij einde Touwslagersbaan en Burchtstraat zien we wel kansen om een deze met elkaar te verbinden. Verbinding Burchtstraat en parkeerterrein achter Cinema Roma, Jumbo valt eigenlijk buiten het centrum. Kunnen we niets aan veranderen.

Fietsen is specifiek aandachtspunt. Op drukkere dagen zijn er veel fietsers wat de oversteekbaarheid van de straat kan belemmeren.
Elektrische fietsstalling levert ook problemen op qua diefstal. Wat ook opviel is dat het centrum vrij stenig is. Er zijn vooral bloempotten e.d., weinig laaggroen. Voeg gemeentelijk laag groen toe om wat die manier ook meer rustpunten te creëren.

Vindbaarheid openbaar toilet is lastig, wordt nu eentje bij de Hema gebouwd. Toilet kan binnen 3 weken open.

Aandachtspunten Tussen Kasteel en Wijchens Meer: zichtbaarheid van centrum en supermarkt, nu is het duidelijk waar het centrum is, maar door de bouwmassa’s neemt het zicht weg. Een klankbordgroeplid vraagt of er een toekomstige optie is om boven de grond te parkeren? Adviseur: als je wilt verdichten dan moet je ook onder de grond. Je moet het wel echt aantrekkelijk maken. Grote entree, voldoende open en voldoende hoogte. Een ander klankbordgroeplid geeft aan dat de bereikbaarheid tijdens de bouw en naar de winkels voldoende gewaarborgd moet zijn.

Toekomst
Pagina 36.
Voor de Spoorstraat is het prima als daar niet-publieke functies mengen met publieke functies. Zoiets wil je liever niet in de blauwe delen van het centrum. Het centrum moet rekening houden met afname winkelaanbod. Winkels profiteren van elkaars nabijheid, dus keuze maken voor een aaneengesloten front om sturing te geven op concentratie. Er wordt gevraagd of in de visie meer aandacht kan komen voor kunst en cultuur (o.a. uitbreiding koetshuis) Adviseur geeft aan dit toe te voegen (pagina 36).

Pagina 37
Een klankbordgroeplid vraagt of de commerciële ruimtes binnen TKWM straks ook bij het centrum horen. Adviseur: jazeker, maar meer als gemengd centrumgebied. Gaat niet onderdeel zijn van het hoofdwinkelgebied.

Actie: Het was niet de bedoeling dat er detailhandel zou komen, gemeente gaat dat navragen. Moet verwerkt worden in de bestemmingsplannen.

Aanbevelingen

- Branding: zoek ook bij de totale branding aansluiting met Landal/Wighenerhorst, ontwikkelingen in de Berendonck zodat je dat potentieel verder kan gaan benutten.
- Horecapleinen zijn hele sterke fenomenen, kijk of het mogelijk is om er blijvend meer ruimte te geven voor die grote terrassen.

- Groen en rustpunten, bv bij het Sterrebosje. Bv een speeltuintje kan toegevoegde waarde hebben.
- Auto-fietsbereikbaarheid is winst te behalen qua stallingsmogelijkheden. Ten tijde realisatie van realisatie TKWM: centrum moet goed bereikbaar blijven.
- Uitstraling panden: oproep aan pandeigenaren, er zijn wel wat panden die echt opgeknapt kunnen worden, bv pand van de Action heeft een duidelijke facelift gekregen.
- Centrummanagement en samenwerking: structurele financiering en houdt die samenwerking in stand. De manier om als ondernemers samen te werken.
- Pilot afvalverwerking: alle containers bewoners en ondernemers samenvoegen? Agenderen bij de DAR als ondernemers en bewoners samen.
- Centrum heeft de vijfde ster KVO.
- Warenmarkt: kunnen duidelijke magneet zijn voor centrumgebied maar wat strijd opleveren met ondernemers. Moet nader onderzocht worden. Men is in gesprek over een onderzoek m.b.t. de warenmarkt

5 Reacties en adviezen

- Er is een tekort aan medewerkers in de bouw en een tekort aan grondstoffen, dus die woningbouwprognose van 45.000 is niet reëel.
  Adviseur: ons advies is om nu nog geen supermarkt toe te voegen.
- De internetverkoopontwikkeling zet heel erg door. Gaat in de supermarkten ook onherroepelijk gebeuren. Aandeel online wordt 15-20% net als in de niet dagelijkse winkels.
  Adviseur: onze oproep is om nu nog geen supermarkt toe te voegen. Alle autonome trends zorgen voor een vermindering van winkelaanbod. Enige wat werkt is woningbouw. Als we substantieel meer woningbouw hebben, zul je opnieuw de balans moeten opmaken.
- Waarom kies je niet voor 15% online, want het geeft eigenlijk een niet reële ruimte.
  Gemeente: er zijn twee variabelen die bepalend zijn: inwoneraantal en hoe ontwikkelt de markt zich. Over enkele jaren kunnen we opnieuw kijken hoe de ontwikkeling dan is.
- Hele logistiek qua laden en lossen is een aandachtspunt, komt te weinig of helemaal niet. Laden/lossen, plek en duurzaamheid.
- Exterieurplan i.p.v. alleen groenplan, is inclusief groen, rust, prullenbakken e.d.
- Kinderspeelplekken komt niet echt terug in het centrum. Blurring het mixen van bestemmingen.
- Het is belangrijk dat de bestaande horeca zich moet kunnen herstellen van de coronacrisis. Moet niet zo zijn dat er in elk leegkomend pand horeca komt.
  Adviseur: dat is reguliere marktwerking. In het centrumgebied mogen alle functies een plekje krijgen en dan is het vervolgens de marktwerking welke functie op welke specifieke plek komt. Dat levelt zichzelf ook wel uit.

Reacties kunnen tot 14 januari worden gestuurd, het definitieve rapport zal opgemaakt worden en in het college wordt aangeboden, daarna gaat het naar de raad.

7 Rondvraag en sluiting

Sandra dankt iedereen voor zijn/haar aanwezigheid en sluit om 10.00 uur de vergadering.

datum: 20-1-2022
projectnummer: 2257.0521
opdrachtgever: gemeente Wijchen
contactpersoon opdrachtgever: de heer van E. van Schipstal
contactpersoon DTNP: de heer W. Frielink

Effectenanalyse 2e supermarkt Hart van Zuid op voorzieningenstructuur Wijchen

Inleiding

De gemeente Wijchen werkt samen met onder andere woningbouwcorporatie Talis, basisschool Het Zuiderpad en Rialto Vastgoedontwikkeling (eigenaar winkelcentrum Zuiderpoort) aan het ontwikkelen van een nieuw hart voor Wijchen-Zuid. Bij de planvorming daarvoor is het toevoegen van een tweede supermarkt aan Hart van Zuid onderdeel van studie. Geconstateerd wordt dat voor alle winkelgebieden in Wijchen, uitgezonderd de bedrijventerreinen, de boodschappenfunctie heel belangrijk is.

De meest recente bevolkingsprognose gaat uit van een beperkte bevolkingskrimp van de huidige 41.150 inwoners naar 40.300 inwoners in 2030.[1] De gemeente Wijchen zet inmiddels echter in op een versnelde en vergrote woningbouwopgave van 2.700 bijkomende woningen tot 2030. De realisatie van dit complete programma in dit tempo (tot 2030) zou leiden tot een bevolkingstoename van de huidige 41.150 inwoners tot 45.435 inwoners in 2030. Het realisatietempo voor de plannen van de grote woningbouwlocaties die tot substantiële groei van het aantal inwoners zullen leiden, is echter nog onzeker.

Wanneer wordt uitgegaan de maximale inwonerontwikkeling, ontstaat tegen 2030 een marktruimte van 1.200 à 2.000 m^2 wvo voor de dagelijkse winkelsector in de gemeente, wat overeenkomt met de mogelijkheid tot het toevoegen van een extra supermarkt (zie bijlage 1). Wanneer wordt uitgegaan van een meer behoudend scenario met een stabiel inwonertal, is er in 2030 sprake van een verzadigde markt (-100 à +600 m^2 wvo marktruimte). Om uit te komen op dit stabiele inwonertal zijn, vanwege de huishoudensverdunning die optreedt, al circa 700 nieuwe woningen nodig tot 2030. De later in dit stuk beschreven scenario's dienen dan ook in het licht van deze onzekerheid omtrent de woningbouwontwikkeling te worden gelezen.

Deze context, in combinatie met het veranderende consumentengedrag, lokale ontwikkelingen en de gevolgen van de coronacrisis, stelt de gemeente Wijchen voor een keuze: wel of niet een tweede supermarkt aan Hart van Zuid toevoegen? In deze notitie gaan wij in op de hoofdlijn van de keuze die voorligt. Bij deze notitie horen een aantal bijlagen die meer gedetailleerd ingaan op relevante achtergronden en de scenariostudie:

1. Marktruimte in Wijchen
2. Het verschil tussen ruimtelijke ordening en economisch ordening;
3. De rol van supermarkten in centrumgebieden;
4. Scenario's en effectenbeoordeling.

[1] Primos prognose op Druten-Wijchen in Cijfers, 2021

Graafseweg 109
6512 BS Nijmegen
024 – 379 20 83
info@dtnp.nl
www.dtnp.nl
KVK 09209490
NL37 RABO 0382 8793 41
BTW NL8215.37.738.B01

De hoofdlijn

Het huidige cluster van voorzieningen in en om Zuiderpoort, waaronder het winkelcentrum, het wijkcentrum en de school, is gedateerd, evenals een aantal wooncomplexen in de directe omgeving. De beoogde gebiedsontwikkeling van Hart van Zuid leidt tot een compleet vernieuwd en opgewaardeerd centrumgebied in het zuiden van Wijchen. Met deze ontwikkeling wordt niet alleen het commerciële vastgoed gemoderniseerd; ook de bestaande maatschappelijke en onderwijsinstellingen krijgen met het plan nieuwe moderne huisvesting. Hart van Zuid ligt te midden van sociaaleconomisch zwakkere wijken in Wijchen. De gebiedsontwikkeling heeft als doel Zuiderpoort te ontwikkelen tot een echt hart voor de wijk, waar de hele wijk van profiteert. De toevoeging van een tweede supermarkt aan Hart van Zuid kan de impuls zijn die nodig is om de gebiedsontwikkeling zoals beoogd te realiseren.

Het toevoegen van een tweede supermarkt aan Hart van Zuid zal ontegenzeggelijk positief zijn voor de hele gebiedsontwikkeling van Hart van Zuid én voor het voorzieningenniveau in Wijchen-Zuid. Met in de huidige situatie één supermarkt in Zuiderpoort is het supermarktaanbod in Wijchen-Zuid (circa 11.000 inwoners ten zuiden het van Wijchens Meer) relatief beperkt, wanneer de wijk als zelfstandig verzorgingsgebied wordt gezien. Het aantal inwoners in de wijk is voldoende groot voor een tweede supermarkt.

Het toevoegen van een tweede supermarkt aan Hart van Zuid gaat echter ook ontegenzeggelijk (negatieve) effecten hebben op de overige winkelgebieden in Wijchen. Hoe groot die effecten zijn en wanneer die effecten zichtbaar worden, is minder duidelijk en minder zeker dan het positieve effect dat de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid op korte termijn zal hebben. In de effecten op overig Wijchen hebben veel meer variabelen een rol, waaronder variabelen waar de gemeente Wijchen slechts beperkt of helemaal geen invloed op heeft. Denk daarbij aan de algehele ontwikkeling van de fysieke winkelsector, de gevolgen van de coronacrisis en de economische weerbaarheid van ondernemers. Bovendien zijn er grote verschillen in effecten tussen scenario's; bijvoorbeeld in het geval van een verplaatsing van een supermarkt maakt het uit welke specifieke supermarkt dan verplaatst. Een verplaatsing van een supermarkt uit Wijchen-Centrum naar Hart van Zuid zal veel grotere gevolgen hebben voor Wijchen-Centrum dan wanneer bijvoorbeeld een van de twee supermarkten uit Hof van Achterlo verplaatst. Er zijn zelfs verschillen in effecten te verwachten in of het de discountsupermarkt of de service-supermarkt uit Hof van Achterlo is die zal verplaatsen, zowel voor Wijchen-Centrum als voor Hof van Achterlo.

De gemeente Wijchen kan in principe niet sturen op de formule of het soort supermarkt dat zich vestigt in Hart van Zuid (zie bijlage 2). Ook het sturen op het wel of niet vestigen van een nieuwe of verplaatsende supermarkt is zeer ingewikkeld en kent een hoog juridisch afbreukrisico. Dit betekent in de praktijk dat er door de gemeente bij het maken van de keuze voor het toevoegen van een nieuwe supermarkt aan Hart van Zuid vanuit moet worden gegaan dat het meest negatieve scenario zich zal voltrekken.

De effecten in dit meest negatieve scenario kunnen potentieel groot zijn, zowel op de korte als de middellange en lange termijn. Zeer grote kortetermijneffecten in het centrum zijn te verwachten als een centrumsupermarkt (Albert Heijn of Lidl) zal verplaatsen; middellange- en langetermijneffecten zijn te verwachten in alle situaties. Het zal daarbij naar verwachting niet

snel gaan om tientallen procenten, maar wel om meer dan enkele procenten negatief omzeteffect bij centrumondernemers. Hoe dit uitpakt voor een individuele ondernemer verschilt sterk en daar is geen inzicht in. Voor de ene ondernemer zal één procent omzetdaling al de nekslag kunnen zijn, andere ondernemers kunnen mogelijk zelfs een omzetdaling van 20% opvangen. Met de nog altijd voortdurende stevige coronamaatregelen is het echter niet onrealistisch dat er meerdere ondernemers zijn die weinig buffer meer hebben.

Dankzij consistent detailhandelsbeleid van de gemeente Wijchen en inspanningen om bijvoorbeeld supermarkt Lidl zich te laten vestigen in het centrum is de gemeente samen met ondernemers en eigenaren er tot dusver in geslaagd vitale winkelgebieden te behouden voor haar inwoners; winkelgebieden die ondanks de landelijke trends weinig leegstand kennen. Het relatief goed functioneren van het hoofdcentrum is iets waar alle inwoners van Wijchen van kunnen profiteren (voorzieningenniveau, sociale ontmoetingsplek, etc.). Door alle ontwikkelingen in de sector is deze positieve situatie geen vanzelfsprekendheid; niet voor de korte termijn én zeker niet voor de langere termijn. In de toekomstvisie op het centrum van Wijchen die inmiddels afgerond is, wordt daarom ook geanticipeerd op een verdere afname van het (niet-dagelijkse) winkelaanbod in het centrum. Dit vraagt om blijvende grote inspanning van de gemeente, ondernemers en eigenaren, en om het soms (noodgedwongen) nemen van pijnlijke verliezen. Met de keuze van de gemeente Wijchen voor het al dan niet toestaan van een tweede supermarkt in Hart van Zuid kan de gemeente invloed uitoefenen op het functioneren van Wijchen-Centrum.

In het voorgaande is vooral ingegaan op de effecten die een tweede supermarkt in Hart van Zuid heeft op het centrum van Wijchen. Effecten daar hebben gevolgen voor álle Wijchenaren, iedere Wijchenaar komt immers weleens in het centrum. Daarnaast zijn er ook effecten te verwachten in de overige winkelgebieden van de gemeente met een supermarkt. Het gaat dan dus om Hof van Achterlo en Wijchen-Noord. De effecten van een tweede supermarkt in Hart van Zuid kunnen, afhankelijk van het exacte scenario, ook grote, meer lokale, gevolgen hebben. Zo zou een verplaatsing van één van beide supermarkten uit Hof van Achterlo leiden tot een forse vermindering van het voorzieningenniveau ter plaatse. Voor inwoners van de omliggende buurten verandert er daardoor veel. Met name als het de verplaatsing van de servicesupermarkt betreft (met een veel groter assortiment dan een discountsupermarkt) dan is dit een aderlating voor de wijken.

De effecten voor Wijchen-Noord blijven naar verwachting in alle scenario's beperkt doordat inwoners uit het verzorgingsgebied van dit winkelgebied het verst af liggen van Hart van Zuid. Zij zullen daardoor het minst snel naar Hart van Zuid uitwijken en daardoor blijft ook het effect op dit winkelgebied relatief beperkt. Er is één uitzondering: indien de supermarkt uit Wijchen-Noord zou verplaatsen, dan heeft dat zéér grote gevolgen voor Wijchen-Noord. De supermarkt is daar dé drager voor de overige voorzieningen. Als de supermarkt vertrekt is er groot risico dat het hele kaartenhuis ter plaatse instort.

Het toevoegen van een tweede supermarkt aan Hart van Zuid zal de positie van het centrum in de gemeentelijke voorzieningenstructuur verzwakken, in een de context waarin het centrum al onder druk staat en in transitie is (coronacrisis, veranderende markt, lokale ontwikkelingen

zoals TKWM) en heeft effecten op het voorzieningenniveau in de andere twee boodschappencentra in Wijchen (Hof van Achterlo en Wijchen-Noord).

De vraag die daarmee voorligt is een simpele om te stellen en een moeilijke om te beantwoorden: **weegt het duidelijke en op korte termijn te ervaren positieve effect (voor Wijchen-Zuid) van een supermarkt in Hart van Zuid op tegen de potentieel grote negatieve effecten (voor héél Wijchen) op middellange en lagere termijn[2] in het centrum en overige winkelgebieden?** Dit een vraag waar het antwoord niet vanuit cijfers te geven is.

Waarom heeft een supermarkt in Hart van Zuid negatieve omzeteffecten op het centrum van Wijchen?
Hart van Zuid wordt met een tweede supermarkt veruit het sterkste boodschappencluster van Wijchen. Aan één parkeerplein zijn dan twee supermarkten gevestigd, met daaromheen een compleet pakket aan overige dagelijkse voorzieningen, zoals een bakker, slager, groente-boer, kaas- en notenhandel, drogist, apotheek en pakketpunt/tijdschriftenhandel. Nergens anders in Wijchen is dit aanbod zo compleet en dicht bij elkaar te vinden. Voor inwoners van Wijchen-Zuid is er daardoor minder aanleiding om het centrum van Wijchen te bezoeken voor de dagelijkse boodschappen. Dit leidt tot minder bezoeken van inwoners van Wijchen-Zuid aan het centrum van Wijchen.

Het sterke boodschappencluster Hart van Zuid heeft ook een aantrekkingskracht op inwoners uit overige delen van Wijchen. Voor inwoners van bijvoorbeeld Huurlingsedam is de reistijd naar Hart van Zuid en Wijchen-Centrum even lang. Zij zullen hun keuze voor een van beide boodschappenlocaties maken op basis van de aantrekkelijkheid van de locatie. Hart van Zuid wordt veel aantrekkelijker gemaakt in de nieuwe situatie, dus meer consumenten kiezen voor Hart van Zuid dan nu het geval is. Dit leidt tot een afname van het aantal bezoekers in het centrum van Wijchen. Ditzelfde proces gaat op voor andere inwoners van Wijchen.

Minder bezoekers in het centrum van Wijchen heeft negatieve omzeteffecten. Daarbij gaat in feite een heel bekend en simpel principe op: **zien kopen doet kopen**. Dit pakt op twee wijzen uit:

- Minder bezoekers aan het centrum betekent minder bezoekers die gelijk al hun frequente benodigdheden in het centrum aanschaffen.
- Minder bezoekjes aan het centrum betekent minder vaak langs een winkel lopen, en dat betekent:
  - minder snel aan die winkel denken als je iets nodig hebt (winkel is niet meer top-of-mind);
  - niet verleid worden tot een impulsaankoop van iets dat je niet nodig hebt, maar wel wil hebben omdat je het zag;
  - het product op internet bestellen, omdat je wel een product nodig hebt (en zelfs aan de winkel in het centrum dacht), maar het gemakshalve op internet bestelt, omdat je niet meer zo vaak bij de winkel in het centrum in de buurt komt.

[2] Er zijn ook kortetermijneffecten, bijvoorbeeld voor de omgeving van Lidl als die zou vertrekken, of voor de inwoners van Kraaijenberg, Homberg en Heilige Stoel als een supermarkt daar verdwijnt.

Het is overigens niet zo dat een tweede supermarkt in Hart van Zuid betekent dat bezoekers aan Hart van Zuid helemaal niet meer in het centrum van Wijchen zullen komen. De frequentie waarmee ze dat doen komt echter lager te liggen en het bezoekmotief zal ook een andere zijn.

Deze effecten pakken voor verschillende soorten winkels anders uit. Hieronder laten we ter illustratie de mentale processen zien die optreden als consumenten voor de dagelijkse boodschappen voor Hart van Zuid kiezen en daardoor minder vaak in het centrum komen voor hun dagelijkse boodschappen. Dit illustreren we aan de hand van verschillende soorten winkels. De voorbeelden laten zien hoe complex mentale processen zijn en op welke wijze er allerlei (spin-off)effecten kunnen optreden. Het illustreert daarmee ook de complexiteit om dit te kwantificeren.

- een dagelijkse winkel: de speciaalzaak (zoals de bakker of slager) is ook naast de supermarkten in Hart van Zuid gevestigd. In Hart van Zuid kan de consument alle versproducten kopen. Er is waarschijnlijk onvoldoende aanleiding om dan nog eens de verswinkels in het centrum te bezoeken.
- een modewinkel: doordat de klant minder vaak of niet meer langs de winkel loopt, ziet hij/zij net niet dat ene shirtje in de etalage hangen dat hem/haar aanspreekt. Dit shirtje wordt niet spontaan gekocht en hij/zij weet ook niet dat bepaalde (nieuwe) winkels een leuke collectie hebben. De volgende keer dat de consument daadwerkelijk een shirtje nodig heeft, staat de consument voor een keuze: naar Wijchen-Centrum, naar een groot centrum als Nijmegen of ’s-Hertogenbosch met een veel grotere collectie, of naar internet. De keuze zal net wat minder vaak op het centrum van Wijchen vallen, en dus vinden daar minder bestedingen plaats. Een nieuwe modezaak heeft zo ook minder kans om consumenten aan zich te binden, dus die zoeken hun heil eerder in de grote binnensteden.
- een boekhandel: doordat de klant minder vaak of niet meer langs de winkel loopt, wordt hij/zij niet direct op het idee gebracht om even binnen te lopen om te kijken naar de nieuwste boeken-Top 10 of om een kaartje voor iemand te kopen. De kaart wordt ‘dan maar’ gekocht bij de supermarkt of bij de tijdschriftenhandel in Hart van Zuid, het boek wordt als het een boek is uit de Top 10, gekocht bij de tijdschriftenhandel in Hart van Zuid (want “daar was ik toch”) of, als het een specifieker boek betreft, bij een online winkel als bol.com.
- een opticien: doordat een consument minder vaak of niet meer langs de opticien loopt, wordt hij/zij niet of minder snel op het idee gebracht om een nieuw montuur uit te zoeken, gewoon omdat het kan (“de zorgverzekering betaalt toch een deel mee”) en niet omdat de oude bril niet meer goed is. Dezelfde bildager zou ooit wel een keer een nieuwe bril hebben aangeschaft, maar de frequentie daarvan ligt lager. Dat betekent dus simpelweg ook minder verkochte brillen en dus minder omzet voor de opticien.

Hoe groot de bovenstaande effecten zijn (uitgedrukt in percentages omzetverlies), is niet goed in beeld te brengen. Er is simpelweg geen goed empirisch onderzoek naar gedaan. Onderzoek dat dit onderwerp raakt, betreft onderzoek van DTNP naar bezoekmotieven in middelgrote centra en recent geüpdatet onderzoek naar combinatiebezoek van supermarktklanten met andere winkels (zie bijlage 3). Op basis van deze onderzoeken kan

geconcludeerd worden dat supermarkten en boodschappenwinkels essentieel zijn voor het functioneren van het centrum van Wijchen, maar er kunnen geen harde cijfers uit worden gedestilleerd om negatieve omzeteffecten te kwantificeren als gevolg van minder direct en indirect combinatiebezoek.

Tot slot

Het al dan niet toevoegen van een tweede supermarkt op Hart van Zuid en de eventuele afweging tussen de verschillende mogelijkheden daarvoor is uiteindelijk een (politieke) keuze die de gemeente Wijchen moet maken. Wel vallen er een aantal uitgangspunten te noemen die bij het maken van deze keuze meegenomen dienen te worden:

- Hoewel in de scenariostudie (bijlage 4) de voor- en nadelen van het toevoegen van specifieke supermarktformules aan Hart van Zuid zijn besproken, dient de uiteindelijke keuze niet op basis van een specifieke supermarktformule gemaakt te worden. Planologisch gezien worden er namelijk extra supermarktmeters in het bestemmingsplan toegevoegd, onafhankelijk van de partij die deze meters invult. Na het vertrek van de eventuele voorkeurssupermarktformule x kunnen deze meters dus simpelweg door formule y worden ingevuld.
- De uiteindelijke keuze dient dan ook te geschieden op basis van gegronde ruimtelijk-economische argumenten. Voor een juridisch houdbaar plan zal moeten worden aangetoond dat er behoefte is aan een tweede supermarkt op Hart van Zuid, dat deze geen verstorende effecten heeft op de gewenste detailhandelsstructuur en dat dit leidt tot een duurzaam ruimtegebruik (zie Ladder voor duurzame verstedelijking). Hierbij dient ook rekenschap te worden gegeven aan de mogelijk precedentwerking die van een nieuwe supermarkt uitgaat. Uit de al eerder door DTNP uitgevoerde marktruimteberekening voor de dagelijkse winkelsector is gebleken dat de marktruimte op de (middel)lange termijn onzeker is, en sterk afhankelijk van het tempo waarin de woningbouwopgave in de praktijk werkelijkheid zal worden. Het benutten van eventuele toekomstige marktruimte is bovendien geen doel op zich; deze dient enkel te worden ingezet om de beoogde detailhandelsstructuur te versterken. Ook dient hierbij te worden gekeken naar de locatie van de toekomstige substantiële woningbouw.
- In de beoogde structuur heeft Hart van Zuid een aan het hoofdcentrum ondersteunende functie, het boodschappenaanbod behoort hierbij aan te sluiten. Een tweede supermarkt op Hart van Zuid zou Hart van Zuid dusdanig sterk maken in verhouding tot de overige winkelcentra dat dit winkelcentrum een wijkoverstijgende functie krijgt, wat ingaat tegen het vigerende detailhandelsbeleid. Daarmee worden potentiële bezoekers aan Wijchen-Centrum onttrokken, wat ten koste gaat van het voorzieningenaanbod in dit hoofdcentrum van de gemeente. Hierbij speelt bovendien dat de afstand tussen de winkelgebieden in Wijchen heel beperkt is en dat het centrum van Wijchen centraal in het dorp ligt. Zoals figuur 2 in bijlage 3 laat zien vormen juist de dagelijkse boodschappenwinkels het fundament waar overige voorzieningen in het hoofdcentrum van Wijchen op gestoeld zijn. Het dusdanig versterken van Hart van Zuid leidt tot het verzwakken van het fundament in het hoofdcentrum (minder bezoekers) en zet daarmee ook de overige voorzieningen in Wijchen-Centrum onder druk.

- Een tweede supermarkt op Hart van Zuid biedt voor dit winkelgebied en voor Wijchen-Zuid duidelijke meerwaarde. Het zorgt ervoor dat een bredere herontwikkeling en modernisering van het winkelcentrum plaats kan vinden waarmee ook de toekomst voor maatschappelijke functies zoals IKC Het Zuiderpad op deze plek wordt veiliggesteld. Voor de algehele leefbaarheid van Wijchen-Zuid is dit een positieve ontwikkeling.
- Zoals gezegd mag de gemeente niet sturen op formules. Een tweede supermarkt in Hart van Zuid betekent in alle scenario's de toevoeging van een grote detailhandelsunit, primair geschikt voor supermarkten en soortgelijke formules. Dit brengt dusdanige onzekerheid met zich mee dat het ongewis wordt wat de uiteindelijk uitwerking zal zijn. Het risico bestaat bijvoorbeeld dat een verhuiscarrousel op gang komt en winkels zich buiten het centrum gaan vestigen in vrijkomende winkelunits. Dit is nog een complicerende factor in de scenarioanalyse (zie bijlage 4). Het is bij de uiteindelijke afweging verstandig uit te gaan van het scenario met de grootste effecten op de overige winkelstructuur.

Bijlage 1

Marktruimte in Wijchen

Inzicht in de (toekomstige) distributieve marktruimte voor supermarkten en de dagelijkse sector (sterke relatie met de supermarktsector) is een belangrijke bouwsteen voor het bepalen van de gewenste winkelstructuur (omvang, spreiding). Hiervoor maken we een distributieve berekening op basis van bestaande onderzoeksgegevens, kengetallen en ervaringscijfers, uitgaande van een versterkt supermarktaanbod in Wijchen.

Een kwantitatieve analyse van vraag en aanbod geeft een indicatie van de aanwezige marktruimte (ruim, krap, overaanbod), maar is op zichzelf geen onderbouwing voor nieuwe ontwikkelingen.

De vraagzijde wordt bepaald door de omzet per hoofd, de omvang van het verzorgingsgebied (aantal inwoners), de mate waarin het omzetpotentieel uit dit verzorgingsgebied terechtkomt in winkels in Wijchen (koopkrachtbinding) en de mate waarin omzet van elders toevloeit (koop-krachttoevloeiing). Aan de aanbodzijde spelen de omvang (m² winkelvloeroppervlak) en de benodigde omzet per m² wvo (vloerproductiviteit) een rol.

Uitgangspunten

- Bevolkingsprognose: voor de gemeente Wijchen gaat de Primos-prognose op 'Druten-Wijchen in Cijfers' uit van een lichte bevolkingskrimp van de huidige 41.150 inwoners naar 40.300 in 2030[3]. De gemeente zet in haar nieuwste woningbouwplannen echter in op 2.700 bijkomende woningen tot 2030, wat zou leiden tot een inwonertal van 45.435. Er is echter nog onzekerheid over het realisatietempo van deze woningbouwplannen[4]. Om aan deze onzekerheid tegemoet te komen rekenen we met een bandbreedte van een stabilisatie van het inwonertal op 41.150 als minimum en een bevolkingsgroei naar 45.435 inwoners als maximum. Voor beide scenario's is substantiële woningbouw (respectievelijk 700 à 2.700 woningen tot 2030) noodzakelijk, als gevolg van de optredende huishoudensverdunning.
- Inkomenscorrectie: In Nederland is de gemiddelde besteding per hoofd van de bevolking in de supermarktsector per jaar € 2.071[5] (excl. btw, excl. internet-uitgaven) en in de dagelijkse sector € 2.587 (excl. btw, excl. internet-uitgaven). Het gemiddeld inkomen per inwoner in Wijchen is met € 26.900 nagenoeg gelijk aan het landelijk gemiddelde van € 27.000[6]. Dit minimale verschil hoeft niet doorberekend in de bestedingen per hoofd, maar hebben we vanwege zorgvuldigheid wel gedaan.
- Aandeel online: het aandeel online lag in de dagelijkse sector in Wijchen in 2016 rond de 1%[7], wat destijds normaal was in Nederland. Online boodschappen doen is sindsdien hard gegroeid. Zo zijn aanbieders als Picnic nu ook in Wijchen actief. De coronamaatregelen

[3] Druten-Wijchen in Cijfers (2021), Bevolking.

[4] Gelet op onder andere doorlooptijden planontwikkeling, bouwcapaciteit aannemers, beschikbaarheid grondstoffen, oplopende bouwkosten, bezwaarprocedures en ervaringen bij andere grootschalige woningbouwontwikkelingen.

[5] Retail Insiders (2021), Omzetkengetallen 2020.

[6] CBS Kerncijfers Wijken en Buurten, 2019

[7] I&O Research/Ecorys (2016), Kopen@Regio Arnhem-Nijmegen.

hebben deze ontwikkeling verder versneld. Inmiddels ligt dit percentage landelijk fors hoger (ca. 5%). Gelet op alle ontwikkeling in de sector, is het reëel er vanuit te gaan dat dit in de toekomst door blijft groeien. Voor 2025 gaan we uit van een online aandeel van 7,5%, voor 2030 van een bandbreedte van 10% tot 15%. De precieze langetermijnontwikkeling van online boodschappen doen is erg onzeker (verdienmodel, doelgroepen, etc.), maar dat het de komende periode verder zal groeien is duidelijk. Het is dan ook belangrijk daar rekening mee te houden bij het bepalen van de voorzieningenstructuur op de lange termijn. De omzet per hoofd in 2025 en 2030 wordt gecorrigeerd om het effect van deze ontwikkeling te duiden (minder behoefte aan fysiek verkoopoppervlak). Deze online aankopen zijn in de som verwerkt door een (tweede) correctie uit te voeren op de winkelomzet per hoofd.

- Koopkrachtbinding: de koopkrachtbinding staat voor de mate waarin de dagelijkse winkels er in slagen de inwoners uit het verzorgingsgebied aan zich te binden. In 2016 is het Koopstromenonderzoek regio Arnhem-Nijmegen uitgevoerd[8]. Hier is voor de hele gemeente Wijchen een koopkrachtbinding gemeten van 89% voor de bestedingen in fysieke dagelijkse winkels. Voor de som is deze binding vanaf 2020 licht naar boven bijgesteld op 90% vanwege de komst van de nieuwe Lidl die de variëteit in het supermarktaanbod van Wijchen heeft vergroot. Gezien de supermarktontwikkelingen die er spelen in o.a. Grave, het nabije aanbod in Dukenburg (AH XL) en de komst van de nieuwe Plus-supermarkt in Overasselt is 90% binding in de toekomst naar verwachting het maximaal haalbare.
- Koopkrachttoevloeiing: De toevloeiing is het aandeel van de omzet dat verdiend wordt met bestedingen van consumenten van buiten de gemeente Wijchen. Uit het in 2016 uitgevoerde Koopstromenonderzoek Arnhem-Nijmegen bleek deze toevloeiing ongeveer 10% te zijn*. Sindsdien heeft Wijchen haar functie als aantrekkelijke boodschappenlocatie behouden (o.a. bezoekgemak), maar een toevloeiing van boven de 10% lijkt gezien de ontwikkelingen in en om Wijchen niet reëel.
- Vloerproductiviteit: In Nederland bedragen de gemiddelde bestedingen per m² in de dagelijkse winkelsector € 7.577[9] en in de supermarktsector € 8.078[10]. Ook in Wijchen moet deze landelijk gemiddelde vloerproductiviteiten als ondergrens worden gezien, om consumenten een kwalitatief goed aanbod en serviceniveau te kunnen bieden.

Resultaten

De berekeningen van de marktruimte voor de supermarktsector en de dagelijkse sector zijn op de volgende pagina's weergegeven. Op basis van deze variabelen en uitgangspunten kan worden geconcludeerd dat de beschikbare marktruimte in zowel de algehele dagelijkse sector als specifiek in de supermarktsector sterk afhankelijk is van de mate waarin het gemeentelijke inwonertal zal toenemen.

In 2025 zou het huidige supermarktaanbod van 9.100 m² wvo circa 10% boven het landelijke gemiddelde functioneren. Op de langere termijn, wanneer de onzekerheid m.b.t woningbouw

[8] I&O Research/Ecorys (2016), Kopen@Regio Arnhem-Nijmegen.
[9] Retail Insiders (2021), Omzetkengetallen 2020
[10] Retail Insiders (2021), Omzetkengetallen 2020

toeneemt, loopt het haalbare supermarktaanbod uiteen van -200 à +750 m² wvo bij een stabilisatie van het inwonertal, tot 1.150 à 1.750 m² wvo bij een maximale bevolkingsgroei. Voor de gehele dagelijkse sector is dit minimaal -100 à +600 m² wvo en maximaal 1.200 à 2.000 m² wvo.

De indicatieve berekening voor de supermarktsector in gemeente Wijchen*

			2025	2030 (stabiel aantal inwoners)	2030 (max. toename inwoners)
a	Aantal inwoners in verzorgingsgebied		41.150	41.150	45.435
b	Winkelomzet per hoofd (excl. btw en internet), gecorrigeerd voor gemiddeld inkomen		€ 1.974	€ 1.814 à 1.921	€ 1.814 à 1.921
c	Koopkrachtbinding		90%	90%	90%
d	Verwachte winkelomzet uit verzorgings-gebied (excl. btw)	a * b * c	€ 73,1 mln	€ 67,2 á 71,1 mln	€ 74,2 á 78,5 mln
e	Aandeel vreemde koopkracht/koopkrachttoevloeiing		10%	10%	10%
f	Totale winkelomzet (excl. btw)	d / (1 - e)	€ 81,2 mln	€ 74,6 à 79,0 mln	€ 82,4 à 87,3 mln
g	Gemiddelde winkelomzet per m² wvo (excl. btw)		€ 8.078	€ 8.078	€ 8.078
h	Potentieel winkelaanbod	g / h	ca. 10.050 m² wvo	ca. 9.250 à 9.800 m² wvo	ca. 10.200 à 10.800 m² wvo
i	Huidig winkelaanbod		ca. 9.100 m² wvo	ca. 9.100 m² wvo	ca. 9.100 m² wvo
j	Huidige winkelomzet per m² wvo (excl. btw)	f / i	€ 8.930	€ 8.206 à 8.689	€ 9.061 à 9.594
k	Indicatie uitbreidingsruimte	h - i	ca. +950 m² wvo	ca. -200 à +750 m² wvo	ca. 1.150 à 1.750 m² wvo

* Voor een toelichting op de achtergronden van deze berekening verwijzen we naar de publicatie van Retail Insiders (2021), 'Omzetkengetallen 2020 ten behoeve van ruimtelijk-economisch onderzoek'.

De indicatieve berekening voor de <u>dagelijkse sector</u> in gemeente Wijchen*

			2025	2030 (stabiel aantal inwoners)	2030 (max toename inwoners)
a	Aantal inwoners in gemeente Wijchen		41.150	41.150	45.435
b	Winkelomzet per hoofd (excl. btw en internet), gecorrigeerd voor gemiddeld inkomen		€ 2.466	€ 2.266 à € 2.399	€ 2.266 à € 2.399
c	Koopkrachtbinding		90%	90%	90%
d	Verwachte winkelomzet verzorgingsgebied (excl. btw)	a * b * c	€ 91,3 mln	€ 83,9 à € 88,9 mln	€ 92,7 à € 98,1 mln
e	Aandeel vreemde koopkracht/koopkrachttoevloeiing		10%	10%	10%
f	Totale winkelomzet (excl. btw)	d / (1 - e)	€ 101,5 mln	€ 93,2 à 98,7 mln	€ 103 à 109 mln
g	Gemiddelde winkelomzet per m² wvo (excl. btw)		€ 7.577	€ 7.564	€ 7.564
h	Potentieel winkelaanbod	f / g	ca. 13.400 m² wvo	ca. 12.300 à 13.000 m² wvo	ca. 13.600 à 14.400 m² wvo
i	Huidig winkelaanbod		ca. 12.400 m² wvo	ca. 12.400 m² wvo	ca. 12.400 m² wvo
j	Huidige winkelomzet per m² wvo (excl. btw)	f / i	€ 8.181	€ 7.518 à € 7.960	€ 8.301 à € 8.789
k	Indicatie uitbreidingsruimte	h - i	ca. 1.000 m² wvo	ca. -100 à +600 m² wvo	ca. 1.200 à 2.000 m² wvo

* Voor een toelichting op de achtergronden van deze berekening verwijzen we naar de publicatie van Retail Insiders (2021), 'Omzetkengetallen 2020 ten behoeve van ruimtelijk-economisch onderzoek'.

Bijlage 2

Het verschil tussen ruimtelijke ordening en economische ordening

Er bestaat een groot verschil tussen ruimtelijke ordening (wettelijke taak van een gemeente) en economische ordening (niet toegestaan[11]). Ruimtelijke ordening gaat over de ordening van functies (bijvoorbeeld 'detailhandel'). De overheid bepaalt of een specifieke functie gewenst is op een bepaalde plek en of het nodig is om voor die betreffende functie, aanvullend aan de reeds beschikbare (schaarse) ruimte, extra ruimte te reserveren in bestemmingsplannen. Het is een wettelijke taak van een gemeente hierin een zorgvuldige belangenafweging te maken (aan goede ruimtelijke ordening te doen).

Deze afwegingsruimte gaat echter niet zo ver dat overheden kunnen sturen op specifieke bedrijven, bijvoorbeeld dat bedrijf A zich wel of niet mag vestigen of uitbreiden, omdat dat effecten heeft voor de bedrijfsvoering van bedrijf B. Dat is economische ordening en dat is niet toegestaan. Er is namelijk sprake van vrije vestiging van bedrijven.

Concreet betekent dit voor Hart van Zuid dat de gemeente Wijchen niet mag bepalen welke supermarktformule zich hier mag vestigen, maar wél of een verplaatsing of toevoeging van een supermarkt als functie aan Hart van Zuid vanwege ruimtelijke argumenten wenselijk is. Aangezien de plannen voor Hart van Zuid gelden als een 'nieuwe stedelijke ontwikkeling' moet ook de 'ladder voor duurzame verstedelijking' worden doorlopen[12]. De gemeente Wijchen dient dus hoe dan ook duidelijk te motiveren of er behoefte is aan een tweede supermarkt in Hart van Zuid, zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin, en expliciet mogelijke effecten mee te wegen in de besluitvorming.

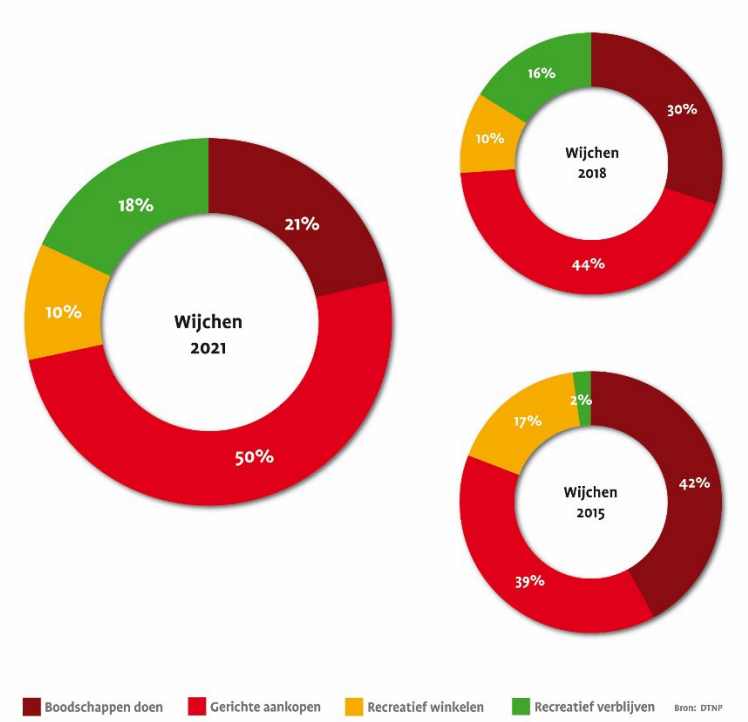
[11] Dit is onder andere geregeld in de Europese Dienstenrichtlijn en de Nederlandse implementatie daarvan in de Dienstenwet).
[12] Voor meer informatie, zie: https://iplo.nl/thema/ruimtelijke-ontwikkelingen/bijzondere-onderwerpen/ladder/winkels/#h26f5f056-4364-4263-803b-9ac31b77c698

Bijlage 3

De rol van supermarkten in centrumgebieden

Supermarkten hebben, meer dan andere publieksgerichte voorzieningen, een ruimtelijk-economisch belang in het functioneren van winkel- en centrumgebieden:

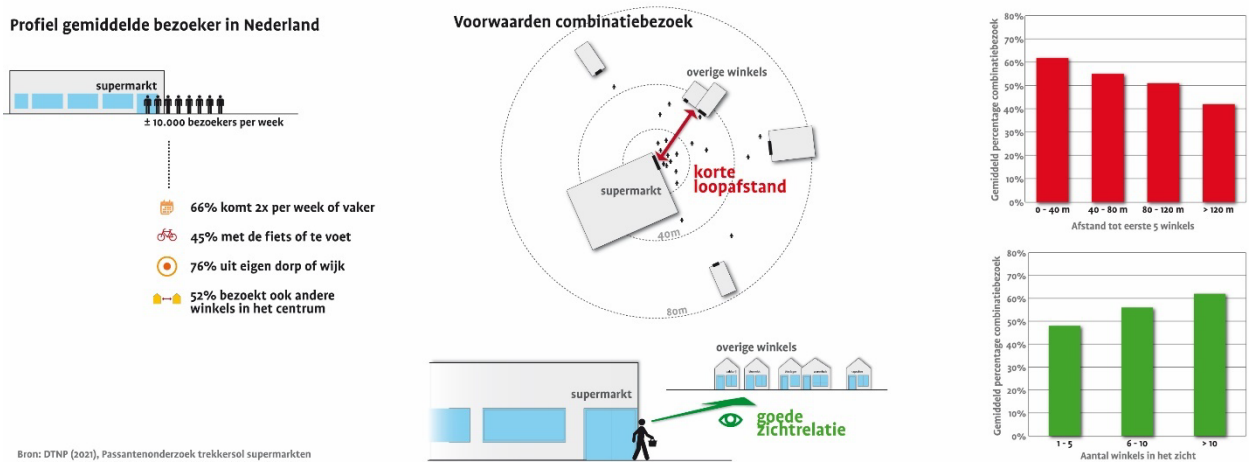
- Bezoekmotief: In een middelgroot centrum als dat van Wijchen en in een wijkcentrum zoals Hart van Zuid is het doen van boodschappen, samen met 'doelgerichte aankopen', de belangrijkste reden om dit centrum te bezoeken (zie figuur 1).[13] Het doen van fysieke boodschappen en doelgerichte aankopen is een door de jaren heen een stabiel bezoekmotief en is relatief alleen maar belangrijker geworden door de afname van het recreatieve winkelbezoek.

Figuur 1: Bezoekmotief centrum Wijchen, middelgrote Centra onderzoek 2021.

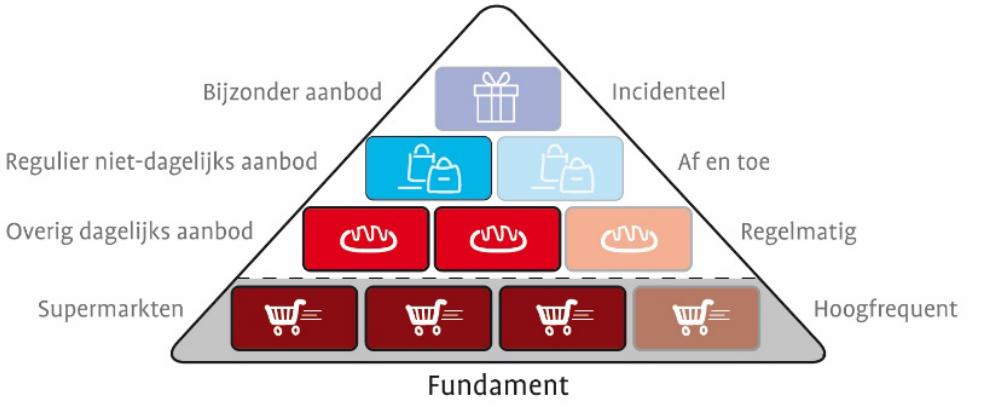
- Trekkersfunctie: een gemiddelde moderne supermarkt trekt ongeveer 10.000 bezoekers per week, meer dan iedere andere functie in een winkelgebied. Supermarkten zijn dan ook de belangrijkste publiekstrekkers én bronpunten van passantenstromen in winkelgebieden.
- Combinatiebezoek: Een supermarkt is van groot belang voor overige functies in een winkelgebied omdat een bezoek aan de supermarkt (als bronpunt) vaak gecombineerd wordt met een bezoek aan een andere publieke functie. Gemiddeld bezoekt bijna de helft van de supermarktbezoekers ook andere winkels[14]. Een goede inpassing van de supermarkt is cruciaal (o.a. nabijheid, goede zichtrelatie). Indien een supermarkt niet goed is ingepast, dan daalt het combinatiebezoek snel.

[13] DTNP (2021), Middelgrote centra onderzoek.
[14] DTNP (2021), Passantenonderzoek trekkersrol supermarkten.

Figuur 2: Combinatiebezoek van supermarktbezoekers met andere winkels in centra

- Draagvlak overige voorzieningen: Net als in de voedselketen is er ook in de samenstelling van winkelvoorzieningen in centra een opbouw en hiërarchie. De passantenstromen vanuit supermarkten en overige dagelijkse winkels vormen de basis waarop niet-dagelijkse winkels en overige voorzieningen in centra kunnen functioneren. Niet-dagelijkse winkels en overige voorzieningen zorgen op hun beurt voor aanvullende bezoekmotieven. Hierbij geldt het algemene ruimtelijk-economische basisprincipe dat een concentratie van functies en daarmee de bundeling van passantenstromen ertoe leidt dat functies elkaar gaan versterken. Het winkelcentrum als geheel wordt daarmee sterker dan de som der delen. In een middelgroot centrum als dat van Wijchen is de kritische massa en aantrekkingskracht van het niet-dagelijkse aanbod beperkt. Daardoor zijn zij voor hun functioneren deels afhankelijk van de passantenstroom van boodschappenpubliek.

Figuur 3: Dagelijkse boodschappen als fundament voor een centrum

Naast het feit dat supermarkten cruciaal zijn voor een centrum of winkelgebied als geheel vervullen zij nog bijkomende baten:

- De nabijheid van een boodschappenvoorziening verhoogt de leefbaarheid van een buurt of wijk. De buurt of wijk wordt als geheel aantrekkelijker.
- Een boodschappenvoorziening functioneert als lokale ontmoetingsplek waar buurtgenoten elkaar spontaan, tijdens het doen van een boodschap, tegenkomen en een praatje kunnen maken met elkaar.
- Supermarkten hebben voor verhuurders (vastgoedeigenaren) een lage risicofactor (stabiele huurder). Daarnaast vergroten zijn de haalbaarheid van complexe gebiedsontwikkelingen. Ze bieden investeringsperspectief voor ontwikkelaar en ondernemers.

Bijlage 4

Scenario's en effectenbeoordeling

Om helder te krijgen wat de gevolgen zijn van een tweede supermarkt op Hart van Zuid op de algehele voorzieningenstructuur van Wijchen zijn de volgende scenario's uitgewerkt[15]:

0. Nul-scenario: Er komt geen tweede supermarkt op Hart van Zuid. De huidige supermarkten blijven op hun plek.
1. Verplaatsing discounter: een discount supermarkt verplaatst vanuit een ander winkelgebied in Wijchen naar Hart van Zuid
    a. Verplaatsing van Aldi (Hof van Achterlo) naar Hart van Zuid.
    b. Verplaatsing van Lidl (centrum) naar Hart van Zuid
2. Verplaatsing service formule: Een service supermarkt verplaatst vanuit een ander winkelgebied in Wijchen naar Hart van Zuid
    a. Verplaatsing Albert Heijn (centrum) naar Hart van Zuid, met mogelijk een kleinere AH in het centrum
    b. Verplaatsing Jan Linders (Hof van Achterlo) naar Hart van Zuid
3. Nieuwvestiging (soft-discounter)[16]

In de scenario's maken we onderscheid tussen verschillende supermarktformules en type supermarkten. Ondanks dat het gemeenten niet is toegestaan te sturen op formules (zie hiervoor), is het wel relevant voor de belangenafweging om de verschillende scenario's (met elk hun eigen effecten) af te wegen.

Voor ieder scenario zijn voor zowel de korte (1 jaar vanaf ontwikkeling) als de lange termijn (10 jaar vanaf ontwikkeling) de effecten bekeken op:

- Spreiding supermarktstructuur in Wijchen
- Totale voorzieningenstructuur in Wijchen
- Voorzieningenniveau per winkelgebied
- Invulbaarheid commercieel vastgoed
- Woon- en leefklimaat
- Ondernemersklimaat en investeringszekerheid
- Consistentie van gevoerd beleid (juridisch afbreukrisico en precedentwerking)

Voor ieder scenario worden in het vervolg van deze paragraaf de effecten beschreven op de verschillende beoordelingsaspecten. Voor alle verplaatsingsscenario's zijn we er vanuit gegaan dat de achterblijvende winkel niet opnieuw wordt ingevuld met een andere winkel (uitgezonderd het AH-scenario). In de 'tot slot'-paragraaf gaan we hier nader op in.

[15] Een verplaatsing van de COOP in Wijchen-Noord wordt op alle aspecten als dusdanig negatief ingeschat dat deze niet is opgenomen in de scenariostudie. De enige supermarkt uit die winkelgebied zou dan verdwijnen, waardoor ook het bestaansrecht van de overige voorzieningen wegvalt.
[16] Onder soft-discounter kunnen bijvoorbeeld Nettorama en Dirk worden verstaan.

Nul-scenario: Voortzetting huidige situatie

- In het nul-scenario blijft de spreiding van het supermarktaanbod op het huidige niveau. Positief is dat de grootste woningbouwprojecten (Vormerse Plas, Huurlingsedam en TKWM) plaatsvinden nabij de centra met het meest ruime supermarktaanbod (Wijchen-Centrum en Hof van Achterlo).
- Voor de totale voorzieningenstructuur geldt dat het aanbod naar verwachting licht zal afnemen, als gevolg van de autonome ontwikkeling die sowieso plaatsvindt waarbij de behoefte vanuit de consument aan fysieke winkels afneemt. De invulbaarheid van publieksgericht vastgoed zal autonoom in het centrum eerder verslechteren dan verbeteren, ook wanneer Hart van Zuid niet versterkt wordt met een tweede supermarkt. Het niet toevoegen van een tweede supermarkt op Hart van Zuid zorgt er op die locatie voor dat kansen worden gemist om het voorzieningenaanbod hier een boost te geven.
- Als gevolg van de verwachte terugloop in voorzieningen zal het algehele woon- en leefklimaat in Wijchen naar verwachting ook licht verslechteren. Specifiek voor Hart van Zuid geldt dat het dan problematisch kan worden om maatschappelijke functies zoals de basisschool Het Zuiderpad een goede toekomst te bieden.
- Het nul-scenario sluit aan bij het vigerend detailhandelsbeleid (Beleidsnotitie Detailhandel, 2015). Hierin werd het primaat duidelijk bij het centrum van Wijchen gelegd, met daarnaast drie ondersteunende winkelcentra (Hof van Achterlo, Wijchen-Noord en Zuiderpoort) die geen wijk-overstijgende functie hebben. Door consistent beleid te voeren ontstaat een gunstig ondernemersklimaat en een hogere investeringszekerheid. Juridisch staat de gemeente in dit scenario sterk; de gemaakte keuze sluit aan bij het vigerende beleid. Hierdoor wordt voorkomen dat er een precedent wordt geschapen waar eventuele toekomstige ongewenste supermarktinitiatieven zich op kunnen beroepen.

Scenario1a: Verplaatsing Aldi

- Verplaatsing van Aldi vanuit Hof van Achterlo naar Hart van Zuid zou leiden tot een logischere spreiding van het supermarktaanbod. In het verzorgingsgebied van Hart van Zuid wonen immers aanzienlijk meer mensen dan in dat van Hof van Achterlo.
- Voor Hart van Zuid is de vestiging van Aldi een positieve ontwikkeling: daar ontstaat een sterke combinatie met een discountsupermarkt en een servicesupermarkt. De overige ambities die er liggen voor Hart van Zuid kunnen hiermee worden verwezenlijkt.
- De combinatie van Aldi (discountsupermarkt) met Jumbo (servicesupermarkt) maakt Hart van Zuid het enige boodschappencluster in Wijchen waar een discounter, een servicesupermarkt en een divers pakket aan verszaken en drogist naast/bij elkaar zijn gevestigd (het voorzieningenaanbod zal in Hart van Zuid op de toevoeging van Aldi na niet veranderen). Dit is een sterke basis met veel aantrekkingskracht op consumenten. Het zou van Hart van Zuid een bovenwijks- en mogelijk zelfs bovenlokaal verzorgend winkelcentrum maken. Het wordt een sterke concurrent voor het centrum van Wijchen (waar wel de combinatie van discounter en servicesupermarkt aanwezig is, maar niet in elkaars directe nabijheid), maar ook voor de overige boodschappencentra in de gemeente. Passantenstromen aan het hoofdcentrum van Wijchen worden onttrokken. Dit heeft vervolgens negatieve gevolgen voor het voorzieningenaanbod in het centrum (zie bijlage 3, figuur 3 dagelijkse boodschappen als fundament voor een centrum). Het effect op Hof van Achterlo, (en daarmee het voorzieningenniveau voor de omliggende buurten) is zeer groot, doordat ongeveer de helft van het voorzieningenaanbod vertrekt. Daar staat tegenover dat

het effect op Winkelcentrum Noord eerder positief dan negatief is. Dat winkelcentrum krijgt in feite meer lucht doordat het voorzieningenniveau elders in Wijchen-Noord af neemt.

- Een verplaatsing van Aldi vanuit het ene buurtwinkelcentrum (Hof van Achterlo) naar het andere (Hart van Zuid) is niet consistent met het detailhandelsbeleid. Het gemeentelijke beleid zette in op een versterking van het centrum en een drietal ondersteunende boodschappencentra. De versterking van het centrum heeft met de komst van Lidl plaatsgevonden. Hof van Achterlo is nu met twee supermarkten oververtegenwoordigd, maar datzelfde zou gezegd kunnen worden van een tweede supermarkt in Hart van Zuid. Tegelijkertijd gaat verplaatsing van Aldi ook niet dusdanig tegen het beleid in dat gevreesd moet worden voor een hoog juridisch afbreukrisico of precedentwerking. Dit echter wel op voorwaarde dat de door de Aldi achtergelaten supermarktmeters in Hof van Achterlo uit de markt worden gehaald en dat gemotiveerd wordt waarom specifiek een discountsupermarkt uit Hof van Achterlo zou moeten verplaatsen.
- Indien de achtergelaten supermarktmeters toch opnieuw (deels) wordt ingevuld met een supermarkt (bijvoorbeeld door schaalvergroting van Jan Linders) dan komt de dagelijkse winkelsector in de gemeente mogelijk onder druk te staan. De kwantitatieve uitbreidingsruimte op de (middel)lange termijn is immers onzeker.

Scenario 1b: Verplaatsing Lidl

- De verplaatsing van Lidl vanuit de Touwslagersbaan in het centrum naar Hart van Zuid is ongunstig voor de spreiding van de gemeentelijke supermarktstructuur. De toevoeging van Lidl aan Hart van Zuid is vanuit het aantal inwoners in Wijchen-Zuid logisch, maar met het verliezen van Lidl als supermarkt in het centrum, neemt het supermarktaanbod in het centrum fors af.
- Er wordt een sterk bronpunt in de hoofdwinkelstraat van Wijchen-Centrum weggenomen, waardoor de overige voorzieningen in het centrum niet meer profiteren van deze passanten. De effecten zullen het grootst zijn in de Touwslagersbaan, maar ook elders kunnen effecten merkbaar zijn als gevolg van minder bezoekers aan het centrum. Het algehele voorzieningenniveau van het centrum (en daarmee van de gemeente als geheel) zal teruglopen (zie figuur 3). De invulbaarheid van publieksgericht vastgoed, dat zich overwegend in Wijchen-Centrum bevindt, zal dan ook afnemen (lees: toename leegstand).
- Evenals in scenario 1a ontstaat een sterke combinatie van een service supermarkt (Jumbo) met een discountsupermarkt (Lidl) waardoor Hart van Zuid een sterke boost krijgt en bovenwijks/-lokaal zal gaan functioneren. Een dusdanige versterking van Hart van Zuid zal negatief uitpakken voor alle overige winkelgebieden in de gemeente.
- De verplaatsing van centrumsupermarkt Lidl naar Hart van Zuid is sterk inconsistent met het detailhandelsbeleid van de gemeente Wijchen, waarin het primaat bij het hoofdcentrum wordt gelegd en waarin de toevoeging van Lidl aan het centrum onderdeel was van de versterking van het centrum van Wijchen. Deze keuze zou dan ook leiden tot een hoog juridisch afbreukrisico en schept een zeer groot precedent voor volgende supermarktinitiatieven buiten het hoofdcentrum. Immers: als een supermarkt uit het hoofdcentrum mag verplaatsen, welke redenen zijn er dan om initiatieven van andere supermarkten (nieuwe of in een winkelgebied lager in de hiërarchie) te voorkomen?
- De onduidelijkheid die ontstaat door het voeren van dergelijk inconsistent beleid heeft een sterk negatief effect op de investeringszekerheid; niet alleen bij supermarktondernemers, maar ook bij andere (centrum)ondernemers en vastgoedeigenaren.

Scenario 2a: Verplaatsing Albert Heijn

De verplaatsing van Albert-Heijn vanaf het Europaplein in het centrum naar Hart van Zuid heeft in grote lijnen dezelfde effecten als de verplaatsing van de Lidl (scenario 1b).

- Ook in dit scenario verdwijnt een belangrijk bronpunt uit het centrum van Wijchen, waarmee de totale voorzieningenstructuur van de gemeente onder druk wordt gezet.
- Hoe negatief de verplaatsing van Albert Heijn daadwerkelijk uitpakt voor de totale voorzieningenstructuur van de gemeente is mede afhankelijk van de vraag of AH daarnaast een kleinere (mandjes)winkel aan het Europaplein wilt openhouden. Hoewel er geen kwantitatieve aanleiding is het aantal supermarktmeters in de gemeente uit te breiden, zou een vervangende (AH)supermarkt op de Albert Heijn-locatie het negatieve effect op de totale voorzieningenstructuur wel verzachten. Per saldo blijft het effect echter negatief.
- Met de ontwikkelingen omtrent TKWM komt de Albert Heijn locatie centraler in het centrumgebied te liggen. Albert Heijn is de grootste supermarkt in Wijchen en een cruciale publiekstrekker aan de oostzijde van het centrum.
- Hart van Zuid kan zich ook in dit scenario sterk ontwikkelen, zij het iets minder sterk omdat er met Jumbo reeds een servicesupermarkt aanwezig is. Het algehele woon- en leefklimaat gaat er in deze wijk van Wijchen op vooruit, maar niet zo sterk als bij toevoeging van een discountsupermarkt.
- Evenals een verplaatsing van Lidl geldt voor Albert Heijn dat dit inconsistent zou zijn met het vigerende detailhandelsbeleid en de daarin uitgesproken ambities voor het centrum van Wijchen, ook als AH een mandjeswinkel in het centrum open houdt. Dé complete Wijchen-verzorgende AH ligt dan in Zuid. Qua verzorgingsfunctie van winkelgebieden is dit de omgekeerde wereld.

Scenario 2b: Verplaatsing Jan Linders

- De verplaatsing van Jan Linders vanuit Hof van Achterlo naar Hart van Zuid zou, evenals een verplaatsing van Aldi, leiden tot een logischere supermarktstructuur die beter aansluit bij de verdeling van de inwoners over Wijchen. Echter, met het wegvallen van de servicesupermarkt in Hof van Achterlo wordt wel het hart uit het voorzieningenaanbod in dit winkelgebied gerukt. Dit betekent een forse verslechtering van het voorzieningenniveau voor de buurten rondom Hof van Achterlo.
- Met Jan Linders als toevoeging ontstaat in Hart van Zuid een winkelcentrum dat wijk-overstijgend gaat functioneren, maar dat wel minder krachtig is dan in de situatie met een discounter. Hart van Zuid wordt een sterke concurrent voor het centrum, wat ten koste gaat van de voorzieningenstructuur van Wijchen als geheel. De invulbaarheid van commercieel vastgoed en de investeringsbereidheid in het centrum zullen afnemen, maar niet zo sterk als in de scenario's waarin er een supermarkt uit het centrum verdwijnt of wanneer zich een discountsupermarkt vestigt in Hart van Zuid.
- Opgemerkt dient te worden dat de effecten bij een verhuizing van Jan Linders iets minder sterk zijn dan wanneer de Aldi als discountsupermarkt wordt toegevoegd als Hart van Zuid. Alleen voor Hof van Achterlo zijn de effecten veel groter.
- Voor de consistentie met vigerend beleid en het al dan niet invullen van achtergebleven supermarktmeters geldt hetzelfde als voor scenario 1a.

Scenario 3: Nieuwvestiging

De voorgaande scenario's gingen uit van de verhuizing van een supermarkt binnen de gemeente Wijchen. In al die scenario's is de mogelijkheid open gelaten dat de achtergebleven supermarktmeters uit de markt gehaald kunnen worden, wat ertoe zou leiden dat het supermarktaanbod van de totale gemeente hoe dan ook binnen de aanwezige marktruimte zou blijven. Scenario 3 gaat uit van de nieuwvestiging van een supermarkt die momenteel nog niet in de gemeente aanwezig is. Het betreft dus een toevoeging op het aanbod en daarmee een mogelijke overschrijding van de marktruimte (afhankelijk van de inwonerontwikkeling).

- Door het completere totale supermarktaanbod zal Wijchen haar regiofunctie mogelijk iets versterken, maar het aantal bijkomende bezoekers van buitenaf zal naar verwachting niet significant zijn. Extra toevloeiing zal primair terecht komen in Hart van Zuid.
- Het eventueel overschrijden van de beschikbare marktruimte leidt ertoe dat supermarkten onder het landelijk gemiddelde zullen gaan presteren. Enerzijds ontstaat de mogelijkheid dat een supermarkt op termijn weg zal vallen; anderzijds kan de kwaliteit van het aanbod onder druk komen te staan. Dit laatste kan zich bijvoorbeeld uiten in minder investeringen in de supermarkt en een minder ruime assortimenten[17].
- Op korte termijn wordt het voorzieningenniveau in Wijchen uitgebreid en dus versterkt. Het risico op structuurverstorende effecten op lange termijn is echter groot. Wanneer de groei van het gemeentelijke inwonertal tegenvalt, is het zeer goed mogelijk dat er een supermarkt wegvalt en/of verschraling optreedt in het overige dagelijkse winkelaanbod. Waar die effecten zich voordoen laat zich niet geheel op voorhand voorspellen. Het vernieuwde efficiënte en complete boodschappencentrum Hart van Zuid zal naar verwachting wel goed functioneren. Risico's op verschraling van het aanbod en toename van leegstand voor de andere winkelgebieden nemen naar verwachting toe.
- Bij het toevoegen van een extra supermarktaanbieder wordt het woon- en leefklimaat van de totale gemeente op korte termijn verrijkt, maar op lange termijn slechter als gevolg van verschraling en de reële mogelijkheid dat er een andere supermarkt weg valt. Enkel in de buurten rondom Hart van Zuid wordt het woon- en leefklimaat versterkt, dankzij de bijkomende supermarkt en de complete herontwikkeling van Zuiderpoort.
- Beoordeling van een nieuwe supermarkt in Hart van Zuid (zonder dat er elders supermarktmeters uit de markt worden gehaald) dient genuanceerd te worden beoordeeld in relatie tot het vigerende beleid. Het centrum van Wijchen is versterkt door de komst van Lidl, conform beleid. Door nu een extra supermarkt aan Hart van Zuid toe te voegen, wordt in Zuid het sterkste boodschappencluster van Wijchen gecreëerd, terwijl het primaat (ook voor boodschappen, zie figuur 3) bij het centrum ligt. De overige centra zijn aangewezen als ondersteunende centra. Gelet op de schaal en structuur van Wijchen overstijgt een wijkcentrum met twee supermarkten en aanvullend aanbod (zoals met Hart van Zuid) deze functie. Dit is niet in lijn met het beleid.

[17] Doorloop in elke supermarkt is lager, waardoor de kans op derving in versassortiment toe neemt; als reactie daarop wordt dat assortiment verkleind om voldoende doorloop van producten te houden

Tabel 1: Overzicht langetermijn-effecten per scenario. In kleur is de relatieve omvang van de effecten weergegeven: hoe donkerder hoe groter de effecten zijn van dit scenario ten opzichte van de andere scenario's. Ook in het nul-scenario staan veel oranje kleuren. De reden daarvoor is dat autonoom verwacht mag worden dat de winkelsector verder onder druk komt te staan. Groter-dan-tekens (>) geven aan dat de effecten, afhankelijk van de locatie danwel de mogelijke afgeleide ontwikkelingen, ook groter kunnen zijn dan de weergegeven beoordeling.

	Nul-scenario	1a – Verplaatsing discounter (Aldi)	1b – Verplaatsing discount (Lidl)	2a – verplaatsing service formule (Albert Heijn)	2b – verplaatsing service formule (Jan Linders)	3 – Nieuwvestiging soft-discounter
Spreiding supermarktstructuur						>
Totale voorzieningenniveau		>	>	>		>
Invulbaarheid publieksgericht vastgoed		>	>	>		>
Woon- en leefklimaat			>	>		
Ondernemersklimaat & investeringszekerheid				>		
Beleidsconsistentie				>		

WIJCHEN DISTRIBUTIEF ONDERZOEK SUPERMARKTEN

2 DECEMBER 2021

WIJCHEN DISTRIBUTIEF ONDERZOEK SUPERMARKTEN

2 DECEMBER 2021

BUREAU STEDELIJKE PLANNING

Status:
Eindrapport

Datum:
2 december 2021

Een product van:
Bureau Stedelijke Planning bv
Silodam 1E
1013 AL Amsterdam
020 - 625 42 67
www.stedplan.nl
amsterdam@stedplan.nl

Team Winkelen
Dr. Aart Jan van Duren
Arjen van Tellingen MSc

Voor meer informatie: Dr. Aart Jan van Duren, ajvd@stedplan.nl

In opdracht van:
Gemeente Wijchen

De in dit document verstrekte informatie mag uitsluitend worden gebruikt in het kader van de opdracht waarvoor deze is opgesteld. Elk ander gebruik behoeft de voorafgaande schriftelijke toestemming van Bureau Stedelijke Planning BV©.

Projectnummer: 20210253
Referentie: 20210253 Wijchen DPO supermarkten

INLEIDING 7
CONCLUSIE: SAMENVATTEND ANTWOORD OP DE HOOFDVRAGEN 8
1 VRAAG- EN AANBODANALYSE 12
1.1 VRAAGZIJDE VAN DE MARKT
1.2 AANBODZIJDE VAN DE MARKT
2 CONTEXTANALYSE 23
2.1 TRENDS EN ONTWIKKELINGEN
2.2 RELEVANT BELEID
3 DISTRIBUTIEVE TOETS 29
3.1 SUPERMARKTDICHTHEDEN
3.2 DISTRIBUTIEVE BEREKENING
4 ECONOMISCHE EFFECTENANALYSE 33
4.1 MOGELIJKE VERDRINGINGSEFFECTEN
4.2 EFFECTEN OP BESTAANDE SUPERMARKTSTRUCTUUR
5 LOCATIEAFWEGING 37
5.1 NADERE BESCHRIJVING POTENTIELE VESTIGINGSLOCATIES
5.2 CONCLUSIES

INLEIDING

De gemeente Wijchen wenst zijn detailhandelsbeleid te actualiseren. Hiervoor is een actueel beeld nodig van de ontwikkelingsmogelijkheden voor supermarkten binnen de gemeente. Supermarkten zijn belangrijke, dragende functies in de Wijchense detailhandelsstructuur. De gemeente dient daarom een belangrijke keuze te maken of en waar toekomstige supermarktontwikkelingen gewenst zijn. Om die reden heeft de gemeente Wijchen Bureau Stedelijke Planning benaderd om een onderzoek uit te voeren dat antwoord geeft op drie cruciale vragen.

1. Hoe functioneert de huidige supermarktstructuur in Wijchen, en meer specifiek het centrum en de overige detailhandelsconcentraties (de wijk- en buurtwinkelcentra)?
2. Wat is het perspectief (in termen van potenties en bedreigingen) van die structuur voor de komende 10 jaar? Is er ruimte om het supermarktaanbod uit te breiden?
3. Indien dat laatste het geval is, welke locatie leent zich het best voor een nieuwe supermarktontwikkeling, gelet op een optimale en robuuste verzorgingsstructuur in Wijchen?

Opzet rapportage

De rapportage is als volgt opgebouwd:

1. Een analyse van de vraag- en het aanbodontwikkelingen van supermarkten in de gemeente Wijchen.
2. De contextanalyse van supermarkten met de belangrijkste trends en ontwikkelingen en het relevante beleid.
3. Een distributieve toets waarin de marktruimte voor supermarkten binnen Wijchen is berekend voor de komende 10 jaar.
4. Een economische effectenanalyse waarin de verdringingseffecten van een mogelijke tweede supermarkt in Wijchen worden berekend.
5. Een afweging van mogelijke locaties binnen de detailhandelsstructuur van Wijchen waar een nieuwe supermarkt het beste kan landen.

CONCLUSIE: SAMENVATTEND ANTWOORD OP DE HOOFDVRAGEN

Hoe functioneert de huidige supermarktstructuur in Wijchen, en meer specifiek het centrum en de overige detailhandelsconcentraties (de wijk- en buurtwinkelcentra)?

- Wijchen kent een duidelijke hiërarchische detailhandelsstructuur. Bovenaan staat het centrum dat wordt ondersteund door drie ondersteunende centra in de wijken. Waar het centrum de combinatie biedt van een ruim en gevarieerd dagelijks en niet-dagelijks aanbod, is in de ondersteunende centra vooral het dagelijks aanbod, en daarbinnen het supermarktaanbod, dominant.
- Het centrum fungeert in de volle breedte relatief goed. De koopkrachtbinding van de bewoners van Wijchen aan het (dagelijkse en niet-dagelijkse) winkelaanbod in het centrum is hoog en de leegstand ligt op een laag niveau. Dit relatief goede functioneren is mede het gevolg van het gevoerde beleid, met een focus op het centrum. Ook de komst van de Lidl in 2019 als derde volwaardige supermarkt (naast Albert Heijn en Jumbo) heeft voor meer aantrekkingskracht van het centrum gezorgd.
- Van de drie ondersteunende centra, zijn er twee in Noord gesitueerd en één in Zuid. Van deze centra beschikt alleen Hof van Achterlo over twee supermarkten (Jan Linders en Aldi, zonder aanvullend aanbod speciaalzaken). Dit centrum functioneert niet optimaal: het bevolkingsdraagvlak in het verzorgingsgebied is relatief beperkt in verhouding tot het aanbod, en de locatie leent zich niet voor een fors bovenwijkse functie. Het cluster in Noord functioneert goed, met een goed functionerende Coop als drager. Het centrum in Zuid (Zuiderpoort) functioneert van de ondersteunende centra echter het beste: het heeft een relatief groot bevolkingsdraagvlak, en ligt op een logische, goed bereikbare locatie.
- Het supermarktaanbod in het centrum van Wijchen neemt ongeveer 46% van het totale metrage aan supermarkten voor zijn rekening. Hiermee is de verhouding tussen het centrum en de ondersteunende structuur als het om de supermarkten wat in onbalans. Vergeleken met kernen van vergelijkbare omvang en functie (waar het gemiddelde op 30% ligt) is het aandeel supermarkten in het centrum groot (46% van het totaal in vergelijking met 30% in de referentiekernen).
- Gemiddeld genomen functioneert het supermarktaanbod in de huidige situatie al goed: de vloerproductiviteit ligt in Wijchen substantieel boven het landelijk gemiddelde. Dit betekent dat er al in de huidige situatie voldoende distributieve ruimte is om het supermarktaanbod in Wijchen te versterken.

Wat is het perspectief (in termen van potenties en bedreigingen) van die structuur voor de komende 10 jaar? Is er ruimte om het supermarktaanbod uit te breiden?

- Het perspectief van de huidige structuur is overwegend gunstig. De uitgangssituatie is goed, en de groei van het bevolkingsdraagvlak tot 2030 is fors. Wel zal in het centrum de kans op leegstand toenemen, vooral onder invloed van de afnemende vraag aan niet-dagelijkse winkels, een trend die we ook in andere centra van deze omvang in Nederland zien.
- Het centrum van Wijchen zal als middelgroot centrum de reeds ingezette transitie moeten (vervol)maken van een winkelgebied naar een centrumgebied, met een veelheid van centrumfuncties, waaronder horeca, cultuur en maatschappelijke functies.
- Distributief is er onmiskenbaar verdere ontwikkelingsruimte voor versterking van het supermarktaanbod in Wijchen. In de huidige situatie functioneren de supermarkten gemiddeld genomen al ruim bovengemiddeld, en tendeert deze naar ruimte om één volwaardige supermarkt toe te voegen. Met het voorziene woningbouwvolume is die ruimte al snel na nu groot genoeg om substantiële versterking van het supermarktaanbod mogelijk te maken. Die distributieve ruimte is al halverwege de periode tussen nu en 2030 meer dan voldoende voor een volwaardige nieuwe supermarkt (ca. 1.500 m^2 wvo). Er blijft dan nog voldoende ruimte over voor optimalisering van het gevestigde supermarktaanbod.
- De positieve effecten van een nieuwe supermarkt in Wijchen overstijgen dan ook de negatieve effecten, mits de locatie goed is gekozen.
- De mogelijke komst van een nieuwe supermarkt in Wijchen zal voor positieve uitstralingseffecten kunnen zorgen (structuurversterking, versterking vestigingsklimaat, katalysator nieuwe investeringen en sociale functie voor buurt en wijk), afhankelijk van de locatie van de nieuwe supermarkt.
- Naast positieve effecten voor het gebied zelf zijn er ook negatieve effecten te duiden als gevolg van de ontwikkeling. Dit zijn de zogenaamde verdringingseffecten: het verlies van omzet als gevolg van de versterking van het supermarktaanbod in Wijchen.
- De negatieve effecten worden echter fors gedempt door de groei van het draagvlak voor dagelijkse boodschappen. Sterker nog: op het niveau van de gemeente is de groei van het bestedingspotentieel groter dan het verdringingseffect van de nieuwe supermarkt.

Indien dat laatste het geval is, welke locatie leent zich het best voor een nieuwe supermarktontwikkeling, gelet op een optimale en robuuste verzorgingsstructuur in Wijchen?

- Om de positieve effecten van een nieuwe supermarkt te maximaliseren, en de negatieve effecten te dempen is het zaak is het belangrijk dat de nieuwe supermarkt daar wordt gesitueerd waar per saldo sprake kan zijn van

structuurversterking. Daartoe hebben we een multicriteria analyse uitgevoerd. In deze analyse zijn de 4 bestaande centra en een nieuw te realiseren cluster in de grootste woningbouwlocatie, Wijchen West, getoetst op de bijdrage die een nieuwe supermarkt kan leveren aan een robuuste en perspectiefvolle verzorgingsstructuur. Op basis hiervan zijn de volgende conclusies te trekken:

- De realisering van een nieuwe supermarkt is sterk af te raden in Hof van Achterlo. Er liggen hier niet of nauwelijks marktkansen, de fysieke ruimte is er niet en de verdringingseffecten (vooral op de supermarkten in het centrum zelf) zijn overwegend negatief. Zelfs de groei van het bevolkingsdraagvlak in de nieuwbouw van West doet geen afbreuk aan deze conclusie.
- Ook de realisering van een supermarkt op een nieuwe locatie, in de nieuwbouw van West, is niet aan te raden: te weinig positieve effecten teveel verdringingseffecten, vooral op Hof van Achterlo en niet passend in het vigerende beleid. Ook is het vragelijk of er voldoende behoefte is. Het aantal nieuwe inwoners is te beperkt om een moderne supermarkt te realiseren en leent zich eerder voor een compacte buurtsupermarkt. Feitelijk zijn er hier alleen marktkansen op een locatie waarmee een groter gebied dan alleen West bediend kan worden, wat weer te grote verdringingseffecten met zich meebrengt.
- Vestiging van een vierde volwaardige supermarkt in het centrum lijkt op papier een wenselijke ontwikkeling, omdat het consistent is met het vigerende beleid. Maar het is zeer de vraag wat het daadwerkelijk toevoegt aan het centrum. Het centrum kent namelijk al een ruim en gevarieerd aanbod aan supermarkten. Een nieuwe supermarkt leidt ongetwijfeld tot sterke verdringingseffecten op de bestaande supermarkten. Daarbij komt dat de kans op verdringing van overig dagelijks aanbod groot is wanneer de supermarkt niet centraal in winkelgebied kan worden gerealiseerd en daarmee niet voor combinatiebezoek kan zorgen. Daarnaast achten wij de marktkansen niet heel groot. De huidige supermarkten in het centrum functioneren niet zodanig goed dat uitbreiding van het aanbod met een vierde volwaardige supermarkt voor de hand ligt.
- Vestiging van een nieuwe supermarkt in Noord past in veel opzichten beter dan vestiging in Hof van Achterlo, maar er zijn grote twijfels of er hier voldoende marktkansen en fysieke ruimte is om dit te realiseren. Daarnaast is de afstand tot de nieuwe bewoners van Wijchen in dit centrum relatief groot.
- Vestiging van een tweede supermarkt in Zuiderpoort scoort van de alternatieve opties het beste. Het cluster kent van de ondersteunende clusters nu al het grootste verzorgingsgebied, en de Jumbo functioneert bovengemiddeld goed. Daarnaast is er fysieke ruimte (te maken), is er marktvraag, en overstijgen de positieve effecten de negatieve effecten. Mogelijke verdringingseffecten zullen het sterkst worden gevoeld bij de Jumbo, nu nog de enige supermarkt in het winkelcentrum. In mindere mate geldt dit ook voor het aanbod in het centrum. De verdringingseffecten

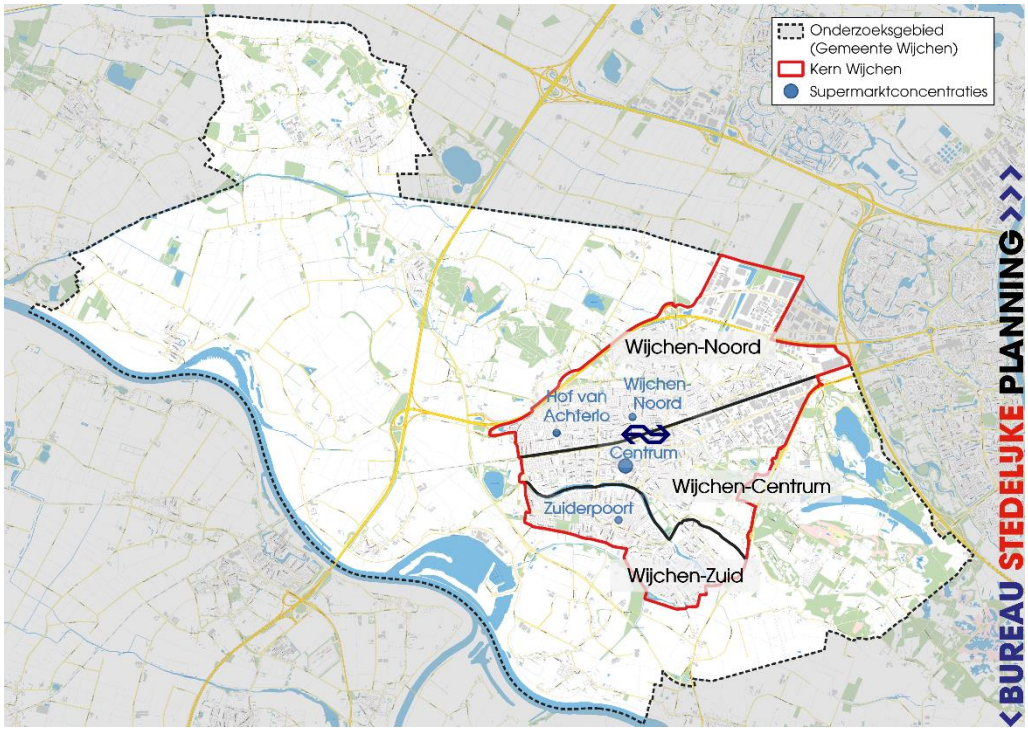
zijn echter minder groot dan bij vestiging van een supermarkt in het centrum zelf. Het centrum van Wijchen behoudt ook met een tweede supermarkt in Zuiderpoort nog steeds haar status als hoofdwinkelgebied. Het centrum van Wijchen huisvest in deze situatie nog steeds het meest uitgebreide supermarktaanbod en kent daarnaast een veel uitgebreider aanbod aan dagelijkse- niet dagelijkse winkels en overige commerciële en niet-commerciële voorzieningen.

1 VRAAG- EN AANBODANALYSE

1.1 VRAAGZIJDE VAN DE MARKT

ONDERZOEKSGEBIED

In dit onderzoek beschouwen we de gehele gemeente Wijchen als onderzoeksgebied. Daarbij zoomen we ook in op de verschillende gebieden binnen de kern Wijchen.

FIGUUR 1 ONDERZOEKSGEBIED SUPERMARKTEN WIJCHEN
Bron: BRT Achtergrondkaart; Bewerking Bureau Stedelijke Planning

De gemeente bestaat uit de kern Wijchen, waar de meeste inwoner woonachtig zijn, en een aantal kleine dorpen. De kern Wijchen is een compacte kern, maar binnen die compacte kern zijn op basis van fysieke elementen (het spoor en het Wijchense Meer) en de verzorgingsstructuur drie gebieden te onderscheiden:

- **Noord**. Alle buurten ten noorden van het spoor en de Stationslaan.[1].De nieuwbouwlocatie Wijchen-West is deels een uitbreiding van deelgebied

[1] De 12 CBS- buurten: De Saltshof, Bedrijventerrein Bijsterhuizen, Woezik, Veenhof, Verspreide huizen Woezik, Wijchen Noord, Hofsedam, Bedrijventerrein Zesweg, Lambrasse, Kraaijenberg, Heilige Stoel en Homberg.

Noord, maar ligt ook deels ten zuiden van de spoorlijn c.q. het Wijchense Meer.
- **Centrum**. Alle buurten tussen het spoor en het Wijchense Meer.[2]
- **Zuid**. Alle buurten onder het Wijchense Meer.[3] Ook de CBS-buurt Huurlingsedam, waar omvangrijke nieuwbouw wordt gerealiseerd, rekenen we tot dit gebied.

KENMERKEN ONDERZOEKSGEBIED

- De gemeente Wijchen telde op 1 januari 2021 41.261 inwoners. Hiervan woont 82% in de kern Wijchen, met name in het noordelijke en zuidelijke deelgebied.
- De leeftijdsopbouw in Wijchen wordt gekenmerkt door een relatief laag aandeel 25-45 jarigen. Er is sprake van een vergrijzende bevolking (niet rekening houdend met de vele woningbouwplannen). Het aandeel 45-65 jarigen en 65 plussers ligt hoger dan het landelijk gemiddelde.
- Gemiddeld genomen zijn de huishoudens groter dan het landelijke gemiddelde (2,3 versus 2,1). Wel is er sprake van een huishoudensverdunning door de vergrijzende bevolking. De afgelopen 10 jaar daalde de huishoudensgrootte gemiddeld met 0,5% per jaar (landelijk met 0,3%).
- Het inkomensniveau van Wijchen ligt met gemiddeld € 25.900 per inwoner iets (0,8%) lager dan het landelijk gemiddelde van € 26.100. In Wijchen-Centrum (+4,6%) en Wijchen-Zuid (+2,3%) hebben de inwoners juist een relatief hoog inkomen.

	INW.	% 0-15	% 15-25	% 25-45	% 45-65	% 65+	GEM. HH. GROOTTE	GEM. INK. PER INW.
Wijchen	41.261	15	12	21	30	22	2,3	€ 25.900
Kern Wijchen	33.805	16	12	22	30	21	2,3	€ 25.800
Wijchen-Noord	*14.290*	*15*	*12*	*21*	*30*	*23*	*2,3*	*€ 24.300*
Wijchen-Centrum	*6.990*	*13*	*11*	*17*	*27*	*33*	*12*	*€ 27.300*
Wijchen-Zuid	*12.525*	*18*	*12*	*27*	*32*	*13*	*2,4*	*€ 26.700*
Nederland		**16**	**12**	**25**	**28**	**20**	**2,1**	**€ 26.100**

TABEL 1 DEMOGRAFISCHE KENMERKEN ONDERZOEKSGEBIED
Bron: CBS Statline 2021; inkomen betreft 2018 (meest recente cijfers), percentages afgerond op gehele getallen

[2] De 7 CBS-buurten: Blauwe Hof, Aalsburg, Centrum, De Uilenboom, Valendries, Bedrijventerrein Nieuwenweg en Verspreide huizen Valendries
[3] De 19 CBS buurten: Oudelaan, De Flier, De Meren, De Lingert, Diemewei, Diepvoorde, De Weertjes, Hoogmeer, Huissteden-Zuiderpoort, Zevendreef, De Grippen, Zesakker, Elsland, Abersland, De Gamert, De Geer, Sluiskamp, De Ververt en Kronenland.

WONINGBOUWPLANNEN EN BEVOLKINGSPROGNOSE

In de regio Nijmegen en omgeving is afgesproken dat alle gemeenten inzetten op nieuwe plannen om het nijpende woningtekort in de regio op te lossen.[4] In de gemeente Wijchen zijn in 2021 afspraken gemaakt om tot 2030 ca. 2.700 woningen toe te voegen aan de bestaande voorraad.[5] Wijchen streeft naar een mix van woningtypen, zowel eengezinswoningen als kleine woningen voor 1- en 2-persoonshuishoudens.

Op basis van de woningbouwplannen en de trend van huishoudensverdunning in Wijchen kan een inschatting worden gemaakt voor het aantal inwoners in 2030/2031.

- In 2021 zijn er 18.190 woningen in Wijchen[6]. Tot 2030 komen er naar verwachting 2.700 woningen bij. Dat betekent dat er in 2030 20.890 woningen zullen zijn.
- In Wijchen (en Nederland) is sprake van huishoudensverdunning. Wanneer de gemiddelde jaarlijkse afname in Wijchen van de laatste 10 jaar (-0,5%) doorzet zal de gemiddelde huishoudensgrootte eind 2030 op 2,175 uitkomen.[7]
- Met 20.890 woningen en een huishoudensgrootte van 2,175 kent de gemeente Wijchen eind 2030/ begin 2031 een inwoneraantal van 45.436
- Over het realiteitsgehalte van deze prognose is overeenstemming met de gemeente Wijchen.[8]

GEBIED	WONINGEN 2021	EXTRA WONINGEN TOT 2030	AANTAL WONINGEN 2030	GEMI. HH GROOTTE IN 2030	INWONERS 2030
Wijchen	18.190	2.700	20.890	2.175	45.436

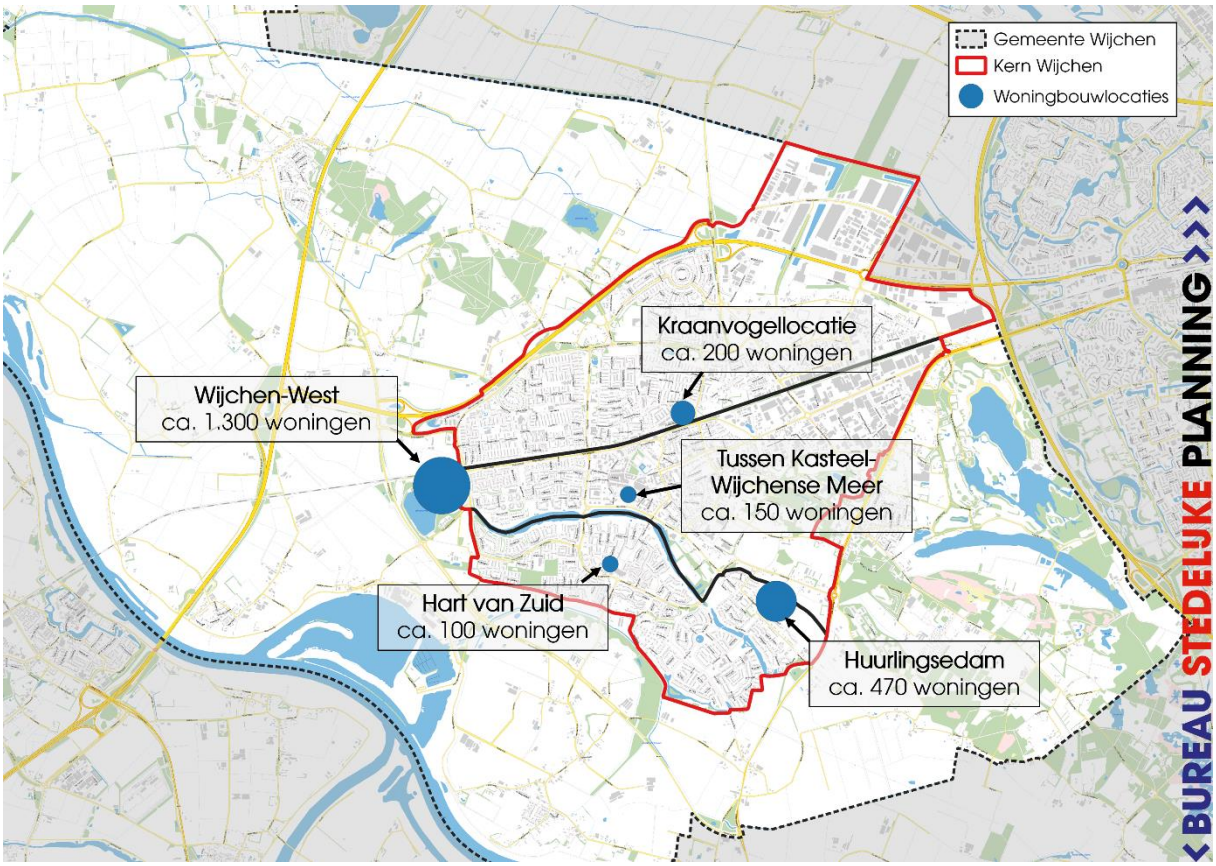
TABEL 2 INWONERSPROGNOSE WIJCHEN
Bron: Gemeente Wijchen, CBS, 2021

De gemeente zet in op twee grote woningbouwlocaties (Wijchen-West en Huurlingsedam) en een aantal kleinere ontwikkelingen in de kern Wijchen.

- **Wijchen-West**. Hier worden vanaf 2023 ca. 1.300 woningen toegevoegd.
- **Huurlingsedam**. De woningbouwlocatie Huurlingsedam is onlangs benoemd tot één van de zeven Gelderse ‘doorbraaklocaties’. Hier worden vanaf 2022 ca. 470 woningen toegevoegd.
- **Kraanvogelterrein**. Toevoeging van ca. 200 woningen.
- **Tussen Kasteel en Wijchens Meer**. Toevoeging van ca. 150 woningen.
- **Hart van Zuid**. Toevoeging van ca. 100 woningen.

[4] Besluit gemeenteraad Wijchen, d.d. 21-10-2021 over ‘Extra woningbouw Huurlingsedam en Wijchen-West
[5] Gemeente Wijchen, 2021
[6] Druten-Wijchen in cijfers, 2021
[7] Huishoudensgrootte 2021 2,29 met extrapolatie voor 10 jaar, berekening = 2,29 * (-0,5% ^10) = 2,175
[8] 9 november 2021

De woningbouwlocaties (Figuur 2) laten zien dat de grootste bevolkingsgroei zal plaatsvinden in het westen en zuiden van de kern Wijchen. Dit betekent dat ook de vraag en daarmee het draagvlak van supermarkten met name hier zal groeien.

FIGUUR 2 WONINGBOUWLOCATIES WIJCHEN
Bron: Lokale uitvoeringsagenda Wonen 2020-2030; BRT Achtergrondkaart; Bewerking Bureau Stedelijke Planning

1.2 AANBODZIJDE VAN DE MARKT

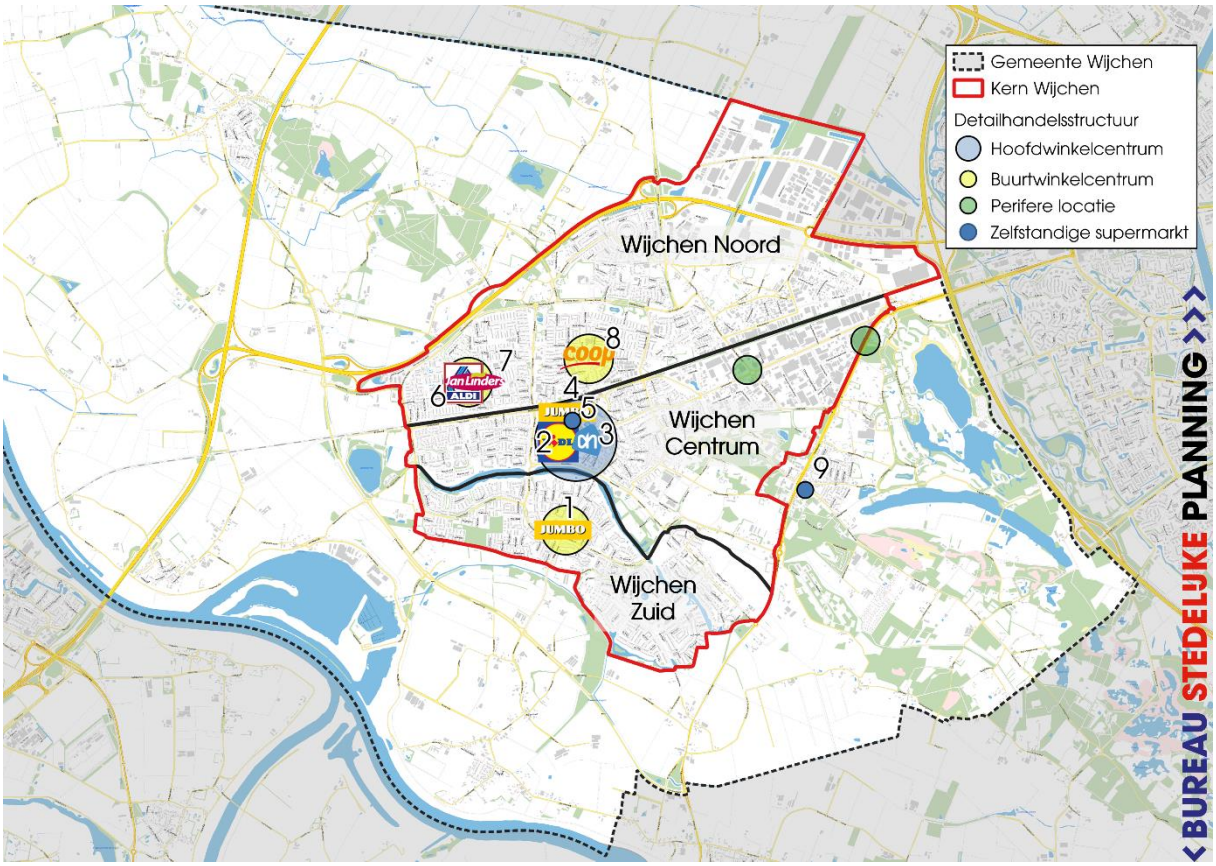
DETAILHANDEL- EN SUPERMARKTSTRUCTUUR

De gemeente Wijchen kent een duidelijke hiërarchische detailhandelsstructuur. Bovenaan staat het centrum dat wordt ondersteund door drie boodschappencentra in de wijken. Het centrum kent een ruim aanbod aan dagelijkse en niet dagelijkse winkels, waar de boodschappencentra primair gericht zijn op dagelijkse aankopen. Ook kent Wijchen nog één buurtsteunpunt in het dorp Alverna en zijn er nog twee locaties bestemd voor volumineuze detailhandel.

De gemiddelde winkelleegstand in Wijchen ligt onder het provinciaal en landelijk niveau. In 2018 stond 3% van de winkels en 4% van de vloeroppervlakte leeg. [9] In Gelderland was dat gemiddeld respectievelijk 8% en 5% en in Nederland

[9] CBS, Landelijke Monitor Leegstand, 2017-2018

respectievelijk 8% en 6%. Ondanks dat Wijchen het relatief goed doet zijn er de laatste jaren wel een aantal huuropzeggingen geweest. Daarbij is de verwachting dat de kans op leegstand toe zal nemen, net als in andere steden in Nederland.

FIGUUR 3 DETAILHANDEL- EN SUPERMARKTSTRUCTUUR (NUMMERS KOMEN OVEREEN MET TABEL 3
Bron: Supermarktgids, september 2021; BRT Achtergrondkaart; Bewerking: Bureau Stedelijke Planning

Supermarktaanbod

- In totaal zijn er negen supermarkten in het onderzoeksgebied, inclusief een tweetal zelfstandige buurtsupers. Tezamen meten de supermarkten 9.280 m² wvo.
- De gemiddelde omvang van de supermarkten in Wijchen (exclusief de Tayba Markt en buurtwinkel Alverna) is 1.238 m² wvo. Alleen de Aldi is kleiner dan 1.000 m² wvo.
- Het aanbod is divers: er zijn vijf full-service supermarkten, twee discounters en twee zelfstandige (kleine) supermarkten.
- Het centrum vormt de belangrijkste locaties voor supermarkten binnen de gemeente. In dit deel van Wijchen is bijna de helft van alle supermarktmeters binnen de gemeente gevestigd.
- Daarnaast worden de inwoners van Wijchen ook bediend door bezorgdiensten als Picnic, Jumbo.com en AH.nl.

NR	FORMULE	ADRES	M² WVO	INW.
WIJCHEN-ZUID			*1.380 (15%)*	*12.525 (30%)*
1	Jumbo	Zuiderpoort 12-14	1.380	
WIJCHEN-CENTRUM			*4.280 (46%)*	*6.990 (17%)*
2	Lidl	Touwslagersbaan 35	1.080	
3	Albert Heijn	Europaplein 85	1.600	
4	Jumbo	Herenstraat 17	1.400	
5	Tayba Markt	Spoorstraat 45A	200	
WIJCHEN-NOORD			*3.305 (36%)*	*14.290(35%)*
6	Aldi	Homberg 25-31	920	
7	Jan Linders	Homberg 2527	1.285	
8	Coop	Tunnelweg 86	1.100	
ALVERNA			**415 (4%)**	**1.610 (4%)**
9	Buurtwinkel	Heumenseweg 8	415	
GEHELE ONDERZOEKSGEBIED			**9.280**	**41.261**

TABEL 3 HUIDIG SUPERMARKTAANBOD EN AANDEEL IN HET METRAGE VAN HET ONDERZOEKSGEBIED
Bron: Supermarktgids september 2021; Bewerking: Bureau Stedelijke Planning

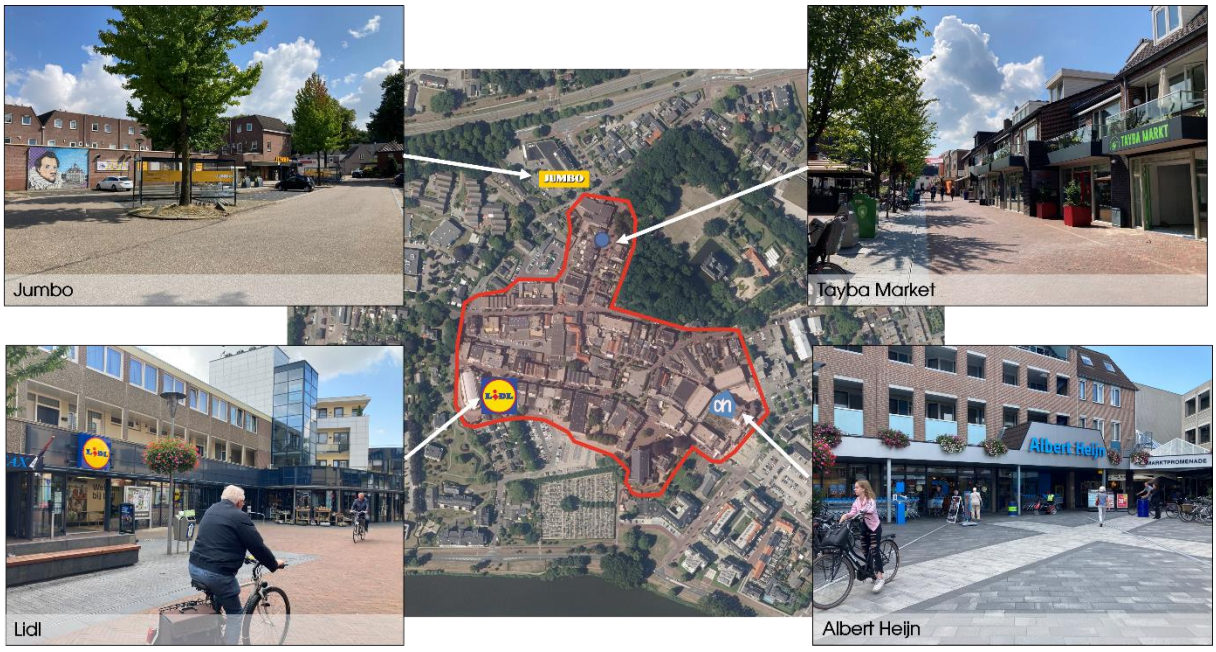
WINKELGEBIEDEN WIJCHEN

Wijchen Centrum

- Wijchen heeft een centrum van middelgrote omvang. Het centrum functioneert met 106 winkels nadrukkelijk als hét hoofdcentrum van de gemeente. In totaal zijn hier 4 supermarkten, 21 overige dagelijkse winkels, 47 modezaken en 34 overige niet-dagelijkse winkels gesitueerd. Hiermee vormt het de belangrijkste aankooplocatie binnen de gemeente voor zowel het dagelijks als niet-dagelijks aanbod. Daarnaast zijn hier ook 31 horecazaken en 32 dienstverleners.
- De vier hier gevestigde supermarkten meten samen 4.280 m² wvo, en zijn samen goed voor 46% van het totale supermarktaanbod in Wijchen. Het is daarmee de belangrijkste aankooplocatie, ook voor dagelijkse boodschappen in de gemeente. Het aandeel van 46% supermarktmeters in het centrum is opvallend hoog. Een analyse van het supermarktaanbod in vergelijkbare gemeenten[10] laat zien dat daar gemiddeld een substantieel lager aandeel van het supermarktaanbod in het centrum is gevestigd, namelijk ca. 30%.
- Het centrum functioneert goed en kent momenteel slechts beperkte leegstand. Het is goed bereikbaar en er kan gratis en voldoende geparkeerd worden. Wel zijn er zorgen over de toekomstige ontwikkeling van die leegstand, zeker als de steunmaatregelen in verband met corona komen te

[10] Gemeenten met ca. 35-45.000 inwoners die eenkernig zijn en niet tegen een grote stad aan liggen: Uden, Beverwijk, Wageningen, Heemskerk, Tiel, Zevenaar, Hellevoetsluis, Etten-Leur en Huizen.

vervallen. Ook vóór de coronacrisis waren er zorgen over die leegstandsontwikkeling, zoals in elk centrum van deze omvang, tussen klein en groot in.

FIGUUR 4 SUPERMARKTAANBOD CENTRUM – IN HET ROOD HET WINKELGEBIED
Bron: LVB Achtergrondkaart; Bureau Stedelijke Planning

- De vier supermarkten liggen verspreid aan de randen van het winkelgebied:
  - De **Albert Heijn** is naar onze inschatting de best presterende supermarkt in het centrum. De supermarkt kent een moderne omvang, maar is wel onpraktisch gelegen, verhoogd, en met het parkeren op enige afstand van de entree van de supermarkt gelegen. Rond het Europaplein ligt het belangrijkste cluster voor dagelijkse boodschappen in het centrum, met een Albert Heijn, een bakker, groenteboer en een slijter.
  - De **Jumbo** was tot 2019 een Emté (daarvoor Edah) en is bij de verbouwing gemoderniseerd. De supermarkt is weliswaar feitelijk onderdeel van het centrum van Wijchen, maar ligt in de praktijk op enige afstand van de winkelconcentratie in het centrum. De supermarkt nodigt (zeker in vergelijking met Albert Heijn en Lidl) minder uit tot (combinatie)bezoek aan het centrum.
  - De **Lidl** is de meest recente toevoeging in het centrum, in het pand waar voorheen (tot 2013) de Jan Linders zat. De winkel is niet optimaal gesitueerd, functioneert ook niet optimaal, met het parkeren op (te) grote afstand van de entree van de supermarkt.
  - **De Tayba Market** betreft een kleine lokale buurtsuper met Syrische producten en ook Syrische kleding. De supermarkt is gevestigd in een deel van het pand waar tot 2010 een Aldi gevestigd was.

- De supermarkten in het centrum hebben een functie voor de gehele gemeente Wijchen, maar trekken (in ondergeschikte mate) ook klanten van daarbuiten.
- Met de komst van de Lidl in 2019 heeft het centrum weer de grootste supermarktconcentratie en daarmee een sterke kernverzorgende boodschappenfunctie. Na het vertrek van de Aldi en Jan Linders in 2013 is dit een tijd minder geweest en daalde het bezoek aan het centrum.

Wijchen Zuid - Zuiderpoort/Hart van Zuid

- **Winkelcentrum Zuiderpoort** heeft na het centrum het meest complete winkelaanbod, met name gericht op de dagelijkse boodschappen. Het aanbod bestaat uit een supermarkt, slager, bakker, kaaswinkel, fruit- en groentewinkel, slijterij, tabakswinkel, kledingwinkel en bloemist. Ook zijn er twee horecazaken (snackbar en pizzeria) en een apotheek.
- De Jumbo is de enige supermarkt in het winkelcentrum en meet 1.380 m² wvo. Dat is 15% van het supermarktvloeroppervlakte in de gemeente.
- Het winkelgebied heeft primair een functie voor de 12.525 inwoners van de buurten in het zuiden van Wijchen (30% van het totale aantal inwoners van de gemeente). Daarbij moet nog worden aangetekend dat het winkelcentrum ook nog een belangrijke functie vervult voor overig Wijchen ten zuiden van de spoorlijn. Het verzorgingsgebied is daarmee relatief groot, terwijl het aandeel in het totaal aantal supermarktmeters in Wijchen als gezegd relatief beperkt is.
- Het winkelcentrum is het meest nabijgelegen centrum voor de inwoners van de nieuwbouwlocatie Huurlingsedam. Hier worden komende jaren ca. 470 woningen gebouwd, dat zijn ca. 1.022 extra inwoners.[11]
- Zowel aan noord- als zuidzijde van het winkelcentrum is een ruim parkeerveld gelegen. Jumbo ligt in de “halve maanpassage” en heeft twee entrees, aan de passage zelf, die toegang geeft tot de parkeervelden aan de zuidzijde en aan de noordzijde, de toegang tot het parkeerveld daar.

FIGUUR 5 JUMBO WINKELCENTRUM ZUIDERPOORT
Bron: Bureau Stedelijke Planning

[11] 470* 2,175 (verwachte huishoudensgrootte 2030)= 1.022

Wijchen Noord - Hof van Achterlo en Wijchen Noord

In Wijchen Noord zijn in totaal drie supermarkten gevestigd, verdeeld over twee clusters. Met 3.305 m^2 wvo is hier 36% van het totale supermarktvloeroppervlakte gevestigd. De supermarkten hebben primair een functie voor de inwoners van Wijchen Noord. Dit zijn 14.290 inwoners, met 35% van het totaal aantal inwoners in Wijchen ligt dit ongeveer gelijk aan het aandeel supermarktmeters.

- **Hof van Achterlo** is in 2010 ontwikkeld en bestaat uit twee supermarkten: Jan Linders en Aldi, die samen 2.205 m² wvo meten. Aanvullend winkelaanbod ontbreekt hier.
- Beide supermarkten hebben de beschikking over parkeren op maaiveld.
- Het winkelgebied heeft primair een functie voor de 5.165 inwoners in de omliggende buurten Homberg, Heilige Stoel, Lambrasse en Kraaijenberg (13% van het totale aantal inwoners van de gemeente). De combinatie van de twee complementaire supermarkten en het feit dat de formules verder in Wijchen afwezig zijn, zorgt ervoor dat het supermarktaanbod een functie heeft die groter is dan alleen de buurten waarin het aanbod gevestigd is.
- De supermarkten zijn het meest nabij de grootste nieuwbouwlocatie van Wijchen gelegen. In Wijchen West worden komende jaren 1.300 woningen gebouwd. Dat komt neer op ca. 2.830 extra inwoners[12] Voor de meeste inwoners van Wijchen West zal Hof van Achterlo het meest nabij zijn.[13].
- Vergroting van het directe bevolkingsdraagvlak is zeer wenselijk voor dit winkelgebied, omdat het in de huidige situatie niet optimaal functioneert.

FIGUUR 6 JAN LINDERS EN ALDI IN HOF VAN ACHTERLO
Bron: Bureau Stedelijke Planning

- Het **buurtcentrum Wijchen-Noord** bestaat uit 6 winkels langs de Tunnelweg en Lepelaarstraat. De supermarkt is de drager van het centrum. Het deel aan de Lepelaarstraat krijgt op korte termijn een opknapbeurt.
- De Coop is de enige supermarkt in het centrum, is in 2016 vernieuwd en heeft een oppervlak van 1.100 m² wvo. Voorheen was nabij (in de wijk Woezik) ook nog een kleine Coop gevestigd, maar die is gesloten.

[12] 1.300* 2,175 (verwachte huishoudensgrootte 2030)= 2.828 inwoners
[13] Zie ook p.14 in de Eindrapportage gebiedsvisie en ontwikkelstrategie Wijchen West (maart 2021)

- Het winkelgebied heeft primair een functie voor de 9.125 inwoners in de buurten in het noordoosten van de kern Wijchen (22% van het totale aantal inwoners van de gemeente).
- Naar verwachting zal de supermarkt, die goed functioneert, op termijn worden omgebouwd naar Plus, nu de beide ondernemingen (Plus en Coop) zijn gefuseerd en het fusiebedrijf met de Plus-formule verder gaat.

Alverna

- Alverna is de enige kleine kern binnen Wijchen met een (buurt)supermarkt. De buurtsupermarkt is de belangrijkste dagelijkse winkelvoorziening in het dorp met 1.610 inwoners (4% van het totale aantal inwoners van de gemeente). Tot 10 jaar geleden werd de supermarkt als Spar geëxploiteerd, daarna nog enige jaren als Attent. Sinds 2 jaar is de supermarkt geen onderdeel meer van een landelijke formule.

SUPERMARKTONTWIKKELINGEN

Wanneer we het supermarktaanbod in Wijchen anno 2021 vergelijken met het aanbod van 15 jaar geleden, dan komen we tot de volgende signalementen:

- Het centrum heeft met de komst van de Lidl weer een compleet aanbod aan supermarkten na het eerdere vertrek van de Jan Linders (van de huidige locatie van Lidl) en Aldi (nu Tayba).
- In Wijchen Noord is de kleine Coop in Woezik in 2018 gesloten (nu kringloopwinkel).
- Jumbo is sinds 2019 vertegenwoordigd in het centrum van Wijchen toen het de Emté (daarvoor Edah) overnam.
- Na het vertrek van Aldi uit het centrum heeft zich hier een kleine zelfstandige etnische supermarkt kunnen vestigen (Tayba Markt).
- Aldi voegde zich in 2010 bij de Jan Linders in Homberg.
- De Jumbo in Zuiderpoort was tot de overname in 2011 een Super de Boer-supermarkt.
- Tussen 2010 en 2013 heeft Jan Linders twee winkels geëxploiteerd in Wijchen, in Homberg (oude Super de Boer) en aan de Touwslagersbaan. In 2019, na 6 jaar leegstand, vulde Lidl de centrumlocatie van Jan Linders in.

SUPERMARKTEN IN DIRECTE OMGEVING VAN WIJCHEN

Naast het (supermarkt) aanbod in de gemeente zijn er nog een aantal locaties in de directe omgeving met enige aantrekkingskracht op de Wijchense consument:

- Stadsdeelcentrum Dukenburg in Nijmegen ligt op ca. 12 autominuten van het centrum van Wijchen. Het overdekte winkelcentrum heeft een ruim aanbod (56 winkels) in de dagelijkse en niet-dagelijkse sector. De recent vernieuwde Albert Heijn XL en de Amazing Oriental zijn onderscheidend en hebben een aantrekkingskracht die groter is dan het stadsdeel (en dus ook voor inwoners van Wijchen aantrekkelijk kunnen zijn).

- In winkelcentrum Meijhorst (ca. 13 autominuten van het centrum van Wijchen) is recent een nieuwe Lidl supermarkt geopend van ca. 1.500 m² wvo (1.850 m² bvo). De supermarkt kan aantrekkelijk zijn voor de inwoners van het oosten van Wijchen.
- In Grave zijn een Albert Heijn, Jumbo, Lidl en Nettorama gevestigd. De laatste drie hebben een uitbreidingswens, al dan niet in combinatie met relocatie. Het centrum ligt op ca. 11 autominuten van het centrum van Wijchen. Met name voor de inwoners van het zuiden van Wijchen, waar het aan discountsupermarkten ontbreekt, zijn vooral de Lidl en de Nettorama aantrekkelijke alternatieven.
- Tot slot verdient supermarkt Plus in Overasselt (ca. 10 autominuten van centrum Wijchen) nog een vermelding. De supermarkt is recent vernieuwd, met een grote parkeervoorziening en een gerenommeerde Keurslager. De supermarkt is vrij klein (1.000 m² wvo) en lijkt daarmee geen interessante alternatief voor de inwoners van de kern Wijchen. Wel is enige afvloeiing te verwachten vanuit de 575 inwoners in het oosten van Wijchen (de wijk Verspreide huizen Heumenseweg-Boskant).

TOEKOMSTIGE SUPERMARKTONTWIKKELINGEN

Als het gaat om toekomstige supermarktontwikkelingen: in het onderzoeksgebied zijn er buiten het initiatief om Zuiderpoort te herontwikkelen en een tweede supermarkt toe te voegen geen plannen bekend voor supermarktontwikkeling. Wel spelen er ontwikkelingen net buiten het onderzoeksgebied.

- Grave en Reek. In Grave zal Lidl zijn winkel reloceren naar het vrijgekomen tuincentrum aan de Mgr. Borretweg.[14] Nettorame wil uitbreiden op dezelfde locatie waar ze nú zitten, dankzij uitbreiding van het perceel door de aankoop van een buurpand.[15] In Reek heeft zich begin oktober 2021 een (tijdelijke) Aldi gevestigd.
- Nijmegen. In Nijmegen zal winkelcentrum Weezenhof worden herontwikkeld nadat het in 2017 grotendeels is verwoest door brand. De Lidl zal terugkomen samen met een aantal (dagelijkse) winkels. Ook bestaan er plannen om het verouderde winkelcentrum Dukeburg en het gebied eromheen te transformeren.

Bovenstaande initiatieven liggen echter te ver van de kern Wijchen af om van wezenlijk belang te zijn voor de marktmogelijkheden voor supermarkten in Wijchen.

[14] De Gelderlander, Lidl Grave toch naar Mgr. Borretweg, 17 maart 2021
[15] De Gelderlander, Grave in trek bij supermarkten, Nettorama wil nieuw bouwen en groeien, 6 maart 2021

2 CONTEXTANALYSE

2.1 TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Detailhandel is een branche die altijd aan ontwikkelingen onderhevig is, denk momenteel bijvoorbeeld aan de toename van online en de effecten op de fysieke winkelstructuur. In deze paragraaf behandelen we belangrijkste trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op het supermarktlandschap.

DE BELANGRIJKSTE TRENDS IN BEELD >>

De vraag naar detailhandel en andere commerciële voorzieningen is in ontwikkeling. Onderstaand zijn een aantal belangrijke trends voor de dagelijkse sector weergegeven:

FOOD WINT AAN BELANG

Waar de niet-dagelijkse detailhandel door generieke ontwikkelingen onder druk staat, drukt de foodsector juist een steeds grotere stempel op winkelgebieden in de grote stad. De merendeels jonge en hoogopgeleide bevolking met grootstedelijke levensstijl identificeert zich sterk met zijn eetgedrag.

SUPERMARKTEN PROFITEREN

Albert Heijn liep in de jaren negentig voorop met een assortiment dat aansloot bij de behoeften van de klant (gemak, vers, kwaliteit). Inmiddels maken de andere formules met aangepaste concepten een inhaalslag en groeit de omzet in de fysieke supermarkt nog steeds.

VERSSPECIAALZAKEN ONDER DRUK

Supermarkten worden steeds belangrijker in de distributie van levensmiddelen. Ruim 85% van de bestedingen in levensmiddelen wordt gedaan in de supermarkt. Supermarkten besteden daarnaast steeds meer aandacht aan hun

SCHAALVERGROTING

Minder, maar grotere supermarkten. Naar de huidige maatstaven zijn full-service supermarkten van minder dan 1.200 m² wvo te klein en hebben een te weinig gedifferentieerd aanbod om aantrekkelijk te blijven voor de consument. Er is sprake van enerzijds uitval aan de onderkant (de kleine

	versafdelingen. Het gevolg: versspeciaalzaken staan al jarenlang onder druk. De versspeciaalzaken die nabij supermarkten zijn gelegen doen het gemiddeld wel beter gezien de mogelijkheid tot combinatiebezoek. Ook heeft de huidige coronacrisis gezorgd voor een opleving van het functioneren van de versspeciaalzaken		reguliere, buurt- en dorpsverzorgende supermarkten) en anderzijds opwaardering aan de bovenkant (vergroting/relocatie). De coronacrisis heeft de behoefte aan ruimere supermarkten alleen maar verder vergroot (bredere gangpaden, hogere plafonds e.d.).
			
	SLUITINGEN EN FAILLISSEMENTEN ZETTEN GROTERE CENTRA ONDER DRUK Het detailhandelslandschap verandert. Met name de niet-dagelijkse detailhandel staat onder druk. Verschillende formules sluiten (veel van hun) vestigingen, denk recent aan Zeeman en Steps. Anderen gaan failliet. De meeste klappen vallen in het middensegment. De afgelopen jaren gingen formules als Didi, Intertoys, Kijkshop, Charles Vögele, MS Mode, Scapino en Miss Etam failliet. Deze ontwikkeling heeft vooral impact op de middelgrote winkelgebieden (centraal en ondersteunend). De ondersteunende centra richten zich meer en meer op dagelijks gemak (supermarkten, speciaalzaken, laagdrempelige horeca en maatschappelijke wijkvoorzieningen).		**GROTE IMPACT E-COMMERCE** Ca. 5% van de totale bestedingen in dagelijkse artikelen wordt inmiddels online gedaan. Corona heeft een verdere impuls gegeven aan de ontwikkeling van online in de dagelijkse sector. Een verdere groei zal niet uitblijven, maar de brede verwachting is dat supermarkten ook in de toekomst een zeer stevige functie blijven vervullen.

Belang van supermarkten neemt toe door Coronacrisis
De urgentie om keuzes te maken wordt vergroot door de Coronacrisis waar we sinds maart 2020 mee te maken hebben. De pandemie heeft door de (tijdelijke) sluiting van horecazaken en sterk teruglopende bezoekersaantallen in de winkelstraten (mensen bleven zo veel mogelijk thuis) zijn weerslag op het retailaanbod. Dit zorgt voor onzekerheid, bij ondernemers en eigenaren.

Er wordt veel gevraagd van de ondernemerskracht, creativiteit en financiële buffers van ondernemers. Ondanks de steunmaatregelen van het kabinet zal het aantal faillissementen toenemen. Daarbinnen is er wel sprake van een gedifferentieerd beeld:

- Een aantal branches functioneert boven gemiddeld: supermarkten en de overige foodsector, tuincentra, bouwmarkten (de laatste twee naar verwachting tijdelijk);
- Een aantal branches stonden en staan nagenoeg stil: horeca, modische sector, ambachtelijke dienstverleners, leisurevoorzieningen.
- Online krijgt daarbij een extra impuls nu de consument nog meer went aan deze manier van boodschappen doen en winkelen.

FIGUUR 7 RIJEN WINKELS DOORDAT WINKELEND PUBLIEK ANDERHALVE METER AFSTAND DIENT TE HOUDEN
Bron: Oogtv (links) en Omroep Gelderland (rechts)

Onderzoeksbureau Nielsen stelt in een artikel op Retailtrends dat het belang van supermarkten door de Coronacrisis ook op langere termijn toeneemt:
"In tijden van economische zorgen of recessie zou je denken dat supermarkten een negatieve invloed kunnen ondervinden, maar het is eigenlijk het omgekeerde. Nu de consument meer tijd thuis doorbrengt, doet hij juist vaker boodschappen. Tijdens de lockdown geven consumenten meer geld uit aan boodschappen dan gewoonlijk, maar ook op langere termijn verwachten we dat door minder horecabezoek er een verschuiving zal plaatsvinden van horeca naar supermarkten."[16]

Ondernemers zijn gedwongen tot herinrichting van de eigen vestiging (winkels met verplichte looprichting, bredere entrees, restaurants met minder tafels en grotere onderlinge afstanden). Voor wat betreft supermarkten in de winkelgebieden zijn het de winkels met een moderne (ruime) maatvoering die daarmee diverse doelgroepen bedienen (inwoners, bezoekers, passanten) die het beste aan de wens van de consument (ruime winkels met brede gangpaden) tegemoet kunnen komen en daardoor succesvol zijn. De verwachting is dat deze wensen ook na de coronacrisis zullen blijven bestaan. De kleinere city concepten die voornamelijk gericht zijn op passanten hebben het daarentegen moeilijk.

[16] https://retailtrends.nl/news/60289/supermarktomzet-groeit-twee-keer-zo-hard-door-coronavirus

2.2 RELEVANT BELEID

In deze paragraaf is gekeken naar de beleidsuitgangspunten die gelden voor detailhandel en in het bijzonder supermarkten in Wijchen.

RIJKSBELEID

Op grond van artikel 3.1.6 lid 2 van het Besluit Ruimtelijke ordening (Bro) dienen overheden nieuwe stedelijke ontwikkelingen standaard te motiveren. Per 1 juli 2017 zijn de drie treden van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking (kortweg: Ladder) losgelaten en geldt:

> Artikel 3.1.6 lid 2: De toelichting bij een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, en, indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.

Uit jurisprudentie weten we dat bij de uitbreiding van een winkel een Ladderplicht geldt bij een metrage groter dan 500 m² bvo. Wanneer in Wijchen een supermarkt wordt toegevoegd of uitgebreid met een metrage van meer dan 500 m² bvo moet deze ontwikkeling derhalve gemotiveerd worden aan de hand van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking.

PROVINCIAAL BELEID

Op dit moment liggen de geactualiseerde omgevingsvisie ‘Omgevingsvisie Gaaf Gelderland 2021’ en de’ Omgevingsverordening Gelderland’ ter inzage. Het vigerende beleid bestaat momenteel uit de beleidsstukken ‘Ontwerp-Omgevingsvisie Gaaf Gelderland 2018’ en ‘Omgevingsverordening Gelderland 2018’. Hierin is het volgende opgenomen omtrent het detailhandelsbeleid:

- De provincie streeft naar een evenwichtige en toekomstbestendige detailhandel die bijdraagt aan vitale, aantrekkelijke steden en dorpen. Om bestaande centra in de toekomst vitaal te houden streeft zij naar transformatie en vernieuwing van bestaande winkelgebieden.
- Er is echter een spanningsveld: enerzijds de wens om de bestaande fijnmazige detailhandelsstructuur te behouden en om leegstand en verpaupering te voorkomen, anderzijds de dynamiek van de markt de ruimte geven om nieuwe impulsen te stimuleren. Vernieuwing is nodig om winkelgebieden vitaal en aantrekkelijk te houden en om in te kunnen spelen op veranderende wensen en gedrag van consumenten. In de visie van de provincie gaat het om de juiste balans tussen het accommoderen van

vernieuwingsimpulsen en nieuwe ontwikkelingen (marktdynamiek) aan de ene kant, en het behouden van dat wat al sterk is aan de andere kant (veelal centrumgebieden).

- De provincie vervult een rol door stedelijke functies te bundelen en te spreiden. Het bundelen staat voor het benutten van de bestaande voorraad gebouwen in het stedelijk gebied en op mogelijke toevoegingen grenzend aan het stedelijk gebied en nabij multimodale knooppunten. Dit is in lijn met de 'Gelderse ladder voor duurzame verstedelijking'.
  - **Past het bij Gelderland en de regio?** De systematiek van de ladder is het meest waardevol als deze op regionaal en structuurvisieniveau wordt toegepast. Hiervoor is ook het Regionaal programma Stadsregio Arnhem Nijmegen (2013) van belang: hierin wordt aangegeven dat de ambitie om de concurrentiekracht van het regionale detailhandelsapparaat te versterken in belangrijke mate ingevuld moeten worden door de 7 grootste winkelcentra.
  - Binnen bestaand stedelijk gebied heeft **hergebruik, transformatie en revitalisering** van de bestaande voorraad aan gebouwen prioriteit boven het benutten van nog open plekken in stedelijk gebied.
  - **Toevoeging kwaliteit:** De ambitie is om bij de toepassing van de Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik aandacht te schenken aan de toevoeging van ruimtelijke kwaliteit en/of kwaliteit van de leefomgeving.

GEMEENTELIJK BELEID >>

Visie op de detailhandelsstructuur 2009, Beleidsnotitie Detailhandel 2015, Amendement 2017

Het detailhandelsbeleid van Wijchen wordt momenteel geactualiseerd. Tot dit nieuw beleid is vastgesteld blijft de beleidsnotitie Detailhandel uit 2015 vigerend.

In haar beleid streeft de gemeente naar het toekomstbestendig maken van de bestaande winkelgebieden, passend bij de verzorgingsfunctie van het gebied. In het beleid wordt de volgende structuur vastgesteld voor reguliere detailhandel:

- Hoofdwinkelgebied: Wijchen centrum. Gericht op dagelijkse en niet dagelijkse detailhandel
- Drie buurtwinkelcentra: Zuiderpoort, Wijchen-Noord en Hof van Achterlo. Nadruk op dagelijks aanbod.
- Buurtsteunpunten: Woezik, Bergharen en Alverna. Van deze steunpunten is momenteel alleen in Alverna nog een supermarkt gevestigd.

De gemeente stelt vast dat supermarkten van vitaal belang zijn voor de winkelgebieden in Wijchen, die alle gericht zijn op boodschappen doen en/of gerichte aankopen. De gemeente zet in op clustering, goede inpassing van trekkers en goede randvoorwaarden (parkeren, openbare ruimte en bereikbaarheid). Vestiging van supermarkten op solitaire locaties wordt niet toegestaan.
In 2017, ten tijde van de gesloten Jan Linders aan de Touwslagersbaan, is een amendement aangenomen waarin wordt ingezet op het versterken van de

bovenlokale boodschappenfunctie van het centrum door een derde supermarkt mogelijk te maken. Dat is met de vestiging van Lidl op deze locatie, in juli 2019, gerealiseerd.

Economische visie 2020-2030

In 2020 is de Economische Visie Wijchen vastgesteld. In de visie wordt ingezet op:

- Een krachtig centrum Wijchen en goede voorzieningen;
- Winkelgebieden toekomstbestendig houden;
- Mensen verleiden om Wijchen vaker en langer te bezoeken.

3 DISTRIBUTIEVE TOETS

In dit hoofdstuk bepalen we de distributieve ruimte voor supermarkten in Wijchen.

Om de kwantitatieve behoefte te becijferen worden er twee methodes gebruikt:
1. Supermarktdichtheden;
2. Distributieve berekening (DPO).

3.1 SUPERMARKTDICHTHEDEN

Voor de supermarktdichtheid is het supermarktaanbod in het onderzoeksgebied afgezet tegen het aantal inwoners van het gebied (aantal supermarktmeters per inwoner). Deze dichtheden zijn vergeleken met de situatie in Nederland.

GEBIED	WVO M²	INWONERS	SUPERMARKTDICHTHEID
Gemeente Wijchen	9.280	41.261	0,22
Nederland		-	**0,27**

TABEL 4 SUPERMARKTDICHTHEID (M² WVO SUPERMARKT PER INWONER)
Bron: Supermarktgids september 2021; CBS Statline 2020

Uit de cijfers blijkt dat het supermarktdichtheid in Wijchen achterblijft bij het landelijk gemiddelde. Met de voorziene bevolkingsgroei zal de dichtheid met het huidige supermarktaanbod verder afnemen, in 2030 tot 0,20 m^2 per inwoner.. Om het aanbod op het niveau van het Nederlands gemiddelde te krijgen is er in 2021 ca. 1.860 m^2 wvo aan extra supermarktaanbod “nodig”.[17] In 2030 is dat ca. 2.990 m^2 wvo.[18]

	INDICATIEVE UITBREIDINGSRUIMTE IN M² WVO	
	2021	2031
Gemeente Wijchen	1.860	2.990

TABEL 5 UITBREIDINGSRUIMTE SUPERMARKTEN OP BASIS VAN GEMIDDELDE DICHTHEID NEDERLAND
Bron: Huidig aanbod: Supermarktgids september 2021; Berekeningen: Bureau Stedelijke Planning

[17] Potentieel 2021 (41.261 inwoners * landelijke dichtheid van 0,27 – huidig aanbod van 9.280 m^2 wvo) = 1.860 m^2 wvo
[18] Potentieel 2030 (45.436 inwoners * landelijke dichtheid van 0,27 – huidig aanbod van 9.280 m^2 wvo) = 2.988 m^2 wvo

3.2 DISTRIBUTIEVE BEREKENING

Door middel van een distributieve berekening (DPO) kan zowel voor de huidige situatie als voor de toekomstige situatie een indicatieve uitspraak worden gedaan over het functioneren van de supermarktsector en daarmee de ontwikkelingsmogelijkheden. Kwantitatieve ontwikkelingsmogelijkheden van het aanbod kunnen worden verklaard door een te verwachten groei van het bevolkingsdraagvlak, door een bovengemiddeld functioneren van het huidige aanbod en/of door een groei in ambitie: een hogere, maar wel te verantwoorden binding en toevloeiing. Ook een combinatie hiervan kan een “driver” zijn achter de ontwikkelingsmogelijkheden.

Bij de distributieve berekening voor het onderzoeksgebied zijn de volgende (ken)getallen gehanteerd:

- **Inwoners.** Het totale onderzoeksgebied telt 41.261 inwoners in 2021. Eind 2030 zijn dat er 45.436, een groei van meer dan 4.100.
- **Bestedingen per hoofd.** De bestedingen zijn gebaseerd op de meest recente Omzetkengetallen 2020 (Panteia en INretail). Per jaar besteedt een Nederlander gemiddeld € 2.071 in fysieke supermarkten. De bestedingen zijn gecorrigeerd naar het gemiddeld 0,8% lagere inkomen in Wijchen (prijselasticiteit van 0,4). De bestedingen worden constant verondersteld tot eind 2030.
- **Bestedingen met toename online.** In het huidige bestedingscijfer in fysieke winkels zoals hierboven weergegeven zijn de bestedingen die momenteel al afvloeien naar online niet meegenomen. In de komende jaren zal de afvloeiing naar internet naar verwachting toenemen. Omdat de bestedingen in euro’s per jaar tot nu sterker groeiden dan de afname in fysieke winkels door toedoen van online bestedingen, veronderstellen we de bestedingen constant tot eind 2030. Dit is een gebruikelijke methode voor de dagelijkse sector c.q. de supermarktsector.
- **Gemiddelde vloerproductiviteit.** De gemiddelde vloerproductiviteit betreft de winkelomzet per m² wvo. Deze zijn eveneens gebaseerd op de Omzetkengetallen 2020. Voor supermarkten betreft het 5-jaarsgemiddelde van de gemiddelde vloerproductiviteit € 8.078 per m² wvo per jaar.
- **Koopkrachtbinding en - toevloeiing**. De koopkrachtbinding betreft de mate waarin inwoners van het onderzoeksgebied voor dagelijkse aankopen georiënteerd zijn op winkels in het onderzoeksgebied. De toevloeiing bedraagt het deel van de winkelomzet dat afkomstig is van inwoners buiten het onderzoeksgebied. Voor heel Wijchen zijn binding en toevloeiingscijfers bekend uit 2016.[19] Voor de dagelijkse sector was de binding 88% en de toevloeiing 9,5%. Het supermarktaanbod is in de tussentijd verbeterd met de komst van de Lidl naar het centrum, in het al jaren leegstaande pand van Jan Linders. We gaan daarom uit van een lichte toename van de binding en toevloeiing in de huidige situatie: een binding

[19] I&O Research en Ecorys, Kopen @ regio Arnhem-Nijmegen, Koopstromenonderzoek regio Arnhem-Nijmegen 2016

van 90% en een toevloeiing 10%, en veronderstellen dat deze gelijk blijft in 2030.

- **Huidig aanbod.** Het huidig aantal supermarktmeters binnen het totale onderzoeksgebied bedraagt 9.280 m² wvo.

PARAMETER	2021	2030
Inwoners	41.261	45.436
Bestedingen per hoofd in €	€ 2.071	€ 2.071
Bestedingspotentieel in € mln.	€ 85	€ 94
Bestedingspotentieel in € mln, incl. inkomenscorrectie	€ 85	€ 94
Koopkrachtbinding	90%	90%
Gebonden bestedingen in € mln.	€ 77	€ 84
Koopkrachttoevloeiing	10%	10%
Omzet door toevloeiing in € mln.	€ 9	€ 9
Totale bestedingen in € mln.	€ 85	€ 94
Gemiddelde vloerproductiviteit in € per m² wvo	€ 8.078	€ 8.078
Gerealiseerde vloerproductiviteit/functioneren	€ 9.179	€ 10.107
Haalbaar aanbod in m² wvo	10.544	11.611
Supermarktaanbod in m² wvo huidige situatie	9.280	9.280
Uitbreidingsruimte in m² wvo	**1.264**	**2.331**

TABEL 6 FUNCTIONEREN SUPERMARKTAANBOD ONDERZOEKSGEBIED EN INDICATIEVE UITBREIDINGSRUIMTE

Uit deze berekening blijkt dat de supermarkten in Wijchen een gemiddelde vloerproductiviteit realiseren van € 9.179 per m² wvo per jaar. Dit is substantieel meer dan het landelijk gemiddelde van € 8.078 m² wvo per jaar. Deze gemiddeld hoge vloerproductiviteit kan verklaard worden vanuit de lagere supermarktdichtheid, dat met 0,22 m² wvo per inwoner lager ligt dan het Nederlands gemiddelde van 0,27 m² wvo per inwoner. Daarnaast zijn toevloeiing en afvloeiing van koopkracht in de dagelijkse sector in Wijchen ongeveer in evenwicht.

In de huidige situatie is er sprake van indicatieve uitbreidingsruimte van ca. 1.260 m^2 wvo in het onderzoeksgebied. Door de toename van het draagvlak (bevolkingsgroei) zal de ruimte tot 2030 toenemen tot ca. 2.330 m^2 wvo. Dit betekent dat er al in de huidige situatie voldoende distributieve ruimte is om het supermarktaanbod in Wijchen te versterken.

CONCLUSIE KWANTITATIEVE MARKTRUIMTE

GEBIED	BEHOEFTE 2030 IN M² WVO MIDDELS DICHTHEDENANALYSE	BEHOEFTE 2030 IN M² WVO MIDDELS DPO
Totaal onderzoeksgebied	2.990	2.330

TABEL 7 KWANTITATIEVE BEHOEFTE SUPERMARKT WIJCHEN
Bron: Bureau Stedelijke Planning

- Uit de kwantitatieve analyse blijkt dat er zowel op basis van dichtheden als middels een distributieve berekening substantiële marktruimte aanwezig is voor uitbreiding van het supermarktaanbod in Wijchen.
- De marktruimte tot 2030 is met minimaal 2.000 m^2 wvo groot genoeg voor de toevoeging van één volwaardige supermarkt binnen de gemeente (ca. 1.500 m^2 wvo). Hiermee resteren er ook nog voldoende distributieve mogelijkheden voor optimalisering van het bestaande supermarktaanbod.
- Die distributieve ruimte is overigens al halverwege de periode tussen nu en 2030 meer dan voldoende voor een volwaardige nieuwe supermarkt (ca. 1.500 m^2 wvo).

4 ECONOMISCHE EFFECTENANALYSE

In dit hoofdstuk worden de economische (verdringings)effecten van een mogelijke uitbreiding van het supermarktareaal in Wijchen getoetst. Hierbij gaan we uit van de realisering van een nieuwe supermarkt met een metrage van 1.500 m^2 wvo. De positieve effecten van uitbreiding van het supermarktareaal staan centraal in hoofdstuk 5. De analyse van de verdringingseffecten doen we op een generieke wijze, zonder daarin de locatie van de nieuwe supermarkt mee te nemen. Ook dat nemen we mee in het laatste hoofdstuk.

4.1 MOGELIJKE VERDRINGINGSEFFECTEN

De toevoeging van een supermarkt kan leiden tot een mogelijke afname van de omzet van de gevestigde supermarkten in Wijchen. Een zeer grote omzetafname kan dan in theorie leiden tot mogelijke verdringing. Hoe groter de omzetclaim en hoe meer overlap met het gevestigde aanbod, des te groter het verdringingseffect.

De mate van verdringing voor individuele supermarkten hangt vooral af van:

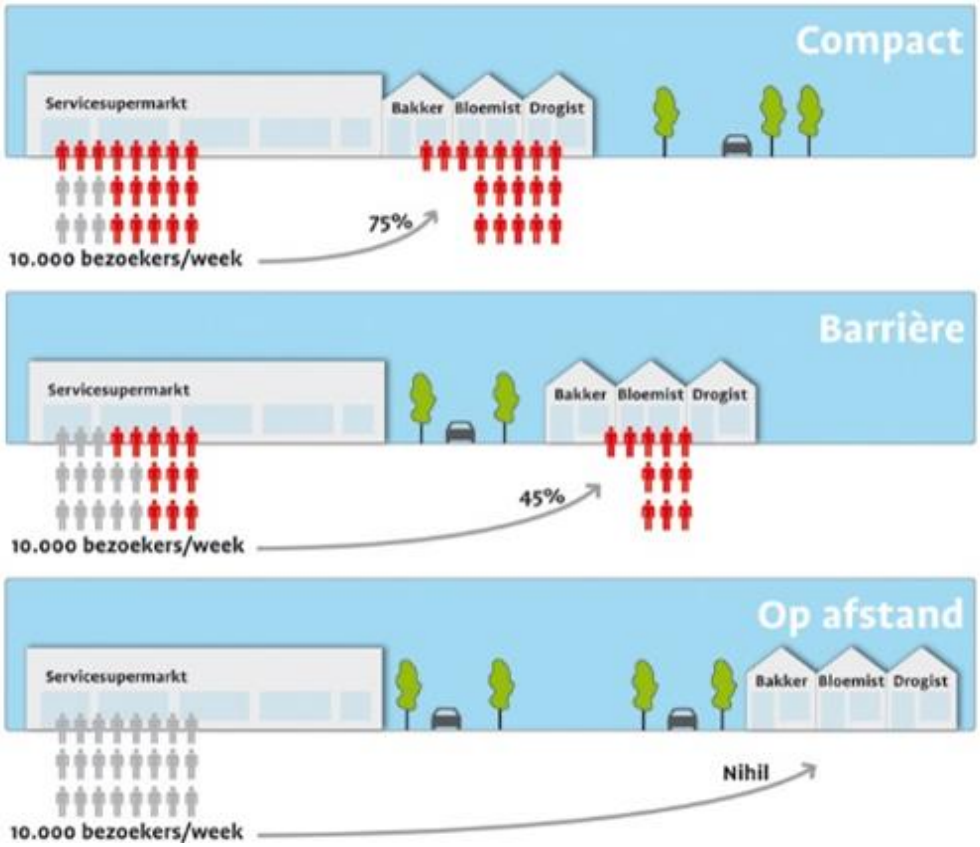
	• **Overlap in formule en functie:** Hoe meer gelijkenis met het format en overlap in functie (metrage, verzorgingsbereik, formule, prijsstelling, doelgroep), hoe groter het effect. In het onderzoeksgebied zijn alle typen supermarkten tussen discount en full-service gevestigd.
	• **Uitbreiding dan wel nieuwvesting:** In aansluiting hierop speelt mee of het een uitbreiding of een nieuwvestiging betreft. Bij een uitbreiding is de additionele omzetclaim beperkter dan die van een nieuwe winkel. Immers, een belangrijk deel van de omzet van een uit te breiden winkel is reeds aanwezig. In dit geval gaat het om nieuwvestiging.
	• **Overlap in verzorgingsgebied en afstand tot supermarkt:** Hoe groter de overlap, des te groter het effect. De afstand (in reistijd) tussen het project en de desbetreffende supermarkt is vaak maatgevend. Buiten de 10 minuten reisafstand is het effect vaak verwaarloosbaar.
	• **Het functioneren van de betreffende supermarkt:** Supermarkten die al matig of slecht functioneren, lopen echter een groter gevaar onvoldoende perspectief te hebben als gevolg van de nieuwvestiging, gesteld dat er sprake is van overlap in functie, verzorgingsgebied en formule.

RELATIE SUPERMARKT EN OVERIG DAGELIJKS AANBOD

Uit onderzoek van DTNP blijkt dat 44% van de consumenten supermarktbezoek combineert met een of meer winkels in hetzelfde winkelgebied. Dit wordt versterkt wanneer:

- De winkels dichtbij de supermarkt zijn gelegen
- De winkels in het zicht van de ingang van de supermarkt zijn gesitueerd.

Supermarkten en aanvullend dagelijks aanbod zoals de bakker, slager kunnen elkaar dus versterken als zij ruimtelijk-functioneel op een goede manier zijn geclusterd. Als dit goed op orde is zorgt dit namelijk voor meer combinatiebezoek, zie onderstaande figuur.

FIGUUR 8 CLUSTERING VAN SUPERMARKTEN EN SPECIAALZAKEN ZORGT VOOR EEN STERK COMBINATIEBEZOEK
Bron: DTNP

Wanneer er in een situatie van voldoende marktruimte een nieuwe supermarkt goed wordt ingepast en gepositioneerd ten opzichte van het overige dagelijks aanbod is er in beginsel geen sprake van verdringing maar van versterking. Dit effect wordt wel minder groot wanneer de supermarkt verder en minder zichtbaar van het dagelijks aanbod wordt gerealiseerd.

Overigens kan via dezelfde principes omzetverlies van reeds gevestigde supermarkten dus ook omzetverlies bij speciaalzaken veroorzaken.

OMZETCLAIM EN OMZETHERKOMST SUPERMARKT

Indien er een nieuwe supermarkt wordt gerealiseerd van (uitgangspunt) 1.500 m^2 wvo betekent dat rekenkundig een omzetclaim van circa € 12,1 miljoen op jaarbasis (excl. BTW). Gerelateerd aan de totale omzetclaim van het nu in Wijchen gevestigde supermarktaanbod (€ 75,0 miljoen[20]) gaat het om een additioneel aandeel in deze claim van 16%.[21]
Naar verwachting zal de nieuwe supermarkt globaal de volgende klant- en omzetherkomst hebben (gemiddeld over het jaar):

- Circa 90% van de omzet zal afkomstig zijn van de bewoners van Wijchen (zijnde € 10,9 miljoen).
- De overige 10% van de omzet zal afkomstig zijn van buiten Wijchen (zijnde € 1,2 miljoen).

4.2 EFFECTEN OP BESTAANDE SUPERMARKTSTRUCTUUR

- Bij het berekenen van de omzetverdringing gaan we uit van realisering van het initiatief in het spreekwoordelijke nu. Dus met de huidige situatie ten aanzien van draagvlak en concurrentie.
- Uit ervaringen bij soortgelijke situaties elders weten we dat maximaal de helft[22] van de additionele omzetclaim die afkomstig is van inwoners van Wijchen (€ 10,9 miljoen) te traceren is tot omzetverlies bij het nu gevestigde supermarktaanbod in Wijchen. Het theoretisch verdringingseffect bedraagt dan maximaal € 5,5 miljoen.[23] Geprojecteerd op het totale bestaande supermarktaanbod van 9.280 m² wvo is er sprake van een theoretisch maximaal verdringingseffect van 7%[24].
- Belangrijk is te vermelden dat de effecten van de groei van het inwonerspotentieel niet zijn verdisconteerd in de omzeteffecten. De omzetclaim van de nieuwe ontwikkeling (16% op de claim van het nu gevestigde aanbod in het gebied) vindt plaats tegen de achtergrond van een toenemend inwoneraantal het onderzoeksgebied. De verwachting is dat er eind 2030 ca. 45.436 inwoners zijn in Wijchen, 4.175 meer dan in 2021. Dit is een stijging van 10,1%.
- Een belangrijk deel van de omzetclaim van het nieuwe supermarktaanbod wordt dus opgevangen door de nieuwe vraag. Met 4.175 nieuwe inwoners is de additionele bestedingsimpuls zo'n € 8,6 miljoen.[25]. Met andere woorden: de groei van het bestedingspotentieel is groter dan het te verwachten verdringingseffect van de nieuwe supermarkt.
- Waar het (bruto) omzeteffect vooral neerdaalt is afhankelijk van de locatie van de nieuwe supermarkt. In het centrum van Wijchen zullen de

[20] Omzetclaim = Huidig aanbod (9.280 m^2 wvo) * gemiddelde vloerproductiviteit (€ 8.078) = € 75,0 miljoen
[21] Extra omzetclaim (€ 12,1 miljoen) / totale omzetclaim huidig aanbod Wijchen (€ 75,0 miljoen) = 16%
[22] De andere helft is (versnipperd) afkomstig van buiten het onderzoeksgebied, van andere type aanbieders en kanalen, en van marktverruiming.
[23] Berekening 0,5 * € 10,9 miljoen = € 5,5 miljoen
[24] Berekening € 5,5 miljoen/ (9.280 m² wvo * € 8.078 gemiddelde vloerproductiviteit supermarkten) = 7%
[25] Berekening: 4.175 inwoners * € 2.071

verdringingseffecten vooral neerdalen bij de daar gevestigde supermarkten. Als de nieuwe supermarkt in Zuiderpoort landt, zal dat (bruto) verlies vooral voor rekening komen van de daar gevestigde Jumbo-supermarkt, mogelijk (in beperktere mate) aangevuld met verlies door supermarkten in het centrum.

- Door de afhankelijkheid van speciaalzaken van supermarkten kunnen deze omzeteffecten ook gevoeld worden bij deze aanbieders, zowel in het geval van een nieuwe supermarkt in het centrum als in het geval van een nieuwe supermarkt in Zuiderpoort.

5 LOCATIEAFWEGING

In de voorgaande hoofdstukken hebben we kunnen concluderen dat er voldoende distributieve ruimte is voor een toekomstige uitbreiding van het supermarktaanbod in Wijchen. Voorts hebben we geconstateerd dat de generieke omzetverdringing onder invloed van de forse inwonersgroei niet zodanig is dat dit leidt tot uitval van dragende elementen in de huidige winkel- en boodschappenstructuur. Vervolgens is het belangrijk om inzichtelijk te maken op welke locatie een supermarktontwikkeling het meest wenselijk is, vanuit het oogpunt van een optimale (dagelijkse) verzorging van de inwoners van Wijchen en vanuit het oogpunt van een robuuste, toekomstbestendige (dagelijkse) verzorgingsstructuur.

In dit hoofdstuk beoordelen we aan de hand van een multicriteria-analyse een aantal potentiële locaties als vestigingslocatie voor die nieuwe supermarkt. Die mogelijke locaties zijn:

- het centrum van Wijchen;
- een van de ondersteunende centra (Zuiderpoort, Hof van Achterlo of Noord);
- (als schaduwscenario) een nieuw te ontwikkelen locatie in of bij het zwaartepunt van de nieuwbouwontwikkelingen in Wijchen.

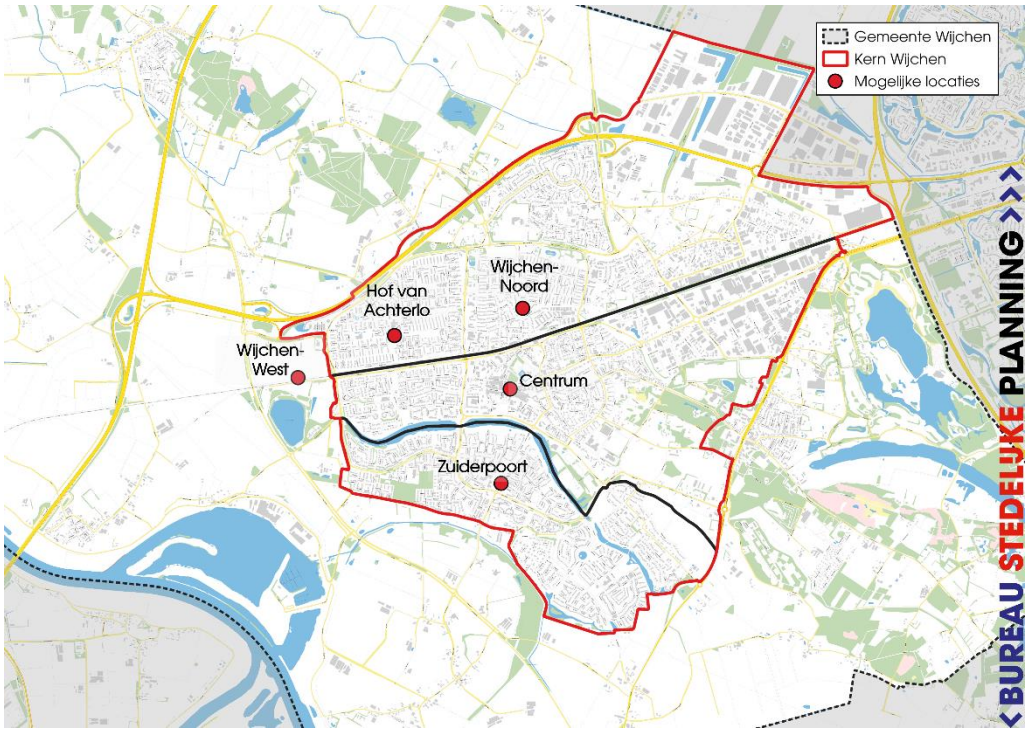
We toetsen de locaties op criteria die samen zijn te vatten onder de noemers haalbaarheid en wenselijkheid. Dit zijn:

- Consistentie met vigerend (gemeentelijk) beleid;
- Draagvlak- en draagvlakontwikkeling;
- Fysieke ruimte;
- Kwalitatieve behoefte (optimale dagelijkse verzorging inwoners Wijchen);
- Effecten (zowel positief zoals bijdrage aan functie en functioneren van het betreffende winkelcentrum, bijdrage aan versterking winkelstructuur, aan versterking gebiedsprofiel als negatief (verdringingseffecten, op structuurniveau).
- Marktkansen: is er vanuit de markt interesse te verwachten voor het vestigingspunt?

In de volgende paragrafen beoordelen we elk van de potentiële vestigingslocaties.

5.1 NADERE BESCHRIJVING POTENTIELE VESTIGINGSLOCATIES

De mogelijke plekken waar een nieuwe supermarkt kan landen zijn de bestaande winkelgebieden in Wijchen en de grootste nieuwbouwlocatie in Wijchen: Wijchen-West. De locaties zijn op onderstaande afbeelding weergeven.

FIGUUR 9 POTENTIËLE LOCATIES NIEUWE SUPERMARKT WIJCHEN
Bron: BRT Achtergrondkaart; Bewerking Bureau Stedelijke Planning

CENTRUM VAN WIJCHEN

Consistentie met vigerend beleid

- Het vigerend beleid van Wijchen zet in op behoud en versterking van de bestaande structuur, waarbinnen het centrum de belangrijkste positie inneemt.
- In 2017 is een amendement aangenomen voor versterking van het centrum door aantrekken van een derde supermarkt. Dat is met de komst van de Lidl reed gerealiseerd.

Draagvlak- en draagvlakontwikkeling

- In het centrum wonen weliswaar relatief weinig mensen ten opzichte van Noord en Zuid, maar het centrum bedient wel de gehele kern Wijchen.
- Ook het centrum kan profiteren van de woningbouwontwikkelingen aan de rand van Wijchen plaats (West en Zuid).

Fysieke ruimte

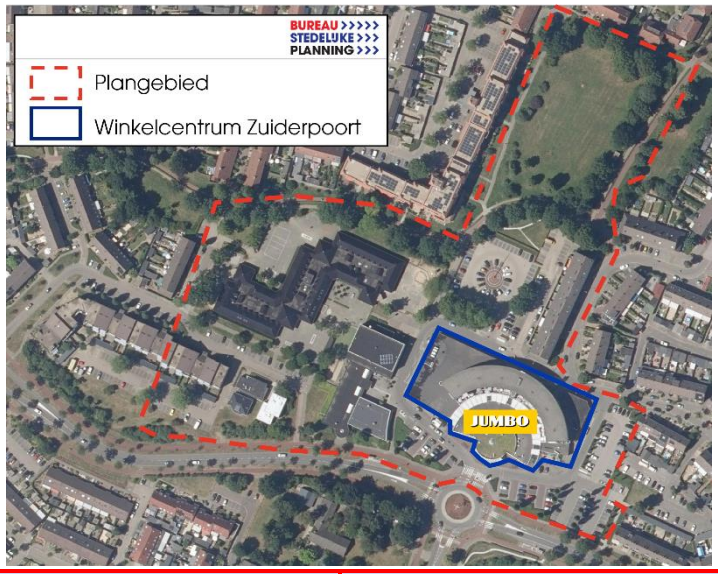
- Niet direct een locatie beschikbaar voor volwaardige supermarkt van 1.500 m^2 wvo (ca. 1.900 m^2 bvo).
- Mogelijk een locatie nabij de Albert Heijn. In de Marktpromenade zijn kwetsbare branches gevestigd waarvoor een supermarkt middels herschikking een mogelijk alternatief kan zijn.
- Een andere mogelijkheid is de locatie van de voormalige bibliotheek, nu tijdelijke parkeerplaats (hoek: Hogeweg-Oude Klapstraat). Deze locatie is echter op ruime afstand van het kernwinkelgebied gesitueerd.

Kwalitatieve behoefte

- In het centrum is nu al een compleet aanbod aanwezig, van full-service tot discount en etnisch/zelfstandig.
- Een nieuwe supermarkt kan – mits goed gesitueerd - wel leiden tot afgeleid combinatiebezoek met dagelijks en niet-dagelijks aanbod.

Ruimtelijk-economische effecten	Marktkansen
• Een supermarkt zorgt voor meer toestroom naar het centrum met mogelijkheid tot combinatiebezoek. • Centrum kent al een ruim en gevarieerd aanbod aan supermarkten. Een nieuwe supermarkt voegt daarom weinig toe en leidt ongetwijfeld tot sterke verdringingseffecten op bestaand aanbod. • Kans op verdringing van overig dagelijks aanbod wanneer supermarkt niet centraal in winkelgebied kan worden gerealiseerd en daarmee voor combinatiebezoek zorgt.	• De marktkansen achten wij niet heel groot. De huidige supermarkten in het centrum functioneren niet zodanig goed dat uitbreiding van het aanbod met een vierde volwaardige supermarkt voor de hand ligt. Bovendien worden er met Lidl, Albert Heijn, Jumbo en etnisch aanbod al veel doelgroepen c.q. bezoekmotieven bediend.

WIJCHEN ZUID - ZUIDERPOORT

Consistentie met vigerend beleid

- Het vigerende beleid (ehouden en versterken van het bestaand winkelgebied; Zuiderpoort) laat ruimte voor interpretatie inzake de wenselijkheid van een tweede supermarkt.

Draagvlak- en draagvlakontwikkeling

- Zuiderpoort heeft van alle ondersteunende winkelgebieden nu al het grootste verzorgingsgebied: 12.525 inwoners
- De komende jaren groeit het draagvlak door grote woningbouwontwikkelingen (Hart van Zuid en Huurlingsedam verder, met ca. 1.310 extra inwoners.[26]

Fysieke ruimte

- Voor het gebied rondom winkelcentrum Zuiderpoort is een visie opgesteld waarin het complete gebied wordt herontwikkeld.
- In de uitwerking daarvan wordt fysieke ruimte vrijgespeeld voor uitbreiding met een tweede supermarkt.

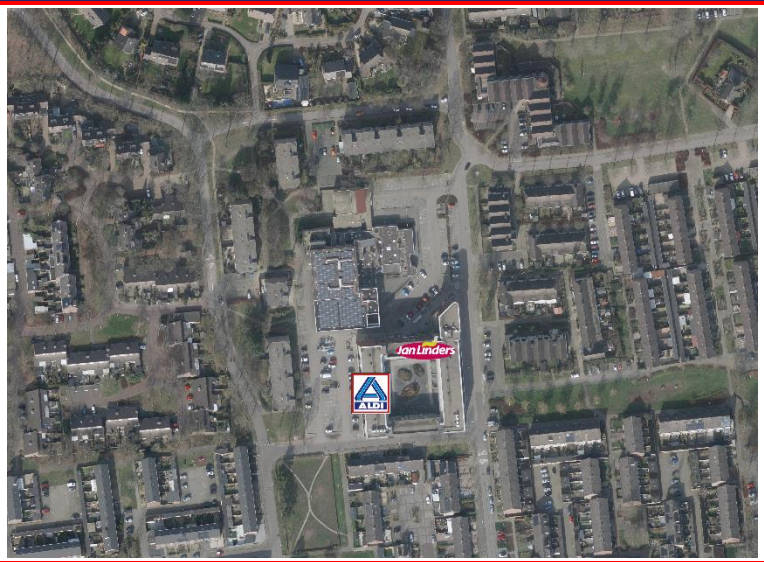
Kwalitatieve behoefte

- Momenteel hebben de consumenten slechts keuze aan één supermarkt. Met een qua segment aanvullende supermarkt hebben de consumenten meer keuzemogelijkheden.

[26] 600 woningen *2,175 (gem. hh grootte 2030) = 1.305 inwoners

Ruimtelijk-economische effecten	Marktkansen
• Structuurversterking, meer keuze voor de consument. Dit effect wordt vergroot met een aanvullende formule. • De kans op combinatiebezoek wordt vergroot door de realisering van de supermarkten dichtbij de overige winkels. • Mogelijke verdringingseffecten zullen het sterkst worden gevoeld bij de Jumbo, nu nog de enige supermarkt in het winkelcentrum. In mindere mate geldt dit ook voor het aanbod in het centrum. • De Jumbo functioneert echter goed en kan zich in een herontwikkeling ook vernieuwen. • Door het groeiende draagvlak worden mogelijke verdringingseffecten gedempt.	• Supermarktorganisaties zullen de kansen in Zuid groot achten: een centrum op een prima bereikbare locatie in een groot verzorgingsgebied, met ook nog eens een groeiend bevolkingsdraagvlak

HOF VAN ACHTERLO

Consistentie met vigerend beleid

- Met nog een extra supermarkt krijgt Hof van Achterlo net zoveel volwaardige supermarkten (3) als het centrum. Dit lijkt niet te rijmen met het beleid waarin de positie van centrum als hoofdwinkelgebied het primaat heeft.

Draagvlak- en draagvlakontwikkeling

- Het directe verzorgingsgebied van Hof van Achterlo heeft relatief weinig inwoners (ca. 4.750 inwoners)
- De locatie is wel gunstig gelegen ten opzichte van de grootste woningbouwlocatie binnen Wijchen: Wijchen West met ca. 1.300 woningen.

Fysieke ruimte

- Geen ruimte voor een moderne supermarkt van ca. 1.500 m^2 wvo (ca. 1.900 m^2 bvo) in het huidige blok.
- Alleen fysieke ruimte door de naastliggende wijkgebouwen hierin te betrekken.

Kwalitatieve behoefte

- Reeds een compleet aanbod met Jan Linders en Aldi.
- Geen aanbod aan dagwinkels die kunnen profiteren van combinatiebezoek.

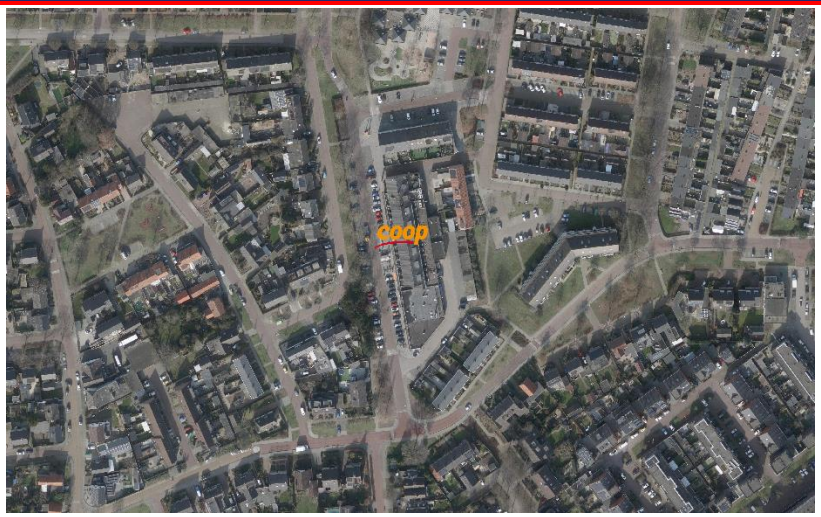
Ruimtelijk-economische effecten

- Een derde supermarkt zal relatief grote verdringingseffecten hebben op de bestaande twee supermarkten omdat zelfs in de toekomsthet draagvlak te klein is voor een gezonde exploitatie van drie supermarkten.

Marktkansen

- Reeds een groot aanbod voor het relatief beperkte draagvlak, ook met de extra inwoners in Wijchen-West.
- Huidig aanbod functioneert niet zodanig dat de marktkansen van een extra supermarkt groot zijn.

WIJCHEN NOORD

Consistentie met vigerend beleid

- Behouden en versterken (toekomstbestendig) maken van het bestaand winkelgebied; Wijchen Noord.
- Een extra supermarkt is hiervoor echter niet noodzakelijk. Het winkelcentrum (deel aan de Lepelaarstraat) krijgt op korte termijn een opknapbeurt.

Draagvlak- en draagvlakontwikkeling

- In het directe verzorgingsgebied van Wijchen Noord ruim voldoende inwoners (ca. 8.600 inwoners) voor één supermarkt.
- Locatie is het meest veraf gelegen van alle grote woningbouwlocaties in het westen en zuiden van Wijchen en het dichtst op het centrum.

Fysieke ruimte

- In directe omgeving geen ruimte voor een supermarkt van ca. 1.500 m^2 wvo (ca. 1.900 m^2 bvo).
- De enige open ruimte is de strip aan de Lepelaarstraat in combinatie met de voorliggende parkeerplaats. Dat heeft als consequentie dat parkeren niet op maaiveld kan worden opgelost.

Kwalitatieve behoefte

- Een aanvullende supermarkt biedt meer keuze voor de consument.
- Een extra supermarkt zorgt er wel voor dat er samen met het aanbod in Hof van Achterlo vier supermarkten ten noorden van het spoor gevestigd zijn. Dit is in onbalans met het centrum van Wijchen en met Zuid.

Ruimtelijke- economische effecten

- De kans op combinatiebezoek wordt vergroot door de realisering van de supermarkten naast overige winkels.
- Vanwege het beperkte draagvlak zal Coop (straks Plus) relatief grote verdringingseffecten ervaren.

Marktkansen

- Goede locatie, maar weinig fysieke ruimte en relatief dicht op het centrum .
- Naar verwachting te weinig omzetpotentieel voor twee supermarkten.

NIEUWE LOCATIE IN WEST

Consistentie met vigerend beleid

- Beleid zet in op behouden en versterken van bestaande structuur en niet op het realiseren van nieuwe locaties. Een supermarkt past niet binnen deze uitgangspunten.

Draagvlak- en draagvlakontwikkeling

- In Wijchen-West worden 1.300 woningen gebouwd, dat zijn ca. 2.820 inwoners.[27]
- Dit is een te beperkt draagvlak voor een nieuwe supermarkt.

Fysieke ruimte

- In de nieuwe wijk bestaat genoeg ruimte om een moderne supermarkt van ca. 1.500 m^2 wvo (ca. 1.900 m^2 bvo) in te tekenen.

Kwalitatieve behoefte

- Een nieuwe supermarkt zorgt ervoor dat de nieuwe inwoners in de nabijheid hun boodschappen kunnen doen.
- De twee supermarkten in Hof van Achterlo zijn relatief nabij gelegen, op ca. 6minuten fietsafstand.

Ruimtelijke- economische effecten

- Een nieuwe supermarkt zorgt voor een plek van ontmoeting voor de nieuwe inwoners.
- Vanwege de nabijheid tot het nu al matig functionerende Hof van Achterlo zullen hier naar verwachting de verdringingseffecten sterk worden gevoeld.

Marktkansen

- Hangt sterk af van de gekozen locatie: het aantal nieuwe inwoners is te beperkt om een moderne supermarkt te realiseren en leent zich eerder voor een compacte buurtsuper. Alleen marktkansen op een locatie waarmee een groter gebied dan alleen West bediend kan worden.

[27] [27] 1.300 woningen *2,175 (gem. hh grootte 2030) = 2.828 inwoners

5.2 CONCLUSIES

	CONSISTENTIE MET BELEID	AANSLUITING DRAAGVLAK (ONTWIKKELIN)	FYSIEKE RUIMTE	KWALITATIEVE BEHOEFTE	RUIMTELIJK-ECONOMISCHE EFFECTEN	MARKTKANSEN	TOTAAL
Centrum	++	+	+/-	+/-	+/-	+-/	+/-
Zuiderpoort	+/-	+	++	+	++	+	+
Hof van Achterlo	-	+/-	+/-	--	--	--	--
Wijchen Noord	+/-	+/-	-	+/-	+/-	+/-	+/-
Nieuw centrum	--	+/-	++	+/-	+/-	-	-

TABEL 8 UITKOMSTEN MULTI CRITERIA ANALYSE (MCA).
Bron: Bureau Stedelijke Planning

Op basis van een multicriteria analyse zijn de volgende conclusies te trekken:

- De realisering van een nieuwe supermarkt is sterk af te raden in Hof van Achterlo. Er liggen hier met al twee elkaar aanvullende supermarkten niet of nauwelijks marktkansen, de fysieke ruimte is er niet en de effecten (vooral op het centrum zelf) zijn overwegend negatief.
- Ook de realisering van een supermarkt op een nieuwe locatie, dichtbij de bevolkingsdynamiek in Wijchen West is niet aan te raden: te weinig positieve effecten, niet passend in het vigerende beleid en vragelijk of er voldoende behoefte is.
- Vestiging van een vierde volwaardige supermarkt in het centrum lijkt op papier een wenselijke ontwikkeling, omdat het consistent is met het vigerende beleid. Maar het is zeer de vraag wat het daadwerkelijk toevoegt aan het functioneren van het centrum: de marktkansen worden laag ingeschat, de kwalitatieve behoefte is gering (alle segmenten zijn al vertegenwoordigd) en bovendien is het de vraag of de fysieke ruimte er is om een levensvatbare supermarkt hier mogelijk te maken. Bijkomend nadeel is dat een vierde volwaardige supermarkt ook tot aanzienlijke omzeteffecten leidt bij de reeds gevestigde supermarkten in het centrum zelf, terwijl deze nu al niet alle even goed functioneren.
- Vestiging van een nieuwe supermarkt in Noord past in veel opzichten weliswaar beter dan vestiging in Hof van Achterlo, maar er zijn grote twijfels of er hier voldoende marktkansen en fysieke ruimte is om dit te realiseren. Daarnaast is de afstand tot de nieuwe bewoners van Wijchen tot dit centrum relatief groot.
- Vestiging van een tweede supermarkt in Zuiderpoort scoort van de alternatieve opties het beste. Het cluster kent van de ondersteunende clusters nu al het grootste verzorgingsgebied, en de Jumbo functioneert bovengemiddeld goed. Daarnaast is er fysieke ruimte (te maken), is er marktvraag, en overstijgen de positieve effecten de negatieve effecten.

Mogelijke verdringingseffecten zullen het sterkst worden gevoeld bij de Jumbo, nu nog de enige supermarkt in het winkelcentrum. In mindere mate geldt dit ook voor het aanbod in het centrum. De verdringingseffecten zijn echter minder groot dan bij vestiging van een supermarkt in het centrum zelf. Het centrum van Wijchen behoudt ook met een tweede supermarkt in Zuiderpoort nog steeds haar status als hoofdwinkelgebied. Het centrum van Wijchen huisvest in deze situatie nog steeds het meest uitgebreide supermarktaanbod en kent daarnaast een veel uitgebreider aanbod aan dagelijkse- niet dagelijkse winkels en overige commerciële en niet-commerciële voorzieningen.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3327
Extern Zaak ID	Z/18/023689
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	13.i
Titel	23689 Plan van aanpak Omgevingsvisie Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten - team Strategische projecten en advies
Eigenaar	Boon van Ostade - van Boeijen, Lucan
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)
Telefoonnummer steller	0648363214

Bijlagen
Beslisnota Plan van aanpak Omgevingsvisie Wijchen
Plan van aanpak Omgevingsvisie Wijchen def
Memo sessie Wijchen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	21 december 2021
Stukken gemeenteraad Wijchen	4 januari 2022
Commissievergadering Wijchen	10 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met het Plan van aanpak Omgevingsvisie Wijchen (bijlage 1)
2. In te stemmen het uitgangspunt om het instrument omgevingsprogramma's in te zetten, waarin de verdieping van de omgevingsvisie plaatsvindt. Het mandaat voor omgevingsprogramma's ligt bij het College van B&W.
3. De opbrengst van het traject strategische visie Wijchen 2035 is de input voor de Omgevingsvisie

4. €45.360 op te nemen in de begroting van 2023 voor de realisatie van de Omgevingsvisie.

Besluit (Aangenomen)

de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met het Plan van aanpak Omgevingsvisie Wijchen (bijlage 1)
2. In te stemmen het uitgangspunt om het instrument omgevingsprogramma's in te zetten, waarin de verdieping van de omgevingsvisie plaatsvindt. Het mandaat voor omgevingsprogramma's ligt bij het College van B&W.
3. De opbrengst van het traject strategische visie Wijchen 2035 is de input voor de Omgevingsvisie
4. €45.360 op te nemen in de begroting van 2023 voor de realisatie van de Omgevingsvisie.

Openbaar Zaaknummer: Z/18/023689

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Plan van aanpak Omgevingsvisie Wijchen

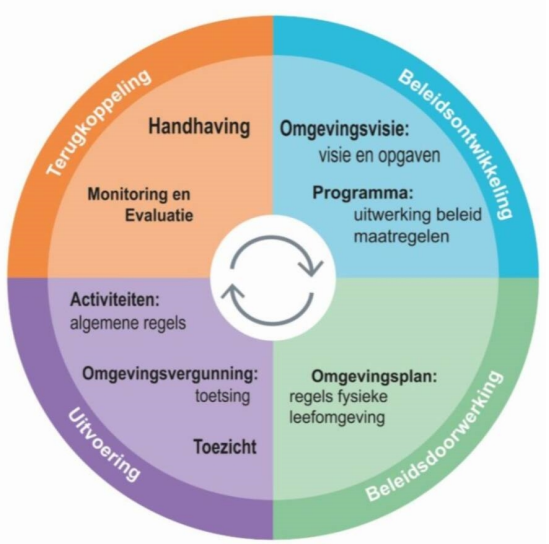
Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met het Plan van aanpak Omgevingsvisie Wijchen (bijlage 1)
2. In te stemmen het uitgangspunt om het instrument omgevingsprogramma's in te zetten, waarin de verdieping van de omgevingsvisie plaatsvindt. Het mandaat voor omgevingsprogramma's ligt bij het College van B&W.
3. De opbrengst van het traject strategische visie Wijchen 2035 is de input voor de Omgevingsvisie
4. €45.360 op te nemen in de begroting van 2023 voor de realisatie van de Omgevingsvisie.

Aanleiding
In Nederland hebben we nu veel verschillende wetten en regels voor onze leefomgeving. Om het eenvoudiger en overzichtelijker te maken, treedt in 2022 de Omgevingswet in werking. De Omgevingswet zorgt voor eenvoudige en duidelijke regels voor onze leefomgeving. Met meer ruimte voor inbreng en ideeën vanuit inwoners en ondernemers en procedures worden korter.

Met onze leefomgeving bedoelen we onder andere bouwwerken, infrastructuur, watersystemen, water, bodem, lucht, geluid, landschappen, natuur, cultureel erfgoed en werelderfgoed. De wet wil zorgen voor een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit bereiken en in stand houden.

Beleidscyclus
De Omgevingswet gaat uit van een dynamisch doorlopende beleidscyclus. Dit betekent dat plannen niet meer vastomlijnd zijn en geen vaste doorlooptijd kennen. Hierdoor sluiten we steeds aan bij de wensen en uitdagingen van dat moment.

De beleidscyclus start met de kaders en ambities in een omgevingsvisie. Deze vertalen we in programma's en in het omgevingsplan en uiteindelijk in de vergunningverlening.

Door tussentijds te monitoren, te evalueren en dan onze keuzes bij te stellen, ontstaat een beleidscyclus. Als het nodig is, zullen we dan de omgevingsvisie aanpassen aan dan actuele vragen. Visies en plannen worden geregeld bijgesteld.

De omgevingsvisie is een strategische visie met de belangrijke thema's voor onze fysieke leefomgeving. De gemeente stelt één omgevingsvisie voor het hele grondgebied vast.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
11-2-2021	Ambitieniveau en informatie over te nemen besluiten
11-2-2021	Toezegging Data van besluitvorming Omgevingswet
22-4-2021	Overgangsperiode Omgevingsplannen Wijchen
30-9-2021	Landelijk uitstel invoering Omgevingswet en Bestuurlijke kalender

Gewenst resultaat
Te starten met het proces om te komen tot de omgevingsvisie Wijchen en deze medio 2023 vast te laten stellen door de gemeenteraad.

Argumenten

1.1 Dit plan van aanpak sluit aan de eerder gegeven planning in de beslisnota Voortgang Omgevingswet Wijchen (voorjaar 2020).
In de beslisnota Voortgang Omgevingswet is aangegeven dat in het 4e kwartaal van dit jaar (2021) de planning en plan van aanpak wordt opgesteld.

1.2 De omgevingsvisie is onderdeel van de beleidscyclus van de Omgevingswet (ter illustratie zie afbeelding hierboven).
Dit plan van aanpak is opgesteld om te komen tot een omgevingsvisie 1.0. Er kunnen nieuwe vraagstukken komen waar de visie nog geen antwoord op geeft. Ook willen we ruimte kunnen bieden aan initiatiefnemers om met nieuwe plannen en ideeën te komen. Onze omgevingsvisie beschrijft daarom (naast de inhoud) ook het proces om in de toekomst goede afwegingen te kunnen blijven maken.

2.1 In de programma's maken we ambities concreet.
De omgevingsvisie stelt ambities. In programma's maken we ambities concreet. Willen we het ergens schoner, mooier, stiller of gezonder? Dan geeft het programma aan hoe we dat doel bereiken en waarmee dat wordt gemeten. Dat doen we bijvoorbeeld met de uitwerking van onze visie op wonen en zorg. Onze bestaande beleidsstukken beschouwen we ook als programma's. Welke omgevingsprogramma's we opstellen, leggen we vast in de omgevingsvisie.

2.2. De inzet van omgevingsprogramma's sluit beter aan bij de kaderstellende rol van de gemeenteraad.
De Omgevingswet geeft de gemeenteraad meer mogelijkheden om een kaderstellende rol in te vullen. De omgevingsvisie wordt vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin stelt de raad ook de kaders vast voor het inzetten van het instrument programma's. De uitwerking van deze programma's, en het inhoudelijk vaststellen van de programma's is een bevoegdheid van het College van B&W. Uiteindelijk ligt de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad weer bij het vaststellen van de omgevingsplannen.

2.3. Door te werken met omgevingsprogramma's kunnen we de omgevingsvisie strategisch en integraal opstellen.
Door naast de omgevingsvisie te werken met omgevingsprogramma kunnen we in de omgevingsvisie de focus leggen op strategische en integrale afwegingen voor de langere termijn. De gemeenteraad stelt deze vast en stelt hiermee de kaders voor de uitwerking vast. In de programma's kunnen we de verdieping ingaan met (multi-) sectoraal, thematisch of gebiedsgericht verdere uitwerking geven aan de omgevingsvisie. Hoe willen we de omgevingsvisie, of onderdelen daarvan, realiseren. Het College van B&W stelt de omgevingsprogramma's vast.

Ter verduidelijking is hieronder een tabel opgenomen met daarin het belangrijkste onderscheid tussen de omgevingsvisie en het omgevingsprogramma.

	Omgevingsvisie	**Omgevingsprogramma**
Karakter	Strategisch, integraal, politiek-bestuurlijk	Uitvoeringsgericht, (multi-)sectoraal, strategische elementen mogelijk
Inhoud	Ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming, en behoud van de fysieke leefomgeving als geheel	Uitwerking beleid voor bepaalde sector of bepaald gebied
Samenhang tussen domeinen	Eén integraal ontwikkelingsbeleid voor de fysieke leefomgeving	(Multi-)sectoraal, inzetten op afstemming, coördinatie verschillende domeinen
Horizon	Lange termijn	Kortere termijn
Werking	Basis voor het handelen van het visievaststellend bestuursorgaan en voor programma's	Basis voor inzet maatregelen over het betreffende onderwerp
Juridische status	Bindt enkel het visievaststellend orgaan (zelfbindend)	Bindt enkel het programmavaststellend orgaan (zelfbindend)

3.1 De input van Wijchen 2035 nemen we mee in de omgevingsvisie.
De uitkomsten van het Wijchen 2035 hebben grote raakvlakken met de omgevingsvisie. In het proces zullen nadrukkelijk geen stappen dubbel gezet worden, maar aansluiting gezocht worden bij het proces, voor zover mogelijk, en de uitkomsten van Wijchen 2035.

Tegenargumenten en risico's
1.1 De verkiezingen kunnen invloed hebben op de omgevingsvisie.
Het plan van aanpak is opgesteld, zodat het proces al opgestart kan worden om te komen tot de omgevingsvisie. In de periode tot aan de verkiezingen vinden analyses plaats en wordt de basis gelegd voor de activiteiten die plaatsvinden met de gemeenteraad. Deze activiteiten vinden dus pas plaats na de verkiezingen en dus met de nieuwe gemeenteraad.

2.1 *Het mandaat ligt bij het vaststellen van de omgevingsprogramma's bij het College van B&W.*

Het vaststellen van een programma is in de meeste gevallen een collegebevoegdheid, tenzij de raad moet worden betrokken vanwege het budgetrecht van de raad. Dit vraagt dus om afstemming vooraf tussen raad en college. Bij het vaststellen van het programma moet gemotiveerd worden hoe de samenleving en andere bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken zijn geweest en wat de resultaten daarvan waren. Het kiezen voor programma's is een bevoegdheid in de gemeenteraad en wordt opgenomen in de omgevingsvisie.

Financiële gevolgen

Het opstellen van de omgevingsvisies zal een extern bureau aanbesteed worden. Hiermee wordt begin 2022 wordt gestart met de uitvraag van gespecialiseerde bureaus. Onderstaand de raming van de kosten voor de Omgevingsvisie.

Kostenpost		**Raming per gemeente**
Ondersteuning omgevingsvisie traject	PM	€ 25.000
Kosten ontwerpbureau	PM	€ 40.000
Communicatie en activiteiten	PM	€ 5.000
		€ 70.000

In de begroting van het Project invoering Omgevingswet is tevens een startbedrag opgenomen voor de Omgevingsvisie van 35.000 euro per gemeente. Conform de huidige raming resteert een bedrag van 35.000 euro.

Voorgesteld het resterende bedrag in de begroting van 2023 op te nemen. Het startbedrag geeft voldoende ruimte om 2022 te bekostigen. Dit geeft tevens de ruimte om de invoering van Omgevingswet af te ronden en eventuele overschotten in te zetten als dekking voor de Omgevingsvisie.

Communicatie
Het plan van aanpak beschrijft de betrokkenheid van de samenlevering. Naast het plan van aanpak zal op de website van de gemeente ook een specifiek deel worden ingericht voor de Omgevingsvisie.

Inwonersparticipatie
Het participatietraject staat beschreven in het plan van aanpak.

Uitvoering of Vervolgstappen
Vervolgstappen:

Voorbereiding: Ruimte en richting bepalen	(april 2022)
In gesprek over onze kernwaarden en gespreksagenda	(april - juni 2022)
Bepalen ambities en keuzes	(juni - oktober 2022)
Opstellen concept omgevingsvisie	(oktober - februari 2023)
Vaststellen omgevingsvisie en aan de slag	(medio 2023)

Geheimhouding:
n.v.t.

Plan van aanpak I Omgevingsvisie

Gemeente Wijchen

Plan van aanpak I Omgevingsvisie

Inleiding | Waarom een omgevingsvisie?

Doel | Wat willen we bereiken met de omgevingsvisie?

Programma van eisen | Wat zijn onze uitgangspunten voor het product?

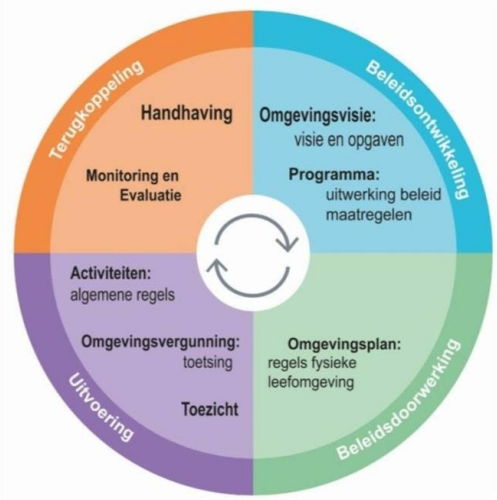
Stappen en planning | Hoe maken we de omgevingsvisie?

Participatieaanpak | Hoe betrekken we de samenleving?

Inleiding | Waarom een omgevingsvisie?

In Nederland hebben we nu veel verschillende wetten en regels voor onze leefomgeving. Om het eenvoudiger en overzichtelijker te maken, treedt in 2022 de Omgevingswet in werking. De omgevingswet zorgt voor eenvoudige en duidelijke regels voor onze leefomgeving. Met meer ruimte voor inbreng en ideeën vanuit inwoners en ondernemers en procedures worden korter.

Met onze leefomgeving bedoelen we onder andere bouwwerken, infrastructuur, watersystemen, water, bodem, lucht, geluid, landschappen, natuur, cultureel erfgoed en werelderfgoed. De wet wil zorgen voor een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit bereiken en in stand houden.

Omgevingsvisie, omgevingsprogramma en omgevingsplan

Bij de Omgevingswet horen nieuwe 'instrumenten', zoals de omgevingsvisie, programma's en het omgevingsplan.

Welke instrumenten gebruiken we nu?

Op dit moment hebben we een aantal strategische visies en aparte visies over onderwerpen als verkeer, wonen, economie, milieu en groen. Daarnaast hebben we een groot aantal bestemmingsplannen met (bouw) regels per gebied.

Strategische visie voor de lange termijn

Met de Omgevingswet maken we ruimtelijke beleid eenvoudiger en vooral beter. We zorgen voor duidelijke, samenhangende regels over wat wel en niet mag en met meer ruimte voor initiatief. De omgevingsvisie is een strategische visie met de belangrijke thema's voor onze fysieke leefomgeving. De gemeente stelt één omgevingsvisie voor het hele grondgebied vast.

Omgevingsprogramma

De omgevingsvisie kan verder worden uitgewerkt in programma's. Een programma kan over een bepaald thema gaan, zoals gezondheid of energie. Een programma kan ook gericht zijn op een bepaald gebied.

Omgevingsplan

Alle lokale regels over de leefomgeving komen straks in één omgevingsplan. De verschillende bestemmingsplannen worden hierin opgenomen. We hebben als gemeente tot 31 december 2029 om alle delen van het omgevingsplan vast te stellen. Tot deze tijd stellen we verschillende delen van het omgevingsplan vast. De omgevingsvisie is het kaderstellende document voor het omgevingsplan.

Samenwerken aan de omgevingsvisie

De omgevingsvisie is een toekomstvisie voor onze leefomgeving. Elke gemeente moet één omgevingsvisie vaststellen. Dit plan van aanpak beschrijft hoe we de omgevingsvisie samen met onze inwoners opstellen. Na het vaststellen van het plan van aanpak kan het proces voor de omgevingsvisie echt van start!

Gemeente Wijchen

Doel | Wat willen we bereiken met de omgevingsvisie?

Het vaststellen van de omgevingsvisie is verplicht. Hoe die visie eruit ziet en wat er precies in staat, is niet vastgelegd. De gemeenteraad bepaalt dus zelf hoe gedetailleerd het de omgevingsvisie opstelt. Dit geeft ruimte om op lokale behoeften te kunnen inspelen. Met de omgevingsvisie geven we invulling aan wat we belangrijk vinden in Wijchen. We willen met de omgevingsvisie vier dingen bereiken.

1 EEN VISIE VOOR DE TOTALE LEEFOMGEVING VAN WIJCHEN

Er komen de komende jaren veel ontwikkelingen en uitdagingen op ons af. Hoe gaan we overstappen op duurzame energie? Hoe gaan we om met inwoners die steeds ouder worden? Hoe blijven we zorg bieden aan jongeren en ouderen die het nodig hebben? Hoe houden we onze voorzieningen toegankelijk en bereikbaar? Hoe houden we onze winkelstraten levendig? Een visie op de toekomst helpt ons bij het beantwoorden van deze vragen. We maken één visie, waarin al die verschillende onderwerpen in samenhang worden bekeken. Hierbij is het belangrijk dat de visie realistisch en haalbaar is en de oplossingen elkaar versterken.

2 EEN FIJNE, GEZONDE EN DUURZAME LEEFOMGEVING

Het is belangrijk dat iedereen in onze gemeente op een veilige en gezonde manier kan leven. We hebben een fijne plek nodig om te wonen en te werken, kinderen kunnen lekker buiten spelen, onze voorzieningen zijn bereikbaar en we kijken naar elkaar om. Inwoners en toeristen voelen zich welkom en kunnen genieten van onze cultuur en natuur. In onze omgevingsvisie staat hoe we onze leefomgeving willen onderhouden, gebruiken en ontwikkelen. Zo zorgen we samen voor een goede omgevingskwaliteit en stimuleren een gezonde leefstijl.

3 MEER RUIMTE VOOR INITIATIEF

Onze omgevingsvisie moet mensen de ruimte geven om initiatief te nemen en samen de visie tot uitvoering te brengen. Samen maken we de omgeving. Daarnaast willen we onze inwoners en ondernemers ook voldoende zekerheid geven dat je in onze gemeente fijn, gezond en duurzaam kunt leven en werken. Daarom moet de omgevingsvisie ook een duidelijke richting aangeven.

4 HET GESPREK OVER DE LEEFOMGEVING

De omgeving om ons heen blijft veranderen. De omgevingsvisie is een middel om voortdurend met elkaar in gesprek te blijven. Zijn we nog op de goede weg? Moeten we dingen bijstellen? Waar nodig passen we de omgevingsvisie hierop aan. De omgevingsvisie is een blijvende dialoog over onze leefomgeving.

Programma van eisen | Wat zijn de uitgangspunten voor het product?

We hanteren de volgende uitgangspunten om de beschreven doelen te kunnen behalen.

Voldoen aan de Omgevingswet

Onze omgevingsvisie moet voldoen aan de eisen uit de Omgevingswet. Dat is een beschrijving op hoofdlijnen van:

- De (gewenste) kwaliteit van de (ruimtelijke) leefomgeving
- De voorgenomen ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud van het grondgebied
- Het samenhangende beleid voor onze leefomgeving

Een brede visie voor de gehele gemeente én voor de kernen

Onze omgevingsvisie moet op verschillende schaalniveaus werken. Het is allereerst een stip op de horizon voor de gemeente als geheel. We beschrijven onze kernwaarden en hoe we omgaan met de grote vraagstukken die op ons afkomen. Dat zijn niet alleen ruimtelijke thema's; ook maatschappelijke thema's krijgen een plek in de visie op onze leefomgeving. Ook zorgen we voor afstemming met de buurgemeenten, de regio Arnhem Nijmegen, het waterschap en de provincie Gelderland. Tegelijkertijd gaat de omgevingsvisie ook over het karakter van de afzonderlijke kernen. We beschrijven de belangrijke waarden en de specifieke, lokale uitdagingen die op de kernen en dorpen afkomen.

Een visie met een uitvoeringsagenda met programma's

De omgevingsvisie wordt vertaald in het omgevingsplan en kan een uitwerking krijgen in programma's. Dit is een mogelijkheid vanuit de omgevingswet, maar geen verplichting. Het zorgt voor een duidelijke en compacte omgevingsvisie. In de omgevingsvisie nemen we daarom een uitvoeringsagenda met programma's op, waarin we benoemen in welke instrumenten de omgevingsvisie verder wordt uitgewerkt. Met de omgevingsvisie geeft de gemeenteraad kaders mee voor de door de college vast te stellen programma's. Door hierin slimme keuzes te maken, kunnen we sturing geven aan wat we in Wijchen echt belangrijk vinden!

Een visie in ontwikkeling

De omgevingsvisie is niet in beton gegoten. Dit plan van aanpak zorgt voor de Omgevingsvisie versie 1.0. Er kunnen nieuwe vraagstukken komen waar de visie nog geen antwoord op geeft. Ook willen we ruimte kunnen bieden aan initiatiefnemers om met nieuwe plannen en ideeën te komen. Onze omgevingsvisie beschrijft daarom (naast de inhoud) ook het proces om in de toekomst goede afwegingen te kunnen blijven maken.

Een leesbare en toegankelijke visie voor onze leefomgeving

De omgevingsvisie is een toekomstvisie van en voor onze inwoners. Daarom maken we de visie leesbaar en toegankelijk voor iedereen. We zijn open en duidelijk in wat we opschrijven. We willen dat de omgevingsvisie van iedereen is en uitnodigt om aan de slag te gaan in de gemeente. We maken daarom een beeldende visie waar inwoners en bedrijven zich in herkennen en die ze samen willen uitvoeren. Hoe dit eindproduct er precies uitziet is nog niet duidelijk en bepalen we samen met de betrokkenen tijdens het proces. Zo kunnen we een vorm kiezen die onze toekomstvisie versterkt.

Programma van eisen | Wat zijn de uitgangspunten voor het proces?

Bij het opstellen van de omgevingsvisie vinden we de volgende uitgangspunten van belang voor het proces:

We maken gebruik van wat er is

We doen geen werk dubbel. We inventariseren welk beleid we al hebben en welke projecten er lopen. Ons bestaande beleid vormt de basis voor de omgevingsvisie. Bij het opstellen van de omgevingsvisie hebben we extra aandacht voor 'nieuwe' onderwerpen, die in onze ruimtelijke visie nu nog geen plek hebben, zoals gezondheid en energietransitie. We bepalen in de visie de samenhang tussen de verschillende onderwerpen. Aan de hand van de beleids-inventarisatie bepalen we ook per onderwerp of thema de participatie-aanpak. Zo doen we recht aan de eerdere inspanningen (zoals wijchen 2035) en zetten stappen vooruit.

In feite hebben we als gemeente al een hoop beleid, plannen en visies. Sommige zijn daarvan net nieuw, andere al wat ouder. Bij het opstellen van de omgevingsvisie beginnen we dus ook niet met een leeg vel. We bekijken of eerder gemaakte (beleids)keuzes nog actueel zijn en wat de samenhang tussen de verschillende onderwerpen is. We bekijken waar nieuw beleid nodig is en vullen dat verder aan. We zorgen ervoor dat de informatie voor iedereen toegankelijk en begrijpelijk is. Zo blijft zowel de omgevingsvisie als het beleid levend, tastbaar en bij de tijd.

Uitnodigend proces: iedereen die wil, kan meedoen

We maken de omgevingsvisie samen met bewoners, ondernemers, organisaties, buurgemeenten, (regionale) partijen en de provincie. Dit betekent dat we het proces op een laagdrempelige en uitnodigende manier inrichten, zodat het een visie wordt die tastbaar is, waar mensen trots op zijn en zich mede-eigenaar van voelen. Op die manier maken we samen onze gemeente.

We zorgen dat iedereen die dat wil, kan meedoen met het opstellen van de visie: mensen die wonen, werken of een bezoek brengen aan onze gemeente. We maken gebruik van de kennis en expertise van onze inwoners, bedrijven en organisaties. Daarbij hebben we ook oog voor de mensen die we normaal niet snel spreken of die zich niet makkelijk laten horen.

Ook daarbij maken we natuurlijk gebruik van wat er al is. De eerdere inbreng tijdens Wijchen 2035 (toekomsttafels en beeldenbank) en andere processen nemen we daarom nu mee bij de omgevingsvisie. We stellen ons de vragen: wat is de rode draad? Wat is de volgende stap en hoe kunnen we die samen zetten? Zo stellen we vragen niet dubbel en verrijken we wat er al is.

Een eerste verkenning van de inhoudelijke thema's

Onze gemeente kenmerkt zich door de prachtige natuurlijke omgeving (het landschap, de rivier, de kastelen) en de rijke historie. Wijchen is het land van heerlijkheden tussen Maas & Waal. Wijchen bestaat uit 8 kerkdorpen met ieder haar eigen charme en een historie die ver teruggaat in de tijd. Zo wisten de Romeinen al dat hier goed vertoeven was. De omgeving bestaat uit afwisselende landschappen, zoals open landerijen, rivierduinen, bossen en watergebieden.

Midden in het centrum staat een sprookjesachtig kasteel en is de Markt sfeervol met vele horecagelegenheden en winkels. Kortom er valt genoeg te beleven in Wijchen!

Dat is ook de reden waarom toeristen onze gemeente graag bezoeken. Onze gemeente is een mooie samensmelting van een dorpse en een landelijke omgeving met een grote diversiteit in de verschillende kernen. Veelal met een grote betrokkenheid van de inwoners en van verenigingen die er actief zijn. Maar soms ook met weinig sociale samenhang in wijken of kernen waar mensen veel op zichzelf zijn. Het typisch Wijchense karakter komt centraal te staan in onze omgevingsvisie. De beschrijving hiervan wordt in het proces naar de omgevingsvisie verder aangescherpt en aangevuld.

Bij het opstellen van het plan van aanpak hebben we alvast een eerste verkenning gedaan van onderwerpen die in onze omgevingsvisie van belang zijn. De uitkomsten uit het draagvlakonderzoek in het kader van de bestuurlijke fusie zijn hierin meegenomen. Tijdens onze toekomsttafels voor Wijchen 2035 (strategisch kompas) werd vooral aandacht gevraagd voor:

- Wonen en werken
- Leefomgeving
- Zorg en welzijn
- Duurzaamheid en circulariteit
- Samenwerken
- Dienstverlening

Daarnaast zijn er nog meer onderwerpen van belang voor de omgevingsvisie zoals:

- Erfgoed, landschap, kunst en cultuur
- Nieuwe ontwikkelingen rondom mobiliteit
- Natuur toegankelijk houden
- Saamhorigheid, ontmoetingsplekken
- Winkelaanbod en leegstand
- Invloed van het spoor, (snel)wegen, industrie (geluid, lucht)

Organisatie | Hoe werken we samen aan de omgevingsvisie?

Stuurgroep Omgevingswet

De stuurgroep Omgevingswet is verantwoordelijk voor de realisatie van alle onderdelen van de Omgevingswet. De stuurgroep borgt de afstemming tussen het bestuur, de ambtelijke opdrachtgever en de projectorganisatie. De stuurgroep bestaat uit de portefeuillehouders van Druten en Wijchen, de ambtelijke opdrachtgever, de manager fysieke leefomgeving en de projectleider Omgevingswet. In het kader van de omgevingsvisie wordt de stuurgroep uitgebreid met de trekker van het kernteam Omgevingsvisie. Ook zal met enige regelmaat portefeuillehouders uit andere domeinen worden gevraagd deel te nemen om de integrale benadering te borgen.

Kernteam Omgevingsvisie

Voor het opstellen van de omgevingsvisie wordt een compact kernteam ingericht. We werken vanuit een kernteam dat verantwoordelijk is voor het opstellen van de omgevingsvisie. Hierbij is er naast de omgevingsvisie ook veel aandacht om onze data op orde te krijgen. Begin volgend jaar start er een kernteam omgevingsvisie waarin alle relevante inhoudelijke disciplines binnen de gemeente zijn vertegenwoordigd.

Bij het opstellen van de omgevingsvisie willen we dat de samenleving centraal staat. Dat zijn onze bewoners, ondernemers, organisaties en bezoekers.

De gemeente zorgt voor het opstellen van de omgevingsvisie en doet dat in nauw overleg met deze partijen.

Na vaststelling van het plan van aanpak start het kernteam met een aanbesteding voor een adviesbureau dat de omgevingsvisie zal schrijven. Het kernteam wordt na deze aanbesteding uitgebreid met een vertegenwoordiger van het gekozen bureau.

Stappen en planning | Hoe maken we de omgevingsvisie?

Het opstellen van de omgevingsvisie zien we als één doorlopend proces, waarin we steeds concreter over de visie met elkaar in gesprek gaan. De omgevingsvisie vraagt om een flexibele houding en mogelijkheden om bij te sturen. Tijdens dit proces checken we ook regelmatig of we de bijdrage van inwoners, ondernemers en organisaties op een goede manier hebben verwerkt en wat de partijen zelf willen bijdragen door middel van het online platform. Als het nodig is vullen we onderdelen anders in of nodigen we aanvullende partijen en mensen uit. Zo wordt het een visie waarin mensen zich herkennen, welke tastbaar is en waaraan ze actief meedoen.

Op de volgende pagina's vindt u een korte beschrijving van de verschillende fases. De invulling van het participatietraject is in het volgende hoofdstuk beschreven.

1. Voorbereiding: Ruimte en richting bepalen
   - april 2022
2. In gesprek over onze kernwaarden en gespreksagenda
   - april - juni 2022
3. Bepalen ambities en keuzes
   - juni - oktober 2022
4. Opstellen concept omgevingsvisie
   - oktober - februari 2023
5. Vaststellen omgevingsvisie en aan de slag
   - medio 2023

Plan van aanpak I Fasen

Gemeente Wijchen

Fase 1 | Voorbereiding: Ruimte en richting bepalen

Dit Plan van Aanpak is een eerste stap in de voorbereiding van de omgevingsvisie. In fase 1 werken we die voorbereiding verder uit:

Wat hebben we?

Welk beleid hebben we al in Wijchen? We vatten bestaande visies, beleidsstukken en ambities samen en maken een feitelijk overzicht van de huidige situatie in Wijchen. We nemen lessen uit eerdere projecten mee, bijvoorbeeld over participatie. Lopende projecten, participatieprocessen en initiatieven worden bekeken. En we analyseren het beleid van andere overheden, zoals de provincie. Dit zorgt voor een bouwstenendocument met een beschrijving van de 'rode draad': *Wat hebben we al uitgezocht of bepaald? Wat ontbreekt er? Dit document geeft richting én ruimte voor de gesprekken over de toekomst.*

Waarover gaan we in gesprek?

In deze stap bereiden we ook de communicatie en participatie goed voor. Dit doen we door te starten met een omgevingsanalyse. Hierbij brengen we alle stakeholders in kaart. Daarna bekijken we waarover kunnen inwoners en ondernemers meedenken? Waar gaan we mee naar buiten? Hoe borduren we voort op al eerder gevoerde gesprekken? Ook zorgen we in deze stap voor een aansprekende campagne.

College en raad

Nadat dit plan van aanpak met participatieaanpak is vastgesteld door de gemeenteraad, gaan we aan de slag met het bouwstenendocument en een stakeholdersanalyse. Dit document wordt vastgesteld door het college. Daarna ontvangt de gemeenteraad het documenten in de vorm van een informatienota.

Resultaat fase 1: Bouwstenendocument en stakeholdersanalyse

Fase 2 | In gesprek over onze kernwaarden

Door de verkenning uit fase 1 gaan we met duidelijke onderwerpen en gerichte vragen op pad richting onze inwoners, ondernemers en organisaties. Wat zijn de kernwaarden van de gemeente als geheel én van de kernen? Wat zijn onze kwaliteiten en de verbeterpunten en welke uitdagingen komen er op ons af? Welke onderwerpen willen de deelnemers zelf agenderen voor de omgevingsvisie?

College en raad

In deze stap gaan we ook in gesprek met het college, de gemeenteraad en met de gemeentelijke organisatie over onze kernwaarden en de opgaven die op ons afkomen. Dat doen we door informatiesessies te organiseren. Daar waar in het traject van Wijchen 2035 al duidelijkheid is over onze kernwaarden, gebruiken we deze input. We organiseren geen processen dubbel.

Gespreksagenda

Op basis van de resultaten uit fase 1 en 2 kunnen we een duidelijke en concrete gespreksagenda opstellen voor het vervolg: het gesprek over de ambities en de te maken keuzes voor de toekomst.

Resultaat fase 2: Beschrijving van de kernwaarden en gespreksagenda voor de volgende fase

Fase 3 | Bepalen ambities en keuzes

Ambities en contourenschets

In de vorige fases hebben we de bouwstenen voor de omgevingsvisie bepaald, de kernwaarden beschreven en de opgaven voor de toekomst in beeld. Dit vertalen we naar onze ambities.
De vragen die we stellen zijn:

- Wat vinden we belangrijk voor de toekomst?
- Welke keuzes moeten er gemaakt worden?
- Hoe maken we er een samenhangend verhaal van?

We verwerken de ambitie in een eerste contourenschets voor de omgevingsvisie en bespreken dit met de samenleving via het digitale platform en wanneer mogelijk ook op straat. Ook wordt duidelijk welke keuzes er nog gemaakt moeten worden. Ruimte voor initiatief en maatwerk vormen een belangrijk onderdeel van de omgevingsvisie. Hierover gaan we in gesprek met de samenleving, college en raad. Op welke onderwerpen of in welke gebieden willen we veel ruimte geven aan onze inwoners, ondernemers en organisaties en waar willen we strakkere kaders bepalen. Hoe beoordelen we nieuwe initiatieven en wie is wanneer verantwoordelijk voor het participatieproces? Welke rol hebben de verschillende partijen hierin?

College en raad

In deze fase gaan we in gesprek met het college, de raad en met de gemeentelijke organisatie over de ambities voor de toekomst en de contourenschets.

Bureau selectie voor omgevingsvisie

In deze fase selecteren we een bureau die de omgevingsvisie zal gaan schrijven op basis van wat er in fase 1 tot 3 is opgehaald.

Resultaat fase 3: Beschrijving van de ambities en contourenschets

Fase 4 | Opstellen ontwerp omgevingsvisie

Conceptvisie
In deze fase werken we de ambities en de contourenschets uit tot een concept-omgevingsvisie. We voeren het gesprek over de ontwerpvisie. Om dit gesprek goed te kunnen voeren stellen we een aantal toekomstvarianten op, waarin te maken keuzes en samenhang zichtbaar worden. Waar en op welke manier kunnen we onze ambities waarmaken? Herkennen mensen zich en de gemeente in de visie. Zien ze hun eerdere inbreng terug? Wat is hun mening over de keuzes die we (nog) moeten maken? Hoe willen we omgaan met de keuzes in de varianten die voorliggen?

Herkenbaar eindproduct
We werken de ontwerp omgevingsvisie uit in een aantrekkelijk en duidelijk leesbaar en herkenbaar product. We bekijken hoe de visie kan worden uitgewerkt in andere instrumenten van de Omgevingswet zoals bijvoorbeeld programma's. Dit verwoorden we in een beknopte uitvoeringsagenda, waarin ook beschreven staat hoe we in de gemeente met elkaar samenwerken en hoe initiatiefnemers in staat worden gesteld hun ideeën te verwezenlijken.

College en raad
We leggen de ontwerp omgevingsvisie inclusief eventuele programma's ter besluitvorming voor aan het college. Daarmee geeft het college de ontwerp omgevingsvisie vrij voor inspraak. De ontwerp omgevingsvisie wordt nu ook ter informatie naar de gemeenteraad gestuurd.

Resultaat fase 4: Ontwerp omgevingsvisie

Fase 5 | Vaststellen omgevingsvisie

Feestelijke presentatie
In deze fase is de ontwerp omgevingsvisie vrijgegeven voor de inspraak. We organiseren een 'feestelijke' presentatie van het ontwerp omgevingsvisie. Onze inwoners, ondernemers en organisaties blijven zo betrokken en zo maken we partijen enthousiast om samen met de uitvoering aan de slag te gaan.

Vaststellen van de omgevingsvisie
We verzamelen alle reacties en verwerken de zienswijzen tot een definitief document dat ter besluitvorming aan de gemeenteraad kan worden aangeboden. De gemeenteraad stelt uiteindelijk de omgevingsvisie vast.

Resultaat fase 5: Toekomstgerichte omgevingsvisie

Participatieaanpak | Hoe betrekken we de samenleving?

Een mix aan doelgroepen

We betrekken graag de hele gemeente bij het opstellen van de Omgevingsvisie. Iedereen die dat wil, kan meedenken én meepraten. En we maken gebruik van kennis en initiatieven uit onze samenleving. Bijvoorbeeld door het betrekken van ‘lokale specialisten’, zoals onze ondernemers, zorginstellingen of verenigingen op het gebied van groen, cultuur of historie. We onderscheiden de verschillende doelgroepen:

- Kinderen
- Jongeren
- Volwassenen
- Ouderen

Lokale specialisten:

- Maatschappelijke partners
- Ondernemers/bedrijven
- Verenigingen & belangengroeperingen

Mix aan communicatie- en participatiemiddelen

De verschillende doelgroepen kun je bereiken via verschillende kanalen. Om alle doelgroepen te bereiken, zetten we daarom verschillende communicatie- en participatiemiddelen in. We maken het mensen gemakkelijk om mee te doen met laagdrempelige participatiemiddelen, online én offline. Zo kan iedereen meedenken op een moment dat hem of haar goed uitkomt.

Niveau van participatie

Graag betrekken we de hele gemeente bij het opstellen van de Omgevingsvisie. Daarvoor is er een participatietraject. Tijdens dit participatietraject is het participatieniveau raadplegen en adviseren. Met deze participatieniveaus kan iedereen zijn of haar input geven en meedenken over de belangrijke thema’s.

Participatieaanpak | Hoe betrekken we de samenleving?

Online meedenken: het digitale toekomstbankje

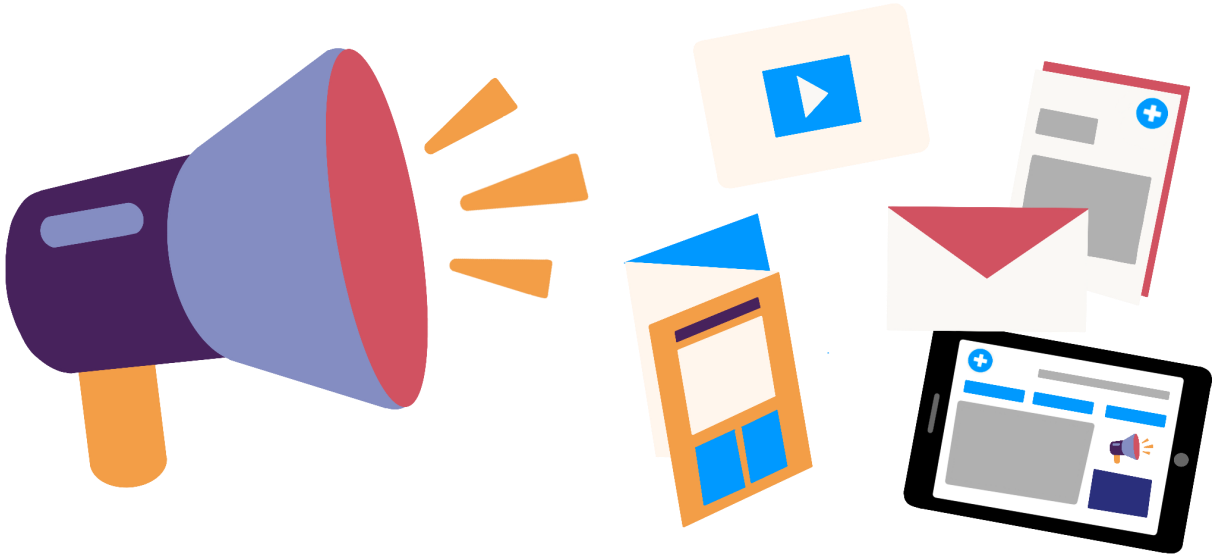
Veel mensen denken graag mee over hun leefomgeving. Dit doen ze wel graag op een moment en manier die bij hun past. Een bewonersavond is niet voor iedereen de beste mogelijkheid om mee te denken. Ook de huidige corona maatregelen zorgen ervoor dat fysieke bijeenkomsten niet altijd mogelijk zijn. Om die reden willen we inzetten op een digitale platform waar inwoners, bedrijven en organisaties makkelijk kunnen meedenken en doen. We lanceren een (online) platform of projectwebsite waar informatie te vinden is en waar mensen kunnen reageren op vragen en stellingen. Het platform vormt de basis van onze communicatie. Op deze website vinden mensen ook een tijdlijn, waar zij het proces rondom de omgevingsvisie op hun eigen manier kunnen volgen. En waar de inbreng een plek krijgt.

Offline meedenken: Toekomstbankje en Rondje Wijchen

Niet iedereen is in staat om digitaal mee te denken en te praten. Daarom gaan we waar mogelijk ook nog steeds actief naar de mensen toe onder het motto ‘Rondje Wijchen’. In onze gemeente zijn de afgelopen jaren ook goede ervaringen opgedaan met toekomsttafels en een beeldbank. We gaan laagdrempelig de straat op straat met een **toekomstbankje.** Dit vormt daarom de rode draad in onze participatieaanpak. We bouwen ‘m op allerlei locaties op. Dat valt op en is herkenbaar en leuk. Neem plaats op een van de luie stoelen en laat je verleiden tot een goed gesprek onder het genot van een kop koffie. Laat je snel mening achter in de brievenbus of **swipocratiezuil** die we met ons meenemen. We strijken met onze toekomstbankje neer bij zorginstellingen, en verenigingen waar mogelijk. We gaan langs op plekken waar gezinnen en jongeren te vinden zijn, zoals bibliotheken en sportclubs. Wie dat aanspreekt, nodigt ons uit voor een buurtmaaltijd, een buurtwandeling, het ondernemersontbijt, een bijeenkomst in het dorp of de jongerenraad. Daarnaast stellen we het toekomstbankje op bij een aantal drukke plekken op straat in de het centrum van Wijchen en op de dorpspleinen in de andere kernen.

Tafelgesprekken en denktank

We houden een aantal tafelgesprekken met organisaties, ondernemers en ketenpartners (zoals GGD, Omgevingsdienst, waterschap). We sluiten zoveel mogelijk aan bij bestaande platforms. Tijdens deze gesprekken gaan we diep op onderwerpen in en maken we gebruik van lokale kennis. Tijdens het opstellen van de omgevingsvisie melden zich vaak actieve inwoners en organisaties. Bijvoorbeeld vanuit de dorpsplatforms, de ondernemersvereniging, (burger) initiatieven of verenigingen. We geven deze mensen een actieve rol bij het opstellen en verwezenlijken van hun omgevingsvisie. We vormen daarom een denktank die tijdens het proces in elk geval drie keer bij elkaar komt, advies geeft en meedenkt met het projectteam.

Participatieaanpak | Praat mee campagne

We zorgen voor een campagnestijl met een logo en slogan. Zo gaan mensen zich in de communicatie over de visie herkennen en doen steeds meer mensen mee. Daarnaast maken we gebruik van bestaande kanalen om te communiceren:

- Website en lokale kranten
- Social Media
- Nieuwsbrieven (bijvoorbeeld van de dorpsteams of de ondernemers)

	Online	Offline	Denktank
Fase 1: Voorbereiding participatie	Opzetten digitale platform		
Fase 2: In gesprek over kernwaarden en gespreksagenda	Digitale platform: online platform, digitale vragen en stellingen	Toekomstbankje Rondje Druten/Wijchen	Tafelgesprekken met verenigingen, ketenpartners en organisaties
Fase 3: Bepalen ambities en keuzes	Digitale enquête/ stellingen op platform	Thematafel Aanschuiven bestaande bijeenkomsten	Meedenksessie gemeenteraad, het college en de organisatie
Fase 4: Opstellen ontwerp omgevingsvisie	Procesinformatie	Procesinformatie	Meedenksessie gemeenteraad, het college en de organisatie
Fase 5: Vaststellen omgevingsvisie	Platform, feestelijk filmpje	Offline Presentatie (feestelijk)	Meedenksessie gemeenteraad, het college en de organisatie

Plan van aanpak I Omgevingsvisie

Gemeente Wijchen

MEMO

Aan : Agendacommissie gemeenteraad Wijchen
Van : Bob Claassen **t** 0623304556
e b.claassen@drutenwijchen.nl
Datum : 12 november 2021
Betreft : Sessie Omgevingswet

Geachte leden van de agendacommissie,

De Omgevingswet is een omvangrijke wet die een grote impact heeft op de organisatie. De wet heeft echter ook impact op de werkwijze en het mandaat van de Raad. De komende paar maanden worden zo'n 7-tal nota's voorgelegd en in 2022 en 2023 zullen diverse werksessies plaatsvinden om aan de slag te gaan met de Omgevingsvisie.

Om de raad een goede informatiepositie te geven bij het vaststellen van de diverse nota's en het bepalen van de positie & mandaat ten opzichte van het college adviseren wij een extra informatiesessie te organiseren in kader van de Omgevingswet.

In november is een dergelijke sessie op verzoek van de gemeenteraad van Druten georganiseerd. Dit is zowel de raad, de griffie en de ambtelijke organisatie zeer goed bevallen. De sessie heeft 2,5 uur geduurd, waarbij diverse onderwerpen toegespitst op de gemeenteraad aan bod zijn gekomen.

De sessie is door een externe adviseur Trees van der Schoot gegeven. Zij heeft meer dan 60 gemeenteraden, enkele provincies, waterschappen en omgevingsdiensten begeleid in de Omgevingswet.

Aan het einde van de sessie heeft de raad een beter zicht op wat uiteindelijk de situatie is, waar het naar toe moet en een concreter gevoel hoe zij deze abstracte materie in de toekomst moeten benaderen. Dus een duidelijker zicht op welke keuzes er gemaakt moeten worden, het waarom en wat daarbij te kiezen valt. Daarbij wordt ook de relatie met de korte termijn (per 1 juli a.s.) gelegd, als er nog geen omgevingsvisie en omgevingsplan is. Wat er voor deze situatie geregeld moet worden en hoe dit verhoudt tot de uiteindelijke situatie.

Wij beseffen dat het een uitdaging is om deze extra sessie op kort termijn in te plannen, maar zien ook het belang dat de raad goed geïnformeerd is over de besluiten die zij moet gaan nemen.

Er is een voorkeur fysiek vanwege de complexiteit van de materie, maar op een veilige manier (corona proof). Dit kan ook hybride zijn, waarbij bijvoorbeeld één lid per factie aanwezig is en de rest digitaal deelneemt. Voor leden die er niet bij kunnen zijn, kan de sessie eventueel opgenomen worden. Dit is uiteindelijk aan het presidium en griffie om te bepalen.

Indien u kiest om een dergelijke sessie te houden, is het verstandig om het plan van Aanpak Omgevingsvisie door te schuiven naar de raadsvergadering van februari. Verder verzoeken wij de onderstaande planning aan te houden, ondanks dat er verkiezingen gaan plaatsvinden. De raadsbesluiten moeten namelijk nog voor de invoeringsdatum geïmplementeerd worden.

Onderstaand de huidige planning van de diverse Omgevingswet nota's.

Raadsvergadering	**Onderwerp**	**College**	**Commissie**	**Raad**
Januari	1) Plan van Aanpak Omgevingsvisie 2) Instellen Commissie ruimtelijke kwaliteit	21 dec	13 jan	27 jan
Februari	3) Participatiebeleid Omgevingswet 4) Activiteiten bindend Advies Omgevingswet 5) Verordening nadeelcompensatie Omgevingswet	25 jan	10 feb	24 feb
April	6) Legesverordening OW	Wijchen: 22 maart	Wijchen: 14 april	26 april
Mei/juni	7)Delegatiebesluit Omgevingswet	Wijchen: 19 april	12 mei of 23 juni	24 mei of 30 juni

Met vriendelijke groet,

Bob Claassen
Projectleider Omgevingswet

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	3397
Extern Zaak ID	Z/22/072069
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	13.j
Titel	72069 beslisnota Bindend adviesrecht gemeenteraad Wijchen en verplichte participatie onder de Omgevingswet
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Juridische advisering
Eigenaar	Meelkop, Joep
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)
Telefoonnummer steller	088 432 71 15

Bijlagen
Bijlage I Toelichting op het bindend adviesrecht en verplichte participatie.docx
Bijlage II voorgestelde besluit bindend advies en verplichte participatie Wijchen.docx
Bijlage III alternatieven besluit bindend advies en verplichte participatie.docx
Bijlage IVA participatie omwonende.pdf
Bijlage IVB participatie initiatiefnemers.pdf
72069 Beslisnota Bindend adviesrecht gemeenteraad Wijchen en verplichte participatie onder de Omgevingswet

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	25 januari 2022
Stukken gemeenteraad Wijchen	1 februari 2022
Commissievergadering Wijchen	10 februari 2022
Raad openbaar Wijchen	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. de buitenplanse omgevingsplanactiviteiten aan te wijzen waarvoor een bindend adviesrecht van de gemeenteraad geldt zoals genoemd in bijlage II;
2. de buitenplanse omgevingsplanactiviteiten aan te wijzen waarvoor verplichte participatie geldt zoals genoemd in bijlage II;
3. Hiervoor het Besluit bindend adviesrecht en verplichte participatie onder de Omgevingswet gemeente Wijchen vast te stellen.
4. 1 jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet te evalueren.
5. kennis te nemen van de participatiewijzer in bijlage IV;

Besluit (Aangenomen)

De gemeenteraad besluit:

1. de buitenplanse omgevingsplanactiviteiten aan te wijzen waarvoor een bindend adviesrecht van de gemeenteraad geldt zoals genoemd in bijlage II;
2. de buitenplanse omgevingsplanactiviteiten aan te wijzen waarvoor verplichte participatie geldt zoals genoemd in bijlage II;
3. Hiervoor het Besluit bindend adviesrecht en verplichte participatie onder de Omgevingswet gemeente Wijchen vast te stellen.
4. 1 jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet te evalueren.
5. kennis te nemen van de participatiewijzer in bijlage IV;

Bijlage I Toelichting op het bindend adviesrecht en verplichte participatie

Doelen Omgevingswet

Algemeen
Voordat we toekomen aan de specifieke besluiten in de beslisnota, benoemen wij eerst de verbeterdoelen van de Omgevingswet.

Het doel van de Omgevingswet is het bereiken van een balans tussen:

- een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit bereiken en in stand houden, en
- de fysieke leefomgeving doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen.

Voor het bereiken van die balans op lokale schaal krijgen de verschillende overheden meer afwegingsruimte. Er zijn minder regels en er is meer ruimte voor initiatieven. De doelen van de wet zijn gericht op duurzame ontwikkeling, bewoonbaarheid van het land en het beschermen en verbeteren van het leefmilieu.

De wet gaat uit van vier verbeterdoelen:

1. Inzichtelijk omgevingsrecht;
2. Leefomgeving centraal;
3. Ruimte voor lokaal maatwerk;
4. Snellere besluitvorming.

Het Omgevingsplan en afwijken van het omgevingsplan

De Omgevingswet bepaalt dat de raad een omgevingsvisie en een omgevingsplan vaststelt.

De omgevingsvisie gaat over de langere termijn en de opgaven waar de gemeente mee aan de slag gaat. Hiervoor loopt een separaat raadstraject.

Het omgevingsplan vervangt het bestemmingsplan, verordeningen die zien op de fysieke leefomgeving en een aantal rijksregels (de bruidsschat).
In het omgevingsplan staan regels voor de fysieke leefomgeving. Regels in een omgevingsplan kunnen bijvoorbeeld een bepaalde activiteit in een gebied wel of niet toestaan en voorwaarden benoemen. Denk daarbij aan de aanleg van een weg, het bouwen van woningen, het kappen van bomen of het gebruiken van een perceel voor horeca in plaats van als kantoor.

Bij sommige regels geldt voor bepaalde activiteiten een vergunningplicht, oftewel alleen toegestaan met een vergunning. Dit noemen we de binnenplanse omgevingsplanactiviteit. In dat geval beoordeelt het college een activiteit inhoudelijk aan de hand van die regels en geeft dan wel of geen vergunning af. Op deze manier is het omgevingsplan het toetsingskader voor vergunningverlening en toezicht en handhaving binnen een gemeente.

Het kan ook voorkomen dat een initiatief niet past in het omgevingsplan, maar het initiatief wel wenselijk is. Zo kan het voorkomen dat op een locatie woningbouw niet is toegestaan, maar we vinden dat een woning toch mogelijk moet zijn. In dat geval kan het college besluiten af te wijken van het omgevingsplan en vergunning te verlenen. Dit noemen we dan een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. De motiveringsplicht is in dat geval een stuk zwaarder. Voor een deel van deze buitenplanse activiteiten geldt de uitgebreide procedure (maximaal 26 weken). De gevallen waarin de uitgebreide

procedure van toepassing is, staan in de wet. In alle overige gevallen is de reguliere procedure van toepassing (maximaal 8 weken,) tenzij het college (in een bijzonder geval) zelf de uitgebreide procedure van toepassing verklaart.

Een alternatief voor het verlenen van een vergunning, is het wijzigen van (delen van) het omgevingsplan. Het wijzigen van het omgevingsplan is een bevoegdheid van de raad.

De rolverdeling tussen de raad en het college
In essentie blijft de rolverdeling tussen de raad en het college na de inwerkingtreding van de Omgevingswet hetzelfde. De raad stelt kaders vast en het college geeft uitvoering aan deze kaders (en toetst of initiatieven passen binnen de door de raad vastgestelde kaders). Daarnaast houdt de raad gedurende het beleids- en besluitvormingsproces vinger aan de pols en stuurt op de gewenste doelen. Dat is met de komst van de Omgevingswet niet anders.
Ook in de nieuwe situatie is het college het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning. Het college krijgt wel meer bevoegdheden bij de uitvoering van het beleid en de gemeenteraad is nadrukkelijker belast met de hoofdlijnen en het monitoren van de resultaten. Dit hangt samen met het verbeterdoel om sneller besluiten te nemen.

Met onderstaande thema's kan de raad sturen op de rolverdeling.
De raad kan ervoor kiezen meer verantwoordelijkheden naar zich toe te trekken. Een keuze kan ook zijn om meer los te laten en meer verantwoordelijkheid aan het college te laten. De volgende twee besluiten staan in deze beslisnota centraal:

1. Verplicht advies van de raad bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten waarvoor het college vergunning verleent;
2. Verplichte participatie bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten.

Hierna gaan we per thema in op de achtergronden en het wettelijk kader en de keuzemogelijkheden en de gevolgen daarvan. Daarvoor bieden wij een handvat in de vorm van een tabel met drie varianten.

Tenslotte is delegatie ook een manier om de rolverdeling te bepalen. Een beslisnota over het delegatiebesluit staat gepland voor mei/juni 2022. Delegatie blijft hier onbesproken.

Verplicht advies bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten

Achtergrond en wettelijk kader
Op dit moment kennen we het systeem van de verklaring van geen bedenkingen. Ook nu is het college bevoegd gezag voor het verlenen van omgevingsvergunningen. Voor het projectafwijkingsbesluit (de activiteit afwijken bestemmingsplan met een ruimtelijke onderbouwing) geldt als hoofdregel dat het college aan de raad een verklaring van geen bedenkingen moet vragen. Er zijn categorieën van gevallen aangewezen waarin geen verklaring van geen bedenkingen van de raad nodig is om vergunning te kunnen verlenen. Valt een aanvraag niet binnen één van deze categorieën, dan is dus een verklaring van geen bedenkingen vereist van de raad.
Als de Omgevingswet in werking treedt, verandert dit systeem. De raad kan dan categorieën van gevallen aanwijzen waarin het college de raad om advies moet vragen. Het advies is bovendien bindend en het college mag daar dus niet van afwijken. Dit bindend advies is alleen aan de orde bij de buitenplanse omgevingsplanactiviteiten. Alleen in de gevallen die door de raad aangewezen zijn, is advies vereist.
De raad mag er niet voor kiezen om advies bij alle buitenplanse omgevingsplanactiviteiten verplicht te stellen.

Een buitenplanse vergunning is een ruim begrip. Alles wat niet rechtstreeks past in een omgevingsplan of in de binnenplanse afwijkingsregels valt hier binnen. Dat kan dus

bijvoorbeeld ook de uitbreiding van een bestaand gebouw zijn, of het toestaan van ander gebruik van onbebouwde gronden.
Het instrument projectafwijkingsbesluit wordt niet veel gebruikt. Om mee te werken aan een initiatief maken we meestal een nieuw bestemmingsplan. We verwachten dat de buitenplanse omgevingsplanactiviteit veel meer gebruikt zal gaan worden, dan het projectafwijkingsbesluit nu. In de eerste periode na inwerkingtreding van de Omgevingswet hebben we nog geen volwaardig omgevingsplan, maar alleen een tijdelijk omgevingsplan van rechtswege. Het is ingewikkeld om dit tijdelijke omgevingsplan voor een specifieke locatie te wijzigen ten behoeve van een initiatief. We gaan stimuleren dat initiatiefnemers een aanvraag omgevingsvergunning doen voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit.

Keuzes en gevolgen
De raad kan ervoor kiezen om advies alleen bij de zeer ingrijpende gevallen te verplichten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan grootschalige zonnevelden en windparken, of grote aantallen woningen. Zie in bijlage II **variant 1; de minimale variant.**
Kiest de raad hiervoor, dan is het in de meeste gevallen alleen aan het college om een besluit te nemen. Dit draagt uiteraard bij aan snelle besluitvorming. De raad stuurt in dit geval maximaal op hoofdlijnen en de uitvoering is maximaal in handen van het college. Dit betekent ook dat de raad bij veel besluiten aan de zijlijn staat en los moet laten.

Het andere uiterste is om advies in veel uiteenlopende gevallen verplicht te stellen, vanaf kleine aantallen en beperkte omvang. Zie in bijlage II **variant 2; de maximale variant.**
De raad heeft dan invloed op een groot deel van de besluiten in de fysieke leefomgeving. De raad stuurt dan minder op hoofdlijnen en de besluitvorming zal langer duren. Dat laatste past niet bij één van de verbeterdoelen van de Omgevingswet om sneller besluiten te nemen. Daarnaast is meer inzet van ambtelijke capaciteit nodig en de leges zullen voor de initiatiefnemer hoger worden.

Een duidelijke keuze is in ieder geval gewenst. Een buitenplanse vergunning is namelijk een ruim begrip. Alles wat niet rechtstreeks past in een omgevingsplan of in de binnenplanse afwijkingsregels valt hier binnen. Dat kan dus bijvoorbeeld ook de uitbreiding van een bestaand gebouw zijn, of het toestaan van ander gebruik van onbebouwde gronden. Neemt de raad geen besluit, dan is in geen enkel geval advies verplicht en is het dus geheel de bevoegdheid van het college om te besluiten over buitenplanse omgevingsplanactiviteiten.

Gelet op het voorgaande hebben wij in bijlageII in de voorkeurs**variant** een voorkeursscenario uitgewerkt voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten waarvoor bindend advies nodig is. Wij hebben de huidige vvgb-lijst aangepast op basis van recente ervaringen. Hiermee blijven de in de tabel genoemde activiteiten aan instemming van de raad gebonden. De voorgestelde tabel vormt in onze ogen een goed vertrekpunt om ervaring met de Omgevingswet op te doen. Wij stellen voor het gebruik van de tabel 1 jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet te evalueren. Zodra uw raad de omgevingsvisie, eventuele omgevingsprogramma`s en het omgevingsplan heeft vastgesteld, ligt duidelijk vast op welke onderwerpen uw raad wil sturen. Op basis van uit deze beleidscyclus te verkrijgen informatie kunnen vervolgens categorieën van gevallen worden geschrapt of toegevoegd aan de lijst.

Verplichte participatie bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten

De gemeenteraad kan gevallen van categorieën aanwijzen om participatie verplicht te stellen bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten.

Participatie in de Omgevingswet
Participatie is een belangrijk onderdeel van de Omgevingswet en verplicht voor het bevoegd gezag. De gemeente moet ervoor zorgen dat alle belanghebbenden hun meningen kunnen geven over een visie of plan. Zoals een Omgevingsvisie of een Omgevingsplan. Belanghebbenden zijn bijvoorbeeld inwoners, bedrijven, verenigingen, scholen.

Bij een omgevingsvergunning moet de initiatiefnemer aangeven of hij omwonenden bij de aanvraag betrokken heeft. En hij moet duidelijk maken wat er uit die participatie is gekomen. De initiatiefnemer mag zelf weten op welke manier hij de belanghebbenden bij de aanvraag betrekt.

Participatie bij vergunningverlening
Bij binnenplanse omgevingsplanactiviteiten is participatie voor een initiatiefnemer niet verplicht. Dit zijn activiteiten die binnen de regels van het Omgevingsplan vallen. Er heeft bij het vaststellen van het Omgevingsplan zelf reeds participatie plaatsgevonden. Participatie door de initiatiefnemer wordt wel gestimuleerd.

Participatie kan wel verplicht zijn als iemand een vergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit aanvraagt. Dat zijn activiteiten die niet binnen het omgevingsplan mogelijk zijn. Hierover heeft dus nooit eerder participatie plaatsgevonden. De gemeenteraad kan categorieën van gevallen aanwijzen waarvoor deze verplichting geldt.

Bij deze categorieën van verplichte participatie geldt dat de initiatiefnemer bij de aanvraag van de vergunning moet laten zien hoe hij belanghebbenden bij de aanvraag heeft betrokken. De initiatiefnemer mag echter zelf weten op welke manier hij de belanghebbenden bij de aanvraag betrekt.

Werkwijze verplichte participatie
Om de initiatiefnemer bij verplichte participatie te helpen hebben wij ter informatie de ‘participatiewijzer’ ontwikkeld. Wanneer de initiatiefnemer deze werkwijze volgt, voldoet het participatietraject aan de voorwaarden van de gemeente. Door het in de participatiewijzer genoemde stappenplan te volgen, kan het college straks een goede afweging maken over de wijze waarop invulling is gegeven aan de verplichte participatie. Ook hebben wij een participatiewijzer ontwikkeld voor belanghebbenden. Door de participatiewijzer te volgen weten zij wat de mogelijkheden zijn om mee te denken met een initiatief. Voor meer informatie verwijzen wij naar de stukken in de bijlage IV.

Keuzes raad
Uw raad moet besluiten voor welke buitenplanse omgevingsplanactiviteiten participatie verplicht is. Een algemeen besluit om ‘in alle gevallen’ van buitenplanse omgevingsplanactiviteiten participatie verplicht te stellen, is niet toegestaan. Aan de varianten voor verplicht bindend advies in bijlage II hebben wij in de tabel een kolom toegevoegd met de gevallen waarvoor wij voorstellen om participatie verplicht te stellen. Uitgangspunt voor het verplicht stellen van participatie daarbij is dat een activiteit (grote) maatschappelijke impact heeft en door middel van participatie ook invloed op het uiteindelijke initiatief/ plan mogelijk is. De koppeling met de lijst van gevallen waarvoor de gemeenteraad gebruik wil maken van haar adviesrecht is bewust gemaakt omdat voor beiden de maatschappelijke impact leidend is.

Besluit bindend adviesrecht en verplichte participatie Omgevingswet gemeente Wijchen

De raad van de gemeente Wijchen

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 25 januari 2022;

Gelet op:
- artikel 16.15a aanhef en onder b sub 1◦ Omgevingswet
- artikel 16.55 zevende lid Omgevingswet

Besluit vast te stellen:

Besluit bindend adviesrecht en verplichte participatie Omgevingswet gemeente Wijchen

Artikel 1
1. De in de Tabel genoemde initiatieven zijn activiteiten waarvoor de gemeenteraad is aangewezen als adviseur als bedoeld in artikel 16.15 eerste lid Omgevingswet voor een aanvraag omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit.
   Het betreft de activiteiten waarbij in de kolom 'Bindend advies?' 'ja' staat.
2. De in de Tabel genoemde initiatieven zijn activiteiten waarin participatie verplicht is voordat een aanvraag omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit kan worden ingediend.
   Het betreft de activiteiten waarbij in de kolom 'Participatie verplicht?' 'ja' staat.
3. Onder participatie verstaan wij participatie van minimaal het niveau 'raadplegen'.

Tabel

Algemene voorwaarden voor bindend advies:
- geen bindend advies voor een initiatief dat past binnen een uitwerkingsplicht of een wijzigingsbevoegdheid in het tijdelijke omgevingsplan;
- voor tijdelijke omgevingsvergunningen geldt: indien genoemd in de tabel maar de termijn is maximaal 1 jaar, dan geen bindend advies;
- geen bindend advies voor het buiten behandeling laten van een aanvraag;
- geen bindend advies voor het intrekken of wijzigen van een verleende omgevingsvergunning.

	Omschrijving	**Bindend advies?**	**Participatie verplicht?**
1	Het oprichten van een gebouw met meer dan 5 bouwlagen of hoger dan 15 meter *nieuwbouw of verbouw naar meer dan 5 bouwlagen of hoger dan 15 meter*	ja	ja
2	Het oprichten van 1 of 2 nieuwe woningen binnen de bebouwde kom*, inclusief woningsplitsing	nee	ja
3	Het oprichten van meer dan 2 nieuwe woningen of transformatie van een bestaand gebouw van een niet-woonfunctie naar meer dan 2 woningen *dus toevoeging (inclusief woningsplitsing), geen herbouw op perceel of uitbreiding*	ja	ja

	bedrijfswoning zien we ook als woning Recreatiewoning niet		
4	Het oprichten van een nieuw gebouw voor of transformatie van een bestaand gebouw naar een woonfunctie anders dan zelfstandige woningen, met meer dan 5 kamers/onzelfstandige wooneenheden *bijv. woon-zorg, logiesgebouw, arbeidsmigranten, asielzoekers/statushouders, studenten*	ja	ja
5	Het oprichten, veranderen of uitbreiden van bedrijven in een zwaardere milieucategorie dan het omgevingsplan toestaat *ongeacht locatie, dus bedrijventerrein of daarbuiten*	ja	nee
6	Het oprichten, veranderen of uitbreiden van niet-agrarische bedrijven buiten de bebouwde kom	ja	ja
7	Het oprichten van een nieuw agrarisch bedrijf, grondgebonden of intensief	ja	ja
8	Het uitbreiden van een intensieve veehouderij *Hieronder verstaan we: vergroten bouwvlak of toename aantal dieren of toename emissie* Of het vergroten van het bouwvlak van een grondgebonden agrarisch bedrijf naar meer dan 1,5 ha	ja	nee
9	Het oprichten van een antennemast hoger dan 40 m	ja	nee
10	Projecten voor intensieve recreatie, sportaccommodaties, maatschappelijke voorzieningen, culturele voorzieningen, detailhandel, dienstverlening, horeca, kantoor <u>met uitzondering van</u> het wijzigen van het gebruik transformatie van bestaande gebouwen binnen de bebouwde kom eventueel in samenhang met bouwactiviteiten die de bebouwde oppervlakte of het bouwvolume niet vergroten, en van bij die bouwwerken aansluitend terrein	ja	ja
11	Het oprichten van een of meerdere windmolens met een tiphoogte van meer dan 15 meter	ja	ja
12	Het oprichten van een zonnepark of andere vormen van energie-opwekking in beide gevallen anders dan alleen voor eigen gebruik *Het gaat hier om zonneparken op grond of water. zonnepanelen op daken vallen hier niet onder.*	ja	ja
13	De ontwikkeling van nieuwe natuur met een oppervlakte van meer dan 1 ha	ja	ja

*Bebouwde kom: de planologische bebouwde kom zoals voorheen genoemd in bijlage II Besluit omgevingsrecht

Artikel 2 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Dit besluit treedt tegelijk met de Wet van 23 maart 2016, houdende regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingswet) in werking.
2. Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit bindend adviesrecht en verplichte participatie Omgevingswet gemeente Druten/Wijchen.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 24 februari 2022.

De voorzitter, De griffier,

Toelichting op tabel voor de kolom bindend advies

1.
Gebouwen van deze hoogte hebben een grote ruimtelijke uitstraling.
In Wijchen geldt het ongeschreven beleid dat gebouwen maximaal 5 bouwlagen mogen hebben, waarbij de 5^{e} bouwlaag terugspringend moet zijn. Initiatieven voor hogere bouwwerken hebben een grote ruimtelijk uitstraling.

2. en 3.
initiatieven voor 1 of 2 nieuwe woningen vallen in de categorie 'kleinschalige particuliere initiatieven'. Hiervoor geldt een duidelijk afwegingskader. Bij initiatieven voor meer nieuwe woningen is de beoordeling meer maatwerk, en wordt de ruimtelijke impact bovendien groter. Dezelfde afweging geldt voor transformatie van een gebouw (niet-woonfunctie) naar nieuwe woningen.

4
Bij categorie 2 en 3 gaat het om zelfstandige woningen. Categorie 4 gaat over andere woonvormen, bijvoorbeeld voor studenten of asielzoekers.
De Beleidsregel voor omzetting van zelfstandige woningen in onzelfstandige woningen maakt omzetting tot maximaal 4 onzelfstandige wooneenheden mogelijk (mede afhankelijk van de WOZ-waarde van de woning). Bij meer wooneenheden is de beoordeling meer maatwerk, en wordt de ruimtelijke impact bovendien groter.

5.
In de huidige bestemmingsplannen is vaak een binnenplanse afwijkingsmogelijkheid opgenomen om een bedrijf toe te staan in een iets zwaardere milieucategorie, bijvoorbeeld 3.2 in plaats van 3.1. Bij een binnenplanse omgevingsplanactiviteit is bindend advies niet mogelijk. Het gaat dus alleen om grotere afwijkingen van de toegestane milieucategorie.

6.
Het oprichten van nieuwe niet-agrarische bedrijven buiten de bebouwde kom past vrijwel nooit binnen het bestemmingsplan. Het uitgangspunt is ook dat hier geen medewerking aan wordt verleend.
In de huidige bestemmingsplannen is soms een binnenplanse afwijkingsmogelijkheid of wijzigingsbevoegdheid opgenomen om niet-agrarische bedrijven beperkt uit te breiden of te wijzigen (ander bedrijf in dezelfde milieucategorie). Bij een binnenplanse omgevingsplanactiviteit is bindend advies niet mogelijk. Het gaat dus alleen om grotere uitbreidingen of andersoortige wijzigingen.

7.
Het oprichten van nieuwe agrarische bedrijven past vrijwel nooit binnen het bestemmingsplan. Dit is een ontwikkeling die grote ruimtelijke impact kan hebben.

8.
In de huidige bestemmingsplannen staat vaak een wijzigingsbevoegdheid om het bouwvlak van agrarische bedrijven te vergroten tot maximaal 1,5 ha. Dan geldt geen bindend advies.
Op sommige locaties geldt een wijzigingsbevoegdheid om het bouwvlak te vergroten tot maximaal 2,5 ha. In dat geval geldt dus ook geen bindend advies.
Het uitbreiden van een intensieve veehouderij past vrijwel nooit binnen het bestemmingsplan. Dit is een ontwikkeling die grote ruimtelijke impact kan hebben.

9.
In de meeste bestemmingsplannen zit een algemene afwijkingsbevoegdheid om antennemasten tot 40 meter hoog toe te staan. Het bindend advies geldt voor antennemasten met een hogere hoogte.

10.
Dit is een hele ruime categorie. Hier vallen allerlei functies onder, anders dan wonen, bedrijven of agrarische bedrijven. Er geldt een belangrijke beperking:
met uitzondering van het wijzigen van het gebruik transformatie van bestaande gebouwen binnen de bebouwde kom eventueel in samenhang met bouwactiviteiten die de bebouwde oppervlakte of het bouwvolume niet vergroten, en van bij die bouwwerken aansluitend terrein
Deze uitzondering is een voortzetting van de onder de Wabo geldende 'kruimelafwijking' (artikel 4 lid 9 Bijlage II Besluit omgevingsrecht). Het gaat om gebruikswijziging van bestaande gebouwen, met beperkte bouwactiviteiten. Bijvoorbeeld het transformeren van een winkel naar een kantoor.

11.
In sommige bestemmingsplannen zit een algemene afwijkingsbevoegdheid om windmolens tot 15 meter hoog toe te staan. Voor lagere windmolens geldt geen bindend advies. Hogere windmolens kunnen een grote ruimtelijke uitstraling hebben en grote maatschappelijke impact hebben.

12.
Het gaat hier alleen om zonnepanelen die niet voor eigen gebruik zijn. Denk hierbij aan de zonneparken die al in het kader van de RES zijn toegestaan.
Zonnepanelen voor eigen gebruik op een gebouw zijn meestal vergunningvrij. Bij zonnepanelen op een gebouw, maar niet voor eigen gebruik, is de ruimtelijke impact beperkt. Het gaat dan bijvoorbeeld om collectieve energie-opwekking op een bedrijventerrein.

Alternatief 1: minimale variant

Algemene voorwaarden bindend advies
- geen bindend advies voor een initiatief dat past binnen een uitwerkingsplicht of een wijzigingsbevoegdheid in het tijdelijke omgevingsplan;
- voor tijdelijke omgevingsvergunningen geldt: indien genoemd in de tabel maar de termijn is maximaal 1 jaar, dan geen bindend advies;
- geen bindend advies voor het buiten behandeling laten van een aanvraag;
- geen bindend advies voor het intrekken of wijzigen van een verleende omgevingsvergunning.

	Omschrijving	**Bindend advies?**	**Participatie verplicht?**
1	Het oprichten van een gebouw met meer dan 4 bouwlagen of hoger dan 15 meter (nieuwbouw of verbouw naar meer dan 4 bouwlagen of hoger dan 15 meter)	ja	Ja
2/3	Het oprichten van meer dan 10 nieuwe woningen *dus toevoeging (inclusief woningsplitsing), geen herbouw op perceel of uitbreiding* *ongeacht locatie, dus binnen en buiten bebouwde kom* *bedrijfswoning zien we ook als woning Recreatiewoning niet*	Ja	Ja
4	Transformatie van een bestaand gebouw van een niet-woonfunctie naar meer dan 10 woningen *ongeacht locatie, dus binnen en buiten bebouwde kom*	Ja	Ja
5	Het oprichten van een gebouw of transformatie van een bestaand gebouw naar een woonfunctie, anders dan zelfstandige woningen in alle gevallen meer dan 20 kamers/onzelfstandige wooneenheden *bijv. woon-zorg, logiesgebouw, arbeidsmigranten, asielzoekers/statushouders, studenten*	Ja	Ja
13	Projecten voor intensieve recreatie, sportaccommodaties, maatschappelijke voorzieningen, culturele voorzieningen, detailhandel, dienstverlening, horeca, kantoor <u>met uitzondering van</u> transformatie van bestaande gebouwen binnen de bebouwde kom eventueel in samenhang met bouwactiviteiten die de bebouwde oppervlakte of het bouwvolume niet vergroten, en van bij die bouwwerken aansluitend terreinongeacht locatie,	Ja	Ja
14	Het oprichten van een of meerdere windmolens met een hoogte van meer dan 15 meter	Ja	Ja
15	Het oprichten van een zonnepark, anders dan alleen voor eigen gebruik *Het gaat hier om zonneparken op grond of water. zonnepanelen op daken vallen hier niet onder.*	Ja	Ja

16	Het opwekken van thermische energie anders dan alleen voor eigen gebruik	ja	Ja

Alternatief 2: maximale variant

Algemene voorwaarden

- geen bindend advies voor een initiatief dat past binnen een uitwerkingsplicht of een wijzigingsbevoegdheid in het tijdelijke omgevingsplan;
- voor tijdelijke omgevingsvergunningen geldt: indien genoemd in de tabel maar de termijn is maximaal 1 jaar, dan geen bindend advies;
- geen bindend advies voor het buiten behandeling laten van een aanvraag;
- geen bindend advies voor het intrekken of wijzigen van een verleende omgevingsvergunning.

	Omschrijving	**Bindend advies?**	**Participatie verplicht?**
1	Het oprichten van een gebouw met meer dan 4 bouwlagen of hoger dan 15 meter *nieuwbouw of verbouw naar meer dan 4 bouwlagen of hoger dan 15 meter*	ja	Ja
2/3	Het oprichten van één of meer nieuwe woningen *dus toevoeging (inclusief woningsplitsing), geen herbouw op perceel of uitbreiding* *ongeacht locatie, dus binnen en buiten bebouwde kom* *bedrijfswoning zien we ook als woning Recreatiewoning niet*	ja	Ja
4	Transformatie van een bestaand gebouw vaneen niet-woonfunctie naar één of meer woningen *ongeacht locatie, dus binnen en buiten bebouwde kom*	Ja	Ja
5	Het oprichten van een nieuw gebouw of transformatie van een bestaand gebouw naar een woonfunctie, anders dan zelfstandige woningen *bijv. woon-zorg, logiesgebouw, arbeidsmigranten, asielzoekers/statushouders, studenten*	Ja	Ja
5a	Het vergroten van een woning naar meer dan 800 m³ *ongeacht locatie, dus binnen en buiten bebouwde kom* *bedrijfswoning zien we ook als woning Recreatiewoning niet*	ja	Ja
6	Het oprichten, veranderen of uitbreiden van bedrijven in een zwaardere milieucategorie dan het omgevingsplan toestaat *ongeacht locatie, dus bedrijventerrein of daarbuiten*	Ja	Ja
7/8	Het oprichten, veranderen of uitbreiden van niet-agrarische bedrijven buiten de bebouwde kom	Ja	Ja
9	Het oprichten van een nieuw agrarisch bedrijf, grondgebonden of intensief	Ja	Ja
10	Het uitbreiden van een intensieve veehouderij. *Hieronder verstaan we: vergroten bouwvlak of toename aantal dieren of toename emissie*	Ja	Ja
11	Het vergroten van het bouwvlak van een	ja	ja

	grondgebonden agrarisch bedrijf naar meer dan 1,5 ha		
12	Het oprichten van een antennemast hoger dan 40 m	Ja	Ja
13	Projecten voor intensieve recreatie, sportaccommodaties, maatschappelijke voorzieningen, culturele voorzieningen, detailhandel, dienstverlening, horeca, kantoor *ongeacht locatie, binnen of buiten bebouwde kom*	Ja	Ja
14	Het oprichten van een of meerdere windmolens met een hoogte van meer dan 15 meter	Ja	Ja
15	Het oprichten van een zonnepark, anders dan alleen voor eigen gebruik *Het gaat hier om zonneparken op grond of water. zonnepanelen op daken vallen hier niet onder*.	Ja	Ja
16	Het opwekken van thermische energie anders dan alleen voor eigen gebruik	ja	Ja
17	De Ontwikkeling van nieuwe natuur met een oppervlakte van meer dan 1 ha	Ja	Ja

Participatiewijzer omwonenende

Voor iedereen met een idee voor hun leefomgeving

Gemeente Wijchen

Voor wie is deze werkwijze?
Stel, uw buurman bouwt een uitbouw aan zijn woning. Of er wordt een nieuw appartementencomplex tegenover u gebouwd. Of misschien krijgt u te maken met grotere projecten zoals een zonnepark. Dit zijn allemaal initiatieven. Het kan zijn dat u te maken krijgt met initiatieven van anderen en hier meer over wilt weten. Dan bent u een belanghebbende. U kunt gebruik maken van deze werkwijze als u betrokken wilt worden bij het initiatief. Of u het er mee eens bent of niet.

Waarom deze werkwijze?
De gemeente Wijchen vindt het belangrijk dat ideeën en plannen voor de leefomgeving op een goede manier worden gemaakt. Om dit goed te doen, moet een initiatiefnemer omwonenden en andere belanghebbenden betrekken. Participatie helpt om tot een beter plan te komen. Als belanghebbende wilt u misschien ook weten wat u kunt doen. Deze werkwijze helpt u om op een goede manier in gesprek te gaan over initiatieven.

Het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad willen graag weten welke belangen en meningen er zijn bij een initiatief. Hierdoor kan de gemeente een goede afweging maken en uiteindelijk een besluit nemen.

Hoe denkt u als omwonende of belanghebbende mee bij intiatieven?
De initiatiefnemer kan contact met u opnemen. Maar u kunt ook zelf contact opnemen. In deze werkwijze leest u wat u kunt doen.

De Omgevingswet
Per 1 juli 2022 hebben we te maken met de Omgevingswet. De Omgevingswet verplicht u om aan te geven of en hoe u inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij uw aanvraag heeft betrokken. En wat de resultaten daarvan zijn. Het gemeentebestuur wil graag weten welke belangen en meningen er zijn voor uw plan. Hierdoor kan het bestuur een besluit nemen.

De voorbereiding

1. Er is een plan of initiatief in uw wijk/buurt

Iemand heeft een plan of initiatief in uw wijk of buurt. U kunt dit op verschillende manieren horen. Via de initiatiefnemer, buren, de krant, een nieuwsbericht of sociale media.

2. Welke informatie is beschikbaar?

U wilt graag meer weten over het initiatief. U kunt actief op zoek gaan naar informatie, in kranten of op het internet. U kunt ook contact opnemen met de initiatiefnemer. Bijvoorbeeld aan uw buurman vragen hoe groot zijn aanbouw wordt en hoe dicht deze op de erfgrens komt te staan. Of waar het zonnepark komt te liggen en om hoeveel panelen het gaat. Met deze informatie kunt u bepalen wat u van het initiatief vindt.

3. Bepaal wat u vindt van het initiatief

Heeft het plan van de initiatiefnemer gevolgen voor uw leefomgeving? Heeft u door de plannen bijvoorbeeld minder uitzicht, zon of privacy? Verandert het landschap? Of heeft u straks overlast door het initiatief? Zorg dat u weet wat voor u de voor- en nadelen zijn van het initiatief.

In gesprek

4. In gesprek met initiatiefnemer

Initiatiefnemers moeten met u en andere belanghebbenden in gesprek te gaan. De initiatiefnemer kan u uitleg geven over zijn plan. De initiatiefnemer zal ook aangeven op welke punten u mee kan denken en besluiten. Tot slot maken jullie afspraken over het vervolg.

5. Een goed verslag

De initiatiefnemer moet een verslag maken van alle gesprekken die hij of zij met belanghebbenden heeft. In het verslag moet staan wat er besproken is. U ontvangt dit verslag en geeft uw reactie. Deze reactie moet de initiatiefnemer opnemen in het verslag.

6. Groot initiatief: participatieaanpak

Soms heeft een initiatief veel gevolgen voor belanghebbenden en omwonenden. Er kunnen daarom weerstand, gevoeligheden of tegenstrijdige belangen zijn. Als dit zo is, gaat het om een groot initiatief. Bijvoorbeeld het bouwen van een appartementencomplex. Of de aanleg van een voedselbos, zonnepark of kinderboerderij. De gemeente vraagt bij grote initiatieven aan de initiatiefnemer om contact op te nemen met de gemeente. De gemeente wil graag zorgen dat alle meningen duidelijk zijn. Het kan zijn dat de gemeente een Omgevingstafel organiseert voor het initiatief.

Bij grote initiatieven kan de initiatiefnemer een onafhankelijke procesbegeleider gebruiken. Deze procesbegeleider zorgt voor een goed gesprek waarin iedereen kan zeggen wat hij vindt. De procesbegeleider is er voor alle deelnemers aan het gesprek.

De uitvoering

7. Indienen van de aanvraag door initiatiefnemer

Na het participatietraject kan de initiatiefnemer zijn aanvraag insturen. Het verslag met uw reactie hoort bij deze aanvraag. Ook maakt de initiatiefnemer een samenvatting van het participatieproces. Dit helpt bij het nemen van een besluit. Het college van burgemeester en wethouders beslist over het initiatief.

8. Het besluit en vervolgtraject

De gemeente plaatst het besluit op de website www.officielebekendmakingen.nl. De initiatiefnemer moet u dit besluit en de rest van het proces laten weten. Hij kan bijvoorbeeld aangeven wanneer hij gaat starten met de bouw en voor welke overlast dit zorgt. U kunt ook zelf contact opnemen met de initiatiefnemer. Doe dit ook wanneer u vragen of klachten heeft. Komt u er met de initiatiefnemer niet uit, neem dan contact op met de gemeente.

U bent het niet eens met het initiatief, wat nu?

Het kan zijn dat u het niet eens bent met een besluit van de gemeente over een initiatief. U kunt dit laten weten via de onderstaande formele procedures.

9. Zienswijze bij de aanvraag tot aanpassing Omgevingsplan

Soms vragen initiatiefnemers om een aanpassing van het Omgevingsplan. De gemeente laat dit besluit weten via de website. Als u het niet eens bent met het besluit, kunt u een zienswijze indienen. Dit kunt met een brief doen of door een afspraak op het gemeentehuis te maken, waarbij u uw zienswijze uitlegt. U moet dit binnen zes weken na het besluit doen en u vertelt over de onderstaande punten:

- Het voorlopige besluit waar u het niet mee eens bent;
- De redenen waarom u het er niet mee eens bent;
- De datum waarop u uw zienswijze heeft geschreven;
- Uw naam en adres;
- Uw handtekening.

Wanneer het college van burgemeester en wethouders een definitief besluit neemt, kijkt ze ook naar uw zienswijze. Soms verandert het besluit hierdoor. Is dit niet het geval? Dan kunt u bezwaar maken of in beroep gaan.

10. Bezwaar na afgifte omgevingsvergunning of bij definitief besluit herziening

Het definitieve besluit over omgevingsvergunningen of wijzigingen van het Omgevingsplan maakt de gemeente bekend via de website. Het kan gebeuren dat u het niet eens bent met een besluit van de gemeente. U kunt dan een bezwaarschrift indienen. In uw bezwaarschrift legt u uit waarom u het niet eens bent met het besluit. De gemeente moet dan opnieuw beslissen. Het is goed om advies te vragen voordat u uw bezwaar maakt. Dit kunt u doen bij uw rechtsbijstandsverzekeraar of een advocaat. Dit advies kan wel geld kosten. In het besluit van de gemeente staat of u bezwaar kunt maken. Ook staat in het besluit naar welk adres u uw bezwaarschrift moet sturen. Dit moet u wel binnen 6 weken doen.

11. In beroep bij de rechtbank of de Raad van State

Heeft u bezwaar gemaakt tegen het besluit van de gemeente? En is uw bezwaar afgewezen? Dan kunt u tegen de afwijzing in beroep gaan bij de rechtbank. Dit moet u doen binnen zes weken na afwijzing van uw besluit. Op www.rechtspraak.nl vindt u meer informatie over de inhoud van het beroepschrift en staan voorbeeldformulieren.

De rechtbank vraagt aan de gemeente om een reactie te schrijven. Dit noemen we een verweerschrift. Ook stuurt de gemeente alle stukken van de zaak naar de rechtbank. Vervolgens houdt de rechtbank een zitting, waarbij u aanwezig mag zijn. Soms, bijvoorbeeld als de stukken overduidelijk zijn, doet de rechter uitspraak zonder een zitting. Bent u het niet eens met de uitspraak van de rechter? Dan kunt u in hoger beroep gaan bij de Raad van State.

Vindt u dat het spoed heeft om het plan tegen te houden? Om te voorkomen dat er een onomkeerbare situatie ontstaat? Dan kunt u ook een verzoek indienen bij de Raad van State. Dit heet een verzoek om een voorlopige voorziening. De rechter bekijkt of uw verzoek terecht is. Hier zijn kosten aan verbon

Participatiewijzer initiatiefnemers

Voor iedereen met een idee voor hun leefomgeving

Voor wie is deze werkwijze?
Deze werkwijze is gemaakt voor iedereen met een plan, een idee of een initiatief in de leefomgeving. U moet als initiatief-nemer inwoners, ondernemers of instellingen betrekken bij de uitwerking van uw plan. De werkwijze helpt u de juiste personen te betrekken en het juiste gesprek te voeren. Zo zorgt u voor een goed participatietraject. Het gemeentebestuur vindt uw participatietraject goed, wanneer het niveau raadplegen is. Door deze werkwijze te volgen voldoet u hieraan.

Waarom deze werkwijze?
De gemeente Wijchen vindt het belangrijk dat u uw ideeën en plannen voor de leefom-geving zorgvuldig uitwerkt. Het betrekken van uw omgeving is hiervoor belangrijk. Deze personen die u moet betrekken worden belanghebbenden genoemd. Wie belanghebbenden zijn, hangt af van uw plan en wie er door 'geraakt' wordt. Dit kunnen direct omwonenden of ondernemers zijn. Of maatschappelijke organisaties, verenigingen of bestuurders van een overheid.

Met participatie worden belanghebbenden op een zo vroeg mogelijk moment betrokken bij uw plannen. Participatie helpt u om tot een beter plan te komen. Vragen van omwonenden en andere belang-hebbenden kunnen zorgen voor creatieve oplossingen. Participatie kan ook zorgen voor meer steun voor uw plan. Dit wil niet zeggen dat iedereen het eens is met uw plan. Maar u heeft het plan wel goed besproken. Dit helpt bij minder bezwaren achteraf!

Het volgen van de werkwijze voor participatie is niet verplicht. Het helpt u om uw participatie op te zetten. Waardoor uiteindelijk de besluitvorming door de gemeente sneller en soepeler kan verlopen. Daarom adviseren wij u om de werkwijze te volgen.

De Omgevingswet
Per 1 juli 2022 hebben we te maken met de Omgevingswet. De Omgevingswet verplicht u om aan te geven of en hoe u inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij uw aanvraag heeft betrokken. En wat de resultaten daarvan zijn. Het gemeentebestuur wil graag weten welke belangen en meningen er zijn voor uw plan. Hierdoor kan het bestuur een besluit nemen.

U heeft een initiatief

Maak een overzicht van alle belanghebbender

Maak een plan over hoe de belanghebbenden kunnen meedenken

Ga in gesprek

Maak een gespreksverslag

Dien uw aanvraag in

Blijf in contact met de belanghebbenden, ook in de uitvoering van uw initiatief

Hoe organiseert u participatie?

De voorbereiding

1. Maak een overzicht van alle belanghebbenden

Maak een overzicht van iedereen die u moet betrekken bij uw plan. Dit kunt u bijvoorbeeld doen door op een kaart een cirkel rondom uw plan te tekenen. Hoe groot deze cirkel moet zijn, bepaalt u op basis van bijvoorbeeld de gevolgen van uw initiatief op uitzicht, geuroverlast, geluidsoverlast en milieu impact. De inwoners in deze cirkel zijn uw direct betrokkenen. Hoe groter de impact van uw initiatief of project, hoe groter de groep van direct betrokkenen.

Er kunnen nog andere belanghebbenden zijn waarvan u graag de mening wilt horen. Zoals de bewonersverenigingen, sportvereniging, ondernemers, een milieugroep, belangengroepen of een maatschappelijke instelling. Dit zijn uw indirect betrokkenen. Schrijf deze ook op.

2. Beschrijf voor iedere belanghebbende zijn of haar mogelijke mening of belang

Om een goed gesprek met belanghebbenden te voeren, is het van belang om te weten welke belangen er zijn. Belanghebbenden kunnen blij zijn met uw plan. Maar uw plan kan ook zorgen voor weerstand. Bijvoorbeeld door overlast door uw plannen. Beschrijf goed alle gevoeligheden en meningen. Dit blijft uiteraard uw eigen inschatting. Geef hierbij ook aan of en hoe de belanghebbenden geraakt worden door uw initiatief. Welke gevolgen heeft uw plan op de belanghebbenden. Zoals bijvoorbeeld een verlies van uitzicht, zon of privacy. Een verandering in het landschap of geluidsoverlast.

3. Wat zijn de gevolgen van uw initiatief op de omgeving?

Heeft u te maken met veel belanghebbenden en veel gevoeligheden? Dan heeft uw plan grote gevolgen voor de omgeving. Het bouwen van een dakkapel of schuur aan uw woning heeft gevolgen voor uw buren. Het bouwen van een appartementencomplex, de aanleg van een zonnepark of kinderboerderij heeft vaak meer gevolgen voor de omgeving.

4. Kunnen belanghebbenden nog meedenken?

Bepaal of de belanghebbenden nog ergens over kunnen meedenken. Kunnen zij nog meedenken om eventuele overlast of verlies aan uitzicht, zon of privacy te verminderen? Kunt u samen met belanghebbenden het plan maken? Dit zijn vragen die u vooraf beantwoord. Houd ook rekening met de wet- en regelgeving voor uw plan. U bepaalt dus vooraf waarover belanghebbenden nog kunnen meedenken of meebepalen. U zorgt hiermee voor duidelijkheid voor uzelf en de belanghebbenden.

In gesprek

5. Maak een participatieplan

U weet nu waar belanghebbenden over mee kunnen denken of bepalen. Nu maakt u een plan. In dit plan geeft u aan hoe u in gesprek gaat met alle belanghebbenden. Dit kan op verschillende manieren. U kunt persoonlijke gesprekken voeren, een buurtbijeenkomst organiseren of hulp vragen aan de gemeente om belanghebbenden te betrekken. U kunt kiezen voor een onafhankelijke gespreksleider.

Het plan verschilt per initiatief. De aanpak is groter bij een plan met grotere gevolgen voor de omgeving. U kunt te maken krijgen met weerstand, gevoeligheden of tegenstrijdige belangen. Dit noemen wij een groot initiatief. Denkt u dat u een groot initiatief heeft? Dan adviseren wij om contact met ons op te nemen voordat u aan de slag gaat. Met de gemeente spreekt u uw initiatief en alle eerdere stappen door. Samen maakt u een participatieplan. Het kan zijn dat de gemeente een omgevingstafel organiseert voor uw initiatief. U bent en blijft wel zelf verantwoordelijk voor de participatie met omwonenden en andere belanghebbenden.

6. In gesprek met belanghebbenden

Communiceer duidelijk de participatie aan alle betrokkenen. Wanneer gaat u met ze in gesprek en op welke manier. Heb aandacht voor de belangen, zorgen en bezwaren. Geef aan op welke punten ze mee kunnen denken en besluiten en op welke punten die ruimte er niet is en waarom. Maak tot slot goede afspraken over het vervolg.

7. Maak een verslag van het participatietraject en de uitkomsten

Beschrijf alle bezwaren, zorgen, ideeën, opmerkingen en de gemaakte afspraken in een kort verslag. Schrijf ook op of u wel of niet uw plan aanpast op basis van alle opmerkingen. Een invulformulier voor individuele gesprekken vindt u in de bijlage. U stuurt uw verslag naar alle belanghebbenden. Vraag om een schriftelijke reactie op het verslag en geef aan wanneer u deze reactie wilt ontvangen. Leg ook deze reactie vast in het verslag door deze letterlijk over te nemen. Maak duidelijk van wie welke reactie is.

8. Koppel aan de betrokkenen terug wat u met hun opmerkingen gaat doen en waarom

Het kan zijn dat belanghebbenden na het participatietraject het nog steeds niet eens zijn met uw plannen. Als dit blijkt uit de reactie, leg dan uit wat u met hun bezwaar gaat doen en waarom. Doe dat ook als u niets aan dat bezwaar kunt doen vanwege wettelijke eisen of de eisen van de gemeente. We adviseren u om aan alle belanghebbenden te laten weten wat de uitkomsten zijn van het participatietraject. Laat daarbij ook weten welke stappen u verder gaat nemen. Stuur deze terugkoppeling ook aan belanghebbenden die niet aanwezig waren bij de informatieavond of bijeenkomst.

9. Groot initiatief: stel eventueel uw participatieplan bij

Soms loopt het anders dan gedacht. Door nieuwe inzichten kan het participatietraject voor uw plan wijzigen. Maar ook het participatietraject zelf kan anders lopen. Als bijvoorbeeld de meningen van belanghebbenden toch anders zijn dan u dacht. Tot slot kunnen

belanghebbenden van gedachte veranderen of kunnen nieuwe belanghebbenden in beeld komen. Pas uw aanpak en overzicht van belanghebbenden aan als dit nodig is.

Indienen verzoek of aanvraag

10. Stuur uw vergunningaanvraag in met de gespreksverslagen en een samenvatting van de communicatie

Als u de participatie met belanghebbenden goed heeft afgerond, is het tijd om een aanvraag voor een omgevingsvergunning of een adviesaanvraag in te dienen. Of een wijziging van het Omgevingsplan aan te vragen. We ontvangen dan ook graag een korte samenvatting van het participatieproces en de uitkomsten ervan. Beantwoord in het verslag van uw participatieproces de volgende vragen:

- Heeft u alle belanghebbenden gesproken?
- Hoe zijn de gesprekken met omwonenden en andere partijen verlopen?
- Waren er spanningen?
- Zijn er bezwaren die bij meerdere omwonenden leven?
- Heeft u op basis van de gesprekken aanpassingen in uw plan doorgevoerd en zo ja welke?
- Stuur ook eventuele presentaties, versies van uw plan en andere manieren van communicatie met uw verslag mee. Hierdoor heeft de gemeente een goed beeld van het doorlopen proces.

Het college van burgemeester en wethouders en/of de gemeenteraad beslist over uw initiatief. De gemeente laat u weten wat het besluit is en hoe dat tot stand is gekomen.

11. Blijf belanghebbenden informeren

De gemeente besluit over uw aanvraag voor een vergunning, een wijziging van het omgevingsplan of principeverzoek. Na dit besluit kunt u verder met uw plannen. Soms kunt u meteen aan de slag met de uitvoering van uw plan. Soms is er nog een vervolgproces. Hoe uw traject ook verder gaat, blijf altijd de belanghebbenden informeren. Geef bijvoorbeeld aan wanneer u start met de bouw en waar men terecht kan met vragen of klachten.

Wettelijke mogelijkheden belanghebbenden

Omwonenden en andere belanghebbenden hebben de mogelijkheid om hun belangen te behartigen in de formele (vergunning)procedure. Zij kunnen zienswijzen indienen tegen omgevingsplannen en bezwaar maken tegen bouwplannen. De gemeente kan vervolgens besluiten op deze bezwaren. Mocht een omwonende het daar niet mee eens zijn, dan kan er beroep in worden gesteld bij de rechtbank. Met een goed participatietraject hoopt u dit te voorkomen.

Bijlage 1
Format Gespreksverslag

Naam initiatief	Naam belanghebbende
Adres	E-mail

Wat vindt de belanghebbende van uw initiatief?

Welke belangen en bezwaren heeft de belanghebbende bij uw initiatief?

Welke ideeën heeft de belanghebbende over uw initiatief?

Op welke belangen/bezwaren/ideeën kunt u de belanghebbende tegemoet komen en hoe gaat u dit doen?

Op welke belangen/bezwaren/ideeën kunt u de belanghebbende niet tegemoet komen en waarom niet?

Welke overige afspraken heeft u met de belanghebbende gemaakt?

Schriftelijke reactie van de belanghebbende op uw verslag:

Openbaar Zaaknummer: 72069

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Bindend adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie onder de Omgevingswet

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. de buitenplanse omgevingsplanactiviteiten aan te wijzen waarvoor een bindend adviesrecht van de gemeenteraad geldt zoals genoemd in bijlage II;
2. de buitenplanse omgevingsplanactiviteiten aan te wijzen waarvoor verplichte participatie geldt zoals genoemd in bijlage II;
3. Hiervoor het Besluit bindend adviesrecht en verplichte participatie onder de Omgevingswet gemeente Wijchen vast te stellen.
4. 1 jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet te evalueren.
5. kennis te nemen van de participatiewijzer in bijlage IV;

Aanleiding

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is tot op heden voorzien op 1 juli 2022. Voor deze datum moet de gemeenteraad een aantal besluiten nemen over de rolverdeling tussen de gemeenteraad (raad) en het college van B en W (college) en over de rol die de omgeving krijgt (participatie). Concreet gaat het in deze beslisnota om de categorieën van gevallen waarvoor de gemeenteraad bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten een bindend advies geeft en er sprake is van verplichte participatie.

De besluiten moeten voor 1 juli 2022 genomen zijn om ook na de inwerkingtreding van de Omgevingswet ruimtelijke activiteiten goed te kunnen beoordelen. Neemt de raad geen besluit, dan is in geen enkel geval advies verplicht en is het dus geheel de bevoegdheid van het college om te besluiten over buitenplanse omgevings-planactiviteiten. Ook moet de raad besluiten bij welke categorieën van gevallen participatie verplicht is. Het is daarom praktisch niet mogelijk om de uitkomst van de gemeenteraadsverkiezingen af te wachten en de besluiten door een nieuw gekozen raad te laten nemen. De tijd na de vorming van een nieuwe coalitie en de datum van 1 juli biedt niet de ruimte om deze besluiten voor te bereiden en te nemen.

In bijlage I vindt u een toelichting op het bindend adviesrecht en verplichte participatie en worden deze geplaatst in het brede kader van de Omgevingswet en het omgevingsplan. Aan de orde komen de mogelijkheden om af te wijken van het omgevingsplan en het bindend adviesrecht dat de gemeenteraad heeft bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten. Daarnaast is in bijlage I ook een toelichting over participatie bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten opgenomen.
In bijlage II staat het voorgestelde besluit, dat is de voorkeursvariant. In bijlage III vindt u twee alternatieven, een minimale en een maximale variant.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
11-02-2021	Ambitieniveau en informatie over te nemen besluiten
11-02-2021	Toezegging Data van besluitvorming Omgevingswet
22-04-2021	Overgangsperiode Omgevingsplannen Wijchen
30-09-2021	Landelijk uitstel invoering Omgevingswet en bestuurlijke kalender

Gewenst resultaat
Vaststellen van buitenplanse omgevingsplanactiviteiten waarvoor advies met instemming van de gemeenteraad nodig is en/ of participatie verplicht is.

1. Verplicht advies bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten

Argumenten

1.1 Uitgangspunten voor opstellen lijst gevallen verplicht advies
Uitgangspunt bij het opstellen van de voorkeursvariant is dat de ruimtelijke uitstraling van de opgenomen gevallen groter is dan alleen de aangrenzende percelen en/of er sprake is van maatschappelijke impact.

1.2 De voorkeursvariant sluit aan bij de huidige werkwijze
De voorkeursvariant kent meer gevallen dan de huidige lijst van gevallen waarvoor een Verklaring van geen bedenkingen is vereist. Wij adviseren de huidige lijst niet ongewijzigd over te zetten. De voorkeursvariant bevat initiatieven die nu met een wijziging van het bestemmingsplan worden toegestaan. In die gevallen is de raad op dit moment dus ook bevoegd. Wij verwachten dat de buitenplanse omgevingsplanactiviteit vaak gebruikt zal worden voor deze initiatieven. Deze bestemmingsplannen zijn de laatste jaren in de raad altijd hamerstukken gebleken.
De minimale variant en de maximale variant sluiten niet aan bij huidige bevoegdheidsverdeling tussen college en raad.

1.3 Niet onevenredig veel werklast
De voorkeursvariant levert geen onevenredige werklast op ten opzichte van de huidige situatie. De meest voorkomende categorieën zijn woningen (nummer 2 en 3) en gebruikswijziging van bestaande gebouwen (nummer 4). De andere categorieën komen weinig tot zelden voor.
De maximale variant heeft meer impact op de werklast van de gemeenteraad. Ook is meer ambtelijke inzet nodig en zullen de leges voor initiatiefnemers hoger worden.

1.4 Geen onevenredige vertraging procedures
Bij verplicht bindend advies duurt de vergunningprocedure langer waardoor aanvragers langer moeten wachten op een besluit. De maximale variant past niet bij één van de verbeterdoelen van de Omgevingswet om sneller besluiten te nemen.

1.5 College en raad staan meestal op een lijn in gevallen waar om een Verklaring van geen bedenkingen is verzocht
Uit recente ervaringen (afgelopen 3 jaar) blijkt dat college en raad vrijwel altijd op een lijn zitten in gevallen waar om een Verklaring van geen bedenkingen is verzocht. De maximale variant met ruimer adviesrecht voor vooral kleinere gevallen met minder impact is dan ook niet noodzakelijk. De raad stuurt dan minder op hoofdlijnen en de besluitvorming zal langer duren. Zie ook onder 1.3.

1.6 De voorkeursvariant sluit aan bij advies inhoudelijk deskundigen over de invoering van de Omgevingswet
Deskundigen adviseren om te starten met een omzetting van de huidige Vvgb-lijst en daarbij aanpassingen te doen op basis van recente ervaringen. Zodra uw raad de omgevingsvisie, eventuele omgevingsprogramma`s en het omgevingsplan heeft vastgesteld, ligt duidelijk vast op welke onderwerpen uw raad wil sturen. Op basis van uit deze beleidscyclus te verkrijgen informatie kunnen vervolgens categorieën van gevallen worden geschrapt of toegevoegd aan de voorgestelde voorkeursvariant.

2. Verplichte participatie bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten

Argumenten

2.1 Verplichte participatie in gevallen met een maatschappelijke impact
Alleen in gevallen van buitenplanse omgevingsplanactiviteiten waar naar verwachting belanghebbenden inspraak in willen hebben en waarover nooit eerder participatie heeft plaatsgevonden, willen wij participatie verplicht stellen.
De grote overlap met de lijst van gevallen waarvoor de gemeenteraad gebruik wil maken van haar adviesrecht is geen toeval omdat voor beiden de maatschappelijke impact een van de uitgangspunten is. Bovendien is het overzichtelijker.
Initiatiefnemers en belanghebbenden kunnen bij de verplichte participatie gebruik maken van de ‘participatiewijzer’ die daarvoor is opgesteld. Voor meer informatie hierover verwijzen wij naar de stukken in bijlage IV.
Bij verplichte participatie eisen we participatie van minimaal het niveau ‘meedenken’. Dit leggen we vast in het besluit. Het niveau ‘informeren’ dat voorafgaat aan het niveau ‘meedenken’ beschouwen wij niet als participatie.

2.2 Verplichte participatie alleen in gevallen waar participatie ook bijdrage kan leveren aan discussie/inhoudelijke afweging
Door middel van participatie moet ook invloed op het uiteindelijke initiatief mogelijk zijn. In gevallen waarin er geen afwegingsruimte is of enkel gesloten normen gelden, kan participatie niet tot een wijziging van het initiatief leiden.

3.1 Wij evalueren de categorieën van gevallen waarvoor de gemeenteraad een bindend advies geeft en er sprake is van verplichte participatie na een jaar
De voorkeursvariant vormt in onze ogen een goed vertrekpunt om ervaring met de Omgevingswet op te doen. Op dit moment is nog veel onduidelijk. Over een jaar heeft uw raad naar verwachting meerdere adviezen afgegeven en is een evaluatie mogelijk. Op dat moment kan uw raad bezien of een inperking of juist uitbreiding van de lijst wenselijk is.

Tegenargumenten en risico's

1.1 U kunt ook kiezen voor een minimale variant.
In bijlage III staan twee varianten. De eerste is de minimale variant. Dit is een hele korte lijst. Hier staan alleen initiatieven met een grote maatschappelijke impact. Bijvoorbeeld de bouw van meer dan 10 nieuwe woningen. Ter vergelijking: in de voorkeursvariant is bindend advies verplicht bij de bouw van meer dan 2 nieuwe woningen. Veel andere initiatieven staan helemaal niet op deze lijst, zoals uitbreiding van agrarische en niet-agrarische bedrijven.

Ook is in deze variant alleen sprake van verplichte participatie voor initiatieven die een grote maatschappelijke impact hebben. Kleinere initiatieven waarvan de gevolgen verder gaan dan de eigen perceelsgrenzen zijn niet opgenomen.

Het voordeel van deze variant is dat het snelle vergunningverlening mogelijk maakt. Bovendien sluit het goed aan bij het uitgangspunt van de Omgevingswet. Namelijk dat de raad stuurt op hoofdlijnen, en niet besluit over middelgrote of kleine plannen.

Toch is dit niet de voorkeursvariant. Deze lijst sluit niet aan bij de huidige bevoegdheidsverdeling. We verwachten dat de buitenplanse omgevingsplanactiviteit vaak gebruikt zal worden voor initiatieven die nu met een wijziging van het bestemmingsplan worden toegestaan. In die gevallen is de raad op dit moment ook bevoegd.

1.2 U kunt ook kiezen voor een maximale variant.

In bijlage III staan twee varianten. De tweede is de maximale variant. Dit is een lange lijst aan categorieën van initiatieven. De grens ligt lager dan bij de voorkeursvariant. Het gaat bijvoorbeeld over een initiatief voor onzelfstandige woonruimtes (transformatie of nieuwbouw). Hiervoor geldt geen ondergrens. In de voorkeursvariant is bindend advies pas verplicht bij meer dan 5 onzelfstandige woonruimtes.

Ook is in deze variant sprake van meer gevallen waarvoor verplichte participatie aan de orde is. Dit betekent een verzwaring van de aanvraagprocedure voor initiatiefnemers voor gevallen waarbij sprake is van beperkte ruimtelijke uitstraling en/ of maatschappelijke impact.

Toch is dit niet de voorkeursvariant. Het sluit niet aan bij het uitgangspunt van de Omgevingswet dat de raad stuurt op hoofdlijnen.

Bovendien heeft een ruim gebruik van het bindend adviesrecht praktische consequenties: de vergunningprocedures duren langer dus een aanvrager moet langer wachten op zijn besluit, er is meer ambtelijk inzet nodig, dus de leges worden hoger, en de werkdruk voor uw raad wordt hoger.

Financiële gevolgen
N.v.t.

Communicatie
Na inwerkingtreding van de omgevingswet zal de *participatiewijzer* breed gedeeld worden.

Inwonersparticipatie
N.v.t.

Uitvoering of Vervolgstappen
het Besluit bindend adviesrecht en verplichte participatie Omgevingswet gemeente Wijchen wordt gepubliceerd in het elektronische Gemeenteblad. Het Besluit treedt in werking op het moment dat de Omgevingswet ook in werking treedt (naar verwachting 1 juli 2022).

Het college zal na inwerkingtreding van de Omgevingswet tijdig een voorstel doen om het Besluit bindend adviesrecht en verplichte participatie Omgevingswet gemeente Wijchen na een jaar te evalueren.

Aanvraagformulieren en interne werkprocessen zullen worden aangepast aan het werken met het bindend advies en de verplichte participatie.

Geheimhouding
Niet van toepassing

Voorstel
Advies